Д. Ихчиевъ

185
74

ТУРСКИТѢ ДОКУМЕНТИ НА РИЛСКИЯ МОНАСТИРЬ

ИЗДАВА РИЛСКИЯТЪ МОНАСТИРЬ.

СОФИЯ.
Печатница „Врѣме“.
1910.

Пояснителна бѣлѣжка.

Прѣзъ мѣсецъ Августъ 1907 г. азъ направихъ едно пѫтуване до Рилския монастирь и тамъ, благодарение на крайната любезность на игумена, достопочтения отецъ **Иоасафъ**, можахъ да прѣгледамъ разнитѣ **турски документи**, които се пазеха въ монастирската архива. Тогава имахъ случай да констатирамъ, че тия документи съдържатъ цѣнни свѣдѣния за миналото на монастиря, тѣсно свързано съ историята ни подъ турското робство. И поради това останахъ съ убѣждение, че тѣхното издаване на български ще бѫде отъ несъмнѣнна полза за нашата историческа наука.

Като се завърнахъ отъ пѫтуването си, първата ми грижа бѣ да опиша тия документи*) и да се отнеса до Светия Синодъ на Българската Цръква съ прѣдложение за прѣвеждането имъ. Светиятъ Синодъ, оцѣнявайки заслугитѣ на Рилския монастирь за нашия народъ прѣзъ врѣме на робството, прие това прѣдложение и въ заседанието си отъ 13 Ноември 1907 год. рѣши да възложи върху менъ прѣвода на документитѣ. По тоя поводъ считамъ за дългъ да поднеса тукъ на Синодалния съвѣтъ моята дълбока признателность.

Братството на Рилския монастирь, по покана на Синода, изпрати документитѣ и тѣ бѣха прѣдоставени на мое разположение. Азъ работихъ надъ тѣхъ почти цѣла година и прѣведохъ всички документи, на брой 644. Плодъ на тая работа е настоящата книга, която се издава съ срѣдства на самия монастирь.

---

*) Вж. **Турски документи въ Рилския монастирь**, „Периодическо Списание" на Б. Кн. Др., 1907, кн. LXXIII, стр. 311—314. Ср. сѫщо **Г. Баласчевъ, Рилскиятъ монастирь и турскитѣ документи**, сп. „Прѣгледъ", 1907, кн. III, стр. 152—158.

За да има прѣгледность при наредбата на документитѣ, постарахъ се да ги разпрѣдѣля на групи, споредъ тѣхната форма. По тоя начинъ се получиха 23 групи:

I. **Фермани** — 78 документа.
II. **Официаленъ докладъ** — 1 документъ.
III. **Извлѣчения отъ стари правителствени тефтери** — 8 документа.
IV. **Бюрултии** — 40 документа.
V. **Емирнамета** — 15 документа.
VI. **Худжети** — 76 документа.
VII. **Просби** — 25 документа.
VIII. **Фетви** — 4 документа.
IX. **Спахийски актове** — 167 документа.
X. **Вакѫфски актове** — 14 документа.
XI. **Тапийски актове** — 52 документа.
XII. **Описи** — 6 документа.
XIII. **Мазбати** — 7 документа.
XIV. **Мураселета** — 7 документа.
XV. **Тескерета** — 4 документа.
XVI. **Съобщения** — 7 документа.
XVII. **Писма** — 14 документа.
XVIII. **Данъчни листове** — 13 документа.
XIX. **Записи** — 32 документа.
XX. **Билети за пѫтуване и носене оржжие** — 17 документа.
XXI. **Квитанции** — 28 документа.
XXII. **Разписки** — 20 документа.
XXIII. **Разни** — 9 документа.

Документитѣ отъ всѣка група по отдѣлно сѫ наредени по строгъ хронологически редъ. Мохамеданскитѣ дати сѫ прѣвеждани не само по години, но и по мѣсеци. За прѣвода имъ си послужихъ съ таблицитѣ на *D-r Ferdinand Wüstenfeld, Vergleichungs-Tabellen der Muhammedanischen und Christlichen Zeitrechnung etc., Leipzig, 1903.*

Отъ всички документи както по форма, така и по съдържание най-голѣмъ интересъ прѣдставятъ *ферманитѣ*, тъй като тѣ сѫ актове, излѣзли направо отъ кабинета на султанитѣ *(дивани хумаюнъ)*. Ето защо намѣрихъ за добрѣ да приложа и особенъ описъ за тѣхъ, съ указание на повода, по който сѫ издадени, и на тѣхния външенъ видъ и размѣри.

София, Декемврий 1909 г.

Д. Ихчиевъ.

Описъ на ферманитѣ.

1.

15. год. 20 Ребби-юл-евелъ (*636 год. 2 Май*). — *Прѣписъ* отъ стария свещенъ актъ, издаденъ въ гр. Ерусалимъ отъ арабския халифъ Ебу Омаръ бенъ-юл-Хитабъ на патриарха Софрония, за да живѣе въ Ерусалимъ и да се счита духовенъ глава на християнското население въ светитѣ мѣста. — Прѣписътъ е завѣренъ въ гр. Костантиние (Цариградъ), 1141 год. отъ егира (1728 год. от. Р. Хр.), въ царуването на султанъ Ахмедъ ханъ III.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, обшита съ тъмно-зеленъ копринен платъ, дължина 53 см., ширина 11 см. На горния край на хартията е сложенъ подписътъ и печатътъ на кадията-завѣритель. По-долу стои бѣлѣжка, писана съ червено мастило: „въ името на Бога Всевишенъ и Всеблагъ направи се тоя прѣписъ отъ свещения актъ на халифа Ебу Омаръ бенъ-юл-Хитабъ, Богъ да упокои душата му!“ Подъ тая бѣлѣжка слѣдва текстъ, чиито редове послѣдователно сж писани единъ съ черно, другъ съ червено мастило. Писмото е дребно, *ракá-язиси*.

2.

805 год. 30 Ребби-юл-евелъ (*1402 год. 3 Октомврий*). — *Заповѣдь*, издадена въ гр. Пловдивъ за охраняване правата на Рилския монастирь. По всичко се вижда, че тя е ферманъ, но понеже е лишена отъ султански знакове (туграта и монограма), не може да се опрѣдѣли точно, отъ кой султанъ е издадена.

Външенъ видъ на заповѣдьта: дебела пергаментова хартия, дължина 25 см., ширина 15 см. Текстътъ е писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Подъ него стои прибавка: „буюрти филибе“ (издава се въ Пловдивъ). Хартията е изпокжсана и овехтѣла.

3.

903 год. 30 Зилхидже (*1498 год. 20 Августъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Баязидъ ханъ II. Заповѣдь, да се прѣкратятъ своеволията на спахиитѣ, които притежаватъ имоти въ околноститѣ на Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-зеленъ платъ, дължина 50 см., ширина 20 см. На горния край на хартията стои широка султанска тугра, изписана съ *блѣд -черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси.*

4.

914 год. 30 Ребби-юл-ахжръ (1508 *год. 17 Августъ.*) — *Прѣписъ* отъ фермань, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Баязидъ ханъ II на великия везиръ Кара Мустафа паша, за да владѣе извѣстни земи въ Солунската область и планинитѣ Ортачъ и Рила.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, подплатена съ червенъ копринен платъ, дължина 42 см., ширина 26 см. Туграта на султана не е изобразена. Текстътъ е писанъ съ едъръ почеркъ, *рака́-язиси.* Отъ лѣво на бѣлото поле има подписъ и печатъ на кадията-завѣритель. Хартията е овехтѣла и по краищата изпокжсана.

5.

922 год. 1 Мухаремъ (1516 *год.* 1 *Февруарий*). — *Фермань*, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Селимъ ханъ I относително имущественитѣ права на Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 32 см., ширина 16 см. На горния край на хартията стои султанска тугра, изписана съ *черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси.* Писмото е поръсено съ златенъ прахъ. Хартията е твърдѣ изпокжсана, особно тамъ, дѣто е туграта.

6.

925 год. 23 Ребби-юл-ахжръ (1519 *год.* 12 *Априлъ*). — *Фермань*, издаденъ неизвѣстно кждѣ отъ замѣстника на султанъ Селимъ ханъ I относително привилегиитѣ на Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ платъ, дължина 30 см., ширина 16 см. Фермантъ е лишенъ отъ султанска тугра и е скрѣпенъ само съ печата на султанъ Селимъ I, заедно съ печата на лицето, което е завѣрило истинностьта му. Текстътъ е писанъ съ дребенъ почеркъ. Писмото е обикновено, *рака́-язиси.*

7.

927 год. 1 *Мухаремъ* (1520 *год.* 12 *Декемврий*). — *Фермань*, издаденъ въ гр. Костантинié отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I за нѣкои привилегии на монаситѣ отъ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-синь платъ, дължина 41 см., ширина 19 см. На горния край на хартията стои хубава тугра отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I, изписана съ *черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ. Хартията е изпокжсана.

8.

947 год. 30 Реджебъ (*1540 год. 18 Ноември*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I, противъ субашата Касъмъ, който вършилъ беззакония въ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 56 см., ширина 20 см. На горния край на хартията стои широка султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ.

9.

956 год. Мухаремъ (*1549 год. Януарий*). — *Пръписъ* отъ ферманъ, издаденъ отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I за права и привилегии на Рилския монастирь. — Между другото тукъ се споменува и за влашкия воевода Радулъ.

Външенъ видъ на пръписа: дебела пергаментова хартия, дължина 42 см., ширина 15 см. Туграта на султана не е изобразена; стои отдолу само подписътъ му, заедно съ името на кадията-завѣритель.

Текстътъ е писанъ съ обикновенъ почеркъ, *ракя-язиси*. Писмото е блѣдо-черно. На горния край на хартията стои другъ текстъ съ начални думи: „до високо-благороднитѣ господа служители царски“.

10.

976 г. 19 *Джемази-юл-евелъ* (*1568 г.* 31 *Октомврий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Селимъ ханъ III относително рилската мѣстность Шахинъ-юваси, дѣто имало бащинни, притежавани отъ монаха отецъ Агамемнонъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 40 см., ширина 21 см. На горния край на хартията стои хубава тугра отъ султанъ Селимъ II, изписана съ *черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея е теглена линия, лѣвиятъ край на която се завършва съ бѣлѣжка: „да се издаде този височайши царски актъ, причината е слѣдната“. Подъ линията слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ.

11.

. . . . . *Ферманъ*, издаденъ отъ султанъ Селимъ ханъ II. — Заповѣдь, да не се взиматъ налози отъ Рилския монастирь, нито *шемихане-акчеси* (право за восъчни свѣщи), нито *мартолосъ-акчеси* (право за мартолоси). — Краятъ на фермана не е запазенъ, затова датата и мѣстото на издаването му сж неизвѣстни.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 48 см., ширина 20 см. Почти насрѣдъ хартията стои султанска тугра, изписана съ *блъдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. По начертанието си туграта не е съвсѣмъ ясна: прилича на тугра отъ султанъ Семимъ II, но много прилича и на тугра отъ султанъ Сюлейманъ II. Подъ нея слѣдва текстъ, писанъ на мѣста съ обикновено писмо (*ракà-язиси*), на мѣста съ писмо безъ точки (*кюфи-язиси*).

12.

983 год. 2 Мухаремъ (1575 *год.* 1 *Априлъ*) — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѐ отъ султанъ Мурадъ ханъ III. — Заповѣдь, да се опишатъ имотитѣ на Рилския монастирь, признати за привилегировани и вакжфски.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 46 см., ширина 20 см. На горния края на хартията стои широка султанска тугра, изписана съ *блъдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ. Хартията е скжсана горѣ надъ туграта.

13.

1013 *год.* 1 *Сеферъ* (1604 *год.* 18 *Юний*). — *Ферманъ*, издаденъ въ военния лагеръ при гр. София отъ султанъ Ахмедъ ханъ I. Заповѣдь до Дупнишкия кадия, да разгледа тжжбата на рилскитѣ монаси противъ спахията Касъмъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, чисто запазена, дължина 58 см., ширина 20 см. Надъ срѣдата стои широка султанска тугра, изписана съ *блъдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ.

14.

1049 *год.* 15 *Зилхидже* (1640 *год.* 27 *Мартъ*). – *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѐ отъ султанъ Ибрахимъ ханъ. Заповѣдь до кадиитѣ на Самоковъ и Дупница, да удовлетворятъ тжжбата на рилскитѣ монаси противъ спахията Мюсли ага, комуто се запрѣщава да взима незаконенъ десетъкъ отъ зърненитѣ храни въ Шипоченскитѣ земи на Рила.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 58 см., ширина 21 см. Надъ срѣдата стои широко-разлата тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ.

15.

1049 *год. 22 Зилхиджe* (1640 *год. 3 Априлъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Ибрахимъ ханъ относително правото по купуване восъкъ и свѣщи на рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 55 см., ширина 20 см. Надъ срѣдата стои широко-разлата тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е черно. Хартията е изпокжсана по краищата.

16.

1096 г. 30 *Ребби-юл-ахжръ [1685 год. 27 Мартъ]. — Ферманъ*, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Мехмедъ ханъ IV. Заповѣдь, да не се притѣсняватъ рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 50 см., ширина 21 см. Надъ срѣдата стои обикновена султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е черно.

17.

1096 год. 30 *Ребби-юл-ахжръ [1685 год. 27 Мартъ]. — Пръписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Мехмедъ ханъ IV. Това е сжщиятъ ферманъ № 16.

Външенъ видъ на пръписа: обикновена бѣла хартия, дължина 48 см., ширина 30 см. Нѣма тугра. Отдолу стои печатътъ на кадията-завѣритель. Текстътъ е писанъ съ дребно писмо, *рака-язиси*. На гърба има бѣлѣжка: „взето мито 2 гроша. (Печ.) сждебенъ съвѣтъ въ Самоковъ".

18.

1133 год. 17 Джемази-юл-евелъ (1721 год. 5 Мартъ). — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Ахмедъ ханъ III. Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ въ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, чисто запазена, дължина 75 см., ширина 50 см. Надъ срѣдата стои голѣма султанска тугра, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ много едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е черно.

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

19.

1136 год. 8 Зилкаде [1724 год. 20 Юлий]. — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Ахмедъ ханъ III. Заповѣдь, да не се взиматъ тежки данъци (*аварисъ-дивание* и *текялифи-урфие*) отъ монаситѣ на Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 60 см., ширина 46 см. Надъ срѣдата стои необикновено голѣма султанска тугра, внимателно изписана съ *блъдо-черна краска.* Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси.*

20.

1152 год. 30 Сеферъ [1739 год. 28 Май]. — *Ферманъ*, издаденъ въ военния лагеръ при гр. София отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се взиматъ тежки данъци отъ рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 68 см., ширина 35 см. Надъ срѣдата стои обикновена султанска тугра, изписана съ *блъдо-черна краска.* Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси.*

21.

1152 *год. 24 Джемази-юл-ахжръ [1739 год. 16 Септемврий].* — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се прави резизия на черквитѣ въ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, здрава и чисто запазена, дължина 76 см., ширина 52 см. Надъ срѣдата стои голѣма султанска тугра, внимателно изписана съ *червена краска.* Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси.*

22.

1155 *год.* 1 *Мухаремъ [1742 год. 24 Февруарий].* — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I. Заповѣдь, да не се взиматъ данъци за земи и недвижими имоти отъ Рилския монастирь. Тукъ се изтъква, че монастирьтъ се намиралъ подъ духовната власть на Ипекския патриархъ *Йоаникий.*

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 62 см., ширина 48 см. Надъ срѣдата стои голѣма султанска тугра, изписана съ *блъдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси.* Писмото е поръсено съ златенъ прахъ. Хартията е изпокжсана.

23.

1156 *год. 4 Шевалъ [1743 год. 10 Октомврий]. — Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I. Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ въ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: пергаментова хартия, изпокжсана и оваляна, дължина 70 см., ширина 47 см. Почти на срѣдата стои голѣма тугра, изписана съ *червена краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ много едъръ почеркъ. Писмото е черно, *диванъ-язиси*.

24.

1163 *год. 30 Шевалъ [1750 год. 20 Септемврий]. — Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I. Заповѣдь, да не се позволява никому да нахлува въ Рилския монастирь и земитѣ му.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, здрава и чисто запазена, дължина 70 см., ширина 48 см. Почти насрѣдъ хартията стои великолѣпна тугра, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Отъ дѣсно на бѣлото поле е пришита една книжка съ двѣ фетви.

25.

1163 год. 30 Шевалъ (1750 г. 20 Септемврий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Махмудъ ханъ I*, по поводъ тжжбата на единъ християнинъ-рая отъ с. Шипочанъ, Самоковска каза.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ платъ, дължина 67 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ I, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

26.

1163 год. 30 Шевалъ (1750 год. 20 Септемврий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* I, по поводъ просбата на рилскитѣ монаси, да се забрани всѣко незаконно нахлуване въ тѣхнитѣ гори и пасбища.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ моравъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ I, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро писмо, *диванъ-язиси*. На бѣлото поле отъ дѣсно е пришита една фетва.

27.

1164 *год. 1 Ребби-юл-евелъ* (*1751 год. 16 Януарий*). – *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* I, по поводъ просбата на заимина Мустафа за гората *Чаушица*.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, неподплатена съ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Махмудъ I, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

28.

1164 *год.* 1 *Ребби-юл-ахжръ* (1751 *г.* 15 *Февруарий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* I, по поводъ просбата на братя Молла Дервишъ и Молла Салихъ за едно пасбище отъ рода *ресумли-яйлжги* (пасбища облагани съ данъкъ).

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ моравъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Махмудъ I, внимателно изписана съ *черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

29.

1169 *год. 27 Ребби-юл-ахжр* (1756 *год.* 19 *Януарий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Османъ ханъ* III. — Заповѣдь, да се спратъ нахлуванията на чужди овчари въ горитѣ на Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, неподплатена съ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Османъ III, внимателно изписана съ *черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

30.

1169 *год.* 29 *Ребби-юл-ахжръ* (1756 *год.* 21 *Януарий*). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Османъ ханъ* III. Това е сжщиятъ ферманъ № 29. Прѣписътъ е завѣренъ отъ кадията на гр. Самоковъ.

Външенъ видъ на прѣписа: тънка хартия, дължина 50 см., ширина 35 см. Не е изобразена туграта на султана; текстътъ е писанъ съ дребно черно писмо, *рака-язиси*. Отъ лѣва страна стои печатътъ на кадията-завѣритель.

31.

1171 *год. 25 Реджебъ* (1758 *год. 24 Мартъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Мустафа ханъ* III. — Заповѣдь, да се спазва свободата и привилегиитѣ на рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-жълтъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Тъкмо въ срѣдата на хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Мустафа III, внимателно изписана съ *черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

32.

1171 *год.* 25 *Реджебъ* (1758 *г д. 24 Мартъ*). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Мустафа ханъ* III. Това е сѫщиятъ ферманъ № 31. Прѣписътъ е завѣренъ отъ кадията на гр. Самоковъ.

Външенъ видъ на прѣписа: тънка хартия, дължина 50 см, ширина 35 см. Не е изобразена туграта на султана. Текстътъ е написанъ съ дребно черно писмо, *рака-язиси*. Отъ лѣво стои печатътъ на кадията-завѣритель.

33.

1171 год. 26 *Шевалъ* (1758 год. 22 Юний). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Мустафа ханъ* III. — Заповѣдь, да се спратъ произволитѣ, вършени въ Рилския монастирь отъ *джизиедари* (бирници по данъка *джизие*).

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-зеленъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Мустафа III, внимателно изписана съ *черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

34.

1171 год. 30 *Шевалъ* (1758 год. 25 Юний). *Ферманъ*, издаденъ въ *гр. Костантиние* отъ султанъ *Мустафа ханъ* III, по поводъ единъ незаконенъ процесъ, възбуденъ срѣщу рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-червенъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Мустафа III, внимателно изписана съ *черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

35.

1186 год. 30 *Рамазанъ* (1772 год. 14 Декемврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ

Мустафа ханъ III. — Заповѣдь, насочена да облекчи дълга на рилскитѣ монаси, които поради разбойнически нападения били изпаднали въ крайна бѣдность.

Външенъ *видъ на фермана*: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-зеленъ платъ, дължина 140 см., ширина 50 см. Въ горната часть на хартията стои великолѣпна тугра отъ султанъ Мустафа III, изящно изработена съ *златна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

36.

1186 год. 30 *Рамазанъ* (1772 год. 14 Декемврий). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ *Мустафа ханъ* III. Това е сжщиятъ ферманъ № 35. Прѣписътъ е завѣренъ отъ кадията на сждилището „Махмудъ паша" въ Цариградъ.

Външенъ *видъ на прѣписа:* дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 50 см. Не е изобразена туграта на султана; текстътъ е писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.. Отъ лѣво стои печатътъ на кадията-завѣритель.

37.

1186 г. 30 *Рамазанъ* (1772 г. 14 Декемврий). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ *Мустафа ханъ* III. Това е сжщиятъ ферманъ № 36 въ другъ прѣписъ.

Външенъ *видъ на прѣписа:* вж. № 36.

38.

1187 год 1 *Ребби-юл-евель* (1773 год. 11 Май). — *Ферманъ*, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ* I. Заповѣдь, да се взима отъ рилскитѣ монаси само по 5% годишно и то отъ главницата на тѣхния дългъ, безъ никаква лихва.

Външенъ *видъ на фермана:* дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-червенъ платъ, дължина 135 см., ширина 52 см. Въ горната часть на хартията стои великолѣпна тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, изящно изработена съ *златна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

39.

1188 год. 24 *Сеферъ* (1774 год, 25 Априлъ). — *Ферманъ*, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ* I. Заповѣдь, да се взима отъ рилскитѣ монаси само по 5% годишно и то отъ главницата на тѣхния дългъ, безъ никаква лихва.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-зеленъ платъ, дължина 140 см., ширина 55 см. Въ горната часть на хартията стои великолѣпна тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, изящно изработена съ *златна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

40.

1188 год. 14 *Ребби-юл-евелъ* (1774 год. 14 Май.) — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ* I. Заповѣдь, да се забрани на чужди овчари да нахлуватъ съ стадата си въ рилскитѣ гори и пасбища.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, внимателно изписана съ *черна краска* и поръсена съ *златенъ пъсъкъ*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

41.

1188 *год.* 14 *Ребби-юл-евелъ* (1774 *год.* 14 *Май*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь до мѣстнитѣ власти, да постжпватъ законно спрѣмо рилскитѣ монаси, като зачитатъ тѣхнитѣ традиционни права и привилегии.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-зеленъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, внимателно изписана съ *черна краска* и поръсена съ *златенъ пъсъкъ*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

42.

1196 *год.* 1 *Шевалъ* (1782 *год.* 27 *Августъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ* I. — Заповѣдь до мѣстнитѣ сждебни власти, да не разглеждатъ процеси противъ рилскитѣ монаси, възбудени отъ съмнителни личности.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-зеленъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, изписана съ *черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

43.

1196 *год.* 29 *Зилкааде* (1782 *год.* 25 *Октомврий*).—*Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Ха-*

мидъ ханъ I. — Заповѣдь до мѣстнитѣ сждебни власти, да отхвърлятъ исковетѣ на кредиторитѣ срѣщу рилскитѣ монаси, понеже компетентниятъ за тѣхъ сждъ заседава въ Цариградъ. Прѣписътъ е завѣренъ отъ кадията на сждилището „Махмудъ паша“ въ Цариградъ.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., широчина 55 см. Не е изобразена туграта на султана. Текстътъ е писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Отъ лѣво стои печатътъ на кадията-завѣритель.

44.

1198 *год.* 20 *Шевалъ* (1784 *г д.* 26 *Августъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиніе* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ* I. — Заповѣдь, да не се прави безъ височайше разрѣшение ревизия на черквитѣ въ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-зеленъ платъ, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, внимателно изписана съ *черна краска* и поръсена съ златенъ пѣсъкъ. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ *едро черно писмо, диванъ-язиси*.

45.

1198 *год.* 20 *Шевалъ* (1784 *год.* 26 *Августъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костатинине* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ* I. — Заповѣдь, да не се позволява на финансовитѣ чиновници да присвояватъ имоти, останали отъ умрѣли монаси и монахини.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, изписана съ *черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Отъ дѣсно на бѣлото поло има изрѣзка, дълга 35 см., широка 10 см.

46.

1200 *год.* 15 *Шабанъ* (1786 *год.* 2 *Юний*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ* I. — Заповѣдь да не се позволява на софийския евреинъ-лихварь *Беличъ-оглу* да взима отъ рилскитѣ монаси повече отъ 5% лихва.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, внимателно изписана съ *червена краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

47.

1215 *год.* 7 *Зилхидже* (1801 *год.* 10 *Априлъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Селимъ ханъ* III.

— Заповѣдъ, да не се произвежда ревизия и да не се измѫчватъ монаситѣ отъ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ копринен платъ, дължина 1·10 м., ширина 55 см. Цѣлата горна часть отъ хартията е разкошно украсена. Тя се загражда съ рамка отъ три златни линии. Двата кѫта на рамката сѫ изпълнени съ червени и сини листа. На срѣдата подъ горната линия е изписанъ единъ злато-синь орнаментъ, приличенъ на корона. За него е скаченъ другъ, който има видъ на пирамида и пълни почти всичкото заградено мѣсто. Той е изписанъ съ златна краска, а извѫтрѣ е изпъстренъ съ червени и сини украшения. Отъ двѣтѣ му страни стоятъ букети. Краятъ му се завършва съ великолѣпна тугра отъ султанъ Селимъ III, изящно изработена съ златна краска и хармонично поръсена съ червени, сини и жълти цвѣтя. Отъ дѣсно до туграта стои златна рамка съ надпись: *„да се дѣйствува точно споредъ съдържанието“*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *дивачъ-язиси*. Между редоветѣ на текста сѫ сложени златни точки.

48.

1215 г. 7 *Зилхидже* (1801 г. 10 *Априлъ*).—*Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Селимъ ханъ III*. Това е сѫщиятъ ферманъ № 47. Прѣписътъ е завѣренъ отъ Ессандъ Ибрахимъ, кадия на сѫдилището „Махмудъ паша“ въ Цариградъ.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. — Тъкмо насрѣдъ хартията е изобразенъ единъ орнаментъ, приличенъ на пирамида и нарисуванъ съ златна краска. Вѫтрѣ въ него е изписанъ другъ по-малъкъ орнаментъ, поръсенъ съ жълти и сини цвѣтя. Въ срѣдата на подирния е оставено бѣло поле съ надпись: *„прѣписъ отъ височайши царски актъ“*. Подъ орнамента слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Между редоветѣ на текста сѫ сложени златни точки.

49.

1216 г. 14 *Мухаремъ* (1801 г. 16 Май).—*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Селимъ ханъ* III. — Заповѣдь за правилно взимане данъка „джизие“ (харачъ) отъ рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Селимъ III, внимателно изписана съ *черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро чѐрно писмо, *диванъ-язиси*.

50.

1233 год. 21 *Джемази-юл-ахѫръ* (1818 год. 16 Априлъ). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*.

— Заповѣдь, да не се позволява на финансови и сждебни чиновници да турятъ ржка на имоти, останали отъ умрѣли рилски монаси и монахини.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ моравъ платъ, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

51.

1233 год. 30 *Рамазанъ* (1818 год. 15 *Августъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиніе* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* II. — Заповѣдь, да не се прѣчи на ремонтирането на нѣкои монастирски кжщи въ село Рила.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *блѣда краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

52.

1233 год. 30 *Рамазанъ* (1818 год. 15 *Августъ*). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиніе* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* II. — Това е сжщиятъ ферманъ № 51.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, дължина 50 см., ширина 35 см. Не е изобразена туграта на султана; не е означено името на завѣрителя. Текстътъ е написанъ съ блѣдочерно писмо, диванъ-язиси, тукъ-тамъ поръсено съ златенъ прахъ.

53.

1234 год. 25 *Рамазанъ* (1819 год. 19 *Юлий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ II. Заповѣдь относително владѣнието на монастирския чифликъ Поцърнинци, Радомирска каза.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 75 см., ширина 54 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *блѣдо-черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

54.

1236 год. 30 *Джемазй-юл-ахжръ* (1821 год. 24 *Мартъ*). *Ферманъ*, издаденъ въ градъ *Костантиніе* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* [1]. Заповѣдь относително владѣнието на нѣкои имоти отъ Рилския монастирь. Между другото тукъ се посочватъ привилегиитѣ на раята отъ село *Бобошево*.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 54 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ *дребно черно писмо, диванъ язиси*.

55.

1248 *г.* 17 *Мухаремъ* (1832 *г.* 5 *Юний*).—*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Заповѣдь, да не се прави ревизия въ Рилския монастирь безъ височайше разрѣшение.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 74 см., ширина 55 см. Насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

56.

1248 г. 24 *Мухаремъ* (1832 г. 12 *Юний*). —*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* II. Заповѣдь относително свободното владѣние на разни имоти отъ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

57.

1248*г.* 15 *Ребби-юл-ахжръ* (1832 *г.* 11 *Августъ*).—*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Височайше разрѣшение за свободно пѫтуване на извѣстни руски паломници по светитѣ мѣста и монастиритѣ, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 75 см., широчина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ *II*, внимателно изписана съ *бльдочерна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ много едро черно писмо, *диванъ язиси*.

58.

1248 г. 13 *Зилхидже* (*1833 г.* 23 *Мартъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Височайше разрѣшение за изграждане на изгорѣлитѣ сгради и килии въ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ копринен платъ, дължина 75 см., широчина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ *II*, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ черно едро писмо, *диванъ язиси*.

59.

1249 *год.* 15 *Ребби-юл-евелъ* (1833 *год.* 22 *Юлий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Височайше разрѣшение за поправяне на монастирската черква „Св. Ив. Рилски".

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаменова хартия, подплатена съ зеленъ копринен платъ, дължина 75 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *блѣдо-черна краска*, и поръсена тукъ-тамъ съ *златенъ прахъ*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

60.

1252 год. 11 *Реджебъ* (1836 год. 11 *Октомврий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. — Заповѣдь относително свободното владѣние на разни имоти отъ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 72 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

61.

1252 год. 15 *Реджебъ* (1836 год. 15 *Октомврий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* II. Заповѣдъ, да се спазва неприкосновеността на митрополитскитѣ жилища и да се прѣмахватъ насилията надъ рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия дължина 75 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

62.

1253 г. 30 *Шевалъ* (1838 г. 15 Януарий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* II. Заповѣдь, да се прѣкратятъ всѣкакви искове, възбудени срѣщу Херцеговинския митрополитъ *Авксентий* отъ кредиторитѣ на неговия прѣдшественикъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 75 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ

туграта слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси.*

63.

1255 год. 15 *Шабанъ* (1839 год. 13 Октомврий). — *Бератъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и вржченъ на Херцеговинския митрополитъ *Авксентий.* Тукъ сж посочени всички права и привилегии на митрополита.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 150 см., ширина 56 см. Тъкмо въ срѣдата на дългата хартия стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, внимателно изписана съ *червена краска.* Подъ туграта е теглена линия, лѣвиятъ край на която се свършва съ надписъ; *„да се издаде тоя височайши берат", причината е слѣдната".* Подъ линията слѣдва текстъ, редоветѣ на който послѣдователно сж писани единъ съ червено, другъ съ черно мастило, писмо *дивань-язиси.*

64.

1257 год. 15 *Шабанъ.* (1841 г. 20 Септемврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*, по поводъ просбата на отецъ Памфилий, рилски монахъ, относително единъ ханъ въ гр. Дупница.

Външенъ видъ на фермана; дебела пергаментова хартия, дължина 76 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска.* Подъ туграта слѣдва текстъ, много разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси.*

65.

1257 год. 30 *Шабанъ* (1841 г. 5 Октомврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ.* Заповѣдь, да се спазва привилегията на рилскитѣ монаси за сждене въ особенъ Цариградски сждъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела и гладка пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. Насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, изписана съ *блѣдо-черна краска.* Подъ туграта слѣдва текстъ, много разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси.*

66.

1257 *год.* 30 *Шабанъ* (1841 *г.* 5 *Октомврий*). – *Пръписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ.* Това е сжщиятъ ферманъ № 65.

Външенъ видъ на пръписа: тънка пергаментова хартия, дължина 45 см., ширина 33 см. Не е изобразена туграта на султана; не е означено името на завѣрителя. Текстътъ е написанъ съ обикновено черно писмо, *рака язиси.*

67.

1257 *г.* 30 *Шабанъ* (1841 *г.* 5 *Октомврий*). - *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султана *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Това е сѫщиятъ ферманъ № 65 въ другъ прѣписъ.

Външенъ видъ на прѣписа: тънка хартия, дължина 47 см. ширина 30 см. Не е изобразена туграта на султана; не е означено името на завѣрителя. Текстътъ е написанъ съ обикновено черно писмо, *ракѣ-язиси*.

68.

1257 *г.* 30 *Шабанъ* (1841 *г.* 5 *Октомврий*. — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Това е сѫщиятъ ферманъ № 65 въ трети прѣписъ.

Външенъ видъ на прѣписа: тънка хартия, дължина 30 см., ширина 20 см. Не е изобразена туграта на султана; не е означено името на завѣрителя. Текстътъ е написанъ съ обикновено черно писмо, *ракѣ язиси*. Отъ дѣсно на бѣлото поле стои надписъ: *прѣписъ отъ височайши царски ферманъ*.

69.

1258 *г.* 1 *Ребби-юл-евелъ* (1842 *г.* 1 *Априлъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и адресуванъ до Видинския валия, Видинския назар-и-дефтердаръ и Дупнишкия кадия. Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския монастирь и се даватъ указания за събирането на неговитѣ данъци.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ копринен платъ, дължина 70 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, внимателно изписана съ *блѣда краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, сгжстенъ и написанъ съ дребно черно писмо, *дивань язиси*. Хартията на долния край е изпокжсана.

70.

1258 *г.* 30 *Ребби-юл-евелъ* (1842 *г.* 80 *Априлъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския монастирь и се даватъ указания за събирането на неговитѣ данъци. Този ферманъ е подобенъ на ферманъ № 69.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ копринен платъ, дължина 70 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, сгжстенъ и писанъ съ дребно черно писмо, *дивань-язиси*. Хартията е твърдѣ овехтѣла и по краищата е изпокжсана.

71.

1261 *г.* 1 *Ребби-юл-ахжръ* (1845 *г.* 1 *Априлъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Мед-*

жидъ ханъ. Заповѣдь до кадията на Дупнишката каза, да не допуща царски войници или военачалници да квартируватъ въ митрополитски домъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела гладка пергаментова хартия, дължина 75 см., ширина 55 см. На горния край на хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена тукъ-тамъ съ златенъ прахъ. Подъ туграта слѣдва текстъ, разреденъ и написанъ съ едро черно писмо, *диван -язиси*.

72.

1264 *г. 1 Джемази-юл-ахжръ* (1848 *г.* 23 *Априлъ*). — *Прѣпись* отъ ферманъ, издаденъ отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Разрѣшава се свободно пжтуване изъ Румелия на търговеца Аргирий Загаралий, руски поданикъ.

Външенъ видъ на прѣписа: обикновена бѣла хартия, сгжната на двѣ и написана съ обикновено черно писмо, *рака-язиси*. Нѣма тугра, нѣма и името на завѣрителя.

73.

1264 *г.* 15 *Реджебъ* (1848 *г.* 6 *Юний*).—*Бератъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и врѫченъ на архиерея *Авксентий* по случай назначаването му за канонически митрополитъ на Велешката епархия.

Външенъ видъ на фермана: Вж. ферманъ № 47.

74.

1264 *г.* 30 *Реджебъ* (1848 *г.* 21 *Юний*). — *Бератъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и врѫченъ на архиерея *Авксентий* по случай назначаването му за кононически митрополитъ на Велешката епархия. По съдържание този ферманъ е идентиченъ съ ферманъ № 73.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 140 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва дългъ текстъ, написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси* и къмъ края твърдѣ сгжстенъ.

75.

1269 *г. 30 Шабанъ* (1853 *г.* 28 *Май*). — *Ираде*, издадено въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и врѫчено на вселенския цариградски патриархъ *Германъ*.

Външенъ видъ на ирадето: дебела пергаментова хартия, подплатена добрѣ съ жълтъ копринен платъ, дължина 65 см., ширина 45 см. На горния край на хартията стои надписъ: *прѣпись отъ фермана и хати-хумаюна*. Подъ него съ ясни букви е напеча-

тана туграта на султанъ Абдулъ Меджидъ, обградена съ вѣнецъ отъ цвѣтя. Отъ дѣсно до туграта стои бѣло поле съ надпись: „заповѣдвамъ — текстътъ на тоя ми височайши царски актъ неизмѣнно да се пази и прилага. И бѣгвайте дѣяния, несъобразни съ него!“ Подъ туграта слѣдва напечатанъ текстъ, обкржжень съ хубава рамка отъ листа. Подъ текста е написано: *вѣрно съ оригинала*. Подписътъ не се чете. Дата 17 Рамазанъ 1269 отъ егира (14 Юний 1853 Р. Хр.).

76.

1275 *г.* 15 *Ребби-ю-ахжръ* (1858 *г.* 10 *Ноемврий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Константинié* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и врѫченъ на архирея *Авксентий* по случай назначаването му за канонически митрополитъ на епархията *Дурацо*.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 72 см., ширина 54 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, разреденъ и написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

77.

1278 год. 1 *Ребби-юл-евелъ* (1861 г. 25 Августъ). — *Ферманъ*, издаденъ въ др. *Константи ие* отъ султанъ *Абдулъ Азисъ ханъ* и адресуванъ до валията на Нишкия вилаетъ, каймакамина на Самоковския санджакъ и кадията па Дупнишката каза. Тукъ се опрѣдѣлятъ поземелнитѣ имоти на Рилския монастирь и се прѣдписва да се спазватъ старитѣ му привилегии.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ червенъ копринен платъ, дължина 80 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Абдулъ Азисъ, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, сгжстенъ и писанъ съ дребно черно писмо, *диванъ-язиси*.

78.

1278 год. 1 *Ребби-юлъ-евелъ*. (1861 г. 25 Августъ — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Константиние* отъ султанъ *Абдулъ Азисъ ханъ*. Това е сѫщиятъ ферманъ № 77 съ прибавка на нѣкои извлѣчения отъ „*кютука*“. Прѣписътъ е завѣренъ въ 1289 г. 28 Ребби-юл-ахжръ (1872 г. 22 Юний).

Външенъ видъ на прѣписа: обикновена бѣла хартия, дължина 225 см., ширина 26 см. Туграта на султана не е изобразена. Текстътъ е сгжстенъ и писанъ съ обикновено черно писмо, *рака-язиси*.

ДѢЛЪ I.

ФЕРМАНИ.

1.

ПРѢПИСЪ

отъ стария свещенъ актъ-ферманъ, издаденъ въ гр. Ерусалимъ отъ арабския халифъ Ебу-Омаръ бен-юл-Хитабъ на патриарха Софрония, за да живѣе въ Ерусалимъ и да се счита духовенъ глава на християнското население въ светитѣ мѣста. — 15 год. 20 Ребби-юл-евелъ (636 год. 2 Май).

Прѣписътъ е завѣренъ въ гр. Костантиние 1141 г. отъ егира (1728 отъ Р. Хр.)

Волята ми да бѫде споредъ съдържанието на този актъ! Нека отдадемъ слава на Бога, на онзи прославенъ и възвишенъ Богъ, чийто великъ и истински пророкъ е безподобниятъ и самоотверженъ въ вѣрата къмъ него човѣкъ Мохамедъ! Дано Богъ се умилостиви, та вдъхне въ сърцата на всички онѣзи хиляди хора, заблудени въ своитѣ прѣгрѣшения, мисъль за спасение на душата, за покаяние! А на истинно-правовѣрнитѣ мохамедани Всеблаги Богъ нека подари мѫжество, за да побѣдятъ безбройнитѣ си врази! На градскитѣ правовѣрни управители и военачалници Богъ да внуши искрена и братска любовь за задружно дѣйствие противъ неприятелитѣ на Исляма! Прочее, ние всички правовѣрни мохамедани нека отправимъ химни и славословия къмъ Бога Истиненъ, а моитѣ вѣрни поданици нека се молятъ за здравето и дългоденствието на своя халифъ, който благоволи да издаде настоящия свещенъ актъ на Ерусалимския патриархъ Софроний.

Този актъ се дава на речения патриархъ, за да живѣе въ града Ерусалимъ и да се счита законенъ духовенъ глава на християнското население, живѣещи въ светитѣ мѣста и въ свещената гора, наречена Елеонска гора (тур-ул-зейтунъ).

Раята-християни, както и светитѣ монаси, които живѣятъ било въ града Ерусалимъ (кут-си-шерифъ), било въ околнитѣ свети мѣста (Палестина), дѣто се набройватъ повече отъ 100 града, каквито сѫ: Кянум-ва, Ва-бесъ, Вуджу-ва, Ванъ и много други, дѣто живѣятъ и правовѣрни мохамедани и рая-християни, —

сж длъжни да пазятъ своитѣ религиозни обреди, като се подчиняватъ на моята политическа властъ. Раята-християни ще признаватъ за свой духовенъ началникъ патриарха Софрония, комуто ще се подчиняватъ и изпълняватъ заповѣдитѣ относително вѣрата. А патриархътъ Софроний ще е дълженъ отъ своя страна да се покорява на моитѣ власти и да извършва потрѣбнитѣ религиозни обреди; къмъ правовѣрнитѣ мохамедани той трѣба достойно и прилично да се отнася.

На правовѣрнитѣ се налага религиозенъ и патриотиченъ дългъ да покровителствуватъ въ всѣко отношение както покореното християнско население, тъй и неговия патриархъ Софроний, който има право да пребивава постоянно въ града Ерусалимъ.

На васъ, господинъ генералъ-губернаторе, като на управитель на тѣзи свети мѣста, т. е. като валия на Тиберийската страна, г-нъ Макоджери, се възлага особна грижа да вземете часъ по-скоро нужнитѣ мѣрки за сближение на покореното население съ покорителитѣ, за прѣкратяване на антагонизма между тѣхъ и за уталожване неприятелскитѣ стремежи на правовѣрнитѣ мохамедани, чийто фанатизъмъ спрѣмо християнитѣ е добрѣ познатъ. Вземете всички възможни срѣдства, за да се прѣкрати окончателно сжществующата враждебность въ раята. Старайте се да я подчините и смирите напълно, а страната да умиротворите. При това на васъ, любезни управителю, се налага дългъ да вземете о врѣме всички външни и вжтрѣшни мѣрки, за да се запазятъ отъ разграбване християнскитѣ църкви, които се намиратъ по тия страни. Недѣйте допуска на правовѣрнитѣ да засѣгатъ и отнематъ тѣзи църкви. Недѣйте оставя да се разтури синедриона и да се разгонятъ членоветѣ му. По никой начинъ не позволявамъ да се съборя голѣмата църква въ Витлеемъ, дѣто се е родилъ спасительтъ Исусъ Христосъ, нито да се посѣга и разваля каменната пещеря. Тѣзи стари паметници и катедралната църква въ Витлеемъ, която има отъ три страни сжпоцѣнни врати: една отъ южната страна, друга отъ сѣверната и третя отъ западната страна, оставатъ общо притежание и на правовѣрни и на християни. А другитѣ останали църкви, монастири и богомолни домове заповѣдвамъ да останатъ на разположение на сжществующитѣ християни, които се покланятъ и носятъ кръста на разпятието. Тѣзи християни сж: абисинци, маври, рауни, етиопяни, европейци, египтяни, сирийци, арменци, никарагуа, якубинци, мавритяни, румеи и други, които зависятъ направо отъ речения патриархъ, съ една рѣчь всички онѣзи християнски народи, които по-прѣди бѣха се обявили заклети врагове на пророковото вѣроучение, но които днесъ отъ тоя Божи човѣкъ, отъ тоя великодушенъ пророкъ, чрѣзъ неговия халифъ получаватъ голѣма награда за своето сжществуване Въ името на тоя великодушенъ и любезенъ пророкъ ние, като халифъ и владѣтель на тая страна, подаряваме и наново възвръщаме правата и привилегиитѣ на ерусалимския патриархъ

Софроний, съ които послѣдниятъ и по-прѣди се е ползувалъ. Подъ неговата духовна власть оставяме и за напрѣдъ всички градове и паланки, села и мѣстности, църкви и монастири, лежащи въ градоветѣ, дѣто живѣятъ и мюсулмани, както и самия синедрионъ съ прѣдградията му. Рекениятъ патриархъ и християнитѣ, които се намиратъ подъ негово вѣдомство, иматъ свобода и пълно право да посѣщаватъ, да разглеждатъ и да се поклонятъ на всичкитѣ тия свети мѣста и старини, да извършватъ тамъ публично и открито религиозни обреди и молебствия. За послѣдното нѣма да се изисква никакъвъ данъкъ, никаква такса. Но ако нѣкой християнинъ, даже и самъ патриархътъ, пожелае да се поклони и да посѣти всички тѣзи стари свети паметници, църкви, монастири и забѣлѣжителности, дори и палатитѣ на синедриона, въ такъвъ случай посѣтительтъ е длъженъ да плати една малка такса, състояща отъ $^1/_3$ монета, наречена „дерхимъ“. Тази такса по заповѣдь на султана ще се събира както отъ главния кадия на града, тъй и отъ главния управитель на морето и сушата по тия страни. А отъ бѣднитѣ раи и отъ правовѣрнитѣ мохамедани, които стѫпятъ въ тази свещена страна, нѣма да се изисква и събира никаква такса.

И тъй, за правата на речения патриархъ азъ, въ присѫтствието на държавнитѣ високи сановници: Абдуллахъ и Османъ ибни Офанъ, Саидъ ибни Зиидъ, Абдуррахманъ бенъ Аифъ, както и отъ други братя „любопитни“, издадохъ тая свещена грамота. Текстътъ на тая ми грамота, издадена въ името на нашия великъ пророкъ Мохамеда, както и на нашитѣ доблестни герои, които сѫ дали живота си за разпространение на религията и на владѣнията ни, — дума по дума се записа въ правителственитѣ свещени книги днесъ, 20 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-евелъ, 15 година отъ егира, въ день понедѣлникъ, (2 Май 626 год. отъ Р. Хр.).

Забѣлѣжка. Правата, подарени на Ерусалимския патрикъ Софроний и помѣстени въ тоя свещенъ актъ, трѣба да се пазятъ и никой пѫть да не се нарушаватъ, както отъ моитѣ чиновници и отъ правовѣрнитѣ мохамедани, тъй и отъ бѫдащитѣ правовѣрни халифи. Защото трѣба да знаете, че тѣзи права и привилегии ги дадохъ подъ клетва, като обѣщахъ прѣдъ Бога, че никога, до когато царува мохамеданството, нѣма да бѫдатъ нарушени и унищожени.

Вѣрно съ оригинала:

Удостовѣрихъ и завѣрихъ азъ, *Мехмедъ Садикъ*, смиренъ кадия на сѫдилището въ квартала „Балатъ“, Цариградъ.

Печатъ: *Мехмедъ Садикъ.*

1141 год. отъ егира[1]).

---

[1]) Датата *1141 год. отъ егира* е писана въ самия печатъ на Мехмедъ Садикъ. Споредъ християнското лѣточисление тя отговаря на *1728 год.* Значи настоящиятъ прѣписъ е завѣренъ при Султанъ Ахмедъ ханъ III, който царувалъ отъ 1703 до 1730 год.

2.

ЗАПОВѢДЬ

издадена въ гр. Пловдивъ за охраняване правата на рилскитѣ монаси. По всичко се вижда, че тя е ферманъ, но, понеже е лишена отъ султанскитѣ знакове (туграта и монограмътъ), не може да се опрѣдѣли точно, отъ кой султанъ е издадена.

805 год. 30 Ребби-юл-евелъ (1402 г. 30 Октомврий).

До славния, достоенъ и високо-просвѣтенъ паша, управителя на Румелия. Дано Всевишниятъ увеличи за дълго врѣме силата и славата ти!

Отъ съдържанието на тоя ми високъ актъ, снабденъ и украсенъ съ надлежнитѣ ми високи знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете слѣдното.

Монаситѣ, които живѣятъ като рая въ Рилския монастирь и притежаватъ за сега височайши царски актове за право на свободно живѣене, заявяватъ и се оплакватъ така: „нашитѣ имоти и земи, които владѣемъ още отъ старо врѣме, постепенно се отнематъ отъ ржцѣтѣ ни, разоряватъ ни и ни унищожаватъ. Въ тѣзи наши имущества нахлуватъ на сила чужди хора, завладѣватъ ни имотитѣ, а самитѣ насъ, противъ шериата и канона, ни прогонватъ и разпръсватъ, като казватъ, че тѣ щѣли да ги владѣятъ". Прѣдъ видъ на това тѣхно оплакване заповѣдвамъ на мѣстната сждебна власть, да прѣгледа съ голѣмо внимание крѣпостнитѣ актове, които тѣ притежаватъ. Ако отъ съдържанието на тѣзи актове се установи, че реченитѣ монаси отъ Рилския монастирь дѣйствително сж владѣли тия имоти още отъ най-старо врѣме, споредъ както прѣдписватъ свещениятъ шериатъ и канонътъ, — въ такъвъ случай заповѣдвамъ ви да дѣйствувате законно и справедливо, съгласно съ духа на шерията, като възвърнете ограбенитѣ монастирски имоти на притежателитѣ монаси. А самитѣ монаси отъ речения монастирь гледайте да настаните на постоянното имъ мѣстожителство, въ монастиря. Недѣйте допуска никого, който и да бжде той, да нахлува на сила въ тоя монастирь, както и въ неговитѣ земи и имоти. Тъй да знаете!

Написанъ днесъ, края на мѣсецъ Ребби-юл-евелъ 805 год. отъ егира (30 Октомврий 1402 г. отъ Р. Хр.).

Бѣлѣжка. Първата часть отъ тоя важенъ и старъ документъ липсува. Ако се сжди по арабската му дата, трѣба да се скърби за тая липса, понеже се вижда, че този актъ ще е най-старъ измежду всички други османски актове отъ епохата на турското владичество. (Б. пр.).

3.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Баязидъ Ханъ II. — Заповѣдь, да се прѣкратятъ своеволията на спахиитѣ, които притежаватъ имоти въ околноститѣ на Рилския монастирь.

903 г. 30 Зилхидже (1493 г. 20 Августъ).

До високо-славния и достоенъ бей на Кюстендилския санджакъ — ти, който си единъ отъ способнитѣ и благородни сановници на държавата ми. Сжщо до тебе, високо-просвѣтени кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи силата и славата ви!

Отъ съдържанието на височайшия ми царски актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми знакове, ще узнаете, че носители на тоя ми царски ферманъ сж монаситѣ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза. Тѣзи монаси, щомъ пристигнаха въ прѣстолния ми градъ, незабавно се явиха при императорския ми дивань, дѣто устно и лично заявиха, какво нѣкои мѣстни спахии и други видни личности били дохождали въ тѣхния монастирь и тамъ насилствено изисквали и взимали отъ тѣхъ храна и питие, безъ за това да сж плащали. Освѣнъ това тѣзи нежелани гости сж буйствували, правили сж разни злодѣяния и насилия върху монаситѣ.

Поради това тѣ най-покорно се молятъ да имъ издамъ височайши царски актъ за прѣкратяване на злинитѣ, отъ които страдатъ. Азъ уважихъ молбата имъ и благоволихъ да имъ издамъ тоя царски актъ. Щомъ го получите, строго ви заповѣдвамъ да повикате прѣдъ сжда обвиненитѣ въ това спахии и други лица. Работата ще разгледате и рѣшите по сждебно-шериятски редъ, и ако при това се укаже, че подозрѣнитѣ лица-спахии сж виновни, ще ги осждите най-строго, като имъ забраните веднъжъ за винаги да не стжпятъ вече въ монастиря и да не правятъ тамъ насилия и буйства. Въ случай, че прѣдъ сжда се докаже, какво нѣкои спахии и други лица на сила и безплатно сж взимали храна и питие, че ядатъ и пиятъ по единъ нахаленъ начинъ въ монастиря, като при това биятъ и мжчатъ монаситѣ му,—заповѣдвамъ ви да вземете строги мѣрки противъ нахалницитѣ спахии, да прѣкратите тѣхнитѣ дѣйствия и да ги изгоните отъ монастиря. А онѣзи лица, които съ авторитета си не искатъ да слушатъ вашата заповѣдь и моитѣ царски разпоредби, упорствуватъ и продължаватъ да вършатъ беззакония и произволи, вие сте длъжни съ властьта, която имате въ ржцѣтѣ си, да ги заставите на сила да ви се покорятъ. При това имената на всички упорстзуващи лица ще ги запишете по отдѣлно въ единъ списъкъ, който заедно съ рапортъ ще ми го изпратите незабавно въ прѣстолния градъ за по-нататъшно мое разпореждане.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на настоящия ми актъ.

Този актъ щомъ прочетете, възвърнете го и прѣдайте въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ речения монастиръ.

Написа се и издаде се въ прѣстолния ми градъ Костантиніе днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Зилхидже 903 г. отъ егира (20 августъ 1498 год. Р. Хр.)

4.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Баязидъ ханъ II*) на великия везиръ Кара Мустафа паша, за да владѣе извѣстни земи въ Солунската область и планинитѣ Ортачъ и Рила.

914 год. 30 Ребби-юл-ахжръ (1508 год. 17 Августъ).

До моя славенъ, достоенъ и самоотверженъ великъ сановникъ, първи съвѣтникъ, храбръ вождъ, ти, който умно и добросъвѣстно управявашъ държавнитѣ ми дѣла; ти, който здраво крѣпишъ и уреждашъ държавнитѣ функции и народнитѣ институти въ империята ми; ти, който като мждъръ и вѣщъ дипломатъ водишъ сждбинитѣ на народа къмъ добъръ и благоприятенъ край, ти, който усърдно залѣгашъ да свържешъ връзкитѣ на империята ми, да цементирашъ колонитѣ ѝ за благоденствието и щастието на народитѣ, които живѣятъ подъ моя славенъ скиптъръ; ти мой велики везире, Мустафа паша, който си надаренъ съ всички земни и небесни блага отъ царя на царетѣ (Всевишния Богъ), бжди готовъ да изслушашъ заповѣдитѣ ми! — Нека Богъ увеличи за дълго врѣме твоята слава и сила за величието на моята обширна и благоустроена империя, и за доброденствието на моитѣ вѣрни поданици.

Отъ съдържанието на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който го издавамъ днесъ, ще узнаешъ радостната вѣсть за потвърждението на твоитѣ имуществени права. Границитѣ на твоитѣ собствени имѣния, на сарайскитѣ ти кжщи, прочути и рѣдки по своята направа, лежатъ въ селото, извѣстно съ името *Юч-Газилю*, Солунска каза. Тѣ сж твои доказани и независими имоти. Вжтрѣ въ границитѣ имъ лежи и извѣстното село *Лангазъ*. Това село заедно съ всичкитѣ му вжтрѣшни и външни права лежи подъ вѣдомството и подъ управлението на селото *Юч-Газилю*. А лежащитѣ въ това село недвижими имоти, прѣзъ които тече и рѣка, която съ водитѣ постоянно оросява сарая ти, а при самата рѣка построенитѣ ти двѣ огромни воденици на вода и двѣ кжщи — ставатъ за напрѣдъ твоя пълна собственость.

---

*) Султанъ Баязидъ ханъ II е царувалъ отъ 886—918 г. отъ егира, или 1481—1512 г. Р. Хр.

Сѫщо лежащитѣ въ това село извѣстни ливади и ниви, съ всичкитѣ имъ приспособления и земледѣлчески орѫдия ще се владѣятъ и притежаватъ отъ тебе и за напрѣдъ. Лозето отъ два уврата, което лежи въ границитѣ на селото *Дуганъ*, ще се счита за твоя собственость. Ливадитѣ отъ около 107 уврата, лежащи въ границитѣ на с. *Ликохоръ*, ще ги притежавашъ като своя собственость. Сѫщо и ливадитѣ отъ около 12 уврата, които лежатъ въ землището на с. *Клиселий*, ще ги притежавашъ като „мюлкъ". Нивитѣ отъ около 107 уврата, лежащи въ с. *Ликохоръ*, ще бѫдатъ твоя собственость, сѫщо и други ниви отъ около 12 уврата, които се намиратъ на близу до по-горнитѣ ниви. Земитѣ, които лежатъ въ землището на селото *Урмилю* и на *Зографъ*, чиито граници сѫ точно извѣстни и опрѣдѣлени съ сѫдебно-шериатски актове, които ти притежавашъ, а сѫщо и онѣзи земи отъ 2,000 уврата, които лежатъ въ границитѣ на с. *Лангаде (Ланджикъ)*, — ти ще ги владѣешъ и притежавашъ за напрѣдъ като своя собственость. Освѣнъ тѣзи земи, които се намиратъ въ територията на споменатото село, въ землището на послѣдното ти ще притежавашъ около 100 уврата ливади, които сѫ прѣобразувани отъ ниви. Независимо отъ тия имоти ти ще владѣешъ и ступанисвашъ цѣлата планина, наречена „*Хортачъ-дагъ*". Границитѣ ѝ, количеството на увратитѣ и мѣстноститѣ ѝ сѫ точно опрѣдѣлени. При това като своя собственость ще владѣешъ още и цѣлата планина, наречена „*Джебели-Рила*", на която границитѣ сѫ точно извѣстни и опрѣдѣлени.

Прочее, всички горѣозначени имоти и земи, лежащи въ разни села и мѣстности, съ всичкитѣ имъ права и привилегии, съ точно опрѣдѣленитѣ имъ граници, съ подробно описанитѣ имъ налози, за напрѣдъ ще се считатъ за доказана съ сѫдебно-шериатски актове твоя собственость. Ти, макаръ и да бѣше фактически владѣтель на тѣзи емляци, земи и планини, както и на тѣхнитѣ права и прѣимущества; макаръ и да имаше за това сѫдебно-шериатски актове, които нагледно доказватъ твоето стопанско право надъ тѣхъ, — но като истински вѣренъ султановъ поданикъ ти си подалъ просба, тѣзи имоти да се признаятъ окончателно за твоя собственость и за тая цѣль си молилъ да ти издамъ височайше царско постановление.

Въ знакъ на моята височайша благодарность къмъ тебе за услугитѣ, които ти, велики везире, си принесълъ къмъ империята, и като намѣрихъ сегашния случай за най-сгоденъ, азъ рѣшихъ да удовлетворя твоитѣ многоочаквани въжделения и благоволихъ да излѣя върху тебе моитѣ царски милости. За това издавамъ настоящето радостно рѣшение, наречено „Мукарар-намейме-срур-унвени". Съ него всички горѣозначени недвижими имоти и земи се признаватъ за твоя собственость, или по-добрѣ за пълна собственость на моя великъ везиръ, Мустафа паша. Раятажители, които живѣятъ въ тѣзи земи и имоти, ще бѫдатъ свободни наравно съ мюсулманитѣ. Тѣ ще бѫдатъ привилегировани и ще се освобождаватъ отъ изплащане на всѣкакви тежки данъци,

При това заповѣдвамъ: за напрѣдъ, съгласно съ духа и изискванията на тоя ми свещенъ царски актъ, който се намира въ ржцѣтѣ на поменатия везиръ, раята-жители, живѣещи въ прѣдѣлитѣ на горѣописанитѣ имоти и земи, както и въ тѣхнитѣ подвѣдомствени мѣстности и страни, да иматъ право да се ползуватъ съ разни привилегии, да се считатъ свободни граждани и да бждатъ освободени отъ изплащане на държавнитѣ данъци: ресуми-бадихава[1]), ресуми качкунъ[2]), ресуми-бейтулмалъ[3]), ресуми мали-гаибъ[4]), ресуми мали-мевкудъ[5]), ресуми джурмъ ве-джинаетъ[6]), ресуми тиаръ[7]), ресуми-гана[8]) и всички други данъци, които биха могли да се събиратъ отъ произведенията на земитѣ, обработвани отъ раята. Подирната ще има отдѣлно и самостоятелно управление за събиране на точно опрѣдѣленитѣ законни налози, съ които тя би се облагала.

Всички земи, гори, планини и имоти ще се владѣятъ по свободенъ начинъ, подобно притежаването на собственитѣ имоти „емлякъ“, както отъ речения великъ везиръ, до като той е живъ, тъй и отъ неговитѣ прѣми потомци: синове, внуци, правнуци и т. н. Ако самиятъ великъ везиръ или, подиръ смъртьта му, неговитѣ наслѣдници биха пожелали да подаряватъ на вакжфа, или да продаватъ тѣзи свои имоти и земи, — азъ имъ позволявамъ да правятъ съ тѣхъ каквото щатъ. По тоя случай заповѣдвамъ на всички мои власти да знаятъ, че никой отъ моята царска династия, отъ моя императорски дворъ, отъ юначнитѣ ми велики везири, отъ мюширитѣ, отъ сердаритѣ, отъ моитѣ високи държавни чиновници, отъ благороднитѣ първенци, аяни, управители, агалари, войводи, мубашири и други, които и да сж тѣ, никой безъ мое изрично позволение нѣма право да навлиза силомъ въ границитѣ на горѣ-означенитѣ имоти, нито да се намѣсва въ управлението имъ. Ако подобно нѣщо се случи, заповѣдвамъ на моитѣ провинциални власти да вематъ строги мѣрки за коренното му прѣмахване. Не позволявамъ никому да вдига по тоя въпросъ крамоли и свади, да негодува и претендира за нѣщо. А онѣзи отъ моитѣ високи сановници, които биха искали по какъвто и да е начинъ да прѣтълкуватъ, изопачатъ, фалшифицираъ или унищожатъ съдържанието на тоя ми царски актъ, всички подобни

---

[1]) Ресуми-бадихава — право за дишане въздухъ.

[2]) Ресуми-качкунъ — право за дезертьорство.

[3]) Ресуми-бейтулмалъ — право за фиска (държавната каса).

[4]) Ресуми-мали гаибъ — право за изгубенъ имотъ.

[5]) Ресуми-мали мевкудъ — право за изкопано съкровище.

[6]) Ресуми-джурмъ ве-джинаетъ — право за глоби по прѣстжпни дѣяния.

[7]) Ресуми-тиаръ — право за ловене хвъркати птици.

[8]) Ресуми-гана — право за охолность.

чиновници обричамъ на вѣчно проклятие прѣдъ Бога и на тежка отговорность прѣдъ земнитѣ закони! Нека бждатъ сждени отъ земния грѣшенъ сждъ и отъ небесния справедливъ сждъ! Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате! Достойно и честно изпълнете постановленията на свещената ми заповѣдь! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми императорски знаци, туграта и монограма ми. Тоя ми царски ферманъ ще го почитате като законъ, никой да не го прѣнебрѣгва!

Написанъ въ градъ Едирне днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Реббиюл-ахжръ 914 год. отъ егира (17 августъ 1508 год. отъ Р. Хр.).

Подписали слѣднитѣ високи сановници на империята:

Абдулъ Селямъ бенъ Абдулъ Яхи, дефтердаръ на Азиятската область; Рукнунъ Единъ, казаскеръ на Румелия; Ферхадъ Единъ, високъ емиръ на Румелия; смиреният Мехмедъ Кемали, великъ везирь; Мохамедъ Али, казаскеръ въ Анадола; Абди Мехмедъ бенъ Ахмедъ, дефтердаръ на областьта Румъ и придворенъ султански служитель; Абдулъ Макри Абдуллаховъ; Юсуфъ бенъ Али, високъ сановникъ по дѣлата на малолѣтнитѣ.

Вѣрно съ първообраза:

Мустафа Али, кадия на Дупнишката каза, Самоковски санджакъ.

Печатъ: *Мустафа Али.*

5.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Селимъ ханъ I*) относително имущественитѣ права на Рилския монастирь.

922 год. 1 Мухаремъ (1516 год. 1 Февруарий).

До славния ми, вѣренъ и достоенъ санджакъ-бей на Кюстендилския санджакъ. Сжщо и до тебе, високо-просвѣтени, достоенъ мевляне-кадия на Илжджа (Баня). Нека Богъ възвеличи вашата слава и сила!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми знаци, който ще получите, ще узнаете, какво монаситѣ отъ Рилския монастирь, които сж носители на тоя ми царски ферманъ, сж подали до императорския ми диванъ една

*) Султанъ Селимъ ханъ I, нареченъ „Яфузъ“ (Свирѣпи), е царувалъ отъ 918—926 г. отъ егира (1512—1519 г. Р. Хр.)

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

покорна молба. Въ молбата си просителитѣ заявяватъ, че въ границитѣ на тѣхната гора, която още отъ старо врѣме се намира въ тѣхни ржцѣ, никой отъ вънъ не смѣялъ, противъ шериата и канона, да нахлува на сила. Този фактъ на врѣмето си билъ констатиранъ отъ провѣрката, която по тоя въпросъ била извършена по заповѣдь съ императорски фермань.

Възъ основа на тоя царски актъ, който споредъ канона и шериата има сила на законъ, на просителитѣ били издадени надлежни шериатски актове (худжети) за право на владѣние на тази гора. Тѣзи шериатски актове, споредъ както ми се съобщава, сж били изпратени въ прѣстолния ми градъ и отъ просителитѣ се иска потвърждението имъ отъ императорския ми диванъ. Това искане на просителитѣ е основателно.

За да не може за напрѣдъ нѣкой отъ вънъ да нахлува на сила въ тази монастирска стара гора, нито да оспорва владѣнието ѝ отъ монаситѣ на монастиря, — азъ като султанъ издавамъ тоя височайши актъ и ви заповѣдвамъ да прѣгледате съ голѣмо внимание худжетитѣ и илямитѣ, които се намиратъ въ ржцѣтѣ на самитѣ монаси, за да констатирате, дали тѣзи актове сж издадени съгласно съ изискванията на канона и шериата.

Ако видите, че тѣзи шериатски актове сж издадени напълно съобразно съ духа и смисъла на шериата и канона, въ такъвъ случай вие сте длъжни да постановите и рѣшите по тоя въпросъ съгласно съ тѣхъ. А самитѣ актове и рѣшения повърнете обратно на просителитѣ монаси, за да ги пазятъ при себе си. Вашитѣ дѣйствия съобразявайте съ духа и смисъла на тѣзи актове. Не допускайте по никой начинъ да ставатъ насилия, посѣгателства и нахлувания въ имуществата на монастиря и на монаситѣ му. Бждете строги и отклонявайте насилницитѣ, които биха желали да нахлуватъ въ монастирскитѣ земи, а непослушнитѣ съ силата на властьта изгонвайте отъ монастирскитѣ имоти, дѣто тѣ сж нахлули. Като прѣгледате тѣзи шериатски актове и тоя ми султански фермань, заповѣдвамъ ви да ги повърнете всички въ ржцѣтѣ на монаситѣ, за да ги пазятъ и да си служатъ съ тѣхъ, когато имъ стане нужда. Тъй да знаете! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знаци, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански фермань.

Издаденъ въ градъ Одринъ днесъ, първи день отъ мѣсецъ Мухаремъ 922 год. отъ егира (1 Февруарий 1516 год. отъ Р. Хр.)

6.

ФЕРМАНЪ

издаденъ неизвѣстно кѫдѣ отъ замѣстника на султанъ Селимъ ханъ I относително привилегиитѣ на Рилския монастирь. Ферманътъ е лишенъ отъ султанска тугра и е скрѣпенъ само съ печата на Селима I заедно съ печата на лицето, което е завѣрявало истинността му.

925 год. 23 Ребби-юл-ахѫръ (1519 год. 12 Априлъ).

Область—Румелия.
Санджакъ—Кюстендилъ.
Каза—Дупнишка.
Планина—Рила,
Монастирь „Св. Иванъ".

Духовната община или братството на тоя монастирь състои отъ слѣднитѣ стареи: отецъ Авксентий, отецъ Паисий, Отецъ Иоасафъ; а за членове на брастсвото се признаватъ, споредъ новия императорски тефтеръ, монаситѣ: егуменъ отецъ Рамулъ, отецъ Софроний, отецъ Макарий, отецъ Тимотей, отецъ Иосифъ, отецъ Иоанъ, отецъ Калотей, отецъ Дионисий, отецъ Максимъ, отецъ Паисий, отецъ Ионисий, отецъ Иларионъ, отецъ Филипъ, отецъ Калоянъ, отецъ Вениаминъ, отецъ Венедиктъ, отецъ Сава, отецъ Иоасафъ, отецъ Давидъ и отецъ Герасимъ.

Въ рѫцѣтѣ на тѣзи монаси отъ Рилския монастирь се намиратъ височайши царски актове, издадени още въ царуването на приснопаметнитѣ султани: Баязидъ ханъ I[1]) и Мохамедъ Челеби[2]).

Съ тѣзи височайши царски актове, буквално записани въ старитѣ правителствени тефтери, които иматъ сила на законъ, — Рилскиятъ монастирь и живѣещитѣ тамъ монаси се признаватъ отъ властьта за привилегировани и свободни. Недвижимитѣ имоти и земи, като: лозя, воденици, ниви, ливади и валявици, които зависятъ отъ речения монастирь, не се облагатъ съ десетъкъ, нито се плащатъ за тѣхъ нѣкакви налози и данъци. А самитѣ монаси, като свободна рая, сѫ били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки и обикновени налози, като: *аварѝсъ-диванié*, *текялифи-шаки* и *ресумѝ-урфié*. Въ текста на тѣзи два височайши акта изрично е казано, че раята-монаси отъ тоя монастирь се считатъ напълно свободни въ империята и се освобождаватъ отъ изплащането на данъцитѣ, наречени *аварѝсъ-диванié* и *текялифи-урфié*. Въ издаденитѣ по-сетнѣ султански актове, които сѫщо се намиратъ въ рѫцѣтѣ на споменатитѣ монаси, сѫ описани обстойно правата и привилегиитѣ, съ които поменатиятъ монастирь и монаситѣ му се ползуватъ. Тѣзи привилегии и права сѫ били легализирани и отъ се-

[1]) Султанъ Баязидъ ханъ I е царувалъ отъ 1389—1402 г. Р Хр.
[2]) Султанъ Мохамедъ Челеби е царувалъ отъ 1413—1421 г. Р. Хр.

гашния султанъ Селимъ ханъ и шахъ I, който е издалъ и новъ височайши царски актъ. Тоя великодушенъ султанъ е заповѣдалъ, Рилскиятъ монастирь и монаситѣ, които живѣятъ тамъ, да се признаватъ и за напрѣдъ свободни, да иматъ права и привилегии, споредъ както това е заповѣдано и въ прѣдишнитѣ султански актове, които по духъ и смисълъ сж еднакви съ старитѣ царски тефтери. Правата и привилегиитѣ на монаситѣ и на монастиря се записаха подробно и въ новитѣ правителствени тефтери. Имотитѣ, които зависятъ отъ речения монастирь и състоятъ отъ ниви, лозя, воденици, валявици и земи, изкопани съ брадва, — се признаватъ за стопанствени и за освободени отъ изплащане на всѣкакви данъци. Това нѣщо е установено и доказано както отъ старитѣ, тъй и отъ новитѣ официални тефтери. Обаче ония мѣста и земи, които отпослѣ биха се владѣли и обработвали отъ монаситѣ на тоя монастирь и които лежатъ въ тимара на нѣкой спахия, — за тѣзи земи монаситѣ сж длъжни да плащатъ десетъкъ на надлежния спахия. Ако по-сетнѣ подобни ниви и земи биха се обърнали на лозя, ливади и др., — тѣ ще се считатъ за ниви, отъ които правителството ще взема десетъкъ. За всички подобни земи, лежащи подъ юрисдикцията на нѣкой спахия, монаситѣ сж длъжни да плащатъ на надлежния чиновникъ законенъ десетъкъ. Понеже това е записано въ старитѣ правителствени книги, по желанието на реченитѣ монаси отъ монастиря се написа и даде въ ржцѣтѣ имъ настоящиятъ султански актъ днесъ, 23 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-ахжръ, 925 година отъ егира (1519 г. 12 априлъ отъ Р. Хр.).

Замѣстникъ на султанъ Селимъ ханъ I. Печатъ: Не се чете.

7.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Сюлеймамъ ханъ I*) за нѣкои привилегии на монаситѣ отъ Рилския монастирь.

927 год. 1 Мухаремъ (1520 г. 12 Декемврий).

До високо-славния, просвѣтенъ и достоенъ кадия на казата Баня-Кюстендилъ („Кюстендил-илжджа-кадиси“). Дано Богъ увеличи твоята сила и сждебно-шериатската ти длъжность!

Отъ съдържанието на тоя султански актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми високи знаци, който ще го получите, ще разберете, какво носителитѣ на тоя ми царски актъ сж монаситѣ, които живѣятъ въ монастиря, наречень „Св. Отецъ“, лежащъ въ планината Рила, която е подъ вѣдомството на вашата каза. Монаситѣ отъ тоя монастирь заявяватъ прѣдъ императорския

*) Султанъ Сюлеймамъ ханъ I е царувалъ отъ 926—974 год. егира, или 1519—1566 г. Р. Хр.

ми диванъ, че за монастирскитѣ недвижими имоти, като лозя, воденици, ниви, ливади и валявици тѣ не сж плащали на правителството никакъвъ данъкъ и десетъкъ, понеже сж били освободени и привилегировани. Бившитѣ велики султани, Баязидъ ханъ I Илдъръмъ и Мохамедъ Челеби ханъ I, сж издали на монаситѣ отъ тоя монастирь свещени царски грамоти за привилегиитѣ и правата на монастиря. Самитѣ тия актове се пазятъ въ ржцѣтѣ на монаситѣ, а тѣхното съдържание е било записано въ старигѣ правителствени тефтери, които иматъ сила на законъ. Поменатигѣ права и привилегии едно по едно били записвани и подновявани и въ новитѣ правителствени държавни тефтери. Понеже отъ тѣзи нови тефтери се вижда, че монастирскитѣ имоти, като ниви, лозя, ливади, воденици и земи, изкопани съ брадва, се считатъ за привилегировани и освободени (маафъ) отъ всѣкакви данъци и налози, както това се твърди и отъ старитѣ правителствени тефтери, — то и за напрѣдъ реченитѣ монастирски земи, поименно записани и опрѣдѣлени, ще се считатъ за привилегировани и освободени отъ данъци.

Още отъ старо врѣме се е практикувало така, че монаситѣ отъ тоя монастирь, когато обработватъ и посѣватъ спахийски земи, лежащи подъ тимара на нѣкой спахия, да плащатъ законенъ десетъкъ на надлежния спахия, ако земитѣ сж ниви, ливади, лозя и градини. Това обстоятелство е записано както въ старигѣ, така и въ новитѣ тефтери, отъ които завѣренъ прѣписъ е извлѣченъ и прѣданенъ въ ржцѣтѣ на монаситѣ.

По тази причина покойниятъ ми баща, султанъ Селимъ ханъ и шахъ I, бѣ издалъ на реченитѣ монаси свещена грамота.

Монаситѣ отъ монастиря занесли тоя свещенъ актъ въ прѣстолния ми градъ и го прѣдставили на императорския ми диванъ. Възъ основа на този актъ монаситѣ се молятъ на моя диванъ, да издамъ новъ подобенъ царски актъ. Азъ като султанъ благоволихъ и издадохъ тоя си високъ актъ, съ строга заповѣдь къмъ моитѣ служители, да дѣйствуватъ точно по смисъла и духа му. Вземете мѣрки и дѣйствувайте по тоя въпросъ напълно съгласно съ извлѣчението, което въ завѣренъ прѣписъ е взето отъ правителственитѣ тефтери. Не позволявамъ никому, който и да бѫде той, да дѣйствува противъ правителственитѣ ми тефтери и противъ свещенитѣ грамоти. Заповѣдвамъ ви да бѫдете винаги ревностни за правата кауза и по никой начинъ недѣйте допуска небрѣжность въ дѣйствията си. Лицата, които се противятъ на моята царска заповѣдь и не искатъ да ѝ се покорятъ, ще ги запишете въ особенъ списъкъ име по име, а тоя списъкъ съ илямъ ще изпратите въ императорския ми диванъ за мое по-нататъшно разпореждане. Слѣдъ като прочетете тоя ми царски актъ и слѣдъ като снемете прѣписъ отъ него въ кадийскитѣ сиджилати, ще го повърнете и прѣдадете въ ржцѣтѣ на монаситѣ, за да го пазятъ. Тъй да знаете! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитѣ ми императорски знаци, туграта

и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, първи день отъ мѣсецъ Мухаремъ 927 г. отъ егира (12 Декемврий 1520 г. Р. Хр.).

8.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I, противъ субашата Касъмъ, който вършилъ беззакония въ Рилския монастирь.
947 година 30 Реджебъ (1540 год. 18 Ноемврий).

До високо-просвѣтения мевляне-кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ възвеличи славата ти!

Отъ съдържанието на височайшия ми царски актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми знакове, който ще го получите, ще разберете, какво носителитѣ на настоящия ми свещенъ ферманъ сж монаситѣ, които живѣятъ въ Рилския монастирь, лежащъ подъ юрисдикцията на вашата каза. Поменатитѣ монаси съ особенъ човѣкъ сж изпратили до императорския ми диванъ въ прѣстолния ми градъ покорна молба. Съ тази молба тѣ се оплакватъ, че моятъ субаша Касъмъ вършилъ противъ канона и шериата насилия, като присвоявалъ и завладѣвалъ лозята, които като вакжфъ сж притежание на речения монастирь.

Съ настоящия си царски актъ азъ ви заповѣдвамъ да изслѣдвате и изучите добрѣ въпроса, като провѣрите фактитѣ. Постарайте се да повикате при васъ Касъма. Заедно съ него, споредъ свещения шериятъ, прѣгледайте спорния прѣдметъ на самото мѣсто.

Въ случай, че прѣдъ васъ се докаже, какво речениятъ субаша дѣйствително е правилъ противъ канона и шерията насилия надъ просителигѣ монаси и ги заплашвалъ, че ще си изпатятъ, ако не се съгласятъ да му отстжпятъ заграбенитѣ отъ него монастирски лозя, — въ такъвъ случай вие сте длъжни да го осждите и да му заповѣдате да повърне обратно на монастиря ограбенигѣ му лозя. При това заповѣдвамъ ви да не допускате никого, който и да бжде той, да върши дѣйствия и насилия, противни на шерията и канона. Раята-жители, които живѣятъ по тѣзи страни, ще ги покровителствувате и ще се грижите за тѣхната защита отъ всѣкакви насилия. Внимавайте, втори пжть подобни оплаквания да не се пращатъ въ императорския ми диванъ. Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Реджебъ 947 г. отъ егира (19 Ноемврий 1540 г. Р. Хр.)

9.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I за права и привилегии на Рилския монастирь. — Между другото тукъ се споменува и за влашкия воевода Радулъ.

956 год. Мухаремъ (1549 год. Януарий).

Дано Всевишниятъ Богъ подари щастие, слава и дълъгъ животъ на сега царствующия султанъ Сюлейманъ ханъ I, чиято слава и власть нека Богъ продължи до деня на второто пришествие.

Носителитѣ на настоящия царски ферманъ сж монаси отъ монастиря „Св. Иванъ“, лежащъ въ Рила планина. Тѣзи монаси дойдоха въ прѣстолния ми градъ и лично се прѣдставиха прѣдъ императорския ми диванъ. Височайшитѣ царски грамоти, които тѣ притежаваха за правата и привилегиитѣ на монастиря, и които бѣха издадени отъ нашитѣ приснопаметни велики султани — баща, дѣди и прадѣди, ги донесоха съ себе си и ми ги прѣдставиха прѣдъ моя царски тронъ. Възъ основа на тѣзи стари царски грамоти поменатитѣ монаси смирено поискаха отъ мене една нова височайша царска грамота, съ която да се утвърдятъ правата и привилегиитѣ на речения монастирь и на самитѣ монаси, които живѣятъ тамъ. Азъ, по Божия милость, като самовластенъ господарь, отъ висотата на своя царски прѣстолъ удовлетворихъ молбата имъ, като имъ издадохъ височайши царски актъ. Съ този актъ заповѣдвамъ, щото монаситѣ отъ монастиря „св. Иванъ“ въ Рила планина да бждатъ и за напрѣдъ освободени отъ всѣкакви правителствени данъци, както тѣ сж били освободени до днесъ (маафъ-ве-мюселемъ олдуклари, гиби-ола-ларъ). Никой отъ вънъ нѣма право да причинява на тѣзи монаси и на самия монастирь насилия, принуждения и изтезания. Воеводата на страната, на име Радулъ, който е вѣренъ и самоотверженъ стълбъ на империята ми, е длженъ отъ уважение къмъ моята царска особа да се грижи за съхраняване тѣзи стари права на монастиря, да уважава и почита монаситѣ отъ речения монастирь, да изпълнява и приема тѣхнитѣ устни заявления. Тоя царски актъ въ знакъ на моята царска милость имъ го подарявамъ. Освѣнъ това заповѣдвамъ, щото монаситѣ отъ тоя монастирь да бждатъ за винаги освободени отъ всички правителствени данъци, като аварисъ, текялифи дивание и други. Монаситѣ ще се считатъ за привилегирована класа и ще се наричатъ „маафъ-ве-мюселимъ кешиш-лери“. Никой не може и нѣма право да имъ се намѣсва въ тѣхнитѣ обичайни права, както и въ правата отъ религиозенъ характеръ, съ които тѣ се ползуватъ. По никой начинъ нѣма да се взима десетъкъ отъ произведенията на тѣхнитѣ и на монастиря имоти и земи, които се обработватъ отъ тѣхъ. Сжщо така данъкъ за воденицитѣ имъ, за овцетѣ имъ, десетъкъ за пчелитѣ имъ съ медъ нѣма да се взима.

Не ще се взима и правото за тѣзи имоти, наречено „Бачъ-параси“, нито „Баждарь-параси“. Десетъкъ и данъкъ отъ земи, които монаситѣ посѣватъ и обработватъ — било гори, било пасбища, било полета — не ще се изплаща на правителството, ако тѣзи земи зависятъ отъ монастиря. Въ случай, че нѣкой отъ моитѣ чиновници или отъ мѣстнитѣ агалари би дръзналъ съ насилие да взима подобенъ налогъ отъ монаситѣ и отъ монастиря, вилаетскитѣ кадии сж длъжни да се застжлятъ и да вематъ обратно отъ похитителя онова, което той е взелъ по незаконенъ начинъ. За такива насилствени дѣйствия мѣстнигѣ кадии ще съставятъ писмени актове, въ които ще споменатъ имената и прѣкоритѣ на похитителитѣ, прѣдмета на похищението, а слѣдъ това ще ми ги изпращатъ направо въ прѣстолния ми градъ до императорския диванъ за мое по-нататъшно разпореждане.

Свещеници, желаещи да служатъ въ речения монастирь, особно онѣзи свещеници, които споредъ обичая имъ сж обрѣчени да служатъ, ако сж отъ Разлога и отъ Чепино, и дори отъ полскигѣ мѣста, — могатъ и сж свободни да свещенодѣйствуватъ тамъ. Никой митрополитъ, билъ той отъ Неврокопъ или отъ Пловдивъ, не може и нѣма право да се намѣсва въ монастиря и въ монастирскитѣ дѣла. Длъжность се налага на всички да почитатъ и даватъ пълна вѣра на свещенитѣ ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ.

Подписъ: *султанъ Сюлейманъ ханъ I.*

Настоящиятъ завѣренъ прѣписъ е провѣренъ буква по буква съ първообраза му лично отъ мене, смирения Абдуррахманъ бенъ Юсуфъ, кадия на Дупнишката каза.

ДРУГО.

До високо-благороднитѣ господа служители царски.

Вашитѣ просвѣтени умове трѣба да знаятъ и отъ тѣхъ ни що не трѣба да се крие тайно по въпроса за правата на Рилския монастирь и за неговитѣ хора. Овчаритѣ и тѣхнитѣ хора (слуги), които подлежатъ на данъка „харачъ“, щомъ съ стадата овце, що сж притежание на монаситѣ отъ Рилския монастирь, пристигнатъ въ прѣдѣлитѣ на вашитѣ законни владѣния, вие сте длъжни да имъ оказвате гостоприемство, като на вѣрни хора, и да не ги безпокоите. Овчаритѣ на тѣзи монастирски стада овце сж слѣднитѣ лица: Никола Рамовъ отъ с. Рила, обложенъ съ данъкъ „джизие“ годишно по 69 акчета; Стилиянъ Димитровъ, обложенъ съ данъкъ „джизие“ годишно по 42 акчета; Стою Димитровъ, обложенъ съ „джизие“, годишно по 51 акче; Йончо Стоиловъ, обложенъ съ „джизие“ годишно по 59 акчета; Стилиянъ Йовевъ, обложенъ съ „джизие“ годишно по 71 акчета; Радойца

Димитровъ отъ с. Пастра, обложенъ съ „джизие“, годишно по 66 акчета; Иванъ Димитровъ, обложенъ годишно съ 48 акчета; Ново Пѣйовъ, обложенъ годишно съ 58 акчета; Пѣйо Димитровъ, обложенъ съ „джизие“ годишно съ 62 акчета.

Всичкитѣ тѣзи овчари платиха за двѣ години налога „джизие“, който имъ бѣ опрѣдѣленъ годишно. И понеже тѣзи чобани за изплащане на данъцитѣ си поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежния записъ, — ние имъ написахме и издадохме настоящето.

Мухаремъ 956 година отъ егира.

10.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Селимъ ханъ II*) относително рилската мѣстность Шахинъ-юваси, дѣто имало бащинии, притежавани отъ монаха отецъ Агамемнонъ.

976 г. 19 Джемази-юл-евелъ (1568 г. 31 Октомврий).

Да се напише и издаде тоя ми високъ султански актъ, причината е слѣдната:

Славниятъ ми, достоенъ и примѣренъ придворенъ сановникъ „началникъ на соколарицѣ“, Шахинджи Баши, комуто Богъ да увеличи славата, изпраща въ императорския ми дивань едно тескере, надлежно подпечатано. Съ това тескере се увѣдомявамъ, че монахътъ отецъ Агамемнонъ, който живѣе въ монастиря „Св. Отецъ“, Рила планина, Дупнишка каза, притежава въ мѣстностьта, наречена „Шахинъ-юваси-каяджиларъндa“ — бащинии, които сж били привилегировани и освободени отъ данъка „испенчъ“. За тѣхъ отецъ Агамемнонъ притежава крѣпостенъ актъ-бератъ, съ дата 968 г. мѣсецъ Сеферъ отъ егира (Октомврий 1560 година отъ Р. Хр.).

Тоя царски бератъ е билъ изпратенъ въ прѣстолния ми градъ отъ притежателя съ молба да го замѣня съ новъ императорски бератъ, по силата на който реченията отецъ Агамемнонъ да може свободно и безпрѣпятствено да владѣе своитѣ бащинии, които се намиратъ въ мѣстностьта „Шахинъ-каяджиси“, както що ги е владѣлъ до сега.

Азъ като императоръ благоволихъ да му издамъ по тоя случай настоящия султански актъ.

Прочее, щомъ пристигне при васъ тоя ми царски актъ, заповѣдвамъ, щото означената мѣстность, както до сега, така и за на-

---

*) Султанъ Селимъ ханъ II е царувалъ отъ 974—982 год отъ егира, (1566—1574 г. Р. Хр.).

прѣдъ да се именува „Шахинъ-каяджиси“ (Соколова скала). Споредъ установения старъ законъ и обичай, монахътъ отецъ Агамемнонъ е дълженъ да изпълнява службата и задълженията, наречени „ювaджилъкъ-хъдмети“[1]). Освѣнъ това рекениятъ монахъ се задължава да доставя въ прѣстолния ми градъ, направо въ императорския ми дворъ, нужното число опитомени и дресирани соколи. А като награда за тази негова служба, съгласно закона, повишавамъ го съ чинъ „началникъ на соколаритѣ“ („доганджи-башиси идюбъ“). Той заслужва това повишение, защото до сега доганджийската служба е изпълнявалъ честно, акуратно и добросъвѣстно. Вънъ отъ това, отъ желание да излѣя надъ него своето царско благоволение и въ знакъ на моята признателность за отличната му служебна дѣйность, — азъ благоволихъ да му опростя за винаги данъка „и с п е н ч ъ“, взиманъ отъ неговитѣ бащинии, които още отъ старо врѣме той притежава, като привилегировани. Желая и за напрѣдъ, тѣзи бащинии, привилегировани и освободени отъ всѣкакъвъ данъкъ, той да владѣе и притежава, както до сега. Забранявамъ комуто и да било да причинява на речения отецъ Агамемнонъ насилия и затруднения въ управлението на тѣзи негови привилегировани и освободени отъ данъкъ бащинии.

Тъй да знаете! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя фермань, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 19 Джемази-юлъ-евелъ 976 год. отъ егира (31 Октомврий 1568 г. Р. Хр.).

11.

ФЕРМАНЪ

издаденъ отъ султанъ Селимъ ханъ II. — Заповѣдь, да не се взиматъ никакви налози отъ Рилския монастирь, нито ш е м и х а н е-а к ч е с и (право за лѣяне восъчни свещи), нито м а р т о л о с ъ-а к ч е с и (право за мартолоси). — Краятъ на фермана не е запазенъ, затова датата и мѣстото на издаването му сж неизвѣстни.

До моя славенъ, достоенъ и юначенъ управитель, пълководеца Османъ паша, който заслужено заема високия държавенъ постъ бейлеръ-бей на Румелия. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата и властьта ти!

До великодушния, просвѣтенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи силата и властьта ти!

Отъ съдържанието на настоящия ми фермань, надлежно украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще получите, ще

---

[1]) Соколарска служба.

узнаете, какво монаситѣ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, сѫ изпратили съ особенъ човѣкъ писмена молба до императорския ми диванъ.

Въ молбата си монаситѣ изтъкватъ, че били жители на ваклфски земи, завѣщани на ваклфа отъ Гаази Мустафа паша. Като такива тѣ се считали свободни *(сербесъ)* и не плащали никакви тежки данъци на правителството. Това се удостовѣрявало отъ единъ царски тефтеръ. Всички малки и голѣми данъци, които тѣ били длъжни да плащатъ на правителството, се изплащали отъ тѣхъ направо на ваклфа, чрѣзъ войводата-забитинъ на тоя ваклфъ. Монаситѣ се тлжатъ, че, макаръ и да плащали на ваклфа всички данъци, съ които били обложени, мѣстната власть си позволява да иска отъ тѣхъ още налозитѣ: *шемихане-акчеси* (право за восъчни свещи) и *мартолосъ-акчеси* (право за мартолоси). Нѣщо повече. Поради тия два налога тя си позволява да ги третира твърдѣ немилостиво. И тѣхното тежко положение нѣма да се подобри, доклѣ не издамъ цѣлесъобразенъ височайши актъ. Това се вижда отъ факта, че първенцитѣ и мѣстнитѣ началници, щомъ се научили за тлжбата на монаситѣ, почнали още по-жестоко и дори съ бой да искатъ отъ тѣхъ изплащането на поменатитѣ налози. Тия противни на шериата изтезания вѣроятно продължаватъ още, тъй като нѣма донесение, че сѫ се прѣкратили. Найсетнѣ просителитѣ ходатайствуватъ прѣдъ императорския ми диванъ, да имъ се издаде и друга една височайша заповѣдь, която да тури край на тѣзи насилия и жестокости и да прѣмахне злото, що виси надъ тѣхнитѣ бѣдни глави.

Молбата на монаситѣ получихъ и уважихъ. И като не желая да се причинява нѣкому отъ моитѣ поданици каквото и да било насилие, издавамъ настоящия си царски ферманъ. Прочее, щомъ този ми царски актъ получите, строго ви заповѣдвамъ да спрете всѣкакви насилия и незаконни дѣйствия, които се вършатъ надъ монаситѣ отъ речения монастирь. Вие сте длъжни прѣди всичко да прѣгледате и изучите завѣрения прѣписъ, който е снетъ отъ самия правителствень тефтеръ, надлежно подпечатанъ, и се пази въ монастирската архива. Ако въ речения прѣписъ видите, че монаситѣ отъ Рилския монастирь сѫ записани за свободни жители, както въ стария, тъй и въ новия царски тефтеръ, и че тѣ се числятъ за жители на свещения ваклфъ, — заповѣдвамъ ви да ги освободите отъ изплащане на подобни данъци и налози и да ги признаете за привилегировани. . . . . .

(По-нататъкъ документътъ е скѫсанъ, та не се чете).

12.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ Султанъ Мурадъ ханъ III*). — Заповѣдь, да се опишатъ имотитѣ на Рилския монастирь, признати за привилегировани и вакжфски. — 983 год. 2 Мухаремъ (1575 год. 1 Априлъ).

До високо-просвѣтения, справедливъ и достоенъ мевлянекадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи твоята сила и слава!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който ще получите, ще узнаете, какво чиновникътъ по земитѣ, който бѣ натоваренъ да опише земитѣ, лежащи за сега отъ къмъ лѣвото крило на „паша-санджаги“, ми е проводилъ едно подпечатано надлежно тескере. Споредъ това тескере и съгласно съ императорската ми заповѣдь, нужно е да се поискатъ особни обяснения отъ притежателитѣ на земи, когато описътъ на тия земи се започне. Чифлицитѣ, земитѣ, ливадитѣ, лозята, градинитѣ, нивитѣ и др., които стоятъ отъ дѣсната страна на „паша-санджаги“ и които се владѣятъ безъ право на тапия, ще трѣба да се снабдятъ съ тапия, правото за която ще се събира въ полза на хазната. За онѣзи земи, които по единъ или другъ начинъ сж останали вакантни и необработени, заповѣдвамъ да се събератъ налозитѣ за тапия отъ онѣзи лица, които сж могли да ги владѣятъ съ право на тапия. Въ султанската заповѣдь по тоя въпросъ изрично е прѣдписано на скромния кадия на Дупнишката каза, да опише обстоятелствено и подробно въ новитѣ правителствени тефтери всичкитѣ земи, лежащи въ Самоковската каза. Горитѣ, мѣстноститѣ и пасбищата на Рила планина, която се намира подъ вѣдомството на Самоковската каза, заповѣдано е да се опишатъ поименно въ новитѣ правителствени тефтери. А земитѣ, които се притежаватъ отъ монаситѣ на извѣстния бѣлѣжитъ монастирь „Св. Иванъ Рилски“, се признаватъ напълно за привилегировани и вакжфски. Повечето отъ вакжфскитѣ земи сж освободени и не плащатъ на чиновника никакъвъ десетъкъ и данъкъ. За това, съгласно съ издадената ми царска заповѣдь по тоя въпросъ, ще трѣба всичкитѣ недвижими вакжфски имоти, които донасятъ нѣкакъвъ приходъ, да се продадатъ на частни купувачи съ право на тапия. Това рѣшение на високия ми диванъ се взе като полезно и по-изгодно за държавното ми съкровище. За тази цѣль азъ командирувахъ по-прѣди кадията на Дупнишката каза, да отиде въ Самоковската каза, да обходи всичкитѣ вакжфски мѣста, да ги прѣгледа

*) Султанъ Мурадъ ханъ III е царувалъ отъ 982—1003 год. отъ егира, или 1574 – 1594 Р. Хр.

и опише подробно въ единъ тефтеръ, нареченъ „касъмъ-дефтери“. Слѣдъ това реченията кадия ще обяви публиченъ търгъ за тѣхъ по широкитѣ площади на султанскитѣ градове и села. Вакъфскитѣ имоти, принадлежащи на Рилския монастирь, по тоя начинъ се дали на публиченъ търгъ. Най-голѣмата сума за тѣзи вакъфски имоти се дала отъ стареитѣ-монаси на тоя монастирь, именувани отецъ Герасимъ, отецъ Василий, отецъ Макарий и други. Тѣзи монаси сж дали най-голѣмата цѣна, именно шестдесеть хиляди сребърни акчета. Понеже други наддавачи съ по-висока цѣна не се били явили, затова реченията кадия възложилъ всички тѣзи вакъфски имоти на монастиря срѣщу 60,000 акчета върху поменатитѣ монаси. Дѣйствително, послѣднитѣ купили всички монастирски имоти и броили напълно сумата въ държавната хазна. А за да бжде тази продажба валидна и законна, проданьта на тѣзи вакъфски имоти била обявена втори пжть, и като не се явили и тогава други наддавачи, тѣзи вакъфски имоти окончателно се били възложили на реченитѣ монаси. Слѣдъ като се извърши и утвърди по законенъ начинъ проданьта на тѣзи имоти; слѣдъ като поименно се отбѣлѣза, че тѣ състоятъ отъ ниви, ливади, воденици, лозя, овощни градини и други земи, и като се указаха мѣстноститѣ, дѣто тѣ се намиратъ, било въ земли цето на нѣкой градъ или на нѣкое село, — тѣ се описаха и протоколираха едно по едно въ официялнитѣ тефтери на правителството. Тѣзи тефтери, слѣдъ като се подписаха и подпечатаха отъ властьта ми, вржчиха се за пазене въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Тъй че, споредъ султанския тефтеръ, всички тѣзи вакъфски имоти ставатъ пълна собственость на поменатитѣ монаси и могатъ да се владѣятъ отъ тѣхъ, както сж се владѣли по-прѣди и отъ самия вакъфъ-монастирь. Реченитѣ монаси иматъ право и солидарно, като съдружници, да владѣятъ тѣзи имоти. За напрѣдъ не позволявамъ никому, който и да бжде той, да нахлува на сила въ тѣзи имоти и да прѣпятствува на реченитѣ монаси въ законното имъ владѣние, тъй като тѣзи имоти се считатъ за пълна тѣхна собственость. Слѣдъ като това обстоятелство се съобщи на правителството, послѣдното тутакси се разпореди да опрѣдѣли, на кое лице ще трѣба да се дава десетъкъ и данъци за тѣзи имоти. Тоя послѣденъ пасажъ точно и буквално се записа за знание и въ новитѣ царски тефтери. При това записа се още, че данъкътъ и десетъкътъ отъ тѣзи вакъфски имоти, ако такива трѣба да се плащатъ, ще се даватъ, както сж се давали и по-прѣди. Заради това азъ издадохъ тоя си царски височайши актъ.

Прочее, щомъ този актъ пристигне при васъ, заповѣдвамъ, щото реченитѣ монаси отъ поменатия монастирь да се признаятъ отъ властьта ми официално за дѣйствителни стопани на всички тѣзи вакъфски имоти, които до сега сж принадлежали на монастиря „Свети Иванъ Рилски“, съгласно съ височайшия ми султански ферманъ, който тѣ притежаватъ. Заповѣдвамъ още на подвѣдомстве-

нитѣ власти да дѣйствуватъ по тоя въпросъ напълно съгласно съ духа и смисъла на тоя свещенъ актъ. Особни грижи ви се възлагатъ да дѣйствувате законно и по правилата на шериата. Недѣйте изпада въ изкушение и недѣйте върши дѣйствия, противни на моята царска заповѣдь и на високитѣ ми прѣдписания. Не желая по никой начинъ да се нахлува на сила въ прѣдѣлитѣ на тѣзи имоти. Забранявамъ строго да се вършатъ произволи и нарушаване на владѣнието върху тѣзи имоти. Особно ще ненавиждамъ и наказвамъ онѣзи, които си позволяватъ да отправятъ закани, заплашвания и грубости къмъ реченитѣ монаси-стопани. Никому не позволявамъ да взима и да изисква на сила отъ тия монастирски имоти каквито и да бждатъ нѣща. Всѣки трѣба да знае, че за вземенитѣ отъ тамъ нѣща ще се изплаща двойно. Ако нѣкои прѣдмети сж били вземени, заповѣдвамъ ви незабавно да ги отнемете отъ похитителя и да ги прѣдадете на поменатитѣ монаси. Не позволявамъ никому да върши дѣйствия, противни на шериата и забранени отъ властьта. По тоя въпросъ всѣки е дълженъ да дѣйствува въ кржга на закона. Старайте се, до колкото ви е възможно, да не допускате да ставатъ принуждения и насилия, та монаситѣ повторно да се оплакватъ прѣдъ императорския ми диванъ. Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знаци, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 2 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 983 год. отъ егира (1 Априлъ 1575 год. отъ Р. Хр.)

13.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр.София отъ султанъ Ахмедъ ханъ I. Заповѣдь до Дупнишкия кадия, да разгледа тжбата на рилскитѣ монаси противъ спахията Касъмъ.

1013 год. 1 Сеферъ (1604 год. 18 Юний).

До високо-просвѣтения, справедливъ и вѣренъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ възвеличи твоята слава и сила!

Отъ съдържанието на тоя ми височайши царски актъ, който ще ти пристигне тамъ, ще узнаешъ обстоятелството, че монаситѣ Давидъ, Симеонъ и Данаилъ, носители на настоящия ми царски ферманъ, които живѣятъ въ селото Рила, Дупнишка каза, пристигнаха въ главната ми квартира и се явиха прѣдъ императорския ми диванъ (министерски съвѣтъ). Тѣ се оплакаха и заявиха така: близу до тѣхнитѣ чифлици, които се намиратъ въ

мѣстностьта, подчинена на тѣхното „себу-хане“ (винарския имъ складъ), спахията Касъмъ билъ построилъ една мандра за овце, отъ която тѣхнитѣ ниви имали голѣми врѣди и загуби. Въ заключение, тжжителитѣ молятъ царския диванъ, да имъ се издаде височайша царска заповѣдь за вдигане на тази мандра оттамъ и за прѣмахване на злото. Затова заповѣдвамъ ти, щомъ пристигне тамъ настоящиятъ ми царски актъ, да отидешъ заедно съ отвѣтника на самата спорна мѣстность и спора имъ да разгледашъ и рѣшишъ по сждебно-шериатски редъ.

Ако тоя споръ не би могълъ да се разрѣши по шериатски редъ и ако не е изтекълъ давностниятъ срокъ отъ 15 години, отъ деня, когато се извършила постройката на тая мандра, — ти си дължень, като сждия, да направишъ огледъ и дознание на самата мѣстность. Въ протокола за дознанието ти ще опишешъ положението на мѣстността, за да се види каква е сега тази мѣстность. Въ случай, че положението на тази мѣстность не се съгласява съ думитѣ на тжжителитѣ, споредъ както тѣ я прѣдставятъ, ти си дължень да дѣйствувашъ строго съгласно съ стария редъ и съ прѣдписанието на шериата. Нужнитѣ свѣдѣния по тоя въпросъ гледай да съберешъ, а прѣпятствията, които причиняватъ на хората врѣди и загуби, старай се да прѣмахнешъ. Никому не допускай да дѣйствува противно на шериатския законъ и на установенитѣ стари наредби. Внимавай, по тоя въпросъ повторно оплакване да не ми се донася. Съ рапортъ съобщи ми имената на всички лица, които не слушатъ твоята кадийска заповѣдь, а вършатъ дѣйствия произволни, за да ги накажа. Въ такъвъ случай ще проводя нарочень царски чиновникъ — мубаширъ, единъ отъ моитѣ достойни царски чауши, за да накаже виновницитѣ съ тежки глоби, понеже тѣ ще станатъ причина да остане тоя чаушъ надирѣ отъ военния походъ.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на моитѣ свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ.

Написанъ и издаденъ днесъ, първитѣ дни на мѣсецъ Сеферъ, 1013 г. отъ егира (1604 г. сл. Р. Хр)

Издаденъ въ военния лагеръ при гр. София.

14.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Ибрахимъ ханъ. Заповѣдь до кадиитѣ на Самоковъ и Дупница,да удовлетворятъ тѫжбата на рилскитѣ монаси противъ спахията Мюсли ага, комуто се запрѣщава да взима незаконенъ десетъкъ отъ зърненитѣ храни въ Шипоченскитѣ земи на Рила.

1049 г. 15 Зилхидже (1640 год. 27 Мартъ).

До висо'ко-просвѣтенитѣ, достойни и справедливи кадии на казитѣ Самоковска и Дупнишка. Нека Всевишнияѫ Богъ продължи вашата сѫдебна дѣйность!

Отъ съдържанието на този мой височайши царски актъ, който ще ви пристигне тамъ, ще узнаете, че монаситѣ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, сѫ подали до императорския ми диванъ писмена тѫжба. Тѫжителитѣ-монаси се оплакватъ, че за зърненитѣ произведения отъ посѣтитѣ ниви, извѣстни съ името „Шипоченски земи", на които границитѣ сѫ точно опрѣдѣлени, сѫ плащали до сега на спахиитѣ десетъкъ отъ произведенитѣ храни, споредъ както е установено отъ закона за десетъка и отъ бѣлѣжкитѣ на спахийския тефтеръ. Всички досегашни спахии сѫ остаяли твърдѣ доволни. Обаче сегашнияѫ спахия Мюсли ага не се задоволява да взима законенъ десетъкъ споредъ шерията, но иска по-голѣма сума. Така напримѣръ, той възлага десетъка върху монаситѣ подъ к е с ъ м ъ (подъ аренда); сетнѣ на сила призовава монаситѣ отъ монастиря и ги заставя да му заплащатъ много по-голѣми суми, отколкото му се слѣдва.

Прѣдъ видъ на тѣзи незаконни и произволни дѣйствия, които се вършатъ отъ речения спахия и които не отговарятъ на височайшитѣ царски актове, нито на правителственитѣ разпоредби, нито на закона и шериата, — тѫжителитѣ-монаси ходатайствуватъ прѣдъ императорския ми тронъ, да имъ издамъ единъ височайши царски ферманъ, който да тури край на беззаконията, вършени отъ спахията.

Молбата на монаситѣ уважавамъ и за тази цѣль издавамъ тоя си царски актъ. Заповѣдвамъ ви грижливо да изучите въпроса и да извлѣчете отъ старитѣ царски тефтери поимененъ списъкъ на лицата-рая, които сѫ плащали десетъкъ на спахиитѣ. Тоя списъкъ внимателно ще го сравните съ новия царски тефтеръ. Особна грижа ще положите по прѣглеждането на нивитѣ и посѣвитѣ, които монаситѣ отъ Рилския монастирь сѫ обработвали тамъ; ще видите, дали тѣ отъ земнитѣ произведения сѫ плащали на спахиитѣ десетъкъ, съгласно съ закона и съ царския тефтеръ, и дали при това подирнитѣ сѫ бивали доволни отъ него. Изучете още въпроса, защо сегашнитѣ спахии не били получавали десетъка си, ами сѫ го оставяли като к е с ъ м ъ върху самитѣ монаси. Сѫщо така и защо тѣ въ тоя случай сѫ изисквали съ

насилие отъ раята-монаси по-голѣмъ парѝченъ налогъ, отколкото имъ се слѣдвалъ.

Всичко това ще провѣрите и изучите на самото мѣсто и ако се укаже дѣйствително, вие, като сѫдии на казитѣ, сте длъжни да забраните на речения спахия да върши подобни насилия. За напрѣдъ никому не позволявайте да извършва дѣйствия, които противорѣчатъ на моята царска заповѣдь или на официалния тефтеръ. Гледайте, колкото е възможно, да не ставатъ насилия и принуждения отъ когото и да било надъ мирната ми рая. Забранете на всички чиновници и държавни служители да взиматъ отъ раята и монаситѣ незаконно и противно на шерията пари съ насилие за своя облага. Сѫщо недѣйте върши вие сами груби дѣйствия и насилия. Внимавайте, въ нахиитѣ и казитѣ, които подлежатъ на ваша подсѫдность, да не сновятъ личности, които нѣматъ никаква работа тамъ.

Всички лица, които не слушатъ и не изпълняватъ вашитѣ кадийски разпоредби, прѣслѣдвайте по закона; а онѣзи, които поради положението, що заематъ въ обществото и въ империята ми, не биха могли да се прѣслѣдватъ отъ васъ, за тѣхъ съставете отдѣленъ списъкъ. Въ него запишете името и прѣзимето имъ. Направенъ така списъка, съ особенъ сѫдебенъ рапортъ ще ми го изпратите въ прѣстолния градъ за мое по-нататъшно разпореждане.

Имайте прѣдъ видъ, че не желая да ми се донася повторно оплакване, за да издавамъ друга височайша заповѣдь по сѫщия въпросъ.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Настоящия ми царски актъ, слѣдъ като прочетете и прѣгледате, длъжни сте да задържите при себе си. Честь, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ Ҫостантиние и написанъ днесъ, 15 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1049 год. отъ егира (27 Мартъ 1640 г. Р. Хр.).

Султанъ Ибрахимъ ханъ.

15.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Ҫостантиние отъ султанъ Ибрахимъ ханъ относително правото по купуване восъкъ и свещи отъ рилскитѣ монаси.

1049 год. 22 Зилхидже (1640 год. 3 Априлъ).

До високо-просвѣтения и великодушенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишният Богъ продължи твоята сѫдебно-шериатска дѣйность!

Отъ текста на тоя мой височайши актъ, украсенъ съ царскитѣ ми знакове, който ще получишъ, ще разберешъ, че монаситѣ, живѣящи по настоящемъ въ Рилския монастирь, Дупнишка каза, сж изпратили съ особенъ човѣкъ до императорския диванъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние една подпечатана молба. Отъ съдържанието на тази молба се узнава, че просителитѣ се оплакватъ отъ управителитѣ (емини) на монополната фабрика за лѣяне свещи, наречена Шеми-хане. Поводъ за оплакването било увеличаването цѣната на восъка и на восъчнитѣ свещи. Защото цѣната на тѣзи прѣдмети още отъ старо врѣме като наркъ *(prix fix)* е опрѣдѣлена точно отъ правителството. Но управителитѣ на тази ливница не искатъ да продаватъ восъка и свещитѣ по тази цѣна на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Тѣ изисквали по-голѣма цѣна, съ омисълъ за лична облага. Така тѣ правили голѣми спънки и насилия на реченитѣ монаси. По тая причина послѣднитѣ били принудени да се обърнатъ до императорския ми диванъ, съ молба да имъ издамъ надлежната царска заповѣдь, защото иначе управителитѣ не мислѣли да се оставятъ отъ намѣрението си и щѣли да ограбватъ монастиря. Молбата на просителитѣ биде приета и уважена; за това отъ императорския ми диванъ имъ се издаде настоящия царски актъ.

Прочее, щомъ този мой фермань ти пристигне, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ точно споредъ текста и духа му. При това ти си дълженъ да обърнешъ особно внимание на продажбата на восъка и свещитѣ отъ ливницата. Гледай, тя да става съгласно съ прѣдписанията на свещения шериятъ. Поменатитѣ монаси отъ Рилския монастирь иматъ пълно право и могатъ за смѣтка на монастиря да купуватъ нужното количество восъкъ и свещи отъ монополната ливница, и то по опрѣдѣлената отъ правителството цѣна. Ти, въ качеството си на кадия, си дълженъ да наблюдавашъ и ревизирашъ дѣлата на реченатa ливница. Ако съзрешъ, че управителитѣ ѝ правятъ спънки и насилия на монаситѣ, противятъ се на цѣната и искатъ по-голѣма цѣна, ти си дълженъ съ властьта си да спрешъ тия насилия и да принудишъ управителитѣ къмъ законни дѣйствия. Ти имашъ право още да ги заставишъ на сила да продаватъ своитѣ стоки по цѣна, която е установена отъ правителството съгласно реда, заведенъ отъ старо врѣме. Защото трѣба да знаешъ, че това нѣщо е узаконено отъ обичая на страната и отговаря напълно на шерията и канона. Внимавай добрѣ, монаситѣ отъ Рилския монастирь да не търпятъ въ случая неправди и противошериятски дѣйствия, отъ тѣхъ да не се изискватъ на сила суми, по-голѣми отъ онѣзи, които точно сж опрѣдѣлени отъ правителството: монаситѣ сж привилегировани и се ползуватъ съ права отъ правителството! На заповѣдьта ми трѣба да обърнешъ сериозно внимание, да не я прѣнебрѣгвашъ и да не допускашъ втори пѫть да става нужда отъ подобно оплакване прѣдъ императорския ми диванъ.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на имепратоскитѣ ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски фермань, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 22 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1049 г. (1640 г. Р. Хр.).

На гърба на фермана стои написано: 1049 г. отъ егира. Мито получено 5226 акчета.

16.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Мехмедъ ханъ IV. — Заповѣдь, да не се притѣсняватъ рилскитѣ монаси.

1096 год. 30 Ребби-юл-ахжръ (1685 год. 27 Мартъ).

До тебе, мой високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Софийската каза — ти, който си вѣренъ синъ на исляма, избранъ за органъ да разпространяваш свѣтлитѣ лжчи на Мохамедовото вѣроучение; ти, който въ името на свещения шериятъ раздаваш правосждие на всички жители отъ повѣрената ти каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата и продължи дѣйностьта ти!

Сжщо и до васъ, мои високо-просвѣтени и доблестни кадии на казитѣ Кюстендилска и Дупнишка. Нека Богъ увеличи и продължи вашата слава и власть!

Отъ съдържанието на тоя ми височайши актъ, украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете, какво началникътъ на прѣстолния ми градъ, „дар-ул-сеадет-агаси“, Юсуфъ ага, който има близки роднински връзки съ императорския ми дворъ и който ми е придворенъ служитель, — изпраща въ императорския ми диванъ единъ писменъ рапортъ. Съ него той ми съобщава, че находящата се въ Дупнишката каза Рила планина, посветена на вакжфа отъ покойния Кара-Мустафа паша, погребанъ въ градъ Гейбусъ, се намира подъ вѣдомството на неговото министерство. Монаситѣ, които живѣятъ въ тамошния монастирь, подчиненъ подъ управлението на Рилската планина, изплащали на вакжфа редовно всѣка година данъцитѣ, опрѣдѣлени въ парични суми отъ закона и правителствения тефтеръ. Тѣ, макаръ и да били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки данъци спрѣмо правителството; при всичко че било забранено на чужди хора да нахлуватъ въ монастирскитѣ земи, макаръ и да не се е слѣдвало да имъ изискватъ тежки данъци, — все пакъ били заставяни на сила отъ жителитѣ на Дупнишката каза да плащатъ подобни данъци. Дупнишкитѣ жители съ повелителенъ тонъ имъ казвали: „и вие, ако и да сте монаси, сте длъжни заедно съ насъ да вземете участие въ из-

46.
АКТЪ.

10 Сеферъ 1200 г, отъ егира (2 Декември 1785 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнинътъ Йове, житель отъ село Слатина, притежава една ливада, която произвежда около (5) петь кола сѣно, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Кърчима“, въ територията на селото Смочево. Послѣдното влиза въ числото на отстжпенитѣ намъ зияметски села, чието управление за тази 1200 год. отъ егира, съ царски бератъ е повѣрено върху насъ. Съсѣдитѣ на тая ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна ливадата на Рилскитѣ монаси, отъ друга—рѣката; отъ трета — лозята, а отъ четвърта — съ гора (орманъ). Притежательтъ на тая ливада Йове днесъ, доброволно я продаде за четиресеть и петь гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь, чието егуменъ е билъ отецъ Игнатий. Послѣдниятъ като поиска отъ насъ тапийски актъ и като се задължи, че той ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, а така сжщо и налога, наречень „Ресуми-урфие“, — то ние, възъ основа на царския канонъ, слѣдъ като получихме правото си за тапия, — издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой, — нито ние, нито други външни лица — нѣмаме право да му се намѣсваме въ владѣнието на тая ливада, нито пъкъ да му нарушаваме това негово владѣние.

(Под.) Ибрахимъ спахия, (М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели: Софиянецъ Мехмедъ ага, бенъ Яхи Субаша, Кеоръ Хюсеинъ ага отъ село Слатина.

На гърба стои написано слѣдното: Тапийскиятъ актъ се врѫчи на отецъ Игнатия, егуменъ на Рилския монастирь 10 Сеферъ 1200 година (2 Декември 1758 г. Р. Хр.).

47.
АКТЪ.

20 Сеферъ 1200 г. отъ егира (12 Декември 1785 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Управлението на Етрополската каза (муката) за тази 1200 год. отъ егира, начевайки отъ 1 Мартъ (1785 г. отъ Р. Хр.). до края на мѣсецъ Февруарий (1786 год. отъ Р. Хр.), се прѣкупи отъ мене, Ахмедъ ага — мюлтезиминъ и жигель отъ градъ Севлиево. Раята Нино Докуменко владѣе и стопанисва една ли-

плащането на тежкитѣ данъци спрѣмо правителството.“ Монаситѣ търпятъ не само такива неправди: тѣ теглятъ по-голѣми насилия отъ страна на Румелийскитѣ бейлеръ-бейове и на Кюстендилскитѣ санджакъ-бейове. Тѣзи правителствени високи сановници грубо и на сила изисквали и взимали огромни парични суми отъ реченитѣ монаси. Мжкитѣ и неволитѣ, които подирнитѣ теглили, нѣматъ четъ. По-прѣди била издадена височайша царска заповѣдь, която прѣдписвала строго прѣмахването на тѣзи мжки, обаче тази заповѣдь не била приложена въ дѣйствие, та бѣднитѣ монаси не почувствували никакво облекчение. Напротивъ, споредъ както ми се съобщава, насилията върху тѣхъ още повече се увеличили и станали нетърпими. Прѣдъ видъ на това монаситѣ въ просбата си молятъ да издамъ новъ височайши актъ, който да тури край на всички насилия и незаконни дѣйствия, вършени надъ тѣхъ. Възъ основа на шериата и канона азъ уважихъ просбата имъ и благоизволихъ да издамъ тоя си ферманъ.

Прочее, щомъ той ви пристигне, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате строго законно и напълно съгласно съ неговия духъ. Ако работата по дадения въпросъ стои наистина така, както ми се съобщава, въ такъвъ случай възлагамъ ви да вземете строги и рѣшителни мѣрки за окончателното прѣмахване на вършенитѣ насилия и грубости. Защото трѣбва да знаете, че азъ не желая подобни беззакония да се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси, особно сега въ днитѣ на моето славно царуване. Строго ви прѣдписвамъ да не допускате по никой начинъ да се нападатъ, ограбватъ и изтезаватъ бѣднитѣ монаси — било направо отъ жителитѣ на Дупнишката каза, било по внушението на Румелийскитѣ бейлеръ-бейове и Кюстендилскитѣ санджакъ-бейове. Монаситѣ, слѣдъ като си изплатятъ законно-установенитѣ данъци къмъ вакжфа, сж свободни и не трѣба да се изтезаватъ. Ако подобни изтезания продължаватъ да се вършатъ надъ тѣхъ, заповѣдвамъ ви да вземете незабавно мѣрки за прѣмахването имъ. За напрѣдъ не допускамъ на никое лице, което и да бжде то, да върши дѣйствия противъ шериата, противъ канона, противъ правителствения ми тефтеръ и противъ моята височайша заповѣдь. А лицата, които не се покоряватъ и не искатъ да слушатъ тази ми заповѣдь, вие сте длъжни да ги запишете име по име на особенъ списъкъ и списъка заедно съ вашия илямъ да изпратите направо въ императорския ми диванъ. Старайте се, по тоя въпросъ повторно оплакване да не ми се съобщава.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Слѣдъ като прочетете и прѣгледате тоя ми царски актъ, заповѣдвамъ ви да го повърнете на поменатитѣ монаси, за да го пазятъ при себе си и да имъ служи, когато стане нужда. Честь, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ, написанъ въ славния ми градъ Одринъ днесъ, 30 Реббиюл-ахжръ 1096 год. отъ егира (27 Мартъ 1685 г. Р. Хр.).

17.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Мехмедъ ханъ IV. Това е сѫщиятъ ферманъ № 16.

1096 год. 30 Ребби-юл-ахѫръ (1685 год. 27 мартъ).

До тебе, мой високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Софийската каза — ти, който си вѣренъ синъ на исляма, избранъ за органъ да разпространявашъ свѣтлитѣ лѫчи на вѣроучението на нашия пророкъ Мохамеда; ти, който въ името на шериата раздавашъ правосѫдие на всички жители отъ повѣрената ти каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти и продължи дѣйностьта ти!

Сѫщо и до васъ, мои високо-просвѣтени и доблестни кадии на казитѣ Кюстендилска и Дупнишка. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи и продължи вашата слава и власть!

Отъ съдържанието на тоя ми височайши актъ, надлежно украсенъ съ царскитѣ ми знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете, какво придворниятъ ми началникъ Юсуфъ ага, съ прозвище „Дар-ул-Сеадет-ага-си“, който е обсипанъ съ високи царски благоволения и милости и който се ползува съ голѣма почетъ и довѣрие въ императорския ми дворъ, е изпратилъ на императорския ми диванъ една молба, надлежно подписана и подпечатана отъ него. Отъ текста на тази молба се установява, какво монаситѣ отъ Рилския монастиръ, лежащъ въ Дупнишката каза, въ планината Рила, завѣщана отъ покойния Кара Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, на вакѫфа, който се намира подъ вѣдомството на императорското министерство на вакѫфитѣ, — тѣзи монаси всѣка година редовно и о врѣме изплащали, съгласно закона и правителствения тефтеръ, опрѣдѣленитѣ прѣки данъци и ги внасяли направо въ управлението на тоя вакѫфъ. Поменатитѣ монаси, като рая на вакѫфа, сѫ били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки и леки данъци. Обаче жителитѣ отъ Дупнишката каза по единъ произволенъ начинъ, противно на всѣки законъ, си позволявали да притѣсняватъ и мѫчатъ монаситѣ отъ тоя монастиръ, като имъ казвали: „вие, ако и да сте монаси, трѣба заедно съ насъ да изплащате тежкитѣ и обикновени правителствени налози“. Независимо отъ тѣзи всѣкидневни насилия и принуждения, които търпятъ, монаситѣ отъ тоя монастиръ били заставяни на сила да изплащатъ голѣми парични суми както на Румелийския бейлеръ бей, така и на Кюстендилскитѣ санджакъ-бейове. Насилията и мѫкитѣ, които търпятъ тѣ, нѣматъ край. По-прѣди по тоя поводъ били издадени редъ царски височайши заповѣди, въ които изрично се забранявало да

се вършатъ незаконни и произволни насилия. Но за жалость тѣзи заповѣди никакъ не се вземали подъ внимание и стоели неизпълнени. Отъ полученитѣ отъ тамъ свѣдѣния се узнава, че мѣстнитѣ власти вършели все по-голѣми и по-голѣми насилия надъ тия монаси.

Реченията мой придворенъ началникъ, Юсуфъ ага, като ми излага подробно всички тия незаконни дѣйствия, моли да издамъ по тоя въпросъ надлеженъ височайши фермань съ заповѣдь до мѣстнитѣ власти, да не вършатъ насилия и мжчения надъ монаситѣ, защото такива дѣяния сж противни на шериата и закона. Не е желателно сжщо, моитѣ подвѣдомствени власти да нахлуватъ на сила въ тоя монастирь, за да биятъ и измжчватъ монаситѣ му. Понеже молбата на моя придворенъ служитель Юсуфъ ага заслужваше уважение, азъ като господарь заповѣдахъ да се издаде тоя височайши актъ, за да се дѣйствува правилно и съгласно съ прѣдписанията на закона и шериата. Прочее, щомъ получите тоя ми царски актъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по тоя въпросъ съобразно съ неговия духъ. Бждете лоялни и справедливи къмъ монаситѣ. Разгледвайте най-внимателно всичкитѣ имъ частни жалби, съ които тѣ се оплакватъ. Ако положението на монаситѣ е дѣйствително такова, каквото ми се описва, знайте, че азъ не желая, въ днитѣ на моето щастливо царуване, бѣднитѣ монаси да бждатъ мжчени и притѣснявани отъ когото и да било. При това заповѣдвамъ, както вамъ, достойни ми кадии, така и на всички мои сановници, да имате прѣдъ видъ и да не допущате да се вършатъ ни най-малки насилия надъ реченитѣ монаси. Всички угнетатели — били тѣ Румелийски бейлеръ-бейове, били тѣ Кюстендилски санджакъ-бейове, или други нѣкои влиятелни царски служители, старайте се да ги отклонявате отъ тия беззаконни дѣйствия; а за всѣко непослушание отъ тѣхна страна явявайте ми съ особенъ илямъ. Грижете се колкото е възможно повече за прѣмахването на всички незаконни насилия, които биха се вършили въ вашитѣ подвѣдомствени кази. Никому не позволявайте да нахлува на сила въ монастирскитѣ имѣния. Забранява се при това всѣкиму, който и да би билъ той, да върши дѣйствия, противни на моята височайша заповѣдь, на правителствения ми тефтеръ и на канона. Въ случай, че биха се явили хора непокорни, вие сте длъжни да ги запишете въ особенъ списъкъ име по име и списъка съ рапортъ да ми го изпратите въ прѣстолния ми градъ Костантиние за мое по-нататъшно разпореждане. Обърщамъ ви вниманието върху това, че не желая да се подава втори пжть подобно оплакване до императорския ми диванъ. Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате! Тоя ми царски актъ, щомъ пристигне тамъ, да се прочете отъ васъ и слѣдъ това да се прѣдаде въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ речения монастирь, за да го пазятъ при себе си. Честь, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми високи знакове, туграта и монограма ми, положени

на чело на настоящия фермань, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-ахжръ 1096 г. отъ егира (20 Мартъ 1685 г. Р. Хр.).

Вѣрно съ първообраза:

(Подп.) Смиреният Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ,
кадия на Самоковската каза.

(М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ.

Забѣлѣжка № 8. Трѣба да се получи мито 2 гроша. Означената сума отъ два гроша напълно се получи.

(М. П.) Сждебенъ съвѣтъ на Самоковската каза.

18.

ФЕРМАНЪ

Издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Ахмедъ ханъ III [1]). Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ въ Рилския монастирь.
1133 год. 17 Джемази-юл-евелъ (1721 г. 5 Мартъ).

До високо-просвѣтения, славенъ и достоенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишният Богъ продължи твоята сждебно-шериатска дѣйность!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще пристигне тамъ, ще узнаешъ слѣдното:

Цариградскиятъ вселенски патриархъ и синодалниятъ съвѣтъ, съставенъ отъ архиереи, живѣящи въ славния ми градъ Костантиниѣ, сж подали до царския ми диванъ една просба, надлежно подпечатана. Въ нея, като се упоменава за привилегиитѣ, които подробно сж обяснени въ текста на височайшия царски бератъ, подаренъ на речения патриархъ, се казва още, че въ църквитѣ и монастиритѣ, които сж общо достояние на християнското население, никой отъ моитѣ военни и граждански служители, безъ изрична заповѣдь отъ менъ, не смѣе подъ страхъ на отговорность да нахлува на сила, като за оправдание казва, че ужъ искалъ да прави ревизия въ тѣхъ. Никое частно лице не може да владѣе и притежава църквитѣ и монастиритѣ като свой частенъ имотъ.

Извѣстниятъ монастирь „Св. Иванъ Рилски“, лежащъ въ планината Рила, въ околностьта на градъ Дупница, още отъ старо врѣме е привилегированъ и съ свещена заповѣдь е забра-

---

[1]) Султанъ Ахмедъ ханъ III е царувалъ отъ 1115—1143 год. отъ егира (1703—1730 год. отъ Р. Хр.).

нено нахлуването въ него, както и претендирането за неговитѣ имоти. Обаче отъ нѣкое врѣме насамъ нѣкои държавни служители и частни лица, съ бюрултия или мураселе, безъ височайши актъ, си позволявали да нахлуватъ вжтрѣ на сила, заявявайки, че идватъ да правятъ ревизия. Тѣхното нахлуване, разбира се, не е гонило друга цѣль освѣнъ грабежъ на чужди имоти, понеже било диктувано отъ мисъль за користни облаги. По тоя начинъ, споредъ както ми се явява, държавнитѣ ми тамошни служители не стояли никакъ мирни и спокойни, а постоянно нахлували въ територията на монастирскитѣ имоти, нарушавали подаренитѣ нему стари привилегии, мжчели и изтезавали монаситѣ, като имъ взимали голѣми парични суми. Заради това поменатиятъ патриархъ ме моли да издамъ височайши царски актъ за окончателното спиране на всички тѣзи произволни и незаконни дѣйствия, които се вършатъ отъ държавнитѣ ми служители. Молбата се уважи и за справка се изпрати въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената справка се установи слѣдното обстоятелство: черквитѣ и монастиритѣ се владѣятъ отъ патриарха и отъ митрополититѣ; забранено е строго на всѣки държавенъ чиновникъ да нахлува на сила въ тѣхъ, ако нѣма свещена царска заповѣдь, въ която изрично да е казано, че ще прави ревизия въ тѣхъ. Забранява се по най-строгъ начинъ да се изтезаватъ и изнудватъ монаситѣ отъ речения монастирь. Патриархътъ и митрополититѣ, възъ основа на старитѣ тия права и привилегии, сж могли да владѣятъ общитѣ християнски храмове и монастири. Привилегиитѣ, съ които висшето християнско духовенство се ползува, сж обяснени подробно въ текста на височайшия царски бератъ, онзи бератъ, който се намира въ ржцѣтѣ на речения патриархъ. Това обстоятелство напълно е доказано отъ бѣлѣжката, писана въ архивата на старитѣ тефтери.

Възъ основа на тѣзи доводи азъ благоволихъ и издадохъ настоящия си фермань. Прочее, като пристигне тамъ тоя ми свещенъ актъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ строго съгласно съ духа и смисъла на подаренитѣ права и привилегии на речения патриархъ. Тѣзи права и привилегии иматъ сила на законъ, понеже сж записани въ старитѣ тефтери на императорското ми съкровище. Ти си дължень още да забранишъ веднъжъ за винаги на моитѣ служители и на царскитѣ ми войници, да не встжпятъ на сила въ речения монастирь, да не мжчатъ и изнудватъ монаситѣ му, нито да правятъ каква годѣ ревизия. Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ! Честь, слава и пълна вѣра отдай на височайшитѣ султански знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми императорски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 17 день отъ мѣсецъ Джемази юлевелъ 1133 год. отъ егира (5 Мартъ 1721 г. Р. Хр.).

19.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Ахмедъ ханъ III. Заповѣдь, да не се взиматъ тежки данъци (аварисъ-диваніе и текялифи-урфіе) отъ монаситѣ на Рилския монастирь.

1136 год. 8 Зилкааде (1724 г. 20 Юлий).

До високо-просвѣтения, великодушенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ продължи твоята съдебно-шериатска дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, какво монаситѣ отъ монастиря „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, съ подали до императорския ми диванъ една просба. Просителитѣ явяватъ, че тѣ като монаси живѣяли въ тоя монастирь и, понеже не притежавали свои собствени земи и емляци, не били обложени съ данъкъ „аварисъ-ханей-ресуми“. Обаче жителитѣ отъ сжщата каза изисквали на сила отъ тѣхъ тоя данъкъ, като ги угнетявали и мжчели много. Като долагатъ това прѣдъ императорския ми диванъ и като искатъ да се прѣкратятъ насилията, вършени надъ тѣхъ и противни на канона и шериата, — тѣ молятъ да имъ издамъ височайши царски актъ. Тази молба се прие и прѣпрати за справка въ старата архива, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми дефтерхане. Отъ кратката бѣлѣжка, която ми се прѣдстави отъ управата на тая архива, се установява, че монастирьтъ „Св. Иванъ Рилски“ лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, и притежава между другото, единъ самоковъ за желѣзни руди и три воденици. Този монастирь, още отъ старо врѣме, притежавалъ въ село *Рила* воденици и лозя, за които изплащалъ десетъкъ и данъкъ. Сжщо въ село *Пороминъ* монастирьтъ владѣялъ четири воденици, за които изплащалъ десетъкъ и данъкъ още отъ старо врѣме. Въ монастиря живѣяли постоянно *двайсеть и деветь души монаси*, които съставяли монастирското духовно братство (община) „манастирь-джемаети“. Бившитѣ велики султани подарили на тоя монастирь свещени царски грамоти, въ които подробно били отбѣлѣзани правата и привилегиитѣ на монаситѣ и на монастирскитѣ имоти. Тѣзи стари грамоти отсетнѣ били подновявани съ нови императорски фермани, дори и отъ сегашния великодушенъ султанъ. Всички тѣзи височайши актове се пазятъ у монаситѣ отъ тоя монастирь. По съдържание старитѣ правителствени тефтери хармонирятъ напълно съ тѣхния текстъ. Тѣ били прѣписани и зарегиструвани въ старата царска регистратура. И така, съгласно съ тая регистратура, лозята, воденицитѣ, валявицитѣ, градинитѣ, ливадитѣ и нивитѣ, които принадлежатъ на Рилския монастирь, сж били привилегировани и освободени отъ плащането на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ къмъ правителството. Само данъкътъ за овцетѣ и данъкътъ за

кошеритѣ съ пчели за медъ сѫ сѫществували, и били записани въ старитѣ официални тефтери, като данъци, които трѣбало да се изплащатъ. Тѣзи данъци били записани и въ новитѣ правителствени тефтери. При това самитѣ монаси се считали за привилегировани и били освободени отъ плащането на тежкитѣ данъци, наречени *„аварисъ-диваниѣ“* и *„текялифи-урфиѣ“*. Даже и сега въ новитѣ финансови книжа е отбѣлѣзано обстоятелството, че лозята, градинитѣ, воденицитѣ, бостанитѣ и ново-изкопанитѣ съ брадва земи, които зависѣли отъ речения монастирь, се считали още отъ най-старо врѣме, отъ деня, когато страната била завоевана отъ Исляма, за свободни земи и за тѣхъ не се изплащали никакъви данъци. Но, ако отсетнѣ реченитѣ монаси би обработвали и посѣвали земи, които зависятъ отъ нѣкой тимаръ, или които се притежаватъ като собственость, — въ такъвъ случай монаситѣ били длъжни да плащатъ десетъкъ на надлежния чиновникъ по земитѣ. Това обстоятелство първоначално било записано въ старитѣ правителствени финансови тефтери, а сетнѣ, споредъ тѣхъ, се записало и въ новитѣ царски тефтери. Отъ краткия докладъ, който ми се прѣдстави отъ финансовото министерство по тоя въпросъ, се вижда ясно, че монаситѣ имали право да владѣятъ подобни земи.

Прѣдъ видъ на всичко това, азъ благоволихъ да издамъ тая си царска грамота и ти заповѣдвамъ да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието ѝ. Строго ти внушавамъ да проучишъ обстойно въпроса за притежаваното имоти и земи отъ монаситѣ на Рилския монастирь, за които земи тѣ безусловно сѫ длъжни да плащатъ данъка „ханей-аварисъ“. А ако монаситѣ не владѣятъ такива земи, нито пъкъ отсетнѣ сѫ купили земи, които да сѫ били привързани на нѣкой тимаръ, — заповѣдвамъ ти да не допускашъ по никой начинъ да се вършатъ насилия и незаконни дѣйствия противъ монаситѣ, защото тѣ сѫ привилегировани и сѫ записани въ отдѣла на привилегированата класа. Не желая по никой начинъ да се нарушаватъ тѣхнитѣ права и привилегии, нито да се дѣйствува противъ духа на царскитѣ ми финансови тефтери. За напрѣдъ недѣйте допуска на жителитѣ отъ тая каза да вършатъ насилия, и да отправятъ заплашвания къмъ бѣднитѣ монаси. Никакъ не желая да се изискватъ отъ монаситѣ тежки данъци и налози. Забранявамъ, въ монастирскитѣ имоти да ставатъ каквито и да сѫ нахлувания, и не позволявамъ да се вършатъ насилия и изтезания надъ монаситѣ. Тъй да знаете! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знаци, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ славната ми столица Костантиниѣ днесь, 8 Зилкааде 1136 г. отъ егира (20 юлий 1724 г. Р. Хр.).

20.
ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр. София отъ султанъ Махмудъ ханъ I. Заповѣдь, да не се взиматъ тежки данъци отъ рилскитѣ монаси.

1152 год. 30 Сеферъ (1739 год. 28 Май).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ подкрѣпи твоята сѫдебно-шериатска дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, ще узнаешъ, какво раята-монаси отъ Рилския монастирь, който се намира въ планината Рила, Дупнишка каза, сѫ подали до императорския ми воененъ лагеръ една жалба. Доказано е, че планината Рила е посветена на вакѫфа отъ покойния Гаази-Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, Юскюдарска каза. Приходътъ отъ тази планина е опрѣдѣленъ за поддържане вакѫфскитѣ имоти на речения покойникъ. Въ жалбата си монаситѣ заявяватъ, че тѣхниятъ дѣлъ отъ данъка за помощь на държавата, нареченъ „*Имдадие-сеферй*“ (за похода на императорската армия), се е изплащалъ редовно както на Румелийския валия, така и на Кюстендилския санджакъ-бей, съгласно височайшата ми царска заповѣдь. Тоя данъкъ бѣднитѣ монаси, като добри и редовни данъкоплатци, съобразно съ своето материално положение, сѫ изплащали о врѣме на онѣзи държавни чиновници, които нарочно сѫ били натоварени съ събирането на данъка. Обаче тѣзи държавни чиновници, безъ да притежаватъ императорска заповѣдь, си позволяватъ да мѫчатъ и принуждаватъ монаситѣ, като имъ изискватъ на сила изплащането и на тежкитѣ данъци, „текялифи-шакки“, отъ които тѣ сѫ били освободени. Изплащането на тѣзи данъци не се слѣдвало, защото монаситѣ за винаги сѫ били освободени отъ тѣхъ. Всѣко мѫчене и принуждение по тия данъци е произволъ, за който правителственитѣ служители подпадатъ подъ тежка отговорность. На моитѣ царски служители строго е забранено да отиватъ на сила и безъ моя царска заповѣдь да събиратъ отъ раята на Дупнишката каза подобни тежки данъци. Вънъ отъ тѣзи безчиния, имамъ автентични свѣдѣния, че началницитѣ на еничаритѣ, „*сердари-еничариянъ*“, си позволявали произволно, противъ шериата и канона, да изискватъ всѣка година отъ всѣки данъкоплатецъ-рая на сила и съ бой по 15 гроша за нѣкакъвъ новъ данъкъ, нареченъ „*авайтъ акчеси*“. Съ това дѣйствие мѣстнитѣ държавни служители сѫ причинили огромни врѣди и загуби на бѣднитѣ монаси. По тая причина, монаситѣ се оплакватъ и просятъ отъ императорския ми диванъ покровителство, да имъ издамъ единъ височайши царски актъ за прѣкратяване на всички тѣзи незаконни и противо-шериатски дѣйствия.

Азъ, като императоръ, благоволихъ да издамъ тоя си султански ферманъ. Щомъ пристигне тамъ, ти си дължень да дѣйствувашъ по тоя прѣдметъ въ духа на шериата и споредъ съдържанието на тази ми царска заповѣдь. Но, ако въпросътъ стои така, както ми се долага и както заявяватъ просителитѣ, ти си дължень да вземешъ строги и енергични мѣрки, за да прѣкратишъ всѣкакви насилия и принуждения надъ бѣдната рая. Царската ми особа желае, щото въ моето славно и щастливо царуване подобни насилия да не ставатъ, по никой начинъ не искамъ да се вършатъ и най-малкитѣ насилия надъ раята ми. Споредъ горѣизложеното, щомъ монаситѣ изплатятъ дѣлътъ отъ данъка *„Имдадиѐ-сефери“*, който имъ се припада, споредъ както това е съобщено съ царската ми заповѣдь, — заповѣдвамъ ти да вземешъ строги мѣрки, за да не се допуска по никой начинъ на нѣкои граждани, да правятъ произволи и насилия, нито да мжчатъ бѣднитѣ монаси. Облагането на тия монаси съ тежки данъци *(текялифи-шакки)* е строго забранено. Ако забѣлѣжишъ, че ставатъ принуждения и тѣлесни мжчения, ти си дължень веднага да вземешъ мѣрки за прѣкратяването имъ. Не допускай никого, който и да бжде той, да върши дѣйствия, противни на тоя ми царски актъ. Лицата, които не слушатъ и не изпълняватъ тази ми заповѣдь, ще запишешъ въ особенъ списъкъ, който заедно съ рапортъ ще ми изпратишъ за свѣдѣние. До колкото е възможно, старай се да свършишъ тая работа, за да нѣма поводъ за повторно оплакване и за издаване повторна царска заповѣдь. Тъй да знаешъ! Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ военния ми императорски лагеръ при Софийското поле днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Сеферъ 1152 г. отъ егира (28 Май 1739 год. Р. Хр.).

21.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѐ отъ султанъ Махмудъ ханъ I*). Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ въ Рилския монастирь.

1152 год. 24 Джемази-юл-ахжръ (1739 г. 16 Септемврий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ подкрѣпи твоята сждебно-шериатска дѣйность!

---

*) Султанъ Махмудъ ханъ I е царувалъ отъ 1143—1168 год. отъ егира (1730—1754 год. Р. Хр.),

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който ще ти пристигне, ще узнаешъ, какво вселенскиятъ Цариградски патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ само отъ архиереи, живѣещи въ славната ми столица, сж подали до императорския ми диванъ една надлежно подпечатана молба. Въ тая молба се явява, че въ подаренитѣ права и привилегии, помѣстени въ височайшитѣ берати на митрополититѣ, изрично се говори за старитѣ притежавани черкви и монастири, които не могатъ да се владѣятъ частно отъ никого, докато за това не се заповѣда съ мой височайши царски актъ. Тамъ, въ тѣзи права и привилегии, е обясненъ обстоятелно начинътъ, по който може и трѣба да се прави ревизия на черквитѣ и монастиритѣ. За тази цѣль се изисква, прѣди всичко, моето височайше разрѣшение и издаването на единъ царски актъ. Обаче мѣстниятъ войвода-забитинъ заедно съ други държавни служители, които ламтятъ за лично богатство и които въ душитѣ си пазятъ користолюбиви цѣли, снабдени съ надлежна бюрултия и съ мураселе, нахлуватъ на сила въ извѣстния бѣлѣжитъ монастирь, нареченъ „Рилски монастирь“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза. Тоя извѣстенъ монастирь е старъ и привилегированъ, и е отъ онія монастири, които подпадатъ подъ юрисдикцията на Цариградския патриархъ. Споредъ както ми се донася, мѣстниятъ войвода, въ качеството си на градски началникъ (забитъ), придруженъ отъ нѣкои държавни служители, е заплашвалъ, биелъ и изтезавалъ бѣднитѣ монаси отъ тоя монастирь, като ги заставявалъ да му плащатъ незаконни парични глоби и налози, за да не прави ревизия на черквитѣ и монастиря имъ.

Патриархътъ, като мисли, че тѣзи дѣйствия на мѣстния войвода (забитъ) сж незаконни и явно противоречатъ на правата и привилегиитѣ, узаконени отъ властьта ми, — моли прѣдъ императорския ми диванъ, да му издамъ по тоя въпросъ единъ височайши царски актъ, чрѣзъ който да се даде заповѣдь за спиране и прѣкратяване на всички вилнѣния и насилия, които се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси почти всѣкидневно. Молбата на патриарха, като законна, се прие и уважи, и за справка се изпрати въ отдѣлението на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка *(„деркенаръ“)*, която се извлѣче отъ тази архива, се установява слѣдното. — Черквитѣ и монастиритѣ, които се владѣятъ отъ патриарха и отъ нему подвѣдомственитѣ митрополити, се считатъ неприкосновени и никой отъ моитѣ държавни служители и войници, ако не сж снабдени съ моя султанска грамота, не може само съ една проста бюрултия, да влиза на сила въ тѣзи черкви и монастири, нито да прави въ тѣхъ ревизия. Тѣзи стари черкви и монастири. съгласно съ узаконенитѣ традиционни права, ще могатъ да се владѣятъ, както и по-прѣди, само отъ патриарха и отъ подвѣдомственитѣ нему митрополити,

Това обстоятелство е точно обяснено въ текста на височайшия царски берать, който е подаренъ на речения патриархъ.

И така, възъ основа на тѣзи права и привилегии, които иматъ сила на законъ и споредъ които би трѣбало да се дѣйствува, азъ благоволихъ да издамъ тоя си султански ферманъ.

Като пристигне тамъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ строго съгласно съ духа на тоя ми свещенъ актъ. При това заповѣдвамъ ти да имашъ прѣдъ видъ, когато дѣйствувашъ, да се ржководишъ по тоя въпросъ споредъ узаконенитѣ традиции, права и привилегии, написани въ текста на височайшитѣ царски берати, които сж подарени както на патриарха, така и на неговитѣ подвѣдомствени митрополити. Трѣба да знаешъ още, че тѣзи берати сж валидни, защото дума по дума сж записани и протоколирани въ финансовитѣ тефтери на императорското ми съкровище. Старай се да отбѣгвашъ, колкото е възможно повече, незаконнитѣ дѣйствия. Не допускай, въ прѣдѣлитѣ на твоята сждебна юрисдикция, да се вършатъ прѣстжпления и незаконни дѣйствия противъ узаконенитѣ стари права и привилегии, съ които е надаренъ тоя монастирь и монаситѣ, що живѣятъ тамъ. Вземи нужнитѣ мѣрки да забранишъ на нѣкои алчни за пари държавни служители, да не нахлуватъ на сила въ тоя монастирь, нито да правятъ въ него насилствена, незаконна ревизия, съ цѣлъ да сплашатъ бѣднитѣ монаси и да ги ограбятъ за лична своя облага. Старай се всички такива незаконни дѣйствия и насилия да прѣмахнешъ окончателно.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиніе днесъ, 24 Джемази-юл-ахжръ 1152 год. отъ агира (16 септемврий 1739 г. отъ Р. Хр.).

22.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се взиматъ данъци за земи и недвижими имоти отъ Рилския монастирь. — Тукъ се изтъква, че монастирьтъ се намиралъ подъ юрисдикцията на Ипекския патриархъ Иоаникий.

1155 год. 1 Мухаремъ (1742 год. 24 Февруарий).

До високо-просвѣтенитѣ, славни и справедливи кадии на казитѣ: Дупнишка и др. Нека Богъ увеличи вашата сила и слава!

Отъ съдържанието на тоя ми височайши царски актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми високи знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете обстоятелството, че монахътъ *Иоаникий*,

който е патриархъ на *Ипекъ* и на подвѣдомственитѣ му мѣста и кази, е подалъ въ прѣстолния ми градъ „*Дер-и-сеадетъ*“, до императорския ми диванъ една писмена молба. Въ тая молба се явява, че монаситѣ, които живѣятъ въ монастиря, нареченъ „Рилски монастирь“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, сж били привилегировани и не сж плащали до сега никакъвъ данъкъ за земитѣ и емляцитѣ, лежащи въ землището на кое да е село въ сжщата каза и зависещи отъ речения монастирь. Мѣстната власть е признавала тѣхната привилегия и не е изисквала отъ монаситѣ никакви данъци за тѣхнитѣ имоти, обаче селянигѣ отъ селото Рила на сила сж изисквали отъ тѣхъ данъци, като имъ казвали слѣднитѣ думи: „вие, съгласно съ височайшата царска заповѣдь, сте длъжни заедно съ насъ да изплащате всичкитѣ данъци за своитѣ имоти“. Тѣзи заявления на поменатитѣ селяни сж противозаконни и не сж лоялни, още повече, че сж били отправяни съ закани и принуждения къмъ монаситѣ, за да заплащатъ тѣ данъци за имоти и земи, за които нищо не би трѣбало да се плаща.

Реченитѣ монаси, за да не плащатъ и за да не имъ се изискватъ никакви данъци, по-прѣди сж издѣйствували отъ царския ми дворъ единъ височайши султански ферманъ. По силата на тоя свещенъ актъ, насилията и принужденията върху тѣхъ сж били прѣкратени, а самитѣ селяни били заставени да не изискватъ за напрѣдъ на сила никакви незаконни данъци. Сега обаче, споредъ както ми се явява, реченитѣ селяни отъ селото Рила отново се подигнали противъ монаситѣ и ги заставяли на сила да плащатъ на правителството данъци и налози. По поводъ на това поменатиятъ патриархъ моли прѣдъ височайшия ми диванъ, да издамъ новъ височайши царски актъ, за да може по силата на тоя актъ да се прѣкратятъ и прѣмахнатъ насилията и вилнѣнията, които се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси.

И тъй, за да се дѣйствува съгласно съ канона, азъ, като императоръ, благоволихъ и издадохъ настоящия си царски ферманъ. Прочее, щомъ пристигне тамъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по тоя прѣдметъ точно и акуратно, като се ржководите съобразно съ духа и смисъла на тази ми царска заповѣдь. При това заповѣдвамъ ви да обрѣщате по-сериозно внимание на оплакванията, подавани отъ реченитѣ монаси и да ги разрѣшавате съгласно съ шериата. Освѣнъ туй гледайте, рѣшенията, които биха се издали, да не противоречатъ на закона и шериата. Трудете се, тѣзи монаси-рая, като свободни граждани, да живѣятъ мирно и спокойно, и да не имъ досаждатъ селянитѣ отъ казаното село. Въ случай, че монаситѣ не владѣятъ и не притежаватъ такива земи и емляци, за които трѣба да изплащатъ законни данъци, заповѣдвамъ ви да вземете строги мѣрки и да не допускате на селянитѣ отъ това село да вършатъ надъ монаситѣ принуждения и насилствени дѣйствия, тъй като тѣ сж противни на канона и на свещения шериатъ. Постарайте се, колкото е възможно повече, за прѣмахването корена на тѣзи явни и скрити закани и жестокости. Лицата,

които биха се противили на тая ми царска заповѣдь, ще запишете въ особенъ списъкъ и ще окачествите като непокорници на султанската ми власть. Този списъкъ, придруженъ съ рапортъ, ще изпратите незабавно въ прѣстолния ми градъ за мое по-нататъшно разпореждане.

Повторно ви заповѣдвамъ, по тоя въпросъ да постжпвате напълно съгласно съ духа и съдържанието на тая ми царска заповѣдь. Никакво друго оплакване по въпроса да нѣма. Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши царски ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние днесь, първи день отъ мѣсецъ Мухаремъ, 1155 година отъ егира (1742 год. 24 Февруарий Р. Хр.).

23.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ и да не се изисква десетъкъ и поземеленъ налогъ отъ Рилския монастирь.

1156 год. 4 Шевалъ (1743 г. 10 Октомврий).

До високо-просвѣтения, славенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ продължи твоята сждебна дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми знакове, ще узнаете, какво Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиніе, сж подали до императорския ми диванъ една молба, надлежно подпечатана. Въ молбата се излагатъ подробно правата и привилегиитѣ, споредъ които раята-християни, още отъ деня на завоеваването страната имъ отъ Исляма, сж се ползували съ пълна и неограничена свобода при владѣнието на своитѣ черкви и монастири, както сж ги владѣли и по-прѣди. Това нѣщо се твърди и отъ текста на височайшия ми царски бератъ, който е подаренъ на речения патриархъ. Въ тоя султански бератъ изрично е казано, че безъ царската свещена заповѣдь християнскитѣ черкви и монастири никой не може да ги владѣе като своя собственость. Сжщо тамъ, въ берата, се обяснява, че безъ царска заповѣдь не се допуска ревизирането и прѣглеждането на черквитѣ и монастиритѣ отъ мѣстнитѣ власти. Слѣдователно, отъ тѣзи обяснения се вади заключение, че никой вънкашенъ човѣкъ, който и да бжде той, не може на сила да нахлува въ каквито и да е християнски храмове и монастири.

Въ извѣстната планина „Рила“, Дупнишка каза, е скѫтанъ прочутиятъ старъ монастирь, нареченъ „Св. Иванъ“. Тоя монастирь се намира подъ вѣдомството на цариградскитѣ патриарси. Той е привилегированъ и никому не се е позволявало да нахлува въ неговитѣ имѣния. Обаче нѣкои правителствени служители и други злонамѣрени личности, съблазнени отъ мисъль за лична материална облага, безъ моя изрична заповѣдь, нахлували на сила вѫтрѣ въ тоя монастирь, заплашвали монаситѣ тамъ, и съ закана казвали тѣзи думи: „вашиятъ монастирь е поправянъ, затова ние дохаждаме, съ мураселе и съ бюрултия, да го ревизираме, за да видимъ, какво има поправено“. И така, злосторницитѣ, противъ духа на привилегиитѣ на монастиря, които сѫ вписани и изложени обстоятелно въ текста на височайшия ми царски бератъ, почвали да мѫчатъ, изтезаватъ и принуждаватъ монаситѣ отъ монастиря, като се домогвали по тоя начинъ да изтръгнатъ отъ тѣзи монаси нѣкои парични суми, като глоби. Такива прѣстѫпни дѣйствия, както ми се съобщава отъ мѣродавнитѣ мѣстни кръгове, сѫ вършени и не прѣставатъ да се вършатъ дори до сега. Види се, злосторницитѣ сѫ рѣшени да дѣйствуватъ така до тогава, докато противъ тѣхъ не се издаде отъ императорския ми диванъ надлежния царски *едиктъ* за спиране на тѣзи насилия.

За своето несносно и тежко положение монаситѣ отъ тоя монастирь сѫ се оплакали направо прѣдъ патриарха. Послѣдниятъ, възъ основа на своя царски бератъ, който се пази у него, подава до императорския ми диванъ тази жалба и проси да му издамъ единъ високъ царски актъ за прѣмахването на всички подобни насилия. Патриархътъ иска, въ свещения ми актъ, който ще издамъ, да се прѣдпише и заповѣда на провинциалнитѣ власти, както и на царскитѣ служители, *„ехли урфъ-тайфалари“*, така: „да не нападатъ за напрѣдъ бѣднитѣ монаси, живѣещи въ Рилския монастирь, нито да ги изтезаватъ и мѫчатъ, нито да ги обиратъ и ограбватъ съ омисъль за своя лична облага и отъ користолюбие; да не вършатъ дѣйствия, които сѫ противни на шерията и канона; органитѣ на мѣстната власть сѫ длъжни да дѣйствуватъ законно и безпристрастно, като се ржководятъ отъ духа и смисъла на правата и привилегиитѣ, подарени на тоя монастирь. Молбата на речения патриархъ се прие и за справка се изпрати въ архивата на епископската мукатa, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ забѣлѣжката, която като „деркенаръ“ се извади отъ старитѣ книжа въ тая мукатa, се установи нагледно, че въ текста на издаденитѣ по-прѣди царски берати, които сѫ били подарявани на Цариградскитѣ гръцки патриарси, дѣйствително е записано, че владѣнието на старитѣ черкви и монастири е повѣрено на париарситѣ, понеже тѣ се считатъ за духовни началници на раята-християни. Безъ изричната моя заповѣдь никой не може да ги отнема на сила отъ ржцѣтѣ на духовенството и монаситѣ. Така че, въ черквитѣ и монастиритѣ, които се владѣятъ отъ патриаршията и митрополи-

титѣ, забранява се на правителственитѣ ми служители и на войницитѣ ми, да нахлуватъ на сила и да причиняватъ насилия, злодѣяния и грабежи: подобна забрана е изрично спомената въ царскитѣ берати.

Прочее, възъ основа на тази справка и на прѣдставената ми бѣлѣжка, която има сила на законъ и споредъ която трѣба да се дѣйствува, — азъ, като императоръ, благоволихъ и издадохъ тоя си височайши царски ферманъ.

Като ти пристигне тази ми царска заповѣдь, прѣдписвамъ ти строго, да дѣйствувашъ по тоя въпросъ, съобразно съ духа и смисъла на тази подадена отъ речения патриархъ молба. Въ дѣйствията и постжпкитѣ си трѣба да бждешъ лояленъ и вѣренъ на закона и шериата, като гледашъ тѣ да хармонират напълно съ духа и смисъла на привилегиитѣ, изложени въ текста на императорския ми височайши бератъ. Тоя царски бератъ се счита валиденъ, понеже е регистриранъ въ финансовитѣ тефтери, които се пазятъ въ императорското ми съкровище: той има сила на законъ. Бжди внимателенъ и пази се, колкото е възможно повече, отъ дѣйствия, които по духа си противоречатъ на правата и привилегиитѣ на черквитѣ и монастиритѣ. По никой начинъ недѣй допуска да ставатъ на сила нахлувания въ тѣхъ. Произволи, насилия и мжчения на монаситѣ отъ тоя монастирь не искамъ да ставатъ. Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиніе днесъ, 4 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1156 год. отъ егира (11 Октомврий 1743 г. Р. Хр.).

24.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се позволява никому да нахлува въ Рилския монастирь и земитѣ му.

1163 год. 30 Шевалъ (1750 год. 20 Септемврий).

До тебе, мой славни и достоенъ везире, първи съвѣтнико, всеизвѣстни управнико, ти, който умѣло ржководишъ държавнитѣ учрѣждения; ти, който тактично насочвашъ общественитѣ дѣла; ти, който успѣшно разрѣшавашъ икономичнитѣ въпроси, засѣга ци държавната ми политика; ти, който здраво укрѣпявашъ основитѣ на моята империя и на моето благополучие; ти, който твърдо подържашъ стълповетѣ на държавния ми строй; ти, който си прѣизпълненъ съ блага и милости отъ Бога-Вишнаго; ти, мой велики и мо-

щенъ везире, сега генералъ-губернаторъ на Румелийската область, бѫди готовъ да изслушашъ заповѣдьта ми! Дано Всевишниятъ продължи твоята властъ и възвеличи твоята слава! Сѫщо и до васъ, мои високо-просвѣтени и славни кадии на Дупнишката и други кази. Нека Богъ продължи вашата сѫдебно-шериатска дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми знакове, ще разберете, какво монаситѣ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, лежащъ въ територията на вакѫфскитѣ села, въ планината Рила, които притежаватъ тоя ферманъ, сѫ подали въ прѣстолния ми градъ, „*Дер-и-сеадетъ*“, до императорския ми диванъ една надлежно подписана и подпечатана молба. Въ нея просителитѣ заявяватъ, че въ землището на речения монастирь тѣ, още отъ старо врѣме, били притежавали, съ шериатски актове и съ тапии, имоти, като: гори, земи, пасбища, кѫшлаци и егреци. Навлизането на външни лица въ тѣзи тѣхни имоти по-прѣди е било забранено и никой не е можалъ и не е смѣялъ да нахлува въ тѣхъ. Монаситѣ-просители заявяватъ още, че прѣзъ сезона за изкарване стадата и добитъка на паша, тѣ сѫ били свободни, както да изкарватъ своитѣ си стада на паша, тъй и да зимуватъ и да използуватъ водитѣ и трѣвитѣ, които се намиратъ въ тѣзи монастирски имоти. Монаситѣ за тази цѣль сѫ изплащали редовно на свещения вакъфъ опрѣдѣления наеменъ данъкъ, до колкото това имъ било възможно. Обаче спахията *Мустафа*, който като заиминъ е владѣлъ селото Рила и редица други села, лежащи до това село и влизащи въ неговия зиаметъ, се явява сега претендентъ и казва така: „Пасбището ми-егрекътъ лежи въ землището на това село, което се намира подъ вѣдомството на моя зияметъ. Заради това азъ имамъ право да притежавамъ тоя свой егрекъ“. Вслѣдствие на този споръ между монаситѣ и речения заиминъ *Мустафа*, възбудилъ се процесъ за собствеността на тая гора. Въ деня на разглеждане процеса, доказало се най-нагледно обстоятелството, че въпросния егрекъ сѫ притежавали съ тапии и актове монаситѣ на Рилския монастирь. Сѫдътъ, като се убѣдилъ въ неоснователността на претенцията, заявена отъ заимина Мустафа, отхвърлилъ искането на послѣдния и рѣшилъ процеса въ полза на монаситѣ, на които билъ издаденъ и надлежния сѫдебно-шериатски худжетъ. Подиръ окончателното рѣшение на процеса, и слѣдъ като билъ издаденъ на монаситѣ худжета, заиминътъ Мустафа подновилъ иска си прѣдъ сѫщия сѫдъ, но сѫдътъ отхвърлилъ тоя искъ като незаконенъ. Това сѫдебно рѣшение било потвърдено и легализирано съ подписа на кадията, който билъ положенъ отгорѣ, въ началото на тоя худжетъ. Съ това рѣшение монаситѣ отъ Рилския монастирь се признавали за истински владѣтели на тази спорна мѣстность и имъ се позволило повторно да я владѣятъ. Поменатиятъ Мустафа заимъ обаче и отъ това повторно рѣшение на мѣстния сѫдъ не само не останалъ доволенъ, но си позволилъ да върши произволи

и да отправя заплашвания къмъ реченитѣ монаси. Заинтересуванитѣ страни по тоя въпросъ се обръщатъ направо до шейх-ул-исляма, споредъ както ми се съобщава, и изваждатъ отъ послѣдния двѣ свещени фетви. Съгласно съ тия фетви, съ шериатския худжетъ и съ крѣпостнитѣ актове, спорниятъ въпросъ се уяснилъ и се установило пълното право на монаситѣ да владѣятъ тази спорна гора.

Прѣдъ видъ на тѣзи противозаконни дѣйствия, които се вършатъ надъ рилскитѣ монаси отъ единъ царски заиминъ, — просителитѣ съ писмена молба се обръщатъ за милость къмъ императорския ми диванъ и молятъ да имъ издамъ единъ царски актъ, по силата на който поменатиятъ заимъ Мустафа да спре своитѣ насилия и заплашвания, и да не нахлува на сила въ чужди земи. Азъ, като императоръ, напълно уважихъ молбата на просителитѣ и имъ издадохъ тоя височайши ферманъ. Щомъ пристигне той, повелявамъ ви да дѣйствувате по тоя прѣдметъ точно и акуратно, съгласно съ закона и справедливостьта. Постарайте се, прѣди всичко, да прѣгледате съ голѣмо внимание слѣднитѣ книжа: двѣтѣ свещени фетви, сждебния худжетъ и крѣпостнитѣ актове за тая гора. Вие сте длъжни да се произнесете безпристрастно по въпроса, въ кржга на постановленията, които сж изложени въ тѣзи книжа. Ако видите, че въпроснитѣ имоти: гора, яйлжкъ, кжшлакъ и егрекъ, сж записани въ тефтеря на зиямета и лежатъ въ землището на селото, принадлежащe на заимъ *Мустафа,* а тъй сжщо и приходътъ имъ се е получавалъ отъ неговия *зиямет*ъ, — то пакъ реченията Мустафа заимъ нѣма право на сила да нахлува въ тѣзи имоти. А въ случай, че тѣзи спорни гори биха лежали вжтрѣ въ границитѣ на поменатото вакжфско село, сир. на поменатия монастирь, и произведенията имъ сж записани като приходъ на тоя монастирь, — въ подобенъ случай вие сте длъжни да дѣйствувате не иначе, освѣнъ съобразно съ духа и смисъла на крѣпостнитѣ актове, които се намиратъ въ ржцѣтѣ на монаситѣ. Стадата едъръ и дребенъ добитъкъ, принадлежащи на послѣднитѣ, ще могатъ, въ врѣме на сезона за паша, свободно да влизатъ въ тѣзи гори, да пасятъ тамъ, да се ползуватъ отъ водитѣ и трѣвитѣ, а монаситѣ ще изплащатъ, споредъ материалното състояние на монастиря, опрѣдѣления данъкъ на вакжфа. Строго забранявамъ на поменатия заиминъ Мустафа да нахлува на сила въ границитѣ на тѣзи спорни гори.

Вие не сте длъжни да рѣшавате въпроса, дали той има нѣкое право, споредъ шериата, да нахлува на сила въ тѣзи гори, и дали неговиятъ процесъ може да почива на шериатски постановления, както това е забѣлѣзано на гърба на сждебния худжетъ, дѣто повторно е сложенъ собствения подписъ на самия кадия. Това обстоятелство вие нѣма да взимате подъ внимание. Важното въ случая е, дѣто заиминътъ Мустафа, въпрѣки сждебно-шериатския худжетъ, си е позволилъ да дѣйствува на своя глава, произволно, на сила и съ принуждение. Заповѣдвамъ ви пакъ да вземете най-строги мѣрки, за да спрете и прѣмахнете окончателно

всѣкакви насилия и вилнѣния. Монаситѣ, съгласно съ крѣпостнитѣ актове и сѫдебно-шериатския худжетъ, що притежаватъ, трѣба да бѫдатъ пълни владѣтели на тѣзи спорни имоти. Особно усърдие положете и недѣйте допуска да се вършатъ надъ речениѣ монаси произволи, заплашвания и незаконни дѣйствия. За напрѣдъ не допускайте никого, който и да бѫде той, да върши беззакония и дѣйствия, противни на свещенитѣ фетви, на сѫдебно-шериатския худжетъ, на крѣпостнитѣ актове и на високата ми царска заповѣдь. Строго е забранено да допускате външни лица, които нѣматъ нищо общо съ вакѫфа, да влизатъ и да се разпореждатъ въ тѣзи вакѫфски дѣла. Онѣзи лица, които не биха се покорили и не биха слушали царската ми заповѣдь, а биха продължавали да капризничатъ (инатъ) и да противодѣйствуватъ, заповѣдвамъ ви да ги запишете въ особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; а тоя списъкъ, придруженъ съ рапорта ви, ще изпратите въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ за мое по-нататъшно разпореждане. Внимавайте, повторно оплакване по тоя въпросъ да не ми се изпраща, за да не бѫда строгъ и заставенъ да издавамъ друга височайша заповѣдь. Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ градъ Костантиниѣ днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1163 год. отъ егира (20 Септемврий 1750 год. Р. Хр.).

ФЕТВА I.

Въпросъ: Когато едно дѣло е рѣшено и по него има издаденъ отъ сѫда худжетъ, — може ли и допуща ли се отъ шериата да се разглежда повторно?

Отговоръ: Не.

Подп.: Смиреният *Ес-Саидъ Муртеза*,
шеих-ул-ислямъ и мюфтия.

ФЕТВА II.

Въпросъ: Ако нѣкой кадия би разгледалъ и рѣшилъ повторно такова дѣло, рѣшението на тоя кадия може ли да се счита валидно и да се изпълнява като законно рѣшение?

Отговоръ: Не; не може по никой начинъ да се изпълнява, защото е невалидно.

Подп.: Шеих-ул-ислямъ, смиреният
Ес-Саидъ Муртеза.

25.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ тжжбата на единъ християнинъ-рая отъ с. Шипочанъ, Самоковска каза.

1163 год. 30 Шевалъ (1750 год. 20 Септемврий).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и справедливи кадии на Самоковската и др. кази. Нека Богъ подкрѣпи силата и продължи дѣйностьта ви!

Отъ съдържанието на тоя ми високъ актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще пристигне тамъ, ще узнаете, че носительтъ на този мой фермань е житель отъ с. *Шипочанъ*, Самоковска каза. Тоя християнинъ-рая е подалъ до императорския диванъ въ прѣстолния ми градъ една надлежно подписана и подпечатана просба. Въ нея той разправя, че въ праздното си мѣсто, лежаще въ прѣдѣла на сжщото село, той съградилъ една кжщица, безъ да подозира, че съ това ще нанесе врѣда на нѣкого отъ съселянитѣ си. Обаче нѣкои злонамѣрени хора отъ казаното село, враждебно настроени къмъ него, почнали да го прѣслѣдватъ и не му позволявали да живѣе свободно въ кжщицата, като казвали: „ние не сме доволни отъ построяването на кжщата и не можемъ да търпимъ твоето живѣене въ нея“. По тази причина просительтъ се обърналъ за помощь къмъ мѣстнитѣ сждебни власти и молилъ да се спратъ незаконнитѣ и противо-шериатски дѣйствия, вършени надъ него. Той възбудилъ прѣдъ кадията и процесъ, като прѣдставилъ една свещена фетва, издадена нему отъ шейх-ул-исляма за тази цѣль. Просительтъ искалъ отъ кадията да вземе прѣдъ видь жалбата му и да му разрѣши свободното живѣене въ поменатата кжща, тъй като, споредъ свещената фетва, никому не се нанася врѣда отъ това. А за да се тури край на постоянните гонения и насилия, които търпи, той моли прѣдъ императорския ми диванъ, да му издамъ цѣлесъобразенъ височайши актъ.

Просбата на речения християнинъ се уважи и азъ, като императоръ, благоволихъ да му издамъ настоящия султански актъ. Прочее, щомъ този мой актъ пристигне при васъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате въ дадения случай съгласно закона и правото. Подигнатия споръ разгледайте и рѣшете напълно справедливо, тъй както и по-рано той е билъ рѣшенъ отъ мѣстния сждъ. Вие сте длъжни да вземете подъ внимание и старото положение на мѣстностьта, дѣто е била съградена кжщата и да видите, дали сега нѣма нѣкаква опасность за живѣенето на хората въ съсѣднитѣ кжщи. Прѣгледайте внимателно свещената фетва. Ако случаятъ изисква да издадете нѣкакво рѣшение *(илямъ)*, постарайте се да го поставите на здрава основа и да го съгласувате съ духа на шериата, като гледате при това да съобразите дѣйствията си

чарска". Съсѣдитѣ на този дукянъ сѫ: отъ една страна — рѣката „Джерманъ", а отъ друга страна — „воденичниятъ аркъ". Ступанинътъ отецъ Аркадий въ присѫтствието на поржчителитѣ, чиито имена тукъ долу се написватъ, даде тоя свой дукянъ подъ наемъ за година, именно за тази 1286 г. отъ егира, начевайки отъ първия день на мѣсецъ Октомврий (Кас кмъ) до свършъка на цѣлата година, на хлѣбарина Ранко Спасевъ за 250 гроша годишно. На свършъка на годишния срокъ, наемателътъ Ранко се задължава да възвърне наетия отъ него дукянъ въ такова положение, въ каквото той се намира по настоящемъ. Условията на тоя контрактъ се приеха отъ двѣтѣ контрактующи страни, съ задължение, че строго ще ги изпълняватъ съгласно съ сключения контрактъ. При това явява се, че наемателътъ се задължава да изпълнява задълженията си по наема и да не дѣйствува противъ градскитѣ (мѣстни) закони, нито противъ условното, което въ тоя случай ще има сила на законъ. А ако въ случай би се забѣлѣжило, че се дѣйствува противно, то настоящиятъ контрактъ се унищожава и прѣди изтичането на годишния срокъ, може по право да се изкара наемателътъ вънъ отъ тоя дукянъ.

За удостовѣрение на това надлежно се подпечата настоящиятъ условенъ записъ.

12 Шубатъ 1286 г. отъ егира или 12 Февруарий 1871 год. отъ Р. Хр.

Подписъ на наемателя:

Ранко Спасевъ, хлѣбарь.

Имената на поржчителитѣ: (липсуватъ).

Гербова хартия съ цѣна 5 гроша. Словомъ петь гроша.

Резервна клауза на контракта:

Тукъ на това мѣсто се удостовѣрява, че както наемателътъ, а тъй сѫщо и стопанинътъ на тая фурна се задължаватъ взаимнообразно да изпълняватъ точно условията, написани въ настоящия контрактъ.

12 Февруарий 1871 година.

Подп.: Прѣдседатель на Дупнишкия градско-общински съвѣтъ:

(М. П.) Дупнишка градска община.

съ искането на свещената фетва. Ако се види, че съ тази новопостроена кжща не се причинява нѣкому врѣда, противна на шериата; ако кжщата нѣма такъвъ изгледъ, който да се забранява отъ шериата и поради това построяването ѝ е допустимо, — тогава вие сте длъжни да дѣйствувате тъкмо споредъ шериата и канона, като вземете мѣрки да се отстранятъ всички незаконни насилия, които биха се вършили надъ просителя. За напрѣдъ не позволявамъ никому да върши дѣйствия, противни както на свещената фетва, тъй и на моята царска воля, изразена въ тая заповѣдь.

Въ случай, че нѣкои мѣстни жители, които нѣматъ нищо общо съ въпросното дѣло, биха се опитали силомъ да се намѣсятъ въ него, възлагамъ ви съ властьта, която имате, да ги отклоните отъ такова намѣрение. За онѣзи лица, които не искатъ доброволно да се подчинятъ на моята заповѣдь, съставете особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; списъка, придруженъ съ илямъ отъ васъ, незабавно да ми се изпрати въ прѣстолния градъ за мое по-нататъшно разпореждане. Положете всѣко старание, та подобна случка да не се повтаря и оплакване да нѣма, защото ще бжде крайно неприятно за моята особа.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски фермань, издаденъ въ славния ми прѣстоленъ градъ Костантиниѣ днесъ, 30 Шевалъ 1163 год. отъ егира (20 Септемврий 1750 год. Р. Хр.).

26.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ просбата на рилскитѣ монаси, да се забрани всѣко незаконно нахлуване въ тѣхнитѣ гори и пасбища. Отъ дѣсно на фермана е пришита една ф е т в а.

1163 год. 30 Шевалъ (1750 год. 20 Септемврий).

До тебе, славни и достойни великъ везире, ти, който си първи мой съвѣтникъ и министъръ; ти, който умѣло ржководишъ държавнитѣ учрѣждения; ти, който давашъ правилна насока на общественитѣ работи, на които всецѣло си се посветилъ; ти, който умно и съ тактъ разрѣшавашъ въпроситѣ отъ голѣма политическа важность за нациитѣ; ти, който енергично и мощно крѣпишъ основитѣ на империята и на благополучието; ти, който богато и щедро си надаренъ съ блага и милости отъ Всевишния; ти, славни мой паша, който сега заемашъ високия постъ — валия на Румелия. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До васъ, високо-просвѣтени, достойни и славни кадии на Дупнишката и др. кази. Дано Богъ продължи вашата сѫдебно-шериатска дѣйность!

Като получите тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете слѣдното:

Монаситѣ, които живѣятъ въ едно отъ ваклфскитѣ планински села, на име *монастирь Св. Иванъ*, Дупнишка каза, и носятъ настоящия височайши актъ, сѫ подали покорна молба до моя императорски диванъ. Просителитѣ явяватъ, че тѣхнитѣ дѣди и прадѣди, възъ основа на тапии и крѣпостни актове, сѫ владѣли отъ старо врѣме гори, пасбища (яйлъци), кѫшлаци и егреци, чиито граници сѫ точно опрѣдѣлени и лежали въ землището на речения монастирь (въ оригинала е казано: *реченото село)*. За това тѣ изкарвали на паша своитѣ овце и едъръ добитъкъ — лѣтно врѣме въ пасбищата (яйлъцитѣ), зимѣ въ кѫшлацитѣ, та използували трѣвитѣ и водитѣ. Просителитѣ твърдятъ по тоя поводъ, че редовно си плащали дължимия данъкъ на ваклфа и знаели на здраво, че никой отъ вънъ не може да навлиза силомъ въ тѣхнитѣ пасбища и кѫшлаци. Обаче, нѣкои свирѣпи селяни изъ околностьта на монастиря почнали да се вѣстяватъ при тѣхъ и да имъ казватъ: „тия пасбища сѫ наши, понеже зависятъ отъ нашитѣ егреци". Селянигѣ-похитители не се задоволили само съ думи: произволно и противъ закона, тѣ взели да нахлуватъ въ монастирскитѣ владѣния и да биятъ бѣднитѣ монаси. Просителитѣ добавятъ къмъ това, че въпроснитѣ гори, пасбища и кѫшлаци били тѣхна пълна собственость, доказана съ крѣпостни актове и шериатски худжети, които по съдържание се схождатъ съ свещенитѣ фетви, издадени за тоя случай отъ шейх-ул-исляма. Така щото, тѣ владѣяли напълно законно поменатитѣ имоти, за които притежавали и свещени фетви, и крѣпостни актове *(темесюци)* и шериатски худжети. Прѣдъ видъ на това просителитѣ-монаси молятъ прѣдъ моя императорски диванъ, да издамъ единъ височайши актъ, съ който да се забрани веднъжъ за винаги всѣки произволъ и всѣко незаконно нахлуване въ тѣхнитѣ гори и пасбища.

Тая молба се уважи и азъ благоволихъ да издамъ настоящия си свещенъ актъ. Щомъ го получите, заповѣдвамъ ви да разрѣшите това дѣло строго законно и справедливо. Ще прѣгледате внимателно всички актове, които монаситѣ ще ви прѣдставятъ: свещенитѣ фетви отъ шейх-ул-исляма, сѫдебно-шериатскитѣ худжети и крѣпостнитѣ актове, издадени отъ разни учрѣждения. Селянитѣ изъ околностьта на монастиря, които претендиратъ за въпроснитѣ гори, пасбища и кѫшлаци, отъ 7—8 години насамъ не сѫ изкарвали въ тѣхъ на паша своитѣ овце и едъръ добитъкъ. Ето защо тѣзи гори, пасбища и кѫшлаци се причисляватъ къмъ рода на ония земи, които могатъ да се продаватъ съ тапия на правоимѣещитѣ. Рилскиятъ монастирь като ваклфъ ималъ право

да ги владѣе съ тапия и да получи надлежнитѣ тапийски актове. И монаситѣ отъ тоя монастиръ сѫщо имали право да ги владѣятъ съ тапия, като свои стари егреци. За тѣхъ не трѣбало да се завежда никакъвъ процесъ, тъй като такива земи не подлежатъ на споръ. Установило се наистина, че реченитѣ гори, пасбища и кѫшлаци, които се владѣли съ тапия, били считани за егреци. Въ тѣхъ зимѣ и лѣтѣ били изкарвани овце и едъръ добитъкъ на паша. Данъцитѣ, дължими за тѣхъ на вакѫфа и опрѣдѣлени споредъ материалното положение на монаситѣ, били плащани редовно отъ подирнитѣ на чиновника по земитѣ. При все това поменатитѣ селяни, противно на канона, си позволявали да нахлуватъ въ тѣзи гори, пасбища и кѫшлаци. Ако дѣйствително се установи, че имало подобни нахлувания, заповѣдвамъ ви да вземете бързи мѣрки за тѣхното прѣкратяване. Погрижете се да наредите така, че казанитѣ земи да се владѣятъ само отъ тѣхнитѣ законни стопани-монаситѣ, съгласно съ тѣхнитѣ шериатски худжети и крѣпостни актове. Недѣйте допуща никого да нахлува въ тѣхнитѣ владѣния. При това недѣйте позволява никому, който и да бѫде той, да дѣйствува противъ свещенитѣ фетви, издадени отъ шейх-ул-исляма, да прѣнебрѣгва шериатскитѣ худжети и крѣпостнитѣ актове, да не зачита настоящия ми царски актъ. Недѣйте допуща въ процеситѣ намѣсата на други хора, които нѣматъ нищо общо съ странитѣ. За ония лица, които не желаятъ да се подчинятъ на тази ми царска заповѣдь, възлагамъ ви да съставите особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; списъка да се изпрати незабавно въ прѣстолния ми градъ за мое по-нататъшно разпореждане. Положете всичката си грижа, да не се повтаря подобно оплакване и да нѣма нужда издавамъ новъ царски актъ за сѫщия въпросъ.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски фермань, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 Шевалъ 1163 г. отъ егира (20 Септемврий 1750 г. Р. Хр.).

ФЕТВА.

Въпросъ: Могатъ ли да се считатъ валидни ония свидѣтелски показания, които противоречатъ на разпространенитѣ въ обществото слухове?

Отговоръ: Не, не могатъ.

Авторъ на фетвата:
смиреният *Ес-Саидъ Муртеза*,
шейх-ул-ислямъ.

27.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ просбата на заимина Мустафа за гората Ч а у ш и ц а.

1164 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1751 год. 16 Януарий).

До тебе, славни и достойни мой везире, първи съвѣтниқо, всеизвѣстни уреднико на държавнитѣ учрѣждения; ти, който даваш правилна насока на общественитѣ работи; ти, който умно и съ тактъ разрѣшавашъ важнитѣ въпроси на държавата ми; ти, който енергично и мощно крѣпишъ основитѣ на империята и на благополучието; ти, който си надаренъ съ всички земни и небесни блага отъ Царя на царетѣ; ти, славни и достойни мой везире, който сега заемашъ високия постъ — валия на Румелия. Дано Всевишниятъ Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До васъ, мои високо-просвѣтени и славни кадии на Дупнишката и др. кази. Нека Богъ продължи вашата сѫдебно-шериатска дѣйность!

Като получите този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, какво благородниятъ и доблестенъ заиминъ, Мустафа, е подалъ до моя императорски диванъ въ прѣстолния ми славенъ градъ, *Дер-и-сеадетъ*, една писмена молба. Въ молбата си просителтъ говори така:

„Повече отъ 60 години насамъ азъ владѣя безъ всѣкакъвъ споръ гората, извѣстна подъ име *Чаушица-яйлжги*. Тя се намира въ Дупнишката каза, въ планината Рила, която, като *муката*, е завѣщана на вакжфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, погребанъ въ гр. *Гейбусъ*. Въ тая гора лѣтно врѣме ние изкарваме на паша свои овце и говеда, и тѣ свободно се ползуватъ отъ трѣвитѣ и водитѣ ѝ. На свещения вакжфъ, поради това, редовно и на врѣме сме плащали надлежния данъкъ, опрѣдѣленъ споредъ материалното ни положение. Никой не е могълъ силомъ да навлиза въ прѣдѣла на тая ни гора. Обаче отъ извѣстно врѣме насамъ нѣкои монаси отъ монастиря „Св. Иванъ“, именно: отецъ Йосифъ, отецъ Генадий, отецъ Максимъ, отецъ Серафимъ, отецъ Иларионъ, отецъ Антимъ, отецъ Яковъ, отецъ Арсений, отецъ Вениаминъ и др., изявяватъ претенция за речената гора, като казватъ: „двата егрека, именувани *токли-егреклерй*, които служатъ за пасбища, влизатъ въ нашитѣ погранични зони и въ горитѣ, които ние притежаваме“.

Работата по тоя споръ, както е изложена отъ просителя, стои така: Мѣстниятъ сѫдебенъ съвѣтъ, по молбата на просителя, дошелъ на самата спорна мѣстность. Тамъ се образувалъ единъ импровизиранъ шериатски сѫдъ, който почналъ да разглежда и рѣшава дѣлото. Започнало се съ опрѣдѣляне границата на спорната мѣстность.

Границата захваща отъ рѣка *Илийна,* която допира до мѣстностьта *Градището,* върви право нагорѣ, минава прѣзъ рѣката за *Кръстовъ-долъ* и стига до *Бѣлия чамъ.* Отъ тамъ тя тръгва нагорѣ и върви до мѣстностьта *Доруга,* която лежи въ землището на монастиря; отъ нея отива къмъ билото на планината, минава по него и стига до устието на рѣката. Отъ тамъ се спуща право на долу, върви по билото и стига до мѣстностьта, извѣстна подъ име *Мандрата на стария метохъ,* която лежи откъмъ страната на монастиря. Понататъкъ грани цата върви успоредно съ гората и стига до мѣстностьта *Къзълъ-ташъ* (Червения камъкъ); отъ тамъ върви пакъ успоредно съ гората и стига до мѣстностьта *Леденитѣ езера,* отъ тамъ тръгва по течението на рѣката, изкачва се право нагорѣ и допира до върха *Юртлукъ;* отъ него върви по мѣстностьта *Доруга,* изкачва се на върха, върви по билото на планината и послѣ слиза право на долу до мѣстностьта *Красна лжка* (така е писано и на турски); отъ нея излиза и се свършва до рѣка *Илийна.*

Реченията проситель, Мустафа заимъ, който претендира за гората *Чаушица,* чиито граници се означиха тукъ, доказалъ, че я владѣе независимо и самостойно повече отъ 60 години. Това се усановило отъ свидѣтелскитѣ показания на безпристрастни мюсулмани, разпитани по реда на свидѣтелитѣ. Възъ основа на тия доводи сѫдътъ рѣшилъ спора въ полза на поменатия заиминъ Мустафа и запрѣтилъ на отвѣтницитѣ-монаси да нахлуватъ за напрѣдъ въ землището на въпросната гора. Тя се признала за собственость на заимина Мустафа, комуто се издалъ и надлежния сѫдебенъ худжетъ. Като се облѣга на тоя именно худжетъ, Мустафа заиминъ моли сега прѣдъ моя диванъ, да му издамъ по въпроса единъ височайши актъ. Съ него реченията заиминъ иска да заповѣдамъ комуто трѣба, да внуши строго на отвѣтницитѣ-монаси да не нахлуватъ произволно въ землището на гората *Чаушица* и да не нарушаватъ законното владѣние на стопанина ѝ.

Моятъ императорски диванъ, като уважи молбата на просителя, издаде настоящия царски актъ и заповѣда да се дѣйствува точно споредъ съдържанието му.

Прочее, щомъ пристигне при васъ този ми царски актъ, вие сте длъжни да дѣйствувате законно и съобразно съ неговия текстъ. Заповѣдвамъ ви да прѣгледате отново и съ внимание въпросния худжетъ и да се ржководите по неговото съдържание. Ако видите, че поменатитѣ по-горѣ два егрека не влизатъ въ землището на горитѣ, притежавани отъ монаситѣ, и ако установите, че тамъ не сѫ идвали на паша тѣхнитѣ овце и говеда, — възлагамъ ви да дадете право на просителя, който е плащалъ данъкъ за егрецитѣ. Заповѣдвамъ ви обаче да обърнете внимание на обстоятелството, че тия два егрека могатъ да се купуватъ и владѣятъ съ право на тапия. Ако монаситѣ пожелаятъ, свободни сѫ да купятъ тая спорна гора отъ чиновника по земитѣ, и въ такъвъ случай споръ̀тъ се прѣкратява.

Като се доказало прѣдъ сѫда, че реченіятъ заиминъ Мустафа законно владѣе гората *Чаушица* и притежава само единъ егрекъ отъ многото егреци въ Рила планина; като се установило, че неговиятъ едъръ и дребенъ добитъкъ лѣтно врѣме излизалъ на паша и се ползувалъ отъ трѣвитѣ и водитѣ на тая гора, — сѫдътъ справедливо съ худжетъ разрѣшилъ спорния въпросъ и заставилъ отвѣтницитѣ-монаси да прѣкратятъ процеса. Ако за въ бѫдѫще тия монаси се противятъ и дѣйствуватъ противъ шериата и худжета, възлагамъ ви да спрете всѣкакви незаконни дѣяния и да турите край на тѣхния споръ. Заповѣдвамъ ви да вземете мѣрки, гората, споредъ сѫдебно-шериатския худжетъ, да се притежава само отъ законния й стопанинъ, Мустафа заимъ. Подирниятъ има пълно право да я владѣе тъй, както я владѣлъ до сега. На монаситѣ забранявамъ да дѣйствуватъ незаконно въ дадения случай, а вие недѣйте допуща да се вършатъ отъ тѣхъ противо-шериатски дѣла. Вземете строги мѣрки и внушете имъ веднъжъ за винаги, да не нахлуватъ въ тази гора, нито да прѣдизвикватъ спорове и смутъ за нея. Гледайте да не допуснете нѣкого, да върши дѣяния, противни на закона и шериата и несъобразни съ духа на тоя ми царски актъ. По никой начинъ недѣйте оставя чужди хора да се мѣсятъ въ тоя процесъ, тъй като нѣматъ право да се бъркатъ въ работитѣ на вакѫфа. А за ония лица, които не се покоряватъ на тая ми височайша заповѣдь, съставете особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; списъка, придруженъ съ надлеженъ рапортъ отъ васъ, незабавно да се изпрати въ прѣстолния ми градъ Костантиніе за мое по-нататъшно разпореждане. Внимавайте добрѣ, втори пѫть подобно оплакване да не се изпраща до императорския ми диванъ, за да нѣма нужда да издавамъ друга царска заповѣдь по сѫщия въпросъ.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиніе днесъ, първи день отъ мѣсецъ Ребби-юл-евелъ 1164 год. отъ егира (16 Януарий 1751 год. Р. Хр.).

28.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ просбата на братя Молла Дервишъ и Молла Саллихъ за едно пасбище (егрекъ) отъ рода ресумли-яйлжги (пасбища облагани съ данъкъ).

1164 год. 1 Ребби-юл-ахжръ (1751 год. 15 Февруарий).

До тебе, достойни великъ везире, ти, който си пръвъ министъръ и мой съвѣтникъ; ти, който умѣло ржководишъ държавнитѣ учрѣждения; ти, който даващъ правилна насока на общественитѣ дѣла, на които всецѣло си се посветилъ; ти, който мждро и съ такъ разрѣшавашъ въпроситѣ, които иматъ голѣмо политическо значение за народитѣ; ти, който мощно и енергично крѣпишъ основитѣ на империята и на благополучието; ти, който богато си надаренъ съ блага и милости отъ Бога Всевишенъ; ти, славни мой паша, който сега заемашъ високия държавенъ постъ — валия на Румелия. Дано Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До високо-просвѣтенитѣ, великодушни и достойни кадии на Дупнишката и др. кази. Нека Богъ продължи вашата просвѣтена дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че двамата извѣстни братя, Молла Дервишъ и Молла Саллихъ, сж подали молба до императорския ми диванъ. Въ нея тѣ явяватъ, че единъ егрекъ-гора, съ едно пространство земя, чиито граници сж общеизвѣстни, лежи въ горитѣ, тъй наречени *ресумли-яйлжги-ерлерй*. Този егрекъ се намира въ Дупнишката каза, въ планината Рила, която е посветена на вакжфа отъ Гаази Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*. Този егрекъ се притежавалъ отъ баща имъ *Юмеръ*. Тамъ имало единъ егрекъ, който се притежавалъ отъ *Яхия*, и други два, които се владѣяли отъ *Ибрахима*. Тѣзи четири егрека задружно били владѣни отъ казанитѣ трима стопани. Всѣка година прѣзъ лѣтния сезонъ тѣ изкарвали на паша овце и едъръ добитъкъ. Тѣхниятъ добитъкъ се ползувалъ отъ водитѣ и трѣвитѣ на тѣзи егреци. Данъцитѣ се плащали своевременно на чиновника по земитѣ, споредъ материалното състояние на стопанитѣ. Прѣзъ 1160 год. отъ егира (1747 г. Р. Хр.) баща на проситѣлитѣ, Юмеръ, се поминалъ. Споредъ закона, неговиятъ дѣлъ отъ речената гора прѣминавалъ по наслѣдство на двамата му сина, Молла Дервишъ и Молла Саллихъ. Когато обаче послѣднитѣ се снабдили съ крѣпостни актове отъ вакжфа, за да владѣятъ частьта на баща си, и когато отъ никоя външна страна не се очаквала нѣкаква прѣчка за владѣнието, — явили се като претенденти за тази частъ гора монаситѣ отъ монастиря „Св. Иванъ Рилски“, лежащъ въ Дупнишката каза. Тѣзи монаси открито и

направо заявили така: „тази гора е наша; ние ще я владѣемъ“. Похитителитѣ-монаси се явили въ случая като истински злодѣйци и грабители на чужди имоти. Тѣ вършили твърдѣ злобни дѣяния, каквито сж присжщи само на професионални разбойници, които сж способни да пожертвуватъ голѣми парични суми, за да подкупятъ мѣстния кадия, само и само да постигнатъ гонимата цѣль.

Като излагатъ горното, просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ царски актъ, съ който да заповѣдамъ комуто трѣба, да забрани на реченитѣ монаси да владѣятъ насилствено частьта отъ бащината имъ гора. За тая часть просителитѣ казватъ още, че имали тапийски актове и желаятъ да се дѣйствува споредъ тѣхното съдържание. На поменатитѣ монаси трѣбало строго да се запрѣти споренето по тоя въпросъ, тъй като съ това имъ се причинявали голѣми врѣди и загуби.

И така, за да се дѣйствува съгласно закона по това дѣло, азъ благоволихъ да издамъ настоящата си царска заповѣдь. Прочее, щомъ я получите, вие сте длъжни да дѣйствувате точно споредъ съдържанието ѝ. Заповѣдвамъ ви, при разглеждането на това дѣло, да бждете крайно внимателни и желая да издирите самата истина. Прѣдставенитѣ вамъ крѣпостни актове ще прѣгледате и проучите както трѣба. Бащата на просителитѣ прѣди 7—8 години, когато билъ още живъ, не билъ изкарвалъ на паша въ тази гора своитѣ овце и говеда. Доказано е, че той не плащалъ никакъвъ данъкъ на чиновника по земитѣ. По тази причина неговиятъ егрекъ трѣбало, споредъ закона, да се продаде на онѣзи, които имали право на тапия. Казало се на реченитѣ просители, че ужъ на тѣхъ не се падало възлагането на тази гора съ *право на тапия* и че тѣ по този начинъ не искали да я владѣятъ. Другитѣ двама съучастници въ владѣнието на четиритѣ егрека, Ибрахимъ и Яхия, отъ 30—40 години насамъ непрѣкжснато, всѣка година прѣзъ сезона, изкарвали на паша въ тѣхъ своитѣ овце и говеда, които се ползували отъ трѣвитѣ и водитѣ. За това тѣзи стопани плащали редовно на чиновника по земитѣ надлежнитѣ данъци, опрѣдѣлени споредъ тѣхното материално състояние. По тоя начинъ тѣ се считали законни стопани на тази гора. Прѣзъ това врѣме умрѣлъ бащата на просителитѣ, Юмеръ. Неговата часть отъ гората, споредъ закона, прѣминавала по наслѣдство на синоветѣ му. Послѣднитѣ се снабдили съ крѣпостни актове и намислили да я завладѣятъ на сила. Прочее, ако установите, че реченитѣ монаси сж завладѣли тази часть гора съвсѣмъ *произволно* и ако тя по *законенъ редъ* трѣбало да прѣмине по наслѣдство на просителитѣ, — вие сте длъжни да рѣшите този споръ въ полза на послѣднитѣ и то съгласно съ тѣхнитѣ крѣпостни актове. Така, тѣ ще могатъ законно да владѣятъ бащината си гора. Вземете мѣрки и недѣйте допуща да се вършатъ дѣйствия, които явно биха противоречали на крѣпостнитѣ актове и на царския ми фермань. Отстранявайте всички хора, които нѣматъ участие въ тоя процесъ, и недѣйте ги допуща да се мѣсятъ на сила въ него. За

онѣзи лица, които не биха се покорили на моята царска заповѣдь, а напротивъ биха дръзнали да се съпротивятъ, възлагамъ ви да съставите особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; тоя списъкъ незабавно да се изпрати въ прѣстолния ми славенъ градъ за мое по-нататъшно разпореждане. Положете всичката си грижа, да не се повтаря подобно оплакване, за да нѣма нужда да издавамъ другъ царски актъ за сжщия въпросъ.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесь, първи день отъ мѣсецъ Ребби-юл-ахжръ 1164 год. отъ егира (15 февруарий 1751 год. Р. Хр.).

29.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Османъ ханъ III*). — Заповѣдь, да се спратъ нахлуванията на чужди овчари въ горитѣ на Рилския монастирь.

1169 год. 27 Ребби-юл-ахжръ (1756 год. 19 Януарий).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и справедливи кадии на казитѣ ..... (липсуватъ имена). Нека Богъ ви дарува мощь и слава!

Отъ съдържанието на този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще получите, ще узнаете слѣдното. —

Високо-славниятъ, достоенъ и вѣренъ придворенъ сановникъ, който носи титла *дар-ул-сеадет-агаси* и е министъръ на вакжфитѣ специално на двата свещени града, *Ел-Хаджи Ахмедъ ага*, (нека Богъ му даде мощь и слава!) е намѣрилъ за нужно да отправи до моя императорски диванъ единъ служебенъ рапортъ.

Отъ този рапортъ става ясно, че горската *муката (яйлжк-мукатаси)*, която лежи въ Пловдивската каза и е завѣщана на вакжфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, още отъ старо врѣме била свободна и независима въ управлението си. Като такава, тя имала и отдѣлно финансово управление. Въ землището ѝ било строго забранено на всѣкакви чужди хора да влизатъ на сила.

Подъ вѣдомството на тази *муката* спада и знаменитата *света гора*, въ която е скжтанъ прочутиятъ Рилски монастирь

*) Султанъ Османъ ханъ III е царувалъ отъ 1168—1171 год. отъ егира (1754—1757 год. Р. Хр.).

„Св. Иванъ“. За гората си монастирьтъ плащалъ на вакжфа наемъ, годишно по 100 гроша.

Въ земитѣ, които лежатъ въ старитѣ граници на монастирската *света гора*, нахлували силомъ цѣли групи овчари *(чобан-тайфалари)*. Тѣ водили съ себе си огромни стада овце и вършили голѣми пакости, насилия и побои. Така, тѣ не само разваляли старитѣ граници на монастирската гора, не само нанасяли врѣди на наемателя, но съ беззаконнитѣ си дѣяния опустошавали съвсѣмъ земитѣ и трѣвитѣ на монастиря.

Поради това монаситѣ отъ речения монастиръ подали жалба до *мютевелията* (настойника) на вакжфа и му се оплакали.

Безспорно е, че земитѣ и пасбищата, които лежатъ въ границитѣ на поменатата монастирска гора и се владѣятъ съ двоенъ наеменъ данъкъ за въ полза на вакжфа, трѣба да се използуватъ единствено отъ наемателя. Нахлуванията на овчари и други лица въ тѣхъ сж съвсѣмъ незаконни и трѣба безусловно да се прѣкратятъ. Споредъ стария установенъ законъ, чужди хора и чужди стоки тамъ никакъ не могатъ да се допущатъ.

По тоя въпросъ покойниятъ султанъ, Махмудъ ханъ I, къмъ края на своето царуване, издалъ особенъ височайши актъ съ дата *28 Сеферъ 1168 год. отъ егира* (3 Декемврий 1754 год. Р. Хр.). Сега, по случай моето честито и славно възшествие на османския прѣстолъ, монаситѣ отъ Рилския монастирь, чрѣзъ *мютевелията* на вакжфа, молятъ да се замѣни този свещенъ актъ съ новъ, издаденъ отъ менъ.

Азъ уважихъ тази молба и рѣшихъ да издамъ на монаситѣ новъ височайши актъ, който по смисълъ да бжде сходенъ съ прѣдишния. За това издавамъ този си фермань и заповѣдвамъ да се дѣйствува точно споредъ съдържанието му.

Прочее, като го получите, вие трѣба да направите постжпки и разпоредби, строго съгласни както съ духа на прѣдишния свещенъ актъ, така и съ духа на настоящия, издаденъ отъ менъ. Покажете се напълно достойни и справедливи въ своитѣ постжпки и разпоредби. Не желая никакъ да дѣйствувате противно на шериата и на моята царска воля. Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми императорски актъ, написанъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, 27 Ребби-юл-ахжръ 1169 год. отъ егира (19 Януарий 1756 год. Р. Хр.).

30.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Османъ ханъ III. — Заповѣдь да се спратъ нахлуванията на чужди овчари въ горитѣ на Рилския монастирь. Това е сѫщиятъ ферманъ № 29.

1169 год. 29 Ребби-юл-ахѫръ (1756 г. 21 Януарий).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и справедливи кадии на казитѣ ..... (липсуватъ имена). Нека Богъ ви дарува мощь и слава!

Отъ съдържанието на този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще получите, ще узнаете слѣдното. —

Високо-славниятъ, достоенъ и вѣренъ придворенъ сановникъ, който носи титла *дар-ул-сеадет-агаси* и е министъръ на вакѫфитѣ специално на двата свещени града, *Ел-Хаджи Ахмедъ ага*, (нека Богъ му дарува мощь и слава!) е намѣрилъ за нужно да отправи до моя императорски диванъ единъ служебенъ рапортъ.

Отъ този рапортъ става ясно, че горската *муката (яйлѫк-мукатаси)*, която лежи въ Пловдивската каза и е завѣщана на вакѫфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, още отъ старо врѣме била свободна и независима въ управлението си. Като такава, тя имала и отдѣлно финансово управление. Въ землището ѝ било строго забранено на всѣкакви чужди хора да влизатъ на сила.

Подъ вѣдомството на тази *муката* спада и знаменитата *света гора*, въ която е сѫщанъ прочутиятъ Рилски монастирь „Св. Иванъ“. За гората си монастирьтъ плащалъ на вакѫфа наемъ, годишно по 100 гроша.

Въ земитѣ, които лежатъ въ старитѣ граници на монастирската *света гора* нахлували силомъ цѣли групи отъ овчари *(чобан-тайфалари)*. Тѣ водили съ себе си огромни стада овце и вършили голѣми пакости, насилия и побои. Така, тѣ не само разваляли старитѣ граници на монастирската гора, не само нанасяли врѣди на наемателя, но съ беззаконнитѣ си дѣяния опустошавали съвсѣмъ земитѣ и трѣвитѣ на монастиря.

Поради това монаситѣ отъ речения монастирь подали жалба до настойника на вакѫфа и му се оплакали.

Безспорно е, че земитѣ и пасбищата, които лежатъ въ границитѣ на поменатата монастирска гора и се владѣятъ съ двоенъ наеменъ данъкъ за въ полза на вакѫфа, трѣба да се използуватъ единствено отъ наемателя. Нахлуванията на овчари и други лица въ тѣхъ сѫ съвсѣмъ незаконни и трѣба безусловно да се прѣкратятъ. Споредъ стария установенъ законъ, чужди хора и чужди стоки тамъ никакъ не могатъ да се допущатъ.

По тоя въпросъ покойниятъ султанъ, Махмудъ ханъ I, къмъ края на своето царуване, издалъ особенъ височайши актъ съ дата

28 Сеферъ 1168 год. отъ егира (3 Декемврий 1754 год. Р. Хр.). Сега, по случай моето честито и славно възшествие на османския прѣстолъ, монаситѣ отъ Рилския монастирь, чрѣзъ настойника на вакжфа, молятъ да се замѣни този свещенъ актъ съ новъ, издаденъ отъ менъ.

Азъ уважихъ тази молба и рѣшихъ да издамъ на монаситѣ новъ височайши актъ, който по смисълъ да бжде сходенъ съ прѣдишния. За това издавамъ тоя си фермань и заповѣдвамъ да се дѣйствува точно споредъ съдържанието му.

Прочее, като го получите, вие трѣба да направите постжпки и разпоредби, строго съгласни както съ духа на прѣдишния свещенъ актъ, така и съ духа на настоящия, издаденъ отъ менъ. Покажете се напълно достойни и справедливи въ своитѣ постжпки и разпоредби. Не желая никакъ да дѣйствувате противно на шериата и на моята царска воля. Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми императорски актъ, написанъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, 29 Ребби-юл-ахжръ 1169 год. отъ егира (21 Януарий 1756 г. Р. Хр.).

Вѣрно съ първообраза: смиреният*ъ*
Ес-Саидъ Мехмедъ Назифъ,
кадия да Самоковската каза.

Печатъ: *Ес-Саидъ Мехмедъ Назифъ.*

На гърба на прѣписа стои написано: Брой 5. Да се вземе сждебно мито 2 гроша.

Опрѣдѣлената сума отъ 2 гроша се получи въ касата на Самоковския сждъ. (М. П.) Сждебенъ съвѣтъ на Самоковската каза.

31.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Мустафа ханъ III*). — Заповѣдь, да се спазва свободата и привилегиитѣ на рилскитѣ монаси.

1171 год. 25 Реджебъ (1758 год. 24 Мартъ).

До тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и справедливъ кадия на Пловдивската каза, ти, който си ученъ мюсулманинъ, духовенъ синъ на Мохамеда, отличенъ органъ за разпространяване свѣтлитѣ лжчи на неговата вѣра; ти, който заемашъ високия сждейски постъ въ една добрѣ населена часть отъ моята импе-

*) Султанъ Мустафа ханъ III е царувалъ отъ 1171—1187 год. егира (1757—1773 г. Р. Хр.).

рия и, въ името на свѣщения шериатъ, раздавашъ правда на населението ѝ. Нека Богъ ти дарува слава и продължи твоята дѣйность!

Сѫщо до васъ, високо-просвѣтени, достойни и справедливи кадии на казитѣ ..... (липсуватъ имена). Дано Богъ подкрѣпи славата и дѣйностьта ви!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свѣщени знакове, ще узнаете, че монаситѣ отъ Рилския монастирь сѫ отправили до моя императорски диванъ една покорна молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че тѣхниятъ монастирь, извѣстенъ подъ име „*Св. Отецъ*“ (така е писано и на турски), лежи въ Рила планина, Дупнишка нахия, Пловдивска каза. Планината е завѣщана на вакѫфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, а дѣлата на тоя вакѫфъ се намиратъ подъ вѣдомството на Пловдивския *назъръ*.

Монастиръть „*Св. Отецъ*“ владѣе като своя собственость разни недвижими имоти, именно: ниви, ливади, лозя, градини, бостани, воденици, валявици, кошери съ пчели за медъ. Още отъ старо врѣме всички тия имоти били привилегировани и освободени отъ облагане съ данъци, като *ресуми-ашаръ, аварисъ-диваниé, текялифи-урфиé* и пр. Това било записано както въ новитѣ, тъй и въ старитѣ правителствени тефтери. Въ границитѣ на тия имоти било строго забранено на всѣкакви чужди хора да влизатъ на сила.

При все туй, валията на Румелия и мютеселимитѣ на София и Кюстендилъ, отъ извѣстно врѣме насамъ, си позволявали да изпращатъ въ поменатия монастирь по 5—10 души конници, за да събиратъ произволно данъци и да измѫчватъ монаситѣ.

Просителитѣ, като привеждатъ една кратка бѣлѣжка, извлѣчена отъ императорското ми девтерхане, отъ която се вижда, че тѣхнитѣ имоти били привилегировани и освободени отъ облагане съ данъкъ, и като посочватъ, че въпрѣки това тѣхнитѣ привилегии се нарушаватъ отъ властитѣ, — молятъ прѣдъ моя императорски диванъ, да имъ издамъ особенъ височайши актъ, съ който да се спратъ беззаконията и насилията, вършени надъ тѣхъ.

Тая молба се прѣпрати за справка въ старата архива, дѣто се пазятъ дѣлата на императорското ми девтерхане. Отъ краткото извлѣчение, което ми се достави отъ тамъ, се установява слѣдното. — Монаситѣ отъ Рилския монастирь притежаватъ стари свещени актове, издадени отъ прѣдишнитѣ велики султани. Споредъ тѣхъ, монастирскитѣ имоти: лозя, градини, бостани, ниви, ливади и пр. — се считали привилегировани и освободени отъ облагане съ данъкъ. Сѫщо и монаситѣ, които живѣяли въ тоя монастирь, още отъ старо врѣме били освобождавани отъ налози, като *аварисъ-диваниé. текялифи-шаки, текялифи-урфиé* и др.

Отъ справката пъкъ, направена въ книжата за отчетността на вакжфа на двата свещени града *(Хармеен-шерифеенъ)* — книжа, пазени въ императорското ми съкровище, се установи слѣдното. — Монаситѣ, които живѣятъ въ монастиря „*Св. Отецъ*", Рила планина, Дупнишка нахия, Пловдивска каза, Румелийска область, сж привилегировани и освободени отъ всѣкакви данъци. Планината Рила принадлежи къмъ планинската муката, която е завѣщана на вакжфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша,* погребанъ въ гр. *Гейбусъ*. Раята-християни, които живѣятъ въ тази муката, още отъ старо врѣме сж свободни и иматъ отдѣлно самостойно управление съ особно бюро за данъцитѣ. Поради това и монаситѣ тамъ се считатъ за свободни граждани на империята *(сербесиетъ),* съ право да владѣятъ своитѣ имоти съ привилегии. Освѣнъ туй монастирскитѣ земи, които сж изкопани съ брадва и състоятъ отъ ниви, ливади, лозя, градини, бостани, воденици и пр., сж привилегировани и освободени отъ облагане съ данъци, като *аварисъ-диваниé* и *текялифи-урфиé*.

Всичко изложено така било записано въ царската архива и така се уважавало. Сега обаче валията на Румелия, мютеселимитѣ на София и Кюстендилъ, и други държавни служители, произволно, на своя глава, безъ височайши ферманъ и безъ всѣки поводъ, изпращали въ речения монастиръ по нѣколко души войници-конници отъ категорията *левентъ-аскери.* Като пристигали въ монастиря, тия войници започвали да вършатъ дѣяния, противни на закона и шериата. Нѣкои отъ монаситѣ били мжчени и бити до смъртъ, други — обковавани въ желѣза, трети — затваряни и глобявани съ голѣми парични суми. Вънъ отъ това, подъ прѣдлогъ за нѣкакъвъ особенъ данъкъ, нареченъ *хъдметъ-ресуми,* тѣзи войници взимали на сила отъ бѣднитѣ монаси, отъ кои 300, отъ кои 500 гроша.

Такива насилия и мжчения, които явно противоречатъ на шериата, се вършатъ почти всѣки день и тѣ нѣма да иматъ край, ако не се издаде особенъ височайши ферманъ да ги спре. Просителитѣ хранятъ вѣра, че съ подобенъ царски актъ не само ще могатъ да се прѣкратятъ беззаконията, но и ще се уважаватъ напълно тѣхнитѣ права и привилегии.

Отъ кратката бѣлѣжка *(деркенаръ),* която ми се прѣдстави отъ девтерхането, става ясно, че тѣзи права и привилегии, подарени на реченитѣ монаси, сж обстоятелно и подробно записани въ императорското ми дефтерхане. Сжщо така, отъ тефтеритѣ на вакжфа на двата свещени града *(Хармеен-шерифеенъ)* се вижда, че по-рано билъ издаденъ особенъ височайши актъ съ дата 1159 год. отъ егира (1746 г. Р. Хр.), който опрѣдѣля подробно тѣзи права и привилегии, и то така, както тѣ сж опрѣдѣлени въ книжата за отчетността на *Хармеен-шерифеенъ*.

Ето защо, като имамъ прѣдъ очи бѣлѣжката, извлѣчена отъ девтерхането и прѣдставена отъ моя достоенъ министъръ на финанситѣ *(„башъ-девтердаръмъ"), Ел-Хаджи Ахмедъ ага,* и

като се основавамъ на бѣлѣжката, взета отъ тефтеритѣ на *Хармеен-шерифеенъ*, — азъ благоволявамъ да издамъ тоя си височайши актъ и повелявамъ строго, да се прѣкратятъ за напрѣдъ всѣкакви дѣяния, противни на закона и шериата. Като получите фермана, вие трѣба да се ржководите точно по съдържанието му. Възлагамъ ви да съгласите дѣйствията си и съ духа на издадения по-рано височайши актъ, съ дата 1159 год. отъ егира, като не забравяте да пазите пълната свобода, права и привилегии на раята-монаси, живѣещи въ границитѣ на поменатата *планинска муката*. Настоящиятъ ми царски актъ е зарегистрованъ и прѣписанъ дума по дума въ тефтеритѣ, пазени въ императорското ми съкровище, затова трѣба да го почитате като законъ. Не желая никакъ да се вършатъ насилия и мжчения надъ моитѣ бѣдни монаси. Взимайте строги мѣрки и недѣйте допуща дѣяния, които явно биха противоречали както на царския актъ отъ 1159 г., тъй и на този, издаденъ отъ менъ.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на настоящия ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 25 Реджебъ 1171 год. отъ егира (24 Мартъ 1758 год. Р. Хр.).

32.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Мустафа ханъ III. Това е сжщиятъ ферманъ № 31.
1171 год. 25 Реджебъ (1758 год. 24 Мартъ).

До тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и справедливъ кадия на Пловдивската каза, ти, който си ученъ мюсулманинъ, вѣренъ синъ на Мохамеда, отличенъ органъ за разпространяване свѣтлитѣ лжчи на неговата вѣра; ти, който заемашъ високия сждейски постъ въ една добрѣ населена часть отъ моята империя и, въ името на свещения шериатъ, раздавашъ правда на населението ѝ. Нека Богъ ти дарува слава и продължи твоята дѣйность!

Сжщо до васъ, високо-просвѣтени, достойни и справедливи кадии на казитѣ . . . . . (липсуватъ имена). Дано Богъ подкрѣпи славата и дѣйностьта ви!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че монаситѣ отъ Рилския монастирь сж отправили до моя императорски диванъ една покорна молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че тѣхниятъ монастирь, извѣстенъ подъ име „*Св. Отецъ*“, лежи въ Рила планина, Дупнишка нахия, Пловдивска каза. Планината е завѣщана на вакѫфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ гр. *Гейбусъ*, а дѣлата на тоя вакѫфъ се намиратъ подъ вѣдомството на Пловдивския *назиръ*.

Монастирьтъ „*Св. Отецъ*“ владѣе като своя собственость разни недвижими имоти, именно: ниви, ливади, лозя, градини, бостани, воденици, валявици, кошери съ пчели за медъ. Още отъ старо врѣме всички тия имоти били привилегировани и освободени отъ облагане съ данъци, като *ресуми-ашаръ, аварисъ-диваниѐ, текялифи-урфиѐ* и пр. Това било записано както въ новитѣ, тъй и въ старитѣ правителствени тефтери. Въ границитѣ на тия имоти било строго забранено на всѣкакви чужди хора да влизатъ на сила.

При все туй, валията на Румелия и мютеселимитѣ на София и Кюстендилъ, отъ извѣстно врѣме насамъ, си позволявали да изпращатъ въ поменатия монастирь по 5—10 души войници-конници, за да събиратъ произволно данъци и да измѫчватъ монаситѣ.

Просителитѣ, като привеждатъ една кратка бѣлѣжка, извлѣчена отъ императорското ми дефтерхане, отъ която се вижда, че тѣхнитѣ имоти били привилегировани и освободени отъ облагане съ данъкъ, и като посочватъ, че въпрѣки това тѣхнитѣ привилегии се нарушаватъ отъ властитѣ, — молятъ прѣдъ моя императорски диванъ, да имъ издамъ особенъ височайши актъ, съ който да се спратъ беззаконията и насилията, вършени надъ тѣхъ.

Тая молба се прѣпрати за справка въ старата архива, дѣто се пазятъ дѣлата на императорското ми дефтерхане. Отъ краткото извлѣчение, което ми се достави отъ тамъ, се установява слѣдното. — Монаситѣ отъ Рилския монастирь притежаватъ стари свещени актове, издадени отъ прѣдишнитѣ наши султани. Споредъ тѣхъ, монастирскитѣ имоти: лозя, градини, бостани, ниви, ливади и пр. се считали привилегировани и освободени отъ облагане съ данъкъ. Сѫщо и монаситѣ, които живѣяли въ тоя монастирь, още отъ старо врѣме били освобождавани отъ налози, като *аварисъ-диваниѐ, текялифи-шаки, текялифи-урфиѐ* и пр.

Отъ справката пъкъ, направена въ книжата за отчетността на вакѫфа на двата свещени града *(Хармеен-шерифеенъ)* — книжа, пазени въ императорското ми съкровище, се установи слѣдното. — Монаситѣ, които живѣятъ въ монастиря „*Св. Отецъ*“, Рила планина, Дупнишка нахия, Пловдивска каза, Румелийска область, сѫ привилегировани и освободени отъ всѣкакви данъци. Планината Рила принадлежи къмъ планинската муката, която е завѣщана отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*. Раята-християни, които живѣятъ въ тази муката, още отъ старо врѣме сѫ свободни и иматъ отдѣлно самостойно управление съ особно бюро за данъцитѣ. Поради това и монаситѣ тамъ се считатъ за свободни граждани на империята

(сербесиетъ), съ право да владѣятъ своитѣ имоти съ привилегии. Освѣнъ туй монастирскитѣ земи, които сѫ изкопани съ брадва и състоятъ отъ ниви, ливади, лозя, градини, бостани, воденици и пр., сѫ привилегировани и освободени отъ облагане съ данъци, като *аварисъ-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*.

Всичко изложено така било записано въ царската архива и така се уважавало. Сега обаче валията на Румелия, мютеселимитѣ на София и Кюстендилъ, и други държавни служители, произволно, на своя глава, безъ височайши фермань и безъ всѣки поводъ, изпращали въ речения монастирь по нѣколко души войници-конници отъ категорията *левентъ-аскери*. Като пристигали въ монастиря, тия войници започвали да вършатъ дѣяния, противни на закона и шериата. Нѣкои отъ монаситѣ били мѫчени и бити до смърть, други — обковавани въ желѣза, трети — затваряни и глобявани съ голѣми парични суми. Вънъ отъ това, подъ прѣдлогъ за нѣкакъвъ особенъ данъкъ, нареченъ *хѣдметъ-ресуми*, тѣзи войници взимали на сила отъ бѣднитѣ монаси, отъ кои 300, отъ кои 500 гроша.

Такива насилия и мѫчения, които явно противоречатъ на шериата, се вършатъ почти всѣки день и тѣ нѣма да иматъ край, ако не се издаде особенъ височайши фермань да ги спре. Просителитѣ хранятъ вѣра, че съ подобенъ царски актъ не само ще могатъ да се прѣкратятъ беззаконията, но и ще се уважаватъ напълно тѣхнитѣ права и привилегии.

Отъ кратката бѣлѣжка *(деркенаръ)*, която ми се прѣдстави отъ дефтерхането, става ясно, че тѣзи права и привилегии, подарени на реченитѣ монаси, сѫ обстоятелно и подробно записани въ императорското ми дефтерхане. Сѫщо така, отъ тефтеритѣ на вакѫфа на двата свещени града *(Хармеен-шерифеенъ)* се вижда, че по-рано билъ издаденъ особенъ височайши актъ съ дата 1159 г. отъ егира (1746 год. Р. Хр.), който опрѣдѣля подробно тѣзи права и привилегии, и то така, както тѣ сѫ опрѣдѣлени въ книжата за отчетността на *Хармеен-шерифеенъ*.

Ето защо, като имамъ прѣдъ очи бѣлѣжката, извлѣчена отъ дефтерхането и прѣдставена отъ моя достоенъ министъръ на финанситѣ *(„башъ-дефтердаръмъ“)*, *Ел-хаджи Ахмедъ ага*, и като се основавамъ на бѣлѣжката, взета отъ тефтеритѣ на *Хармеен-шерифеенъ*, — азъ благоволявамъ да издамъ тоя си височайши актъ и повелявамъ строго, да се прѣкратятъ за напрѣдъ всѣкакви дѣяния, противни на закона и шериата. Като получите фермана, вие трѣба да се ржководите точно по съдържанието му. Възлагамъ ви да съгласите дѣйствията си и съ духа на издадения порано височайши актъ съ дата 1159 год. отъ егира, като не забравяте да пазите пълната свобода, права и привилегии на раятамонаси, живѣещи въ границитѣ на поменатата *планинска муката*. Настоящиятъ ми царски актъ е зарегистрованъ и прѣписанъ дума по дума въ тефтеритѣ, пазени въ императорското ми съкровище, затова трѣба да го почитате като законъ. Не же-

лая никакъ да се вършатъ насилия и мѫчения надъ моитѣ бѣдни монаси. Взимайте строги мѣрки и недѣйте допуща дѣяния, които явно биха противоречали както на царския актъ отъ 1159 г., тъй и на този, издаденъ отъ менъ.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на настоящия ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Константиниѣ днесъ, 25 Реджебъ 1171 год. отъ егира (24 Мартъ 1758 год. Р. Хр.).

Бѣлѣжка. Провѣрихъ този прѣписъ съ оригинала и не намѣрихъ никакво отклонение въ него.

Смиреният кадия на Самоковската каза:
Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ.

Печатъ: *Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ.*

№ 6. Да се вземе сѫдебно мито 2 гроша.
Опрѣдѣленитѣ 2 гроша се броиха въ сѫда.
(М. П.) Сѫдебенъ съвѣтъ на Самоковската каза.

33.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константиниѣ отъ султанъ Мустафа ханъ III. — Заповѣдь, да се спратъ произволитѣ, вършени въ Рилския монастирь отъ джизие-дари (бирници по данъка „джизие“).

1171 год. 26 Шевалъ (1758 год. 22 Юний).

Достойни и славни великъ везире, първи министре, държавни съвѣтнико, ти, който умѣешъ законно да управявашъ свѣта и вѣщо да ржководишъ държавнитѣ учрѣждения; ти, който давашъ правилна насока на политико-обществените работи, на които си всецѣло посветенъ; ти, който съ проницателния си умъ извеждашъ на добъръ край дѣлата отъ голѣмо политическо значение за народитѣ; ти, който енергично и мощно крѣпишъ основитѣ на империята и благополучието; ти, който си надаренъ съ всички земни и небесни блага отъ Всевишния; ти, славни мой паша, който сега заемашъ високия постъ — валия на Румелия, — нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

Сѫщо и до тебе, високо-просвѣтени и великодушни кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ подкрѣпи за дълги дни твоята сѫдебна дѣйность!

Като получите тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете слѣдното. —

Планината Рила се намира въ Дупнишка каза, Пашински [1]) санджакъ, по събиране на данъка *джизие* спада подъ Скопското финансово управление. Въ тая планина, завѣщана на вакѫфа отъ Гаази Мустафа паша, е скѫтанъ прочутиятъ монастирь, „Св. Отецъ“. Раята-християни, които живѣятъ въ този монастирь, сѫ отправили молба до моя императорски диванъ.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че, като били законно обложени съ данъка *джизие (харачъ)*, гледали, съгласно съ правата и привилегиитѣ, дадени тѣмъ и отбѣлѣзани въ тѣхния царски бератъ, редовно и точно да си плащатъ данъка на *джизиедаритѣ*. Въ това отношение тѣ били безукоризнени и не останяли никога длъжни. Ала джизиедаритѣ, съблазнени отъ мисъль за безплатно ядене и пиене, както и за пари, си позволявали, заедно съ 10—20 души конници, да нахлуватъ на сила въ тѣхния монастирь, дѣто яли, пили и пирували охолно на монастирска смѣтка. Нѣщо повече. Тѣ си позволявали да вършатъ насилия и побои надъ монаситѣ, за да изтръгватъ отъ тѣхъ парични суми.

Като ми донасятъ това, просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, който да тури край на вилнѣнията и произволитѣ, вършени отъ казанитѣ джизиедари и другаритѣ имъ.

Молбата се прие и прѣпрати за справка въ отдѣла, *харачъ-муасебеси*, чиито книжа се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка *(деркенаръ)*, извлѣчена отъ тоя отдѣлъ и прѣдставена менъ, се установява слѣдното. —

Всѣки рая-данъкоплатецъ е дълженъ безусловно да плаща данъкъ *джизие (харачъ)*. Той трѣба да притежава даньченъ листъ, *харачъ-кягади*. Даньчнитѣ харачни листове се дѣлятъ на три категории и се раздаватъ споредъ материалното състояние на данъкоплатцитѣ. Въ всѣки такъвъ листъ се означава точно сумата, която като харачъ трѣба да се плати за една година. Като се събератъ сумитѣ по харача, внасятъ се направо въ държавното съкровище. Бѣдната рая подиръ това не е никому задължена да дава пари, храна и питие, ни на държавнитѣ ми служители, ни на царскитѣ ми войници. Ето защо служителитѣ-джизиедари не трѣбало по никой начинъ да вършатъ насилия, за да изтръгватъ пари отъ монаситѣ; тѣ не трѣбало да взиматъ отъ тѣхъ нито едно акче, нито една ботка *(хич бир акче ве хич бир хуббе алмамали)*.

Всичко това е отбѣлѣзано въ монашескитѣ привилегии, па се потвърждава и отъ краткия деркенаръ. Бившиятъ султанъ

---

[1]) Така се е именувалъ Софийскиятъ санджакъ въ XVI, XVII и XVIII столѣтия, когато градътъ София бивалъ често седалище на *паши*, бейлеръ-бейове на Румелия. (Б. Пр.).

Худа-вендигяръ [1]), опрѣдѣлилъ нѣкога точно тѣзи привилегии. Въ 1152 год. 4 Ребби-юл-евелъ (1749 г. 10 Февруарий) билъ издаденъ единъ царски актъ, който, възъ основа на шериата, призналъ за освободени отъ харачъ само ония рая-християни, които били *момци, овчари и ратаи (гулямлари, чобанлари и аргатлари)*.

Отъ прѣдставената менъ бѣлѣжка азъ заключихъ, че трѣба да се дѣйствува съобразно съ духа на тоя царски актъ. Затова издавамъ настоящия си ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Живѣещитѣ въ поменатия монастирь (въ оригинала е казано: *селото манастирь*) рая-монаси и духовни началници, заедно съ ратаитѣ, ще се ползуватъ съ правата и привилегиитѣ, отбѣлѣзани въ царския ми берать. А „гулямитѣ“ (момцитѣ) макаръ, споредъ шериата, да не подлежатъ на харачъ, все пакъ ще трѣба да се обложатъ съ тоя данъкъ и да се снабдятъ съ данъченъ листъ. Ще се издири, споредъ шериата, какво е тѣхното материално състояние и съобразно съ него ще имъ се опрѣдѣли харачъ. На всички ще се раздадатъ данъчни листове отъ тритѣ категории. Сумитѣ по данъка ще се събиратъ редовно и ще се внасятъ направо въ държавното съкровище. Заповѣдвамъ ви строго, да не допущате да се вършатъ дѣяния, противни на правата и привилегиитѣ, които иматъ тѣзи бѣдни раи и които трѣба да се спазватъ, както сж отбѣлѣзани въ царския ми берать. Вземете енергични мѣрки, за да не се вършатъ насилия и вилнѣния, да не се иска безплатно храна и питие, да не се взиматъ пари, нито едно акче, нито една ботка.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ славния ми прѣстоленъ градъ Костантиние́ — днесъ, 26 Шевалъ 1171 г. отъ егира (22 Юний 1758 год. Р. Хр.).

34.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние́ отъ султанъ Мустафа ханъ III, по поводъ единъ незаконенъ процесъ, възбуденъ срѣщу рилскитѣ монаси.

1171 год. 30 Шевалъ (1758 год. 25 Юний).

До тебе, славни мой везире, първи съвѣтнико, управителю на свѣта, ржководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който

[1]) Отъ турската история се вижда, че това име се давало на знаменития султанъ *Мурадъ ханъ I.* (Б. пр.).

съ проницателенъ умъ давашъ насока на обществените дѣла, който съ увѣреность водишъ народните съдбини къмъ добъръ край, който уякчавашъ основите на империята и доброчестината, който крѣпишъ подпорите на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Царя на царетѣ, — до тебе, достойни мой паша, сегашенъ валия на Румелия. Нека Богъ поддържа за дълги дни твоята слава и мощь!

До васъ, високо-просвѣтени, достойни и славни кадии на Дупнишката и др. кази. Нека Богъ закриля вашата кадийска дѣйность!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високите ми свещени знакове, бѫдете увѣдомени въ слѣдното. —

Монасите отъ Рилския монастирь (въ оригинала е казано: *отъ селото Манастирь*), Дупнишка каза, който принадлежи къмъ вакъфскитѣ села, съ изпратили до императорския диванъ въ славната ми столнина, *Дер-и-сеадетъ*, една покорна молба.

Въ молбата си монаситѣ явяватъ, че въ землището на речения монастирь (село) тѣ владѣяли, отъ 40 години насамъ, ниви, ливади и други мѣста, чиито граници съ точно опрѣдѣлени и извѣстни. Тѣ обработвали земитѣ, посѣвали нивитѣ, косѣли ливадитѣ, събирали сѣното. Даньцитѣ и десетъка редовно си плащали на свещения вакъфъ. За такива земи не могълъ да се разглежда никакъвъ процесъ отъ съдилищата, щомъ като изтичалъ опрѣдѣлениятъ отъ закона десетгодишенъ срокъ за давность; подобенъ процесъ *d'office* се прѣкратявалъ и не се взималъ подъ внимание. Сега обаче жителитѣ отъ градъ *Джумая*, Сеидъ Мустафа и Сеидъ Абдурръхманъ, изявили претенция за тѣзи земи и рѣшили на сила да ги завладѣятъ. За тая цѣль тѣ завели искъ прѣдъ мѣстния съдъ, дѣто казали: „баща ни Сюлейманъ прѣди толкова години е ималъ извѣстно участие въ реченитѣ земи и монаситѣ му съ плащали по нѣщо". Вънъ отъ това, поменатитѣ жители заплашвали бѣднитѣ монаси, влизали на сила въ границитѣ на тия имоти и съ бой ги завладѣвали. Тъжителитѣ явяватъ, че по тоя поводъ се били отнесли съ молба до мѣстния шериатски съдъ и за доказателство, че тѣ иматъ право да владѣятъ земитѣ, прѣдставили прѣдъ съда двѣ свещени фетви, издадени за случая отъ шейх-ул-исляма.

Възъ основа на тѣзи фетви, които напълно хармонираъ съ тѣхния искъ, заведенъ прѣдъ мѣстния съдъ, — просителитѣ молятъ да издамъ единъ височайши актъ, въ силата на който да се осигури тѣхното владѣние надъ въпроснитѣ земи, както е било по-прѣди, да се спратъ насилията и заплашванията на реченитѣ претенденти, като имъ се внуши строго да не вършатъ незаконни дѣяния, а да се съобразяватъ съ издаденитѣ по дѣлото свещени фетви.

Азъ уважихъ молбата на просителитѣ и благоволихъ да издамъ настоящия си царски актъ. Прочее, като го получите, заповѣдвамъ ви да изслѣдвате внимателно възбудения процесъ,

като прѣгледате добрѣ свещенитѣ фетви. Ако видите, че процесътъ е възбуденъ за земи отъ рода на ония, на които десетгодишниятъ срокъ за давность е изтекълъ, — съгласно закона, ще го прѣкратите. На такъвъ процесъ не трѣба да се дава никакъвъ ходъ и трѣба да се счита просроченъ. Ако сж изминали пъкъ повече отъ 30—40 години, ще го отхвърлите като незаконно заведенъ. Спрете насилията, вършени отъ реченитѣ двама мюсулмани. На монаситѣ възстановете правото на владѣние: тѣ да могатъ законно и справедливо, както прѣди, да притежаватъ тия си земи. За напрѣдъ вземете нужнитѣ мѣрки, за да не може никой отъ вънъ да върши дѣяния, противни на свещенитѣ фетви, на шериата и на заповѣдьта, изразена въ тоя ми царски актъ. Не искамъ да позволявате на лица, които нѣматъ общо съ дѣлото, да взиматъ участие въ него. Гледайте, въ името на закона, да ги отстраните. А за ония, които биха се противили и не биха желали да се покорятъ на тази ми свещена заповѣдь, ще съставите особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; тоя списъкъ, придруженъ съ илямъ, да се изпрати въ прѣстолния ми градъ за мое по-нататъшно разпореждане. Положете особно старание, да нѣма поводъ за повторно оплакване, за да издавамъ другъ царски актъ по сжщия въпросъ.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ славната ми столица Костантиние — днесъ, 30 Шевалъ 1171 г. отъ егира (25 Юний 1758 г. Р. Хр.).

35.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Мустафа ханъ III — Заповѣдь, насочена да облекчи дълга на рилскитѣ монаси, които, поради разбойнически нападения, били изпаднали въ крайна бѣдность.

1186 год. 30 Рамазанъ (1772 год. 14 Декември).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ мевляне-кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Като получишъ настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиние, сж отправили до моя императорски диванъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ една подписана и надлежно подпечатана просба.

Въ тази проба се явява, че монаситѣ отъ знаменития монастирь *Св. Иванъ*, който лежи въ Рила планина, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на речения патриархъ, — като се занимавали съ обикновенитѣ си дневни работи, на два пѫти били ненадѣйно нападани отъ голѣма чета въоржжени разбойници. Това станало прѣзъ 1180 и 1181 г. отъ егира (1766 и 1767 г. Р. Хр.). При първото нападение нѣкои отъ монаситѣ били тежко наранени, а много монастирски прѣдмети и вещи — разграбени и отвлѣчени. При второто нападение произлѣзло нѣщо по-лошо. Разбойницитѣ хванали живи 8 души монаси и ги подложили на нечути мжки и изтезания, за да обадятъ скривалищата, въ които се пазятъ паритѣ и цѣнноститѣ на монастиря. Изплашени и безсилни да устоятъ на тежкитѣ страдания, монаситѣ, за да спасятъ живота си, се принудили да изкажатъ въпроснитѣ скривалища и отишли, та прѣдали въ ржцѣтѣ на злодѣйцитѣ всичкитѣ монастирски пари, цѣнности и коне. Поради това монастирьтъ западналъ съвсѣмъ и монаситѣ обѣднѣли до толкова, че станали пѣтимни за кжсче хлѣбъ. Кредиторитѣ на монастиря, мюсулмани и евреи, отъ които по-прѣди монаситѣ често взимали подъ лихва, скоро се научили за тоя голѣмъ обиръ и побързали да се явятъ въ Рилската гора. Тѣ турили веднага ржка на монастирския едъръ и дребенъ добитъкъ, който въ това врѣме се намиралъ вънъ отъ монастиря. Повече отъ 1500 овни и овци, и повече отъ 100 вола и крави били присвоени отъ тѣхъ, за смѣтка на тѣхнитѣ креанси. А лихвата на останалия дългъ, който не могълъ да се изплати по нѣмане на срѣдства, взела да се прибавя къмъ главницата. По тоя начинъ монастирскиятъ дългъ почналъ бързо да расте и отъ 1180 год. до настоящата честита година (1186 г.) нарасълъ до една значителна сума отъ 115 кесии сребърни акчета.

Монаситѣ отъ речения монастирь съ особенъ рапортъ, писанъ на гръцки, увѣдомили патриаршията за нещастието, що ги сполетѣло, и за положението, въ което изпаднали. Тѣ съобщили още, че монастирскиятъ дългъ не може да се изплати и че лихвата, която се припада за него, надминала нѣколко пѫти сумата на самата главница. По тая причина патриархътъ моли прѣдъ моя императорски диванъ, да се смиля надъ тѣхното плачевно положение и да го облекча, като издамъ особенъ височайши ферманъ, съ който да се даде просрочване на тѣхния дългъ, да се опрѣдѣлятъ годишни срокове за изплащане и да се внуши на кредиторитѣ да взиматъ само по 5% отъ главницата, безъ никаква лихва. Патриархътъ иска още да се заповѣда на кредиторитѣ, да не изтезаватъ и мжчатъ бѣднитѣ монаси, за да изтръгватъ отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването.

Молбата на патриарха се прие и уважи, тъй като искането му се намѣри напълно основателно. Поради това азъ, като султанъ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски актъ — и заповѣдвамъ,

отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Като сѫдия, ти си дълженъ да вземешъ всички необходими мѣрки за закрила на монаситѣ отъ речения монастирь. Имайки прѣдъ очи тѣхното плачевно положение, ти трѣба, отъ чувство на състрадание и справедливость къмъ тѣхъ, да слѣдишъ старателно изплащането, което трѣба да става само съ 5% отъ главницата и на опрѣдѣленитѣ срокове, тъй както заповѣдвамъ тукъ. Недѣй допуща никакъ да се вършатъ надъ монаситѣ дѣяния, противни на шериата, не позволявай да се изтезаватъ и мѫчатъ, за да се изтръгне отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването. Обърни сериозно внимание на тая работа и въ своитѣ постѫпки гледай всѣкога да бѫдешъ вѣренъ на духа на този ми царски актъ.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ.

Издаденъ въ императорския ми лагеръ при гр. Шуменъ и написанъ днесъ, 30 Рамазанъ 1186 г. отъ егира (14 Декемврий 1772 г. Р. Хр,).

36.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Мустафа ханъ III. Това е сѫщиятъ ферманъ № 35.

1186 год. 30 Рамазанъ (1772 год. 14 Декемврий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ мевляне-кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Като получишъ настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиние, сѫ отправили до моя императорски диванъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ една подписана и надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба ми се язява, че монаситѣ отъ знаменития монастирь *Св. Иванъ*, който лежи въ Рила планина, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на речения патриархъ, — като се занимавали съ обикновенитѣ си дневни работи, на два пѫти били ненадѣйно нападани отъ голѣма чета въоржжени разбойници. Това станало прѣзъ 1180 и 1181 г. отъ егира (1766 и 1767 г. Р. Хр.). При първото нападение нѣкои отъ монаситѣ били тежко наранени, а много монастирски прѣдмети и вещи — разграбени и отвлѣ-

чени. При второто нападение произлѣзло нѣщо по-лошо. Разбойницитѣ хванали живи 8 души монаси и ги подложили на нечути мжки и изтезания, за да обадятъ скривалищата, въ които се пазятъ паритѣ и цѣнноститѣ на монастиря. Изплашени и безсилни да устоятъ на тежкитѣ страдания, монаситѣ се принудили, за да спасятъ живота си, да изкажатъ въпроснитѣ скривалища и отишли, та прѣдали въ ржцѣтѣ на злодѣйцитѣ всички монастирски пари, цѣнности и коне. Поради това монастирьтъ западналъ съвсѣмъ и монаситѣ обѣднѣли до толкова, че станали петимни за кжсче хлѣбъ. Кредиторитѣ на монастиря, мюсулмани и евреи, отъ които по-прѣди монаситѣ често взимали подъ лихва, скоро се научили за тоя голѣмъ обиръ и побързали да се явятъ въ Рилската гора. Тѣ турили веднага ржка на монастирския едъръ и дребенъ добитъкъ, който въ това врѣме се намиралъ вънъ отъ монастиря. Повече отъ 1500 овни и овци, както и повече отъ 100 вола и крави били присвоени отъ тѣхъ, срѣщу смѣтката на тѣхнитѣ взимания. А лихвата на останалия дългъ, който не могълъ да се изплати по нѣмане на срѣдства, взела да се прибавя къмъ главницата. По тоя начинъ монастирскиятъ дългъ почналъ бързо да расте и отъ 1180 год. до настоящата честита година (1186 г.) нарасълъ до една значителна сума отъ 115 кесии сребърни акчета.

Монаситѣ отъ речения монастирь съ особенъ рапортъ (*такриръ*), писанъ на гръцки, увѣдомили патриаршията за нещастието, що ги сполетѣло, и за положението, въ което изпаднали. Тѣ съобщили още, че монастирскиятъ дългъ не може да се изплати и че лихвата, която се припада за него, надминала нѣколко пжти сумата на самата главница. По тая причина тѣ молятъ прѣдъ моя императорски диванъ, да се смиля надъ тѣхното плачевно положение и да го облекча, като издамъ особенъ височайши фермань, съ който да се даде просрочване на тѣхния дългъ, да се опрѣдѣлятъ годишни срокове за изплащане и да се внуши на кредиторитѣ да взиматъ само по 5% отъ главницата, безъ никаква лихва. Въ текста на този царски актъ тѣ искатъ още да се заповѣда на кредиторитѣ, да не изтезаватъ и мжчатъ бѣднитѣ монаси, за да изтръгватъ отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването.

Молбата на патриарха се прие и уважи, тъй като искането на монаситѣ се намѣри напълно основателно. Поради това азъ, като султанъ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски актъ — и заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Като сждия, ти си дъленъ да вземешъ всички необходими мѣрки за закрила на монаситѣ отъ речения монастирь. Имайки прѣдъ очи тѣхното плачевно положение, ти трѣба, отъ чувство на състрадание и справедливость къмъ тѣхъ, да слѣдишъ старателно изплащането, което трѣба да става само съ 5% отъ главницата и на опрѣдѣленитѣ срокове, тъй както заповѣдвамъ тукъ. Недѣй допуща

никакъ да се вършатъ надъ монаситѣ дѣяния, противни на шериата, не позволявамъ да се изтезаватъ и мжчатъ тѣ, съ единствена цѣль да се изтръгва отъ тѣхъ по-голѣма сума, отколкото е опрѣдѣлено при разсрочването. Обърни сериозно внимание на тая работа и въ своитѣ постжпки всѣкога гледай да бждешъ вѣренъ на духа на тоя ми царски актъ.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ, издаденъ въ императорския ми лагеръ при градъ Шуменъ и написанъ днесь, 30 Рамазанъ 1186 г. отъ егира (14 Декемврий 1772 г. Р. Хр.).

Настоящиятъ прѣписъ е напълно точенъ съ първообраза.

Провѣрихъ и завѣрихъ азъ, *Юмеръ*, смиренъ кадия на сждилището „Махмудъ паша“ въ Костантиние.

Печатъ: *Юмеръ Шаффи.*

37.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Мустафа ханъ III. Това е сжщиятъ ферманъ № 35 въ другъ прѣписъ.

1186 год. 30 Рамазанъ (1772 год. 14 Декемврий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ мевляне-кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Като получишъ настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиние, сж отправили до моя императорски диванъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ една подписана и надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба се явява, че монаситѣ отъ знаменития монастирь *Св. Иванъ*, който лежи въ Рила планина, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на речения патриархъ, — като се занимавали съ обикновенитѣ си дневни работи, на два пжти били ненадѣйно нападани отъ голѣма чета въоржжени разбойници. Това станало прѣзъ 1180 и 1181 г. отъ егира (1766 и 1767 г. Р. Хр.). При първото нападение нѣкои отъ монаситѣ били тежко наранени, а много монастирски прѣдмети и вещи — разграбени и отвлѣчени. При второто нападение произлѣзло нѣщо по-лошо. Разбойницитѣ хванали живи 8 души монаси и ги подложили на

нечути мжки и изтезания, за да обадятъ скривалищата, въ които се пазятъ паритѣ и цѣнноститѣ на монастиря. Изплашени и безсилни да устоятъ на тежкитѣ страдания, монаситѣ, за да спасятъ живота си, се принудили да изкажатъ въпроснитѣ скривалища и отишли, та прѣдали въ ржцѣтѣ на злодѣйцитѣ всички монастирски пари, цѣнности и коне. Поради това монастирьтъ западналъ съвсѣмъ и монаситѣ обѣднѣли до толкова, че станали петимни за кжсче хлѣбъ. Кредиторитѣ на монастиря, мюсулмани и евреи, отъ които по-прѣди монаситѣ често взимали подъ лихва, скоро се научили за тоя голѣмъ обиръ и побързали да се явятъ въ Рилската гора. Тѣ турили веднага ржка на монастирския едъръ и дребенъ добитъкъ, който въ това врѣме се намиралъ вънъ отъ монастиря. Повече отъ 1500 овни и овци и повече отъ 100 вола и крави били присвоени отъ тѣхъ, за смѣтка на тѣхнитѣ креанси. А лихвата на останалия дългъ, който не могълъ да се изплати по нѣмане на срѣдства, взела да се прибавя къмъ главницата. По тоя начинъ монастирскиятъ дългъ почналъ бързо да расте и отъ 1180 г. до настоящата честита година (1186 г.) нарасълъ до една значителна сума отъ 115 кесии сребърни акчета.

Монаситѣ отъ речения монастирь съ особенъ рапортъ, писанъ на гръцки, увѣдомили патриаршията за нещастието, що ги сполетѣло, и за положението, въ което изпаднали. Тѣ съобщили при това, че монастирскиятъ дългъ не може да се изплати и че лихвата, която се припада за него, надминала нѣколко пжти сумата на самата главница. По тая причина патриархътъ моли прѣдъ моя императорски диванъ, да се смиля надъ тѣхното плачевно положение и да го облекча, като издамъ особенъ височайши ферманъ, съ който да се даде просрочване на тѣхния дългъ, да се опрѣдѣлятъ годишни срокове за изплащане и да се внуши на кредиторитѣ, да взиматъ само по 5% отъ главницата, безъ никаква лихва. Патриархътъ иска още, да се заповѣда на кредиторитѣ, да не изтезаватъ и мжчатъ бѣднитѣ монаси, за да изтръгватъ отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването.

Молбата на патриарха се прие и уважи, тъй като искането му се намѣри основателно. Поради това азъ, като султанъ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски актъ — и заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Като кадия, ти си дълженъ да вземешъ всички необходими мѣрки за закрила на монаситѣ отъ речения монастирь. Имайки прѣдъ очи тѣхното плачевно положение, ти трѣба, отъ чувство на състрадание и справедливость къмъ тѣхъ, да слѣдишъ старателно изплащането, което трѣба да става само съ 5% отъ главницата и на опрѣдѣленитѣ срокове, тъй както заповѣдвамъ тукъ. Недѣй допуща никакъ да се вършатъ надъ монаситѣ дѣяния, противни на шериата, не позволявай да се изтезаватъ и мжчатъ тѣ, за да се изтръгне отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването. Обърни сериозно

внимание на тая работа и въ своитѣ постѫпки гледай всѣкога да бѫдешъ вѣренъ на духа на този ми царски актъ.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ.

Издаденъ въ императорския ми лагеръ при гр. Шуменъ и написанъ днесъ, 30 Рамазанъ 1186 г. отъ егира (14 Декемврий 1772 год. Р. Хр.).

Настоящиятъ прѣписъ е напълно точенъ съ първообраза. Провѣрихъ и завѣрихъ азъ, Юмеръ, смиренъ кадия на сѫдилището „Махмудъ паша“ въ Костантиние.

Печатъ: *Юмеръ Шаффи.*

38.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I*). — Заповѣдь, да се взима отъ рилскитѣ монаси само по 5% годишно и то отъ главницата на тѣхния дългъ, безъ никаква лихва.

1187 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1773 г. 11 Май).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще получишъ, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ Цариградъ, сѫ подали до императорския ми военненъ лагеръ една жалба, скрѣпена съ надлежния печатъ.

Въ тази жалба се явява, че монаситѣ отъ Рилския монастирь, който лежи въ планината Рила, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на Цариградската патриаршия, занимавайки се съ обикновенитѣ си дневни работи, ненадѣйно, прѣзъ 1171 г. отъ егира, били нападнати отъ разбойници. Послѣднитѣ съ силата на оръжието тежко наранили нѣкои отъ монаситѣ, нѣкои убили, а всичкитѣ имъ имоти, вещи и пари ограбили и задигнали. Осемь души монаси разбойницитѣ успѣли живи да заловятъ. Заловенитѣ били подложени на тежки мѫки и изтезания. Като не могли да изтраятъ на мѫкитѣ, бѣднитѣ монаси рѣшили за спасение на своя животъ да изкажатъ всички скри-

*) Султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I е царувалъ отъ 1187—1203 г. отъ егира (1773—1788 г. Р. Хр.).

валища, въ които се пазели монастирскитѣ скѫпоцѣнни вещи, готови пари, покѫщнини и разни прѣдмети. Всичкия този имотъ тѣ прѣдали въ рѫцѣтѣ на разбойницитѣ. По тоя начинъ тѣ изпаднали въ голѣма бѣдность, като останали да страдатъ дори за насѫщния хлѣбъ.

Нѣкои отъ лихваритѣ, мюсулмани и евреи, отъ които монаситѣ взимали по-прѣди въ заемъ, щомъ се научили за станалия страшенъ обиръ въ монастиря, прибързали, за обезпечение на своитѣ искове, да задържатъ монастирскитѣ живи стоки, които се намирали тогава вънъ отъ монастиря. Броятъ на задържанитѣ овце възлиза на повече отъ 1100 глави. Главницата на дълга, който монаситѣ отъ речения монастирь останали да плащатъ, като се почне отъ 1180 год. и се продължи до 1186 год. отъ егира (1766—1772 г. Р. Хр.), заедно съ лихвата отъ нея, която всѣка година се прибавяла къмъ дълга, се възкачила на една значителна сума отъ сто и петнадесеть кесии сребърни акчета. Изплащането на тоя дългъ се явявало много тежко и почти невъзможно, особно сега, когато монаситѣ се намирали въ крайна нищета.

Съ писмо, писано на гръцки, тѣ увѣдомили гръцкия патриархъ за своето положение, като му се молили да издѣйствува отъ императорския ми диванъ нѣкакво облекчение. Въ това си писмо тѣ се оплакали, че нѣматъ възможность да плащатъ на своитѣ кредитори лихвата, която е доста тежка за дълга имъ и която нѣколко пѫти надминала самата главница. Тѣзи бѣдни монаси просятъ съ сълзи на очи височайшата царска милость и състрадание, като искатъ отсрочване на дълга. Изплащането тѣ молятъ да става на опрѣдѣлени годишни срокове (такситъ), като на всѣки срокъ се изплаща по 5% отъ самата главница, безъ никаква лихва. По-прѣди тѣ се оплакали прѣдъ императорския диванъ по тоя въпросъ, обаче кредиторитѣ не искали по никой начинъ да слушатъ правителственитѣ разпоредби, не били милостиви и състрадателни къмъ монаситѣ и си позволявали да вършатъ надъ тѣхъ нечувани насилия и заплашвания.

Сега реченитѣ монаси чрѣзъ патриарха си повторно просятъ милость и застѫпничество за своята участь. Тѣ искатъ да не плащатъ никаква лихва, понеже нѣматъ възможность за това и понеже лихвата била много тежка. За тази цѣль султанътъ на 1186 г., въ първитѣ дни на мѣсецъ Шевалъ, издалъ единъ царски актъ, съ който молбата на монаситѣ се удовлетворявала. Но кредиторитѣ не само не се покорявали на тази издадена царска заповѣдь, ами още продължавали да събиратъ насилствено взиманията си чрѣзъ разни правителствени мубашири, които не прѣставали прѣзъ день прѣзъ два да угнетяватъ бѣднитѣ монаси. Наистина, тѣзи мубашири, щомъ пристигали въ монастиря и прочитали царската заповѣдь по тоя въпросъ, веднага, безъ да извършатъ нѣкакво дѣйствие, се връщали назадъ: тѣ узнавали, че

дължимитѣ отъ монаситѣ суми не трѣбало да се събиратъ изведнъжъ. Обаче правото за *мубашириé* винаги се стоварвало върху бѣднитѣ монаси, поради което тѣ молятъ още, това право да не се изисква и събира отъ тѣхъ, а само отъ заинтересуванитѣ кредитори, които сж виновни за тази работа. По тоя случай монаситѣ молятъ да имъ се издаде новъ височайши царски фермань.

Отъ направената справка се установи нагледно, че всичко горѣизложено е вѣрно и че дѣйствително за тази цѣль е билъ издаденъ височайши царски актъ, надлежно регистриранъ въ императорското ми дефтерхане. Възъ основа на това и съгласно съ издадения по-прѣди султански актъ, азъ благоволихъ и издадохъ настоящия си царски фермань, съ строга заповѣдь да се дѣйствува точно споредъ съдържанието му.

Прочее, щомъ този фермань се получи отъ васъ, заповѣдвамъ ви да се ржководите напълно споредъ текста му. И ти, просвѣтени ми кадия, си дълженъ да дѣйствувашъ по дадения въпросъ строго съгласно съ духа на тази ми царска заповѣдь. Заповѣдвамъ ти още да бждешъ милостивъ и състрадателенъ къмъ бѣднитѣ монаси, като вземешъ прѣдъ видъ тѣхното плачевно положение. Гледай, монаситѣ да внасятъ на опрѣдѣленитѣ срокове само по 5% отъ главницата и това да се продължава до пълното изплащане на сумитѣ, що дължатъ на кредиторитѣ си. Недѣй допуща дѣяния, противни на това мое царско разпореждане. На кредиторитѣ не уважавай за напрѣдъ никакви искания, които биха прѣвишили опрѣдѣлената срочна сума. Сжщо тъй недѣй праща въ речения монастирь сждебни мубашири, за да изискватъ суми по-голѣми отъ опрѣдѣленитѣ за срочнитѣ падежи. На мубаширитѣ трѣба да заповѣдашъ, да не изискватъ отъ бѣднитѣ монаси никакъвъ данъкъ за *мубашириé*. Това право трѣба да изискватъ отъ самитѣ кредитори. При искането на пари за погашение дълга на бѣднитѣ монаси, гледай да не ставатъ никакви вълнения между тѣхъ и кредитора. Пази се строго отъ дѣяния, които противоречатъ на шериата, на канона и на царската ми воля, изразена въ този височайши актъ.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на свещенитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя султански фермань, издаденъ въ императорския ми военень лагеръ при гр. Шуменъ днесъ, 1 Ребби-юл-евелъ, 1187 год. отъ егира (11 Май 1773 год. Р. Хр.).

39.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да се взима отъ рилскитѣ монаси само по 5% годишно и то отъ главницата на тѣхния дългъ, безъ никаква лихва.

1188 г. 24 Сеферъ (1774 г. 25 Априлъ).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и славни кадии и наиби на казитѣ Дупнишка и др. Нека Всевишниятъ Богъ продължи славата и увеличи силата ви!

Отъ съдържанието на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще получите, ще узнаете, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодътъ му, състоящъ отъ митрополити, постоянно живѣещи въ града Костантиние, сж изпратили направо до императорския ми воененъ лагеръ при гр. Шуменъ една надлежно подписана и подпечатана жалба.

Отъ съдържанието на тая жалба се установява, че бѣднитѣ монаси отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, който спада подъ юрисдикцията на поменатия патриархъ, били на два пжти, прѣзъ 1180 и 1181 г. отъ егира, нападани отъ хайдути и разбойници, които имъ ограбили всички скжпоцѣнни вещи, готови пари, постилкитѣ и живата стока. Тоя обиръ е страшенъ и съсипателенъ. Монаситѣ били разорени и изпаднали въ крайна сиромашия. Така че сумитѣ, които тѣ били взели подъ лихва отъ разни кредитори, мюсулмани и евреи, що живѣятъ въ околноститѣ на монастиря, не можели на врѣме да се изплащатъ и погашаватъ. Като се прибавяла всѣка година къмъ тѣхъ и лихвата имъ, тѣ пораснали на една огромна сума. Общата сума на дълга на реченитѣ монаси, прѣсметната, възлиза на 115 кесии сребърни акчета. Бидейки съвършенно разорено материалното имъ състояние, тѣ не могли по никакъвъ начинъ да намѣрятъ срѣдства за изплащане на тая огромна сума. Затова тѣ бѣха подали направо до императорския ми диванъ просба, съ която молѣха да наредя, изплащането на тѣхния дългъ да става не само безъ лихва, но и постепенно на срокове, като се изплаща само по 5% годишно отъ главницата. Императорскиятъ диванъ бѣ издалъ на два пжти височайши царски заповѣди, съ които се опрѣдѣляше, на кредиторитѣ да се изплаща само по 5% на годината. Но тъй като повечето отъ кредиторитѣ и притежателитѣ на записи, издавани отъ длъжницитѣ-монаси, не признавали за законъ това височайше разпореждане, — нарочно и съ зла умисъль прѣхвърляли и продавали тѣзи записи върху името на заможни и влиятелни прѣдъ властьта личности.

Доказало се, че влиятелнитѣ лица, щомъ взимали върху себе си тия записи, веднага като хищни звѣрове нападали на бѣднитѣ монаси, дѣто ги намирали, на пжтя или въ монастиря.

Тѣ ги опозорявали, биели, затваряли въ влажна тъмница. Игуменитѣ и старѣитѣ на монастиря се криели и не смѣели да се покажатъ вънъ. Когато имъ се случвало да излѣзатъ по обиколка изъ околнитѣ страни, съ цѣль да събиратъ милостиня отъ християнското население, тѣ били гонени, бити и изтезавани. По такъвъ насилственъ начинъ, противенъ на царскитѣ фермани и на свещенитѣ фетви, кредиторитѣ прѣслѣдвали монаситѣ и ги заставяли да имъ изплащатъ всичката сума, заедно съ лихвата ѝ. Цѣльта на това прѣслѣдване била да ги докаратъ до крайна нищета.

А сега, като се знае, че тѣ живѣятъ само отъ милостиня и подаяния, давани тѣмъ отъ добритѣ хора; че съ една часть отъ тѣзи подаяния изплащатъ своитѣ дългове, — монаситѣ се обръщатъ къмъ императорския ми диванъ и просятъ отъ мене височайша милость, да помогна на тѣхното плачевно положение и да издамъ единъ височайши актъ, съ заповѣдь: истинскитѣ кредитори, които притежаватъ записи отъ тѣхъ, да не смѣятъ да прѣхвърлятъ или продаватъ записитѣ на други лица, а послѣднитѣ да не могатъ да ги тероризиратъ и принуждаватъ силомъ къмъ изплащане на цѣлия дългъ. Просителитѣ-монаси молятъ още, кредиторитѣ да бѫдатъ заставени, съгласно съ издадената по-рано височайша заповѣдь, която има сила на законъ, да не искатъ повече отъ 5% отъ главницата на тѣхния дългъ и то въ края на опрѣдѣленитѣ съ дата години; кредиторитѣ да бѫдатъ заставени отъ властьта, да не изтезаватъ и мѫчатъ игуменитѣ на монастиря, старѣитѣ и монастирскитѣ пратеници, които пѫтуватъ и обикалятъ по селата и други страни за събиране на милостиня отъ християнското население; властьта да бѫде длъжна да застави кредиторитѣ, да не могатъ силомъ да искатъ изплащането на цѣлия дългъ; а ако кредиторитѣ не сѫ доволни отъ това царско разпореждане и биха се отнесли направо до сѫдилището, сѫдницитѣ-кадии да бѫдатъ длъжни да не приематъ и да не разглеждатъ тѣхнитѣ дѣла, подъ прѣдлогъ, че не сѫ компетентни за рѣшаването имъ. Просителитѣ молятъ още, въ текста на височайшия актъ, който би се издалъ отъ менъ, да се впише изрично и това, че дѣлата, които ще се завеждатъ отъ кредиторитѣ за искане на тѣзи суми, ще се рѣшаватъ само отъ компетентното въ Цариградъ върховно сѫдилище, въ присѫтствието на великия везиръ.

Молбата на гръцкия патриархъ и синода му се прие и прѣпрати за справка въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ справката се установи слѣдното. — На Цариградския гръцки патриархъ и на епархиалнитѣ митрополити, подвѣдомствени на тоя патриархъ, сѫ издадени височайши царски берати, въ текста на които изрично сѫ упоменати условията за тѣхнитѣ права и привилегии. Въ тѣзи условия между другото се отбѣбѣзва, че ако митрополититѣ, епископитѣ, намѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора биха възбудили дѣла по работи, които се докосватъ

така или инакъ до шериата, — всички подобни дѣла трѣба да се събиратъ на едно мѣсто и да се прѣпращатъ въ императорския ми диванъ за разгледване и рѣшаване.

Понеже по тоя въпросъ трѣба да се постжпи законно и съгласно съ духа на молбата и на *деркенара*, извлѣченъ отъ старитѣ правителствени тефтери, — азъ благоволихъ да издамъ тоя си царски ферманъ.

Прочее, щомъ пристигне при васъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по въпроса съобразно съ духа и смисъла на тая ми височайша заповѣдь. Монаситѣ отъ Рилския монастирь, които дължатъ подъ лихва пари, сж длъжни, съгласно съ издадения попрѣди царски актъ, да плащатъ на кредиторитѣ си, въ края на всѣка година, за смѣтка на главницата, само по 5%, както е узаконено. Тази сума ще се събира отъ игумена на речения монастирь. Органитѣ на моята власть ще могатъ по тоя начинъ да обуздаятъ кредиторитѣ, които ще бждатъ напълно удовлетворени. Въ случай, че по дадения въпросъ възникнатъ нови дѣла, вие сте длъжни да събирате тия дѣла и да ги прѣпращате въ императорския ми диванъ за разглеждане и рѣшаване.

Тъй да знаете, тъй да постжпвате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ, издаденъ въ царския ми лагеръ при гр. Шуменъ днесъ, 24 Сеферъ, 1188 год. отъ егира (25 Априлъ 1774 год. Р. Хр.).

40.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да се забрани на чужди овчари да нахлуватъ съ стадата си въ рилскитѣ гори и пасбища.

1188 год. 14 Ребби-юл-евелъ (1774 год. 14 Май).

До тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и славенъ мевлянекадия на Пловдивската каза, ти, който, като избранъ мюсулманинъ, си органъ за разпространяване лжчитѣ на вѣрата, дадена отъ великия ни пророкъ Мохамеда; ти, който, като справедливъ кадия на единъ обширенъ кжтъ отъ славната ми империя, си натоваренъ съ тежката длъжность да раздавашъ, въ името на шериата, еднаква правда на всички хора, които подлежатъ на твоя подсждность; ти, който издавашъ справедливи рѣшения и опрѣдѣления. Нека Богъ закриля твоята сждебна дѣйность!

Сжщо до васъ, високо-просвѣтени и достойни кадии и наиби на казитѣ . . . . . (липсуватъ имена). Нека Богъ ви даде слава и мощь!

Като получите този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бѫдете увѣдомени въ слѣдното. —

Раята-християни, които живѣятъ въ планината Рила, Пловдивска каза, още отъ най-старо врѣме се ползували съ извѣстни права и привилегии, като се считали свободни и пълноправни граждани, и имали отдѣлно независимо управление на страната си. Тази планина, съ извѣстенъ опрѣдѣленъ данъкъ, е завѣщана на вакѫфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, чиито тлѣнни останки се пазятъ въ града *Гейбусъ*. Въ планината Рила и въ границитѣ на тази муката се намира гората, дѣто е построенъ стариятъ монастирь „Св. Иванъ", поради който самата гора се именува *света гора*. За нея се плаща годишенъ данъкъ, като наемъ, 100 гроша. Въ прѣдѣлитѣ ѝ никой отъ вънъ не еималъ право и не е смѣялъ да нахлува силомъ, за да нарушава владѣнието ѝ. Земитѣ и пасбищата, които лежатъ въ старитѣ ѝ граници, се считали неприкосновени и не могли да се завзиматъ отъ никого. Обаче отъ извѣстно врѣме насамъ тѣзи монастирски земи ставатъ прѣдметъ на завладѣване отъ страна на група *овчари* (*чобан-тайфаси*). Послѣднитѣ не само на сила влизатъ въ тѣхъ, не само докарватъ тамъ своитѣ многобройни стада за пасене и водопой, ами още си позволяватъ да вършатъ нечувани насилия и мѫчения надъ монаситѣ-наематели. Съ тия си прѣстѫпни дѣяния овчаритѣ сторили и продължаватъ да струватъ огромни загуби на Рилския монастирь, понеже овцетѣ и говедата на монастиря не могатъ свободно да се ползуватъ отъ трѣвитѣ и водитѣ на тази гора. Монаситѣ-рая се оплакали колективно противъ нахлуването на чуждитѣ овчарски стада и противъ насилията, вършени отъ самитѣ овчари. Тѣзи оплаквания били отправени до управителя на вакѫфа, отъ когото монаситѣ искали закрила и помощь за прѣкратяване на овчарскитѣ нахлувания. Защото доказано е, че единъ вакѫфски имотъ, даденъ подъ наемъ на другъ вакѫфъ, може да се използува само отъ наемателитѣ, още повече когато наемътъ е двоенъ.

По тоя поводъ бившиятъ назъръ и началникъ на императорския ми дворъ, нареченъ *дар-ул-сеадет-агаси*, именно Беширъ ага, който сега е покойникъ, билъ издѣйствувалъ единъ височайши царски ферманъ, носящъ дата 12 Шевалъ 1171 г. отъ егира (8 Юний 1758 г. Р. Хр.). Съ този султански актъ строго се забранявало на всѣки похититель, който и да бѫде той, да върши прѣстѫпни и противозаконни дѣяния, насочени противъ старитѣ традиции и права, съ които монаситѣ отъ Рилския монастирь се ползували. Сѫщо било забранено да се вършатъ ограбвания, насилия и мѫчения надъ монаситѣ. Възъ основа на този царски актъ и по ходатайство отъ императорското министерство на финанситѣ, билъ издаденъ и другъ височайши ферманъ, носящъ дата 8 Зилкааде 1187 г. егира (10 Януарий 1774 г. Р. Хр.). Съ този царски актъ се заповѣдвало на всички външни лица да не

влизатъ насилствено въ прѣдѣлитѣ на поменатата монастирска гора и да не тъпчатъ старитѣ права и привилегии на монаситѣ.

Тѣзи два височайши акта се прѣдставиха прѣдъ моя императорски диванъ въ онзи честитъ день, въ който азъ имахъ високата честъ да се възкача на славния османски прѣстолъ. А възъ основа на тѣзи актове просителитѣ искаха отъ менъ да имъ издамъ новъ царски ферманъ съ сѫщото съдържание.

Отъ кратката бѣлѣжка, извлѣчена отъ старитѣ тефтери, пазени въ императорското ми дефтерхане, се установи, че подновеният височайши актъ, съ дата 1171 г. отъ егира, е регистрованъ и записанъ изцѣло въ книжата по отчетността на двата свещени града (*Хармеен-шерифеенъ*). Датата на това региструване е 27 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-евелъ 1161 г. отъ егира (15 Мартъ 1748 г. Р. Хр.). Слѣдъ тая дата въ правителственитѣ тефтери-регистри не се забѣлѣзва и слѣда отъ издаване на другъ височайши актъ съ противно съдържание. Ето защо азъ рѣшихъ и издадохъ тоя си новъ царски ферманъ. Прочее, щомъ го получите, заповѣдвамъ ви да постѫпвате споредъ горѣизложеното, съгласно съ моята свещена заповѣдь, издадена по-рано и сходна по духъ съ тоя ми царски актъ. Старайте се да избѣгвате дѣяния, които противоречатъ на тѣзи царски свещени актове.

Тъй да знаете, тъй да постѫпвате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние днесъ, 14 Ребби-юл-евелъ 1188 год. отъ егира (14 Май 1774 год. Р. Хр.).

41.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь до мѣстнитѣ власти, да постѫпватъ законно спрѣмо рилскитѣ монаси, като зачитатъ тѣхнитѣ традиционни права и привилегии.

1188 г. 14 Ребби-юл-евелъ (1774 г. 14 Май).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и великодушни кадии и наиби на казитѣ ..... (липсуватъ имена). Нека Богъ закриля вашата сѫдебна дѣйность!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бѫдете увѣдомени въ слѣдното. —

Раята-християни, живѣещи въ планинската муката, *яйлѫк-мукатасй*, Пловдивска каза, Румелийска область, били още отъ старо врѣме свободни граждани и имали самостойно административно и финансово управление. Тази *яйлѫк-мукатасй*

е завѣщана отъ покойния Гаази Мустафа паша, чиито тлѣнни останки се пазятъ въ градъ *Гейбусъ*. Въ територията на земитѣ и имотитѣ, притежавани отъ раята-християни въ тая муката, никой отъ вънъ не еималъ право силомъ да нахлува. Въ прѣдѣла на сѫщата муката спада и планината Рила, въ чиито поли е скѫтанъ бѣлѣжитиятъ монастирь „Св. Иванъ“. Въ двора на този монастирь сѫ построени особни стаи, които служатъ за гости и поклонници, идещи отъ околнитѣ страни. За тѣзи стаи се плаща ежегодно наемъ на свещения вакѫфъ. Щомъ се изплати той, никой отъ вънъ не трѣба да иска повторно, нито за него да изтезава и бие бѣднитѣ монаси. Споредъ старитѣ традиционни права на послѣднитѣ, властьта е длъжна да ги закриля и да се грижи за самостойното и независимо управление на реченатa мукатa. По тоя поводъ по-прѣди бѣхъ издалъ особна царска заповѣдь, съ която строго забраняваxъ да се вършатъ дѣяния, противни на шериата и на царската ми воля, изразена въ тая заповѣдь. Обаче сега нѣкои отъ моитѣ служители и войници, както и кадиитѣ и наибитѣ отъ Дупнишката каза, подъ благовиденъ прѣдлогъ, си позволявали да взиматъ пари отъ раята на тая муката. Нѣщо повече. Тѣ си създали обичай, всѣка година съ насилие и бой да взиматъ отъ заможнитѣ раятски кѫщи по единъ конь и двѣ крави. А слѣдъ това тѣ почвали да събиратъ отъ раята и данъка *силяне-ресумй*.

Отъ това положението на бѣдната рая станало твърдѣ тежко: ней се причинявали голѣми врѣди и загуби и тя била принудена да прави много дългове. За да се подобри туй положение, раята-християни се обръщатъ сега къмъ императорския ми диванъ и просятъ милость и великодушие, като искатъ да взема строги мѣрки за прѣмахване на злото. Тѣзи християни, като жители на казания вакѫфъ, сѫ се считали свободни граждани и сѫ знаели, че по никой начинъ не могатъ ги застави да се отрекатъ отъ своята свобода (*сербесиетъ-наамé-раяларй*). Ето защо тѣ молятъ да имъ издамъ единъ царски актъ, който по съдържание да не противоречи на издаденитѣ по-рано царски актове. Ако се постѫпваше точно споредъ тѣхъ, явно е, че сега нѣмаше да има противозаконни дѣяния, напротивъ, тѣ щѣха съвсѣмъ да изчезнатъ.

Бившиятъ министъръ на вакѫфитѣ, началникъ на славния ми императорски дворъ въ прѣстолния ми градъ *Дер-и-сеадетъ*, покойниятъ Беширъ ага, съ рапортъ бѣ ми докладвалъ за плачевното положение на реченитѣ монаси. Възъ основа на този рапортъ, както и възъ основа на моя прѣдишенъ ферманъ, императорскиятъ ми диванъ издаде единъ царски актъ, съ дата 26 Шевалъ 1171 год. егира (22 Юний 1758 г. Р. Хр.). Въ него се изтъкваше лошото материално състояние на раята-монаси. Въ деня на славното ми възшествие на прѣстола, 8 день отъ мѣсецъ Зилкааде 1187 г. егира (10 Януарий 1774 г. Р. Хр.), сѫщитѣ монаси бѣха се оплакали отъ тежкитѣ насилия и злини, които

имъ се причинявали, и молѣха да имъ издамъ другъ височайши актъ за прѣмахване на злото. Азъ имъ издадохъ такъвъ актъ въ 1171 г. отъ егира (1757 г. Р. Хр.). Региструвaнето и записването на този актъ се извърши въ книжата на *Хармеен-шерифеенъ*, на 3 день отъ мѣсецъ Зилкааде 1163 год. отъ егира (22 Септемврий 1750 г. Р. Хр.).

Отъ справката се установи нагледно, че другъ царски актъ съ противно съдържание на този мой актъ не е билъ издаванъ: това се вижда отъ регистровитѣ книги, дѣто нѣма записанъ подобенъ актъ. По тая причина намѣрихъ за цѣлесъобразно да издамъ настоящия си новъ царски актъ.

Прочее, като го получите, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по въпроса както въ духа на издаденитѣ по-рано царски актове, тъй и споредъ съдържанието на този ми царски актъ. Заявявамъ ви, че никога не желая да нарушавате тая ми царска заповѣдь!

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на този ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 14 Ребби-юл-евелъ 1188 год. отъ егира (14 Май 1774 г. Р. Хр.).

42.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь до мѣстнитѣ съдебни власти, да не разглеждатъ процеси противъ рилскитѣ монаси, възбудени отъ съмнителни личности.

1196 год. 1 Шевалъ (1782 год. 27 Августъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и великодушенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ закриля твоята съдебна власть!

Като получишъ този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че вселенскиятъ цариградски патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ, съ отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че прѣдъ съдилищата се възбуждали разни процеси отъ съмнителенъ характеръ, при разглеждането на които се констатирало, че ищцитѣ не могатъ доказа своитѣ искове, а гледатъ да причиняватъ само врѣди и загуби на отвѣтната страна. Това ясно се виждало отъ начина, по който се завеждали такива процеси и отъ съмнителнитѣ личности, които се явявали за ищци. Въ нѣкои процеси се забѣлѣзвали и такива

ищци, чиито дѣла по-прѣди били разгледани и рѣшени въ тѣхна врѣда, но тѣ повторно ги възбудили. Цѣлта на възбуждането на подобни дѣла очевидно е тая — да се товарятъ отвѣтницитѣ съ огромни сѫдебни разноски, които се плащатъ на мубаширитѣ за *мубаширие-уджрети*, за отиването имъ по изпълнение както отъ Цариградъ, тъй и отъ провинциитѣ, командирувани отъ валиитѣ и сѫдиитѣ. Споредъ шериата и закона, отвѣтната страна за съмнителни искове не трѣба да се заставя да плаща мубаширскитѣ разноски. Възъ основа на свещената фетва, тѣ би трѣбало да се изискватъ и събиратъ отъ страната, която е възбудила съ зла умисъль такива лъжливи процеси. По тоя въпросъ имало височайша заповѣдь, съ сила на законъ, издадена на 30 Шабанъ 1176 год. отъ егира (2 Мартъ 1763 год. Р. Хр.). Тая заповѣдь като окржжно се изпратила едноврѣменно въ три посоки по Европейска и Азиятска Турция, а съдържанието и било региструвано въ официалнитѣ кадийски сиджилати при всички шериатски сѫдилища. Така съдържанието и било публикувано и разгласено по градоветѣ, паланкитѣ и казитѣ на империята ми. По сѫщия въпросъ, пакъ за разноскитѣ на мубаширитѣ, малко по-късно била издадена и друга по-строга царска заповѣдь, съ дата 30 Зилкааде 1181 год. отъ егира (6 Априлъ 1768 г. Р. Хр.). Съ нея изрично се заповѣдвало на сѫдебнитѣ власти, всички псевдо-ищци, които не биха могли да докажатъ въ сѫда и по шериата своя искъ, а тъй сѫщо и онѣзи ищци, които безъ мубашири притѣснявали и мѫчили отвѣтницитѣ, но въ деня на разглеждане дѣлата имъ не могли да докажатъ нищо, — всички подобни ищци да се заставятъ по сѫдебенъ редъ да не мѫчатъ отвѣтницитѣ и да не искатъ отъ тѣхъ за разноски нито едно акче, нито една ботка, понеже това е противно на свещената фетва, на канона и на височайшата заповѣдь.

Бѣднитѣ монаси, живѣещи въ бѣлѣжития монастирь „Св. Иванъ Рилски", Дупнишка каза, който спада подъ юрисдикцията на патриарха, се оплакватъ, че нѣкои мюсулмани и нѣкои лица отъ друга народность били възбуждали срѣщу тѣхъ лъжливи и клеветнически процеси, *давай музефириѓ*. Тѣзи процеси били възбуждани нарочно, само за да се тревожатъ и мамятъ бѣднитѣ монаси. Псевдоищитѣ се умилквали около валията и сѫдиитѣ и послѣднитѣ имъ отпущали сѫдебни мубашири, за да идатъ въ монастиря и да събиратъ тѣхнитѣ прѣдполагаеми искове. Но въ деня, когато тѣзи искове се разглеждали въ сѫда, ищцитѣ не могли да докажатъ нищо за произхода имъ. Доказанъ билъ и този фактъ: нѣкои псевдо-ищци по-прѣди възбудили искъ срѣщу бѣднитѣ монаси, но, като не го доказали, сѫдътъ го отхвърлилъ; обаче ищцитѣ повторно го възбудили и настоявали да се разгледа въ сѫда, когато въ сѫщность, споредъ шериата, такъвъ искъ не може да се приема и уважава. Прочее, възъ основа на свещената фетва и съобразно съ по-раншнитѣ височайши заповѣди, които прѣдписватъ, щото разноскитѣ за мубаширието да се събиратъ отъ са-

митѣ псевдо-ищци, — просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши царски актъ, съ който да заповѣдамъ на речения кадия да не изисква отъ отвѣтницитѣ за подобенъ данъкъ нито едно акче и да не се притѣсняватъ произволно, понеже това е противно на шериата и на свещената фетва.

Като се установи този фактъ и като се убѣдихъ самъ въ правотата на просителитѣ, азъ приехъ молбата имъ и казахъ да се прѣпрати за справка въ старата архива, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка, извлѣчена отъ тамъ, се установи, че наистина били издадени царски заповѣди съ дати като горѣпосоченитѣ. За това, азъ благоволихъ да издамъ тоя си височайши ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно така, както ви се прѣдписва въ реченитѣ царски заповѣди. Грижете се, колкото е възможно повече, да не се отклонявате отъ законни и шериатски дѣяния. Не допускайте да ставатъ насилия надъ бѣднитѣ монаси. Вашитѣ постжпки гледайте винаги да се основаватъ на закона и шериата, и да хармонираатъ съ духа на тоя ми царски актъ.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 1 Шевалъ 1196 год. отъ егира (27 Августъ 1782 год. Р. Хр.).

43.

ПРѢПИСЪ.

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь до мѣстнитѣ сждебни власти, да отхвърлятъ исковетѣ на кредитори срѣщу рилскитѣ монаси, понеже компетентнията за тѣхъ сждъ заседава въ Цариградъ.

1196 год. 29 Зилкааде (1782 год. 25 Октомврий).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и славни кадии на казитѣ Дупнишка и други. Нека Богъ продължи и закрили вашата сждебно-шериатска дѣйность!

Като получите тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че вселенскиятъ цариградски патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, които прѣбиваватъ въ столицата ми, сж отправили до императорския ми диванъ една надлежно подпечатана молба.

Въ тази молба се явява слѣдното. — Рилскиятъ монастирь, който се намира подъ вѣдомството на сжщата патриаршия, лежи

въ Дупнишка каза, Румелия. Живѣещитѣ тамъ бѣдни монаси имали нещастието да бѫдатъ нападнати и хванати въ плѣнъ отъ една разбойнишка чета. Всичкитѣ имъ готови пари, вещи, мебели и живи стоки били взети и отвлѣчени отъ разбойницитѣ. По тоя случай монаситѣ изпаднали въ крайна сиромашия и били принудени да търсятъ въ заемъ пари отъ разни лихвари, мюсулмани и евреи. Лихвата на взетитѣ пари била доста скѫпа. Тя, като не могла на врѣме да се изплаща, всѣка година се прибавяла къмъ главницата. Поради това дължимата отъ монаситѣ сума значително се уголѣмила и тѣхното положение много се влошило. Тѣ се съсипали съвсѣмъ и се принудили да се пръснатъ по околнитѣ страни. Сега въ молбата си тѣ просятъ царска милость и великодушие. По сѫщия въпросъ били издадени по-прѣди два височайши акта, съ които се прѣдписвало на мѣснитѣ власти и на кредиторитѣ да изискватъ отъ монаситѣ само 5% отъ главницата, безъ всѣкаква лихва. Обаче, мнозина отъ кредиторитѣ, които притежавали задължителни записи на монаситѣ, не се съгласявали по никой начинъ съ тѣзи законни разпоредби. Нѣкои отъ тѣхъ нарочно прѣхвърляли своитѣ записи върху заможни и влиятелни лица. Други пъкъ продавали или оставяли въ залогъ въ чужди рѫцѣ тѣхнитѣ записи. А трети по-смѣли кредитори, които притежавали записи, излизали по пѫтищата и прѣсрѣщали нѣкои агенти-монаси отъ речения монастирь, що ходѣли по селата да събиратъ милостиня, залавяли ги и ги арестували. По тоя начинъ, въпрѣки височайшата заповѣдь и противно на свещената фетва, кредиторитѣ се домогвали да събератъ взиманията си (аладжака), заедно съ лихвата имъ. Паричнитѣ суми, които биха се намѣрили въ арестуванитѣ агенти-монаси, състояли само отъ милостинята, която добри хора давали на монастиря.

Прѣдъ видъ на това мизерно положение, бѣднитѣ монаси молятъ да издамъ една височайша заповѣдь, съ която строго да се внуши на кредиторитѣ, да не прѣхвърлятъ записитѣ си върху трети лица, да получаватъ само 5% отъ главницата, безъ никаква лихва, а изплащането да става на опрѣдѣлени годишни срокове. Въ случай, че тѣ не биха останали доволни отъ такова височайше разпореждане и биха се отнесли до мѣстнитѣ сѫдилища за разрѣшение на въпроса, въ такъвъ случай дѣлата на кредиторитѣ да не се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ никое провинциално сѫдилище, ами да се прѣпращатъ въ славния ми прѣстоленъ градъ, до моя императорски диванъ, дѣто ще бѫдатъ разгледани и рѣшени отъ особенъ компетентенъ сѫдъ и въ присѫтствието на великия везиръ. Въ случай, че кредиторитѣ не биха се покорили на тази ми височайша заповѣдь, а биха дръзнала още повече да принуждаватъ и мѫчатъ бѣднитѣ монаси, спрѣмо тѣхъ да се вематъ бързи и строги мѣрки за спиране на тѣхнитѣ вилнѣния и насилия.

Молбата на просителитѣ се изпрати за справка въ отдѣла на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми

съкровище. Отъ кратката бѣлѣжка, която съ докладъ ми се прѣдстави, се указа слѣдното. — Монастирьтъ, извѣстенъ подъ име „Св. Иванъ“, лежи въ Рила планина, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на Цариградския вселенски патриархъ. Прѣзъ миналитѣ 1180 и 1181 г. г. отъ егира живѣещитѣ въ него монаси на два пѫти били внезапно нападани отъ многобройни хайдушки чети. Всичкитѣ му готови пари, вещи, скѫпоцѣнни мебели, живи стоки и друга покѫщнина били ограбени и отвлѣчени. А самитѣ монаси съвършенно обѣднѣли и западнали. Поради тази неволя тѣ били принудени да взиматъ съ голѣма лихва пари на заемъ отъ разни лихвари, мюсулмани и евреи. Като не могли да си плащатъ лихвата, тя взела да се прибавя всѣка година къмъ главницата. Ето защо дългътъ имъ нарасълъ до една крупна баснословна сума отъ 115 кесии сребърни акчета. При това положение всѣки единъ ще се убѣди въ печалната истина, че изплащането на такава сума е непосилно и невъзможно. Просителитѣ-монаси затуй молятъ да издамъ една височайша заповѣдь, която да облекчи тѣхното мизерно положение.

Отъ сега за напрѣдъ, за улеснение на монаситѣ, прѣдписвамъ на мѣстнитѣ власти да взиматъ строги мѣрки спрѣмо кредиторитѣ имъ, за да не искатъ никаква лихва отъ тѣхъ. Дълговетѣ на монаситѣ ще се изплащатъ постепенно на срокове и то по 5% отъ главницата, до като окончателно се изплатятъ. Отъ справката се установи и това обстоятелство, че наистина по тоя въпросъ били издадени по-прѣди два височайши акта. Но нѣкои отъ кредиторитѣ не искали по никой начинъ да вематъ подъ внимание тѣзи справелливи и великодушни царски разпоредби. Ако тѣ биха завеждали процеси, послѣднитѣ не трѣба да се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ провинциалнитѣ сѫдилища, които сѫ некомпетентни. Заведенитѣ процеси срѣщу реченитѣ монаси ще се разглеждатъ само отъ компетентния върховенъ сѫдъ при императорския ми диванъ и въ присѫтствието на великия везиръ. Специално за това е издаденъ по-рано единъ височайши царски актъ.

Въ текста на височайшитѣ берати, дадени на митрополититѣ, подвѣдомствени на патриаршията, стои буквално слѣдното: „ако митрополититѣ, епископитѣ, тѣхнитѣ замѣстници и тѣхнитѣ хора биха възбудили процеси, които биха имали нѣщо общо съ шериата, — тѣзи процеси не трѣба да се приематъ и уважаватъ отъ никое провинциално сѫдилище: разглеждането и рѣшаването имъ става при императорския ми диванъ въ славната ми столица, въ присѫтствието на моя великъ везиръ.

Отъ кратката бѣлѣжка *(деркенарь)*, която се извади отъ старата епископска муката, се вижда нагледно, какъ трѣба да се постѫпя въ дадения случай. Прѣзъ мѣсецъ Сеферъ 1188 год. отъ егира (Априлъ 1774 г. Р. Хр.) билъ издаденъ за сѫщото и особенъ султански фермань, надлежно региструванъ и записанъ въ старата императорска архива. Ето защо азъ благоволихъ да издамъ тая си височайша грамота и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ

който я получите, да постжпвате точно споредъ съдържанието ѝ. Заповѣдвамъ ви сжщо да дѣйствувате по въпроса и споредъ издадената по-прѣди царска заповѣдь, която е записана въ правителствената архива, тъй като настоящиятъ ми царски ферманъ се основава на нея. Длъжни сте да почитате тоя ми царски актъ и да работите споредъ духа му.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 29 Зилкааде 1196 г. отъ егира (25 Октомврий 1782 год. Р. Хр.).

Бѣлѣжка. Настоящиятъ прѣписъ е вѣренъ съ първообраза и дума по дума е записанъ на това мѣсто.

Провѣритель: смиреният кадия на сждилището „Махмудъ паша“ въ Цариградъ — *Абдулъ Бекаи.*

(М. П.) *Абдулъ Бекаи.*

44.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се прави безъ височайше разрѣшение ревизия на черквитѣ въ Рилския монастирь.

1198 год. 20 Шевалъ (1784 год. 26 Августъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и великодушенъ кадия на Дупнишката каза. Нѣка Богъ поддържа за дълги дни твоята сждебно-шериатска дѣйность!

Като пристигне тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бжде извѣстно, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ и синодалниятъ му архиерейски съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ, *Дер-и-сеадетъ*, сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана молба.

Въ нея се явява, че старитѣ притежавани черкви и монастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската ми държава, били подробно описани въ старитѣ височайши берати, дадени на патриарситѣ още отъ най-старо врѣме, когато страната била завладѣна отъ Исляма. Тѣзи стари черкви и монастири никой нѣмалъ право частно да владѣе. Доказано е, че безъ моя царска заповѣдь никой не могълъ да прави ревизия въ тѣхъ. Монаситѣ отъ бѣлѣжития монастирь „Св. Ив. Рилски“, Дупнишка каза, който спада подъ

вѣдомството на съврѣменитѣ патриарси, били неприкосновени и никой отъ вънъ не могълъ да идва силомъ при тѣхъ. Моитѣ държавни служители никакъ не сѫ взимали подъ внимание правата и привилегиитѣ, които съ царски актъ сѫ били дадени на реченитѣ монаси още отъ деня, когато е била завоевана тѣхната страна. Държавнитѣ ми служители, царскитѣ ми войници, началницитѣ и забититѣ, съблазнени отъ мисъль за лична материална облага, си позволяватъ безъ мое царско разрѣшение, а само съ бюрултия и съ мураселе да влизатъ на сила въ поменатия монастирь, казвайки: *„ние идваме тукъ да правимъ ревизия“*. Съ тѣзи дѣяния моитѣ служители сѣкашъ нарочно нарушаватъ наредбитѣ, указани въ моя височайши берать. Тѣ изтезаватъ, мѫчатъ и глобяватъ бѣднитѣ монаси, и като че нѣматъ намѣрение да се откажатъ отъ тѣзи своеволия.

За това монаситѣ се оплакали съ писмо, писано на гръцки, на патриарха. Въ писмото си тѣ молятъ послѣдния да ходатайствува прѣдъ моя императорски диванъ, да издамъ царски актъ, който да прѣдпише постѫпване споредъ закона и шериата, съобразно съ правата и привилегиитѣ на духовенството. Просителитѣ искатъ още да се внуши на реченитѣ държавни служители, войници и забити, за напрѣдъ да не произвеждатъ незаконна ревизия на монастиря само съ бюрултия и мураселе, и да не изтезаватъ бѣднитѣ монаси. Понеже тѣзи незаконни дѣяния сѫ явно противни на правата и привилегиитѣ, указани въ царския берать на речения патриархъ, за това, споредъ шериата, тѣ би трѣбало окончателно да се прѣмахнатъ.

Тази молба се прие и прѣпрати за справка въ отдѣла на епископската муката, чиито книжа се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ кратката бѣлѣжка по въпроса, прѣдставена менъ, узнавамъ слѣдното. — Въ наредбитѣ, указани въ царския берать на патриарха, се говори, че черквитѣ и монастиритѣ, лежащи въ мѣста, които спадатъ подъ негово вѣдомство, не могатъ по никой начинъ да се владѣятъ отъ частни лица, безъ мое височайше разрѣшение. На държавнитѣ ми служители и царски войници е строго забранено да вършатъ насилия и мѫчения надъ раята, да отиватъ и влизатъ на сила въ монастири и черкви, като казватъ, че ужъ идватъ за ревизия. Тази строга заповѣдь е обяснена подробно въ наредбитѣ, изложени въ берата на патриарха.

Прѣдъ видъ на туй, азъ благоволихъ да издамъ настоящия си фермань и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да постѫпвашъ точно споредъ съдържанието му. Вземи мѣрки, да не се нарушаватъ правата и привилегиитѣ, указани въ царския берать на речения патриархъ. Тѣ иматъ сила на законъ, понеже сѫ зарегиструвани въ книжата и тефтеритѣ на императорското ми съкровище. Забранѝ по всѣки начинъ на моитѣ административни власти и на войницитѣ ми, да влизатъ на сила въ монастиря и да вършатъ насилия надъ бѣднитѣ монаси; внуши имъ да не отправятъ заплашвания къмъ послѣднитѣ и да казватъ, че идватъ за ревизия.

Тъй да знаешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 20 Шевалъ 1198 год. отъ егира (26 Августъ 1784 год. Р. Хр.).

45.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се позволява на финансовитѣ чиновници да присвояватъ имоти, останали отъ умрѣли монаси и монахини.

1198 год. 20 Шевалъ (1784 год. 26 Августъ).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и славни кадии на Дупнишката и др. кази. Нека Богъ поддържа за дълги дни вашата съдебно-шериатска дѣйность!

Като пристигне тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ви бѫде извѣстно, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ, съ отправили до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана просба.

Въ нея се посочватъ всички права и прѣимущества, които има реченията патриархъ и които съ изложени подробно въ текста на дадения нему височайши бератъ. Отъ този бератъ се вижда ясно, че монастирскитѣ вещи, мебели, готови пари, земи, както и ония имоти, които биха останали въ наслѣдство на монастиря отъ нѣкой починалъ свещеникъ, монахъ или монахиня, трѣба да се владѣятъ и притежаватъ само отъ казания монастирь. Обаче държавнитѣ служители присвояватъ такива имоти, като казватъ, че тѣ били държавни. Разнитѣ органи на властьта, като *бейтулмалътъ, касъмътъ. мютевелиитѣ, мевкуфатчиитѣ, назжритѣ, войводитѣ, субашитѣ,* тѣхнитѣ хора и пр., въпрѣки правата и привилегиитѣ на черквитѣ и монастиритѣ, записватъ тѣзи вещи и въ общия и въ частния тефтеръ на *бейтулмала,* па казватъ: „всички тия имоти съ нашъ приходъ и ние имаме право да ги владѣемъ".

Знайно е, че християнскитѣ духовници, които живѣятъ въ монастиритѣ, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя, още въ най-крѣхка възрастъ идватъ въ монастиря, постригватъ се за монаси или монахини и оставатъ да живѣятъ тамъ като такива. Ето защо умрѣлиятъ монахъ (*resp.* монахиня) е прѣкаралъ съ-

лъгъ животъ въ монастиря, и ако той е оставилъ нѣкакъвъ имотъ, по право и споредъ шериата този имотъ се пада не на правителството и на гражданскитѣ чиновници, а на самия монастирь. Гражданскитѣ чиновници нѣматъ никакво право да нахлуватъ въ монастиритѣ и да се намѣсватъ въ дѣлата на монаситѣ.

Явява ми се обаче сега, че единъ такъвъ монахъ е починалъ въ монастиря „Св. Иванъ", скѫтанъ въ Рила планина, Дупнишка каза, подвѣдомственъ на гръцкия патриархъ. Останалитѣ въ наслѣдство имоти отъ този монахъ, съгласно съ наредбитѣ на черквитѣ и монастиритѣ, се задържали и получили за смѣтка на правителството. Бейтумалътъ, касъмътъ, мютевелиитѣ, мефкуфатчиитѣ, назѫритѣ, войводитѣ, субашитѣ, емиритѣ и другитѣ служители записали реченитѣ имоти както въ общия, така и въ частния правителственъ тефтеръ въ полза на фиска и казали: „тия имоти сѫ нашъ приходъ и ние имаме право да ги владѣемъ". Понеже тая намѣса на държавнитѣ чиновници въ дѣлата на черквитѣ и монастиритѣ явно противоречи на узаконенитѣ правила по тоя въпросъ, затова трѣба да се прѣдпише на тѣзи държавни служители да не злоупотрѣбяватъ съ властьта си, но да се съобразяватъ точно съ подаренитѣ привилегии, указани подробно въ царския бератъ на патриарха. Истина е, че държавното съкровище има право да взима и завладѣва имоти, останали отъ умрѣли духовни лица — попъ, монахъ и монахиня. Обаче бейтулмалътъ, касъмътъ, мютевелиитѣ, мефкуфатчиитѣ, назѫритѣ, войводитѣ, субашитѣ, адемитѣ и други лица нѣматъ право да нарушаватъ подаренитѣ привилегии, нито да влизатъ и да се бъркатъ въ дѣлата на монастиритѣ и черквитѣ.

Поради тия незаконни дѣяния на мѣстнитѣ власти, реченията патриархъ моли да издамъ единъ височайши актъ за прѣмахването имъ.

Молбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка *(деркенаръ)*, която ми се прѣдстави отъ тамъ, се установява, че въ правата и привилегиитѣ, отбѣлѣзани въ царския бератъ на патриарха, се казва между друго и слѣдното: когато нѣкой монахъ, епископъ, свещеникъ или монахиня се помине, имотътъ му, състоящъ отъ готови пари, вещи, коне, емляци и други принадлежности, които иматъ нѣкаква връзка съ черквата, се прибира отъ митрополититѣ или тѣхнитѣ замѣстници за смѣтка на правителството. Държавнитѣ служители, бейтулмалътъ, касъмътъ и пр., нѣматъ никакъ право да се бъркатъ въ тоя имотъ, нито да го записватъ въ общия и частния финансовъ тефтеръ като свой приходъ.

Възъ основа на тази бѣлѣжка азъ благоволихъ да издамъ по въпроса настоящия си царски ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да постѫпвате точно споредъ съдържанието му. Внимавайте добрѣ и гледайте вашитѣ постѫпки

да бѫдатъ напълно съгласни съ правата и привилегиитѣ, указани въ царския бератъ, понеже той е зарегистрованъ и вписанъ изцѣло въ книжата на императорската архива. Заповѣдвамъ ви строго, въ прибиране и завладѣване на имотитѣ, останали отъ нѣкой умрѣлъ епископъ, попъ, монахъ или монахиня, да се ржководите точно споредъ означенитѣ привилегии. Забранявамъ безусловно да допущате други външни лица да се бъркатъ въ дѣлата на черквитѣ и монастиритѣ и да вършатъ дѣяния, които явно противоречатъ на тѣхнитѣ наредби и на моята воля, изразена въ настоящата заповѣдь.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански фермань, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 20 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1198 год. отъ егира (26 Августъ 1784 г. Р. Хр.).

46.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се позволява на софийския евреинъ-лихварь Беличъ-оглу да взима отъ рилскитѣ монаси повече отъ 5% лихва.

1200 год. 15 Шабанъ (1786 год. 2 Юний).

До тебе, високо-образовани, достоенъ и славенъ кадия на Софийската каза, ти, който си ученъ мюсулманинъ, вѣренъ синъ на Мохамеда, отличенъ органъ за разпространяване свѣтлитѣ лжчи на неговата вѣра; ти, който въ негово име и споредъ шериата раздавашъ правда и миръ. Дано Всевишниятъ Богъ подкрѣпи славата и дѣйностьта ти!

Сжщо и до тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ усили твоята мощъ и продължи славата ти!

Като пристигне тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ви бѫде извѣстно, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Цариградъ, сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана тжжба.

Отъ съдържанието на тая тжжба се разбира, че бѣднитѣ монаси отъ Рилския монастирь, лежащъ въ Дупнишка каза, Румелийски вилаетъ и спадащъ подъ юрисдикцията на речения патриархъ, — на нѣколко пжти били залавяни отъ разбойнишки и

хайдушки чети. Всичкитѣ имъ готови пари, вещи, покѫщнини и храни били разграбени и отвлѣчени. Тѣ западнали съвсѣмъ и останали безъ срѣдства за прѣхрана. Паритѣ, които взимали подъ лихва отъ разни лихвари, мюсулмани, евреи и др., се увеличили много, та образували грамаденъ дългъ, защото тежката годишна лихва, като не могла да се изплаща на врѣме, била прибавяна къмъ главницата. Прѣдъ видъ на това, бѣднитѣ монаси се оплаквали, чрѣзъ патриарха, прѣдъ императорския ми диванъ и молили да имъ се облекчи положението, като се постанови — за напрѣдъ да не плащатъ никаква лихва на кредиторитѣ си, изплащането на главницата отъ дълга имъ да става на опрѣдѣлени годишни срокове, като на всѣки срокъ се плаща само по 5 %. По тоя начинъ тѣ биха успѣли въ кѫсо врѣме да изплатятъ дълга си. За тази цѣль по-прѣди дѣйствително били издадени редъ царски актове. Съгласно съ тѣхъ, длъжницитѣ-монаси започнали на части, на части да изплащатъ дълговетѣ къмъ своитѣ кредитори, които остаяли доволни. Обаче лихваринътъ-евреинъ, *Беличъ-Оглу*, отъ градъ София не биль доволенъ да получава само опрѣдѣлената отъ закона сума (5 %) и затова си позволявалъ да заплашва и мѫчи бѣднитѣ длъжници, изисквалъ имъ по-голѣми суми и вършилъ надъ тѣхъ произволи и дѣяния, противни на височайшитѣ ми царски заповѣди. Като ми донасятъ това, просителитѣ молятъ да имъ издамъ нова височайша царска заповѣдь, съ която строго да се запрѣти на лихварина-евреинъ да идва и влиза на сила въ тѣхния монастирь.

Молбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената справка се установява, че бѣднитѣ монаси отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, дѣйствително на два пѫти, прѣзъ 1180 год. и 1181 год. отъ егира*) били нападани, залавяни и ограбвани отъ разбойнишки чети. Всичкитѣ имъ готови пари, скѫпоцѣнни вещи и храни били взети и отвлѣчени отъ разбойницитѣ. Бѣднитѣ монаси изпаднали въ голѣма мизерия и останали безъ срѣдства за прѣхрана. Взетитѣ отъ тѣхъ на заемъ пари отъ разни лихвари, мюсулмани и евреи, не могли на врѣме да се изплатятъ и погасятъ. За това главницата на дълга имъ пораснала много и достигнала до една крупна сума отъ 115 кесии сребърни акчета. Изплащането на такава сума и при голѣма лихва било много мѫчно, дори невъзможно, понеже материалното имъ положение било крайно разорено.

По сѫщия въпросъ императорскиятъ диванъ по-рано благоволилъ и издалъ два височайши акта. Съ тѣхъ, като се взело прѣдъ видъ плачевното положение на монаситѣ-длъжници, отъ състрадание и милость, се заповѣдвало да не имъ се взима никаква лихва на дълговетѣ, и изплащането на главницата да става

*) 1766 и 1767 год. Р. Хр.

на опрѣдѣлени годишни срокове, като се внася по 5 % всѣка година. Обаче нѣкои отъ кредиторитѣ не били останали доволни отъ тоя хуманенъ и приемливъ законъ.

Поради това императорскиятъ диванъ издалъ друга височайша заповѣдь, основана на стари традиционни права. Съ тази заповѣдь се прѣдписвало на мѣстнитѣ сждебни власти, ако прѣдъ тѣхъ биха се възбудили процеси по такива искове, да ги прѣкратяватъ и оставятъ безъ послѣдствие, като ги изпращатъ въ Цариградъ, дѣто ще се разглеждатъ и рѣшаватъ прѣдъ великия везиръ. Въ привилегиитѣ и правата, които сж изложени подробно въ царскитѣ берати на митрополититѣ, подвѣдомствени на Цариградската патриаршия, изрично е казано, че когато нѣкой митрополитъ, епископъ, замѣстникъ или тѣхенъ човѣкъ-прислужникъ би възбудилъ, или срѣщу него би се възбудилъ нѣкакъвъ процесъ, който така или инакъ докосва свещения шериатъ, — подобенъ процесъ да не се разглежда отъ провинциялнитѣ сждилища, ами да се изпраща направо до компетентния въ Цариградъ сждъ, дѣто въ присжтствието на великия везиръ ще се разгледа и рѣши. Това обстоятелство се твърди напълно и отъ обясненията, които сж написани въ текста на привилегиитѣ.

Възъ основа на тази бѣлѣжка, която ми се докладва по въпроса, императорскиятъ ми диванъ е издалъ прѣзъ мѣсецъ Сеферъ 1188 год. отъ егира единъ височайши царски актъ. А прѣзъ мѣсецъ Зилкааде 1196 год. отъ егира все по сжщия въпросъ билъ издаденъ и другъ царски актъ.

За да се дѣйствува и сега споредъ тази бѣлѣжка, както и съобразно съ молбата на патриарха, азъ благоволихъ и издадохъ настоящия си царски ферманъ.

Прочее, щомъ пристигне при васъ, заповѣдвамъ ви да постжпвате и се разпореждате точно тъй, както ви се прѣдписва въ тоя ми височайши актъ. Вие, г. г. кадии на горѣпоменатитѣ кази, сте длъжни да дѣйствувате съгласно съ духа на издаденитѣ по-прѣди двѣ царски грамоти, съ отбѣлѣзанитѣ по-горѣ дати, които сж записани въ архивата на императорското ми съкровище. Трѣба да знаете още, че съгласно съ тѣхъ азъ благоволихъ да издамъ тоя си султански актъ. Старайте се да постжпвате точно споредъ смисъла на заповѣдьта ми. Въ случай, че поменатиятъ евреинъ-лихваръ, *Беличъ-Оглу*, не би се задоволилъ да получава опрѣдѣлената сума отъ 5 % срѣщу своя искъ, а би се осмѣлилъ да изисква пакъ изплащането на всички пари, които има да взема, — въ такъвъ случай заповѣдвамъ ви да отхвърлите окончателно неговия искъ, да не го зачитате и да го оставите безъ послѣдствие. Неговитѣ процеси, ако такива има възбудени, прѣпращайте въ императорския ми диванъ за разгледване въ присжтствието на великия ми везиръ, както е отбѣлѣзано съ сила на законъ въ правата и привилегиитѣ на християнското духовенство.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна отдайте на високитѣ ми царски знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя свещенъ ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниé днесъ, 15 день отъ мѣсецъ Шабанъ 1200 год. отъ егира (2 Юний 1786 година отъ Р. Хр.).

47.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниé отъ султанъ Селимъ ханъ III *). — Заповѣдь, да не се произвежда ревизия и да не се измѫчватъ монаситѣ отъ Рилския монастирь.

1215 год. 7. Зилхидже (1801 г. 10 Априлъ).

Да се дѣйствува точно споредъ съдържанието.

До моя високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бѫде извѣстно, че отъ страна на Цариградския вселенски патриархъ и синодалния му съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниé, е подадена до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана просба.

Въ тази просба се изтъква, че възъ основа на старитѣ наредби, указани въ царскитѣ берати на речения патриархъ и митрополититѣ му, никое външно лице, безъ мое височайше разрѣшение, не може да владѣе черкви и монастири, които се намиратъ подъ тѣхна юрисдикция. Явява се сѫщо, че никой отъ органитѣ на моята гражданска и военна власть *(ехли урф-тайфаси)*, дори и да е снабденъ съ бюрултия, нѣма право да върши насилия въ християнскитѣ черкви и монастири, и безъ мое изрично позволение не се допуща да произвежда ревизия въ тѣхъ. Съобщава се, че при всичко това, макаръ и да е запрѣтена всѣка намѣса и насилие отъ страна на когото и да било, и въпрѣки установенитѣ стари права на черквитѣ и монастиритѣ, — нѣкои отъ моитѣ чиновници и войници, заедно съ нѣкои влиятелни личности, проникнати отъ мисъль за лична материална облага, си позволявали да влизатъ на сила въ прочутия старъ монастирь „Св. Иванъ“, сѫщтанъ въ политѣ на Рила планина, Дупнишка каза, и подъ прѣдлогъ, че сѫ пратени да произвеждатъ ревизия на чер-

*) Султанъ Селимъ ханъ III е царувалъ отъ 1203—1222 г. отъ егира (1788—1807 г. Р. Хр.).

квитѣ, които ужъ били поправяни, вършели голѣми насилия, дори и побой, като по тоя начинъ прогоняли монаситѣ отъ тамъ. Това се повтаряло вече нѣколко пѫти и давало поводъ за многократни оплаквания прѣдъ моя императорски диванъ. Най-сетнѣ, като ме увѣдомява съ тая си просба, че наистина нѣкои отъ моитѣ граждански чиновници и отъ царскитѣ ми войници, снабдени съ бюрултия или мураселе, вършили и продължаватъ да вършатъ беззаконния и жестокости въ речения монастирь, — патриаршията ме моли да издамъ височайша заповѣдь за тѣхното окончателно прѣкратяване.

Тази просба биде благосклонно приета и се изпрати за справка въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената справка се установи, че никое външно лице не може да владѣе черквитѣ и монастиритѣ, които още отъ старо врѣме се владѣятъ само отъ патриарха и митрополититѣ; че никой отъ органитѣ на моята гражданска и военна власть, дори и да е снабденъ съ бюрултия или мураселе, нѣма право да върши насилия въ тѣзи черкви и монастири, и безъ мое изрично позволение не се допуща да произвежда ревизия въ тѣхъ; най-сетнѣ, че съгласно съ наредбитѣ, изложени въ царскитѣ берати на митрополититѣ, само подирнитѣ могатъ да се разпореждатъ въ черквитѣ и монастиритѣ, които се намиратъ подъ тѣхна юрисдикция.

Прѣдъ видъ на всичко туй азъ, като императоръ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Ти си дължень като кадия да не допущашъ никакво нарушение на старитѣ права и привилегии, дадени на речения патриархъ: тѣ иматъ сила на законъ, понеже сѫ зарегиструвани и записани въ старитѣ тефтери на императерското ми съкровище. Ти си дължень още да забранишъ веднъжъ за винаги на моитѣ граждански чиновници и на царскитѣ ми войници, дори и да иматъ бюрултия или мураселе, безъ изрична заповѣдь отъ менъ, да влизатъ на сила въ Рилския монастирь, да изнудватъ монаситѣ за материална облага и да правятъ каква-годѣ ревизия.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 7 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1215 год. отъ егира (10 Априлъ 1801 год.).

48.
ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Селимъ ханъ III. — Заповѣдь, да не се произвежда ревизия и да не се измѫчватъ монаситѣ отъ Рилския монастирь. Това е сѫщиятъ ферманъ № 47.

1215 г. 7 Зилхидже (1801 г. 10 Априлъ).

До моя високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бѫде извѣстно, че отъ страна на Цариградския вселенски патриархъ и синодалния му съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми градъ Костантиніе, е подадена до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана просба.

Въ тази просба се изтъква, че възъ основа на старитѣ наредби, указани въ царскитѣ берати на речения патриархъ и митрополититѣ му, никое външно лице, безъ мое височайше разрѣшение, не може да владѣе черкви и монастири, които се намиратъ подъ тѣхна юрисдикция. Явява се сѫщо, че никой отъ органитѣ на моята гражданска и военна власть *(ехли-урф-тайфаси)*, дори и да е снабденъ съ бюрултия, нѣма право да върши насилия въ християнскитѣ черкви и монастири, и безъ мое изрично позволение не се допуща да произвежда ревизия въ тѣхъ. Съобщава се, че при всичко това, макаръ и да е запрѣтена всѣка намѣса и насилие отъ страна на когото и да било, и въпрѣки установенитѣ стари права на черквитѣ и монастиритѣ, — нѣкои отъ моитѣ чиновници и войници, заедно съ нѣкои влиятелни личности, проникнати отъ мисъль за лична материална облага, си позволявали да влизатъ на сила въ прочутия старъ монастирь „Св. Иванъ“, сѫщанъ въ политѣ на Рила планина, Дупнишка каза, и подъ прѣдлогъ, че сѫ пратени да произвеждатъ ревизия на черквитѣ, които ужъ били поправяни, вършили голѣми насилия, дори и побои, като по тоя начинъ прогоняли монаситѣ отъ тамъ. Това се повтаряло вече нѣколко пѫти и давало поводъ за многократни оплаквания прѣдъ моя императорски диванъ. Най-сетнѣ, като ме увѣдомява съ тая си просба, че наистина нѣкои отъ моитѣ граждански чиновници и отъ царскитѣ ми войници, снабдени съ бюрултия или мураселе, вършили и продължаватъ да вършатъ беззакония и жестокости въ речения монастирь, — патриаршията ме моли да издамъ височайша заповѣдь за тѣхното окончателно прѣкратяване.

Тази просба биде благосклонно приета и се изпрати за справка въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената справка се установи, че никое външно лице не може да владѣе черквитѣ и монастиритѣ, които още отъ

старо врѣме се владѣятъ само отъ патриарха и митрополититѣ; че никой отъ органитѣ на моята гражданска и военна власть, дори и да е снабденъ съ бюрултия или мураселе, нѣма право да върши насилия въ тѣзи черкви и монастири, и безъ мое изрично позволение не се допуща да произвежда ревизия въ тѣхъ; най-сетнѣ, че съгласно съ наредбитѣ, изложени въ царскитѣ берати на митрополититѣ, само подирнитѣ могатъ да се разпореждатъ въ черквитѣ и монастиритѣ, които се намиратъ подъ тѣхна юрисдикция.

Прѣдъ видъ на всичко туй азъ, като императоръ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Ти си дълженъ като кадия да не допущашъ никакво нарушение на старитѣ права и привилегии, дадени на речения патриархъ: тѣ иматъ сила на законъ, понеже сж зарегиструвани и записани въ старитѣ тефтери на императорското ми съкровище. Ти си дълженъ още да забранишъ веднъжъ за винаги на моитѣ граждански чиновници и на царскитѣ ми войници, дори и да иматъ бюрултия или мураселе, безъ изрична заповѣдь отъ менъ, да влизатъ на сила въ Рилския монастирь, да изнудватъ монаситѣ за материална облага и да правятъ каква-годѣ ревизия.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 7 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1215 год. отъ егира (1801 год. 10 Априлъ Р. Хр.).

Вѣрно съ първообраза:

Провѣрихъ и завѣрихъ азъ, *Ес-Саидъ Ибрахимъ*,
смиренъ кадия на сѫдилището
„Махмудъ паша“ въ Костантиние.

Печатъ: *Ес-Саидъ Ибрахимъ.*

49.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Селимъ ханъ III. — Заповѣдь за правилно взимане данъка джизие (харачъ) отъ рилскитѣ монаси.

1216 год. 14 Мухаремъ (1801 год. 16 Май).

До тебе, славни мой везире, първи съвѣтнико, управителю на свѣта, ржководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който съ проницателенъ умъ давашъ насока на общественитѣ дѣла,

който съ увѣреность водишъ народнитѣ сждбини къмъ добъръ край, който уякчавашъ основитѣ на империята и доброчестината, който крѣпишъ подпоритѣ на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Всевишния, — до тебе, славни мой мушире-паша, сегашенъ валия на Румелия. Нека Богъ поддържа за дълги дни твоята слава и мощь!

Сжщо и до тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ продължи твоята сждебно-просвѣтна дѣйность и възвеличи славата ти!

Като получите тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ви бжде извѣстно слѣдното. —

Както знаете, на 11 Реджебъ 1203 год. отъ егира*) азъ се възкачихъ на славния Османовъ тронъ и поехъ управлението на държавата. По тоя поводъ азъ издадохъ височайши фермань къмъ всички мои подвѣдомствени власти и ги подканихъ да съобщатъ на интересуващитѣ се за промѣняване на тѣхнитѣ царски грамоти и берати.

Възъ основа на тази моя заповѣдь раята-монаси, живѣещи въ Рила планина, Дупнишка каза, подъ вѣдомството на финансовото управление въ Скопие, „Паша-санджаги“, — сж отправили по-прѣди до императорския ми диванъ една молба. Въ нея монаситѣ, като се основаватъ на привилегиитѣ си, отбѣлѣзани подробно въ текста на височайшия царски бератъ и като заявяватъ, че редовно и на врѣме си плащали дължимия данъкъ *джизие*, просятъ покровителството на властьта за запазване на тѣзи привилегии. Споредъ установения редъ, данъкътъ *джизие* билъ изплащанъ на жителитѣ отъ *Струга*, които сжщо били отъ вакфиранитѣ мѣста на Гаази Мустафа паша. Раята-монаси отъ Рилския монастирь „Св. Иванъ“, ако и да изплащали редовно и напълно тоя данъкъ, направо на джизиедаритѣ, ако и да били безупрѣчни въ това отношение, — все пакъ джизиедаритѣ оставали недоволни отъ тѣхъ. За туй послѣднитѣ, движени отъ алчность за богатство и облаги, гледали всѣкога, безъ какъвъ да е поводъ, да идватъ на сила заедно съ 10—20 души конници въ реченатa планина, въ самия монастирь „Св. Иванъ“, дѣто си позволявали нечувани свирѣпства и насилия. Неканенитѣ гости освѣнъ че яли, пили и се гощавали охолно, безъ да платятъ нѣщо, ами още вършили страшни изтезания надъ бѣдната рая. Положението на монаситѣ се много влошило, тѣ били разорени и, както ми се съобщава отъ автентично мѣсто, изпаднали въ крайна бѣдность. Като излагатъ всички причини за това, тжжителитѣ най-покорно молятъ прѣдъ императорския ми диванъ, да взема прѣдъ видъ оплакването имъ и за прѣкратяване на злинитѣ да издамъ единъ височайши актъ, който да обуздае джизиедаритѣ и да спре тѣхнитѣ насилия.

Молбата се прие и за справка се изпрати въ архивата на отчетното отдѣление за данъцитѣ по *джизието*, архива, па-

*) 26 Мартъ 1789 г. Р. Хр.

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

зена въ императорското ми дефтерхане. Отъ направената справка се установи слѣдното. —

Всѣки рая трѣба безусловно да се облага съ съотвѣтенъ годишенъ данъкъ *джизие*; на всѣки данъкоплатецъ се вржчва по единъ данъченъ листъ. Цѣлта на правителството била, всѣки рая-данъкоплатецъ да бжде записанъ и обложенъ съ *джизие*, да не остане вънъ отъ тоя данъкъ. Данъчнитѣ листове се раздавали отъ джизиедаритѣ на данъкоплатцитѣ, чието облагане ставало законно и справедливо, като се разпрѣдѣляли на три категории. При разпрѣдѣлянето на данъка взимало се прѣдъ видъ материалното състояние на данъкоплатеца. Тоя данъкъ се събиралъ на срока отъ правителственитѣ джизиедари и се внасялъ като доходъ въ държавното съкровище. Щомъ веднъжъ се събере той отъ раята-данъкоплатци и се внесе въ държавното съкровище, бѣдната рая не е длъжна и не може да храни безплатно царскитѣ джизиедари. Послѣднитѣ, като държавни служители, сж длъжни да не искатъ отъ раята даромъ ядене или пиене; тѣ не трѣба съ добромъ или на сила да взиматъ отъ нея нито едно акче, нито една ботка! Защото очевидно е, че подобно взиманее не законно и особно противно на нейнитѣ привилегии.

За да се дѣйствува съгласно съ тѣзи привилегии, просителитѣ прѣдставили прѣдъ императорския ми диванъ единъ султански актъ, съ дата 10 Ребби-юл-евелъ 1162 г. отъ егира*). Този актъ е издаденъ отъ прѣдшественика на бившия султанъ и възъ основа на него просителитѣ молятъ да имъ издамъ другъ.

Отъ справката, която се направи грижливо въ старата ми царска архива, се установи, че слѣдъ като билъ издаденъ този актъ, не се е издавалъ другъ съ противно съдържание. Прочее, искането на просителитѣ е законно и справедливо, понеже въ архивата нѣма противна бѣлѣжка, въ която да се казва, че не трѣба да се издава новъ актъ.

Ето защо азъ благоволихъ и издадохъ отново тоя си царски ферманъ. Като го получите, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по въпроса точно споредъ съдържанието му, както и споредъ онова на по-раншнитѣ султански актове. Нека ви бжде извѣстно, че не желая никакъ да постжпвате противъ моята воля.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 14 Мухаремъ 1216 год. отъ егира (16 Май 1801 год. отъ Р. Хр.).

---

*) 16 Февруарий 1749 г. Р. Хр.

50.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ II*). — Заповѣдь, да не се позволява на финансови и сждебни чиновници да присвояватъ имоти, останали отъ умрѣли монаси и монахини.

1233 год. Джемази-юл-ахжръ (1818 год. 16 Априлъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и великодушенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ поддържа за дълги дни твоята сждебно-шериатска дѣйность!

Като пристигне тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ и архиерейскиятъ му съвѣтъ, който заседава въ прѣсолния ми славенъ градъ, сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана молба.

Реченията патриархъ заявява, че имотитѣ и вещитѣ, които сж останали въ наслѣдство отъ нѣкой умрѣлъ духовникъ, свещеникъ, монахъ или монахиня, не трѣба да се задържатъ отъ други лица, освѣнъ отъ митрополита или патриарха за смѣтка на правителството. На държавнитѣ служители, като бейтулмала, касъма и др. било забранено и тѣ нѣмали никакво право да се мѣсятъ на сила въ тия имущества. Правото за задържане на подобни имоти е прѣдоставено на патриарха и митрополититѣ му, и е обяснено въ текста на свещенитѣ царски берати, дадени тѣмъ. Монаситѣ, които живѣятъ въ нѣкой монастирь, лежащъ въ Османската империя, отъ младость дохождали въ монастиря като свѣтски лица и тамъ се подстригвали за монаси. За това, когато нѣкой монахъ умре, всичко, каквото е оставилъ той прѣзъ живота си, се събира отъ страна на монастиритѣ и никой отъ вънъ нѣма право да се мѣси на сила въ неговитѣ вещи. Това нѣщо е било установено и узаконено още отъ старо врѣме. Но сега е починало едно духовно лице, което живѣяло въ Рилския монастиръ, Дупнишка каза, стоящъ подъ надзора на патриарха. Неговитѣ имоти, каквито и да сж били, трѣбало, съгласно съ привилегиитѣ на духовенството, да се събератъ и получатъ отъ монастиря за смѣтка на правителството. Въ това врѣме пристигнали въ монастиря държавнитѣ служители, именно бейтулмалътъ, касъмътъ и други чиновници, които на сила и съ бой взели да отниматъ отъ монаситѣ вещитѣ и имотитѣ на умрѣлото лице, като имъ казали: „тѣ сж наши имоти и като нашъ доходъ ще се запишатъ въ общия и частния тефтеръ на бейтулмала“. Като мя съобщаватъ този фактъ, тжжителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, съ

*) Султанъ Махмудъ ханъ II е царувалъ отъ 1223—1255 г. отъ егира (1808 - 1839 г. Р. Хр.)

който да се прѣмахнатъ вилнѣнията и насилията, вършени отъ държавнитѣ служители, като имъ се заповѣда да не вършатъ прѣстжпления и нарушения на тѣхнитѣ узаконени привилегии.

Тази молба веднага се изпрати за справка въ отдѣла на епископската муката, чиито книжа се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ направената справка се установи слѣдното. — Ако нѣкое отъ духовнитѣ лица — митрополити, архиепископи, епископи, игумени, свещеници, монаси и монахини — умре, неговиятъ имотъ отъ готови пари, движими имоти, мебели, вещи, коне и всѣкакви други прѣдмети — се получава отъ патриарха или митрополита за смѣтка на правителството. Държавнитѣ служители, като: бейтулмалътъ, касъмътъ, мютевелиитѣ, войводитѣ, субашитѣ, тѣхнитѣ хора и др. — нѣматъ никакво право да влизатъ на сила въ монастиря и да се мѣсятъ въ подобни имущества. Имотитѣ на умрѣлото духовно лице не трѣба да се вписватъ въ общия и частния тефтеръ на бейтулмала, като доходъ на тѣзи държавни служители. Напротивъ, тѣ ще се взиматъ и прибиратъ направо отъ патриарха или митрополититѣ за смѣтка на правителството. Въ царския бератъ, който е даденъ на вселенския цариградски патриархъ, това обстоятелство е подробно обяснено. По тоя въпросъ попрѣди билъ издаденъ височайши царски актъ. Въ този актъ е било казано слѣдното: ако нѣкое духовно лице умре, безъ да остави свои законни наслѣдници, съ имотитѣ му ще се постжпва съгласно съ привилегиитѣ, дадени на висшето духовенство; ако пъкъ умрѣлото лице има законни наслѣдници, послѣднитѣ нѣматъ право да турятъ ржка на неговитѣ парични суми и вещи; съ тоя имотъ ще се постжпи съгласно съ наредбитѣ, приети въ новия законъ, нѣщо, което се вижда отъ резюмето, извлѣчено отъ старата архива.

Като имахъ прѣдъ очи привилегиитѣ на духовенството, азъ благоволихъ да издамъ тоя си височайши актъ за знание и ржководство. Заповѣдвамъ ти, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. При дѣйствията си спазвай всѣкога привилегиитѣ, които сж дадени на речения патриархъ и които подробно сж отбѣлѣзани въ свещения ми бератъ. Тѣ сж региструвани една по една въ книжата на царското ми дефтерхане. Ако видишъ и се увѣришъ, че умрѣлото духовно лице е нѣкой свещеникъ, монахъ или монахиня и не е оставило слѣдъ себе си законни наслѣдници, ще знаешъ, че неговитѣ имоти, каквито и да сж, ще се прибиратъ и получаватъ направо отъ патриарха и митрополититѣ за смѣтка на правителството. За това на тебе се налага дългъ да не допускашъ по никой начинъ нѣкои отъ държавнитѣ служители, като бейтулмала, касъма и др., да влизатъ на сила и да се мѣсятъ въ тия имущества.

Тъй да знаешъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми

султански фермань, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесь, 21 Джемази-юл-ахиръ 1233 год. отъ егира (16 Априлъ 1818 год. отъ Р. Хр.).

51.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь, д не се прѣчи на ремонта на нѣкои монастирски кѫщи.

1233 год. 30 Рамазанъ (1818 год. 21 Юлий).

До високо-просвѣтения, славенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ увеличи твоята сила и власть!

Като получишъ тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че нѣколко души жители отъ Рилския монастирь, именно *Ибрахимъ, Хасанъ, Мехмедъ, Павле* и др. сѫ отправили до моя императорски диванъ въ прѣстолния ми градъ една надлежно подпечатана молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че притежаванитѣ отъ тѣхъ вакѫфски кѫщи, лежащи въ територията на речения монастирь, били много порутени, та се нуждаели отъ голѣма поправка. За това просителитѣ сторили намѣрение да ги поправятъ, при условие, че съ поправянето никому нѣма да се накърнятъ интереситѣ споредъ шериата. Обаче нѣкои жители отъ *реченото село* (мочастирь) заедно съ мѣстния забитинъ почнали да имъ правятъ спънки. Всѣки отъ тѣхъ имъ заявилъ направо така: „докато на менъ не платите толкова и толкова пари, азъ никога нѣма да ви допусна да си поправите кѫщитѣ“.

Като се знае, че изнудването за парични суми е произволъ и явно противорѣчи на свещения шериатъ, като се има прѣдъ видъ, че самиятъ забитинъ върши насилия и се мѣси въ чужди имоти, — просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, който да тури край на такива произволи и противо-шериатски дѣяния, и да опрѣдѣли — спора съ речения забитинъ да се разгледа по сѫдебно-шериатски редъ.

Възъ основа на тази молба азъ благоволихъ да издамъ настоящата височайша заповѣдь, съ която повелявамъ — възникналиятъ споръ да се разгледа и рѣши точно споредъ шериата отъ мѣстния сѫдъ.

Щомъ тоя ми свещенъ актъ пристигне тамъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ въ дадения случай съгласно съ волята ми, изразена въ него. Въпроса за произволното намѣсване въ чужди имоти ще разгледашъ отдѣлно, като отдѣленъ споръ и то по

сѫдебно-шериатски редъ. Всички други странични обстоятелства по тоя въпросъ ще разрѣшишъ по чиста съвѣсть, справедливо. Ако работата стои така, както ми се прѣдставя, ти трѣба да дѣйствувашъ по старому, напълно съгласно съ постановленията на шериата. Още повече ще внимавашъ и слѣдишъ, да не би съ поправката на тѣзи кѫщи да се нанесе нѣкому врѣда или загуба споредъ шериата. На всѣко насилие и намѣса въ чужди имоти да туришъ край. На забитина за напрѣдъ да не позволявашъ да върши дѣяния, противни на закона, на свещения шериатъ и на тоя ми височайши актъ. Гледай по тая работа да не ми се изпраща повторно оплакване.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Рамазанъ 1233 год. отъ егира (21 Юлий 1818 г. Р. Хр.).

52.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Това е сѫщиятъ ферманъ № 51. Прѣписътъ не е завѣренъ.

1233 год. 30 Рамазанъ (1818 год. 21 Юлий).

До високо-просвѣтения, славенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ увеличи твоята сила и власть!

Като получишъ тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че нѣколко души жители отъ Рилския монастирь, именно *Ибрахимъ, Хасанъ. Мехмедъ, Павле* и др. сѫ отправили до моя императорски диванъ въ прѣстолния ми градъ една надлежно подпечатана молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че притежаванитѣ отъ тѣхъ вакѫфски кѫщи, лежащи въ територията на речения монастирь, били много порутени, та се нуждаели отъ голѣма поправка. За това просителитѣ сторили намѣрение да ги поправятъ, при условие, че съ поправянето никому нѣма да се накърнятъ интереситѣ споредъ шериата. Обаче нѣкои жители отъ реченото село (монастирь) заедно съ мѣстния забитинъ почнали да имъ правятъ спънки. Всѣки отъ тѣхъ имъ заявилъ така: „докато на менъ не платите толкова и толкова пари, азъ никога нѣма да ви допусна да си поправите кѫщитѣ“.

Като се знае, че изнудването за парични суми е произволъ и явно противоречи на свещения шериатъ, като се има прѣдъ

видъ, че самиятъ забитинъ върши насилия и се мѣси въ чужди имоти,—просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, който да тури край на такива произволни и противо-шериатски дѣяния, и да опрѣдѣли—спора съ речения забитинъ да се разгледа по сждебно-шериатски редъ.

Възъ основа на тази молба азъ благоволихъ да издамъ настоящата височайша заповѣдь, съ която повелявамъ — възникналиятъ споръ да се разгледа и рѣши точно споредъ шериата отъ мѣстния сждъ.

Щомъ тоя ми актъ пристигне тамъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ по тая работа съгласно съ волята ми, изразена въ него. Въпроса за произволното намѣсване въ чужди имоти ще разгледашъ отдѣлно, като отдѣленъ споръ и то по сждебно-шериатски редъ.Всички други странични обстоятелства по тоя въпросъ ще разрѣшишъ по чиста съвѣсть, справедливо. Ако работата стои така, както ми се прѣдставя, ти трѣба да дѣйствувашъ по старому,напълно съгласно съ постановленията на шериата. Още повече ше внимавашъ и слѣдишъ, да не би съ поправката на тѣзи кжщи да се нанесе нѣкому .врѣда или загуба споредъ шериата. На всѣко насилие и намѣса въ чужди имоти да туришъ край. На забитина за напрѣдъ да не позволявашъ да върши дѣяния, противни на закона, на свещения шериатъ и на тоя ми височайши актъ. Гледай по тая работа да не ми се изпраща повторно оплакване.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Рамазанъ 1233 г. отъ егира (21 Юлий 1818 г. Р. Хр).

53.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь относително владѣнието на монастирския чифликъ Поцърнинци, Радомирска нахия.

1234 год. 25 Рамазанъ (1819 год. 19 Юлий).

До високо-просвѣтения, славенъ и достоенъ кадия на Радомирската нахия. Нека Богъ ти даде слава и мощь!

Като получишъ този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ слѣдното. —

Цариградскиятъ грѣцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми

видъ, че самиятъ забитинъ върши насилия и се мѣси въ чужди имоти,—просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, който да тури край на такива произволни и противо-шериатски дѣяния, и да опрѣдѣли—спора съ речения забитинъ да се разгледа по сждебно-шериатски редъ.

Възъ основа на тази молба азъ благоволихъ да издамъ настоящата височайша заповѣдь, съ която повелявамъ — възникналиятъ споръ да се разгледа и рѣши точно споредъ шериата отъ мѣстния сждъ.

Щомъ тоя ми актъ пристигне тамъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ по тая работа съгласно съ волята ми, изразена въ него. Въпроса за произволното намѣсване въ чужди имоти ще разгледашъ отдѣлно, като отдѣленъ споръ и то по сждебно-шериатски редъ.Всички други странични обстоятелства по тоя въпросъ ще разрѣшишъ по чиста съвѣсть, справедливо. Ако работата стои така, както ми се прѣдставя, ти трѣба да дѣйствувашъ по старому,напълно съгласно съ постановленията на шериата. Още повече ше внимавашъ и слѣдишъ, да не би съ поправката на тѣзи кжщи да се нанесе нѣкому .врѣда или загуба споредъ шериата. На всѣко насилие и намѣса въ чужди имоти да туришъ край. На забитина за напрѣдъ да не позволявашъ да върши дѣяния, противни на закона, на свещения шериатъ и на тоя ми височайши актъ. Гледай по тая работа да не ми се изпраща повторно оплакване.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Рамазанъ 1233 г. отъ егира (21 Юлий 1818 г. Р. Хр).

53.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь относително владѣнието на монастирския чифликъ Поцърнинци, Радомирска нахия.

1234 год. 25 Рамазанъ (1819 год. 19 Юлий).

До високо-просвѣтения, славенъ и достоенъ кадия на Радомирската нахия. Нека Богъ ти даде слава и мощь!

Като получишъ този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ слѣдното. —

Цариградскиятъ грѣцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми

градъ Костантиние, сж подали до императорския ми диванъ една надлежно подписана и подпечатана молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на Самоковския митрополитъ, който зависи отъ Цариградската гръцка патриаршия, се говори за правата и привилегиитѣ, съ които се ползуватъ монастирскитѣ недвижими имоти — лозя градини, чифлици, емляци и др., принадлежащи на черкви и монастири. Обаче тѣзи права и привилегии не били никакъ зачитани и уважавани отъ органитѣ на мѣстната власть. Отъ извѣстно врѣме насамъ нѣкои злонамѣрени лица, обзети отъ користолюбиви замисли, започнали систематически да дѣйствуватъ така противъ шериата и противъ царската архива *куюдатъ*. Въ текста на послѣдната сж вписани едно по едно правата и привилегиитѣ на всѣки митрополитъ, и всичко това било извѣстно на мѣстнитѣ власти. Но нѣкои отъ тѣхъ нарочно си позволявали да нахлуватъ силомъ въ монастирскитѣ имоти, които състоятъ отъ земи, чифлици, емляци и др., лежащи въ землището на селото *Поцърнинци*, Радомирска нахия, управявана подъ *илтизамъ* отъ частни лица, *мюлтезими*. Това нѣщо ми се съобщи отъ надлежнитѣ мои вѣрни власти. Просителитѣ поради туй молятъ да издамъ по въпроса единъ височайши актъ, който веднъжъ за винаги да тури край на произволитѣ и насилията, вършени надъ бѣдната ми рая и надъ монаситѣ отъ речения монастирь.

Тази просба се уважи и за справка се изпрати въ царското ми дефтерхане. Началникътъ на послѣдното извлѣкълъ накратко нѣкои нужни за случая пасажи и съ докладъ ми донася слѣдното.—

Село *Поцърнинци*, споредъ както е записано, лежи въ Радомирската нахия. Въ него живѣе рая, която населява чифлици и бащинии. Тази рая е обложена съ данъка *испенчъ-ресуми*, затова домакинитѣ тамъ се именуватъ *испенчъ-хаане*. Които плащатъ данъка *испенчъ-ханеси* сж длъжни да доставятъ като десетъкъ бѣло чисто жито, смѣсено жито и други суми. Общата сума на приходитѣ, които трѣба да изплащатъ раята-селяни, възлиза на *14,600 акчета*. Тази сума редовно се внася въ правителственото съкровище, дѣто има наредено специално за това финансово бюро. Въ главния правителственъ тефтеръ е писанъ съ думи и цифри приходътъ отъ селото *Поцърнинци*, съединенъ въ единъ тефтеръ съ прихода, който се получава отъ раята, живѣеща въ селото *Егълница*, Радомирска нахия. Общата сума, която се прибира отъ данъцитѣ на тѣзи двѣ села, възлиза като *знаметъ* на *33,016 акчета*. Отъ тази сума се изплащатъ годишно 30,000 акчета на записания заименъ *Вейселъ Хасановъ*. Остатъкътъ се изплаща на други негови съучастници. Това обстоятелство се твърди отъ забѣлѣжката, писана въ старитѣ правителствени тефтери. Така сжщо и имотътъ, принадлежащъ на монастиря „Св. Иванъ“, скжтанъ въ планината Рила, Дупнишка нахия, е записанъ подробно въ тѣзи стари правителствени тефтери. Въ територията, която се

владѣе отъ речения монастирь, се намира една мѣстность, *Еминé-чаири*. Тамъ, въ тази мѣстность, лежатъ и други още земи. За тѣзи имоти монаситѣ отъ сѫщия монастирь притежаватъ отъ нѣкогашнитѣ велики султани стари свещени актове. Възъ основа на тѣзи актове и по-сетнѣшнитѣ наши славни и велики господари били издали на реченитѣ монаси нови височайши фермани, които иматъ сила на законъ. Тъй щото старитѣ правителствени тефтери по съдържание сѫ идентични съ височайшитѣ актове. Това е фактъ неоспоримъ, защото тъкмо така е записано въ старитѣ и новитѣ правителствени книжа.

Записанитѣ по тоя начинъ монастирски имоти — лозя, воденици, градини, ливади и ниви — се считатъ привилегировани и освободени отъ изплащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Открай врѣме, па и до днесъ, монастирътъ е билъ длъженъ да изплаща годишно само данъкъ за овцетѣ и данъкъ за кошеритѣ съ пчели за медъ. Това е извѣстно и стои отбѣлѣзано въ правителствения старъ тефтеръ. Монаситѣ отъ тоя монастирь били волни и не плащали на правителството нито тежки данъци, наречени *аварúсъ-диванúе*, нито обикновени данъци, наречени *текялúфи-урфúе*. Даже и сега въ новитѣ правителствени тефтери стои забѣлѣзано, че монастирскитѣ имоти — лозя, градини, воденици, бостани и земи, изкопани съ брадви, били още отъ най-старо врѣме привилегировани и освободени отъ изплащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Защото доказано е положително, че монастирскитѣ имоти, като привилегировани, били записани и въ официалнитѣ правителствени регистри. Ако обаче отсетнѣ монаситѣ отъ тоя монастирь биха обработвали ниви и земи, лежащи подъ тимаръ и данъкъ; ако такива земи тѣ биха стопанисвали като своя собственость или биха взимали подъ залогъ, — въ такъвъ случай тѣ сѫ длъжни да изплащатъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това се потвърждава отъ изричната бѣлѣжка, писана въ старитѣ правителствени книги. А писаното въ старитѣ царски книги е нѣщо като законъ, което не ще съмнѣние се записва и въ новитѣ правителствени книги. Описътъ на тѣзи имоти се счита за официаленъ, за това е станалъ достояние на отдѣла по имотитѣ.

Споредъ изискванията на официалнитѣ правителствени тефтери, селото *Поцърнинци* и лежащитѣ въ землището му чифлици, бащинии и други земи трѣба да се облагатъ съ извѣстни данъци и налози. Тѣзи данъци се получаватъ като *зиаметъ* направо отъ заимина *Вейселъ Хасановъ* и отъ други съучастници. А Рилскиятъ монастирь *Св. Иванъ* притежава въ землището на сѫщото село ливади, воденици, валявици, градини, ниви и други земи. Всички тѣзи монастирски земи и мѣста сѫ записани още отъ старо врѣме като собственость на речения монастирь. Послѣдниятъ има пълно право да ги владѣе както си ще.

Управительтъ на императорското дефтерхане, *Абдулъ Сами Ефенди*, като ми прѣдстави тоя докладъ, изрази желание да се

удовлетвори молбата на просителитѣ и да имъ се издаде нужния султански актъ. Възъ основа на тоя докладъ, който ми се прѣдстави и споредъ който трѣба да се дѣйствува, азъ издадохъ настоящия си царски ферманъ.

Прочее, щомъ получите този актъ, длъжни сте и заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по въпроса споредъ съдържанието му и съобразно съ доклада, прѣдставенъ отъ вѣрния ми служитель *Абдулъ Сами*. Споредъ изискванията на императорското дефтерхане, приходътъ отъ с. *Поцърнинци* и приходътъ отъ подчинения подъ него чифликъ ще принадлежатъ на заимина *Вейселъ Хасановъ* и на неговитѣ съучастници. Имотитѣ, състоящи отъ ливади, воденици, валявици, градини, ниви и др., лежащи въ землището на с. *Поцърнинци* и принадлежащи на монастиря *Св. Иванъ Рилски*, за напрѣдъ ще се владѣятъ отъ управата (игумената) на тоя монастирь, както това се е практикувало още отъ старо врѣме. Заповѣдвамъ ви при туй да не дѣйствувате, нито да допущате нѣкого да дѣйствува противъ духа на книжата отъ императорското ми дефтерхане, както и противъ съдържанието на тоя ми царски актъ. Въ владѣнието на имотитѣ, лежащи въ с. *Поцърнинци*, недѣйте допуща никого отъ вънъ, който и да бѫде той, да се мѣси на сила. Защото тѣзи имоти, като монастирски, сѫ привилегировани и, освѣнъ монастирската управа, другъ никой нѣма право да се мѣси въ тѣхъ.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесь, 25 день отъ мѣсецъ Рамазанъ 1234 год. отъ егира (19 Юлий 1819 г. Р. Хр.).

54.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь относително владѣнието на извѣстни имоти отъ Рилския монастирь. Между другото тукъ се посочватъ привилегиитѣ на раята отъ село Бобошево.

1236 год. 30 Джемази-юл-ахжръ (1821 год. 24 Мартъ).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и великодушни кадии на казитѣ Дупнишка и Славешка (*„Ислявище“*). Нека Богъ подкрѣпи вашата сѫдебно-шериатска дѣйность!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ архиерейския си сѫвѣтъ, който заседава въ славната ми столица, сѫ отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба се разправя слѣдното. —

Село *Рила* и село *Каменикъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ даватъ заедно годишенъ приходъ *6,225 акчета*. Тази сума като тимаръ се получава отъ спахията *Мехмедъ-ага*. Село *Пороминъ*, Дупнишка нахия и село *Бистрица*, сѫщата нахия даватъ задружно годишенъ приходъ *14,994 акчета*. Тази сума е писана като тимаръ на името на спахията *Ахмедъ Алиевъ*, който я и притежава. Село *Баланово*, Дупнишка нахия като *хассъ* се притежава отъ *Мехмедъ паша* и е негово владѣние. Село *Бобошево*, Дупнишка нахия е собствено притежание на султановата дъщеря *Исмиханъ Султание*. Село *Слатина*, Дупнишка нахия заедно съ други села дава годишенъ приходъ като тимаръ *8,058 акчета*. Тази сума се прибира отъ пенсионера *Шабанъ Мехмедовъ*. Мездрата (селото) *Сърбински Дернездѐтъ*, Струмишка нахия и село *Байрамово* даватъ годишенъ приходъ като тимаръ *7,713 акчета*. Тази сума се притежава отъ спахията *Али Велиединовъ*, на чието име е и писана въ правителственитѣ книги. Въ Дупнишката нахия, въ мѣстността *Постница* има една монастирска ливада. Една нива има въ мѣстността *Балта*, а въ мѣстността *Шипочени* лежатъ: една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ. Монастирьтъ притежава въ село *Рила* единъ самоковъ за желѣзни руди и три мелници. Въ село *Пороминъ* той има четири воденици, двѣ ливади и три ниви. Всички тѣзи имоти сѫ точно опрѣдѣлени и сѫ писани на името на монаситѣ отъ монастиря *Св. Иванъ*. За тѣзи имоти не се плаща нито данъкъ, нито десетъкъ. Въ село *Баланово* има единъ монастирски чифликъ, на който произведенията се прибиратъ отъ монаситѣ, а законнаятъ десетъкъ се дава на спахията. Въ село *Бобошево* лежи едно монастирско лозе, чийто десетъкъ се плаща на чиновника по земитѣ. Въ село *Слано* има една монастирска нива, чийто десетъкъ се плаща на чиновника по земитѣ. Въ село *Джерманъ*, Славешка нахия при рѣка *Джерманъ* Рилскиятъ монастирь притежава четире мелници и два бостаня, чийто десетъкъ се плаща на чиновника по земитѣ. Тѣзи монастирски имоти, които сѫ точно опрѣдѣлени, се владѣятъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь и така сѫ записани въ императорското дефтерхане. Реченитѣ монаси иматъ пълно право да владѣятъ тѣзи имоти, които състоятъ отъ ниви, ливади, бостани, кошери съ пчели за медъ и мелници, споредъ както сѫ отбѣлѣзани въ императорското дефтерхане. Данъкътъ и десетъкътъ на монастирскитѣ имоти, които състоятъ отъ единъ чифликъ въ с. *Баланово*, едно лозе въ с. *Бобошево*, една нива въ с. *Слано*, четири мелници и два бостаня въ село *Джерманъ*, ще се изплаща редовно и съгласно закона на чиновника по земитѣ. Тоя данъкъ ще се изплаща точно, безъ липса, тъй както е записано въ канона и въ тефтеря, безъ да се правятъ за това насилия на раята-монаси. Ала чиновницитѣ, които сѫ описвали и събирали данъцитѣ и десетъка отъ чифлика, нивата, воденицитѣ и лозето, би трѣбало да бѫдатъ честни и аку-

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

ратни, та да не изискватъ повече отъ налозитѣ, които сж точно опрѣдѣлени и законно отбѣлѣзани въ тефтеритѣ. Съобщава се обаче, че чиновницитѣ по земитѣ не били такива, ами изисквали съ насилие по-голѣми налози и по-голѣмъ десетъкъ за нивитѣ, мелницитѣ и бостанитѣ. По тая причина просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, съ който да се заповѣда строго на реченитѣ чиновници, да не вършатъ насилия и да не се намѣсватъ въ монастирскитѣ имоти, но да дѣйствуватъ съобразно съ дефтерхането.

Молбата се прие и за справка се изпрати въ старата архива, въ отдѣла *„Рузнамдже“*, чиито дѣла се пазятъ въ императорското дефтерхане.

Отъ направената внимателно справка управата на дефтерхането ми прѣдстави една кратка бѣлѣжка *(деркенаръ)* съ това съдържание. — Подъ владѣнието на монастиря *Св. Иванъ*, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка нахия, се намиратъ слѣднитѣ имоти: една ливада въ мѣстностьта *Постница;* една нива подъ *Постницата* въ мѣстностьта *Балта*; една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ, заедно съ други прѣдмети въ мѣстностьта *Шипочени*. Рилскиятъ монастиръ още отъ старо врѣме владѣе въ с. *Рила* мелници и лозя, за които не плаща данъкъ и десетъкъ. Сжщо тамъ се намира единъ самоковъ за желѣзни руди и три мелници заедно съ принадлежноститѣ имъ. Този монастиръ още отъ старо врѣме притежава въ с. *Пороминъ* недвижими имоти и земи, за които не е плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Имотитѣ сж: четири мелници, лежащи подъ селото, двѣ ливади, три ниви и др. Освѣнъ това, реченията монастиръ има лозя и воденици, за които плаща надлежния законенъ десетъкъ. Имотитѣ състоятъ отъ единъ монастирски чифликъ, лежащъ въ землището на с. *Баланово*, който се владѣе отъ монаситѣ на монастиря. Произведенията му се получаватъ отъ послѣднитѣ, а десетъкътъ му се дава на спахията. Въ село *Бобошево* се притежава едно лозе, наречено *Михаилово*. Десетъкътъ му ще се плаща на чиновника по земитѣ. Въ село *Слано* се намира една нива, която се е владѣла отъ *Дериджъ-Балибей*. Десетъкътъ ѝ ще се дава на чиновника по земитѣ. Въ село *Джерманъ*, въ мѣстностьта *Подъ-Илийца*, лежатъ четири мелници и два бостаня, които се владѣели отъ *Мустафа ага*. Данъкътъ и десетъкътъ за тѣхъ ще се плаща на чиновника по земитѣ. Броятъ на монаситѣ отъ Рилския монастиръ по списъкъ е *двайсеть и деветь души*, които образуватъ общото монастирско братство, *джемаат-кешишиянъ*. У тѣхъ се пазятъ стари свещени актове, издадени отъ прѣдишнитѣ султани, както и отъ султана *Худа-вендигяръ*. По съдържание тѣзи царски грамоти хармониратъ напълно съ официалнитѣ императорски тефтери. Така сж записани тѣ и въ старата архива. Отъ тѣхъ става ясно, че зависимитѣ отъ казания монастиръ лозя, мелници, валявици, градини, ливади и ниви — били привилегировани и освободени отъ

плащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ спрѣмо правителството. Установява се само, че открай врѣме се плащалъ данъкъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*. Това се вижда отъ бѣлѣжкитѣ, писани въ старитѣ тефтери. Монаситѣ отъ сжщия монастирь не били облагани съ данъкъ; тѣ били съвършено освободени отъ плащане на тежкитѣ данъци, *аварисъ-диваниé* и *текялифи-урфиé*, нѣщо, което се доказва отъ бѣлѣжката, писана въ старитѣ тефтери. Споредъ новитѣ правителствени тефтери, монастирскитѣ недвижими имоти: лозя, мелници, бостани, ливади, ниви и земи, изкопани отсетнѣ съ брадва — се считатъ привилегировани и освободени отъ плащане на каквито и да е правителствени данъци. Само ако отпослѣ монаситѣ биха обработвали чужди земи, лежащи подъ тимаръ, биха притежавали земи като своя собственость или биха ги взели подъ залогъ, — само тогава тѣ сж длъжни да плащатъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това нѣщо така било отбѣлѣзано въ старитѣ тефтери, така се отбѣлѣза въ новитѣ, па така се вписа и въ подробнитѣ списъци.

Въ село *Рила*, Дупнишка нахия, живѣятъ рая-християни и мюсулмани заедно. Тамъ има и отдѣлни *бащинии*. Населението отъ селото извършва задружно вършидбата на хранитѣ, взима десетъкъ и го прѣдава на чиновника. Доходътъ на това село, който се прибира отъ мюсулманитѣ и раята, състои отъ данъцитѣ *чифтъ-хаккж* и *кендумъ ве махлюдъ*. Общата сума на дохода заедно съ други суми възлиза на *24,493 акчета*. А тази сума, отбѣлѣзана словомъ въ подробнитѣ списъци и въ общата главна книга, се съединява съ други суми и възлиза като *зиямéтъ* на *28,658 акчета*. Така е отбѣлѣзана и въ общата главна книга. Отъ тази обща сума се изваждатъ само *179 акчета* за речения *Мехмедъ*, а другитѣ суми оставатъ записани за смѣтка на другитѣ негови другари-съучастници.

Въ селата *Пороминъ* и *Бистрица* живѣятъ мюсулмани и християни. Тамъ има и отдѣлни *бащинии*. Мюсулманитѣ и християнитѣ плащатъ *чифтъ-хаккж* (право за орань съ два вола); даватъ въ натура чисто пшенично брашно, наречено *кендумъ*; даватъ смѣсено жито, ржжь и ечемикъ, наречено *махлюдъ*. Оризаритѣ, които тамъ сѣятъ оризъ и се наричатъ *чалтъкчияни*, даватъ десетъкъ отъ оризитѣ; а общината *юручка* („юрукиянъ“) дава смѣсено жито. Общата сума на тѣзи приходи, съединени съ други, възлиза на *4,510 акчета*. Тази сума е точно отбѣлѣзана въ списъцитѣ, па така е вписана и въ общата главна книга. Село *Бистрица* заедно съ други села дава годишенъ приходъ *12,999 акчета*. Отъ тази сума на спахията *Ахмедъ Алиевъ* се даватъ *9,552 акчета*, а остатъкътъ се записва за смѣтка на неговитѣ другари-съучастници.

Село *Балановo*, Дупнишка нахия е населено съ мюсулмани и рая-християни. Тамъ има и отдѣлни *бащинии*. Мюсулманитѣ даватъ само данъкъ *чифтъ-хаккж*, а раята-християни изплащатъ въ натура чисто пшеничено жито и смѣсено жито. Селото, споредъ

както се твърди, заедно съ други села дава доходъ годишно *6,000 акчета.* Тая сума се получава като *хассъ-кариеси* отъ стопанина на селото Мехмедъ паша.

Село *Бобошево* и село *Илковица* сж населени съ малко мюсулмани и рая-християни. Има отдѣлни махали и отдѣлни общини. Село *Бобошево*, село *Илковица*, махалитѣ и общинитѣ сж собствено притежание на султанката *Исмиханъ Султание*, дъщеря на султанъ *Худа-вендигяръ*. Въ официалнитѣ правителствени тефтери фигурира името на реченатa султанка, като пълна стопанка на това село. Така че всичкитѣ земи, посѣви и тѣмъ подвластни мѣста, които лежатъ въ прѣдѣлитѣ на реченото село, се считатъ за пълна собственость на *Исмиханъ Султание*. Живѣещитѣ тамъ рая-християни, тѣхната челядъ, хайманитѣ, домочадието и фамилията на хайманитѣ — сж длъжни да плащатъ слѣднитѣ годишни налози: *харачъ, испенчъ, галатъ, бачъ-пазари, ресуми-интизапъ, ихзариакчеси, кяру-кесп-ресуми* и *кяру-меншах-ресуми*. Освѣнъ тѣхъ раитѣ не сж длъжни да плащатъ други налози като: *ресуми-бадихава, ресуми-ниябетъ, ресуми-джурмъ-ве-джинаедъ, ресуми-бейтулмалъ, хассе-ве-амме, ресуми-юва, ресуми-качкунъ, ресуми-мали-гаибъ, ресуми-мали-мевкудъ, ресуми-арузъ, ресуми-тапуй-земинъ, ресуми-тияра* и др. Отъ всички тѣзи налози, отъ всички задължения, общи и частни, и отъ данъцитѣ *ресуми-урфие* раята-християни били съвършено освободени, тъй като и по-прѣди тѣ се считали за свободни граждани и имали особно административно-финансово управление като отдѣлна муката. Тази муката се притежавала самостойно отъ реченатa султанка *Исмиханъ Султание*. Поради туй подирната била пълна владѣтелка и на това село. Раята-християни отъ това село били привилегировани. Отъ тѣхъ не могли да взиматъ *черахори*. Тѣ не били длъжни да даватъ синоветѣ си за *еничари*. Тѣхнитѣ жилища се считали неприкосновени и чужди хора не могли да прѣнощуватъ тамъ. Отъ тѣхъ сжщо не могли да взиматъ *кюрекчияни*. Тѣ били освободени отъ тежки и обикновени данъци (*аварисъ-диване* и *ресуми-урфие*), отъ даване храна, ечемикъ (*арпа*), сѣно (*отлукъ*), слама (*саманъ*). Освѣнъ това, тѣ били освободени отъ тежкия личенъ данъкъ — доставяне дървенъ строителенъ материалъ (*кересте*). Тѣхъ не могли на сила подъ конвой да ги закарватъ, не могли да ги нападатъ, не могли да ги обсаждатъ. Никому, нито на едно лице отъ моитѣ държавни сановници и служители — юмери, кадии, назжри, емини, бейтулмали (частни и общи), мубашири и др., не се позволява, напротивъ, строго се забранява да нахлува и влиза силомъ въ имѣнията на тѣзи рая-селяни. Това е изрично казано както въ старитѣ, тъй и въ новитѣ царски тефтери. Мюсулманитѣ отъ това село даватъ данъкъ само *чифтъ-хаккж*, а раята-християни давали въ натура чиста пшеница и смѣсено жито *(кендум-ве-махлюдъ)*. Общата сума на тия данъци заедно съ

други възлиза на *19,082 акчета.* Тази сума е отбѣлѣзана въ тефтеритѣ на вакжфа.

Въ село *Слатино,* въ което живѣятъ християни и мюсулмани, има отдѣлни *бащинии.* Въ землището на това село лежи и монастирскиятъ чифликъ. Мюсулманитѣ плащатъ само данъка *чифтъ-хаккж,* а раята дава чиста пшеница и смѣсено жито. Общата сума на прихода отъ това село и отъ чифлика годишно възлиза на *5722 акчета.* Тази сума е отбѣлѣзана словомъ въ подробния правителственъ списъкъ и въ общата главна книга. Прибавена къмъ други села и записана като *зиаметъ,* тя възлиза на *20,843 акчета.* Отъ тази сума се изваждатъ 3,206 акчета и се даватъ на поменатия *Шабанъ Мехмедовъ,* а остатъкътъ се вписва за смѣтка на неговитѣ другари-съучастници.

Мездрата *Сръбски Дернездетъ* и село *Байрамово,* Славешка нахия се обработватъ отъ *кяфири* (невѣрници). Десетъкътъ имъ се изплаща на спахията. Кяфиритѣ изкарватъ въ тѣзи села чиста пшеница и смѣсено жито. Тѣзи двѣ села, както се потвърждава отъ подробния правителственъ списъкъ и отъ общата главна книга, даватъ годишенъ приходъ *450 акчета.*

Село *Градоманци,* Илийнска нахия, присъединено при други села, дава годишенъ приходъ *10,000 акчета.* Отъ тази сума се дава като пенсия на *Али-Велиединовъ 1216 акчета.* Останалата сума е записана върху смѣтката на неговитѣ другари-съучастници.

Така, споредъ това прѣцѣнение и съгласно съ исканията на дефтерхането, може да се установи слѣдното. —

Монастирьтъ „Св. Иванъ Рилски“ притежава: една нива въ мѣстностьта *Балта,* една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Шипочени.* Въ село *Рила* има единъ самоковъ за желѣзни руди и три мелници. Въ село *Пороминъ* има четире мелници, двѣ ливади и три ниви. Всички тия имоти се владѣятъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь и за тѣхъ не се плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Освѣнъ това монаситѣ отъ монастиря притежаватъ единъ чифликъ, който се намира въ с. *Балановo.* Произведенията на тоя чифликъ се получаватъ отъ монаситѣ, а десетъкътъ се изплаща на спахията. Монастирьтъ владѣе въ село *Бобошево* едно лозе, чийто десетъкъ се изплаща на чиновника по земитѣ. Сжщо въ с. *Слано* монастирьтъ притежава една нива, чийто десетъкъ се изплаща на чиновника. При това монастирьтъ има въ с. *Джерманъ* до рѣка *Джерманъ* четире воденици и два бостаня, чийто данъкъ трѣба да се изплаща на чиновника по земитѣ. Понеже всички тѣзи имоти се владѣятъ отъ Рилския монастирь, затуй и произведенията имъ трѣба да се получаватъ отъ монаситѣ на тоя монастирь.

Приходътъ и данъцитѣ отъ с. *Рила* се прибиратъ отъ спахията *Мехмедъ* и отъ други негови другари-съучастници. Приходитѣ и даньцитѣ отъ село *Пороминъ* и с. *Бистрица* се получаватъ отъ спахията *Ахмедъ Алиевъ* и отъ други негови дру-

гари-съучастници. А приходитѣ и данъцитѣ отъ с. *Баланово* принадлежатъ на *Мехмедъ паша*, който е законенъ стопанинъ на селото като *хассъ-кариесй*. Приходитѣ и данъцитѣ отъ с. *Бобошево* принадлежатъ на султанката *Исмиханъ Султание*, защото тя е пълна притежателка на самото село *Бобошево*. Приходитѣ и данъцитѣ отъ село *Слано* се прибиратъ отъ спахията *Шабанъ Мехмедовъ* и отъ други негови другари-съучастници. А приходитѣ и данъцитѣ отъ мездрата *Сръбски Дернездетъ* и отъ с. *Байрамово* се слѣдва да се получаватъ отъ спахията *Али Велиединовъ* и отъ неговитѣ другари-съучастници.

Тѣзи подробни свѣдѣния ми се прѣдставиха въ резюме лично отъ директора (*дефтеръ емини*) на императорското дефтерхане, моя славенъ и достоенъ *Абдулъ Кадилъ Ефенди* (нека Богъ му дарува слава и мощь!).

Понеже по тоя въпросъ намирамъ за добрѣ да се дѣйствува съгласно съ прѣдставения ми докладъ, за туй азъ благоволявамъ да издамъ настоящия си царски феманъ.

Прочее, отъ деня, въ който пристигне при васъ тоя ми височайши актъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Означенитѣ и опрѣдѣленитѣ недвижими имоти на монастиря „Св. Иванъ Рилски“ сѫ: една ливада въ мѣстностьта *Постница*, една ливада въ мѣстностьта *Балта*, една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Шипочени;* въ село Рила има единъ самоковъ за желѣзни руди и три мелници; въ с. *Пороминъ* има четири мелници, двѣ ливади и три ниви. Монаситѣ отъ Рилския монастирь ще иматъ право да владѣятъ тѣзи имоти и да не плащатъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Освѣнъ това монаситѣ притежаватъ и единъ чифликъ въ с. *Баланово*. Десетъкътъ му ще се изплаща на спахията. Въ с. *Бобошево* има едно лозе, чийто данъкъ ще се изплаща на чиновника по земитѣ. Въ с. *Слано* монастирьтъ притежава една нива, чийто данъкъ ще се изплаща на чиновника. Въ с. *Джерманъ* при р. *Джерманъ* има четири мелници и два бостаня, чийто данъкъ ще се изплаща на чиновника по земитѣ. А приходитѣ отъ тѣзи имоти ще се прибиратъ направо отъ монаситѣ на Рилския монастирь. Приходътъ и данъцитѣ отъ с. *Рила* ще се прибиратъ отъ спахията *Мехмедъ* и отъ неговитѣ другари-съучастници. Приходитѣ и данъцитѣ отъ с. *Пороминово* ще се получаватъ отъ спахията *Ахмедъ Алиевъ* и отъ неговитѣ другари-съучастници. Данъцитѣ и приходътъ отъ с. Баланово ще се получаватъ отъ притежателя на това село *Мехмедъ паша*. Десетъкътъ и налозитѣ отъ с. Бобошево ще се прибиратъ отъ *Шабанъ Мехмедовъ* и отъ неговитѣ другари-съучастници. Приходътъ и налозитѣ отъ мездрата *Сръбски Дернездетъ* и отъ с. *Байрамово* ще се прибиратъ, съгласно закона и тефтеря, отъ *Али Велиединовъ*. Монаситѣ отъ Рилския монастирь ще изплащатъ данъкъ и законенъ десетъкъ за нивитѣ, ливадитѣ, мелницитѣ и другитѣ имоти, принадлежащи на тоя монастирь. Строго

забранявамъ да се изисква отъ монастиря данъкъ и десетъкъ повече, отколкото е прѣдвидено въ закона. Ако се забѣлѣжи, че подобно нѣщо се върши отъ нѣкого, вземете мѣрки да го спрете и да прѣмахнете всѣко насилие. Не желая да допущате никого да върши прѣстѫпни и противозаконни дѣяния, насочени противъ императорското ми дефтерхане и противъ духа на тоя ми царски актъ. Особни грижи употрѣбете, за да не става повторно оплакване по тоя въпросъ и да ми се изисква повторна царска заповѣдь.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-ахѫръ 1236 год. отъ егира (24 Мартъ 1821 г. Р. Хр.).

55.

ФЕРМАНЪ

издаденъ отъ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь, да не се произвежда безъ височайше разрѣшение ревизия въ Рилския монастирь.

1248 год. 17 Мухаремъ (1832 год. 5 Юний).

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ подкрѣпи твоята сѫдебно-шериатска дѣйность!

Като пристигне тоя ми императорски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ синодалния си архиерейски съвѣтъ, който прѣбивава въ славната ми столица, сѫ подали до моя императорски диванъ една просба.

Въ тази просба е казано, че безъ султанска заповѣдь не би могло да се произведе ревизия на старитѣ притежавани черкви и монастири, лежащи подъ вѣдомството на реченатa патриаршия. Но при всичко това мѣстнитѣ забити и държавни служители, имащи прѣдъ видъ главно своята лична облага, си позволили безъ царска свещена заповѣдь, само съ бюрултия, да отиватъ по черквитѣ и монастиритѣ, извѣстни подъ име *Св. Иванъ*, които се намиратъ въ околностьта на градъ Дупница и които сѫ подвѣдомствени на речения патриархъ, за да произвеждатъ ужъ ревизия. Като ми явяватъ това и като изтъкватъ, че подобна ревизия, противна на правата и привилегиитѣ, дадени на християнското духовенство, е едно насилие за грабене пари, което трѣба да се прѣмахне,— просителитѣ молятъ да имъ издамъ за случая

една височайша грамота. Съ тая грамота тѣ искатъ да се тури край на всѣко насилие и нахлуване въ чужди имоти, тъй като подобни дѣяния противоречатъ на даденитѣ и узаконени наредби.

Просбата се получи и за справка се изпрати въ старата архива на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка, която ми се прѣдстави, се установи слѣдното. — Старитѣ владѣни черкви и монастири, лежащи въ мѣста, които се намиратъ подъ юрисдикцията на патриаршията, не могатъ безъ моя изрична заповѣдъ да се владѣятъ отъ никое частно лице. Сѫщо безъ моя царска заповѣдь, само съ бюрултия, не могатъ и нѣматъ право никои правителствени служители и царски войници да отиватъ и нахлуватъ въ черквитѣ и монастиритѣ, заявявайки: „ние сме дошли тукъ да правимъ ревизия“. При това строго е било забранено да се вършатъ насилия и да се взиматъ глоби отъ бѣднитѣ раи. Всичко туй е подробно обяснено и отбѣлѣзано въ текста на самитѣ берати, които сѫ подарени на патриарха и на митрополитѣ.

Възъ основа на тоя кратъкъ деркенаръ и съгласно съ привилегированитѣ наредби, азъ благоволихъ да издамъ тоя си царски ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. А ти, поменати кадия, си дълженъ да постѫпвашъ и да се разпореждашъ строго съгласно съ правата и привилегиитѣ, дадени на речения патриархъ, отбѣлѣзани въ негова царски бератъ. Тѣзи права и привилегии едно по едно сѫ записани и региструвани въ тефтеритѣ на императорското ми съкровище. Заповѣдвамъ ти да не допускашъ по никой начинъ административни власти и царски войници да изнудватъ и ограбватъ бѣднитѣ монаси, нито да влизатъ на сила въ черквитѣ и монастиритѣ, подъ прѣдлогъ, че ще правятъ ревизия. Никакви заплашвания и побои да не ставатъ надъ раята-монаси, съ цѣль да се изтръгватъ парични суми. Защото всички подобни дѣяния противоречатъ както на привилегиитѣ на патриарха, тъй и на духа на тоя ми царски ферманъ.

Тъй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на тоя ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 17 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1248 г. егира (5 Юний 1832 г. Р. Хр).

56.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь относително свободното владѣние на разни имоти отъ Рилския монастирь.

1248 год. 24 Мухаремъ (1832 год. 12 Юний).

До тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и справедливъ кадия на Пловдивската каза, ти, който, като мѫдръ сѫдия, си назначенъ да издавашъ въ името на шериата правилни рѣшения; който, като приемникъ на пророковото учение, си избранъ да разпространявашъ свѣтлитѣ лъчи на нашата вѣра. Дано Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Сѫщо и до тебе, високо-просвѣтени и достойни кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ подкрѣпи твоята просвѣтена дѣйность!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че митрополитскиятъ съвѣтъ (светиятъ синодъ), който заседава въ прѣстолния ми градъ Костантиніе при гръцкия патриархъ, е подалъ до моя императорски диванъ една подпечатана просба.

Въ тази просба се явява, че въ условията на височайшия бератъ, който тѣ притежавали, изрично се говори за чифлицитѣ, градинитѣ и лозята, които като вакѫфъ се владѣятъ още отъ старо врѣме отъ черквитѣ и монастиритѣ, спадащи подъ юрисдикцията на гръцкия патриархъ. Въ тѣзи монастирски имоти, въ завѣщанитѣ тѣмъ ниви, ливади, пангари, аязми, воденици, както и въ други жилища, дукяни и метоси никой отъ вънъ не може и нѣма право да нахлува и да нарушава владѣнието имъ. Напротивъ, тѣзи имоти се притежаватъ отъ монастиритѣ и черквитѣ така, както тѣ се притежавали отъ старо врѣме.

Въ монастиря *Рила*, въ гората *Шипочане*, Дупнишка нахия, Пловдивска каза, както и въ лозята, градинитѣ, воденицитѣ, бостанитѣ, кошеритѣ, ливадитѣ и нивитѣ, лежащи въ землището на с. *Рила* — въ всички тия монастирски имоти сѫ нахлували чужди хора и владѣнието на нѣкои мѣста било нарушавано. За това просителитѣ молятъ да издамъ единъ височайши фермань, съ който да забраня подобни дѣяния.

Тази молба биде изпратена за справка въ отдѣла на епископията, чиито тефтери се пазятъ въ главното управление на императорското ми съкровище. Отъ справката се установи слѣдното. — Въ имотитѣ на черквитѣ и монастиритѣ, които състоятъ отъ лозя, градини, чифлици, ниви, ливади, панаири, воденици, жилища, дукяни, завѣщани овце, едъръ добитъкъ и вещи, въ всички тия имоти никой отъ вънъ не е смѣялъ да се мѣси и да нарушава владѣнието имъ. Тѣ се владѣяли и притежавали по начинъ, установенъ още отъ старо врѣме. Условията за тѣх-

нитѣ права, изложени въ царския бератъ на речения патриархъ, сѫ изложени и тукъ накратко, едно по едно.

Възъ основа на тѣзи условия издавамъ и настоящия си царски ферманъ, като заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. И понеже условията за правата на тия вакѫфски имоти сѫ записани редовно и законно въ царския бератъ на поменатия патриархъ и понеже тѣзи имоти сѫ региструвани въ императорскитѣ ми финансови тефтери, — заповѣдвамъ ви да знаете, че за напрѣдъ въ подобенъ родъ имоти, които принадлежатъ на черквитѣ и монастиритѣ: лозя, градини, чифлици, ниви, ливади, панаири, аязми, воденици, дукяни, жилища и други завѣщани вещи и едъръ добитъкъ — никой отъ вънъ нѣма право да се мѣси и да нарушава тѣхното законно владѣние. Монастиритѣ и черквитѣ, като привилегировани, сѫ свободни да владѣятъ подобни имоти, както това се практикувало още отъ старо врѣме.

Никой нѣма право да върши дѣяния, противни на условията и на тая ми царска заповѣдь. Забранете категорично и недѣйте оставя чужди хора да нахлуватъ въ тѣзи монастирски и черковни имоти.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 24 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1248 год. отъ егира (12 Юний 1832 год. Р. Хр.).

57.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Височайше разрѣшение за свободно пѫтуване на нѣкои руски паломници по светитѣ мѣста и монастиритѣ въ Османската империя.

1248 год. 15 Ребби-юл-ахѫръ (1832 г. 11 Августъ).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и справедливи кадии на казитѣ, лежащи по пѫтя, по сухо и по море, между Цариградъ, Света Гора и Ерусалимъ. Нека Богъ ви даде слава и мощь!

Сѫщо и до васъ, достойни и славни аяни, войводи и др. административни чиновници. Дано Всевишният Богъ даде на всички ви слава и мощь!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който ще получите, ще узнаете, че рускиятъ втори посланикъ по чинъ *(Орта-ел-чиси)*, който

прѣбивава въ прѣстолния ми градъ *Дер-и-сеадетъ*, на име *Ивановичъ*, по вѣра християнинъ, е подалъ до моя императорски диванъ една вербална нота, надлежно подпечатана.

Съ тази нота поменатиятъ посланикъ съобщава, че нѣкои духовни и граждански лица, поданици на Руската империя, били желаели да посѣтятъ светитѣ мѣста въ Палестина, Ерусалимъ, Света Гора и други бѣлѣжити мѣстности, лежащи въ Османската империя. По тоя случай посланикътъ моли да имъ се позволи пълна свобода въ пѫтуването, като имъ се обезпечи сигурностьта на живота и имота. Молбата на руския посланикъ се уважи. Рускитѣ поданици, духовни и граждански лица, въ пѫтуването си ще се прѣдвождатъ отъ руснака *Василий Петровъ* и ще пѫтуватъ като туристи по светитѣ мѣста въ Палестина, въ Ерусалимъ и въ други градове и села, които дѣйствително заслужватъ посѣщение. Посланикътъ при това заявява, че тѣзи руски туристи, съгласно съ мирния договоръ, сключенъ между Османската империя и Руската държава, ще трѣба да се снабдятъ не само съ надлежнитѣ пѫтни тескерета, но и съ особна височайша заповѣдь, както това се практикува и съ поданицитѣ на другитѣ Европейски държави. По тази причина посланикътъ моли повторно да се издаде надлеженъ султански актъ, въ силата на който пѫтницитѣ-туристи да могатъ свободно да пѫтуватъ по море и по сухо, да не бѫдатъ обезпокоявани по пѫтя нито отъ органитѣ на властьта, нито отъ други лица и да не имъ се изисква данъкъ, глоба или какъвто и да е налогъ, съ една рѣчь, пѫтуването въ моята славна империя и възвръщането на тѣзи пѫтници въ Русия да бѫде добро и примѣрно, безъ всѣкакви инциденти.

Възъ основа на тази молба, съ която поменатиятъ посланикъ заявява и това, че пѫтницитѣ, като руски туристи, желаели да дойдатъ и посѣтятъ най-напрѣдъ самия Цариградъ, а отъ тамъ по сухо и по море да посѣтятъ Светогорския полуостровъ, слѣдъ което ще отидатъ въ светитѣ мѣста и въ Ерусалимъ, че тѣ били готови да заплатятъ на Османското правителство таксата, опрѣдѣлена за подобно пѫтуване и прѣдвидена въ текста на сключения между Портата и Руската държава миренъ договоръ, — възъ основа на тази молба азъ, като императоръ, заповѣдвамъ на правителственитѣ ми власти, било въ столицата, било въ провинцията, да вематъ строги мѣрки при идването на рускитѣ туристи. По пѫтя, по сухо и по море, органитѣ на властьта ми сѫ длъжни да покровителствуватъ рускитѣ гости, да ги пазятъ при отиване и връщане и да имъ указватъ по пѫтя мѣстата за почивка. Строго внушавамъ на моитѣ подвѣдомствени власти, да не се причинява на рускитѣ пѫтници никаква мѫка, насилие или заплашване, да не се изискватъ отъ тѣхъ никакви данъци и такси при пѫтуването имъ, тъй като всичко това противоречи на сключения договоръ между империята ми и Руската държава. Съгласно съ условията, изложени въ договора, провинциалнитѣ ми власти сѫ

длъжни и строго имъ заповѣдвамъ да взиматъ мѣрки, за да осигуряватъ живота, имота и честьта на поменатитѣ пѫтници. Сѫщеврѣменно моитѣ подвѣдомствени власти сѫ обвързани по служебенъ дългъ да имъ указватъ всѣка помощь и съдѣйствие, отъ които пѫтницитѣ биха се нуждаели. Възъ основа на статутитѣ, изложени въ текста на императорския ми миренъ трактатъ, азъ разрѣшавамъ пѫтуването на рускитѣ туристи въ нашата империя и за тази цѣль издавамъ тоя си свещенъ актъ. Съгласно съ него вие, вѣрни мои служители и чиновници, кадии, войводи и др., длъжни сте да взимате прѣдварително мѣрки за безопасното пѫтуване на пѫтницитѣ-руси по начертания маршрутъ. Внимавайте при това, да не би нѣкой християнинъ отъ подданицитѣ на империята ми да се промъкне въ групата на рускитѣ туристи, да се облѣче съ руско облѣкло и да пѫтува подъ чуждо име. На истинскитѣ пѫтници-руси, които идватъ и заминаватъ по тия мѣста, пазете се да не сторите ни най-малка прѣчка и несгода. Такива прѣчки сѫ противни на сключения ми императорски договоръ и ставатъ причина за нарушение на договора. Да не изисквате отъ тази руска група никакви данъци и такси. Особно ви заповѣдвамъ да вземете необходимо-нужнитѣ мѣрки за осигуряване живота, имота и честьта на тѣзи руси. Да ги покровителствувате и да имъ указвате всѣка помощь и съдѣйствие, отъ които тѣ биха се нуждаели. За тази именно цѣль азъ нарочно издадохъ тоя си височайши актъ-фермань, който има сила на законъ и то за единъ периодъ отъ 12 мѣсеци, като се започне отъ датата, писана въ тоя ми актъ. Слѣдъ изтичането на тоя опрѣдѣленъ срокъ, настоящиятъ ми фермань се обезсилва и у когото и да се намѣри нѣма да се уважава и не ще се дѣйствува споредъ него. Слѣдъ свършване мисията на рускитѣ туристи тоя ми фермань трѣба да се повърне обратно въ прѣстолния ми градъ, дѣто и ще се пази.

И така, отъ деня, въ който получите настоящия ми царски актъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате и да се разпореждате точно споредъ съдържанието му. Длъжни сте да се покорявате на тоя ми актъ.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански фермань, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѐ днесъ, 15 день отъ мѣсецъ Ребби-юлъ-ахѫръ 1148 год. отъ егира (11 Августъ 1833 г. Р. Хр.).

58.

ФЕРМАНЪ

издаденъ отъ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Височайше разрѣшение за изграждане на изгорѣлитѣ сгради и килии въ Рилския монастирь.

1248 год. 13 Зилкахде (1833 год. 23 Мартъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Отъ съдържанието на тоя височайши актъ, надлежно украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодалнитѣ архиереи, които живѣятъ въ Цариградъ, сж подали до императорския ми диванъ една подпечатана и подписана отъ тѣхъ молба.

Отъ тая молба се установява, че въ монастиря, лежащъ въ планината *Рила*, Дупнишка каза, случайно избухналъ пожаръ и всичкитѣ стаи, както и монашескитѣ килии, които се намирали въ него, били опожарени до толкова, щото живѣенето въ тѣхъ станало невъзможно. Мѣстнитѣ компетентни власти, вслѣдствие на тоя пожаръ, извършили на самото мѣсто нужния огледъ на стаитѣ и на монашескитѣ килии. За всичко това тѣ съставили протоколъ и издали надлежното сждебно рѣшение. Това рѣшение съ рапортъ било изпратено въ патриаршията, за да се изисква отъ императорския ми диванъ позволително за възобновяване на тѣзи опожарени стаи и килии, чиято постройка да става на старитѣ основи и споредъ старото имъ положение.

Възъ основа на това сждебно рѣшение, което се прѣдстави въ императорския ми диванъ, патриархътъ ме моли да издамъ височайше позволение и да разрѣша, поправката и постройката на опожаренитѣ стаи и килии да става върху старитѣ основи. Освѣнъ това реченията патриархъ ме моли да издамъ за тази цѣлъ и надлежния царски актъ.

Молбата на патриарха се уважи и се изпрати за справка въ императорското ми съкровище. Отъ направената справка се установи слѣдното. — Притежаването на старитѣ черкви и монастири, лежащи въ мѣста, подвѣдомствени на митрополиитѣ, не се позволява на никое частно лице, докато не се издаде изричната моя заповѣдь. Направата и поправката на срутени черкви и монастири става само съ законно шериатско позволение и то споредъ тѣхното старо положение. Никое външно лице съ насилие и буйство не може да нахлува въ тѣхъ. На всѣки единъ отъ моитѣ царски служители, който и да бжде той, макаръ и снабденъ съ бюрултия, строго е забранено да причинява насилие и мжка на раята-християни, и подъ прѣдлогъ, че иска да прави ревизия, да влиза на сила въ черкви и монастири. Това обстоятелство е подробно обяснено въ

привилегиитѣ, отбѣлѣзани въ текста на царскитѣ берати, дадени на митрополититѣ.

И така, за да се дѣйствува съгласно съ даденитѣ привилегии, издавамъ настоящия си царски ферманъ.

Отъ деня, въ който този ми височайши актъ пристигне тамъ, ти си дължень да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му, като се съобразявашъ още и съ горнитѣ привилегии, отбѣлѣзани подробно въ бератитѣ на митрополититѣ, записани и въ книгитѣ на императорското ми съкровище.

Възъ основа на тѣзи митрополитски привилегии, разрѣшавамъ да се поправятъ отново въпроснитѣ стаи и килии, споредъ старото имъ положение.

Въ поправката никой отъ вънъ да не се мѣси и да не претендира за нѣщо.

Тъй да знаешъ!

Честь. слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми царски знакове, тургата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ — днесъ, 13 Зилкааде 1248 год. отъ егира (24 Мартъ 1833 год. Р. Хр.).

59.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Височайше разрѣшение за поправянето на монастирската черква „Св. Иванъ Рилски".

1249 дод. 15 Ребби-юл-евелъ (1833 год. 22 Юлий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и великодушенъ сѫдия-наибъ на Дупнишката каза. Нека Богъ подкрѣпи твоята сѫдебно-шериатска дѣйность!

До тебе, градски аянино и до васъ, градски първенци. Дано Богъ даде на всички ви слава и мощь!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че раята-християни отъ тая каза просятъ да имъ издамъ една височайша заповѣдь, за да могатъ да си поправятъ черквата, която отъ изминатото врѣме се е порутила. Тази черква се именува *Св. Иванъ Рилски* и лежи въ двора на Рилския монастирь, въ планината Рила, Дупнишка каза. За да се прѣгледа, до колко тя се е порутила, назначена била сѫдебна комисия, която отишла на самото мѣсто и успѣла да констатира положението на черквата. Отъ съставения по тоя случай протоколъ се установило, че черквата дѣйствително била

съ разрушени стрѣхи и зидове. Обемътъ ѝ е: дължина 50 дюлгерски аршина (лакти), ширина 30 аршина, височина 25 аршина. Тя има 5 входни врати и 40 прозорци. Комисията заключава, че може да се издаде на просителитѣ нужното височайше разрѣшение за поправката на тази разрушена черква. Тя мисли, че това нѣма да бѫде противно на шериата, при условие обаче, поправката да се извърши по стария планъ и на старитѣ основи, та черквата да добие прѣдишния си изгледъ.

Вселенскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ, по тоя поводъ сѫ подали надлежна молба. Тази молба се уважи и се изпрати въ шейх-ул-ислямството, дѣто се дава, съгласно съ прѣдписанията на свещения шериатъ, заключение отъ ученитѣ улеми. Шейх-ул-ислямътъ и мюфтията, *Мекки-Зааде* и *Мустафа-Асимъ* (нека Богъ имъ даде слава и мощь!) положили тоя въпросъ на разглеждане и съ фетва го разрѣшили така:

Въпросъ: Ако черквата въ едно село отъ старо врѣме се е разрушила, може ли тя на старитѣ основи и по стария стилъ да се поправи отново, като не се прибавя нищо повече въ нея, споредъ както сѫ се произнесли вѣщи хора на самото мѣсто?

Отговоръ: Да, може.

Тази фетва, издадена споредъ постановленията на свещения шериатъ, е уважителна и налага да се издаде височайше разрѣшение. Ето защо разрѣшихъ и разрѣшавамъ поправката на въпросната черква. И така, съгласно съ това ми разрѣшение и възъ основа на свещената фетва, нарочно издадена за случая, заповѣдвамъ на мѣстнитѣ мои власти да дѣйствуватъ точно споредъ съдържанието на този царски актъ, издаденъ отъ менъ. Като разрѣшавамъ поправката на поменатата черква, заповѣдвамъ, поправката ѝ да стане по стария стилъ, безъ да се увеличи голѣмината ѝ. Дължината, ширината, височината и пространството на тази черква заповѣдвамъ безусловно да бѫдатъ такива, каквито сѫ били и по-прѣди. Повече отъ туй нито една педя, нито единъ пръстъ да не се разширява и увеличава. При тия условия допускамъ, съгласно съ свещения шериатъ, да се извърши нужната поправка на тази черква. Никому не позволявамъ да се мѣси и противодѣйствува на поправката когато тя става по стария стилъ и безъ увеличение. А на моитѣ държавни служители обръщамъ сериозно внимание и строго заповѣдвамъ за тая поправка да не взиматъ подкупъ отъ раята—нито едно акче, нито една ботка. Онѣзи държавни служители, които биха се осмѣлили да вършатъ дѣяния, противни на шериата и на закона, ще си навлѣкатъ царския ми гнѣвъ и ще бѫдатъ най-строго наказани. А ти, просвѣтени ми кадия и ти, аянино, като узнаете това, длъжни сте да бѫдете внимателни и лоялни въ дѣйствията си, споредъ както ви се прѣдписва. Старайте се да избѣгвате всѣкакви наси-

лия и беззакония. За тази цѣль издавамъ настоящия си царски ферманъ. Щомъ ви пристигне, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми ферманъ, издаденъ въ славния ми градъ Костантиніе днесъ, 15 Ребби-юл-евелъ 1249 год. отъ егира (22 Юлий 1833 г. Р. Хр.).

60.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь относително свободното владѣние на разни имоти отъ Рилския монастирь.

1252 год. 11 Реджебъ (1836 год. 11 Октомврий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ продължи твоята сѫдебно-шериатска дѣйность!

Като получите тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, ще узнаете, че вселенскиятъ цариградски патриархъ заедно съ архиерейския си съвѣтъ, който пребивава въ славната ми столица, сѫ подали до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Патриархътъ явява, че съгласно съ даденитѣ нему привилегии, изложени подробно въ царския му бератъ, всичкитѣ недвижими имоти, като лозя, градини, чифлици, ниви, ливади, воденици, валявици, аязми, панаири, монастири и др., които принадлежатъ на черкви и монастири, могли да се владѣятъ като пълна собственость отъ вакѫфа. Никой отъ вънъ не е могълъ и не еималъ право да влиза на сила въ тѣхъ, защото тѣзи монастирски имоти, като вакѫфски, се считатъ неприкосновени. И така недвижимитѣ имоти — лозя, градини, емляци, ниви и др. — се считатъ за пълна собственость на монастиря *Св. Иванъ Рилски*, който лежи въ Дупнишката каза и спада подъ вѣдомството на патриаршията. Нѣкои граждани обаче, въпрѣки правата и привилегиитѣ на патриарха, на сила нахлували въ тѣзи монастирски имоти. Патриархътъ по тоя поводъ се оплаква и моли да му издамъ единъ височайши актъ, който да прѣкрати всѣко нахлуване въ поменатия монастирь.

Молбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ старата архива на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ кратката докладна записка, която ми се прѣдстави отъ тамъ, се установи слѣдното. —

Вселенскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му архиерейски съвѣтъ, който прѣбивава въ славния ми прѣстоленъ градъ, по-прѣди по сѫщия въпросъ подали до императорския ми диванъ една надлежно подпечатана молба. Въ тази молба се явявало, какво въ привилегиитѣ и правата, дадени на *Аласонския митрополитъ Неофита* и отбѣлѣзани въ неговия царски бератъ, се изтъква и това обстоятелство, че чифлицитѣ, градинитѣ и лозята, владѣни отъ черкви и монастири, се считали още отъ старо врѣме за пълна собственость на вакѫфа, а завѣщанитѣ ниви, ливади, воденици, кѫшлаци, яйлѫци и др., както и онѣзи жилища, дукяни, вещи, емляци, готови пари, едъръ добитъкъ и др., които били завѣщани на нѣкоя черква, могли и могатъ да се владѣятъ отъ вакѫфа като пълна собственость. Нахлуването въ прѣдѣлитѣ на тѣзи завѣщани имоти никому не се е позволявало. Въ казата *Доменика*, лежаща въ *Аласонската епархия*, чието управление е повѣрено на речения митрополитъ Неофита, се намира и стариятъ монастирь *Палио-шикя*. Този монастирь още отъ старо врѣме лежалъ въ мѣстностьта *Палиохоръ*. Монастирьтъ се наричалъ *Св. Кузманъ*. Въ землището му лежатъ нѣколко ниви, които се обработватъ и посѣватъ отъ монаситѣ на тоя монастирь. Произведенията и доходитѣ отъ тѣзи монастирски земи и пасбища отъ край врѣме се прибирали отъ речения монастирь, който се считалъ стопанинъ. Законниятъ десетъкъ се изплащалъ редовно на надлежния спахия. Послѣдниятъ не се задоволявалъ само съ получаването на десетъка, ами се стремѣлъ да завладѣе и самитѣ монастирски имоти. За тази цѣль той нахлувалъ на сила въ пасбищата и нивитѣ на този монастирь. Понеже това се продължавало, билъ изисканъ отъ императорския диванъ единъ царски актъ, който да спре лудориитѣ на речения спахия. Молбата била уважена и се изпратила за справка въ старата архива, *куюдатъ*. Отъ управата на послѣдната били извлѣчени нѣкои извадки, които въ прѣписъ ми се докладваха. Тѣ гласятъ: чифлицитѣ, градинитѣ, лозята, водениците, принадлежащи на речения монастирь, а сѫщо и притежаванитѣ отъ старо врѣме вакѫфски ниви, панаири, ливади, аязми. монастири и други имоти, като кѫщи, дукяни, емляци, мебели, готови пари и едъръ домашенъ добитъкъ, завѣщани на черквитѣ и монастиритѣ, — всички тия имоти се притежаватъ свободно и независимо отъ подирнитѣ. Никое външно лице не могло и не смѣяло да туря ржка на тѣхъ, защото въ текста на бератитѣ на митрополититѣ всички били отбѣлѣзани като вакѫфски имоти. Отъ справката се указало още и това обстоятелство, че за сѫщата цѣль се издалъ и другъ височайши актъ, носящъ дата 9 день отъ мѣсецъ Зилкааде 1251 год. отъ егира (15 Февруарий 1836 г. Р. Хр.). Настоящиятъ случай се явява досущъ сходенъ съ горния; отъ това слѣдва, че на просителя трѣба да се издаде новъ царски актъ за знание и ржководство.

Ето защо азъ благоволихъ да издамъ тоя си височайши ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. При това трѣба да имашъ прѣдъ видъ не само правата и привилегиитѣ, отбѣлѣзани въ берата на гръцкия патриархъ, ами още и текста на издадения по-прѣди царски актъ, носящъ горѣ-означената дата. Този актъ е региструванъ и записанъ дума по дума въ тефтеритѣ на императорското ми съкровище. Ти си дълженъ да вземешъ мѣрки, та чифлицитѣ, градинитѣ и лозята да се притежаватъ независимо и свободно отъ черквитѣ и монастиритѣ, спадащи подъ юрисдикцията на речения патриархъ. Сѫщо и притежаванитѣ отъ старо врѣме вакѫфски имоти, като ниви, ливади, воденици, аязми, панаири, монастири, кѫщи, дукяни, емляци, вещи, готови пари и едъръ добитъкъ — всички тия имоти могатъ да се владѣятъ отъ черквитѣ и монастиритѣ като вакѫфъ.

Не желая по никой начинъ да се нарушаватъ правата и привилегиитѣ на патриарха и митрополититѣ. Интереситѣ и имуществата на монастиритѣ и черквитѣ да не се накърняватъ отъ никого, да не влиза никой на сила въ тѣхъ!

Тъй да знаешъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ славния ми прѣстоленъ градъ Костантиние днесъ, 11 день отъ мѣсецъ Реджебъ 1252 г. отъ егира (11 Октомврий 1836 г. Р. Хр.).

61.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь, да се пази пълната неприкосновеность на митрополитскитѣ жилища и да се прѣмахва всѣко насилие надъ рилскитѣ монаси.

1252 год. 15 Реджебъ (1836 год. 15 Октомврий).

До моя високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишкита каза. Дано Всевишният Богъ ти даде слава и мощь!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бѫде извѣстно, че отъ страна на Цариградския вселенски патриархъ и неговия синодаленъ съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми градъ, е подадена до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана просба.

Въ тази просба се изтъква, че споредъ както е постановено въ царскитѣ берати на митрополитѣ, на моитѣ войници и държавни служители се забранявало да влизатъ на сила въ митрополитскитѣ жилища (*сараи*) и въ монастиритѣ. Мѣстнитѣ власти обаче не искали да зачитатъ това царско постановление и всѣкакъ

се стараели да поставятъ въ тѣзи жилища и монастири царски войници и държавни служители, за да квартируватъ тамъ на сила. Като се оплаква отъ подобно дѣяние, патриархътъ моли прѣдъ моя диванъ, да издамъ потрѣбенъ за случая височайши актъ.

Въ просбата се изтъква още, че единъ отредъ царски войници и нѣкои държавни служители навлѣзли силомъ въ Рилския монастирь, Дупнишка каза и тамъ вършили голѣми насилия надъ монаситѣ. За да се спратъ тѣзи насилия и да не се взиматъ отъ монаситѣ данъци за квартира, за вергия и за други цѣли, — патриархътъ моли и за това да издамъ царски ферманъ.

Тази просба биде приета и се изпрати за справка въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената внимателно справка се установи, че въ текста на височайшитѣ царски берати, дадени на митрополититѣ, изрично е отбѣлѣзано, какво тѣхнитѣ частни палати и монастиритѣ сж привилегировани и неприкосновени. Никому не се позволява да влиза въ тѣхъ на сила и да върши разни своеволия. Особно е забранено това на моитѣ царски войници и държавни служители.

Възъ основа на тази кратка бѣлѣжка (*деркенаръ*), която ми се прѣдстави, азъ благоволихъ да издамъ настоящия си царски ферманъ, споредъ който трѣба да се дѣйствува.

Прочее, щомъ получишъ тоя ми височайши актъ, заповѣдвамъ ти да се ржководишъ точно споредъ съдържанието му. Особно внимание обръщай на своитѣ дѣйствия, гледай тѣ да бждатъ въ пълна хармония съ правата и прѣимуществата, отбѣлѣзани въ царскитѣ берати на митрополититѣ. Старай се, колкото е възможно повече, да не допускашъ царски войници или държавни служители да влизатъ на сила въ Рилския монастирь, както и въ частнитѣ палати на митрополититѣ. Съ силата на властьта прѣмахвай всѣко насилие и мжчение, което би се вършило надъ монаситѣ отъ речения монистирь. Не допущай да се взима отъ тѣхъ нѣкакъвъ данъкъ за квартира, за вергия и за други цѣли. Внимавай да не се вършатъ дѣяния, произволни и противни на тая ми царска заповѣдь.

Тъй да знаешъ!

Честь, слава и пълна вѣрна отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѐ днесъ, 15 Реджебъ 1252 год. отъ егира (15 Октомврий 1836 год. Р. Хр.).

62.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь, да се прѣкратятъ исковетѣ, възбудени срѣщу Херцеговинския митрополитъ Авксентий отъ кредиторитѣ на неговия прѣдшественикъ.

1253 год. 30 Шевалъ (1838 год. 15 Януарий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ кадия на Херцеговина. Дано Богъ ти даде слава и мощь!

Като получишъ този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бѫде извѣстно, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ архиерейския си съвѣтъ, състоящъ отъ митрополити, живѣещи въ прѣстолния ми градъ, сѫ подали до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба се явява, че процеситѣ, които се възбуждатъ *за* и *противъ* митрополити, тѣхни замѣстници, тѣхни хора и епископи — процеси, които иматъ нѣкаква връзка съ шериата, не трѣба по никой начинъ да се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ провинциалнитѣ сѫдилища. Всички подобни дѣла, ако има възбудени, трѣба да се прѣпращатъ до моя императорски диванъ, за да се разгледатъ и рѣшатъ въ присѫтствието на великитѣ ми везири и на казаскеритѣ ми. Това право е прѣдвидено и отбѣлѣзано въ привилегиитѣ, изложени подробно въ текста на височайшитѣ берати, които сѫ подарени на митрополититѣ. Това право е узаконено, ала архиереятъ *Авксентий*, канониченъ митрополитъ на Херцеговинската епархия, подвѣдомствена на патриаршията, се оплакалъ, че, макаръ и никому да не дължалъ парични суми, макаръ и за никого да не ставалъ поржчитель, кредиторитѣ на неговия прѣдшественикъ-митрополитъ завели срѣщу него искъ и заявили, че отъ него искатъ изплащане дълговетѣ на прѣдшественика му. Тѣ казали: „сумитѣ, които ни дължи твоя прѣдшественикъ, ще получимъ отъ тебе и тебъ ще държимъ отговоренъ“.

Понеже тѣзи кредитори съ нескончаемитѣ си искания причинявали на казания митрополитъ постоянни главоболия и насилия, патриархътъ и синодътъ му молятъ да издамъ единъ височайши ферманъ.

Молбата биде приета и се изпрати за справка въ старата архива. Отъ кратката бѣлѣжка (деркенаръ), извлѣчена отъ книжата на тази архива, се вижда ясно, че въ текста на височайшия берать сѫ изложени подробно привилегиитѣ на въпросния митрополитъ. Тия привилегии сѫ региструвани въ правителственитѣ тефтери и иматъ сила на законъ.

Като ти съобщавамъ горното, заповѣдвамъ ти, просвѣтени ми кадия, да дѣйствувашъ съобразно съ духа на тѣзи привилегии.

Като видишъ, че митрополитътъ не е нито длъжникъ, нито поржчитель спрѣмо кредиторитѣ, а се искатъ отъ него дълговетѣ на прѣдшественика му, възлагамъ ти веднага да прѣкратишъ подобни искове и да прѣмахнешъ всѣко насилие надъ него. Закачването и мжченето му отъ страна на кредиторитѣ е противозаконно и затова трѣба да го отстранишъ. Ако кредиторитѣ и за напрѣдъ настояватъ на своитѣ искания, ти си дъленъ да прѣпратишъ тѣхнитѣ дѣла въ прѣстолния ми градъ, дѣто, съгласно съ привилегиитѣ на митрополита, ще се разгледатъ и рѣшатъ по шериатски редъ. За всичко това и нарочно по тоя въпросъ издавамъ настоящия си царски актъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му.

Трѣба да го уважавашъ и да му се покорявашъ! Тъй да знаешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански фермань, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 Шевалъ 1253 год. отъ егира (15 Януарий 1838 год. Р. Хр.).

63.

БЕРАТЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ-ханъ[1]) и вржченъ на Херцеговинския митрополитъ Авксентий. Тукъ се излагатъ всички права и привилегии, които се даватъ на митрополита.

1255 год. 15 Шабанъ (1839 год. 13 Октомврий).

Да се напише и издаде този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, причината е слѣдната. —

По случай възшествието ми на славния османовъ тронъ, азъ заповѣдахъ съ фермань на всички, които притежаватъ нѣкакви царски грамоти, да ги подновятъ.

Цариградскиятъ вселенски патриархъ *Григорий*, който по изборъ е опрѣдѣленъ за духовенъ глава на православнитѣ християни въ империята ми, е отправилъ до моя императорски диванъ единъ надлежно подпечатанъ рапортъ.

Въ рапорта си патриархътъ явява, че височайшитѣ берати, дадени на митрополититѣ, чиито епархии спадатъ въ прѣдѣлитѣ

---

[1]) Султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ е царувалъ отъ 1255—1277 г. отъ егира (1839—1861 г. Р. Хр.).

на Османската държава, трѣба да се подновятъ и затова моли да имъ се издадатъ нови берати.

Молбата на патриарха се изпрати за справка въ управата на старитѣ правителствени архиви, наречени *куюдатъ*.

Отъ тамъ се прѣдставятъ слѣднитѣ кратки бѣлѣжки. — Херцеговинската митрополитска епархия по-прѣди била повѣрена на достойния монахъ-християнинъ *Авксентий*. Митрополитската такса на тази епархия като *ресуми-пешкишъ* състои отъ *15,000 сребърни акчета*. Поменатиятъ архиерей по-прѣди заплатилъ напълно тази сума, като я внесълъ въ готови звонкови монети въ императорското съкровище. По тоя случай правителството ми обнародвало въ официалния мѣстенъ вѣстникъ, *Рузнамдже*, надлежното съобщение за назначаването на речения митрополитъ, а азъ издадохъ за това височайши бератъ.

Съ този актъ азъ заповѣдвамъ и позволявамъ на сѫщия митрополитъ да управява като архиерей Херцеговинската епархия — така, както тя се управявала още отъ най-старо врѣме. Всичкото християнско православно население, епископитѣ, свещеницитѣ, монаситѣ и монахинитѣ, които живѣятъ още отъ старо врѣме въ прѣдѣлитѣ на тази епархия, — ще припознаватъ за свой духовенъ глава и за свой канонически митрополитъ поменатия Авксентий. Това християнско население е длъжно да тачи и почита авторитетната дума на своя митрополитъ, да му се покорява и да изпълнява всички негови рѣшения, които биха се издали по духовно-религиозни дѣла. Това население е длъжно още да се обръща винаги къмъ него за съвѣтъ, за поука и за помощь. Епископитѣ, които още отъ старо врѣме живѣятъ въ градоветѣ на тази епархия, сѫ длъжни, съгласно съ тѣхния религиозенъ законъ, да считатъ за свой непосрѣдственъ началникъ митрополита Авксентия и трѣба да му се покоряватъ безпрѣкословно. Назначаването и уволняването на тѣзи епископи става направо отъ митрополита. Въ дѣлата на подирния не могатъ и нѣматъ право да се бъркатъ никакви външни лица. Въ владѣнитѣ стари черкви и монастири, които лежатъ въ прѣдѣлитѣ на епархията му, не трѣба на сила никой да влиза, нито да му ги отнема. Изключение се прави, ако за това е била издадена височайша заповѣдь отъ менъ. Не се допуща никой да влиза на сила въ черквитѣ и монастиритѣ, за да прави скандали и спънки за нѣкаква поправка въ тѣхъ, която е необходима и която, извършвана върху старитѣ основи и по стария планъ, е одобрена отъ надлежното шериатско сѫдилище съ позволителенъ билетъ. Не се позволява на никои правителствени служители и царски войници, даже и да сѫ снабдени съ бюрултия, да влизатъ на сила въ черквитѣ и монастиритѣ, подъ прѣдлогъ, че иматъ заповѣдь да правятъ ревизия въ тѣхъ, когато въ сѫщность иматъ користолюбива цѣль да ограбватъ и глобяватъ монаситѣ. Ревизията въ черквитѣ и монастиритѣ е допустима, когато за нея е издаденъ императорски актъ отъ менъ. Ако между християни се възбуди нѣкакъвъ споръ, било за сѫпване въ бракъ, било за

бракоразводъ, митрополитътъ назначава свои довѣрени лица да прѣгледатъ тоя споръ. Вънъ отъ митрополитскитѣ лица никому другиму и по никой начинъ не се позволява да се мѣси въ подобенъ споръ. Ако се помине духовно или свѣтско лице, което прѣзъ живота си завѣщало, съгласно съ тѣхния религиозенъ законъ, какъвъ-годѣ имотъ за въ полза на патриарха, на митрополита, на епископитѣ, — подобно завѣщание се счита законно и валидно. Свидѣтелитѣ-християни, които по тоя случай слѣдва да се изслушватъ, се допущатъ и показанията имъ отъ сѫда се приематъ за валидни. Когато въ прѣдѣлитѣ на епархията, чието управление е възложено на речения митрополитъ, нѣкои епископи, монаси, монахини, свещеници, игумени, игуменки и др. биха се провинили въ прѣстѫпление противъ своитѣ религиозни обреди,—митрополитътъ има пълно право да наказва вѣропрѣстѫпницитѣ възъ основа на тѣхния религиозенъ канонъ. Наказанието, което би се наложило отъ митрополита на прѣстѫпника, по никой начинъ не може да се отмѣнява отъ външни лица, нито послѣднитѣ могатъ да се намѣсватъ като посрѣдници. Докато митрополитътъ не издаде надлежното позволение за вѣнчавка (вула), на християнина не се позволява да стѫпи въ бракъ. Иначе бракътъ би се сматрялъ за незаконенъ и противорелигиозенъ. Въ случай, че подобенъ незаконенъ бракъ се извърши отъ нѣкои свещеници или отъ тѣхни замѣстници, митрополитътъ е дълженъ да вземе строги мѣрки противъ провинениттѣ духовни лица и да имъ наложи съотвѣтното тежко наказание. Процеси, които иматъ каква-годѣ връзка съ постановленията на свещения шериатъ и сѫ възбудени отъ или срѣщу митрополити, тѣхни замѣстници, тѣхни хора и епископи, — такива процеси се прѣкратяватъ и никакъ не се допуща да се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ нѣкое провинциално сѫдилище. Тѣзи дѣла сѫ подсѫдни на върховното сѫдилище въ Цариградъ при императорския ми диванъ и могатъ да се разглеждатъ и рѣшаватъ само въ присѫтствието на великитѣ ми везири и на каза-аскеритѣ ми. Странитѣ, щомъ сѫ призовани въ прѣстолния ми градъ, за да присѫтствуватъ при разглеждане и рѣшаване на тия дѣла, не могатъ да се призоваватъ и въ мѣстнитѣ сѫдилища, за да отговарятъ по тѣхъ. На тия, които сѫ назначени да замѣстятъ отсѫтствуещитѣ свещеници, никой не може да забрани извършването на религиознитѣ обреди и свещенослуженето. Никакви молби и ходатайства отъ чужди лица за назначаване на нѣкой монахъ за епископъ не могатъ да се приематъ и уважаватъ, даже и да се придружатъ съ закани и насилия. Никое външно лице нѣма право да натяква на митрополита, да го укорява, да го заплашва, да му заповѣдва, казвайки: „отчисли еди-кой си свещеникъ; дай неговата черква и енория на тоя или оня свещеникъ!“

Ако поменатиятъ митрополитъ, съгласно стария законъ и споредъ постановленията, изложени въ неговия берать, би ималъ право да изисква и събира годишнитѣ надлежни държавни берии отъ епископитѣ, отъ монаситѣ, отъ свещеницитѣ и отъ миря-

нитѣ-християни, — въ такъвъ случай мѣстниятъ кадия е дълженъ, споредъ шериата, да указва всѣко дѣйствие и помощь на назначенитѣ отъ митрополита лица за събиране на тѣзи налози. Раята-християни сѫ длъжни безъ всѣко двоумѣние да изплащатъ установенитѣ годишни правителствени налози, *мири-ресуми*. Така сѫщо тѣ сѫ длъжни да изплащатъ слѣднитѣ налози: *тесадук-акчелери*,[1]) *никя-акчелери*,[2]) *русуми-манастерлери*[3]) и др., като стария данъкъ *душ-акчелери*.[4]) Послѣднитѣ налози отъ старо врме сѫ установени и сѫ за въ полза на патриарха и на митрополита, споредъ обясненията, писани въ текста на свещения бератъ. Въ прѣдѣлитѣ на своята кононическа епархия митрополитътъ има пълно и неограничено право да забранява пѫтуването и скитането на нѣкои скитници, монаси и свещеници, които сѫ се отказали отъ свѣтовния суетенъ миръ. Тѣзи скитници, като пѫтуватъ отъ едно мѣсто на друго, агитиратъ между простата маса и прѣдизвикватъ нежелателни вълнения. Митрополитътъ трѣба да забранява особно на ония монаси, които скитатъ въ мѣста, дѣто има най-голѣма почва за агитация и дѣто тѣ намиратъ слушатели, за да проповѣдватъ идеи, противни на религиознитѣ имъ обреди. Митрополититѣ могатъ чрѣзъ своята власть да задържатъ и арестуватъ подобни скитници-монаси ,да ги наказватъ съгласно съ религията имъ, да имъ отнематъ всѣко право за скитане отъ едно мѣсто на друго и да ги възвръщатъ обратно въ онѣзи монастири, дѣто по-рано сѫ живѣли. Съ позволение отъ митрополита нѣкои свещеници и монаси могатъ да ходятъ по частни християнски кѫщи, за да извършватъ религиозни обреди, установени още отъ старо врѣме. Кадиитѣ, наибитѣ, мютеселимитѣ, воеводитѣ, мютевелиитѣ, субашитѣ и други правителствени служители нѣматъ абсолютно никакво право да се съпротивяватъ при изповѣдване на религията имъ и при изпълняване на религиознитѣ имъ наредби, които по законъ и обичай сѫ отбѣлѣзани въ тѣхния религиозенъ номоканонъ.

Воденето на черковно-духовнитѣ и частнитѣ дѣла на раята —християни, които живѣятъ въ прѣдѣлитѣ на Османската империя, както и воденето на отчетностьта по прихода и разхода на монастиритѣ и черквитѣ е повѣрено, съгласно съ установенитѣ религиозни правила, не само на едноличната власть на патриарха, ами на рѣшението на общия архиерейски съвѣтъ.

Подирниятъ гарантира дълговетѣ, които биха се направили отъ заемъ. За сумата, която е взета въ заемъ, се издаватъ задължителни записи отъ надлежнитѣ монастири. Ала тѣзи записи, за да добиятъ законна сила, се скрѣпяваха въ по-старо врѣме

---

[1]) *Тесадук-акчелери* = право за събиране милостиня.

[2]) *Никя-акчелери* = право за вѣнчаване.

[3]) *Русуми-манастерлери* = право за монастири.

[4]) *Душ-акчелѐри* = право за постелнина, ще се дава на патриарха и на митрополита.

съ официалнитѣ печати, изработени отъ самитѣ митрополити. За напрѣдъ, за да има по-голѣма сигурность въ запазването и закрилата на черковно-монастирскитѣ имущества и за да нѣма грабежи и насилия,—въ всѣки монастирь, който се намира въ Османската империя, се образува по единъ духовенъ съвѣтъ (мезличъ). Духовниятъ съвѣтъ си изработва свой официаленъ печатъ. Доказано е още отъ старо врѣме, че никое частно лице не могло да се мѣси и да използува този монастирски печатъ. Всѣки такъвъ печатъ се изпраща на хранение въ архиерейския съвѣтъ. По-сетнѣ обаче, поради разни клеветнически доноси, се появили съмнѣния въ сигурното пазене на тия монастирски печати. Архиерейскиятъ съвѣтъ, въ едно отъ своитѣ заседания рѣшилъ, съвѣтътъ на митрополититѣ да се именува синодаленъ съвѣтъ, състоящъ само отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ. А пазенето на официалнитѣ монастирски печати ще се възлага по изборъ чрѣзъ вишегласие на едного отъ членоветѣ на този архиерейски съвѣтъ. Молбитѣ, жалбитѣ и заявленията, които носятъ официалния печатъ на монастиря, както и онзи на синодалния архиерейски съвѣтъ, който заседава въ патриаршията, ще иматъ сила на официаленъ актъ и ще се уважаватъ отъ властьта ми. Подобни заявления, що се отнасятъ до чисто религиозни дѣла, ще се взиматъ подъ внимание и ще се изпълняватъ като официални актове.

Въ кѫщитѣ на митрополититѣ и на свещеницитѣ се позволява да се чете негласно светото евангелие. На това четене не трѣба да прѣчи никой, който и да бѫде той. Забранява се строго на държавнитѣ ми служители и на царскитѣ ми войници, съ омисълъ за лична облага и богатство, да заплашватъ раята-християни, да имъ подмѣтатъ обиди и закани, да имъ натякватъ, че вършатъ противо-шериатски дѣяния, като имъ казватъ: „въ една отъ стаитѣ на вашата кѫща вие четете история и свещено евангелие, закачвате кандило, запалвате свещи, туряте на маса икони, поставяте пердета, кадите тамянъ съ кадилница и държите въ ржката си дърво (дейнекъ)“. На раята-християни безусловно се забранява да издигатъ на високо и да разнасятъ икони, хоругви и други християнски емблеми. На мирмиранитѣ и на другитѣ държавни властници се забранява да вършатъ противо-шериатски дѣянця и да прѣчатъ на изпълнението на християнскитѣ религиозни обреди, които сѫ отживѣли врѣмето си: такива прѣчки сѫ продиктувани повече отъ користолюбиви цѣли. Строго забранявамъ на моитѣ държавни служители да притѣсняватъ раята-християни, за да изтръгватъ отъ тѣхъ парични суми за своя облага. За това нѣщо изрично се говори въ наредбитѣ на издаденитѣ по-рано височайши берати, а издаденията отъ менъ царски актъ по сѫщия въпросъ се региструва дѣто трѣба. Никому не се позволява да върши дѣяния, които биха нарушили духа на тоя ми височайши ферманъ. На замѣстницитѣ и на хората, изпращани отъ речения митрополитъ по казитѣ, градоветѣ и селата

на неговата епархия, за да събиратъ правителствени налози отъ раята-християни, — позволява се да прибиратъ тия налози, като имъ се дава право да изискватъ отъ мѣстната властъ и по единъ водачъ *(калаузъ)*, за да ги упѫтва. Тия водачи иматъ право, когато обикалятъ разни мѣста и страни, не само да обличатъ различни дрѣхи, за да бѫдатъ неузнаваеми, ами още да се въоружаватъ и да носятъ всѣкакъвъ видъ оружие. Органитѣ на мѣстнитѣ власти не трѣба да прѣчатъ на това въоружение и да се намѣсватъ, като имъ казватъ: „вие за какво обикаляте селата?“ Единъ рая-християнинъ (*resp.* християнка) докато доброволно самъ не изяви съгласие, че приема мохамеданската религия, не може по никой начинъ да се потурчва. Събирането отъ раята-християни данъци за правителството може да става и въ готови пари и въ всѣкакви платове, въ дрѣхи и вещи. Замѣстницитѣ и хората на митрополита, които прѣнасятъ тѣзи вещи, се считатъ неприкосновени. Тѣ не трѣба да бѫдатъ обезпокоявани, мѫчени и угнетявани отъ разнитѣ началници и емини, назначени да пазятъ станциитѣ, спиркитѣ за почивка, пристанищата и проходитѣ. На пазителитѣ се забранява да взиматъ отъ тѣзи митрополитски хора такси и данъци, като *бач-паресй, баждар-паресй, гюмрук-ресуми, хедие-акчеси и аваит-акчеси.* Управителитѣ на митницитѣ, на пристанищата, на капиитѣ, както и тѣхнитѣ служители нѣматъ право и строго имъ забранявамъ да изискватъ нѣкакъвъ данъкъ или такса за продукти и храни, които служатъ за домашно употрѣбление на самитѣ митрополити, и които като милостиня сѫ сбирани отъ раята-християни. Тѣзи продукти състоятъ главно отъ земни и житни произведения, грозде, шира, медъ, масло, зехтинъ и др. Прѣнасянето на тѣзи продукти по пристанища и по митници е свободно и за него не се плаща никакво мито и такси. Лозята, градинитѣ, чифлицитѣ и други недвижими имоти, които отъ старо врѣме се владѣятъ отъ монастири, черкви и митрополити, ще могатъ и за напрѣдъ да се притежаватъ отъ вакѫфа по единъ свободенъ и привилегированъ начинъ, като пълна тѣхна собственость. Сѫщо и завѣщанитѣ на нѣкой християнски вакѫфъ ниви, ливади, воденици, панаири, аязми, монастири, както и онѣзи имоти, които сѫ завѣщани на черквитѣ, като кѫщи, жилища, дукяни, емляци, вещи, прѣдмети, парични суми и едъръ добитъкъ, ще могатъ свободно и привилегировано да се притежаватъ отъ надлежния вакѫфъ. Въ прѣдѣлитѣ на вакѫфскитѣ недвижими имоти не се позволява на външни лица да влизатъ на сила. Писменитѣ рапорти, подадени отъ пашитѣ-мушири (фелдмаршалитѣ), отъ кадиитѣ и отъ наибитѣ, съ оплакване противъ митрополититѣ и епископитѣ и съ желание безъ друго да се отчислятъ, интернирятъ и заточатъ, поради злоупотрѣба на довѣрие, — не могатъ да се уважаватъ и да се взиматъ за сериозни, докато самиятъ фактъ не се провѣри на мѣстото по надлеженъ редъ. Въ такъвъ случай и да има издаденъ набързо нѣкой височайши фирманъ,

пакъ послѣдниятъ не може да служи за валиденъ актъ, който да може незабавно да се приведе въ изпълнение. Ако по тоя случай би се издала и височайша заповѣдь, носяща подирна или прѣдишна дата, пакъ тя не може да се счита, че има сила на законъ и не може да служи за ржководство на мѣстнитѣ власти. Ако нѣкои рая-християни, докато били живи, завѣщали нѣкакъвъ прѣдметъ въ полза на патриарха, на митрополита, на епископа и на черквата, — завѣщанието на такива хора слѣдъ смъртьта имъ се счита законно; а завѣщаниятъ прѣдметъ, ако се намира въ ржцѣтѣ на наслѣдницитѣ, по сждебно-шериатски редъ се отнема отъ тѣхъ и се прѣдава на оногова, въ полза на когото билъ завѣщанъ. За рая-голѣмци и жени, които сж починали, трѣба да се изплащатъ налозитѣ *парусия и портасия.* Тѣзи налози се събиратъ по сждебно-шериатски редъ отъ наслѣдницитѣ на умрѣлитѣ. Живѣещитѣ въ казитѣ, нахиитѣ, градоветѣ и селата, спадащи подъ юрисдикцията на речения митрополитъ, епископи, свещеници, монаси и други мирски християни сж длъжни всѣка година да изплащатъ опрѣдѣленитѣ правителствени данъци, които сж: *ресуми-зарариé, ресуми-касабиé, тесадук-акчесй, аязма-акчесй, ресуми-трина, панаир-акчеси* и такситѣ за вѣнчило отъ първия, втория и третия бракъ, *ресуми-никяхъ.* Всѣко състоятелно християнско домакинство е длъжно да плаща за право на патриарха годишно по *12 акчета,* а всѣки свещеникъ за сжщото право ще изплаща годишно по *една жълтица.* Сжщо така, всѣко заможно християнско домакинство ще плаща годишно по *12 акчета* за право на митрополита. А всѣки свещеникъ за това право ще плаща годишно по *една жълтица.* Християнитѣ-данъкоплатци могатъ, ако пожелаятъ, срѣщу правителственитѣ годишни данъци да даватъ въ натура чисто жито пшеница, наречена *бог-дай.* Когато подобно жито и дървено масло се прѣнася за мѣстоназначението си, забранява се да се иска за тѣхъ *гюмручно право* и *бач-пареси.* Годишнитѣ приходи отъ черквитѣ, отъ селскитѣ пангари, малки или голѣми, и други подобни доходи се прибиратъ чрѣзъ митрополититѣ или тѣхнитѣ замѣстници за въ полза на правителството. Забранява се строго на държавнитѣ служители и на други външни лица да угнетяватъ, мжчатъ и биятъ бѣдната рая, за дѣто тя по тоя начинъ била имъ докарвала ужъ голѣми врѣди и загуби. Въ подобни дѣла намѣсата на чужди лица е строго забранена. Никому не се позволява да прѣпятствува въ дѣлата на християнитѣ. Никое лице, което и да бжде то, нѣма право да излиза вънъ отъ кржга на законитѣ и да ги нарушава. По-прѣди нѣкои рая-християни въ деня, когато ставало събирането на правителственитѣ налози, събирали въ една стая всичката си фамилия и роднини и въ официалния правителственъ тефтеръ се записвали за *една братска община,* като казвали: „ние сега живѣемъ като едно сѣмейство въ една стая". Гледайте да не се нанасятъ така врѣди и загуби на императорското ми съкровище. Искамъ по тоя въпросъ да не

се прави никакво съпротивление и никаква прѣчка. Нѣкои състоятелни граждани, като заими, спахии и тимариоти, прибиратъ въ своитѣ чифлици, въ своитѣ гори (яйлѫци и кѫшлаци), въ своитѣ села разни рая-християни, като казватъ на властьта ми: „тѣзи рая сѫ наши кехаи, наши момци, наши работници (аргати) и наши слуги". По такъвъ начинъ изплащането на правителственитѣ данъци се затруднява и става почти невъзможно. За напрѣдъ не желая по никой начинъ да се правятъ такива оправдания и упорства. Когато между двама християни се подигне споръ за сключване на бракъ или за бракоразводъ и отъ странитѣ се изяви доброволно желание за разрѣшаване на спора отъ духовната власть, — този споръ се разрѣшава направо отъ митрополита или отъ неговитѣ замѣстници. Въ краенъ случай спорещитѣ страни се отвеждатъ въ черквитѣ и тамъ се подлагатъ на клѣтва споредъ религиозния имъ законъ. Строго се забранява на кадиитѣ и наибитѣ да се бъркатъ въ дѣла, въ които виновнитѣ християни ще трѣба да се наказватъ съ тежкото наказание *афоризма (афоресване)*. Свещеницитѣ, подвѣдомствени на митрополита, не могатъ да извършватъ вѣнчаленъ обредъ докато не се сдобиятъ отъ него съ нужното позволително *(вула)*, макаръ вѣнчавката да не противоречи на религията имъ. Раята-християни, споредъ установенитѣ религиозни правила, не могатъ да се женятъ повече отъ три пѫти. Защото жененето повече отъ три пѫти, напущането законната жена безъ причини, или взимането друга жена, когато законната е жива, по никой начинъ е недопустимо и противоречи на религиознитѣ имъ обреди. Нарушителитѣ на тѣзи обреди, които знаятъ, че не сѫ позволени такива дѣяния, а ги вършатъ, се наказватъ тѣлесно. Когато се помине епископъ, монахъ, монахиня или друго духовно лице, безъ да остави нѣкакви законни наслѣдници, неговитѣ законни имоти, състоящи отъ готови пари, вещи, коне, емляци и други прѣдмети, които биха имали нѣкаква връзка съ черквата, се получаватъ за смѣтка на правителството направо отъ митрополититѣ или отъ тѣхнитѣ назначени замѣстници. Държавнитѣ служители: *бейтулмалътъ, касъмътъ, мютевелиитъ, мевкуфатчиитъ, назъритъ, воеводитъ, субашитъ, адемитъ* и др. — не могатъ да записватъ нито въ общия, нито въ частния финансовъ тефтеръ тѣзи имоти като свои и да казватъ: „тѣзи имоти сѫ нашъ доходъ". Свещеницитѣ, които противо-канонически сѫ извършили нѣкой вѣнчаленъ обредъ, се отлѫчватъ отъ черквитѣ и не имъ се позволява да стѫпятъ въ тѣхъ, нито да извършватъ богослужение. Кадиитѣ, наибитѣ и други граждански началници и влиятелни лица не могатъ и нѣматъ право на сила да заставятъ непровинени свещеници да извършватъ погребалния процесъ надъ нѣкой умрѣлъ свещеникъ, който билъ наказанъ. Епископи, свещеници и други духовни лица, които биха отказали да плащатъ правителствени данъци, се наказватъ, споредъ тѣхнитѣ религиозни правила, на слѣднитѣ наказания: а) не се допускатъ въ черква, б) обръсва се брадата и

косата имъ, в) отнема имъ се съвсѣмъ енорията и се прѣдава на други непровинени свещеници. Когато нѣкое мирско лице-рая трѣба да се накаже, споредъ тѣхнитѣ религиозни обреди, нему се изпращатъ най-напрѣдъ книжата за неговото провинение, наказание и поправяче. Тѣзи книжа се наричатъ *афоросма-кягатлари*. Споредъ тѣхъ, осѫденото на наказание лице нѣма никакъ право да стѫпва въ черква, когато се извършва литургията. Ако нѣкои рая-християни желаятъ и се рѣшатъ да стѫпятъ въ незаконенъ бракъ, противенъ на религиознитѣ имъ правила и за тази цѣль заминатъ въ други страни за вѣнчаване, тамошнитѣ духовни власти не могатъ да допуснатъ извършването на вѣнчалния обредъ. Когато нѣкой рая-християнинъ завѣщае прѣзъ живота си $^1/_3$ часть отъ своя имотъ за въ полза на нѣкоя черква или монастирь, на патриарха, митрополита или епископа, — това завѣщание се доказва прѣдъ шериатския сѫдъ съ показанията на свидѣтели-християни. Когато, съобразно съ шериата, се потърси отъ полицията нѣкое духовно лице, епископъ, свещеникъ, монахъ или монахиня, за да бѫде арестувано, — арестуването се извършва само отъ митрополита. Ако нѣкой игуменъ или управитель на черква, при прѣглеждане смѣткитѣ му по приходо-разходнитѣ книги, се установи, че е заграбилъ черковни имоти, — митрополитътъ има право веднага да го отчисли и вмѣсто него да назначи друго довѣрено лице. Въ тѣзи негови разпоредби никой нѣма право да се бърка. На митрополита не може да се налага на сила, безъ неговото доброволно съгласие, да взима нѣкого за слуга: такова насилие е произволъ и противоречи на неговитѣ узаконени права и привилегии. Конетѣ и мулетата, които ѣзди той и неговитѣ хора, не могатъ на сила да се взиматъ отъ външни лица, съ каквото положение и да сѫ тѣ. Въ митрополитския палатъ, който е неприкосновенъ, не се позволява никакъ нито на държавнитѣ ми сановници, нито на царскитѣ ми войници, нито на други лица, които и да бѫдатъ тѣ, да влизатъ на сила и да се настаняватъ на квартира. Моитѣ държавни сановници, като *мирмиранитъ, мирливаитъ, мютеселимитъ, мютевелиитъ, назъритъ, воеводитъ, субашитъ, началницитъ, забититъ* и други обикновени чиновници — не могатъ, подъ страхъ на отговорность, да прѣчатъ на речения митрополитъ да носи въ рѫката си митрополитска патерица, нито да го заставятъ силомъ да не я носи: носенето на патерицата е позволено и тя нарочно за него е направена.

Този мой височайши берать и привилегиитѣ, изложени подробно въ него, иматъ сила на закон. Поменатиятъ митрополитъ е напълно свободенъ да се ползува съ тѣхъ. Намѣсата на външни лица въ тия негови привилегии е безусловно забранена. Никой не може да ги нарушава, да ги отнема, да ги унищожава, до като не се появятъ законни причини за това.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туѓрата и монограма ми, положени на чело на този

ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 15 день отъ мѣсецъ Шабанъ 1255 год. отъ егира (13 Октомврий 1639 г. Р. Хр.).

64.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ, по поводъ просбата на рилския монахъ отецъ Памфилий за единъ ханъ въ гр. Дупница.

1257 год. 15 Шабанъ (1841 год. 20 Септемврий).

До тебе, славни и достойни мой *мютеселиме* Османъ бей, управитель на Софийския санджакъ и на подвластнитѣ тамъ кази, награденъ съ титлата *началникъ на царската ми конюшня.* Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До васъ, високо-просвѣтени и справедливи кадии и мюфтии на казитѣ Софийска и Дупнишка. Нека Богъ продължи вашата сждебно-просвѣтна дѣйность!

До васъ, високо-благородни съвѣтници на тамошната власть. Нека Богъ ви даде сила и слава!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ви бжде извѣстно слѣдното. —

Ханджията *Гоце*, който билъ житель отъ Дупнишката каза, се поминалъ на 1241 год. отъ егира (1825 год. Р. Хр.). За негови наслѣдници, признати отъ сжда, се явили: законната му съпруга *Катерина*, синоветѣ му *Христо* и *Зашо* и дъщеритѣ му *Ана* и *Мария*. Наслѣдството, което останало отъ него, прѣминало направо върху тѣхъ. Понеже за погашение на доказанитѣ дългове на покойния не стигалъ движимиятъ му имотъ, сждътъ — въ присжтствието на речената Катерина, която се явила като настойница и прѣдъ синоветѣ и Христо и Зашо — взелъ рѣшение, да се продаде на публиченъ търгъ единъ неговъ ханъ съ постройкитѣ, находящъ се въ варошката чаршия въ гр. Дупница. Публичната продань траяла дълго врѣме и се произвеждала въ най-многолюдното мѣсто на града *(султан-пазари)*. Явили се много купувачи, които наддавали, за да го купятъ. Най-голѣма сума била дадена отъ нѣкой си *Еминъ*, който далъ 9,000 гроша. Понеже не се явилъ другъ да наддаде повече, сждътъ окончателно възложилъ върху него хана и постройкитѣ. Слѣдъ това реченията Еминъ заявилъ прѣдъ сжда, че за сжщата цѣна той прѣпродава този свой имотъ на *отецъ Иосифъ*, монахъ отъ Рилския монастирь. Подиръ туй отецъ Йосифъ се обърналъ къмъ сжда и заявилъ, че и той за сжщата цѣна прѣпродава хана и

постройкитѣ на *отецъ Памфилий*, монахъ отъ сѫщия монастирь. Сѫдътъ издалъ по установения редъ надлеженъ худжетъ на отца Памфилия. Така че въпросниятъ ханъ съ постройкитѣ му станалъ пълна собственость на купувача отецъ Памфилий. Подирниятъ добилъ пълно и неограничено право да го владѣе, безъ нѣкой отъ вънъ да може да му се мѣси. Обаче поменатитѣ Катерина, Христо и Зашо произволно и съ насилие влѣзли вѫтрѣ въ хана и не искали никакъ да излѣзатъ отъ тамъ. По тоя поводъ прѣдъ мѣстния сѫдъ се възбудилъ процесъ, съ който се искало изпразването на хана и прѣдаването му на истинския стопанинъ отецъ Памфилий. Ищецътъ доказалъ своя искъ чрѣзъ показанията на градскитѣ съвѣтници *Агушъ бен-Хюсеинъ* и *Нуришъ бен-Мустафа*, както и на много други свидѣтели. Сѫдътъ провѣрилъ по надлеженъ редъ тия свидѣтелски показания и, като установилъ тѣхната достовѣрность, намѣрилъ ги за достатъчно доказателство, за това призналъ правото на ищеца, осѫдилъ отвѣтницитѣ да изпразнятъ хана и отхвърлилъ тѣхното дѣло като незаконно. По този случай сѫдътъ издалъ и нужния худжетъ на ищеца отецъ Памфилий. Отвѣтницитѣ обаче пакъ не искали доброволно да изпразнятъ хана и продължавали на сила да живѣятъ въ него и да го владѣятъ. Ето защо поменатиятъ отецъ Памфилий подава направо до моя императорски диванъ една просба, съ която моли да му издамъ височайши царски актъ. При тази просба е приложенъ и единъ худжетъ.

Молбата на просителя заслужва уважение. Азъ рѣшихъ да му издамъ нужния височайши актъ, за да се дѣйствува по въпроса напълно законно и съобразно съ прѣдставения худжетъ. На васъ, вѣрни мои служители, кадии и мюфтии, като стане извѣстно това, се налага дългъ да бѫдете усърдни и да се ржководите въ случая отъ духа на този худжетъ. Вземете строги мѣрки, за да се извадятъ по сѫдебенъ редъ поменатитѣ отвѣтници отъ хана и постройкитѣ му, като гледате втори пѫть да не влѣзатъ тамъ. За тая цѣль издавамъ настоящия фермань и заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Въ своитѣ дѣйствия и разпоредби бѫдете честни и акуратни. Изпълнете безукорно прѣдписанието на тая ми височайша заповѣдь, на която по служебенъ дългъ трѣба да се подчините. Избѣгвайте всѣкакви незаконни дѣяния, насочени противъ шериата и противъ духа на този ми царски актъ.

Тъй да знаете, тъй да постѫпвате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на този ми султански актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 15 Шабанъ 1257 год. отъ егира (20 Септемврий 1841 г. Р. Хр.).

65.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Заповѣдь, да се пази и прилага привилегията на рилскитѣ монаси за сѫдене въ особенъ цариградски сѫдъ.

1257 год. 30 Шабанъ (1841 год. 5 Октомврий).

До моя славенъ, достоенъ и вѣренъ *капуджи-башия* Османъ бей, началникъ на царската ми конюшня, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ *мухасилъ*-управитель на Софийския санджакъ и на подвластнитѣ тамъ кази. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До моя славенъ и достоенъ *каймакаминъ* Меесудъ бей, офицеръ отъ редовната ми армия, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ началникъ на администрацията въ сѫщия санджакъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До високо-просвѣтения *кадия* на Софийската каза, до високо-учения *мюфтия* на градъ София и до високо-благороднитѣ тамъ сѫдебно-административни съвѣтници. Нека Всевишниятъ дарува на всички ви слава и мощь!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бѫдете увѣдомени въ слѣдното. —

Дѣла, които иматъ нѣкаква връзка съ шериата и сѫ възбудени *отъ* или *срѣщу* гръцкия патриархъ, архиереитѣ, арменскитѣ архиереи, епископитѣ, замѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора, — такива дѣла, споредъ установения редъ, се разглеждатъ и рѣшаватъ не отъ нѣкое провинциално сѫдилище, ами отъ особенъ сѫдъ въ Цариградъ, въ присѫтствието на шейх-ул-исляма. Това нѣщо е изрично отбѣлѣзано въ текста на привилегиитѣ, помѣстени въ царския височайши бератъ на вселенския гръцки патриархъ.

Между монастиритѣ, които спадатъ подъ юрисдикцията на този патриархъ, е и монастирьтъ *Св. Иванъ*, сѫщанъ въ Рила планина, Дупнишка нахия. Дѣлата, които се възбуждали *отъ* и *срѣщу* монаситѣ, зависещи отъ игумена на този монастирь, трѣбало да се изпращатъ до моя императорски диванъ въ Цариградъ, за да се разглеждатъ и рѣшаватъ тамъ отъ компетентния сѫдъ. Обаче това правило не се съблюдавало и привилегиитѣ се нарушавали. По тоя поводъ и за да се дѣйствува законно и съобразно съ правата на висшето духовенство, гръцкиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ архиерейски съвѣтъ сѫ отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Тази просба биде приета и се изпрати за справка въ старата правителствена архива, *куюдата*. Отъ направената справка се установи нагледно, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на поменатия патриархъ, било отбѣлѣзано горното право. Ето защо необходимо е да се издаде единъ царски ферманъ, чието съдържание да служи за ржководство по тоя въпросъ.

На васъ, вѣрни и славни мои служители, като стане извѣстно това, налага се дългъ да дѣйствувате съ по-голѣмо усърдие въ духа на даденитѣ привилегии. Избѣгвайте, колкото е възможно повече, незаконни дѣяния, насочени противъ тѣзи привилегии. За туй издадохъ тоя си царски фермань съ заповѣдь — отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му!

Тъй да знаете, тъй да постжпвате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на този ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 30 Шабанъ 1257 год. отъ егира (5 Октомврий 1841 год. Р. Хр.).

66.

ПРѢПИСЪ

отъ фермань, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Това е сжщиятъ фермань № 65.

1257 год. 30 Шабанъ (1841 год. 5 Октомврий).

До моя славенъ, достоенъ и вѣренъ *капуджи-башия* Османъ бей, началникъ на царската ми конюшня, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ *мухасилъ* — управителъ на Софийския санджакъ и на подвластнитѣ тамъ кази. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До моя славенъ и достоенъ *каймакаминъ* Меесудъ бей, офицеръ отъ редовната ми армия, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ началникъ на администрацията въ сжщия санджакъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До високо-просвѣтрния *кадия* на Софийската каза, до високо-учения *мюфтия* на градъ София и до високо-благороднитѣ тамъ сждебно-административни съвѣтници. Нека Всевишниятъ дарува на всички ви слава и мощь!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бждете увѣдомени въ слѣдното. —

Дѣла, които иматъ нѣкаква връзка съ шериата и сж възбудени *отъ* или *срѣщу* гръцкия патриархъ, архиереитѣ, арменскитѣ архиереи, епископитѣ, замѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора, — такива дѣла, споредъ установения редъ, се разглеждатъ и рѣшаватъ не отъ нѣкое провинциално сждилище, ами отъ особенъ сждъ въ Цариградъ, въ присжтствието на шейх-ул-исляма. Това нѣщо е изрично отбѣлѣзано въ текста на привилегиитѣ, помѣстени въ царския височайши бератъ на вселенския гръцки патриархъ.

Между монастиритѣ, които спадатъ подъ юрисдикцията на този патриархъ, е и монастирьтъ *Св. Иванъ*, скжтанъ въ Рила

планина, Дупнишка нахия. Дѣлата, които се възбуждали *отъ* и *срѣщу* монаситѣ, зависещи отъ игумена на този монастирь, трѣбало да се изпращатъ до моя императорски диванъ въ Цариградъ, за да се разглеждатъ и рѣшаватъ тамъ отъ компетентния сѫдъ. Обаче това правило не се съблюдавало и привилегиитѣ се нарушавали. По тоя поводъ и за да се дѣйствува законно и съобразно съ правата на висшето духовенство, гръцкиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ архиерейски съвѣтъ сѫ отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Тази просба се прие и прѣпрати за справка въ старата правителствена архива, *куюдата*. Отъ направената справка се установи нагледно, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на поменатия патриархъ, било отбѣлѣзано горното право. Ето защо необходимо е да се издаде единъ царски ферманъ, чието съдържание да служи за ржководство по тоя въпросъ.

На васъ, вѣрни и славни мои служители, като стане извѣстно това, налага се дългъ да дѣйствувате съ по-голѣмо усърдие въ духа на даденитѣ привилегии. Избѣгвайте, колкото е възможно повече, незаконни дѣяния, насочени противъ тѣзи привилегии. За туй издадохъ тоя си царски ферманъ съ заповѣдь — отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му.

Тъй да знаете, тъй да постѫпвате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на този ми•свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 Шабанъ 1257 год. отъ егира (5 Октомврий 1841 год. Р. Хр.).

67.

ПРѢПИСЪ.

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Това е сѫщиятъ ферманъ № 65 въ другъ прѣписъ.

1257 год. 30 Шабавъ (1841 год. 5 Октомврий).

До моя славенъ, достоенъ и вѣренъ *капуджи-башия* Османъ бей, началникъ на царската ми конюшня, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ *мухасилъ*-управитель на Софийския санджакъ и на подвластнитѣ тамъ кази. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До моя славенъ и достоенъ *каймакаминъ* Меесудъ бей, офицеръ отъ редовната ми армия, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ началникъ на администрацията въ сѫщия санджакъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До високо-просвѣтения *кадия* на Софийската каза, до високо-учения *мюфтия* на градъ София и до високо-благороднитѣ тамъ сѫдебно-административни съвѣтници. Нека Всевишниятъ дарува на всички ви слава и мощь!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бѫдете увѣдомени въ слѣдното. —

Дѣла, които иматъ нѣкаква връзка съ шериата и сѫ възбудени *отъ* или *срѣщу* гръцкия патриархъ, архиереитѣ, арменскитѣ архиереи, епископитѣ, замѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора, — такива дѣла, споредъ установения редъ, се разглеждатъ и рѣшаватъ не отъ нѣкое провинциално сѫдилище, ами отъ особенъ сѫдъ въ Цариградъ, въ присѫтствието на шейх-ул-исляма. Това нѣщо е изрично отбѣлѣзано въ текста на привилегиитѣ, помѣстени въ царския височайши бератъ на вселенския гръцки патриархъ.

Между монастиритѣ, които спадатъ подъ юрисдикцията на този патриархъ, е и монастирьтъ *Св. Иванъ,* скѫтанъ въ Рила планина, Дупнишка нахия. Дѣлата, които се възбуждали *отъ* и *срѣщу* монаситѣ, зависещи отъ игумена на този монастирь, трѣбало да се изпращатъ до моя императорски диванъ въ Цариградъ, за да се разглеждатъ и рѣшаватъ тамъ отъ компетентния сѫдъ. Обаче това правило не се съблюдавало и привилегиитѣ се нарушавали. По тоя поводъ и за да се дѣйствува законно и съобразно съ правата на висшето духовенство, гръцкиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ архиерейски съвѣтъ сѫ отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Тази просба се прие и прѣпрати за справка въ старата правителствена архива, *куюдата.* Отъ направената справка се установи нагледно, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на поменатия патриархъ, било отбѣлѣзано горното право. Ето защо необходимо е да се издаде единъ царски ферманъ, чието съдържание да служи за рѫководство по тоя въпросъ.

На васъ, вѣрни и славни мои служители, като стане извѣстно това, налага се дългъ да дѣйствувате съ по-голѣмо усърдие въ духа на даденитѣ привилегии. Избѣгвайте, колкото е възможно повече, незаконни дѣяния, насочени противъ тѣзи привилегии. За туй издадохъ тоя си царски ферманъ съ заповѣдь — отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му.

Тъй да знаете, тъй да постѫпвате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на този ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѐ днесь, 30 Шабанъ 1257 год. отъ егира (5 Октомврий 1841 год. Р. Хр.).

68.

ПРѢПИСЪ

отъ фѣрманъ, издаденъ въ гр. Костантиніе отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. Това е сѫщиятъ фермань № 65 въ трети прѣписъ.

1257 год. 30 Шабанъ (1841 год. 5 Октомврий).

До моя славенъ, достоенъ и вѣренъ *капуджи-башия* Османъ бей, началникъ на царската ми конюшня, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ *мухасилъ* — управитель на Софийския санджакъ и на подвластнитѣ тамъ кази. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До моя славенъ и достоенъ *каймакаминъ* Меесудъ бей, офицеръ отъ редовната ми армия, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ началникъ на администрацията въ сѫщия санджакъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До високо-просвѣтения *кадия* на Софийската каза, до високо-учения *мюфтия* на градъ София и до високо-благороднитѣ тамъ сѫдебно-административни съвѣтници. Нека Всевишниятъ дарува на всички ви слава и мощь!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бѫдете увѣдомени въ слѣдното. — Дѣла, които иматъ нѣкаква връзка съ шериата и сѫ възбудени *отъ* или *срѣщу* гръцкия патриархъ, архиереитѣ, арменскитѣ архиереи, епископитѣ, замѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора, — такива дѣла, споредъ установения редъ, се разглеждатъ и рѣшаватъ не отъ нѣкое провинциално сѫдилище, ами отъ особенъ сѫдъ въ Цариградъ, въ присѫтствието на шейх-ул-исляма. Това нѣщо е изрично отбѣлѣзано въ текста на привилегиитѣ, помѣстени въ царския височайши бератъ на вселенския гръцки патриархъ.

Между монастиритѣ, които спадатъ подъ юрисдикцията на този патриархъ, е и монастирътъ *Св. Иванъ*, сѫщанъ въ Рила планина, Дупнишка нахия. Дѣлата, които се възбуждали *отъ* и *срѣщу* монаситѣ, зависещи отъ игумена на този монастирь, трѣбало да се изпращатъ до моя императорски диванъ въ Цариградъ, за да се разглеждатъ и рѣшаватъ тамъ отъ компетентния сѫдъ. Обаче това правило не се съблюдавало и привилегиитѣ се нарушавали. По тоя поводъ и за да се дѣйствува законно и съобразно съ правата на висшето духовенство, гръцкиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ архиерейски съвѣтъ сѫ отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Тази просба се прие и прѣпрати за справка въ старата правителствена архива, *куюдата*. Отъ направената справка се установи нагледно, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на поменатия патриархъ, било отбѣлѣзано горното право.

Ето защо необходимо е да се издаде единъ царски ферманъ, чието съдържание да служи за ржководство по тоя въпросъ.

На васъ, вѣрни и славни мои служители, като стане извѣстно това, налага се дългъ да дѣйствувате съ по-голѣмо усърдие въ духа на даденитѣ привилегии. Избѣгвайте, колкото е възможно повече, незаконни дѣяния, насочени противъ тѣзи привилегии. За туй издадохъ тоя си царски ферманъ съ заповѣдь — отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му.

Тъй да знаете, тъй да постжпвате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на този ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 Шабанъ 1257 г. отъ егира (5 Октомврий 1841 г. Р. Хр.).

69.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и адресуванъ до Видинския валия, Видинския назар-и-девтердаръ и Дупнишкия кадия. — Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския монастирь и се даватъ указания за събирането на опрѣдѣленитѣ данъци отъ тѣхъ.

1258 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1842 год. 1 Априлъ).

Славни ми везире, първи съвѣтнико, управителю на свѣта, ржководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който съ проницателенъ умъ давашъ насока на общественитѣ дѣла, който съ увѣреность водишъ народнитѣ сждбини къмъ добъръ край, който уякчавашъ основитѣ на империята и доброчестината, който крѣпишъ подпоритѣ на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Всевишния, — ти, достойни ми мушире, Хюсеинъ паша, сегашенъ валия на Видинската область. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До тебе, славни ми финансовъ министре (назар-и-дефтердаръ) Сюлейманъ, който завеждашъ финанситѣ на Видинската область и за заслуга носишъ титлата *началникъ на царскитѣ ми конюшни.*

До васъ, високо-просвѣтени, достойни и мждри кадия и мюфтия на Дупнишката каза и до всички тамъ благородни градски първенци. Нека Богъ ви даде слава и мощь!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, нека ви бжде извѣстно слѣдното. —

Мэнастирътъ, познатъ подъ име *Св. Иванъ*, лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ. Този мо-

настирь още отъ старо врѣме владѣе недвижими имоти и земи, които се намиратъ въ сѫщата нахия, именно: една ливада въ мѣстностьта *Иоакимова;* една нива въ мѣстностьта *Балта;* една нива въ мѣстностьта *Крушата;* една нива и една ливада въ мѣстностьта *Ново-дере;* една нива въ мѣстностьта *Барловъ долъ;* една нива въ мѣстностьта *Богородица;* една нива въ мѣстностьта *Черквище;* единъ кошеръ съ пчели за медъ и една ливада въ мѣстностьта *Ливадище;* една ливада запустѣла въ мѣстностьта *Руса;* една нива въ мѣстностьта *Стругарчевъ долъ;* една ливада въ мѣстностьта *Светица;* една ливада въ мѣстностьта *Добрева постница;* една ливада запустѣла въ мѣстностьта *Суса,* едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстностьта *Орлица;* едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Стоилица;* едно лозе и 30 кошери съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Фрудуманъ;* една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Шипочанъ;* единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ мѣстностьта *Струма;* единъ кошеръ съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Елисейна рѣка;* една нива въ мѣстностьта *Дѣвица.* Въ село *Рила* монастирьтъ *Св. Иванъ* още отъ старо врѣме притежава воденици и лозя, за които не плаща данъкъ и десетъкъ. Подъ вѣдомството на с. *Рила* лежатъ още слѣднитѣ монастирски имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди, три мелници, едно лозе въ мѣстностьта *Ушитѣ,* едно старо лозе, друго старо лозе, едно ново лозе и други четире лозя.

Въ землището на с. *Пороминъ* монастирьтъ *Св. Иванъ* владѣе сѫщо недвижими имоти, за които не плащалъ данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти сѫ: четире воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и три други обикновени ниви. Освѣнъ тѣзи имоти монастирьтъ *Св. Иванъ* притежава и други, за които плащалъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ слѣднитѣ воденици, лозя и ниви

1) *въ село Баланово*:

единъ монастирски чифликъ, за който на спахията се плаща десетъкъ отъ произведенията му *(мухасиллъкъ)*;

2) *въ село Слано:*

една нива, която се притежавала отъ *Деридъ-Бали-бей*; десетъкътъ ѝ се плаща на чиновника по земитѣ.

Въ рѫцѣтѣ на монаситѣ отъ тоя монастирь се намиратъ стари свещени грамоти, издадени отъ бившитѣ велики султани, дори отъ врѣмето, когато е царувалъ султанъ *Худа-вендигяръ* [1]). По-сетнѣ били издавани и нови султански грамоти, които били въ пълна хармония съ старитѣ императорски тефтери. Всички тия царски актове били буквално записани и регистрирани въ старата архива, за да иматъ сила на законъ. Монастирскитѣ подробно описани недвижими имоти били пълна собственость

[1]) Султанъ Мурадъ ханъ I, синъ на султанъ Орхана. (Б. пр.).

на монастиря *Св. Иванъ* и състояли отъ лозя, воденици, валявици, градини, бостани, ливади, ниви. За тѣзи имоти монастирьтъ не плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Забѣлѣзано е въ старитѣ царски тефтери, че данъкътъ *ресуми-гювара* (за кошеритѣ съ пчели за медъ) билъ изплащанъ още отъ старо врѣме дори до сега. Това се твърди нагледно и отъ забѣлѣжката, писана въ новитѣ правителствени тефтери.

Монаситѣ, които живѣли въ тоя монастирь, били привилегировани и освободени отъ тежкитѣ данъци, *аварисъ-диваниѐ* и *текялифи-урфиѐ*. Това се твърди отъ кратките бѣлѣжки, писани както въ старитѣ, тъй и въ новитѣ правителствени тефтери. Отъ послѣднитѣ се установява нагледно, че недвижимитѣ имоти на монастиря *Св. Ив. Рилски*, които се състоятъ отъ лозя, градини, воденици, валявици, бостани, ливади, ниви и новоизкопани земи, били още отъ старо врѣме привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Но ако монаситѣ отсетнѣ биха обработвали други земи, лежащи подъ тимаръ или биха ги стопанисвали като своя собственость, или биха ги взели подъ залогъ, тѣ ще сж длъжни да пзплащатъ законния десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство се удостовѣрява отъ забѣлѣжката, писана въ подробния правителственъ тефтеръ. И така, монаситѣ, слѣдъ като обработятъ чужди земи и слѣдъ като изплатятъ за тѣхъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ, биха могли да ги причислятъ къмъ речения монастирь и да ги обърнатъ на лозя, воденици, бостани, градини и ниви. Щомъ такива чужди земи станатъ подвластни на монастиря, послѣдният не е дълженъ да изплаща за тѣхъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Монаситѣ, които притежаватъ монастирския чифликъ въ с. *Баланово*, сж длъжни да изплащатъ отъ произведенията му законенъ десетъкъ на спахията. Така сжщо и за монастирскитѣ земи, които лежатъ въ с. *Слано*, монаситѣ сж длъжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това се твърди отъ кратката бѣлѣжка, писана въ подробния правителственъ списъкъ. Отъ горното се установява, че прѣдметнията чифликъ и нивитѣ трѣба да се облагатъ съ десетъкъ. Монаситѣ, които владѣятъ тѣзи имоти, ще изплащатъ на спахията законния имъ десетъкъ. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Рила*, както и отъ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии, събрани на купъ съ други села, възлизатъ годишно на една сума отъ *6000 акчета*. Тази сума като пенсия и тимаръ се получавала отъ редовния конень войникъ, числящъ се въ царската ми редовна армия, *Хасанъ Исмаиловъ*. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Пороминово* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии сж събрани въ обща сума съ приходитѣ и данъцитѣ на с. *Влахи*, Берковска каза, Пашински санджакъ, както и съ други доходи, събирани отъ нахиитѣ, лежащи въ Пашинския санджакъ, въ *Хамидие-Санджагй*, въ *Карасй-Санджагй* и въ Кюстендилския санджакъ. Общата сума на тѣзи приходи като *зиаметъ* възлиза на *52,471 акчета*. Тоя зиаметъ като

тимаръ се е слѣдвалъ да се изплаща на каймакамина отъ редовната ми царска армия, *Миири-Мехмедъ-Нури*, комуто Богъ да възвеличи славата. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Балаково* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ общини ще се прибиратъ направо отъ императорското ми съкровище. А доходитѣ отъ чифлика и отъ бащиниитѣ, лежащи подъ вѣдомството на поменатитѣ села, ще се прибавятъ къмъ доходитѣ на с. *Слано* и на други села. Общата годишна сума на тѣзи приходи възлиза на *8,050 акчета* и като тимаръ тя се изплаща всѣка година на *Хасанъ Шабановъ*, редовенъ кавалеристъ отъ царската ми армия. Всичко това се твърди отъ забѣлѣжката, писана подробно въ старото ми императорско дефтерхане.

И така, отъ горѣ-изложеното става ясно, че монастирътъ *Св. Иванъ*, който лежи въ планината *Рила*, владѣе като своя собственость слѣднитѣ недвижими имоти: една нива въ мѣстностьта *Йоакимова;* една нива въ мѣстностьта *Балта*; една нива въ мѣстностьта *Крушата*, една запустѣла нива въ мѣстностьта *Ново-дере;* една нива въ мѣстностьта *Барловъ долъ*, една нива въ мѣстностьта *Богородица;* една нива въ мѣстностьта *Черквище*, единъ кошеръ съ пчели за медъ и една ливада въ мѣстностьта *Ливадище*, една запустѣла ливада въ мѣстностьта *Осоя;* една нива въ мѣстностьта *Стругарчевъ долъ;* една ливада въ мѣстностьта *Сербейца*, една ливада въ мѣстностьта *Добрева постница*, една запустѣла ливада въ мѣстностьта *Суса;* едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстностьта *Орлица;* едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Светица;* едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ;* една нива, една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Струма;* единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега разваленъ, въ *Шипочанъ;* една нива въ мѣстностьта *Дъвица*.

Въ землището на с. *Рила* монастирътъ *Св. Иванъ* още отъ старо врѣме притежава воденици, лозя, градини и ливади. За тѣхъ монастирътъ не изплащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. А подъ вѣдомството на с. *Рила* монастирътъ притежава земи и имоти, за които той не е изплащалъ никакви данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици; едно старо лозе въ мѣстностьта *Ушитъ;* друго едно лозе въ сжщата мѣстность; друго старо лозе, едно ново лозе и други четире нови лозя. Въ с. *Пороминъ* монастирътъ *Св. Ивачъ* владѣе недвижими имоти и земи, за които не е изплащалъ никакви данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: четире воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ, лежащъ до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келеми* и три други ниви. Слѣднитѣ монастирски лозя, воденици, градини, ливади и ниви се облагатъ съ данъци и десетъкъ, които трѣба да се изплащатъ: единъ чифликъ въ с. *Балаково*, нареченъ *монастирскиятъ чифлпкъ*, който се притежава отъ монаситѣ. Десетъкътъ отъ земнитѣ му произведения се изплаща отъ монаситѣ на спахията. Въ с. *Слано*

лежи една монастирска нива, която се притежаваше отъ *Деридъ Бали-бей*. Десетъкътъ ѝ се изплаща на чиновника по земитѣ.

Въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ тоя монастирь се пазятъ стари свещени грамоти, издадени отъ първитѣ велики султани, дори и отъ Гаази Худа-вендигяръ Султанъ. Въ текста на тѣзи царски грамоти сж отбѣлѣзани подробно правата и привилегиитѣ, подарени както на Рилския монастирь, тъй и на монастирското братство, съставено отъ живѣещитѣ тамъ монаси. По- сетнѣ тѣзи стари грамоти били подновявани съ нови царски актове, издадени отъ по-послѣшнитѣ велики султани. Въ тѣзи именно актове се изтъкватъ правата и привилегиитѣ на тоя монастирь, които иматъ сила на законъ. Старата царска архива хармонира напълно съ текста на старитѣ свещени грамоти. Съ тѣхъ се доказва, че монастирскитѣ имоти, които състоятъ отъ лозя, воденици, бостани, градини, ливади и ниви, не давали *никакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството*. Въ царскитѣ тефтери е забѣлѣзано, че монастирьтъ *Св. Иванъ Рилски* изплащалъ отъ старо врѣме и до сега само данъка за пчелитѣ, наречень *ресуми-гювара*. А самитѣ монаси отъ монастиря били обезпечени и не се облагали съ тежкитѣ правителствени данъци, наречени *аварис-дивани* и *текялифи-урфи*. Даже и сега въ аналитѣ на новитѣ правителствени тефтери е записано, че притежаванитѣ отъ монастиря *Св. Иванъ* лозя, градини, воденици, бостани и земи, наново изкопани съ брадви —се считали за привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакви данъци, тъй както тѣ се считали и въ старо врѣме. Това се твърди отъ краткитѣ бѣлѣжки, писани въ старитѣ регистри. Само ако отсетнѣ монаситѣ отъ този монастирь биха обработвали чужди земи, лежащи подъ нѣкой тимаръ, биха стопанисвали подобни земи, или биха ги взели подъ залогъ, — въ такъвъ случай тѣ сж длъжни да плащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това е очевидно и се твърди отъ бѣлѣжката, писана въ подробнитѣ правителствени тефтери. Слѣдъ като монаситѣ изплатятъ законния десетъкъ на чиновника за тия земи, тѣ иматъ право да ги обрѣщатъ въ ливади, лозя, воденици, градини и ниви, могатъ да ги стопанисватъ и владѣнието имъ ще зависи отъ управата на монастиря. За придобити по тоя начинъ земи монаситѣ не трѣба да плащатъ никакви данъци и десетъкъ. Монастирскиятъ чифликъ, който лежи въ с. *Баланово* и се владѣе отъ монаситѣ, ще дава на чиновника законенъ десетъкъ за въ полза на спахията. А десетъкътъ за монастирската нива, която лежи въ с. *Слатино*, ще се плаща на чиновника по земитѣ. Това се доказва отъ кратката бѣлѣжка, писана въ правителственитѣ подробни списъци. Монаситѣ иматъ пълно право да получаватъ приходитѣ и произведенията на тѣзи имоти и никой отъ вънъ не може да се мѣси въ владѣнието на чифлика и на нивата. Въпрѣки това монаситѣ отъ Рилския монастирь, които притежаватъ чифлика въ с. *Баланово*, били жестоко прѣслѣдвани, немилостиво бити и заплашвани отъ силнитѣ на деня личности,

макаръ че тѣ, бѣднитѣ рай, плащали редовно закония десетъкъ. Насилницитѣ (*зулумкяритъ*) не били доволни да получаватъ само закоченъ десетъкъ, ами се домогвали на сила и съ съдѣйствието на властьта да вематъ по-голѣми налози и по-голѣмъ десетъкъ.

Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ митрополититѣ си отправя до моя императорски диванъ, въ славната ми столица *Дер-и-сеадетъ*, една надлежно подпечатана просба. Просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ за окончателното прѣмахване на всички груби дѣяния и насилия, които се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси.

Просбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ отдѣла *Рузнамдже*, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ краткото резюме, което ми се прѣдстави отъ тамъ, се констатира слѣдното. — Монастирьтъ *Св. Иванъ* лежи въ политѣ на планината Рила, Дупнишка нахия. Неговитѣ имоти и земи лежатъ въ прѣдѣлитѣ на монастирската властъ и въ слѣднитѣ извѣстни мѣстности: една ливада въ *Иоакамова*; една нива въ *Балта*, една нива въ *Крушата*; една запустѣла нива въ *Новото дере*; една нива въ *Павловъ-долъ*; една нива въ *Богородица*; една нива въ *Черквище*; една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Ливадище*, една запустѣла ливада въ *Осоя*; една нива въ *Стругарчевъ-долъ*; една ливада въ *Сърбейца:* една ливада въ *Добрева постница*; една запустѣла ливада въ *Суса*; едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлица*; едно лозе и единъ парасянъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*, една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочени*, единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ *Струма*; 50 кошери съ пчели за медъ, наречени *монастирски кованлъкъ* въ *Елисейна-рѣка;* една нива въ *Църквище*. Въ тая послѣдната мѣстность монастирьтъ *Св. Иванъ* притежава едно стадо овце отъ 500 глави, 10 крави и волове, а сжщо и 10 коня. Въ с. *Рила* монастирьтъ отъ старо врѣме владѣлъ воденици и лозя, за които не плащалъ никакви данъци и десетъкъ. Въ землището на това село се намирали слѣднитѣ монастирски имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три мелници въ мѣстностьта *Ушитъ*, едно лозе въ сжщата мѣстность; едно лозе; друго старо лозе; друго ново лозе и други четире лозя.

Въ с. *Пороминово* монастирьтъ *Св. Иванъ* притежаваль отъ старо врѣме недвижими имоти, за които не плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Така, подъ вѣдомството на това село се намирали слѣднитѣ монастирски имоти: една воденица, двѣ валявици, три ливади въ извѣстна мѣстность, единъ бостанъ, лежащъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келеши* и три други обикновени ниви.

Освѣнъ тѣзи имоти Рилскиятъ монастиръ владѣлъ и слѣднитѣ лозя, воденици и ниви, за които изплащалъ редовно данъкъ и десетъкъ: единъ чифликъ въ с. *Баланово*, който се вла-

дѣе отъ монаситѣ на монастиря; десетъкътъ му ще се изплаща на спахията; въ с. *Слано* една нива, която по-прѣди се владѣла отъ Деридъ-Бали-бей; десетъкътъ и ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Монастирскитѣ имоти, както и броятъ на монаситѣ отъ монастирското братство (джемаатъ) сѫ точно и ясно опрѣдѣлени. Въ рѫцѣтѣ на монаситѣ се пазятъ стари свещени грамоти, които били подновени отъ Гаази Султанъ *Худа-вендигяръ*. По смисълъ тѣзи грамоти напълно хармонирали съ старитѣ царски официални книжа. Съобразно съ тѣзи книжа и монастирскитѣ имоти били записани и регистрирани като привилегировани. Така записанитѣ монастирски недвижими имоти,— лозя, воденици, градини, ливади, ниви и бостани, не били обложени съ никакъвъ правителственъ данъкъ и десетъкъ, а винаги се считали за освободени отъ подобенъ данъкъ и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, се изплащалъ, защото билъ забѣлѣзанъ въ старитѣ тефтери. Самитѣ монаси, които живѣли въ тоя монастирь, били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки данъци, като *аварис-диваниé* и *текялифи-урфиé*. Това се доказва по единъ най-положителенъ начинъ отъ забѣлѣжката, писана въ старитѣ и въ новитѣ правителствени тефтери. Така че отъ тази кратка бѣлѣжка се установява, че недвижимитѣ имоти и земи на Рилския монастирь, като лозя, водени ци, ниви, градини, ливади, бостани и земи, наново изкопани съ брадва, се считали още отъ най-старо врѣме за привилегировани и не плащали никакви тежки и обикновени данъци. По тоя старъ традиционенъ начинъ монастирскитѣ имоти ще могатъ свободно да се владѣятъ отъ монастирското братство, споредъ твърдѣнието на старитѣ и новитѣ правителствени тефтери. Въ случай, че монаситѣ отсетнѣ биха придобили чужди земи и биха ги обработвали, или биха ги стопанисвали като своя собственость, или биха ги завладѣли подъ залогъ, -- въ такъвъ случай десетъкъ въ натура ще се изплаща на чиновника по земитѣ. Това се доказва отъ забѣлѣжката, писана изпърво въ старитѣ правителствени тефтери, а по-сетнѣ и въ новитѣ официални тефтери. Въ новитѣ провѣрочни тефтери било установено, че въ Дупнишката нахия, въ землището на с. Рила живѣли отдѣлни бащинии рая, на които жителитѣ били точно извѣстни на властьта. Населението отъ това село и отъ бащиниитѣ имъ било длъжно, споредъ установения законъ и обичай, да изплаща на правителството въ натура слѣднитѣ данъци: *ресуми-испенчъ*, *ресуми-гендумъ* и *ресуми-махлюдъ*.

Данъкътъ за воденицата на раята *Димитъръ*, който до сега се вземаше, за напрѣдъ се унищожава. Данъкътъ за воденицата на *Славей Недѣлковъ*, която сега е запустѣла, десетъкътъ за бостаня, както и данъцитѣ: *ресуми-ниабетъ*, *ресуми-арузъ*, *ресуми-дещибанъ*, *ресуми-тапуй-земíнъ*, — всички тѣзи данъци и десетъкъ, събрани на купъ и прибавени къмъ други, съставятъ една обща сума отъ *5,000 сребърни акчета*. Сумата

по тоя начинъ е записана и въ подробнитѣ списъци на правителството. Тази сума, прибавена къмъ главната обща сума, се възкачва като *зияметъ* на *19,488 сребърни акчета*. Отъ тѣхъ *6,000 акчета* се изваждатъ и се прѣдаватъ на пенсионера *Яхи Хасановъ*. А остатъкътъ на общата сума се записва за смѣтка на неговитѣ съучастници-другари. Въ с. *Пороминово* живѣли заедно мюсулмани и християни и тамъ имало отдѣлни *мюселимски бащинии*. Числото на живѣещитѣ тамъ селяни е точно опрѣдѣлено и записано. Село *Пороминъ* годишно дава чисто пшенично брашно (кендумъ) и десетъкъ отъ ориза, нареченъ *ашари-чалтъкчиянъ*. А юрушката община, която е въ това село и е наречена *Джемаати-юрукиянъ*, дава слѣднитѣ налози: *смѣсено жито (махлюдъ)*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Общата сума отъ доходитѣ на това село възлиза, споредъ както е записано въ подробния списъкъ на правителството, на *4510 акчета*. Тази сума, като се прибави къмъ общия главенъ тефтеръ, се възкачва на *12,990 акчета*. Отъ тѣхъ *9,550 акчета* се изваждатъ за пенсията на каймакамина *Мири Мехмедъ Нури*. А останалата сума се записва за смѣтка на неговитѣ другари-съучастници.

Жителитѣ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии* даватъ въ натура и въ пари годишно слѣднитѣ данъци: *испенчъ-ресуми*, *чисто пшенично жито* (*кендумъ*), *смѣсено жито* (*махлюдъ*), *ресуми-ниябетъ*, половината отъ *ресуми-арузъ*, *ресуми-дещибанъ и ресуми-тапуй-земинъ*. Сумата отъ тѣзи данъци възлиза на *16,917 сребърни акчета*, записани словомъ въ общия главенъ правителственъ тефтеръ и въ частния тефтеръ на императорската архива. Жителитѣ отъ с. *Слано*, Дупнишка нахия сѫ повечето рая-християни и малко мюсулмани. А населението, което живѣе въ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии, състои само отъ рая-християни. Земитѣ, имотитѣ и чифлицитѣ, които се намиратъ въ това село, се облагатъ съ правителствени налози и съ данъцитѣ: *ханнé-мюселим-акчеси*, *ресуми-испенчъ*, *ресуми-кендумъ*, *ресуми-махлюдъ*, *ресуми-ниябетъ*, *ресуми-арузъ*, *ресуми-дещибанъ* и *рссуми-тапуй-земинъ*. Сумата, която се събира отъ тѣзи данъци прѣзъ годината, възлиза на *5,722 сребърни акчета*. Тази сума подробно е означена въ тефтеря на правителството. А въ общия главенъ тефтеръ тя се прибавя къмъ други суми и възлиза като зияметъ на *20,843 акчета*. Отъ тѣхъ *2,206 акчета* се изваждатъ и прѣдаватъ на пенсионера *Хасанъ Шабановъ*. А останалата сума е забѣлѣзана въ смѣткитѣ на неговитѣ другари-съучастници.

Отъ горнитѣ обяснения, отбѣлѣзани въ правителственитѣ тефтери, се доказва, че недвижимитѣ имоти, които се владѣятъ отъ Рилския монастирь *Св. Иванъ*, състоятъ отъ слѣднитѣ земи: 1) една ливада въ *Йоакимова*; 2) една нива въ *Балта*; 3) една нива въ *Крушата*; 4) една нива, сега запустѣла, въ *Новото дере*; 5) една нива въ *Павловъ долъ*; 6) една нива въ *Богоро-*

дица; 7) една нива въ *Църквище*; 8) единъ кошеръ съ пчели за медъ и една ливада въ *Ливадище*; 9) една запустѣла ливада въ *Осоя*; 10) една нива въ *Стругарчевъ долъ*; 11) една ливада въ *Сърбейца*; 12) една ливада въ *Добрева постница*; 13) една ливада, сега запустѣла, въ *Осоя*; 14) едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлица*; 15) едно лозе и единъ кошеръ се пчели за медъ въ *Стоилица*; 16) едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*; 17) една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочанъ*; 18) единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ *Струма*; 19) единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Елисейна рѣка* и 20) една нива въ *Черквище*.

Освѣнъ тѣзи имоти Рилскиятъ монастирь владѣе стари воденици и лозя, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Подъ вѣдомството на това село се намиратъ и слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици на вода, едно старо лозе, едно ново лозе, друго старо лозе, пакъ старо лозе и четире други лозя въ мѣстностьта *Ушитъ*. Сжщо тъй Рилскиятъ монастирь владѣе въ с. *Пороминъ* разни недвижими имоти и земи, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тия имоти сж: четире мелници, двѣ валявици, три воденици въ сжщата мѣстность, единъ бостанъ, лежащъ до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и други три обикновени ниви. Освѣнь това Рилскиятъ монастирь притежава лозя, воденици и ниви, за които е дълженъ да плаща данъци. Тия имоти сж: единъ чифликъ въ землището на с. *Баланово*, който се владѣе отъ монаситѣ на монастиря; десетъкъ за него се дава на спахията; въ с. *Слано* лежи една монастирска нива, която се владѣела отъ *Дервидъ-Бали Бей*; десетъкъ за нея се плаща на чиновника по земитѣ.

У монаситѣ отъ тоя монастирь се пазятъ важни стари прѣдмети и свещени актове, издадени отъ първитѣ велики султани, дори отъ султанъ *Худа-вендигяръ*. Тѣзи стари грамоти по съдържание хармониратъ напълно съ старитѣ правителствени тефтери. Споредъ тѣзи грамоти, отбѣлѣзано е въ аналитѣ на тия тефтери, че монастирскитѣ имоти: земи, лозя, воденици, градини, бостани, ливади и ниви — не плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, се изплащалъ отъ старо врѣме и до сега. Това нагледно се твърди отъ забѣлѣжкитѣ, писани въ старитѣ правителствени тефтери. Монаситѣ отъ тоя монастирь били осигурени и не плащали тежки и обикновени данъци, *аварисъ-дивание* и *текялифи-урфие*. А въ новитѣ правителствени тефтери и сега се твърди, че недвижимитѣ имоти на монастиря, като лозя, градини, бостани, воденици, валявици, ливади, ниви и земи, отпослѣ изкопани съ брадва, не били облагани съ никакъвъ правителственъ данъкъ и десетъкъ. Въ старитѣ правителствени тефери ясно се вижда, че монастирскитѣ имоти били привилегировани и освободени отъ данъци. Поради

това тѣ били отбѣлѣзани за такива и въ новитѣ правителствени книжа. Ако монаситѣ на тоя монастирь биха обработвали чужди земи, лежащи подъ нѣкой тимаръ, биха стопанисвали подобни земи като своя собственость или биха ги взели подъ залогъ, тѣ били длъжни за тѣхъ да изплащатъ данъци и десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство така било записано въ старитѣ правителствени тефтери и така се регистрирало и въ новитѣ. По-сетнѣ монаситѣ, слѣдъ като разработятъ тѣзи чужди и подвѣдомствени земи, били длъжни да плащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ.

Съгласно съ горѣ-изложеното и възъ основа на правата и привилегиитѣ, съ които се ползувалъ Рилскиятъ монастирь, — послѣдниятъималъ пълно законно право да владѣе всички свои имоти, воденици, градини, бостани, ливади, ниви и др., безъ да е задълженъ да плаща нѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Монаситѣ, които притежавали на свое име монастирския чифликъ, що лежи въ землището на с. *Баланово*, сж длъжни да плащатъ законенъ десетъкъ отъ произведенията му на надлежния спахия. Подобно и за нивата, която се владѣе отъ тѣхъ и която лежи въ с. *Слатина*, трѣба да се плаща десетъкъ на чиновника по земитѣ. Слѣдователно, както десетъкътъ отъ казания монастирски чифликъ, тъй и десетъкътъ отъ монастирската нива трѣба безусловно да се изплаща на надлежния спахия. Но произведенията отъ чифлика и отъ нивата ще се получаватъ направо отъ монаситѣ и ще се вписватъ като приходъ на речения монастирь. Приходитѣ и данъцитѣ, които ще се събиратъ отъ с. *Рила* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии*, ще принадлежатъ на пенсионера *Хасанъ Исмаиловъ* и на неговитѣ другари-съучастници. А приходитѣ и данъцитѣ отъ с. *Пороминъ* и отъ подвѣдомственитѣ му бащинии ще принадлежатъ на *Мири Мехмедъ Нури* (каймакамъ) и на неговитѣ съучастници-другари. Онѣзи данъци и приходи, що има да се събиратъ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдонственитѣ му *бащинии*, ще се получаватъ направо отъ императорското ми съкровище. А приходитѣ и данъцитѣ, що има да се събиратъ отъ с. *Слано* и отъ подвѣдомственитѣ му бащинии, ще принадлежатъ на пенсионера *Хасанъ Шабановъ* и на неговитѣ другари-съучастници.

Отъ тоя кратъкъ докладъ, който ми се прѣдстави отъ главния управитель на финанситѣ (*емини дефтердаръ*) *Али Реуфъ*, азъ разбрахъ, какво е истинското положение на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Десетъкътъ отъ всички зиямети, тимаръ-спахии, както и отъ отдѣлнитѣ мукати, дѣто функциониратъ военни-офицерски учрѣждания, каквито има въ цѣлата армия на империята ми, — този десетъкъ ще се получава отъ моитѣ респективни чиновници, на десеть едно или на стотѣхъ десеть. Такова рѣшение за тоя важенъ въпросъ било взето отъ специалния съвѣтъ, който заседава въ министерството на правосждието,

и въ такъвъ смисъль билъ издаденъ височайшиятъ ми актъ, съ който се дава заповѣдь за дѣйствие. Вие, г. г. кадии, наиби, мюфтии и мои държавни чиновници, сте длъжни да дѣйствувате по тоя прѣдметъ честно и добросъвѣстно. Старайте се да насочвате своитѣ разпоредби и дѣяния по онзи правъ пѫть, който ви е начертанъ отъ моето царско дефтерхане и отъ министра на горитѣ и планинитѣ.

Недвижимитѣ имоти на монастиря *Св. Отецъ* състоятъ отъ слѣднитѣ земи: 1) една ливада въ *Иоакимова*; 2) една нива въ *Балта*; 3) една нива въ *Крушата*; 4) една нива, сега запустѣла, въ *Ново дере:* 5) една нива въ *Павловъ долъ*; 6) една нива въ *Богородица*; 7) една нива въ *Църквище*; 8) една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Ливадище;* 9) една ливада въ *Стругарчевъ долъ*; 10) една ливада въ *Сърбейца*; 11) една ливада въ *Добрева постница*; 12) една ливада, запустѣла, въ *Суса*; 13) едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлицата*; 14) едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Стоилица*; 15) едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Черква*; 16) една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочанъ*; 17) единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ въ *Струма*; 18) единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Елисейна-рѣка*. 19) една нива въ *Черквище.*

Рилскиятъ монастирь владѣе отъ старо врѣме въ с. *Рила* воденици и лозя, за които не плащалъ данъкъ и десетъкъ. Монастирьтъ притежава въ сѫщото село и слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици на рѣката; а въ мѣстностьта *Ушитѣ* лежатъ: едно старо лозе, едно ново лозе и други четире лозя. Въ землището на с. *Пороминъ* Рилскиятъ монастирь владѣе недвижими имоти, за които не плащалъ данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти сѫ: четире воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и други три обикновени ниви.

Освѣнъ тия имоти Рилскиятъ монастиръ владѣе и други, за които трѣба да изплаща данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ слѣднитѣ: единъ монастирски чифликъ въ с. *Баланово*, чийто десетъкъ се изплаща на спахията; въ с. *Слано* една монастирски нива, която се притежавала отъ *Деридъ-Бали бей*; десетъкъ за нея ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Въ рѫцѣтѣ на монаситѣ отъ Рилския монастирь се пазятъ стари свещени грамоти и нови султански фермани, издадени отъ врѣмето на султанъ *Худа-вендигяръ*. Старитѣ свещени грамоти по съдържание напълно хармонираатъ съ султанскитѣ свещени актове. Тѣзи актове сѫ регистрирани въ старото императорско дефтерхане и иматъ сила на законъ. Въ тѣхъ е писано дословно, че всички монастирски недвижими имоти — лозя, воденици, градини, ливади, ниви и пр., били привилегировани, освободени отъ всѣкакви налози и не плащали на правителството никакъвъ данъкъ

и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, отъ най-старо врѣме дори до сега се плащалъ, както е забѣлѣзано въ старата архива. Монаситѣ били освободени и обезпечени, като не плащали на правителството никакви тежки данъци, *аварис-диваниé* и *текялифи-урфиé*.

Даже и сега въ новитѣ правителствени тефтери, споредъ горѣ-изложеното, е записано, че недвижимитѣ имоти на Рилския монастирь — лозя, воденици, градини, валявици, бостани, ниви и земи, наново изкопани съ брадви — се считатъ за привилегировани и свободни отъ даждия, както се считали и въ най-старо врѣме. Ако монаситѣ отсетнѣ биха обработвали чужди земи, стоящи подъ нѣкой тимаръ, биха придобили надъ тѣхъ пълна собственость, биха ги присвоили като залогъ, — въ подобенъ случай тѣ били длъжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това било писано въ аналитѣ на старитѣ правителствени тефтери, споредъ които трѣбало да се дѣйствува и за напрѣдъ. Така, щомъ монаситѣ биха обработвали подобни земи, тѣ безусловно сж длъжни да плащатъ законенъ десетъкъ ни чиновника по земитѣ. Рилскиятъ монастирь, опирайки се на своитѣ права и прерогативи, може и има пълно право да присъединява такива земи къмъ своитѣ стари недвижими имоти: лозя, воденици, бостани и ниви. Но ако реченията монастирь иска да не плаща за тѣхъ данъкъ и десетъкъ на правителството, този родъ земи могатъ да се владѣятъ само отъ името на монаситѣ и по тоя начинъ тѣ ще могатъ да се считатъ по право за монастирски имоти, какъвто е монастирскиятъ чифликъ въ с. *Баланово*. Десетъкъ отъ произведенията на подобенъ родъ земи ще се изплаща на спахията. А десетъкътъ отъ монастирската нива, що лежи въ с. *Слано*, ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Отъ горѣ-изложеното се удостовѣрява напълно, че монаситѣ отъ Рилския монастирь иматъ пълно неограничено право да владѣятъ както въпросния чифликъ въ с. *Баланово*, така и нивата, лежаща въ с. *Слано*, но съ условие, че ще изплащатъ законенъ десетъкъ на спахията. Произведенията отъ чифлика и отъ нивата ще се прибиратъ отъ сжщитѣ монаси, които ще се считатъ и за пълни стопани. Отъ тоя начинъ на дѣйствие може да се извади слѣдното заключение: монастирскиятъ чифликъ въ с. *Баланово* и монастирската нива въ с. *Слано*, споредъ закона, се считатъ за *раятски земи*, подвѣдомствени на нѣкой тимаръ — спахия. Но монаситѣ отъ монастиря иматъ пълна свобода да ги владѣятъ като своя собственость, при условие, че тѣ, съгласно съ танзимата и наредбитѣ, изработени отъ специални чиновници по правосждието, ще изплащатъ законенъ десетъкъ, на десеть едно отъ произведенията имъ. По-голѣмъ десетъкъ отъ десеть едно и по-голѣма сума не позволявамъ никому да взима и получава. Мжченията и насилията безусловно се забраняватъ.

Ти, велики ми мушире, трѣба по дългъ да обърнешъ сериозно внимание на тоя въпросъ и да изпълняваш честно и акуратно своитѣ високи задължения. За тази именно цѣль издадохъ настоящия си фермань. Щомъ го получишъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствуваш достойно и честно, както ти прѣдписвамъ. На тоя мой свещенъ актъ ти си дължень да се покоряваш.

Тъй да знаешъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански фермань, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Константиніе днесь, първитѣ дни на мѣсецъ Ребби-юл-евелъ 1258 г. отъ егира (1 Априлъ 1842 год. отъ Р. Хр.).

70.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константиніе отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и адресуванъ до Видинския валия, Видинский назар-и-девтердаръ и Дупнишкия кадия. — Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския монастирь и се даватъ указания за събирането на опрѣдѣленитѣ данъци отъ тѣхъ. Този фермань е досущъ еднакъвъ съ фермань № 69, различава се само по датата на издаването.

1258 год. 30 Ребби-юл-евелъ (1842 год. 30 Априлъ).

Славни ми везире, първи съвѣтнико, управителю на свѣта, ржководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който съ проницателень умъ давашъ насока на общественитѣ дѣла, който съ увѣреность водишъ народнитѣ сждбини къмъ добъръ край, който уякчавашъ основитѣ на империята и доброчестината, който крѣпишъ подпоритѣ на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Всевишния, — ти, достойни ми мушире, Хюсеинъ паша, сегашенъ валия на Видинската область. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До тебе, славни ми финансовъ министре (назар-и-дефтердаръ) Сюлеймань, който завеждашъ финанситѣ на Видинската область и за заслуга носишъ титлата *началникъ на царскитѣ ми конюшни.*

До васъ, високо-просвѣтени, достойни и мждри кадия и мюфтия на Дупнишката каза и до всички тамъ благородни градски първенци. Нека Богъ ви даде слава и мощь!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, нека ви бжде извѣстно слѣдното. —

Монастирьтъ, познатъ подъ име *Св. Иванъ*, лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ. Този мо-

настирь още отъ старо врѣме владѣе недвижими имоти и земи, които се намиратъ въ сѫщата нахия, именно: една ливада въ мѣстностьта *Иоакимова;* една нива въ мѣстностьта *Балта;* една нива въ мѣстностьта *Крушата;* една нива и една ливада въ мѣстностьта *Ново-дере;* една нива въ мѣстностьта *Барловъ долъ*; една нива въ мѣстностьта *Богородица,* една нива въ мѣстностьта *Черквище;* единъ кошеръ съ пчели за медъ и една ливада въ мѣстностьта *Ливадище*; една ливада запустѣла въ мѣстностьта *Руса*; една нива въ мѣстностьта *Стругарчевъ долъ*; една ливада въ мѣстностьта *Светица*; една ливада въ мѣстностьта *Добрева постница;* една ливада запустѣла въ мѣстностьта *Суса,* едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстностьта *Орлица*; едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Стоилица;* едно лозе и 30 кошери съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Фрудуманъ;* една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Шипочанъ;* единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ мѣстностьта *Струма*;единъ кошеръ съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Елисейна рѣка*; една нива въ мѣстностьта *Дъвица.* Въ село *Рила* монастирьтъ *Св. Иванъ* още отъ старо врѣме притежава воденици и лозя, за които не плаща данъкъ и десетъкъ. Подъ вѣдомството на с. *Рила* лежатъ още слѣднитѣ монастирски имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди, три мелници, едно лозе въ мѣстностьта *Ушитъ,* едно старо лозе, друго старо лозе, едно ново лозе и други четире лозя.

Въ землището на с. *Пороминъ* монастирьтъ *Св. Иванъ* владѣе сѫщо недвижими имоти, за които не плащалъ данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти сѫ: четире воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и три други обикновени ниви. Освѣнъ тѣзи имоти монастирьтъ *Св. Иванъ* притежава и други, за които плащалъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ слѣднитѣ воденици, лозя и ниви

1) *въ село Баланово*:

единъ монастирски чифликъ, за който на спахията се плаща десетъкъ отъ произведенията му *(мухасиллъкъ)*;

2) *въ село Слано:*

една нива, която се притежавала отъ *Деридъ-Бали-бей*; десетъкътъ ѝ се плаща на чиновника по земитѣ.

Въ рѫцѣтѣ на монаситѣ отъ тоя монастирь се намиратъ стари свещени грамоти, издадени отъ бившитѣ велики султани, дори отъ врѣмето, когато е царувалъ султанъ *Худа-вендигяръ* [1]). По-сетнѣ били издавани и нови султански грамоти, които били въ пълна хармония съ старитѣ императорски тефтери. Всички тия царски актове били буквално записани и регистрирани въ старата архива, за да иматъ сила на законъ. Монастирскитѣ подробно описани недвижими имоти били пълна собственость

[1]) Султанъ Мурадъ ханъ I, синъ на султанъ Орхана. (Б. пр.).

на монастиря *Св. Иванъ* и състояли отъ лозя, воденици, валявици, градини, бостани, ливади, ниви. За тѣзи имоти монастирьтъ не плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Забѣлѣзано е въ старитѣ царски тефтери, че данъкътъ *ресуми-гювара* (за кошеритѣ съ пчели за медъ) билъ изплащанъ още отъ старо врѣме дори до сега. Това се твърди нагледно и отъ забѣлѣжката, писана въ новитѣ правителствени тефтери.

Монаситѣ, които живѣли въ тоя монастирь, били привилегировани и освободени отъ тежкитѣ данъци, *аварисъ-диваниé* и *текялифи-урфиé*. Това се твърди отъ краткитѣ бѣлѣжки, писани както въ старитѣ, тъй и въ новитѣ правителствени тефтери. Отъ послѣднитѣ се установява нагледно, че недвижимитѣ имоти на монастиря *Св. Ив. Рилски*, които се състоятъ отъ лозя, градини, воденици, валявици, бостани, ливади, ниви и новоизкопани земи, били още отъ старо врѣме привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Но ако монаситѣ отсетнѣ биха обработвали други земи, лежащи подъ тимаръ или биха ги стопанисвали като своя собственость, или биха ги взели подъ залогъ, тѣ ще сж длъжни да изплащатъ законния десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство се удостовѣрява отъ забѣлѣжката, писана въ подробния правителственъ тефтеръ. И така, монаситѣ, слѣдъ като обработятъ чужди земи и слѣдъ като изплатятъ за тѣхъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ, биха могли да ги причислятъ къмъ речения монастирь и да ги обърнатъ на лозя, воденици, бостани, градини и ниви. Щомъ такива чужди земи станатъ подвластни на монастиря, послѣдниятъ не е дъленъ да изплаща за тѣхъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Монаситѣ, които притежаватъ монастирския чифликъ въ с. *Баланово*, сж длъжни да изплащатъ отъ произведенията му законенъ десетъкъ на спахията. Така сжщо и за монастирскитѣ земи, които лежатъ въ с. *Слано*, монаситѣ сж длъжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това се твърди отъ кратката бѣлѣжка, писана въ подробния правителственъ списъкъ. Отъ горното се установява, че прѣдметниятъ чифликъ и нивитѣ трѣба да се облагатъ съ десетъкъ. Монаситѣ, които владѣятъ тѣзи имоти, ще изплащатъ на спахията законния имъ десетъкъ. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Рила*, както и отъ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии, събрани на купъ съ други села, възлизатъ годишно на една сума отъ *6000 акчета*. Тази сума като пенсия и тимаръ се получавала отъ редовния конень войникъ, числящъ се въ царската ми редовна армия, *Хасанъ Исмаиловъ*. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Пороминово* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии сж събрани въ обща сума съ приходитѣ и данъцитѣ на с. *Влахи*, Берковска каза, Пашински санджакъ, както и съ други доходи, събирани отъ нахиитѣ, лежащи въ Пашинския санджакъ, въ *Хамидие-Санджагй*, въ *Карасй-Санджагй* и въ Кюстендилския санджакъ. Общата сума на тѣзи приходи като *зиаметъ* възлиза на *52,471 акчета*. Тоя зиаметъ като

тимаръ се е слѣдвалъ да се изплаща на каймакамина отъ редовната ми царска армия, *Мшири-Мехмедъ-Нури*, комуто Богъ да възвеличи славата. Даньцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Балановo* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ общини ще се прибиратъ направо отъ императорското ми съкровище. А доходитѣ отъ чифлика и отъ бащиниитѣ, лежащи подъ вѣдомството на поменатитѣ села, ще се прибавятъ къмъ доходитѣ на с. *Слано* и на други села. Общата годишна сума на тѣзи приходи възлиза на *8,050 акчета* и като тимаръ тя се изплаща всѣка година на *Хасанъ Шабановъ*, редовенъ кавалеристъ отъ царската ми армия. Всичко това се твърди отъ забѣлѣжката, писана подробно въ старото ми императорско дефтерхане.

И така, отъ горѣ-изложеното става ясно, че монастирьтъ *Св. Иванъ*, който лежи въ планината *Рила*, владѣе като своя собственость слѣднитѣ недвижими имоти: една нива въ мѣстностьта *Иоакимова;* една нива въ мѣстностьта *Балта*; една нива въ мѣстностьта *Крушата*, една запустѣла нива въ мѣстностьта *Ново-дере;* една нива въ мѣстностьта *Барловъ долъ*, една нива въ мѣстностьта *Богородйца;* една нива въ мѣстностьта *Черквище*, единъ кошеръ съ пчели за медъ и една ливада въ мѣстностьта *Ливадище*, една запустѣла ливада въ мѣстностьта *Осоя;* една нива въ мѣстностьта *Стоугарчевъ долъ*, една ливада въ мѣстностьта *Сербейца*, една ливада въ мѣстностьта *Добрева постница*, една запустѣла ливада въ мѣстностьта *Суса;* едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстностьта *Орлица;* едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Светица;* едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Фрудумачъ;* една нива, една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Струма;* единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега разваленъ, въ *Шипочанъ*, една нива въ мѣстностьта *Дѣвица*.

Въ землището на с. *Рила* монастирьтъ *Св. Иванъ* още отъ старо врѣме притежава воденици, лозя, градини и ливади. За тѣхъ монастирьтъ не изплащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. А подъ вѣдомството на с. *Рила* монастирьтъ притежава земи и имоти, за които той не е изплащалъ никакви данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици; едно старо лозе въ мѣстностьта *Ушитъ;* друго едно лозе въ сжщата мѣстность; друго старо лозе, едно ново лозе и други четире нови лозя. Въ с. *Пороминъ* монастирьтъ *Св. Иванъ* владѣе недвижими имоти и земи, за които не е изплащалъ никакви данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: четире воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ, лежащь до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и три други ниви. Слѣдцитѣ монастирски лозя, воденици, градини, ливади и ниви се облагатъ съ данъци и десетъкъ, които трѣба да се изплащатъ: единъ чифликъ въ с. *Балановo*, наречень *монастирскиятъ чифлйкъ*, който се притежава отъ монаситѣ. Десетъкътъ отъ земнитѣ му произведения се изплаща отъ монаситѣ на спахията. Въ с. *Слано*

лежи една монастирска нива, която се притежаваше отъ *Деридъ Бали-бей*. Десетъкътъ ѝ се изплаща на чиновника по земитѣ.

Въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ тоя монастирь се пазятъ стари свещени грамоти, издадени отъ първитѣ велики султани, дори и отъ Гаази Худа-вендигяръ Султани. Въ текста на тѣзи царски грамоти сж отбѣлѣзани подробно правата и привилегиитѣ, подарени както на Рилския монастирь, тъй и на монастирското братство, съставено отъ живѣещитѣ тамъ монаси. По- сетнѣ тѣзи стари грамоти били подновявани съ нови царски актове, издадени отъ по-послѣшнитѣ велики султани. Въ тѣзи именно актове се изтъкватъ правата и привилегиитѣ на тоя монастирь, които иматъ сила на законъ. Старата царска архива хармонира напълно съ текста на старитѣ свещени грамоти. Съ тѣхъ се доказва, че монастирскитѣ имоти, които състоятъ отъ лозя, воденици, бостани, градини, ливади и ниви, не давали *никакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството*. Въ царскитѣ тефтери е забѣлѣзано, че монастирьтъ *Св. Иванъ Рилски* изплащалъ отъ старо врѣме и до сега само данъка за пчелитѣ, наречень *ресуми-гювара*. А самитѣ монаси отъ монастиря били обезпечени и не се облагали съ тежкитѣ правителствени данъци, наречени *аварис-диваниé* и *текялифи-урфиé*. Даже и сега въ аналитѣ на новитѣ правителствени тефтери е записано, че притежаванитѣ отъ монастиря *Св. Иванъ* лозя, градини, воденици, бостани и земи, наново изкопани съ брадви —се считали за привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакви данъци, тъй както тѣ се считали и въ старо врѣме. Това се твърди отъ краткитѣ бѣлѣжки, писани въ старитѣ регистри. Само ако отсетнѣ монаситѣ отъ този монастирь биха обработвали чужди земи, лежащи подъ нѣкой тимаръ, биха стопанисвали подобни земи, или биха ги взели подъ залогъ, — въ такъвъ случай тѣ сж длъжни да плащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това е очевидно и се твърди отъ бѣлѣжката, писана въ подробнитѣ правителствени тефтери. Слѣдъ като монаситѣ изплатятъ законния десетъкъ на чиновника за тия земи, тѣ иматъ право да ги обрѣщатъ въ ливади, лозя, воденици, градини и ниви, могатъ да ги стопанисватъ и владѣнието имъ ще зависи отъ управата на монастиря. За придобити по тоя начинъ земи монаситѣ не трѣба да плащатъ никакви данъци и десетъкъ. Монастирскиятъ чифликъ, който лежи въ с. *Баланово* и се владѣе отъ монаситѣ, ще дава на чиновника законенъ десетъкъ за въ полза на спахията. А десетъкътъ за монастирската нива, която лежи въ с. *Слатино*, ще се плаща на чиновника по земитѣ. Това се доказва отъ кратката бѣлѣжка, писана въ правителственитѣ подробни списъци. Монаситѣ иматъ пълно право да получаватъ приходитѣ и произведенията на тѣзи имоти и никой отъ вънъ не може да се мѣси въ владѣнието на чифлика и на нивата. Въпрѣки това монаситѣ отъ Рилския монастирь, които притежаватъ чифлика въ с. *Баланово*, били жестоко прѣслѣдвани, немилостиво бити и заплашвани отъ силнитѣ на деня личности,

макаръ че тѣ, бѣднитѣ раи, плащали редовно закония десетъкъ. Насилницитѣ (*зулумкяритѣ*) не били доволни да получаватъ само законенъ десетъкъ, ами се домогвали на сила и съ съдѣйствието на властьта да вематъ по-голѣми налози и по-голѣмъ десетъкъ.

Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ митрополититѣ си отправя до моя императорски диванъ, въ славната ми столица *Дер-и-сеадетъ*, една надлежно подпечатана просба. Ситѣлитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ за окончателното прѣмахване на всички груби дѣяния и насилия, които се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси.

Просбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ отдѣла *Рузнамдже*, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ краткото резюме, което ми се прѣдстави отъ тамъ, се констатира слѣдното. — Монастирьтъ *Св. Иванъ* лежи въ политѣ на планината Рила, Дупнишка нахия. Неговитѣ имоти и земи лежатъ въ прѣдѣлитѣ на монастирската власть и въ слѣднитѣ извѣстни мѣстности: една ливада въ *Иоакамова*; една нива въ *Балта*, една нива въ *Крушата*; една запустѣла нива въ *Новото дере*; една нива въ *Павловъ-долъ*; една нива въ *Богородица*; една нива въ *Черквище*; една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Ливадище*, една запустѣла ливада въ *Осоя*; една нива въ *Стругарчевъ-долъ*; една ливада въ *Сърбейца:* една ливада въ *Добрева постница*; една запустѣла ливада въ *Суса*; едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлица*; едно лозе и единъ парасянъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*, една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочени*, единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ *Струма*; 50 кошери съ пчели за медъ, наречени *монастирски кованлъкъ* въ *Елисейна-рѣка;* една нива въ *Църквище*. Въ тая послѣдната мѣстность монастирьтъ *Св. Иванъ* притежава едно стадо овце отъ 500 глави, 10 крави и волове, а сжщо и 10 коня. Въ с. *Рила* монастирьтъ отъ старо врѣме владѣлъ воденици и лозя, за които не плащалъ никакви данъци и десетъкъ. Въ землището на това село се намирали слѣднитѣ монастирски имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три мелници въ мѣстностьта *Ушитѣ*, едно лозе въ сжщата мѣстность; едно лозе; друго старо лозе; друго ново лозе и други четире лозя.

Въ с. *Пороминово* монастирьтъ *Св. Иванъ* притежавалъ отъ старо врѣме недвижими имоти, за които не плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Така, подъ вѣдомството на това село се намирали слѣднитѣ монастирски имоти: една воденица, двѣ валявици, три ливади въ извѣстна мѣстность, единъ бостанъ, лежащъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и три други обикновени ниви.

Освѣнъ тѣзи имоти Рилскиятъ монастиръ владѣлъ и слѣднитѣ лозя, воденици и ниви, за които изплащалъ редовно данъкъ и десетъкъ: единъ чифликъ въ с. *Баланово*, който се вла-

дѣе отъ монаситѣ на монастиря; десетъкътъ му ще се изплаща на спахията; въ с. *Слано* една нива, която по-прѣди се владѣла отъ Деридъ-Бали-бей; десетъкътъ ѝ ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Монастирскитѣ имоти, както и броятъ на монаситѣ отъ монастирското братство (джемаатъ) сѫ точно и ясно опрѣдѣлени. Въ ржцѣтѣ на монаситѣ се пазятъ стари свещени грамоти, които били подновени отъ Гаази Султанъ *Худа-вендигяръ*. По смисълъ тѣзи грамоти напълно хармонирали съ старитѣ царски официални книжа. Съобразно съ тѣзи книжа и монастирскитѣ имоти били записани и регистрирани като привилегировани. Така записанитѣ монастирски недвижими имоти,— лозя, воденици, градини, ливади, ниви и бостани, не били обложени съ никакъвъ правителственъ данъкъ и десетъкъ, а винаги се считали за освободени отъ подобенъ данъкъ и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, се изплащалъ, защото билъ забѣлѣзанъ въ старитѣ тефтери. Самитѣ монаси, които живѣли въ тоя монастирь, били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки данъци, като *аварис-диваниѐ* и *текялифи-урфиѐ*. Това се доказва по единъ най-положителенъ начинъ отъ забѣлѣжката, писана въ старитѣ и въ новитѣ правителствени тефтери. Така че отъ тази кратка бѣлѣжка се установява, че недвижимитѣ имоти и земи на Рилския монастирь, като лозя, воденици, ниви, градини, ливади, бостани и земи, наново изкопани съ брадва, се считали още отъ най-старо врѣме за привилегировани и не плащали никакви тежки и обикновени данъци. По тоя старъ традиционенъ начинъ монастирскитѣ имоти ще могатъ свободно да се владѣятъ отъ монастирското братство, споредъ твърдѣнието на старитѣ и новитѣ правителствени тефтери. Въ случай, че монаситѣ отсетнѣ биха придобили чужди земи и биха ги обработвали, или биха ги стопанисвали като своя собственость, или биха ги завладѣли подъ залогъ, -- въ такъвъ случай десетъкъ въ натура ще се изплаща на чиновника по земитѣ. Това се доказва отъ забѣлѣжката, писана изпърво въ старитѣ правителствени тефтери, а по-сетнѣ и въ новитѣ официални тефтери. Въ новитѣ провѣрочни тефтери било установено, че въ Дупнишката нахия, въ землището на с. Рила живѣли отдѣлни бащинии раи, на които жителитѣ били точно извѣстни на властьта. Населението отъ това село и отъ бащиниитѣ имъ било длъжно, споредъ установения законъ и обичай, да изплаща на правителството въ натура слѣднитѣ данъци: *ресуми-испенчъ*, *ресуми-гендумъ* и *ресуми-махлюдъ*.

Данъкътъ за воденицата на раята *Димитъръ*, който до сега се вземаше, за напрѣдъ се унищожава. Данъкътъ за воденицата на *Славей Недѣлковъ*, която сега е запустѣла, десетъкътъ за бостаня, както и данъцитѣ: *ресуми-ниабетъ*, *ресуми-арузъ*, *ресуми-дещибанъ*, *ресуми-тапуй-земи́нъ*, — всички тѣзи данъци и десетъкъ, събрани на купъ и прибавени къмъ други, съставятъ една обща сума отъ *5,000 сребърни акчета*. Сумата

по тоя начинъ е записана и въ подробнитѣ списъци на правителството. Тази сума, прибавена къмъ главната обща сума, се възкачва като *зияметь* на *19,488 сребърни акчета*. Отъ тѣхъ *6,000 акчета* се изваждатъ и се прѣдаватъ на пенсионера *Яхи Хасановъ*. А остатъкътъ на общата сума се записва за смѣтка на неговитѣ съучастници-другари. Въ с. *Пороминово* живѣли заедно мюсулмани и християни и тамъ имало отдѣлни *мюселимски бащинии*. Числото на живѣещитѣ тамъ селяни е точно опрѣдѣлено и записано. Село *Пороминъ* годишно дава чисто пшенично брашно (кендумъ) и десетъкъ отъ ориза, нареченъ *ашари-чалтъкчиянъ*. А юрушката община, която е въ това село и е наречена *Джемаати-юрукиянъ*, дава слѣднитѣ налози: *смѣсено жито (махлюдъ)*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Общата сума отъ доходитѣ на това село възлиза, споредъ както е записано въ подробния списъкъ на правителството, на *4510 акчета*. Тази сума, като се прибави къмъ общия главенъ тефтеръ, се възкачва на *12,990 акчета*. Отъ тѣхъ *9,550 акчета* се изваждатъ за пенсията на каймакамина *Мири Мехмедъ Нури*. А останалата сума се записва за смѣтка на неговитѣ другари-съучастници.

Жителитѣ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии* даватъ въ натура и въ пари годишно слѣднитѣ данъци: *испенчъ-ресуми*, *чисто пшенично жито* (*кендумъ*), *смѣсено жито* (*махлюдъ*), *ресуми-ниябетъ*, половината отъ *ресуми-арузъ*, *ресуми-дещибанъ и ресуми-тапуй-земинъ*. Сумата отъ тѣзи данъци възлиза на *16,917 сребърни акчета*, записани словомъ въ общия главенъ правителственъ тефтеръ и въ частния тефтеръ на императорската архива. Жителитѣ отъ с. *Слано*, Дупнишка нахия сѫ повечето рая-християни и малко мюсулмани. А населението, което живѣе въ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии, състои само отъ рая-християни. Земитѣ, имотитѣ и чифлицитѣ, които се намиратъ въ това село, се облагатъ съ правителствени налози и съ данъцитѣ: *ханнѐ-мюселим-акчеси*, *ресуми-испенчъ*, *ресуми-кендумъ*, *ресуми-махлюдъ*, *ресуми-ниябетъ*, *ресуми-арузъ*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Сумата, която се събира отъ тѣзи данъци прѣзъ годината, възлиза на *5,722 сребърни акчета*. Тази сума подробно е означена въ тефтеря на правителството. А въ общия главенъ тефтеръ тя се прибавя къмъ други суми и възлиза като зияметь на *20,843 акчета*. Отъ тѣхъ *2,206 акчета* се изваждатъ и прѣдаватъ на пенсионера *Хасанъ Шабановъ*. А останалата сума е забѣлѣзана въ смѣткитѣ на неговитѣ другари-съучастници.

Отъ горнитѣ обяснения, отбѣлѣзани въ правителственитѣ тефтери, се доказва, че недвижимитѣ имоти, които се владѣятъ отъ Рилския монастирь *Св. Иванъ*, състоятъ отъ слѣднитѣ земи: 1) една ливада въ *Иоакимова*; 2) една нива въ *Балта*; 3) една нива въ *Крушата*; 4) една нива, сега запустѣла, въ *Новото дере*; 5) една нива въ *Павловъ долъ*; 6) една нива въ *Богоро-*

дица; 7) една нива въ *Цѣрквище*; 8) единъ кошеръ съ пчели за медъ и една ливада въ *Ливадище*; 9) една запустѣла ливада въ *Осоя*; 10) една нива въ *Стругарчсвъ долъ*; 11) една ливада въ *Сърбейца*; 12) една ливада въ *Добрева постница*; 13) една ливада, сега запустѣла, въ *Осоя*; 14) едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлица*; 15) едно лозе и единъ кошеръ се пчели за медъ въ *Стоилица*; 16) едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*; 17) една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочанъ*; 18) единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ *Струма*; 19) единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Елисейна рѣка* и 20) една нива въ *Черквище*.

Освѣнъ тѣзи имоти Рилскиятъ монастирь владѣе стари воденици и лозя, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Подъ вѣдомството на това село се намиратъ и слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици на вода, едно старо лозе, едно ново лозе, друго старо лозе, пакъ старо лозе и четире други лозя въ мѣстностьта *Ушитѣ*. Сжщо тъй Рилскиятъ монастирь владѣе въ с. *Пороминъ* разни недвижими имоти и земи, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тия имоти сж: четире мелници, двѣ валявици, три воденици въ сжщата мѣстность, единъ бостанъ, лежащъ до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и други три обикновени ниви. Освѣнъ това Рилскиятъ монастирь притежава лозя, воденици и ниви, за които е дълженъ да плаща данъци. Тия имоти сж: единъ чифликъ въ землището на с. *Баланово*, който се владѣе отъ монаситѣ на монастиря; десетъкъ за него се дава на спахията; въ с. *Слано* лежи една монастирска нива, която се владѣела отъ *Дерид-Бали Бей*; десетъкъ за нея се плаща на чиновника по земитѣ.

У монаситѣ отъ тоя монастирь се пазятъ важни стари прѣдмети и свещени актове, издадени отъ пѣрвитѣ велики султани, дори отъ султанъ *Худа-вендигяръ*. Тѣзи стари грамоти по съдържание хармонираятъ напълно съ старитѣ правителствени тефтери. Споредъ тѣзи грамоти, отбѣлѣзано е въ аналитѣ на тия тефтери, че монастирскитѣ имоти: земи, лозя, воденици, градини, бостани, ливади и ниви — не плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, се изплащалъ отъ старо врѣме и до сега. Това нагледно се твърди отъ забѣлѣжкитѣ, писани въ старитѣ правителствени тефтери. Монаситѣ отъ тоя монастирь били осигурени и не плащали тежки и обикновени данъци, *аварисъ-диваниé* и *текялифи-урфиé*. А въ новитѣ правителствени тефтери и сега се твърди, че недвижимитѣ имоти на монастиря, като лозя, градини, бостани, воденици, валявици, ливади, ниви и земи, отпослѣ изкопани съ брадва, не били облагани съ никакъвъ правителственъ данъкъ и десетъкъ. Въ старитѣ правителствени тефери ясно се вижда, че монастирскитѣ имоти били привилегировани и освободени отъ данъци. Поради

това тѣ били отбѣлѣзани за такива и въ новитѣ правителствени книжа. Ако монаситѣ на тоя монастирь биха обработвали чужди земи, лежащи подъ нѣкой тимаръ, биха стопанисвали подобни земи като своя собственость или биха ги взели подъ залогъ, тѣ били длъжни за тѣхъ да изплащатъ данъци и десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство така било записано въ старитѣ правителствени тефтери и така се регистрирало и въ новитѣ. По-сетнѣ монаситѣ, слѣдъ като разработятъ тѣзи чужди и подвѣдомствени земи, били длъжни да плащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ.

Съгласно съ горѣ-изложеното и възъ основа на правата и привилегиитѣ, съ които се ползувалъ Рилскиятъ монастирь, — послѣдниятъ ималъ пълно законно право да владѣе всички свои имоти, воденици, градини, бостани, ливади, ниви и др., безъ да е задълженъ да плаща нѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Монаситѣ, които притежавали на свое име монастирския чифликъ, що лежи въ землището на с. *Баланово*, сж длъжни да плащатъ законенъ десетъкъ отъ произведенията му на надлежния спахия. Подобно и за нивата, която се владѣе отъ тѣхъ и която лежи въ с. *Слатина*, трѣба да се плаща десетъкъ на чиновника по земитѣ. Слѣдователно, както десетъкътъ отъ казания монастирски чифликъ, тъй и десетъкътъ отъ монастирската нива трѣба безусловно да се изплаща на надлежния спахия. Но произведенията отъ чифлика и отъ нивата ще се получаватъ направо отъ монаситѣ и ще се вписватъ като приходъ на речения монастирь. Приходитѣ и данъцитѣ, които ще се събиратъ отъ с. *Рила* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии*, ще принадлежатъ на пенсионера *Хасанъ Исмаиловъ* и на неговитѣ другари-съучастници. А приходитѣ и данъцитѣ отъ с. *Пороминъ* и отъ подвѣдомственитѣ му бащинии ще принадлежатъ на *Мири Мехмедъ Нури* (каймакамъ) и на неговитѣ съучастници-другари. Онѣзи данъци и приходи, що има да се събиратъ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдомственитѣ му *бащинии*, ще се получаватъ направо отъ императорското ми съкровище. А приходитѣ и данъцитѣ, що има да се събиратъ отъ с. *Слано* и отъ подвѣдомственитѣ му бащинии, ще принадлежатъ на пенсионера *Хасанъ Шабановъ* и на неговитѣ другари-съучастници.

Отъ тоя кратъкъ докладъ, който ми се прѣдстави отъ главния управитель на финанситѣ (*емини дефтердаръ*) *Али Реуфъ*, азъ разбрахъ, какво е истинското положение на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Десетъкътъ отъ всички зиямети, тимаръ-спахии, както и отъ отдѣлнитѣ мукати, дѣто функциониратъ военни-офицерски учрѣждания, каквито има въ цѣлата армия на империята ми, — този десетъкъ ще се получава отъ моитѣ респективни чиновници, на десеть едно или на стотѣхъ десеть. Такова рѣшение за тоя важенъ въпросъ било взето отъ специалния съвѣтъ, който заседава въ министерството на правосждието,

и въ такъвъ смисълъ билъ издаденъ височайшиятъ ми актъ, съ който се дава заповѣдь за дѣйствие. Вие, г. г. кадии, наиби, мюфтии и мои държавни чиновници, сте длъжни да дѣйствувате по тоя прѣдметъ честно и добросъвѣстно. Старайте се да насочвате своитѣ разпоредби и дѣяния по онзи правъ пѫть, който ви е начертанъ отъ моето царско дефтерхане и отъ министра на горитѣ и планинитѣ.

Недвижимитѣ имоти на монастиря *Св. Отецъ* състоятъ отъ слѣднитѣ земи: 1) една ливада въ *Иоакимова*; 2) една нива въ *Балта*; 3) една нива въ *Крушата*; 4) една нива, сега запустѣла, въ *Ново дере:* 5) една нива въ *Павловъ долъ*; 6) една нива въ *Богородица*; 7) една нива въ *Цѣрквище*; 8) една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Ливадище;* 9) една ливада въ *Стругарчевъ долъ*; 10) една ливада въ *Сърбейца*; 11) една ливада въ *Добрева постчица*; 12) една ливада, запустѣла, въ *Суса*; 13) едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлицата*; 14) едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Стоилица*; 15) едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Черква*; 16) една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочанъ*; 17) единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ въ *Струма*; 18) единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Елисейна-рѣка*, 19) една нива въ *Черквище.*

Рилскиятъ монастирь владѣе отъ старо врѣме въ с. *Рила* воденици и лозя, за които не плащалъ данъкъ и десетъкъ. Монастирътъ притежава въ сѫщото село и слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици на рѣката; а въ мѣстностьта *Ушитъ* лежатъ: едно старо лозе, едно ново лозе и други четире лозя. Въ землището на с. *Пороминъ* Рилскиятъ монастирь владѣе недвижими имоти, за които не плащалъ данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти сѫ: четире воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и други три обикновени ниви.

Освѣнъ тия имоти Рилскиятъ монастиръ владѣе и други, за които трѣба да изплаща данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ слѣднитѣ: единъ монастирски чифликъ въ с. *Баланово*, чийто десетъкъ се изплаща на спахията; въ с. *Слано* една монастирски нива, която се притежавала отъ *Деридъ-Бали бей*; десетъкъ за нея ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Въ рѫцѣтѣ на монаситѣ отъ Рилския монастирь се пазятъ стари свещени грамоти и нови султански фермани, издадени отъ врѣмето на султанъ *Худа-вендигяръ*. Старитѣ свещени грамоти по съдържание напълно хармонирать съ султанскитѣ свещени актове. Тѣзи актове сѫ регистрирани въ старото императорско дефтерхане и иматъ сила на законъ. Въ тѣхъ е писано дословно, че всички монастирски недвижими имоти — лозя, воденици, градини, ливади, ниви и пр., били привилегировани, освободени отъ всѣкакви налози и не плащали на правителството никакъвъ данъкъ

и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, отъ най-старо врѣме дори до сега се плащалъ, както е забѣлѣзано въ старата архива. Монаситѣ били освободени и обезпечени, като не плащали на правителството никакви тежки данъци, *аварис-диваниé* и *текялифи-урфиé*.

Даже и сега въ новитѣ правителсвени тефтери, споредъ горѣ-изложеното, е записано, че недвижимитѣ имоти на Рилския монастирь — лозя, воденици, градини, валявици, бостани, ниви и земи, наново изкопани съ брадви — се считатъ за привилегировани и свободни отъ даждия, както се считали и въ най-старо врѣме. Ако монаситѣ отсетнѣ биха обработвали чужди земи, стоящи подъ нѣкой тимаръ, биха придобили надъ тѣхъ пълна собственость, биха ги присвоили като залогъ, — въ подобенъ случай тѣ били длъжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това било писано въ аналитѣ на старитѣ правителствени тефтери, споредъ които трѣбало да се дѣйствува и за напрѣдъ. Така, щомъ монаситѣ биха обработвали подобни земи, тѣ безусловно сж длъжни да плащатъ законенъ десетъкъ ни чиновника по земитѣ. Рилскиятъ монастирь, опирайки се на своитѣ права и прерогативи, може и има пълно право да присъединява такива земи къмъ своитѣ стари недвижими имоти: лозя, воденици, бостани и ниви. Но ако реченията монастирь иска да не плаща за тѣхъ данъкъ и десетъкъ на правителството, този родъ земи могатъ да се владѣятъ само отъ името на монаситѣ и по тоя начинъ тѣ ще могатъ да се считатъ по право за монастирски имоти, какъвто е монастирскиятъ чифликъ въ с. *Баланово*. Десетъкъ отъ произведенията на подобенъ родъ земи ще се изплаща на спахията. А десетъкътъ отъ монастирската нива, що лежи въ с. *Слано*, ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Отъ горѣ-изложеното се удостовѣрява напълно, че монаситѣ отъ Рилския монастирь иматъ пълно неограничено право да владѣятъ както въпросния чифликъ въ с. *Баланово*, така и нивата, лежаща въ с. *Слано*, но съ условие, че ще изплащатъ законенъ десетъкъ на спахията. Произведенията отъ чифлика и отъ нивата ще се прибиратъ отъ сжщитѣ монаси, които ще се считатъ и за пълни стопани. Отъ тоя начинъ на дѣйствие може да се извади слѣдното заключение: монастирскиятъ чифликъ въ с. *Баланово* и монастирската нива въ с. *Слано*, споредъ закона, се считатъ за *раятски земи*, подвѣдомствени на нѣкой тимаръ — спахия. Но монаситѣ отъ монастиря иматъ пълна свобода да ги владѣятъ като своя собственость, при условие, че тѣ, съгласно съ танзимата и наредбитѣ, изработени отъ специални чиновници по правосждието, ще изплащатъ законенъ десетъкъ, на десеть едно отъ произведенията имъ. По-голѣмъ десетъкъ отъ десеть едно и по-голѣма сума не позволявамъ никому да взима и получава. Мжченията и насилията безусловно се забраняватъ.

Ти, велики ми мушире, трѣба по дългъ да обърнешъ сериозно внимание на тоя въпросъ и да изпълняващъ честно и акуратно своитѣ високи задължения. За тази именно цѣль издадохъ настоящия си фермань. Щомъ го получишъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ достойно и честно, както ти прѣдписвамъ. На тоя мой свещенъ актъ ти си дълженъ да се покорявашъ.

Тъй да знаешъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански фермань, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, първитѣ дни на мѣсецъ Ребби-юл-евелъ 1258 г. отъ егира (1 Априлъ 1842 год. отъ Р. Хр.).

71.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Заповѣдь до Дупнишкия кадия, да не допуща царски войници или военачалници да квартируватъ въ митрополитски домъ.

1261 год. 1 Ребби-юл-ахжръ (1845 год. 1 Априлъ).

До високо-просвѣтения, великодушенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ продължи твоята просвѣтена дѣйность!

Отъ съдържанието на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който ще получишъ, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ митрополити, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ, сж подали до моя императорски диванъ една подпечатана просба.

Въ тази просба се изтъква, че въ текста на царскитѣ берати, които притежаватъ митрополититѣ, изрично е писано за правата и привилегиитѣ, съ които архиереитѣ ще се ползуватъ. Между другитѣ права, дадени тѣмъ, се споменува и правото за освобождение отъ квартиренъ данъкъ (*конак-теклифи*) палатитѣ, въ които живѣятъ самитѣ митрополити. Въ тѣзи палати е забранено да влизатъ мѣстнитѣ власти и да настаняватъ на сила царски войници и други правителствени служители.

Сега обаче митрополитътъ на Рилския монастиръ, Дупнишка каза, спадащъ подъ юрисдикцията на Цариградската патриаршия, се оплакалъ, че въ неговия митрополитски домъ на сила били настанени като квартиранти разни царски войници и военачалници.

Съ това насилие мѣстнитѣ власти нарочно нарушавали неговитѣ права, за туй той моли императорския диванъ да му се издаде височайша заповѣдь за прѣмахването на подобни беззакония.

Просбата се прие и за справка се изпрати въ управата на старата регистратура, *кадинъ дефтерлеринѣ*, съ заповѣдь да ми се докладва на кратко старото положение по тоя въпросъ.

Управата на старата архива, като извлича единъ деркенаръ, долага, че въ текста на високитѣ царски берати, които били давани на архиереитѣ, дѣйствително сж вписани и условията, при които имъ сж дадени привилегии, и че тѣхнитѣ палати били неприкосновени и освободени отъ всѣкакъвъ квартиренъ данъкъ. Въ заключение, управата на архивата е на мнѣние да се уважи молбата на митрополита, да му се издаде исканиятъ императорски актъ, по силата на който да могатъ се спре насилията и принужденията, вършени отъ страна на мѣстната власть.

Прочее, ти, като кадия на поменатата каза, си дълженъ да вземешъ строги мѣрки за прѣмахване всички онѣзи беззакония, които се вършатъ по тоя въпросъ. Ако е истина това, което ми се съобщава отъ тамъ, заповѣдвамъ ти да не допускашъ никакво насилствено нахлуване въ речения монастирь и въ неговитѣ имѣния, защото иначе ти ще нарушишъ традиционнитѣ права на митрополититѣ. За тази цѣль благоволихъ да издамъ тоя си височайши ферманъ. Прочее, щомъ го получишъ, ти трѣба да постжпишъ въ случая точно споредъ съдържанието му.

Тъй да знаешъ, тъй да дѣйствувашъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, първитѣ дни на мѣсецъ Ребби-юл-ахжръ 1261 год. отъ егира (1 Априлъ 1845 год. Р. Хр.).

72.

ГИРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Разрѣшава се свободно цжтуване изъ Румелия на търговеца Аргирий Загаралий, руски поданикъ. — Прѣписътъ не е завѣренъ.

1264 год. 1 Джемази-юл-ахжръ (1848 год. 23 Априлъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на прѣстолния ми градъ Стамбулъ, както и до всички кадии, наиби и мюфтии на казитѣ, лежащи по пжтя и въ мѣстноститѣ, прѣзъ които ще минава речениятъ търговецъ. Нека Всевишниятъ възвеличи вашата слава и мощь!

Сжщо и до всичкитѣ ми административни, акцизни началници и управители на митници. Дано Богъ ви даде слава и мощь!

Отъ съдържанието на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете слѣдното. —

Рускиятъ търговецъ *Аргирий Загаралий* сторилъ намѣрение, поради търговски операции, да пѫтува отъ Цариградъ въ посока къмъ Румелия за Пловдивския санджакъ. Рускиятъ извънреденъ посланикъ, г-нъ Дибетовъ, който е изпратенъ отъ Негово Императорско Величество руския царь въ градъ Одринъ и който пребивава въ прѣстолния ми градъ, съ рапортъ донася до моя императорски диванъ и ме моли да издамъ на руския търговецъ, речения Аргирий, единъ височайши царски актъ, въ видъ на пѫтно тескере за свободно пѫтуване въ империята ми.

Тази молба на руския посланикъ се изпрати за справка въ старитѣ правителствени регистри. Отъ справката и краткото извлѣчение, което ми се прѣдстави, се указа, че рускитѣ поданици-търговци, било лично, било чрѣзъ свои довѣрени лица, могли и били свободни да търгуватъ въ обширната ми империя съ всѣкакви земни произведения, индустриални издѣлия и търговски стоки. Тѣзи стоки тѣ могли не само да ги изнасятъ на вънъ за продань, ами още да ги продаватъ и въ вѫтрѣшностьта на империята ми, дѣто свободно могли да търгуватъ. Рускитѣ търговци имали прѣимуществото да купуватъ, продаватъ и търгуватъ съ всѣкакви мѣстни, руски и чуждестранни индустриални стоки и земни произведения. На рускитѣ поданици или на тѣхнитѣ хора се позволявало да дебаркиратъ отъ корабитѣ своитѣ стоки, съ право да могатъ и да ги транспортиратъ въ всѣко отоманско пристанище. За стокитѣ и произведенията, принадлежащи на рускитѣ търговци, стопанитѣ имъ имали право изведнъжъ да ги изкарватъ на сухо и да ги разнасятъ за продань въ вѫтрѣшностьта на империята ми. За тѣзи стоки рускитѣ поданици не били длъжни да изплащатъ повече мито и данъкъ отъ онази сума, която доброволно и отъ двѣтѣ страни е уговорена да се изплаща. Нито отъ купувача, нито отъ продавача държавнитѣ ми служители не трѣба никакъ да изискватъ слѣднитѣ данъци: *ресуми мурурié* (налогъ за пѫтуване), *ресуми бедаатъ* (налогъ за нововеденіе), *ресуми ихтисабие* (право за мѣрене) и др. подобни. А за стоки, които рускитѣ поданици биха експортирали извънъ прѣдѣлитѣ на империята ми, правителството ми ще взима само мито, по стария установенъ редъ, въ деня, когато стокитѣ бѫдатъ натоварени въ корабитѣ. Слѣдователно, митото за товарене на кораби не трѣба да прѣвишава повече отъ $3^0/_0$; а правото за тръгване на натоварени кораби, наречено *ресуми рефтé*, ще бѫде $9^0/_0$ и само тогава ще се плаща, когато стокитѣ пристигнатъ вѫтрѣ въ едно пристанище. Тоя данъкъ се нарича още *ресуми емрié*. Въ случай, че Високата порта чрѣзъ своитѣ финансови чиновници би взела направо отъ рускитѣ търговци или посрѣдствено отъ други лица, въ готови пари или въ книжни монети, по-голѣмъ данъкъ отъ $9^0/_0$, — въ такъвъ случай сключенията между насъ и Рус-

ката държава търговски трактатъ се нарушава; за това взетиятъ по-голѣмъ налогъ трѣба да се възвърне обратно на лицата, продавачи или купувачи, отъ които първоначално се е взелъ. При натоварване стокитѣ въ кораби, въ пристанищата, или пъкъ въ мѣстата, дѣто стоката била разтоварена и изкарана на сухо, по-прѣди се взимало мито, *ресуми емриé*, 9%. А сега на всичкитѣ руски стоки ще се взима мито само 3%, както бѣ стариятъ данъкъ, който се казва *ресуми рефте*. За земни произведения, индустриални издѣлия и други търговски стоки, които се произвеждатъ въ Руската империя или въ други чуждестранни държави и които биха принадлежали на руски поданици, — държавата ми ще получава като право за вносъ, наречено *ресуми итхалié*, 3%, както това се практикувало и по-прѣди.

Рускитѣ търговски стоки, индустриални издѣлия и земни произведения могатъ свободно на всѣкждѣ въ империята ми да се разнасятъ и разпродаватъ. Стокитѣ, които се внасятъ отъ рускитѣ поданици, ще плащатъ 1%, като вносно право, *ресуми дахалié*.

Рускитѣ търговци и тѣхнитѣ хора могатъ да изкарватъ стокитѣ си на сухо, дѣто тѣ сж пристигнали; но ако желаятъ, тѣ могатъ да ги прѣнасятъ и въ вжтрѣшностьта на империята ми и да ги продаватъ тамъ на когото искатъ. За напрѣдъ рускитѣ търговци ще изплащатъ единъ допълнителенъ данъкъ отъ 2%. А когато поданицитѣ на руската империя биха купили стоки и произведения изъ вжтрѣшностьта на империята ми, рускитѣ търговци иматъ право и сж свободни да ги прѣнасятъ въ мѣстата, дѣто постоянно живѣятъ. Въ другитѣ мѣста на империята ми, дѣто тѣ нѣматъ установени кантори, тѣ сж свободни да търгуватъ, да водятъ амбулантна търговия, да продаватъ и да купуватъ всѣкакви стоки, да ги прѣнасятъ дѣто искатъ, да ги продаватъ и да се занимаватъ съ вжтрѣшна търговия. Съ една рѣчь, поданицитѣ и търговцитѣ на Руската империя се ползуватъ съ най-широки права, като на най-облагодѣтелствувана държава. Защото съ такива права се ползуватъ и османскитѣ търговци, които търгуватъ въ Руската империя. Трѣба да знаете, че отъ рускитѣ поданици, слѣдъ като си платятъ установенитѣ налози, друго мито не се взима, тъй като сега сжществува търговски договоръ, сключенъ между високата ми империя и Руската държава. Този сключенъ договоръ бѣ напечатанъ и разгласенъ на всѣкждѣ въ обширната ми империя за свѣдѣние и ржководство на всички. Въ съдържанието на тоя търговски трактатъ вие, г. г. кадии, наиби, мюфтии, митнишки управители и други държавни чиновници, ще видите подробно условията ни съ Руската държава. Вие сте длъжни да постжпвате споредъ него, като указвате всѣко съдѣйствие и помощь на речения руски търговецъ, дѣто би пристигналъ. А въ врѣме на негозото пжтуване, или когато почива въ нѣкоя станция, вие трѣба да не допущате да му се причиняватъ неприятности и насилия и да се изискватъ отъ него, въпрѣки сключения

трактатъ, данъка *джизіе́* и други нѣкакви налози и такси. Съ една рѣчь, вашата служба ви заставя да вземете строги мѣрки срѣщу всички онѣзи лица, които по единъ или другъ начинъ биха оскърбили, нападнали и малтретирали речения руски търговецъ. Отъ васъ изисквамъ да вземете строги мѣрки, за да го покровителствувате и да осигурите живота, имота и честьта му. Заповѣдвамъ ви още да допущате поменатия търговецъ да върти свободна търговия по вашитѣ мѣста, като внимавате, щото дѣйствията ви да се съобразяватъ точно съ формалноститѣ, написани въ текста на сключения трактатъ и подробно изложени погорѣ. Отъ тоя търговецъ ще изисквате само онѣзи данъци и права, които изрично сж указани въ тоя трактатъ. Въ случай, че вие бихте изисквали повече данъци отъ опрѣдѣленитѣ и бихте взели отъ него дори едно акче или ботка, знайте, че въ такъвъ случай не само ще се вземе отъ васъ двойно и тройно взетата сума и ще се повърне на лицето, отъ което се е взела, ами още лицата, които биха се осмѣлили на такива прѣстжпни дѣяния, ще си навлѣкатъ голѣми бѣди, а като отговорни лица ще се теглятъ подъ сждъ и слѣдствие. Старайте се и дѣйствувайте споредъ както ви заповѣдвамъ. Особно усърдие искамъ отъ васъ при изпълняването на тоя ми височайши ферманъ. Знайте още, че азъ нарочно издадохъ настоящия си актъ и желая да постжпвате точно споредъ съдържанието му.

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на този ми царски ферманъ.

Написа се въ прѣстолния ми градъ Костантиніе́ днесъ, 1 Джемази-юл-ахжръ 1264 г. отъ егира (23 Априлъ 1848 г. Р. Хр.).

73.

БЕРАТЪ

издаденъ въ гр. Костантиніе́ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и врженъ на архиерея Авксентий по случай назначението му за канонически митрополитъ на Велешката епархия.

1264 год. 15 Реджебъ (1848 год. 6 Юний).

Да се издаде и напише тоя ми славенъ, свещенъ височайши царски бератъ, причината е слѣдната. —

Архиереятъ *Теоклитъ*, който до сега бѣ канонически митрополитъ на Велешката епархия, подвѣдомствена на Цариградската гръцка патриаршия, се прѣмѣстя за митрополитъ на Караферийската епархия. Сега вмѣсто него трѣба да се назначи другъ митрополитъ на овдовѣлата Велешка епархия. Цариградскиятъ

вселенски патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ, *Дер-и-сеадетъ*, сж имали общо заседание по избирането митрополитъ на Велешката епархия. Съвѣтътъ въ заседанието си избралъ единодушно за архиерей на Велешката епархия бившия Херцеговински митрополитъ *Авксектий* — лице духовно, вѣрноподанно, достойно и способно да изпълнява архиерейската длъжность, както и да управява дѣлата на раята-християни въ епархията.

Този митрополитъ, като се съгласилъ да изплати необходимия налогъ, наречень *ресуми-пешкѝшъ*, подава до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана молба, да му издамъ височайши царски бератъ, въ текста на който да се означатъ правата и привилегиитѣ му.

Тази молба се прие и се изпрати за справка въ отдѣла на старата архива. Отъ направената справка се установи, че Велешката епархия по-прѣди дѣйствително се управявала отъ архиерея *Теоклита*, който се числилъ за неинъ канонически митрополитъ. Данъкътъ на тази епархия, *ресуми-пешкишъ*, състоялъ отъ *20,000 сребърни акчета*. Понеже реченията митрополитъ *Авксентий* бѣ внесълъ сумата *20,000 акчета*, затова азъ благоволихъ да му издамъ настоящия височайши царски бератъ.

Заповѣдвамъ, поменатиятъ монахъ Авксентий да управява Велешката епархия. Всичкото християнско население, мало и голѣмо, както и епископитѣ, свещеницитѣ, монаситѣ, монахинитѣ и игуменитѣ, които живѣятъ още отъ старо врѣме въ прѣдѣлитѣ на тази епархия, за напрѣдъ ще признаватъ за свой духовенъ началникъ поменатия митрополитъ Авксентий. Това население, що се касае до чисто религиозни дѣла, има право да се обръща къмъ него за съвѣтъ и ще изпълнява всички негови справедливи рѣшения и наставления, когато тѣ сж издадени въ кржга на законитѣ. При това населението е длъжно да му се покорява и повинува. Епископитѣ на казитѣ, които отъ старо врѣме сж били подъ владѣнието на тази епархия, ще признаватъ, съгласно съ религията имъ, за свой митрополитъ Авксентия. Назначаването и отчисляването на епископитѣ ще зависи изключително отъ подирния. Никое външно лице нѣма право да се бърка въ дѣлата и въ управлението на митрополита. Сжщо тъй, безъ моя височайша заповѣдь, никому не се позволява да владѣе частно черквитѣ и монастиритѣ, намиращи се въ мѣста, които отъ старо врѣме сж били подъ владѣнието на тази епархия. Никому отъ вънъ не позволявамъ да спира поправянето на притежаванитѣ отъ старо врѣме черкви и монастири, ако то е било позволено отъ шериатски сждъ и ако се извършва по стария планъ и по стария стилъ. Безъ мое царско височайше разрѣшение не позволявамъ никому отъ моитѣ държавни чиновници, да отива съ бюрултия, да принуждава монаситѣ и да нахлува на сила въ монастиритѣ и черквитѣ ужъ за нѣкаква ревизия, а въ сжщность за

лична облага. Когато между християнитѣ се породи споръ за годежъ или за бракоразводъ, митрополитътъ опрѣдѣля нѣкого отъ своитѣ замѣстници за помиритель. Намѣсата на чужди лица въ подобни разпри не се позволява. Ако нѣкой монахъ или раяхристианинъ, който се е поминалъ, приживѣ е завѣщалъ нѣщо въ полза на патриарха, на митрополита и на епископитѣ, подобно завѣщание е валидно и трѣба да се приема. Свидѣтелитѣ-християни по тоя въпросъ, споредъ шериата, се допуща да се изслушватъ отъ сѫда и тѣхнитѣ показания се приематъ.

Ако нѣкой отъ епископитѣ, монаситѣ, свещеницитѣ, монахинитѣ и всички други духовни лица, които живѣятъ въ прѣдѣлитѣ на тази епархия, се обвини въ прѣстѫпление противъ тѣхнитѣ религиозни обреди, обвиняемото лице ще бѫде наказано съ тѣхния номоканонъ, безъ обаче наказанието му да излиза вънъ отъ крѫга, прѣдвиденъ въ императорския ми углавенъ законъ. Никое външно лице и по никой начинъ не може да спре или да се мѣси за измѣнението на това наказание. Ако нѣкои свещеници или тѣхни замѣстници безъ изричното позволение на митрополита биха извършили вѣнчаленъ обредъ върху лица християни, които не би противоречалъ на тѣхния религиозенъ законъ, наказанието, което се пада на виновнитѣ, ще имъ се наложи и изпълни. Когато отъ или срѣщу митрополититѣ, замѣстницитѣ, тѣхнитѣ хора и епископитѣ се възбуди какъвъ да е процесъ, който има нѣщо общо съ шериата, — такъвъ процесъ не може да се разглежда и рѣшава въ никое провинциално сѫдилище. А подобни процеси могатъ да се прѣпращатъ въ Цариградъ, за да се разгледатъ въ присѫтствието на шейх-ул-исляма. Забранява се на мѣстнитѣ сѫдебни власти да призоваватъ на сѫдъ странитѣ тогава, когато тѣ присѫтствуватъ въ Цариградъ при разглеждането на своитѣ дѣла. Никой нѣма право да забранява на отсѫтствуещитѣ духовни лица, да си назначаватъ свои замѣстници. Външни ходатайства и молби, заявени съ единъ заплашителенъ тонъ, за назначението на нѣкой монахъ за епископъ, не могатъ по никой начинъ да се приематъ и уважаватъ. Спрѣмо единъ митрополитъ не се позволява никакво насилие и заплашване, за да се накара той да отчисли тоя или оня свещеникъ отъ еди-коя си черква и да прѣдаде тая черква на другъ свещеникъ. Въ случай, че поменатиятъ митрополитъ, съгласно с шария законъ и споредъ изискванията на берата му, има право да събира годишни правителствени данъци, които биха дължали епископитѣ, свещеницитѣ, монаситѣ и другитѣ християни, за събирането на тѣзи данъчни суми митрополитътъ има право да назначава свои хора за замѣстници и да иска отъ сѫдебнитѣ и административно-полицейскитѣ власти съдѣйствие за събирането имъ. Правителственитѣ данъци, които годишно трѣба да изплащатъ раята-християни, както ги изплащали отъ старо врѣме, а тъй сѫщо и налозитѣ: *тесадук-акчелери*, *никях-акчелери*, *ресуми-манастирлери* и други, като *душ-патриарх-лжги* и *митрополит-ресуми*, трѣба, съгласно съ берата, да

се изплащатъ безъ всѣко противорѣчие и съпротивление. Ако нѣкои монаси и свещеници, които се отказали за винаги отъ земния суетенъ миръ, биха пѫтували отъ една страна въ друга и биха разпространявали между простолюдието революционни идеи, такива монаси се спиратъ и не се допущатъ да пѫтуватъ дѣто си щатъ, защото това би противоречило на тѣхната религия. Митрополитътъ може, съгласно съ тѣхната религия и въз основа на правата си, да задържи такива монаси, да ги наказва и да ги възвръща обратно въ онѣзи стари монастири, дѣто тѣ по-прѣди сѫ живѣли. Съ позволението на митрополита нѣкои свещеници и монаси могатъ да отиватъ въ частнитѣ домове на християнитѣ и тамъ да извършватъ религиознитѣ обреди. Намиращитѣ се при тѣхъ стари закони и правилници не могатъ да имъ се отнематъ нито отъ кадията, нито отъ наибина, нито отъ мютевелията, нито отъ държавнитѣ чиновници. На тѣзи духовни лица не може по никой начинъ да се прѣчи при изпълнение на тѣзи обреди.

Разглеждането, провѣряването и рѣшаването на всички частни духовни дѣла на християнитѣ, живѣещи въ славната ми столица и въ провинцията, зависятъ не отъ едноличната власть на патриарха, а отъ общия архиерейски съвѣтъ, който прѣбивава въ прѣстолния ми градъ. Сѫщо и прѣглеждането на отчетнитѣ приходо-разходни книги на монастиритѣ и черквитѣ става отъ сѫщия архиерейски съвѣтъ. Митрополитскиятъ съвѣтъ поржчителствува прѣдъ императорския ми диванъ за мирното живѣене на раята-християни въ империята ми. По тоя начинъ и паричнитѣ суми, които биха се взели съ записъ въ заемъ за нѣкой монастирь, се потвърждаватъ съ печатитѣ, изработени отъ мѣстнитѣ епархиални митрополити, за да иматъ сила на автентиченъ сѫдебенъ актъ. Отъ сега за напрѣдъ, духовнитѣ общини на монастиритѣ за да бѫдатъ обезпечени отъ всѣкакво злоупотрѣбение и насилие, тѣхнитѣ монастирски официални печати ще се възлагатъ за пазене на епархиялната община, за да не може никое частно лице да се ползува отъ тѣхъ, нито да нахлува на сила въ монастирскитѣ недвижими имоти. Въ старо врѣме официалниятъ печатъ на патриаршията, наречена *кешишъ-хане*,. се възлагаль *за пазене* на митрополитския съвѣтъ. По тоя начинъ и сега реченияТъ официаленъ печатъ е билъ възложенъ за пазене въ общината. Но тъй като архиерейскиятъ съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми градъ Стамбулъ, сѐ именува *митрополитска община*, затова печатътъ се прѣдава за пазене въ рѫцѣтѣ на онзи митрополитъ, който измежду тѣхъ по изборъ има най-вече гласове на довѣрие. Молбитѣ и другитѣ дѣловни книжа, които сѫ скрѣпени съ печата на митрополитския съвѣтъ и на *кешишъ-хането*, иматъ сила на рѣшение, като актове законни и валидни.

Какъвто и да е билъ рапортъ, такриръ, рѣшение, взети по чисто религиозни дѣла, — привителството ми ще ги приема за валидни и ще ги изпълнява веднага. Въ сѫщитѣ на митро-

полититѣ и свещеницитѣ се позволява да се чете *негласно* свещеното евангелие. Моитѣ държавни сановници, като валии, муширн и др. високопоставени служители, сѫ длъжни да бѫдатъ примѣрни въ изпълнението на своитѣ длъжности. Тѣ не трѣба по никой начинъ да изискватъ отъ раята-християни незаконни парични суми за своя лична облага, казвайки имъ: „вие въ вашитѣ кѫщи имате отдѣлна стая, дѣто четете свещената библия и евангелието, дѣто сте закачили кандило, поставили сте масичка *(скемле)*, върху която има сложени икони, закачили сте кадилница, съ която кадите тамянъ и смирна, а при това носите въ рѫката си тояги; съ тѣзи и други дѣяния вие издавате високъ гласъ и дигате голѣмъ шумъ и тропотъ, — нѣщо, което трѣба безусловно да прѣмахнете и да не правите". Подобни насилия върху раята-християни абсолютно се забраняватъ и не трѣба да се вършатъ отъ моитѣ служители-чиновници.

По-прѣди бѣхъ издалъ единъ височайши царски актъ, съ който заповѣдвахъ на валиитѣ, на муширитѣ и на другитѣ ми високи чиновници, да се пазятъ да не изискватъ отъ раята-християни неправедно и противъ шериата никакви парични суми, защото за изпълнение на тѣхната религия азъ по-прѣди съмъ разрѣшилъ, още когато бѣхъ издалъ въ рѫцѣтѣ на митрополититѣ султански берати. Поради тази причина на служителитѣ си строго забранявамъ да изтезаватъ и мѫчатъ раята-християни и да се опълчватъ срѣщу правата и привилегиитѣ, които съмъ далъ и които сѫ писани въ височайшия ми царски ферманъ. Указвайте съдѣйствие на митрополита, на неговитѣ замѣстници и на хората му, които сѫ командирувани по епархията за събиране правителствени налози отъ раята-християни. Чиновницитѣ ми сѫ длъжни да даватъ на митрополитскитѣ хора и потрѣбнитѣ калаузи. Калаузитѣ, като обикалятъ по селата и градоветѣ на епархията, сѫ свободни да промѣнятъ облѣклата си, да ходятъ инкогнито и да носятъ съ себе си оржжие. Моитѣ царски служители-чиновници не трѣба по никой начинъ да се намѣсватъ въ дѣлата на митрополита, съ цѣль за грабежъ и за лична материална облага. Не позволявамъ никакъ, щото единъ християнинъ на сила да става мюсулманинъ. При събирането на правителствените данъци митрополитътъ има право да получава отъ данъкоплатцитѣ-рая вмѣсто пари — платове, дрехи и други прѣдмети. При прѣвоза на тѣзи прѣдмети било въ пѫтнитѣ станции, било по градскитѣ капии, по баждарницитѣ и по пристанищата — управителитѣ-чиновници и тѣхнитѣ хора по митницитѣ не ще получаватъ никакво мито, нито бачъ, нито подаръчно право, нито друго каквото и да било даждие. Сѫщо и за събранитѣ отъ митрополитскитѣ хора масла, като „тесадук-акче", които сѫ потрѣбни за домашната консумация на митрополита, не трѣба нищо да се изисква. Сѫщо, митнишкитѣ управители и други правителствени служители, които изпълняватъ разни служби по градскитѣ капии, по градоветѣ и паланкитѣ, не трѣба да получаватъ нищо за

продукти, като: шира, масло, медъ и други прѣдмети, които сѫ събирани отъ християнското население и когато тѣ се прѣвозватъ за въ митрополитския палатъ. Лозя, градини и чифлици, принадлежащи на митрополии, на черкви и на монастири, — могатъ свободно да се владѣятъ като вакѫфъ, бѣзъ да имъ прѣпятствува нѣкой отъ вънъ. Сѫщо притежаванитѣ отъ старо врѣме като вакѫфъ, ниви, ливади, мелници, аязми, монастири и други подобни имоти, като: кѫщи, дукяни, емляци, вещи, готови пари, едъръ и дребенъ добитъкъ, могатъ да се владѣятъ отъ вакѫфа, като собственъ имотъ. Въ владѣнието отъ вакѫфа на тѣзи имоти никой отъ вънъ нѣма абсолютно никакво право да се намѣсва. Отчисляването, интернирането и злоупотрѣбението съ властьта на единъ митрополитъ или епископъ — става само по писменото оплакване и по донесението на валията, на мушира, на кадията и на наибина. Но докато тѣзи оплаквания не бѫдатъ проучени и провѣрени по сѫдебенъ редъ отъ мѣстния сѫдебенъ съвѣтъ и отъ върховния съвѣтъ, съгласно съ *танзимати-хайрие* и съ сѫдебнитѣ закони; докато не се докаже точно обвинението срѣщу митрополита или епископа и не се издаде за това нужниятъ царски ферманъ, — обвинението не може да се счита за законно и обвиняемиятъ продължава да изпълнява своитѣ обязаности. По това обвинение срѣщу обвиняемия, ако и да има издадена царска заповѣдь, носяща по-прѣдишна или по-сетнѣшна дата (антидатирана), мѣстната власть не трѣба да дѣйствува споредъ тая царска заповѣдь. Защото формалноститѣ за отчисляване на единъ митрополитъ, които се изискватъ, запрѣщаватъ подобно дѣйствие. Нѣкои рая-християни прѣзъ живота си, ако сѫ завѣщали нѣкой свой имотъ за въ полза на патриарха, на митрополита, на епископа и на черквитѣ, — това тѣхно завѣщание се приема и има сила на законъ. А когато умре завѣщателтъ, завѣщаниятъ прѣдметъ се отнема по сѫдебно-шериатски редъ отъ наслѣдницитѣ и се прѣдава томува, комуто е билъ завѣщанъ. Сѫщо, когато се помине нѣкой голѣмецъ-християнинъ или християнка, отъ наслѣдницитѣ по сѫдебенъ редъ се събиратъ даньцитѣ, наречени *парусия и портасия.*

Раята-християни, епископитѣ, свещеницитѣ, монаситѣ, монахинитѣ и други духовни лица, що живѣятъ въ епархията на митрополита, сѫ длъжни да изплащатъ всѣка година правителственитѣ данъци, налозитѣ: *зарари-каза, тесадук-акчелери, аязма, зитие, панаир-акчелери, никях-акчелери* (вѣнчални обреди за тритѣ брака); така сѫщо, отъ всѣко състоятелно домакинство християни се взема по 12 акчета за право на патриарха, а отъ свещеницитѣ годишно по една жълтица за патриарха. Сѫщо, всѣко християнско състоятелно домакинство въ годината е длъжно да изплаща по 12 акчета на митрополита, а отъ всѣки свещеникъ митрополитътъ получава по една жълтица въ годината.

Позволено е на раята-християни, когато изплащатъ правителственитѣ данъци, да даватъ вмѣсто пари въ натура жита и други нѣща. При прѣвоза на подобни жита и на дървенитѣ масла не трѣба да се взима отъ моитѣ чиновници никакъвъ данъкъ, нито „бачъ“, нито „гюмрукъ“. Приходитѣ, които се прибиратъ прѣзъ годината отъ черквитѣ и отъ селскиѣ пангари, както и други малки и голѣми приходи — ще се събиратъ за смѣтка на правителството отъ митрополита или отъ неговитѣ замѣстници. Нѣкои чиновници обаче и други авторитетни лица, като прѣдполагали, че съ тѣзи приходи тѣмъ се причинявали врѣди и загуби, осмѣлявали се да вършатъ насилия и да мѫчатъ бѣдната рая. Подобни насилия и мѫчения съвършено забранявамъ. Нѣкои християни прѣзъ сезона, когато се събиратъ правителственитѣ данъци, събирали по-прѣди своитѣ челяди, роднини и сѣмейства и сѫ започвали да живѣятъ въ една кѫща. По тоя начинъ тѣ се записвали въ правителствения тефтеръ за *една братска община*, казвайки: *„ние живѣемъ въ една кѫща“*. Старайте се да не се причиняватъ загуби на държавната ми хазна, и никому не позволявамъ да се съпротивява и да упорствува въ това. Нѣкои пъкъ състоятелни лица, като заими, тимариоти, спахии и други, прибирали въ своитѣ чифлици, въ своитѣ кѫшли, въ своитѣ села рая-християни и казвали: „тѣ сѫ наши кехаи, овчари, аргати и момци“. Съ това си дѣйствие тѣ прѣчили за редовното събиране на правителственитѣ данъци отъ раята. Подобно нѣщо за напрѣдъ строго забранявамъ и не допускамъ да се върши отъ никого.

Когато между двама християни се породи нѣкой споръ и двѣтѣ страни биха изявили желание, щото тѣхниятъ споръ да се разрѣши отъ митрополита, или отъ неговитѣ замѣстници, — митрополитътъ или замѣстницитѣ му иматъ право като сѫдии да разгледатъ и проучатъ тоя споръ по сѫщество. Ако тѣ намѣрятъ, че съгласно съ религията имъ спорещитѣ страни трѣба да положатъ клетва, странитѣ се довеждатъ въ черква и тамъ полагатъ прѣдложената имъ рѣшителна клетва. Ако нѣкоя отъ странитѣ по спорното дѣло би се осѫдила на *афоризма*, това осѫждане не може да бѫде оспорвано нито отъ кадиитѣ, нито отъ наибитѣ и тѣ нѣматъ право да се намѣсватъ въ тоя споръ. Докато не се получи отъ митрополитътъ надлежно позволение за вѣнчавка, свещеницитѣ отъ неговата епархия не могатъ по никой начинъ да извършватъ вѣнчалния обредъ, макаръ младоженцитѣ, които искатъ да се вѣнчаватъ, и да иматъ право за вѣнчило споредъ тѣхната религия. Раята-християни три пѫти прѣзъ живота си могатъ да стѫпятъ въ бракъ. Повече отъ три брака не се позволява. Не се позволява сѫщо на християнина да се развежда съ законната си съпруга, ако за това нѣма законни прѣчини. Сѫщо не се позволява на женень християнинъ да взима при жива жена друга жена. Това нѣщо въ всѣко отношение е противно на тѣхната религия.

За подобни прѣстѫпления прѣстѫпницитѣ се наказватъ съгласно съ тѣхния религиозенъ законъ. Когато се помине нѣкой епископъ, монахъ, монахиня или друго духовно лице, останалитѣ отъ него имоти: готови пари, вещи, мебели, емляци, коне и други каквито и да е прѣдмети, които иматъ нѣщо общо съ черквата — се получаватъ и прибиратъ за смѣтка на правителството отъ митрополита или отъ неговитѣ замѣстници. Финансовитѣ държавни чиновници, като бейтулмалътъ, касъмътъ, мютевелиитѣ, мефкуфатчиитѣ и други служители, нѣматъ право да се намѣсватъ въ това наслѣдство, да го описватъ въ частния и общия тефтеръ на бейтулмала и да казватъ: „това е нашъ доходъ“.

Свещеницитѣ, които сѫ извършили противорелигиозенъ бракъ, нѣматъ право да стѫпватъ въ черква; тѣ се считатъ отъ обществото за прѣзрѣни. Гражданскитѣ власти, кадиитѣ, наибитѣ, административнитѣ началници и други авторитетни личности по тоя поводъ нѣматъ абсолютно никакво право да се намѣсватъ въ дѣлата на митрополита и на сила да го накаратъ да отмѣнява наказанията, които той е наложилъ върху нѣкои свещеници. Епископитѣ и свещеницитѣ, които биха указали упорство и не биха изплащали правителственитѣ данъци, се наказватъ, въз основа на углавния законъ и съобразно съ тѣхния религиозенъ номоканонъ, съ обръсване на брадата и косата имъ, отчисляватъ се, отнематъ имъ се енориитѣ и на мѣстото имъ се назначаватъ други духовни лица. Когато пъкъ слѣдва да се накаже нѣкое мирско християнско лице, нему се провождатъ обвинителнитѣ актове, наречени „афоросъ-кягатлари“. Въ тѣхъ никой нѣма право да се намѣсва отъ вънъ. Ако нѣкой християнинъ пожелае да встѫпи въ противорелигиозенъ бракъ и за тази цѣль замине за друго мѣсто да се вѣнчае, тамошната духовна власть не му позволява, докато той не прѣдстави надлежно свидѣтелство отъ общината на родното си мѣсто. Свидѣтели християни могатъ да се изслушватъ и тѣхнитѣ показания се взиматъ подъ внимание, когато тѣ сѫ засвидѣтелствували за завѣщанието на единъ християнинъ, съ което послѣдниятъ е завѣщалъ една третя часть отъ своя имотъ въ полза на черквитѣ, на монастиритѣ, на патриарха, на митрополита и на епископа. Ако, съгласно съ шериата, трѣба да се арестува отъ властьта нѣкой епископъ, свещеникъ, монахъ и монахиня,— арестуването се извършва само отъ митрополита. Когато на нѣкои черковни епитропи се прѣглеждатъ смѣткитѣ по прихода и разхода, ако се укаже, че тѣ сѫ взели и прахосали черковнитѣ приходи, — митрополитътъ има право веднага да ги отчисли и да назначи вмѣсто тѣхъ други честни лица. На митрополита за това дѣйствие никой нѣма право да му натяква и да му прѣпятствува. Безъ съгласието на митрополита не се допуща на никое външно лице, да му се натрапва за слуга на сила и да му казва: „ще ви слугувамъ“. Никой нѣма право да нарушава правата и прерогативитѣ на митрополита. Конетѣ,

мулетата и катъритѣ на митрополита и на неговитѣ хора сѫ неприкосновени и никой нѣма право да му ги взима и да посѣга на тѣхъ. Митрополитскиятъ палатъ е сѫщо неприкосновенъ. Никой отъ вънъ като гость не може да се натрапва и да квартирува въ митрополитския палатъ. Митрополититъ има пълно право да носи въ ржката си митрополитска желѣзна патерица, безъ за това да му се прѣпятствува и запрѣщава отъ нѣкои мои чиновници. Държавнитѣ ми чиновници сѫ длъжни по служебенъ дългъ да покровителствуватъ митрополита, като му указватъ всѣко съдѣйствие и помощь, когато той се види въ нужда. Чиновницитѣ ми сѫ длъжни да дѣйствуватъ съгласно съ правата и привилегиитѣ, изложени въ текста на тоя ми височайши царски бератъ, които иматъ сила на законъ.

Митрополититъ е свободенъ въ своитѣ дѣйствия и може, като свободенъ гражданинъ, да се ползува съ всички дадени нему права и привилегии, както това се практикувало още отъ най-старо врѣме.

Никому не се позволява да нарушава и да отнема тѣзи права на митрополита. Сѫщо никой нѣма право да се мѣси въ неговитѣ дѣла.

Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 15 Реджебъ, 1264 год. отъ егира (6 Юний 1848 год. Р. Хр.).

74.

БЕРАТЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржченъ на архиерея Авксентий, по случай назначението му за канонически митрополитъ на Велешката епархия.

1264 год. 30 Реджебъ (1848 год. 21 Юний).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и великодушни кадии на казитѣ, които влизатъ въ епархията на градъ *Велесъ*. Нека Богъ подкрѣпи вашата сѫдебно-шериатска дѣйность!

Като пристигне тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, нека ви бѫде извѣстно, че епархията на градъ Велесъ, която се намира подъ духовното вѣдомство на Цариградската патриаршия, се възлага върху архиерея *Авксентий*, комуто за това се вржчи и надлежнията височайши бератъ. Условията, споредъ които реченията митрополитъ ще управява

тази епархия и ще извършва религиозните обреди на тамошното християнско население, сж подробно изложени и написани въ текста на височайшия берать. Този митрополитъ ще има пълно право да разглежда и рѣшава дѣлата на християнитѣ въ епархията, като при това ще се грижи и за събирането на установенитѣ годишни данъци за правителствената ми хазна. Въ височайшия берать обстоятелно и подробно сж изложени правата и привилегиитѣ, съ които той ще може да се ползува. Споредъ тѣхъ, никой отъ вънъ нѣма право да го напада, да го принуждава и да се бърка въ неговитѣ духовно-религиозни дѣла. Така се практикувало и по-прѣди, въ миналитѣ врѣмена, съ митрополититѣ.

Освѣнъ това Цариградскиятъ патриархъ и неговиятъ синоденъ съвѣтъ, който заседава въ славната ми столица, сж подали до моя императорски дивань една надлежно подпечатана просба. Съ тази просба патриархътъ иска да издамъ височайши царски актъ за назначаването на монаха *Авксентий* за канонически митрополитъ на *Велешката епархия.*

Тази просба се прѣпрати за справка въ старата архива, *кюдата.* Управата на царското дефтерхане ми прѣдстави една кратка бѣлѣжка, отъ която се вижда слѣдното. —

Християнското население, мало и голѣмо, както и епископитѣ, свещеницитѣ, монаситѣ, монахинитѣ и игуменитѣ, които живѣятъ въ границитѣ на старата *Велешка епархия,* ще признаватъ за свой прѣмъ духовенъ началникъ митрополитъ *Авксентия.* Християнитѣ иматъ пълно право да се обръщатъ направо къмъ митрополита за наставление и съвѣти по чисто религиозни дѣла. Неговитѣ справедливи рѣшения и неговата авторитетна дума ще се приематъ и уважаватъ. Християнското население е длъжно да му се покорява напълно и да слуша неговитѣ поучения. Епископитѣ, които сж живѣли въ казитѣ отъ неговата епархия, споредъ религията имъ, ще признаватъ за свой канониченъ митрополитъ речения архиерей. Назначаването и отчисляването на епископитѣ зависи отъ сж щия митрополитъ. Никой отъ вънъ нѣма право и не може да се мѣси въ дѣлата и разпоредбитѣ на митрополита. Черквитѣ и монастиритѣ, които отъ старо врѣме били притежавани и които се намиратъ въ прѣдѣлитѣ на *Велешката епархия,* не могатъ да се владѣятъ частно отъ никого, безъ мой височайши актъ. Не се позволява никакво нападение, нахлуване и гонение отъ вънъ заради поправянето на черкви и монастири, когато това поправяне е разрѣшено отъ сждебно-шериатски съвѣтъ и когато се извършва по стария планъ и по старата конструкция. На моитѣ държавни служители строго забранявамъ безъ моя царска заповѣдь, да мжчатъ и глобяватъ раята-християни и не позволявамъ само съ бюрултия и за лична материална облага да правятъ ревизия на черквитѣ и монастиритѣ. Освѣнъ назначенитѣ отъ митрополита лица, които иматъ право да бждатъ посрѣдници, на други хора абсолютно е забранено да играятъ по-

срѣдническа роль между християнитѣ, било за годежъ, било за разводъ. Всѣко умрѣло духовно лице или мирянинъ-християнинъ, който прѣзъ живота си билъ завѣщалъ, споредъ религията си, нѣкакъвъ прѣдметъ за въ полза на патриарха, на митрополита и на епископа, — подобно завѣщание се счита законно и се изпълнява. Свидѣтелитѣ-християни по тоя въпросъ се допускатъ прѣдъ шериатския сѫдъ и тѣхнитѣ показания се приематъ и уважаватъ. Епископитѣ, монаситѣ, свещеницитѣ, монахинитѣ и игумент̀ѣ, които живѣятъ въ границитѣ на епархията, въ случай, че биха извършили нѣкои прѣстѫпления, ще се наказватъ съ бой (*тупанчелеръ*) и то въ кръга на императорския ми углавенъ законъ. На митрополита никой отъ вънъ не може да забрани и да се намѣси за отмѣнение на това наказание. Докато митрополитътъ не даде писмено надлежното позволение (вула), не може да се вѣнчава никой християнинъ. Ако нѣкои свещеници или тѣхни замѣстници биха извършили такъвъ противо-религиозенъ бракъ, наказватъ се тѣлесно строго. Дѣлата, които биха се завели отъ или противъ митрополита, замѣстницитѣ му, хората му и епископитѣ прѣдъ нѣкой сѫдъ, и иматъ нѣкаква връзка съ шериата, не се позволява да се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ никакъвъ провинциялен сѫдъ. Подобни дѣла се прѣпращатъ въ Цариградъ за разглеждане отъ компетентния сѫдъ и въ присѫтствието на шейх-ул-исляма. Призоваването на странитѣ отъ мѣстнитѣ сѫдебни власти не се позволява и се отлага, докато тѣзи страни се намиратъ въ Цариградъ. Никому не се позволява да спира свещеницитѣ да не си назначаватъ свои замѣстници. Насилствени и принудителни молби и ходатайства не се допускатъ и не може да се казва: „назначи този или онзи монахъ за епископъ; или пъкъ отчисли този или онзи свещеникъ, а на негово мѣсто назначи другъ!“

Ако митрополитътъ, споредъ закона и споредъ изискването на берата, има да взема нѣкакви аладжаци за държавни даньци отъ епископи, свещеници и други християни, — той има право да изисква отъ сѫдебнитѣ и административни власти съдѣйствие, за да помагатъ на митрополитскитѣ хора по събирането на тѣзи вземания. Сѫдебнитѣ власти сѫ безусловно длъжни да имъ указватъ съдѣйствие и да не позволяватъ никому да имъ прави насилия и мѫчения. Християнитѣ сѫ длъжни, споредъ стария установенъ редъ и обичай, да изплащатъ на правителството законно установенитѣ годишни налози, а така сѫщо и налозитѣ, наречени: *тесадук-акчелери*, *никях-акчелери*, *манастир-ресуми*, *душ-патриарх-лъги* и *ресуми-митрополитанъ*. Тѣзи даньци и налози ще се събиратъ веднага и ще се изплащатъ безусловно. Нѣкои свещеници и монаси, които обичатъ да се скитатъ отъ едно мѣсто на друго и да агитиратъ между простолюдието, съ цѣль да прѣдизвикатъ вълнение, се спиратъ и не имъ се позволява отъ митрополита да отиватъ въ мѣста, дѣто тѣхната идея би се реализирала. Подобни духовни лица митрополитътъ

има право строго да ги наказва споредъ религията имъ, да спира пжтуването имъ, да ги задържа и да ги възвръща въ старитѣ монастирски мѣстожителства, съобразно съ даденитѣ нему права въ берата. Свещеници и монаси съ позволението на митрополита иматъ право и сж свободни да отиватъ по частнитѣ кжщи на християнитѣ и тамъ да извършватъ религиознитѣ имъ обреди. Законитѣ и правилницитѣ, които съдържатъ старитѣ имъ религиозни трѣби, не могатъ по никой начинъ да имъ се отнематъ, а кадиитѣи наибитѣ на казитѣ не трѣба да имъ прѣпятствуватъ въ четенето на тѣзи обреди.

Всички частни дѣла на бѣдната рая, както и дѣлата за отчетностьта по прихода и разхода на патриаршията („кешишъханнѣ"), се разгледватъ и управяватъ, съгласно съ изискванията на религиозния имъ законъ, не отъ едноличната властъ на патриарха, а отъ общия архиерейски съвѣтъ, който е компетентенъ да разгледва и рѣшава подобни дѣла. Синодалниятъ архиерейски съвѣтъ при патриаршията гарантира прѣдъ властьта за мирното живуване на раята-християни. По аналогия на тази гаранция, и записитѣ, които се даватъ отъ разни монастири и черкви за полученитѣ отъ тѣхъ въ заемъ парични суми, се подпечатватъ съ онѣзи официални печати, които сж направени само отъ митрополититѣ. Записитѣ, подпечатани съ тѣзи печати, се считатъ за валидни и дѣйствителни. Печатитѣ на всичкитѣ монастири въ Османската империя за напрѣдъ ще се пазятъ отъ духовната община при митрополита, за да не може по тоя начинъ да ставатъ врѣди и прѣстжпления съ тѣхъ. Въ по-старо врѣме официалниятъ патриаршески печатъ се е пазелъ отъ синодалния архиерейски съвѣтъ. За това и послѣдниятъ придобилъ название — *митрополитски синодаленъ съвѣтъ, който заседава въ славната ми столица.* Тоя синодаленъ съвѣтъ избира помежду си по вишегласие най-добрия и най-честния митрополитъ, комуто прѣдава и официалния печатъ на синода. Всичкитѣ прошения и дѣлови книжа, които носятъ печата на Цариградския патриархъ, както и официалния печатъ на синодалния архиерейски съвѣтъ, се считатъ за валидни и бързо се прилагатъ въ изпълнение. А онѣзи дѣлови книжа, които иматъ чисто духовно-религиозенъ характеръ, веднага се изпълняватъ като рѣшения (илямнамегиби).

Позволява се на митрополита, на свещеницитѣ и на другитѣ духовни лица да четатъ въ тѣхнитѣ домове негласно свещеното евангелие. Не позволявамъ никому отъ моитѣ държавни чиновници да изтезава и мжчи за лична своя облага раята-християни, да имъ казва съ заплашителенъ тонъ думитѣ: „въ една стая отъ вашитѣ кжщи се чете евангелие и история; тамъ сте окачили кандило, палите свѣщи, поставяте маса (искемле), а върху тая маса нареждате икони, фигури, образи и др. (тасфйри); закачате кадилница и кадите съ нея тамянъ и смирна; при това държите въ ржката си по една сопа (дейнекь); съ това вие причинявате голѣма врѣва и глъчь". Никаква забрана и прѣчка на раята-християни не трѣба да се

прави, когато тѣ извършватъ своитѣ религиозни обреди. Строго забранявамъ на валиитѣ, на муширитѣ и на другитѣ ми държавни чиновници да вършатъ, било сами тѣ, било чрѣзъ други свои хора, насилия и незаконни шериатски дѣйствия, както и да изискватъ отъ раята на сила незаконни парични суми. По-прѣди на раята-християни съмъ издалъ височайши царски фермань, съ който съмъ имъ разрѣшилъ да иматъ пълна свобода при извършване на своитѣ религиозни обреди. А въ царскитѣ ми берати, които по-сетнѣ подарихъ на митрополититѣ, тази свобода за религиознитѣ имъ обреди е била повторно записана и регистрирана. Султанскиятъ ми фермань, за да има сила на законъ, е билъ регистриранъ и записанъ въ официалнитѣ правителствени книжа. Ето защо азъ строго забранявамъ, щото никой да не може и да нѣма право да върши насилия и вилнѣния, както и да не се противи на тоя ми царски височайши фермань.

Когато реченияътъ митрополитъ командирува въ своята епархия свои хора и замѣстници, за да събиратъ правителственитѣ данъци, заповѣдвамъ на моитѣ чиновници веднага да даватъ *калаузи* на митрополитскитѣ хора. Калаузитѣ сж свободни и иматъ пълно право да се прѣобличатъ съ разни костюми, да се въоржжаватъ съ разни оржжия и да не смѣе никой да имъ прѣчи и забранява. На държавнитѣ ми чиновници забранявамъ да казватъ на тѣзи калаузи, съ о́мисъль за нѣкаква облага, така: „вие за какво обикаляте по епархията?“ Не може по никой начинъ да се потурчва единъ християнинъ, докато той самъ не даде своето доброволно съгласие. Замѣстницитѣ и хората на митрополита сж свободни при събирането на правителственитѣ данъци да взематъ вмѣсто пари — платове, дрѣхи и други прѣдмети. Когато тѣзи прѣдмети се прѣчасятъ по сухопѫтнитѣ станции, по пристанищата и градскитѣ капии, митнишкитѣ чиновници и другитѣ ми служители нѣматъ право да изискватъ за тѣхъ *гюмручень данъкъ*, *бачь пареси*, *хедие акчеси́*, (подаръчно право) и *аваитъ-акчеси*. Продуктитѣ, като: шира, масло, медъ, жито и други съѣстни прѣдмети, които се употрѣбяватъ за домашна консумация на митрополититѣ, както и правото за подаяние, наречено „тесадукъ-акчеси“, което се събира отъ християнитѣ, — не трѣба да се облагатъ съ никакви гюмручни данъци, нито съ бачь-пареси́, нито съ други налози. Тѣзи продукти могатъ свободно да се прѣнасятъ по сухопѫтнитѣ станции, по пристанищата и по капиитѣ. Лозята, градинитѣ и чифлицитѣ, които сж привързани къмъ митрополии, черкви и монастири, а тъй сѫщо и притежаванитѣ отъ тѣхъ като вакжфъ ниви, ливади, воденици, панаири, аязми, монастири и други подобни имоти, завѣщани на черквата, като кжщи, дукяни, вещи, стоки, готови пари и живи стоки (едъръ добитъкъ), — всички тия имоти ще могатъ свободно да се владѣятъ и притежаватъ отъ вакжфа като. негова собственость. Въ тѣзи имоти никой отъ вънъ не може и нѣма право да нахлува на сила и да се мѣси въ владѣнието имъ

По писмено оплакване, донесено отъ валиитѣ, муширитѣ, кадиитѣ и наибитѣ, става отчисление, заточване и обвинение за злоупотрѣба на довѣрие на митрополититѣ и на епископитѣ. Но докато всичкитѣ данни по тѣзи оплаквания не се проучатъ и провѣрятъ отъ мѣстния шериатски сѫдъ, съгласно съ наредбитѣ на *Танзимати-хайрие* и на законитѣ по правосѫдието, обвиняемитѣ не могатъ да се признаятъ за виновни. Даже по тоя въпросъ да се е издалъ по-прѣди и нѣкой царски ферманъ, датиранъ съ прѣдишна или по-сетнѣшна дата („антидатиранъ"), — мѣстната власть нѣма право да дѣйствува пакъ противъ обвиняемия митрополитъ и епископъ. Когато нѣкой християнинъ прѣзъ живота си е завѣщалъ нѣкой прѣдметъ за въ полза на патриарха, на митрополита, на епископа, на черквата и на монастиритѣ, а отсетнѣ това лице се е поминало, — то завѣщаниятъ прѣдметъ може да се вземе по сѫдебно-шериатски редъ отъ наслѣдницитѣ. Заупокоителнитѣ налози на нѣкой знаменитъ умрѣлъ християнинъ или християнка, които се наричатъ *парусия* и *портасия*, се получаватъ по сѫдебно-шериатски редъ отъ наслѣдницитѣ. Живѣещитѣ въ прѣдѣлитѣ на епархията епископи, свещеници, калугери, калугерици и други християни — сѫ длъжни да изплащатъ всѣка година правителственитѣ данъци, както и налозитѣ, наречени: *зарариé*, *касабие*, *тесадук-акчесй*, *аязма*, *панаирй* и първо, второ и трето вѣнчилно право. Всѣко състоятелно християнско домакинство ще изплаща годишно по 12 акчета на патриарха и на митрополита. А всѣки свещеникъ е дълженъ да изплаща на годината по една жълтица на патриарха и на митрополита. Когато християнитѣ изплащатъ правителственитѣ данъци, тѣ могатъ вмѣсто пари да даватъ въ натура жито *(богдаи)*. За прѣвоза на житото и на дървеното масло не се изискватъ по пѫтя никакви гюмручни права и бачъ-пареси. Събиранитѣ прѣзъ годината въ черквитѣ и въ селскитѣ пангари малки и голѣми подаяния и такси ще се прибиратъ за смѣтка на правителството, било направо отъ митрополита, било отъ неговитѣ замѣстници. Ако по поводъ на тѣзи събирани парични подаяния нѣкои държавни чиновници правятъ скандали, биятъ и мжчатъ раята-християни, заповѣдвамъ да ги прѣкратите, защото никому не позволявамъ да прави насилия, да нахлува на сила и да се намѣсва въ подобни дѣла. Нѣкои християнски сѣмейства въ деня, когато става събирането на правителственитѣ данъци, се събиратъ заедно съ своитѣ чада, сѣмейства и роднини въ една кжща и тамъ се записвали за *една братска община*. Тѣ казвать: „ние сега живѣемъ въ една кжща и съставяме една братска община". Прѣпятствия и упорства по събирането на царскитѣ ми данъци не желая по никой начинъ да ставатъ, защото по тоя начинъ се донася голѣма врѣда и загуба на царската ми хазна. Нѣкои пъкъ състоятелни личности, като заими, тимариоти, спахии и други влиятелни лица сѫ приемали въ своитѣ чифлици, кжшли и села рая-християни и сѫ казвали: „тѣзи

рая сѫ наши хора, наши кехаи, овчари, аргати и момци“- По такъвъ начинъ тѣ сѫ прѣпятствували за редовното изплащане на царскитѣ данъци. Такива и други подобни незаконни дѣйствия забранявамъ. Когато между двама християни се възбуди споръ, било за сключване на бракъ, било за бракоразводъ, — тоя споръ, по взаимно съгласие на странитѣ, може да се разгледа и рѣши отъ митрополита, или отъ неговитѣ замѣстници. Споритѣ страни, въ случай на нужда и съобразно съ тѣхната религия, се повикватъ и се задължаватъ да положатъ клетва въ черквата. Клетвопрѣстѫпницитѣ и лицата, които се обвиняватъ, се наказватъ съ тежкото наказание, наречено *афоризма*. Кадиитѣ и наибитѣ на казитѣ нѣматъ право да се намѣсватъ при налагането на подобни наказания. Свещеницитѣ, които свещенодѣйствуватъ въ прѣдѣлитѣ на епархиятн на митрополита, нѣматъ право да вѣнчаватъ християни, докато за това не вематъ отъ митрополита позволителната вула, макаръ вѣнчаването на младоженцитѣ да не противоречи на тѣхната религия. Християнитѣ могатъ прѣзъ живота си да се женятъ до три пѫти и да стѫпватъ въ законенъ бракъ само до три пѫти. Повече отъ три брака на християнитѣ се забранява. Разводътъ на съпрузитѣ, както и вземането противозаконна жена, когато законната съпруга е още жива, — не се позволява по никой начинъ отъ религията имъ и строго имъ се забранява. Провиненитѣ въ подобни прѣстѫпления и нарушителитѣ на религиозния имъ номоканонъ се наказватъ строго и тѣлесно.

Когато нѣкой монахъ, епископъ, монахиня и друго духовно лице се помине, безъ да остави наслѣдникъ, — неговиятъ имотъ, състоящъ отъ готови пари, вещи, мебели, коне, емляци и всѣки другъ имотъ, който би се отнасялъ до черквата, се прибира за смѣтка на правителството, или направо отъ митрополита, или отъ опрѣдѣленитѣ отъ него замѣстници. Финансовитѣ държавни чиновници, като *бейтулмалътъ, касъмътъ, мютевелиитъ, мефкуфатчиитъ* и други общи и частни финансови служители,—не могатъ и нѣматъ право да се намѣсватъ въ имотитѣ на умрѣлото духовно лице, нито тѣзи имоти въ царскитѣ тефтери да ги записватъ като свой приходъ. На провинени свещеници, които сѫ извършили незаконенъ бракъ, се забранява, споредъ религиознитѣ имъ наредби, да стѫпятъ въ черкви и да свещенодѣйствуватъ. Ако нѣкой подобенъ провиненъ свещеникъ би умрѣлъ, моитѣ държавни служители: кадиитѣ, наибитѣ, забититѣ и други влиятелни личности — не трѣба на сила да принуждаватъ други свещеници, да го занесатъ на гробищата и да го погребатъ по християнски. Епископитѣ и свещеницитѣ, ако се противятъ и не искатъ да изплащатъ държавнитѣ ми налози, — се наказватъ съобразно съ постановленията на императорския ми углавенъ законъ, съ обръсване космитѣ и брадитѣ имъ, съ отчисляване отъ енориитѣ, като имъ се забранява да стѫпятъ въ черква, а тѣхнитѣ мѣста и енории се възлагатъ на други свеще-

ници. Когато единъ християнинъ, споредъ изискването на религията му, се осѫжда съ *афоризма* — нему се изпращатъ прѣдварително наказателнитѣ книжа, наречени *афорисъ-кѧгатлари.* Противъ тия осѫдителни актове никой нѣма право да се противи и да се намѣсва. Ако нѣкой християнинъ би пожелалъ да стѫпи въ противозаконенъ брачъ и за тази цѣль би заминалъ за други страни, дѣто би искалъ да се вѣнчае, — тамошната духовна власть не трѣба по никой начинъ да извършва вѣнчалния обредъ, докато тя не получи надлежно удостовѣрение отъ мѣстната духовна власть, дѣто е роденъ християнинътъ. Когато нѣкой християнинъ завѣщае една трета часть отъ своя имотъ за въ полза на черквата, монастиритѣ, патриарха, митрополита и епископа, то това завѣщание може да се докаже прѣдъ шериатския сѫдъ съ свидѣтели-християни. Показанията на тия свидѣтели трѣба да се считатъ за валидни и приемливи. Ако полицейскиятъ началникъ иска споредъ шериата да арестува нѣкой епископъ, свещеникъ, монахъ или монахиня, — арестуването се извършва само отъ митрополита. Когато нѣкой епитропъ на черква или на монастирь би злоупотрѣбилъ съ подаянията, които се подаватъ въ тѣзи храмове, или би ги изѣлъ и погълналъ, епископитѣ могатъ при прѣглеждане на смѣткитѣ му да го отстранятъ, да го уволнятъ и да назначатъ вмѣсто него друго честно лице. По тоя случай никое вънкашно лице не може да прѣпятствува и да се намѣсва. Безъ доброволното съгласие на митрополита никое външно лице нѣма право и не може на сила да му се натрапва за слуга, казвайки: „азъ искамъ на сила да ти бѫда слуга (хѫдметчи)". Никои външни лица нѣматъ право и не трѣба да вематъ и отнематъ отъ митрополита и отъ неговитѣ хора конетѣ, мулетата и катъритѣ за ѣзда, нито пъкъ да се намѣсватъ въ тѣхъ. На държавнитѣ ми чиновници забранявамъ да изискватъ отъ митрополита квартира за войници и за други царски хора. Тѣ трѣба да знаятъ, че митрополитскитѣ палати сѫ неприкосновени и не могатъ да служатъ за квартирни помѣщения. Градскитѣ и селскитѣ мухтари, както и чиновницидѣ ми нѣматъ право да се съпротивяватъ и да прѣчатъ на митрополита, когато той носи въ рѫката си владишката патерица. Органитѣ на финансовитѣ и административно-полицейскитѣ власти сѫ длъжни да наблюдаватъ за точното изпълнение и прилагане въ дѣйствие правата и привилегиитѣ на митрополита. Заповѣдвамъ още на моитѣ държавни чиновници, да дѣйствуватъ честно и акуратно, като се придържатъ строго о наредбитѣ, помѣстени въ височайшия ми берать, които иматъ сила на законъ. Митрополитътъ има пълно право като свободенъ гражданинъ да се ползува съ тѣзи права и привилегии и да ги притежава, както тѣ сѫ били притежавани още отъ старо врѣме. Никой отъ вънъ нѣма право да нарушава тѣзи права и привилегии, да се намѣсва на сила въ дѣлата му и да го напада.

Съдържанието на тоя ми височайши бератъ, който вржчихъ на речения митрополитъ, е сходно и хармонира съ духа на издадения по-прѣди по тоя въпросъ царски актъ. Този царски актъ е билъ надлежно записанъ и регистриранъ въ аналитѣ на царската ми архива и има сила на законъ. Възъ основа на тоя царски актъ издавамъ настоящия си царски ферманъ и ви заповѣдвамъ да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Прочее, вие, г. г. просвѣтени кадии, щомъ узнаете подробно това обстоятелство, длъжни сте да указвате нужното съдѣйствие на митрополита, за да може, съгласно съ наредбитѣ, изложени въ височайшия ми бератъ, законно да управява духовно-религиознитѣ дѣла на християнитѣ, които живѣятъ въ казитѣ на епархията му и да изпълнява религиознитѣ имъ обреди. При това митрополитътъ е длъженъ да събира отъ раята-християни установенитѣ отъ закона правителствени данъци. По тоя въпросъ никой не трѣба да му се намѣсва отъ вънъ и да му прѣчи. Особно внимание обръщамъ на държавнитѣ ми чиновници да показватъ усърдие по тоя прѣдметъ.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 Реджебъ 1264 год. отъ егира (21 Юний 1848 год. Р. Хр.).

75.

ИРАДЕ

издадено въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржчено на Цариградския вселенски патриархъ Германъ.

1259 год. 30 Шабанъ (1853 год. 28 Май).

Заповѣдвамъ, текстътъ на тоя ми височайши актъ неизмѣнно да се пази и прилага. Избѣгвайте дѣяния, несъобразни съ него!

До славния и достоенъ монахъ, Негово Блаженство *Германъ*, избранъ за Цариградски вселенски патриархъ и за духовенъ глава на православното християнско население, живѣеще въ прѣстолния ми градъ Стамбулъ и въ провинциитѣ. Нека Богъ възвеличи твоята духовна власть и достоинство!

Като получишъ този ми царски актъ, украсенъ въ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бѫде извѣстно, че по волята на Бога Истиненъ и Справедливъ, който е вѣченъ покровитель

и податель на всички небесни и земни блага, азъ се удостоихъ съ честьта да се възкача на славния тронъ и поехъ въ ржцѣтѣ си върховната власть на страната, за да царувамъ като халифъ и султанъ. Въ прѣдѣлитѣ на моя халифатъ и подъ защитата на моя скиптъръ съ божие име живѣятъ много народи, които по заповѣдь отъ Бога сж прѣдадени като *аманетъ* на моитѣ августейши грижи и висока закрила.

Като халифъ и султанъ менъ се налага тежкиятъ дългъ, отъ деня на моето възшествие на прѣстола, да взема нужнитѣ държавни мѣрки за развитие и прѣуспѣване на моитѣ вѣрни подданици. Истинскитѣ ми царски стремежи трѣба да бждатъ насочени, съ милостьта и съ мощната подкрѣпа на Всевишния, къмъ мирното развитие и напрѣдъкъ на моитѣ подданици отъ всѣки класъ, като се старая да ги удостоявамъ съ високото си покровителство въ всѣко тѣхно прѣдприятие. Особно духовенството и лицата, които управяватъ духовно-религиознитѣ дѣла, трѣба да бждатъ удостоявани безъ изключение съ приличната за тѣхъ почесть и да се радватъ на пълно спокойствие. Така, съобразно съ моитѣ сжщински царски въждѣления, грижитѣ ми всѣкога ще бждатъ обърнати къмъ строгия надзоръ надъ моитѣ подвѣдомствени служители. По тоя начинъ вѣрвамъ, че славната ми империя ще достигне до пъленъ разцвѣть и ще се сдобие съ изобилно богатство, а като плодъ на това ще се яви създаването на много богоугодни и общеполезни дѣла. Императорскитѣ ми наклонности винаги сж били и ще бждатъ насочени къмъ изкореняване на злото и на всѣко злоупотрѣбяване съ властьта. Защото доказано е, че всички злоупотрѣбения съ държавната власть сж се явявали постепенно, поради нѣкои небрѣжности и грѣшки, станали при изпълнение на служебнитѣ задължения.

Вѣрнитѣ ми царски подданици, които изповѣдватъ източноправославната вѣра, сж показали на дѣло, още прѣзъ царуването на моитѣ велики дѣди, своята прѣданность и вѣрность къмъ прѣстола и империята ми, за което тѣ били щедро облагодѣтелствувани. Това е доказано на дѣло и се продължава до день днешенъ. Азъ, като императоръ, за да изразя своето високо благоволение къмъ православното християнско духовенство, запазвамъ и за напрѣдъ особнитѣ му права и привилегии. Монастиритѣ и черквитѣ, които се намиратъ въ прѣдѣлитѣ на моята обширна империя, зависещитѣ отъ тѣхъ земи, емляци и други религиозни мѣстности, както и онѣзи свещени мѣста, въ които се извършватъ молебствия и богослужение, ще се ползуватъ и за напрѣдъ съ права и привилегии. Най-сетнѣ, правата и привилегиитѣ на патриарха и на митрополититѣ, макаръ и да сж гарантирани, пакъ ще се тачатъ и почитатъ, защото сж вписани въ текста на височайшитѣ ми берати. Моята царска особа желае, щото тѣзи права и привилегии да бждатъ на вѣчни врѣмена запазени и ненарушавани.

Повторно изявявамъ на всеуслишание това мое високо искане. Не желая по никой начинъ тѣзи права и привилегии да се накърняватъ отъ нѣкого.

Като съобщавамъ това, заповѣдвамъ да се знае, че всички онѣзи лица, които биха дѣйствували противно на тѣзи права и привилегии, строго ще бждатъ наказани и ще се удостоятъ съ моя царски гнѣвъ и прѣзрѣние. Ето защо, въ името на законностьта и справедливостьта, моята царска особа благоволи да издаде настоящето височайше ираде. Въ случай, че по тоя въпросъ отъ правителственитѣ ми органи би се допуснало нѣкакво занемаряване при изпълнение на длъжноститѣ имъ, трѣба да знаете, че не приемамъ никакво извинение. Заповѣдвамъ да се съобщи на онѣзи чиновници, до които се отнася това мое царско повеление, за да го знаятъ и съобразяватъ съ него.

За да се изпълнява точно и безъ измѣнение това ми желание, азъ благоволихъ да издамъ единъ височайши актъ, който да има сила на законъ. А ти, поменати патриархо, като узнаешъ съдържанието на този ми свещенъ актъ, дълженъ си да дѣйствувашъ винаги съобразно съ исканията му. Старай се да избѣгвашъ незаконни дѣяния, насочени противъ духа на тази ми заповѣдь. Имай прѣдъ видъ, когато ти се прѣдстави нѣкой случай, който противоречи на това ми царско рѣшение, да побързашъ съ прѣдставянето на това противоречие въ *Бабалието* (Високата порта), за да се прѣмахне.

Тъй да знаешъ!

Честь, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми императорски знакове, тугата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски фермань, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 30 Шабанъ 1269 г. отъ егира (28 Май 1853 год. отъ Р. Хр.).

76.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржченъ на архиерея Авксентий, по случай назначаването му за канонически митрополитъ на епархията Дурацо.

1275 год. 15 Ребби-юл-ахжръ (1858 год. 10 Ноември).

До високо-славния, достоенъ и способенъ мой сановникъ, вѣщъ управитель на Охридския санджакъ Хюсеинъ Хюсни паша. Дано Всевишният Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на града Дурацо. Нека Богъ подкрѣпи славата и дѣйностьта ти!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете, че митрополитътъ на епархията Дурацо, която лежи подъ вѣдомството на Цариградската гръцка патриаршия, именно митрополитъ *Генадий*, билъ дълженъ да напусне своята каноническа епархия, защото се назначава за митрополитъ на Дебърската епархия. На негово мѣсто, за митрополитъ на Драчката епархия билъ назначенъ, по изборъ на гръцкия патриаршески синодъ, бившиятъ достоенъ, способенъ и ползуващъ се съ пълното довѣрие на Цариградския патриаршески клиръ митрополитъ на Велешката епархия — *Авксентий*. Това назначение било одобрено единодушно отъ синодалния митрополитски съвѣтъ и патриарха, защото митрополитътъ билъ достоенъ и вѣщъ да изпълнява точно длъжностьта си. За това поменатиятъ патриархъ и старцитѣ-архиереи отъ синодалния съвѣтъ съ надлежно подпечатанъ рапортъ го прѣдставили прѣдъ моя императорски дивань на одобрение, съ молба да издамъ на речения Авксентий нужния височайши берать за митрополитъ на Драчката епархия, въ силата на който да може той свободно, по установения редъ и обичай, да извършва религиознитѣ трѣби и обреди въ епархията си.

Увѣренъ, че митрополитъ *Авксентий* ще изпълнява достойно, честно и добросъвѣстно черковно-духовнитѣ дѣла на повѣрената нему епархия, както е прѣдвидено въ старитѣ традиционни привилегии, азъ благоволихъ да издамъ на името му тоя царски ферманъ, за да го признаватъ официално за митрополитъ въ поменатата епархия. При това той ще има пълно право да изпълнява всички черковни и духовни дѣла въ епархията си, да събира потрѣбнитѣ и установени отъ старо врѣме налози и такси и никое чуждо лице отъ вънъ не ще може да влиза и да се мѣси на сила въ неговитѣ архиерейски разпоредби. На тебе, мой каймакамино и тебе кадия, щомъ узнаете това, заповѣдвамъ да дѣйствувате по въпроса тъй, както казвамъ по-горѣ и както се изисква отъ санътъ на единъ митрополитъ, като мой високъ служитель.

Така да знаете, така да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми султански знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесь, 15 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-ахиръ 1275 год. отъ егира (10 Ноември 1858 год. Р. Хр.).

77.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Азисъ ханъ*) и адресуванъ до Ахмедъ Митхадъ паша, валия на Нишката область. — Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския монастирь и се дава заповѣдь, да се пазятъ старитѣ му привилегии.

1278 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1861 год. 25 Августъ).

Славни ми везире, първи съвѣтнико, управителю на свѣта, ржководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който съ проницателенъ умъ давашъ насока на обществените дѣла, който съ увѣреность водишъ народнитѣ сждбини къмъ честитъ край, който заякчавашъ основитѣ на империята и доброчестината, който крѣпишъ подпоритѣ на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Всевишния, който си декориранъ съ императорския ми орденъ „Меджидие“ IV степень,— ти, славни ми везире *Ахмедъ Митхадъ паша*, сегашенъ достоенъ валия на Нишката область. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До тебе, славни ми Салихъ бей, достоенъ и мждърь каймакаминъ на Самоковския санджакъ. Нека Богъ ти даде сила и власть!

До тебе, високо-просвѣтени, славенъ и великодушенъ кадия-мюфтия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ поддържа за дълги дни твоята сждебно-шериатска дѣйность!

Сжщо до тебе, казалийски мюдюре и до васъ, градски първенци. Дано Богъ ви даде сила и слава!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, нека ви бжде извѣстно слѣдното. —

Монастирьтъ *Св. Иванъ* лежи въ Рила планина, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ и притежава недвижими имоти и земи, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тия монастирски имоти лежатъ въ селата *Рила* и *Пороминъ*, както и въ други мѣста. Тѣзи всички имоти състоятъ отъ 48 парчета: ниви, ливади, лозя, бостани, кошери за пчели съ медъ и воденици, за които данъкъ и десетъкъ не се е плащало. Монаситѣ отъ речения монастирь притежаватъ въ с. Балаково единъ чифликъ, въ с. Бобошево едно лозе, въ с. Слано една нива, а въ с. Джерманъ четира воденици и два бостаня. Данъкътъ и законниятъ десетъкъ за пчелитѣ, „ресуми гювара“ монаситѣ сж длъжни безусловно да изплащатъ на чиновника.

Селото Рила, заедно съ други села дава годишенъ приходъ сумата 11,200 акчета. Тази сума като пенсия се прѣдава

*) Султанъ Абдулъ Азисъ ханъ е царувалъ отъ 1277—1293 год. егира (1861—1876 год. Р. Хр.).

на конния войникъ отъ императорската ми армия Халилъ Хасановъ. Селото Пороминъ, Дупнишка нахия, заедно съ с. Влахи, Берковска каза, Пашински (Софийски) санджакъ, както и други села отъ Кюстендилския санджакъ — изобщо даватъ годишенъ приходъ 52,470 акчета. Тази сума като „зияметъ" се е изплащала на полковия командиръ на конния полкъ отъ царската редовна армия, каймакамина Мири Мехмедъ-Нури Ефенди. Но на 5 Мухаремъ 1261 год. отъ егира (3 Януарий 1845 год. Р. Хр.) послѣдниятъ се отказалъ отъ тази пенсия и сега сумата се събира отъ държавното ми съкровище. Селото Баланово, Дупнишка нахия, е било чисто спахийски тимаръ на Мустафа Мехмедовъ. Селото Бобошево заедно съ селото Илковица, Дупнишка нахия, сж били собствено притежание на султаншата Исмиханъ Султание. Селото Слатина, Дупнишка нахия заедно съ с. Жрсланъ дава годишенъ доходъ 8,068 акчета. Тази сума, като тимаръ, се изплаща на кавалериста войникъ отъ редовната царска армия Хасанъ Шабановъ. Защото тъй е записано въ старитѣ царски официални тефтери.

Недвижимитѣ имоти на Рилския монастирь „Св. Иванъ", споредъ както е забѣлѣзано въ старитѣ регистри, не сж плащали на правителството данъкъ и десетъкъ, нито съ такъвъ били облагани. Тѣзи монастирски имоти, споредъ както се твърди, лежатъ въ землищата на с. с. Рила, Пороминово и др. Тѣ състоятъ отъ 48 дѣла: ниви, ливади, лозя, бостани, кошери за пчели съ медъ (кованлъци) и мелници, за които не трѣба да се плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ.

Освѣнъ тѣзи имоти Рилскиятъ монастирь притежава и слѣднитѣ: единъ чифликъ въ с. Баланово; едно лозе въ село Бобошево; една нива въ с. Слано; четире мелници и два бостаня въ с. Джерманъ. За тѣзи имоти монастирьтъ изплаща на чиновника законенъ десетъкъ, понеже тѣ се владѣятъ отъ монаситѣ на тоя монастирь. Но въ рапорта, прѣдставенъ отъ вселенския цариградски патриархъ, ми се явява, че нѣкои жители отъ околнитѣ села на монастиря си позволявали да дѣйствуватъ смѣло противъ императорското ми дефтерхане и противъ канона, като нахлували на сила въ имотитѣ на тоя монастирь. По поводъ на това патриархътъ моли прѣдъ императорския ми диванъ, да му издамъ единъ височайши царски актъ за спирането на тия произволни дѣйствия. Молбата на патриарха се прие и веднага се прѣводи въ отдѣла на старитѣ отчетни книги, които се пазятъ въ императорското ми дефтерхане. Кратката бѣлѣжка, която като резюме ми се прѣдстави отъ дирекцията на старитѣ архиви, установи слѣдното обстоятелство. —

Монастирьтъ *Св. Иванъ* лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия. Подъ владѣнието на тоя монастирь се намиратъ слѣднитѣ имоти: една нива въ мѣстностьта *Постница;* една нива въ мѣстностьта *Банътъ;* една нива въ мѣстностьта *Крушата,* една нива въ мѣстностьта *Ново дере;* една нива въ мѣстностьта

Павловъ долъ; една нива въ мѣстностьта *Богородица:* една нива въ мѣстностьта *Черквицата*; единъ кошеръ пчели съ медъ и една ливада въ мѣстностьта *Теодосиева;* една ливада въ мѣстностьта *Осоя;* една ливада въ мѣстностьта *Стругарчевъ долъ*; една ливада въ мѣстностьта *Добрева постница*; една ливада въ мѣстностьта *Суса*; едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстностьта *Орлицата*; едно лозе и единъ кошеръ пчели съ медъ въ мѣстностьта *Светицата*; едно лозе и единъ кошеръ пчели съ медъ въ мѣстностьта *Фрудуманъ*; една нива, една ливада и единъ кошеръ пчели съ медъ въ мѣстностьта *Шипочанъ*; единъ кошеръ пчели съ медъ въ мѣстностьта *Струма*; единъ монастирски кошеръ съ пчели за медъ въ мѣстностьта *Илийна рѣка*; една нива въ мѣстностьта *Дъвица.* Тамъ, въ тая мѣстность, се намиратъ на паша: едно стадо овце на брой 500 глави, 15 глави едъръ добитъкъ крави и волове и десетъ коня за ѣздене.

Монастирьтъ владѣе още отъ старо врѣме въ с. *Рила* мелници и лозя, за които данъкъ и десетъкъ не плаща. Подъ владѣнието на това село се намиратъ: единъ самоковъ за желѣзни руди, три водениці, едно лозе въ мѣстностьта *Руса*, друго старо лозе отъ единъ увратъ, ново лозе, още едно старо лозе и четире други стари лозя. Монастирьтъ притежава още отъ старо врѣме въ с. *Пороминъ*: четире мелници, двѣ валявици, два бостаня, една воденица близо до бостанитѣ, двѣ черкви и три ниви. За тия имоти монастирьтъ не е плащалъ никакъвъ данъкъ, нито десетъкъ. Освѣнъ това Рилскиятъ монастирь притежава още слѣднитѣ лозя, мелници и ниви, за които се слѣдва да изплаща законенъ десетъкъ. Тѣ сж: единъ чифликъ въ с. *Баланово*, което се владѣе отъ монаситѣ на тоя монастирь. Законниятъ му десетъкъ се изплаща редовно на спахията. Въ селото *Бобошево* монастирьтъ владѣе лозето, наречено *Михаилово.* Десетъкътъ се изплаща на чиновника по земитѣ. Въ с. *Слано* монасирьтъ притежава нивата на Бали бей. Десетъкътъ отъ тая нива се изплаща на чиновника по земитѣ. Монастирьтъ притежава още слѣднитѣ имоти, лежащи въ с- *Джерманъ*, които се владѣяха по-прѣди отъ Мустафа. Тѣзи имоти се намиратъ при рѣката *Джерманъ.* Тѣ сж: четире мелници и два бостаня, за които слѣдва да се плаща данъкъ на чиновника по земитѣ.

Въ монастирската братска община и въ ржцѣтѣ на монаситѣ се пазятъ стари свещени актове, издадени прѣзъ врѣмето на султанъ Мурадъ ханъ I (Худа-вендигяръ). Тѣзи царски актове по духъ и съдържание напълно сж сходни и хармонират съ старитѣ царски тефтери. По тоя начинъ е доказано, че монастирскитѣ недвижими имоти: лозя, мелници, валявици, градини, ливади и ниви не сж бивали обложени съ данъци, нито сж изплащали на правителството данъкъ и десетъкъ. Отъ старата архива се твърди и е забѣлѣзано, че монастирьтъ е изплащалъ само данъкъ за овцетѣ *ресуми-ганъмъ* и данъкъ за пчелитѣ, наречень, *ресуми-гювара.* Самитѣ монаси обаче отъ тоя монастирь сж били освободени отъ изпла-

щението на тежкитѣ правителствени данъци, като *аваризи-диваниé* и *текялифи-урфие*. Това е изрично записано въ аналитѣ на старитѣ султански архиви. Споредъ това въ новитѣ правителствени тефтери е забѣлѣзано, че монастирскитѣ имоти, като лозя, градини, мелници, валявици, бостани и земи, които сж били изкопани съ брадви,—сж се считали още отъ старо врѣме за освободени и привилегировани и така тѣ сж били записани въ старитѣ архиви. Но монаситѣ отъ монастиря, ако биха обработвали земи, лежащи подъ нѣкой тимарь, или биха ги стопанисвали като своя собственость, или биха ги взели подъ залогъ, — то тѣ сж длъжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това тъй е било записано въ старитѣ царски тефтери, така и ще се записва въ новитѣ правителствени тефтери, както и въ подробнитѣ списъци. Въ главнитѣ тефтери е записано, че доходитѣ отъ тѣзи имоти, събрани заедно съ други доходи, възлизатъ на сума отъ 28,858 акчета. Тази сума е записана като *зиаметъ*. 5,000 акчета се изважда отъ тази сума и се прѣдава като пенсия на Халилъ Хасановъ. А другитѣ останали суми оставатъ на разположение на другитѣ съучастни ци села. Селото *Пороминъ*, Дупнишка нахия, както и жителитѣ му даватъ приходи: смѣсено жито, чисто пшенично жито, данъкътъ *ниябетъ*, половината данъкъ *ресуми-арузъ*, данъкътъ *дещибанъ* и данъкътъ *тапуй-земинъ*. Общиятъ приходъ на това село, заедно съ други доходи възлиза на сума годишно 4,510 акчета. Тази сума по тоя начинъ е записана, както въ малкия подробенъ тефтеръ а тъй сжщо и въ общия главенъ тефтеръ. Селото *Бистрица*, Дупнишка нахия, заедно съ други села дава годишенъ приходъ сумата 12,999 акчета. 9,552 акчета сж опрѣдѣлени съ царски височайши бератъ за командиря Мири-Мехмедъ-Нури. Но той прѣзъ 1261 година (1845 год. Р. Хр.), споредъ неговъ единъ „илмухаберъ", се отказалъ отъ пенсията си, а сумата се е получавала отъ държавното съкровище. Селото *Баланово*, Дупнишка нахия заедно съ населението му и съ *бащиниитѣ* е давало годишенъ приходъ смѣсено жито, чисто пшенично жито и данъцитѣ: *ниябетъ*, *арузъ*, *дещибанъ п тапуй-земинъ*. Общата сума на прихода, заедено съ други села, възлиза на сума 7803 акчета, т. е. такава сума, каквато е била записана въ подробния правителственъ описъ и въ главната обща книга на правителството. 6,600 акчета отъ тази сума се е изплащала, както на Мустафа, така и на Мири Мехмеда. Селото *Бобошево* заедно съ с. *Илковица*, Дупнишка нахия, както и населението имъ се притежаватъ като собственость отъ султаншата *Исмиханъ султаниé*.

Тѣзи села даватъ годишенъ приходъ отъ налозитѣ, *ниабетъ*, *арузъ*, *дещибанъ* и *тапуй-земинъ*. Годишниятъ доходъ- заедно съ други села, възлиза на сумата 19,682 акчета. Защото тъй е е била записана въ подробния тефтеръ и тъй фигурира и въ общия главенъ тефтеръ. Селото *Слатино* заедно съ подвѣдомственитѣ му махали, съ чифлика и населението му, даватъ годи-

дишенъ приходъ въ натура чисто пшенично жито, смѣсено жито и данъци: *нiябетъ*, *арузъ*, *дещибанъ* и *тапуй-земинъ*. Общата сума възлиза съ други суми заедно на 5,722 акчета, споредъ както е записана въ подробния описъ и въ общата главна правителствена книга. Тази сума, прибавена къмъ други суми, се възкачва на 20,843 акчета. 3,206 акчета се изважда отъ тая сума и се прѣдава като пенсия на кавалериста войникъ Хасанъ Шабановъ. Останалата сума се записва за смѣтка на неговитѣ другари съучастници.

И така, споредъ това прѣцѣнение и съгласно съ изискванията на императорското ми дефтерхане, се установява, че монастирьтъ *Св. Отецъ*, който лежи въ планината Рила, дѣйствително е притежавалъ свои собствени недвижими имоти и за тѣхъ не е изплащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ, защото тъй е било записано въ старитѣ царски книги. Тѣзи монастирски имоти лежатъ въ землищата на с. с. *Рила* и *Пороминъ* и състоятъ отъ 48 дѣла: ниви, ливади, лозя, бостани, кошери съ пчели за медъ и мелници. Сжщо въ с. *Пороминъ* се намира единъ монастирски чифликъ. Въ с. *Бобошево* монастирьтъ притежава и едно лозе. А въ с. *Слатина* той владѣе една нива. Монастирьтъ при това притежава въ с. *Джерменъ* четире мелници и два бостаня. За всички тѣзи монастирски имоти монастирьтъ изплаща законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Сжщо се изплащатъ и данъци за пчелитѣ и за овцетѣ, *ресуми-гювара* и *ресуми-ганъмъ*. Тѣзи данъци ги изплащатъ монаситѣ отъ речения монастирь съ условие, че тѣ ще прибиратъ напълно произведенията имъ. Приходътъ и налозитѣ отъ с. *Рила* ще се получаватъ отъ кавалериста Халилъ Хасановъ, както и отъ неговитѣ другари съучастници. Приходитѣ обаче отъ с. *Пороминъ* ще се получаватъ направо отъ държавната хазна и отъ съучастницитѣ. Приходитѣ отъ с. *Баланово* ще се получаватъ отъ пенсионера Мустафа Мехмедовъ и отъ неговитѣ другари съучастници. А данъцитѣ и произведенията отъ с. с. *Бобошево* и *Илковица* ще ги получава притежателката на тѣзи села *Исмиханъ Султание*, понеже тя е била пълна стопанка на тѣзи двѣ села. А приходитѣ на с. *Слатина* ще ги получава кавалеристътъ Хасанъ Шабановъ.

Главниятъ директоръ на императорската ми архива, Негово Високо-прѣвъзходителство Ес-Саидъ Мехмедъ Арифъ (нека Богъ увеличи силата и славата му!) съ докладъ по тоя въпросъ ми прѣдстави тия свѣдѣния. Съгласно съ потрѣбата на закона азъ поискахъ нѣкои обяснения отъ частното ми императорско финансово бюро. Обясненията състоеха въ слѣдното: ако единъ монастирь още отъ старо врѣме има привързани при себе си недвижими имоти и ако тази привързаность е записана въ императорското ми дефтерхане, подобни монастирски земи не могатъ да се притежаватъ съ право на *тапия*. Тѣзи имоти не могатъ нито да се купуватъ, нито да се продаватъ. Но ако монастирьтъ е

притежавалъ отъ старо врѣме земи съ право на *тапия*, а посетнѣ тѣзи земи по нѣкой начинъ сѫ могли да прѣминатъ въ владѣние на монаситѣ и сѫ били привързани къмъ монастиря, естествено е, че такива земи ще могатъ да се владѣятъ безъ *тапия*. Формалноститѣ, които трѣба да се изпълняватъ по тоя родъ земи, сѫ сѫщитѣ онѣзи формалности, които се изпълняватъ и къмъ *мирийскитѣ земи*. Въ такъвъ случай подобни земи се владѣятъ и притежаватъ като по-прѣди, споредъ както това е подробно обяснено въ членъ 122 отъ новия императорски законъ.

Лежащитѣ въ прѣдѣлитѣ на Османската ми империя всички черкви и монастири, както и привързанитѣ къмъ тѣхъ недвижими имоти, земи и емляци — ще бѫдатъ здраво покровителствувани отъ властьта ми, за да не би да се породятъ нѣкои вълнения между населението за тѣхното управление. За тази цѣль по-рано азъ издадохъ на речения патриархъ редица царски актове, въ които съмъ изложилъ правата и привилегиитѣ му.

Емляцитѣ, земитѣ и другитѣ имоти, принадлежащи на *Св. Иванъ Рилски*, ще се владѣятъ и притежаватъ само отъ монаситѣ на монастиря. Околнитѣ жители на близкитѣ села до монастиря нѣматъ право да вършатъ прѣстѫпни дѣйствия. Тѣ не трѣба по никой начинъ да нахлуватъ и влизатъ на сила въ прѣдѣлитѣ на монастирскитѣ имоти. Не желая да се дѣйствува противъ *куюдата* на императорското ми дефтерхане. А нарочно за тази цѣль азъ благоволихъ да издамъ тоя си височайши царски ферманъ.

Прочее, вие мои вѣрни сановници, чиновници, кадии, мюфтии и други служители, сте дължни да дѣйствувате точно споредъ духа и смисъла на доклада, който ми е прѣдставенъ отъ директора на императорското ми дефтерхане (джа̀ниби дефтеремина̀). Споредъ тоя докладъ монаситѣ отъ Рилския монастирь трѣба безусловно да владѣятъ и притежаватъ подробно описанитѣ имоти, земи и емляци на тоя монастирь, които се считатъ за монастирска собственость. Забранява се на жителитѣ отъ с. с. *Рила*, *Пороминово*, *Бобошево*, *Слатино* и други, да нахлуватъ на сила въ тѣзи монастирски имоти, понеже това е противно както на куюдата на старото императорско дефтерхане, а така сѫщо и на канона. За тази именно цѣль, споредъ както по-горѣ ви обяснихъ, издадохъ тоя си височайши царски ферманъ.

Заповѣдвамъ ви да дѣйствувате съгласно съ духа на тоя ми царски актъ.

Тъй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѐ днесь, 1 Ребби-юл-евелъ 1278 год. отъ егира (25 Августъ 1861 год. Р. Хр.).

78.

ПРѢПИСЪ

отъ фермань, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Азисъ ханъ и адресуванъ до Ахмедъ Митхадъ паша, валия на Нишката область. Това е сѫщиятъ фермань № 77 съ прибавка на нѣкои извлѣчения изъ к ю т у к а.

Прѣписътъ е завѣренъ на 1289 год. 28 Ребби-юл-ахжръ (1872 год. 22 Юний.)

1278 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1861 год. 25 Августъ).

До моя славенъ, достоенъ и просвѣтенъ везиръ Ахмедъ Митхадъ паша, награденъ за заслуга съ императорския ми орденъ „Меджидие“ IV степень, сегашенъ валия на Нишкия вилаетъ и и подвластнитѣ тамъ кази и градове. Нека Всевишниятъ Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До моя благороденъ и достоенъ сановникъ Салихъ бей, декориранъ съ второстепенъ орденъ, сегашенъ каймакаминъ на Самоковския санджакъ. Нека Богъ ти даде сила и власть!

До просвѣтенитѣ и достойни кадия-мюфтия и мюдюръ на Дупнишката каза. Сѫщо и до благороднитѣ тамъ градски първенци. Нека Богъ ви даде слава и мощь!

Земитѣ, които сѫ отбѣлѣзани въ правителственитѣ тефтери и за които е казано да не се дава никакъвъ десетъкъ и данъкъ, земи, лежащи въ землището на селата *Рила*, *Джерманъ* и други мѣстности, сѫ собствено притежание на монастиря *Св. Иванъ*, скѫтанъ въ Рила планина, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ. Всички тия монастирски земи сѫ раздѣлени на 48 дѣла и състоятъ отъ ниви, ливади, лозя, бостани, кошери съ пчели, воденици и тепавици. Ала за слѣднитѣ земи, които сѫ отбѣлѣзани като зависими отъ сѫщия монастирь, трѣба да се плаща данъкъ и закоченъ десетъкъ на чиновника по десетъка. Тѣ сѫ:

1) единъ чифликъ, лежащъ въ с. *Баланово*;
2) едно лозе, лежаще въ с. *Бобошево*;
3) една нива, лежаща въ с. *Слано*;
4) четире воденици и два бостаня, лежащи въ с. *Джерманъ*.

Освѣнъ туй безусловно трѣба да се плаща данъкъ и за кошеритѣ съ пчели, принадлежащи на монаситѣ отъ речения монастиръ. Раята-население, което живѣе въ с. *Рила*, Дупнишка нахия и въ други села, ще изплаща като тимаръ на спахията, годишно по *11,200 сребърни акчета*. Тая сума е опрѣдѣлена да се дава годишно на конния войникъ *тимари-сипахъ Халилъ Хасановъ*, както и на неговитѣ съучастници.

Раята-жители отъ с. Пороминъ, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, както и раята отъ с. *Влашко-село* (Ефлахъ), Берковска каза, Софийски санджакъ, сѫ длъжни да плащатъ годишенъ тимаръ, като зияметъ, по *12,410 сребърни акчета* на военачалника Мехмедъ Февзи, съ чинъ „каймакамъ“ на редовния царски конни полкъ. Но въ 1261 год. отъ егира, 5 Мухаремъ

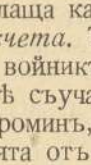

(3 Януарий 1845 год. отъ Р. Хр.) тоя данъкъ се е прибиралъ отъ държавното съкровище.

Раята селяни отъ селото *Балановo*, Дупнишка нахия, били длъжни всѣка година да плащатъ законенъ десетъкъ и данъкъ на спахията Мустафа и на Миръ-Мехмеда, тъй като това село бѣ тѣхенъ тимаръ.

Раята селяни отъ с. *Бобошево*, Дупнишка нахия заедно съ махалитѣ си и съ селото *Илковица* плащало законенъ десетъкъ и данъкъ на землепритежателката Исмиханъ Султание, която е законна владѣтелка на казанитѣ села, както до сега се е плащало.

Приходътъ отъ данъцитѣ и десетъка на селото *Жрсланъ*, събранъ съ приходитѣ на други села възлиза на общата сума 8,016 акчета. Тази сума е вписана да се плаща на конния войникъ отъ редовната османска гвардия Хасанъ Шабановъ, както и на други негови съучастници, понеже тоя приходъ е вписанъ като тѣхенъ тимаръ.

Тѣзи факти сж ясни и положителни, защото официално сж записани въ правителственитѣ стари и нови тефтери. Земитѣ и имотитѣ, които частно се притежаватъ отъ монастиря *Св. Иванъ*, въ Рила планина, доказано е отъ тѣзи правителствени тефтери, че за тѣхъ както и за имотитѣ, които сж лежали въ *с. Рила*, *Джерманъ* и др. мѣста, не се е плащало никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Монастирскитѣ земи и имоти, които се ползували съ тази привилегия, сж били вписани подъ брой 48 дѣла и състояли отъ ниви, ливади, лозя, бостани, кошери съ пчели за медъ и воденици. А чифликътъ, както и долу-изложенитѣ земи, трѣбало непрѣменно да се обложатъ съ законенъ десетъкъ и данъкъ. Тѣ сж: единъ чифликъ, лежащъ въ с. *Балановo*; едно лозе, лежаще въ с. *Бобошево*; една нива, лежаща въ с. *Слано*; четире воденици и два бостаня, лежащи въ с. *Джерманъ*. Тѣзи четире дѣла имоти е доказано по най-положителенъ начинъ, че се притежаватъ отъ монаситѣ на речения монастирь, като тѣхни собствени имоти. Обаче, споредъ получените автентични свѣдѣния отъ тамъ, жителитѣ на поменатитѣ села си позволявали насилствено да нахлуватъ въ тѣзи мѣста, да нарушаватъ владѣнието на притежателитѣ имъ, и да вършатъ противозаконни дѣйствия, които противоречатъ на шериата и на правителственитѣ ми тефтери.

Цариградската гръцка патриаршия е подала по тоя поводъ до императорския ми диванъ единъ писменъ рапортъ, като е молила да издамъ за тази цѣль единъ височайшъ царски фермань.

Тази молба на поменатия патриархъ се прие и незабавно се изпрати за справка въ дирекцията за старитѣ архиви, които се пазятъ въ императорското ми дефтерхане.

Отъ направената справка се установи слѣдниятъ фактъ.

Подъ владѣнието на монастиря *Св. Иванъ Рилски*, Дупнишка нахия, лежатъ слѣднитѣ земи:

една ливада въ мѣстностьта *Устойца*;
една нива, лежаща въ мѣстностьта *Радъ*;
една нива, „ „ „ *Крушата*;
една нива, „ „ „ *Ново-дере*;
една нива, „ „ „ *Павловъ долъ*;
една нива, „ „ „ *Богородица*;
една нива, „ „ „ *Църквище*;
една ливада и единъ кошеръ за пчели въ мѣстностьта *Ортьхътъ*;
една нива, лежаща въ мѣстностьта *Остеновъ долъ*;
една ливада, „ „ „ *Доротеевица*;
една ливада, „ „ „ *Сощица*:
една ливада, „ „ „ *Суса*;
едно лозе и единъ бостанъ, „ *Оранница*;
едно лозе и единъ кошеръ за медъ въ мѣстностьта *Стоилица*;
едно лозе и единъ кошеръ за медъ въ мѣстностьта *Рельовъ долъ*;
една ливада, една нива и еднъ кошеръ въ мѣстностьта *Шипочанъ*;
единъ кошеръ за пчели, въ мѣстностьта *Дестурма*;
единъ монастирски кошеръ за пчели въ мѣстностьта *Илийна-рѣка*.

При това въ мѣстностьта *Хелюса* се намиратъ: една нива. 500 овце, 15 крави и волове и 14 коне. Въ селото *Рила* е имало още отъ старо врѣме воденици и лозя, за които се твърди, че не се изплащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Независимо отъ това въ землището на сѫщото село се намирали и слѣднитѣ монастирски земи и имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди и три воденици, лежащи въ мѣстностьта, наречена *Руса*; едно старо лозе; друго старо лозе отъ единъ уврать; ново лозе и друго още едно ново лозе отъ четире уврата. Въ селото *Пороминово* се намиратъ монастирски земи и имоти, за които още отъ старо врѣме не се плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ:

Четире воденици, двѣ тепавици, двѣ ливади и единъ бостанъ, лежащи въ сѫщата мѣстность и близо до воденицитѣ, двѣ черкви и три ниви. А земитѣ, които сѫщо зависятъ отъ речения монастиръ, но за които трѣба да се плаща законенъ десетъкъ и данъкъ, макаръ и да сѫ монастирски, сѫ слѣднитѣ лозя, воденици, ниви и др.:

Единъ монастирски чифликъ въ с. *Баланово*, притежание на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Десетъкъ отъ произведенията получавалъ спахията.

Едно лозе въ с. *Бобошево*, притежание на *Ел.-Хаджи*. Десетъкътъ му ще го получава чиновникътъ по земитѣ.

Една нива въ с. *Ярсланъ* притежание на Бали-бей. Десетъкътъ ще се плаща на чиновника по земитѣ.

Четире воденици и два бостаня, лежащи въ мѣстностьта наречена *Търсище*, близо до рѣката Джерманъ, притежание на Мустафа ага отъ с *Джерманъ*. Данъкътъ на тѣзи имоти ще се плаща на чиновника по земитѣ.

Въ монастирското братство, както и въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ тоя монастирь, се намиратъ стари свещени актове, издадени още въ царуването на султанъ *Худа-вендигяръ*.

Правителственията старъ тефтеръ по съдържание отговаря напълно на свещенитѣ актове. Въ този старъ правителственъ тефтеръ, изрично е забѣлѣзано, че описанитѣ лозя, воденици, тепавици, градини, ливади и ниви, принадлежащи на Рилския монастирь не сж плащали до сега никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Монаситѣ отъ тоя монастирь били длъжни да плащатъ още отъ старо врѣме, та до днесъ, само данъкъ за овцѣтѣ и данъкъ за кошеритѣ съ пчели за медъ. Това е изрично записано въ правителственитѣ тефтери. При това монаситѣ се ползували съ пълна свобода и привилегия и сж били освободени отъ всѣкакво плащане на тежки правителствени данъци, като *аварис-диваниѐ* и *текялйфи-урфиѐ*.

Даже и сега въ новитѣ правителствени тефтери е забѣлѣзано така, както е изложено по-горѣ, т. е. притежаванитѣ отъ тоя монастирь имоти, като: лозя, градини, воденици, бостани, ниви, ливади и мѣста, които сж били разкопани съ брадви, сж били записани още отъ старо врѣме като привилегировани имоти на тоя монастирь, затова тѣ сж били освободени отъ изплащането на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Но ако отсетнѣ монаситѣ отъ монастиря обработвали чужди земи, принадлежащи на простата обикновена рая, или пъкъ, ако монаситѣ придобили върху тѣзи земи право на собственость, или ги взели подъ залогъ и владѣние, — въ такъвъ случай се слѣдва, щото монаситѣ да плащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство се твърди отъ старитѣ правителствени тефтери, дѣто тѣ първоначално сж записани, а тъй сжщо и въ новитѣ царски тефтери.

Сумата по събирането данъцитѣ и десетъкътъ отъ раята въ селото *Рила*, както и въ други села — сума, която подробно е написана въ официалнитѣ правителствени тефтери, съ цифри и словомъ, възлиза изобщо на 28,618 сребърни акчета и е вписана като „*зиямет*ъ“. Отъ тази обща сума се извождатъ 5,000 акчета и се записватъ върху смѣтката на речения войникъ Халилъ Хасановъ, комуто годишно се прѣдаватъ. А остатъкътъ отъ тази сума по тоя *зиямет*ъ се плаща на другитѣ съучастници, чиито имена сж обозначени въ правителствения тефтеръ.

Селото *Пороминъ*, Дупнишка нахия, произвежда чисто и смѣсено жито, отъ което дава законенъ десетъкъ. Независимо отъ туй, раята-селяни отъ това село плащатъ слѣднитѣ данъци:

1) данъкъ за право на намѣстничество или на кадия, наречень *ресуми-ниябет*ъ;

2) данъкъ половина за право на младоженство, наречень *нжсви-ресуми-арусъ*;

3) данъкъ за право на кърсердарство, наречень *ресуми-дещибанъ*;

4) данъкъ за право на тапия, наречень *ресуми-шапуй-земинъ*. Общата сума на тѣзи данъци заедно съ други годишно възлиза на 4,510 акчета. Това обстоятелство очевидно е доказано отъ главния тефтеръ, а тъй сжщо и отъ подробно описания тефтеръ,

Селото *Бистрица* заедно съ други села отъ Дупнишката нахия, дава годишенъ приходъ, който възлиза на общата сума 12,999 акчета. Споредъ общия главенъ тефтеръ, отъ тази сума се изваждатъ 9,512 акчета и се прѣдаватъ на поменатия военно-началникъ Мехмедъ Нури. Послѣдниятъ получава тази сума въ качеството си на заиминъ и съгласно съ единъ царски бератъ. Обаче прѣзъ 1261 г. отъ егира (1845 г. Р. Хр.) поменатиятъ Мехмедъ доброволно се отказалъ отъ своя тимаръ и, съгласно съ *ил-му-хабера му*, сумата се получава направо отъ държавното ковчежничество. Селото *Баланово*, Дупнишка нахия заедно съ подвѣдомственитѣ му *бащинии*, чието население е извѣстно, произвежда чисто и смѣсено жито. Населението освѣнъ това плаща и слѣднитѣ данъци: 1) данъкъ *ниабетъ*; 2) данъкъ *ресуми-арусъ*; 3) данъкъ *дещибанъ* и 4) данъкъ *ресуми-тапуй-земинъ*. Общата сума на тѣзи данъци, заедно съ други, възлиза на 7,800 акчета. Тази сума е записана съ цифри и словомъ,както въ общия тефтеръ така и въ подробно писания тефтеръ. Сумата 6,600 акчета се изважда отъ общата и е записана отдѣлно върху смѣтката на речения Мустафа Мехмедовъ.

Селото *Бобошево* съ двѣтѣ му махали, заедно съ селцето *Илковица*, чието население е прѣброено и извѣстно, се притежава като собственость отъ Мелекъ Исмиханъ Султание. Това село произвежда бѣло, чисто и смѣсено жито, отъ което плаща и законенъ десетъкъ. Освѣнъ туй, населението плаща и слѣднитѣ налози: 1) данъкъ за *ниабетъ*; 2) данъкъ за *ресуми-арусъ* 3) данъкъ за *ресуми-дещибанъ* и 4) данъкъ за *ресуми-тапуй-земинъ*. Общиятъ приходъ на това село възлиза на сумата 29,082 акчета. Тази сума се получава отъ притежателката на селото Исмиханъ Султание, както това се твърди отъ подробно писания тефтеръ, дѣто сумата е записана съ цифри и словомъ.

Селото Жрсланъ, Дупнишка нахия, заедно съ неговитѣ махали, чието население е извѣстно, както и чифликътъ, произвеждатъ бѣло, чисто и смѣсено жито. Отъ това жито се дава на спахията законенъ десетъкъ. Раята-население плаща още слѣднитѣ данъци: 1)данъкъ *ниабетъ*; 2) данъкъ *арусъ* 3) данъкъ *дещибанъ* и 4)данъкъ *тапуй-земинъ*. Общата сума на тѣзи, както и на други данъци, възлиза на 5,722 акчета, споредъ както това се твърди съ цифри и словомъ отъ подробно описания тефтеръ. Слѣдователно, тази сума, прибавена къмъ други суми отъ други села, възлиза на 20,846 акчета и се дава като тимаръ на конния

войникъ Хасанъ Шабановъ, а другитѣ останали суми сѫ записани върху имената на неговитѣ съучастници.

Споредъ тая оцѣнка и споредъ както подробно е описано въ правителственитѣ тефтери, се установява, че недвижимитѣ имоти и земи, които се притежаватъ частно отъ монастиря *Св. Иванъ*, лежащъ въ Рила планина, не сѫ плащали на държавата никакви данъци и десетъкъ, защото така е записано и така фигурира въ старитѣ правителствени регистри. Доказано е отъ забѣлѣжкитѣ на официалнитѣ тефтери, че монастирскитѣ имоти и земи лежатъ въ селата *Джерманъ*, *Рила* и други мѣстности. Всички тѣзи земи сѫ подъ брой 48 дѣла и състоятъ отъ ниви, ливади, лозя, бостани, воденици и кошери за пчели съ медъ. Въ тефтеритѣ сѫщо подробно сѫ описани и онѣзи земи, чифлици и имоти за които се плащалъ годишенъ данъкъ и десетъкъ.

Тия земи сѫ слѣднитѣ:

1) единъ чифликъ въ с. *Балаково*.
2) едно лозе въ с. *Бобошево*;
3) една нива въ с. *Жрсланъ*;
4) четире воденици и два бостаня, лежащи въ с. *Джерманъ*.

Монаситѣ отъ Рилския монастирь сѫ били длъжни за тѣзи имоти да плащатъ както се слѣдва законенъ десетъкъ, а сѫщо така и за овцетѣ и данъкъ за кошеритѣ съ медъ.

Монаситѣ отъ *Рилския монастирь* ще плащатъ законенъ десетъкъ и данъци за имотитѣ, лежащи въ с. *Рила*, на конния войникъ Халилъ Хасановъ, както и на други негови съучастници.

А данъцитѣ и десетъкътъ отъ произведенията на с. *Пороминъ* се плащатъ направо на държавната хазна и на други частни съучастници. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Баланово* се събиратъ прѣзъ годината отъ Мустафа Мехмедовъ и отъ другитѣ негови съучастници.

А десетъкътъ и данъцитѣ отъ с. *Бобошево* и отъ селцето *Илъковица* ще се прибиратъ направо отъ притежателката на това село — отъ Султанката Исмиханъ, като нейна собственость. Произведенията и данъцитѣ на с. Жрсланово се получаватъ отъ спахията Хасанъ Шабановъ и отъ неговитѣ съучастници.

Директорътъ на имераторската ми архива Ес-Саидъ-Мехмедъ Арифъ по тоя случай ми прѣдстави на височайше усмотрение подробенъ докладъ. А началникътъ (еминътъ) на бюрото (отдѣлението) на императорското съкровище ми прѣдстави съгласно съ канона и съ изискванията слѣдния отчетъ: 1) когато къмъ единъ монастирь сѫ привързани още отъ старо врѣме нѣкакви земи и имоти; когато тѣзи земи и тѣхната привързаность сѫ записани въ императорската ми архива, могатъ ли земитѣ да се притежаватъ съ тапия? 2) когато пъкъ нѣкои земи, които по прѣди още отъ старо врѣме сѫ били притежавани съ тапия, а по-сетнѣ само по едно прѣходно положение сѫ минали въ владѣние на монаситѣ

и сѫ били привързани къмъ монастиря, който ги е владѣлъ безъ право на тапия, то въ такъвъ случай, допустимо ли е да се упражнятъ онѣзи формалности, които сѫ въ сила и къмъ земитѣ наречени *„ерази-мири“*, за да се владѣятъ съ права на тапия, както е било по прѣди?

Възъ основа на членъ 122 отъ новия императорски законъ за земитѣ, по-прѣди бѣ издаденъ отъ императорския ми диванъ единъ височайши актъ. Съгласно съ текста на тоя ми царски актъ чрѣзъ патриаршията се съобщаваше за знание, че всички черкви и монастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на империята ми, и къмъ които сѫ привързани недвижими имоти (*емлякъ*), земи и други мѣста, ще трѣба скоро да се покровителствуватъ, като не ще се допуска въ тѣхъ нѣкакво духовно религиозно вълнение между населението.

И така съ тази ми царска заповѣдь се извърши както описътъ на имуществата и земитѣ отъ тоя монастирь, така сѫщо и оня на онѣзи имоти и земи, които се притежаваатъ направо отъ монаситѣ на монастиря *Св. Иванъ*. Прочее, за да не произлизатъ отъ страна на селското население нѣкои нежелателни насилия, нахлувания и произволни дѣйствия, насочени противъ *„куюдата“* (старата регистратура) и противъ императорската ми девтерхана, трѣба да се взиматъ бързи мѣрки и да се издаде по тоя въпросъ единъ височайши царски актъ. И азъ, възъ основа на това ми донесение отъ страна на императорското ми бюро, благоволихъ и издадохъ настоящия ми султански актъ.

Вие, мои съновници и чиновници: валия, каймакамъ, наибинъ, мюфтия и други служители, както и ти мой министре на финансиитѣ, и ти, директоре на императорската ми архива, вие всички сте длъжни заедно да се разпореждате и да дѣйствувате така, както ми бѣ докладвано отъ министра на финансиитѣ, вземайки за това нужднитѣ прѣдпазителни мѣрки. Особно вниманаие ви се обръща къмъ това, щото описанитѣ и опрѣдѣленитѣ земи на монастиря да се владѣятъ и притежаватъ отъ послѣдния, тъй като всички негови земи и имоти поименно сѫ прѣдвидени и въ докладната разсписка, която ми се прѣдстави. Старайте се да наредите така, че и онѣзи земи и имоти, които частно се притежаватъ отъ монаситѣ на тоя монастирь да се владѣятъ свободно отъ притежателитѣ. Отъ васъ изисквамъ да вземете строги мѣрки противъ селянитѣ отъ горѣ-означенитѣ села, да не произволничатъ и да не нахлуватъ на сила въ чужди имоти, особно въ монастирскитѣ земи. Съ една рѣчь селянитѣ отъ селата *Рила*, *Пороминово*, *Жрсланъ*, *Бобошево* и други да не си позволяватъ съ дѣйствия, противни на закона и на куюдата ми. Тъй да знаете, тъй да дѣйствувате! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на султанскитѣ ми знаци—туграта и монограма ми—положени на чело на тоя ми царски актъ, написанъ днесъ въ първитѣ числа на мѣсецъ Реби-юл-евелъ 1278 г. отъ егира (25 августъ 1861 г. Р. Х.).

Тоя ми царски актъ се регистрира въ правителствената архива. А настоящиятъ прѣписъ, който е напълно съгласенъ съ оригинала, се извлѣче днесъ, 28 Реби-юл-ахъръ 1289 г. е. ^{22}/VII 1872 год. Р. Хр.

Отъ съдържанието на деркенара (забѣлѣжката) се яви нуждата за повдигането наново въпроса по описването и опрѣдѣлянето земитѣ и мѣстата на речения монастирь. Описътъ на тѣзи земи се направи, като се извлѣче буквално отъ коюдата, съставенъ въ единъ актъ, който надлежно подписанъ и подпечатанъ биде врѫченъ на монаситѣ отъ тоя монастирь. Освѣнъ това на послѣдния се опрѣдѣли и една кория. Слѣдъ всичко туй въ управата на царското ми дефтерхане, въ пазената тамъ стара архива, се намиратъ подробно описани слѣднитѣ имоти, принадлежащи на монастиря *Св. Иванъ*, който лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ:

една ливада	въ мѣстността	*Бойница*;
една нива	„	„	*Радъ*;
една нива	„	„	*Крушата*;
една нива, сега запустѣла	„	„	*Луда Мара*;
една нива	„	„	*Павловъ долъ*;
една нива	„	„	*Църквище*;
една ливада и 1 кошеръ за пчели	„	„	*Ливадище*;
една ливада, сега запустѣла	„	„	*Остенъ*;
една нива	„	„	*Стругарчевъ долъ*;
една ливада	„	„	*Сборище*;
една ливада	„	„	*Друмище*;
една ливада	„	„	*Суса*;
едно лозе и единъ бостанъ	„	„	*Орница*;
едно лозе и единъ кошеръ за пчели, сега запустѣли	„	„	*Усойца*;

едно лозе и 50 кошери пчели съ медъ, въ мѣстността *Кжсъдервентъ* (момина клисура). Тамъ се намиратъ и 500 овце на паша.

Една нива, една ливада и 50 кошери пчели съ медъ, въ мѣстността *Шипочани*; тамъ има и 15 глави едъръ добитъкъ (крави и волове).

Единъ кошеръ за пчели, сега запустѣлъ, въ мѣстността *кърстътъ*; тамъ има 10 коня.

50 кошери пчели съ медъ въ мѣстността *Илийна-рѣка*; една нива въ мѣстността наречена *Църквище*.

Лозя и воденици, лежащи въ селото *Рила*, които още отъ старо врѣме не плащали десетъкъ и данъкъ, сѫ били слѣднитѣ имоти:

1) единъ самоковъ за желѣзна руда;

2) три воденици на вода за брашно;

3) едно старо лозе, запустѣло, лежаще въ мѣстностьта *Руса*;
4) едно друго старо лозе, запустѣло, въ сѫщата мѣстность;
5) друго едно старо лозе;
6) едно ново насадено лозе;
7) друго ново лозе пакъ въ сѫщата мѣстность;
8) и четири други лозя, наново посадени.

Въ землището на с. *Пороминъ* лежатъ слѣднитѣ монастирски имоти и земи, които отъ старо врѣме, като привилегировани, не сѫ плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ: четири воденици на вода за брашно; двѣ тепавици (валявици); двѣ ливади; единъ бостанъ, лежащъ близу до воденицата; двѣ ниви, наречени *келемии* и други три обикновени ниви.

Имало е недвижими имоти, като: воденици, ниви и лозя, принадлежащи на речения монастирь, за които се е плащало на правителството данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ слѣднитѣ: единъ чифликъ, лежащъ въ с. *Баланово*, който се е владѣлъ като собственость отъ монаситѣ на речения монастирь. Десетъкътъ отъ произведенията се е получавалъ отъ надлежния спахия; едно лозе въ с. *Баланово*, владѣюще се отъ хаджията. Десетъкътъ е получавалъ чиновникътъ по земитѣ. Една нива, притежавана отъ Бали бей, въ с. *Жрсланъ*. Десетъкътъ се е получавалъ отъ чиновника по земитѣ; четири воденици и два бостаня, лежащи въ с. *Джерманъ* до р. Джерманъ, въ мѣстноссьта *Кера-дралица*. Тѣ сѫ притежание на Мустафа ага.

Числото на монаситѣ, които съставятъ духовното братство на монастиря състои отъ . . . . . .

Въ рѫцѣтѣ на монаситѣ отъ Рилския монастирь се намиратъ стари свещенни грамоти, подарени отъ прѣдишнитѣ наши велики султани. Сѫщо такива свещенни актове отново сѫ били подарявани тѣмъ и отъ по-послѣшнитѣ славни султани. Съдържанието на старитѣ правителствени тефтери е досущъ еднакво съ онова на старитѣ свещенни актове, които буквално били записани. Описанитѣ монастирски имоти: лозя, воденици, тепавици. градини, ливади и ниви, споредъ тѣзи стари свещенни актове и правителствени тефтери не сѫ плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Само данъкътъ за овцетѣ, както и данъкътъ за кошеритѣ съ пчели за медъ, се е плащалъ на правителството, както това става явно отъ забѣлѣжката, която е написана въ правителственитѣ стари тефтери. Отъ друга страна монаситѣ отъ тоя монастирь сѫ били напълно освободени и опростени отъ плащането на всѣкакви други тежки и обикновени налози, ка-

квито сѫ били *аварисъ-диваниé* и *текялифи-урфиé*, защото това е изрично записано както въ-старитѣ, така и въ новитѣ правителствени тефтери. Въ новитѣ правителствени тефтери, даже сега стои забѣлѣзано, че зависѣщитѣ отъ поменатия монастирь: лозя, градини, воденици, бостани и земи, които съ брадва сѫ били изкопани, сѫ били привилегировани още отъ старо врѣме и като такива тѣ сѫ били записани въ старитѣ официялни тефтери. Истина е, че се вижда една забѣлѣжка, въ която се казва, че монаситѣ отъ монастиря, ако отсетнѣ обработватъ земи, принадлежащи на простата рая, или ако би искали да ги владѣятъ като своя собственость, или ако би искали да взиматъ тѣзи земи подъ залогъ, — въ подобенъ случай монаситѣ сѫ дължни да плащатъ данъкъ и десетъкъ на надлежния чиновникъ, понеже това е записано и фигурира като доказателство въ старитѣ правителствени книги, наречени „*кютукъ-дефтерлéри*“. Сѫщото стои записано и въ новитѣ царски тефтери.

Ето подробноститѣ, извлѣчени направо отъ самия кютукъ:

Селото *Рила* лежи подъ вѣдомството на Дупнишката нахия, Кюстендилски санджакъ. Това село е записано като *зиаметъ* на нѣкой спахия — заиминъ. Годишниятъ доходъ отъ това село е точно опрѣдѣленъ и възлиза на сумата 24,493 сребърни акчета. Въ общия главенъ тефтеръ приходната сума възлиза на 28,688 акчета. Селото *Бистрица* лежи подъ вѣдомството на Дупнишката нахия, Кюстендилски санджакъ. Годишниятъ приходъ на това село възлиза на сумата 7,081 акчета. А тази сума, събрана съ други приходни суми, се възкачва изобщо на 12,999 акчета, споредъ както това се констатирва отъ главния тефтеръ.

Селото *Баланово*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, е дължно да плаща годишенъ приходъ сумата 7,803 акчета. Отъ тази сума трѣба да се извади 6,600 акчета.

Селото *Жрсланъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, плаща на правителството годишенъ приходъ на сума 5,722 сребърни акчета. Тази сума, заедно съ други доходни суми отъ други села, се възкачва на общата сума отъ 20,843 акчета.

Селото *Рила* и селото *Лимовица*, Дупнишка нахия, сѫ съединени и лежатъ подъ единъ спахилъкъ. Привилегированата рая работи заедно съ простата обикновена рая, за това задружно изплащатъ десетъкътъ на надлежния спахия. Броя на населението е описанъ и точно опрѣдѣленъ. Тѣзи двѣ смѣсени села даватъ слѣдния приходъ:

1) 286 кутли бѣло, чисто жито, по 25 акчета кутелътъ — 7150 акчета.

2) 286 кутли смѣсено жито, по 15 акчета кутелътъ — 4,290 акчета.

3) данъкъ за право *ниабетъ*, данъкъ за право на свадбенство, наречено *ресуми-арусъ*, данъкъ за право на *дещибанъ* и

право за *тапия*, — общо данъкътъ възлиза на сума 4,100 акчета. И така общата сума, заедно съ прихода отъ други села, се възкачва на сума 24,493 акчета.

Селото *Пороминъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, чийто брой на раята е точно опрѣдѣленъ, дава слѣдния годишенъ приходъ:

1) 25 кутли бѣло, чисто жито, по 25 акчета кутелътъ — 625 акчета.

2) 55 кутли смѣсено жито по 15 акчета — 825 акчета.

3) данъцитѣ: половина *ниабетъ*, *ресуми-арусъ*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ* — данъцитѣ възлизатъ на сума 1870 акчета.

Общата сума на приходитѣ отъ това село, както и отъ приходитѣ на другитѣ села, възлиза на 4,510 акчета.

Селото *Баланово*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, чийто брой на населението е точно опрѣдѣленъ, дава слѣдния годишенъ приходъ:

1) 88 кутли бѣло пшенично и чисто жито, по 25 акчета кутела — 2,050 акчета.

2) 75 кутли смѣсено жито по 15 акчета — 1,125 акчета.

3) данъцитѣ: *ниабетъ*, *ресуми-арусъ*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми тапуй-земинъ* — на сума отъ 500 акчета. Общата сума на тия данъци, заедно съ други, възлиза на цифрата 7,803 акчета.

Селото *Бобошево*, заедно съ неговитѣ махали и съ селцето *Илковица*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, сж били пълна собственость и притежание на султанката, наречена *Мелекки Султание Исмиханъ*. Населението на това голѣмо село е прѣброено и точно описано. Тѣзи села даватъ годишенъ приходъ на слѣднята сума:

1) 36 кутли чисто бѣло жито по 25 акчета кутелътъ — 875 акчета.

2) 47 кутли смѣсено жито по 15 акчета — 705 акчета.

3) данъцитѣ: *ниабетъ*, *ресуми-арусъ*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ* даватъ приходъ 140 акчета. И така общата сума отъ десетъка и данъка на тѣзи села, както и на други, се възкачва на 19,082 акчета.

Селото *Жрсланъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, чийто брой на населението е точно опрѣдѣленъ и описанъ, изплаща годишно слѣднитѣ налози и десетъкъ:

БЪЛГАРСКА ИСТОРИЧЕСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

1) 40 кутли чисто бѣло жито по 25 акчета — 1000 акчета.
2) 49 кутли смѣсено жито — 690 акчета.
3) данъцитѣ: *ниабетъ*, *ресуми-арусъ*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ* даватъ годишенъ доходъ на сума 280 акчета. Общата сума на дохода отъ това село, както и отъ други села, възлиза на 5,722 акчета.

Селото *Рила*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, е *зиаметъ* и дава приходъ на сума 28,650 акчета, Ота тази сума се дава на конния войникъ (заиминъ) Халилъ Хасановъ по записъ годишно по 10,000 акчета, а остатъкътъ отъ 18,658 акчета се раздаватъ на други негови съучастници. Обаче реченият тимариотъ Халилъ Хасановъ на 5 Мухаремъ 1261 год. отъ егира се отказа отъ получаването на тѣзи 10,000 акчета, а тази сума съгласно съ *ил-ми-хабера*, носящъ дата началото на 1266 год. отъ егира, почна да се прибира отъ държавното съкровище.

Село *Влашко село*, Берковска каза, паша-санджаги, както и селото *Бистрица* Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, даватъ годишенъ приходъ, който възлиза на общи сума 52,470 акчета. Отъ прихода на с. *Бистрица*, който възлиза на 12,999 акчета, се изважда сумата 3447 акчета. На военно-началника Подполковникъ отъ османската армия Мехмедъ Февзи се давало годишно 9552 акчета. Съгласно съ *ил-ми-хабера*, подписана отъ сжщия, тази сума се получвала отъ държавното съкровище.

С. *Баланово*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, дава на правителството годишенъ доходъ 6600 акчета. Тоя доходъ се дава като тимаръ на извѣстни пенсионери съ записъ и до 1241 год. отъ егира (1825 Р. Хр.).

Село *Жрсланъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски самджакъ, дава приходъ годишно на сума 20,843 акчета. Часть отъ тоя приходъ, а имено 3206 акчета се дава по записъ на пенсионера спахия и то до 1281 год. отъ егира. (1865 г. Р. Хр.).

Освѣнъ означенитѣ въ забѣлѣжката на правителственитѣ тефтери земи и имоти, никаква гора, възъ името на речения монастирь, не е била описана и опрѣдѣлена. Сжщо върху имената на монаситѣ отъ речения Рилски монастирь никакви тапийски актове за земи и имоти, лежащи въ с. *Рила*, не сж били из-

давани. Заповѣдьта зависи отъ Негово Императорско Величество Султана.

29 Джемази-юл-евелъ, 1289 год.[1]) отъ егира.

Бѣлѣжка: Съгласно съ изискванията на императорското дефтерхане изучването на тоя въпросъ се възлага отъ министра на императорската архива на директора на дефтерхането, съ молба, да го прѣдстави на одобрение на височайшата царска особа.

ДѢЛЪ II.

Официаленъ докладъ.

Тукъ се излагатъ въ послѣдователна връзка редъ актове отъ врѣмето на султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ (1839—1861), които засѣгатъ подробно имотното състояние на Рилския монастирь и привилегиитѣ на монаситѣ му, заедно съ нѣкои права на атонскитѣ монаси. Тѣзи актове сж написани въ единъ дълъгъ документъ, нареченъ ляиха — подробенъ докладъ, издаденъ по официаленъ редъ.

ПРОСБА

подадена до султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ отъ страна на Цариградския вселенски патриархъ и неговия синодаленъ съвѣтъ.

Ваше Императорско Величество!

Господарю!

Живѣйте за честь и слава на империята!

Споредъ единъ височайши бератъ, даденъ намъ отъ Ваше Императорско Величество и пазенъ у насъ, патриаршията ни още отъ старо врѣме е имала върховната власть надъ всички чифлици, лозя, градини и др. земи, които принадлежатъ на черквитѣ и монастиритѣ, спадащи подъ наша юрисдикция. Никой отъ вънъ е нѣмалъ право да влиза на сила както въ тѣхнитѣ ниви, ливади, панаирища, аязми и мелници, тъй и въ тѣхнитѣ сгради, дукяни, метоси и пр. жилища за живѣене.

Тъй като монастирьтъ *Свети Иванъ*, лежащъ въ Рила планина, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, спада подъ наша юрисдикция, то, споредъ горното, патриаршията ни има право да владѣе неговитѣ недвижими имоти, които се намиратъ въ с. Рила и състоятъ отъ лозя, градини, мелници, бостани, валявици, ливади, каваклжци (тополища), ниви и двѣ пасбища, извѣстни подъ име *Кара Юмерица* и *Лилякътъ*. Законниятъ десетъкъ отъ произ-

веденията на тия имоти всѣкога редовно и точно се е пла цалъ на надлежното мѣсто, съгласно съ прѣдписанието, издадено отъ управата на девтерхането.

Въпрѣки това обаче нѣкои мюсулмани, въ желанието си да присвоятъ тия имоти, си позволили съ насилие и заплашване да искатъ отъ монаситѣ на речения монастирь царска вергия и други данъци.

По тая причина ние молимъ най-покорно Ваше Императорско Величество да благоволите и прѣдпишете на управата на девтерхането, да даде наставления на мѣстнитѣ власти въ такъвъ смисълъ: отъ монастирскитѣ имоти да се иска само законенъ десетъкъ, безъ всѣкакви други данъци и царски вергии; монаситѣ да не се угнетяватъ и мжчатъ, а напротивъ, да се покрозителствуватъ и оставятъ свободни въ владѣнието на монастирскитѣ имоти. По тоя въпросъ и за да се прѣкрати свирѣпостьта на външнитѣ лица, които нахално и съ насилие искатъ да си присвоятъ реченитѣ имоти, ние молимъ най-покорно Ваше Императорско Величество да благоволите и часъ по-скоро издадете надлежния височайши фермань. Заповѣдьта зависи отъ великодушното усмотрѣние на Ваше Императорско Величество, милостивия нашъ господарь и султанъ.

Подписъ (на турски): Цариградски гръцки патриархъ и митрополитски съвѣтъ, заседаващъ въ Костантиние.

Печатъ (на гръцки): Цариградски вселенски патриархъ и архиерейски синодъ.

Резолюция.

Тази просба да се изпрати веднага за справка на Негово Прѣвъзходителство финансовия министъръ и директоръ на архивата.

28 Ребби-юл-ахжръ 1257 год. отъ егира
(8 Юний 1841 год. Р. Хр.).

Докладна записка.

Всички недвижими имоти, които принадлежатъ и сж вакфирани на черквитѣ, подвѣдомствени на патриаршията, като лозя, градини, чифлици, ниви, ливади, панаири, монастири, воденици, кжщи, дукяни, едъръ и дребенъ добитъкъ — се считатъ, споредъ закона и шериата, за вакжфски имоти и се стопанисватъ отъ надлежната управа на монастиря. Никой отъ вънъ нѣма право и не може да влиза на сила въ тѣхъ и да взима какво-годѣ участие въ тѣхното владѣние. Тѣзи черковни монастирски имоти трѣба по антично право да се владѣятъ само отъ компетентния

патриархъ, съгласно съ даденитѣ нему права, изложени въ текста на височайшия му бератъ.

30 Ребби-юл-ахжръ 1257 год. отъ егира
(10 Юний 1841 год. Р. Хр.).

Описъ

на недвижимитѣ имоти и земи, принадлежащи на Рилския монастирь *Свети Иванъ*, Дупнишка каза, Кюстендилски санджакъ:

1) една ливада близо до монастиря, наречена *подмонастирска*;
2) една нива близо до мочастиря, наречена *надмонастирска*;
3) едно стадо, състоящѐ отъ 500 глави овце и други имоти.

Воденицитѣ, самоковитѣ и лозята, които Рилскиятъ монастирь е владѣлъ още отъ старо врѣме и за които не е плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ, били слѣднитѣ:

единъ самоковъ за желѣзни руди;
три воденици за мелене брашно;
едно лозе въ мѣстностьта *Росина*;
четире други воденици близо до сѫщата мѣстность;
три ливади въ планината *Рила*;
една пуста воденица и други земи и имоти.

Рилскиятъ монастирь притежавалъ още лозя, воденици и ниви, за които е плащалъ десетъкъ. Тия имоти състоятъ отъ едно пасбище, *яйлжкъ*. Приходътъ отъ него се прибира отъ монаситѣ на монастиря, а десетъкъ се плаща на спахията.

Въ Рилския монастирь сѫ живѣли монаси още отъ най-старо врѣме, подъ брой. Числото на монаситѣ които сѫ живѣли тамъ, било точно опрѣдѣлено, защото имало обичай въ ржцѣтѣ на всѣки монахъ да се дава височайши актъ, основанъ на заповѣдьта на издаденитѣ фермани отъ старитѣ султани. Споредъ старото девтерхане, изисквало се числото на монаситѣ да бѫде еднакво съ онова число по редъ, по което се издавалъ и царскиятъ фермань. По тоя начинъ тѣ били записвани въ старитѣ регистри.

Въ послѣдния правителственъ регистъръ е забѣлѣзано, че нивитѣ, ливадитѣ, градинитѣ, воденицитѣ, лозята и други имоти, които зависели отъ речения монастирь, не плащали никакъвъ десетъкъ и данъкъ на правителството. Тия имоти се считали староврѣмени богоугодни заведения и за тѣхъ се взималъ единъ данъкъ, наречень *антично право* (*сефабик-намънда*), както това се практикувало и до прѣди нѣколко врѣме. Данъкътъ за овцетѣ, *ресуми-ганъмъ* и данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, били изплащани на правителството, понеже тъй било писано въ старитѣ тефтери. Монаситѣ, споредъ както е отбѣлѣзано въ старитѣ регистри, се считали свободни и не плащали на правителството тежки данъци, *аварис-диване* и *текялифи-урфие*. Възъ основа на тази бѣлѣжка въ старитѣ тефтери, региструва се и въ новитѣ правителствени тефтери, че недвижимитѣ имоти на монастиря,

които състоятъ отъ бостани, ниви, воденици, градини, лозя и земи, наново изкопани съ брадви, се освобождаватъ отъ всѣкакви данъци и налози. Ако монаситѣ отсетнѣ биха придобили чужди земи и биха искали да ги владѣятъ като свои съ крѣпостни актове, тѣ би трѣбало като нови стопани да даватъ десетъкъ отъ произведенията на чиновника по земитѣ. Така било записано въ старитѣ официални тефтери, така се записало и въ новитѣ султански тефтери.

Обяснения.

Санджакъ ——— Кюстендилъ.
Нахия ——— Дупница.
Село ——— *Баланово.*

Село *Баланово* дава десетъкъ 5,000 акчета; а всичкиятъ данъкъ заедно съ десетъка му възлиза на сума 21,481 акчета.

Санджакъ ——— Кюстендилъ.
Нахия ——— Дупница.
Село ——— *Скрино.*

Село *Скрино* дава десетъкъ 6,311 акчета; а всичкиятъ данъкъ заедно съ десетъка му възлиза на сума 20,000 акчета.

Санджакъ ——— Кюстендилъ.
Нахия ——— Дупница.
Село ——— *Каменица.*

Село *Каменица* дава десетъкъ и данъкъ 11,551 акчета; отъ тѣхъ 2821 акчета сж десетъкъ.

Санджакъ ——— Кюстендилъ.
Нахия ——— Дупница.
Село ——— *Баланово.*

Село *Баланово* граничи непосрѣдствено съ прѣдѣлитѣ на село *Рила.* Послѣдното село има една воденица, една черква и една *бащиния.* То дава слѣдното количество жито като десетъкъ отъ земнитѣ произведения.

Една привилегирована раятска кжща, която притежава 20 уврата земя, дава данъкъ за година като *ресуми-бостанъ* — 52 сребърни акчета,
42 кжщи рая-християни плащатъ годишенъ данъкъ 1050 акчета.
а като право за десетъкъ отъ сѣно *ресуми-кеяхъ* — 160 акчета.
22 кутли жито пшеница, оцѣнено за — 550 акчет .
16 кутли смѣсено жито, оцѣнено за — 240 акчетя.
Данъкъ за лозята, *ресуми-бакъ*, се взима — 20 акчета.

Земитѣ на монастиря *Св. Иванъ*. които лежатъ въ планината *Рила* и се обработватъ отъ самитѣ монаси, сж точно описани по име и границитѣ имъ сж напълно опрѣдѣлени. Тия земи сж обложени съ слѣдния данъкъ:

за десетъкъ отъ сѣно, косѣно изъ ливадитѣ — 25 акчета;
единъ кутелъ чиста пшеница, оцѣнена за — 25 акчета;
а всичкиятъ данъкъ на Рилския монастирь заедно съ
онзи на село Рила възлиза годишно на 5,000 сребърни акчета..

Санджакъ ———— Кюстендилъ.
Нахия ———— Дупница.
Село ———— *Скрино.*

Въ село *Скрино* мюселими или привилегировани рая-християни не сжществуватъ, освѣнъ двѣ извѣстни кжщи. *Бащинии* нѣма. Двѣтѣ раятски привилегировани кжщи, които се намиратъ въ с. *Скрино*, плащатъ годишенъ данъкъ *ресумъ* 44 акчета. Жито пшенично (*кендумъ*) сж давали 40 кутли, оцѣнени по 25 акчета всѣки кутелъ — 1000 акчета. Смѣсено жито (*махлюдъ*) 50 кутли по 15 акчета всѣки единъ кутелъ — 750 акчета. Монаситѣ отъ Рилския монастирь *Св. Иванъ* даватъ приходъ годишно 150 акчета. Всичкиятъ доходъ на това село възлиза на 6,311 акчета.

Санджакъ ———— Кюстендилъ.
Нахия ———— Дупница.
Село ———— *Каменица.*

Въ село *Каменица* мюселимскитѣ домакинства сж неизвѣстни. Сжщо и християнскитѣ домакинства тамъ сж неизвѣстни. *Бащинии* нѣма. А юруцитѣ, които живѣятъ въ с. *Доспатъ*, Дупнишка нахия, даватъ слѣдния годишенъ данъкъ: на $126^{1}/_{1}$ домакински кжщи данъкътъ е по 48 акчета за всѣка кжща. Три кутли пшеница по 25 акчета — 75 акчета, 5 кутли смѣсено жито по 9 акчета — 45 акчета; едно привилегировано домакинство плаща данъкъ 22 акчета. А раята отъ с. *Доспатъ* плаща годишенъ десетъкъ: 150 кутли чисто жито за 2,500 акчета; 77 кутли смѣсено жито за 1,055 акчета. Монаситѣ на монастиря *Св. Иванъ*, които обработватъ монастирски ниви, лежащи въ това село, плащатъ слѣдния десетъкъ: 6 кутли смѣсено жито по 6 акчета — 36 акчета. Единъ кутелъ пшеница, оцѣненъ за 25 акчета. А цѣлиятъ доходъ отъ сжщото село възлиза на 9,821 акчета.

Санджакъ ———— Кюстендилъ.
Нахия ———— Дупница.

Бившиятъ редовенъ царски войникъ отъ редовната армия — конница, а сега пенсионеръ, *Ибрахимъ Хасановъ*, получава като

пенсия годишно 5,741 акчета. Тая сума се прибира отъ с. *Балаково*, което като доходъ дава 21,481 акчета. При тая сума отъ 5,741 акчета се прибавятъ на пенсионера още 254 акчета. Така щото отъ това село остава още приходъ 15,241 акчета.

Санджакъ ———— Кюстендилъ.
Нахия ———— Дупница.
Село ———— *Скрино.*

Конниятъ войникъ отъ редовната царска армия, сега пенсионеръ, *Рашидъ Ибрахимовъ*, получава пенсия отъ доходитѣ на с. *Скрино* 9,999 акчета. Доходътъ на с. *Скрино* възлиза на 20,000 акчета. А на селото *Хюсеинлий* приходътъ е 255 акчета.

Санджакъ ———— Кюстендилъ.
Нахия ———— Дупница.
Село ———— *Каменица.*

Конниятъ войникъ *Исмаилъ Велиевъ* отъ редовната царска армия, сега пенсионеръ, получава пенсия годишно сумата 2,666 акчета. А селото *Каменица* дава годишенъ доходъ сумата 11,551 акчета. Получаватъ се отъ дохода на това село и други пенсионни суми, а оставатъ въ резерва само 6,226 акчета. 240 акчета се получаватъ и отъ едно непознато лице.

Санджакъ ———— Софийски, наречень *паша-санджаги.*
Каза ———— Самоковска.

Планината *Рила* е завѣщана отъ покойния *Гаази Мустафа паша* за поддържане джамията и имарета, съградени въ градъ *Гейбусъ*, дѣто сж погребани и останкитѣ на завѣщателя. Въ тая голѣма планина работятъ 11 самокови за желѣзни руди. Тѣзи самокови съ всичкитѣ имъ права и привилегии се притежавали съ царски крѣпостни актове отъ *Мустафа паша.* Всичкитѣ жители, които живѣли въ планината *Рила*, се считали привилегировани и се ползували съ право, да не плащатъ на правителството слѣднитѣ данъци: *ресуми-качкунъ, ресуми-бейтулмалъ, ресуми-мали-семайнъ, ресуми-мактуа, ресуми-джурмъ-ве-джинаедъ, ресуми касабие, ресуми-бадихава, ресуми-тияра, ресуми-ганъмъ, ресуми-демидиетъ*, както и всички други данъци и налози, които слѣдва да се получаватъ за право на раждане, за право на умиране и за право на произвеждане.

Покойниятъ Мустафа паша въ завѣщанието си е завѣщалъ на вакжфа, щото управлението на тази планинска муката да бжде отдѣлно и самостоятелно съ независимо управление за финансо-

вата и административна части, както това е било и по-прѣди. Доходътъ отъ тази завѣщана планинска муката ще се прибира направо отъ войводата или управителя на вакжфа, за да се поддържа имаретътъ, съграденъ за богоугодни цѣли въ градъ *Гейбусъ*. Този актъ е билъ надлежно потвърденъ и отъ страна на вакжфа. Вслѣдствие на това актътъ се регистрира и записа като валиденъ и въ новия царски регистъръ. Съгласно съ желанието и волята на завѣщателя и по реда, опрѣдѣленъ за управлението на тоя вакжфъ, дирекцията на вакжфитѣ взе въ ржцѣтѣ си управлението на тази планинска муката, съ право още, щото тя (дирекцията) да я владѣе и управява, както и по-прѣди. Това се завѣри и удостовѣри въ новия царски регистъръ, слѣдъ което се издаде отъ финансовото управление и надлежниятъ актъ за владѣнието и управлението й.

Границитѣ на тая планина, споредъ както тѣ по-долу сж изложени, започватъ отъ слѣднитѣ мѣста:

Отъ мѣстностьта, наречена *Мустафа пашински кладенецъ*, слѣдъ това върви линията до *Чанакъ-кечи-чукурй*; отъ тамъ минава и спира до рѣка *Гюръ-дере*; сетнѣ върви по мѣстностьта *Каримъ кяя*, по *Дувеленовцитѣ* до *Егри-дере*. Границата подирѣ минава за *Капанъ-дере*, за *Куруджанъ* и стига до *Якурудa-Хевасй*; отъ тамъ минава за *Чукура*, за *Хавлията*, за *Камарица* и за *Оклуги-бунаръ*. Подиръ това границата минава близо до *Шахинъ-каяси*, *Деребейоли*, до постницата *Ениджe-кьой-яйлжги*, до *Бейбунарь* и до *Гюмрукъ-Бостанъ-яйлжги*. Слѣдъ това границата върви къмъ *Кумура-елегй*, къмъ *Чукуръ-каяси*. къмъ *Ломтъ-чукури*, къмъ *Челеби-елеги*, къмъ *Кяфиръ-ормани* и стига до планината, която се намира въ територията на *Сувуджикъ бунаръ*. Понеже тѣзи граници се намиратъ забѣлѣзани и въ *Худут-наметата*, които се намиратъ на лице, то тѣ и въ стария тефтеръ сж били тъй регистрирани и обозначени. А щомъ въ старитѣ правителствени тефтери сж били забѣлѣзани границитѣ по тоя начинъ, то естествено е, че ще бждатъ така записани и въ новитѣ царски тефтери.

23 Ребби-юл-ахжръ 1787 г. егира (3 Юний 1841 г. Р. Хр.).

Монастирьтъ *Св. Иванъ Рилски* лежи въ Дупнишката нахия и притежава близо до монастиря въ планината Рила ниви, ливади и градини, както и 500 глави овце. Въ селото *Рила* тоя монастирь притежава отъ старо врѣме воденици и лозя, за които не плаща ни десетъкъ, ни данъкъ. Поменатиятъ монастирь притежава още единъ самоковъ за желѣзни руди, три воденици, лежащи въ мѣстностьта *Русъ*, едно лозе и други разни имоти, които се намиратъ въ планината *Рила* и сж подвѣдомствени на село *Неврокопъ*. Монастирьтъ за тия имоти отъ старо врѣме, дори до днесъ, не е плащалъ десетъкъ и данъкъ.

А други четире воденици, лежащи въ Рилската рѣка, както и три ливади, единъ бостанъ и една друга воденица, съ всичкитѣ имъ принадлежности сѫ подложени подъ данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти, които се владѣли отъ речения монастирь, както и монастирскитѣ лозя, воденици и ниви сѫ изплащали десетъкъ и данъкъ, споредъ както това е забѣлѣзано въ аналитѣ на старитѣ регистри. Отъ произведенията на чифлика, лежащъ въ с. *Балаково*, който се е притежавалъ отъ монаситѣ на монастиря, се е изплащалъ законенъ десетъкъ на спахията. Тѣзи всички монастирски имоти се притежавали отъ монастиря въ̀зъ основа на тѣхнитѣ традиционни права и привилегии и съгласно съ рѣшението на стария султански ферманъ, който за тая цѣль е билъ издаденъ. Стариятъ ферманъ се пази въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ речения монастирь. Понеже тѣзи монастирски имущества сѫ били записани въ аналитѣ на старитѣ царски тефтери; и понеже това се е допускало отъ постановленията на свещения шериатъ, — то тѣзи имоти сѫ били записани и регистрирани и въ новитѣ султански тефтери. Така по тоя начинъ записанитѣ монастирски имоти: лозя, воденици, градини, ливади и ниви не сѫ плащали никакъвъ десетъкъ, нито другъ налогъ. Монаситѣ отъ монастиря сѫ били длъжни да изплащатъ само данъци за овцетѣ и за пчелитѣ, наречени *ресуми-ганъмъ* и *ресуми-гювàрà*. Тѣзи данъци сѫ били записани и фигурираатъ още за валидни. Но самитѣ монаси се считали за свободни; ползували сѫ се съ права и привилегии и не сѫ плащали на правителството тежкитѣ данъци, които се казвали *аварис-дивание* и *текялифи-урфие*. Това и досега е още фактъ положителенъ. Въ новитѣ царски тефтери е забѣлѣзано и сега, че всичкитѣ монастирски лозя, градини, воденици, бостани и земи, които сѫ били изкопани съ брадви — сѫ бивали освободени отъ плащането на всѣкакъвъ правителственъ данъкъ още отъ най-старо врѣме. Но ако монаситѣ по-сетнѣ би придобили чужди земи, които лежатъ подъ тимаръ, или които би станали тѣхна пълна собственость, или пъкъ ги владѣятъ подъ залогъ, — то за такива земи монаситѣ сѫ длъжни да плащатъ на правителствения чиновникъ законенъ десетъкъ, понеже това е тъй записано въ старитѣ правителствени книги и тъй ще се записва и въ новитѣ главни царски тефтери.

Селото *Баланово*, Дупнишка нахия, граничи съ селото *Рила*, сѫщата околия, понеже границитѣ на послѣдното допиратъ до междата на първото село. Жителитѣ, чифлицитѣ и бащиниитѣ на с. *Баланово* сѫ точно описани и опрѣдѣлени. Земнитѣ произведения се овършватъ и се взема законенъ десетъкъ отъ тѣхъ. Независимо отъ това живущитѣ тамъ жители-раи — били тѣ привилегировани, или не — си плащатъ данъцитѣ: *испенчъ*, *кендумъ* и *махлюдъ*, по равна часть. Споредъ подробно описания правителственъ тефтеръ монаситѣ отъ Рилския монастирь сѫ плащали за монастирскитѣ имоти, които лежатъ въ тия двѣ села, десетъкъ отъ чисто пшенично брашно, отъ ливадитѣ *(ашàри-*

чайръ), ресуми-самонъ, ресуми-кеяхъ, налогъ за глоби, *ресуми-джурмъ*, и налогътъ за лозята. Цѣлиятъ данъкъ възлиза годишно на 5,000 акчета, споредъ както това нагледно се твърди отъ кратката записка (деркенаръ), написана въ правителственитѣ тефтери и отъ сумата записана въ правителствения тефтеръ.

Селото *Баланово*, Дупнишка нахия, заедно съ крѣпостьта, наречена *Байрактарово*, сж били обложени да плащатъ на държавата данъкъ и десетъкъ, извѣстни суми. Тѣзи парични суми, заедно съ други суми, събрани отъ други мѣстности, възлизатъ на 21,481 акчета. Тая обща сума се раздавала като *зияметъ* на разни спахии, тимари и заими.

На спахията Ибрахимъ Хасановъ, който се е числилъ за редовенъ царски коненъ войникъ, му била опрѣдѣлена годишна пенсия сумата отъ 5,741 акчета. А останалата сума се е изплащала на неговитѣ другари-съучастници. Това тъй е забѣлѣзано и тъй стои въ старитѣ и въ новитѣ правителствени тефтери.

Селото *Скрино*, Дупнишка нахия, както чифлицитѣ и *бащиниить*, които лежатъ подъ това село, сж изплащали годишно слѣднитѣ данъци: *чифтъ-хаккй*[1]), *ресуми-кендумъ*[2]) и *ресуми махлюдъ*[3]). А монаситѣ отъ Рилския монастирь *Св. Иванъ* за лежащитѣ въ това село монастирски земи сж изплащали годишно опрѣдѣленъ данъкъ отъ 150 акчета. Цѣлата сума отъ годишнитѣ данъци отъ това село възлиза на 6,360 акчета.

Това обстоятелство се твърди отъ забѣлѣжката, записана въ подробно-описания тефтеръ на селото. Защото въ тоя тефтеръ фигуриратъ и сж записани доходитѣ отъ крѣпостьта „*Байрактарово*“, които заедно съ други доходи възлизатъ на общата годишна сума 20,000 акчета като *зияметъ*. Отъ тази сума се е изплащала пенсията на пенсионера отъ редовната царска конна армия Мехмедъ-Рашидъ Ибрахимовъ. А останалитѣ суми се изплащали на други спахии, които сж били негови другари съучастници, както това се твърди отъ царскитѣ регистри. Селото *Косеникъ*, Дупнишка нахия, е населено съ жители мюсулмани и християни и съ една мѣстна община отъ юруци. Подъ вѣдомството на това село лежатъ *бащинии* и *чифлици*. Населението му е обложено съ слѣднитѣ данъци: *чафтъ-хакки, ресуми-кендумъ* и *ресуми-махлюдъ*. А монаситѣ отъ монастиря *Св. Иванъ*, които обработватъ ниви и земи — сж длъжни да внасятъ десетъкъ за тѣхъ. Годишниятъ данъкъ на това село, заедно съ други данъци отъ други мѣста, възлиза на 9821 акчета. А общата сума въ подробно описания тефтеръ съ приба-

---

[1]) *Чифтъ-какки* е право да се взема отъ онѣзи, които обработватъ съ два вола земледѣлие.

[2]) *Ресуми-кендумъ* е право да се взима въ натура чисто пшенично жито.

[3]) *Ресуми махлюдъ* е право да се получава въ натура смѣсено жито, като ржжъ, царевица, ечмикъ и др.

вление и на други суми възлиза на 11,551 акчета. Отъ тази сума, споредъ както е забѣлѣзано въ регистратурата, се изплащала пенсията на пенсионеръгъ спахия *Исмаилъ Мехмедовъ*, който се числѣше като конникъ-войникъ отъ царската редовна армия. Останалитѣ суми отъ тоя доходъ сж разпрѣдѣлени между други спахии войници, които сж били другари-съучастници на Исмаилъ Мехмедовъ. *Гаази Мустафа паша* завѣщалъ приживѣ своята собствена планина *Рила*. Тази планина той съ царски крѣпостенъ актъ *мюлкнамей-хумаюнъ* я притежаваше и я подари на свещенния вакъфъ. Приходитѣ, които би се получавали отъ тази планина, сж опрѣдѣлени за подържане новопостроенитѣ въ града *Гейбусъ* свещенна джамия и имаретъ. Джамията и имаретътъ носятъ названието на самия завѣщатель. Пасбищата, горитѣ и яйлъщитѣ, лежащи въ планината *Рила*, Самоковска околия, Пашински санджакъ — сжщо сж били вакфирани въ полза на вакъфа. Сжщо реченията *Мустафа паша*, е завѣщалъ на вакъфа и раята християни, които сж живѣли въ земитѣ на тая планина, както и доходитѣ, които той е прибиралъ. Налозитѣ били: *ресуми-качкунъ*, *ресуми-бейтулмалъ*, *ресуми-малигаибъ*, *ресуми мали-мефкудъ*, *ресуми джурмъ-ве-джинаедъ*, *ресуми бадихава*, *ресуми тиярй*, *ресуми ганъмъ*, *ресуми-гулямй* и други подобни налози. Всичкитѣ тѣзи доходи, които раята-християни като свободни граждани (*сербесиетъ*) сж били изплащали на тази муката — завѣщательтъ ги опрѣдѣлилъ на вакъфа за поддържане персоналътъ на самостойното управление на тая муката, както това е било отъ старо врѣме. Планината *Рила* е завѣщана отъ завѣщателя съ условие, щото доходитѣ отъ нея да служатъ за подържането на Богоугоднитѣ заведения, съградени отъ речения завѣщатель въ градъ *Гейбусъ*. Това обстоятелство е установено съ царски крѣпостенъ актъ, нареченъ *мюлк-намей-хумаюнъ*". Тоя актъ се намира винаги въ ржцѣтѣ на управителитѣ (мютевелиитѣ) на вакъфа, понеже тъй е забѣлѣзано по тоя въпросъ и въ по-старитѣ и въ по-новитѣ правителствени тефтери. Старіятъ царски тефтеръ има сила на законъ и трѣбва да се уважава. Съгласно съ тоя тефтеръ владѣнието на тоя вакъфъ става по онзи ничинъ, по какъвто самиятъ завѣщатель е прѣдначерталъ планътъ си въ неговото завѣщание, както това изрично е записано и въ новия царски тефтеръ. Съ една рѣчь планинската муката се владѣе така, както се е владѣла и отъ старо врѣме.

Мѣстноститѣ и границитѣ на тая вакфирана планина се опрѣдѣлятъ и означаватъ по слѣдния редъ: *Дуракова рѣка, Мустафа-паша-бунарй, Пачалъкътъ, Кечи-чукури, кара-киресъ-дереси, куртъ-оваси, Догалановци, Егри-дере, Канара-дереси, Куруджикъ, Якоруда, Яйла-баши. Кади-чукури, Суса, Комарило, Улю-лаяси-бунари, Шахинъ-каясй, Дере-бой, Ениджекьой-яйласй, Бей-бунари, Юмрукъ-ве-кьостецъ-яйласи, Кърсердариси, Чукуръ-каяси, Левентъ-чукури, Челеби-аляги, Кя-*

фиръ-Орманѝ и други планини, които се намиратъ въ мѣстностьта *Суюджукъ-бунари.*

Понеже тѣзи опрѣдѣлени граници сѫ истинскитѣ мѣстности на граничната линия, споредъ както тѣ фигуриратъ въ старитѣ правителствени тефтери и въ актоветѣ за худуд-наметата — то затова тѣзи граници като валидни сѫ били записани и въ новитѣ царски тефтери. Съставениятъ по тоя начинъ описъ на границата се е считалъ на врѣмето, па и сега за валиденъ и се е вписалъ за законенъ въ царския тефтеръ. Споредъ това оцѣнение, записано въ новия тефтеръ, се установява, че стариятъ християнски монастирь *Св. Иванъ* е построенъ подъ върха на Рила планина, а посаденитѣ ниви, ливади, градини и помѣщенията за 500 овце, които монастирятъ притежава — сѫ лежали въ землището „*Рила*". Въ това село се намиратъ монастирски воденици и лозя, за който десетъкъ и данъкъ не се плащало. Тѣ сѫ: единъ самоковъ за желѣзни руди и три воденици лежащи въ мѣстностьта, наречена *Руса.* Едно лозе се намира въ землището на с. *Неврокопъ.* За тѣзи имоти отъ старо врѣме още не се е плащало нито десетъкъ, нито данъкъ. Четири други воденици, при които се намиритъ и три ливади, единъ бостанъ и една запустяла воденица, както и други монастирски лозя, воденици ниви и ливади, които лежатъ въ с. *Баланово,* и които се владѣятъ отъ името на монаситѣ на Рилския монасирь,—за всички тѣзи имоти ще се изплаща десетъкътъ. Десетакътъ отъ произведенията на единъ монастирски чифликъ се изплаща на надлежния спахия. Това се потвърдява отъ старитѣ султански актове, издавани и подписвани отъ нашитѣ господари султани, които до скоро сѫ царували. Възъ основа на тѣзи свещени грамоти сѫ били издадени и надлежнитѣ ктѣпостни актове и худуд-намета. Понеже това отговаря на здравия разумъ, то съгласно съ постановленията на свещения шериатъ, е било регистрирано и въ старата царска архива.

И така, споредъ горѣизложеното, описанитѣ по-горѣ монастирски лозя, воденици, ливади градини и ниви не сѫ изплащали никакъвъ данъкъ, нито десетъкъ. По-прѣди бившиятъ *имаминъ* (господарь-султанъ), билъ узаконилъ, да се изплащатъ само налозитѣ, наречени *ресуми-ганъмъ* и *ресуми-гювара.* Така е било записано и въ книгитѣ и въ дѣлата на старитѣ тефтери, които иматъ сила на законъ. Монаситѣ отъ монастиря сѫ били освободени отъ тегоби като свободни граждани и не сѫ плащали нито данъкътъ *аварисъ-диванié,* нито данъка *текялифи-урфиé.* Споредъ забѣлѣжкитѣ, които стоятъ написани въ новитѣ царски тефтери, става явно, че всички недвижими имоти, които Рилскиятъ монастирь е владѣлъ отъ старо врѣме — като: лозя, градини, воденици, бостани и мѣста, които отсетнѣ били разкопани съ брадва, сѫ били привилегировани, не сѫ плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ, а като чиста собственость на речения монастирь сѫ били записани и регистрирани въ старитѣ правителствени тефтери. Но ако монаситѣ на тоя монастирь по-сетнѣ би обработвали земи чужди,

лежащи подъ нѣкой тимаръ, или тѣзи земи би ги стопанисвали като своя собственость, или би ги държали като залогъ, — тѣ сѫ били дължни да изплащатъ на чиновника по земитѣ законенъ десетъкъ[1]). Това обстоятелство е подробно обяснено въ наржчниятъ подробенъ тефтеръ на правителството. Възъ основа на тѣзи постановления, които сѫ записани въ царскитѣ тефтери и съобразно съ изложенитѣ статути за монастиритѣ и черквитѣ, монаситѣ отъ Рилския монастиръ не се считатъ длъжни да изплащатъ за монастирскитѣ лозя, бахчи,градини и воденици, ливади бостани и ниви,—нито данъкъ, нито десетъкъ.

Десетъкътъ за монастирския чифликъ, който се намира въ село *Баланово*, се изплаща отъ монаситѣ на надлежния спахия.

Съгласно съ писменитѣ бѣлѣжки, които служатъ за доказателства, и които се намиратъ въ отчетния списъкъ монаситѣ сѫ длъжни да изплащатъ всѣка година на спахията, или на чиновника по земитѣ законенъ десетъкъ отъ произведенията на земитѣ отъ монастирския чифликъ на с. *Баланово*. По тоя начинъ тѣ могатъ да го владѣятъ и за напрѣдъ, както сѫ го владѣли отъ старо врѣме. Сѫщо и десетъкъ отъ произведенията на земитѣ, които лежатъ въ с. *Бараково*, както и налозитѣ трѣба да се изплащатъ направо отъ монаситѣ. А десетъкътъ, за онѣзи произведения, който се получавалъ направо отъ земитѣ на Рилския монастиръ *Св. Иванъ* — служи за погашение пенсиитѣ на кавалериститѣ-войници отъ редовната османска армия *Ибрахимъ Хасановъ* и неговитѣ другари-съучастници. Десетъкътъ, който се придобива отъ земнитѣ произведения на чифлика и *бащиниитѣ*, лежащи въ землището на с. *Скрино*, вънъ отъ земитѣ на послѣдното и отъ онѣзи на монастиря *Св. Иванъ* – служи за изплащане пенсиитѣ на кавалерийскитѣ царски редовни войници *Мехмедъ Решидовъ* и неговитѣ другари-съучастници. А сѫщо и десетъка отъ земнитѣ произведения въ с. *Касиникъ*, както и десетъкътъ отъ земитѣ на *Юрушката община*, която лежи тамъ — съ изключение на десетъка за тютюнитѣ и за посѣвитѣ отъ монастиря *Св. Иванъ* — служатъ за изплащане военнитѣ пенсии на кавалерийскитѣ царски редовни войници — *Исмаилъ Мехмедовъ* и негови другари съучастници. Тъй възъ основа на единъ височайши царски ферманъ, узаконено е, че яйлъкътъ (гората), лежащъ въ *Рила* планина, Самоковска околия, Пашински санджакъ, на която гора границитѣ сѫ подробно описани — трѣба да се притежава отъ речения Мустафа паша. Но тъй като послѣдниятъ е вакфиралъ тази своя гора на вакъфа за въ полза на джамията и на имарета, построени отъ самия него въ градъ *Гейбусъ* — Мала Азия — то естествено е, че тази гора ще трѣба да се владѣе отъ управлението на вакѫфа. Това нѣщо е всѣкиму извѣстно,

(М. П.) Директоръ: *Реуфъ*.

---

[1]) Законенъ десетъкъ се разбира, когато се получава отъ произведенията само на десеть едно и се казва „*ашари-шерпе*“.

Съгласно съ дадената кратка резолюция, прѣписката по това дѣло да се докладва въ министерския съвѣтъ (диванй-хумаюндá).

Отъ прѣдставения рапортъ се доказва обстоятелството, какво монаситѣ отъ Рилския монастирь *Св. Иванъ* — Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, придобили: лозя, градини, воденици, ливади, бостани и ниви, за които данъкъ и десетъкъ надлежно се е изплащалъ. Независимо отъ това, провинциялнитѣ тамъ власти изисквали на сила отъ поменатитѣ монаси вергия и други разни данъци. Нѣкои мюсулмани си позволили да нахлуватъ на сила въ тѣзи монастирски имоти, съ цѣль да ги завладѣятъ. За това монаситѣ се молятъ да имъ се издаде една височайша царска заповѣдь за окончателното прѣмахване на тѣзи насилия и беззакония. Просбата имъ е била приета и подъ нумеръ по редъ се региструвала въ царската архива. За справка тя се изпрати на директора на императорската архива. Описътъ за имената на монаситѣ отъ речения монастирь, слѣдъ като се извърши, се състави и описъ за собственитѣ монастирски имоти: лозя, градини, бостани, валявици, ливади, ниви и земи, които сж били изкопани съ брадва. Споредъ царския тефтеръ трѣбало за тѣзи описани монастирски имоти да се изплащатъ налози и десетъкъ. А данъкътъ *вергия* не трѣбало да се изплаща, защото той е билъ опростенъ. Но отъ деня на прогласяването *„танзимати-хайрие“* всичкитѣ привилегировани рая-християни, които до сега се освобождавали отъ извѣстни данъци, за напрѣдъ ще трѣба да плащатъ еднакви данъци, наравнс съ непривилигированата рая, като нѣма да се гледа вече да ли раята е била привилегирована или не, да ли тя е отъ *„хассъ-кариелери“* или отъ вакжфскитѣ села. За изпълнението на това правителствено разпореждане, което съ разискване се прие въ министерството на финанситѣ по тоя въпросъ, министерскиятъ съвѣтъ по реда си го проводи до надлежнитѣ мѣста въ Кюстендилския санджакъ. Заповѣдь и повеление зависи отъ Ваше Високопрѣвъзходителство.

До Негово Прѣвъзходителство министра на финанситѣ.

Моля Ви, Г-не Министре, да се разпоредите и да дѣйствувате по въпроса, за който се говори тукъ, съгласно съ резолюцията и съобразно съ изискванията на закона.

23 Зилкааде 1257 год. отъ егира, или 26 Декемврий 1841 год. Р. Хр.

Резолюция.

По тоя прѣдметъ да ми се докладва.
Подп.: министъръ на финансиитѣ (не се чете).

Възъ основа на пристигналитѣ отъ мѣстната власть правителствени тефтери, — разпрѣдѣлението на всичкитѣ данъчни листове и приготвянето на други формалности по налагане данъци

на данъкоплатцитѣ е било за миналата 1256 год. отъ егира, (1840 год. отъ Р. Хр.), въ Дупнишката каза, точно опрѣдѣлено и описано.

Сѫщо и изплащането на данъчнитѣ суми за сѫщата 1256 година е било редовно. Данъкътъ *вергия* за тази 1257 година въ Дупнишката каза е разпрѣдѣленъ между населението по единъ справедливъ начинъ и е отговарялъ на имото-способностьта на всѣки данъкоплатецъ. По събирането на даньчнитѣ суми отъ населението министерството издаде своеврѣменно надлежнитѣ високи заповѣди, които всички сѫ били регистрирани въ надлежнитѣ тефтеря. Въ такрира (нотата) на гръцкия патриархъ се говори, че данъкътъ *десетъкъ* отъ произведенията на лозята, градинитѣ, ливадитѣ, бостанитѣ и нивитѣ, които се притежаватъ отъ монастиря *Св. Иванъ*, Дупнишка каза, билъ се изплащалъ редовно всѣка година на мѣстнитѣ надлежни чиновници. Отсетнѣ обаче нѣкои органи отъ мѣстната власть, нѣмайки никакво право да се намѣсватъ въ управлението на монастиря и да изискватъ други каквито и да било данъци и налози, си позволили по единъ произволенъ и насилственъ начинъ да нахлуятъ въ монастиря и да разхвърлятъ върху бѣднитѣ монаси всѣкакви тежки данъци и *вергии*, съ цѣлъ да ограбятъ монастиря и да завладѣятъ насилствено монастирски имоти. Въ края на такрира е казано още, че патриархътъ се моли да се прѣдпише на мѣстната власть съ министерско прѣдписание за спирането на тия незаконни дѣйствия. А колкото се отнася до данъка-вергия, по тоя въпросъ нѣма какво да се говори, защото тоя данъкъ още отъ деня на прогласяване *танзимати-хайрие* е билъ наложенъ на всѣки рая — билъ той привилегированъ или не, билъ той житель на частнитѣ султански села или на вакъфскитѣ села, или не, па билъ той и проста, непривилегирована рая. Министерскиятъ съвѣтъ тоя въпросъ за данъка *вергия* веднага го е разрѣшилъ, та по него и не може да се спори. Особената върховна финансова комисия, която по заповѣдь на великия везиръ заседаваше въ финансовото министерство, дълго врѣме разискваше и рѣшаваше въпроса за начина по облагането на тоя данъкъ. Това нѣщо се съобщи съ особно постановление, което има сила на законъ. Заповѣдь и повеление зависи отъ Негово Височество Великия везиръ.

Подп.: Министъръ на финансиитѣ Ахмедъ.

21 Зилкаде 1257 год. отъ егира
(24 Декемврий 1841 год. Р. Хр.).

12 Зилкаде 1257 год. отъ егира,
(13 Декемврий 1841 год. Р. Хр.).

Да се обясни по-прѣди въпросътъ за духовнитѣ лица — християни и да се изисква височайше царско ираде.

Подп.: великиятъ везиръ Мехмедъ.

Мазбатата, която се получи отъ Солунския мезличъ биде надлежно регистрирана и се проводи за изучване въ дирекцията на финансовото счетоводство. Въпроситѣ, които се третираха въ тая мазбата, грижливо се проучиха отъ съвѣта на сѫщата дирекция и се състави по това нужниятъ протоколъ, който се прѣдстави на усмотрението на министра за утвърждение. Отъ съдържанието на мазбатата се установи, че прѣзъ 1280 год. отъ егира (1863 г. Р. Хр.) сѫ живѣли въ нѣкои монастири на светогорския полуостровъ извѣстно число монаси, у които се намирали височайши царски заповѣди. Отъ съдържането на тѣзи царски заповѣди се узнало слѣдното обстоятелство: въ текста на всѣка заповѣдь не се споменавало името на светогорския полуостровъ, за да се констатира факта за привилегиитѣ, които сѫ имали тамошнитѣ монастири.

Въ земитѣ, лежащи въ светогорския полуостровъ въ Атонската гора, се произвождали достатъчно количество *фъндаци* (лѣшници), грозде, зехтинъ и др. продукти. А монаситѣ, които сѫ живѣли въ тоя полуостровъ, сѫ били длъжни да плащатъ данъка *джизие*. Правителството, като е взело това обстоятелство за поводъ, е издало окржжна заповѣдь, да се опишатъ не само имената на монаситѣ, но и десетъка и данъка, нареченъ *теметтуатъ*. Солунскиятъ управителенъ съвѣтъ съ мазбата доложилъ по тоя въпросъ слѣдното: „светогорскиятъ полуостровъ *(айнаросъ-джезиреси)* до прогласяването на танзимата, се е управявалъ самостоятелно отъ независимъ войвода, който специално билъ назначаванъ отъ главното управление на правителствената зарбхана (монетенъ домъ). Монаситѣ, които сѫ живѣли въ сѫществуещитѣ тамъ *деветнадесеть монастири*, сѫ се казвали по име така: *рухъбани, кешишане, садукяне, назорейнъ* и *метохи*. Поминъкътъ на тия монаси състоялъ отъ произведенията на земитѣ, що се падали тѣмъ, и отъ продуктитѣ на чифлицитѣ. Монаситѣ сѫ изплащали всѣка година не само възложения имъ законенъ данъкъ *джизие*, ами още тѣ били длъжни да плащатъ данъци и налози за притежаванитѣ отъ тѣхъ лозя, градини и за произведенията на плодовититѣ дървета, за освободенитѣ имоти и за продаванитѣ отъ тѣхъ жита, както и за други продукти. За всички тѣзи данъци, заедно съ врѣхнината имъ, монаситѣ отъ светогорскитѣ монастири били длъжни да плащатъ на императорското държавно съкровище годишно една сума отъ 41,263 гроша. Освѣнъ това реченитѣ монаси били длъжни да плащатъ на хазната не само годишенъ законенъ десетъкъ отъ хлѣбнитѣ произведения, които се добиватъ отъ *58* чифлици, собственость на светогорскитѣ монастири и лежащи въ казата и околията на Солунъ, ами още и данъка *испенчъ*, както и други налози. За тази

цѣль и въ тая смисълъ се е издала надлежна височайша царска заповѣдь.

Правилникътъ, по реда на който стана описването на Цариградското население и споредъ който се означи облагането му съ истински десетъкъ и теметуатъ, — е указанъ въ текста на височайшия *талиматъ*.

Въ подвѣдомствените на Солунския санджакъ мѣста, въ данъчните листове, които поименно ще се раздадатъ на данъкоплатцитѣ, сж означени и опрѣдѣлени точно сумитѣ като *мактуа*, които трѣба да се събиратъ отъ населението, съгласно съ мазбатата, подадена въ министерството на финансиитѣ и въ главната регистратура на официалнитѣ архиви. Отъ проучването на тоя въпросъ се указа, че опрѣдѣлената сума *мактуа*, заедно съ други узаконени налози, възлиза годишно на 1450 гроша. Цѣлата сума въобще възлиза на 43,913 гроша. Тефтеръть, който по-прѣди бѣ проводенъ отъ управлението на зарбханата по събирането и внасянето на сумитѣ въ държавното съкровище, бѣ погрѣшно написанъ.

Поради това сумата, която бѣ вписана въ казания тефтеръ — като *мактуа*, си остана и за напрѣдъ открита. Но сега, понеже това обстоятелство се съгледа отъ провѣрката, която се направи въ управлението на зарбханата, фактътъ за погрѣшката стана вече очевиденъ, поради което и пълната сума трѣба да се изплати.

Отъ деня, когато страната почна да се управява вжтрѣшно по новия строй, който сега е въ сила отъ *танзимати хайрие*, узаконено е, щото всички раи — били тѣ привилегировани или не — да се дѣлятъ на класове и на степени въ имуществено отношение. Споредъ това разпрѣдѣление данъкътъ *джизие*, който се плащалъ отъ привилегированитѣ монаси, си остава неизмѣнимъ като *мактуа*, както е било и по-прѣди. Съгласно съ височайшия царски правилникъ, данъкътъ *джизие*, съ който е била обложена раята за плодороднитѣ дървета и за теметуатитѣ, билъ разпрѣдѣленъ по единъ прогресивенъ начинъ, а това се доказало отъ развитието на търговията у данъкоплатцитѣ. И така, възъ основа на материялното положение на данъкоплатцитѣ, разхвърлянето и събирането на данъка *вергия* излиза по-целесъобразно съ законностьта и по-облекчително за самитѣ данъкоплатци. Тоя въпросъ, който билъ единъ отъ сериознитѣ финансови въпроси за страната, е билъ възложенъ за проучване въ министерството на правосждието.

Слѣдъ това идва въпросътъ за изпълнение на надлежната процедура и за събирането на тоя данъкъ, който зависи отъ рѣшението, което се е взело отъ министерския съвѣтъ. Това нѣщо като се съобщава на жителитѣ, които поименно сж вписани въ официалния описъ за данъцитѣ, заповѣдано било, щото отъ произведенията на нѣкои овощия, които би се продали, да се взима данъкъ на 100-тѣхъ едно отъ стойностьта. Тоя данъкъ ще се внася въ акциозното управление. А десетъкътъ, който ще се изплаща отъ

казанитѣ чифлици, ще се събира по стария начинъ, както е било и по-прѣди.

Така върху опрѣдѣления данъкъ *мактуавергюлери*, който по-прѣди се е налагалъ и събиралъ отъ раята-жители, е приложенъ като връхнина единъ допълнителенъ налогъ на сума отъ 10,000 и повече гроша. Всичкиятъ данъкъ въобще възлиза на 53,000. Пълномощницитѣ на раята-монаси отъ светогорскитѣ монастири, които понастоящемъ прѣбиваватъ въ прѣстолния градъ Костантинополъ, сж подали просба до правителството. Въ просбата си тѣ заявяватъ, че ще внесатъ казаната сума напълно въ императорското съкровище и че както тѣ, така и правителството напълно щѣли да останатъ доволни, а въпросътъ ще се свърши благополучно.

Управлението на Солунското акцизно отдѣление е изпратило до надлежнитѣ мѣста подробния описъ. Въ тоя описъ сж означени вещитѣ и продуктитѣ, подлежащи на данъка *темету*, но акцизниятъ чиновникъ да не може да ги получава. Управлението на финансовото съкровище, като компетентно, трѣбаше да назначи специаленъ за тази работа чиновникъ по акциза. Но то (държавното съкровище), вмѣсто да направи това, е натоварило врѣменно чиновника, който управява дѣлата на държавната хазна да изпълнява и дѣлата на акциза. Финансовиятъ министъръ, имайки прѣдъ видъ важностьта на службата и положението на мѣстностьта, се постара чрѣзъ съдѣйствие на министерския съвѣтъ да се назначи за чиновникъ лице достойно, което да притежава похвални качества при изпълняване на своята служба. Това лице се изисквало да има добра репутация между населението и да може въ всѣко отношение съ своитѣ служебни дѣла да задоволява това население.

Най-напрѣдъ тоя въпросъ се подигна при назначаване чиновникъ въ това важно мѣсто. Въпросътъ билъ донесенъ на великия везиръ за проучване. А отъ тамъ, слѣдъ като билъ разгледанъ и проученъ въпросътъ, се изпратилъ докладъ до императорския диванъ. Негово Императорско Величество уважилъ доклада и е издалъ едно височайше царско ираде за изпълнение на тоя въпросъ.

Съобразно съ това височайше царско ираде въпросътъ отново се сложилъ на разглеждане въ отчетното отдѣление на държавнитѣ доходи. Водената прѣписка по тоя въпросъ изцѣло надлежно е била региструвана. Въ тая прѣписка се изтъквало, че опрѣдѣленитѣ даньци, които още отъ старо врѣме били плащали монаситѣ, живѣещи въ монастиритѣ на Света Гора Атонска, възлизали на сума 42,930 гроша; сжщо и други данъци, като връхнина на тѣхъ, 10,000 гроша, се плащали, а всичката сума е възлизала на 53,000 гроша.

За 1256 и 1257 години сумата по тѣзи налози се получавала въ прѣдплата. А отъ началото на тази 1258 година (1842 г. Р. Хр.) опрѣдѣлената годишна сума се отреди да се изплаща

прѣзъ годината на три срока: първиятъ срокъ се пада на 1 *Ребби-юл-евелъ*, вториятъ срокъ — на *първия день отъ Реджебъ*, а третиятъ послѣденъ срокъ — въ началото на мѣсецъ *Шевалъ*. Годишниятъ данъкъ, съ който сѫ били обложени монаситѣ отъ Атонскитѣ монастири, по-прѣди се изплащалъ на *санджакъ-бе́я*, (управитель на Солунския санджакъ), като *мухасиллъкъ*, както това е регистрирано въ тефтеритѣ. Самиятъ данъкъ *джизие*, споредъ твърдѣнието на тефтеря, възлиза годишно на 39,855 гроша. Ако населението отъ Атонскитѣ монастири би се разпрѣдѣлило на три категории данъкоплатци, то общата сума нѣма никога да излѣзе повече отъ 35,855 гроша. А отъ друга страна данъцитѣ на Атонскитѣ монаси сѫ били точно опрѣдѣлени като *мактуа* и събирането на данъчнитѣ суми отъ населението е било добрѣ улеснено за властьта. Но понеже това разпрѣдѣление за сега се указа като противно на равноправието и на системата, отговаряща на материалното положение на данъкоплатеца, — то справедливостьта го изискваше да се направи новъ описъ за имотното състояние на тѣзи рай, та споредъ тоя описъ да се наложи на данъкоплатеца данъкътъ му. Въ по-старо врѣме, както и за 1256 и 1257 години, сумата на данъцитѣ, заедно съ опрѣдѣления данъкъ за питиетата, била възлизала на 2,000 гроша, а по-сетнѣ се възкачила на 41,855 гроша. Тоя данъкъ се е внасялъ въ Солунъ като *мухасиллъкъ*. А опрѣдѣлената за прѣзъ 1258 год. сума на данъцитѣ е почвала да се събира на три разни опрѣдѣлени срокове прѣзъ годината. Разпрѣдѣлението на данъцитѣ между данъкоплатцитѣ отъ Атонския полуостровъ е станало законно и справедливо. Чиновническата заплата на управителитѣ тамъ е била опрѣдѣлена по 1,000 гроша на мѣсецъ заедно съ 450 гроша мѣсечно за прѣхрана.

Прѣдставители-замѣстници на Атонската гора сѫ били *отецъ Лазарионъ и отецъ Дионисионъ*. Тѣзи двѣ духовни лица живѣятъ въ Цариградъ и сѫ станали гаранти за изплащането на данъчнитѣ суми, съ които Атонскитѣ монаси сѫ били обложени. Сумата отъ данъцитѣ е възлизала на 52,000 гроша. Събирането на тази сума както за 1256, а така сѫщо и за 1257 година било дѣло свършено, защото и нужнитѣ задължителни пусули за туй сѫ били приготвени и написани о́ врѣме.

Въ прихода на Солунския мухасиллъкъ за 1256 година отъ егира (1840 год. Р. Хр.) не се вижда забѣлѣзано въ всички почти приходо-разходни тефтери, които сѫ пристигнали отъ Солунъ, че влиза и данъкътъ *джизие*, както и данъкътъ *Зедждрие*. Види се, монаситѣ отъ Атонската гора не сѫ били обложени съ тѣзи данъци. Сѫщо и въ тефтеритѣ за 1257 год. не се е събиралъ такъвъ данъкъ, нито се вижда, че е билъ забѣлѣзванъ въ приходнитѣ тефтери за 1257 год. За тази цѣль се поискаха подробни обяснения отъ надлежната мѣстна власть. Опрѣдѣлената сума за данъцитѣ *джизие* и *зедждрие́* възлиза явно на 53,000 гроша. Отъ тази сума се събирали за *джизието* 41,855 гроша, а за данъка *зидждрией-мактуа* само 2,000 гроша. А заедно съ

връхнината на тѣзи данъци сумата е възлизала на 53,000 гроша, която редовно се събирала. Прѣзъ 1258 година отъ егира въ правителственитѣ тефтери е било записано, че изплащането на тази сума се гарантира отъ двамата по-горѣ поменати духовни лица. Отъ реченитѣ гаранти е билъ взетъ и надлежниятъ записъ за поржчителство, както това се твърди отъ царската архива. Но за данъка *джизие* се е подала молба, съ която се оплакватъ, че данъкътъ *мактуа* се събиралъ заедно съ нѣкои допълнителни връхнини. Това се вижда отъ духа на закона за тоя данъкъ. Данъкътъ *джизие*, съгласно закона, трѣба да се разхвърли на три категории данъкоплатци. За всѣка категория ще се взема прѣдъ видъ материалното и гражданското положение на всѣки единъ данъкоплатецъ отъ Атонската гора, както и тѣхното число. Чиновникътъ лично ще провѣрява и ще събира данъка, ще посочва съ подробенъ описъ името и прѣзимето на данъкоплатцитѣ, а самиятъ описъ ще се изпровожда въ правителственото съкровище. Сумитѣ както по данъка *джизие*, а тъй сжщо и по данъка за питиетата ще се изплащатъ своеврѣменно на царската хазна. За сумитѣ на тѣзи данъци ще се взима и надлежниятъ записъ за поржчителство. Обаче по молбата на раята-данъкоплатци, тѣ искатъ джизието да се разхвърли по стария редъ и да се облагатъ съ *връхнина*. Всѣки данъкоплатецъ, който би се посочилъ за достоенъ да се обложи съ тая *връхнина*, ще бжде дълженъ да я изплаща. Слѣдователно, вергията въ Атонската гора, споредъ горѣизложеното, когато се разхвърля между раята, трѣба тя (вергията) да бжде извѣстна на всѣки данъкоплатецъ. А сумитѣ за данъцитѣ *зиджджрие* и *джизие* да се събиратъ по начинъ, по който по-прѣди се събирали тукъ въ Цариградъ.

За всичко това потрѣбно е да прѣдставите докладъ, който ще се региструва въ тефтеритѣ за данъцитѣ. А данъцитѣ, заедно съ връхнинитѣ имъ, които би трѣбало да се получаватъ, ще се отбѣлѣзватъ въ други тефтери и ще се изплащатъ надирѣ на надлежната мѣстна власть. Законниятъ десетъкъ, който трѣба да се получава отъ произведенията на земитѣ, лежащи въ Атонската гора, както и отъ чифлицитѣ, лежащи въ Солунската околия, ще се получава, както и по-прѣди, направо отъ Солунскитѣ управители-мухасили. Чиновникътъ, наречень *гюмрукъ-мюдурй*, който бѣ проводенъ отъ Солунъ въ Атонската гора ще се дигне. Тамъ вмѣсто него се назначава административниятъ управитель на страната за чиновникъ и на акцизнитѣ дѣла, споредъ закона. Солунскиятъ мухасиллъкъ ще се събира по образеца на тефтеритѣ, които сж пристигнали отъ тамъ. Данъцитѣ за годинитѣ 1256 и 1257 *(джизието* и *зиджджрието)* ще се събиратъ по указания начинъ и споредъ както тѣ сж били прѣцѣнени отъ управлението на мухасиллъка. Въ случай, че явностьта на сумитѣ за данъцитѣ не би станала извѣстна, ще се изискватъ нужнитѣ наставления, които незабавно трѣба да се съобщаватъ заедно съ мазбатата за общия сборъ на сумитѣ и ще се изпращатъ по принадлежность. А колкото се касае до въпроса

за мухасиллъка на Солунъ и за други необходими случайности, тоя въпросъ ще се обяснява съ писмо отъ министерството на финанситѣ, отдѣление съкровищно. Чиновникътъ който ще бѫде назначенъ за тамъ, ще се назначава съ точно опрѣдѣлена мѣсечна заплата, именно по 1450 гроша мѣсечна заплата. Освѣнъ тази заплата чиновникътъ ще получава и друга плата, която раята-монаси отъ полуострова сѫ длъжни да му изплащатъ, съгласно съ сключения договоръ. Съгласно съ царския ферманъ, овощията и другитѣ хранителни продукти, за които трѣба да се взима акцизно мито въ мѣстностьта, дѣто тѣ идватъ, или пъкъ дѣто тѣ отиватъ, — за напрѣдъ нѣма да се подлагатъ на никакъвъ данъкъ, такса или десетъкъ. Това царско благоволение се прави отъ султана къмъ раята-монаси. Защото такива продукти и овощия, които сѫ плодъ отъ нивитѣ, отъ градинитѣ и отъ чифлицитѣ на Атонската гора, служатъ за домашна употрѣба. Ще се взима само законенъ десетъкъ и то само отъ онѣзи храни и фрукти, които се продаватъ на чужди хора. Ако подобни продукти би пристигнали безъ билетъ отъ акцизното управление и безъ да е изплатено надлежното мито за тѣхъ, то въ такъвъ случай митото ще се взима, съгласно съ новата тарифа за *гюмрука*, отъ поменатия чиновникъ. За събирането на подобно мито ще се състави ежемѣсеченъ подробенъ описъ за приходитѣ, които случайно би се получили, а тоя описъ ще се изпраща въ финансовото министерство. Единъ екземпляръ отъ тоя описъ ще се провожда въ дирекцията на митницитѣ.

Що се отнася до десетъка, ще се постѫпва, споредъ горѣизложеното, по слѣдния начинъ: той ще се събира отъ управлението на мухасиллъка въ градъ Солунъ, съобразно съ закона и съ обичая. За изпълнението ще се съобщава освѣнъ на поменатия чиновникъ, но и съ особени заповѣди, издадени отъ финансовото министерство, ще се увѣдомяватъ по отдѣлно монаситѣ, живѣещи въ монастиритѣ на Атонската гора. Министерството на финанситѣ за свѣдѣние и изпълнение по тоя въпросъ съобщава и въ архивното управление, въ дирекцията на митницитѣ, въ акцизното отдѣление, въ отчетното отдѣление за разходитѣ и въ бюджета на императорската диванханá.

Данъчнитѣ листове за овцетѣ, за *джизието* и за други данъци, ще се съставятъ, напишатъ и издадатъ на групи, на групи. Въ тѣзи данъчни листове ще се излага на кратко резюмето на водената прѣписка. На първа ржка ще се издаватъ кратки задължителни записи, наречени *зиметъ-пусулалари*. А слѣдъ това ще се състави описъ за издаване на врѣменни квитанции, наречени *ил-мухабери*. За тази цѣль императорскиятъ диванъ ще издаде надлежния царски ферманъ, текстътъ на който ще се публикува въ онѣзи мѣста, дѣто се укаже нужно и то въ смисъль такъвъ, споредъ както е обявено въ *ил-мухабера*, съ дата 15 Зилкааде 1257 год.

Тази султанска заповѣдь има сила на законъ и е издадена на 25 Залкааде 1257 г. отъ егира (27 Декемврий 1841 г. Р. Хр.).

Опрѣдѣлената годишна вергия на лозята, градинитѣ и др. имоти, принадлежащи ни речения монастирь, съобразно съ жалбата, на каква сума възлиза, трѣба веднага да се опрѣдѣли и за резултата незабавно да ми се съобщи.

Финансовъ министъръ:

Мехмедъ.

Възъ основа на кратката резолюция, поставена на гърба на тази *ляйха* по тоя въпросъ, сумата за вергията на населението отъ Дупнишката каза е забѣлѣзана съ общи цифри върху самитѣ данъчни карти. А каква часть — именно отъ вергията се е изплатила специално за лозята, за градинитѣ и за други имоти, принадлежащи на Рилския монастирь — това нѣщо е неизвѣстно, тъй като въ старитѣ регистри не е точно опрѣдѣлено. Вергията въ поменатата мѣстность се разхвърля на всѣки единъ данъкоплатецъ, споредъ неговото материално положение и съгласно съ печалбата, която той придобива отъ оборота на търговията си. За това разпрѣдѣление въ централното управление има данни, които твърдятъ за начина на разпрѣдѣлението. А самитѣ подробни списъци се пазятъ въ държавното съкровище. Начинътъ на разпрѣдѣлението на вергията въ Дупнишката каза е подробно означенъ въ отдѣлнитѣ списъци, които сж пристигнали. А припадащата се часть отъ вергията, съ която лозята, градинитѣ и другитѣ имоти на Рилския монастирь се облагатъ, е обозначена въ резюме, *въ деркенаръ*, и то въ отдѣла за отчетностьта. Заповѣдь и повеление зависи отъ Ваше Високо-прѣвъзходителство. 30 Зилкааде 1257 г. отъ егира (31 Декемврий 1842 год. Р. Хр.).

Резолюция: да се направи справка въ отчетното отдѣление.

Подп.: *Мехмедъ.*

Възъ основа на кратката резолюция, която се получи въ отдѣла за държавнитѣ данъци, имамъ честь да ви съобща, г-нъ министре, че тефтеритѣ за вергията на Дупнишката каза още не не сж получени въ отдѣла за отчетностьта.

3 Зилхидже 1257 год. отъ егира (3 Януарий 1843 г. Р. Хр.).

Заповѣдь и повеление. Подп.: . . . (не се чете).

Дѣлъ III.

Извлѣчения отъ стари правителствени тефтери.

I.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ единъ старъ правителственъ тефтеръ, направено въ врѣмето на султанъ Сюлейманъ ханъ I (1520—1568). Тукъ се описватъ имотитѣ на Рилския монастирь.

Санджакъ ——— *Кюстендилъ.*
Нахия ——— *Дупница.*
Планина ——— *Рила.*
Монастирь ——— *Свети Иванъ.*

Духовната община или братството на този монастирь състои отъ двама монаси-управители и 43 монаси-членове.

Монастирьтъ владѣе ливади, ниви, градини, кошери съ пчели и други имоти, които още отъ най-старо врѣме били освободени и не давали никакъвъ правителственъ данъкъ и десетъкъ. Тия имоти сѫ слѣднитѣ:

една ливада	———	въ мѣстностьта	*Лъхуса;*
двѣ ниви	———	„ „	„
една нива	———	„ „	*Кориятa;*
една нива	———	„ „	*Вуковица;*
една нива	———	„ „	*Никаноръ Серафимъ*
една нива	———	„ „	*Черква;*
една нива, една ливада и единъ кошеръ за пчели	———	„ „	*Евтимий;*
една ливада	———	„ „	*Арсений;*
една нива	———	„ „	*Стефаний;*
една ливада	———	„ „	*Серафимъ;*

една ливада	———	въ мѣстн.	*Добринова лисица*;
една ливада	———	„ „	*Методиева*;
едно лозе и единъ бостанъ	———	„ „	*Орлица*;
едно лозе и единъ кошеръ за пчели	———	„ „	*Лиховица*;
едно лозе и единъ кошеръ за пчели	———	„ „	*Модрева*;
една нива, една ливада и единъ кошеръ за пчели	———	„ „	*Шипочани*;
единъ кошеръ за пчели	———	„ „	*Елисейна рѣка.*

Воденици и лозя, лежащи въ село *Рила*, за които още отъ старо врѣме не се давалъ десетъкъ и данъкъ:

три воденици на вода за брашно,
една тепавица за аби,
едно ново лозе въ мѣстностьта *Арсениева*,
едно старо лозе въ сѫщата мѣстность,
друго ново лозе въ сѫщата мѣстность.

Имоти и земи, лежащи въ село *Пороминъ*, за които още отъ старо врѣме не се давалъ десетъкъ и данъкъ:

четире воденици на вода за брашно,
двѣ тепавици за аби,
двѣ ливади, лежащи въ сѫщото село,
единъ бостанъ, лежащъ при воденицитѣ,
двѣ ниви, наречени *келемии*.

Монастирьтъ владѣе лозя, ливади, воденици и ниви, за които е плащалъ десетъкъ. Тия имоти сѫ слѣднитѣ:

единъ чифликъ въ село *Баланово*; десетъкъ за него се давалъ на надлежния спахия;
едно лозе въ село *Бобошево*; десетъкъ за него се давалъ на чиновника по земитѣ;
една нива въ село *Слано*; десетъкъ за нея се давалъ на чиновника по земитѣ;
двѣ лозя въ село *Рила*; десетъкъ за тѣхъ се давалъ на владѣтеля на земята;
три воденици въ село *Рила*; данъкъ за тѣхъ се давалъ на владѣтеля на земята.

Въ рѫцѣтѣ на монаситѣ отъ речения монастирь се намиратъ свещени царски актове, които имъ били подарявани отъ бившитѣ велики султани за означение правата и привилегиитѣ на монастиря.

Тия стари актове били всѣкога подновявани съ нови височайши актове, както това се вижда отъ фермана, издаденъ отъ сегашния господарь-султанъ Сюлейманъ ханъ I.

Старитѣ царски тефтери по съдържание хармонирать напълно съ текста на свещенитѣ султански актове, нѣщо, което се потвърждава отъ бѣлѣжката, писана и региструвана въ тия стари тефтери.

Отъ описа и бѣлѣжката въ тия тефтери се установява, че лозята, воденицитѣ, тепавицитѣ, градинитѣ, ливадитѣ, нивитѣ и др. имоти, принадлежащи на казания монастирь, не сѫ давали на държавното ковчежничество никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Но въ тия стари царски актове и тефтери не се вижда никѫдѣ да е забѣлѣзано, че отъ старо врѣме и до сега монастирьтъ не билъ изплащалъ данъка за овцетѣ и данъка за кошеритѣ съ пчели. А самитѣ монаси отъ този монастирь — това се твърди отъ старитѣ правителствени книги — сѫ били напълно привилегировани и не сѫ плащали на държавата никакви тежки и обикновени данъци, *аварисъ-диваниé* и *ресуми-урфиé*.

Въ новитѣ султански тефтери, както се вижда, е забѣлѣзано, че лозята, градинитѣ, воденицитѣ, бостанитѣ, нивитѣ и други земи, изкопани съ брадва, които зависятъ отъ речения монастирь, — се считатъ, както се считали и по-напрѣдъ, за монастирски привилегировани имоти и не сѫ давали никакъвъ десетъкъ и данъкъ. Това старо постановление било узаконено отъ нашитѣ бивши велики султани съ височайши грамоти, които иматъ и ще иматъ сила на законъ. А за ония земи, които отсетнѣ били завладѣни и обработвани отъ монаситѣ, или станали тѣхна пълна собственость, ще се дава десетъкъ и данъкъ на чиновника по земитѣ, понеже така е записано и въ новитѣ царски тефтери.

II.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ единъ старъ правителственъ тефтеръ, издадено на 932 г. 14 Ребби-юлахжръ (1526 год. 28 Мартъ). —Тукъ се посочватъ мѣстности и села, дѣто Рилскиятъ монастирь притежава имоти; дава се и единъ списъкъ на монастѣ му.

Въ мѣстностьта *Кара-Тахиръ*, въ планината *Рила* лежатъ: едно лозе и единъ кошеръ съ медъ, наречень *кованлъкъ*.

Въ землището на село *Шипочанъ* лежатъ: една нива, една ливада и единъ *кованлъкъ*.

Въ мѣстностьта *Липовина* се намира единъ *кованлъкъ*.

Въ землището на село *Рила* се намиратъ още отъ най-старо врѣме монастирски имоти, именно: стари воденици и лозя, за които монастирьтъ не плащалъ никакъвъ данъкъ.

Сѫщо тамъ се намиратъ: три воденици, една църква, едно старо лозе, друго старо лозе и едно ново лозе.

Въ землището на село *Пороминъ* се намиратъ монастирски недвижими имоти, за които още отъ най-старо врѣме не се даватъ десетъкъ и данъкъ. Тия имоти сѫ:

четире воденици, двѣ валявици, двѣ ливади,
единъ бостанъ близо до селската воденица и
двѣ ниви, наречени *келемии.*

А слѣднитѣ ниви, воденици, лозя и ливади, които зависятъ отъ Рилския монастирь, били облагани съ десетъкъ:

единъ чифликъ въ село *Баланово*, отъ чиито произведения се дава законенъ десетъкъ въ натура на надлежния спахия.

Едно лозе, лежаще въ село *Бобошево*, за което се изплащало на чиновника по земитѣ десетъкъ.

Една нива, лежаща въ село *Слатина*, чийто десетъкъ се изплащалъ на чиновника по земитѣ.

Въ землището на село Рила лежатъ: двѣ монастирски лозя, четире монастирски ниви, два монастирски бостаня. Тѣхниятъ десетъкъ се изплащалъ редовно на чиновника по земитѣ. Слѣдователно, всички горѣизложени имоти и земи сѫ поименно записани въ текста на редица свещени султански актове, които сѫ били издавани отъ бившитѣ султани на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Тѣзи актове се намиратъ въ ржцѣтѣ на реченитѣ монаси. Независимо отъ това, всички тѣзи монастирски имоти сѫ записани като привилегировани въ новитѣ свещени царски актове, които сѫщо сѫ издаденн въ полза на монаситѣ отъ новитѣ ни султани. Тѣхното право фигурира и е записано въ новитѣ официални правителствени тефтери, които по съдържание и по смисълъ сѫ идентични както съ старитѣ царски тефтери, тъй сѫщо и съ текста на тоя свещенъ актъ.

Споредъ тоя старъ официаленъ порядъкъ монастирскитѣ имоти сѫ регистрирани така: лозята, воденицитѣ валявицитѣ, градинитѣ, ливадитѣ и нивитѣ, които зависятъ отъ Рилския монастирь да не се облагатъ съ никакъвъ данъкъ и за тѣхъ не се изплащало нито десетъкъ, нито какъвъ и да е налогъ. При това въ царскитѣ тефтери е забѣлѣзано, че монаситѣ отъ речения монастирь още отъ прѣди много години и столѣтия дори до днесъ сѫ били облагани съ данъка нареченъ *ресуми-ганъмъ* (бегликъ за овцетѣ) и съ данъка, нареченъ *ресуми-гювара* (данъкъ за пчелитѣ). Освѣнъ тѣзи налози монаситѣ не сѫ плащали, а сѫ били напълно освободени отъ данъцитѣ, наречени *аварис-диваниé* и *ресуми-урфиé*.

Ето описътъ на имената на по-виднитѣ монаси, които сѫ живѣли вжтрѣ въ тоя монастиръ и въ ржцѣтѣ на които било възвърнато свободното управление дѣлата на монастиря. Тѣ сѫ:

отецъ Василий, отецъ Паладий, отецъ Серапионъ, отецъ Варлаамъ, отецъ Арсений, отецъ Агапий, отецъ Иларионъ, отецъ Памфилий, отецъ Никаноръ, отецъ Никифоръ, отецъ Софроний отъ Малесия (отъ Малешево), отецъ Давидъ, нареченъ „Дегерменджи“, отецъ Игнатий, отецъ Мардарапа, отецъ Рафаилъ, отецъ Яковъ, отецъ Теофанъ, отецъ Григорий, отецъ Матей, отецъ Симеонъ и отецъ Теофимъ.

Четире лозя, лежащи на близо до селото „Горни монастирь“. Петь ниви, лежащи на близо до селото „Горни монастиръ“.

Едно лозе, лежаще близо до монастиря въ мѣстностьта, наречена „Орлица“.

Едно лозе, както и една ливада, лежащи въ землището „Лиховица“.

Три лозя, лежащи въ землището на с. Рила.

Три воденици и една валявица, лежащи въ с. Рила.

Четире воденици и двѣ валвяици, лежащи въ с. Пороминъ. Единъ бостанъ и двѣ ниви-келемии се намиратъ въ землището на сѫщото село Пороминъ.

Горѣ-обозначенитѣ земи и имоти сѫ надлежно потвърдени и поименно записани въ текста на свещенитѣ царски актове, издадени отъ бившитѣ велики султани и намиращи се въ рѫцѣтѣ на монаситѣ. Тъй сѫщо тѣзи монастирски имоти и земи поименно сѫ обозначени и въ старитѣ царски тефтери. Слѣдователно, лозята, воденицитѣ, градинитѣ, ливадитѣ, нивитѣ и валявицитѣ, които зависятъ отъ речения монастиръ, сѫ били освободени отъ изплащането на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Сѫщо така тамъ е забѣлѣзано, че монаситѣ отъ тоя монастиръ сѫ били съвършенно освободени отъ изплащането на всѣкаки тежки и обикновени налози, наречени „аварис-дивание“ и „текялифи урфие“.

Свещенитѣ султански актове, които по-прѣди отъ бившитѣ велики султани сѫ били издавани, и които се намиратъ у монаситѣ на Рилския монастиръ, сѫ били редовно подновявани съ нови височайши царски актове, като тоя, що е издаденъ отъ славния и великодушенъ монархъ-султанъ Сюлейманъ ханъ I. Този актъ се издаде и написа въ прѣстолния градъ — днесъ, 14 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-ахѫръ 932 г. отъ егира (28 Мартъ, 1526 год. Р. Хр.).

(М. П.) Султанъ Сюлейманъ ханъ I.

(М. П.) Ел-хаджи Али — завѣдующъ дѣлата на старата архива.

На гърба е написано слѣдното:

„И сега, въ новия царски тефтеръ, споредъ горѣ-изложеното сѫ записани имотитѣ и земитѣ на Рилския монастиръ, като имоти привилегировани. Тѣзи монастирски имоти и земи, които се считатъ за свободни отъ всѣкакви данъци, сѫ: лозя, градини бостани, во-

деници и нови земи, изкоренени съ брадва. Въ случай, че монаситѣ отъ речения монастиръ отпослѣ би обработвали и владѣяли други земи, отъ тѣй наречените „Риаетъ-иерлери“ или би станали стопани на тѣзи земи, — то монаситѣ отъ Рилския монастиръ сж длъжни да изплащатъ десетъка на чиновника по земитѣ, защото това обстоятелство е забѣлѣзано нарочно въ официалнитѣ царски тефтери“.

Тази прибавка се написа и издаде днесъ, 8 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 950 год. отъ егира (8 Августъ, 1543 год. Р. Хр.).

(М. П.) Не се чете.
(М. П.) Не се чете.

III.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ старъ правителственъ тефтеръ. — Опрѣдѣля се имотното състояние на Рилския монастирь.

1096 год. 1 Шабанъ (1685 год. 1 Юлий).

Рилскиятъ монастиръ „Св. Отецъ“ *) лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ. Имотитѣ и земитѣ на речения монастирь сж били още отъ старо врѣме привилегировани и освободени отъ изплащането на всѣкакви правителствени данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж слѣднитѣ:

1) една ливада, лежаща въ мѣстностьта „Кръстътъ“;
2) една нива, лежаща въ мѣстностьта „Баня“;
3) една нива, лежаща въ мѣстностьта „Крушата“;
4) една нива, лежаща въ мѣстностьта „Ново дере“;
5) една нива, лежаща въ мѣстностьта „Богородица“;
6) една нива, лежаща въ мѣстностьта „Църквище“;
7) една ливада, лежаща въ мѣстностьта „Ливадище“;
8) една ливада, лежаща въ мѣстностьта „Осоя“;
9) една нива, находяща се въ мѣстностьта „Стругарчевъ долъ“;
10) една ливада, находяща се въ мѣстностьта „Царица“;
11) една ливада, находяща се мѣстн. „Добринова постница“;
12) една ливада, лежаща въ мѣстностьта „Метохътъ“;
13) едно лозе и една воденица — въ „Орлица“;
14) едно лозе и единъ кошеръ пчели съ медъ — „Стоилица“;
15) 50 кошери съ пчели за медъ и едно лозе — „Мердебанъ“;
16) една нива, една ливада и 50 кошери пчели — „Шипочанъ“;
17) единъ кошеръ съ пчели за медъ — въ „Методия“;

*) Тъй е писано въ оригиналния турски актъ.

18) 50 кошери съ пчели за медъ въ „Илийна Рѣка“;
19) една нива, лежаща въ мѣстностьта „Цръквица“;
20) една ливада, въ мѣстностьта „Добриново селище“;
21) едно стадо овце отъ 500 глави;
22) 15 глави едъръ добитъкъ (крави и волове);
23) 10 коне за ѣздене.

Всичката тази жива стока се намира на сѫщата мѣстность, наречена „Добриново селище“. Монастирьтъ „Св. Иванъ“ притежава отъ старо врѣме въ селото Рила слѣднитѣ имоти, които сѫ били освободени отъ всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ: единъ самоковъ за желѣзни руди, три воденици на вода, едно старо лозе, друго старо лозе, ново едно лозе, още едно ново лозе.

Въ землището на селото Пороминово реченията монастирь притежава отъ старо врѣме извѣстни недвижими имоти, за които не се плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сѫ: четире воденици, двѣ валявици, двѣ ливади, единъ бостанъ, лежащъ близо до воденицитѣ, двѣ ниви, наречени „келемии“; двѣ други обикновени ниви. Поменатиятъ монастирь освѣнъ горѣ-изложенитѣ имоти, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ, притежава още имоти, като лозя, воденици, ниви, ливади, за които той е изплащалъ и ще изплаща данъкъ и десетъкъ. Тѣзи подъ данъкъ имоти сѫ слѣднитѣ: единъ монастирски чифликъ, лежащъ въ с. Баланово. Десетъкътъ му се изплаща на спахията. Едно лозе въ с. Бобошево. Десетъка на това лозе се плаща на чиновника по земитѣ. Една нива въ с. Слатина, на която десетъкътъ се изплаща на чиновника по земитѣ. Четире воденици и два бостаня, за които десетъкътъ се изплаща на чиновника по земитѣ

Монастирското братство въ Рилския монастирь е броило слѣднитѣ свои членове: Попъ Данаилъ, отецъ Герасимъ, отецъ Василий, отецъ Стефанъ, отецъ Евстатий, отецъ Стефаний, отецъ Адамъ, отецъ Аврамъ, отецъ Ефтимий, отецъ Иларионъ, отецъ Анастасий, отецъ Йонъ, отецъ Калиникъ, отецъ Антимъ, отецъ Вукадинъ, отецъ Арсений, отецъ Паладий, отецъ Василий, отецъ Венеаминъ, отецъ Йоаникий, отецъ Тома, отецъ Стефаний, отецъ Перунъ, отецъ Симеонъ, отецъ Георги, отецъ Данаилъ, отецъ Филипъ, отецъ Варлаамъ, отецъ Методий и отецъ Йорданий.

Въ ржцѣтѣ на реченитѣ монаси отъ тоя монастирь се пазятъ стари султански свещени актове, издадени още отъ първитѣ велики султани. Сѫщо и отъ сегашнитѣ по-нови султани били издадени височайши царски грамоти за правата и привилегиитѣ на монастирскитѣ имоти и на монаситѣ. Старитѣ свещени актове по смисълъ и съдържание почти хармонират съ старитѣ пра-

вителствени тефтери. Слѣдъ тѣхъ монастирскитѣ имоти и земи, като лозя, воденици, валявици, градини, ливади, ниви и други — сж били привилегировани и записани въ официалнитѣ тефтери за освободени отъ всѣкакво изплащане на правителствени данъци и десетъкъ. Това е било установено и узаконено още отъ старо врѣме. Данъкътъ за овцетѣ и пчелитѣ съ медъ се е плащалъ отъ монаситѣ на тоя монастирь, защото тъй е било узаконено отъ старо врѣме. Обаче монаситѣ и монастирскитѣ имоти сж били свободни и освободени отъ всѣкакви тежки данъци, наречени „диванié-аваризъ“ и „текялифи-шакки“. Въ старитѣ тефтери бидейки тъй записано, и въ новитѣ се е записало това сжщото. Отъ кратката забѣлѣжка, която се намѣри записана въ старитѣ тефтери, се установи обстоятелството, че монастирскитѣ имоти и земи като лозя, градини, воденици, бостани и земи, които сж изкопани съ брадви, намиращи се въ село Баланово отъ старо врѣме, — се считатъ за привилегировани и сж записани за опростени отъ изплащането отъ всѣкакви правителствени данъци. За онѣзи земи обаче, които монаситѣ отсетнѣ сж ги придобили и обработвали, или които сж ги присвоили като своя собственость, или пъкъ ги владѣятъ подъ залогъ, — за тѣзи имоти монаситѣ сж длъжни да изплащатъ на чиновника по земитѣ десетъкъ. Това обстоятелство тъй е записано въ старитѣ правителствени тефтери и тъй се слѣдвало да се запише и въ новитѣ царски тефтери.

Тоя прѣписъ е направенъ отъ старитѣ правителствени тефтери по изричната заповѣдь на сега царствующия султанъ.

Написа се днесъ, първитѣ числа (1—10) отъ мѣсецъ Шабанъ 1106 г. егира (1 Юлий 1685 г. Р. Хр.).

(М. П.) Рушенъ,
Началникъ на отдѣла на старата архива.

IV.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ старъ правителственъ тефтеръ. Описъ на имоти, владѣни отъ Рилския монастирь и потвърждение на привилегиитѣ му.

1163 година, 30 Шевалъ (1750 г. 2 Октомврий).

Санджакъ ——— Кюстендилски
Каза ——— Дупнишка.

Монастиръ, наречень „Св. Иванъ“, лежащъ въ Рила планина, Дупнишка нахия.

Една ливада въ мѣстностьта *Матейска*, въ планината Рила.
Една нива въ мѣстностьта *Баня*, сжщата планина.
Една нива въ мѣстн. *Стрижалница*, наречена *Крък-къмъ*.

направи справка, ще се установи напълно истината на нашитѣ възражения. При това, по тоя въпросъ ние притежаваме и други сждебно-шериатски актове (худжети), които прѣзъ разни врѣмена ни сж издавани отъ разни справедливи и достойни кадии".

Сждътъ прие прѣдставенитѣ отъ монаситѣ-отвѣтници документи, разгледа и ги прочете, като нагледно се увѣри, че монастирскитѣ монаси и тѣхнитѣ имоти дѣйствително сж привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакъвъ данъкъ. Това обстоятелство още по-ясно се доказа съ прѣдставенитѣ прѣдъ сжда сждебно-шериатски худжети, издадени и подписани съобразно съ шериата и съ стария законъ отъ мнозина видни кадии, каквито сж: *Абдулъ-Фикяръ ефенди, Мюслихъ Единь ефенди, Мехмедъ ефе-ди* и др. Разни спахии и заими, ако и да сж завеждали прѣзъ различни врѣмена срѣщу монаситѣ отъ Рилския монастирь процеси за данъкъ, — но такива процеси винаги били отхвърляни отъ сжда, като не доказани и не основателни, или били прѣкратявани. Освѣнъ туй на спахиитѣ-заими имъ е било забранено да влизатъ на сила въ лозята и бостанитѣ на монастиря, съ заповѣдь да не нарушаватъ владѣнието на речения монастирь. При това, на спахиитѣ-тимариоти имъ било запрѣщавано да нахлуватъ въ имуществата на речения монастирь и да вършатъ дѣйствия, които противоречатъ на свещения шериатъ и на височайшата царска заповѣдь. До сега споветѣ на ищцитѣ-спахии, ако и да се разгледваха и отхвърляха отъ сжда, но тѣ пакъ ги подновяваха. Обаче по тоя въпросъ има издадена височайша царска заповѣдь, съ която изрично се заповѣдва на всички сждии и сждилища, че лозята и бостанитѣ, които още отъ старо врѣме се владѣятъ отъ Рилския монастирь, трѣба да се владѣятъ и за напрѣдъ свободно отъ монаситѣ на сжщия монастирь. Независимо отъ това, въ тая царска грамота е казано още, че процеси на спахии-тимариоти по тоя въпросъ, веднъжъ разгледани и рѣшени отъ кадийскитѣ сждилища, не се допускатъ по никой начинъ да се разгледватъ и рѣшаватъ наново. Защото подобна процедура е противна на свещения шериатъ. Напротивъ, съгласно съ височайшата царска заповѣдь и съ духа на шериата, се установява, че монастирскитѣ имущества, като *лозя, бостани, градини и ниви* трѣба да се считатъ за винаги свободни и не облагаеми съ данъкъ и десетъкъ, и че отъ монаситѣ не трѣба да се изисква изплащане на какъвто и да било налогъ, защото монаситѣ и тѣхнитѣ имоти сж опростени отъ данъци.

Възъ основа на горѣизложенитѣ данни, сждътъ рѣши и постанови така: речениятъ *Ахмедъ спахия* да отстжпи за винаги отъ тия монастирски имоти, да не нахлува въ тѣхъ и да не изисква никакъвъ данъкъ и десетъкъ. За тази цѣль сждътъ написа и издаде въ окончателна форма настоящия актъ, който въ никой случай не може да се обжалва прѣдъ по-горна сждебна инстанция, — днесъ, 15 день отъ мѣсецъ Ребби-юлъ-евелъ 993 г. отъ егира (6 Мартъ 1585 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Махмудъ Челеби бенъ Ахедъ Челеби-кадия; Еюбъ-Халифе-имаминъ; Али-Челеби бенъ Камершахъ бей; Каза-Аскеръ-Зааде-Юмеръ; Касъмъ бей Алемдаръ; Саджръ-Халифе-юлъ-Имамъ; Мюслихъ-Единъ-имаминъ на Месчеди-Сахраи; Войводата на Перникъ; Табакъ Мустафа Ибрахимовъ; Дервишъ Челеби бенъ Хджвади-Оглу-еюбъ; Ел-хаджи-Али бенъ Юсуфъ; войникъ-Делилъ на селото Рахманлий и др.

I. *Забѣлѣжка.* Удостовѣрявамъ, че като разгледахъ настоящия худжетъ, намѣрихъ го напълно сходенъ съ текста на височайшата царска заповѣдь. Кадия на Дупнишката каза, смиренията *Нур-Единъ бенъ Ходжа.* (М. П.) *Нур-Единъ бенъ Ходжа.*

II. *Забѣлѣжка.* Настоящиятъ худжетъ по форма и съдържание е сходенъ съ шериата и съ височайшата царска заповѣдь по въпроса, за който той се издава. Кадия на Дупнишката каза, *Муса бенъ Халимъ.* (М. П.) *Муса.*

III. *Забѣлѣжка.* Удостовѣрявамъ, че настоящиятъ худжетъ е издаденъ съгласно съ шериата и съ височайшата царска заповѣдь. Кадия на Дупнишката каза, смиренията *Мехмедъ.* (М. П.) *Ес-Саидъ Мехмедъ.*

7.

ХУДЖЕТЪ.

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Абдулъ-Джанидъ, бенъ Мустафа.

(М. П.) Мустафа.

33 Шабанъ 1000 г. — 30 Май 1502 г.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната.

Реджебъ-Халифе бенъ Махмудъ, който живѣе въ града *Джумая-Пазари*, се явилъ прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сждъ, възбудилъ процесъ и въ присжтствието на монахъ *Рафаилъ* отъ селото *Рила*, Дупнишка каза, изповѣда и каза слѣдното:

„Братъ ми *Юмеръ Челеби* се намѣри убитъ близо до селото *Рила*. Научихъ се, че той билъ убитъ отъ присжтствуещия тукъ отецъ *Рафаилъ*. За това заявявамъ противъ него процесъ, като го считамъ за убиецъ на брата ми. Моля да се осжди на наказание и да заплати *правото за кръвнина*, наречено *деми-диетъ*.

Въ отговора си реченията отецъ *Рафаилъ* възрази и каза така:

„По това убийство азъ никакъ не съмъ виновенъ, защото не зная ни кога е станало това убийство, ни кой го е извършилъ.

Като не се считамъ виновенъ по това убийство, било би противозаконно да се тегля на сѫдъ като обвиняемъ и да плащамъ граждански искъ за правото на *демй-диешъ*. За това моля да бѫда оправданъ отъ всѣкаква отговорность по това убийство."

Въ отговоръ на тѣзи възражения тѫжительтъ, реченията *Реджебъ-Халифе*, каза и заяви така:

„Азъ напълно се убѣдихъ отъ думитѣ на отецъ *Рафаила*, че дѣйствително той не е истинскиятъ убиецъ на брата ми. Отказвамъ се отъ гражданския си искъ, който бѣхъ го възбудилъ като право на *деми-диетъ*. За напрѣдъ, слѣдъ изминаване на врѣме, ние по това станало нещастие нѣма по никой начинъ да възбуждаме новъ процесъ противъ отца *Рафаила* за право на *деми-диетъ*. А въ случай, че такъвъ процесъ би се възбудилъ отъ насъ, то сѫдътъ да не го уважава и да не се изслушва отъ никого."

Тѣзи самопризнания, изказани устно прѣдъ сѫда отъ *Реджебъ Халифе*, се потвърдиха отъ *Рафаила*.

Въз основа на горното рѣшение сѫдътъ постанови: признава за не виновенъ въ това убийство монаха *Рафаила* и го освобождава отъ всѣкаква углавна и гражданска отговорность. За станалото, по желанието на странитѣ, сѫдътъ написа и издаде настоящия актъ днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Шабанъ 1000 год. отъ егира. Този актъ ще се вржчи въ ржцѣтѣ на монаха *Рафаила*, за да му послужи дѣто и когато му потрѣба.

Свидѣтели: *Куртъ Челеби бенъ Пири-Челиби*; *Куртъ Челеби бенъ су Соллакь*; *Ахмедъ Челеби Кятипъ*; *Али-Бали бенъ Соллакъ*; *Еничаринъ Кинвахъ*; *Али Челеби бенъ Камертахъ* и др.

Бѣлѣжка. Удостовѣрявамъ, че въ тоя худжетъ, като го прѣгледахъ, не намѣрихъ никаква грѣшка, нито по форма, нито по сѫщество, и е издаденъ съгласно съ шериата.

Кадия на Дупнишката каза (М. П.) *Абдуллахъ*.

8.

ХУДЖЕТЪ.

Настоящиятъ худжетъ по форма и сѫщество е идентиченъ съ първообраза му и отговаря на шериата. Удостовѣрявамъ азъ, смиреният кадия на Дупнишката каза, Реджебъ Абдуррахманъ.

(М. П.) Реджебъ Абдуррахманъ.

1 Зилхидже 1003 г. — 26 Августъ 1595.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Монаситѣ отъ монастиря „Св. Иванъ", лежащъ въ Рилската планина, Дупнишка каза, а именно: *Анастасий, Авксентий,*

Андрея, *Стефанъ*, *Игнатий*, *Давидъ*, *Симеонъ* и др. монаси отъ речения монастирь се явихѫ въ купъ прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сѫдъ и въ присѫтствието на *Али Челеби Мемишовъ*, спахия-тимариотъ на селото *Стобъ*, възбудиха процесъ, оплакаха се, и всѣки единъ отъ тѣхъ заяви и изповѣда слѣдното:

„Кѫщата на речения спахия *Али-Челеби* нощесъ биде подпалена и опожарена отъ *харамии* (разбойници). Вещитѣ, които се намираха вѫтрѣ въ изгорената кѫща, били ограбени и плѣнени отъ самитѣ разбойници. Но поменатиятъ *Али Челеби*, за отмъщение, събира нѣколко души свои съмишленици, а именно: *Ахмедъ Челеби*, синъ на *Синанъ Ходжа*, както и *субашата Али*, който е субаша на войводата отъ градъ Джумая — *Юмеръ Чаушъ*. Тѣзи трима души, заедно съ други, бѣха тръгнали не да гонятъ разбойницитѣ, а да съсипватъ раята-християни. Насъ ни караха като плѣнници по селата. Докараха ни вързани въ нашитѣ чифлици, дѣто ужъ ще намѣримъ разбойницитѣ. Но всичко залудо, защото не намѣрихме нито диря отъ разбойници. Всичката стока, покѫщнина, храни и живи стоки, които се притежаваха отъ тритѣ монастирски чифлика, бидоха досущъ ограбени и плѣнени отъ тримата бабаити. Насъ ни обвиняваха като съучастници на разбойницитѣ, малтретираха ни и ни вързаха рѫцѣтѣ съ тежки синджири. За откупъ и като обезщетение *Али Чаушъ* и компанията му поискаха по насилственъ начинъ да взематъ отъ насъ една сума отъ сто хиляди (100,000) акчета. Разбира се, ние не можахме да имъ намѣримъ тази сума. При обиска тѣ намѣриха у насъ сумата 11,400 акчета, която взеха и ни ограбиха. Вслѣдствие на това, като се оплакваме противъ незаконнитѣ дѣйствия на поменатитѣ трима зулумкяри, молимъ сѫда да залови прѣстѫпницитѣ, да ги накаже и да ги осѫди да ни повърнатъ, както ограбенитѣ вещи отъ тритѣ наши чифлика, тъй сѫщо и сумата отъ 11,400 акчета, която тѣ ни взеха на сила“.

На зададенитѣ отъ сѫда въпроси обвиняемитѣ мюсулмани възразиха така:

„Ние дѣйствително пристигнахме въ монастирскитѣ чифлици, направихме щателенъ обискъ и прѣтърсване. Паритѣ, които намѣрихме отъ 11,400 акчета, взехме съ себе си“.

Сѫдътъ, по желанието на реченитѣ монаси, за станалото написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ, който се регистрира въ официалния кадийски сиджилъ днесъ, 1 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1003 год. отъ егира (26 Августъ 1595 г. отъ Р. Хр.).

Свидѣтели: Реванъ бей, еничаринъ; Дервишъ Халифе, муезинъ; Имаминъ Садѫръ Халифе; Мюслихъ-Единъ Халифе, юлъ имамъ; Хатипъ Исхакъ Ефенди; Мехмедъ бей Гулямъ-Шахи; Ахмедъ бей, еничаринъ; Шеихъ Мехмедъ Ефенди; Мехмедъ бей-джибеджи; Мехмедъ бей-риджалъ; Куръ Челеби бенъ Али Челеби; Реджебъ Паитаръ; Мюсли Челеби-Гулямъ Челеби; Хюсеинъ Субаша бенъ Куртъ; Мустафа бей-ел-мендисъ;

Хюсеинъ Заимовъ; Насухъ Субаша бенъ Единъ; Илиасъ бей, еничаринъ; Сеферъ бей, кадия; Мурадъ бей-Едекъ. Мехмедъ бей-риджалъ; Ферахъ Мустафа бенъ Фета; Ходжа Мехмедъ бенъ Фета; Ходжа Хасанъ бенъ Насулъ и пр.

9.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения
Мусса бенъ Пиръ-Али.
(М. П.) Мусса Пиръ-Али.

15 Зилкааде 1017 г. (9 Февруарий 1609 г.).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. — *Еничаринътъ Мехмедъ Беше*, който живѣе въ селото *Реслово*, Дупнишка каза, се явилъ прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ, заявилъ искъ и въ присѫтствието на монаситѣ отъ Рилския монастирь, изповѣда и каза слѣдното:

Правителственият чиновникъ *Хайдаръ Чаушъ*, който бѣ натоваренъ да прѣброи и опише овцетѣ въ Рилския монастирь, попрѣди дойде и описа монастирскитѣ овце прѣзъ 1093 год. отъ егира [1]). Сто овце, които се знаеха за монастирски, реченият чиновникъ ги взе и ги проводи въ управлението на придворната императорска кухня: тѣзи овце бѣха нужни за поддържане на султанския харемъ. За тази цѣль мене ми се издаде надлеженъ худжетъ отъ кадията на Дупница. Но сумата на тѣзи овце азъ и до сега не съмъ получилъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь. За това моля сѫда, да се запитатъ по тоя въпросъ монаситѣ и да ми заплатятъ стойностьта на стотѣ овце".

Монаситѣ - отвѣтници въ отговоръ на това възразиха и казаха така:

„Ние прѣдъ сѫда прѣдставяме една височайша царска заповѣдь съ дата 15 день отъ мѣсецъ Сеферъ 1013 год. отъ егира. Отъ съдържанието на тая заповѣдь се установява, че описанитѣ отъ *Хайдаръ Чаушъ* сто овце, които бидоха взети, сѫ отъ категорията на онѣзи овце, на които данъкътъ се опрощава, нито се взима отъ притежателитѣ имъ монаси. Сѫщо въ тази царска заповѣдь е казано да не се правятъ намъ никакви насилия по тоя данъкъ. Независимо отъ това, ние прѣдставихме прѣдъ сѫда единъ официаленъ тефтеръ отъ прѣброяването на овцетѣ съ дата 15 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1013 год. отъ егира. Въ тоя правителственъ тефтеръ обаче монастирскитѣ овце не сѫ вписани за данъкъ, а сѫ изключени. По-сетнѣ, прѣзъ сѫщата

[1]) 1013 год. отъ егира = 1604 год. отъ Р. Хр.

тази година пристигна отъ Цариградъ друга свещена заповѣдь, въ текста на която се казваше, че ние монаситѣ отъ Рилския монастирь се числимъ и опрѣдѣляме за *кюмурджии* при Самоковскитѣ рудници. Отъ тѣзи официални документи се установява очевидниятъ фактъ, че чиновницитѣ, които сѫ натоварени да събиратъ данъкъ за овцетѣ, дѣйствуватъ нелоялно и противно на височайшата царска заповѣдь. Официалнитѣ тефтери, наречени *нишанлѝ-тефтерѝ*, въ които имената на вашитѣ села сѫ записани и фигурираатъ, се дадоха и намъ за свѣдѣние. Ние молимъ сѫда да забрани на правителственитѣ чиновници да дохаждатъ при насъ, да ни правятъ насилия и да не изискватъ данъкъ за овце, които не сѫ вписани въ тѣзи тефтери и за които данъкътъ ни е опростенъ. Ти си кадия-сѫдия и ако допуснешъ да се вършатъ насилия надъ насъ отъ реченитѣ чиновници, то тия насилия ще знаемъ, че идатъ непосрѣдствено отъ тебе. Вие трѣба да бѫдете внимателни и не трѣба, съгласно съ височайшата царска заповѣдь, да бѫдемъ влачени и теглени напразно по сѫдилищата, — за искове, произходящи отъ данъка, наречень *джелебъ коюнѝ*.

Сѫдътъ, като изслуша възраженията на отвѣтницитѣ-монаси и като взе прѣдъ видъ прѣдставенитѣ документи, рѣши и заповѣда на речения *Мехмедъ Беше* да не търси и изисква нищо отъ монаситѣ на Рилския монастирь, тъй като искътъ му за овцетѣ се отхвърля, като незаконенъ и неоснователенъ. Това рѣшение на сѫда може да се прѣдставя, дѣто би станало нужда. За станалото, по желанието на странитѣ, се написа и издаде настоящиятъ худжетъ (рѣшение) днесъ, 15 день отъ мѣсецъ Зилкааде 1017 год. отъ егира (9 Февруарий 1609 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Емруллахъ ефенди; Хасанъ Чаушъ, придворенъ служителъ; Ахмедъ Чаушъ, сѫщо придворенъ служитель; Махмудъ бей-Кятибъ; Рамаданъ Мустафа; Мухзуръ Куртъ и др.

Забѣлѣжка I. На чело на първата страница стои написано слѣдното: азъ, *Мустафа Мехмедовъ*, смиреният кадия на Дупнишката каза, удостовѣрявамъ, че тоя худжетъ по форма и съдържание е законенъ и като такъвъ е издаденъ.

(М. П.) *Мустафа Мехмедъ.*

Забѣлѣжка II. Удостовѣрявамъ, че тоя худжетъ по форма и съдържание е законно издаденъ.

Кадия на Дупнишката каза, смиреният *Ебу-Союдъ бенъ Фетуллахъ.* — (М. П.) *Ебу-Союдъ Фетулахъ.*

Забѣлѣжка III. Удостовѣрявамъ, че настоящиятъ актъ по форма и съдържание е издаденъ съгласно съ канона и шериата.

Смиреният кадия на Дупнишката каза *Абдулъ Азисъ.*

(М. П.) *Абдулъ Азисъ.*

10.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Мустафа Бенъ Мухамедъ. Богъ да прости грѣховетѣ му!

2 Джемази-юл-евелъ 1021 год. (1 Юлий 1612 год.).

Да се напише и издаде тоя сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Нѣкой си Сюлеймань бей, въ качество на мютевелия-управитель по събиране доходитѣ отъ горитѣ, лежащи въ планината Рила, Дупнишка каза и посветени на вакѫфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, съ цѣль да се поддържа имарета му въ гр. *Гейбусъ*, се явилъ прѣдъ пълния съставъ на мѣстния шериатски сѫдъ, дѣто въ присѫтствието на призванитѣ монаси отъ извѣстния монастирь *Св. Иванъ*, лежащъ въ планината *Рила*, а имено: *Отецъ Ефтимий, Отецъ Сарбони, Отецъ Лука, Отецъ Теодоръ и Отецъ Хонорий*, възбудилъ срѣщу тѣхъ искъ, като заявилъ и казалъ така:

„Горѣ-поименованитѣ монаси не рачатъ и се съпротивяватъ да заплатятъ на свещения ми вакѫфъ, на който азъ съмъ управитель, установения десетъкъ и налогъ. За това моля да се запитатъ по тоя въпросъ поменатитѣ отвѣтници и, слѣдъ като чуе сѫдътъ тѣхнитѣ възражения, да ги осѫди да ми заплатятъ десетъка и данъка."

Поменатитѣ монаси, въ отговора си по тоя процесъ, възразиха и казаха слѣдното:

„Въ царския тефтеръ, прѣписъ отъ който притежаваме, изрично е казано и записано, че за имоти на речения монастирь, състоящи отъ лозя, воденици, валявици, градини, ливади, бостани и ниви, данъкъ и десетъкъ да не плащаме. А приходъ отъ данъка за овцетѣ и отъ данъка за кошеритѣ-пчели да се дава въ полза на вакѫфа, както това е забѣлѣзано въ старитѣ тефтери, Тѣзи два данъка за овцетѣ и за пчелитѣ ние на врѣме си плащаме и то много повече, отъ колкото се слѣдва. Слѣдователно, щомъ въ прѣписа отъ султановия тефтеръ не е забѣлѣзано да плащаме какъвто и да е данъкъ и десетъкъ за земитѣ и имотитѣ, зависещи отъ Рилския монастирь, то ние и по никой начинъ не можемъ да плащаме подобни налози".

Слѣдъ тѣзи възражения монаситѣ прѣдставиха на сѫда и самия прѣписъ отъ султанския тефтеръ.

Сѫдътъ, като разгледа и прочете тоя прѣписъ и като изслуша устнитѣ възражения на монаситѣ — възражения, които напълно излѣзоха сходни съ текста на тоя прѣписъ, въз основа на царския тефтеръ, рѣши и постанови така: „монаситѣ отъ Рилския монастирь не трѣба да плащатъ на поменатия вакѫфъ никакъвъ данъкъ, нито десетъкъ. Тѣ ще изплащатъ само данъка за овцетѣ и данъка за кошеритѣ съ пчели. Искътъ на речения мютевелия *Сюлейманъ бей* сѫдътъ го отхвърля като незаконенъ и неоснователенъ.

Тоя худжетъ изцѣло се записа въ сждебния протоколъ и въ официалнитѣ сждебно-шериатски книги. По желание на странитѣ и за отхвърляне искътъ на *Сюлейманъ бея*, сждътъ издава тоя сждебенъ шериатски худжетъ, който има сила на законъ и който, като валиденъ актъ, може отъ монаситѣ на речения монастирь да се прѣдставява въ каквито и да било правителствени учрѣждения, когато тѣ видятъ за нужно.

Днесъ, 2 день отъ Джемази-юл-евелъ 1021 год. отъ егира. (1 Юлий 1612 год. отъ Р. Хр.)

Свидѣтели: *Вели Единъ Ефенди Хатибъ*; *Бешкиръ бей*, служитель на голѣмата джамия въ града; *Юсуфъ Музхуръ*; *Али Мустафа Ил-Мухзуръ* и др. присжтствуещи въ сжда мюсулмани.

Забѣлѣжка. Като прѣгледахъ и провѣрихъ тоя худжетъ, не намѣрихъ въ него никакви погрѣшки нито по форма, нито по сжщество, и е издаденъ законно и съгласно съ шериата.

Провѣрилъ: смиренията *Абдулъ Абди Ама Мустафа*, кадия на Дупнишката каза.

(М П.) *Абди Мустафа.*

11.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Рилската планина, смирения Иссакъ ефенди. (М. П.) Иссакъ.

1 Шабанъ 1029 год. (20 Юлий 1620 год.)

Този актъ се написа по слѣдната причина. —

Извѣстната планина, наречена *Джебели Рила*, е завѣщана на вакжфа отъ покойния *Гази Мустафа паша* за поддържка на свещената джамия и имарета, които речениятъ завѣщатель е построилъ въ градъ *Гейбусъ*. Бѣлѣжитата гора и пасбище, именувано *Орта бурунъ яйлжги*, принадлежи на селото, наречено *Покровникъ*. Тази гора е притежание на *Мехмедъ Чаушъ*, живѣещъ въ селото *Караджиларъ*, *Аврет-Хисарска каза*. По между тѣзи двѣ гори се намѣри убитъ овчарътъ *Тодоръ*. Управителътъ-забитъ на Рила планина, *Юсуфъ бей*, се яви въ мѣстния шериатски сждъ и заяви прѣдъ сьвѣта слѣдното:

„Моля сжда да назначи отъ своя страна една сждебна комисия, която да отиде на мѣстото, дѣто ѳ станало убийството на чобанина Тодоръ. Тази комисия да направи огледъ на мѣстностьта и да състави нужния огледенъ протоколъ".

Сждътъ опрѣдѣли и назначи комисия, въ която като членове влизатъ слѣднитѣ лица: *Юсуфъ бей*, забитъ на Рила планина, *Хусеинъ бей-Гулямъ Шахи*, житель отъ с. *Баня*;

овчарьтъ *Аврамъ Янакиевъ*, житель отъ с. *Панавица*, Струмишка каза; овчарьтъ *Нико Петковъ*, житель отъ с. *Киречли*, Аврет-Хисарска каза. Тази сждебна делегация пристигна на мѣстопроизшествието и образува врѣмененъ сждъ. Констатира се прѣдъ сжда, че убийството било извършено въ гората, принадлежаща на с. *Покровникъ*. Въ тази мѣстность се намира единъ камъкъ, лежащъ подъ стария егрекъ, срѣщу мандрата. Убийството е извършено именно подъ тоя камъкъ. Въ околнитѣ гори и пасбища, които се намиратъ въ съсѣдство съ тази мѣстность, не се намѣриха никакви слѣди по това убийство. Сждътъ, по молбата на монаситѣ отъ Рилския монастирь, състави и написа на мѣстопроизшествието настоящия протоколъ, прѣписъ отъ който се вржчи на поменатитѣ монаси. Тоя прѣписъ имъ се даде, съ цѣль да могатъ да го прѣдставятъ дѣто е нужно и когато имъ стане потрѣбно.

1 день отъ мѣсецъ Шабанъ 1029 г. отъ егира (20 Юний 1620 г. отъ Р. Хр.)

Свидѣтели: *Диване Ахмедъ, Гулямъ Шахи, Диване Хасанъ, Диване Ибрахимъ Ахмедъ* отъ Дупница, *Мухзуръть* при сжда и др.

12.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ бенъ Мехмедъ. (М. П.) Ахмедъ бенъ Мехмедъ.

30 Ребби-юл-евелъ 1050 год. (8 Юлий 1660 год.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната.—

Заимнѣтъ *Мюсли бей*, житель отъ селото *Мюсли-бегово*-Самоковска каза, се яви прѣдъ Дупнишкия сждъ и въ присжтст, вието на монаситѣ отъ Рилския монастирь, *отецъ Арсений и отецъ Василий*, изповѣда и каза слѣдното:

„Съ царски берать азъ владѣя и притежавамъ село Тополница, подъ вѣдомството на което лежатъ нивитѣ и земитѣ, принадлежащи на село *Шипочино*. Монаситѣ отъ Рилския монастирь притежаватъ тамъ земи и ниви, посѣватъ и ги обработватъ, но отказватъ да плащатъ слѣдващия имъ се законенъ десетъкъ. Поради това между мене и реченитѣ монаси възникнаха прѣпирни и процеси. Прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сждъ азъ прѣдставихъ прѣписъ отъ тефтеря, съ който ми се разрѣшава да взимамъ дохода на зърненитѣ произведения, т. е. закония десетъкъ. Обаче въ деня, когато дѣлото щѣше да се разгледа прѣдъ сжда, ние чрѣзъ сждебни помирители се спогодихме

и сключихме окончателна спогодба. Условията на тая наша спогодба състоятъ въ слѣдното: монаситѣ отъ Рилския монастирь ще ми заплащатъ всѣка година вмѣсто десетъкъ-кесъмъ по двѣ хиляди сребърни акчета. Тѣзи двѣ хиляди акчета монаситѣ всѣка година, прѣзъ врѣме на вършидба, се задължаватъ да ми донасятъ дори у дома ми, безъ да става нужда по тая работа самъ да отивамъ въ монастиря, нито да пращамъ особенъ човѣкъ."

Монаситѣ отъ речения монастирь заявиха и казаха така:

„Признаваме, че станалата между насъ и *Мюсли бей* спогодба е окончателна. Споредъ тая спогодба, ние приехме да му изплащаме всѣка година вмѣсто десетъкъ като кесъмъ по двѣ хиляди сребърни акчета. Тѣзи акчета ще му ги занасяме сами въ дома му, безъ да има нужда да дохожда той въ монастиря или да изпраща особенъ човѣкъ за тая цѣль."

Сждътъ уважи тѣзи самопризнания на странитѣ, потвърди спогодбата и за станалото издаде и написа настоящия сждебенъ актъ-спогодба днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Ребби-юлъ-евелъ 1050 г. отъ егира (8 Юлий 1660 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Ибрахимъ ага; Кул-Оглу Хасанъ Челеби; Хасанъ Ходжа имаминъ на селото Ресели, Сохта-Баши Муса Халифе; Джиханъ бей бенъ Ридванъ Челеби; Мухзуръ Ибрахимъ; Мухзуръ Ахмедъ и др.

13.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Софийската каза, смирения Сюлеймань.
(М. П.) Сю-лейманъ.

17 Мухаремъ 1109 г. (24 Юлий 1697 г.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Мишо Николовъ, житель отъ махалата *Алишеръ*, въ гр. София, се явилъ прѣдъ съвѣта на Софийския сждъ и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ, *бостанджи Пано Бамбовъ*, изповѣда и каза слѣдното:

„Притежавамъ редовно една кѫща, лежаща въ сѫщата махала и обемаща една стая на потонъ, една кухня, двѣ лѣтни прохладни стаи (язлѫкъ), единъ килеръ, единъ зимникъ, единъ кладенецъ съ сладка вода за пиене, една градина и съ малко пространство дворъ. Съсѣдни на тази ми кѫща сѫ: отъ една страна кѫщата на Фатиме Хатунъ, отъ друга — вакѫфскиятъ бостанъ, отъ третя — празното мѣсто на конака, лежащъ въ речената махала, а отъ четвърта — общественятъ пѫть.

Тази ми кжща, съ всичкитѣ ѝ права и принадлежности, съ дѣйствителна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ условия за измама, продадохъ за 25 гроша, наречени „еседи грушъ“, по днешния курсъ на паритѣ, на купувача бостанджи Бамбовъ. Сумата на тази ми кжща азъ напълно я получихъ отъ купувача. Послѣдниятъ има право да я притежава като своя собственость и може да се разполага съ нея както си ще, споредъ волята си“.

Сждътъ уважи тая изповѣдь, потвърди продажбата и за станалото, по желание на странитѣ, написа и издаде този актъ днесъ, 17 день отъ м. Мухаремъ 1109 г. отъ егира (24 Юлий 1697 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Онлукчи Мустафа, Телалъ баши Мустафа бенъ Мехмедъ, Мехмедъ Челеби бенъ Абдула, Османъ Челеби бенъ Муслари, Хасанъ Челеби бенъ Абдуллахъ, Мустафа Челеби бенъ Османъ и др.

14.

ХУДЖЕТЪ

1 Джемази-юл-евелъ 1115 д. (1 Септемврий 1703 г.)

Да се напише и издаде този сждебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Монаситѣ, които живѣятъ въ бѣлѣжитата черква, наречена *Рилски монастирь*, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сждъ, казаха и изповѣдаха слѣдното:

„Черквата-монастирь, що се намира въ *Рила планина*, Дупнишка каза, е останала като собственость на раята-християни още отъ деня, когато страната е била покорена отъ турскитѣ султани. Ние, монаситѣ, ако и да си плащахме редовно годишнитѣ данъци, като *джизието* и др., обаче високитѣ държавни сановници и управители не се задоволяваха само съ тия данъци. Тѣ произволно, съ бюрултии и мураселета, изискватъ отъ насъ други налози, като *тефтѝшъ-акчесѝ* (право за ревизия на черкви и монастири.) По тоя поводъ високитѣ държавни сановници постоянно ни принуждаватъ и изтезаватъ да имъ изплащаме подобни налози. А за да се спратъ и прѣкратятъ тѣзи незаконни дѣйствия, обръщаме се къмъ сжда съ молба, да издаде нужното сждебно рѣшение, съ което да молимъ императорския диванъ да ни издаде височайши царски ферманъ.

Вѣрваме, че като се удостоимъ съ такъвъ високъ царски актъ, ще можемъ за напрѣдъ да ги възпремъ отъ насилия и притѣснения върху насъ.“

Сѫдътъ, като констатира факта, че положението на монаситѣ-просители е дѣйствително такова, каквото тѣ го рисуватъ, по молбата имъ, за станалото написа и издаде това сѫдебно рѣшение, което се прѣпраща до императорския диванъ на Негово Императорско Величество Султана за прѣгледъ и за по-нататъшно разпореждане.

Заповѣдъ и повеление по тоя въпросъ зависи отъ тамъ.

1 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1115 година отъ егира (1 Септемврий 1703 год. Р. Хр.)

Подп.: кадията на Дупнишката каза, смиренiягъ *Юмеръ Реджаи.*

(М. П.) *Юмеръ.*

15.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Исмаилъ.

(М. П.) Исмаилъ.

22 Джемази-юл-евелъ 1138 г. (14 Януарий 1726 г.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Ел-Хаджи Хюсеинъ Мехмедовъ, жителъ отъ града *Джумая*, Дупнишка каза, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ *Иванъ Кировъ семерджията* отъ село *Рила*, Дупнишка каза изповѣда и каза слѣдното:

„Реченiятъ *Иванъ*, слѣдъ прѣглеждане на смѣтката ни, остана да ми дължи сумата, която бѣхъ му далъ въ заемъ, 230 гроша.

Прѣди осемнадесеть мѣсеца отъ датата на настоящия актъ, за тази сума бѣхъ заявилъ искъ прѣдъ кадията на града *Дупница Беширъ Ефенди* и искахъ си сумата. Отвѣтникътъ *Иванъ* призна тогава прѣдъ сѫда, че ми дължи тази сума, обаче прѣди деветь мѣсеца отъ датата на този актъ, когато въ сѫщото село си прѣглеждахме смѣткитѣ по това взимане, прѣдъ нѣколко души мюслумани *Иванъ* изповѣда и заяви, че е взелъ дѣйствително отъ мене 230 гроша, но срѣщу тази сума ми е броилъ на нѣколко пѫти 195 гроша, та остава да ми дава 35 гроша. Азъ, като чухъ, че отвѣтникътъ отказва да ми дължи цѣлата сума, поискахъ отъ него да прѣдстави доказателства, съ които да докаже своя истински дългъ.

За свидѣтели бѣха посочени отъ него *Мехмедъ Спахия*, синъ на *Рамаданъ Спахия* отъ селото *Стобъ*, Дупнишка каза, и *Мехмедъ Абдуллаховъ* отъ с. *Пороминъ*, Дупнишка каза. Тѣзи двама свидѣтели се явиха тогава прѣдъ сѫда и по шериатски редъ засвидѣтелствуваха и казаха тъй: „ние знаемъ и помнимъ, какъ прѣди 9 мѣсеца ищецътъ *Ел-Хаджи Хюсеинъ* прѣгледа смѣт-

ката си съ отвѣтника *Ивана* по заема за 230 гроша. Но той заяви, че срѣщу тая сума е броиль на нѣколко пѫти сумата 195 гроша и остава да му дължи още 35 гроша. Друга никаква сума, нито едно акче не дължи на *Ел-Хаджи Хюсеина*, който и призна това обстоятелство. По тоя въпросъ ние тъй знаемъ и тъй можемъ да свидѣтелствуваме."

Сѫдията *Беширъ Ефенди*, слѣдъ като направи нужното разслѣдване за достовѣрностьта на свидѣтелитѣ и на тѣхнитѣ показания, уважи тѣзи свидѣтелски показания, и възъ основа на тѣхъ осѫди отвѣтника *Иванъ* да брои на *Ел-Хаджи Хюсеина* само 35 гроша. За тази цѣль сѫдията издаде нужното рѣшение за 35 гроша, сума, която по сѫдебенъ редъ бѣ събрана отъ отвѣтника и прѣдадена на *Ел-Хаджи Хюсеина*. А що се касаеше за иска отъ 195 гроша, за която сума *Ел-Хаджи Хюсеинъ* претендираше, то сѫдията, рецениятъ *Беширъ Ефенди*, отхвърли тая часть на искътъ, като недоказана и неоснователна. Понеже поменатитѣ свидѣтели *Мехмедъ спахия и Мехмедъ Абдуллаховъ* не били дали своитѣ показания подъ клетва, както това се научи ищецътъ, послѣдниятъ иска сега и ходатайствува прѣдъ сѫда да отхвърли показанията на тѣзи двама свидѣтели, като незаконно дадени, а да повика нови свидѣтели, именно *Шабанъ Беше* и *Мехмедъ Челеби*, жители на градъ *Джумая*.

Сѫдътъ обаче не рачи да уважи искането на ищеца *Ел-Хаджи Хюсеина*, да разгледа повторно въпроса за 195 гроша, а рѣши и постанови така: „искътъ отъ 195 гроша на ищеца *Ел-Хаджи Хюсеина* се отхвърля, като неоснователенъ, понеже такъвъ искъ, еднъжъ разрѣшенъ въ полза на отвѣтника, повторно не може да се разгледа отъ сѫщия сѫдъ, съгласно съ свещената фетва и съ височайшия царски ферманъ — актове, които се прѣдставиха отъ страна на ищеца. Заведеното отъ ищеца дѣло за 195 гроша се отхвърля окончателно.

По желанието на странитѣ, сѫдътъ написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ днесъ, 22 Джемази-юл-евелъ 1138 г. егира (14 Януарий 1726 г. Р. Хр.)

Свидѣтели: Ел-Хаджи Шахинъ ага Зяде; Челеби Хюсеинъ ага; Ибрахимъ заимъ ага; Сердарь Исмаиль ага бенъ Ахмедъ ага; Сюлейманъ ага бенъ Хадъръ ага; Ибрахимъ Челеби бенъ Мехмедъ; Али деде Сер-Мухзуръ; Ахмедъ Мехмедовъ и др.

Бѣлѣжка I. На гърба стои писано: смиреният *Мехмедъ*, кадия на Дупнишката каза, удостовѣрява, че тоя сѫдебенъ актъ е издаденъ възъ основа на шериата.

(М. П.) Мехмедъ.

Бѣлѣжка II. Видѣхъ и удостовѣрявамъ, че тоя *худжетъ* е изладенъ съгласно съ свещения шериатъ. Смирени кадия на Самоковската каза:

(М. П. Мехмедъ.

16.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Абдуррахманъ, (М. П.) Абдуррахманъ.

2 Мухаремъ 1471 г. — 4 Юний 1733 г.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната. —

Законни наслѣдници на починалия по-прѣди евреинъ *Шабанко*, който бѣ житель на махалата *Карга-синанъ* въ градъ *Дупница*, сѫ законната му съпруга *Сара Аврамова* и пълнолѣтнитѣ му синове *Бесаминъ* и *Мойсей*. Тѣзи трима наслѣдници отъ своя страна опълномощили за свой пълномощникъ евреина *Самуилъ*, за да изповѣда проданьта на долуизложения имотъ и да снабди покупателитѣ съ крѣпостенъ худжетъ. Пълномощното е завѣрено по сѫдебно-шериатски редъ и удостовѣрено съ показанията на лично познатитѣ въ сѫда свидѣтели, *Мусса Ефенди бенъ Мехмедъ* и *Уста Мехмедъ Челеби бенъ Абдуллахъ*. Поменатиятъ *Самуилъ*, въ качеството си на пълномощникъ, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и въ присѫтствието на носителитѣ на настоящия актъ, именно монаситѣ: *Мелетий*, *Доситей*, *Григорий*, *Мина* и *Мойсей*, — изповѣда и каза слѣдното:

„До сключването на настоящия актъ горѣпоменатитѣ ми довѣрители притежаватъ по наслѣдство една кѫща. Тази кѫща лежи въ реченатa махала *Карга-синанъ* и състои на долния катъ отъ една стая, една кухня и единъ зимникъ; покрита е съ керамиди, съ половина дворъ, отъ къмъ лѣвата страна на портата дори до края на тая порта сѫ посадени вѫтрѣ плодовити и неплодовити дървета. Съсѣдни на тази клонеща да се срути кѫща сѫ: отъ една страна — кѫщата на реченитѣ купувачи, отъ друга — кѫщата на продавачитѣ, отъ третя — ридъ, а отъ четвърта — общиятъ пѫть.

„Припадащитѣ се части на моитѣ довѣрители отъ тая кѫща, която бѣ раздѣлена, днесъ съ дѣйствителна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисъль за измама срѣщу 60 гроша-левове, споредъ текущия курсъ на монетитѣ, ги продадохъ и отстѫпихъ на реченитѣ монаси. Послѣднитѣ, слѣдъ като купиха и завладѣха тѣзи части, съ всичкитѣ имъ права и принадлежности, ми броиха напълно сумата отъ 60 гроша-левове, която и получихъ. За напрѣдъ горѣозначената кѫща, съ описанитѣ по-горѣ прѣдѣли и съсѣди, става пълна собственость на реченитѣ монаси-купци, които иматъ право да я притежаватъ както си щатъ, по своя воля.“

Сѫдътъ прие самопризнанието на пълномощника *Самуила*, утвърди продажбата и за станалото, по желанието на странитѣ,

написа и издаде тоя сѫдебенъ худжетъ днесъ, 2-ри день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1146 г. овъ егира (4 Юний 1733 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Имамъ Ибрахимъ Челеби; Мухзуръ Ибрахимъ Беше, Свещеникъ Мишо, Мишо Куюмджи, Аврамъ Яковъ, Авpамъ Харонъ и др.

17.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ Мустафа,
(М. П.) Ахмедъ Мустафа.

28 Шабанъ 1147 г. (10 Януарий 1735 год.)

Да се напише и издаде настоящиятъ сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Семерджията Янкулъ, който живѣе въ града Дупница, въ „*Вароша*“, е опълномощилъ за свой пълномощникъ *Мустафа Ефенди Мехмедовъ*, за да издаде такриръ (изповѣдь) прѣдъ сѫда по долу-изложената продажба. Пълномощното на речения *Янкулъ* се удостовѣри по сѫдебенъ редъ съ показанията на извѣстнитѣ свидѣтели, *Халилъ Алиевъ* и *Ибрахимъ Алиевъ*. Ето защо това пълномощно, като законно, се прие и уважи отъ сѫда. *Мустафа Ефенди* слѣдъ това се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и въ присѫтствието на *Абди Челеби Ел-Хаджи Алиевъ*, въ качеството си на пълномощникъ, изповѣда и каза слѣдното:

„Довѣрительтъ ми *Семерджи Янкулъ*, до деня на издаване настоящия актъ, е билъ законенъ стопанинъ на едно лозе отъ около единъ уврать и една лѣха, което (лозе) се намира въ мѣстностьта, наречена *Лозята*. Съсѣди на това лозе сѫ били: отъ една страна лозето на *Кръстана*, отъ друга лозето на *Варадина*, а пъкъ отъ двѣтѣ страни общественията пѫть. Това лозе, съ всичкитѣ му права и принадлежности, съ дѣйствителна законна продажба, която бѣ приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисъль за измама, за 8 (осемь) гроша-левове продадохъ на *Абди Челеби*. Понеже послѣдниятъ купи и завладѣ по законенъ начинъ това лозе и понеже ми брои напълно стойностьта отъ 8 гроша, — то заявявамъ, че за напрѣдъ въпросното лозе става законна собственость на *Абди Челеби* и може да го владѣе и да се разпорежда съ него както си ще“.

Сѫдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сѫдебенъ актъ днесъ, 28 день отъ мѣсецъ Шабанъ 1147 г. отъ егира (10 Януарий 1735 год. р. Хр.)

Свидѣтели: Хюсеинъ Челеби Ел-Хаджи Ибрахимовъ; Ахмедъ Челеби Кюркчи; Салихъ Челеби-Налбантъ; Али Челеби-Татаръ; Хаджи Ибрахимъ-Налбантъ; Ел-Хаджи Мехмедъ Булиевъ; Ахмедъ Челеби Киляри; Халилъ Челеби Бояджи; Халилъ Мехмедъ и пр.

18.
ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Мехмедъ.
(М. П.) Мехмедъ.

6 Шевалъ 1148 год. (8 Февруарий 1736 г.).

Да се налише и издаде този актъ, причината е слѣдната. —

Жителитѣ отъ града Дупница, а именно: *Ел-Хаджи Мустафа, Ел-Хаджи Хасановъ, Мехмедъ Халифе Исмаилъ Ходжовъ, Никола Майтапчи, Мумбарко, Бошко Бобошевски, Иванъ Сърбинъ, Стоянъ Механджи, Кръсто Кюмюрджи* и *Паунъ Сърбинъ*, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и всѣки единъ изповѣда и каза слѣдното:

„*Стоянъ Владиславовъ* отъ село *Рила*, Дупнишка каза се помина прѣди нѣколко деня. Неговиятъ движимъ и недвижимъ имотъ, достатъченъ да покрие неговитѣ дългове, се описа по шериатски редъ въ единъ надлежно подписанъ тефтеръ. Ние, като кредитори на покойния *Стоянъ*, молимъ сѫда да продаде на публиченъ търгъ всички негови движими и недвижими имоти, а получената сума да се раздѣли помежду ни, съразмѣрно съ исканията на всѣкиго".

Сѫдътъ, възъ основа на това заявление на кредиторитѣ, обяви публична продань на всички движими и недвижими имоти на покойния *Стоянъ*, лежащи въ землището на село *Рила*.

Въ послѣдния день на търга явиха се много купувачи и наддавачи. Най-голѣма цѣна наддаде за всѣки прѣдметъ християнката *Гюрга*, която бѣ законна съпруга на покойния *Стоянъ*. На реченатa *Гюрга* се продадоха и възложиха слѣднитѣ имоти:

1. Една кѫща, покрита съ керамиди, лежаща въ село Рила, на която съсѣдитѣ сѫ извѣстни, — продаде се за 720 акчета.
2. Четире черги и се възложиха за 120 акчета.
3. Единъ малъкъ бакъренъ котелъ за 100 акчета.
4. Единъ мѣденъ котелъ съ тежина 3 оки за 360 акчета.
5. Единъ срѣденъ мѣденъ котелъ за 100 акчета.
6. Едно малко мѣдно тенджере за 50 акчета.
7. Една малка мѣдна тепсия за 50 акчета.

8. Една срѣдна каца за 80 акчета.
9. Единъ локолъ(?) за 15 акчета.
10. Една желѣзна маша, една лопата и единъ саджакъ за 60 акчета.
11. Една малка брадва за 15 акчета.
12. Единъ копачъ и единъ търнокопъ за 30 акчета.
13. Една бъклица за вино за 15 акчета.
14. 3 човала за 30 акчета.
15. 2 малки пиростии за 12 акчета.
16. Единъ врѣшникъ *(сачъ)* за 20 акчета.
17. Едно теле за 50 акчета.
18. Единъ старъ волъ за 360 акчета.
19. Една дървена софра за 6 акчета.
20. Единъ овенъ за 120 акчета.
21. 2 кръбли *(футии)* за 20 акчета.
22. Едно бурило *(буре)* за 20 акчета.
23. Единъ тезгяхъ и единъ чекръкъ за 30 акчета.
24. Една малка желѣзна тава за 15 акчета.
25. Едно лозе отъ 3 уврата за 3600 акчета.

Стойностьта на всички продадени имоти възлиза на сума 5943 акчета. Тази сума се получи отъ наддавачката Гюрга напълно, защото другъ наддавачъ съ по-голѣма сума не се яви. Поменатата Гюрга взе и завладѣ всичкитѣ тия имоти и брои на сѫда сумата 5943 акчета. Сѫдътъ разпрѣдѣли тази сума и раздаде на кредиторитѣ на покойния *Стоянъ* и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѫдебенъ худжетъ днесъ, 6 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1248 год. отъ егира (8 Февруарий 1736 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Ибрахимъ ефенди Османовъ, Хюсеинъ ага Шахиновъ, Ахмедъ ага кедходаери, Ахмедъ Шахиновъ, Юсуфъ Шабановъ, Ел-Хаджи Мустафа и др.

Забѣлѣжка. На първата страница като допълнение стои написано: „Удостовѣрявамъ, че настоящиятъ худжетъ по сѫщество и по форма отговаря на шериата и закона. Смиреният кадия на Дупнишката каза: Саллихъ Мусса.

(М. П.) Саллихъ Мусса.

19.

ХУДЖЕТЪ

29 Мухаремъ 1161 г. — 19 Януарий 1748 г.

Монастирьтъ *Св. Иванъ* лежи въ планината *Рила*, Дупнишка каза, Румелийски вилаетъ. Реченатa планина е завѣщана на вакѫфа отъ покойния *Гази Мустафа паша*, чиито останки сѫ погребани въ градъ *Гейбусъ, Мала-Азия.*

Границитѣ и пограничнитѣ мѣстности на тоя монастирь сѫ доста сложни и размѣсени. Мютевелията на тоя вакѫфъ *Ел-хаджи Мустафа,* чрѣзъ бирника-писарь *Сюлейманъ ага бенъ Халилъ* и чрѣзъ писаря си *Сеидъ Ел-хаджи Али Ефенди*, е докладвалъ съ особенъ рапортъ до своя началникъ-министъръ на сѫщия вакѫфъ *Беширъ Ага*, носящъ титула *Дар-ул-сеадет-агаси*, за положението на пограничния монастирски въпросъ. *Беширъ ага* съ едно сѫдебно рѣшение увѣдомилъ императорския диванъ, отъ дѣто по тоя въпросъ, за разрѣшението му, билъ издѣйствуванъ единъ височайши царски ферманъ.

Мѣстниятъ сѫдебно-шериатски съвѣтъ, въ основа на тоя височайши ферманъ, е делегиралъ отъ своя страна съ сѫдебни права *Мевля Абдулахъ ефенди* да отиде на самото мѣсто и по сѫдебенъ редъ да опрѣдѣли и точно да означи границитѣ на имуществата на речения монастирь. Делегираниятъ сѫдия *Абдуллахъ ефенди*, придруженъ отъ горѣпоменатитѣ чиновници на свещения вакѫфъ, пристигналъ на опрѣдѣленото мѣсто, дѣто въ присѫтствието на мюсулманитѣ и християнитѣ, чиито имена сѫ написани отдолу подъ тоя актъ, е открилъ врѣмененъ и публиченъ сѫдебно-шериатски съвѣтъ, който започналъ да функционира. Тоя сѫдебенъ съвѣтъ, при започване описътъ на границитѣ на речения монастирь, е наченалъ отъ мѣстността *Елешница.* Отъ тамъ границата върви прѣзъ мѣстността, наречена *Ешек-бурнй*, отъ тамъ върви право по билото и стига до мѣстността, наречена *Лорешния.* Слѣдъ туй границата се извива и стига до кладенеца, нареченъ *Горния изворъ*, а отъ тамъ линията върви паралелно по билото до мѣстността, наречена *Дибек-таши.* Отъ тамъ границата върви паралелно съ пѫтя и стига до мѣстността, наречена *Карабунаръ*, отъ дѣто тя, вървейки все по пѫтя, минава прѣзъ срѣдата *Мермеръ-таши* и стига до мѣстността, наречена *Кръстопѫть (йолъ-гечидй).* Границата отъ тамъ върви и стига до мѣстността, наречена *Баталъ-гйолъ*, а отъ тамъ, вървейки направо по билото, пристига до мѣстността, наречена *Червена земя (кѫзълъ-топракъ).* Границата отъ тая мѣстность вървейки все по билото, стига до мѣстността, наречена *Алтънъ-градъ*; а отъ тамъ линията, като върви все по билото, стига до *Новата черква*, отъ дѣто пристига до така наречения *Другия дибекъ-*

ташъ. Границата слѣдъ това се възкачва право нагорѣ и като върви все по билото на рида, стига до мѣстността, наречена *Попова шапка*, а отъ тамъ границата слиза право надолу и допира до другия изворъ, нареченъ *Кайнакъ-суя*. Отъ това мѣсто границата взима наклонна посока и стига до мѣстността, наречена *Стрижалище (Кжркънъ)*, а отъ тамъ линията, като върви все по билото на рида, стига до така наречената мѣстность *Камънитѣ на тритѣ братя*. Слѣдъ туй границата, вървейки все по билото, се възкачва право нагорѣ и стига до мѣстността, наречена *Горниятъ носъ (Юкари-бурунъ)*, а отъ тамъ линията върви по билото, слиза право надолу и допира до мѣстността, именуема *Грамадище*. Отъ тамъ границата минава за мѣстността, наречена *Рибнитѣ езера*, отъ дѣто тя се възкачва нагорѣ и стига до мѣстността, наречена *Чемберлия*, отдѣто се спуща надолу и допира линията до другия така наченъ *Изворенъ кладенецъ*. Отъ тамъ границата, вървейки по течението на водата, стига до мѣстността, наречена *Градище*. Слѣдъ това, линията минава по течението на водата и допира до мѣстността, наречена *Владикина ливада*, а отъ послѣ линията слиза право надолу и стига до мѣстността, наречена *Карафериiска ливада*. Границата отъ тамъ възлиза право на нагорѣ, стига до мѣстността, именуема *Бачище*, върви право по билото, стига до *Крива-бара* и достига до мѣстността, наречена *Тѣснище*. Отъ тамъ границата върви паралелно по билото на рида, минава до мѣстността *Орловия камъкъ*, слиза на надолу, допира до хендека, нареченъ *Шеремѣтъ-хендегине*, отъ дѣто границата слиза право на надолу и свършва пакъ до мѣстността *Елешница*, отъ дѣто първоначално бѣ започнато.

Делегираниятъ сѫдия, въз основа на показанията на присѫтствуещитѣ хора, които като свидѣтели се изпитаха, състави и написа на самото мѣсто сѫдебенъ протоколъ, въ който описа горѣизложенитѣ граници на имотитѣ на Рилския монастирь. Подирь това сѫдията се върна въ града, яви се прѣдъ съвѣта на мѣстния шериатски сѫдъ и докладва всичко, което той е извършилъ.

Отъ доклада и отъ прочитането на съставения протоколъ се установява, че опрѣдѣленитѣ граници на горѣозначенитѣ монастирски гори и егреци, влизатъ въ границитѣ като привилегировани на речения Рилски монастирь.

Сѫдътъ, въз основа на тоя докладъ, признава опрѣдѣленитѣ по-горѣ мѣстности за дѣйствителни граници на имотитѣ на Рилския монастирь. За станалото, по желанието на странитѣ, се написа и издаде тоя сѫдебно шериатски худжетъ. Днесь 29 Мухаремъ 1161 г. отъ егира (19 Януарий 1748 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Хюсеинъ бенъ Хадъръ отъ Узунджиево; Юрукъ Али бенъ Абрахимъ отъ градъ Дойранъ; Ибрахимъ Баши бенъ Айласъ отъ Джумая; Олимпий Петровъ отъ село Рила;

Недѣлко Бѣлевъ отъ село Смочево; Георги Аврамовъ отъ село Рила; Петко Коцевъ Кацарътъ отъ село Рила; кехаята Георги Бѣлевъ отъ Дойранъ; Миланъ Бѣлевъ отъ градъ Солунъ; Бѣльо Марковъ отъ Дупница; Стойко Иванковъ отъ Дойранъ; Герги Стойковъ; Митре Янковъ отъ Дойранъ; Йорданъ Илиевъ отъ Дойранъ; Младжо Митревъ отъ Зневольнъ (Трънъ)

Вѣрно съ първообразното:

Провѣрихъ и удостовѣрихъ азъ, смиреният *Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ*, кадия на Самоковската каза.

(М. П.) *Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ.*

Забѣлѣжка.

№ 7.

Да се вземе мито два гроша.

Означеното мито отъ два гроша се получи въ касата на сѫда.

(М. П.) *Сѫдебенъ съвѣтъ на Самоковската каза.*

20.

СѪДЕБЕНЪ АКТЪ.

3 Шабанъ 1163 г. (26 Юний 1750 г.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната. —

Извѣстният монастирь, наречень по име *Свѣтовица* или *Стоица*, лежи въ Дупнишката каза, *Рила планина*, която като вакѫфъ е завѣщана отъ *Гази Мустафа паша*, на когото тлѣнните останки сѫ погребани въ града *Гейбусъ*. Монаситѣ отъ тоя монастиръ се явиха прѣдъ шериатския сѫдъ и съ сълзи на очи изложиха своето плачевно положение, като казаха:

„Отъ деня, когато страната ни е била завоевана отъ исляма, нашиятъ монастирь е служилъ за черковно религиозенъ домъ, въ който извършвахме своитѣ религиозни и безвѣрни обреди. Но тоя нашъ монастирь въ по-голѣмата си часть не е билъ поправенъ, нито черквата, нито сградитѣ на монастиря, въ които ние обитавахме. Една часть отъ тѣзи обитаеми сгради, въ които се приемаха и гости богомолци и въ които ние, като земледѣлци и овчари, живѣехме, бидé изгорена и почти се срути. Прѣди петь (5) години отъ днесъ, отъ страна на шериата и отъ страна на мютевелията

на вакѫфа се разрѣши и ни се позволи съ височайша заповѣдь, да поправимъ разрушенитѣ сгради на монастиря, като го направимъ въ онова положение, въ което се намиралъ и по-прѣди. Обаче, противъ царската воля и противъ шериата, нѣкои правителствени чиновници си позволяватъ и на сила ни заставятъ да не поправяме разваленитѣ и изгоренитѣ сгради. Тѣзи зулумкяри отъ категорията на *ехли-урф-тайфаси* не само искатъ да видятъ окончателно разоренъ нашия религиозенъ домъ, дѣто си изпълняваме своитѣ религиозни обреди, но и още съ своитѣ постоянни груби дѣйствия нито една минута не ни оставятъ на спокойствие. Поради тѣзи насилия ние, всички монаси отъ монастиря, сме принудени да се разпръснемъ на горѣ на долу и да се разоримъ материално окончателно. Нашитѣ загуби сѫ огромни, но не по-малки сѫ и загубитѣ на свещения вакѫфъ."

Кадията отъ мѣстния шериатски сѫдъ уважи молбата на монастирскитѣ монаси, санкционира я, защото отговаряше на истината и за тази цѣль издаде надлежното сѫдебно рѣшение. Споредъ това рѣшение тѫжителитѣ монаси иматъ право, възъ основа на шериата, да имъ се издаде височайши царски ферманъ, по силата на който да се запрѣтятъ отъ една страна насилията на разни чиновници върху реченитѣ монаси, а отъ друга да се допусне справедливото разрѣшение за поправкитѣ на изгоренитѣ и развалени монастирски сгради. Това рѣшение, което го издава смиреният кадия на страната, съ рапортъ го прѣдставя прѣдъ високитѣ стѫпи на Ваше Императорско Величество. Заповѣдь и повеление зависятъ отъ васъ.

3 день отъ мѣсецъ Шабанъ 1163 год. егира (26 Юний 1750 г. Р. Хр.)

Подп: Кадия на Дупнишката каза:
Муртеза.

(М. П.) *Муртеза.*

21.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Муртеза.
(М. П.) Муртеза.

27 Шабанъ 1163 г. — 21 Юлий 1750 г.

Отъ страна на Дупнишкия шериатски сѫдъ се делегира като сѫдия *Мевляне Саллихъ Ефенди бенъ Муса Ефенди*, за да разрѣши и проучи процеса на самото мѣсто по долу-изложения

прѣдметъ. Поненатиятъ сѫдия, заедно съ мюсулманитѣ, чийто имена сѫ написани отдолу подъ акта, се явиха и излѣзоха на пасбището, наречено *Чаушица-Яйлжги*, лежаще въ Дупнишка каза въ планина *Рила*, която е завѣщана отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, за поддържане съградените отъ него богоугодни заведения: джамия, медресе и имарѣтъ. Делегираниятъ сѫдия, щомъ пристигна на самата мѣстность, веднага на самото пасбище образува врѣмененъ сѫдъ и откри публично сѫдебно заседание. Прѣдъ тоя сѫдъ се яви *Мустафа ага*, който прѣдставяваше като пълномощникъ баща си *Ибрахимъ ага бенъ Мустафа ага*, заиминъ на с. *Рила*, и който е носителъ на настоящия актъ. Пълномощното като валидно се уважи и прие въ сѫда, защото то бѣ удостовѣрено по шериатски редъ съ показанията на достовѣрнитѣ свидѣтели, *Али ага бенъ Хюсеинъ ага и Али Спахия бенъ Халилъ ага.* Слѣдъ това реченияТъ Мустафа ага, въ присѫтствието на монаситѣ отъ Рилския монастирь, наречень *Свѣтовица*, а именно отцитѣ: *Мойсей Михаиловъ, Генадий Янкуловъ, Мелетий Ивановъ, Серги Петровъ, Иларионъ Стояновъ, Антимъ Андрѣевъ, Яковъ Павловъ, Арсений Дочовъ, Ромулъ Кръстевъ* и др. монаси, — изповѣда и, като пълномощникъ на баща си, каза слѣдното: „Гората и пасбището, наречени *Чаушица Яйлжги*, ги владѣемъ още ото 1106 год. егира (1694 г. Р. Хр.), дори и до сега. Границитѣ на тая гора-пасбище сѫ: линията започва отъ р. *Илийна* и върви до мѣстностьта *Градището*; оттамъ тя се извива право на горѣ, минава прѣзъ дерето на *Кръстовъ долъ* и стига до мѣстностьта, наречена *Акчамъ (бѣли чамъ)*. Оттамъ границата се изкачва на горѣ и стига до мѣстностьта, наречена *Доруга*, която се намира въ пригрѫдкитѣ на монастиря. Оттамъ тя върви на горѣ, стига до билото (сърта), върви по него и стига до върха на рупата. Сетнѣ границата се спуща право на долу и по билото стига до *Старата мандра*, която сѫща откъмъ посоката на монастиря. Оттамъ границата минава паралелно съ гората (ормана) и достига да бѣлѣжития камъкъ *Кжзълъ-ташъ* („Козьолъ ташъ“). Оттамъ пакъ паралелно съ гората границата стига до заледеното езеро, наречено „Бузли-Гьолъ“; оттамъ линията върви по рѣката. възвива малко на горѣ и пристига до върха на „Юртлука“. Слѣдъ това границата върви до мѣстностьта, наречена *Доруга*. Оттамъ границата върви по билото, спуща се надолу и стига до мѣстностьта, називаема *Кръстова лжка*. А оттамъ границата достига и свършва пакъ до сѫщата рѣка *Илийна.*

Тази гора съ горѣ-обозначенитѣ прѣдѣли ние я владѣемъ безспорно повече отъ 60 години, безъ да имало нѣкой да ни прѣпятствува. Но сега поменатитѣ монаси отъ Рилския монастирь не само ни забраняватъ да я владѣемъ, но и още произволно и съ насилие завладѣли два егрека, наречени *Токлу-егреклери*, съ омисъль да ги присвоятъ окончателно. Затова моля сѫда,

да заповѣда на реченитѣ монаси да се махнатъ отъ тѣзи наши мѣста и да ни ги оставатъ.

Отвѣтницитѣ въ отговора си възразиха и казаха слѣдното: „Твърдѣнието на пълномощника на ищеца не е вѣрно; ние не признаваме, че сме присвоили чужда гора и пасбище". Повѣреникътъ на ищецътъ, за да подкрѣпи искътъ си, прѣдстави като свидѣтели благородни мюсулмани, които да покажатъ истината по дѣлото. Тѣзи свидѣтели сж слѣднитѣ: Мехмедъ бенъ Мустафа Кетхода, житель отъ Дойранската каза, Османъ бенъ Али Кетхода; Мехмедъ бенъ Вели; Хюсеинъ и Хасанъ Мехмедови отъ селото Пороминъ, Мито Стояновъ, Иванъ Кумовъ Мавродиевъ, Кочо Ивановъ кехаята, Василъ Павловъ, жители отъ село *Рила*. Всички тия посочени лица, като свидѣтели се разпитаха отъ отъ сжда и показаха слѣдното:

„Дѣйствително ние знаемъ, че границата на горѣ-обозначената гора, наречена *Чаушица Яйлжгй*, започва отъ р. Илийна, върви до *Градището*, а оттамъ на нагорѣ минава прѣзъ рѣката на *Кръстовия-долъ* и стига до *Бъълия чамъ*. Слѣдъ това границата върви право на горѣ, стига до *Доруга*, лежаща откъмъ монастиря; тя оттамъ върви пакъ на горѣ, върви направо по билото и пристига до върха на *Рупата*. Границата отъ *Рупата* се спуща на долу и се спира до *Старата мандра*, която лежи откъмъ монастиря. Послѣ границата върви редомъ съ гората и стига до камъка, наречень *Кжзълъ-ташъ*. Отъ тоя послѣдния камъкъ линията върви паралелно съ гората и стига до *Бузли гьолъ*, оттдѣто тя върви и се качва право на горѣ до върха на *Юртлука*. Оттамъ тя върви до *Доруга*; а оттамъ право по билото границата върви и стига до *Кръстова лжка*, отдѣто тя се свършва пакъ до *Илийна рѣка*. Ние знамъ и твърдимъ, че тая гора *Чаушица* отъ 40—50 годнни насамъ я владѣе и притежава *Ибрахимъ ага*, заиминъ на с. *Рила*. По тоя въпросъ толкова знаемъ, и тъй можемъ да свидѣтелствуваме."

Сждътъ, слѣдъ като направи съгласно съ шериата нужната провѣрка за достовѣрностьта и самоличностьта на поменатитѣ свидѣтели, уважи тѣхнитѣ показания за валидни и, възъ основа на тѣхъ, рѣши и постанови тъй. Поменатата гора съ горѣ-обозначенитѣ прѣдѣли за напрѣдъ се признава за притежание на *Ибрахимъ Ага*, който може да я владѣе както си ще. А на отвѣтницитѣ-монаси се забранява да се мѣсятъ въ владѣнието на тази гора и съ това процесътъ се прѣкратява. Делегираниятъ сждия, слѣдъ като изпълни тази мисия, се върна въ градския шериатски сждъ, дѣто устно доложи прѣдъ съвѣта всичко каквото той е видѣлъ, извършилъ и рѣшилъ.

Сждътъ, възъ основа на това, за станалото по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебно-шериатски худжетъ днесъ, 27 день отъ мѣсецъ *Шабанъ* 1163 г. егира, (21 Юлий 1750 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Имамъ Сали Ефенди, Ахмедъ Язъджи, Али бенъ Хюсеинъ ага, Али Спахи бенъ Халилъ, Ел-шеихъ Мехмедъ, Ибрахимъ Беше бенъ Кара — Белля, Абди Бенъ Абдуллаховъ, Сейбанъ Юсуфъ и др.

22.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Юсуфъ.
(М. П.) Юсуфъ.

7 Сеферъ 1165 г. (15 Декемврий 1751 г.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Монаситѣ-калугери, които живѣятъ въ чифлика на монастиря въ Рилската гора, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ сѫвѣта на Дупнишкия сѫдъ и всѣки единъ по отдѣлно изповѣда и каза слѣдното:

„*Стоянъ Митревъ*, житель отъ село *Рила*, прѣди единъ день отъ днесъ се връщалъ съ своитѣ кола за насамъ. По пѫтя той стигналъ до мѣстността, називаема *Касикъ-Ташъ*, миналъ и слѣзналъ отъ *яйлъка* (гората) въ Рилската планина и тамъ внезапно му дошла болестьта *Сари-марасъ* (епилепсия), отъ която той страдалъ, изгубилъ съзнание и безъ да знае хвърлилъ се отъ камъка надолу и се самоубилъ. Поради това молимъ сѫда да делегира нѣкой членъ отъ сѫвѣта си, за да отиде на самото мѣсто и да направи огледъ върху трупа на самоубития.“

Сѫдътъ делегира отъ своя страна *Толла-Алия* да отиде на мѣстността, дѣто е станало самоубийството и да направи нужния огледъ на мъртвото тѣло на самоубития. Членъ̆ъ-сѫдия пристигна на опрѣдѣленото мѣсто, откри, споредъ шериата, импровизиранъ сѫдъ, прѣдъ който се явиха братьтъ на самоубития — *Иванъ* и сестритѣ му *Йовка и Маргита*. Послѣднитѣ ополномощиха отъ своя страна *Хаджи Ивана*, който да ги прѣдставява прѣдъ тоя сѫдъ. Пълномощникъ̆ъ *Хаджи Иванъ*, както и братьтъ на самоубития — *Иванъ* се явиха прѣдъ сѫда и изповѣдаха слѣдното:

Самоубитиятъ *Стоянъ* прѣзъ живота си дѣйствително страдаше отъ болестьта *Сари-маразъ*. При идването си за насамъ той билъ хванатъ отъ тази болесть, изгубилъ съзнание, падналъ и умрѣлъ. При това ние заявяваме прѣдъ сѫда, че не искаме и не търсимъ никакво *право за кръвнина*, *деми-диетъ*, отъ монаситѣ на монастирския чифликъ; че ние не завеждаме никакъвъ граждански процесъ за *кръвно право* противъ монаситѣ отъ Рилския монастирь“.

Съдията *Молла-Али*, слѣдъ като състави нужния протоколъ по тоя прѣдметъ, се върна отъ съдебната си делегация и се яви лично прѣдъ съвѣта на Дупнишкия съдъ, прѣдъ който изповѣда и доложи подробно за всичко, което той бѣ извършилъ.

Съдътъ, слѣдъ като изслуша делегата си, за станалото и по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя съдебенъ актъ.

7 Саферъ 1165 год. отъ егира (15 Декември 1751 г. Р. Хр.)

Свидѣтели: Ибрахимъ ага, заиминъ на селото Рила; Ахмедъ Язъджи Хюсеиновъ; Мустафа ага, заиминъ на селото Рила; Мустафа Мюхзуръ Беше; Османъ Беше Мюзуръ и др.

23

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ес-Саидъ Мехмедъ Шейхъ.

(М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ Шейхъ,

2 Джемази-юл-ахъръ 1166 г. (25 Мартъ 1753 г.)

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Наслѣдници на починалия прѣди 18 години израилтянинъ *Самуилъ Мошевъ*, който живѣ въ гр. *Дупница*, махала *Джамиатикъ*, съ: неговата законна съпруга *Сара Аврамова*, синоветѣ му *Мисаилъ*, *Моисъ и Юда*, и дъщеритѣ му *Янтула и Мариямъ*. Съгласно съ закона за наслѣдството, останалото отъ него наслѣдство се раздѣля на 64 части, отъ които: на съпругата му *Сара* се припадатъ 8 части, на синоветѣ му по 14 части и на дъщеритѣ му по 7 части.

Слѣдъ като въпросътъ за раздѣлата на това наслѣдство биль рѣшенъ по съдебенъ редъ, прѣдъ съда се явиха *Юда* и *Мисаилъ*, като пълномощникъ на сестра си *Янтула*, за да издадатъ такрирь и худжетъ, по случай, станалата продажба, за която се разправя по-долу. Валидностьта на пълномощното и самоличностьта на *Янтула* се удостовѣриха отъ израилтянитѣ *Яко Манолевъ* и *Давидъ Конортовъ*, жители отъ градъ *Дупница*.

Въ съда прѣдъ носителитѣ на настоящия актъ Рилскитѣ монаси — *Сарбони Марковъ*, *Раманъ Пейовъ*, *Несторъ Ивановъ* и *Сава Николовъ*, за които е установено, че съ взели въ свое владѣние описаната по долу къща, — *Юда* отъ свое име и *Мисаилъ* отъ името на сестра си *Янтула*, изповѣдаха и заявиха слѣдното:

„Нашата къща се намира въ гр. *Дупница*, махала *Карга-Синанъ*, до съсѣди: *Шалигановия* синъ и тѣзи рилски монаси; отъ една страна тя допираше до ридътъ, а отъ друга до обществения пѫть. Къщата бѣ на два ката; въ горния катъ имаше една

стая и салонъ, въ долния — двѣ стаи, кухня и антре; въ двора на кѫщата имаше градина и кладенецъ съ вода за пиене. Тая кѫща бѣше собственость на покойния ни баща *Самуилъ*, който я владѣеше до послѣдния си часъ. Слѣдъ смъртьта му споредъ закона за наслѣдството тя се разпрѣдѣли между менъ, *Янтула* и другитѣ наслѣдници. Азъ и *Янтула* бѣхме тогава малолѣтни. та по-старитѣ ни братя, безъ да ни питатъ, по своя воля, продадоха кѫщата на тѣзи тукъ рилски монаси. Когато обаче ние достигнахме пълнолѣтие, възбудихме дѣло противъ мочаситѣ, като изискахме да ни се възвърне припадающиятъ се дѣлъ отъ кѫщата. Сѫдътъ уважи нашия искъ и опрѣдѣли – монаситѣ да ни възвърнатъ дѣлътъ отъ кѫщата, която сега е срутена, както и да ни заплатятъ наемната стойность за него за отъ толкова години насамъ. Монаситѣ отъ своя страна изразиха желание да купятъ нашия дѣлъ. Тогава ние склонихме да имъ го продадемъ съ дѣйствителна законна продажба за 25 гроша — сума, която тѣ ни броиха и ние получихме напълно. Относително наемната стойность, която ни се пада, ние се спогодихме съ тѣхъ, като имъ я отстѫпихме, затова молимъ да се прѣкрати дѣлото. Заявяваме, че отъ сега нататъкъ ние нѣмаме никакво право надъ кѫщата и въ случай, че се възбуди нѣкакъвъ искъ за нея отъ насъ, тоя искъ да не уважава, понеже въпросътъ се разрѣши чрѣзъ спогодба, имаща сила на законъ.“

Тъй като тия устни самопризнания и заявления на ищцитѣ се потвърдиха и отъ отвѣтницитѣ монаси, то сѫдътъ ги уважи, като за станалото и, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сѫдебенъ актъ, днесъ, втори денъ отъ мѣсецъ Джемази-юл-ахъръ, 1166 г. отъ егира. (25 Мартъ 1753 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Благородния аянинъ и воевода — *Османъ ага Зюлъ Фикяръ*, *Гадъръ ага Зааде Сюлейманъ*, *Буюкли Мехмедъ ага Тимуръ*, *Шехеръ Кедходаси Хюсеинъ-ага*, *Исакъ Авамовъ израилтянинъ*, *Авраамъ Яковъ израилтянинъ*, *Кало Авамовъ израилтянинъ*, *Мухзуръ Мустафа Беше*, *Мухзуръ Османъ Беше* и други.

24

ХУДЖЕТЪ

за спогодба, издаденъ отъ кадията на Татаръ-Пазарджийската каза, смирения Есаидъ Шейхъ Ахмедъ.

(М. П.) Шейхъ Ахмедъ Есаидъ.

30 Джемази-юл-евелъ 1169 г. (20 Февруарий 1756 г.)

Муса Османовъ, отъ тайфата *Бостани*, житель отъ махалата *Диване-Сагъръ*, въ града *Татаръ-Пазарджикъ*, се яви прѣдъ съвѣта на *Татаръ-Пазарджикския* сѫдъ и въ присѫтст-

вието на носителитѣ на настоящия актъ, именно монаситѣ: Никита Куйовъ, Ромулъ Костуръ-Зааде, Месарий, Серафимъ, Кесарий, Мойсей, Харитонъ, Пахомий, Севастий и Ефтимий — каза и изповѣда слѣдното:

„По-прѣди на поменатитѣ монаси бѣхъ далъ въ заемъ въ готови пари сто и дванадесеть гроша. Лихва на тая сума уговорихме се да ми заплатятъ четиресеть гроша. А всичката сума, която тѣ ми се задължиха да платятъ възлизаше на сумата сто и петдесеть и два гроша. Днесъ исканата отъ тѣхъ тази сума 152 гроша азъ напълно я получихъ и приехъ отъ монаситѣ и за напрѣдъ нѣмамъ да търся отъ тѣхъ нищо.“

Тази изповѣдъ на речения *Муса* се потвърди и отъ присѫтствующитѣ монаси, които казаха се кимване глава, че е вѣрно.

Сѫдътъ уважи това заявление на *Муса*, потвърди изповѣдьта му и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѫдебенъ худжетъ — днесъ 30 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1169 год. отъ егира, или 1756 год. отъ Р. Хр. (20 Февруарий 1756 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Бостани Али ага, Хюсеинъ Ага, Пиринчъ Хасанъ ага, Заимъ Сюлеймань ага, Мухзуръ Османъ Беше, Ибрахимъ Ефенди, Юрукъ Ибрахимъ ага и др.

25.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Османъ Юмеръ Ефенди.

(М. П.) Османъ.

29 Рамазанъ 1174 д. (23 Априлъ 1761 г.)

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣднята:

Възъ основа на височайшата царска заповѣдь, която съ бюрултия, издадена отъ негово високо-прѣвъзходителство генералъ губернатора на *Румелийскаша область* пристигна, се заповѣдваше на мѣстната власть, щото процесътъ по долу-обозначеният прѣдметъ да се разгледа и рѣши на самото мѣсто отъ мѣстната сѫдийска власть. Валията на *Румелия* опрѣдѣли своя си башъчохадаръ *Маликъ-ага* да го прѣдставлява при разглеждание и рѣшение на дѣлото. Прѣдъ пълния съставъ на съвѣта отъ Дупнишкия шериатски сѫдъ се явиха не само речения *Башъ-Чохадаръ Салихъ ага*, но още монаситѣ отъ Рилския монастирь, лѣжащъ въ планина *Рила*, Дупниша каза, а именно: *отецъ Нефталинъ Петровъ, отецъ Максимъ Ивановъ, отецъ Пахоми Теодоровъ и отецъ Радославъ Михаиловъ*. Тѣзи монаси, лично за себе си и като пълномощници на други монаси отъ сѫщия мо-

настирь, възбудиха искъ срѣщу присѫтсвующия въ сѫда заиминъ Ел-Хаджи Хасанъ Ибрахимовъ, житель отъ града *Джумая*, Дупнишка каза, като казаха и изповѣдаха слѣдното:

„Прѣди една година, т. е. отъ датата на настоящия актъ поменатиятъ Ел-Хаджи Заимъ дойде при насъ въ монастиря и ни заяви, че купилъ монастиря и той билъ станалъ законенъ притежатель на него. Вие, монаситѣ, които живѣете въ тоя монастирь, сте мои покорни рай". Една наша стая отъ монастиря той я запечати. Въ сѫщото врѣме той взе и ограби отъ насъ на сила 1,000 *гроша*, които въ готови пари се намираха въ тази стая. Независимо отъ това той ни ограби още и слѣднитѣ скѫпоцѣнни вѣщи: три сребърни кандила, оцѣнени за 170 гроша; 2 сребърни идолопоклонически статуи (идоли), оцѣнени за 70 гроша, 3 коня, оцѣнени за 60 гроша: единъ казанъ, оцѣненъ за 61 грошъ; единъ сребъренъ поясъ, оцѣненъ $11^1/_2$ гроша и едни дисаги. Освѣнъ това той взе отъ насъ и други тридесетъ и петъ гроша за да отвори стаята ни, която, той бѣ запечатилъ. И тъй общата сума на вѣщи и пари, която реченията Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ ограби на сила отъ монастиря ни, възлиза на $1407^1/_2$ гроша. Това обстоятелство още миналата година, прѣди 11 мѣсеци отъ днесъ, когато възбудихме дѣло срѣщу реченията заиминъ, се доказа прѣдъ сѫда и прѣдъ бившия кадия на Дупнишката каза — *Ахмедъ Ефенди*. Послѣдниятъ още тогава издаде ни едно сѫдебно рѣшение по тоя въпросъ.

Въ текста на това рѣшение между другото се говори и слѣдния пасажъ: Отвѣтника *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ* изповѣда и призна прѣдъ сѫда, че е взелъ и ограбилъ отъ Рилския монастирь 1,000 гроша въ готови пари, както и $372^1/_2$ въ вѣщи, които се оцѣнихa на тази сума. Сѫщо той бѣ взелъ и други 35 гроша, за да отвори стаята, която той бѣ запечатилъ. Възъ основа на това самопризнание, поменатиятъ Хаджи Асанъ Заимъ бѣ осѫденъ да заплати на монаситѣ отъ Рилския монастирь сумата $1407^1/_2$ гроша. За тази цѣль издаде се и надлежния изпълнителенъ листъ по събиране на тая сума. Но събирането и до днесъ не можа да се изпълни.

Поради това сега най-покорно молиме почитаемиятъ сѫдъ да разгледа отново тоя нашъ процесъ и съгласно съ рѣшението, издадено отъ бившия Дупнишки кадия, *Ахмедъ Ефенди*, да се осѫди реченията *Ел-Хаджи Хасанъ* да ни заплати още сега сумата отъ $1,407^1/_2$ гроша, споредъ както тя е прѣдвидена и въ бюрултията на речения мубаширъ, който нарочно е пристигналъ да изпълни това рѣшение." На зададения отъ сѫда въпросъ, отвѣтникътъ Ел- Хаджи Хасанъ Заимъ възрази и каза така: „Не признавамъ и не дължа нищо на ищцитѣ." Отъ монаситѣ — ищци се поискаха лични доказателства, съ които да докажатъ искътъ си. Ищцитѣ посочиха за свидѣтели присѫтствующитѣ въ сѫда благородни и справедливи мюсулмани: *Мустафа Беше бенъ Ибрахимъ* отъ градъ *Дупница*, и *Бошнакъ Османъ Беше бенъ*

Хасанъ, житель отъ с. *Баня*. Сѫдътъ привлѣче тѣзи лица за свидѣтели и на за запитването имъ какво има да кажатъ, тѣ казаха и засвидѣтелствуваха слѣдното: Прѣди 11 мѣсеци отъ днесъ, въ заседанието на сѫщия сѫдъ, дѣто и ние присѫтствувахме, поменатиятъ *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ*, дѣиствително призна и изповѣда, че е взелъ отъ монастиря 1,000 гроша въ готови пари; че той ограбилъ монастирски вѣщи, които сѫ: 3 сребърни кандила, оцѣнени за 170 гроша; двѣ идолопоклонски фигури, оцѣнени за 70 гроша; 3 коня — за 60 гроша. Единъ казанъ — за 61 грошъ. Единъ сребърень поясъ — за $11^1|_2$ гроша и едни дисаги. Освѣнъ това той бѣ взелъ и други 35 гроша за отваряне на една стая, която бѣ запечатилъ той. Слѣдователно реченията *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ* призна, че е ограбилъ и взелъ отъ монастиря $1,407^1|_2$ гроша. Ние по тоя въпросъ тъй знаеме и тъй можеме да засвидѣтелствуваме.“ Сѫдътъ въвъ основа на тѣзи свидѣтелски показания, които бидоха приети и уважени, рѣши и осѫди поменатиятъ *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ* да заплати на монаситѣ отъ Рилския монастирь сумата $1407^1|_2$ гроша, — сума, която той бѣ ограбилъ въ готови пари и въ сѫпоцѣнни вѣщи, както и 35 гроша за отваряне на стаята, що той бѣ я запечатилъ. Заповѣда се при това на речения *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ* да заплати незабавно тази сума на реченитѣ монаси. За сталото по желанието на странитѣ, сѫдътъ издаде и написа настоящиятъ сѫдебенъ худжетъ, днесъ 29 день отъ мѣсецъ Рамазанъ, 1174 година отъ егира. [23 Априлий 1761 год. Р. Хр.]

Свидѣтели: Мустафа Ага Беше, Ибрахимъ Ага, заиминъ на с. Рила, Сердаръ Мехмедъ Ага, бенъ Хасанъ, Синътъ му, Хасанъ Ага, Мустафа Беше, бенъ Ел-Хаджи Османъ, Мухзуръ Османъ Беше, бенъ Хасанъ Беше, Мухзуръ Ес-саид-Юсуфъ Беше и др.

26,

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Софийската каза, смирения Мехмедъ Сайдъ Мюслиманъ-Зааде.

(М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ.

27 Мухаремъ 1175 г. (17 Августъ 1791 г.)

За да се напише и издаде тоя сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната:

Попъ Стефанъ, отъ махалата *Кори-Чешме* въ гр. София, се яви прѣдъ съвѣта на Софийския сѫдъ и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ попъ Иванчо, изповѣда и заяви тъй:

„Собствената ми кѫща, лежаща въ махалата *Кори-Чешме*, която граничи съ кѫщитѣ на Тодоръ Дулгерина, на Стойко Дул-

герина, на Цвѣтанъ Мумджията и съ обществения пѫть, — обема *долния етажъ*: двѣ стаи, една зимна-стая, два зимника, единъ кладенецъ, дворно мѣсто и градина, а *горния катъ*: една горня стая. една прохладна стая, една отлукана (сѣнарница). Тази ми кѫща, съ всичкитѣ ѝ права и принадлежности днесъ продадохъ за 400 гроша, съ законна продажба, лишена отъ умисъль за измама, на присѫтствующия въ сѫда попъ Иванчо. Послѣдниятъ купи и завладѣ тая кѫща по законенъ редъ, брой ми сумата отъ 400 гроша, която и азъ напълно получихъ. Заявявамъ, че за напрѣдъ въ тази кѫща азъ нѣмамъ никакъвъ дѣлъ, напротивъ, тя става собственость на речения попъ Иванчо, който може и дай Боже да се разпорежда съ нея както си ще.“

Сѫдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за спокойствие, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сѫдебенъ актъ — днесъ 27 Мохаремъ, 1175 г. егира (17 Августъ 1761 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Бакалъ Мито, Берберъ Османъ Челеби, Али Челеби, Берберъ Мехмедъ Калфа, Бакалъ Хаджи Мехмедъ, Мустафа Ефенди, имаминъ на махалата *Кори-чешме*. Бакалъ Христо, Мумджи Цвѣтанъ, Такеджи Николчо и др.

27.

ХУДЖЕТЪ

7 Ребби-юлъ-евелъ 1176 г. (15 Септемврий 1762 г.)

Този актъ се състави и написа поради слѣдната причина:

Множество народъ на тълпи на тълпи жители на града и на казата *Мѣлникъ*, се явиха прѣдъ съвѣта на Мѣлнишкия шериатски сѫдъ, прѣдъ който казаха и изповѣдаха слѣдното:

Монастирьтъ *Рила* се намира въ Дупнишката каза, която е много близосъсѣдна на нашата каза. Прѣзъ течение на 1172 година отъ егира на монаситѣ отъ тоя монастирь бидоха откраднати три кесии сребърни акчета и разни вѣщи. Пострадалитѣ отъ обира монаси заявиха въ сѫда процесъ срѣщу подозрени монаси отъ сѫщия монастирь. Подозренитѣ монаси се привлѣкоха въ сѫда, доказа се тѣхното обвинение, и осѫдиха се споредъ закона. Подиръ една година обаче, тѫжителитѣ монаси, по подстрекателство на аянина Заимъ Мустафа Ага и на нѣкои тѣхни другари-съмишленици, по религиозна омраза накараха ги да се откажатъ отъ първата прѣсѫда и да възбудятъ обвинение по тази кражба срѣщу бившия прѣстѫпникъ, жительтъ на градъ *Дупница*, Ел-Хаджи Хасанъ Ага. Тѫжителитѣ монаси съ прозба до *Румелискийя Валия* се оплакаха, че обиратъ и кражбата сѫ извършени не отъ другиго, а отъ Ел-Хаджи Хасанъ Ага, който е „сабикалия“ (рецидивистъ) въ подобни прѣстѫпления. Тѣ въ молбата си про-

сѣха да се изпрати единъ царски мубаширъ, за да се залови реченията Хаджи Асанъ Ага. Царскиятъ мубаширъ пристигна въ градъ *Джумая*, залови и арестува Хаджи Асанъ Ага, като го окова въ тежки желѣзни вериги, безъ обаче да се намѣри върху него нѣщо, което да хвърля сѣнка отъ подозрение. Взеха му на сила 1,500 гроша — съ други още пари отъ 2,750 гроша като *мубашириѣ-хаккй* го ограбиха и го разориха.

Ние всички като знаемъ, че реченията Ел-Хаджи Асанъ Ага е не правилно обвиненъ и безъ всѣкаква вина му се причиниха огромни врѣди и загуби поради незаконното му ограбване на парични суми, — то молимъ сѫда, въ основа на височайшата царска заповѣдь и съгласно съ свещеннага фетва да му се повърне на дирѣ сумата отъ 8½ кесии акчета, която да се събере отъ виновницитѣ и отъ тѣзи, отъ които се слѣдва. Тази наша колективна молба като се придружи съ сѫдебно рѣшение отъ сѫда, да се прѣпроводи чрѣзъ *Румелийския валия* въ императорския диванъ за по-нататъшно разпореждание."

Сѫдътъ рѣши и уважи въпроса по тази молба и за по-нататъшно разпореждание я изпроводи до негово императорско величество султана, отъ когото зависи заповѣдь и повеление. 7 день отъ мѣсецъ *Реби-юл-евелъ* 1176 година отъ егира (септемврий 1762 год. Р. Хр.)

Подп: смиреният кадия на Мѣлнишката каза: *Мехмедъ*,
(М. *П.*) *Мехмедъ*.

28

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Татаръ-Пазарджикската каза, — смирения Салихъ Исмаилъ.
(М. П.) Салихъ Исмаилъ

10 Ребби-юлъ-евелъ 1176 г. — 18 септемврий 1762 г.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣднята:

Станчо Илчозъ, житель отъ махалата „*Ибрахимъ-Беше*" въ градъ *Татаръ-Пазарджикъ*, се явилъ прѣдъ съвѣта на мѣстния сѫдъ и, въ присѫтствието на носителката на настоящия актъ *Митра Станчова*, възбудилъ срѣщу нея искъ, като каза и изповѣда слѣдното:

„Тъща ми, реченатa *Митра*, ми длъжи отъ частна смѣтка двайсеть гроша и трийсеть пари — сума, която не иска доброволно да ми заплати. За това моля почитаемия сѫдъ да осѫди казаната *Митра* и да ми събере отъ нея исканата сума (12 гроша и 30 пари)".

Помѣнатата *Митра* въ отговора си възрази прѣдъ сѫда така:

„Прѣди три години отъ датата на настоящия актъ се помина дъщеря ми *Султана*, която бѣ законна жена на ищеца *Станчо*. Покойната остави въ наслѣдство имоть. Дѣлътъ, който се падаше на менъ, азъ го получихъ отъ ржцѣтѣ на ишеца *Станчо*. По тоя начинъ всичкитѣ ни частни взимания, както и по въпроса за наслѣдството, уравнихме, наплатихме се единъ други и не останахме да си дължимъ помежду си нито пара. Така че, всички наши претенции, които имахме отъ по-прѣди, прѣкратихме ги по взаимнообразно наплащане. За това азъ зная, че не дължа нито пара на ищеца речения *Станчо*".

Ищецътъ обаче възрази, че непризнава да е ставало наплащане между него и отвѣтницата *Митра*.

Сждътъ поиска отъ послѣдната свидѣтелски доказателства, съ които да докаже тя това обстоятелство. *Митра* посочи за свидѣтели присжтствующитѣ въ сжда първенци-християни, именно: *Димитъръ Райковъ-бояджия и Стефанъ Радевъ-кафтанджията*. Реченитѣ свидѣтели по сждебенъ редъ се разпитаха и като свидѣтели заявиха и казаха така:

„Ние знаемъ, че поменатата *Митра*, прѣди три години отъ днесъ, когато се помина дъщеря ѝ *Султана*, си получи припадаещия ѝ се дѣлъ отъ наслѣдственитѣ имоти, които бѣха останали отъ покойната *Султана*. Тази своя наслѣдствена часть тя я получи направо отъ зетя ѝ *Станчо*. Така щото всичкитѣ давания и земания, които тѣ помежду си имаха дотогава — било по реченото наслѣдство, се наплатиха до пара. Всичко каквото имаха тѣ да взиматъ и да даватъ помежду си се изплатиха и никой отъ тѣхъ не остана нѣщо дължень. Ние по тоя въпросъ тъй знаемъ и тъй можемъ да засвидѣтелствуваме".

Сждътъ, слѣдъ като направи слѣдуемата се отъ закона провѣрка за честностьта и достовѣрностьта на свидѣтелитѣ, уважи тѣхнитѣ показания и възъ основа на това рѣши и постанови: „Искътъ на ищеца *Станчо* се отхвърля като неоснователенъ и дѣлото му се прѣкратява. За станалото и по желание на странитѣ се написа и издаде тоя сждебенъ актъ, днесъ 10 день отъ мѣсецъ Реби-юл-евелъ 1176 год. отъ Егира, (18 септемвий 1762 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Серъ-Мухзуранъ Абдулахъ Челеби; Халилъ Ефенди, писарьтъ на този актъ; Кятипъ Абдурр-ахманъ Ефенди; Арапъ-Оглу Мустафа Беше; Сердаръ Хасанъ ага; и др.

29.

ХУДЖЕТЪ

1 Реджебъ 1176 г. — 4 януарий 1763 г.

Този сждбенъ актъ де се напише и прѣдстави прѣдъ върховното началство, причината е слѣднята:

Жителитѣ отъ казата *Разлогъ* на голѣми групи, се явиха прѣдъ съвѣта на Разложкия сждъ, изповѣдаха и казаха слѣдното:

„Прѣзъ течението на 1172 год. отъ егира (1758 год. отъ Р. Хр.), се откраднаха отъ Рилския монастирь отъ монаситѣ, които живѣятъ тамъ, Дупнишка каза, лежаща близо до нашитѣ граници на казата ни, три кесии сребърни акчета и разни вѣщи. По тази кражба се породи силно подозрение между самитѣ монаси, че ужъ нѣкои отъ тѣхъ сж извършили тая кражба. За това бѣ се възбудилъ прѣдъ сжда углавенъ процесъ. Въ тоя процесъ се откриха и доказаха несъмнѣни доказателства, че кражбата е извършена отъ самитѣ монаси, поради това сждътъ разрѣши тогава този процесъ въ врѣда на монастѣ понеже тѣ сами се компрометирали. Но, слѣдъ изтичането на една година, аянинътъ на града — *Юмеръ Мустафовъ*, заедно съ нѣколко свои съмишленици, сполучватъ да убѣдятъ реченитѣ монаси и да се откажатъ отъ първата имъ присжда, която бѣ издадена по това дѣло, и съ която се обвиняваха нѣкои монаси отъ самия Рилския монастирь. Монаситѣ, по поводъ подстрѣканието на речения аянинъ, се оплакаха отново до *Румелийскиятъ валия*, като заявиха, че кражбата е извършена отъ бившия разбойникъ *хаджи Хасанъ*, житель отъ града *Джумая*, Дупнишка каза, и молѣли да имъ проводятъ единъ мубаширъ, за да се залови речения разбойникъ. Валията на *Румемийската область* уважилъ молбата на монаситѣ отъ Рилския монастирь и бѣ проводилъ своя си мубаширъ. Пратениятъ царски мубаширъ пристигна въ града, залови *хаджи Хасана*, окова го въ желѣзни вериги, и хвърли въ тъмница. При това въ речения *хаджи Хасана*, ако и да не се намѣри нѣщо подозрително по тази кражба, насила му взеха освѣнъ хиляда и петстотинтѣ гроша, но и още го ограбиха, като по единъ насилственъ и принудителенъ начинъ му взѣха други двѣ хиляди и седемстотинъ и петдесеть гроша, като — *„право на мубаширие“*. Ние понеже всички знаемъ че това дѣйствие спрѣмо речения *хаджи Хасана* е незаконно; и понеже знаемъ още, че той несправедливо търпи огромни загуби, като му взиматъ на сила огромна парична сума отъ осемь и половина кесета съ сребърни акчета, — то ние отъ желание да възстановимъ честьта на мохамеданската религия, съгласно съ височайшата заповѣдь и съ свещенната фетва, — именно съ документи, които той владѣе въ ржцѣтѣ си, най-покорно молиме сжда въ името на правдата да благоволи и да направи потрѣбното, прѣдъ когото се слѣдва, за да му се повърнатъ надирѣ ограбенитѣ му осемь и половина кесета сребърни акчета. Тѣзи негови ограбени акчета да се събератъ отъ тѣзи, които сж виновни за неговото незаконно прѣслѣдване, като обезщетение за огромнитѣ му врѣди и загуби. Нашата колективна молба въ видъ на мазбата ще молимъ сжда да я оформи на сждебно рѣшение, което да се проводи и прѣдстави прѣдъ *Румелийския диванъ* за понататъшно негово разпореждане по тоя въпросъ“.

Сѫдътъ прие радушно самопризнанието на просителитѣ и по желанието на избранитѣ старейшини издаде настоящия сѫдебенъ шериятски илямъ. Тоя сѫдебенъ актъ ще се изпрати по сѫдебенъ редъ на Негово Високо Прѣвъзходителство генералъ губернатора на *Румелия*, за по нататъшно негово разпореждане тъй като заповѣдь и повеление зависи отъ господство му.

1-вий день отъ мѣсецъ Реджебъ 1176 г. отъ егира (4 януари 1763 год. Р. Хр.).

(Под.) *Казайскеръ на Румелия и кадия на Разложката каза, смирения Ебу-Бекиръ,*

(М. П.) *Ебу-Бекиръ.*

30.

ХУДЖЕТЪ

Издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Исмаилъ.

(М. П.) Исмаилъ,

21 Зилхидже 1177 г.—9 юний 1764 год.

Този актъ се издаде и написа, поради слѣдната причина: Законни послѣдници на убития *Кара-Мехмедъ Абдуллаховъ*, който бѣ житель на *Авретхисарската каза*, въ *Румелия*, се указаха по шериата законната му съпруга Алиме, дъщеря Абдулъ-Керимова; пълно лѣтнитѣ му дъщери: Фатиме, Айша, Есмане и Амине; о це и братовиятъ му синъ *Хасанъ*. Убитиятъ *Кара-Мехмедъ* бѣ убитъ, прѣди една година отъ днесъ въ гората, наречена *Кади-Яйлжги*, лежаща въ *Рила планина*, Дупнишка каза. Той бѣ кехая на овцетѣ, принадлежащи на *Шахъ Пенди Зааде Елъ-Хаджи Юмеръ* Ага.

Горѣспоменатитѣ наслѣдници съ законенъ пълномощенъ актъ, опълномощиха отъ своя страна *Ель-Хаджи Юсуфъ, бенъ Юмеръ*, житель отъ сѫщата *Аврет-Хисарска каза*, съ цѣль да възбуди процесъ, а въ случай на нужда да се спогажда и помирява. Пълномощното на *Ел-Хаджи Юсуфа* се удостовѣри, прие и уважи отъ сѫда, въ основа на показанията на свидѣтелитѣ *Мустафа бенъ Ел-Хаджи Мехмедъ Ага* и *Хусейнъ бенъ Велиединъ*. Съгласно съ височайшата заповѣдь и бюрултията, издадена отъ генералъ-губернатора на *Румелийската область*, която бѣ и адресирана съ тази заповѣдь заедно до *Румелийския* мютеселимъ, както и до менъ, скромния кадия, ми се прѣдписваше да направя потрѣбното, за да се разгледа отъ мѣстния сѫдъ долу-изложения процесъ. Споредъ тѣзи високи заповѣди, за прѣдставитель на Румелийския валия се назначава по дѣлото

като мубаширъ *Халилъ Чаушъ*, който е единъ отъ придворнитѣ славни чауши. А за прѣдставитель на *Румелийския мютеселимъ* по сѫщото дѣло се назначава като мубаширъ, *Мустафа Ага*, който е сѫщо единъ отъ славнитѣ началници, наречени: *Бирунъ-Агалари*. Слѣдъ като се констатира това обстоятелство и се регистрира въ сѫда, яви се прѣдъ съвѣта на мѣстния сѫдъ пълномощникътъ *Ел.-Хаджи Юсуфъ Ага*. Послѣдниятъ въ присѫтствието на носителитѣ на настоящия актъ, монаситѣ отъ Рилския монастиръ, именно: егуменътъ на монастиря *отецъ Клеопий Йовчевъ*, *отецъ Тодоръ Стояновъ*, *отецъ Неофитъ Петровъ*, *отецъ Тимотей Кръстевъ* и др. монаси отъ монастиря, чиито имена сѫ извѣстни, — заяви и като пълномощникъ изповѣда слѣдното:

„Поменатиятъ *Кара-Мехмедъ* е баща на горѣозначенитѣ наслѣдници, на които азъ съмъ повѣреникъ. Той е билъ убитъ отъ присѫтствуващитѣ тукъ четирма монаси. Като пълномощникъ искамъ отъ егумена Клеопий, както и отъ неговитѣ другари-монаси, *право за кръвнина*, наречено „*Деми-диетъ*“. Съгласно съ шериата моля сѫда да запита реченитѣ монаси по това дѣло“.

Въ отговора си, поменатитѣ монаси възразиха и казаха така: „Ние не сме извършили убийството; не се признаваме за виновни и молимъ сѫда да ни оправдае отъ всѣкаква отговорность по това дѣло“. За подкрѣпа на това дѣло поискаха се отъ пълномощника лични доказателства, съ които да докаже виновностьта на реченитѣ монаси. Такива доказателства обаче пълномощникътъ реченията *Елъ-Хаджи Юсуфъ*, не може да прѣдстави. Поради това странитѣ, по това дѣло посрѣдствомъ помирители-мюсулмани, се спогодиха и помириха окончателно, споредъ слѣднитѣ условия: поменатитѣ монаси се задължиха да заплатятъ на пълномощника *Елъ-Хаджи Юсуфа*, сумата 15 (петнайсеть) гроша за право по *деми-диета*. Пълномощникътъ слѣдъ като получи напълно сумата 15 гроша, заяви, че за напрѣдъ неговитѣ довѣрители, като наслѣдници на убития *Кара-Мехмедъ*, нѣма да претендиратъ по това дѣло, нито по угловенъ редъ, нито по граждански, и че тѣ се отказватъ да търсятъ отъ реченитѣ монаси каквито и да сѫ парични искания; нито ще бждатъ тѣ враждебни и злѣ настроени къмъ монаситѣ отъ Рилския монастиръ. Защото ние съ тѣхъ окончателно се спогодихме и помирихме. Възбужденията отъ насъ угловенъ процесъ, както и гражданскиятъ ни искъ за *Деми-диетъ*, желаемъ да се прѣкратятъ по недоказаность“.

Сѫдътъ прие напълно думитѣ, изказани отъ речения пълномощникъ, уважи ги, и слѣдъ това потвърди станалата окончателна спогодба, която се счита за безвъзвратна и за влѣзла въ законна сила.

За станалото, по желанието на странитѣ, се написа и издаде тоя сѫдебно-шериатски спогодбенъ актъ, днесъ 21 день отъ мѣсецъ Зилхидже, 1177 г. отъ егира (9 юни 1764 г.).

Свидѣтели: Славенъ придворенъ мубаширъ, Халилъ Чаушъ; Мустафа Ага, сѫщо мубаширъ; Ель-Шейхъ Садикъ Ефенди, бенъ

Ель-Шейхъ Ибряхимъ Ефенди; Ебу-Бекиръ Ага, бенъ Ель-Хаджи Шахинъ Ага; Ель-Хаджи Юмеръ Ага, бенъ Мехмедъ; забитъ Ель-Хаджи Хасанъ Заимъ; Ель-Хаджи Юсуфъ Ага забитъ; Сердари-Сабикъ Юсуфъ Ага; Ахмедъ Ага, бенъ Мустава Ага; Ода Баши Хасанъ, бенъ Мехмедъ; Шехеръ Кетходаси; Хусейнъ Ага Мустафовъ; Мехмедъ Ефенди Мустафовъ; Серъ Мухзуранъ Мустафа Беше: Мухзуръ Ибрахимъ Беше и др.

31.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Златишката каза, смирения Сюлейманъ (М. П.) Сюлейманъ.

29 Саферъ 1182 год. — (4 Юлий 1868 год.)

До негово благородие Ахмедъ Бей, управитель на селото *Тетевенъ*.

Слѣдъ поздрава ми, увѣдомявамъ те, че малолѣтната мома Теодора, живуща въ с. Тетевенъ, стана причина да се напише това ми мураселе. Тя е била законна дъщеря на християнина Начо, който по-прѣди се поминалъ. За настойница на тая малолѣтна мома сѫдътъ е назначилъ майка и Райка. Послѣднята е заявила искъ прѣдъ сѫда, и въ присѫтствието на отвѣтницата Райна, е казала и изповѣдала слѣдното:

„Азъ по-прѣди бѣхъ настойница на малолѣтната си дъщеря Теодора. Баща ѝ Начо притежаваше въ село Тетевенъ една кѫща и едно праздно дворно мѣсто, чийто съсѣди бѣха извѣстни между жителитѣ отъ нашето село. Тази кѫща и дворно мѣсто, посрѣдствомъ парична сума, бѣха били продадени и прѣдадени въ ржцѣтѣ на купувача имъ. Слѣдъ продажбата на този имотъ бащата на Теодора — Начо, внезапно се помина, слѣдствие на което въпросната кѫща и дворъ останаха непродадени, като притежание на малолѣтната Теодора. Поменатата Райна обаче иска на сила да завладѣе въпроснитѣ кѫща и дворъ. Тя се съпротивява и не иска да ги напусне доброволно. Поради това азъ, въ качеството си на майка и настойница на Теодора, възбуждамъ тоя процесъ и искамъ по сѫдебенъ редъ прѣдаването на въпроснитѣ кѫща и мѣсто, за да ги владѣя".

Противната отвѣтна страна възрази слѣдното: азъ признавамъ че е станала окончателна продажба на този имотъ и искамъ да го владѣя; не искамъ да го отстѫпа и повърна.

Сѫдътъ поиска отъ отвѣтницата доказателства, съ които да се подкрѣпятъ възраженията, за че е имало наистина продажба за въпроснитѣ кѫща и дворъ. Тя, като не може да прѣдстави такива доказателства, прѣдложи на речената Райка клетва въ смисълъ, че тя не знае да е ставала подобна окончателна про-

дажба. Ищцата Райка по сждебно шериатски редъ, се заклѣ че дѣйствително незнае нищо, да е станала окончателна продажба. Сждътъ уважи искътъ на ищеца и отвърна протеститѣ на отвѣтната страна.

Настоящиятъ актъ се написа и състави отъ сжда на 29 Сеферъ, 1182 г. отъ егира (4-и Юлий 1768 год.).

Настоящето мураселе се изпрща на Райна за да ѝ се съобщи резултата на дѣлото ѝ.

Подп.: Златишки кадия:
Сюлейманъ Ефенди.

32.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Джумайската каза, смирения Муртеза — (М. П.) Муртеза.

17 Зилхидже 1182 год. (11 Априлъ 1769 год.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Отецъ Василий Михайловъ, който споредъ правилата на християнския номоканонъ, бѣ избранъ за егуменъ на Рилския монастирь, Дупнишка каза, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и въ присжтствието на носителя на настоящия актъ Абдулъ-Фетахъ ага, бенъ Ел-Хаджи Хасанъ ага, изповѣда и каза слѣдното:

„Съгласно съ старитѣ наредби и християнския номоканонъ управлението дѣлата на речения монастирь е било повѣрено въ ржцѣтѣ на егуменитѣ на монастира. Възъ основа на тѣзи законни стари традиции, които сж били уважавани отъ властьта, азъ прѣди една година станахъ егуменъ на поменатия монастирь и като такъвъ водѣхъ приходоразходнитѣ му книги. Миналата година, за да се посрѣщнатъ нѣкои необходими нужди на монастиря, азъ, като егуменъ взехъ въ заемъ петь хиляди гроша отъ речения Абдулъ-Фетахъ ага. На опрѣдѣления срокъ ние не можахме да изплатимъ тази сума на поменатия ни кредиторъ. Поради това бѣхме принудени да ипотекирами нѣкои доходни недвижими имоти, принадлежащи на тоя монастирь. Така щото срѣщу сумата отъ петь хиляди гроша ние заложихме и ипотекирахме слѣднитѣ монастирски недвижими имоти, а именно:

а) Двадесеть и четири пазбища и егреци, които лежатъ въ планината Рила, и на които мѣстноститѣ и съсѣдитѣ сж добрѣ извѣстни между околното население;

б) Четири воденици на вода, както и четиредесеть уврати лозя, лежащи въ землището на селото Рила. Съсѣдитѣ и мѣстноститѣ на лозята и воденицитѣ сж извѣстни тоже между населе-

нието. Всички тѣзи горѣизброени монастирски недвижими имоти, заедно съ тѣхнитѣ права и принадлежности, ние ги ипотекираме и залагаме срѣщу дългътъ ни отъ петь хиляди гроша, и ги прѣдаваме въ ржцѣтѣ на кредитора Абдулъ Фетахъ ага. Послѣдниятъ прие тази ипотека, прѣхвърлиха се върху него тѣзи имоти и той ги завладѣ. Слѣдъ това рекениятъ Абдулъ-Фетахъ ага всички тѣзи монастирски имоти ни ги повърна надирѣ подъ наемъ, като му плащаме седемстотинь гроша годишенъ наемъ".

Сждътъ прие и уважи самопризнанието на егумена на Рилския монастирь отецъ Василия; утвърди както станалата ипотека, а тъй сжщо и годишната й наемна стойность на ипотекиранитѣ имоти. За станалото, по желанието на странитѣ, сждътъ написа и издаде тоя сждебенъ худжетъ днесъ, 17 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1182 год. отъ егира (13 Априлий 1769 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Ес-Саидъ Мустафа, бенъ Сулейманъ ага; Фазли ага; Калъчъ Али-Вели ага; Ел-Хаджи Ахмедъ; Молла Дурмишъ; Дервишъ Чобанъ—Рале; Лазаръ Груевъ Пусовали; Младенъ Караджа; Мойсо Релинъ; Харизанъ Дюлгеринъ; Цвѣтко Червенковъ; Петре Джелевъ отъ селото Вролошъ; Вълчо отъ селото Скрино; Лазаръ отъ селото Дуково; Попъ Дойчинъ отъ сжщото село; Попъ Петко отъ градъ Дупница; Минчо Кюркчи; Стойчо Голавода; Новакъ Борисъ; Хаджи Недо; и др.

33.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Джумайската каза, смирения Абдуллахъ.

(М. П.) Абдуллахъ..

20 Шевалъ 1187 г. — 24 Декемврий 1773 г.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Благороднията първенецъ *Абдулъ-Фетахъ, бенъ Ел-Хаджи Хасанъ*, житель отъ градъ Джумая, *Дупнишка каза*, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и въ присжтствието на носителитѣ на настоящия актъ, монаси отъ Рилския монастирь, изповѣда и каза слѣдното:

Десеть кесии акчета срѣбрени, или 5000 гроша, които покойниятъ ми баща *Хаджи Хасанъ Ага*, имаше да взема отъ монаситѣ на Рилския монастирь, и които (кесии) прѣминаха по наслѣдство върху мене, — днесъ ги получихъ и приехъ напълно. За напрѣдъ нѣмамъ право да изисквамъ отъ реченитѣ монаси нищо нито едно акче, нито една ботка. Заложенитѣ отъ монаситѣ на

речения монастирь имоти, служащи за гаранция на тѣзи десеть кесии акчета, днесь ги освобождавамъ отъ залога и ги повръщамъ на стопанитѣ-монаси като тѣхна пълна собственость. Азъ, както казахъ по-горѣ, нѣмамъ да вземамъ вече нищо, нито едно акче. Заложенитѣ имоти, които и тѣ ги повърщатъ, се състояха отъ слѣднитѣ недвижими имоти: а) пазбища и егреци — двадесеть и четири кѫса; б) четиредесеть уврати лозя; в) Една воденица съ четири камъка".

Сѫдътъ, по желанието на странитѣ и за станалото, написа и издаде настоящия сѫдебенъ актъ, — днесъ 20 день отъ мѣсецъ Шевалъ 118 год. отъ Егира (24 Декември 1773 г.)

Свидѣтели: Хаджи Османъ; Ебу-Бекиръ; Серданъ-Геджитъ Османъ ага; Ибрахимъ ага, заиминъ на селото Рила; Ибрахимъ Спахия; Молла Абди бакалинъ; Махмудъ Ходжа.

34.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Етрополската каза, — смирения Али-Арабъ-шахъ.

(М. П.) Али.

26 Ребби-юл-ахъръ 1199 год. — 3 Юний 1776 год.

Тоя актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Покойниятъ *хаджи Сѣмко*, който прѣди нѣколко врѣме се помина, живѣеше въ *Долната махала* на градъ *Етрополе*. Пълнолѣтниятъ му синъ *Никола* се яви прѣдъ съвѣта на Етрополския сѫдъ и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ — свещеникъ *Недѣлко*, възбуди искъ, изповѣда и каза слѣдното:

„Поменатиятъ *попъ Недѣлко* бѣ назначенъ по изборъ за настойникъ (душеприказчикъ) върху всички имоти, които бѣха останали въ наслѣдство отъ покойния ми баща *хаджи Сѣмко*. Всички тѣзи имоти по описъ бѣха написани отъ страна на сѫда и прѣдадени на речения *попъ Недѣлко*. Понеже тѣзи бащини ми имоти принадлежатъ на менъ, то моля сѫда да заповѣда на речения *попъ Недѣлко* да ми прѣдаде вѣщитѣ и имотитѣ тъй, както тѣ сѫ описани подробно въ особения описъ".

Отвѣтникътъ *попъ Недѣлко* въ отговора си каза и възрази слѣдното: „Признавамъ, че вѣщитѣ и имота, които бѣха останали отъ покойния *хаджи Сѣмко*, бѣха прѣдадени по описъ на менъ. Но тѣзи имоти всички като се продадоха, съ получената имъ стойность не можеха да се покриятъ дълговетѣ на покойния

хаджи Сѣмко, защото цѣната излѣзе много по-долна, отколкото бѣха дълговетѣ му.

Сѫдътъ поиска отъ отвѣтника *попъ Недѣлко* доказателства, за да докаже своитѣ възражения. На тоя въпросъ попъ Недѣлко каза: „Това обстоятелство на дѣлото знаятъ го по слухъ (тевятюръ) мнозина честни и достовѣрни мюсулмани, които на всѣки часъ могатъ да засвидѣтелствуватъ. Обаче законътъ, както и шериата не допускатъ да се разгледватъ и рѣшаватъ дѣла за наслѣдства, когато такива дѣла се завеждатъ слѣдъ изтичане на цѣли осемнадесеть години отъ деня на откриване на това наслѣдство и то безъ всѣкакви законни извинителни причини. За това моля това дѣло да се прѣкрати".

Сѫдътъ, възъ основа на шериата и закона, по давность на дѣлото отхвърли искътъ на ищецътъ, като незаконенъ. Заведеното дѣло се прѣкратява, защото не се допуска отъ закона да се разгледва и рѣшава слѣдъ изминаване на осемнадесеть години отъ деня, когато наслѣдството е било открито.

Слѣдъ свършване на това дѣло реченията *попъ Недѣлко* се изправи прѣдъ сѫда и доброволно изповѣда и каза слѣдното: „Собственията ми дукянъ, лежащъ вѫтрѣ въ градъ *Етрополе*, при съсѣди *Панчо Лазаровъ*, стаята на монастирския метохъ и общия пѫть азъ го прѣдавамъ и отстѫпвамъ на речения Никола съ условие, щото той да бѫде стопанинъ на тоя дукянъ и за напрѣдъ да не претендира и да не иска отъ мене нищо за наслѣдството си отъ баща си".

Поменатиятъ *Никола* съ благодарность прие и завладѣ дукяна, като заяви прѣдъ сѫда така: „Азъ съ чича ми *попъ Недѣлка* по въпроса за наслѣдството отъ покойния ми баща *хаджи Сѣмко*, напълно се помирихме, наплатихме и удовлетворихме и за напрѣдъ нѣмамъ право много или мало да претендирамъ и да изисквамъ отъ чичо ми *попъ Недѣлко* каквото и да било".

Сѫдътъ уважи това заявление на странитѣ, потвърди продажбата и, за станалото, издаде и написа настоящия сѫдебенъ актъ, — днесъ 26 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-ахъръ 1190 год. отъ егира (3 Юний 1776 год.).

Свидѣтели: Кйоръ Асань Беше, бенъ Али-Етрополли; Мензилиджи Мустафа Алемдаръ, отъ село Бурилово; Мухзуръ Халилъ Беше; Мемишъ ефенди; Мутафларъ Имами Али ефенди и др.

35.

СЪДЕБЕНЪ АКТЪ

или прѣписъ отъ съдебно рѣшение. (Худжетъ).

5 Реджебъ 1191 г. — 29 Юлий 1777 г.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Раята—християни отъ селото *Рила*, Дупнишка каза, а тъй сѫщо и монаситѣ—старци, които живѣятъ въ Рилския монастирь, се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния сѫдъ, гдѣто заявиха и изповѣдаха слѣдното:

„Бѣлѣжитата черква, наречена *„св. Иванъ“*, въ Рилския монастирь, още отъ старо врѣме е била притежание на християнитѣ отъ Гръцко-православно вѣроизповѣдание, подъ название *„Румъ-Тайфаси“*. Рилскиятъ монастирь лежи въ землището на селото *Рила*. Тази наша стара църква е останала по наслѣдство на насъ отъ нашитѣ бащи, дѣди и прадѣди още отъ най-старо врѣме. Особено тази църква е останала на насъ, като старина отъ деня, когато страната ни е била покорена отъ завоевателя - султанъ. Ние и до сега тази църква я владѣемъ и притежаваме. Обаче съ изминаването на години и столѣтия, както и съ прѣминаването на поколѣнията, тази ни църква почти е растурена; трѣмътъ и стрѣхитѣ ѝ съвършено сѫ срутени, а дървената направа съвсѣмъ е изгнила и се е разкапала. Понеже дълго врѣме не е правенъ никакъвъ ремонтъ на тая наша стара църква; и понеже ако я оставимъ да стои още не направена, очевидно е, че тя рано или късно ще рухне и ще се срути върху главитѣ ни, то най-покорно молиме сѫда да направи огледъ на самата църква, а слѣдъ туй да ни се даде позволение, да ремонтираме тази наша староврѣмска църква.

Сѫдътъ възъ основа на тѣзи законни доводи, които се изказаха отъ страна на раята монаси-християни, опрѣдѣли: да се извърши огледъ на самото мѣсто, като за тая цѣль делегира за сѫдия единъ отъ своитѣ си членеве да извърши огледа. Сѫдътъ позѣри тази съдебна мисия на менъ, на моята смиренность, азъ заедно съ нѣкои видни градски мюсулмани, както и съ вѣщи майстори, които разбиратъ отъ този занаятъ, пристигнахме благополучно на самото мѣсто. Тамъ образувахме единъ импровизиранъ сѫдъ и почнахме да разгледваме и да измѣрваме мѣстоположението на самата църква. Речената църква на дължина имаше толкова лакти, на ширина — пакъ толкова лакти и на висина — пакъ толкова лакти. Таванътъ, дюшемето и стрѣхитѣ на църквата бѣха срутени. Естествено бѣ, че послѣдната имаше голѣма нужда отъ коренна поправка, но съ условие, щото тази поправка да се извърши само въ рамкитѣ на стария обемъ и споредъ старата направа. Тя не трѣбва по никой начинъ да се строи нито по-широка, нито по-дълга, нито по-висока, отколкото

първоначално е о[бемала] църквата, безъ да се прибавя ни най-малкото увеличени[е]. Импровизираният сѫдъ рѣши, щото искания на раята да с[е] уважатъ, да се моли прѣдъ Негово Императорско Величество султана, да издаде висичайшето царско позволително за направа на горѣозначената църква, като въ тоя духъ се издаде и височайши царски фермань.

Сѫдътъ, ржководимъ отъ справедливость и въ името на шерията, написа и издаде по тоя въпросъ настоящето рѣшение, (илямъ). Това рѣшение като справедливо и законно трѣбва по молбата на просителитѣ да се прѣдстави за утвърждение отъ Негово Императорско Величество султана, отъ когото зависи заповѣдь и повеление.

5 Реджебъ 1191 год. — (29 Юлий 1777 год.).

36.

СѪДЕБЕНЪ АКТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Ибрахимъ.
(М. П.) Ибрхимъ.

3 Рѣбби-юлъ-евелъ 1192 г. (1778 г. 20 Мартъ.)

Да се напише и издаде този актъ причината е слѣдната:

Монаситѣ, които живѣятъ въ *Рилския монастирь*, Дупнишка каза, именно: егуменътъ, като прѣдседатель на старейския съвѣтъ — *отецъ Герасимъ*, *отецъ Антимъ*, *отецъ Пахоми и отецъ Никифоръ* се явили прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ, еврейна *Яко Оглу Конорти*, сѫ изповѣдали и казали слѣдното:

„За посрѣщане нуждитѣ разходи по монастирскитѣ ни дѣла, ние взехме въ заемъ петстотинъ гроша отъ еврейна *Конорти*, който присѫтствува тукъ. Тази сума признаваме, че е нашъ дългъ, че е взета въ заемъ и се задължаваме да я изплатимъ на кредитора въ срока, безъ всѣкакво възражение. Ние всички, взаимнообразно сме взаимно-поржчители гаранти и платци на тази сума. Реченият *Конорти* има пълно право да си поиска тази сума отъ когото и да би било отъ насъ, като въ такъвъ случай ние се задължаваме да му я изплатимъ.“

Сѫдътъ уважи това самопризнание на реченитѣ монаси, утвърди станалия между тѣхъ и кредитора имъ *Конорти* законенъ заемъ и, за станалото, по желание на странитѣ, написа и издаде

тоя сѫдебенъ худжетъ, който се връчи въ ржцѣтѣ на реченитѣ монаси.

Днесъ 3 день отъ мѣсецъ Ребби-юлъ-евелъ 1192 год. отъ егира (20 Мартъ 1778 г.)

Свидѣтели: Главенъ мухзуринъ (началникъ на разсилнитѣ) Мустафа Беше; Мухзуръ Абди Беше; Евлия Ибрахимъ ефенди, Моше Доду-Оглу еврейнъ; Хекимъ Баши (лѣкарь) и др.

37.

СѪДЕБЕНЪ АКТЪ

(За покупка и продажба),

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, — смирения Ибрахимъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

29 Джемази-юл-Ахъръ 1193 год. — 3 юлий 1779 год.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Биджакчи Ахмедъ Беше, житель отъ градъ *Дупница*, махалата *Чаушъ-махалеси*, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и, въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ *Свещенникъ Стамо*, изповѣда и каза слѣдното:

„До издаването на този актъ азъ бѣхъ пъленъ стопанинъ на *Кирезлъкътъ ми (Черешарникъ)*, лежащъ въ поменатата махала, при съсѣди: отъ една страна мюсулманскитѣ гробища, отъ друга — егрекътъ на *Каба-Огуллари*, отъ трета — ридъ, а отъ четвърта — общия пѫть. Тоя мой кирезлъкъ, съ дѣйствителна продажба приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисъль за притворство и измама, продадохъ за деветъ гроша на *свещеникъ Стамо*, отъ когото стойностьта напълно получихъ. За напрѣдъ нѣмамъ никаква намѣса въ тоя ми имотъ. Реченията *попъ Стамо*, който го купи, може да го владѣе и притежава както ще. споредъ волята си“.

Сѫдътъ уважи тази изповѣдь на продавача, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия худжетъ, — днесь 28 день отъ мѣсецъ Джемази-юлъ-Ахъръ, 1193 год. отъ Егира — 13 юлий 1779 година.

Свидѣтели: Мехмедъ Тахиръ ефенди; Налбантъ Юсуфъ Беше; Синътъ му Максутъ Беше; Мухзуръ Абди; Мухзуръ Мустафа Беше; и др.

38.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Зжхненската каза, смиренния Ел-Хаджи Мустафа.

(М. П. Мустафа).

5 Джемази-юлъ-Евелъ 1200 год. 22 февруарий 1786 год.

Този актъ да се издаде и напише, причината е слѣдната:

Апостолъ Константиновъ, житель отъ село *Ахсередъ, Зжхненска каза*, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и, въ присжтствието на носителя на настоящия актъ, монахъ отецъ *Зиновий*, изповѣда слѣдното:

„До издаване на този актъ азъ бѣхъ пъленъ стопанинъ на една градина и една плѣвня, построена на три дирещи, съ дворъ и съ градина, лежащи вжтрѣ въ реченото село. Съсѣдитѣ на този мой имотъ сж слѣднитѣ: отъ една страна — градина, отъ друга — градината на *муезинъ Молла Алли*,. отъ третя — *Митровата градина*, а отъ четвърта — съ общия пжть. Този мой имотъ съ законна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни, и лишена отъ омисъль за измама, продадохъ го за 60 гроша на поменатия монахъ отецъ *Зиновий*. Послѣдниятъ купи и завладѣ тоя ми имотъ, стойностьта ми изплати и азъ напълно я получихъ. Отъ сега нататъкъ реченитѣ плѣвня, градина и дворно мѣсто, въ които азъ нѣмамъ вече никаква намѣса, ставатъ пълна собственость на купувача отецъ *Зиновия*, който има право да ги владѣе както ще".

Сждътъ уважи изповѣдьта, потвърди продажбата и, за сталото издаде и написа настоящия актъ, — днесь 5 день отъ мѣсецъ Джемази-юлъ-Евелъ 1200 год. отъ егира (22 февруарий 1786 год. Р. Хр).

Свидѣтели: Кръстю Пандели-Очни, Митро Мишевъ, Стойко Георгаки, Илия Терзи и др.

39.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, — смиренния Ел-хаджи Хасанъ.

(М. П. Ел-хаджи Хасанъ).

21 Рамазанъ 1200 год. (5 юлий 1786 г.)

Тоя худжетъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Еврейнътъ Харонъ Порнасъ-Оглу, житель отъ градъ Дупница, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присжт-

ствието на носителя на настоящия актъ — отецъ Герасимъ Ивановъ, житель отъ Рилския монастирь, заяви и изповѣда слѣдното:

„Прѣди десеть години отъ датата на тоя актъ поменатиятъ отецъ Герасимъ взе отъ мене на вересия два топа черни шалове, наречени Ангорски шалове, на стойность 36 гроша. Тази сума азъ ако и да искахъ отъ отецъ Герасима доброволно, но той не рачи да ми я заплати. Поради това моля, слѣдъ като го запитате за причината на това неизплащане, да го осѫдите да ми заплати 36 гроша".

Отъ отвѣтника отецъ Герасима се поискаха обяснения по тоя въпросъ и той възрази така:

„Азъ не признавамъ, че дължа на речения Харонъ 36 гроша, произходящи отъ стойностьта на два топа черни Ангорски шалове".

Сѫдътъ поиска отъ ищеца доказателства, съ които да докаже своя си искъ. Но, като нѣма такива, Харонъ прѣдложи на отеца Герасима клетва да се закълне, че не му дължи тази сума. Отецъ Герасимъ прие прѣдложенета клетва и се закълна въ смисълъ, че не дължи нищо, съгласно съ закона и съ шерията.

Сѫдътъ слѣдъ туй отхвърли иска на ищеца Харона, прѣкрати дѣлото му, а за станалото, по желанието на странитѣ написа и издаде настоящия худжетъ, — днесь 21-я день отъ мѣсецъ Рамазанъ 1200 год. отъ Егира. (5 юлий 1786 Р. Хр).

Свидѣтели: Мустафа Ага Сербаши, бакалинъ вѫтрѣ въ Вароша; синътъ му Хасанъ Беше; Мехмедъ Тахиръ Ефенди, ибни Саидъ Ефенди; Нюманъ Беше, бенъ Ахмедъ-мухзуръ и др.

40.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Татаръ-Пазарджикската каза, смирения Али.

(М. П.) Али.

15 Сеферъ 1202 г. (15 Ноември 1787 г.).

Този актъ се написа по слѣдната причина: Цвѣта Вучкова, жителка отъ селото Старо Бѣльово, Татаръ-Пазарджикска каза, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сѫдъ и, въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ — отецъ Спиридонъ, монахъ отъ Рилския монастирь, изповѣда и каза слѣдното: „До издаване на настоящия актъ азъ бѣхъ редовна и законна ступанка на слѣднитѣ недвижими имоти и земи, а именно: а) една кѫща, лежаща въ сѫщото село Старо Бѣльово, състояща се: отъ доленъ е-

тажъ съ една стая, една софа, една кухня, единъ зимникъ и съ дворно мѣсто. Съсѣдитѣ на тази ми кѫща сѫ: отъ една страна— кѫщата на Якимъ Кушозалията, а отъ три страни — пѫть; б) едно лозе отъ два уврата, лежаще въ землището на сѫщото село, при съсѣди: отъ една страна лозето на Михаилъ Къз-кйойлията, отъ друга — лозето на Никола Чакърътъ, отъ третя — лозето на Деспина, а отъ двѣ страни лозето на Мария; в) лозе. отъ половина уватъ, лежаще въ землището на сѫщото село, при съсѣди: отъ една страна — лозето на Якимъ отъ Кушеване, отъ друга — лозето на Ванчо Бичакчи, а отъ двѣ страни — съ лозето на Стою отъ село Костенецъ, отъ третя — съ лозето на Геошо отъ Байлово. Всички тѣзи мои имоти и земи днесъ съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ измама, ги продадохъ за 65 гроша на купувача имъ отецъ Спиридонъ. Послѣдниятъ купи и прие тия имоти за смѣтка на Рилския монастиръ и то съ паритѣ, принадлежащи на монастиря, съ условие, че тѣзи имоти като вакъфъ ще бѫдатъ притежание на този монастиръ. Поменатата Цвѣта, слѣдъ като получи отъ отецъ Спиридона напълно сумата на тѣзи имоти 65 гроша, заяви още, че тя за напрѣдъ нито въ казаната кѫща, нито въ реченитѣ лозя нѣма никаква намѣса. Тѣзи имоти ставатъ собственость на Рилскчя монастиръ и егуменитѣ управители на тоя монастиръ иматъ право да ги владѣятъ и притежаватъ". Сѫдътъ прие изповѣдьта на речената Цвѣта и утвърди сталата продажба. По желанието на странитѣ за сталото се издаде и написа тоя сѫдебенъ актъ, — днесъ 15 день отъ мѣсецъ Сеферъ 1202 год. отъ егира (15 Ноември 1787 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Атанасъ Янакиевъ; Митре Вардевъ; Цвѣтанъ Вилависъ; Попъ Стоянь; Мане Вилависъ; Павле Боризанъ, Перо Бичакчи и др.

41.
ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на пловдивската каза, смиренния Исмайлъ.

(М. П.) Исмайлъ.

5 Саферъ, 1212 г. (19 юлий 1797 год.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Абаджи Анастасъ Узунъ-Георгиевъ и майка му *Ангелина* се явиха прѣдъ съвѣта на Пловдивския сѫдъ, и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ *отецъ Натанаилъ*, монахъ отъ Рилския монастиръ, заявиха искъ, като изповѣдаха и казаха слѣдното:

„Нашиятъ наслѣдодатель *Узунъ-Георги*, който по-прѣди с поминалъ, имаше да взема по тефтеръ и съ записъ отъ тоя мо нахъ *отецъ Натанайлъ* сумата отъ сто и двадесеть гроша. Но той, прѣди да получи отъ длъжника сумата си, умира и искътъ му остава неизплатенъ. Ние, като негови наслѣдници, искаме да ни се заплати тази сума".

Въ отговора си реченията монахъ възрази и заяви слѣдното: „Признавамъ. че дължа горѣозначената сума, но, на речения *Узунъ-Георги*, до като бѣ той живъ, срѣщу тоя ми дългъ, броихъ 40 гроша, а оставатъ да му дължа само 80 гроша".

Сѫдътъ поиска отъ отвѣтника доказателства, за да докаже, че сѫ броени 40 гроша на кредитора — на починалия *Узунъ-Георги*. Отвѣтникътъ понеже заяви, че не може да прѣдстави лични доказателства, то на ищцитѣ-наслѣдници се прѣдложи клетва, да се закълнятъ въ смисълъ, че не знаятъ да е получилъ покойниятъ *Георги* прѣзъ живота си 40 гроша отъ *отецъ Натанайлъ*. Ищцитѣ приеха тази клетва, и, прѣдъ светото евангелие на Исуса Христа, се заклѣха. Слѣдъ това сѫдътъ осѫди и заповѣда на *отецъ Натанайла* да заплати на поменатия *Анастасъ* и майка му *Ангелина* сумата 120 гроша.

Независимо отъ това реченитѣ *Анастасъ* и *Ангелина* заявиха прѣдъ съвѣта така: „ние съ казания монахъ се помирихме и спогодихме. Взаимнообразно единъ други се наплатихме. Възбуденото ни дѣло по тоя въпросъ трѣба да се закрие, поради окончателната ни спогодба".

Сѫдътъ прие и уважи самопризнанието на поменатитѣ ищци, потвърди спогодбата и по желанието на странитѣ, за станалото, написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ, — днесъ, 5-й день отъ мѣсецъ Сеферъ, 1212 г. отъ егира (19 юний 1797 г.).

Свидѣтели: Мукаитъ Мехмедъ Ефенди, Мукаитъ Саидъ Ефенди, Хаджи Ахмедъ ага, серъ Мухзуриянъ, Мухзуръ Сари Ахмедъ. Сейбанъ Сюлеймановъ и др.

42.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Татаръ-Пазарджикската каза, емиренния Мехмедъ Али

(М. П.) Мехмедъ Али.

28 Зилкааде, 1212 г. (3 май 1798 год.).

Да се напише и издаде настоящиятъ сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната:

Раята *Петъръ*, който живѣе въ с. *Панагюрище*, Татаръ-Пазарджийската нахия, се яви прѣдъ съвѣта на сѫда и въ при-

сѫтствието на носителя на този актъ — монаха отецъ *Пахомия*, изповѣда и каза така:

„Собствената ми кѫща, лежаща въ самото село *Панагюрище*, (Отлукъ-кеой), при съсѣди: *Вълковата кѫща*, *Минчовата кѫща*, *Добревата кѫща* и обществения пѫть, която кѫща обема една кухня, една стая, една софа, и дворно пространно мѣсто — съ законна продажба, лишена отъ помисъль за измама, — за 50 гроша продадохъ и прѣдадохъ на речения монахъ — отецъ *Пахомия*. Понеже послѣдниятъ купи по закона и завладѣ въпросната кѫща, стойностьта ѝ отъ 50 гроша азъ напълно приехъ. Заявявамъ, че въ нея кѫща нѣмамъ никакво право за напрѣдъ на стопанство. Тя става пълна собственость на купувача ѝ — монахътъ отецъ *Пахомия*, който може да се разпорежда съ нея, както си ще".

Сѫдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ днесъ, 28 Зилкааде 1212 година отъ егира (3 май 1798 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Разпопъ Стоянъ; Хаджи Георги Чорбаджи; Кючукъ Стоянъ; Попъ Манчо; Яне Кюфре и др.

43.

ХУДЖЕТЪ

11 Ребби-юл-Ахѫръ 1218 г. (20 Юлий 1803 год.).

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Съ срокъ отъ сто двадесеть и единъ день, начиная отъ 11 Ребби-юл-Евелъ, настоящата 1218 г. отъ егира, азъ взехъ въ заемъ отъ християнина *Гоце*, който живѣе въ гр. *Дупница*, сумата 110 гроша, както и други 10 гроша отъ стойностьта на единъ ножъ, а всичко получихъ 120 гроша. Слѣдъ изтичане на казания срокъ отъ 121 день, азъ на падежа се задължавамъ да повърна напълно тая сума отъ 120 гроша на кредитора ми *Гоце*, комуто за знание давамъ настоящия ми задължителенъ записъ. Тоя ми дългъ, щомъ го изплатя, ще сѫсаме веднага записа ми.

11 Реб-юл-Ахъръ 1218 г. егира (20 Юлий 1803 год. р. хр.)

Дължникъ; *Ибрахимъ*, заимъ на с. *Рила*, живущъ въ гр. *Дупница*.

Удостовѣрявамъ, че за изплащане на горната сума отъ 120 гроша, азъ съмъ поручитель.

Подп: *Отецъ Паисий*,
живущъ въ Рилския монастирь.

Свидѣтели: Абдур-рахманъ Ага, Дервишъ Али, Еминъ Ага, Али Алемдаръ.

44.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Селимъ.
(М. П.) Селимъ.

Мухаремъ 1221 г. — 9 Мартъ 1806 г.

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Ангелъ Геошевъ, живущъ въ с. *Рила*, притежава една нива, която обема около 27 кутли сѣме, лежаща въ мѣстностьта, наречена „*Карши-махале*“, въ село *Рила*, което влиза въ числото на селата, които като тимаръ ги владѣемъ за тази 1222 г. отъ егира съ височайши царски бератъ. Съсѣдитѣ на тази нива сж: отъ една страна — нивата на *Нико Папукчията*, отъ друга — лозето на *Димо Мутавчията*, отъ трета — гора (орманъ), а отъ четвърта съ общия пжть. Поменатиятъ *Ангелъ* днесъ доброволно продаде тази си нива за 45 гроша на егумена на Рилския монастирь *отецъ Иосифъ кехая*. Ние, като спахии на това село, и съгласно съ царския канонъ, получихме правото за тапия и за да я обработва, издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ нито ние, нито други лица, нѣмаме право да му прѣпятствуваме въ владѣнието й.

Мухаремъ 1221 г. отъ егира (9 Мартъ 1806 г. р. хр.).

Подп: *Ибрахимъ*, заиминъ на с. *Рила*. (М. П.) *Ибрахимъ*.
Подп: *Сулейманъ*, заиминъ на с. *Рила*. (М. М.) *Сулейманъ*.
Подп: *Молла Садикъ*, замѣстникъ. (М. П.) *Садикъ*.

Свидѣтели: Минчо Папукчи, Стойчо Чорбаджи, Дико Чорбаджи.

45.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, — смиренията Селимъ.
(М. П.) Селимъ-Мурадъ.

30 Джемази юлъ Ахжръ 1228 г. (29 Юний 1813 г.)

Да се издаде и напише този актъ, причината е слѣдната:

Христо Тодоровъ, отъ махалата „*Вароша*“ въ града Дупница, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и, въ присжтствието на егумена на Рилския монастирь *отецъ Иосифа*, изповѣда и каза слѣдното:

„Монахътъ *отецъ Герасимъ*, който се помина прѣди малко врѣме въ Рилския монастирь е мой законенъ чичо. т. е. рожденъ братъ на баща ми. Неговото наслѣдство, каквото е останало, се пада по закона на мене. Прѣзъ живота си той, между другитѣ си вѣщи, оставилъ е и слѣдното: четиредесеть гроша въ готови пари, единъ чифтъ пищови и една дълга пушка. Това негово наслѣдство, за което възбудихъ искъ въ сѫда, поискахъ го по сѫдебенъ редъ отъ монаситѣ на речения монастирь. Но всички тѣзи монаси абсолютно отказаха, че въ тѣхъ не е имало нищо. По тоя въпросъ между мене и реченитѣ монаси се водѣха дълго врѣме люти борби и голѣми прѣпирни. Сега обаче посрѣдствомъ сѫдебни помирители, ние съ реченитѣ монаси и свещеници отъ Рилския монастирь се спогодихме окончателно. Спогодбата се състои въ това: монаситѣ отъ Рилския монастирь да ми заплатятъ срѣщу наслѣдството на покойния ми чичо въ готови пари сто гроша; сѫщо да ми дадатъ и единъ чифтъ пищови. Егуменътъ на речения монастирь *отецъ Иосифъ*, като прие напълно тази спогодба, веднага ми брои готовитѣ сто гроша и ми прѣдаде единъ чифтъ пищови. Слѣдователно отъ сега нататъкъ азъ по прѣдметното наслѣдство нѣмамъ нищо да изисквамъ, нито да търся нѣщо, както отъ монаситѣ, така сѫщо и отъ свещенницитѣ и отъ егумена на тоя монастирь, *отецъ Иосифа*. Спогодбата, която сключихме, е окончателна и безвъзвратна, приета отъ двѣтѣ страни. За напрѣдъ никой отъ насъ, т. е. отъ двѣтѣ страни, не ще може да възбужда прѣдъ сѫдилищата никакъвъ процесъ по поводъ на това мое наслѣдство; защото ние взаимообразно се наплатихме, не ни остана нищо да взимаме и заведенятъ процесъ го прѣкратяваме. Въ случай, че подобенъ процесъ би се появилъ отново по между ни по сѫщото наслѣдство, — то подобенъ искъ да се счита за невалиденъ и да не се разгледва прѣдъ никакви сѫдебни учрѣждения.

Така сключената спогодба се прие и уважи и отъ егумена *отецъ Иосифа*.

Сѫдътъ уважи това заявление на странитѣ, утвърди станалата продажба и, за станалото, по желанието на странитѣ, издаде и написа настоящата спогодба, — днесъ 30-й день отъ мѣсецъ Джемази-юл-Ахъръ 1228 г. отъ Егира (29 Юний 1813 г.)

Свидѣтели: Налбантъ Еминъ-Али, Мухзюръ Хасанъ Беше, свещенникъ Мито отъ градъ Дупница, Митре Шивачътъ, Алексо Стоиловъ, Лазо Хлѣбаровъ, Захо Ханджи, Христо Ханджи, Христо Таушановъ.

46.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ес-саидъ-Юлъ-Бедеръ-единъ Юсуфъ.

(М. П.) Юсуфъ Ес-саидъ-Бедеръ-единъ.

30 Саферъ 1230 год. (31 Януарий 1815 г.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Хайруллахъ, житель отъ градъ Битоля, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и въ присѫтствието на носителитѣ на настоящия актъ, монаситѣ отъ Рилския монастирь, които се прѣдставяваха прѣдъ сѫда отъ егумена-пълномощникъ отецъ Иосифа, изповѣда и каза слѣдното:

„По-прѣди, когато азъ бѣхъ още християнинъ, слугувахъ нѣколко години наредъ при монаситѣ на речения монастирь. Заплатата, която ми се слѣдваше за това слугуване, азъ не бѣхъ я получилъ още. Най-сетнѣ възбудихъ срѣщу тѣхъ искъ прѣдъ сѫда и искахъ моето право за слугуване. Тоя процесъ дълго врѣме се протака по сѫдилищата, до като най-подирѣ, посрѣдствомъ помирители, се спогодихме съ условие да ми заплатятъ една сума отъ двѣста и петдесеть гроша. Азъ се съгласихъ на тази спогодба, получихъ отъ отецъ Иосифа сумата отъ двѣста и петдесеть гроша и отъ сега за напрѣдъ нѣмамъ да изисквамъ отъ реченитѣ монаси никаква заплата за моето слугуване при тѣхъ, тъй като се спогодихме напълно; азъ бѣхъ удовлетворенъ и прѣкратявамъ този си процесъ“.

Поменатиятъ отецъ Иосифъ, като Егуменъ и пълномощникъ заяви, че приема тази спогодба, че тя е окончателна и безвъзвратна и че той ми заплати напълно сумата 250 гроша. Сѫдътъ потвърди тази спогодба, прѣкрати заведеното дѣло и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия худжетъ, — днесъ 30 день отъ мѣсецъ Саферъ 1230 г. отъ Егира (31 Януари 1815 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Хасанъ бей, войвода на Дупнишката каза; Жрсланъ ага; Еминъ ага; Язаджи Молла-Абдулахъ; Селимъ Ефенди; хазнатаръ Максудъ ага и др.

Забѣлѣжка. На първата страница отгорѣ е написано слѣдното:

„Спогодбата, която е включена и потвърдена отъ сѫда, по сѫщество и по форма отговаря напълно на шериата и закона, т. е. тя е законна. Заради това тя се удостовѣрява и отъ мене, смиренния сега кадия на Дупнишката каза — *Мехмедъ Рашидъ*.

(М. П.). *Мехмедъ*.

47.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Ес-Саидъ-Единъ Юсуфъ.

(М. П.) Ес-Саидъ Юсуфъ.

16 Джемази-юлъ-Ахѫръ 1231 г. — 3 май 1816 год.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Извѣстниятъ монанстирь, нареченъ съ името *Рилски монастирь*, Дупнишка каза, е останалъ като старъ паметникъ въ рѫцѣтѣ на покореното и завладѣното хрестианско население още отъ деня, когато страната е била покорена отъ Исляма. Вѫтрѣ въ оградата на монастиря тогава се намираха трийсеть стари стаи, които служеха за приемане на гости — поклонници, двѣ хлѣбопекарници, една воденица и нѣколко зимници, на които подътъ имъ бѣ посланъ съ дъски и които зимници лежаха отъ долу подъ тѣзи стаи. Тѣзи зградн, обаче, вслѣдствие на изминаване на дълго врѣме сѫ развалиха, постоянно се срутватъ и стават като купища отъ пръсть. А отъ нѣкое врѣме насамъ поради проливнитѣ поройни дъждове, които непрѣстанно валѣха, полуструтенитѣ вече зградн окончателно паднаха и съвършенно се срутиха.

За да се поправятъ отново тѣзи срутени зградн, монаситѣ отъ Рилския монастирь и стареитѣ, които живѣятъ вѫтрѣ въ монастиря, заявиха прѣдъ съвѣта на *Дупнишкия сѫдъ*, и молѣха да се направи огледъ на самото мѣсто, да се види и констатира дали има нужда отъ коренна поправка на тия зградн. Монаситѣ при това искатъ, щото поправката да се извърши така, споредъ онази стара форма, каквато е сѫществувала по прѣди и каквито сѫ били зградитѣ отъ старо врѣме направени. Сѫдътъ уважи молбата на монаситѣ и отъ своя страна делегира като сѫдия въ монастиря Мевлянето кятипъ Зааде Молла Хюсеинъ. Послѣдниятъ, заедно съ придружающитѣ го безпристрастни мюсулмани, жители отъ сѫщия градъ *Дупница*, пристигнаха благополучно въ речения монастирь, тамъ се откри импровизиранъ шериатски сѫдебенъ съвѣтъ. Тоя сѫдъ нагледно провѣри състоянието на зградитѣ и констатира факта, че горѣозначенитѣ: стаи, воденици, фурни и зимници, на които дюшемето бѣ покрито съ дъски, дѣйствително сѫ били съвършено и окончателно срутени и че тѣ, като такива, иматъ неизбѣжна нужда отъ коренна поправка. За всичко това съдътъ направи и състави надлежния протоколъ. Делегираниятъ сѫдъ, слѣдъ като направи потрѣбното за случая, заедно съ придружающитѣ го мюсулмани, се върна обратно въ града, яви се въ градския сѫдъ, прѣдъ съвѣта на който той устно изповѣда за всичко, което той бѣ извършилъ, като доложи устно още и слѣдното:

„Вѫтрѣ въ оградата на речения монастирь, намѣрихме подъ брой триесеть стари стаи. една трепезария, (софра-хана) послана отдолу съ дъски, която служеше за хранене на гоститѣ-поклоници; подъ тѣзи зградн отдолу се намиратъ редъ зимници, а до самия монастирь стоятъ залѣпени стари воденици. Всички тѣзи монастирски стари зградн сѫ съвършено срутени и трѣбва да се направи коренна поправка и отновото имъ съграждане (на тѣзи зградн). Поправката е нуждна и се позволява отъ прѣдписанията на нашитѣ свещенно-религиозни и юридически книги. Въ послѣднитѣ изрично се говори и прѣдписва така: „срутеното се слѣдва да се възстанови отново“ (въ лехумъ иадетенъ-юлъ-люи хедиментеху мюктезасъндже), сир. да се поправятъ и възстановятъ сградитѣ въ онова положение, както то е било по-прѣди.“ Постройкитѣ на горнитѣ триесеть стаи, лежащи въ двора на монастиря; на гостната трапезария, (мусафиръ-софра-ханеси), която е съградена на чардакъ и послана съ дъски; на зимницитѣ, които се намиратъ отдолу подъ тия зградн, а тъй сѫщо и старитѣ воденици, стоящи до самия монастирь и сѫществующи отъ незапомнено врѣме,— е ненбходима и трѣбва тѣ да се поправятъ коренно, но съ условие, щото основитѣ на тѣзи зградн да се поставятъ точно тамъ дѣто сѫ били старитѣ основи, а изгледътъ имъ да е запазенъ пакъ споредъ формата на староврѣмената направа безъ да се въздигне тамъ нѣщо повече, нито пъкъ да се разшири въ нѣщо обема имъ.“

Градскиятъ шериатски сѫдъ, слѣдъ като изслуша устния докладъ на командирования отъ сѫда членъ; и слѣдъ като по шериатски редъ той констатира факта за съвършенното срутване на зградитѣ, — рѣши и позволи на поменатитѣ монаси отъ Рилския монастирь, да си построятъ отново горѣ-казанитѣ монастирски зградн, и поправката да става споредъ стария имъ планъ, по старата направа и върху старитѣ основи.

Сѫдътъ за станалото и по желанието на просителитѣ-монаси, написа и издаде настоящия сѫдебенъ актъ и го вржчи на реченитѣ монаси-калугери, за да могатъ въ случай на нужда, да си послужатъ съ него, гдѣто имъ трѣбва днесъ, 16 день отъ мѣсецъ Джемази-юлъ-Ахъръ 1231 год. отъ егира (3 Май 1816 г. Р. Хр.

Свидѣтели: Фейзулахъ ефенди, мюдересъ; Ахмедъ ага Елхаджи-мирахоръ; Фетахъ Мехмедъ ефенди, дипломиранъ и съ чинъ „Баля“; Мехмедъ Еминъ ага, Серденъ Геджитъ агаси; Еминъ ага, Сердаръ въ града Дупница, кятипъ ефенди зааде, Молла Хюсеинъ; Хасанъ Беше, мюхзиръ; Мустафа, бенъ Али.

48.

ХУДЖЕТЪ

за продажба и покупка, издаденъ отъ кадията на Кюстендилската каза, — смиреннія Мустафа.

(М. П.) Мустафа.

1 Джемази-юлъ-Ахжръ 1232 год. (6 априлъ 1817 год.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнинътъ *Филипъ*, житель отъ махалата *„Кара-Мехмедъ“* въ градъ *Кюстендилъ*, опълномощи отъ своя страна *Ел-хаджи Таибъ Фейзулаховъ*, за да изповѣда прѣдъ сжда продажбата на долу-изложения имотъ и да снабди купувача съ надлежния худжетъ. Пълномощното, което се даде на пълномощника *Ел-хаджи Таибъ ага*, се прие и уважи отъ сжда. Слѣдъ това той се яви прѣдъ съвѣта на *Кюстендилския сждъ* и, въ присжтствието на носителя на настоящия актъ *Алексо Стефановъ*, той, въ качеството си на пълномощникъ, изповѣда и каза слѣдното: „Довѣрителтъ ми *Филипъ* притежава едно лозе около единъ уврать, лежаще въ землището на селото *„Църквици“* при съсѣди: лозята на *Филипъ*, на *Пене* и на *Кръсто* и съ общия пжть. Това лозе азъ съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтѣ страни, и лишена отъ умисъль за измама, продадохъ за сто и двадесеть и два гроша и двадесеть пари на *Алексо Стефановъ*. Послѣдният купи и завладѣ това лозе, изплати напълно стойностьта му, която азъ приехъ. Така щото отъ сега за напрѣдъ моя довѣритель *Филипъ* нѣма никаква намѣса въ реченото лозе, защото това става пълна собственость на купувача *Алексо*, който може да го притежава както си ще“.

Сждътъ уважи това самопризнание на *Ел-хаджи Таибъ ага*, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ издаде настоящия актъ, — днесь 1 день отъ мѣсецъ Джемази-юль-Ахъръ, 1232 г. отъ Егира (6 априли 1817 год).

Свидѣтели: Қосъ, Гарга-Огли Мустафа; Берберъ Хюсейнъ Қалфа; Қафеджи Махмудъ; Стою Сапунджи; синъ му Гоге и разсилнитѣ при сжда.

49.

ХУДЖЕТЪ

25 Джемази Юлъ Ахъръ 1233 г. — 21 Априлъ 1818 г.

Да се напише и издаде настоящиятъ сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Монаситѣ, които живѣятъ въ монастиря, лежащъ въ планина *Рила*, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сждъ, казаха и изповѣдаха слѣдното:

„Стаитѣ, лежащи въ двора на монастиря, въ които ние отъ старо врѣме живѣемъ, сѫ антични и прѣди 1,000 години може би сѫ правени. Но сега тѣзи стаи сѫ негодни и стѣнитѣ отъ четиритѣхъ имъ страни сѫ почти срутени („вирань“) и приличатъ на купъ-развалини. Очевиденъ фактъ е, че вѫтрѣ въ тѣзи стаи абсолютно е невъзможно да се живѣе. Поради това ние — монаситѣ отъ монастиря, които сме живѣли тамъ, задължихме прѣ-много на свещенния вакъфъ и ще бѫдемъ принудени ако не се вематъ мѣрки о врѣме да се разпростремъ по разни страни и да се скитаме не мили и не драги. Затова най-покорно молиме шериатския сѫдъ да изпрати нѣкой свой членъ за сѫдия, който да прѣгледа и констатира истинското състояние на монастиря. При това молиме сѫда да изпрати тоя сѫдебенъ актъ въ прѣстолния градъ до императорския диванъ, за да ни издаде послѣдниятъ височайша царска заповѣдь за ремонтиране отново срутенитѣ стаи и сгради на речения монастирь.

Сѫдътъ уважи заявлението на монаситѣ отъ Рилския монастирь и отъ своя страна на самото мѣсто изпрати и делегира сѫдията *Мевляне Ибрахимъ Ефенди.* Послѣдниятъ, облѣченъ съ всички шериатски права на сѫдия, пристигна благополучно въ речения монастирь. Тамъ той образува и откри публиченъ импровизиранъ сѫдъ. При извършване на огледа той констатира, че четиритѣ крайни подпорни стѣни на стаитѣ сѫ дѣйствително сругени, и че стаитѣ се нуждаятъ отъ коренна поправка. За това нѣщо той на мѣстото състави сѫдебенъ протоколъ, записа и начерта обстановката на стаитѣ въ монастиря, и слѣдъ това се върна въ града *Дупница* и се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сѫдъ. Речениятъ сѫдия докладва подробно прѣдъ сѫда за състоянието на монастиря и за дѣйствителното положение на срутенитѣ стаи, които се намиратъ въ монастиря.

Сѫдътъ като изслуша рапорта на своя си командированъ членъ, написа и състави тоя сѫдебенъ актъ. Послѣдниятъ по молбата на просителитѣ се изпроводи до Негово Императорско Величество Султана, отъ когото зависи заповѣдь и повеление за по-нататъшно разпореждане по тоя въпросъ. Написа се днесъ, 25 день отъ Джемази Юл-Ахъръ 1233 год. отъ Егира (21 априлий 1818 год. р. хр.).

Подп: Кадията на Дупнишката каза, смиреният *Селимъ.* (М. П.) *Селимъ.*

Бѣлѣжка: Удостовѣрявамъ, че положеният по-горѣ печатъ е идентиченъ съ истинския печатъ на кадията отъ Дупнишката каза.

(М. П.) *Селби Язи Ахмедъ.*

50.

ХУДЖЕТЪ

за

покупка продажба.

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Селимъ ефенди.

(М. П.) Селимъ.

30 Джемази-юлъ-Ахъръ 1234 г. — 26 априлъ 1818 г.

Този актъ се написа по слѣдната причина:

Никола Кранта, житель отъ махалата „*Вароша*“ въ гр. *Дупница*, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и въ присѫтствието на носителитѣ на настоящия актъ — купувачитѣ: *Димитъръ Тодоровъ*, *Гоце ханджията*, *Павле Сапунджийски*, *Никола Кюркчийски* и *Павле Кюркчийски*, изповѣда и каза слѣдното:

„До сключване и издаване на настоящия актъ, азъ бѣхъ редовенъ и пъленъ стопанинъ на единъ ханъ, лежащъ въ махалата „Варошъ“ въ гр. Дупница, и състоящъ се: отъ три вѫтрѣшни стаи, единъ зимникъ, а отъ горѣ върху него има сѫщо други три стаи, една кухня и единъ дукянъ, който е слѣпенъ до самия ханъ. Вѫтрѣ въ хана има още четири бъчви и четири каци. Съсѣди на този ми ханъ сѫ: отъ една страна *Гоце Ханджията* отъ село *Киселово*. отъ друга страна — ханътъ на *Тасо Иванов*ъ, отъ третя рѣката *Джерменъ*, а отъ четвърта — обществения пѫть. Този ми ханъ съ дѣйствителна продажба, окончателно приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ всѣкакви условия за измама и притворство, продадохъ и прѣдадохъ на реченитѣ: *Димитъръ Тодоровъ*, *Гоце Ханджията*, *Павле Сапунджията*, *Никола Кюркчията* и *Павле Кюркчията* за 5,565 гроша. Тази сума отъ тѣхъ азъ напълно я получихъ, и тѣ ставатъ стопани на тоя ханъ съ всичкитѣ му негови сгради, права и принадлежности; тѣ, купувачитѣ могатъ да го притежаватъ както си искатъ, споредъ волята имъ. За напрѣдъ азъ нѣмамъ никакво участие и намѣса въ тоя ханъ“.

Сждътъ уважа тая изповѣдь, потвърди продажбата и, за станалото. по желанието на странитѣ, издаде и написа тоя сждебенъ актъ, – днесъ 30 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-Ахъръ, 1234 год. отъ егира (26 априлъ 1818 г. рор.) Свидѣтели: Кадри Дервишъ Османъ, Лазо Екмекчи, Тасо Семерджи, Илия Куюмджи, Димитъръ Екмекчи и др.

50.

ХУДЖЕТЪ
за спогодба

издаденъ отъ кадията на Самоковската каза, смирения Ибрахимъ Али Пармакъ-Зааде.

(М. П.) Ибрахимъ.

15 Ребби-Юлъ Ахъръ 1234 г. (31 Януарий 1819 год.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Иванъ Пешовъ, майка му Елица и сестритѣ му Мария и Гюргена Таневи — Пешови, жители отъ махалата наречена „Коджа-Папазъ“ *) въ горния Варошъ, въ градъ Самоковъ, се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния сѫдъ и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ Отецъ Иоасафа, изповѣдаха и казаха слѣдното:

„Поменатиятъ отецъ Иоасафъ отъ Рилския монастирь бѣ прибралъ и усвоилъ вѣщитѣ и дрехитѣ на сина и на брата ни Мино Пешовъ, който прѣди малко врѣме се помина. Тѣзи дрехи и вѣщи по наслѣдство споредъ шериата се падатъ изключително на насъ. Ние ако и да ги поискахме отъ монаха отецъ Иоасафа да ни ги прѣдаде, той обаче отказа. Поради това ние се принудихме да възбудимъ въ сѫда искъ срѣщу него. Прѣди да влѣземъ въ сѫдебното дирене на процеса, ние посрѣдствомъ сѫдебни помирители се спогодихме съ отвѣтника. Нашата спогодба се състои въ това, щото споменатиятъ Иоасафъ да ни заплати и брои за вѣщитѣ и дрехитѣ на покойния ни братъ, както и за останалитѣ отъ него готови пари — сумата двѣста гроша. Тѣзи двѣста гроша, за които сключихме настоящата ни спогодба, ние напълно получихме отъ речения отецъ Иоасафа. За напрѣдъ нѣмаме да търсимъ и изискваме нищо, нито едно акче отъ речения монахъ отецъ Иоасафа, защото по това дѣло ние се помирихме и спогодихме и окончателно удовлетворихме. Молиме сѫда да прѣкрати настоящето ни дѣло по спогодба“.

Сѫдътъ уважи това самопризнание на ищцитѣ, потвърди станалата спогодба, която бѣ приета и отъ монаха отецъ Иоасафа и, за станалото, по желанието на стренитѣ, се издаде настоящия сѫдебно спогодбенъ актъ, — днесъ 15 день отъ мѣсецъ Реби-юлъ-Ахъръ 1234 г. отъ Егира. (31 Януарий 1819 г. Р. Хр.)

Свидѣтели: Кятибъ Мехмедъ Ефенди; Абдулъ Керимъ Ефенди; Сулеймань Алемдаръ; Мюхли-Ивань; Хаджи Славчошивачъ и др.

*) Коджа-папазъ значи: архи-свещеникъ, владика, архиерей.

52.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Татаръ-пазарджикската каза, смирения Ахмедъ Ел-Риза.

(М. П.) Ахмедъ.

13 Реджебъ 1235 г. — 15 Априлъ 1820 г.

Христянката *Веля*, съпруга на *Кирчо*, която живѣе въ с. *Панагюрище* (Отлукъ Кеой), *Татарпазарджикска каза*, се яви прѣдъ съвѣта на Татарпазарджикския сѫдъ и, въ присѫтствието на носителя на тоя актъ *монаха Отецъ Самуилъ*, изповѣда и каза така:

„Собствената ми кѫща, лежаща вѫтрѣ въ селото *Панагюрище*, при съсѣди: кѫщитѣ на *Бато Гушо*, на *Белюлъ Минко* и на *Червенко Стоянъ* и съ обществения пѫть, обема въ себе си: една кѫща (порта), единъ яхъръ, а върху него отгорѣ единъ сѣнарникъ (отлук-хоне) а въ двора и има посадени четири сливови дървета. Тази ми кѫща за 240 гроша съ законна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисъль за измама, продадохъ и прѣдадохъ на речения монахъ *отецъ Самуилъ*, който тутакси я завѣщава за въ полза на Рилския монастирь. Понеже и реченията *отецъ Самуилъ* купи по законенъ редъ тази кѫща, брои ми сумата 240 гроша, която и азъ напълно получихъ, — то заявявамъ, че за напрѣдъ въ тая кѫща азъ нѣмамъ абсолютно никаква намѣса; тази моя кѫща става пълна собственость на речения монахъ *отецъ Самуилъ*, който може да се разпорежда съ нея както си ще".

Сѫдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя актъ, — днесъ 13 Реджебъ 1535 год. отъ Егира — 15 Априлий 1820 год. р. хр.

Свидѣтели: Димо Гърбата, Лулчо Чорбаджи, Хаджи Зарчо Чорбаджи, Стоилко Хаджи Георги.

53.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Самоковската каза, — смирения Ес-Саидъ Мустафа.

(М. П. Ес-Саидъ Мустафа).

1 Шевалъ 1236 год.—20 Юний 1821 год.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Християнката *Магда* и дъщеритѣ ѝ *Сусана*, *Дона и Анастасия Георгиеви — Бутулови*, жители отъ махалата *„Горния-*

Пазвантъ," въ *варoша* на гр. *Самоковъ*, опълномощила по сѫдебенъ редъ за свой пълномощникъ *Иванъ Гроздановъ*. Пълномощното, което му се даде е било удостоверѣно съ показанията на свидѣтелитѣ *Иванъ Чавдаровъ* и *Хаджи Миладинъ Димовъ*. Като се прие това пълномощно за валидно, реченията *Иванъ Гроздановъ* въ качеството си на пълномощникъ заяви прѣдъ съвѣта на *Самоковския шериатски сѫдъ* и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ *Лазо Ивановъ—Славковъ*, изповѣда и каза слѣдното:

„Горнитѣ ми довѣрителки притежаватъ една кѫща и една стая, единъ салонъ, единъ килеръ, малъкъ дворъ и пѫть, лежащи въ казаната махала при съсѣди: отъ една страна кѫщата на *Алеко Бутѝовъ*, отъ друга—имотитѣ на покойния рая, а отъ двѣ страни съ общия пѫть. Тази кѫща съ окончателна продажба приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисъль за измама, я продадохъ за осемстотинъ (800) гроша на поменатия *Лазо Ивановъ*, отъ когото стойностьта напълно получихъ. За напрѣдъ тази кѫща съ всичкитѣ ѝ права и принадлежности става пълна собственость на купувача речения *Лазо*, който има право да я владѣе и притежава както си ще".

Сѫдътъ уважи това признание на пълномощника *Иванъ Гроздановъ*, утвърди продажбата и, за сталото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сѫдебенъ актъ, — днесъ 1 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1236 год. отъ егира — 20 юний 1821 година Р. Хр.).

Свидѣтели: Дурмишъ Халилъ Беше, Векилъ Исмаилъ Беше, Шишко Молла Али, Саибантъ Тахиръ, Теибанъ Али Беше, Мухзуръ Ахмедъ Беше, Хаджи Янаки, Хаджи Миладинъ, Захо Абаджи Хаджи Бено, Иванъ Чавдаръ и др.

54

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Самоковската каза, смирения Ес-Саидъ Мустафа Хулюси.

(М. П.) Ес-Саидъ Мустафа Хулюси.

1 Мухаремъ 1237 г. — 16 септемврий 1821 г.

Да се напише и издаде тоя сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната.

Вуко Тодоровъ, който живѣе въ градъ *Самоковъ*, махала *Горно Мандалово*, Вароша, се яви прѣдъ съвѣта на Самоковския сѫдъ и въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ—*Стайо*

Вуковъ Чобана, съ приличното къмъ сѫда уважение изповѣда и заяви слѣдното:

„Азъ продадохъ съ дѣйствителна законна продажба, безъ помисъль за измама, за 300 гроша на сина си *Стайо Вуковъ Чобана* своята собствена кѫща, която се намира въ махала *Горно Мандалово, Вароша*, до съсѣди—*Лила вдовицата* и *Кара Паунъ*, допира отъ двѣ страни до обществения пѫть и състои отъ една стая, кухня, малка стаичка, килеръ, съ малъкъ дворъ и бостанъ. Понеже *Стайо* обсеби тая кѫща по законенъ начинъ и тъй като азъ получихъ отъ него напълно стойностьта ѝ, та за напрѣдъ губя всѣко право надъ нея, — заявявамъ, че тая кѫща отъ сега нататъкъ става пълна собственость на речения *Стайо Чобана*, който може да се разпорежда съ нея както си ще".

Сѫдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сѫдебенъ актъ днесъ, 1 Мухаремъ 1237 г. (16 Септемврий 1826 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Катипъ Мустафа ефенди, Абдулъ Керимъ ефенди, Мехмедъ Чокадъръ Мухзуръ Ахмедъ Беше Чорбаджи Иванъ Костовъ, Кара Паунъ, Мито дюлгеръ Кибаръ, Паспалъ Иванъ, х. Захарий Костовъ и други.

55.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза — смирения Мехмедъ Рашидъ (М. П.) Мехмедъ Рашидъ.

7 Джемази Юлъ Евелъ 1237 г. (19 Януарий 1822 г.).

Тоя худжетъ се написа поради слѣдната причина:

Мехмедъ Абдулаховъ, който е родомъ отъ казата Хотинъ, се яви прѣдъ съвѣта на дупнишкия шериатски сѫдъ и, въ присѫтствието на носителя на тоя актъ — Отецъ Иоасафа, заяви и изповѣда слѣдното:

„Нѣщо прѣди два мѣсеца врѣме отъ датата на настоящия актъ, когато бѣхъ християнинъ и не бѣхъ приелъ ислямската религия, живѣхъ въ Рилския монастирь, лежащъ въ Дупнишката каза. Въ тоя монастиръ азъ оставихъ слѣднитѣ си вѣщи: единъ конь дорестъ, едно седло, едно шаечено джубе, друго шаечено джубе; три книги, написани на български езикъ, единъ башлъкъ отъ шаекъ, единъ мечъ, единъ шалъ, нареченъ „онлукъ", единъ чифтъ тозлуци (калцуни), една шапка, единъ ножъ, едни мѣсни

(тарлъци), единъ чифтъ папуци, едни дисаги, единъ чифтъ ботуши (чизми), единъ ямурлукъ, единъ чулъ и едно чердже. Тѣзи вѣщи азъ ги оставихъ за пазене въ Рилския монастиръ подъ надзора на Отецъ Иоасафа, съ цѣлъ послѣднитѣ да ги продаде, а сумата да ми прѣдаде.

Поменатиятъ Отецъ Иоасафъ продалъ дѣйствително тѣзи ми вѣщи за сума 200 гроша. Тази сума днесъ, въ присѫтствието на сѫда поменатиятъ Иоасафъ ми наброи. Азъ я получихъ напълно. Понеже азъ не претендирамъ да искамъ отъ поменатия Иоасафъ по-голѣма сума за моитѣ вѣщи, които бѣхъ оставилъ въ монастиря; и понеже моитѣ искания, които имахъ да вземамъ отъ нѣкои лично менъ познати монаси въ Рилския монастиръ ги прѣкратявамъ — то заявявамъ, че за напрѣдъ нѣмамъ нищо да търся нито отъ Отецъ Иоасафа за вѣщитѣ ми, нито пъкъ отъ другитѣ рилски монаси, съ които имахъ даване-вземане, защото съ всички се спогодихъ окончателно и уравнихъ до пара смѣткитѣ си. Тази наша спогодба споредъ шериата, се счита за окончателна и безвъзвратна.

Всички тия устни заявления и самопризнания на речения Мехмедъ (по занятие инжинеръ) бидоха приети и отъ Отецъ Иоасафа. Сѫдътъ възъ основа на това самопризнание прие спогодбата и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ, — днесъ 7 день отъ мѣсецъ Джемази юлевелъ, 1237 год. егира (19 Януари 1822 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Кятибъ Селимъ Ефенди; Моллахъ Хюсеинъ; Мустафа Селимъ ефенди; Мухзуръ Хасанъ Бени; Кранта Никола Чорбаджи; градски кабзималъ (бирникъ): Михо чорбаджи и др.

56

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Кюстендилската каза, смирения Мустафа.

(М. П.) Мустафа.

15 Рамазанъ 1239 г. [3 Май 1824 г.].

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнинътъ *Ангелъ*, житель на селото *Дѐгеръ-Мендере* (Слокошница), *Кюстендилска каза*, бѣ упълномощилъ отъ своя страна прѣдъ сѫда *устабашията Стоянъ*, за да изповѣда продажбата на долуозначения имотъ и да снабди покупателя съ надлежния худжетъ. Това пълномощно, чиято валидность се доказа по сѫдебно-шериатски редъ, се уважи и прие отъ сѫда. Пълномощникътъ, речениятъ *Стоянъ*, се яви прѣдъ съвѣта на Кюстендилския сѫдъ и въ присѫтствието на носителя на настоя-

щия актъ, *отецъ Пантелеймонъ*, монахъ отъ Рилския монастирь, — каза и изповѣда слѣдното:

„Довѣрительтъ ми *Ангелъ* притежава съ редовенъ крѣпостенъ актъ една градина, насадена съ плодоносни и не плодоносни дървета, лежаща вжтрѣ въ поменатото село. Съсѣдитѣ на тази градина сж слѣднитѣ: отъ двѣ страни градинитѣ на *Стояна* и на *Мавруди*, отъ трета — текуща рѣка, а отъ четвърта — ридътъ и общия пжть. Азъ, като пълномощникъ, съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисъль за измама, продадохъ за двѣста гроша на речения отецъ *Пантелеймонъ* и стойностьта ѝ напълно приехъ и получихъ. Слѣдователно за напрѣдъ поменатиятъ ми довѣритель нѣма въ тази градина никаква намѣса и участие, тъй тато тая послѣдната, става пълна собственость на купувача ѝ *отецъ Пантелеймона*, който има пълно право да я притежава, както си ще, по волята си".

Сждътъ прие самопризнанието на пълномощника *Стояна*, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ худжетъ — днесъ 15 день отъ мѣсецъ Рамазанъ 1239 год. отъ егира (3 Май 1824 год. р. хр.). Свидѣтели: Хаджи Оглу Молла Ахмедъ, Хаджи Лутфуллахъ, Метерисчи Зейнелъ, Бакалъ Нико, Хаджи Коле, Хаджи Христо, Мумджи Велянъ, Киръ Константинъ.

57.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Мевля-Селимъ.

(М. П.) Селимъ, иби-Абдулахъ.

15 Джемази юлъ Евелъ 1241 г. (15 Декемврий 1825 г.)

Да се напише и издаде настоящиятъ сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Никола Крантата, въ качеството си на законенъ пълномощникъ на *Захо Гоцевъ*, който живѣе въ гр. *Дупница*, въ *Варошъ* — се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присжтствието на насителя на настоящия актъ — монаха *отецъ Иосифъ*, съ прилично къмъ сжда уважение, заяви и изповѣда къмъ сжда слѣдното:

„Довѣрительтъ ми *Захо* владѣе и притежава като своя собственость едно лозе отъ около осемь (8) уврати, лежаще въ бѣлѣжитата мѣстность, наречена *„Петровъ-ридъ"*. Съсѣди на това лозе сж: *Никола Чомаковъ* — отъ една страна, отъ друга — лозето на *Спасъ*, отъ третя страна — лизадата, а отъ четвърта — обществения пжть. Това лозе, въ всичкитѣ му права и принад-

лежности, съ законна продажба и безъ омисъль за измама, срѣщу стойность отъ хиляда и сто (1100) гроша, го продадохъ и прѣдадохъ на монаха *отецъ Иосифа*. Понеже казаниятъ *Иосифъ* завладѣ и прие съ законна покупка това лозе и понеже стойностьта му отъ 1100 гроша той ми брои, и азъ я получихъ напълно; и понеже довѣрительтъ ми Захо губи вече всѣко право на владѣние върху това лозе — то азъ заявявамъ, че въпросното лозе за напрѣдъ става законна собственость на споменатия монахъ *отецъ Иосифъ*, който може да се разпорежда съ него както си ще".

Сѫдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, издаде и написа настоящия сѫдебенъ актъ — днесъ, 15 день отъ мѣсецъ Джемази-Юл-евелъ, 1241 г. отъ егира.(15 Декемврий 1825 год. р. хр.).

Свидѣтели: Димитъръ Чорбаджи, Мито Ламагаро, Илия Чорбаджи (Кабзималъ) и пр. и пр.

Забѣлѣжка: На сѫщата страница въ худжета най-отгорѣ е написано слѣдното съдържание: „прѣдъ сѫда и прѣдъ кадията се явиха женитѣ *Марта* и сестра ѝ *Лица*, които изповѣдаха, че и тѣ сѫ продали дѣловетѣ си отъ сѫщото лозе:

Смиреният кадия на Дупнишката каза: *Ес-Саидъ-Мустафа*. (М. П.) *Ес-Саидъ-Мустафа*.

58.

ХУДЖЕТЪ

за купуване — продаване на недвижими имоти

издаденъ отъ кадията на Татаръ-пазарджискат каза, смиреният Ес-Саид-Мехмедъ Селимъ, комуто Богъ да прости прѣстѫпленията му.
(М. П. Ес-Саидъ Мехмедъ Селимъ).

4 Зилхидже 1251 год. — 10 мартъ 2836 год.

Да се напише и издаде тоя актъ причината е слѣдната:

Християнинътъ — рая *бакалъ Стоянъ Михаиловъ*, житель ото махалата *Варошъ* въ гр. *Татаръ-пазарджикъ*, се яви прѣдъ пълния съставъ на мѣстния шериатски сѫдъ и въ присѫтствието на носителя на тоя актъ именно на Табакъ Ел. хаджи Велиединъ *Ибни Мустафа*, — изповѣда и каза слѣдното:

„До издаване и сключване на тоя актъ азъ бѣхъ пълнъ стопанинъ на едно старо запустѣло лозе отъ около три и половина ($3^1/_2$) уврата, лежаще въ землището на село *Береджикъ*, *Татаръ-пазарджикска каза*. Границитѣ на това лозе сѫ слѣднитѣ: отъ една страна — лозето на самия купувачъ, отъ друга

страна — поповото лозе, а отъ третя — лозето на *Шерифъ ага*, а отъ четвърта — съ общия пѫть. Това мое лозе днесъ доброволно, съ дѣйствителна и законна продажба, приета отъ двѣтѣ страни, и лишена отъ фиктивни условия за измама продадохъ за шестдесеть (60) гроша на Ел-Хаджи Вели-Единъ-ага и му го продадохъ. Стойностьта на това лозе азъ напълно получихъ отъ речения купувачъ. Съ тази продажба ние се спогодихме и уравнихме по дѣлото ни, което бѣ заведено въ сѫда. Съ помирението си ние изравнихме нашитѣ взаимообразни вземания, които затова съставихме прѣдъ сѫда тази лоша спогодба, която се прие напълно отъ двѣтѣ страни. За напрѣдъ поменатиятъ *Ел-хаджи Вели Единъ* има право като стопанинъ да владѣе и притежава това лозе, защото азъ вече нѣмамъ въ него никаква намѣса.“

Сѫдътъ уважи станалата спогодба, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, издаде тоя сѫдебенъ худжетъ, днесъ 4 Зилхидже, 1251 год. отъ егира (10 Мартъ 1836 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Мехмедъ ага, Муладжи Башъ Мухзуръ, Халимъ Сюлейманъ, Чорбаджи Косто, Чорбаджи Зафиръ и др.

59

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката и Радомирската кази, смирения Ел-Хаджи-Сюлейманъ Шукри.

(М. П.) Ел-Хаджи Сюлейманъ Шукри.

21 Зилхидже 1255 год. (14 Февруарий 1840 год.)

За да се напише и издаде тоя сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната:

Айше Ханъмъ и братъ ѝ *Рашидъ Халиловъ*, които сѫ живѣли въ градъ *Дупница*, въ махалата *Велли-единъ Ходжа*, сѫ упълномощили отъ своя страна *Ел-хаджи Шерифъ Ага*, за да издаде такритъ прѣдъ сѫда по долуизложената продажба. Слѣдъ като е било зарегистрирано въ годишниятъ сиджилатъ пълномощието, — речениятъ *Хаджи Шерифъ* се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и, въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ — *Петъръ*, като пълномощникъ изповѣда и каза слѣдното:

„Довѣрителитѣ ми *Айше и Рашидъ Халилови* до̀ деня на издаване на настоящия актъ сѫ били законни стопани и съпритежатели на една градина, посадена съ плодовити и не плодовити дръвчета отъ около 4 уврата, лежаща при съсѣди: отъ една

страна — коритото на рѣката *Худово*, отъ друга недвижимиятъ имотъ на *Георги Дерменджията*, отъ трета рѣката *Джерманъ*, а отъ четвърта — граничи съ обществения пѫтъ. Тази градина съ всичкитѣ ѝ права и принадлежности съ дѣйствителна и законна продажба, която се прие и отъ двѣтѣ страни, и лишена отъ помисъль за измама, продадохъ и прѣдадохъ за петстотинъ (500) гроша на поменатия куповачъ *Петъръ*. Понеже послѣдниятъ купи и завладѣ тази ми градина по закона и стойностьта ми брои напълно, получихъ я, то за това заявявамъ, че за напрѣдъ моитѣ довѣрители *Айше Ханъмъ* и братъ ѝ *Рашидъ Халиловъ* нѣматъ никакво право на участие и на владѣние въ тая градина. Тя става пълна собственость на куповача ѝ *Петъръ*, който може да се разпорежда съ нея както си ще".

Сѫдътъ уважи тази изповѣдь, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ — днесь, 21 день отъ мѣсецъ Зилхидже, 1255 год. (14 февруарий 1840 год. р. хр.). Свидѣтели: Шейхъ Нюманъ Ефенди, Шейхъ Мехмедъ Ефенди, Кавакъ Османъ Калфа Ибишъ Ага, Рашидъ Ибрахимовъ, Рашидъ Адемовъ и др.

60.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Ес-Сайдъ Ел-Хаджи Мѣхмедъ Тахиръ.

(М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ Тахиръ.

3 Зилкааде 1256 г. (19 Декемврий 1840 г.).

Да се напише и издаде тоя сѫдебенъ актъ причината е слѣдната:

Петъръ Алексовъ, който живѣе въ градъ Дупница, въ махалата „Чавушъ" въ Вароша, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и, въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ — Монахътъ отецъ Памфилий, който е управитель-егуменъ на Рилския монастирь, съ приличното за сѫда уважение изповѣда и заяви слѣдното:

„Азъ, съ дѣйствителна и законна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и безъ помисъль за измама продадохъ за (700) седемстотинъ гроша на монаха отецъ Пафилия отъ Рилския монастирь собствената си градина, на посока около четири уврати, посадена съ плодоносни и неплодоносни дървета. Тази моя градина лежи въ махалата „Чавушъ махалеси", въ гр. Дупница, граничи съ сьсѣди: отъ една страна рѣката „Худува", отъ друга —

Гьоре Гущерътъ, отъ трета рѣката „Джерманъ“, а отъ четвърта съ обществения пѫть. Понеже поменатиятъ отецъ Памфилий покупи и обсеби тази градина, а азъ пъкъ получихъ напълно отъ него стойностьта ѝ, то явявамъ, че за напрѣдъ азъ губя всѣко право на владѣние надъ нея. Заявявамъ още, че тази градина отъ сега за напрѣдъ става пълна собственость на речения отецъ Памфилий, който може и има право да се разпорежда съ нея, както си ще“.

Сѫдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ, днесъ 3 день отъ мѣсецъ Зилкааде, 1256 год. отъ егира 19 Декемврий 1840 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Ел-Хаджи Шерифъ ага, Хаджи Мутишъ ага, Хаджи Лазо Чорбаджи, Николчо Стояновъ, Иванчо Чорбаджи, Георги Кумджиевъ, Младжо Мутафовъ и др.

61.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирениятъ Ес-Саид-Абдуллахъ ефенди.

(М. П.) Ес-Саид-Абдуллахъ.

5 Ребби-юлъ Ахъръ 1258 г. — 5 Априлъ 1842 г.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Янаки и братъ му *Христо*, жители отъ селото *Сарж-Яръ (Червенъ брѣгъ)*, Дупнишка каза, се явили прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и, въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ, *отецъ Гавриилъ*, житель на Рилския монастирь, — заявиха и изповѣдаха слѣдното:

„Ние продадохме на отецъ *Гавриилъ* за петстотинъ и петъ (505) гроша единъ чифтъ волове. Стойностьта на тия волове отъ 505 гроша днесь прѣдъ съвѣта на шериатския Дупнишки сѫдъ получихме си напълно отъ речения купувачъ отецъ *Гавриилъ* и нѣмаме да взимаме вече нищо отъ послѣдния за воловетѣ, които му продадохме. Молиме сѫда да издаде този актъ и да го прѣдаде въ ржцѣтѣ на купувача *Гавриила*“.

Сѫдътъ уважи това заявление и тази изповѣдь на продавачитѣ, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ, днесъ 5 день отъ мѣсецъ Ребб-юл-Ахъръ 1258 год. отъ егира — 5 Априлъ 1842 год. р. хр.

Свидѣтели: Ибрахимъ Ефенди, Мито Ханджи, Ханджи Иванчо, Илия Кюркчи, Мухзуръ Амуджа и др.

62.
ХУДЖЕТЪ

27 Ребби-юлъ-Ахжръ 1258 г. — 8 юний 1842 г.

Да се издаде и прѣдстави тоя актъ, причината е слѣдната:

Законни наслѣдници на умрѣлия по-прѣди *Гоце*, който бѣ житель на гр. *Дупница*, се признаватъ слѣднитѣ лица: законната му съпруга *Катерина*, синоветѣ му *Христо* и *Зашо* и дъщеритѣ му *Ана* и *Мария*. Сумитѣ, които той дължеше и бѣ останалъ да дължи къмъ разни свои кредитори, не стигаха и не можаха да се покриятъ и погасятъ съ сумитѣ, прибрани отъ движимата стока, която той остави и която на търгъ се разпродаде. Затова мѣстния сѫдъ, по искането на кредиторитѣ му, обяви на публиченъ търгъ за проданъ единъ неговъ ханъ, заедно съ извѣстнитѣ му сгради. Сѫдътъ, въ присѫтствие на жена му *Катерина*, която прѣдставляваще себе си и своитѣ дъщери, на които тя бѣ опекунка, а тъй сѫщо и въ присѫтствие на синоветѣ му *Христо* и *Зашо* — продаде на търгъ публично ханътъ и сградитѣ на умрѣлия Гоце за сума деветъ хиляди (9,000) гроша на *Еминъ ага*, който наддаде най-голѣмата сума. Купувачътъ Еминъ ага, слѣдъ като купи, завладѣ и прие въпросниятъ ханъ и сградитѣ му, застана правъ прѣдъ сѫщия сѫдъ, изповѣда и устно заяви, че продава тоя сѫщи ханъ и сградитѣ му за сѫщата сума отъ 9,000 гроша на монаха отъ *Рилския монастирь отецъ Иосифа*. Послѣдниятъ подирѣ като завладѣ и купи тоя имотъ (ханъ и сградитѣ му), заяви прѣдъ сѫда, че и той отъ своя страна прѣпродаде и прѣхвърли съ сѫдебенъ худжетъ тоя имотъ на носителя на настоящия актъ *отецъ Памфилий*, който го прие и завладѣ. Обаче поменатитѣ наслѣдници: *Катерина*, *Христо* и *Зашо*, като видѣха, че тѣхниятъ ханъ и сградитѣ му се купиха въ послѣдствие отъ отца *Памфилия*, заявиха протестъ и казаха, че не сѫ доволни отъ тази продажба, понеже цѣната била малка, отмѣтватъ се отъ продажбата, като съ това причиниха огромни загуби на купувача-монахъ, отецъ Памфилия. Послѣдниятъ гледайки, че наслѣдницитѣ искатъ да играятъ фалшива роль въ дѣйствията си, подаде писменна молба до императорския диванъ въ Цариградъ и се оплака противъ незаконнитѣ постѫпки на поменатитѣ наслѣдници. Понеже искането на отца Памфилия по този въпросъ се указа за законно и това искане почива главно на свещенния шериатъ, то затова дѣлото, споредъ както бѣхъ убѣденъ, рѣшихъ го по сѫдебно-шериатски редъ въ полза на отца Памфилия и забранихъ на горѣпоменатитѣ наслѣдници да не се намѣсватъ и да нахлуватъ на сила въ въпросния продаденъ ханъ и сгради. Тъкмо въ това врѣме по сѫщия въпросъ пристигна въ Дупнишкото сѫдилище единъ височайши царски ферманъ, посрѣдствомъ каймакамина на *Софийския санджакъ* — *Османъ*

бей. Ферманътъ бѣ адресуванъ направо до моята скромна личность, като прѣдставитель на Дупнишкото шериятско сѫдилище. Тоя уважаванъ царски ферманъ, слѣдъ като се прие съ подобаваща честь и се региструва въ мѣстния кадийски сиджилатъ публично се прочете въ сѫдебната камара и въ присѫтствието на двѣтѣ заинтересовани страни. Понеже прѣдъ съвѣта на сѫда бѣ констатиранъ факта, че тѫжительтъ отецъ Памфилий единъ пѫть се явилъ прѣдъ мѣстния сѫдъ, сѫдилъ се е законно за въпросния ханъ и сгради, и е придобилъ по тоя начинъ едно сѫдебно рѣшение, съ което се констатираха правата на тѫжителя-отецъ върху тоя ханъ и сградитѣ му, то сѫда дойде до пълно убѣждение да издаде другъ сѫдебенъ худжетъ на речения отецъ Памфилий. Истина, поменатитѣ наслѣдници не искаха по никой начинъ да се подчинятъ и на това сѫдебно рѣшение. Но, съ получване на височайшия царски актъ, който публично се прочете въ присѫтствието на двѣтѣ споречи страни, доказа се нагледно обстоятелството, — било съ свидѣтели, било по слухъ, — че отецъ Памфилий е купилъ ясно на публиченъ търгъ тоя ханъ и сградитѣ му, броиль е стойностьта му, и той трѣбва да го владѣе и притежава. За това сѫдътъ рѣши и постанови: отецъ Памфилий се признава за пълненъ стопанинъ на прѣдметния ханъ и на извѣстнитѣ му сгради; прѣкратява се процесътъ на наслѣдницитѣ, защото е неоснователенъ.

По желание на странитѣ за станалото се състави, написа и издаде повторно тоя сѫдебенъ актъ (рѣшение), който имамъ честь да изпроводя въ прѣстолния градъ за по-нататъшно височайше царско разпореждане на дѣлото за изпълнението му. При това, заповѣдь и повеление зависи отъ Негово Императорско Величество — Султана.

27 Ребби-юлъ-Ахъръ, 1258 г. отъ егира (или 8 юний 1842 година отъ Р. Хр.).

Подп. смиреният *Ес-Саидъ-Абдулахъ*, кадия на Дупнишката каза.

(М. П.) *Ес-Саидъ-Абдуллахъ.*

63.

ХУДЖЕТЪ

27 Ребби-юл-Ахъръ 1258 г. — 8 юний 1842 г.

Да се издаде и прѣдстави тоя актъ, причината е слѣдната:

Законни наслѣдници на умрѣлия по-прѣди *Гоце*, който бѣ жителъ на градъ *Дупница*, се признаватъ слѣднитѣ лица: законната му съпруга *Катерина*. синоветѣ му *Христо* и *Зашо* и дъ-

щеритѣ му *Ана* и *Мария*. Сумитѣ, които той дължеше и бѣ останалъ да дължи къмъ разни свои кредитори, не стигаха и не можаха да се покриятъ и погасятъ съ сумитѣ, прибрани отъ движимата стока, която той остави и която на търгъ се разпродаде. Затова мѣстния сѫдъ, по искането на кредиторитѣ му, обяви на публиченъ търгъ за проданъ единъ неговъ ханъ, заедно съ извѣстнитѣ му сгради. Сѫдътъ, въ присѫтствие на жена му *Катерина*, която прѣдставляваше себе си и своитѣ дъщери, на които тя бѣ опекунка, а тъй сѫщо и въ присѫтствие на синоветѣ му *Христо* и *Зашо* — продаде на търгъ публично ханътъ и сградитѣ на умрѣлия Гоце за сума деветъ хиляди (9,000) гроша на *Еминъ ага*, който наддаде най-голѣмата сума. Купувачътъ Еминъ ага, слѣдъ като купи, завладѣ и прие въпросниятъ ханъ и сградитѣ му, застана правъ прѣдъ сѫщия сѫдъ, изповѣда и устно заяви, че продава тоя сѫщи ханъ и сградитѣ му за сѫщата сума отъ 9,000 гроша на монаха отъ *Рилския монастирь отецъ Иосифа*. Послѣдниятъ подирѣ като завладѣ и купи тоя имотъ (ханъ и сградитѣ му), заяви прѣдъ сѫда, че и той отъ своя страна прѣпродаде и прѣхвърли съ сѫдебенъ худжетъ тоя имотъ на носителя на настоящия актъ *отецъ Памфилий*, който го прие и завладѣ. Обаче поменатитѣ наслѣдници: *Катерина*, *Христо* и *Зашо*, като видѣха, че тѣхниятъ ханъ и сградитѣ му се купиха въ послѣдствие отъ отца *Памфилия*, заявиха протестъ и казаха, че не сѫ доволни отъ тази продажба, понеже цѣната била малка, отмѣтватъ се отъ продажбата, като съ това причиниха огромни загуби на купувача-монахъ, отецъ Памфилия. Послѣдниятъ гледайки, че наслѣдницитѣ искатъ да играятъ фалшива роль въ дѣйствията си, подаде писменна молба до императорския диванъ въ Цариградъ и се оплака противъ незаконнитѣ постѫпки на поменатитѣ наслѣдници. Понеже искането на отца Памфилия по този въпросъ се указа за законно и това искане почива главно на свѣщенния шериатъ, то затова дѣлото, споредъ както бѣхъ убѣденъ, рѣшихъ го по сѫдебно-шериатски редъ въ полза на отца Памфилия и забранихъ на горѣпоменатитѣ наслѣдници да се намѣсватъ и да нахлуватъ на сила въ въпросния продаденъ ханъ и сгради. Тъкмо въ това врѣме по сѫщия въпросъ пристигна въ Дупнишкото сѫдилище единъ височайши царски ферманъ, посрѣдствомъ каймакамина на *Софийския санджакъ — Османъ бей*. Ферманътъ бѣ адресуванъ направо до моята скромна личность, като прѣдседатель на Дупнишкото шериятско сѫдилище. Тоя уважаванъ царски ферманъ, слѣдъ като се прие съ подобаваща честь и се региструва въ мѣстния кадийски сиджилатъ, публично се прочете въ сѫдебната камара и въ присѫтствието на двѣтѣ заинтересувани страни. Понеже прѣдъ съвѣта на сѫда бѣ констатиранъ факта, че тѫжительтъ отецъ Памфилий единъ пѫть се явилъ прѣдъ мѣстния сѫдъ, сѫдилъ се е законно за въпросния ханъ и сгради, и е придобилъ по тоя начинъ едно сѫдебно рѣшение, съ което се констатираха правата на тѫжителя-отецъ

върху тоя ханъ и сградитѣ му, то сѫда дойде до пълно убѣждение да издаде другъ сѫдебенъ худжетъ на речения отецъ Памфилий. Истина, поменатитѣ наслѣдници не искаха по никой начинъ да се подчинятъ и на това сѫдебно рѣшение. Но, съ получване на височайшия царски актъ, който публично се прочете въ присѫтствието на двѣтѣ споречи страни, доказа се нагледно обстоятелството, — било съ свидѣтели, било по слухъ, — че отецъ Памфилий е купилъ ясно на публиченъ търгъ тоя ханъ и сградитѣ му, броилъ е стойностьта му, и той трѣбва да го владѣе и притежава. За това сѫдьть рѣши и постанови: отецъ Памфилий се признава за пълненъ стопанинъ на прѣдметния ханъ и на извѣстнитѣ му сгради; прѣкратява се процесътъ на наслѣдницитѣ, за цото е неоснователенъ.

По желание на странитѣ за станалото се състави, написа и издаде повторно тоя сѫдебенъ актъ (рѣшение), който имамъ честь да изпроводя въ прѣстолния градъ за по-нататъшно височайше царско разпореждане на дѣлото за изпълнението му. При това, заповѣдь и повеление зависи отъ Негово Императорско Величество — Султана.

27 Ребби-юлъ-Ахѫръ, 1258 г. отъ егира (или 8 юний 1842 година отъ Р. Хр.).

Подп. смиреният *Ес-Саидъ-Абдулахъ*, кадия на Дупнишката каза.

(М. П.) *Ес-Саидъ-Абдуллахъ.*

64.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ел-Хаджи-Сюлейманъ Шюкри.

(М. П.) Ел-Хаджи-Сюлейманъ Шукри.

1 Ребби Юл-Евелъ 1265 г. — 15 Януари 1849 г.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

По сѫдебенъ редъ се установи, че законни наслѣдници на умрѣлия прѣди нѣколко дни *Митю Ивановъ*, отъ село *Рила*, Дупнишка каза, сѫ слѣднитѣ лица: законната му съпруга *Ружа Младенова*, пълнолѣтниятъ му синъ *Иванъ* и пълнолѣтнитѣ му дъщери *Спаса, Мария* и *Иванка*. Поменатата Ружа и дъщеря ѝ *Иванка* опълномощиха отъ своя страна съ законно пълномощно *Молла Османъ Мехмедовъ*. Послѣдниятъ въ качество на пълномощникъ, а наслѣдницитѣ *Иванъ, Спаса и Мария*, сами лично

за себе си, се явиха прѣдъ съвѣта на дупнишкия сѫдъ и, въ присѫтствието на носителя на настоящия актъ *отецъ Памфилий* егуменъ на Рилския монастирь, — изповѣдаха и казаха слѣдното:

„По наслѣдство отъ баща ни *Мито* ние притежаваме задружно и нераздѣлно една градина, посадена съ плодоносни и не плодоносни дървета, отъ единъ увратъ, лежаща въ село *Рила*. Четиритѣ съсѣди на тази наша градина сѫ: отъ една страна „*Мешатлъкъ*“, отъ друга—градината на свещенникъ *Ангелъ*, отъ трета—градината и кѫщата на *попъ Христо*, отъ четвърта — съ обществения пѫть. До сключване на настоящата продажба ние, като наслѣдници, законно я притежаваме и владѣеме като наша пълна собственость. Днесъ тази наша градина съ всичкитѣ ѝ права и принадлежности срѣщу хиляда и седемдесетъ и осемь (1078) гроша я продадохме съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтѣ страни, и лишена отъ ѳмисъль за измама на купувача ѝ *отецъ Памфлилий*. Означената сума отъ 1078 гроша ние я получихме напълно, въ брой, отъ речения купувачъ. Отъ сега за напрѣдъ на насъ не остава въ тази градина никакво участие и намѣса, защото тя се купи отъ *отецъ Памфилия*, и той става пълненъ стопанинъ на нея градина и може да разполага както си ще.“

Сѫдътъ уважи тази изповѣдь и самопризнание на продавачитѣ, утвърди продажбата, а за станалото, по желанието на странитѣ, издаде настоящия худжетъ, — днесъ 3-тия день отъ мѣсецъ Ребби-юлъ-Евелъ 1265 год. отъ егира (15 януарий 1849 година Р. Хр.)

Свидѣтели: Молла Османъ Мехмедовъ, Заптие Дурмишъ ага, Хисто Коджабашия на село Рила, Янаки чорбаджи отъ село Рила, Тренко чорбаджи отъ село Рила и др.

65

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ес-Саидъ Мустафа Нури.

(М. П.) Ес-Сайдъ Мустафа Нури.

20 Реджебъ 1267 год. (10 Май 1851 год.).

Да се напише и издаде тоя сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната:

Ес-Сайдъ Шейхъ Сюлейманъ, който живѣе въ града *Дупница*, въ махала „*Иени-джами-Шерифи*“, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и, въ присѫтствие на монаха отецъ *Памфилий Стойчевъ*, който живѣе въ Рилския монастирь, съ приличното къмъ сѫда уважение, изповѣда и заяви слѣдното:



„Азъ продадохъ за 28 гроша на монаха отецъ *Памфилия* съ законна продажба, която се прие отъ двѣтѣ страни, и безъ ѝмисъль за измама, собственото си лозе отъ единъ уврать, съ посадени вжтрѣ въ него плодовити и неплодовити дръвчета, лежаще въ мѣстностьта, називаема „*Кавакли-Башлари*“ въ градъ *Дупница*. Съсѣди на това лозе сж: отъ една страна реченията купувачъ отецъ *Памфилий* отъ втора — *Шейхъ-Сулейманъ*, отъ третя — *Мехмедъ Ага*, а отъ четвърта — съ общественъ пжть. Понеже поменатиятъ отецъ *Памфилий* покупи и завладѣ това лозе по законенъ начинъ и понеже азъ получихъ отъ него напълно стойностьта му, и за напрѣдъ нѣмамъ никакво право за владѣние надъ това лозе, заявявамъ, че отъ сега нататъкъ става пълна собственость на поменатия отецъ *Памфилий*, който може да се разпорежда съ него, както си ще“.

Сждътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ актъ — днесъ, 20 Реджебъ 1267 година егира (10 Май 1851 год. р. хр.).

66.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ес-Саидъ Мустафа Фехимъ.

(М. П.) Ес-Саидъ Мустафа Фехимъ.

27 Реджебъ 1271 г. — 4 Априлъ 1855 г.

Да се напише и издаде този сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Шейхъ Ел-Хаджи Сюлейманъ, който живѣе въ махалата „*Хаджи Синанъ*“ въ градъ *Дупница*, е упълномощилъ законно за свой пълномощникъ съжителя си *Хасанъ Хаджи Алиевъ*, за да издаде такриръ прѣдъ сжда по-долу изложената продажба. Пълномощното е надлежно потвърдено съ показанията на свидѣтелитѣ мюслюмани, чиито имена сж написани и фигурират най-отдолу. Реченията *Хасанъ Хаджи Алиевъ* се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присжтствието на носителя на настоящия актъ *Василъ*, изповѣда и каза слѣдното:

„Довѣрительтъ ми *Шейхъ Ел-Хаджи Сюлейманъ Ефенди* до сега е билъ законенъ притежатель на едно лозе отъ около $1^1/_2$ урата, лежаще въ мѣстностьта „*Каваклийски лозя*“ въ гр. *Дупница*. Съсѣди на това лозе сж: отъ една страна — моето

собсвено лозе, отъ втора — лозето на *Рилския Метохъ*, отъ третя — *Шабановото лозе*, а отъ четвърта — съ общия пжть. Това лозе днесъ продадохъ съ законна продажба — приета по старъ обичай съ ржкохващане, и лишена отъ всѣка омисълъ за измама за 150 гроша на речения купувачъ *Василъ*. Понеже послѣдниятъ купи и завладѣ въпросното лозе, брои стойностьта отъ 150 гроша, която и азъ напълно я приехъ, то заявявамъ, че за напрѣдъ въ казаното лозе моятъ довѣритель *Шейхъ Хаджи Сюлейманъ Ефенди* нѣма вече право на притежание, а става то пълна собственость на речения Василъ, който може да се разпорежда съ него както си ще".

Сждътъ уважи тази изповѣдь, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ актъ днесъ, — 27 день отъ мѣсецъ Реджебъ, 1271 г. егира. (4 Априлъ 1855 год. р. хр.).

Свидѣтели: Мехмедъ отъ Рѣсенъ, Ахмедъ отъ Рѣсенъ, Табакъ Сюлейманъ, Сюлейманъ Фехимъ Ефенди, Хаджи Мехмедъ ага и др.

Забѣлѣжка. Отъ страната на тоя листъ е написанъ слѣдния пасажъ: „Поменатиятъ *Василъ* заяви прѣдъ сжда, че продава това си собствено лозе за 150 гроша на старията-егуменъ *отецъ Симеонъ*. Съ стойността на това лозе се ликвидира и изплати дългътъ на *Василия* къмъ монастиря, за който дългъ бѣ възбуденъ отъ монастиря процесъ". 8 день отъ Реби-юл-Евелъ, 1272 г. егира (7 Ноември 1855 год. Р. Хр.)

(М. П.) Ес-Саидъ Ибрахимъ.

67.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ наибина (кадия) на Джумайската нахия смирения Ес-Саидъ Ахмедъ.

(М. П.) Ахмедъ.

19 Зилкааде 1214 г. (20 юний 1878 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Юнусъ и *Нюманъ*, синове на Халилъ ага, жители отъ махалата „Джами-Кебиръ", въ градъ Джумая, както и настойникътъ на малолѣтния имъ братъ — Хюсеинъ, именно Малла Гамаданъ, се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния Шериатски сждъ, дѣто въ присжтствието на монаситѣ отъ селото Рила, отецъ Паладий Димитриевъ и отецъ Теофилъ Илиевъ, сж изповѣдали и казали първитѣ двама лично за себе си, а третия въ качеството на настойникъ — слѣдното:

„До издаване на настоящия актъ ние редовно притежавахме като наша пълна собственость едно праздно мѣсто за руда, наречено „Маденъ-юрти“, отъ около три уврати, лежаще въ селото Рила, при съсѣди: отъ една страна язътъ на маденитѣ, отъ друга — карга-боки-дере, отъ трета — кжщата на Лазо Сафтелъ, а отъ четвърта — съ общия пжть. Днесъ това наше праздно мѣсто съ дѣйствителна и законна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ фиктивни условия за измама, продадохме за петь хиляди и осемстотинъ гроша (5800) на поменатитѣ монаси отецъ Паладий и отецъ Тефилъ. Двамата купувачи, споредъ горѣизложеното, купиха и обсебиха това мѣсто, слѣдъ което броиха на продавачитѣ напълно стойностьта му и тя въ брой се получи отъ реченитѣ продавачи. За напрѣдъ ние (продавачитѣ) нѣмаме никаква мамѣса и участие въ това съпрѣдѣлно мѣсто, понеже то става вече чиста собсвеность на поменатитѣ отецъ Паладий и отецъ Теофилъ, които могатъ да го стопанисватъ еднакво, както си щатъ, споредъ волята имъ“.

Сждьтъ прие и уважи изповѣдьта на поменатитѣ продавачи и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа, състави и издаде настоящия сждебенъ актъ.

Днесъ 19 день отъ мѣсецъ Зилкаде 1274 год. отъ егира (20 юний 1858 год. Р. ХР.).

Свидѣтели: Шакиръ Ефенди, Разимъ Ефенди, Халилъ ага отъ гр. Дупница, Молла Рамазанъ и др.

68

ХУДЖЕТЪ

Гербова хартия, съ цѣна три гроша за написване сждебни актове, за стойность отъ 4,000 — 5,000 гроша.

Издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Зейнулъ-Единъ Заѣде Исмаилъ Галибъ.

(М. П.) Исмаилъ Галибъ.

19 Джемази юлъ Евелъ 1275 г. (14 Декември 1858 г.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Прѣдъ сждебно-шериатския сждъ се доказа и установи нагледно, че законни наслѣдници ни умрѣлия по-прѣди *Халилъ Абдуллаховъ*, който бѣ житель отъ града *Джумая*, отъ махалата „Джами-кебиръ“, Дупнишка каза, сж слѣднитѣ лица: пълнолѣт-

нитѣ синове на умрѣлия Юнусъ и Нюманъ и малолѣтният му синъ Хюсеинъ. Сждътъ избра и опрѣдѣли за настойникъ на поменатия Хюсеинъ, — Молла Рамаданъ Сулеймановъ. Послѣдният, като настойникъ, и пълнолѣтнитѣ синове Юнусъ и Нюманъ — лично за себе си — се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и въ присжтствието на монаситѣ отъ селото Рила, отецъ Паладий Димитровъ и отецъ Теофилъ Илиевъ, изповѣдаха и казаха слѣдното:

„Покойният Халилъ Абдулаховъ, до като бѣ живъ и дори до смъртьта си, бѣ законенъ стопанинъ на Пауновото праздно мѣсто (юртище), съ пространство отъ около три лѣхи, лежащи въ сжщото село Рила. Съсѣдитѣ на това мѣсто сж: отъ една страна Пауновия язъ, отъ друга Голѣмата рѣка, наречена „Дерей-кебиръ“, отъ трета—кжщата на Лазо, а отъ четвърта —съ общия пжть. Слѣдъ смъртьта на речения стопанинъ, поменатото мѣсто мина въ наслѣдство на малолѣтния синъ Хюсейнъ, на който азъ съмъ настойникъ, както и на пълнолѣтнитѣ му синове Юнусъ и Нюманъ, които тукъ въ сжда присжтствуватъ. Ние и тримата наслѣдници рѣшихме да продадемъ на трето лице нашитѣ наслѣдствени дѣлове отъ това мѣсто. Дѣловетѣ, които намъ се припадатъ сж нераздѣлими и не бива по никой начинъ да се раздѣлятъ, а трѣбва да се продадатъ изцѣло. Дѣлътъ, който се пада на малолѣтния Хюсеинъ да се продаде е много по износно за него, отколкото ако тоя дѣлъ стои непродаденъ. Защото малолѣтният има прѣди всичко неизбѣжна нужда отъ срѣдства за подържане и отхранване (нафака). Ето защо рѣши се да се продаде припадающия се дѣлъ на малолѣтния Хюсеинъ, заедно съ дѣловетѣ Юнуса и Нюмана, като се вѣрва, че ще се получи една прилична сума за всичкото мѣсто.

Понеже отъ показанията на свидѣтелитѣ-мюсулмани, чийто имена тукъ отъ долу сж написани, се доказа прѣдъ сжда, че е нужно и износно да се продаде и дѣлътъ на малолѣтния Хюсеинъ, — то ние и тримата наслѣдници, задружно продадохме въпросното мѣсто, съ дѣйствителна и законна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ фиктивни условия за измама, за 5800 гроша, на реченитѣ монаси отецъ Паладий и отецъ Теофилъ. Тѣзи купци купиха, завладѣха и обсебиха прѣдметното мѣсто, броиха сумата на продавачитѣ, а ние напълно я получихме и приехме, слѣдъ което си я раздѣлихме. Отъ сега нататъкъ, както на малолѣтният Хюсейнъ, така и на насъ, Юнусъ и Нюманъ, не ни оста и нѣмаме никаква намѣса и участие въ това праздно мѣсто, понеже то става пълна собственость на поменатитѣ отецъ Паладий и отецъ Теофилъ, които задружно иматъ пълно право да го притежаватъ, споредъ волята имъ.

Сждътъ прие и уважи изповѣдьта, която бѣ дадена отъ поменатитѣ продавачи, а слѣдъ като тя биде потвърдена и отъ

реченитѣ монаси-купувачи, написа и издаде, по желанието на странитѣ, настоящиятъ сѫдебенъ актъ.

Днесъ 19 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1275 год. отъ егира (14 Декември 1858 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Шекиръ Ефенди, Расимъ Ефенди, Молла Рамаданъ, Халилъ ага, отъ градъ Дупница и др.

69.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза смирения Юмеръ.
(М. П.) Неджибъ Юмеръ.

12 Мухаремъ 1276 г. — 30 Юлий 1859 год.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Отъ страна на сѫда по долуизложения въпросъ се делегира една сѫдебна комисия, състояща се отъ слѣднитѣ сѫдебно полицейски чиновници: *Мехмедъ Ефенди, Еюбъ Ефенди, Чохадаръ Сюлейманъ* и др. Тази сѫдебна делегирана комисия тръгна и се отправи за *Рилската планина*, която спада въ Дупнишката каза, и е вакфирана на вакъфа въ градъ Гейбусъ. Комисията стигна въ гората, наречена *„Кара-Юмерица“*. Тамъ намѣри мъртвиятъ трупъ на кехаята и овчаритѣ, които пасѣха овцѣтѣ, принадлежащи на *Шахъ Пенди Зааде Ел-Хаджи Юмеръ Ага*. Тази сѫдебна комисия образува врѣмененъ сѫдъ и направи сѫдебенъ медицински огледъ на мъртвия трупъ на убитото лице. Прѣдъ съвѣта на импровизирания сѫдъ се установи, че трупътъ е дѣйствителното тѣло на убития кехая *Мехмедъ*-ага, житель отъ махалата *Бекирли, Демиръ-Хисарска каза.*

Доказа се още, че убитиятъ *Мехмедъ* кехая е билъ придружаванъ по пѫтя отъ *чобанъ Тасета* и прѣди три дена тѣ се връщали заедно отъ градъ *Джумая* съ храна. По пѫтя, когато тѣ дошли до рѣката *„Кара-Юмеръ“* нехри, въ мѣстностьта *„Каби-Яйлаги“*, дѣто сега заседава сѫдътъ, е билъ убитъ *Мехмедъ кехая* и трупътъ, който се намѣри да лежи на това мѣсто е неговъ. Разгледаха се обстоятелствено членоветѣ на мъртвото му тѣло и се указа, че подъ лѣвата му ненка (цицка) е билъ ударенъ съ куршумъ отъ пушка и че куршумътъ е миналъ прѣзъ гръдния кошъ отъ къмъ гърба. Слѣдствие на този ударъ убитиятъ и пронизаниятъ съ куршумъ човѣкъ моментално издъхналъ. Сѫдътъ слѣдъ туй разпита по отдѣлно овчаритѣ отъ чобанинътъ *Тасе*. Въ отговора си овчаритѣ по това убийство казаха така: миналата година господаря ни на овцетѣ *Шахъ Пенди Зааде Ел-Хаджи Юмеръ Ага* бѣше се ядосалъ нѣщо и немилостиво биеше

овчарина си *Стоянъ Георгиевъ*, житель отъ градъ *Аврет Хисаръ*. Овчарътъ *Стоянъ*, като не можа да издържи повече тоя срамъ, избѣга отъ овцѣтѣ си и както се научаваме отъ нѣколко мѣсеца насамъ той се скита като разбойникъ по тия страни. Ние по тоя въпросъ това знаеме и това можеме да свидѣтелствуваме. Делегираниятъ сждъ направи за това нужния нагледенъ протоколъ и слѣдъ това се върна въ града и докладва на сжда. Прѣдъ съвѣта на сжда делегацията съобщи всичко, каквото е направила и каквото е видѣла.

Сждътъ за станалото състави и даде тоя сждебенъ актъ, днесь 12 Мохаремъ 1276 год. отъ егира (1859 г. слѣдъ Р. Хр.), (30 Юлий 1859 г.)

Свидѣтели: Мустафа ага, заиминъ въ с. Рила. Османъ Беше Сюлеймановъ, отъ с. Стобъ, Мустафа Редженовъ отъ Щипъ, Мухзуръ Мустафа Беше и Мухзуръ Юсуфъ Беше

Забѣлѣжка: На гърба стои слѣдната бѣлѣжка: „азъ, смиреният кадия на Дупнишката каза — *Исмаилъ*, като прѣгледахъ тоя худжетъ, намѣрихъ го по форма и по сжщество, че той е издаденъ съгласно съ шериата и съ закона.

(М. П.) Исмаилъ.

70.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Ломската каза, смирения Хюсейнъ.

(М. П.) Хюсейнъ.

8 Реджебъ 1276 г. — 20 януарий 1860 г.

Тодоръ Никовъ, житель отъ махалата *Варошъ* на градъ *Ломъ*, се яви прѣдъ съвѣта на Ломския сждъ и, въ присжтствието на носителката на настоящия актъ *Горана Попадията*, жителка отъ махалата *Варошъ* отъ града Ломъ, изповѣда и каза слѣдното:

„До издаване настоящия актъ за по-долу описаната продажба' азъ бѣхъ и съмъ редовенъ стопанинъ на една кжща, лежаща въ сжщата махала *Вароша* и обемаща: една стая за живѣние, една кухня и малко пространство дворъ. Съсѣдитѣ на тая кжща сж слѣднитѣ: отъ една страна — кжщата на *Първана*, отъ друга — кжщата на *Цька*, отъ третя — кжщата на *дикиджи Иванъ*, а отъ четвърта — съ частенъ пжть. Реченият *Тодоръ* днесъ доброволно продаде тази своя кжща съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ условия за измама и притворство, за петстотинъ гроша на попадията *Горана*, отъ

която стойността напълно си получихъ. За напрѣдъ тази кѫща, въ която азъ нѣмамъ никакво право и намѣса, става цѣлна собственость на речената *Горана попадията*, която може и има право да я владѣе както си ще".

Сѫдътъ уважи самопризнанието на поменатия *Тодоръ*, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѫдебенъ актъ днесь, 8 денъ отъ мѣсецъ Реджебъ, 1276 година отъ егира (20 Януари 1860).

Свидѣтели: Свещеникъ Иванъ Башевъ, Дикиджи Вельо, Върбановъ, Унджи Каменчо Бановъ, Мумджи Иванъ Кръстьо и др.

71.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ибрахимъ Едхемъ

(М. П.) Ибрахимъ Едхемъ.

30 Реджебъ 1276 г. — 10 февруарий 1860 г.

Да се напише и издаде настоящиятъ сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната:

Дупнишкиятъ житель *Хюсейнъ Абдуллаховъ* е упълномощилъ по сѫдебенъ редъ *берберъ Османъ ага Нухиевъ*, за да изповѣда прѣдъ сѫда долуизложената продажба. Пълномощното било надлежно завѣрено и удостовѣрено съ показанията на свидѣтелитѣ: *Махмудъ Мехмедовъ* и *Сюлейманъ Мехмедовъ — Крайницали*. Слѣдъ това реченията Османъ Ага, въ качеството си на повѣреникъ, се яви прѣдъ сѫда и, въ присѫтствие на носителя на настоящия актъ, *Стойменъ Петровъ* — заяви и изповѣда слѣдното:

„Довѣрительтъ ми Хюсейнъ Абдуллаховъ е билъ законенъ стопанинъ на едно лозе отъ около (4) четири лѣхи, лежаще въ мѣстностьта, „*Еллесъ-Дересси*", при съсѣди: лозето на калугерския метохъ — отъ една страна, отъ друга — лозето на циганина *Мойсей*, отъ третя — гората, а отъ четвърта — съ обществения пѫть. Това лозе, съ законна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ помисъль за измама, продадохъ за 140 гроша и го прѣдадохъ на речения Стойменъ.

Понеже поменатия Стойменъ купи и завладѣ това лозе, стойностьта му напълно ми брои и азъ я получихъ, — заявявамъ, че довѣрительтъ ми Хюсейнъ нѣма вече никакво право надъ това лозе, а става за напрѣдъ пълна собственость на *Стоймена*, който може да се разпорежда съ него, както си ще".

Сѫдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалотс по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сѫдебенъ актъ днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Реджебъ, 1276 год. отъ егира (10 февруарий 1860 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Махмудъ Мехмедовъ, Сюлейманъ Ага, Али Ага, Мехмедъ Али Ефенди, Заптие Сюлейманъ, Мухзуръ Хамза и др. и др,

---

72

ХУДЖЕТЪ

Гербова хартия, върху която се написва сѫдебно рѣшение цѣна 10 гроша.

25 Джемази юлъ-ахъръ 1283 г. (24 Октомври 1866 г.

Да се напише и издаде тоя сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната:

Шакиръ ефенди, Ибни Назифъ ага Ибни Еминъ ага, се помина на 27 Ребби юлъ-ахъръ 1273 год. отъ егира (14 Декемврий 1856 год.). Той бѣ роденъ въ махалата „*Айдинъ*“ въ гр. *Кюстендилъ, Софийски санджакъ, Дунавски вилаетъ*. Негови наслѣдници по сѫдебно шериатски редъ се признаха отъ сѫда слѣднитѣ лица: законната му съпруга *Дардане ханъмъ*, дъщеря на *Фейзулахъ*; *Рухане ханъмъ*, дъщеря на *Шерифъ ага*; *Назифъ ага*, баща на покойния; *Неджибъ ага*, синъ на *Едибъ ага*, който бѣ умрѣлъ, е братовъ синъ на покойния, именно на *Рашидъ ага*; и внуцитѣ му: *Такиръ*, *Мустафа* и *Хюсеинъ*, синове на покойния *Абдулахъ ага*, който бѣ синъ на *Едибъ ага*. Наслѣдството, останало отъ покойния *Шакиръ ефенди*, се раздѣли споредъ закона за наслѣдството — „*фераизъ*“ на 16 части. Отъ тия 16 части се припадатъ: двѣ части на реченатa Дардане ханъмъ, двѣ части на Рухане ханъмъ и по три части (=12 части) на Неджебъ, Такиръ, Мустафа и Хусейнъ.

Слѣдъ като се разрѣши по шериатски редъ въпроса за разпрѣдѣляване на наслѣдственитѣ дѣлове, яви се прѣдъ сѫда Рухане ханъмъ и заяви, че тя, отъ своя страна опълномощява, по долуизложения прѣдметъ Мустафа Мехмедовъ. Самоличността на Рухане ханъмъ се доказа прѣдъ сѫда съ показанията на лично познатитѣ свидѣтели: *Хасинъ ага, Ибни Салихъ и Шерифъ ага Ибни Мустафа*.

Слѣдъ като пълномощното се прие и уважи отъ сѫда, реченият Мустафа Мехмедовъ се яви прѣдъ съвѣта на Кюстен-

дилския шериатски сѫдъ и, като пълномощникъ, въ присѫтствието на отвѣтницитѣ: Неджибъ ага, Тахиръ ага, Мустафа ага и Хусейнъ ага, заяви и изповѣда слѣдното:

„Довѣрителката ми Рухане ханъмъ е притежавала като законна стопанка една кѫща отъ два етажа, лежаща въ махалата Айдинъ. Тая кѫща се състояла отъ двѣ стаи въ горния етажъ, а въ долния—е имало пакъ двѣ стаи, единъ салонъ, една кухня, една зграда, служаща за женско отдѣление и една градина. Границитѣ на тази кѫща сѫ слѣднитѣ: отъ двѣ страни — съ общественъ и частенъ пѫть отъ къмъ югъ, т. е. отъ къмъ старата порта, прѣзъ която се влиза въ женското отдѣление за въ старата кѫща, и допира до дуваря на градината. Откъмъ западъ и изтокъ граничи съ градината, посадена съ плодовити дървета и съ извѣстно пространство кѫщно мѣсто. Наслѣдодательтъ, покойниятъ Шакиръ ефенди, когато живѣеше, и прѣди 4—5 мѣсеци отъ смъртьта му, въ присѫтствието на нѣколко души видни свидѣтели, нѣколко пѫти на редъ бѣ заявилъ и изповѣдалъ така: „Азъ нѣмамъ никакво участие и намѣса въ горѣописаната кѫща. Защото всичкиятъ този имотъ е пълна собственость на Рухане ханъмъ, която по настоящемъ се счита за съпруга на пълномощника Мустафа Мехмедовъ. Но тъй като наслѣдницитѣ: Неджибъ, Тахиръ, Мустафа, и Хусеинъ отричатъ и не признаватъ това обстоятелство, а още повече вематъ си $^{12}|_{16}$ части отъ тази кѫща (своитѣ дѣлове). като ги прибавятъ къмъ горѣозначенитѣ сгради, дворното мѣсто и градинитѣ, които сѫ били притежание на довѣрителката ми, — то, моля сѫдътъ да запита по тоя въпросъ реченитѣ отвѣтници и да имъ заповѣда да не нахлуватъ въ тоя имотъ на довѣрителката ми“.

На въпроса, който имъ се зададе отъ сѫда, отвѣтницитѣ най-напрѣдъ категорично отказаха твърдѣнието на ищцовата страна. Но, когато пълномощникътъ почна да прѣдставлява свидѣтели, за да докаже тоя фактъ, отвѣтницитѣ се сѣпнаха и всѣки единъ по отдѣлно, въ присѫтствието на Кюстендилския управителенъ съвѣтъ, изповѣда гласно и каза така: „Ние знаемъ, че прѣдметнитѣ сгради, кѫщното дворно мѣсто и градината съ овощнитѣ дървета не сѫ били никога собствено притежание на покойния Шакиръ ефенди, сир. на нашия наслѣдодатель. Напротивъ тѣзи имоти сѫ били пълна собственость на помената Рухане ханъмъ. Ние това обстоятелство го чухме отъ устата на самия покойникъ Шакиръ ефенди, който прѣдъ насъ изповѣда и потвърди това нѣщо. Затова ние се отказваме отъ горѣозначенитѣ имоти: градина, кѫщно мѣсто и сгради, като по тая причина и прѣкратяваме заведения ни общъ процесъ за наслѣдство. Съ това ние се издължаваме напълно съ речената Рухане ханъмъ“.

Изповѣдьта и самопризнанието, които поменатитѣ отвѣтници *Неджипъ Тахиръ мустафа* и *Хюсеинъ* заявиха прѣдъ сѫда, както за спогодбата. а тъй сѫщо и за прѣкратяване дѣлото по

наслѣдството – се удобри и прие отъ сѫда и отъ пълномощника на *Руханe-ханъмъ* и то въ прижтствието на неговото високопрѣвъзходителство Кюстендилския управитель. Сѫдътъ уважи тая спогодба и издаде надлеженъ шериатски худжетъ, днесъ 25 Джемази-юл-Ахъръ 1283 г. отъ егира или 24 октомврий 1866 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Хафъзъ Ахмедъ.

Забѣлѣжка № 276. Да се вземе сѫдебно мито за рѣшението 800 гроша. Означената сума отъ 800 гроша се получи напълно въ брой въ касата на Кюстенделския сѫдебенъ съвѣтъ. 25 Джемази-юл-Ахъръ, 1283 год. отъ егира. (23/X 1866 дод, Р. Хр)

(М. П.) Сѫдебенъ съвѣтъ на Кюстендилския сѫдъ.

(М. П.) Директоръ на търговското отдѣление.

73.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Кюстендилската каза, смирения Хафузъ Ахмедъ.

(М. П.) Хафузъ Ахмедъ.

2 Саферъ 1284 г. — 25 Май 1867 годчна.

Този актъ се написа по слѣдната причина:

Наслѣдници на *Дардане Ханъмъ*, дъщеря на *Ел-Хаджи Фейзулла Абдуллаховъ*, която бѣ жителка на махалата „*Айдинъ*“ въ гр. *Кюстендилъ*, и която се помина прѣди нѣколко врѣме, сѫ слѣднитѣ лица: рожденитѣ ѝ братя: *Ахмедъ Шемми Ефенди Фейзуллаховъ*, сега присѫтствующъ прѣдъ сѫда: братъ ѝ *Юсуфъ Ефенди* и сестра ѝ *Редифе́ Ханъмъ* — двамината които отсѫтствуватъ отъ сѫда. Наслѣдството на умрѣлата Дардане Ханъмъ прѣди да се раздѣли между наслѣдницитѣ е било прѣустановено поради смъртьта на брата ѝ *Ахмедъ Шемми Ефенди*. Послѣдниятъ е оставилъ за свои наслѣдници слѣднитѣ лица: законната му съпруга *Решиде Ханъмъ*, дъщеря на *Мустафа Бей*; пълнолѣтниятъ му синъ *Мустафа Ефенди*, както и пълнолѣтнитѣ му дъщери: *Февзие*, *Фериде* и *Зюмрудъ Ханъмъ*. Въпросътъ за разпрѣдѣлбата дѣловетѣ на наслѣдницитѣ се рѣши съгласно съ шериата по сѫдебенъ редъ. Така: цѣлото наслѣдство се подраздѣля на 120 идеални дѣлове, отъ които 40 дѣла се падатъ на речения Юсуфъ Ефенди; 20 дѣла се пада на речената Редифе Ханъмъ; 14 дѣла на поменатия Мустафа Ефенди и по 7 дѣла — всичко 21 дѣлъ се падатъ на реченитѣ: Февзие́, Фериде́ и Зумрудъ Ханъмъ. Слѣдъ като сѫдътъ разрѣши въпроса за наслѣдствеността, то той назначилъ и опрѣдѣлилъ *d'offis* за настойникъ-попечи-

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

тель на отсѫтствующитѣ наслѣдници управительтъ по финансовата часть на Кюстендилската каза (бейт-ул-малъ-мюдюри) *Мехмедъ Бе*[illegible]. Този послѣдниятъ като мютевелия ще да получи и управлява припадающитѣ се дѣлове на отсѫтствующитѣ наслѣдници – дѣлове, които тѣмъ се падатъ отъ иму ществата, останали отъ наслѣдството на покойнитѣ. А за настойникъ-опекунъ на малолѣтнитѣ Февзиѣ, Фериде́ и Зумрудъ Ханъмъ сѫдътъ назначи майка имъ *Решиде Ханъмъ*, съ право тя да води тѣхнитѣ дѣла и да управлява тѣхнитѣ имоти. Решиде Ханъмъ, въ качеството си на настойница, опълномощи мухзурътъ при сѫда *Кушъ баба Мустафа Мехмедовъ*, за да изповѣда прѣдъ сѫда долуизложената продажба и да снабди купувача съ надлежния худжетъ.

Валидностьта на това пълномощие, както и самоличностьта на Решиде́ Ханъмъ се удостовѣриха прѣдъ сѫда съ показанията на лично познатитѣ свидѣтели — *Мехмедъ Бей*, *Мустафа Беговъ* и *Сюлейманъ Ибрахимовъ*. Сѫдътъ прие и уважи това пълномощие за редовно. Подиръ това явиха се прѣдъ сѫда финансовиятъ управитель Бейт-ул-малъ-Саидъ, пълномощникътъ на *Рашиде Ханъмъ* — *Кушъ Мустафа ага*, *Пашкул-Молла Мехмедъ Мустафовъ*. който съ законно пълномощие бѣ упълномощенъ отъ *Редифе́ Ханъмъ* и *Мустафа Ефенди*, — всички тия лица въ присѫтствие на носителя на настоящия актъ, — Кюстендилския мюхтия *Ахмедъ Ессад-Ефенди*, който като пълномощникъ прѣдставляваше жена си *Рухане Ханъмъ* чието пълномощие бѣ легализирано отъ сѫда, — казаха и изповѣдаха слѣдното: „една зграда (кулата), лежаща въ махалата „*Айдинъ*“, въ гр. *Кюстендилъ*, двоетажна и обема: въ горния и долния етажи осъмъ (8) стаи, единъ зимникъ, една дворна градина, посадена съ фруктови дървеса съ пространство отъ около четири (4) дюлума (узрата). Съсѣдитѣ на тази „зграда-кула“ сѫ: отъ една страна кѫщата и градината на *Рухане́ Ханъмъ* отъ двѣ страни — съ градината отъ селямлѫка (мѫжко отдѣление) на *Мехмедъ Бея*, а отъ четвърта — съ частна улица. Тази „кула-зграда“ съ градината бѣ частна собственость на *Дардане Ханъмъ*, а слѣдъ смъртьта ѝ, този имотъ прѣмина въ наслѣдство върху насъ. Този нашъ наслѣдственъ имотъ се искара по сѫдебно-шериятски редъ за продань на публиченъ търгъ. Проданьта се обяви въ публичнитѣ мѣста на града (пазаръ-ериерде), дѣто най-много се събиратъ хора. При наддаването този имотъ възлѣзе на цѣна 10,000 гроша,— сума, която послѣдниятъ наддавачъ наддаде. Послѣденъ наддавачъ бѣ *Реване Ханъмъ*, та и върху нея търгътъ окончателно се възложи. Тъй че ние, като попечитель-управитель, като настойникъ и като пълномощникъ на тази наша кула-зграда и градина, съ дѣйствителна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисъль за измама, за 10,100 гроша продадохме на купувачката *Реване Ханъмъ*. Послѣднята купи и завладѣ тоя имотъ, брои намъ напълно стойностьта отъ 10,100 гроша, която ние получихме и записахме я хъ *касъма*, дѣто подробно сѫ обо-

значени и оцѣнени вѣщитѣ и имотитѣ на умрѣлитѣ наши наслѣдодатели. Зато напрѣдъ ние въ речената кула и градина нѣмаме никакво участие и намѣса, а тѣ (тоя имотъ) ставатъ пълна собственость на покупателката ѝ *Реване Ханъмъ*, която може и има право да ги владѣе както си ще“,

Сѫдътъ уважи това самопризнание, потвърди продажбата, а за станалото, по желанието на странитѣ, издаде и написа настоящиятъ сѫдебенъ актъ, — днесъ, 2-ри день отъ мѣсецъ Сеферъ, 1284 г. ег. (25 май, 1867 г.).

Свидѣтели: Али Фехми Ефенди, членъ въ сѫда; Кятибъ Арифъ Ефенди; Молла Заимъ, секретарь при Шериатския сѫдъ и други.

74.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ Ел-Муслимъ.

(М. П.) Ахмедъ Ел-Муслимъ.

2 Зилкаде 1284 г. — 11 Януарий 1871 г.

За да се напише и издаде тоя сѫдебенъ актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ *даскалъ отецъ Неофитъ Папа Петровъ*, по народность българинъ, поданикъ Отомански, който живѣе въ с. *Рила*, Дупнишка каза, Софийски санджакъ а, послѣдниятъ е единъ отъ шестѣхъ санджаци, които съставатъ славната *Дунавска Область* „Туна виеати“ е опълномощилъ отъ своя страна съ законно пълномощно монаха отецъ *Орфанъ Петровъ* да го прѣдставлява прѣдъ сѫда по-долу изложената продажба. Пълномощното е било завѣрено и зарегистрирано въ сѫда и се удостовѣри съ показанията на лично извѣстнитѣ въ сѫда свидѣтели: *Хаджи Мито Ивановъ* и *Иончо Бадинецъ*, живущи въ махалата „*Хисаръ*“ въ гр. *Дупница*. Реченията монахъ отецъ *Орфанъ*, въ качеството си на пълномощникъ, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѫдъ и, въ присѫтствие на носителитѣ на настоящия актъ монаситѣ: отецъ *Паисий Ангеловъ* и отецъ *Константинъ Минчовъ*, живущи въ сѫщото село и поданиии Отомански, — изповѣда и каза слѣдното: „довѣрительтъ ми отецъ *Неофитъ* до деня на издаване акта е билъ законенъ стопанинъ на едно лозе отъ около деветъ (9) лѣхи. Това лозе, лежаще въ землището на сѫщото село, и граничаще: съ лозята на *Христо*, на *Стойко* и на *Петъръ*, а отъ четвърта страна — съ общия пѫтъ, — продадохъ и прѣдадохъ съ законна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ омисъль за измама, за 630 гроша на поменатитѣ монаси

отецъ *Паисий* и отецъ *Константинъ*. Понеже послѣднитѣ купиха и приеха по законенъ редъ това лозе, броиха ми напълно 630 гроша, сума, която и азъ получихъ въ брой въ готови пари, то заявявамъ, че за напрѣдъ моя довѣритель нѣма никакво право на стопанство въ него лозе, а става (то) пълна собственость на реченитѣ отецъ *Паисий* и отецъ *Константинъ*, които могатъ да се разпореждатъ съ него, както си щатъ".

Сждътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ актъ днесъ, Зилкааде, 1287 год. егира. — 11 Януарий 1871 г. р. хр.

Свидѣтели: Кямилъ Ефенди, членъ въ сжда, Мехмедъ Ефенди, секретарь въ сжда. Марко Чорбаджи, Лияче Базиргянъ и пр.

Забѣлѣжка: На гърба стои написано слѣдното: „да се вземе мито за худжета гроша $12^1/_2$ № 16. Означеното мито се получи въ хазната, 11 януарий 1871 год. р. хр.

(М. П.) *Дупнишки сждъ.*

75.

ХУДЖЕТЪ

Гербова хартия, съ цѣна отъ 6,000—8,000 граша, върху която се слѣдва да се написватъ записи за заеми на парични суми и худжети за покупка—продажба. Цѣна гроша 4.

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ Шахинъ.

(М. П.) Ахмедъ Шахинъ.

17 Зилхидже 1288 год. — 16 февруарий 1872 год.

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Отъ дознанието, което по сждебно-шериатски редъ се извърши както и отъ прѣдставения въ съвѣта на сжда врѣменъ документъ за право на притежание, се установява факта, че евреитѣ *Хаимъ Базиргянъ* и *Лияче Базиргянъ* синове на *Давидъ Базиргяновъ* жители отъ града *Дупница*, отъ махалата „*Джами Атикъ*", притежаватъ задружно единъ хамбаръ. Реченитѣ братя *Хаимъ* и *Лияче* се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и, въ присжтствието на българина *отецъ Арсения* отъ Рилския монастирь изповѣдаха и казаха слѣдното:

„До издаване на настоящия актъ ние задружно сме законни стопани на амбаря ни съ шесть прѣсекци (отдѣления), лежащъ въ махалата „*Хаджи Синанъ*“ въ градъ *Дупница*, при съсѣди: отъ една страна дюгянътъ на *Аврамъ Шекерджията*, отъ друга — еврейското училище, отъ трета — двора на *Хаима*, а отъ четвърта — кжщата на *Хаима*. Този нашъ амбаръ, заедно съ всичкитѣ му права и принадлежности, съ дѣйствителна и окончателна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ омисъль за измама и притворство, продадахме за петь хиляди и седемстотинъ и петдесеть гроша на речения купувачъ *отецъ Арсений*. Послѣдниятъ, слѣдъ като завладѣ и стопаниса този амбаръ, брои ни напълно сумата отъ 5750 гроша сума, която ние напълно получихме. Слѣдователно отъ сега занапрѣдъ речения *отецъ Арсений* става пълненъ стопанинъ на тоя амбаръ и може да го притежава, както си ще. Ние въ тоя амбаръ нѣмаме сега никаква намѣса и участие.“

Сждътъ прие и уважи заповѣдьта на реченитѣ *Хаимъ* и *Лияче*, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ худжетъ, — днесъ 17 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1288 год. осъ егира (16 февруари 1872 г.).

Свидѣтели: Адилъ ефенди членъ въ сжда, Хаджи Рифаатъ ефенди, Мехмедъ ефенди, секретарь въ сжда, Тодоръ Чорбаджи Заитие Сюлейманъ и др.

На гърба е написано слѣдното: Да се получи сждебно мито, гроша 115. — № 624.

Тази сума отъ сто и петнайсеть гроша се получи въ Дупнишкото ковчежничество.

16 февуарий (Шубатъ) 1287 година (1872 година).

(М. П.) *Сждебенъ съвѣтъ на Дупнишката каза.*

76.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Горно-Джумайската каза смиренния Ибрахимъ Фехби.

(М. П.) Ибрахимъ Фехби.

21 Зилкаде 1303 г. — 27 юлий 1885 год.

Да се напише и издаде тоя пълномощенъ актъ причината е слѣдната:

Възъ основа на законни причини и по молбата на заинтересованата страна азъ като кадия — лично се отправихъ въ ка-

фенето, лежаще на *Бараковския мостъ*, въ село *Бараково*, Горно-Джумайска каза. Тамъ, въ присѫтствие на долу-изложенитѣ лица, открихъ публично сѫдебно-шериатски импровизиранъ сѫдъ. Прѣдъ съвѣта на тоя сѫдъ се яви монахътъ отецъ *Онуфрий* отъ *Рилския монастирь*, който лежи въ прѣдѣлитѣ на Българското княжество. Самоличностьта на този монахъ се удостовѣри прѣдъ сѫда съ показанията на *Фейзула Бейтруллаховъ* и на *Мухасинъ ага Мурадовъ* — двамата прѣселенци отъ градъ *Дупница* и живущи като гости въ градъ *Джумая*. Поменатиятъ отецъ *Онуфрий* прѣдъ сѫда изповѣда, заяви и каза слѣдното:

„Прѣди нѣкое врѣме монахътъ отъ сѫщия Рилски монастиръ отецъ *Иванъ Василиевъ Константиновъ* се помина, безъ да остави чеда. Той бѣ мой рожденъ брать отъ една майка и отъ единъ баща. Прѣзъ живота си покойниятъ ми братъ отецъ *Иванъ* притежаваше въ махалата и кварталa *„Велики варошъ“* въ града *Неврокопъ, Сѣрски санджакъ*, една кѫща, чиито граници сѫ слѣднитѣ: кѫщата на *Игнатия*, кѫщата на сина на *Димо Шипочовалията*, и кѫщата на *Апостола*, а отъ четвърта страна съ общия пѫть. Тази кѫща съ всичкитѣ и права и принадлежности минава споредъ закона въ наслѣдство само на мене. Сега, отъ моя страна съ дѣйствително и законно пълномощие опълномощавамъ отсѫтствующия отъ сѫда монахъ отъ Рилския монастирь отецъ *Дионисий Николаевъ*, отъ когото зависи приемането на това мое пълномощие. На речения ми пълномощникъ давамъ слѣднитѣ права: да изисква и взима обратно тази ми кѫща отъ онія, които сѫ я завладѣли; да я продава — било по единично, било изцѣло; да издава прѣдъ надлежнитѣ учрѣждения изповѣдьта за продань и да снабдява покупателитѣ съ крѣпостенъ актъ; да получава стойностьта ѝ и да ми я изпраща направо на мене. Въ случай на нужда да има право да я дава другиму подъ наемъ и въобще да изпълнява всички формалности, които зависятъ отъ тоя прѣдметъ. А въ краенъ случай давамъ му право да прѣопълномощава и други лица отъ свое име“.

Тази изповѣдь на опълномощителя, която текстуално се каза прѣдъ сѫда са уважи и прие, като по желанието на страната се издаде отъ сѫда тоя сѫдебно-шериатски актъ, днесъ 29 Зилкаде 1305 год. отъ егира (27 Юлий, 1888 год. отъ Р. Хр.)

Свидѣтели: Мехмедъ Ефенди Абдуллахъ, живущъ въ тоя граниченъ пунктъ, съ чинъ юзбашия, Абединъ Ефенди Абдуллаховъ, чиновникъ при митницата на тоя митнишки пунктъ, Мухзуръ Селимъ Ага, Мехмедовъ и др.

Бѣлѣжка: Да се вземе мито 40 гроша. 29 Зилкаде, 1305 г. отъ егира. Да се регистрира и провѣри. № 25, стр. 70. Този худжетъ надлежно се регистрира и провѣри. Секретарь на шериатския сѫдъ (М. П.) *Изетъ*.

Съобразно съ забѣлѣжката въ първостепения сждъ се слѣдва да се получи като доходъ 38 гроша по курсъ на сребърната меджидия 19 гроша, 27 Юлий 1888 год. отъ р. хр.

(М. П.) Подсекретарь *Изетъ*.

Получиха се въ Джумайското ковчежничество по курсътъ 19 гроша отъ бѣлата меджидия — 38 гроша, 27 Юлий 1888 г.

Ковчежникъ: (М. П.) *Невзатъ*.

Изповѣдьта за опълномощаване на опълномощителя, която е написана вжтрѣ въ текста на тоя худжетъ, се прие въ наше присжтствие, 27 Юлий 1838 год.

Членъ при сжда: (М. П.) *Хюсейнъ Ес-Саидъ*.

Членъ при сжда: (М. П.) *Иосифъ Митовъ*.

Петь гроша се броиха и получиха въ ковчежничеството за право на региструване. Тази регистровка се извърши въ сжда и слѣдъ това пълномощното се проводи до прѣдседателя на сжда. № 31.

Получиха се още 5 гроша за право на лично явяване въ сжда като „Ибразъ Харджи“. Тия пари се записаха като доходъ на сжда. 8 Септемврий 1888 год. р. хр.

ДѢЛЪ VII.

ПРОСБИ.

1.
ПРОСБА

подадена на височайше име отъ монаситѣ на Рилския монастирь за поправянето и подновяването на Рилския монастирь.

27 Реджебъ 1155 год. отъ Егира (15 Септемврий 1742 г.).

Ваше Императорско Величество, милостиви господарю!

Здравѣйте и живѣйте за слава на империята!

Въ планината Рила, която е завѣщана на вакжфа отъ покойния Кара-Мустафа паша, погребенъ въ гр. Гейбусъ, лежи монастирьтъ, нареченъ „Рила-Монастири".

Една часть отъ каменитѣ сгради на монастиря сж опожарени, а друга часть почти развалени и сж на срутване. Стѣнитѣ на монастиря сж срутени. Вжтрѣ въ сградитѣ на речения монастирь невъзможно е да живѣятъ хора, понеже тамъ не може да се живѣе, нито за обитаване е мѣсто. Ние монаситѣ, които по-прѣди живѣехме тамъ, сме съвършено разорени и сме принудени да се разпръснемъ оттамъ немили-недраги по разни посоки. Земитѣ и посѣвитѣ, които се намиратъ тамъ, и които обработвахме, стоятъ сега пусти и не обработени. Годишниятъ данъкъ на речения монастирь и на земитѣ му бѣ опрѣдѣленъ да плащаме на свещения вакжфъ, и сумата възлизаше годишно на 12 хиляди акчета; но понеже сега плащанието този данъкъ е за насъ невъзможно, загова го и прѣкжсваме. По този случай интереситѣ, както на свещения вакжфъ, така и на разорения ни монастирь, чувствително страдатъ, и ако това положение се продължи и за въ бждаще, то и самиятъ свещенъ вакжфъ ще пропадне. На мютевелиитѣ и джабиитѣ на казания вакжфъ сме обрѣщали многократно тѣхното внимание да се застжпятъ за насъ, бѣднитѣ монаси. Тѣмъ сме подали редица оплаквания, и най-покорно сме ги молили да направятъ нужнитѣ

постѫпки за поправката на развалените монастирски сгради и на самия монастирь. Ние сме имъ заявили сѫщо, че сме разпръснати, понеже не ни било възможно да живѣемъ въ монастиря и да обработваме неговитѣ земи. Ний не сме изпущали сѫщо изъ прѣдъ видъ да имъ се оплачемъ, че нашето положение е трудно, поради което не сме и могли да плащаме годишния опрѣдѣленъ данъкъ на свещения вакѫфъ. Така този нашъ данъкъ за сега е значително намаленъ, да не кажемъ унищоженъ.

Като заявяваме и излагаме това наше най-мизерно положение; като излагаме при това състоянието на речения монастирь и за голѣмитѣ загуби, които сѫ послѣдвали насъ и свещения вакѫфъ, — най-покорно молимъ прѣдъ Ваше императорско Величество, да се смилите надъ насъ, да благоволите и позволите да се поправятъ развалените сгради на монастиря ни, и то до колкото е възможно, за да може тамъ да се живѣе. Защото, знайно е на Ваше Императорско Величество, че щомъ се получи тази царска милость, бѣднитѣ монаси отъ монасиря ще се повърнатъ надирѣ отъ разнитѣ крайща, ще почнатъ да се занимаватъ съ земледѣлие, ще обработватъ земитѣ и ще може по този начинъ да се плаща на свещения вакѫфъ монастирския данъкъ отъ 12,000 акчета Съ тази царска милость ще се съживи главно свещения вакѫфъ на Гази Мустафа паша.

Отъ справката, която би се направила въ отдѣлението на вакѫфа, ние вѣрваме, че всичко горѣизложено е вѣрно и положително, както това ще се види и отъ резулюцията, която ще се даде отъ директора на това отдѣление.

Вслѣдствие на горѣизложеното, най-покорно ходатайствуваме прѣдъ стѫпкитѣ на Ваше Императорско Величество да се смилите надъ насъ, да чуете просбата ни и да вземете въ внимание нашето мизерно положение. Дайте заповѣдь, комуто се слѣдва, за да ни се разрѣши да поправимъ отъ малко малко, до колкото е това възможно, развалените и опустошени сгради на речения монастирь. Заповѣдьта и повелението зависи отъ Ваше Императорско Величество".

(Под.) Тѫжители-просители: Монаситѣ отъ Рилския монастирь.

Резолюция.

Годишния наемъ, който всѣка година се плаща отъ монаситѣ, живущи въ Рилския монастирь, наречень „Свети Иванъ Монастири", — тази годишна наемна сума, споредъ както е отбѣлѣзано въ старитѣ официални правителствени тефтери, възлиза 12,000 акчета, и която, като приходъ е опрѣдѣлена за подържане вакфиранитѣ имоти, завѣщани отъ покойния Гази Мустафа паша, погребенъ въ града Гейбусъ. Официалнитѣ нови регистри, които се пазятъ въ Императорската тефтерхана, се водятъ и наглеждатъ отъ главния началникъ на отдѣлението, наречень „Серъ-

Моха-Себеджи" (главенъ счетоводитель). А върховниятъ управитель за вакъфскитѣ дѣла е сѫщевременно и началникъ на славната столица „Истамбулъ", съ титулъ Дери-Сеадетъ агаси, както и управитель на тоя свещенъ вакѫфъ. Той е на мнѣние да се издаде на просителитѣ-монаси нужното позволително както за поправката на Рилския монастирь, тъй сѫщо и за сградитѣ му. Заповѣдьта и повелението обаче зависи отъ Негово Императорско Величество — султана.

27 день отъ мѣсецъ Реджебъ 1155 год. отъ Егира (15 Септемврий 1742 год. Р. Хр.).

(Под.) *Мустафа.*

2.

ПРОСБА

подадена отъ монаситѣ на Рилския монастирь до санджакъ бея въ градъ Нишъ — Ахмедъ Неджибъ паша.

(М. П.) Мехмедъ Решидъ.

28 Джемази-юлъ-евелъ 1162 г. (5 Май 1748 г. Р. Хр.).

Ваше високопрѣвъзходителство!

Живѣйте за слава на империята!

Ние, долуподписанитѣ бѣдни рая-монаси сме жители отъ Рилския монастирь, именуемъ „Св. Иванъ", лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза. Тази планина е вакфирана на вакѫфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, на когото останкитѣ почиватъ въ гр. Гейбусъ. Приходитѣ отъ тази вакфирана планина сѫ прѣдназначени за поддържането на двата-свещени мюсулмански града — Мекка и Медина, и дѣлата на вакѫфа се управляватъ отъ единъ назъръ (директоръ) на споменатитѣ два града. Въ границитѣ на тази планина, ние още отъ старо врѣме притежаваме мѣри и пазбища, дѣто пасѣха нашитѣ стада овце и едъръ добитъкъ, като свободно се ползува нашия добитъкъ отъ трѣвитѣ и водитѣ, които тамъ се намиратъ. Тѣзи гори и мери ние съ височайши царски фермань владѣемъ и никой нѣмаше право да нахлува вѫтрѣ въ тѣхъ и да нарушава нашето владѣние. Обаче отъ нѣколко години насамъ селенитѣ отъ селата, лежащи близо до нашитѣ гори и лежащи въ казитѣ на Самоковъ и Дупница присвояватъ тази наша мера разработватъ я на ниви, и съ това причиняватъ значителни врѣди и загуби, като не ни оставатъ на спокойствие нито минута.

Понеже тѣзи наши съсѣди селени причиняватъ на монастиря и на насъ голѣми загуби, то за това най-покорно ви молиме, г-не управителю, да се смилите надъ насъ и да вземете

нужнитѣ мѣрки за отстранението на тѣзи нахлувания, и съгласно съ свещената фетфа и съ височайшия царски актъ молимъ да се запазятъ отъ похищение нашитѣ имоти нито да не се допуска въ тѣхъ ни едно вънкашно лице, съ цѣль да ги присвоява, завладява и посѣва. Ето защо ние най-покорно молимъ, щото по този въпросъ да ни се издаде една висока бюрултия, която да ни се проводи чрѣзъ кадията на Дупнишката каза. Съ тази заповѣдь ние ще можемъ да запазимъ отъ чужди посѣгателства нашитѣ имоти, и по никой начинъ да не могатъ да се ограбватъ и похитяватъ.

Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше прѣвъзходителство — Господаря.

Покорни просители: монаси отъ Рилския монастирь.

До господа кадиитѣ на казитѣ Дупнишка и Самоковска.

Съгласно съ височайши царски актъ и възъ основа на свещенната фетфа, която притежаватъ поменатитѣ монаси — тжжители, вие сте длъжни да повикате подозрѣнитѣ селяни на сждъ и да ги осждите, ако тѣ дѣйствително сж вършили незаконни дѣйствия противъ шерията, и ако тѣ дѣйствително сж нахлували въ чужди гори и въ собственитѣ пазбища и мери на тжжителитѣ. Въ рѣшението си вие ще постановите, щото тѣзи мери и землища, съгласно съ шерията да се владѣятъ и притежаватъ както по-прѣди отъ монаситѣ — тжжители, като се считатъ тѣ и собственици на тѣзи имоти. Недѣйте допуска да се вършатъ такива незаконни дѣйствия, насилия и принуждения спрѣмо монаситѣ. 28 день отъ мѣсецъ Джемази юл-евелъ 1162 год. отъ егира (5 Май 1748 год. р. хр.).

Подп. *Неджибъ Ахмедъ*

(М. П.) *Ахмедъ Неджибъ*

3.

ПРОСБА

подадена отъ монаситѣ на Рилския монастирь до Нишкия управитель.

28 Реджебъ, 1162 г. Егира. — 3 юлий, 1748 год. Р. Хр.

Ваше високо-прѣвъзходителство, г-нъ управителю на Еалета „Нишъ“. Живѣйте за слава на империята!

Да се напише и прѣдстави тая просба, причината е слѣдната:

„Ние долуподписанитѣ просители сме монаси на монастиря, нареченъ „Св. Иванъ Рилски“, лежащъ въ планина Рила, Дуп-

нишка каза. Поменатата планина е завѣщана на вакѫфа отъ Гаази-Мустафа паша, чийто останки сѫ погребени въ града Гейбусъ (Мала-Азия); тази планина като вакѫфъ се намира подъ вѣдомството на министра на вакѫфитѣ, който рѫководи и дѣлата на двата свещенни мохамедански града: Мека и Медина. Ние покорнитѣ, които живѣемъ въ казания монастирь, още отъ най-старо врѣме съ законни крѣпостни актове въ рѫцѣ владѣемъ и притежаваме извѣстни яйлѫци, гори и планини. Както ние, така и нашитѣ живи стоки – едрия и дребния добитъкъ — идвахме всѣка година на паша по тѣзи наши мѣста; пасѣхме свободно стадата си и се ползувахме отъ водитѣ имъ. За всичко това ние плащахме на свещенния вакѫфъ законенъ и опрѣдѣленъ прѣкъ налогъ, нареченъ *„ресуми мукатá“*. Отъ вънъ никое чуждо лице нѣмаше право и бѣ забранено да нахлува въ територията на тѣзи наши земи и пазсбища. Но при все това нѣкои крайно злобни лица, алчни за грабежъ и за натрупване незаконно богатство, влизатъ въ нашата гора и насила присвояватъ пазбищата и яйлѫцитѣ. Цѣлта за нахлуването въ нашитѣ гори и пазбища отъ тѣзи злосторници не е друга, освѣнъ лакомството да могатъ по единъ лесенъ начинъ да ги завладѣятъ. Поради това ние по-прѣди се молихме прѣдъ мѣстния сѫдъ да опрѣдѣли единъ сѫдебенъ делегатъ, който като сѫдия да отиде на спорното мѣсто и да рѣши справедливо и законно нашия споръ. Сѫдътъ дѣйствително уважи тази наша просба, командирова единъ сѫдебенъ членъ и дойде на спорнитѣ мѣста. Делегираниятъ сѫдия въ присѫтствието на мютевелията на вакѫфа „Джаби Сюлейманъ“, на кятибина — Рашидъ Ефенди и Хаджи Али — образува единъ законенъ импровизиранъ сѫдъ. Прѣдъ този сѫдъ ние бѣхме възбудили процесъ и казахме слѣдното: „тѣзи наши гори и пазбища заедно съ точно опрѣдѣленитѣ имъ граници владѣемъ и притежаваме още отъ старо врѣме, а при това за тѣхъ цритежаваме и надлеженъ сѫдебенъ худжетъ. Слѣдъ издаването на този сѫдебенъ актъ ние справедливо се считахме за законни стопани на тази гора; защото озлобенитѣ лица изгубиха почвата за дѣйствие, като узнаха, че тѣ нѣматъ никакво право за владѣние и че не могатъ по никой начинъ да дѣйствуватъ противно на сѫдебно-шериятския ни актъ и противъ канона. Освѣнъ това сѫдътъ имъ запрѣти да нахлуватъ за напрѣдъ въ прѣдѣлитѣ на тѣзи наши гори и пасбища, да не нарушаватъ владѣнието на нашитѣ егреци, нито пъкъ да не прѣчатъ въ владѣнието ни. За тази цѣль и за да можемъ посилно да бѫдемъ обезпечени, ние съ просба се обърнахме до централната управа на вилаета, за да ни издѣйствува по този въпросъ отъ императорския диванъ единъ височайши царски актъ. Възъ основа на това наше плачевно положение сега се осмѣляваме да поднесемъ на господаря ни настоящата наша просба, като молимъ отъ васъ милость и великодушие. Съгласно съ височайшия царски актъ, който притежаваме, най-покорно ви молимъ господине управителю, щото по тоя въпросъ да ни издадете и вие

една свещенна бюрултия. Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше високопрѣвъзходителство, управителя на Нишкия санджакъ.

Подп.: *Отецъ Теофилъ*, егуменъ на Рилски монастирь.

Заповѣдь,

издадена на 28 Реджебъ, 1162 Егира. — 3 Юлий, 1749 г. Р. Хр.

До високо-образованиятъ кадия на Дупнишката каза.

Умолявате се, г-не, щото частнитѣ обвинителни монаси, както и обвиняемитѣ лица по това дѣло да се призоватъ и докаратъ прѣдъ съвѣта на мѣстния шериятски сѫдъ. Възбудениятъ между тѣхъ процесъ старай се да разгледашъ и рѣшишъ въ духа на актоветѣ, които странитѣ притежаватъ. Ако една отъ странитѣ би нахлула произволно въ територията на яйлѫцитѣ и горитѣ и ако това нахлуване се докаже по сѫдебно-шериятски редъ, то вие като сѫдия сте длъжни да прѣмахнете съвършенно незаконното нахлуване и да не допускате по никой начинъ да се нарушава правото на вѫтрѣшно владѣние на монаситѣ отъ речения монастирь, както това било още отъ по-старо врѣме.

28 день отъ мѣсецъ Реджебъ, 1162 година отъ егира (3 Юлий 1749 год.).

Подп.: Ахмедъ паша.

(М. П.) *Ахмедъ*, мютеселимъ на Нишкия еалетъ.

4.

ПРОСБА

23 Зил-хидже 1168 г. Егира (11 Ноември 1750 г. Р. Хр.).

До негово високо-прѣвъзходителство главния управитель на Румелия.

(М. П.) Неджибъ Ахмедъ.

Да се поднесе настоящата наша жалба, причината е слѣдната.

Живѣите, господарю, за слава на империята!

Ние, жителитѣ монаси, живѣемъ въ бѣлѣжития монастирь, нареченъ „*Св. Иванъ*“, който лежи въ планината Рила, Дупнишка каза. Поменатата планина е била вакфирана на свещения вакѫфъ отъ Гази Мустафа паша, който е погребенъ въ града Гейбусъ.

Ние, като жители на вакѫфа, се считаме свободни граждани въ империята, като затова притежаваме и единъ надлеженъ високчайши царски актъ. По силата на този актъ, никой отъ вънъ не смѣеше

да върши надъ насъ разни насилия, изтезавания, побои и дѣйствия, които сѫ противни на шериата и на канона. Назъръ-управитель по дѣлата на тоя вакѫфъ е Цариградскиятъ придворенъ султански началникъ, наречень „Дар-уль-сеадетъ-агаси.“ Послѣдниятъ едноврѣменно съ тая служба рѫководи и дѣлата на двата свещени мусулмански градове Мека и Медина. Това се доказа и потвърди отъ самитѣ книжя на вакѫфската управа. Ние, като рая-привилегирована съ височайши царски актъ, бѣхме подали до речения Назъръ на вакѫфа писменна просба, съ която молихме неговата мощна защита и да не бѫдемъ изтезавани и малтретирани, нито отъ царскитѣ войници нито отъ правителственитѣ чиновници. Високо-благородниятъ ага благосклонно прие нашата просба и се обѣща, че ще я изпрати въ императорския диванъ. До колкото знаемъ, нашата просба е била прѣпратена съ едно сѫдебно рѣшение (Илямъ), въ царския диванъ, въ Цариградъ. Съ тоя илямъ, речениятъ Назъръ е ходатайствувалъ съ молба, щото нашето оплакване да се вземе подъ внимание и да ни се издаде новъ височайши царски фермань.

Императорския диванъ дѣйствително билъ уважилъ нашата просба и ни се издаде единъ височайши царски актъ, съ който се прѣкратиха и забраниха незаконнитѣ дѣйствия надъ насъ.

Въз основа на тази височайша царска заповѣдь ние повторно се обърнахме съ молба до главния управитель на Румелийския вилаетъ, да ни издаде и той отъ своя страна една висока бюрултия, съ която да се заповѣда, комуто се слѣдва, да не ни се причиняватъ отъ никого, нито отъ мѣстнитѣ власти, нито отъ други външни лица, никакви насилия и злодѣяния.

Такава бюрултия ни се издаде и я притежаваме. Сега обаче тѣзи два височайши акта (царския фермань и високата бюрултия), като ги прѣдставляваме въ повѣрената ви управа на санджака, най-покорно ви молиме, г-не управителю, да благоволитѣ и се смилите надъ нашето плачевно положение, за да ни издадете една висока друга бюрултия отъ страната Ви по тоя прѣдметъ — бюрултия, която по духъ и съдържание да хармонира на прѣдставенитѣ ни тукъ два високи актове. Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше високо-прѣвъзходителство.

Заповѣдь.

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза.

Въз основа на съдържанието на височайшия царски актъ, и на вилаятската висока бюрултия, заповѣдвамъ ви, щото по тоя въпросъ да дѣйствувате и постѫпвате така, както ви се прѣдписва въ тѣзи актове, които притежаватъ монаситѣ отъ речения монастирь. Внимавайте и старайте се да не допускате по никой начинъ, щото да се вършатъ надъ тѣзи монаси каквито и да би

били насилия и жестокости, защото тѣзи незакочни дѣйствия строго сѫ забранени отъ шерията.

23 день отъ мѣсецъ Зил-хидже 1168 г. отъ егира (11 Ноемврий 1755 год. Р. Хр.

(М. П.) Ахмедъ паша.

5.

ПРОСБА

подадена отъ Цариградския гръцки патриархъ и отъ синодалния съвѣтъ до императорския диванъ, относително нѣкои права и привилегии на самия монастиръ и на монаситѣ му.

5 Реджебъ 1198 г. — 14 Май 1784 г. р. хр.

Да се напише и издаде тази просба, причината е слѣдната:

Монастирьтъ, нареченъ „Св. Иванъ“ лежи въ Душнишката нахия, въ Рила планина, завѣщана на вакѫфа отъ Гаази Мустафа паша, чийто останки се намиратъ погребани въ градъ Гейбусъ. Тая планина се намира подъ вѣдомството на така наречената *„Яйлжкъ муката си“*, Пловдивска каза, Румелийски вилаетъ. Всичкитѣ монаси, които живѣятъ било въ този Рилски монастирь, било въ други монастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на сѫщата муката и зависѣщи подъ юрисдикцията на гръцката патриаршия въ Цариградъ, сѫ раямонаси привилигировани се ползуватъ съ изаѣстни облегчения. Тѣзи монаси — рая сѫ имали още отъ старо врѣме не само подарени права, свобода и привилегия, но още тѣ сѫ имали отдѣлно и самостойна управа, сир. независима муката. Въ старитѣ царски тефтери изрично е забѣлѣзано, че монаситѣ отъ този монастирь, каквито земи и да откриватъ и да разкопаватъ съ брадви, като: лозя, градини, воденици, бостани, ниви, ливади и други, които да зависятъ отъ послѣднія, ще се считатъ като привилигировани монастирски земи. Тѣзи земи ще бѫдатъ съвършенно освободени отъ плащане на правителството всѣкакви тежки данъци, наречени „авариси-дивание“, а така сѫщо ще бѫдатъ опростени и отъ обикновенитѣ данъци, наречени „текялифи-урфие“. Тази разпоредба на правителството ако и да е влѣзла въ законна сила, обаче, областнитѣ управители „бейлеръ-беговетѣ“, „санджакъ-беговетѣ“, сердарите (военнитѣ началници) и подначалници и други правителствени управители си позволявали, безъ царски ферманъ и безъ всѣкакъвъ законенъ поводъ да изпращатъ въ този монастирь войници-кавалеристи отъ рода на така-наречените *„левендат-тайфа си“*, съ цѣль да тероризиратъ бѣднитѣ монаси отъ този монастирь и да вършатъ строго забранени отъ свещенния шериатъ насилия, мѫчения и принуждения. Нѣкои отъ монаситѣ сѫ били тежко и опасно бити, други пъкъ сѫ били живи залавяни, оковани въ тежки вериги и измѫчвани. А други пъкъ незаконно арестувани и втикнати

въ влажни и тъмни зандани. А на четвърти, — войницитѣ налагали тежки парични глоби. Независимо отъ това зулумкяритѣ-войници, мимо закона и свещенния шериатъ, по единъ най-безчовѣченъ начинъ ограбватъ и събличатъ монаситѣ, като вематъ на нѣкои по 300 (триста) гроша, а на други по 700 гроша, подъ прѣдлогъ, че това било „данъкъ за службата имъ“ („Хѫдмет-ресуми“). Това вилнение, което се върши надъ бѣднитѣ монаси, е нетърпимо. Истина е, че подобни бѣди и насилия сѫ били вършени и отъ „джизиедаритѣ“ (бирницитѣ), въ врѣме когато тѣ сѫ събирали отъ раята данъка „Джизие“ прѣзъ 1171 година отъ егира. (1757 г. отъ р. хр.) Тъй сѫщо раята монаси, ако и да сѫ плащали о врѣме този данъкъ, — джизиедаритѣ, обаче, безъ всѣкакъвъ поводъ, а само отъ алчность за пари, за богатство и за безплатни и богати гозби събирали сѫ се на дружини по 10 20 души като по тоя начинъ на сила сѫ нахлували въ монастиря, дѣто яли, пили и се гощавали безплатно съ богати гозби. Прѣзъ сѫщата 1171 год. отъ егира нѣкои правителствени чиновници, военно-началници, кадиитѣ и наибитѣ на Дупнишката каза — види се недоволни отъ това, дѣто тѣ подъ разни прѣдлози събличали раята, взимали още на сила и противъ шериата незаконни данъци като оголявали и тъй бѣдната рая. Свърхъ всичко това, тѣ получавали отъ монаситѣ на речения монастирь ежегодно като данъкъ, по 2 крави и по единъ конь. А данъкътъ, нареченъ „Са-лийане“, тѣ сѫ го събирали принудително съ бой и изтезания. За съвършенното прѣмахване на тѣзи злини, прѣзъ 1188 година отъ егира, (1774 г. р. хр.) на 4 день отъ мѣсецъ Реби-юл-евелъ, бѣ издаденъ височайши царски ферманъ, съ който се заповѣдваше на провинциалнитѣ власти да прѣстанатъ и да не вършатъ подобни злини на монаситѣ, нито пъкъ да нахлуватъ и влизатъ на сила въ цѣрквитѣ и монастиритѣ, подъ видъ на ревизия. Редица такива царски заповѣди биваха издадени и прѣзъ 1196 г. и 1198 год. отъ егира. Но ни една отъ тѣхъ не се взе подъ внимание, нито се тури въ изпълнение. А когато нѣкой монахърая би се поминалъ, неговитѣ останали вѣщи, каквито и да би били тѣ, се прибирали за правителството отъ страна на монастирската управа, защото такъвъ бѣ установениятъ редъ въ монастиря. Обаче, „Бейт-ул малъ-тъ [1]), касъмътъ [2]), мютевелиитѣ [3]) и забититѣ [4]), веднага сѫ се явили на мѣстото, дѣто е починалъ монахътъ, на сила сѫ влизали въ келията му и вземали вѣщитѣ, дрехитѣ и имотитѣ на умрѣлия, казвайки: „ние ще владѣемъ тѣзи имоти, тъй като върху тѣхъ ние имаме право“. Прѣзъ течение на тази 1198 год. отъ егира по този случай бидоха издадени редица царски заповѣди, съ които строго се забраняваше на поменатитѣ

1) „Бейт-ул-малъ“ е дума арабска и значи: чиновникъ на фиска (финанситѣ); 2) „Касъмъ“ е арабска дума и значи сѫдебенъ чиновникъ, който описва имотитѣ на умрѣлия. 3) „Мютевелия“ е арабска дума и значи: попечитель, управитоль на вакѫфа. 4) „Забитъ“ значи: началникъ, управитель войвода, офицеръ.

държавни служители, да не нахлуватъ на сила въ монастиря и въ монастирскитѣ килии, дѣто живѣятъ монаситѣ. Напротивъ, държавнитѣ служители прѣнебрѣгваха царскитѣ берати, и въпрѣки височайшитѣ царски заповѣди, които иматъ сила на законъ тѣ не се изоставяха отъ незаконнитѣ си дѣйствия, а постоянно биятъ, мжчатъ и изтезаватъ бѣднитѣ монаси. Монаситѣ поради този случай, виждайки, че сж онеправдани и нѣмайки кой да ги покровителствува, ще бждатъ принудени — да напустнатъ монастирскитѣ си жилища, да се разпръснатъ на горѣ на долу и съвършенно да се опропастятъ. За това тѣзи бѣдни рая търсятъ законно покровителство и молятъ за височайша царска милость, за подобрение на тѣхното окаяно положение. И тъй, слѣдъ като се погледне само веднъжъ въ старитѣ правителствени регистри, дѣто подъ редъ сж записани, издаденитѣ до сега по тоя въпросъ височайши царски заповѣди, на които датитѣ сж по-горѣ отбѣлѣжени, — то ние ще имаме право най-покорно да молимъ Ваше Императорско Величество, да ни издаде по тоя въпросъ единъ височайши царски фермань за възстановяване старитѣ права, привилегиитѣ и свободата на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Да се пише на мѣстнитѣ власти строга заповѣдь за прѣкратяване и съвършеното прѣмахване вилненията, насилията, принужденията и жестокоститѣ, които постоянно и ежедневно почта се вършатъ отъ държавнитѣ високи сановници, както и отъ царскитѣ войници. Правата, свободата и привилегиитѣ на реченитѣ монаси да бждатъ строго запазени и покровителствувани. Този височайши царски фермань да бжде украсенъ надлежно съ императорскитѣ височайши знакове и да има сила на законъ.

Запозѣдь и повеление зависи напълно отъ великодушието и благоволението на Ваше императорско величество — милостивия ни султанъ. 5 Реджебъ, 1198 год. (14 Май 1774 год.).

Подписъ: Патриархътъ на Цариградската гръцка патриаршия и синодалнитѣ архиереи, живущи въ Цариградъ.

(М. П.) Официаленъ печатъ на патриарха.

Забѣлѣжка. Заповѣдвамъ да се прѣгледатъ старитѣ правителствени регистри, дѣто сж записани височайшитѣ ми царски заповѣди, издадени по-прѣди по тоя въпросъ.

5.

ПРОСБА

1 Джемази-юл-евелъ 1205 г. Егира (24 Декември 1790 г. Р. Хр.).

До славния и високоблагородния Дупнишки казалийски управитель.

Нека Всевишний Богъ чуе нашитѣ покорни молитви, които

възнасяме непрѣстанно, за да ви продължи дълъгъ животъ, щастие и слава! Аминъ!

Много-уважаеми и високо-благороди ни управителю!

Ние, долу-подписанитѣ рая-християни, прѣди нѣкое врѣме се наканихме и тръгнахме отъ градъ София и се запжтихме по посока къмъ Рилския монастирь за поклонение. По пжтя на срѣща ни излѣзоха отъ гората и се доближиха до насъ нѣколко души въоржжени разбойници. Откри се между насъ и разбойницитѣ война, — цѣло сражение. Едни отъ насъ паднаха убити на мѣстото, а други тежко ранени. Разбойницитѣ, обаче, не се осмѣлиха да вематъ отъ насъ и да не ограбатъ нито едно акче, нито една ботка. Ние, които останахме живи по една случайность, успѣхме да се спасимъ отъ разбойнишкитѣ нокти, и благополучно да пристигнемъ въ дома ни, безъ да изгубимъ нѣщо. Единъ отъ потераджиитѣ-гонители на разбойницитѣ бѣ и нѣкой си Ахмедъ, който се спусна да гони разбойницитѣ по онази посока, по която се прѣдполагаше, че тѣ сж заминали. Ние съ речения Ахмедъ нѣмахме никаква свързка, защото при насъ той нѣмаше вѣра ни за една пара. Всѣкакво вземане-даване съ него нѣмахме, нито бѣхме въ съдружие съ него. Извѣстие до сега отъ него не ни пристигна, и ние не знаеме дѣ се намира той. Разбойницитѣ по слухъ бѣха заминали за къмъ онѣзи страни, отдѣто идѣха страшни поплаквания отъ рая̀та, че имъ билио грабени вѣщи, имоти и всѣкакви покжщнини. Между хората се говорѣше, че билъ онзи, или този примѣсенъ въ разбойническата шайка. Властьта бѣ вдигнала на кракъ цѣль единъ полкъ войска, и по указанието на речения Ахмедъ пострадаха доста бѣдни и невинни хорица, които бѣха наклеветени, че сж били съучастници на разбойницитѣ. Мнозина невинни хора се арестуваха и пострадаха за права Бога. Ние се боимъ отъ грѣхъ и не искаме да докарваме никаква бѣда на господаря ни, подъ чиято закрила живѣемъ. Ние като християни не сме имали, нито имаме какво годѣ съучастничество съ речения мюсулманинъ, на който едничкото занятие е: да може да лъже, да клевети и да граби отъ хората пари. Понеже сме невинни въ такива разбойнишки дѣла; и понеже се боимъ отъ Бога и не желаемъ да докараме на господаря ни каквато и да е бѣда, — то осмѣляваме се да прѣдставимъ на ваше високоблагородие настоящата ни молба въ това, че ние сме покорни рая. Ако речениятъ Ахмедъ не се отклони отъ прѣстжпнитѣ си намѣрения и би упорствувалъ да върши незаконни дѣйствия, то умоляваме Ви да благоволите и се разпоредите за залавянето му, като подъконвой и окованъ съ желѣзни вериги го докарате тукъ. Въ всѣки случай ние ще отговаряме спрѣмо него, каквато случка и да се породи. Като възнасяме къмъ Бога топли молитви, за да запази драгоцѣнното здраве на Господаря ни, за неговото щастие и благоденствие, остаяме най-покорни просители и сме ваши вѣрни и прѣданни раи.

1 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-Евелъ, 1205 година отъ егира (24 Декември 1790 год. Р. Хр.).

Подп.: Отецъ Лазаръ. (М. П.) Лазаръ. Подп.: Отецъ Йосифъ. Подп.: Отецъ Аврамъ. (М. П.) Аврамъ. Подп.: Варлаамъ. Подп.: Отецъ Борисъ. Подп.: Отецъ Тодоръ. (П. П.) Тодоръ и др.

6

ПРОСБА и ХУДЖЕТЪ

28 Шабанъ 1202 г. Егира (23 Май 1788 г. Р. Хр.).

До негово Височество великия везиръ.

Ваше Височество!

Господарю,

Настоящата ми молба имамъ честь да Ви поднеся и да Ви моля за разрѣшението на слѣдното ми искане:

Чичовата ми дъщеря, Николица, която бѣ жителка на гр. София, се помина. За наслѣдникъ тя, не остави никого, освѣнъ менъ. Нейното наслѣдство по „закона за наслѣдствата“ „фераиза“ се припадаше напълно на менъ, защото нѣмаше другъ, който да участвува въ него. По неизвѣстни, обаче, причини съсѣдитѣ на покойницата, именно: Мано Кенарджи и съпругата му Стана произволно си позволили да турятъ ржка и да завладѣятъ вѣщитѣ на покойната, които оцѣнени струваха на 472 гроша. Затова азъ като наслѣдникъ подадохъ молба и си искахъ въ натура останалитѣ вѣщи по наслѣдство, или тѣхната стойность, която възлиза на 472 гроша. Затова най-покорно молимъ, Ваше височество да благоволите и отъ състрадание къмъ менъ да проводите при сжда единъ мубаширъ — чаушинъ та въ негово присжтствие да се рѣши дѣлото отъ кадията на османската армия. Съ тази молба искамъ да се осждятъ отвѣтницитѣ Кенарджи Мано и съпругата му Стана, които произволно сж заграбили имотитѣ на покойната Николина, моя чичова дъщеря; да ми повърнатъ вѣщитѣ, или да ми броятъ стойностьта имъ отъ 472 гроша.

Молбата на речената Илка се получи въ дивана на Негово Височество великия везиръ, и съ резолюция се прѣпрати до кадията на императорския диванъ, съ молба, щото дѣлото да се разгледа и рѣши справедливо.

28 день отъ мѣсецъ Шабанъ, 1202 год. отъ егира (28 Май 1788 год. р. хр.).

№ 7.
ПРОСБА

2 Рамазанъ 1202 год. Егира [26 Май 1788 год. Р. Хр.].

Този сѫдебенъ актъ има слѣдното съдържание:

Просителката Илка Стоева, чиято самоличность е извѣстна прѣдъ шериата, се яви прѣдъ съвѣта на сѫда, заседаващъ въ сѫдебната инстанция, лежаща въ Софийската поляна до учрѣждението на императорския диванъ,и въ присѫтствието на отвѣтницитѣ Мано Вълчевъ Кенарджи и съпругата му Стана Иванчова, жители отъ градъ София; а тъй сѫщо и въ присѫтствието на правителствения придворенъ царски мубаширъ, Абди Чаушъ, каза и изповѣда слѣдното:

„Покойната Николица, дъщеря на чича ми Гиго, която попрѣди се помина, остави въ наслѣдство имоти, описани и оцѣнени на 472 гроша. Тѣзи имоти по право на наслѣдство се падаха на мене, защото азъ съмъ единственъ нейнъ законенъ наслѣдникъ. Обаче реченитѣ Кенарджи Мано и съпругата му Стана, произволно и по незаконевъ пѫть вематъ и турятъ ржка върху тѣзи вѣщи, които подробно сѫ описани и оцѣнени на 472 гроша, и които сѫ останали отъ покойната Николица Гигова. Като възбуждамъ този си искъ срѣщу реченитѣ отвѣтници, моля сѫда да ги осѫди да ми възвърнатъ или вѣщитѣ, или да заплатятъ стойностьта имъ отъ 472 гроша.

На въпроса, който имъ се зададе отъ страна на сѫда, отвѣтницитѣ съвършенно отказаха и непризнаваха, че тѣ сѫ присвоили каквито и да било имоти на покойната Николица. Сѫдътъ подиръ това поиска отъ ищеца свидѣтелски показания, ако такива има, за да докажатъ искътъ й. Ищецътъ — реченатa Илка, ако и да се стараеше на нѣколко пѫти да намѣри свидѣтели, които да установятъ и докажатъ обстоятелството, че както сѫщата на вѣщитѣ, които е оставила покойната Николица, възлиза на 472 гроша, а тъй сѫщо да докажатъ, и онова, че тѣзи вѣщи биле взети на сила отъ реченитѣ отвѣтници — обаче тя, напротивъ, не можеше да прѣдстави исканитѣ свидѣтели въ сѫда въ опрѣдѣления отъ закона срокъ. Слѣдствие на това поменатата Илка, споредъ обичая на страната, заяви прѣдъ сѫда, че се отказва отъ искътъ си и че дѣлото, което е заведено противъ реченитѣ отвѣтници Кенарджи Мано и съпругата му Стана, моли да се прѣкрати.

Сѫдътъ възъ основа на самопризнанието на поменатата Илка прѣкрати дѣлото и се закри процеса. Този сѫдебенъ актъ, слѣдъ като се написа, ще се проводи на усмотрение на Негово Императорско Величество Султана.

2-й день отъ мѣсецъ Рамазанъ, 1202 год. отъ Егира (26 Май 1788 г. род. хр.).

Подп.: сѫдия *Мехмедъ*.

Да се дѣйствува споредъ текста на настоящето рѣшение. 4 Рамазанъ 1202 г. (28 Май 1788 г. р. хр.).

Подпись на великия везиръ: *Есъ Саидъ Мехмедъ.*

8.

ПРОСБА

10 Реби-юл-ахжръ, 1276 г. — 24 Декемврий 1859 г. Р. Хр.

До негово високопрѣвъзходителство генералъ-губернатора (вали-паша) на Видинската область.

Ваше Високопрѣвъзходителство!

Свещеникътъ-калугеръ, който отъ нѣкое врѣме насамъ живѣеше въ гр. Свищовъ въ една кжща (метохъ), принадлежаща на Рилския монастирь, се помина. Синътъ на умрѣлия монахъ развалилъ тази кжща и си позволилъ да съгради на праздното мѣсто нова сграда. По този поводъ въ управата на мюдурина се получи едно емирнамме (височайша заповѣдь) отъ Ваше високопрѣвъзходителство, съ дата 12 Реби-юл-Евелъ 1276 год. егира. Съ тая заповѣдь стана изслѣдване; разпита се сина на умрѣлия монахъ да каже: на какво право е съградилъ отново на праздното мѣсто тая кжщата, която иска да я владѣе.

Въ отговоръ на това прѣдписание днесъ отъ Свищовското управление съ рапортъ се получи една мазбата, съ дата 4 Реби-юлъ-Ахжрь 1276 г. егира. Въ тази мазбата се описваше подробно историята по това дѣло. Тукъ приключена прѣдметната мазбата честь имамъ да Ви я поднеся на усмотрението на Ваше високопрѣвъзходителство. Заповѣдь и повеление зависи по този прѣдметъ отъ Васъ, г-не Управителю.

10 Реби-юл-Ахжръ, 1276 г. отъ егира. (24 Декемврий 1859 година Р. Хр.).

Подп.: каймакамъ на Търновския санджакъ.

(М. П.) *Ес-саидъ Ахмедъ Джелилъ.*

№ 9.

ПРОСБА

подаденъ до софийския търговски сждъ по въпроса за наслѣдството на Митрополитъ Авксентия.

10 Тешрини-Саани 1287 год. (20 Ноемврий 1871 г. Р. Хр.)

Покорна просба

Покорнятъ съмъ законенъ пълнмощникъ на наслѣдницитѣ на митрополита Авксентия, родомъ отъ градъ Самоковъ, който се помина прѣди 6 години въ Цариградъ въ квартала Орта-кьой.

Покойниятъ прѣзъ живота си и съ здравъ разумъ бѣ оставилъ като аманетъ, на съхранение, на главнитѣ монаси отъ Рилския монастирь, Дупницка каза, отцитѣ Пантелеймонъ и Арсений всичкото си движимо имущество и готови пари, като дрѣхи, вѣщи, скжпоцѣнни работи и др. п. Всичкото богатство на речения покойникъ възлизаше на сумата 425,000 гроша, или 4 товари и 25,000 гроша.

Съгласно съ издадената ми отъ мешейх-хата (Шейх-юл-ислямството) свещена фетва по този прѣдметъ, азъ успѣхъ да взема отъ великия везиръ двѣ емиръ-намета, съ които се заповѣдваше до сждебнитѣ власти да разгледатъ по-скоро процеса ни по това наслѣдство. Тѣзи емирнамета щомъ ги получихъ, веднага ги проводихъ въ главната управа на Дунавския вилаетъ въ градъ Русе за надлежно изпълнение. Оттамъ тѣзи заповѣди бѣха проводени до мютесерифъ паша, за да ги тури незабавно въ изпълнение. Възъ основа на тия заповѣди азъ настоявахъ дълго врѣме, щото процесътъ ни да се разгледа и рѣши незабавно. Отвѣтницитѣ монаси, съ своето си неявяване прѣдъ сжда, нарочно забавяха разглеждането на този процесъ и го отлагаха.

Сега се научавамъ, че въ самоковския житель-Захария се намира единъ задължителенъ записъ на сума отъ 23,896 гроша, която сума покойниятъ митрополитъ е ималъ да взема отъ разни лица, и за събирането на която Захарий е идвалъ въ градъ София. По този въпросъ азъ съ писмена молба заявихъ въ гражданското отдѣление на касационния сждъ — (темизи-хукукъ-дай-ресжнде), и искахъ повикването на Захария прѣдъ сжда. Сждътъ призова речения Захария, който се яви въ сжда, а на въпроса, който му се зададе той отговори, като заяви и каза така: признавамъ, че записътъ отъ 23,896 гроша ми е даденъ отъ митрополита Авксентия въ градъ Самоковъ, въ неговия домъ. Стойностьта на записа принадлежи на речения митрополитъ. Отъ тази наша молба се установи фактътъ, че отъ протакането и бавенето на нашия процесъ моитѣ довѣрители ще прѣтърпятъ огромни загуби и разноски. Виновностьта за тѣзи наши загуби очевидно се пада на отвѣтницитѣ монаси, отъ които ще ги изискваме заедно съ лихвата имъ. За тази цѣль азъ подавамъ настоящето си заявление като протестъ и ги протестирамъ (отвѣтницитѣ) по сждебенъ редъ. Този ми протестъ, направенъ въ 4 (четири) екземпляра, подавамъ го на почитаемия сждъ и го моля да ги завѣри. Единия екземпляръ отъ тѣхъ да се съхранява въ гражданското и търговското отдѣление на Темиза; единъ екземпляръ да се врѫчи на поменатитѣ монаси, а единъ екземпляръ другъ да се врѫчи и повърне на мене. Заповѣдь и повѣление зависи отъ васъ, господине прѣдседателю.

20 Тешрини-Саани 1287 год. (10 Ноември 1871 год. Под: Димитъръ х. Ивановъ, повѣреникъ на наслѣдницитѣ на митрополитъ Авксентия.

Настоящиятъ единъ екземпляръ отъ протеста, който е напълно сходенъ съ първообраза споредъ завѣрката на Дупнишкия каймакамъ съ молба да го съобщи на поменатитѣ монаси. Заповѣдь и повление зависи отъ речения каймакаминъ. 22 ноември 1871 год. (М. П.) Софийско търговско сѫдилище.

Получено: да се дѣйствува точно съгласно съ заповѣдьта на сѫдилището 23 Ноември 1871 г.

10.

ПРОСБА

отъ просбата, подадена отъ егумена на Рилския монастирь, отецъ Еротей и др., написана на български езикъ.

28 Нисанъ 1288 год. Егира (28 Априлъ 1870 г. Р. Хр.).

Да се напише тази покорна просба, причината е слѣдната:

Въ всичкитѣ царски стари фермани, подарени отъ бившитѣ велики султани на монаситѣ отъ Рилския монастирь, се говори между другото, че въ прѣдѣлитѣ и въ точно означенитѣ граници на земитѣ, които сѫ привързани къмъ монастиря, наричанъ „Св. Иванъ", лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, могатъ да се образуватъ ниви за посѣване и за жънене. Съгласно съ заповѣдьта, изложена въ текста на тѣзи височайши царски актове, прѣдписваше се на мѣстнитѣ власти, да не изискватъ отъ монаситѣ на монастиря никакъвъ десетъкъ, данъкъ и др. разни налози. Защото казваше се, че тѣзи монастирски земи сѫ привилегировани, и до сега не се взимало отъ тѣхъ нито десетъкъ, нито данъкъ.

Миналата година, обаче, софийскиятъ чиновникъ по десетъка дохажда въ нашия монастирь и описа въ особенъ тефтеръ по именно всички недвижими имоти и земи на нашия монастирь, като: ниви, ливади, лозя, градини, бостани, пчелни кошари и др., които лежатъ въ землището на селото Рила и които се намиратъ подъ моя управа.

Всички тѣзи земи и емляци, чийто брой състои отъ 48 кѫса, не сѫ бивали обложени съ никакъвъ десетъкъ и правителствени данъци; защото всички тѣзи описани по именно монастирски земи, се считаха отъ правителството за привилегировани и за опростени отъ всѣкакви данъци, съгласно съ височайшия царски фермань, издаденъ за тая цѣль отъ сега царствующия султанъ (Абдулъ Азисъ Ханъ въ 1278 г. отъ егира или 1861 год. отъ Р. Хр.)

Речениятъ Софийски чиновникъ по десетъка описа тѣзи 48 кѫса монастирски земи съ единствена цѣль да може да получава десятъкъ отъ тѣзи планински земи, лежащи въ границитѣ на тоя планински монастирь.

Такъва разпоредба отъ единъ високъ чиновникъ, какъвто е чиновника по десетъка въ София, е неправдоподобна и до сега никакъ не се е случвала.

Издаденото ни „худуть-наме“, отъ министерството на императорскитѣ вакъфи, съ дата 1169 год. отъ егира*) ако и да го прѣставихме и вржчихме на поменатия чиновникъ, — обаче, послѣдниятъ по неизвѣстни за насъ причини, нито обърна внимание, на него, нито го прие. По поводъ на това, по-прѣди ние съ особена просба се оплакахме до Българската приврѣмена община, въ Цариградъ, да се застжпи зарадъ насъ прѣдъ високото централно правителство. Българската община, дѣйствително, бѣ подала по тоя въпросъ до великия везиръ рапортъ и искаше неговото справедливо разрѣшение. Възъ основа на този рапортъ, великиятъ везиръ благоволи да издаде едно високо „емир-наме“, адресирано до главния управитель-паша на Дунавската область. Пашата на областьта незабавно изпрати това „емир-наме“ до управителя-мютесирифъ на санджака София, за изпълнение. Но поменатиятъ Софийски мютесирифинъ умишленно потайваше и скриваше това „емир-наме“ и не пожела до сега да го изпълни.

Монаситѣ отъ Рилския монастирь не бѣха въ състояние и не можеха да посочатъ на пашата-валия границитѣ на монастирскитѣ земи, за които чиновника изисква десетъкъ. А що се касае до земи, които лежатъ вънъ отъ границитѣ на тѣзи монастирски земи, казваше се, ще че трѣбва непрѣменно да се взима и събира отъ тѣхъ десетъкъ. Но за това ние нито сме били запитвани, нито пъкъ се изваждаше на бѣлъ свѣтъ везирското „емир-наме“. Отговоръть на мютесерифина се протака дори и до днесъ.

Ние, покорнитѣ, търпимъ постоянно насилия и сме принудени да плащаме десетъкъ за земи, които разкопаваме съ брадви и мотики въ границитѣ на монастирската гора. За това ние просимъ царска милость и великодушие, като се вематъ подъ внимание слѣднитѣ наши оплаквания:

1) Да се проучатъ, прѣгледатъ на самото мѣсто отново границитѣ на нашитѣ монастирски земи;

2) да се провѣри щателно по най-справедливъ начинъ, въпроса за привързаностьта на тѣзи земи къмъ нашия монастиръ;

3) правителството да издаде за тая цѣль едно високо „емир-наме“ и да опрѣдѣли единъ специаленъ чиновникъ отъ царската „дефтер-хана“, за да извърши тази мисия. Слѣдъ като всичко това се провѣри и изучи, молимъ да се разгледа процеса за дасетъка и да се рѣши направо отъ „Баба-алието“.

Независимо отъ това, командированиятъ специаленъ чиновникъ да бжде натоваренъ още съ мисия не само да изучи въпроса на монастирскитѣ земи, но и да разрѣши спора ни за отсѣченитѣ

*) 1169 год. отъ егира = 1755 год. отъ Р. Хр.

по-вече отъ 4000 джбови дървета отъ нашата монастирска гора. Защото много по-вече строителенъ материалъ се отсѣче отъ нашата гора, която съ тапии владѣемъ и която лежи вънъ отъ прѣдѣлитѣ на монастиря ни. Извѣстно е, че за направата на моста „Бараково", не бѣха потрѣбни повече отъ 4000 джбови дървета, споредъ както заявяватъ селянитѣ, живущи близо до нашата гора, а бѣха нужни само 1300 джбови — малки и голѣми дървета. И ако такова количество дървета — 1300 парчета биха се отсѣкли отъ нашата гора, — то, ние не само щѣхме съ голѣма благодарность да имъ позволимъ да си доставятъ, но и нѣмаше какво, какво да се казва и да говоримъ за това. Обаче, селянитѣ отъ околнитѣ села на нашата гора напослѣдъкъ бѣха проводили много работници. коитѣ нахлуха въ нашата гора — и кой дѣ завърне — отсѣкоха по-вече отъ 4000 голѣми джбови дървета.

Ние на много пжти се оплакахме прѣдъ дупнишкия каймакаминъ, за да ни се повърнатъ надирѣ отсѣченитѣ повече отъ 4000 дървета, но нашитѣ просби останаха безъ послѣдствие.

Прочее, като излагаме прѣдъ върховното правителство нашитѣ законни оплаквания, ние най-покорно молиме негово височество, великия везиръ да благоволи и заповѣда, комуто се слѣдва, съгласно съ правилника, да ни се повърнатъ и прѣдадатъ повечето отсѣчени дървета, Ще молимъ сжщо да се взематъ мѣрки, да се защитятъ и покровителствуватъ даденитѣ ни отъ старо врѣме права и привилегии на нашия монастирь.

28 Нисанъ 1288 год. отъ егира, или 28 Априлъ 1872 год. отъ Р. Хр.

(Подп.) Отецъ Еротей монахъ, егуменъ-управитель на Рилския монастирь.

11.

ПРОСБА

16 Зил-кааде, 1289 г. Егира, — 4 Януарий, 1873 г.

№ 551.

До г. главния управитель на Дунавската область.

Българската духовна община отъ Рилския монастирь съ рапортъ ми донася, че жителитѣ, живущи въ селата, лежащи въ околностьта на Рилската монастирска гора, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, сж отсѣкли четири хиляди дървета отъ гората съ цѣль ужъ да правятъ мостове. Тжжителитѣ-монаси отъ Рилския монастирь, като се оплакватъ за това, молятъ повѣрената ми управа да забрани на селянитѣ, живущи въ близкитѣ на Рил-

ския монастирь села, сѣченето на такива дървета отъ монастирската гора.

На телеграфическото ми запитване по този въпросъ дали горѣ-споменатата гора зависи отъ Рилския монастирь, — негово височество, великиятъ везиръ съ особно височайше тескере съ телеграма, датирана отъ 27 октомврий 1871 год. (1287 год. отъ егира), ми отговаря, че отсѣченитѣ дървета отъ Рилската гора не сѫ били 4,000, но 1500. Отъ тѣхъ 1100 били сѣчени отъ така наречената Рилска планина, а само 400 дървета сѫ били сѣчени отъ горитѣ, зависящи отъ Рилския монастирь. Нѣкои гори отъ тази голѣма Рилска планина, още отъ старо врѣме били отстѫпени като собственость на Рилския монастирь и владѣнието имъ зависѣло отъ послѣдния.

Но сетнѣ монаситѣ отъ тоя монастирь изявяватъ претенция, че тѣ, както и недвижимитѣ имоти на Рилския монастирь, сѫ били привелегировани и освободени отъ плащане на каквито и да били правителствени данъци. Но отъ щателната провѣрка, която се извърши при описа на монастирскитѣ недвижими имоти, се установява, че една часть отъ тѣзи монастирски имоти, които лежатъ въ извѣстни мѣстности, дѣйствително е била опростена отъ плащане, както на данъци, а така сѫщо и на десетъкъ. Друга часть отъ тѣзи имоти, обаче, е била облагана съ разни правителствени данъци и съ десетъкъ. При официалния описъ на тѣзи недвижими монастирски имоти, никакъ не било забѣлѣзано, че между тѣзи монастирски имоти да е имало гори и бранища, на името на речения монастирь.

Истина е, че гори и бранища сѫ били владѣни не отъ самия монастирь, а отъ частни монаси, на чийто имена сѫ били издавани и тапийски актове. Зависимостьта на всички частни земи и имоти, които зависѣха отъ нѣкои богоугодни заведения, храмове и монастири, е трѣбвало да бѫде записана въ особенитѣ нови правителствени тефтери. Това обстоятелство се доказа нагледно отъ краткитѣ извлѣчения, които сѫ били прѣписани отъ императорскитѣ стари регистри.

Прѣдъ видъ на това и съгласно съ изискуемитѣ се постановления отъ стария и новъ законъ, въпросътъ за монастирската гора билъ разискванъ, но не билъ добрѣ изслѣдванъ на самото мѣсто, за да може да се знае, какъ и подъ чия зависимость тя подпадала.

Понеже става нужно да се изискватъ нѣкои допълнителни обяснения на самото мѣсто отъ финансовото управление, а тъй сѫщо и да се изпитатъ самитѣ монаси отъ Рилския монастирь, дали тѣ иматъ документи, отъ които да се види, че подобни гори и пазбища сѫ владѣели съ тапийски актове, — то, като ви донасямъ за всичко това, честь имамъ да ви моля да направите

нуждната по този въпросъ разпоредба и да ми съобщите, какъ да постжпя по този въпросъ за въ бждаще.

16 день отъ мѣсецъ Зил-каде 1289 година отъ егира (4 януарий 1873 г. слѣдъ Р. Хр.).

До г. Каймакамина на Дупнишката каза.

23 Зил-хидже 1289 г. Егира (10 февруарий 1873 г. Р. Хр.).

№ *720.*

Уважаемии господине,

Съгласно съ високото прѣдписание, изпратено отъ министерството на финансиитѣ и получено въ прѣписъ тукъ, честъ имамъ да Ви моля, г. управителю, да ми доставите по въпроса, за който става рѣчь въ настоящето ми, подробни обяснения, които би могли да съберете отъ когото се слѣдва за прѣдметната монастирска гора. Тѣзи обяснения се изискватъ отъ началството и ще бждете добри да ми ги прѣдставите въ най-кжсо врѣме.

При това явявамъ ти за знание, че ако поменатия монастирь притежава нѣкакъвъ документъ, съ който да се докаже, че дѣйствително гората била въ зависимость отъ този монастирь, — то да ми изпратите единъ завѣренъ прѣписъ отъ този документъ. Сжщо явете ми даннитѣ за количеството на увратитѣ, за мѣстноститѣ и за други нѣкои нѣща, относно сжщия прѣдметъ, които бихте успѣли да намѣрите; а сжщо явете и други, каквито и да сж свѣдения, които бихте сполучили да добиете по слухъ или по мълва (теватюръ) отъ мѣстното население.

23 день отъ мѣсецъ Зил-Хидже 1280 год. отъ егира, или 10 февруарий 1873 г. отъ Р. Хр.

Подп.: *Ахмедъ Малзаръ паша,*
мютесарифинъ на Софийския санджакъ.

12

ПРОСБА

14 Кянон-и-евелъ 1290 г. Егира (14 Декемврий 1874 г. Р. Хр.).

Гербова хартия съ цѣна единъ грошъ.

До господина Каймакамина на Дупнишката каза.

Вх. № 95

Стоянъ Самарджи, както и Цвѣтко Ковачътъ, жители отъ с. Пастра, въ района на Рилския монастирь Дупнишка каза, си позволили и изкопачили отъ гората нови ниви. Гората, отъ която

тѣ сѫ изкопачили и образували нивитѣ, се нарича „*Шипочки балканъ*“, който речения монастиръ владѣе съ тапийски актъ. Но понеже отъ тѣзи произволни дѣйствия, които сѫ вършени отъ поменатитѣ жители на с. Пастра се причиниха огромни загуби на Рилския монастирь — то най-покорно молимъ Ваше благородие, да благоволитѣ и призовете въ повѣреното ви управление речения Стоянъ и Цвѣтко, като имъ заповѣдате да напуснатъ тази мѣстность, понеже е собственость на Рилския монастирь. Тъй като знаемъ, че разрѣшението на този въпросъ зависи изключително отъ васъ, то за това най-покорно ви молимъ господине каймакамине, да направите нужната разпоредба, колкото е възможно по скоро.

Съ почитъ: Отецъ Кирилъ, егуменъ на Рилския монастирь. (М. П.) Кирилъ.

Настоящата просба се прѣпраща въ съвѣта на мѣстния сѫдъ за разглеждане на подигнатия споръ.

1290 год. отъ Егира (1874 год. отъ Р. Хр.).

16 гроша за пѫтни и дневни, за четири часа пѫть отъ града Дупница до селото Пастра.

До управата на полицейския приставъ (булюкъ ага) въ градъ Дупница.

Умолявате се, господинъ приставе, веднага съ получването на пѫтнитѣ пари да се разпоредитѣ и да проводитѣ въ селото Пастра единъ полицейски стражарь, който да занесе тамъ тѣзи двѣ просби и да докара въ сѫда лицата, които фигуриратъ въ тѣхъ. 14 Декемврий 1290 год. (1874 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Дупнишки сѫдъ.

№ 284.

Въ дена, когато се разглеждаше и пледираше въпросното дѣло, се установи прѣдъ сѫда, че сѣнето и изкопването на нивитѣ, които по-прѣди реченитѣ отвѣтници сѫ образували, били изсѣчени и изкопачени въ мѣстность, която лежи вѫтрѣ въ границитѣ на Рилския монастирь. Слѣдователно сѫдътъ, възъ основа на това рѣши и постанови така: отвѣтницитѣ Стоянъ и Цвѣтко да не обработватъ за напрѣдъ спорнитѣ ниви, защото се доказа, че сѫ монастирски. Тази сѫдебна заповѣдь да се съобщи на помѣнатитѣ отвѣтници чрѣзъ полицията за свѣдѣние. — Заповѣдь и повеление зависи отъ Ваше Високо Благородие. — 22 день отъ мѣсецъ Декемврий 1290 год. (1874 год.).

(М. П.) Сѫдебенъ съвѣтъ въ гр. Дупница.

13.

ПРОСБА

28 Кянон-и-евелъ 1290 г. егира (28 декември 1874 г, р. хр.).

До почитаемото Дупнищко каймакамско управление.

Вход. № 121.

За да поднесемъ настоящата просба, причината е слѣдната:

Имотитѣ, които влизатъ въ текста на царския фермань. издаденъ на монаситѣ отъ Рилския монассирь, сѫ слѣднитѣ: а) една воденица за аби (тепавица); б) 12 кѫса (парчета) лозя; с) 20 кѫса ниви; и д) нѣколко кѫса ливади. Съгласно съ новитѣ правителствени разпоредби, въ деня, когато горѣозначенитѣ имоти бѣха описани и оцѣнеи, Рилскиятъ монастирь се обложи съ годишенъ налогъ (вергия) 1418 гроша и 32 пари. Тази сума бѣ прибавена въ мазбатата къмъ общитѣ данъци, които се плащатъ отъ селянитѣ на селото Рила. Мухтариньтъ на казаното село започва да търси отъ казания монастирь означената сума.

Но, както е знайно, горнитѣ земи и други недвижимости, които се владѣятъ направо отъ речения монастирь, сѫ били освободени съ царски фермань отъ плащането на каквото и да би било даждие на правителството и отъ законния десетъкъ. Понеже ние притежаваме по този въпросъ редица царски фермани, — то най-покорно ви молимъ, г-нъ Управителю, да благоволите и направите нужнитѣ разпоредби, за да не се изисква отъ нашия монастирь никаква сума за данъци „вергии“, а да прѣдпишете комуто се слѣдва, да се намали отъ мазбатата на с. Рила сумата 1418 гроша и 32 пари, съ която Рилскиятъ монастирь неправилно е обложенъ. Заповѣдь и повеление зависи отъ васъ, г-не каймакамине.

28 Кянон-и-евелъ, 1290 година отъ егира — 28 Декември 1874 година Р. Хр.

Подписъ: прѣдставитель на Рилския монастирь егуменъ Отецъ Кирилъ.

На гърба има писано: настоящата просба се прѣпраща въ финансовото отдѣление по емляка за да се направи по въпроса справка и за да се дѣйствува съгласно съ закона.

29 Декември 1290 год. (или 1874 год. Р. Хр.).

14.
ПРОСБА

регистрирана подъ входящия № 121.

2 Кянон-и-саани 1290 г. Егира. — 28 януарий, 1875 г. Р. Хр.

Съ височайше царско ираде е заповѣдано на властитѣ, щото емлячниятъ данъкъ върху описанитѣ недвижими имоти отъ Дупнишката каза да се събере за тази 1290 година отъ егира, съгласно съ царския тефтеръ, въ който поименно сѫ описани. Въ тефтеря сѫ описани и оцѣнени всички недвижими имоти на Рилския монастирь, макаръ и да сѫ тѣ съ царски ферманъ привилегировани. Слѣдователно по този начинъ монастирскитѣ недвижими имоти се записватъ въ двѣ отдѣлни бюра, въ два калема. Тѣзи монастирски имоти сѫ обложени годишно съ данъка „вергия", като сѫ оцѣнени на 3,800 гроша и 32 пари. Тази сума е прибавена върху мазбатата на казаното село и правителството търси тази сума сега отъ мухтарина на селото.

Съгласно съ височайшия царски ферманъ, който имаме на ржка, монастирскитѣ недвижими имоти дѣйствително се освобождаватъ отъ плащането, както на десетъка, тъй сѫщо и на данъка „вергия". Заради това най-покорно ходатайствуваме и ви молимъ съ настоящата ни просба да благоволите и направите нужната разпоредба дѣто се слѣдва, за намаляването и изваждането отъ официялнитѣ правителствени тефтери сумата 3,800 гроша и 32 пари. Заповѣдь и повѣрение по този въпросъ зависи отъ ваше Високоблагородие.

2-ри день отъ мѣсецъ Кянон-и-Саани, 1290 г. отъ егира (2 януарий, 1875 г.).

15.
ПРОСБА

15 Кянон-и-саани 1290 г. егира — 15 Януари 1875 г.

До господина Каймакамина на Дупнишката каза.

Възъ основа на новото прѣустройство въ държавното управление, недвижимитѣ имоти (емлякътъ) на Рилския монастирь, Дупнишка каза, се описаха и оцѣниха по сѫщия начинъ, по който сѫ описани изобщо и всички подобни имоти въ страната. Сега, обаче, искатъ отъ нашия монастирь за тѣзи имоти годишенъ данъкъ (вергия) повече отъ 3,000 гроша. Между тѣзи недвижими имоти и земи се намиратъ и 48 кѫса имоти и земи, които съ

височайши царски фермань макаръ и да сѫ били освободени отъ всѣкакви данъци, все пакъ сѫ обложени съ данъкъ „вергия", и сумата се изисква отъ насъ.

Тъй като означенитѣ четирейсетъ и осъмь (48) недвижими имоти сѫ съвършено освободени отъ всѣкакви данъци и се считатъ за опростени (маафъ); и понеже до сега не сме плащали за тѣзи имоти нито пара за данъкъ, то най-покорно Ви молимъ, г. управителю, да благоволите и направите по този въпросъ нужнитѣ разпоредби, за да могатъ да бѫдатъ отдѣлно разпрѣдѣлени, ония монастирски имоти, за които ще трѣба да се плаща, съгласно съ закона, данъкъ. А онѣзи емляци и земи, които съгласно съ височайшия царски фермань сѫ освободени отъ плащане на всѣкакви данъци, да бѫдатъ описани отдѣлно и да се считатъ като имоти за опростени отъ данъци.

Заповѣдь и повѣление зависи въ всѣки случай отъ васъ г-нъ управителю.

15 день отъ мѣсецъ Кянони-Сани 1290 год. отъ егира (15 Януарий 1875 год. отъ Р. Хр.),

---

16.

ПРОСБА

15 Кянон-и-сани 1290 г. егира (15 Януарий 1875 г. Р. Хр.).

Съ прѣдписание, изпратено отъ великия везиръ, е било заповѣдано да се изисква отъ насъ правителственъ налогъ за спиртнитѣ питиета, които се произвеждатъ въ метохитѣ на Рилския монастирь, Дупнишка каза. Възъ основа на едно височайше ираде събирането отъ насъ на тоя налогъ се иска наложително, като за тая цѣль била издадена и нужната бюрултия. Но тъй като мѣстностьта на Рилския монастирь не е поляна, а планинска, и че тамъ не могатъ да вирѣятъ лозя, — то за това и монастирьтъ, който стои на раздалечъ $4^1/_2$ часа отъ населенитѣ мѣста, е билъ привилегированъ и съ редица височайши царски фермани е билъ освободенъ отъ плащането на всѣкакъвъ налогъ.

Монастирскитѣ лозя, лежащи въ с. Рила, въ нѣкои неплодородни години даватъ много малко грозде. Това грозде заедно съ друго чуждо грозде, което купуваме отъ разни хора, го слагаме въ бъчви, които се намиратъ въ селото. Отъ това наше грозде и съ часть отъ купешкото приготовляваме спиртни пития (вино и ракия), и прѣнасяме въ речения монастирь. Тѣзи пития служатъ само за монаситѣ и за лицата, които посѣщаватъ монастиря. Винага, които произвеждаме отъ това грозде, никому не продаваме съ пари. Търговия и печалба не правимъ съ тѣзи пития; напротивъ, виното и ракията служатъ за домашна употрѣба и за хо-

рата на монастиря. Тѣзи питиета се прѣнасятъ съ коне въ поменатия монастирь. Произвеждане гроздето на вино и ракия става въ монастирския метохъ, лежащъ въ с. Рила. Послѣдното, като монастирски метохъ, е служило още отъ старо врѣме, като фабрика за правене на питиета — вино и ракия. Ако би се указало, че се правятъ повече питиета отъ онія количества, които сж нужни за издръжката на речения монастирь, и които като излишъкъ би се продавали на чужди хора, то въ такъвъ случай ние сме длъжни за излишнитѣ питиета да плащаме и тѣхния налогъ. Но като знаемъ, че за питиета, които се приготовляватъ и които служатъ за поддържането на подобни монастири не се плаща никакъвъ налогъ, защото тѣ (монастиритѣ) сж освободени отъ „ресумѝ-мирѝ", то и ние, възъ основа на старитѣ привилегии и права, които иматъ християнскитѣ монастири въ империята, осмѣляваме се да подадемъ настоящата си просба и да ви молимъ да не се прибира и взима отъ насъ никакъвъ данъкъ за питиетата. Защото, щомъ е дадена веднажъ привилегия на нѣкои монастири, които сж подобни на нашия, то естествено е, че се слѣдва да се удостоимъ и ние съ такава привилегия. Ако правителството желае, може да заповѣда прѣдварително, да прѣдпише, комуто се слѣдва, нужното разслѣдване по този въпросъ. Ако, всичко горѣ-изложено е вѣрно и съгласно съ молбата ни се укаже това наше искане за законно, то ний ще ходатайствуваме и ще ви молимъ да заповѣдате да се състави за това отъ страна на властьта нужната мазбата, съ която да се подкрѣпи и нашето законно искане и която да се изпрати до по-високо мѣсто за да бѫдемъ напълно удовлетворени.

15 Кянон-и-сани 1290 год. отъ егира (15 Януарий 1875 год. сл. Р. Хр.).

Съгласно съ новия строй въ държавната управа, заповѣдано е било, щото описването на недвижимитѣ имоти въ империята да се започне и то се започнало.

Подобни описвания сж били извършени и на имуществата, прина-длежащи на Рилския монастирь. За тѣзи монастирски имущества правителството търси отъ насъ данъкъ „вергия" повече отъ 3,000 гроша. Знаеше се само, че монастирскитѣ имоти съ редица височайши царски фермани се считаха за освободени и за опростѣни отъ всѣкакъвъ налогъ. Ние, обаче, виждаме, че за 48 кжсове недвижими имоти и земи, които ни сж били освободени, правителството сега търси и за тѣхъ не само данъка „вергия", но и други налози. Понеже за тѣзи наши 48 кжсове недвижими имоти ние до сега не сме изплащали никакъвъ налогъ, то за това ние заявяваме, че не можемъ да плащаме и за напрѣдъ. Затова молимъ ваше високоблагородие, г-нъ Каймакамине, да благоволите и направите нужната разпоредба, за да не се търси отъ насъ никакъвъ налогъ за тѣзи монастирски имоти, които съ височайши

царски фермани се считали освободени и не се плащало нищо до сега за тѣхъ. Тѣзи наши имоти трѣба да се отдѣлятъ отъ онѣзи. за които споредъ закона се слѣдва да се плаща вергията имъ, Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше високо благородие.

15 Януарий 1875 година.

17.

ПРОСБА

15 Кянон-и-сани 129 г. егира (15 Януари 1875 год.

До господина каймакамина на Дупнишката каза:

Покорна просба.

Научихме се, че питиетата, които се приготовлявать въ метохитѣ за подържка на Рилския монастирь, Дупнишка каза, трѣбало да се облагатъ съ правителственъ данъкъ като затова е било излѣзло височайше емирнамме (прѣдписание), съ което се прѣдписва за незаконото събиране на тоя налогъ. Но понеже мѣстоположението на Рилския монастирь е крайно гористо, и невъзможно е тамъ да вирѣятъ лозя, то реченията монастирь за свои нужди притежава лозя, лежащи на разстояние $4^1/_2$ часа отъ монастиря, въ землището на с. Рила. Тѣзи монастирски лозя обаче, съ царски фермани сж съвършенно освободени отъ всѣкакви данъци. Гроздето, което се произвежда отъ тия наши лозя, понѣкога, въ неплодородни години, излиза въ много малко количество. А монастирьтъ, за да си допълни нужното количество грозде, е принуденъ да купува отъ чужди лица грозде, и заедно съ своето да го поставя въ сждове и да приготовлява отъ това грозде вино и ракия. Тѣзи вина, както и ракията, се употрѣбяватъ изключително отъ монаситѣ, които живѣятъ въ монастиря, както и отъ посѣтителитѣ-поклонници, що идватъ на поклонение въ монастиря. Приготвеното вино го откарваха въ монастиря, но не да се продава и да се търгува съ него вино, защото съ пари никому нито се продава — нито въ селата, нито въ махалитѣ.

Въ случай, че управата на речения монастирь вънъ отъ употрѣбата за свои домашни нужди, би разполагала съ излишни количества вино и ракия, които би трѣбвало да се продаватъ на чужди лица, то ние се задължаваме и сме готови да плащаме данъкъ на правителството за това излишно количество. Но, като знаемъ че за вината и ракиитѣ, които се приготвятъ вънъ отъ монастиря и които служатъ за издържка на монаситѣ отъ тоя монастирь, — правителството не изисква за тѣхъ никакви данъци, защото сж опростени, то ний най-покорно ви молимъ, господинъ управителю, да благоволите и да направите нужнитѣ разпореждания, щото и на-

шиятъ монастирь, по подобие на другитѣ привилигировани монастири, да се удостои съ царска милость и привилегия за да не плащаме никакви правителствени налози за виното и ракията, които тамъ се консомиратъ. Настоящата ни просба, тукъ приключена, имаме честь да ви я изпратимъ за надлежно проучване. Слѣдъ като тя биде приета отъ васъ и слѣдъ като въпросътъ, за който е дума въ нея, щателно бѫде сезиранъ на самото мѣсто и съ мазбата се потвърди това обстоятелство, което ние тукъ излагаме, то повторно ще ви молимъ г-нъ управителю, да имате благосклоностьта да доложите на вашето началство за удовлетрворение на тази наша молба. Разрѣшението на въпроса зависи отъ васъ и отъ вашето справедливо застѫпничество. 15 Кянон-и-санй 1290 год. отъ егира (15 Януарий 1875 г. Р. Хр.).

Покорни просители: монаси отъ Рилския монастирь.

На гърба е написано слѣдното: молбата на Рилскитѣ монаси е получена въ Дупнишкото каймакамско управление на 15 Януари 1875 год. Р. Хр.

18.
ПРОСБА

Копие отъ просбата на монаситѣ при Рилския монастирь
20 Ребби-юл-Евелъ 1293 г. — 15 Априлий 1875 г.

До негово Високо Прѣвъзходителство, Софийския окржженъ управитель (мютесерифъ паша).

Ваше Високо Прѣвъзходителство!

Както е извѣстно на Ваше прѣвъзходителство, Дупнишкиятъ каймакаминъ чрѣзъ своитѣ подвѣдомствени органи се разпоредилъ да изисква още днесь отъ Рилския монастирь данъка, нареченъ „*вергия*“ за недвижимитѣ имоти и земитѣ („емлякъ-вегрази хакъында“), принадлежащи като собственость на Рилския монастирь. Тѣзи недвижими имоти съ редица височайши фермани сѫ били опростени и никакъ не сѫ били облагани съ нѣкакви данъци, нито нѣкогашъ сѫ изплащали за тѣхъ десетъци; защото и тѣ, имотитѣ, като височайше царско благодѣяние, се считаха за освободени отъ данъкъ, и бѣха подарени на монастирьтъ, нареченъ „Св. Иванъ“, който лежи въ Рилската планина, за да се той ползува. Понеже отъ сегашнитѣ разпоредби на Дупнишкия каймакаминъ ние и Рилския монастирь се лишаваме отъ царскитѣ милости и отъ привилегиитѣ и правата, съ които сме били удостоени още отъ първитѣ дни на завоеванията отъ исляма на нашата страна, то най-покорно хо-

датайствуваме прѣдъ Ваше Високо прѣвъзходителство, милостиви пашо, съ молба да благоволите и направите нужнитѣ разпоредби, като издадете по тоя въпросъ високата си заповѣдь „Емир-наме“ до речения каймакаминъ въ Дупница, и му прѣдпишете да дѣйствува той съгласно съ шерията и съ текста на редицата височайши царски фермани, които сѫ били издадени нарочно по тоя прѣдметъ. Заповѣдь и повеление зависи изключително отъ Ваше Високо прѣвъзходителство по тоя въпросъ.

20 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-Евелъ 1292 г. отъ егира (15 Априлий 1875 год. отъ Р. Хр.)

(Подп.): проситель отецъ Пантелеймонъ, егуменъ на Рилския монастирь.

19.

ПРОСБА

11 Рамазанъ 1293 г. — 18 Септемврий 1276 г.

Азъ покорниятъ съмъ житель отъ махалата Айдинъ въ градъ Кюстендилъ. Тамъ въ монастирската вакѫфска градини живѣя и въ нея градина има посадени петъ до шесть ябълкови дръвчета, които сѫ дали плодъ отъ 7—8 товари ябълки. Градскиятъ чиновникъ — Пашкулъ Мехмедъ Ефенди описалъ плода на тия дървета като го оцѣнилъ на около двадесеть (20) товари и тъй ги регистриралъ въ своя си тефтеръ за данъка. Независимо отъ това поменатиятъ чиновникъ описалъ сѫщо сливитѣ, че имали плодъ около тридесеть (30) товари, когато въ сѫщность е нѣмало повече отъ 10—15 товари. При описа азъ му се оплакахъ и заявихъ, че ябълки приемамъ само за осъмь (8) товари, а сливи — за петнадесеть (15) товари и съмъ готовъ да му ги заплатя. При това му заявихъ официално, че въ случай би се указало повече и по-голѣмо количество отъ колкото прѣдложенитѣ ми количества, то въ такъвъ случай готовъ съмъ да му заплатя и надлежната глоба, ако това излѣзе вѣрно, т. е. ако има повече. Но, на това мое заявление той просто ме изпѫди, като ми заяви, че имало плодъ толкова, колкото той е описалъ. Съ това свое дѣйствие реченията чиновникъ ми нанася огромни загуби, които, моля Ви, да се отмѣнятъ за цото незаконно ми сѫ наложени. При това въ името на справедливостьта ви моля, г-не каймакамине, да благоволите и опрѣдѣлите другъ чиновникъ, за да опише повторно истинското количество, както на ябълкитѣ, а така сѫщо и на сливитѣ. Съ вашето разпореждане, азъ вѣрвамъ, че вие ще ме избавите отъ

незакони загуби и ще се аастжлите за правотата ми. Заповѣдь и повеление зависи отъ васъ великодушни г-нъ каймакаминъ.

11 Рамазанъ 1293 год. отъ егира (18 Септемврий 1876 год. отъ Р. Хр.).

Проситель: (Подп:) наематель Мито.

До управлението по десетъка за надлежна справка.
2 Септемврий 1876 година отъ Р. Хр.

Като провѣрихъ плодородието въ градината, принадлежаща на тжжителя, констатирахъ, че има слѣднитѣ количества плодове: 18—20 товари сливи; 13 товари ябълки; 120 оки праскови и 50 оки дюли.

11 Рамазанъ 1293 година, или 18 Септемврий 1876 година.

Чиновникъ: Ибрахимъ Ефенди отъ Пиротъ.

Вѣщи хора: Мехмедъ Лилячли Али-Джонъ; Молла Хасанъ, мухареръ.

Произведенията отъ градината на тжжителя се провѣриха и описаха отъ другъ чиновникъ при опрѣдѣленитѣ за тая цѣль поемни лица.

Овощията възлизаха на около 18—20 товари сливи; 13 товари ябълки; 120 оки праскови и 40 оки дюли. Такова количество овощия се записа и по книжата на десетъка. Резултатътъ своеврѣменно се съобщи на самия тжжитель.

11 Рамазанъ, 1293 год. отъ егира (18 Септемврий 1876 год. отъ Р. Хр.

(М. П.) Управитель на десетъка въ Кюстендилската каза.

20.

ПРОСБА

подадена отъ егумена на Рилския монастирь отецъ Иоасафъ до каймакамина на Самоковския санджакъ, до кадията и мюфтията на тоя санджакъ, както и до благороднитѣ членове на Самоковския съвѣтъ.

Причината да се подаде тази просба е слѣднята:

Извѣстно е, че Рилскиятъ монастирь служи за поклонение и за посѣщаване на раята-християни, живущи подъ покровителството на негово императорско величество султана. Управлението

на тоя монастирь е повѣрено на менѣ, като чиновникъ, назначенъ отъ патриаршията, подъ чиято юрисдикция се намира тоя монастирь. Съгласно съ височайши царски ферманъ, издаденъ отъ негово императорско величество султана, относително до правата и привилегиитѣ на тоя монастирь, се установява очевидния фактъ, че всичкитѣ имущества и земи, като: чифлици, ниви, ливади, лозя и градини, които сж привързани къмъ тоя Рилски монастирь, се считали и се считатъ за освободени отъ всѣкакви тежки данъци къмъ правителството и сж могли свободно да се обработватъ, посѣватъ и посаждатъ. Измежду посѣтителитѣ-богомолци, които сждохаждали въ монастиря на поклонение, се намирали и духовни лица — монаси, които искатъ и желаятъ подъ покровителството на негово императорско величество султана, да се настанятъ за живѣние въ тоя монастирь окончателно и да прѣкаратъ тамъ старинитѣ си отъ врѣменния човѣшки суетенъ животъ въ пость и молитви за спасение на душитѣ имъ, и съ надежда за вѣчно тѣхно блаженство въ небесния свѣтъ. До тогава никой и отъ ничия страна не се осмѣлявали да нахлуватъ и да се намѣсватъ въ дѣлата на монастиря ни. Обаче отъ три години насамъ мюлтезимитѣ-прѣкупци, които бѣха натоварени отъ правителството да събиратъ десетъка отъ земитѣ,. лежащи въ близко съсѣдство на гр. Дупница, почватъ да ни заплашватъ съ бой, изтезаване и единъ видъ на сила да ни изискватъ десетъкъ отъ ниви, ливади лозя, посѣти въ бостани и градини, дѣто нарочно сж били опрѣдѣлени за посѣване на кромитъ — лукъ. Мюлтезимитѣ — спахии и въ по-старо врѣме, отъ сто и петдесетъ години насамъ, сж се опитвали да изискватъ и вематъ отъ насъ десетъкъ отъ земи, подобни на нашитѣ монастирски земи. Обаче тѣхнитѣ насилия и заплашвания ние, съ силата на височбйшитѣ царски фермани, които притежаваме, винаги сме отблъсвали. По тоя поводъ ние сме подавали жалби както въ централното управление въ областьта на Нишъ, а тъй сжщо и до каймакамина въ Самоковъ. Въ жалбитѣ си ние подробно изложихме нашето несносно положение и се молихме за милость и правда. Тѣзи управления, щомъ като бѣха изучили подробно нашето състояние въ всѣко отношение, бѣха дали заповѣдь на подвѣдомственитѣ си мюдюри, за да не допускатъ по никой начинъ на мюлтезимитѣ да вършатъ подобни насилия и жестокости върху насъ. Обаче за жалость мюлтезимитѣ-спахии не взимаха въ внимание тѣзи разпореждания. Така тѣзи високи правителствени заповѣди, се прѣнебрѣгваха, и постоянно ни заплашваха, пакъ съ насилия и побои. Прочее, ние като просители и като рая, която живѣе и се моли Богу само за скжпоцѣнното здраве и живота на негово императорско величество султана, най-покорно молиме правителството прѣди всичко да ни покровителствува и запази отъ грубоститѣ и насилията на мюлтезимитѣ-спахии, коитѣ почти всѣка година не ни оставатъ на спокойствие и миръ. Чифлицитѣ, нивитѣ, лозята и ливадитѣ, които отъ старо врѣме, отъ 150 години насамъ, сж привързани къмъ

Рилския монастиръ, и които съ височайши царски ферманъ сѫ привилегировани и освободени отъ всѣкакви налози — сега тѣ искатъ да ни ги отнематъ. Най-покорно молимъ правителството за напрѣдъ да не позволи да ни се отнематъ тѣзи наши имоти, нито да не нахлуватъ тѣ въ границитѣ имъ. Ако би се явили на сцената нѣкои ищци, които би искалида възбудятъ подобни дѣла, то такивато ищци нужно е и ще трѣбва да се явятъ въ Цариградъ дѣто дѣлата имъ трѣбва да се разгледатъ и рѣшатъ въ присѫтствието на шейх-ул-исляма.

Вслѣдствие на това ние най-покорно ходатайствуваме прѣдъ васъ, г-не каймакамине, да направите нужнитѣ разпореждания, за да можемъ посрѣдствомъ Васъ да се снабдимъ отъ султана съ единъ новъ височайши царски актъ по тоя въпросъ. А Самоковскиятъ управителенъ съвѣтъ го молимъ да направи и той отъ своя страна нужната масбата, която да подкрѣпи нашата просба. По такъвъ начинъ, ние, бѣднитѣ монаси, ще можемъ да се освободимъ отъ грубитѣ инстинкти на мюлтезимитѣ и на спахиитѣ, както и отъ тѣхнитѣ незаконни насилия.

Увѣряваме ви, че ний като се снабдимъ съ такъвъ единъ височайши царски актъ, ще можемъ по свободно да заживѣемъ подъ защитата на негово императорско величество — султана, отъ когото заповѣдь и повеление зависи.

Под. Отебъ Иоасафъ, егуменъ на Рилския монастирь, който се намира подъ юрисдикцията на патриаршията.

21.

ПРОСБА

До ваше Високоблагородие милостиви и великодушни прѣдседателю на административния съвѣтъ.

Да поднесемъ тая жалба, причината е слѣдната:

Ние, покорнитѣ просители, сме жители-рая на селото, наречено „Земинъ Ормани“ (Гората). Старитѣ ни черкви, които още отъ старо врѣме се намиратъ въ тази гора, служеха ни въ празднични дни за молебни домове и за изпълняване религиознитѣ обряди на раята-християни, наречени „тайфайнасарйе“. Състоянието на тѣзи наши черкви е плачевно и до каква степень тѣ сѫ разваленн (срутени), може да служи слѣднето обстоятелтство: отъ четири-петъ години насамъ таванитѣ и покривитѣ имъ, както и четиритѣ околни стѣни сѫ полусрутени, станали сѫ купища отъ земя и стоятъ срутени на равно съ земята. Голѣма нужда ние чувствуваме — отъ коренна поправка на тѣзи наши храмове. Поради това принудени сме да поднесемъ, посрѣдствомъ Васъ, г-нъ

прѣдседателю на административния управителенъ съвѣтъ тая просба, като Ви най-покорно молимъ да се смилите надъ насъ и да излѣете върху ни вашитѣ милости и благоволения. Смѣемъ да ви молимъ още да ни позволите, щото тѣзи наши храмове и молебни домове да ги поправимъ и направимъ отново, въ такъвъ видъ и обемъ, както тѣ отъ старо врѣме сѫ били построени. Заповѣдьи повеление зависи отъ великодушието на вашия управителенъ съвѣтъ.

Просители: Монаситд-рая отъ селото и планината Рила (Земѝн-Орманѝ).

22.

ПРОСБА

№ 19. за издаване рѣшение (илямъ).

11 Реджебъ 1301 г. (5 Май 1883 год. р. хр.).

Часовникарътъ Хаджи Никола Константиновъ, поданикъ Отомански, житель отъ махалата „Варошъ“ въ гр. Неврокопъ, е подалъ до Неврокопския първоначаленъ сѫдъ една искова молба, подписана съ подписа му, съ дата 17 Априлий 1883 год. отъ Р. Хр. Тая молба е регистрирана въ сѫдебния регистъръ подъ № 152. Ето въ кратцѣ съдържанието на тая молба: монахътъ отецъ Онуфрий Василиевъ Константиновъ, Отомански поданикъ, живущъ въ прѣдѣлитѣ на Българското княжество, въ монастиря „Св. Иванъ Рилски“, е притежавалъ съ крѣпостенъ актъ (худжетъ) една кѫща, лежеща въ махалата „Варошъ“ въ гр. Неврокопъ и граничаща съ кѫщитѣ на Игнатия, на Томо, на Апостолъ-Шоповъ (Шопъ-оглу) и съ Общия пѫть. Въ поменатата кѫща насилствено е живѣлъ Отоманскиятъ поданикъ Янко отъ гр. Кавала. Понеже той не искалъ по доброволенъ начинъ да изпразни тази кѫща, а се съпротивлавалъ, затова ищецътъ моли сѫда да го повика и осѫди, за да изпразни въпросната кѫщи.

Възъ основание на тая молба въ сѫда се бѣ образувало гражданско дѣло, по което били приготвени призовкитѣ за повикване странитѣ по дѣлото. Сѫдътъ изпратилъ сѫдебния си мубаширъ Салихъ ага да връчи на странитѣ приготвенитѣ призовки. Ищецътъ Хаджи Никола, съ законно потвърдено пълномощно, опълномощи отъ страната си за свой защитникъ адвоката Мехмедъ Кяни ефенди, житель отъ градъ Демиръ Хисаръ. Той се яви прѣдъ сѫда въ деня на разглеждането на дѣлото. А отвѣтникътъ Янко, макаръ и да бѣ призованъ, не се яви нито самъ, нито пъкъ проводи отъ своя страна защитникъ по дѣлото му. Адвокатътъ на Ищцовата страна поиска отъ сѫда разглеждането на дѣлото задочно, въ отсѫтствието на отвѣтника. Сѫдътъ, слѣдъ кратко съвѣщание, и като забѣлѣжи, че въ сѫдебната зала присѫтствуватъ,

както чиновникътъ по тапиитѣ и емляцитѣ Мустафа ефенди, а тъй сѫщо и помощникъ-прокурора Али-ага, — рѣши и постанови съгласно съ чл. чл. 145 и 146 отъ врѣменния граждански законъ да се разгледа дѣлото задочно. За защитникъ на отвѣтника сѫдътъ (*d'offis*) назначи и опрѣдѣли адвокатътъ Ахмедъ Абдуллаховъ, живущъ въ махалата Али Кетхуда. Докладътъ на дѣлото се започна: странитѣ бѣха на лице и при сѫдебното дирене сѫдътъ даде най-напрѣдъ думата на ищцовия защитникъ Мехмедъ Кяни. Послѣдниятъ като поддържа искането на исковата молба, устно допълни слѣднитѣ обяснения:

„Монахътъ отецъ Иванъ съ законенъ шериатски актъ, който трѣба да се уважава, близо отъ 50 години насамъ е билъ пъленъ ступанинъ и независимъ притежатель на тази кѫща. Това обстоятелство се установява и доказва нагледно отъ прѣдставения въ сѫда шериатски худжетъ. Монахътъ отецъ Иванъ се поминалъ, безъ да остави чада и родители. Естествено бѣ, че негового наслѣдство (въпросната кѫща) трѣбаше да прѣмине само на рождения му братъ, ищецътъ по това дѣло — отецъ Онуфрий. Слѣдствие на това моля сѫда да извади отъ тая кѫща отвѣтникътъ Янко и да му забрани да не влиза вече въ тая кѫща. А понеже имотътъ е отъ категорията на онѣзи недвижими имоти, които донасятъ приходъ, то затова искамъ да се осѫди речения отвѣтникъ, да ми заплати наема за всичкото врѣме, прѣзъ което той е живѣлъ въ тая кѫща, както и всички по водене на дѣлото сѫдебни разноски, състоящи се отъ десетъ турски лири, разноски по даденото ми пълномощно. Независимо отъ това, моля да рѣши дѣлото задочно и да осѫди отвѣтника". Съдътъ. слѣдъ като изслуша исковата молба на ищеца, даде думата за обяснение на защитника Ахмедъ ага, който прѣдставляваше отвѣтната страна. Въ възраженията си поменатиятъ Ахмедъ ага каза слѣдното: „азъ не мога да призная исканията на ищцовия защитникъ и съвършено ги отричамъ".

Защитникътъ на ищеца за доказателство на своитѣ искания възрази така: „двата законни актове (худжети), които имахъ честьта да прѣдставя прѣдъ сѫда, доказватъ най-нагледно, че покойниятъ отецъ Иванъ, който както казахъ по-горѣ е рожденъ братъ на отецъ Онуфрия, когото азъ прѣдставлявамъ, е билъ законенъ ступанинъ на тази горѣ-означена кѫща, и че отецъ Онуфрий, като рожденъ братъ, е единственъ наслѣдникъ на покойния отецъ Ивана. Слѣдователно установява се отъ горнитѣ два худжета факта, че това наслѣдство минава изключително на отецъ Онуфрия. Тъй като казаната кѫща е отъ категорията на онѣзи недвижими имоти, които донасятъ приходъ; и понеже наслѣдникътъ отецъ Онуфрий съ пълномощното е опълномощилъ Чаржкчи Георги отъ Неврокопъ да събира наема на тази кѫща, споредъ както тоя наемъ отъ 4—5 години насамъ се е събиралъ мѣсечно по 45, 50 и 60 гроша отъ тѣзи лица, що сѫ живѣли

въ тая кжща, както що сж били: градскиятъ лѣкарь, евреинътъ Хахамъ Оглу, Теохарий отъ градъ Сѣресъ и Павлиди отъ градъ Неврокопъ, — то наемътъ се слѣдва да се изплати на притежателя на кжщата. Това обстоятелство се доказа още повече съ показанията на двамата Неврокопски жители, именно Георги Ивановъ и Анастасъ Христовъ, жители на махалата „Варошъ-Кебиръ".

Слѣдъ това сждътъ поиска по това дѣло заключението на помощникъ прокурора. Прокуроръ̀тъ каза и заяви, че иска да се изпълнятъ въ тоя случай потрѣбнитѣ прѣдписания на закона и шерията. Двѣтѣ спорѣщи страни нищо не възразиха на това заключение, и сждътъ обяви на странитѣ, че счита дѣлото за свършено. Въ съвѣщателната си стая сждътъ тури за провѣрка доказателствата, които се прѣдставиха отъ двѣтѣ стрни по дѣлото. Мехмедъ кяни-ефенди, защитникъ на ищцовата страна, претендира, че въпросната кжща е е пълна собственость на неговия довѣритель отецъ Онуфрия. А отвѣтниковиятъ защитникъ Ахмедъ ага отрича и непризнава това обстоятелство. Мехмедъ Кяни ефенди прѣдстави въ сжда единъ законенъ худжетъ, съ дата 1244 год. отъ егира (1828 г. Р. Хр.). Съ тоя актъ се твърди и удостовѣрява, че горѣ-означената кжща е била дѣйствително собственó притежание на покойния отецъ Иванъ Василиевъ Константиновъ. Въ тази година кадия на Неврокопската каза е билъ Ес-Саидъ Дервишъ Али ефенди. Послѣдниятъ е издалъ на притежателя отецъ Ивана единъ шериатски худжетъ надлежно подписанъ и подпечатанъ отъ него, който худжетъ се счита за валиденъ актъ. Съ умирането на отецъ Ивана изпъква, като неговъ единственъ наслѣдникъ, рожденния му братъ отецъ Онуфрий Василиевъ Константиновъ. Че това е тъй, се доказва и твърди отъ другъ единъ сждебно-шериатски худжетъ, издаденъ и скрепенъ съ подписа и печата на кадията на Джумайската каза Мехмедъ Салихъ ефенди. Съ тѣзи два шериатски актове, надлежно завѣрени, и които се прѣдставиха отъ Мехмедъ Кяни ефенди, се доказаха правата, които ищецътъ има въ горѣозначената кжща. Споредъ тѣзи актове, които сждътъ ги уважи и прие, доказа се напълно искътъ на ищцовия защитникъ, съгласно съ членъ 1821 отъ сждебния законъ „меджелето", както и съобразно съ членъ 90 отъ закона за врѣменното законо-сждопроизводство. Слѣдователно защитникътъ Мехмедъ Кяни съ тѣзи два акта доказа: а) въпросната кжща че е била пълна собственость на покойния отецъ Ивана; б) слѣдъ умирането на отецъ Ивана тази негова кжща минава по наслѣдство на рождения му братъ отецъ Онуфрия, който има право да я притежава. Освѣнъ това доказа се, че отвѣтникътъ Янко живѣе въ тая кжща насилствено. Тъй че по въпроса за изпраздването на тази кжща и до забраняването на речения отвѣтникъ да нахлува въ нея, както и до въпроса за изплащането на наема, — сждътъ слѣдъ като взе подъ внимание показанията на изпитанитѣ свидѣтели, се убѣди, че тая кжща е отъ категорията на онѣзи недвижими имоти, които принасятъ извѣстенъ приходъ. Заради това и

съгласно съ членъ 472 отъ „меджелето“, рѣши и постанови слѣдното:

Осѫжда отвѣтникътъ по дѣлото Янко да заплати наема за реченатa кѫща, въ която той живѣе, мѣсечно по 50 гроша. А за шесть мѣсеци, за врѣмето прѣзъ което той е живѣлъ, ще заплати 300 гроша. Това рѣшение се взе съ единодушно съгласие отъ състава на сѫди и е окончателно. Обаче рѣшението подлежи на отзивъ прѣдъ сѫщия Неврокопски сѫдъ, отъ 1 май 1882 г. отъ Р. Хр. Прѣписъ отъ това рѣшение се съобщи по 1 екземпляръ, както на отвѣтниковия защитникъ Ахмедъ ага, а тъй сѫщо и на защитника Мехмедъ Кяни ефенди.

Мито, като „*Руби илями*“, което се получи по-прѣди, а тъй сѫщо и таблицата по онѣзи разноски по рѣшението, които възлизатъ на 90 гроша, въ курса на сребърна меджидия отъ 20 гроша. Тѣзи разноски, заедно съ разноскитѣ за съобщаване на прѣписитѣ ще се прибавятъ къмъ смѣткитѣ на рѣшението.

5 Май, 1883 год. Р. Хр. (11 Реджебъ, 1301 год. отъ егира). Гербова марка на цѣна отъ 15,000 — 20,000 гроша.

(М. П.) Сѫдебенъ съвѣтъ на Неврокопската каза.

Митото за рѣшението и за съобщаването прѣписитѣ му сѫ слѣднитѣ: по-прѣди се получиха — 25 гроша, по-сетнѣ 30 гроша, мито за съобщения 40 гроша — всичко 90 гроша. Словомъ девет-десеть гроша.

(М. П.) Сѫдебенъ съвѣтъ на неврокопската каза.

Смѣтка особена за други разноски: за написване исковата молба, за гербова хартия и за региструване въ сѫда — сѫ заплатени — гроша 11, за три призовки — гроша 45, за мубашия гроша 15, за такса по пълномощното 1080 гроша или 10 турски лири. Гербови марки и др. 10 гроша.

Правона защитника, назначенъ *d'offis* на отвѣтника, за 2 дена сумата 1000 гроша, всичко 1,261 гроша. Словомъ хиляда двѣстѣ шесдесеть и единъ гроша.

(М. П.) Сѫдебенъ съвѣтъ на Неврокопската каза.

23.

ПРОСБА

2 Хазиранъ 1309 год. (2 юни 1883 год. Р. Хр.)

До Господина Прѣдседателя на Неврокопския първоначаленъ сѫдъ.

Да се напише и подаде тази жалба, причината е слѣдната:

Хаджи Никола Костантиновъ, житель отъ махалата „Варошъ-Кебиръ“, като повѣреникъ на монаха Отецъ Онуфрий Василиевъ

Костантиновъ, който по настоящемъ живѣе въ монастиря Рила, въ България, е възбудилъ искъ за изпразнуването и прѣдаването кѫщата, въ която живѣя — т. е. онази кѫща, която ми е повѣрена отъ черковното настоятелство на черквата, лежаща въ махалата „Кебиръ Варошъ", Неврокопска каза. За наемъ на тази кѫща, въ която живѣя отъ шестъ мѣсеца насамъ, ищецътъ търси отъ мене наемната сума 300 гроша като кирия. Въ деня, когато се разглеждаше това дѣло, азъ по извинителни причини не можахъ да се явя въ сѫда, за да възразявамъ на прѣдявенитѣ отъ ищеца искания, а главно по изпразднуването и прѣдаването му кѫщата, въ която азъ живѣя. А що се касае до наемната сума, която ищецътъ изисква, сѫдътъ срѣщу мене е издалъ на 5 май 1883 година подъ № 19 задочно рѣшение. Отъ прѣписа на това рѣшение, който ми се съобщи, азъ разбрахъ задочното ми осѫждане.

Моитѣ възражения сѫ слѣднитѣ:

Споредъ както явихъ по-горѣ, кѫщата въ която живѣя, е повѣрена менѣ отъ страна на черковното настоятелство на черквата, лежаща въ голѣмия варошъ, защото тя (кѫщата) е вакфирана като вакѫфъ на черквата. Тази кѫща е повѣрена на менѣ за съхранение (аманетъ). Речениятъ ищецъ Хаджи Никола, сахатчията, не еималъ право да завежда искъ противъ менѣ, особено за изпразднуването на тая кѫща. За това нѣщо изрично е писано въ сѫдебнитѣ закони, въ меджелето, и въ отдѣла, дѣто се казва за начина по завеждането на процеси. Съгласно съ чл. 1638 отъ сѫдебния законъ, издаденото отъ сѫда срѣщу мене задочно рѣшение е незаконно и го отзивирамъ съ молба, щото сѫдътъ да повърне дѣлото въ първоначалното му положение.

Заповѣдь и повеление зависи отъ васъ, г-не прѣдседателю.

2 Юний, 1883 год. Р. Хр.

Подп.: Янко, живущъ въ вароша, въ гр. Неврокопъ, отомански поданикъ.

Бѣлѣжка. Удостовѣрява се, че настоящата отзивна жалба е вѣрна съ оригинала:

3 Юни 1883 год. Р. Хр.

(М. П.) Неврокопски сѫдъ. Гербова хартия отъ 3 гроша.

(М. П.) Неврокопски сѫдъ.

24.

ЗАЯВЛЕНИЕ.

27 Хазиранъ, 1301 год. (27 юний 1883 година).

До г-на прѣдседателя на първоначалния сѫдъ въ Неврокопъ.

Въ рѣшението, издадено отъ сѫда на 5 Май 1883 г. подъ № 19, по дѣлото на Сахатчи хаджи Никола, отомански поданикъ и житель на махалата „Варошъ", заведена срѣщу отвѣтника Янко, — се споменава за една кѫща съ извѣстни граници, която е вакфирана на черквата, лежаща въ голѣмата махала на „Вароша". Една стая отъ тази кѫща азъ, като мютевелия на вакъфа, бѣхъ далъ на поменатия Янко да живѣе безплатно. Реченията Янко, обаче, както това се вижда отъ книжата на дѣлото, билъ осѫденъ да изпразни въпросната кѫща и да я прѣдаде на стопанина ѝ. Но тъй като горѣозначената кѫща изцѣло е собственость и принадлежи като вакъфъ на споменатата черква, върху която азъ по право съмъ попечитель; и понеже въ това дѣло се засегнатъ прѣкитѣ права и интереси на вакфираната черква, — то азъ като мютевелия и въ качеството ми на трето частно лице, желая да взема участие при рѣшението на това дѣло и да отговарямъ по него.

Въ случай, че съгласно съ членъ 161 отъ врѣменното гражданско сѫдопроизводство, би се подала противъ това рѣшение на дѣлото отзивна жалба, то най-покорно молимъ почитаемия сѫдъ да вземе прѣдъ видъ и въ внимание тази ни молба, при рѣшаването на това дѣло по сѫщество. Заявявамъ при това, че слѣдъ като получа отъ сѫда завѣренъ прѣписъ отъ исковата молба на ищеца, както и прѣписъ отъ даденото му пълномощно, а тъй сѫщо и отъ документитѣ по дѣлото, които сѫ прѣдставени, било по-прѣди, било по-сетнѣ отъ ищеца хаджи Никола — ще подамъ прѣдъ сѫда отдѣлно и моята отзивна жалба, за да се разгледа и тя отъ сѫда.

Въ тоя случай, заповѣдь и повеление зависи отъ васъ, г. прѣдседателю.

27 юний, 1883 год. отъ Р. Хр.

(Подп.) Замѣстникъ на Неврокопския архиепископъ: Атанасий Константиновъ.

(М. П.) Гръцки печатъ: Неврокопска архиепископия.

Забѣлѣжка. Удостовѣрява се вѣрностьта на този прѣписъ завѣренъ отъ сѫда.

(М. П.) Неврокопски сѫдъ.

25.
ПРОСБА

28 Хазиранъ, 1301 г. (28 юни 1883 г.).

До почитаемия прѣдседатель на първоначалния Неврокопски сѫдъ.

Г-нъ прѣдседателю!

Сахатчията (часовникарьтъ) х. Никола, който живѣе въ махалата „Варошъ", въ гр. Неврокопъ, бѣ подалъ до сѫдебното приставство едно заявление за изпълнение противъ мене, съ дата 25 юний 1883 година. Прѣписъ отъ това заявление ми се съобщи. Понеже не съмъ доволенъ никакъ отъ това заявление на взискателя, то за това — подавамъ срѣщу него настоящата ми отзивна жалба, въ която излагамъ слѣднитѣ възражения:

Въ заявлението си взискательтъ е описалъ една стая отъ кѫщата, въ която живѣя и на която границитѣ сѫ извѣстни, лежаща въ квартала „Варошъ". За да се пристѫпи, обаче, къмъ описъ на една обитаема стая, взискательтъ неправилно се силава на обстоятелството, че понеже не съмъ му билъ изплатилъ напълно наемната стойность за 6 мѣсеца отъ 30 гроша, както и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото адвокатски разноски, то той мисли, че има право да описва недвижимия имотъ. Въ издаденото срѣщу мене по-прѣди задочно рѣшение — се твърди, че ужъ въ деня, когато сѫдътъ бѣ опрѣдѣлилъ да се явя, за да прѣдставя моитѣ възражения, азъ нарочно не съмъ се билъ явилъ въ сѫда, нито пъкъ съмъ прѣдставилъ моитѣ законни уважителни причини за своето отсѫтствие.

Това твърдѣние като прѣдположение не може по никой начинъ да се приеме. Извѣстно е на сѫда, че азъ на два пѫти по дѣлото, заедно съ ищеца съмъ се явявалъ и излизалъ прѣдъ сѫда. Ако сѫдебнитѣ прѣния и да бидоха приключени по дѣлото, послѣдното, обаче, не се рѣшаваше отъ сѫда, а се отлагаше за другъ день. На 12 юлий 1883 год. въ день вторникъ, кракътъ ми бѣ строшенъ отъ коня. На другия день макаръ и да се явихъ въ сѫда, но не можахъ да дочакамъ разглеждането на дѣлото, защото подуениятъ ми строшенъ кракъ силно ме болѣше. Това мое неявяване считамъ за извинително, защото прѣдъ сѫда изпратихъ още сѫщия день рапорта отъ лѣкаря, който ми бѣ издалъ за моето положение и за болкитѣ, които усѣщамъ отъ моя кракъ. Възъ основа на това азъ не мога да приема и уважа изискването на ищеца. Още повече това не може да се приеме, защото той, споредъ както се научавамъ, не еималъ право да прѣопълномощава отъ своя страна по това дѣло друго лице. Съ тая си отзивна жалба, която имамъ право да подамъ, моля почитаемия сѫдъ да отмѣни задочното рѣшение, което от-

зивирамъ, и да възвърне дѣлото въ първоначалното си положение. При това ще моля сѫда да ми издаде и ми съобщи единъ завѣренъ прѣписъ отъ пълномощното на ищеца. Заповѣдь и повеление зависи отъ васъ, г-не прѣдседателю.

26 Юний 1883 год.

Отзивникъ: Янко Атанасовъ, Отомански поданникъ, живущъ въ махалата „Варошъ", гр. Неврокопъ.

Бѣлѣжка: Удостовѣрява се, че тоя завѣренъ прѣписъ е вѣренъ съ оригинала.

(М. П.) Неврокопски сѫдъ.

ДѢЛЪ VIII.

Фетфи.

1.

ФЕТФА.

Въпросъ: Нѣкое си лице „Зиидъ“, срѣщу вземенитѣ му пари въ заемъ отъ попечителя на единъ вакъфъ, ипотекиралъ въ залогъ на вакъфа собствения си дюгенъ, който и го прѣдалъ за владѣние въ ржцѣтѣ на *Юмера* — попечитель-управитель на вакъфа. Прѣди, обаче, длъжникътъ да изплати дължимата си сума, обезпечена съ залогъ — той умира.

Наслѣдницитѣ на умрѣлия длъжникъ, безъ да сж изплатили дължимата сума на кредитора, могатъ ли да обезсилятъ и унищожатъ ипотечния актъ и да вематъ надирѣ отъ Юмера заложения дюгенъ?

Отговоръ: Не, немогатъ. Смирениятъ Хавузъ и законенъ мюфтия на Нишката каза Абдур-рахманъ.

Вижъ: Съчинението „*Мюлтекай-юл-ебхаръ*“ въ отдѣла за залозитѣ на вещитѣ, които сж оставени като ипотека.

Вижъ: съчинението „*Ел-Мулюкъ*“ въ отдѣла *Баб-а-атикъ“, дѣто се говори за наслѣдници съучастници. Сжщо вижъ и съчинението „*Ел-мухити-ел-Сарачи*“.

прѣдседателю на административния управителенъ съвѣтъ тая просба, като Ви най-покорно молимъ да се смилите надъ насъ и да излѣете върху ни вашитѣ милости и благоволения. Смѣемъ да ви молимъ още да ни позволите, щото тѣзи наши храмове и молебни домове да ги поправимъ и направимъ отново, въ такъвъ видъ и обемъ, както тѣ отъ старо врѣме сѫ били построени. Заповѣдьи повеление зависи отъ великодушието на вашия управителенъ съвѣтъ.

Просители: Монаситд-рая отъ селото и планината Рила (Земѝн-Орманѝ).

22.

ПРОСБА

№ 19. за издаване рѣшение (илямъ).

11 Реджебъ 1301 г. (5 Май 1883 год. р. хр.).

Часовникаръ̀тъ Хаджи Никола Константиновъ, поданникъ Отомански, житель отъ махалата „Варошъ“ въ гр. Неврокопъ, е подалъ до Неврокопския първоначаленъ сѫдъ една искова молба, подписана съ подписа му, съ дата 17 Априлий 1883 год. отъ Р. Хр. Тая молба е регистрирана въ сѫдебния регистъръ подъ № 152. Ето въ кратцѣ съдържанието на тая молба: монахъ̀тъ отецъ Онуфрий Василиевъ Константиновъ, Отомански поданикъ, живущъ въ прѣдѣлитѣ на Българското княжество, въ монастиря „Св. Иванъ Рилски“, е притежавалъ съ крѣпостенъ актъ (худжетъ) една кѫща, лежеща въ махалата „Варошъ“ въ гр. Неврокопъ и граничаща съ кѫщитѣ на Игнатия, на Томо, на Апостолъ-Шоповъ (Шопъ-оглу) и съ Общия пѫть. Въ поменатата кѫща насилствено е живѣлъ Отоманскиятъ поданикъ Янко отъ гр. Кавала. Понеже той не искалъ по доброволенъ начинъ да изпразни тази кѫща, а се съпротивлавалъ, затова ищецъ̀тъ моли сѫда да го повика и осѫди, за да изпразни въпросната кѫщи.

Възъ основание на тая молба въ сѫда се бѣ образувало гражданско дѣло, по което били приготвени призовкитѣ за повикване странитѣ по дѣлото. Сѫдъ̀тъ изпратилъ сѫдебния си мубаширъ Салихъ ага да връчи на странитѣ приготвенитѣ призовки. Ищецъ̀тъ Хаджи Никола, съ законно потвърдено пълномощно, опълномощи отъ страната си за свой защитникъ адвоката Мехмедъ Кяни ефенди, житель отъ градъ Демиръ Хисаръ. Той се яви прѣдъ сѫда въ деня на разглеждането на дѣлото. А отвѣтникъ̀тъ Янко, макаръ и да бѣ призованъ, не се яви нито самъ, нито пъкъ проводи отъ своя страна защитникъ по дѣлото му. Адвокатъ̀тъ на Ищцовата страна поиска отъ сѫда разглеждането на дѣлото задочно, въ отсѫтствието на отвѣтника. Сѫдъ̀тъ, слѣдъ кратко съвѣщание, и като забѣлѣжи, че въ сѫдебната зала присѫтствуватъ,

2.

ФЕТФА.

издадена отъ учения юристъ — мюфтия на Дупнишката каза, смиренния Мустафа Аттуллаховъ, поради слѣдния въпросъ.

I. Въпросъ: Жената „*Хиатъ*“ (фиктивно женско име) подарява собствената си кжща на сестриния й синъ *Юмера*, съ условие, че послѣдниятъ ще храни и отгледва подарителката, докато тя бжде жива. Счита ли се за валиденъ този актъ за подаряване?

Отговоръ: Не, не може. Защото въ правнитѣ книги е казано, че единъ актъ за подаряване не може да се счита за дѣйствителенъ до като самото подаряване е свързано съ условия, които ще се изпълняватъ за въ бждаще.

3.

ФЕТФА.

издадена отъ мюфтията на града Дупница — Шеих-Али.

Съдържанието на тая фетфа е слѣдното:

I. Въпросъ: Нѣкой си *Зидъ* (фиктивно лице) ималъ въ града единъ дюгенъ, който е билъ вакфиранъ и който не билъ обвързанъ да плаща данъкъ „аварисъ ресуми“. Тоя дугенъ, като не изплащалъ данъка „аварисъ“, то мубашириятъ (чиновникъ-приставъ) въ града ималъ ли право да събира подобенъ данъкъ „аварисъ“ отъ Зида?

Отговоръ: не; не може и нѣма право, съгласно съ султанския законъ по тоя въпросъ.

Подп. *Шеих-али*, мюфтия на Дупнишката каза.

4.

ФЕТВА

Забѣлѣжка: Тукъ сѫ зашити три фетви по редъ, издадени отъ единъ и сѫщи мюфтия.

Издадена отъ учения юристъ-мюфтия Саидъ Мехмедъ по слѣднитѣ три въпроси.

I. Въпросъ: Нѣкои лица като не се повиняватъ на една султанска заповѣдь, на която съдържанието ѝ е въ пълна хармония съ свещенния шериатъ, — то тѣзи лица трѣбва ли да бѫдатъ наказани?

Отговоръ: Да, слѣдва се да бѫдатъ тежко наказани.

(М. П.) *Саидъ Мехмедъ.*

II. Въпросъ: Нѣкой си *Зидъ* (лице фиктивно) признава за права и истинна религията, която изповѣдва *Юмеръ* (фиктивно лице). Но, при изпълнение тайнствата и обредитѣ на тази религия, *Зидъ* стои като апатиченъ, не чувствува никакво душевно вълнение, нито иска да ги извършва. За това упорство на *Зида* има ли право *Юмеръ* да го арестува?

Отговоръ: Не; нѣма и не може да има.

(М. П.) *Саидъ Мехмедъ.*

III. Въпросъ: *Зидъ* е далъ пари въ заемъ на *Юмера*, но той това нарочно и съ умишлена цѣль не го е направилъ, нито е прѣдвидѣлъ да изисква и слѣдуемата лихва на тия пари. Слѣдъ нѣколко години *Зидъ* си поисква надирѣ както самата главница, а тъй сѫщо и лихвата имъ, която възлиза на много по-голѣма сума отъ самата главница. Сумата-главница, заедно съ лихвата, е получилъ *Зидъ* отъ *Юмера*. Пита се: може ли *Юмеръ* да поиска отъ *Зида* да му възвърне надирѣ повечето сума, която прѣвишава главницата и която като лихва е броилъ на *Зида*?

Отговоръ: Да, има право и може да си иска надирѣ сумата, която като лихва е била дадена и която прѣвишава самата главница.

(М. П.) *Саидъ Мехмедъ.*

ДѢЛЪ IX.

Спахийски актове.

1.

СПАХИЙСКИ АКТЪ

1 Мухаремъ 1045 г. отъ Егира (5 Юний 1635 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Сградитѣ и стаитѣ на християнскитѣ монастири, лежащи въ Румелия, въ Пловдивско, Самоковско, Дупнишко и въ Рилската планина (Гюхъ-Ерлиа), — планина, която е завѣщана на вакъфа отъ Гаази Мустафа паша, чиито останки сж погребени и закопани въ градъ Гейбусъ (Мала Азия), — тѣзи монастирски сгради и стаи сж били развалени и клонятъ да се срутятъ окончателно, ако тѣ не се поправятъ о врѣме. Монаситѣ отъ тѣзи монастири се молятъ да имъ издадемъ позволение, по силата на което да могатъ тѣ на свои срѣдства да поправятъ и възнобяватъ срутенитѣ сгради.

Азъ, въ качеството си на управитель-мютевелия на тоя вакъвъ, слѣдъ като получихъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь данъка три хиляди акчета, позволихъ имъ да си построятъ на свои срѣдства развалениτѣ и срутенитѣ монастирски сгради, отново както си щатъ и както тѣ сж били по-прѣди. За удовлетворение на това издава имъ се настоящия позволителенъ актъ.

1 Мухаремъ 1045 гсд. отъ Егира (5 Юний 1635 г. Р. Хр.).

(Подп:) Мехмедъ, войвода на речения вакъфъ.

(М. П.) Мехмедъ, мютевелия на вакъфа.

2.

АКТЪ.

Зил-хидже 1097 год. отъ егира. — 18 Октомври, 1685 г

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Монастирътъ „Св. Иванъ" лежи въ великата планина, извѣстна подъ название „Рила планина", завѣщана за вакъфъ въ Анадола (Мала-Азия) отъ покойния Кара-Мустафа паша.

Прѣзъ тази 1097 година отъ егира, Ел-Хаджи Ахмедъ ага, жигель отъ селото Стобъ, което лежи близо и съсѣдно съ монастиритѣ, въ Рила, е притежавалъ единъ егрекъ — гора, чийто граници слѣдватъ така: границата започва най-напрѣдъ отъ мѣстността, наречена „Елешница", която лежи въ прѣдѣлитѣ на селото Стобъ. Тази мѣстность се именува още „Ешек-буруни" (магарешки носъ); отъ тамъ върви по пѫтя, направо по билото, допира до нивата, наречена „*попадия*". Отъ тамъ границата минава и стига до мѣстността, наречена „*кавала-ташъ*"; а отъ тамъ тя допира до „бѣлитѣ брѣгове", наречени „*ак-ярляръ*" и стига до нивата, именуема „ливадище". Слѣдъ туй границата върви до извора на рѣката „*Павелъ*"; а отъ тамъ линията се спуща право на надолѣ, слиза до чешмата, която стои подъ монастирския чифликъ. Отъ тамъ границата пакъ се спуща на надолѣ и се свършва до „Елешница". Тази опрѣдѣлна гора-пасбище, която лежи отъ къмъ посоката на влагалището (коритото) на голѣмата течна рѣка и която се състои: отъ единъ егрекъ-гора и отъ едно мѣсто за гумно (харманъ-ери) въ ливадището, — ступанинътъ ѝ, реченият Ел Хаджи Мехмедъ, съ позволението на мютевелията на вакъфа, продаде и отчужди за четиредесеть гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь, а именно: отецъ *Иларионъ*, отецъ *Висарионъ* и отецъ *Иоаникий*, егуменъ на монастиря. Продавачътъ Ел-Хаджи Ахмедъ си получи напълно стойността на тази гора, а монаситѣ-купувачи, слѣдъ като я купиха и завладѣха, се задължиха да изплащатъ всѣка година, като наемъ на вакъфа по два гроша.

Слѣдъ това поменатитѣ монаси, споредъ установения старъ обичай, броиха на мютевелията на вакъфа законното мито за отчуждаването на тая гора, и то възъ основа на стойността отъ четиридесеть гроша, за която сума тя бѣ продадена. Отъ сега нататъкъ поменатитѣ монаси иматъ пълно и неограничено право да притежаватъ тая гора, като пълна своя собственость, безъ да има нѣкой — било отъ насъ, било отъ други външни лица — право да нарушава владѣнието имъ и да се намѣсва.

Въ удостовѣрение на това издавамъ настоящия актъ, надлежно подпечатанъ.

2 Зил-хидже, 1097 г. отъ егира (28 Ноемврий 1685 г. Р. Хр.)

(Подп.) Мехмедъ ага, замѣстникъ на мютевелията на вакъфа.

(М. П.) *Мехмедъ.*

3.

АКТЪ.

30 Шабанъ 1098 г. отъ егира (30 Юний 1686 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Планината Рила, Дупнишка каза, е завѣщана отъ покойния Кара-Мустафа паша на вакъфа съ цѣль отъ приходитѣ ѝ да се поддържатъ съградените отъ завѣщателя въ градъ Гейбусъ свещенна джамия и имаретъ. Гората, която е извѣстна по своята бѣлѣжитость и която се казва „*Хасабъ дѣдѣ Яйлагй*“, се намира въ тази Рилска планина. Четиритѣ нейни граници сж слѣднитѣ: отъ една страна — гората на Ел-Хаджи Ебу Бекиръ; а отъ друга — гората на Ел-Хаджи Мустафа; а отъ двѣ страни — горитѣ на Рилския монастирь. Притежатель на тази гора, която се състои отъ единъ егрекъ, е билъ *Мусли Бей*. Послѣдниятъ доброволно продаде тази своя гора за 25 гроша-лъвъ (еседи грушъ) на хритиянина Вуко. Купувачътъ Вуко се яви при насъ и поиска за тази гора да му издадемъ позволителенъ тапийски актъ. Ние, възъ основа на канона, като получихме нашето право за тапия, издадохме му настоящиятъ позволителенъ тапийски актъ. За напрѣдъ реченията Вуко се задължава да изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ данъка, и ще може като своя собственность (мали кяанегиби) да я притежава. Никой отъ насъ, нито отъ други външни лица — нѣмаме право да му се намѣсваме въ владѣнието на тази гора.

30 день отъ мѣсецъ Шабанъ 1098 год. отъ егира (30 юний 1687 год. Р. Хр.).

Подп: Юмеръ Спахия и бирникъ на приходитѣ отъ Рилската планина.

(М. П.) *Ю*меръ.

4.

АКТЪ буква: а.

9 Мухаремъ 1108 г. отъ егира (9 Августъ 1696 г. Р. Хр.)

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Раята — Тричко, житель отъ с. Рила, Дупнишка каза, притежава въ землището на сжщото село (Рила) една ливада, която произвежда около три кола сѣно, лежаща въ мѣстностьта близу

до „новия Самоковъ“ при съсѣди: отъ една страна — рѣката, отъ друга — ридъ. Поменатиятъ Тричко днесъ доброволно продаде тази своя ливада за три гроша на Ел-Хаджи Шахинъ ага, житель отъ сѫщото село Рила. За удостовѣрение на това се написа и издаде на поменатия Ел-Хаджи Шахинъ ага настоящия актъ за владѣние. Съ тоя актъ купувачътъ ще може свободно да я притежава, както и по-прѣди що се притежавала; никой нѣма право да му прѣпятствува нито да му се намѣсва въ владѣнието.

9 день отъ мѣсецъ Мухаремъ, 1107 г. отъ егира (9 Августъ 1695 г. Р. Хр.).

Подп.: Мустафа, заиминъ на с. Рила.

(М. П.). Мустафа.

АКТЪ буква: б.

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Раята Стою, житель отъ с. Рила, Дупнишка каза, притежава една ливада, която дава около двѣ кола сѣно, лежаща близу до „новия Самоковъ“ при съсѣди: отъ една страна — рѣката. а отъ друга — границата на речения Самоковъ. Поменатиятъ Стою днесъ доброволно продаде тази своя ливада за $1^1/_2$ гроша на Ел-Хаджи Шахинъ ага, житель отъ селото Рила. За удостовѣрение на това се написа и издаде на казания Ель-Хаджи Шахинъ ага настоящия тапийски актъ, за да може да я притежава, както по прѣди, безспорно и безъ да има нѣкой да му прѣпятствува въ владѣнието.

9 день отъ мѣсецъ Мухаремъ, 1107 отъ егира, (9 Августъ 1695 година Р. Хр.).

(М. П.) Мустафа.

АКТЪ буква: в.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Стоилко Илчевъ отъ с. Рила, Дупнишка каза, притежава една ливада, която годишно дава двѣ коля сѣно, лежаща въ мѣстността, близо до „новия Самоковъ“ при съсѣди: отъ една страна — рѣката, а отъ друга — *вигната* на Ел-Хаджи Шахинъ ага. Казаниятъ Стойлко днесъ доброволно продаде тази своя ливада за $2^1/_2$ гроша на Ел-Хаджи Шахинъ ага отъ с. Рила. За удо-

сговѣрение на това, се написа и издаде на купувача Ел-Хаджи Шахинъ ага настоящия тапийски актъ, за да може да я притежава така, както до сега се притежава безпорно и безъ да има нѣкой право да му прѣпятствува въ владѣнието.

9-й день отъ мѣсецъ Мохаремъ 1107 година отъ егира (9 Августъ 1695 Р. Хр.).

Подп: Мустафа, заиминъ на с. Рила.

(М. П.) Мустафа.

5.

АКТЪ.

5 Мухаремъ, 1146 г. отъ егира. — 7 Юний, 1733 год.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Трѣвитѣ, водитѣ и мерата, които се намиратъ въ землището на селото „*Гардоманъ*“, лежаще подъ юрисдикцията на Рилския монастирь, продадохме ги за една година, начиная отъ 1-ви Мартъ 1146 година отъ егира (1733 г. отъ Р. Хр.), до края на сѫщата тая година, на егумена отъ Рилския монастирь, съ право да могатъ монастирскитѣ живи стоки и едрия добитъкъ свободно да се ползуватъ и да пасятъ свободно трѣвитѣ и да се поятъ отъ изворитѣ, които тамъ се намиратъ. Стойностьта отъ четири гроша ние получихме напълно отъ евреина Аврамъ, за смѣтка на монастира. При това явяваме, че никой външенъ човѣкъ, нито пъкъ самитѣ ние нѣмаме право да се намѣсваме въ владѣнието и въ ползуването на водитѣ и трѣвитѣ.

За удостовѣрение на това издаваме настоящия актъ, за да не му се прѣпятствува.

5 Мухаремъ, 1146 год. отъ Егира (7 юний 1733 г. Р. Хр.).

(Подп.) *Хюсеинъ*, Спахия-тимариотинъ на селото Гардоманъ.

6.

АКТЪ
за продажба.

16 Мухаремъ 1152 г. отъ егира (14 Априлъ 1739 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Продадохъ за четири (4) гроша на егумена на Рилския монастиръ трѣвитѣ, зимнитѣ пазбища (кѫшли), мерата и посѣвитѣ,

които се произвеждатъ въ землището на с. *Гардоманъ*, подвѣдомствено подъ Рилския монастиръ, чийто управление, за тази 1152 год. отъ егира, като зиямет. е повѣрено намъ. Монастирскитѣ овце и добитъци. за да могатъ свободно да се ползуватъ отъ трѣвитѣ и водитѣ на това село, реченитѣ монаси купиха ги за една година отъ мене и стойностьта имъ отъ 4 гроша азъ напълно получихъ отъ евреина Харисъ. Затова имъ се издаде настоящето тескере. Така че до края на цѣлата наемна година ние нѣмаме право — нито ние самитѣ, нито други нѣкои външни лица, да нарушаватъ правото му за владѣние и да му прѣпятствуваме въ ползуването на монастирскитѣ овци, говеда и едъръ добитъкъ.

16 Мухаремъ 1152 г. егира[1]) (14 Априлий 1839 г. Р. *Хр.*)

Попд.: *Хусейнъ Заимъ*, управитель-Забитъ на селата, които влизатъ подъ нашия зиямет.

7.

АКТЪ

14 Мухаремъ 1153 г. отъ егира — 31 Мартъ 1740 г. отъ Р. Хр.

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣднята причина:

Селото *Гардоманъ*, се намира подъ юрисдикцията на Рилскиятъ монастирь, който се намира въ прѣдѣлитѣ на нашия *Зиямет* за тази 1153 год. отъ егира. Трѣвитѣ и водитѣ, които се намиратъ въ землището на това село, продадохме за 4 гроша съ срокъ за една година на егумена отъ Рилскиятъ монастирь. Стойностьта отъ четири гроша ние напълно взехме въ готови пари отъ еврейна Харисъ. Прочее речения егуменъ има право да ги владѣе и да се ползува отъ трѣвитѣ и водитѣ цѣла една година до края на сѫщата година. За удостовѣрение на това издадохме му настоящий актъ за право на владѣние, безъ да имаме право — нито ние самитѣ, нито други нѣкои външни лица — да имъ прѣпятствуваме въ ползуването.

14 Мухаремъ 1153 год. отъ егира (31 мартъ 1740 г. Р. Хр.).

(Подп:) Хюсеинъ Заимъ, живущъ въ гр. Дупница.

---

1) 1152 г. ег. — 1739 год. отъ Р. Хр.

8.

АКТЪ.

4 Джемази-юлъ-Евелъ, 1155 г. отъ Егира. — 25 Юний, 1742 година.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Михаилъ Мартиновъ притежава една ливада, която произвежда двѣ коля сѣно, лежаща въ територията на селото *Бѣлчинъ*, Самоковска каза, чието управление за тази 1155 год. отъ егира е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — *бащината* на „Св. Ивана"; отъ друга — бащината на *Стойчо*; отъ третя — бащината на *„Графа"*; отъ четвърта — бащината на *Милчо*, а отъ друга — водата *„Плакария"*. Поменатиятъ Михаилъ съ здравъ разсѫдъкъ днесъ по добъръ начинъ продаде тази своя ливада за (5) петъ гроша на Мишо Дуковъ отъ селото Бѣлчинъ и паритѣ си получи напълно. Слѣдъ това купувачътъ Мишо отъ насъ заяви и поиска ни да му издадемъ позволителенъ актъ за право на владѣние. Ние, въз основа на стария законъ, като получихме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ, наречен „Тапу-наамé сенедй".

Прочее, купувачътъ като изплаща всѣка година законния десетъкъ на чиновника по земитѣ — позволява му се да я притежава и да изплаща данъка „ресумй-урфие". Никой нѣма право било отъ вънъ, било отъ вжтрѣ, да му се намѣсва и да му прѣпятствува въ владѣнието.

4 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-Евель, 1155 год. (25 юни 1742 г. Р. Хр.) отъ егира

(Подп.) Горанъ Хаджи Али.

(М. П.) *Хаджи Али*

9.

АКТЪ

15 Ребб-и-юл-евелъ 1158 г. отъ егира (13 Августъ 1745 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Както е извѣстно планината Рила, е завѣщана като вакъфъ отъ покойния Гази Мустафа паша, чиито останки сж погребени въ градъ Гейбусъ, съ цѣль да се подържатъ съграденитѣ тамъ отъ речения завѣщатель свещена джамия и имаретъ. Въ тази Рилска планина лежатъ петъ пазбища — егреци, чийто собственици сж — монаситѣ отъ Рилския монастиръ, Дупнишка каза; но тѣзи монаси не притежаватъ за тѣзи гори и егреци никакви тапии, нито единъ актъ.

Съ царски фермань обаче за тази 1158 год. отъ егира, азъ съмъ назначенъ за чиновникъ и за мютевелия на тоя свещенъ вакъфъ. Като такъвъ азъ извършихъ подробно описътъ на всички пазбища и егреци; слѣдъ това азъ въ името на вакъфа издадохъ на поменатитѣ монаси нуждитѣ вакъфски актове. Монаситѣ се задължиха слѣдъ туй да плащатъ на свещения вакъфъ опрѣдѣления данъкъ, именно всѣка година по 2 гроша за всѣки егрекъ, а всичко за петьтѣ егреци тѣ ще изплащатъ годишно десеть гроша.

Така щото тоя данъкъ, като се изплаща редовно на вакъфа, — позволявамъ на реченитѣ монаси отъ тоя монастиръ да ги владѣятъ прѣдметнитѣ гори и егреци. За напрѣдъ никой човѣкъ отъ вънъ, или отъ страна на вакъфа, не ще има право да се намесва въ тѣзи гори, нито да нарушава правото на владѣнието имъ.

15 Реби-юл-свелъ 1158 год. отъ егира (13 Августъ 1745 год. отъ Р. Хр.).

(Подп. Ел-хаджи Мустафа, чиновникъ и мютевелия на свещения вакъфъ. (М. П.) Ел-хаджи Мустафа.

10.

АКТЪ

1 Рамазанъ 1159 г. отъ егира (5 Септември 1746 г. Р. Хр.).

Да се напаше и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Митре Чобанътъ отъ селото Рила, подвѣдомственно подъ селото Смочово, което ние, *като зимметъ* го владѣемъ прѣзъ тази 1159 год. отъ егира (1746 год. отъ Р. Хр.),—притежава една ливада, която дава около 10 кола сѣно, лежаща въ селото Рила, при слѣднитѣ съсѣди: отъ двѣтѣ страни — монастирски ливади, отъ трета — хълмъ, а отъ четвърта — рѣката *„Мерджанъ“*. Тази своя ливада, поменатиятъ Митре продаде за десеть гроша и двадесеть пари на монаситѣ отъ Рилския монастиръ. Послѣднитѣ като купиха и завладѣха тази ливада, поискаха отъ насъ да имъ издадемъ тапийски актъ, за да могатъ да я завладѣятъ.

Ние, съгласно съ царския канонъ, като получихме и приехме правото за тапия, издадохме имъ тоя крѣпостенъ актъ, за да не можемъ — нито ние, нито други лица да имъ се намѣсваме въ владѣнието на тая ливада.

1 день отъ мѣсецъ Рамазанъ 1159 год. егира. (5 Септември 1746 год. Р. Хр.

(Подп:) Хасанъ спахия.

Свидѣтели: Стойчо отъ селото Смочово, Иванъ отъ сѫщото село, Киро Кюркчи отъ селото Рила, Ивань Маринъ отъ селото Рила и пр.

11.

АКТЪ.

Реби-юл-ахъръ 1161 год. отъ егира (17 февруари 1748 год. Р. Хр.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Данъкътъ за нивитѣ, които се обработватъ въ селото Шипочени, лежащи близо до мѣстностьта, наэиваема „*Тополница*“ подвѣдомствена на *Рилския зиаметъ*, Дупнишка каза, бѣ опрѣдѣленъ, като кесѫмъ, още отъ старо врѣме, и се плащаш годишно по $22\frac{1}{2}$ гроша отъ монаснтѣ на Рилския монастырь. Слѣдствие на това редовно изплащане реченитѣ монаси бѣха станали дѣйствителни ступани върху реченитѣ ниви. Но, тъй като тѣзи монаси по настоящемъ се отказватъ отъ владѣнието на тѣзи ниви и ги напускатъ, то явява се, че за напрѣдъ означенитѣ ниви всѣки, който би искалъ да ги владѣе, трѣбва да изплаща десетъкъ и данъкъ за тѣзи ниви. За удостовѣрение на това, издаде имъ се настоящиятъ записъ, споредъ който всѣки, който би искалъ да вземе тѣзи ниви, да се съобразява съ тоя актъ.

1 день отъ мѣсецъ Реби-юл-Ахъръ 1161 год, (17 февруарий 1748 год.)-

Подп. Али Спахия, бенъ Хасанъ; Мустафа Делилъ.

12.

АКТЪ.

3 Зилкааде 1161 год. отъ егира (14 Септемврий 1748 год. Р. Хр.).

Даа се напише и издаде този актъ, причиаата е слѣдната:

Знаменитиятъ монастирь, нареченъ съ името Рилски монастирь“, лежи въ планината Рила, която е завѣщана на вакъфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, чиито останки сѫ погрѣбени въ градъ Гейбусъ (Мала-Азия).

Тази Рилска планина административно зависи подъ вѣдомството на Дупнишката каза, Кюстендилски санджакъ. Дѣлата на вакъфскитѣ имоти, що лежатъ въ границитѣ на тоя санджакъ, сѫ възложени и се управляватъ отъ министра на финансиитѣ (назѫръ-малие) Н. Прѣвъзходителство Беширъ ага, който по настоящемъ е и назъръ на двата свещени Мухамедански градове (Мека и Медина).

Монаситѣ-стареи отъ Рилския монастирь се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сѫдъ и се оплакаха, като казаха слѣдното:

„Съгласно съ „*худуд-намето*“, както и съ худжета за огледъ, който притежаваме още отъ старо врѣме, а тъй сѫщо и възъ основа на издадения ни по-прѣди Височайши царски ферманъ, — установя за се факта, че въ горитѣ и пазбищата, които се намиратъ вѫтрѣ въ границитѣ на Рилския монастирь, никой не бѣ смѣялъ и не бѣималъ право да навлиза и да нахлува отвънъ въ тѣхъ, нито да нарушава законното владѣние на монастиря. Но отъ нѣкое врѣме насамъ Солунскитѣ овчари, именно: кехаята *Йова*, кехаята *Владанъ* и кехаята *Петъръ*, както и други овчари, тѣхни съмишленици, си позволили. въпрѣки шерията и противъ Височайшия царски ферманъ, да нахлуватъ въ нашитѣ пазбища, лежащи въ прѣдѣлитѣ на монастирскитѣ гори и овцетѣ имъ тамъ на свободно да пасатъ отъ трѣвата ни. Освѣнъ това поменатитѣ кехаи-овчари си позволявали да вършатъ нѣкои злодѣяния и насилия, които сѫ много прѣстѫпни и за които авторитѣ имъ трѣбва да се накажатъ строго.

Понеже съ тия незаконни дѣйствия, които се вършили отъ реченитѣ овчари и отъ кехаитѣ, се причиняватъ на вакъфа и на наемателѝтѣ огромни загуби, страдатъ финансовитѣ интереси на свѣщения ни вакъфъ, — то ние, бѣднитѣ, осмеляваме се да се оплачемъ прѣдъ Негово Прѣвъзходителство, валията на Румелия, противъ поменатитѣ овчари и кехаи, съ молба щото той да се смили надъ насъ, да забрани на казанитѣ овчари и кехаи да не дохождатъ и да не нахлуватъ съ овцетѣ си въ нашитѣ гори, за да пасатъ тѣхнитѣ стада-овце даромъ отъ нашитѣ пазбища. При това най-покорно се молиме още, щото властьта да не допуща да се вършатъ дѣйствия незакони и противошериятски. А прѣдъ кадията на мѣстната власть ходатайствуваме да напише и издаде нужното сѫдебно рѣшение, въ текста на което да се изложи нашето крайно мизерно положение въ всѣко едно отношение“.

Сѫдътъ прие и уважи молбата, споредъ както тя бѣ изложена по-горѣ, издаде за това сѫдебенъ актъ, който се проводи въ прѣстолния градъ, до Императорския диванъ, за по-нататишно разпореждане.

Заповѣдь и повеление зависи отъ върховното началство.

3 день отъ мѣсецъ Зил-Каде 1161 год; отъ егира. (14 Октомврий 1748 г. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Хафъзъ Мехмедъ, смиренний кадия на Дупнишката каза.

(М. П.) Мехмедъ.

13.

АКТЪ.

25 Шевалъ 1165 год. отъ егира (16 септемрий 1750 г. Р. Хр.).

Този актъ да се издаде и напише, причината е слѣдната:

Покойниятъ Гази Мустафа паша, чийто тлѣнни останки сѫ погребени въ градъ Гейбусъ, бѣ вакфиралъ за добри и богоугодни дѣла извѣстната „Рила“ планина, лежаща въ Дупнишка каза, въ областьта „Румелия“. Въ тази планина лежатъ, между другн, четири егреци — пазбища, чийто мѣстности, а тъй сѫщо и границитѣ имъ сѫ добрѣ извѣстни измежду тамкашното население. Двѣ отъ тѣзи егреци — пазбища се притежаватъ отъ Ибрахима; единъ егрекъ отъ тѣзи четири се владѣе отъ спахията Яхи; а другия егрекъ бѣ притежание на Юмеръ ага. Послѣдния се поминалъ, — умрѣ. Егрекътъ, който той притежаваше, прѣминава по наслѣдство на пълнолѣтнитѣ му синове: Молла Дервишъ и Молла Салихъ. Реченитѣ наслѣдници съ молба се обърнали къмъ управлението на вакъфа, за да имъ се издаде отъ тамъ надлежниятъ крѣпостенъ актъ. Молбата на просителитѣ се уважи и регистрира въ управлението на вакъфа.

Азъ, въ качеството си на управитель — мютевалия на тоя вакъфъ, написахъ и издадохъ настоящия тапийски актъ въ ржцѣтѣ на поменатитѣ Молла Дервишъ и Молла Салихъ. При това тѣ като се задължиха, че ще изплащатъ всѣка годинв опрѣдѣления наемнъ данъкъ, който имъ се слѣдва за тѣхнитѣ дѣлове, — позволява имъ се да ги владѣятъ безпорно и безъ да имъ се прѣпятствува отъ нѣкого.

25 день отъ мѣсепъ Шавалъ 1163 год. отъ егира (16 септемврий 1750 год. Р. Хр.).

Подп. Ел-Хаджи Мехмедъ ага, мютевалия на вакафъть.

(М. П.) Ел-Хаджи Мехмедъ.

14.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1164 г. отъ егира (30 декември 1750 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Братята „*Аго-задалеръ*“: Ел-хаджи Ахмедъ ага и Ел-хаджи Али ага, жители отъ гр. Самокоръ, притежаватъ задружно една гора — (егрекъ), извѣстенъ подъ названието „*Друшлевица*“, или „монастирски егрекъ“ лежаща въ землището на Рилския мона-

стиръ, Дупнишка каза, въпланината Рила, която е вакфирана на вакъфа, отъ покойния Гази Мустафа паша, чийто останки сж погребени въ градъ Гейбусъ. Управлението на тази муката за настоящата 1163 год. отъ егира, като илтизамъ е възложено върху насъ. Поменатитѣ братя, днесъ, доброволно, за 120 гроша, продадоха отчуждиха тая своя гора, на монаситѣ отъ Рилския мънастиръ. Послѣднитѣ, слѣдъ като купиха, завладѣха и приеха тоя егрекъ — гора, поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежната тапия. Ние, слѣдъ като получихме данъка за тапията и възъ основа на царския канонъ, издадохме имъ настоящия тапийски актъ, съ задължение, че тѣ всѣка година ще изплашатъ наемния данъкъ на чиновника по земитѣ, безъ обаче никой отъ вънъ — било отъ наша страна, било отъ чужди хора — да имъ се намѣсва и да имъ пречи въ владѣнието на тази гора.

1 Мохаремъ 1164 год. отъ егира (30 декемврий 1750 оод. Р. Хр.).

(Подп). Мехмедъ-Али, мютевелия на вакъфа.

(М. П.) Мехмедъ Али.

15.

АКТЪ.

1 Мухаремъ, 1164 г. отъ Егира. — 30 Декември 1750 г. Р. Хр.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Молла Дервишъ Мустафа и братъ му Салихъ притежаватъ задружно едно пазбище (гора), лежаще въ извѣстната мѣстность, наэиваема „*Сухото езеро*“ (куру-гиолъ), въ планината Рила, Дупнишката каза.

Планината Рила е завѣщана на вакъфа отъ покойния Гази Мустафа паша, чийто останки сж погребени въ градъ Гейбусъ. Управлението на тоя вакъфъ, за тази 1164 г. отъ егира, е повѣрено върху насъ. Поменатитѣ братя доброволно продадоха тази своя гора за (150) сто и педесеть гроша на монаситѣ отъ монастиря, нареченъ „Св. Иванъ Рилски“, а именно: на отецъ *Василий*, егуменъ на монастиря, отецъ *Теофаний*, отецъ *Ромулъ* и отецъ *Висарий*.

Слѣдъ като купиха и завладѣха тази гора, реченитѣ монаси поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежната тапия.

Ние, съгласно съ царския законъ и въ качеството ни на управитель-забитъ, получихме си правото за тапия и слѣдъ туй издадохме имъ настоящия тапийски актъ. Прочее, монаситѣ-купувачи за напрѣдъ се задължаватъ да изплащатъ на чиновника на

вакъфа, годишния опрѣдѣленъ наеменъ данъкъ, по два гроша като имъ се позволява да я владѣятъ безпорно, безъ да има нѣкой, — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица — да имъ се намѣсва въ владѣнието на тази гора.

1 Мухаремъ 1164 год. отъ егира (30 Декември, 1750 год. отъ Р. Хр.).

(Подп.) Мехмедъ Еминъ, управитель на вакъфа.

(М. П.) *Мехмедъ Еминъ.*

16.

АКТЪ.

издаденъ отъ сѫдията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ Абдулъ-Дан

(М. П.) Ахмедъ.

15 Джемази-юл-Ахѫръ 1164 г. — 30 Априлъ 1751 г. Р. Хр.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣднята:

Мехмедъ ага, бенъ Ел-Хаджи Ахмедъ ага, е бирникъ — „*джабий*“ за събирането налозитѣ и за опрѣдѣлявание данъци, които трѣбало да изплаща извѣстнятъ монастирь, именуемъ „Устоица“ или „Св. Иванъ“, лежащъ въ Дупнишката каза, въ планината „Рила“, — тази Рила, която е завѣщана на свещения вакъфъ отъ покойния Гаази Мустафа Паша, чиито останки сѫ погребени въ града Гейбусъ (Мала-Азия). Поменатиятъ Мехмедъ Ага, като прѣдставитель на управителя-мютевалия на вакъфа, заедно съ други монаси отъ речения Рилски монастирь, се явиха лично прѣдъ съвѣта на мѣстния сѫдъ, и въ присѫтствието на заимъ Ибрахимъ Ага, бенъ Мустафа Ага, който е причинитель да се издаде тоя актъ, възбидиха срѣщу послѣдниятъ процесъ, изповѣдаха и казаха слѣдньото:

„Гората на поменатия заимъ Ибрахимъ Ага граничи съ гората на речения монастирь. По този начинъ границитѣ на тѣзи двѣ гори сѫ тъй смѣсени щото не могатъ ни да се раздѣлятъ ни точно да се опрѣдѣлятъ. Възъ основа на височайшата заповѣдь, която се намира въ ржцѣтѣ ни, ние ходатайствуваме прѣдъ сѫда за да опрѣдѣли границитѣ между тѣзи двѣ гори, като за тази цѣль ние отидемъ на самата спорна мѣстность и тамъ да се разрѣшатъ и опрѣдѣлятъ прѣдѣлитѣ на гората ни. Искаме да ни се издаде по тоя въпросъ и единъ худжетъ за границитѣ на тая гора“.

Шериатскиятъ сѫдъ прие молбата на просителитѣ и по сѫдебенъ редъ делегира единъ отъ своитѣ си членове Наибъ Ел-Хаджи-Али Ефенди, съ мисия да отиде на самата мѣстность и да разрѣши въпроса по границитѣ. Али-Ефенди, съгласно съ опрѣ-

дѣлението на сѫда, заедно съ долуподписанитѣ мюсулмани и християни, чиито имена фигурират отдолу, въ прибавка въ настоящия актъ и отиватъ за спорната мѣстность, а на тръгване сѫдията повика да присѫтствува въ тоя сѫдъ и отвѣтникътъ — заимъ Ибрахимъ Ага.

Но послѣдният не рачи да изпълни заповѣдьта на сѫдията; самъ той лично не се яви, а като свой прѣдставитель проводи ел-Хаджи Мустафа, за да го прѣдставлява при разглеждането и рѣшението на дѣлото.

Командированиятъ сѫдия, заедно съ придружаещитѣ го лица и страни, пристигна на самата спорна мѣстность; тамъ той образува и откри публиченъ импровизиранъ сѫдъ. Присѫтствующитѣ въ сѫда свидѣтели и страни, опрѣдѣлиха границата между двѣтѣ гори така: граничната линия води началото си най-напрѣдъ отъ мѣстото, наречено „градището", което лежи въ дерето (рѣката). Отъ тамъ тя (границата) слизайки на долу по рѣката, минава по теченията на самата рѣка и излиза горѣ: на дѣсната страна отъ къмъ „Чаушица", а на лѣвата страна отъ къмъ „Бѣлия виръ". Оттамъ границата стигва до Извора, като минава покрай „Къзъль-ташъ". Отъ послѣднята мѣстность линията върви право по билото и стигва до „Балъкли-Гьолъ" (рибното езеро). Слѣдъ това границата допира до „Чемберли-Ташъ" и върви на дѣсно по водата, която се втича въ гората „Чаушица", а отъ лѣва страна тя върви по водата, която се излива въ монастирското землище. Импровизираният сѫдъ въ присѫтствието на довѣрителя на заимъ Ибрахимъ ага, именно Хаджи Мустафа ага, изслуша и записа подробно показанията на свидѣтелитѣ, направи за това нужния сѫдебенъ протоколъ и слѣдъ това той, делегираният сѫдия се завърна обратно въ града, яви се прѣдъ мѣстния съвѣтъ на сѫда и докладва за всичко, което той бѣ извършилъ и направилъ. Сѫдътъ се разпореди най-напрѣдъ тайно, а подирѣ и явно да провѣри честностьта и достовѣрностьта на изпитанитѣ по това дѣло свидѣтели.

Слѣдъ това сѫдътъ, въз основа на тѣзи свидѣтелски показания, които бѣха приети и уважени, рѣши, написа и издаде на реченитѣ монаси единъ худжетъ за извършения огледъ и за опрѣдѣление границитѣ за гората имъ. Тъй че, гората която е опрѣдѣлена съ тѣзи граници, принадлежи на Рилския монастирь. Послѣдният има право да я владѣе и притежава както си ще. На заимъ Ибрахимъ ага за напрѣдъ съвсѣмъ се забранява да прави насилия надъ монаситѣ отъ монастиря и да нахлува произволно въ тая гора. Тоя сѫдебенъ актъ за утвърждение се прѣдстави на мене, — покорния, за да го прѣдставя прѣдъ началството за по-нататъшно разрѣшение. За горѣизложеното и по молбата на реченитѣ монаси се състави настоящия актъ, който по сѫдебенъ редъ се изпраща до императорския диванъ за надлежно разпореждане по въпроса.

15 день отъ Джемази-юлъ-Ахжръ, 1164 год. отъ егира (30 Априлъ 1751 г. Р. Хр.).

Подп.: Абдулъ Даи Ахмедъ.

(М. П.) *Ахмедъ — Мехмедъ.*

17.

АКТЪ.

25 Зилхидже 1164 г. (3 ноември 1751 г. отъ Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Селото Тетевенъ, Севлиевска каза, е вакфирано на вакѫфа за въ полза на двата свещени мухамедански градове (Мекка и Медина) още отъ първитѣ турски султани, чийто гробове да имъ бѫдатъ чисти и свещени!, т. е. още отъ деньтъ, когато сграната е била покорена отъ тѣхъ.

Управлението на това село е възложено на мене, като на мюлтезиминъ-управитель.

Жената Райна, по народность християнка, съпруга на Теодоръ отъ сѫщото село е притежавала едно здание, състоящe се отъ едно праздно мѣсто за дукянъ, една стая и единъ дворъ, лежащи въ долната махала на с. Тетевенъ. Това свое здание притежателката Райна доброволно продаде за 41 гршъ на Иванъ Николовъ, житель така сѫщо на с. Тетевенъ. Съсѣдитѣ на това здание сѫ: отъ една страна Цвѣтко Маджовъ, отъ друга Василко Дралевъ, отъ третя Янчо Ионч овъ, а отъ четвърта—общия пѫть.

Ние въ качеството си на управитель-забитинъ на сѫщото село и съгласно съ стария законъ, като си получихме правото си за тапия, издадохме на купувача Иванъ Николовъ настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой нѣма право, нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица, да му се намѣсваме въ владѣнието на това здание,

25 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1164 год. егира (3 ноември 1751 Р. Хр.).

Под.: намѣстникъ-управитель и войвода на с. Тетевенъ
Мехмедъ Назифъ.

(М. П.) Мехмедъ.

Свидѣтели: Хаджи Лазаръ попъ Костантиновъ, Ганчо Крайовъ, Дочо Атанасовъ, Мавруди Русевъ, Вълчо Кръстовъ, Малчо Петровъ—Мерджевъ.

18.

АКТЪ.

6 Джемази-юл-Евелъ 1165 г. (22 Мартъ 1752 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Четиритѣ егреци (гори), които сѫ извѣстни съ името „*Ючушница Яйлжгй*“, лежащи на близу до монастиря „Св. Иванъ“

въ плананата Рила, Дупнишка каза, Румелия. Планината Рила е завѣщана на вакъфа за въ полза на свещенната джамия и имаретъ построени отъ покойния Гаази Мустафа паша, чиито останки сж погрѣбени въ градъ Гейбусъ. Управлението на тази муката за тази 1165 год. отъ егира е възложено върху насъ. Четиритѣ граници на тѣзи гори сж: оъ една страна — гората на монаситѣ отъ поменатия монастирь; отъ друга — рѣката „Илийна", отъ третя — гората, наречена „Коджа Карийца", а отъ четвърта — „Красновата Лжка". Притежатель на тѣзи егреци е билъ заимътъ на с. Рила Ибрахимъ ага. Послѣдниятъ е опълномощилъ отъ своя страна сина си Мустафа ага, на когото пълномощното е зарегистрирано въ сждебно-шериатската регистратура. Поменатиятъ Мустафа ага, като пълномощникъ и отъ името на баща си изповѣда и каза слѣдното:

„Баща ми Ибрахимъ ага днесь доброволно продаде тѣзи свои гори за 1660 гроша на носителитѣ на този актъ — на монаситѣ отъ Рилския монастирь. а именно: на отецъ *Теофаний*, егуменъ на Рилския монастирь, отецъ *Мойсей*, отецъ *Антимъ*, отецъ *Панаретъ*, отецъ *Висарионъ* и други монаси. Поменатитѣ монаси, слѣдъ като купиха тѣзи гори, поискаха отъ насъ да имъ издадимъ надлежната тапия. Съгласно съ закона, ние като получихме правото си за тапия, издадохме имъ настоящия тапийски актъ, съ задължение, че тѣ ще изплащатъ безъ съпротивление всѣка година за всѣки егрекъ по 2 гроша, като опрѣдѣленъ данъкъ. За напрѣдъ нито ние, нито други външни лица нѣмаме право да нарушаваме владѣнието имъ.

6 Джемази-юл-евелъ 1165 год. отъ егира. (22 Мартъ 1752 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Мехмедъ, управитель на вакъфа.

Свидѣтели: Османъ ага, аянинъ-управитель на градъ Дупница, Османъ, заиминъ на с. Каменица, Сюлейманъ ага Бостани; Салихъ Ефенди, Али ага, ибни Хюсеинъ, Али ага отъ градъ Селфидже, Салихъ ага отъ Румелия, Мустафа Ефенди Ибни Ахмедъ Ефенди, Мехмедъ Спахи, Ибни Абдуллаховъ, Ислямъ Спахи и др.

19.

АКТЪ.

6 Джемази-юл-Ахъръ 1165 год. (21 Априлъ 1752 год.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Планината Рила, която административно лежи въ Дупнишката каза, въ Румелия, е завѣщана на вакъфа, отъ покойния гаази Мустафа паша, съ омисълъ приходитѣ отъ нея гора да отиватъ

и да се подържатъ съградените отъ завѣщателя въ градъ Гейбусъ джамия и имаретъ. Управлението на този вакъфъ за тази 1165 година отъ егира е повѣрена върху мене и зависи главно отъ назърътъ на двата свещенни мухамедански градове — Мекка и Медина. Този Назаретъ е повѣренъ на придворния султански сановникъ, *Дар-ул-сеадетъ агаси*.

Ибрахимъ ага — *Даглията*, както и Мустафа ага, заимнътъ на село Рила, претежаватъ задружно гората, наречена, „*Чаушица*“, която има четири егреци. Прѣдѣлитѣ на тая гора съ слѣднитѣ: отъ двѣ страни тя граничи съ монастирската гора,— отъ трѣтя — съ „Илийна рѣка,“ а отъ четвърта — съ мѣстностьта, наречена „Краста“ и „Кръстова лъка“. Ступанитѣ на тази гора днесъ доброволно и за 1560 гроша я продадоха на монаситѣ отъ монастиря „Св. Иванъ Рилски“, Дупнишка каза, а именно на: отецъ *Теофани*, на отецъ *Висарионъ*, на отецъ *Василий* на отецъ *Викентий*, и на др. монаси. Тѣзи монаси слѣдъ като купиха и обсебиха тази гора, поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежния тапийски актъ. Ние, въз основа на императорския канонъ, като управители на този вакъфъ, получихме правото за тапия и имъ издадохме тоя тапийски актъ. Поменатитѣ монаси се задължиха да изплащатъ всѣка година, като наемъ на свещения вакъфъ, опрѣдѣленията данъкъ по (2) два гроша за всѣки единъ егрекъ. За това имъ се позволява да я притежаватъ, безъ да може нѣкой — било отъ насъ, било отъ други външни лица, — да имъ прѣпятствувами и да не имъ се намѣсвами въ владението имъ.

6 Джемази-юл-Ахъръ, 1165 год. отъ егира или 21 Априлъ 1752 година отъ Р. Хр.

Подп. Мехмедъ ,управитель бирникъ на вакъфа. (М. П,). Мехмедъ-Али.

Забѣлѣжка. Обозначенитѣ вѫтрѣ въ тоя актъ гори, състоящи се отъ четири егреци задружно ги притежаваха монаситѣ отъ Рилския монастирь а именно: отецъ Теофани, отецъ Висарионъ; отецъ Василий и отецъ Викентий. Случи се, че отецъ Теофани се помина и неговата нераздѣлна часть отъ тая гора остана вакантна. Другитѣ съпритежатели, именно отцитѣ: Висарионъ, Василий и Викантий задружно купиха тази вакантна гора и се задължиха да изплащатъ на вакъфа опрѣдѣления наеменъ данъкъ. Поменатитѣ трима монаси отъ Рилския монастирь поискаха отъ насъ да имъ издамъ за тази часть гора позволителенъ актъ. Ние имъ позволяваме да я притежаватъ задружно, а на това мѣсто тукъ, записахме, че имъ се издава тоя подпечатанъ актъ.

13 Реджебъ, 1169 год. отъ егира, (19 Априлъ 1756 година отъ Р. Хр.).

Подп. Исмаилъ Хамидъ.

(М. П.). Исмаилъ Хамидъ.

20.
АКТЪ

1 Шевалъ 1166 г. отъ егира (20 юлий 1753 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

На 1 день отъ мѣсецъ Шевалъ, 1166 г. отъ егира, Кръстьо Куюмджиевъ отъ махалата „*Али-ширъ*“, продаде доброволно за 200 гроша собственото си праздно мѣсто, лежаще въ сжщата махала на свещеникътъ Савва. Той заяви, че е получилъ горната сума отъ 200 гроша, а купецътъ Попъ Савва купи и прие това мѣсто. Отъ сега нагатъкъ този имотъ става пълна собственость на купувача. Това негово самопризнание се изказа както прѣдъ мене така и прѣдъ лицата, чийто имена като свидѣтели тукъ въ записа сж посочени. За удостовѣрение на това дава му се настоящиятъ записъ, за да може реченото мѣсто той да го владѣе безъ споръ — нито отъ наша страна, нито отъ други хора.

1 Шевалъ 1166 г. отъ егира (20 юлий 1753 год. Р. Хр.).

(Подп.) Продавачъ: Кръсто Куюмджи.

Забѣлѣжка: Подписътъ на забитина не сжществува (липсва). Види се да не се е подписалъ.

21.
АКТЪ.

10 Сеферъ 1167 год. отъ егира (25 Ноември 1753 год. Р. Хр.

Да се напише и прѣдстави настоящиятъ актъ до Румелийския диванъ, причината е слѣдната.

Причинитель да се запише и прѣдстави настоящия актъ е егуменътъ на Рилския монастирь *отецъ Теофаний*, който живѣе вжтрѣ въ монастиря, наречень „св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза. Тази планина е посвѣтена като вакъфъ отъ Гаази Мястафа паша, погребенъ въ градъ Гѣйбусъ. Поменатиятъ отецъ Теофаний се яви прѣдъ съвѣта да Дупнишкия сждъ, и въ присжтствието на дупнишкия житель Хасанъ Заимъ, който е чиновникъ — бирникъ, наречень „Джизие-Джаби“ по събиране данъка „Джизие“ отъ християнитѣ за тази 1167 година отъ егира, — изповѣда и каза слѣдното:

„Всичкитѣ хора, които живѣятъ въ Рилския монастирь и които сж сжстоятъ: отъ монаси (Рухбани[1]), болни (алили) — луди (меджнуни) и малолѣтни (сжбяни) възлизатъ изобщо на 80 души.

1) Въ текста е казана: „Шубани“, което значи шубани или овчари.

Реченията Хасанъ Заимъ е поставилъ по-прѣди за свой замѣстникъ по събирането отъ християнитѣ данъка „Джизие„ — Османъ Заима. Послѣдният, заедно съ язъджиитѣ и колджиитѣ (писаритѣ и полицейскитѣ стражари) е направилъ потрѣбна ревизия въ тоя монастирь. Отъ ревизията е установенъ факта, че между живущитѣ въ монастиря лица се намиратъ (24) двадесеть и четири души, които сж никакъ неспособни за работа, защото сж: луди, болни, малолѣтни и неджгави. Тѣзи двайсеть и четири души се слѣдва споредъ шериата, да се изключатъ отъ общото число т. е. отъ 88-тѣ хора и да се намалятъ на 56 души, които да се считатъ за редовни данъкоплатци. За тѣзи 56 души ни сж врѫчиха само 40 екземпляри данъчни листове, за които броихме сумата 210 гроша. Остатъкътъ отъ сто и четиресеть гроша, които останѣха да ги дължимъ, днесъ изисква настоятелно отъ насъ поменатиятъ Хасанъ Заимъ. Ние ако и да желаехме да заплатимъ на Хасанъ Заима тази сума като нашъ истински дългъ, но той отказа да я приеме като ни каза съ думитѣ: „не ги вземамъ". Слѣдствие на тоя неговъ категориченъ отказъ ние възбуждаме тоя процесъ, като молимъ сѫда да заповѣда на поменатия Хасанъ Заимъ да ни прѣдаде останалитѣ шестнайсеть екземпляра оръ данъчнитѣ листове за данъка „джизие". При това молиме сѫда още да запита отвѣтника: „за какво той не ни дава тия шестнайсеть (16) екземпляра отъ данъчнитѣ листове? И защо върши той такива незаконни дѣйствия, които явно противорѣчатъ както на височайшия царски бератъ, тъй сѫщо и на нашитѣ привилегии?" Поменатиятъ Хасанъ Заимъ въ отговора си възрази и каза слѣдното: „моитѣ язджии и колджии сж раздали на монастирскитѣ жители двѣстѣ и десеть екземпляра данъчни листове за „джизието". Егуменътъ, обаче, възрази на това съ думитѣ: „не; — не е вѣрно това ваше твърдѣние. Повече отъ четиресеть данъчни листове не ни сж давани; това обстоятелство се признава и доказва и отъ показанията на неговитѣ язджии и колджии. Други свидѣтелски показания, ако и да можемъ да прѣдставимъ, сж излишни".

Хасанъ Заимъ, силно възбуденъ отъ тия думи, стана на крака въ заседанието на сѫда, и започна съ високъ гласъ да вика и крѣска така: „тѣзи показания не признавамъ, защото тѣ сж фалшиви. Непризнавамъ още и царския бератъ и съмъ противъ привилегиитѣ, дадени на монаситѣ отъ Рилския монастирь, които сж изложени въ текста на тоя бератъ.

Сѫдътъ, по желанието само на едната страна ч въ името на справедливостьта написа и издаде това сѫдебно рѣшение. Окончателното разрѣшение на тоя въпросъ зависи отъ Негово Императорско Величество Султана.

Издаденъ е този актъ днесъ на 9 день отъ мѣсецъ Сеферъ 1167 год. отъ егира. (25 Ноември 1752 год. Р. Хр.).

Подп. смиренни кадия на Дупнишката каза: Фейзула

(М. П.) Фейзула.

22.
АКТЪ.

22 Сеферъ 1168 г. егира. — 8 Декемврий 1754 г. Р. Хр.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Съ висока бюрултия, издадена отъ управителя на Румелийския вилаетъ и прѣпроводена нарочно съ придворния правителственъ чохадаръ — Мехмедъ ага до повѣрената ми сѫдебна камара въ гр. Дупница, — ми се прѣдписваше да взема нужнитѣ бързи мѣрки за повикването въ съвѣта на монаситѣ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, както и за провѣряването на имѣещитѣ въ тѣхъ официални актове и документи, които тѣ притежаватъ. Независимо отъ това, ми се съобщаваше още, нѣкои отъ тѣзи монаси, заедно съ документитѣ имъ, да ги провода незабавно въ главното отдѣление на правосѫдието въ Румелия, наречено „*Дивани-муадалетъ-унвани-Румели*“.

Тая висока заповѣдь се прие и регистрира въ кадийскитѣ сиджилати, които се съхраняватъ въ повѣрения ми сѫдъ. Слѣдъ туй проводихъ нарочно хора да повикатъ при менъ нѣкои повидни монаси отъ Рилския монастирь. Яви се при менъ само отецъ Амфросий. Отъ разпита, който зададохъ на речения монахъ, както и отъ направенитѣ ми редъ изслѣдвания по въпроса за нѣкои неправилни дѣйствия, що сѫ били вършили монаситѣ отъ Рилския монастирь се установи факта, че поменатитѣ монаси до сега не сѫ вършили никакви противозаконни дѣйствия, че тѣ не сѫ съградили мимо властьта никакви монастирски нови сгради. Това постановление, заедно съ речения монахъ и съ книжата, които се намиратъ у него, имамъ честь да ги проводя до почитаемото правосѫдно отдѣление въ Румелия, за по-нататъшно разпореждане на ваше високо прѣвъзходителство.

22 Саферъ 1168 год. отъ егира. (8 Декемврий 1754 год. отъ Р. Хр.

(Подп:) Смиреният Ес-Саидъ Али, кадия на Дупнишката каза.

(М. П.) Ес-Саидъ Али.

23.
АКТЪ

5 Джемази-юл-евелъ 1170 г. (17 Януарий 1757 г.)

Да се издаде и напише тоя актъ, причината е слѣдната:

Управлението на Златишката каза, чийто приходи сѫ вакфирани и служатъ за издръжакта на 50-та еничарска дружина, е възложено за тази 1170 год. отъ егира (1756 год. отъ Р. Хр.)

върху насъ. Селото Тетевенъ, което лежи подъ вѣдомството на Златишката мука, се владѣе отъ по-стария ми братъ Емруллахъ ага. Християнинътъ Радигулъ-Нено билъ ископалъ около петъ уврати гора, наречена „Балталъкъ“. Тази гора, лежи въ мѣстностьта, называема „Банковъ долъ“, при съсѣди: отъ една страна Додо Мишовъ — отъ друга — общиятъ пѫтъ, отъ трета — празно мѣсто наречено „Халилъкъ“, а отъ четвърта страна лежи рѣката. Отъ тази гора поменатиятъ Радигулъ отворилъ мѣсто и направилъ ливада, която ще дава сѣно до толкова, до колкото единъ човѣкъ може съ косата да искоси въ единъ день. Слѣдъ това той се явилъ прѣдъ насъ и ни замоли да му издадемъ за тая ливада надлежния тапийски актъ, съ който да я владѣе. Ние като управители на тая страна, издадохме тоя тапийски актъ на речения ступанинъ, за да владѣе казаната ливада, чиито граници по-горѣ описахме. 5 Джемази-юл-евелъ 1170 г. отъ Егира (17 януари 1757 г. Р. Хр.).

(Под.) Мустафа, войвода на Златишката каза.

(М. П.) Мустафа. Има още други два печата положени на сѫщото мѣсто.

Свидѣтели: Мирчо, Минчо, Симеонъ, Янко и Куно.

24.

АКТЪ.

16 Шабанъ, 1177 г. отъ Егира (8 февруари, 1763 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Земитѣ отъ монастирския чифликъ, които притежаватъ монаситѣ отъ Рилския монастирь, лежатъ въ прѣдѣлитѣ на с. Столникъ, Дупнишка каза и сѫ отъ категорията на мирийскитѣ земи. Това село е писано въ списъка на селата, чието управление като *„зиаметъ“* е възложено съ височайши царски бератъ за 1177 г. отъ егира върху насъ да го владѣемъ. За тѣзи мирийски земи трѣба да се изплаща много или малъкъ данъкъ — десетъкъ и други налози. Раята-селяни, които живѣятъ въ кѫщята на това село, трѣбаше още на първия день отъ м. Мартъ т. г. да си платятъ данъцитѣ, а именно: *„испенчъ-ресуми“*, *„хурдаватъ-ресуми“*, *„донумъ-ресуми“* и всички други данъци, произходящи отъ производителнитѣ земни храни. Обаче тѣ това не го направиха. поради нашето добродушие и снисхождение, което имъ правѣхме отъ милостъ и за хатъръ. Всички данъци за напрѣдъ, които трѣба да се събиратъ отъ мирийскитѣ земи и отъ емляка, както и отъ личния данъкъ на селянитѣ, — отъ сега за напрѣдъ ще се изплащатъ редовно и то въ размѣръ на 65 гроша годишно за всѣко едно домакинство, както тѣ сами се задължиха да плащатъ данъцитѣ си като мактуа.

За удостовѣрение на това издава имъ се на реченитѣ селяни настоящия актъ. Въ случай, че за напрѣдъ, ако би имъ се поискала по-голѣма сума отъ опрѣдѣленитѣ 65 гроша („есседи“) — било отъ насъ, било отъ други лица, — то подобно искане да не се уважава никакъ и да не се взима подъ внимание.

16 день отъ мѣсецъ Шабанъ, 1177 г. отъ егира (8 Февруарий 1763 г. Р. Хр.).

Подп.: Займъ-Хусейнъ Ага, войвода и управитель на зиямета въ Дупнишката каза.

Свидѣтели: Садикъ Ефенди, бенъ Шейх-Ибрахимъ Ефенди; Молла Мехмедъ, бенъ Мулла Мустафа; Ель-Хаджи Якубъ Ага; Молла Дервишъ, бенъ Юмеръ Ходжа; Молла Хасанъ, бенъ Саидъ Ефенди; Сулейманъ Ага, бенъ Мустафа Ага, заиминъ на с. Рила; Мехмедъ Челеби; Синамъ Спахи; Ахмедъ Челеби; Мутишъ Ага зааде Мехмедъ Ага и др.

25.
АКТЪ.

20 Мухаремъ 1180 осъ г. егира. — 17 Юний 1766 Р. Хр.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Една ливада, която дава приходъ годишно около шесть коля сѣно, остана праздна (вакантна) отъ заимина Мустафа ага, житель отъ с. Слепче — село, което влиза въ реда на селата, чието управление, като „Зиаметъ“, съ царски феранъ, за тази 1180 година отъ егира — е възложено върху насъ. Тази ливада съ истинно-законна продажба се продаде за три турски жълтици (алтъни) на монаха отецъ Кольо. Съсѣдитѣ на тази ливада сж: отъ една страна — ливадата на Стоичко, отъ друга — ливадата на Кръстьо, отъ третя — съ собствената му ливада, а отъ четвърта — съ общия джть. Ние, съгласно съ стария царски законъ, като получихме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ, съ задължение, че купувачътъ всѣка година ще си изплаща законния десетъкъ, както и данъка „урфие“ на чиновника по земитѣ. За напрѣдъ позволява му се да я владѣе, безъ да му се нарушава нито отъ насъ, нито отъ други хора — правото за владѣние.

29 Мухаремь 1180 година отъ егира. (17 Юний 1766 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Заиминъ Мустафа Ага.

(М. П.) Мустафа.

26.
АКТЪ

15 Ребби-юл-евелъ 1180 г. отъ егира (10 Августъ 1766 г.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Управлението на градъ Етрополъ, за тази 1180 год. отъ егира (1766 год. отъ Р. Хр.), е възложено върху насъ. Жителтъ отъ града Етрополъ Стоянъ Димитровъ притежава една ливада, която произвежда около петъ кола сѣно и която лежи въ извѣстната мѣстность, именувана „*Муша-Баири*", въ землището на сжщия градъ Етрополъ. Съсѣдитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Стоянъ Мишовъ, отъ друга — гора (орманъ), отъ трета — ридъ и единъ кладенецъ, а отъ четвърта — съ общия пжтъ.

Поменатия Стоянъ продаде тази своя ливада за осъмь гроша на жителя отъ града Етрополъ Добре Райновъ, който я купи, прие и завладѣ и отъ когото продавачътъ си получи напълно стойностьта ѝ — отъ осъмь гроша. Подиръ това той, купувачътъ поиска отъ насъ да му издадемъ за тази ливада надлѣжния тапийски актъ.

Ние, въ качеството си на управитель за тази 1180 г. отъ егира като си получихме, съгласно съ стария канонъ, правото за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ — нито ние, нито други външни лица — не можемъ да се мѣсимъ и да прѣпятствуваме въ владѣнието му на тази ливада.

15 Ребби-юл евелъ 1180 година отъ егира. (10 Августъ 1766 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Ахмедъ, войвода на градъ Етрополъ.

(М. П.) Ахмедъ.

27.
АКТЪ

11 Мухаремъ 1181 г. отъ егира (29 Май 1767 г. Р. Хр.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Ридванъ ефенди притежава една нива, която обема едно кило (крина) сѣме, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Каваклия", въ гр. Дупница, Дупнишка муката, чието управление отъ мѣсецъ Мартъ тази 1180 г. отъ егира, (1176 г. отъ Р. Хр.) е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази нива сж: отъ една страна — нивата на Иванъ Кюркчията, отъ друга — нивата на Тома, а отъ трета —

общия пжть, който идва отъ къмъ юго-западъ. Реченията Ридванъ Ефенди продаде тази своя нива,обемаща една крина (кило) сѣме, за 5 гроша на носителя на настоящата тапия Георги Кировъ отъ Вароша. Послѣдният купи и завладѣ тази нива и слѣдъ това ни заплати данъка за тапията. За удостовѣрение на това издадохме му настоящия актъ, за да я владѣе. При това реченията Георги приема да изплаща всѣка година на надлежния чиновникъ по земитѣ законния десетъкъ. Ето защо на купувача не трѣбва да му се правятъ спънки, нито отъ насъ, нито отъ други лица въ владѣнието на тази нива.

11 Мухаремъ 1181 г. отъ егира. (29 Май 1767 г. Р. Хр.).

Подп: Мустафа Спахи, войвода на Дупнишката муката.

28.

АКТЪ.

15 Мухаремъ 1181 г. отъ егира (2 Юний 1767 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа, по слѣдната причина:

Попрѣди, прѣди нѣкое врѣме, бѣхъ далъ на монаситѣ отъ Рилския монастирь въ заемъ сумата 500 гроша и ми дадоха задължителенъ записъ. Отъ сѣтнѣ, обаче, реченитѣ монаси заплатиха тази сума напълно на сина ми Абдулъ-Фетахъ ага. За удостовѣрение на това, че тѣ ми заплатиха всичката сума, която азъ имахъ да вземамъ до сега отъ тѣхъ, защо че и за напрѣдъ не ми остава нищо да вземамъ отъ тѣхъ, — издавамѣ имъ настоящия контра-записъ „батал-наме“. Въ случай, че би се изгубилъ тоя записъ, то по него записъ да не се дѣйствува нищо, а да се счита за безденеженъ записъ.

15 Мухаремъ 1181 г. отъ егира (2 Юний 1767 г. отъ Р. Хр).

Подп: Хюсеинъ Заимъ.

(М. П.) Хюсеинъ.

29.

АКТЪ.

1 Мартъ, 1182 г. отъ Егира. — 1 Мартъ, 1768 г. Р. Хр.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Ние, Еюбъ ага, родомъ отъ гр. Търново, въ качеството си на мюлтезимъ, управлявамъ и владѣемъ Търновската муката за

тази 1182 година отъ Егира (1768 г. отъ Р. Хр.) и то съ срокъ за една година, начиная отъ 1-й день на мѣсецъ Мартъ — до свършька на мѣсецъ февруарий, идущата година. Християнинътъ Бено, който не прѣди много врѣме се помина, притежаваше една ливада, който произвежда около двѣ коля сѣно, лежаща въ мѣстността, наречена *„Рабопица“*. Тази мѣстность се намира въ границата на реченатa муката, при съсѣди: отъ една страна — ливадата на Ладо, а отъ двѣ страни — трапъ (алчакъ). Слѣдъ смъртьта на Бено, — тази негова ливада поискаха да я купятъ съ право на тапия сестритѣ му Неда и Дойна.

Ние, като управитель-забитинъ за тая година и съгласно съ стария канонъ, като получихме правото си за тапия, издадохъ на реченитѣ Неда и Дойна настоящия тапийски актъ, за да можатъ тѣ безъ всѣкакво прѣпятствие отъ наша страна и отъ други външни лица, да я владѣятъ.

1 Мартъ, 1182 г. — 1 Мартъ 1768 год.

(Подп.): Еюбъ ага, войвода на Етрополската околия.

(М. П.) *Еюбъ.*

30.

АКТЪ

12 Мухаремъ, 1182 г. отъ Егира. — 18 Май, 1768 г. Р. Хр.

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Прѣзъ тази 1182 година отъ Егира (1768 г. Р. Хр.) християнката *Аглика*, дъщеря на Иорданъ, е притежавала една кжща съ дворъ отъ около 2 уврата, лежаща въ землището на селото називаемо „Старо-Бѣльово“, Татаръ-Пазарджикска каза. Реченото село е завѣщано на вакъфа отъ покойния *Гаази Даудъ паша.* Съсѣдитѣ на тази кжща съ двора ѝ сж: отъ една страна — кжщата на Дамче, отъ друга — кжщата на Иванъ Миладиновъ, отъ третя — хълмъ (ридъ), а отъ четвърта — кжщата на Цвѣтанъ Митановъ.

Поменатата Аглика днесъ доброволно продаде тази своя кжща на странния монахъ — отецъ *Харитонъ*, отъ когото стойностьта си получи напълно. Поменатиятъ отецъ Харитонъ за тази кжща поиска отъ насъ да му издадемъ надлежната тапия. Ние, като забитинъ на тая страна, като получихме правото си за тапия и като той се задължи, че ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ данъкъ по 33 акчета, издаваме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой нѣма право, нито отъ

наша страна, нито отъ други лица — да му се прѣпятствува въ владѣнието й.

12 Мухаремъ, 1182 г. отъ Егира (18 Май, 1768 г.).

Подп.: Мехмедъ Спахия — войвода и забитинъ на с. Бѣльово.

(М. П.) *Мехмедъ.*

31.

АКТЪ

15 Зилхидже, 1182 г. отъ егира (11 Априлъ, 1769 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Съ срокъ за една година, начевайки отъ 15-й день на мѣсецъ Зилхидже, 1182 г. отъ егира, до 15 Зидхидже идущата 1183 година отъ егира, дадохме подъ наемъ на монаситѣ отъ Рилския монастирь за 700 гроша имотитѣ си, които съ шериатски худжетъ азъ притежавамъ. Тѣзи наши недвижими имоти сж слѣднитѣ и се състоятъ отъ: а) 23 пазбища и гори, лежащи въ Рилската планина, на които границитѣ и мѣстноститѣ сж извѣстни; б) 40 (четиридесеть) уврати лозя и в) 4 воденици, лежащи въ землището на селото Рила, на които границитѣ сж добрѣ извѣстни на населението.

Понеже опрѣдѣлениятъ годишенъ наемъ отъ 700 гроша азъ го получихъ напълно отъ наемателитѣ-монаси на тоя монастирь, — то послѣднитѣ иматъ пълно право до края на опрѣдѣлениятъ годишенъ срокъ да ги владѣятъ тѣзи мои имущества, като тѣхна собственость. За напрѣдъ никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ други лица — да имъ се намѣсва въ владѣнието на тѣзи имоти.

15 день отъ мѣсецъ Зилхидже, 1182 г. отъ Егира (11 Априлъ 1769 г. Р. Хр,).

Подп.: Заиминъ Абдуррахманъ-ага.

(М. П.) *Абдуррахманъ.*

32.
АКТЪ.

8 Зилхидже, 1183 г. отъ Егира (24 Мартъ, 1770 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа и и издаде, по слѣдната причина:

Като прѣкупецъ-мюлтезиминъ на Търновската каза (муката) за една година, начевайки отъ 1 Мартъ тази 1183 година отъ егира до края на Февруарий сѫщата година отъ егира е билъ *Еюбъ ага*, житель отъ градъ Търново. Хюсейнъ Беше притежава една ливада, която дава приходъ отъ двѣ коля сѣно и която лежи въ прѣдѣлитѣ на селото *Ябланица*, Търновска муката. Околнитѣ съсѣди на тази ливада сѫ слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на кърджали Мехмедь Беше, отъ друга — ливадата на Николчовия синъ, отъ третя — ливадата на Молла Хусейнъ, отъ четвърта, — ливадата на Тошко, а отъ пета — съ така нареченото „долнище“ (алчакъ). Поменатиятъ Хусейнъ Беше — баждарътъ — днесъ доброволно продаде тоя свой имотъ за 31½ гроша на християнина Кръстя, който живѣе въ сѫщия градъ (въ Търново). Сумата напълно си получихъ отъ послѣдния. За напрѣдъ речениятъ Хусейнъ Беше нѣма вече никаква намѣса въ тази ливада, защото тя става пълна собственость на купувача Кръстьо, който ни замоли да му издадемъ надлежната тапия. Азъ, въ качеството си на забитинъ за тази година въ Търновската муката, като получихъ отъ купувача Кръстьо, съгласно съ стария законъ, митото за тапия, наречено „*ресуми-тапу*“, издадохъ му тоя тапийски актъ, за да може той свободно да я владѣе, безъ да му се прѣпятствува — нито отъ насъ, нито отъ други лица.

8 Зилхидже, 1183 г. отъ Егира (24 Мартъ 1770 год.).

Подп.: Еюбъ, войвода и замѣстникъ на управителя въ Етрополъ.

(М. П.) *Еюбъ-ага.*

33.
АКТЪ.

11 Сеферъ 1188 г. отъ егира (12 Априлъ 1774 г. Р. Хр.).

Тоя актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Ние, за смѣтка за 1184 год. отъ егира (1770 год. отъ Р Хр.), съ законенъ худжетъ имаме да взимаме парични суми отъ монаситѣ на Рилския монастиръ; тѣзи суми възлизатъ на 680 гроша. Сега, на 11 Сеферъ 1188 год. отъ Егира (1774 год. отъ

Р. Хр.), получихме и приехме отъ монаситѣ на речения монастиръ, сумата 680 гроша, която съ худжетъ имахме да зимаме отъ тѣхъ. За напрѣдъ смѣткитѣ съ реченитѣ монаси си уредихме и не остава да взимаме нито едно акче. Худжетътъ за взимането ми отъ реченитѣ монаси за тая сума, който се намираше у мене, ми се изгуби случайно; а за получената сума отъ 680 гроша, която взехъ и си получихъ отъ монаситѣ, издавамъ имъ настоящия контра-записъ. Явявамъ при това, че ако се появи нѣкогашъ изгубения худжетъ съ който имахъ да вземамъ сумата отъ реченитѣ монаси — тоя худжетъ да се счита за нищоженъ и не валиденъ, защото сумата по него худжетъ съмъ си получилъ напълно и нѣма вече какво да прѣтендирамъ. 11 Сеферъ 1188 г. (12 Априль 1774 г. Р. Хр.).

(Под.) Ибрахимъ Заимъ, отъ Самоковъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

Сѫидѣтели: Ел-хаджи Мехмедъ, назѫринъ и аянинъ; Ел-хаджи Сюлеймань Ефенди; Чибукчи Кара-Али Беше; Молла Ибрахимъ; Атуллахъ Ефенди.

34.

АКТЪ.

7 Мухаремъ 1889 г. отъ Егира (27 Февруари 1775 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Управлението на нашитѣ тимариотски села за тази 1189 г. отъ егира е възложено съ височайши царски берать върху насъ. Вели Зааде Хусейнъ Ага, житель отъ селото Слатина притежава три ниви, обемащи около 2 кутли (кила) сѣме и лѣжащи въ землището на селото Фролошъ. Съсѣдитѣ на двѣтѣ отъ тѣзи ниви сѫ слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Недѣлко Януловъ, отъ друга — ливадата при рѣката, отъ третя — общия пѫть, който отива за въ черквата. А съсѣдитѣ на едната нива сѫ: Стоянъ Чучукаровъ, отъ друга — нивата на Велко, а отъ третя—Хендекъ. Тази послѣдна нива притежательтъ ѝ Хусеинъ Ага, днесъ доброволно я продаде за три гроша (на кого, името е неизвѣстно). Ние, въ качеството си на управитель на тѣзи наши тимариотски села и съобразно съ стария царски канонъ, получихме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ съ задължение, че той ще изплаща всѣка година, както законния десетъкъ, а така сѫщо и налога, наречень „ресуми-урфие“. За на-

прѣдъ нито ние, нито други външни лица, нѣматъ право и не могатъ да прѣпятствуватъ въ владѣнието му на тая нива.

7 Мухаремъ 1189 г. егира (27 Февруари 1775 год. Р. Хр.)

Подп. Мустафа Спах. (М. П.) Мустафа. Подп. Спахията Мусса-ага. Мултезимъ Хусейнъ Бей. (М. П.) Хусеинъ Бей.

35.

АКТЪ

2 Рамазанъ 1189 г. отъ егира (15 Октомври 1775 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа по слѣдната причина:

Иванъ Стаменовъ отъ гр. Етрополе притежава една ливада, която дава приходъ отъ четири (4) кола сѣно, ложащи въ мѣстността, наречена „вѣртопитѣ", въ гр. Етрополе, Габровска мухата, чието управление за тази 1189 г. отъ егира се възложи на Саидъ-Махмудъ ага отъ гр. Плѣвенъ, офицеринъ, нареченъ „серденъ Гечидъ агаси". Съсѣдитѣ на тази ливада сѫ: отъ една страна—ливадата на Фѫски Хусеинъ Беше, отъ друга — Орманъ (гора), а отъ третя — хълмъ (ридъ). Притежателтъ и Иванъ Стаменовъ, днесъ доброволно продаде тази своя ливада за 10 гроша на Петъръ Главчевъ отъ гр. Етрополе. Купувачътъ реченията Петъръ, брои напълно стойността и става пълненъ стопанинъ на тази ливада. Слѣдъ това той се яви при мене и поиска да му издадемъ тапийски актъ отъ управлението на реченатa муката. Азъ, като управитель на тая муката като получихъ митото за тапията, съгласно съ стария законъ издадохъ му настоящия актъ, за да може той да владѣе тази ливада. За напрѣдъ нито ние ще му прѣпятствуваме, нито други външни лица ше могатъ да му прѣпятствуватъ въ владѣнието на тази ливада.

2 Рамазанъ 1189 г. отъ егира (15 октомври 1775 г. Р. Хр.).

Подп.: Саид-Махмудъ Ага, войвода на гр. Етрополе.

(М. П.) Махмудъ Ага.

36.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1190 г. отъ егира (14 февруари 1776 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Илия Гешовъ, отъ село Драгалевци, Софийска каза, е законенъ стопанинъ на една ливада, която дава годишно приходъ

една кола сѣно, лежаща въ селото Драгалевци, Софийска каза, чието управление за 1190 г. отъ егира, е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази ливада отъ четири страни сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Цвѣтко Антовъ, отъ друга — ливадата на Коля, отъ третя — ливадата на Киро-Оглу. Поменатиятъ ступанинъ днесъ за шесть гроша доброволно продаде и отчужди тази ливада на Софийския житель Георго Терзията. Послѣдниятъ, като купи и завладѣ тази ливада и като заплати стойностьта ѝ, поиска отъ спахията законната тапия. Ние, съгласно съ царския законъ, получихме си правото за тапийския данъкъ. Купувачътъ, като изплаща всѣка година на надлежния чиновникъ законния десетъкъ и слѣдуемитѣ се налози, позволява му се да я владѣе и притежава безъ да има нѣкой право — било отъ насъ, било отъ други лица — да му прѣпятствуватъ въ владѣнието и да му нарушаватъ това владѣние.

За удостовѣрение на това, издадохме му настоящия тапийски актъ — днесъ 5 Мухаремъ 1190 г. (14 Февруари 1776 г.).

(Под.) Мюлтезиминъ-войвода на селото Драгалевци, Елъ-Хаджи Ахмедъ ага-Соколли-Зааде.

37.

АКТЪ.

22 Мухаремъ 1190 год. отъ егира (2 мартъ 1776 год. Р. Хр.).

Каменъ-Имамъ Зааде Хусеинъ Ефенди притежава едно праздно мѣсто, лежаще въ мѣстностьта „Старитѣ лозя“ отъ около 15 уврата, до дерето „Сурланъ“, при мѣстностьта „*Кавакли*“, Дупчишка муката, чието управление за тази 1190 год. отъ егира ние притежаваме. Съсѣдитѣ отъ четири страни на това мѣсто сж: отъ една страна — лозето на *Лабески*, отъ втора — лозето на молла Мехмедъ, отъ третя — християнинътъ Тодоръ, а отъ четвъртата — лозето на Славе. Притежательтъ на това мѣсто, Каменъ Имамъ Зааде Хусеинъ Ефенди, продаде доброволно тоя си имотъ за седъмь (7) гроша на носителя на настоящия актъ, на Попа отъ сжщия градъ. Прочее, ние, като забити и управители на Дупнишката муката, получихме съгласно съ императорския законъ митото за тапия и му издадохме надлежния тапийски актъ, съ условие, че купувачътъ дядо Попъ ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десетъкъ, тъй и налозитѣ, наречени „ресуми-урфие“. За удостовѣрение на това издаваме му тоя тапийски актъ за право на владѣние, съ уговорка,

че отъ наша страна, нито отъ други вънкашни лица — нѣма да му се нарушава владѣнието и притежанието на това праздно мѣсто.

22 Мухаремъ 1190 год. отъ егира (3 Мартъ 1776 г. Р. Хр.).

Подп. Тюфенкчи оглу-Хусеинъ Беше, Подп. Кара-Хусеинъ Беше; Подп. Тюфенкчи оглу Ибрахимъ Беше.

38.
АКТЪ.

12 Мухаремъ 1194 год. отъ егира (8 Януарий 1780 в. Р. Хр.)

Този актъ за да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Хаджи Мемишовитѣ синове: Османъ ага и Мустафа ага владѣели задружно нивата, която обема осъмь шиника сѣме, лежаща въ мѣстностьта, наречена „*Кавакли́я*“, въ територията на Дупнишката Муката, чието управление за тази 1194 год. отъ егира, ние го владѣемъ. Границитѣ и съсѣдитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна е нивата на Гиошо, отъ друга — нивата на Стой Недѣлчовъ, отъ трета — нивата на Дамяна, а отъ четвърта — границитѣ на селото Долно-Яхиново. Реченитѣ ступани на тази нива днесъ доброволно и срѣщу сума отъ петнадесетъ (15) гроша, продадоха тази своя нива на Попъ Стамо, житель отъ махалата „Варошъ“ въ градъ Дупница. Купувачътъ попъ Стамо, слѣдъ като купи тази нива, и като брои намъ правото ни за тапийския актъ, — помоли ни да му издадемъ този тапьйски актъ.

Като се задължи, че той всѣка година ще изплаща на чиновника законния й десетъкъ, — позволява му се да я притежава, безъ да му се прѣпятствува въ законното владѣние на тази нива, нито отъ насъ, нито отъ други нѣкои лица.

12 Мухаремъ, 1194 год. отъ егира (8 януари 1780 г. Р. Хр.).

(Под. Мустафа ага, войвода на Дупнишката Муката (каза).

39.
АКТЪ.

2 Сеферъ 1194 год. отъ егира (27 Януарий 1780 год. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Управлението на Дупнишката каза за тази 1194 год. отъ егира е възложено върху насъ, като мюлтезиминъ. Дочо Касжмовъ притежава една ливада, която дава годишенъ приходъ петь коля

сѣно, лежаща въ извѣстната мѣстность, която се намира покрай градъ Дупница. Съсѣдитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — Кючукъ Никола, отъ друга — ливадата на Марко отъ третя — ливадата на Хасанъ Беше, а отъ четрьрта — ливадата на Хаджи Мемишовия синъ. Поменатиятъ Дочо съ здравъ разумъ и по доброволенъ начинъ продаде тази своя ливада за деветнадесетъ (19) гроша на кжсия Попъ Стамо (кючукъ папазъ Стамо) отъ сжщия градъ. Покупателѣтъ взе и завладѣ тази ливада, брой стойностьта ѝ, и поиска отъ насъ надлежния тапийски актъ. Ние, като управители и владѣтели на страната, получихме митото за тапията и му издадохме настоящия крѣпостенъ актъ. Прочее, той като изплаща всѣка година законния данъкъ, както и данъка, наречень „ресуми-урфие“ — има право да я владѣе, безъ да му се правятъ спънки — нито отъ наша страна, — нито отъ други лица.

1-ви день отъ мѣсецъ Сеферъ, 1194 г. отъ егира (27 Януарий 1780 година).

Подп. Хюсеинъ Ага, вайвода на градъ Дупница.

40.

АКТЪ.

2 Саферъ 1194 отъ егира (28 Януари 1780 год. Р. Хр.).

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Управлението на Дупнишката мукатa за текущата 1194 г. отъ егира 'се възложи върху насъ. Една нива, която лежи въ махалата „*Кавакли*й“, въ прѣдѣлитѣ на тая муката и която обема въ себе си петь (5) кутли сѣме, граничи съ слѣднитѣ съсѣди: пжть, нивата на Дамяна отъ Долно-село, а отъ другитѣ двѣ страни — съ собствения имотъ на кючукъ Папазъ; — Тази нива се е притежавала отъ Хаджи Муховитѣ синове — Османъ и Мустафа Ага. Послѣднитѣ като законни владѣтели, сж продали доброволно тая нива за петь (5) гроша на попъ Стамо отъ „Вароша“. Слѣдъ като реченияѣъ попъ Стамо прие въ владѣние тая нива, той поиска отъ насъ да му издадемъ за нея надлежния тапийски актъ. Ние, въ качеството си на войвода на тая муката и възъ основа на царски законъ, взехме митото, наречено „ресумй-тапу“, слѣдъ което му издадохме тоя владѣтелски актъ. За напрѣдъ той се задължава да изплаща всѣка година законния десетъкъ на чиновницитѣ по земитѣ и ние, като мюлтезими, нѣмаме право да му прѣпятствуваме въ владѣнието на тая нива.

Така сѫщо и никой другъ отъ вънъ нѣма право да му се мѣси въ владѣнието.

2 Сеферъ 1194 год. егира. (28 Януарий 1780 год, Р. Хр.).

(Под.) Мустафа, войвода на градъ Дупница.

41.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1196 год. отъ егира (5 Декемврий 1781 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣднята:

Управлението на Дупнишката муката за тази 1196 год. отъ егира е възложено задружно върху насъ. Митре Мартинъ отъ селото Долно-Яхиново притежава една нива, обемаща около петь шиника сѣме и лещаща въ мѣстностьта, називаема „*Пиперово*“. Тази мѣстность се намира подъ вѣдомството на Дупнишката муката. Четиритѣ съсѣди сѫ: отъ една страна — нивата на Митре Гущеръть отъ селото Долно-Яхиново, отъ друга — нивата на Дамянъ Дългия отъ селото Долно-Яхиново, отъ третата — нивата на попъ Стамо, а отъ четвъртата — съ общия пѫть.

Поменатиятъ Митре Мартинъ днесъ съ пълния си здравъ разумъ и по доброволенъ начинъ продаде тази своя нива за двайсеть и единъ (21) грошъ на Стамо Кючукъ Балабановъ, житель на махалата „*Варошъ*“ на градъ Дупница. Слѣдъ това купецътъ Стамо купи и завладѣ тази нива и поиска отъ насъ да му издадемъ надлежния крѣпостенъ актъ.

Възъ основа на стария царски канонъ, ние като получихме правото си за тапия, издадохме на поменатия Стамо настоящия тапийски актъ, съ задължение, че ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, а тъй сѫщо и налога, нареченъ „ресуми-урфие“. За напрѣдъ нито ние, нито други външни лица не ще иматъ право да прѣпятствуватъ въ владѣнието му на тази нива.

1 Мухаремъ 1196 год. отъ егира (5 Декемврий 1781 г. Р. Хр).

(Под.) Фейзулахъ, войвода на Дупнишката каза (М. П.) Фейзулахъ

(Подп.) Али-Абдулахъ, войвода на града Джумая.

(М. П,) Али-Абдулахъ.

Свидѣтели: Павле Чорбаджи отъ селото Долно-Яхиново; Топчи зааде Хасанъ Беше; Дамянъ Дългия отъ селото Долно Яхиново и др.

42.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1197 г. отъ егира (25 Ноември 1782 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Покойнятъ ни баща Али-ага имаше да взима отъ монаситѣ на Рилския монастирь за 1197 год. отъ егира, шестотинъ гроша, по единъ записъ, чиято дата била прѣдишна и е билъ записътъ „*антидатиранъ*“. Тоя записъ случайно е билъ изгубенъ. А сумата — шестотинъ гроша, която имахме да взимаме отъ поменатитѣ монаси и за която се казва въ този записъ, ние, вмѣсто пари, получихме отъ тѣзи монаси другъ задължителенъ записъ. Въ случай, че би се появилъ на лице по-прѣдишнятъ и изгубенъ записъ, — то тоя записъ да се счита за безпариченъ и невалиденъ. За удостовѣрение на това му издаваме настоящия контра-записъ. При това явяваме, че ние освѣнъ сумата по новия записъ, която имаме да взимаме отъ реченитѣ монаси и друга никаква сума нѣмаме за напрѣдъ да взимаме отъ тѣхъ. Настоящия ни контра-записъ ще може да имъ служи, въ случай на нужда.

1 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1197 год. отъ егира (25 Ноември 1782 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Хамза.

(Подп:) Абдулла.

Свидѣтели: Саидъ Хасанъ Ефенди сарачъ; Молла Хасанъ ага, Шехеръ Кетходаси, Исмаилъ Беше и др.

43.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1199 г. отъ егира (7 Ноември 1784 г. отъ р. хр).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Евреинътъ Починка-оглу Исакъ отъ гр. Дупница въ тази 1199 год. отъ егира прѣхвърли върху насъ записа отъ 100 гроша за вземанията си, които той билъималъ да взема отъ монаситѣ на Рилския монастирь. Понеже тази сума отъ сто (100) гроша азъ получихъ напълно отъ реченитѣ монаси и не ми остава нищо да вземамъ отъ тѣхъ; и понеже тѣхниятъ задължителенъ записъ, който ми бѣ прѣданенъ на менѣ се изгуби, — то за удостовѣрение издавамъ на реченитѣ монаси контра-издължителенъ записъ,

за да могатъ да го прѣдставятъ, дѣто трѣбва, когато би имъ станало нужда.

5 Мухаремъ, 1199 год. отъ Егира (7 Ноември, 1784 г. Р. Хр.).

Подп.: Ген-джали Алемдаръ отъ гр. Дупница.

(М. П.) Алемдаръ Али.

Свидѣтели: Мехмедъ Ефенди; Мектебъ Ходжаси; Пиринджи Исмайлъ Алемдаръ; Сарачъ Молла Абдуллахъ; Папазъ Оглу Стойчо; Атанасъ Разлогчанецъ.

44.

АКТЪ

10 Сеферъ, 1199 г. отъ Егира (12 Декември, 1584 г. Р. Хр.).

Данъкътъ „*мактуа*", който монаситѣ отъ Рилския монастирь сж длъжни да заплатятъ за тази 1199 г. отъ егира за монастирскитѣ егреци, — азъ, за смѣтка на свещенния вакъфъ за тази 1199 год. отъ егира, получихъ напълно отъ монастирскитѣ монаси. За удостовѣрение на това издавамъ имъ настоящия актъ (тескере).

10 день отъ мѣсецъ Сеферъ, 1199 г. отъ Егира (12 Декември, 1784 г. Р. Хр.).

Подп.: Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ ага.

(М. П.) Абдулъ Фетахъ.

45.

АКТЪ

25 Джемази-юл-ахжръ, 1199 г. отъ егира (24 Априлъ, 1785 г. Р. Хр.).

Да се напише, издаде и прѣдстави на върховната власть този актъ, причината е слѣднята:

Монаситѣ, които живѣятъ въ Рилския монастирь, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия Шериатски сждъ, заявиха искъ, а слѣдъ туй тѣ изповѣдаха и казаха така:

„Ние по-прѣди бѣхме взели въ заемъ отъ гражданина на градъ Джумая — Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ Ага, слѣднитѣ парични суми: а) съ записъ 500 гроша; б) безъ записъ — 1322 гроша; в) отъ стойностьта на сѣно — 125 гроша. Общата сума на дълга ни, що дължимъ на речения Ел-Хаджи Фетахъ Ага, възлиза на 1947 гроша. Срѣщу този нашъ дългъ отъ сума 1947

гроша, ние на нѣколко пѫти въ разни врѣмена, броихме му слѣднитѣ суми: а) чрѣзъ егумена на монастиря отецъ Антима броихме 250 гроша; б) въ кѫщата на Назърътъ Абдуллахъ Ефенди, Алемдаръ-Ибрахимъ и Лазо Кюркчията отъ Джумая — броихме му 450 гроша; в) чрѣзъ егумена отецъ Иосифа въ градското сѫдебно помѣщение броихме му 171 гроша; г) въ присѫтствието на Сеад-единъ-Ефенди броихме му сумата 125 гроша; д) въ собствената му градина чрѣзъ егумена отецъ Антима — сумата 100 гроша и е) чрѣзъ имамина Хасанъ ефенди на селото Стобъ броихме му сумата 300 гроша. Тъй, че общата сума, която сме изплатили на Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ ага за срѣщу дългътъ ни, възлиза на сума 1396 гроша. Чи́стъ дългъ остава да му дължимъ още 551 грошъ. Обаче реченията Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ ага не признава и отрича, че е получилъ срѣщу нашия дългъ сумата 1396 гроша. Напротивъ, той иска постоянно да ни измѫчва и да ни влачи прѣдъ сѫдилища, лежащи въ други кази, и тамъ да ни призовава и да иска отъ насъ напълно сумата, която той ималъ ужъ да взима отъ насъ. Прочее, за да не ставатъ подобни незаконни дѣйствия отъ страна на Ел-Хаджи Абдуль Фетахъ Ага — отъ една страна, а отъ друга — за да не става излишенъ трудъ да изискваме една височайша заповѣдь по тоя прѣдметъ, особно сега, когато той заминава на пѫть за Цариградъ, — най-покорно молиме почитаемия сѫдъ, щото нашата проси́ба съ Ел-Хаджи Абдуль Фетахъ Ага, да се разрѣши съгласно съ шериата отъ мѣстния шериатски сѫдъ и да се издаде по тоя въпросъ надлежно сѫдебно рѣшение. Съ послѣдното ние, бѣднитѣ, ще сполучимъ и ще можемъ да се удостоимъ съ единъ височайши царски актъ, по силата на тоя актъ вѣрваме, че реченията Абдулъ Фетахъ ага не ще може нахално и за нищо и никакво да ни влачи по разни сѫдилища на разни кази". Азъ, — смиренният сѫдия, по настояването и молбата на просителитѣ съставихъ, написахъ и издадохъ настоящето сѫдебно рѣшение, което, за по-нататъшно разрѣшение изпращамъ направо до императорския диванъ въ прѣстолния градъ. Заповѣдь и повеление по тоя въпросъ зависи отъ негово императорско величество — Султана.

Днесъ, 25 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-ахъръ, 1199 год. отъ егира (24 априлий 1785 год. Р. Хр.).

Подп: Кадия на Дупнишката каза, смиренният Абдулъ Керимъ Шуара-Зааде. (М. П.) Абдулъ Керимъ.

вада, която произвежда около три кола сѣно, лежаща въ границитѣ на махалата „Ябланица“, — махала зависеща подъ вѣдомството на Етрополската муката. Съсѣдитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Додо, отъ друга — ливадата на Моско Беше, отъ трета — трапъ, а отъ четвърта — ливадата на Пенчо Новакъ. Поменатиятъ Нино, днесъ по доброволенъ начинъ продаде за двайсеть и два гроша тази своя ливада на съпругата (попадията) на попъ Ивана, отъ която стойностьта той напълно си получи. За напрѣдъ реченията Нино въ тази ливада нѣма никаква намѣса и участие, защото тя става пълна собственость на поменатата попадия. Послѣднята се яви при насъ и поиска да ѝ издадемъ за тази ливада тапийски актъ. Ние, въ качеството си на управители на речената муката за тази година, като получихме митото за тапия — съгласно съ царскиятъ канонъ издадохме ѝ тоя актъ, като казваме, че не можемъ, — нито ние, нито други външни лица — да ѝ прѣпятствуваме въ владѣнието. 20 Сеферъ 1200 г., отъ Егира (12 Декемврий 1785 г.).

(Под.) Ахмедъ ага, войвода на Етрополската каза.

(М. П.) Ахмедъ.

48.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1201 год. отъ егира (12 Октомврий 1786 год. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Опрѣдѣленията данъкъ (муката), който монаситѣ отъ Рилския монастирь сж длъжни да изплащатъ на свещения вакъфъ за смѣтка на 1201 год. отъ егира за Рилската планина, която е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша — азъ получихъ напълно отъ Рилскитѣ монаси. За удостовѣрение на това издавамъ на реченитѣ монаси настоящия актъ.

1 Мухаремъ 1201 год. отъ егира (12 Октомврий 1786 г. Р. Хр.).

Подп. Управитель — владѣтель на Рилската планина Ел-Хаджи-Али Абдулъ Фетахъ.

(М. П.) Али Абдулъ Фетахъ.

49.

АКТЪ.

10 Мухаремъ 1201 отъ егира (21 Октомврий 1786 год. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Моя довѣритель Ел-Хаджи-Али ага е законенъ владѣтель и управитель на Рилската планина, която е завѣщана, като вакъфъ, отъ Гаази Мустафа паша. Данъкътъ *„муката“*, който монаситѣ отъ Рилския монастирь сж длъжни да изплащатъ за въ полза на свещения вакъфъ, за миналитѣ години начевайки отъ 1198 год. до 1201 г. отъ егира, — азъ, като пълномощникъ съ законно пълномощно на Ел-Хаджи Али ага, получихъ припадающата се трета часть на речения ми довѣритель отъ тоя данъкъ съ които сж обложени Рилскитѣ монаси, за удостовѣрение на това издаваме на поменатитѣ монаси настоящия ми актъ.

10 Мухаремъ 1201 год. отъ егира (21 Октомвий 1786 год. Р. Хр.).

Подп.: Хасанъ, таксилдаринъ по събирането данъка отъ Рилската планина.

(М. П.).

50.

АКТЪ.

16 Зилкаде 1202 год. (7 Августъ 1787 год.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Управлението на нашия тимаръ, нареченъ „Стобъ тимаримжсъ“, заедно съ селото Рила е възложено за тази 1202 год. отъ егира (1787 год. отъ Р. Хр.), съ царски бератъ върху насъ. Марко и братъ му Христо притежаватъ задружно една нива отъ около три кутли сѣме, лежаща въ мѣстностьта, именувана „Мановецъ“, въ землището на селото Рила. Четиритѣ съсѣди сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Абдуллахъ ага, отъ втора — нивата на Абединъ ага, отъ трета — нивата на Стойчо Брадата, а отъ четвърта — общия пжть. Реченитѣ Марко и братъ му Христо тази своя нива днесъ доброволно я продадоха за шейсетъ гроша по курсъ (всѣки единъ грошъ е струвалъ по четиресетъ акчета) на Кумбараджи Гюзелли Халилъ Беше, живущъ въ селото Стобъ. Поменатиятъ Халилъ Беше се яви при насъ и поиска да му издадемъ позволителенъ тапийски актъ.

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

Ние, въ качеството си на заиминъ на това село издадохме на речения Халилъ Беше настоящия актъ съ задължение, че той ще плаща всѣка година на чиновника по земитѣ законния десятъкъ. За напрѣдъ никой нѣма право да му прѣпятствува въ владѣнието на тази нива, нито отъ наша страна, нито и отъ други външни лица.

16 Зилкаде 1р02 г (7 Августъ 1787 г. Р. Хр.).

(Подп:) Заимъ Ибрахимъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

51.

АКТЪ

19 Зил-хидже 1202 г. отъ егира (11 Септемврий 1788 г.).

Планината Рила е завѣщана на вакъфа отъ Гаази Мустафа паша.

Каза————Дупнишка.

Данъка на тази планина е опрѣдѣленъ като „мактуа".

Монастирътъ е плащалъ годишенъ данъкъ сто и четирнадесеть гроша . . . . . 114 гроша.

Тоя данъкъ се казвалъ „Егрекъ-Ресуми".

Другъ данъкъ за егреци отъ частни монаси се е плащалъ годишно . . . . . 11 гроша.

Сжщо монаситѣ отъ монастиря сж плащали като данъкъ „Ресуми-Егрекъ", годишно по. . . . . 11 гроша.

А всичко данъкъ билъ. . 136 гроша.

Горѣозначената сума отъ сто и тридесеть и шесть гроша, която монаситѣ отъ Рилския монастирь годишно плащатъ като „Мактуа"; за данъкъ, наречень „Ресуми-Егрекъ-ве-Ресуми-Яйлъкъ", за тази 1202 год. отъ егира (1787 год. отъ Р. Хр.), — днесъ напълно я приехме и получихме отъ монаситѣ на казания монастирь. За удостовѣрение на това издаваме имъ настоящия актъ, за да имъ послужи въ случай на нужда.

19 Зил-хидже 1202 год. отъ егира (11 Септемврий 1788 г. отъ Р. Хр.).

(Под:) Такеилдаръ (бирникъ) на горскитѣ данъци Ахмедъ.

(М. П.) Ахмедъ.

52.
АКТЪ.

5 Зил-хидже 1203 год. отъ егира (17 Юлий 1789 год.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Рилската планина, която лежи въ територията на казитѣ, Дупница и Самоковъ, въ Румелия, е завѣщана въ вакъфа, като муката отъ покойния Гаази Мустафа паша. Управлението на тази муката съ височайши царски ферманъ и съ високъ бератъ ние като собственость владѣхме. Въ прѣдѣлитѣ на тази Рила планина монаситѣ отъ Рилския монастирь сж. владѣяли двадесеть и шесть егреци, гори и пасбища. Съгласно съ смѣтката, прѣдставена отъ монаситѣ на този монастирь, опрѣдѣленитѣ данъци на тѣзи гори и егреци бѣха точно описани. Двѣ-трети части ($^2/_3$) отъ тѣзи данъци принадлежатъ на насъ. Припадающата се наша часть отъ данъцитѣ за годината 1203 отъ егира, — днесъ напълно си получихме отъ егумена на Рилския Монастирь отецъ Ивана. За удостовѣрение на това издадохъ имъ настоящия актъ.

5 день отъ мѣсецъ Зилъ-Кааде 1203 год. отъ егира. (17 Юлий 1789 год.) (Подп.) управитель — войвода на планината Рила, Абдулъ Фетахъ Спахия.

(М. П.) Абдулъ-Фетахъ.

53.
АКТЪ.

30 Мухаремъ 1204 год. отъ егира (8 Октомврий 1789 г.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Въ землището на селото Смочево, Дупнишка каза, чието управление за тази 1204 година отъ егира съ царски бератъ ние управляваме, — се намира една ливада, която дава приходъ около четири коля сѣно. Съсѣдитѣ на тази ливада сж: отъ една страна — ливадата на Пано, отъ друга — рѣка (дере); а отъ четвърта — калугерската ливада.

Притежателтъ на тази ливада, Ангелъ отъ село Слатина, днесъ доброволно продаде тази своя ливада за деветь (9) гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь, и паритѣ си получи. Монаситѣ — купувачи се явиха при мене, поискаха да имъ издамъ тапийски актъ, като се задължиха, че всѣка година ще изплащатъ на чиновника по земитѣ както и данъка наречень „рсуми-урфие“. Ние, съгласно съ царския законъ, получихме правото си за тапия,

и като издадохме настоящия тапийски актъ, явяваме имъ, че за напрѣдъ нѣмаме право нито ние, нито други външни лица да нарушаватъ тѣхното владѣние.

20 Мухаремъ 1204 год. (8 Октомврий 1789 г.

Подп. Ибрахимъ, заимъ на с. Смочево. (М. П.) Ибрахимъ.

54.

АКТЪ.

25 Мухаремъ 1205 год. 23 Септемврий 1790 год.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Гешо Ескиджията притежава една нива отъ около единъ увратъ, лежаща въ извѣстната мѣстность, наречена „*Деспотина*“, въ землището на Дупнишката муката, чието управление за тази 1204 год. отъ егира е възложено на насъ като прѣкупци. Съсѣдитѣ на тази нива сж: отъ една страна — кжщата на Божко Кираджията, отъ втора — нивата на Хаджи Юмеръ Оглу Хасанъ Беше, отъ трета — нивата на Стефанъ, а отъ четрърта — общия пжть. Поменатиятъ Гешо днесъ по добъръ начинъ и съ пълнъ здравъ разсждъкъ продаде тази своя нива за 9 гроша на Миленко Дюлгерина, отъ когото стойностьта напълно си получи. Подиръ това реченията Миленко се яви при насъ и съгласно съ царския канонъ заплати ни ресъмътъ за тапията и ние му издадохме настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой нѣма право, нито ние нито други нѣкои лица да му прѣчимъ въ владѣнията му.

25 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1205 година отъ егира (23 Септемврий 1790 год.

Подп. Хаски Ибрахимъ, войвода на градъ Дупница.

55.

АКТЪ

18 Ребб-и-юл-евелъ, 1205 г. (14 Ноемврий, 1790 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Получихъ за смѣтка на правителството за тази 1205 г. отъ егира отъ монаситѣ на Рилския монастирь данъка „мактуа“, който се слѣдва да изплащатъ за егрецитѣ на монастиря.

За удостовѣрение на това издавамъ настоящия актъ (тескере).

18 день отъ мѣсецъ Ребби-юлъ-евель, 1205 г. (14 Ноември 1790 година Р. Хр.).

Подп.: Владѣтель-управитель Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ.

(М. П.) Абдулъ Фетахъ.

56.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1206 год. отъ егира (19 Августъ 1791 г. Р. Хр.).

Тоя актъ да се напише и издаде причината е слѣдната.

По старъ обичай е узаконено, щото черквитѣ и именията, лежещи въ Рила, (въ Рилския монастирь) сж дължни всѣка година въ началото на мѣсецъ Мартъ, да изплащатъ данъкъ на Софийскитѣ мютеселими за ревизиране тѣзи имоти. Понеже сезона на мѣсецъ мартъ за тази 1206 г. сега е настжпилъ за изплащането на тоя данъкъ, — то азъ, като законенъ мютеселиминъ и санджакъ бей на Софийски санджакъ, получихъ сумата, която ми се пада отъ тоя данъкъ за ревизиране черквитѣ въ Рилския монастирь и то,споредъ старата практика,която като по традиция, се практикува до сега по тоя въпросъ. За удостовѣрение на това и за че монаситѣ отъ Рилския монастирь ми сж заплатили за тази година слѣдуемия се данъкъ, — издавамъ на реченитѣ монаси настоящия ми актъ.

Мѣсецъ 1 Мухаремъ 1206 год. отъ егира (19 Августъ 1791 година Р. Хр.),

---

57.

АКТЪ

26 Мухаремъ, 1206 год. отъ егира (14 Септември, 1791 год. Р. Хр.).

Молла Ахмедъ, синъ на Ел-Хаджи Абдуллахъ Ефенди, бѣ притежатель на извѣстната съпрѣдѣлна гора отъ ($^1/_4$) единъ четвъртъ егрекъ, наэиваемъ „*Шуматица егрей*“, за която е изплащалъ годишенъ опрѣдѣленъ данъкъ, като „муката“. Тази гора лежи въ планината Рила, чийто управитель съмъ азъ за текущата 1206 година отъ егира, като завеждамъ дѣлата й и се считамъ за законенъ владѣтель надъ нея гора съ единъ височайши царски фермань. Поменатиятъ стопанинъ Молла Ахмедъ се помина, безъ да остави въ

наслѣдство мжжки чада. Сестра му, Фатме Ханъмъ, се яви при насъ и поиска да вземе тая гора съ право на тапия. Азъ, възъ основа на царския законъ, и за въ полза на вакъфа, на който азъ съмъ управитель, прѣдадохъ и продадохъ на реченатa Фатме тази съпрѣдѣлна гора, като получихъ отъ Фатме Ханъмъ за правото на тапия, състоящa се отъ 31 грошъ и 20 пари. Тя, за да може да владѣе споредъ закона тази гора, издаде й се отъ насъ настоящиятъ тапийски актъ, съ задължение, че тя всѣка година ще изплаща на надлежнитѣ чиновници по земитѣ, законния десетъкъ за тази гора. При това явяваме, че за напрѣдъ нито ние, нито други нѣкои отъ вънъ лица — нѣма да й прѣпятствуваме въ законното владѣние на тая гора.

26 Мухаремъ, 1206 година отъ егира (14 Септемврий, 1791 година Р. Хр.).

(Подп.) Сюлеймань Хаски, забитинъ и владѣтель на планината Рила.

Умствено повръдената Фатме, която е притежателка на единъ четвъртъ егрекъ отъ гората „Шуматица“, лежаща въ Рила планина, и въ прѣдѣлитѣ на селата „*Двата Искъра*“, Самоковска каза, на които азъ съ Височайши берать съмъ владѣтель, — се нуждае отъ разноски за подръжка.

Отъ страна на сжда, съ законенъ худжетъ, се опрѣдѣли за нейнъ опекунъ съпругътъ й Ес-Саидъ-Тайбъ Молла, бенъ Ел-Хаджи Фейзула Ефенди, живущъ въ гр. Самоковъ. Споменатиятъ опекунъ, въ качеството си на такъвъ, продаде за 205 гроша този четвъртъ егрекъ отъ гората на Мавро Георговъ, отъ селото Шипочани. Послѣдниятъ, слѣдъ като я покупи и завладѣ, поиска отъ насъ да му издадемъ надлежната тапия. Ние, като взехме митото за правото на тапия, и като той изплаща всѣка година ресума на гората, — позволяваме му да я владѣе и да я притежава. А за удостовѣрение на това, издаваме му настоящиятъ тапийски актъ, съ дата 9 Шабанъ, 1225 г. отъ егира (27 Августъ 1810 г. отъ Р. Хр.), съ уговорка, че нито ние, нито другъ нѣкой нѣмаме право да се намѣсваме въ законното владѣние на тая гора.

(Подп.): Силляхъ-Шоръ Мехмедъ Али.

(М. П.) Мехмедъ Али.

Попъ Марко още при-живѣ изповѣда, че продава доброволно тая гора на синоветѣ си — Серафима, Паисия, Гаврила, Иосифа, Глигория и Цвѣтанъ.

58.

АКТЪ.

23 Сеферъ 1206 г. отъ егира (9 Октомврий 1791 г. отъ Р. Хр.).

Данъчнитѣ листове за данъка „джизие“, съ който се облагатъ данъкоплатцитѣ рая — селяни, живущи въ Дупнишката каза, както и онѣзи данъчни листове, които сж нуждни за монаситѣ отъ Рилския монастирь за тази 1206 г. отъ егира, — всички тѣзи данъчни листове ги получихме напълно споредъ старата система, и споредъ практиката, която се практикувала до сега отъ миналитѣ години.

За удостовѣрение на горното, издава се настоящия актъ, съ което се съобщава, че освѣнъ насъ, другъ никой нѣма право на участие въ тия данъчни листове.

23 Сеферъ 1206 год. отъ егира (9 Октомврий 1791 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Мустафа, мухтаринъ и бирникъ-джизиедаръ на Дупнишката каза.

(М. П.) Мустафа.

59.

АКТЪ

1 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (7 Августъ 1792 г. отъ Р. Хр.).

Християнинътъ Янкула отъ селото Смочево притежава една ливада, която дава около петь кола сѣно и която лежи въ мѣстностьта, наречена „Кареа“, въ селата, които влизатъ въ района на нашия зиаметъ, нареченъ „Смочевски зиаметъ“, Дупнишка каза, чието управление за тази 1207 год. отъ егира съ царски берать е възложена върху насъ. Съсѣдитѣ на тази ливада и отъ четиритѣ страни сж: отъ една страна — ливадата на Алексо, отъ втора — ливадата на Новакъ, отъ трета — ридъ, а отъ четвърта — мѣра. Поменатиятъ Янкулъ днесъ доброволно и съ всичкия си здравъ разумъ, продаде за двайсеть гроша тази своя ливада на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Слѣдъ туй монаситѣ-купци се явиха прѣдъ насъ и поискаха да имъ издадемъ надлежната тапия.

Понеже тѣ се задължиха, че ще изплащатъ на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, а тъй сжщо и налога, нареченъ „Ресуми-урфие“; и понеже ние получихме отъ тѣхъ, споредъ царскиятъ законъ правото си за тапия, — то за удостовѣрение

на това издадохме имъ настоящия тапийски актъ, за да не може никой отъ вънъ да имъ прѣпятствува въ владѣнието.

1 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (7 Августъ 1792 г. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Ибрахимъ спахия.

(М. П.) Ибрахимъ.

60.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (7 Августъ 1792 г. отъ Р.. Хр).

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Въ прѣдѣлитѣ на града Дупница, въ квартала „Варошъ", се намира единъ чифликъ, съ нѣколко кѫса ливади и ниви, на които съсѣдитѣ сѫ извѣстни. Управлението на Дупнишката муката е възложено за настоящата 1206 год. отъ егира върху насъ. Притежатель на горѣказания чифликъ и на малкото тамъ земя е билъ християнинътъ-рая попъ Стамо, който живѣе въ сѫщия „Варошъ". Тоя стопанинъ, при пълно съзнание и здравъ умъ доброволно отстѫпи, посрѣдствомъ егумена на Рилския монастирь отецъ Герасима, за 550 гроша както чифлика, тъй сѫщо и земитѣ си, на Рилския монастирь. Рекениятъ егуменъ, като управитель на монастиря, поиска отъ насъ да му издадемъ надлежната тапия, понеже е приелъ върху себе си тоя недвижимъ имотъ. Ние, въ качеството си на войвода, и владѣтель на всички земи въ Дупнишката околия, съгласно царския законъ, взехме митото за тапията. А монастирьтъ, за да владѣе и притежава тоя чифликъ и земитѣ му, като своя пълна собственость, издава му се настоящия тапийски актъ. При това, монастирьтъ трѣбва всѣка година да изплаща на владѣтелитѣ на земитѣ законния десятъкъ, безъ да му се прѣпятствува — нито отъ насъ, нито отъ други нѣкои хора, правото на владѣние върху тѣхъ.

1 Мухаремъ 1207 год. отъ егира (7 Августъ 1792 г. Р. Хр.).

(Подп:) Ибрахимъ, войвода на гр. Дупница.

61.

АКТЪ.

15 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (22 Августъ 1792 г. Р. Хр.).

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Райо Войновъ притежава една градина, лежаща въ територията на селото Рила, Дупнишка каза, чието управление съ царски бератъ за тази 1207 год. отъ егира е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази градина сж: отъ една страна — градината на Георги Радойчинъ, отъ друга — рѣката, а отъ третя — воденичень язъ. Реченията Райо продаде доброволно тази своя градина за тридесетъ (30) гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Поменатитѣ монаси, като купиха и завладѣха градината, явиха се при насъ и помолиха ни да имъ издадемъ нужната тапия. Прочее, понеже купувачитѣ сж задължени да плащатъ всѣка година законния десетъкъ и другитѣ обикновени налози на чиновника по земитѣ; и понеже ние, съгласно съ царския законъ, си получихме митото за тапията, — то за удостовѣрение на това издаваме имъ настоящия тапийски актъ, безъ да можемъ да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието, нито ние, нито други външни лица.

15 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (22 Августъ 1792 г. Р. Хр.).

Подп.: Ибрахимъ, заиминъ на с. Рила.

Свидѣтели: Минко Чорбаджи, Лазо Чорбаджи, Радойца Горго и др.

62.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1209 г. отъ егира (17 Юлий 1794 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Никола Кумецо притежава една нива отъ около шесть ората, лежаща въ землището на селото Дереджикъ, Татар-Пазарджикска каза, подъ административното вѣдомство на Банско, чието управление, като „илтизамъ“ (прѣкупецъ) за тази 1209 г. отъ егира е възложено върху насъ. Граничитѣ на тази нива сж слѣднитѣ; отъ една страна — Тошева нива, отъ друга — на Георги Благоя, отъ третя — нивата на Кумецътъ Кото, а отъ четвърта — нивата на Анчо отъ „Дребен-долъ“. Поменатиятъ Никола като бѣ живъ и съ пълния си здравъ разумъ днесъ доброволно про-

даде тази своя нива за двадесеть и шесть (26) гроша на Табакъ Уста Мустафа, житель отъ градъ Пазарджикъ. Като я получи и завладѣ, Мустафа поиска отъ насъ да му издадемъ за тазъ нива тапийски актъ, съ условие, че той ще изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. Тъй че отъ сега за напрѣдъ освѣнъ поменатиятъ Уста Мустафа другъ никой нѣма право — нито отъ насъ нѣкой, нито друго нѣкое външно лице — да му се намѣсва и прѣчи въ владѣнието на тази нива.

1 Мухаремъ 1209 год. отъ егира (17 юлий 1794 г. Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Индже, забитинъ на казаното село (М. П.) Мехмедъ.

63.

АКТЪ.

26 Ребб-и-юл-Евель, 1209 г. отъ Егира (9 Октомврий, 1794 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Наслѣдници на покойния отецъ Русистемъ Пехливанъ, който бѣ единъ отъ редовнитѣ монаси на Рилския монастирь и който се помина на 26 день отъ мѣсецъ Зил-Кааде 1209 г. отъ егира, до колкото се знае, не сж останали никакви негови прями наслѣдници, освѣнъ майка му, която го е родила. Дѣлътъ, който се пада по наслѣдство на майка му отъ останалитѣ имоти на покойния отецъ Русистема, ще си го владѣе тя, съгласно съ акта, който ще ѝ се издаде на нейно име. Въ случай, че би се появилъ другъ нѣкой документъ, то такъвъ документъ нѣма да се взима подъ внимание и ще се счита за невалиденъ. Никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ друга нѣкоя, — да ѝ прѣпятствува въ владѣнието ѝ на припадающия ѝ се наслѣдственъ дѣлъ.

26 день отъ мѣсецъ Реби-юлъ-Евель, 1209 г. отъ Егира (9 Октомврий, 1794 год. отъ Р. Хр.).

Подписи: Еминъ Спахия, живущъ въ гр. Дупница; Вейселъ отъ село Козница; Дограмаджи Мемишъ, живущъ въ Дупница; Джамбазъ Мемишъ ага отъ градъ Кюстендилъ.

64.

АКТЪ.

1 Джемази-юл-Евель, 1209 г. (14 Октомврий, 1794 г. отъ Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Бачътъ Янкуля притежава една ливада, който дава около четири коля сѣно, лежаща въ землището на нашия тимаръ, — вь селото Смочево, Дупнишка каза, чието управление прѣзъ тази 1209 г. отъ егира съ царски бератъ, ние, задружно, владѣемъ. Четиритѣ съсѣди на тази ливада сж: отъ една страна — ливадатана Петко Кацаръть, отъ двѣ страни — хълмътъ (ридътъ), а отъ четвърта — съ рѣката. Реченията Янкулъ днесъ доброволно и съ пълния си здравъ умъ продаде тази своя ливада за петнайсеть гроша на егумена отъ Рилския монастирь, отецъ Герасимъ. Послѣъниятъ, слѣдъ като куци и завладѣ тази ливада, се яви прѣдъ насъ и поиска да му издадемъ надлежния тапийски актъ, като се задължи, че ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, а тъй сжщо и налога, наречень „ресуми урфие“. Ние, като си получихме правото за тапия, наречено „ресуми-тапу“, за удостовѣрение издадохме му настоящия тапийски актъ за право на владѣние. Съ тоя актъ той ще да е владѣе и нито ние, нито други лица отъ вънъ не ще можемъ да му прѣпятствуваме въ владѣнието на тази ливада.

1 Джемази-юл- евель, 1209 г. (14 Октомврий, 1794 г.).

(Подп.): Максудъ спахия.

(М. П.) Максудъ.

65.

АКТЪ

10 Мухаремъ, 1210 г. отъ Егира (16 юлий, 1795 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Златко Урумътъ притежава едно лозе отъ около четири уврата, което лежи въ територията на селото Рила, Дупнишка каза, чието управление съ царски бератъ за тази 1210 год. отъ егира владѣемъ. Съсѣдитѣ на това лозе сж слѣднитѣ: отъ една страна — лозето на Гюро Занетовъ, а отъ три страни — съ общия пжть. Ступанинътъ на това лозе Златко днесъ доброволно продаде това свое лозе на монаха отецъ Теофилий и стойностьта си получилъ напълно. Слѣдъ това поменатий отецъ Теофилий се яви прѣдъ насъ и поиска да му издадемъ за това лозе тапийски актъ. Той се задължи, че ще изплаща на чиновника по земитѣ,

СОФИЯ НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

както законния десятъкъ, а тъй сжщо и всички други налози. Ние, съгласно съ царския канонъ, като получихме митото за тапията си, издадохме му настоящия тапийски актъ, за да не можемъ, нито ние, нито други лица — да му прѣпятствуваме въ владѣнието.

10 Мухаремъ, 1210 година (16 юлий, 1795 г.).

(Подп.): Ибрахимъ, управитель-войвода на Дуднишката каза.

(М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели: Лазо чорбаджи; Милчо чорбаджи; Ризо чорбаджи и др.

66.

АКТЪ

30 Мухаремъ 1210 г. отъ егира (30 Юний 1795 г. Р. Хр.).

Исканията ми които имахъ да получавамъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь за тази 1210 г. отъ егира, днесъ си приехъ и получихъ напълно отъ тѣхъ. За напрѣдъ не ми остава да вземамъ отъ реченитѣ монаси нито едно акче. Записътъ, който тѣ бѣха ми дали, че ми дължатъ извѣстна сума, азъ бѣхъ го изгубилъ. Но, въ случай, че той би се появилъ въ нѣкого то той да се счита за невалиденъ, защото азъ съмъ получилъ сумата, означена въ него. За удостовѣрение на това, давамъ егумену на Рилския монастирь настоящия контра-записъ, въ който явявамъ, че нѣмамъ да вземамъ нито петь пари отъ монаситѣ на Рилския монастирь.

Края на мѣсецъ Мухаремъ 1210 г. отъ егира. (Края на м. Юний 1795 год. ртъ Р. Хр.).

(Подп:) Кававъ Хюсеинъ Беше.

Свидѣтели: Сердаръ Халилъ Ага, Юмеръ Алемдаръ Ага, Абдуррахманъ Алемдаръ, Каргали Абдуррахманъ Алемдаръ, Елхаджи Еминъ Бакалъ, синътъ му Абдуллахъ, Чаушъ Османъ Беше.

67.

АКТЪ

28 Реби-юл-Евелъ 1210 г. отъ егира (20 Септември 1795 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

По старъ обичай е узаконено, какво сумата за данъка, който се слѣдва да се изплаща всѣка година прѣзъ мѣсецъ Мартъ отъ

страна на Рилския монастирь, Дупнишка каза, на Мутеселимитѣ (санджакъ-бея). които управляватъ Софийския санджакъ, — възлиза годишно на сума двѣстѣ и педесеть гроша. Прочее, за настоящата 1210 год. отъ егира, тази сума отъ двѣстѣ и педесеть гроша за тоя установенъ данъкъ, днесъ ми се брои и внесе отъ монаситѣ на Рилския монастирь. Азъ получихъ напълно тази сума и се удовлетворихъ. За удостоверение на горѣизложеното, издавамъ настоящия актъ, за го прѣставляватъ, дѣто имъ стане нужда.

28 Реби-юл-Евелъ 1210 година отъ егира. (20 Септемврий 1795 година отъ Р. Хр.).

(Подп:) Мехмедъ Джелилъ-бей, управитель на Софийския санджакъ.

(М. П.) Джелилъ.

68.

АКТЪ

1 Шевалъ 1210 год. (28 Мартъ 1796 г. Р. Хр.).

Съ този актъ се твърди,че се получиха произвѣденията отъ куршуменитѣ рудници които се работатъ въ Кратовскитѣ земи, (Кратовско). Тѣзи рудни произвѣдения сж били обработвани и изваждани за продань за прѣзъ 1209 год. отъ Егира.

Произведенията сж слѣднитѣ:

20 кюлчета куршумъ, съ тѣжина $524^{1}|_{2}$ оки
1 вая (кюлче куршумъ), съ тѣжина $102^{1}|_{2}$ оки.
Общия съборъ се състои, всичко 627 оки куршумъ
Словомъ шестотинъ двадесетъ и седъмъ оки куршумъ.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Отъ куршуменитѣ минни руди, които се обработватъ въ градъ Кратово, — главно мѣсто заема мината на попъ Младенъ, който живѣе въ квартала „Варошъ“, дѣто живѣе всичкого християнско население. Тамъ, въ нея мина се изработва годишно едно количество отъ 627 оки куршумъ. Тоя куршумъ обработенъ и направенъ на кюлчета, се изважда, продава и прѣдава на разни купувачи, които могатъ свободно да го разнасятъ въ границитѣ на империята. Дирекцията на Кратовскитѣ мини, издава настоящиятъ актъ, съ който се позволява свободното пропускане на това количество куршумъ. 1 Шавалъ 1210 год. отъ Егира (28 Мартъ 1796 г.).

(Подп.) Мехмедъ Ислямъ, подъ-директоръ на минитѣ въ Кратово.

(М. П.) Мехмедъ Ислямъ

69.

АКТЪ.

13 Мухаремъ 1211 год. отъ егира (16 Юний 1798 г.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Халилъ отъ селото Стобъ притежава една нива, която обема около два кутли (крини) сѣме и която лежи въ прѣдѣлитѣ на селото Рила, Дупнишка каза, чието управление за тази 1211 г. отъ егира, е повѣрена върху насъ съ височайши царски бератъ. Съсѣдитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Абди Беше, отъ друга — нивата на Мехмедъ Бей, отъ трета — гора (Орманъ), и отъ четвърта — съ общия пжтъ. Поменатиятъ Халилъ — днесъ, доброволно продаде тази своя нива за *петдесеть и петь* гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь, отъ които той си получилъ напълно сумата. Слѣдъ това, поменатитѣ монаси — купувачи поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежниятъ тапийски актъ, съ задължение, че тѣ всѣка година ще изплащатъ на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, а така сжщо и налога наречень „ресуми-урфие".

Съгласно съ царскиятъ канонъ, ние като получихме правото за тапия издадохме имъ настоящия тапийски актъ, споредъ който да не можемъ — нито ние, нито други външни лица — да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието на тази нива.

13 Мухаремъ 1211 г. (16 Юний 1798 г.).

(Под.) Извѣстниятъ Ибрахимъ спахия.

(М. П.). Ибрахимъ.

70.

АКТЪ

15 Рамазанъ 1211 г. отъ егира (3 Мартъ 1797 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа, поради слѣдната причина:

Съ законъ е установено, щото поправкитѣ и новитѣ сгради, които сж били построени и които трѣбва да се построяватъ въ християнскитѣ монастири, лежащи въ мѣстностьта Рила планина, Дупнишка каза, се изисква поне веднъжъ прѣзъ годината да се ревизиратъ и инспектиратъ отъ страна на Софийскитѣ мютеселими за да не би такивато постройки при построяването да не се били съблюдавани законитѣ и да не противорѣчатъ на шериата и канона.

Прочее, сега влизайки въ маргенския сезонъ (мѣсецъ мартъ) за тази 1211 г. отъ егира и възъ основа на една бюрултия, — азъ въ качеството си на мютеселиминъ, дойдохъ по ревизия тукъ, ви-

дѣхъ и прѣгледахъ всичкитѣ монастирски сгради и черквитѣ на Рилския монастирь. Правото ми за ревизиране монастиритѣ въ Рила, което ми се слѣдва въ видъ на данъкъ, наречень „ресуми тияръ“, се състои, споредъ стария узаконенъ обичай, на сума отъ 250 гроша. А правото ми наречено „Ресуми мубаширие“ се състои отъ 25 гроша. Така всичката ми сума, която се състои отъ 275 гроша я получихъ днесъ напълно отъ егумена на Рилския монастирь. За удостовѣрение на това, издавамъ му настоящиятъ актъ.

15 Рамазанъ 1211 г. отъ егира (3 мартъ 1797 год.).

Подп.: Мехмедъ Мустафа, софийски мютеселимъ.

(М. П.) Мехмедъ.

71.

АКТЪ

12 Мухаремъ 1212 г. отъ егира (26 юний 1797 г. Р. Хр.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Съпругата на Стоянъ — Петкана, която живѣе въ селото, наречено „Хотетошъ“, Неврокопска каза, Мустафа-пашенски санджакъ, чието управление за тази 1212 год. отъ егира е възложено върху насъ, като мюлтезими, притежава нѣколко къса ниви отъ около 15 урата. Тѣзи ниви съ слѣднитѣ: една нива въ мѣстностьта „гората“; една нива лежаща въ „грамадето“; една нива на мѣстностьта „Хотовица“; три ниви въ мѣстностьта, наречена „Мраморътъ“; една нива, въ мѣстностьта „Хумата“; една нива, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Кашлакъ-ери“; една нива, наречена „Гюровица“; една нива, наречена „Орѣхътъ“; една нива, наречена „Градишница“; една нива, наречена „Стачковица“; и една нива, лѣжаща въ селището, наречено „Армудъ-ери“ (Крушево мѣсто). Поменатата Петкана съ пълния си здравъ разумъ и отъ всичкото си сърдце и душа завѣща и вакфира тѣзи горѣ-означени свои ниви въ полза на вакъфа на Рилския монастирь. Егуменътъ на реченията монастирь прие тѣзи ниви, завладѣ ги, и слѣдъ това поиска отъ насъ позволителенъ актъ за право на владѣнието имъ. Ние въ качеството си на управитель-забитинъ, получихме, споредъ стария царски канонъ, нашето мито за право на тапия, наречено „ресуми земинъ“ и то споредъ правителствения курсъ на правителственитѣ пари. За удостовѣрение на това, издадохме му настоящия владѣтелски тапийски актъ надлежно подпечатанъ. Съ името Божие монастиръть като изплаща всѣка година законния десетъкъ на чиновницитѣ по земитѣ, — позволява му се и може свободно да ги

владѣе, безъ нѣкой — нито отъ наша страна, нито отъ друга нѣкоя, — да му се намѣсватъ въ владѣнието на тѣзи ниви.

12 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1212 г. отъ егира (26 юний 1797 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ ага замѣстникъ на управителя.

(М. П.) Мехмедъ.

Свидѣтели: Хасанъ Беше, Мулла Ибрахимъ, Попъ Ангелъ, Марко Петковъ и пр.

72.

АКТЪ

2 Ребби-юл-ахжръ 1212 год. отъ егира (12 Септемврий 1797 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Свещеникътъ Янаки и братъ му Косто притежаватъ задружно една нива, която обема два шиника (крини) сѣме, лежаща въ селото Рила, Дупнишка каза, чието управление за тази 1212 г. е възложена върху насъ. Съсѣдитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна — ниватата на Стоица Радойцовъ, отъ друга — нивата на монаситѣ отъ Рилския монастирь, отъ трета — нивата на Иванъ Хаиджията, а отъ четвърта — съ общия пжть. Реченитѣ ступани днесъ, по доброволенъ начинъ, продадоха тая своя нива за трийсеть гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Слѣдъ това тѣ, монаситѣ, заявиха прѣдъ менъ и изкаха да имъ издамъ надлежната тапия съ задължение, че тѣ всѣка година ще изплащатъ на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, така сжщо и налога, нареченъ „Ресуми-урфие“. Ние, възъ основа на стария канонъ, като получихме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ. Съ тоя актъ ние не ще можемъ — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица, да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието.

2 Ребби-юл-ахжръ 1212 г. (12 Септември 1797 г. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Ибрахимъ, войвода на Дупнишката каза.

(М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели; Свѣщеникъ Томо, Милчо Чорбаджи и др.

73.
АКТЪ.

1 Джемази-юл-евелъ 1212 год. (10 Октомврий 1797 год.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнинътъ Тодоръ притежава едно лозе отъ три уврати, лежаще въ мѣстностьта, называема „Кавакли — баглари“ (каваклѝйскитѣ лозя). Съсѣдитѣ на това лозе сж: отъ една страна — лозето на Христо, отъ друга — лозето на Младжо Мутафчията, отъ трета — лозето на Кръсго Овчарлията, а отъ четвърта — съ общия пжть. Ступанинътъ Тодоръ въ 1212 год. отъ егира, доброволно продаде това свое лозе за сто и десеть гроша на купувачътъ Сава. Послѣдния, слѣдъ като го купи и взе въ владѣние, и слѣдъ като изплатилъ стойностьта му на продавача Тодора, който я получилъ напълно — придобива право за законно владѣние на това лозе и му издавамъ настоящия крѣпостенъ актъ.

1 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1212 година отъ егира (10 Октомврий 1797 година отъ Р. Хр.).

Свидѣтели: Велчо, Михо, Пешо, Калайджи Митре и Тодоръ бакалина.

Забѣлѣжка. Отгорѣ на тази страница е написано слѣдното: християнина Стамо притежава едно лозе отъ три лѣхи, лѣжащи въ сжщата мѣстность. Той това свое лозе продаде за осъмь гроша на Сава. Послѣдния купи това лозе, брои стойностьта му, която напълно се получи отъ Стамо. За това издава му се настоящия крѣпостенъ актъ.

Свидѣтели: Лазо Екмекчи; Кръсто Кюркчи; Кръсто Овчарътъ.

74.
АКТЪ.

3 Шеваль, 1212 г. отъ Егира (10 Мартъ, 1798 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнскитѣ монастири, които лежатъ въ Рила планина, Дупнишка каза, е нужно, спередъ единъ старъ установенъ обичай, да се ревизиратъ и прѣглеждатъ поне единъ пжть въ годината направо, или посрѣдствено отъ Софийскитѣ мютеселими. На третия день отъ мѣсецъ Шевалъ отъ настоящата 1212 год. отъ егира, Софийския мютеселимъ съ официална бюрултия дойде въ Рилския монастирь, прѣгледа и ревизира църквитѣ му и зградитѣ

му. А правото за ревизиране на монастира, което му се пада по стария обичай, — той, мютеселимътъ напълно си получи и прие отъ егумена на Рилскиятъ монастирь.

За удостовѣрение на това и за да не дойде другъ нѣкой царски чиновникъ, който да иска отново ревизирането на монастира, издавамъ на речения егуменъ настоящия записъ.

3 Шевалъ, 1212 год. отъ Егира (10 Мартъ, 1798 г. Р. Хр.).

(Подп.): Софийски Мютесарифъ (мютеселимъ) Мехмедъ.

(М. П.) Мехмедъ.

75.

АКТЪ.

29 Шевалъ, 1212 г. отъ Егира (8 Априлъ, 1798 година).

За право, наречено „*Тефтишие-Хакки*“.

Правото ми „Тефтишие-Хакки“, което ми се слѣдва по старъ обичай да получавамъ отъ Рилскиятъ монастирь“, Дупнишка каза, за ревизиране черквитѣ и монастира, лежащи въ тая гора „Рила“, — днесъ напълно си получихъ отъ монаситѣ на този монастирь по начинъ такъвъ, по какъвто се е получавалъ миналитѣ години.

За удостовѣрение на това и за да не може никой да имъ прѣпятствува и имъ се намѣсва въ дѣлата на речения монастирь, издавамъ настоящия актъ.

29 Шавалъ, 1212 г. отъ Егира (8 Априлъ, 1798 г.).

(Подп:) Мехмедъ-Али, Мютеселимъ на Софииския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ-Али.

76.

АКТЪ.

11 Зилкаде 1212 год. отъ егира (14 Априлъ 1798 год.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Съгласно съ царския бератъ, датиранъ отъ 1212 год. отъ егира, ние сме законни владѣтели и управители на Дупнишката каза. Стойчо Вълчковъ и братъ му Георги, притежаватъ една нива обемающа около едно и половина кила сѣме, лежаща въ землището на селото Рила, Дупнишка каза. Граничитѣ на тази нива сѫ слѣднитѣ: отъ една страна — гората, отъ втора — Мил-

чевата нива, а отъ другитѣ двѣ страни — съ общия пѫть. Поменатитѣ Стойчо и братъ му Георги днесъ тази своя нива доброволно я продадоха, срѣщу шейсетъ гроша, на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Купувачитѣ-монаси слѣдъ туй идватъ при мене и заявяватъ ми съ молба да имъ издадемъ надложния тапийски актъ. Понеже ние, съгласно съ царския законъ, получихме правото си за тапийски актъ; и понеже монаситѣ-купувачи се задължиха да изплащатъ всѣка година законния десятъкъ на чиновницитѣ по земитѣ; — то, за удостовѣрение на това, издаваме за тази нива на реченитѣ монаси настоящия ни тапийски актъ. Явяваме при това, че нито отъ наша страна, нито отъ друга нѣкоя страна, нѣма за напрѣдъ да имъ се правятъ спънки въ владѣнието.

11 Зилкаде 1212 г. (14 Априлъ 1798 год.)

(Подп:) Ибрахимъ Мехмедъ, войвода на Дупнишката каза

(М. П.) Мехмедъ.

Свидѣтели: Попъ Тома, Минчо Чорбаджи, Лазо Мутафчи, Златко Урумъ и др.

77.

АКТЪ

4 Кянони-свелъ (Декемврий 1798 г. Р. Хр.).

Въ тоя написанъ на български езикъ актъ, личатъ само имената на свидѣтелитѣ (часть отъ тѣхъ) сж, които сж написани съ турско писмо.

Тия имена на свидѣтелитѣ сж: Ел-Хаджи Зааде, Ахмедъ; Абдуррахманъ Алемдаръ ага; Куртъ, Булюкъ баши; Молла Исмаилъ, Чери Башията, Алиманъ Ибишъ, отъ село Каяджакли и др.

78.

АКТЪ

13 Шевалъ 1213 год. отъ егира (9 Мартъ 1799 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Възъ основа на единъ старъ обичай, който има сила на законъ, Софийскитѣ мютеселими сж били длъжни — било направо, било чрѣзъ подвѣдомственитѣ си лица — поне веднъжъ въ годината прѣзъ течението на мѣсецъ Мартъ да ревизиратъ и ид-

спектиратъ черквитѣ и монастиритѣ, които се владѣятъ отъ християнитѣ. Ревизията на Рилскиятъ монастиръ, както и онази въ Дупнишката каза, ще се извърши по моя заповѣдь за тая 1213 год. отъ егира, отъ единъ мой подвѣдомственъ чиновникъ нареченъ „Мубаширъ“. Сега при стъпването на мѣсецъ Мартъ, азъ назначихъ съ висока бюрултия единъ мубаширъ, който слѣдъ извършването на ревизията ще получи сумата, която ми се пада годишно за традиционото ми право по ревизиране на монастиритѣ, лежащи подъ юрисдикцията на моя мютеселимлъкъ.

Сумата я получихъ напълно отъ егумена на Рилския монастиръ, а за удостовѣрение на това издаде му се настоящия актъ.

13 Шевалъ 1213 год. отъ егира (9 Мартъ 1799 г. Р. Хр.)

(Подп.) Мехмедъ — мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ.

79.

АКТЪ.

19 Шевалъ, 1214 г. отъ Егира (5 Мартъ, 1800 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Понеже, споредъ старитѣ традиционни обичаи, които иматъ сила на законъ, се слѣдва поне единъ пѫть прѣзъ годината, именно при стѫпването на мѣсецъ Мартъ да се прѣглеждатъ и ревизиратъ черквитѣ и монастиритѣ, принадлежащи на християнитѣ, — то за тая — 1214 г. отъ Егира, въ първитѣ числа на мѣсецъ Мартъ, азъ лично прѣгледахъ и ревизирахъ, съгласно съ стария редъ и обичай, монастирьтъ, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза.

Прочее, нашето право, което ни се слѣдваше да получимъ за ревизирането на рѣчения монастиръ, азъ днесъ си получихъ напълно отъ монаситѣ на тоя монастиръ.

За удостовѣрение на това, написахъ и издадохъ на рѣченитѣ монаси настоящия актъ.

12 день отъ мѣсецъ Шевалъ, 1214 отъ Егира (5 Мартъ, 1800 г. отъ Р. Хр.).

(Подп.): Мехмедъ, мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ.

80.

АКТЪ.

1 Мухаремъ, 1215 г. отъ Егира (13 Май, 1800 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Гешо Василевъ, който е билъ притежатель на двѣ ниви, е житель на село Дереджикъ. Едната му нива отъ около $1\frac{1}{2}$ урата, лежи въ землището на сжщото село Дереджикъ, Татаръ-Пазарджийска каза, който административно се намира подъ вѣдомството на Банско, чието управление за тази 1215 г. отъ Егира е възложено върху насъ. Границитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на поповия синъ Теодоръ, отъ друга — Ангеловата нива, отъ третя — друга собствена нива на притежателя. Сжщо той притежава друга нива, съ единъ посаденъ въ нея орѣхъ, отъ около $1\frac{1}{2}$ урата, лежаща въ сжщата мѣстность, при съсѣди: отъ една страна — Манчовата нива, отъ друга — Милушевата нива, отъ третя — нивата на Якимъ Стойловъ, а отъ четвърта — нивата на Машо. Притежательтъ — Гешо Василевъ, на тѣзи двѣ ниви, днесъ, доброволно, продаде и отчужди за 30 гроша тѣзи двѣ свои ниви на Табакъ Мустафа Бегъ, житель отъ градъ Татаръ-Пазарджикъ.

Ние, съгласно съ стария канонъ, и като забитинъ на тая страна получихме правото си за тапия и издадохме му тоя актъ, съ условие, че той ще изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За напрѣдъ нито ние, нито други лица, нѣмаме право да му прѣпятствуваме въ владѣнието.

1 Мухаремъ, 1215 г. отъ Егира (13 Май, 1800 година отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Еминъ, войвода на тая страна.

(М. П.) Мехмедъ Еминъ.

81.

АКТЪ.

16 Мухаремъ 1215 г. отъ егира (28 Май 1800 год. Р. Хр.).

За 1215 г. отъ егира получихъ за гората „Бѣлчевица", отъ егумена на Рилския монастирь, посрѣдствомъ Янко, сумата за наема ѝ — двадесеть и два гроша.

Въ удостоверение на това, както и за увѣрение, че ние напълно сме приели тази сума и ние изплатено до пара, — издаваме му настоящия записъ, за да не може никой да му прѣпятствува въ владѣнието на горѣозначената гора.

15 Мухаремъ 1215 г. (28 Мвй 1800 год.).

(Подп.) Ямакъ Османъ Балтаджи.

82.

АКТЪ.

4 Джемази-юл-ахъръ 1215 г. отъ егира (17 Октомври 1800 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Монаситѣ, които живѣятъ въ извѣстната черква, така наречена „Рилски монастиръ“, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сѫдъ, заявиха устно и изповѣдаха слѣдното: „Монастирътъ и черквата, наречени „Рила монастири-ве-кенисеси“, сѫ оставени въ наше притежание, въ наши ржцѣ (т. е. въ ржцѣтѣ на раята-християни) за да ги владѣемъ и слѣдъ покоряването на страната ни отъ завоевателя — Султанъ, дори до днесъ тъй, както сме ги владѣли и по прѣди. Данъцитѣ „Джизие“ и други, съ които ние, монаситѣ, сме обложени, редовно сме ги изплащали на правителството и то всѣка година. Мѣстнитѣ, обаче високопоставени сановници и управители искатъ, по единъ насиленъ начинъ, съ бюрултии и съ мураселета, да изискватъ и да взиматъ отъ нашия монастиръ другъ новъ данъкъ, нареченъ „Тефтишъ Хакки акчеси“, подъ прѣдлогъ, че ние сме ужъ поправяли и ремонтирали тоя нашъ монастиръ. Тоя данъкъ се взима отъ насъ съ насилие, и до като тоя данъкъ не го получатъ отъ насъ — то реченитѣ високо поставени чиновници не се смиряватъ и не ни оставятъ на миръ и спокойствие. За това ние се оплакваме прѣдъ васъ, господинъ войводо, съ молба да ни издѣйствувате отъ прѣстолния градъ единъ новъ височайши царски актъ. По силата на тоя царски актъ за напрѣдъ тѣ, насилницитѣ, не ще могатъ и не ще смѣятъ да ни принуждаватъ и да ни изискватъ на сила да изплащаме такъвъ незаконенъ данъкъ“.

Молбата на реченитѣ монаси, споредъ както тя е изложена по-горѣ, се прие и заслужава да се уважи, защото твърдението ѝ е вѣрно, а положението на монаситѣ е плачевно Това тѣхно положение азъ отблизу изучихъ и го провѣрихъ. Затова осмѣлявамъ се да я проводя въ славната столица до императорския даванъ, и да ходатайствувамъ, щото тази молба да се уважи и на просителитѣ да се имъ издаде новъ височайши царски актъ, тъй като мо-

тивитѣ за тѣхното оплакване сѫ основавать на вѣрность и справедливость, а още и тѣ почиватъ на постановленията на шерията.

Заповѣдь и повеление зависи отъ императорския диванъ.

9 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-ахжръ, 1215 година отъ егира (17 октомври 1808 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Ислямъ. войвода на Дупнишката каза.

(М. П.) Мехмедъ Ислямъ.

83.

АКТЪ

3 Шевалъ 1215 г. отъ егира (6 Февруари 1801 г. Р. Хр.).

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Монаситѣ, които живѣятъ въ извѣстния Рилски монастирь, въ планината Рила, Дупнишка каза, сѫ били обложени още отъ стара врѣме съ данъкъ и сѫ плащали данъкъ за „метохъ“ „метох-акчеси“. Сумата на тоя данъкъ днесъ напълно получихъ. За удостовѣрение на това издавамъ настоящия записъ.

3 Шевалъ 1215 год. отъ егира (6 Февруарий 1801 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Али.

84.

АКТЪ

15 Зил-хидже 1215 г. отъ егира. (17 Априлъ 1801 г. Р. Хр.).

Данъкътъ „Испенчъ“, съ който сѫ обложени монаситѣ отъ Рилскиятъ монастирь, годишно възлиза, съгласно съ новата императорска заповѣдь, на гроша 250. Словомъ двѣстѣ и педесеть гроша.

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Възъ основа на единъ старъ обичай, който има сила на законъ, монаситѣ отъ Рилския монастирь сѫ били длъжни да заплащатъ данъка „Испенчъ“, за тази 1215 год. отъ егира сумата (250) двѣстѣ и педесеть гроша. Тази сума 250 гроша ми я брои на-

пълно, за смѣтка на монаситѣ отъ Рилския монастирь, Никола Кранта. За удостоверение на това издава му се настоящия записъ.

15 день отъ мѣсецъ Зил-хидже 1215 годин отъ егира. (17 Априлъ 1801 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Войвода на градъ Дупница.

(М. П.) Мехмедъ Али.

85.

АКТЪ.

14 Сеферъ 1216 г. отъ егира (15 Юний 1801 год.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Ние, за тази 1216 год. отъ егира, сме управители — мютевелии на свещената джамия, посветена отъ Гази Али бея въ градъ „Сушица", нахия „Гиопска" Пловдивска каза. Кицо, синъ на Терзи Спасъ, притежава въ махалата *„Шахиново"*, подвѣдомствена подъ града Сушица*) една къща съ дворно мѣсто отъ около двѣ и половина лѣхи, състояща се: отъ една стая, единъ хаятъ и градина, насадена съ плодородни дървета. Тази кѫща граничи: отъ една страна — съ кѫщата на Гино Янковъ, отъ друга — кѫщата на Христо Огуллари, отъ трета — друга кѫща на шивача Кицо, а отъ четвърта — съ частенъ пѫть. Тази своя кѫща речения Кицо продаде доброволно за *деведесеть и петь гроша* на Калпакчи Цано и на съпругата му Мерджана. Поменатитѣ купувачи купиха за горѣозначената сума тази кѫща, завладѣха я и заплатиха на продавача напълно стойностьта ѝ — деветдесеть и петь гроша.

Слѣдъ това реченитѣ купци се явиха прѣдъ насъ и поискаха да имъ издадемъ надлежната тапия.

Ние, въ качеството си на мютевелии на речения вакъфъ, и, съгласно съ канона, като получихме митото за тапия наречено, „Ресуми-Тапу", позволихме имъ да я притежаватъ. За удостоверение на това и за да не имъ се прѣпятствува въ владението на тази кѫща — нито отъ насъ, нито отъ други лица, — издадохме на реченитѣ купувачи настоящия тапийски актъ.

14 Сеферь 1216 г.)15 Юний 1901 г.)

(Подп.) Мютевелия на вакфираната свещена джамия: Есесъ-Саидъ Мустафа.

(Под.) Сѫщо Мютевелия на сѫщия вакъфъ Ессь-саидъ Мехмедъ,

---

*) Градътъ „Сушица", споредъ едно вакъф-наме, се твърди, че се именувалъ въ XIV ст. сегашния градецъ Карлово.

86.

АКТЪ.

6 Мухаремъ 1217 г. отъ егира (30 Априлъ 1802 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ да се напише и издаде поради слѣднята причина:

Бившиятъ егуменъ на Рилския монастирь отецъ Герасимъ бѣ взелъ въ заемъ за тази 1217 год. отъ егира отъ баща ми Мустафа ага, сумата триста и трийсетъ гроша. Тази сума сега азъ напълно я получихъ отъ пълномощницитѣ-монаси на речения монастирь отецъ Игнати и отецъ Иосифъ. Отъ сега за напрѣдъ дори до днесъ, т. е. до датата на настоящия актъ — всичко каквото имахме да взимаме — било лично отъ монаситѣ на Рилския монастирь, било отъ самия монастирь, — сме си получили напълно и вѣмаме нищо да взимаме, При това явявами, че нито азъ, нито баща ми Мустафа ага нѣмаме и не ни остава какво годѣ даване-вземане съ монаситѣ отъ Рилския монастирь; всичко, каквото сме имали до сега, до пара сме си наплатили. Въ случай, че би се появилъ въ насъ нѣкой тѣхенъ записъ, — то тоя подобенъ записъ да се счита за невалиденъ и да не се дѣйствува по него, нито прѣдъ сжда, нито прѣдъ друга нѣкоя власть. За удостоверение на това давамъ му настоящия записъ.

6 Мухаремъ 1217 година отъ егира. (30 Априлъ 1802 год. отъ Р. Хр.).

(Под.) Спахия: Мехмедъ Салихъ отъ Разлогъ и баща му Мустафа.

(М. П.) Мехмедъ Салихъ.

Свидѣтели: Еминъ Ефенди, войвода на градъ Дупница, Шейхъ Сулеймань Ефенди, Дервишъ Хаджи Хасанъ ага.

87.

АКТЪ

20 Мухаремъ, 1220 г. отъ Егира (8 Априлъ 1805 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната;

Сейдъ-Османъ ага, синъ на Сеидъ Абединъ ага, житель отъ градъ Джумая, притежава една ливада, лежаща въ селото Стобъ, Дупнишка каза, чието управление за тази 1220 годинаотъ егира, като нашъ тимарь, съ височайши царски бератъ е възложено задружно върху насъ. Тази ливада, която дава петь коля сѣно, граничи съ слѣднитѣ съсѣди: отъ една страна — ливадата на Ха-

джи Османъ Бей, отъ друга — ливадата на Ибрахимъ ага, заимищъ на селото Рила, отъ трета — воденичнията язъ на селото Пороминъ, а отъ четвърта — ливадата на Мехмедъ бей. Поменатиятъ Сейдъ-Османъ ага, заяви, че тази своя ливада, която му дава приходъ отъ околс петь кола сѣно, доброволно я отстжпи и завѣща на вакъфа — на Рилския монастирь; той прѣдаде въ ржцѣтѣ на егумена на този монастирь отецъ Иосифъ за да я завладѣе. Послѣдниятъ я прие и я завладѣ. А отъ сега за напрѣдъ казаната ливада ще се владѣе отъ монаситѣ на Рилския монастирь и ще се счита за собственность на монастиря.

Ние, въ качеството си на забитъ на казаното село, и, съгласно съ стария канонъ, като получихме правото си за тапия, издадохме имъ настоящия тапийски актъ съ условие, че тѣ ще изплащатъ всѣка година на чиновника по земитѣ законния десятъкъ. Слѣдователно за напрѣдъ поменатитѣ монаси ще могатъ свободно да владѣятъ тази ливада безъ да има другъ нѣкой право — нито отъ насъ, нито отъ други външни лица — да имъ прѣпятствува въ владѣнието на тази ливада. — 20 Мухаремъ 1220 г. (8 Априлъ 1805 г. Р. Хр.).

(Подп.) Владѣтель: Исмаилъ.

(М. П.) *Исмаилъ.*

(Подп.) Владѣтель: Мехмедъ;

Замѣстникъ-владѣтель: Молла-Али.

88.

АКТЪ.

3 Джемази-юл-ахжръ 1220 г. (17 августъ 1805 г.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Азъ, въ качеството си на Дупнишки воевода и за смѣтка на държавната хазна, взехъ на трети день отъ мѣсецъ Джемази-юл-ахъръ, 1220 г. отъ егира въ заемъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь петь хиляди (5,000) гроша, които ни бѣха нуждни за издържка на общото вилаетско управление. На Димитровъ-день, когато между раята се разхвърляше разходътъ за настоящата 1220 г. отъ егира (1805 г. сл. Р. Хр.), прѣдвидѣ се и горната сума (отъ 5000) и тя биде внесена като разходъ въ тефтеря, който бѣ официално и надлежно подписанъ и регистриранъ. Срѣщу нея сума се прѣхвърлиха всички вземания, които хазната има да събира както отъ раята, живѣеща въ Дупнишката каза въ махалата „Варошъ“ така и отъ онази, живуща въ селата Рила и Бобошево. Така отъ раята на

Вароша хазната има да взема 2,500 гроша, а отъ оная на Рила — 1250 и на Бобошево — 1250. Това наше прѣхвърляне се прие доброволно съ пълно съгласие отъ страна на Рилскитѣ монаси. Поради това щомъ се събере казаната сума отъ раята, живуща въ махалата „Варошъ“ и онази на раята, живуща въ селата Рила и Бобошево, то смѣтката ни ще се уравни, а слѣдъ туй и настоящиятъ ни записъ ще се анулира окончателно.

3 Джемази-юл-ахѫръ 1220 г. (17 Августъ 1805 г. Р. Хр.).

Подп.: Дупнишки воевода: Еминъ ага. (М. П.) Еминъ.

89.

АКТЪ.

15 Реджебъ 1220 г. отъ егира (28 септември 1805 г.).

Тоя актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Кѫшлата, (гората, пазбището), наречена „Джамбовица“, която прѣзъ тази 1220 год. отъ Егира я владѣемъ, продадохъ я подъ наемъ на монаситѣ отъ Рилския монастиръ за сумата 50 гроша, съ срокъ за половинъ година. Поменатитѣ монаси взеха подъ наемъ горѣказаната гора и иматъ пълно право да я владѣятъ отъ Димитровъ-день дори до Гюргиовъ-день безъ да имъ се прави нито отъ наша страна, нито отъ друга страна — каквото и да би било прѣпятствие въ владѣнието.

15 Реджебъ 1220 год. отъ Егира (28 септември 1805 год.).

Под.: Касъмъ Спахия, живущъ въ гр. Дупница.

(М. П.) Касѫмъ.

90.

АКТЪ.

25 Мухаремъ 1221 г. отъ егира (9 Мартъ 1806 год. Р. Хр.).

Този актъ се написа по слѣдната причина:

Монахътъ отецъ Соколъ, житель отъ село *Липецъ* подвластно подъ мукатата на Паланка, чиято управа за тази 1221 г. отъ егира е възложена върху насъ, е билъ притежатель на една градина отъ около единъ уврѣтъ, лежаща въ самото село заобиколена съ съсѣди: ридътъ, градината и воденицата на Витанъ, и отъ общия пѫтъ Сѫщиятъ отецъ Соколъ притежава и една развалена

кѫща, наречена „Вирањ мензили“, лежаща близу до градината. Поменатиятъ отецъ Соколъ завѣща и даде доброволно тази си градина и кѫщата си на вакъфа на — Рилския монастирь. Слѣдъ това той, отецъ Соколъ, се яви при насъ и поиска да му издадемъ позволително за да ги владѣе речения монастиръ като свой имотъ. Азъ, като управитель на поменатото село, слѣдъ като получихъ митото си, съгласно съ стария законъ, — издадохъ му настоящия позволителенъ актъ. При това той се задължава да изплаща всѣка година законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. За напрѣдъ нито ние, нито други хора, нѣмаме право и не ще можемъ да прѣпятствуваме на Рилския монастиръ за да владѣе тоя имотъ.

25 Мухаремъ 1321 г. (9 Марта 1806 год. Р. Хр.)

Под. Мехмедъ Еминъ, войвода и забитинъ на мукатата (нахията) Паланка (Баланечка).

91.

АКТЪ

17 Ребби-юл-евелъ 1222 год. отъ егира (14 Май 1807 год.).

Да се издаде и напише този актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ *Стоянъ*, житель отъ село *Рила*, притежава прѣзъ тая 1222 год. въ землището на сѫщото село едно лозе около два уврата съ граници: отъ една страна — лозето на Соколъ отъ селото *Стобъ*, отъ друга — лозето на попъ Мартинъ, отъ трета — лозето на Младенъ, а отъ четвърта — общиятъ пѫть Поменатиятъ Стоянъ продаде това свое лозе за четиредесеть гроша на монаситѣ отъ Рилския монастиръ; тѣ го купиха и приеха, и заплатиха на продавача стойностьта отъ четиредесеть гроша.

Ние като владѣтели на тѣзи земи, издадохме на реченитѣ монаси настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ — нито ние нито други външни лица — нѣмами право да прѣпятствуваме и да нарушаваме владѣнието имъ.

17 Ребби-юл-евелъ 1222 год. отъ егира (14 Май 1807 год. Р. Хр.).

(Подп.) Ибрахимъ спахия.

(М. П.) Ибрахимъ.

92.
АКТЪ.

1 Мухаремъ 1223 г. отъ егира (16 Февруарий 1808 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ Атанасъ Петковъ притежава слѣднитѣ двѣ ниви: а) нива отъ около единъ уврать, лежаща въ землището на селото Дереджикъ, Татаръ-Пазарджикска каза, която се намира подъ вѣдомството на Банско, чието управление за тази 1213 год. отъ егира е възложена върху насъ. Съсѣди на тая нива сж: отъ една страна — Пейчовата нива, отъ друга — нивата на поповия синъ Теодоръ, отъ третя — нивата на Кавалджи Кольо, а отъ четвърта — нивата на Петъръ Каменарътъ; б) нива, въ сжщата мѣстность отъ около $3^1/_2$ урата, при съсѣди: отъ една страна— нивата на барутчи Спасъ, отъ друга — нивата на Ташо, а отъ третя — общиятъ пжть. Поменатиятъ притежатель — Атанасъ днесъ доброволно продаде тѣзи свои двѣ ниви за тридесетъ и шесть (36) гроша на табакътъ Уста Мустафа, жителъ отъ градъ Пазарджикъ, който ги купи и прие. Подирь това купецътъ, — Уста Мустафа поиска отъ насъ да му издадемъ надлежния тапийски актъ. Ние, съгласно съ стария законъ и въ качество на Забитинъ, като получихме правото за тапия, издадохме му настоящия крѣпостенъ актъ, нареченъ „Забит-наме", съ условие, че той ще изплаща всѣка година на чиновника законния десятъкъ. Слѣдователно отъ сега за напрѣдъ, освѣнъ той, другъ никой нѣма право — нито отъ насъ, нито друго външно лице — да му се намѣсваме и да му прѣчиме въ владѣнието.

1 Мухаремъ 1223 год. отъ егира (16 Февруарий 1808 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Ел-Хаджи Али, замѣстникъ на Ес-саид-Ибрахимъ ага, управитель на Татаръ-Пазарджикъ.

(М. П.) Ел-Хаджи Али.

93.
АКТЪ

20 Сеферъ, 1223 г. отъ Егира (6 Априлъ 1808 г. отъ Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Ние, като тимариоти, задружно притежаваме прѣзъ тази 1223 г. отъ егира селото *Кочариново* (Узунджиларъ), Дупнишка каза. Капамаджията Петко отъ село *Бобошево*, въ землището на

това село притежава нѣколко ливади. Една отъ тѣхъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „близу кълдъръма“ и има слѣднитѣ граници: отъ една страна — ливадата на Карпузъ Хасанъ Ага, отъ друга — ливадата на Саидъ-Ага, отъ третя — нивата на Хаджи-Арифъ Ага, а отъ четвърта — общиятъ пѫть. Тази своя ливада, която произвежда 10 (десеть) кола сѣно, реченията Петко я продаде за 40 гроша по днешния курсъ на паритѣ на егумена на Рилския монастирь отецъ Иосифъ.

Послѣдниятъ прие и купи тази нива, споредъ както е изложено по-горѣ. Ние, възъ основа на стария канонъ, получихме митото за тапията, сѫщо и сумата за другитѣ налози. Слѣдъ това ние му издадохме настоящия тапийски актъ. Поменатиятъ отецъ Иосифъ се задължи при това, че ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ не само законния десетъкъ, но и налозитѣ наречени „ресуми-урфие“. Никой отъ насъ, — нито други вънкашни лица — нѣмаме право да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието.

20 Сеферъ, 1223 г. отъ Егира (6 Априлъ 1808 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: владѣтель Ибрахимъ Ага.

Подп.: владѣтель-намѣстникъ Мехмедъ.

Подп.: владѣтель-намѣстникъ Зулфикяръ.

94.

АКТЪ.

25 Мухаремъ 1224 год. отъ егира (16 Февруарий 1809 год.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Селото Таш-Кесре Дупнишка каза, което влиза въ числото на нашитѣ тимариотски села, чието управление съ височайши царски бератъ за тази 1224 г. отъ егира е възложена върху насъ. По-прѣди въ прѣдѣлитѣ на това село лежеше една ливада за посѣване на конопъ; тази ливада бѣ завѣщана, като вакъфъ на Рилския монастирь. Но отъ петнайсеть години насамъ, тази ливада е останала запустена (махлюлъ), необработена и не се владѣе отъ никого. Попъ Матей се яви прѣдъ насъ и поиска да му я дадемъ съ право на тапия, за да я завѣщае на Рилския монастирь. Въпросната ливада е давала по-прѣди около трийсеть коля сѣно, и лежи при слѣднитѣ съсѣди: отъ едиа страна — ливадата на кятипъ Мехмедъ ага, отъ друга — ливадата на Яно отъ село Бобошево, отъ трета — ливадата на Кулли Оглу Хафафъ Мустафа Беше отъ градъ Дупница, сѫщо и Али ага, а отъ четвъртата — съ рѣка.

Ние, въ качеството си на забитинъ и съгласно съ царския канонъ, издаваме му настоящия тапийски актъ; за да не може никой — нито отъ наша страна, нито отъ друга — да му прави прѣпятствия въ владѣнието на тази ливада.

25 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1224 год. отъ егира (28 Февруарий 1809 г. Р. Хр.).

(Подп.) Хюсеинъ спахия.

(М. П.). Хюсеинъ спахия.

95.

АКТЪ

24 Сеферь 1225 г. отъ егира (20 мартъ 1810 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Притежавамъ едно наше собствено лозе около два уврата, лежаще въ мѣстностьта, наречена „срѣщу селото", въ територията на с. Рила, Дупнишка каза. Това село влиза въ веригата на нашитѣ села, които се намиратъ подъ нашия спахийски тимаръ, чиято управа за тази 1225 год. отъ егира, е възложена върху насъ. Границитѣ на това лозе сж: отъ една страна лозето на монаситѣ, отъ друга — кжщата на Бичакчията, отъ трета — лозето на Мариямъ Хекимъть, а отъ четвърта — общиятъ пжть.

Това наше лозе продадохме доброволно днесъ срѣщу четиридесеть грош̀а, на отецъ Иосифъ, монахъ отъ Рилския монастирь и живущъ въ сжщото село. Купувачътъ отецъ Иосифъ, при приемането и завладѣването на това лозе, се задължи да изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, така сжщо и налога, наречень „Ресуми урфие". Ние въз основа на стария царски канонъ, като приехме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой нѣма право — нито ние, нито други външни лица — да му прѣпятствуваме и нарушаваме владѣнието на това лозе.

24 день отъ мѣсецъ Сеферъ 1225 г. отъ егира (20 мартъ 1810 год. отъ Р. Хр.).

Под.: Сюлейманъ, спахия на с. Рила.

(М. П.) Сюлейманъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

96.

АКТЪ.

2 Ребби-юл-евелъ 1225 г. отъ егира (25 Априлъ 1810 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Степанъ Кара-Али притежава една ливада, която дава доходъ около десеть коля сѣно, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Чокаларитѣ", въ границитѣ на селото Стобъ, Дупнишка каза, чиего управление съ височайши царски бератъ, за тази 1225 год. отъ егира го владѣемъ, като нашъ тимаръ. Четиритѣ съсѣдни граници сж: отъ една страна — Ангеловата ливада, отъ втора— ливадата на Златко, отъ трета — гора (орманъ), а отъ четвърта — общиятъ пжть. Поменатиятъ Степанъ съ пълния си здравъ разумъ и по доброволенъ начинъ продаде тази своя ливада за петдесеть гроша на Чорбаджи Мано Ханджията, житель отъ махалата Варошъ, въ градъ Джумая. Слѣдъ това купувачътъ, речениятъ Мано, се яви при насъ и поиска да му издадемъ тапийски актъ за тази ливада. Ние, възъ основа на стария законъ, като получихме слѣдуемото ни се право за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ. При това той се задължи да изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, а тъй сжщо и налога, наречень „Ресуми-урфие". За напрѣдъ никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица — да му правимъ прѣпятствие въ владѣнието на тази ливада.

2 Ребби-юл-ахъръ 1225 година отъ егира (25 Априлъ 1810 година отъ Р. Хр.).

(Подп.) Мехмедъ спахия: (М. П.) Мехмедъ.

(Подп.) Владѣтель-управитель: Ес-саидъ Ахмедъ.

(М. П.) Ахмедъ.

Свидѣтели: Замѣстникъть Ибрахимъ ага Али-Деде, Кул-Мустафа Мехмедъ Беше, Мустафа Зейнуллахъ Ходжа и др.

97.

АКТЪ.

22 Мухаремъ, 1226 г. отъ егира (5 Февруари, 1811 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Алемдаръ Османъ Хаджи Мемо-Заде, житель отъ градъ Дупница, притежава една ливада, която дава годишно приходъ

около шесть коля сѣно, лежаща въ мѣстностьта, наивлема „Самурь-Ханъ Алти“, въ прѣдѣлитѣ на Дупнишката муката, чието управление за 1226 г. отъ егира е възложено съ височайши бератъ върху насъ. Съсѣдитѣ отъ четиритѣ страни сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Хаджи Мемо-Оглу Сюлеймань, отъ друга — ливадата на Кръклянъ Стамо отъ двѣ страни, а отъ четвърта — съ обществения пжть. Реченията Османъ бѣ опълномощилъ отъ своя страна за свой пълномощникъ Мутавчи Сулеймань Беше, за да продаде тази му ливада. Пълномощното е било легализирано отъ сжда съ показанията на свидѣтелитѣ: Дервишъ Ахмедъ-Налбантъ Алиевъ и Мутафъ Ибрахимъ Дервишовъ. Поменатиятъ пълномощникъ Сулеймань Беше продаде и отчужди ливадата на довѣрителя си за сто и шейсеть гроша на монаситѣ-калугери отъ Рилския монастирь. Купцитѣ-калугери купиха и завладѣха тая ливада, изплатиха стойностьта ѝ, слѣдъ което тѣ поискаха отъ насъ позволение за да имъ издадемъ надлежния актъ за право на владѣние.

Съгласно съ царския законъ, ние като приехме отъ монаситѣ митото (ресъмътъ) за тапията, издадохме имъ настоящиятъ тапийски актъ. Прочее, тѣ като изплащатъ всѣка година на надлежния чиновникъ по земитѣ, както законния десятъкъ, а тъй сжщо и установенитѣ обикновени налози, — позволява имъ се свободно да я притежаватъ и владѣятъ, безъ да имъ се прѣпятствува — нито отъ насъ, нито отъ други нѣкои външни лица — въ владѣнието на тая ливада.

22 Мухаремъ, 1226 г. отъ Егира (5 Февруарий 1811 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Сулеймань, войвода на Дупнишката муката.

93.

АКТЪ.

6 Сеферъ 1226 г. отъ егира (13 Февруарий 1811 отъ г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Али Сулеймановъ, житель отъ махалата „Чаушъ Махалеси“, притежава една нива, която обема около дванадесеть кутли сѣме, лежаща въ мѣстностьта, наивваема „Каваклия“, Дупнишка муката, чието управление съ височайши царски бератъ за тази 1226 год. отъ егира, е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ и границитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Кръклянъ Стамо, отъ друга — нивата на Бекиръ ага Задерелий, отъ трета — калугерската нива, а отъ четвърта — хендекътъ. Поменатиятъ Али продаде тая своя нива за осемдесеть и петъ гроша на мо-

наситѣ-калугери отъ Рилския монастирь. Послѣднитѣ, слѣдъ като купиха и взеха тази нива, поискаха отъ насъ позволение за право на притежание. Ние, съгласно съ закона, като получихме отъ реченитѣ монаси митото (налога) за тапията, издадохме имъ настоящия крѣпостенъ актъ. При това монаситѣ се задължиха да плащатъ всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ на нивата, а тъй сѫщо и налога, нареченъ „Ресуми-урфие". За напрѣдъ нѣмаме право — нито сами ние, нито други нѣкои лица — да се намѣсваме въ ступанството на тая нива, нито да нарушаваме владѣнието ѝ.

6 Сефѣрь 1226 година отъ егира (13 Февруарий 1811 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Сулейманъ, войвода на Дупнишката муката.

(М. П.) Сулейманъ.

99.

АКТЪ.

15 Мухаремъ 1230 отъ егира (15 Декемрий 1814 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Монахътъ отецъ Кирилъ на 15 Мухаремъ 1230 година отъ егира[1]), купи съ вакъфскитѣ пари на Рилския монастирь кѫщата на християнина Мавро Лорено, лежаща въ махалата Токчи, въ градъ Сливенъ. Продавачи на мѣстата, които стоятъ около тая кѫща, сме ние, долуподписанитѣ. — „Ние, доброволно продадохме на речения отецъ Кирила своитѣ си кѫщни мѣста, стойностьта на които, една часть получихме въ брой, а друга — подарихме за спасение на нашитѣ души, завѣщахме на вакъфа за въ полза на самия Рилски монастирь сега, когато всички ние бѣхме се събрали заедно, излѣзе измежду насъ първъ отъ насъ, а именно кираджията Миленко и каза слѣдното: „азъ продадохъ мѣстото си за 120 гроша на отецъ Кирила. Отъ тая сума получихъ въ брой само 45 гроша, а останалитѣ 75 гроша завѣщавамъ, за спасението на душата ми, въ полза на вакъфа на речения монастирь". Вториятъ отъ насъ стопанинъ — Делчо Кирь-Янаки изповѣда и каза така: „доброволно продадохъ имота си за 300 гроша на отецъ Кирила. Отъ тая сума азъ взехъ отъ купувача само 150 гроша въ брой, а останалитѣ 150 гроша и азъ, за спасение на душата ми, завѣщахъ въ полза на речения монастирь". Третиятъ продавачъ бѣ Ахмедъ ага барутчията; той изповѣда и каза слѣдното: „Азъ доброволно продадохъ за 68 гроша

[1]) 15 Мухаремъ 1230 год. отъ егйра — 16 Декемврий 1814 г. Р. Хр.

своето си кѫщно мѣсто на отецъ Кирила. Стойностьта му напълно получихъ въ брой отъ речения отецъ Кирилъ".

Християнинътъ Георги, синъ на Занко каменарътъ (ташчията), се яви и изповѣда слѣдното: „Продадохъ доброволно кѫщното си мѣсто за 150 гроша на отецъ Кирила. Послѣдниятъ ми брои въ готови пари 100 гроша, а остатъка — 50 гроша ги подарявамъ и завѣщавамъ на Рилския монастирь".

Делйо Киръ-Тотовъ заяви и изповѣда слѣдното: „Азъ доброволно продадохъ кѫщното си мѣсто на отецъ Кирила за 200 гроша. Отъ тая сума речениятъ монахъ отецъ Кирилъ ми брои въ готови пари само 30 гроша, а останалитѣ 170 гроша ги подарявамъ и завѣщавамъ на монастиря „Св. Иванъ".

Християнинътъ Драганъ заяви и изповѣда така: Продадохъ доброволно кѫщното си мѣсто на отецъ Кирила за 100 гроша. Тая сума, всичката, я подарявамъ и завѣщавамъ на Рилския монастирь".

Настоящиятъ записъ се написа и състави въ присѫтствието на всички съсѣди, които доброволно дадоха своето съгласие и се подписаха. Освѣнъ това продавачитѣ и завѣщателитѣ заявиха слѣдното: „Ние, които доброволно продадохме горѣозначенитѣ кѫщни мѣста, заявяваме, че не ни остава да взимаме отъ купувача имъ отецъ Кирила нито една пара, нито една ботка. А настоящиятъ продавателенъ записъ, слѣдъ като го подписахме въ присѫтствието на свидѣтелитѣ, врѫчихме го на речения монахъ отецъ Кирила, за да неможе никой — нито отъ насъ, нито отъ други лица да му прѣпятствуватъ въ владѣнието му.

(Подп.) Милко; (Подп.) Петко; (Подп.) Барутчи Ахмедъ ага; (Подп.) Георги; (Подп.) Тото; (Подп.) Драганъ.

Свидѣтели-християни: Атанасъ Чобанъ; Абаджи Гане; Абаджи Стефко; Абаджи Тодоръ; Чобанъ Стать; Абаджи Драганъ; Чаракчи Щерю; Япаджи Зафировъ; Ешекчи Стефчо, Абаджи Цане; Долапчи Мито; Абаджи Иванъ; Абаджи Гендо; Терзи Мито.

А отъ махалата „Мангъръ" сѫ слѣднитѣ свидѣтели християни: Терзи Атанасъ; Абджи Стоянъ; Кюркчи Мито и др.

Свидѣтели-мюсулмани: Имамъ Зааде, Имамъ Мехмедъ Ефенди, Узунъ Исмаилъ ага Али Ефенди-Зааде Молла Мехмедъ; Оглумъ Ахмедъ.

Ето сумитѣ, които отецъ Кирилъ е броилъ на продавачитѣ:

1)	45	гроша
2)	150	„
3)	68	„
4)	100	„
5)	30	„
	393	гроша.

Словомъ триста и деведесеть и три гроша.

100.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1231 г. отъ егира (26 Ноември 1815 год. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Въ 1231 год. отъ егира, селото Тетевенъ, Златишка каза, въ Румелия, като мухата е завѣщано на свещения вакъфъ отъ приснопоменатия Ел-хаджи Гефхеръ Халь-султанъ, който е погребенъ близо до джамията „Св. София", въ гр. Цариградъ.

Въ сѫщото село Тетевенъ, въ махалата „Попъ Георги" лежи една кѫща, която се притежаваше отъ Пело Игнатовъ. Послѣдният се помина безъ да остави свои наслѣдници мѫжки чада. Границитѣ на тая кѫща сѫ: отъ една страна — метохътъ на вакъфа, отъ друга — кѫщата на Хаджи Стоенчо, отъ трета — кѫщата на Ненко Атанасовъ, а отъ четвърта — рѣка.

Иванъ Торлакътъ отъ сѫщото село, имаше да взима отъ покойния Пело Игнатовъ 30 гроша. За тоя си искъ той поиска да му се продаде тази негова кѫща. За купецъ, срѣщу 30 гроша на тази кѫща, се яви Рако Стояновъ, който поиска да я купи и да му се издаде както за кѫщата, тъй сѫщо и за три-четири дървета, които бѣха посадени въ двора на тази кѫща, единъ тапийски актъ.

Ние, въ качеството си на войвода-управитель на селото Тетевенъ, възъ основа на стария законъ, като получихме митото за тапия, издадохме на Рако Стояновъ настоящата тапия, за да може за напрѣдъ да я владѣе и притежава, безъ да има нѣкой право — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица — да му се прави прѣпятствие въ владѣнието на тази кѫща.

5 Мухаремъ 1231 год. отъ егира. (26 Ноември 1815 год. отъ Р. Хр.).

(Под.) Ел-хаджи Хюсеинъ ага, войвода на селото Тетевенъ.

(М. П.) Хюсеинъ,

Свидѣтели: Молла Ибрахимъ, отъ селото Летешница, Гачо Становъ, Търчко Вълковъ, Пело Николовъ, Йото Тодоровъ, Иванъ Торлакъ, Черно Опрѣновъ.

Забѣлѣжка. По въпроса за мѣстото и кѫщата, обозначени вжтрѣ въ текста на тапията, бѣ подигнатъ прѣдъ мене процесъ. Но понеже отъ свидѣтели се доказа, че този имотъ принадлежи на Рако Стояновъ, който има право да я владѣе, — то за туй процеса прѣкратихъ и тукъ на това мѣсто, удостовѣрявамъ съ подписа си, че тоя имотъ е на Рако Стояновъ и никой нѣма право да му прѣпятствува въ владѣнието.

1234 год. отъ егира, или 1818 год. отъ Р. Хр.

(Подп.) Ибрахимъ, войвода на селото Тетевенъ.

(М. П.) Ибрахимъ Ибни Хаджи Махмудъ.

101.
АКТЪ.

3 Мухаренъ 1232 г. отъ егира (11 Ноемврий 1816 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Християниньтъ Стоянъ владѣе и притежава едно пазбище съ два егрека, лежащи въ гората, наречена „Ризовица“, която гора прѣзъ тая 1232 г. отъ егира владѣемъ. Владѣтельтъ Стоянъ, заедно съ нашитѣ дѣлове, които ние притежаваме тамъ, иска да прѣобърне тази своя гора на ливади, а въ замѣна на това да ни изплаща годишенъ приходъ отъ трѣвитѣ на тѣзи ливади. Ние се съгласихме и му позволихме, като му дадохме и настоящето тескере. За удостовѣрение на това ние за напрѣдъ не ще изискваме отъ речения Стоянъ нито правого за данъка „ресуми-тияръ“, което ни се слѣдваше до сега отъ двата егреци и отъ пазбището, лежаще въ границитѣ на нашата гора. Не ще изискваме сѫщо другъ какъвто и да било данъкъ отъ ливадитѣ, който ни се припада намъ. Защото тази гора, егреци и ливади ставатъ пълна собственость на речения Стоянъ, който може да се разпорежда съ тѣхъ, както си ще, безъ да има нѣкой да му прѣпятствува въ владѣнието.

3 Мухаремъ, 1232 г. отъ Егира (11 Ноемврий 1816 година отъ Р. Хр.).

Подп.: Ибрахимъ Гюлдурелъ.

Подп.: владѣтелка Шерифъ Хатунь, дъщеря на Гюлдурелъ.

Подп.: владѣтелка Зюхра Хатунъ, дъщеря на Гюлдурелъ.

Свидѣтели: Чуль Сулейманъ, Кафеджи Абдур-Рахманъ.

102.
АКТЪ

23 Ребби-юл-ахъръ 1234 г. отъ егира (9 Януари 1819 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Сумата двѣстѣ гроша, която Юсуфъ Дебранецътъ имаше да взима за настоящата 1234 год. отъ егира отъ Рилскиятъ монастирь, азъ получихъ напълно отъ отецъ Агапия, който е сѫщо монахъ на речения монастирь. За напрѣдъ, азъ нѣмамъ нищо да взимамъ отъ речения монастирь, тъй като всичко което

имахъ да взимамъ и да давамъ съ речения монастирь, се наплатихме.

23 Ребби-юл-ахъръ 1234 година отъ егира. (9 Януарий 1819 година отъ Р. Хр.)

Подписи: Сарачъ Али отъ градъ София, Джаферъ ага, Елхаджи Али ага.

103.

АКТЪ.

1 Мухаремъ, 1235 г. отъ Егира (7 Октомврий, 1819 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ (кюфре) Дельо, родомъ отъ селото Дереджикъ, а сега житель на градъ Татарь-Пазарджикъ, притежава една ливада отъ около двѣ (2) лѣхи, съ двѣ посадени въ нея крушови дървета, лежаща въ селото Дереджикъ, подвѣдомствено подъ нахията „Кара-Бунаръ", Татарь-Пазарджикска каза, чието управление за тази 1235 г. отъ Егира е въаложено като „илтизамъ" върху насъ. Границитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Гергина, отъ друга — лозето на Узунъ-Ахмедъ Алемдаръ, а отъ третя — рѣката (дере). Поменатиятъ Дельо, съ пълния си здравъ умъ, продаде тази своя ливада съ двѣтѣ й крушови дървета за 20 гроша на Табакъ Уста Мутти, отъ когото стойностьта той получилъ напълно. Слѣдъ това поменатиятъ Уста Мутти поиска отъ насъ да му издадемъ тапийски актъ. Ние, съгласно съ стария царски законъ, и въ качеството ни на забитинъ, като получихме правото за тапия, издадохме му тоя тапийски актъ, съ условие, че той ще изплаща на чиновника законния десетъкъ. Слѣдователно отъ сега за напрѣдъ никой нѣма право — нито нѣкой отъ насъ, нито друго нѣкое външно лице — да се намѣсва и прѣчи въ владѣнието.

1 Мухаремъ, 1235 г. отъ егира (7 Октомврий, 1819 год. отъ Р. Ха.).

Подп.: Ел-Хаджи Мустафа, управитель на страната.

(М. П.) Мехмедъ Мустафа.

104.

АКТЪ.

16 Мухаремъ 1235 г. отъ егира (13 Октомврий 1820 г. отъ Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Димитъръ Тодоровъ притежава двѣ ниви, отъ около 12 уврати, лежащи въ прѣдѣлитѣ на с. Рила, Дупнишка каза. Това село влиза въ списъка на нашитѣ тимариотно-спахийски села, чието управление, съ височайши царски бератъ за тази 1236 г. отъ егира ние притежаваме. Поменатиятъ Димитъръ доброволно и съ здравъ разумъ завѣщ, подари и вакфира тѣзи свои двѣ ниви на Рилския монастиръ. Егуменътъ на тоя монастиръ прие и завладѣ завѣщанитѣ ниви, като имотъ на сжщия монастиръ. Слѣдъ това той поиска отъ насъ да му издадемъ тапийски актъ за правопритежание. За удостовѣрение на това издадохме му настоящия тапийски актъ, за да не може никой да му се намѣсва въ владѣнието на тѣзи ниви.

16 Мухаремъ 1235 година отъ егира (13 Октомврий 1820 г. отъ Р. Хр.).

Подп: Заимъ и войвода Ибрахимъ.

105.

АКТЪ

13 Зилкааде 1237 г. отъ егира (2 Августъ 1822 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тизи актъ, причината е слѣдната:

Десетъчниятъ данъкъ, който се слѣдва да се заплати за шестъ години, начевайки отъ 1232 г. до 1236 год. отъ егира, за ливадитѣ на Рилския монастиръ, които се намиратъ въ територията на селото Смочево, Дупнишка каза, чието управление ние, като тимаръ, притежаваме съ царски бератъ, — днесъ тоя данъкъ по $11\frac{1}{2}$ гроша годишно получихме напълно отъ егумена на Рилския монастиръ, отецъ Иосифа. За удостовѣрение на това ние му издаваме настоящия врѣменъ актъ.

13 Зилкааде 1237 година отъ егира (2 Августъ 1822 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Билялъ-ел-Фетахъ — спахия на с. Смочево, а живущъ въ гр. Дупница.

(М. П.) Билялъ.

106.

АКТЪ.

9 Сеферъ, 1239 г. отъ Егира (4 Октомврий, 1823 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ Стоянъ Цѣновъ по-прѣди притежаваше една нива отъ около единъ уврать, лежаща въ землището на с. Дереджикъ, Татаръ-Пазарджикска каза, чието управление за тази 1239 година отъ егира е възложено върху насъ. Границитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Атанаса, отъ друга — нивата на Петъръ Пенчовичъ, а отъ трета — неговата собствена нива. Рекениятъ Стоянъ, съ пълния си здравъ разумъ днесъ доброволно продаде тази своя нива за (16) шестнадесеть гроша на Табакъ Уста Мустафа ага, житель отъ градъ Пазарджикъ. Слѣдъ като изплати напълно стойността ѝ, рекениятъ Мустафа се яви лично прѣдъ насъ и поиска да му издадемъ тапийски актъ. Ние, възъ основа на стария царски законъ, и въ качеството си на забитинъ, слѣдъ като получихме правото си на тапия, издадохме му тоя крѣпостенъ актъ, съ задължение, че поменатиятъ Мустафа ще изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. Тъй че, отъ сега за напрѣдъ никой нѣма право, нито нѣкой отъ насъ, нито нѣкое външно лице — да му се намѣсва въ владѣнието.

9 Сеферъ, 1239 г. отъ егира (4 Октомврий, 1823 година отъ Р. Хр.)

Подп.: Ел-Хаджи Мустафа, забитъ на това село.

(М. П.) Ел-Хаджи Мустафа.

107.

АКТЪ.

10 Сеферъ 1240 г. отъ егира (23 септемврий 1824 г.).

Този актъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

Ние прѣзъ тази 1240 година отъ егира, като собственость владѣемъ управлението на Дупнишката каза и то съ височайши царски бератъ. Християнинътъ Спасъ Тилки (Лисицата) владѣе и притежава една ливада, която дава около дванадесеть (12) кола сѣно годишно и която се намира въ землището на гр. Дупница. Съсѣдитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна ливадата

на Илия Поповъ, отъ друга страна ливадата на Алексо, отъ третя ливадата на Тасо Яневъ, а отъ четвърта — съ мѣра.

Поменатиятъ Спасъ, който се счита честитъ че е съ здравъ разумъ, днесъ доброволно отстжпи и подари тази своя ливада на отецъ Иосифа, егуменъ на Рилския монастирь. Речениятъ монахъ се яви прѣдъ насъ и заяви да му издадемъ надлежния тапийски актъ, защото е желаелъ тая ливада да я прѣобърне на нива, за да я посѣе. При това отецъ Иосифъ се задължи да изплаща всѣка година, както законния десетъкъ, така и данъка, нареченъ „ресуми урфие", като го внася на правителственитѣ чиновници по земитѣ. Понеже и ние, съгласно съ царския канонъ, получихме налога за тапията, то за удостовѣрение на това, издадохме му настоящия тапийски актъ, за да не можемъ нито ние, нито други лица да му прѣпятствуватъ въ владѣнието. 10 Сеферъ 1240 г. отъ егира (23 Септемврий 1824 г. Р. Хр.).

Подп.: Дестанъ Бей, управитель-мютесарифъ.
(М. П.) Дестанъ.

Свидѣтели: Шеихъ-Нуманъ Ефенди, Кличошевица Зааде Зулфикярь, Шабанъ Алемдаръ[1]) и пр.

108.
АКТЪ
28 Мухаремъ 1242 г. отъ егири (21 Августъ 1826 г. Р. Хр.).

За да се издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Сумата 150 гроша, която като бюллюк-баша имахъ да вземамъ за тая 1242 г. отъ егира отъ Рилския монастирь, получихъ напълно отъ Кюстендилския хекиминъ — лѣкаря Христо за смѣтка на Рилския монастирь. Тъй че за напрѣдъ азъ нѣмамъ и не ми остава да вземамъ нищо отъ речения монастирь. За удостовѣрение на това, че заплатата си азъ напълно получихъ, издадохъ на поменатия хекиминъ Христо настоящия ми актъ.

28 Мухаремъ 1242 год. отъ егира (21 Августъ 1826 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Тимуръ, Булюк-башия, родомъ отъ градъ Куманово.
(М. П.) Тимуръ.

Свидѣтели: Местанъ Ефенди, Молла Али, Тодораки Радковъ и др.

1) Думата „Алемдаръ" е персийска и значи „знаменосецъ".

109.

АКТЪ.

12 Ребб-и-юл-Евель, 1244 г. (11 Септемврий, 1828 г. отъ Р. Хр).

(Данъкъ за монастирската гора е опрѣдѣленъ като мактуа всѣка година.)

Тоя актъ да се напише причината е слѣдната:

Годишният данъкъ за монастирската гора „Рила-планина“, е опрѣдѣленъ като мактуа и ще се плаща всѣка година по двѣстѣ и петъ гроша. Планината Рила е вакфирана на вакъфа отъ Гаази Мустафа Паша, който е погребенъ въ градъ Гейбусъ (Мала Азия). За настоящата 1244 г. отъ Егира, прѣзъ която ние сме владѣтели, данъкътъ мактуа, съ който монаситѣ отъ Рилския монастирь се облагатъ годишно по 205 гроша — ние, като мютевелии на вакъфа, за смѣтка на вакъфа получихме тоя данъкъ отъ егумена на Рилския монастирь — отецъ Иосифа. За удостовѣрение на това, издадохме на Речения отецъ Иосифа настоящия актъ.

12 Реби-юл-Евель 1244 г. отъ Егира (11 Септемврий, 1828 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Чакъръ, Силяхъ-шоръ при султанския дворъ.
(М. П.) Мехмедъ Хамидъ.

110.

АКТЪ.

Издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза — смиренния Юмеръ Хюлюси.
(М. П.) Юмеръ.

30 Шевалъ 1244 г. отъ егира (24 Априлъ 1828 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Управлението на Дупнишката муката (каза) за тази 1244 г. отъ егира е възложено, по право на пълномощно, върху насъ. Въ територията на тази муката, въ града Дупница, въ квартала „Варошъ“, въ махалата „Хисаръ“, близо до моста, нареченъ „Шейтанъ-кюпруси“ (Дяволски мостъ), лежи едно празно кжщно мѣсто, съ пространство отъ около половинъ увратъ. Съсѣдитѣ на това мѣсто сж: отъ една страна — рѣката, именувана „Дорт-геоз-дегермендере“, отъ друга — празното мѣсто на братята продавачи, а отъ четвърта страна — рѣката „Германъ“. Законенъ ступанинъ на това мѣсто бѣ Стамо Кръкманъ. Послѣдният — ступанинътъ Стамо съ пъленъ здравъ разсждъкъ и като бѣ живъ и здравъ, продаде това свое мѣсто доброволно за петнадесеть

гроша на Молла Зюлфикяра, житель отъ сжщия градъ. Реченията купувачъ, като завладѣ и присвои това мѣсто, поиска отъ насъ да му издадемъ тапийски актъ, за да може да го владѣе и притежава. Ние, възъ основа на царския канонъ, получихме правото за тапия, и му издадохме тоя ни тапийски позволителенъ актъ. Отъ сега нататъкъ поменатиятъ купецъ, като изплаща всѣка година законния данъкъ на чиновника по земитѣ, има право да го владѣе, безъ да му се прави прѣпятствие, нито отъ насъ, нито отъ други страни.

30 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1244 г. отъ егира 24 Априлъ 1829 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Ес-саидъ Али, замѣстникъ войвода на Дупнишката муката.

(Подп:) Ес-саидъ Али.

Свидѣтели: Сарачъ Ел-хаджи Али, бенъ Абдулахъ; Кятибъ Хюсеинъ ефенди, бенъ Селимъ; Мехмедъ Еминъ ага, бенъ Мемишъ; Меджидъ Хаджи Мехмедъ ага, бенъ Хаджи Нури; Хаджи Абдуррахманъ, бенъ Мехмедъ; Хаджи Али-Молла, бенъ Зекерия; Терзи Абдуррахманъ, бенъ Тахиръ; Телялъ Халилъ ага, Ибни Ахмедъ; Мухзуръ Мурадъ, бенъ Сюлейманъ; Мехмедъ Рашидъ ага; Ел-хаджи Искендеръ зааде Ахмедъ ага; Дервишъ ага и др.

Означеното по-горѣ празно кжщно мѣсто, което е описано вжтрѣ въ текста на тоя актъ, азъ по наслѣдство отъ покойния Ел-хаджи Зюлфикяръ Мехмедовъ-Абдуллаховъ го притежавамъ. Това наше мѣсто днесъ, доброволно срѣщу 350 гроша го продадохъ на егумена на Рилския монастирь отецъ Памфилий Стойчевъ. Нашата припадающата се наслѣдствена часть отъ това мѣсто, безъ спорене и безъ процесъ, си получихме напълно. При това заявяваме, че за напрѣдъ отъ това мѣсто нѣмаме нищо да изискваме.

Тукъ, въ това мѣсто полагамъ печата си и удостовѣрявамъ.

11 Шабанъ 1266 год. отъ егира (11 Юний 1850 г).

(М. П.) Сулейманъ Ел-хаджи Шукри.

Азъ, въ качеството си на кадия на Дупнишката каза, смиренния Галибъ Исмаилъ. (М. П.) Ес-саидъ Исмаилъ Галибъ.

Свидѣтели: Мухзуръ Бедросъ-единъ ефенди.

111.

АКТЪ

1-и Реджебъ 1248 год. отъ егира (23 Ноември 1832 год.)

Високо-просвѣтени и многоуважаеми кадия на Дупнишката каза!

Отъ прочитането на издаденото отъ васъ рѣшение, касающе се по въпроса за поправка на цѣрквитѣ въ Дупнишката каза, рѣшение, което трѣбаше да се прѣдстави на усмотрение въ Баб-а-Алието въ Цариградъ, — се установи обстоятелството, че това рѣшение не е било издадено нито по форма, нито по съдържание споредъ установения за това отъ шериата образецъ. Въ текста на казаното рѣшение не само не се говори нищо за вѣроизповѣднитѣ обряди на раята-християни, нищо за цѣрквитѣ и цѣрковнитѣ имъ одежди, но и още въ него рѣшение сж вмъкнати и лишни думи, никакъ непотрѣбни и нелогични, които нѣматъ нищо общо съ третиращия се въпросъ въ сжда. Така тѣзи опущения щомъ бждатъ съзрѣни отъ почитаемия сждъ, послѣдниятъ е длъженъ да направи нужното постановление като съгласно съ свещенитѣ юридически съчинения ще помѣсти въ текста на рѣшението си и думитѣ: „Черкви, богу-угодни храмове и други молитвени домове“. Съ това попълнение рѣшението ще се счита законно и валидно. Доказано е въобще, че докато не се споменатъ въ сждебнитѣ рѣшения и имената на черквитѣ и на монастиритѣ, за които ще трѣба да се издаде позволение за тѣхната поправка, до тогава сждебнитѣ рѣшения да се считатъ безъ резултатни, та и не могатъ въ такава форма да се приематъ и уважаватъ отъ по-горнята власть. Съ една рѣчъ такива рѣшения ее считатъ за невалидни и неизпълними. Отъ друга страна извѣстно е, че когато пристигватъ отъ мѣстния сждъ рѣшения, съ които се иска поправката на нѣкои цѣркви, то тѣзи рѣшения ще трѣба да бждатъ най-напрѣдъ непрѣменно прѣгледани и удобрени, прѣцизни отъ Шейх-ул-исляма отдѣто ще се издава нужната свещенна фетва, за да се прибави при тѣзи рѣшения. Ако пъкъ поправката на нѣкоя цѣрква се изисква да бжде направена върху сжщитѣ стари основи, а по планъ споредъ старата й форма, то позволението за направата отъ шерията е законно, като въ тоя случай се издава надлежната височайша царска заповѣдь, за да ее извърши нужниятъ на цѣрквата ремонтъ. Споредъ тоя начинъ на дѣйствие се изисква, щото и рѣшенията които пристигватъ трѣба да бждатъ съставени, съгласно съ духа на Шерията. Никакъ не се допуска, щото формата на рѣшението да бжде такава каквато е била въ прѣдишното ви рѣшение. Въ текста на рѣшението трѣба безъ друго да стои името на ли-

цето, което би имало право да владѣе църквата, а тъй сѫщо да се начертае и обозначи: а) какво е било състоянието на тази църква; и б) дали тя заслужава да се извърши поправката имъ. Прочее. въ вашето рѣшение, което ви се повърща, никакъ не се споменуваше, че прѣдметната черква се нуждае отъ дѣйствителна поправка, и че вие бѣхте длъжни като сѫдия да изложите обстоятелствено стэрото положение на черквата, стария ѝ планъ и обемъ, която тя обема, било на дължина било на широчина, па било и на височина. Тѣзи обяснения сѫ необходими и вие сте длъжни да ги изложите въ текста на рѣшението си, като изтъкните и нуждата за поправка на тая църква.

11 день отъ мѣсецъ Реджебъ 1248 год. отъ егира (23 Ноември 1832 г. Р. Хр.).

(М. П.) Мехмедъ Арифъ паша мютесерифъ на Софийския санджакъ.

112.

АКТЪ.

22 Шевалъ, 1250 г. отъ Егира (10 Февруарий 1835 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣднята:

По-прѣди, въ 1248 г. отъ егира, служащитѣ при джамията, лежаща въ махалата „Хаджи Синанъ", въ градъ Дупница, бѣха дали съ записъ въ заемъ вакъфски пари — 115 гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Тоя записъ, датиранъ отъ 1248 г. отъ егира, се намираше въ мене на съхранение, но случайно ми се изгуби. Поискахъ другъ новъ записъ отъ реченитѣ монаси за тази сума. Егуменътъ на монастиря отецъ Серафимъ и мютевелията му отецъ Никаноръ се съгласиха и ми издадоха искания записъ, но въ замѣна на тоя записъ тѣ ми поискаха контра-записъ, съ който да удостовѣря, че прѣдишнияѣ ни записъ е изгубенъ и че той не би ималъ никаква сила и валидность, ако би се появилъ. И ние, като получихме новия задължителенъ записъ отъ 115 гроша, дадохме имъ контра запись, за да ги успокоимъ, като обявихме, че изгубеният записъ отъ 1248 година отъ егира, ако се появи слѣдъ тази година, да се счита за недѣйствителенъ, тъй като ние получихме другъ записъ вмѣсто него. За удостовѣрение на това, издаваме на реченитѣ монаси отецъ Серафима и отецъ Никанора, настоящия ни контра-записъ.

22 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1250 г. отъ егира (10 Февруарий 1835 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ибрахимъ Ефенди, имаминъ и извѣстенъ на Джамията въ махалата „Хаджи Синанъ“.

Свидѣтели: Еминъ Ефенди; Налбантъ Юмеръ Калфа; Хаджи Юнусъ Зааде; Молла Али и др.

113.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1251 г. отъ егира. (21 Априлъ 1835 г. Р. Хр.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

За законни наслѣдници на умрѣлия по-прѣди Радойца, който бѣ житель на селото Рила, Дупнишка каза, сж останали слѣднитѣ лица: 1) законната му съпруга Дона и 2) пълнолѣтнитѣ му синове отъ първата му съпруга: Христо и Алексо. Тѣзи трима души наслѣдници се явиха въ деня, когато се разглеждаше въпроса за раздѣлата имотитѣ, вѣщитѣ и лозята, които бѣха останали въ наслѣдство отъ покойния Радойца, и тѣ единодушно заявиха прѣдъ сжда, че се спогаждатъ помежду си по доброволенъ начинъ и че всѣки единъ наслѣдникъ си получилъ и приелъ дѣла, който споредъ шереата, имъ се припада отъ това наслѣдство. Така, че тази тѣхна спогодба се счита, по шериата за окончателна и задължителна, понеже всички трима наслѣдници сж напълно удовлетворени.

Сждътъ потвърди тази станала спогодба, която има сила на рѣшение, влѣзло въ законна сила, като за станалото и по желанието на странитѣ се състави и написа тоя сждебенъ спогодителенъ актъ, който се вржчи въ ржцѣтѣ на реченитѣ наслѣдници.

5 день отъ Мухаремъ 1251 г. отъ егира (21 Априлий 1835 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: (М. П.) Мехмедъ Мустафа.

114.
АКТЪ.

5 Сеферъ, 1251 г. отъ Егира (22 Май 1835 год. отъ Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Настоящия записъ, нареченъ „Баталъ-Сенѣди“, или „Баталъ-наáме“ се издава въ удостовѣрение на това, че даденията попрѣди тапийски актъ, съ дата 26 Октомврий 1249 г. отъ егира (Димитровъ-день, 1834 г. отъ Р. Хр.), се изгуби случайно и неизвѣстно на кое мѣсто. За напрѣдъ тоя тапийски актъ, ако би се появилъ, ще се счита за невалиденъ актъ — за актъ който нѣма никаква сила и значение.

За удостовѣрение на това издава имъ се настоящия записъ — „Баталъ-наáме“.

5 Саферъ, 1251 г. отъ Егира (22 Май, 1835 г.).

Подп.: Ибрахимъ Ефенди, отъ градъ Дупница.

Подп.: Имаминъ на махалата „Хаджи Синанъ“.

(М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели: Манафъ Абдур-Рахманъ; Османъ Ага; Махмудъ Амуджа; Юмеръ Калфа; Ибрахимъ Ага и др.

115.
АКТЪ

7 Сеферъ 1251 г. отъ егира (24 Май 1835 отъ Р. Хр.).

Този актъ — „батал-наме“ да са издаде и напише, причината е слѣдната:

Благородниятъ завѣщатель, който завѣща една пирична сума отъ деветстотинъ гроша, за въ полза на свѣщеннитѣ джамии въ града Дупница, се именува Хаджи Джамури, виденъ търговецъ-гражданинъ на градъ Дупница. А за управитель-мютевелия на тоя свѣщенъ вакъфъ бѣ назначенъ секретарьтъ при сѫда Хюсеинъ Ефенди, житель отъ сѫщия градъ. Завѣщаната сума отъ деветстотинъ гроша на врѣме се прие и получи отъ речения Хюсеинъ Ефенди, въ качеството му на мютевелия на този вакъфъ. Тази сума за да не стои непроизводителна, поменатиятъ мютевалия я даде веднага съ лихва, годишно на стотѣ деднадесеть, (или щейсеть пари на десетѣ гроша), на монаситѣ отъ Рилския монастиръ, който лежи въ планината Рила. Управительтъ — мютевалия на тоя джамийски вакъфъ — Хюсеинъ Ефенди, получи отъ рече-

22 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1250 г. отъ егира (10 Февруарий 1835 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ибрахимъ Ефенди, имаминъ и извѣстенъ на Джамията въ махалата „Хаджи Синанъ“.

Свидѣтели: Еминъ Ефенди; Налбантъ Юмеръ Калфа; Хаджи Юнусъ Зааде; Молла Али и др.

113.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1251 г. отъ егира. (21 Априлъ 1835 г. Р. Хр.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

За законни наслѣдници на умрѣлия по-прѣди Радойца, който бѣ житель на селото Рила, Дупнишка каза, сж останали слѣднитѣ лица: 1) законната му съпруга Дона и 2) пълнолѣтнитѣ му синове отъ първата му съпруга: Христо и Алексо. Тѣзи трима души наслѣдници се явиха въ деня, когато се разглеждаше въпроса за раздѣлата имотитѣ, вѣщитѣ и лозята, които бѣха останали въ наслѣдство отъ покойния Радойца, и тѣ единодушно заявиха прѣдъ сжда, че се спогаждатъ помежду си по доброволенъ начинъ и че всѣки единъ наслѣдникъ си получилъ и приелъ дѣла, който споредъ шереата, имъ се припада отъ това наслѣдство. Така, че тази тѣхна спогодба се счита, по шериата за окончателна и задължителна, понеже всички трима наслѣдници сж напълно удовлетворени.

Сждътъ потвърди тази станала спогодба, която има сила на рѣшение, влѣзло въ законна сила, като за станалото и по желанието на странитѣ се състави и написа тоя сждебенъ спогодителенъ актъ, който се вржчи въ ржцѣтѣ на реченитѣ наслѣдници.

5 день отъ Мухаремъ 1251 г. отъ егира (21 Априлий 1835 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: (М. П.) Мехмедъ Мустафа.

нитѣ монаси единъ задължителенъ записъ, подпечатанъ съ главния печать на монастирското братство, членововетѣ-монаси на което живѣятъ въ сѫщия монастирь. Въ тоя записъ се означава главницата на сумата, която бѣ дадена съ лихва на монаситѣ, съ условие, щото всѣка година опрѣдѣлената лихва да се изплаща редовно на вакъфа. Обаче този задължителенъ записъ се изгуби случайно и не се знае дѣ се намира. Въ случай, че тоя изгубенъ записъ за деветстотинъ гроша би се намѣрилъ въ нѣкого и тоя нѣкой би поискалъ изплащането на сумата, означена въ него записъ, то изгубения записъ да се счита за не дѣйствителенъ и по него да не може да се дѣйствува прѣдъ никакви власти.

Свѣщениятъ вакъфъ, който е притежатель на сумата — деветстотинъ (900) гроша и, който бѣ я далъ съ лихва — получи отъ монаситѣ въ замѣна на изгубения записъ новъ задължителенъ записъ за сѫщата сума отъ деветстотинъ гроша. Тоя новъ записъ бѣ надлежно подписанъ и подпечатанъ отъ монастирското братство. На послѣдното му се издава отъ насъ, долуподписанитѣ, другъ-контра-записъ, съ който удостовѣряваме, че изгубения записъ, ако би се появилъ да не се уважава, а да се счита за безпаричен и невалиденъ. Тоя нашъ контра-записъ се нарича „Баталъ-наме-сенеди“.

7 день отъ мѣсецъ Сеферъ 1251 година отъ егира (24 Май 1835 год. отъ Р. Хр.).

(Подп.) Мютевалия на поменатия вакъфъ: Хюсеинъ Ефенди, секретарь-писарь при Дупнишкия шериатски сѫдъ.

(М. П.) Хюсеинъ.

Свидѣтели: Мюдерисъ Таибъ Ефенди, Мухзурь-Амурджа, Мустафа Хюсеинъ ефенди, Нуришъ Кафеджи, Саидъ и др.

116.

АКТЪ.

2 Джамази-юл-ахѫръ 1252 год. отъ егира (3 Септемврий 1825 год. Р. Хр.).

Да се напише тоя актъ, причината е слѣдната:

Кюфаринътъ Петъръ владѣе прѣзъ настоящата 1252 г. отъ около петь (5) лѣхи нива, която е годна да се образува отъ нея на лозе, лежаща въ село Рила, Дупнишка каза. Четиритѣ граници на тази нива-лозе сѫ слѣднитѣ: отъ една страна — лозето на Минчо Цановъ, отъ друга — лозето на Иванъ Топузановъ, отъ третя — лозето на монаситѣ отъ Рилския монастиръ, а отъ четвърта съ обществения пѫть. Притежательтъ на тази нива-лозе — Петъръ днесъ съ всичкия си здравъ умъ, доброволно продаде и прѣ-

даде за сто и десетъ (110) гроша на монаха отъ Рилския монастиръ отецъ Софрония. Послѣдниятъ, слѣдъ като покупи и обсеби тази нива-лозе, поиска отъ насъ да му дадемъ надлежната тапия.

Възъ основа на царския законъ ние, слѣдъ като получихме данъка за тапийското право издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой външенъ човѣкъ нѣма право — било отъ насъ, било отъ други лица — да му прѣпятствуваме въ владѣнието на монаха отецъ Софрония.

2 Джемази-юл-ахжръ 1252 г. егира (3 Септемврий 1835 год. сл. Р. Хр.).

Подп.: Али, спахия-тимариотъ на селото Рила.

117.

АКТЪ.

9 Сеферъ, 1253 г. отъ Егира (4 Май, 1837 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ Яначко Екмекчи (хлѣбарь) владѣе една ливада, лежаща въ землището на с. Рила, Дупнишка каза, чието управление за тази 1253 г. отъ егира е възложено върху насъ. Тази ливада произвежда годишно около четири (4) кола сѣно, при съсѣди: отъ една страна — ливадата на Димитъръ, отъ друга — ливадата на Радойца, отъ третя — рѣка, а отъ четвърта — общия пжтъ. Поменатиятъ Яначко днесъ съ пълния си здравъ разумъ и по доброволенъ начинъ продаде тази своя ливада за 180 гроша на монаха отъ Рилския монастиръ отецъ Серафима, отъ когото стойностьта той напълно я получилъ. При това отецъ Серафимъ ни помоли да му издадемъ тапийски актъ, за право на владѣние на тази ливада.

Съгласно съ стария царски канонъ, — ние получихме правото за тапня и му издадохме настоящия тапийски актъ, съ задължение, че той ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десетъкъ, а тъй сжщо и налога, нареченъ „ресуми-урфие“. За напрѣдъ нито ние, нито други външни лица нѣмаме право да му се намѣсваме въ владѣнието на прѣдметната лиiада.

9 Сеферъ, 1253 г. отъ егира (4 Май, 1837 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: мюлтезиминъ Ес-Саидъ Салихъ.

(М. П.) Салихъ.

Подп.: Хусейнъ, замѣстникъ на спахията Мустафа Бей.

(М. П.) Хусейнъ.

118.
АКТЪ

11 Мухаремъ 1254 год. отъ егира (26 Мартъ 1838 год. Р. р.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Касабъ-Оглу Пашо ага, притежава една ливада, която произвежда годишно около четиридесеть кола сѣно, лежаща въ мѣстностьта наречена „Отсамъ Чифликътъ Карасу (рѣката Струма), въ границитѣ на градъ Джумая, каза Барулова, чието управление за тази 1254 година отъ егира, като тимаръ, е възложена върху насъ. Четиритѣ съсѣди на тази ливада сж: отъ три страни — ливадата на Корчо Саллихъ-Оглу Мехмедъ ага, а отъ четвъртата — ливадата на синоветѣ на Шеихъ Хасанъ Ефенди.

Поменатиятъ ступанинъ Пашо ага, днесъ, доброволно и съ здравия си расждъкъ, продаде тази своя ливада за три хиляди и осъмъстотинъ и педесеть гроша, на монаситѣ отъ Рилския монастирь, именно на отецъ Иосифа и на отецъ Самуйла. Послѣднитѣ задружно като купиха и завладѣха тая ливада, заплатиха напълно стойностьта ѝ и сетне поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежната тапия.

Ние, като управители на тая страна, и съгласно съ стария канонъ, слѣдъ като получихме правото за тапия, издадохме имъ настоящия тапийски актъ, съ задължение обаче, че тѣ ще изплащатъ на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, а така сжщо и налога, наречень „Ресуми-урфие“.

Отъ сега за напрѣдъ нѣмаме право нито ние, нито други външни лица — да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието на тая ливада.

11 Мухаремъ 1254 год. отъ Егира (26 Мартъ 1838 годиина Р. Хр.).

(Подп.) Ел-хаджи Али заимъ, управитель и владѣтель;

(Подп.) Арифъ, намѣстникъ на управителя, (М. П.) Арифъ;

(Подп. Ибрахимъ спахия, владѣтель и управитель (М. П.) Ибрахимъ;

(Подп.) Хюсейнъ, намѣстникъ на управителя—владѣтеля, (М. П.) Хюсейнъ.

119.
АКТЪ

19 Мухаремъ, 1254 г. отъ Егира (3 Априлъ 1838 г. отъ Р. Хр.).

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Ние, съгласно съ височайши царски бератъ, за 1254 г. отъ егира притежаваме като пълна собственость една гора (яйлжкъ) отъ категорията на ония яйлжци, които се владѣятъ подъ мъката. Тази гора обема въ себе си 3 (три) из ѣстни и съпрѣдѣлни егреци, називаеми „Бѣлчиновски яйлжци", лежащи въ Рилската гора, завѣщана отъ покойния Гаази Мустафа паша. Послѣдниятъ е погребенъ въ града Гейбусъ (Мала-Азия). Една четвърта ($^1/_4$) отъ тая гора се притежаваше отъ Дели-Мехмедовия синъ — Османа, живущъ въ града Джумая; той се помина безъ да остави наслѣдници, нито мжжки, нито женски чеда. Тази негова $^1/_4$ часть отъ гората остана вакантна за продань, съ право на тапия. Сестрата на Османа — Елмазъ Ханъмъ, поиска да откупи тази часть гора, като изплати и брои и слѣдващето се право за тапия.

Ние, съгласно съ прѣдписанието на царския законъ, за смѣтка на свещенния вакъфъ, продадохме и прѣдадохме въ владѣние тази четвърта часть отъ гората. Като ни заплати митото за тапийско право — издадохме на казаната Елмазъ Ханъмъ настоящия тапийски актъ, за да владѣе тази часть гора, обаче съ условие, че тя ще изплаща всѣка година за казаната гора данъка „егрекъ-ресуми".

За напрѣдъ никой отъ насъ, нито пъкъ други лица, могатъ да ѝ прѣпятствуватъ въ владѣнието и въ притежанието на тая часть отъ реченатa гора.

19 Мухаремъ, 1254 г. (3 Априлъ 1838 г.).

(Подп.): Мехмедъ спахия, притежатель на казаната планина.

120.
АКТЪ.

23 Шевалъ 1254 г. отъ егири (29 Декемврий 1838 г. Р. Хр.)

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Съ срокъ 31 день, начиная отъ днесъ, 23 день отъ мѣсецъ Шевалъ, тази 1254 г., ние дължимъ за стойностьта на купената ни нива, лежаща близу до градъ Джумая, отъ монаситѣ (чорбаджии) на Рилския монастирь на сжщитѣ монаси сумата: седемстотинъ

и петдесеть гроша (750). За удостовѣрение на това, издава имъ се настоящия задължителенъ актъ (записъ).

Щомъ на срока, съ Божие име, изплатимъ напълно тази сума на реченитѣ монаси; то ние ще получимъ надирѣ тоя ни задължителенъ записъ, за да го скжсаме, като непотрѣбенъ.

23 Шевалъ, 1254 г. отъ егира (29 декември 1838 г.).

Подп.: длъжникъ: Молла Хасанъ отъ Пиянецъ.

(М. П.) Хасанъ.

Подп. братъ му — Молла Ахмедъ.

Свидѣтели: Налбантъ Ел-Хаджи Хасанъ ага, Петръ терзията.

На гърба стои написано слѣдното:

Заплатена сумата отъ 400 гроша отъ Молла ахмедъ. Повторно е заплатена отъ Молла Хасанъ сумата 200 гроша. Всичко до сега е било платено 600 гроша.

121.

АКТЪ

1 Мухаремъ 1256 г. отъ егира (21 Февруарий 1840 г.).

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Данъка, нареченъ „Мензилъ-мактуа“ (опрѣдѣленъ данъкъ за прѣнасване на кореспонденцията), който монаситѣ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, сж изплащали на държавата, — днесъ напълно получихме отъ реченитѣ монаси. За удостовѣрение на това издаваме имъ настоящия записъ.

1 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1256 година отъ егира (21 Февруари 1840 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Називъ Мехмедъ.

122.

АКТЪ.

9 Зилхидже 1256 г. отъ егира. (21 Януарий 1841 г. отъ Р. Хр.).

За двама души — пжтници-данъкоплатци.

Блогой Лазаровъ, който живѣе въ градъ Самоковъ, въ квартала „Горний Варошъ“ въ махалата „Пазбантъ“ въ кжщата № 152 и № 153 има слѣднитѣ отличителни черти:

Ръстъ _____ срѣденъ.
Мустаци жълти.

Калфата на Благой, името Анакий Димитровъ, на възрасть 20 години, е родомъ отъ селото „Хрелово“, живѣе въ домътъ подъ № 110, а отъ послѣ тоя домъ се прѣригистрира подъ № 113.

Благой и калфата му Анакия платиха данъка „джизие“, съ който тѣ за тази 1256 год. отъ егира бѣха законно обложени. За удостовѣрение на това, издава имъ се на реченитѣ данъкоплатци настоящия актъ (записъ).

9 Зилхидже 1256 год. отъ егира (21 Януари 1841 г. Р. Хр.).

(М. П.) Управитель-мухасилъкъ на Самоковската каза.

123.

АКТЪ.

1258 г. отъ егира (1842 г. отъ Р. Хр.).

Санджакъ _____ Кюстендилъ.
Каза _____ Дупница.
Планина _____ Рила.

Земитѣ на Рилския монастирь, състоящи се: отъ ниви, ливади, лозя, градини, водениці и други сѫ описани подробно въ правителствения тефтеръ. Ето и описътъ на тѣхното количество. Съгласно съ височайшата царска заповѣдь, а тъй сѫщо и съобразно съ високата бюрултия, която е издадена отъ главнокомандующия нн турскитѣ войски („Муширъ паша“), — се установява, че законниятъ десетъкъ на тѣзи монастирски земи е опростенъ и не трѣба никакъ да се получава. Имотитѣ сѫ слѣднитѣ: една ливада, която дава двадесеть и петь (25) коля сѣно, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Ралица“. Една нива, която обема сѣме отъ сто и деветь (109) кутли сѣме, лежаща въ монастирския чифликъ. Една ливада, що дава шестнадесеть (16) кола сѣно, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Орлица“. Едно лозе отъ около шестнадесеть (16) уврата, лежаще въ мѣстностьта „Орлица“. Една градина отъ два (2) уврата, лежаща въ сѫщата мѣстность. Двѣ водениці до рѣката. При тѣзи двѣ водениці отсетнѣ сѫ били построени пчелни кошари за медъ, които се намиратъ въ градинитѣ на тѣзи водениці.

Въ землището на с. Рила лежатъ слѣднитѣ имоти:

Три ниви, които обематъ деведесеть и петь (95) кутли сѣме.

Шесть лозя на посока отъ около шесдесеть и два (62) уврати.

Двѣ градини съ пространство отъ 4 уврати.

Три воденици до рѣката, за мѣлене брашно.

Земи, които се намиратъ до града Дупница сж:

1 нива, която обема петдесеть и два (52) кутли сѣме, лежи въ мѣстностьта, наречена „Кишовица".

1 ливада, която дава 39 коля сѣно, лежи въ мѣстностьта, наречена „Под-Тимуровия ханъ".

2 градини отъ около единъ и половина уврати, лежащи въ „Вароша" въ градъ Дупница; 3 ливади, които даватъ на годината 30 коля сѣно, лежащи до рѣката „Кричимъ".

И тъй всички тѣзи стари имоти и земи, които сж зависѣли отъ Рилския монастирь, се състоятъ отъ:

Седемъ ливадн, които произвеждатъ сто и десеть кола сѣно.

Деветъ ниви, които обематъ сѣме отъ триста и тридесеть и седъмъ кутли жито.

Седъмъ лозя, съ пространство отъ около седъмдесеть и осъмъ уврати.

Петъ (5) воденици.

Петъ (5) градини, съ пространство отъ седъмъ и половина уврати.

Този списъкъ е извлѣченъ изъ официалния царски тефтеръ на Дупнишката кадийска архива, съ дата 1258 год. отъ егира, или (1842 година отъ Р. Хр.).

124.

АКТЪ.

за 600 гроша, словомъ шестотинъ гроша.

1 Сеферъ 1258 отъ егира (? Мартъ 1842 г. Р. Хр.)

Удостовѣрявамъ, че получихъ горнитѣ шестотинъ гроша.

За да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Половината мѣстность (нжсфи хисиелеримизи), която ние притежаваме отъ мѣстата, дѣто се намиратъ кошаритѣ и колибитѣ, лежащи въ извѣстната и називаемата гора „Калинина гора", съвпадаю да въ веригата на Рилскитѣ планини, — днесъ я дадохме подъ наемъ за 600 гроша на егумена отъ Рилския монастиръ мо-

наха отецъ Памфилий. Годишниятъ срокъ за наема ще се счита отъ 1 мартъ 1842 г. (1258 г. егира) и ще свършва до края на годината, т. е до края на мѣсецъ Февруарий 1843 г.

Реченията монахъ отецъ Памфилий ще може свободно прѣзъ наемния периодъ да изкарва на паша монастирскитѣ овце и кози тамъ да прѣкаратъ врѣмето си цѣла една година. За да не може никой да му се намѣсва и бъркa въ тая мѣстность, а сѫщо и да не му се изисква каквито и да би било други даждия, — издава му се тоя актъ. За удостовѣрение на това издавамъ му настоящиятъ врѣменен актъ, написанъ днесъ, 1 Саферъ 1258 год. отъ егира (2 Мартъ 1842 г.).

Спахия: Гаази Сюлейманъ, живущъ въ гр. Дупница.
(М. П.) Ес-саидъ Сюлейманъ.

125.

АКТЪ

19 Реджебъ 1258 г. отъ егира (13 Октомври 1842 г. Р.Хр.).

Да се напише тоя актъ, причината е слѣдната:

Мицка Здравкова — вдовицата е била стопанка на лозето „Нерезина", отъ около 2 увратa, лежаще въ мѣстностьта, наречена „Тантана тепе"[1]), въ землището на Дупнишката муката, чието управление, споредъ новия държавенъ строй, за тази 1258 г. отъ ег., е повѣрено на мень. Съсѣдитѣ и четиритѣ гърници на това лозе сѫ: отъ една страна — лозето на Зашо Бакалина, отъ друга — лозето на попъ Янаки, отъ трета — лозето на Юмеръ Ага, а отъ четвърта лозето на Алексо Калайджията. Притежателката Мицка доброволно продаде срѣщу петдѣсеть (50) гроша това си лозе на отецъ Гаврийла, който е егуменъ на Рилския монастиръ.

Слѣдъ като купувачьтъ прие и завладѣ това лозе, монахътъ отецъ Гаврийлъ поиска отъ насъ да му издадемъ нова тапия, за да притежава това лозе. Съгласно съ царския законъ, азъ като получихъ налогътъ за нашето тапийско право, издадохъ му настоящиятъ актъ, за да може той, по стопански начинъ, да го владѣе. И тъй реченията отецъ Гаврийлъ, като изплаща ежегодно законния данъкъ на чиновника по земитѣ, позволява му се да го владѣе и да нѣма никой отвънъ право да му нарушава това негово владѣние.

19 Реджебъ, 1258 г. егира (13 Октомври 1841 г.).

Подп. Абдуллахъ, мюдуръ на Дупнишка каза.
(М. П.) Абдуллахъ.

---

1) Думата „Тантана тепе" се казва: „Звънлива могила".

126.

АКТЪ

22 Реджебъ 1258 год. отъ егира (18 Августъ 1842 г. Р. Хр.).

За три ливади лежащи покрай брѣга на реката Кричимъ, които даватъ годишенъ приходъ (сѣно) 30 кола.

Многоуважаемитѣ г. г. Хакки Ефенди и Юнусъ Ага сж управители на селото Бобошево! Тритѣ ливади, лежащи край брѣга на рѣката Кричимъ, близо до селото Слатино, даватъ годишенъ приходъ отъ тридесеть (30) кола сѣно.

Тъй като тия три ливади сж вакфирани на Рилския монастирь и като вакъфъ сж записани въ подробния списъкъ на спахията, — то явявамъ ви, че съгласно съ височайшата царска заповѣдь, както и съ високата буруптия, която е издадена отъ великия везиръ, законниятъ десетъкъ, който се слѣдва да се събира отъ произведенията на тѣзи три ливади е съвършенно опростенъ и никакъ не трѣба да се взема. Вие, като мюдуръ на тая страна, макаръ и да знаете тая работа — азъ пъкъ официално Ви съобщавамъ за знание. Прочее, щомъ настоящето ми тескере стигне при васъ, вие, съ името Божие, сте длъжни да не изисквате по никой начинъ отъ произведенията на казанитѣ ливади. Заради това ви написвамъ и издавамъ настоящето ми тескере.

22 Реджебъ 1258 год. отъ егира (18 Августъ 1842 година Р. Хр.)

(М. П.) Фейзула Абдулаховъ.

127.

АКТЪ.

7 Зилкааде 1258 год. отъ егира (30 Ноември 1842 г.).

Този актъ се вписа и издаде, по слѣдната причина:

Християнитѣ Георги и братъ му Димитъръ, жители отъ селото Рила, владѣятъ задружно една ливада, която дава приходъ около една и половина кола сѣно, лежаща въ мѣстността, наречена „Добрѣщица“, въ дефилето на Рилския монастирь, Софийски каймакамлъкъ, чието управление за тази 1258 год. е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази ливада сж: отъ една страна — Рилската рѣка, отъ друга — общия пѫть, а отъ третя — ливадата на Радой. Реченитѣ ступани Георги и Димитъръ, днесъ съ здравъ разсждъкъ и доброволно продадоха тази своя ливада за сто и двадесеть (120) гроша на отецъ Памфилий, егуменъ

по настоящемъ на Рилския монастирь. Казаниятъ отецъ Памфилий като кули и завладѣ тази ливада поиска отъ насъ да му издадемъ за нея на ново тапийски актъ. Той, купувачьтъ, слѣдъ като заплати на управителя на казата установения налогъ за тапията, наречень „ресуми тапи“, слѣдъ туй поиска отъ насъ съгласно съ талимата (правилника), да му издадемъ тапията. Ние, му издадохме настоящия тапийски актъ, за да може той свободно, по стопански начинъ, да я владѣе и притежава тази прѣдметна ливада. Като се изпла га всѣка година законния десетъкъ въ правителственото козчежничество, позволи се на речения отецъ Памфилия да я владѣе безъ да има нѣкой право да му прѣпятствува и да му нарушава правото на владѣние на тази ливада.

7 день на мѣсецъ Зилкаде 1258 г. отъ егира (30 Ноемврий 1842 година Р. Хр.).

Подпись: Османъ, каймакамъ на Софийската каза и на ней подвѣдомственитѣ кази.

(М. П.) Османъ.

128.

АКТЪ.

12 Ребб-и-юл-Ахъръ, 1259 г. отъ егира (12 Май, 1843 г. отъ Р. Хр.).

Елмазъ Хатунъ, която живѣе въ гр. Джумая, продаде по доброволенъ начинъ своята си гора, която тя притежаваше въ Рилската планина, за сума 1068 гроша на егумена на Рилския монастирь — отецъ Иоасафъ и на монаха отецъ Памфилий. Стойностьта на тази гора, на сума 1068 гроша реченатa Елмазъ Хатунъ си получи напълно отъ поменатитѣ купувачи-монаси. Азъ въ качеството си на законенъ пълномощникъ на реченатa Елмазъ Хатунъ, и въ присжтствието на свидѣтелитѣ: Мухтаръ Спахия и на касапина Пашо-аго, които засвидѣтелствуваха по тая продажба, издадохъ на споменатитѣ двама монаси това ми тескере.

12 день отъ мѣсецъ Ребб-и-юл-Ахъръ, 1259 г. отъ Егира (12 Май 1843 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Халимъ Мустафа.

129.
АКТЪ.

25 Ребби-юл-Ахъръ, 1259 г. отъ егира (13 Май, 1843 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Управлението на Софийския каймакамлѫкъ за тази 1259 г. отъ егира е възложено върху насъ. Християнката отъ селото Рила — баба Тилка притежава едно лозе отъ около една и половина лѣха, лежаща въ землището на сѫщото село Рила, Дупнишка каза, Софийски каймакамлѫкъ. Съсѣдитѣ на това лозе сѫ слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Петъръ, отъ друга — лозето на Николчо, отъ третя — лозето на Стойца, а отъ четвърта — обществения пѫть. Реченатa баба Тилка днесъ доброволно продаде това свое лозе за осъмдесеть (80) гроша на отецъ Памфилия, егуменъ на Рилския монастирь. Купецътъ отецъ Памфилий като завладѣ и обсеби това лозе, като брои стойностьта му 80 гроша, по-сѣтне се яви при насъ и поиска да му издадемъ надлежния тапийски актъ, като се задължи, че той ще изплаща на чиновника по земитѣ законния десеаъкъ. Нашето право за тапия си получихме, а слѣдъ това му издадохме настоящия тапийски актъ, съ право да го владѣемъ и за напрѣдъ да не можемъ — нито ние, нито други външни лица — да му прѣпятствуваме въ владѣнието.

25 день Ребб-и-юл-Ахъръ, 1259 г. отъ егира (13 Май, 1843 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Османъ, началникъ каймакамъ на София и на Софийския санджакъ.

(М. П.) Османъ.

130.
АКТЪ.

13 Рамазанъ, 1259 г. отъ егира (26 Септемврий, 1843 г.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Мутафчията Богданъ, който живѣе въ махалата „Варошъ“, въ градъ Дупница, владѣе и притежава едно лозе (нерезъ) отъ около 3 (три) уврата. Това лозе лежи въ извѣстната мѣстность, наречена „Хелва-Дере“, близу до градъ Дупница, Софийски каймакамлѫкъ, чието управление за тази 1259 г. отъ егира е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на това лозе сѫ: отъ една страна — лозето на Младжо мутафчията, отъ друга — лозето на Дели-

Тоне, а отъ третя — лозето на Иванчо Сербердаръ̀тъ. Речениятъ Богданъ това си лозе продаде доброволно за сто (100) гроша на монаха отецъ Гаврийла. Послѣдниятъ поиска да му издамъ тапия за това лозе. Прочее, като се изплаща всѣка година законниятъ десетъкъ и като получихъ налога, нареченъ „ресуми-тапу“ — издава му се настоящиятъ тапийски актъ.

Така че отъ сега нататъкъ никой нѣма право да му прѣпятствува въ владѣнието на това лозе.

13 Рамазанъ, 1259 г. отъ егира (26 Септемврий, 1843 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Османъ, каймакамъ на Софийската каза и на подвѣдомственитѣ ней кази.

(М. П.) Османъ.

131.

АКТЪ.

20 Мухаремъ 1260 г. отъ егира 30 Януари 1844 г.).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Стефанъ Касапинъ̀тъ отъ селото Рила притежава една нива, която обема около единъ кутелъ сѣме, лежаща въ землището на сѫщото село Рила, Дупнишка каза, Софийски каймакамлъкъ, чийто управление за тази 1260 година отъ егира е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази нива сѫ слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Ранко, отъ друга страна — пѫть, а отъ трета — нивата на сѫщия купувачъ отецъ Памфилий. Поменатиятъ Стефанъ продаде тази си нива, по доброволенъ начинъ, въ врѣме когато той бѣ здравъ и съ нормално положение въ ума си за шейсеть (60) гроша на отецъ Памфилия. Послѣдниятъ като поиска отъ насъ за тази си купена и завладѣна нива да му издадеме новъ тапийски актъ, и ние като получихме налогътъ за тапията, — издадохме му настоящия тапийски актъ, за да може по силата на тоя актъ да я владѣе и ступанисва. Прочее, той като се задължи че ще изплаща всѣка година за тая нива законния десетъкъ на правителството, — позволява му се да владѣе тази нива, безъ да има нѣкой право отъ вънъ да му се намѣсва и да му прѣпятствува въ владѣнието.

20 Мухаремъ 1260 год. отъ егира. (30 Януарий 1844 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Мехмедъ Мурадъ, каймакаминъ на Софийската каза и на подвѣдомственитѣ ней кази.

(М. П.) Мехмедъ Мурадъ.

132.
АКТЪ

7 Джемази-юл-евелъ 1260 год. отъ егира (14 Мартъ 1844 д. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Хатидже Хатунъ, съпруга на Молла Мустафа житель отъ градъ Куманово, по-прѣди притежаваше едно лозе отъ около 2 урата, което лежи въ землището на село Рила, Дупнишка каза, Софийски каймакамлжкъ, чието управление за тази 1260 година отъ егира е повѣрено върху насъ. Четиритѣ съсѣди на това лозе сж: отъ една страна — лозето на Алексо Мариновъ, отъ друга — ливадата на Кара-Лазо, отъ трета — нивата на сжщия Кара-Лазо, а отъ четвьрта — съ общия пжтъ. Поменатата Хатидже Хатунъ това свое лозе днесъ доброволно го продаде за 700 гроша на монаситѣ отъ Рилския монастиръ, именно на отецъ Памфилий и на отецъ Гавриила. Послѣднитѣ, споредъ както се изложи по горѣ, като купиха и завладѣха това лозе, броиха напълно на Хатидже стойностьта му и сѣтне поискаха да имъ издадемъ надлежния тапийски актъ. Понеже тѣ се задължиха, че ще изплащатъ за това лозе всѣка година на правителството законния десетькъ; и понеже ние получихме правото си за тапия, — то позволяваме имъ да го владѣятъ, като за това имъ издадохме настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица да имъ се намѣсваме въ владѣнието на това лозе, нито да имъ нарушаваме тѣхнитѣ права.

7 день отъ мѣсецъ джемази-юл-евелъ 1260 год. отъ егира (14 Май 1843 год. Р. Хр.).

Подп. Османъ, каймакамъ на Софийската каза и на подвѣдомственитѣ ней кази.

(М. П.) Османъ.

На гърба стои написано: тапията е издадена на имената на отецъ Памфилий и на отецъ Гавриилъ, монаси отъ Рилския монастирь.

133.
АКТЪ.

7 Джемази-юл-Евель, 1260 г. отъ егира (14 Май, 1844 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Хатидже Хатунъ, съпруга на Молла Мустафа отъ гр. Куманово, притежаваше по-прѣди едно лозе отъ около единъ и по-

ловина уврать, лежаще въ землището на село Рила, Дупнишка каза, Софийски каймакамлъкъ, чието управление за тази 1260 г. отъ егира е възложено върху насъ. Четиритѣ съсѣди на това лозе сж: отъ една страна — лозето на Георги Қацаръть, отъ друга — нивата на Георги Мановъ, отъ трета — лозето на Георги Смочевски, а отъ четвърта — лозето на Христо Раевъ. Поменатата Хатидже, това свое лозе днесъ, доброволно продаде за четиристотинъ и петдесеть гроша на Рилскитѣ монаси, отецъ Памфилия и отецъ Гаврийлъ. Послѣднитѣ, слѣдъ като купиха и завладѣха това лозе, поискаха отъ насъ да имъ издадемъ и тапийски актъ.

Прочее, реченитѣ купувачи-монаси като се задължиха, че ще изплащатъ всѣка година законния десетъкъ на правителството, а сжщо и ние, като си получихме правото за тапия, съгласно съ царскиятъ канонъ, — издадохме имъ настоящия тапийски актъ, за да иматъ право да го владѣятъ. За напрѣдъ никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица — да имъ се намѣсватъ въ владѣнието, нито да имъ нарушаватъ владѣнието на това лозе.

7 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-Евель, 1260 г. отъ егира (14 Май, 1844 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Османъ, каймакаминъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Османъ.

На гърба има слѣдната бѣлѣжка: тапийскиятъ актъ е издаденъ възъ имената на монаситѣ отъ Рилския монастирь, отецъ Памфилий и отецъ Гаврайла.

134.

АКТЪ.

21 Зилхадже 1260 г. отъ егира (21 Декемврий 1844 г.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Хрстистиянинътъ Зашо Қоцевъ (Коче-оглу), който живѣе въ махалата „Варошъ“, въ гр. Дупница, притѣжава една нива, която обема десеть кутли сѣме, лежаща въ мѣстностьта, наричаема „Қаваклия“ въ града Дупница, Софийски каймакамлъкъ, чието управление за тази 1260 год. отъ Егира, е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна нивата на Хаджи Шерифа, отъ двѣ страни обществения пжть, а отъ четвърта — нивата на купувача — отецъ Гавриилъ. Днесъ поменатия Зашо, доброволно, срѣщу сто и двадесеть гроша, продаде и отчужди тази своя нива на отецъ Гаврийла, егуменъ на

Рилския монастиръ. Отецъ Гавриилъ, като я купи и взе въ владѣние, поиска отъ насъ да му издадемъ тапийски актъ. Прочее, той като изплаща за нея нива всѣка година законния десятъкъ на правителството; а сѫщо и ние слѣдъ като получихме правото си за тапийски актъ, издаваме му настоящия тапийски актъ. Съ силата на този актъ той занапрѣдъ ще има право да владѣе тази нива и никой — нито отъ насъ, нито отъ други лица, — не ще имать право нито да нарушаваме владѣнието му, нито да му прѣпятствуваме.

21 Зилъ-Хидже 1260 г. отъ егира (21 Декември 1844 г.).

Под. Османъ паша, каймакаминъ и комендантъ на гр. София.

(М. П.) Османъ.

Забѣлѣжка. На гърба има написано слѣдното: „Тапийскиятъ актъ е издаденъ на свѣщеника отецъ Гавраила, който е прѣдставитель на мѣтоха на Рилския монастиръ.

135.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1261 г. отъ егира (9 Януари 1845 г. отъ Р. Хр.).

За 446 кутли пшеница, по 5 гроша	=	2230 гроша.
За 569 кутли ръжъ, по 4 гроша	=	2276 гроша.
За 108 кутли ечмикъ, по 4 гроша	=	432 гроша.
За 45½ кутли овесъ по 2 гр. и 35 пари	=	125·5 „
Обща сума на хранитѣ.		5063·5 „

Сумата отъ стойностьта на горѣ-обозначенитѣ кутли жито, която възлиза на 5 хиляди шестдесеть и три гроша и петь пари напълно се прие въ брой и се внесе тамъ, дѣто трѣбва.

5 Мухаремъ 1261 година отъ егира (2 Януарий 1845 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Мустафа.

136.

АКТЪ.

13 Шубатъ, 1261 г. отъ егира (13 Февруарий, 1845 г. отъ Р. Хр.).

За изваждане отъ правителственитѣ амбари съ депозитни храни извѣстно количество овесъ, продадено на Рилския монастиръ.

Продадени сѫ 600 кутли овесъ, по 2 гроша всѣки кутелъ — 1200 гроша, словомъ хилядо и двѣстѣ гроша.

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

По заповѣдь на Негово Високоблагородие каймакамъ Бея, управитель на казата Дупница, азъ, въ качеството си на чиновникъ по правителственитѣ депозити и складове за хранитѣ, извадихъ отъ правителствения складъ (хамбаръ), отъ десетъка 600 кутли овесъ отъ произведенията на тази 1260 г. отъ егира. Складовтѣ-хамбари се намиратъ въ града Дупница. Овесътъ продадохъ по два гроша кутела на монаситѣ отъ Рилския монастирь. За удостовѣрение, че съмъ продалъ шестотинъ (600), кутли овесъ, и че съмъ получилъ отъ реченитѣ монаси 1,200 гроша, издавамъ имъ настоящия записъ.

13 Шубатъ, 1261 г. отъ егира (13 февруарий, 1845 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Амбаръ-мемури въ Дупнишката каза: Абдур-Рахманъ ефенди.

(М. П.) Абдур-Рахманъ — Хилми.

137.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1262 г. отъ егира (18 Декемврий 1845 г.).

296 кутли ржжь, по 5 гроша кутела = гроша 1480.
340 кутли ечмикъ, по 4 гроша кутела = гроша 1360.

Всичка сума: гроша 2840.

Тоя актъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

Сумата отъ стойностьта на ръжта, която възлиза на хиляда четиристотинъ и осъмдесетъ гроша, както и сумата отъ стойностьта на ечемика, която възлиза на хилядо триста и шейсеть гроша — тѣзи двѣ суми напълно се изплатиха на менъ отъ егумена на Рилския монастирь отецъ Памфилий. Тѣзи суми сж получени за срѣщу стойностьта на житото, което азъ му продадохъ и прѣдадохъ отъ хамбара на хаджи Хасанъ Бея и което се закара въ Рилския монастирь. За удостоверение на това, издадохъ на речения отецъ Памфилий настоящия записъ.

1 Мухаремъ 1262 год. отъ егира (18 Декември 1845 год.).

(Подп:) Замѣстникъ на хаджи Хасанъ Бея, Мустафа Ага.

(М. П.) Мустафа Ага.

138.

АКТЪ.

3 Мартъ 1262 г. отъ егира (3 Мартъ 1846 г. Р. Хр.).

Наемъ за гора.

Наемътъ възлиза годишно на сума 1250 гроша.

За да се напише този актъ, причината е слѣдната:

Азъ доброволно дадохъ подъ наемъ за една година, начиная отъ първи Мартъ тази година, до края на мѣсецъ февруарий идущата година, собствената ми гора, извѣстна подъ името „Калинина гора". Тази гора, както и принадлежащитѣ ней тамъ мѣста за колиби и кошари, въ които пасятъ овце и кози — всички, дадохъ ги подъ наемъ на монаситѣ и на егумена отъ Рилския монастиръ годишно за сумата 1250 гроша.

За удостовѣрениение на това, а сѫщо и за да могатъ монаситѣ отъ монастиря свободно да се ползуватъ въ тая гора, издадохме имъ настоящия актъ съ условие, че нѣма да имъ се прѣпятствува нито отъ наша страна, нито отъ други нѣкои лица и учреждения.

1 Мартъ 1265 год. (1 мартъ 1846 год,).

Подп.: владѣтель-управитель и спахия на гр. Дупница.

М. П. Сулеймань ага.

139.

АКТЪ

1 Тешрини-сани 1262 г. отъ егира (1 Ноември 1246 г. Р. Хр.).

Хартия, съ стойность 3 гроша. Върху тази хартия се написва само тапийский актъ.

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Миленко Мановъ, житель отъ село Рила, по-прѣди е билъ ступанинъ на една нива, която обема около 3 (три) кутли сѣме, лежаща въ землището на селото Рила, Дупнишка каза, Самоковски Муххасилжкъ (санджакъ), чието управление за тази 1262 г. отъ егира е възложено върху насъ, Съсѣдитѣ на тази нива сѫ: отъ една страна — нивата на Рилскитѣ монаси, отъ друга —

нивата на Тошо, а отъ двѣ страни — съ общия пѫть. Поменатиятъ Миленко срѣщу шесдесеть (60) гроша днесъ доброволно продаде тази своя нива на Иванъ Лютата отъ сѫщото село. Купувачътъ Иванъ като покупи и завладя тая нива — поиска отъ насъ да му издадемъ за нея надлежната тапия,

Ние, съгласно съ императорския законъ, издаваме на речения Иванъ настоящия тапийски актъ за да може той да я владѣе и притежава свободно.

1 день отъ мѣсецъ Тешрини-Саани 1262 год. отъ егира (1 Ноември 1846 г. Р. Хр.).

Подп. управитель-Мухасилъ на Самоковски санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ Хасанъ.

140.

АКТЪ

11 Тешрини-Сани, 1262 г. отъ егира (11 Ноември, 1846 г.

За 2600 кила овесъ, продаденъ всѣко кило по 75 пари. Общата сума възлиза на 4875 гроша. Словомъ четири хиляди осъмстотинъ седъмдесеть и петь гроша.

Тоя актъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

За смѣтка на настоящата 1258 год., продадоха се отъ правителственитѣ храни на егумена отецъ Памфилий отъ Рилския монастирь, горнитѣ двѣ хиляди и шестотинъ кила (крини) овесъ. Цѣната на всѣко кило (кутелъ) овесъ бѣ продадено точно по 75 пари. Сумата на това жито, която възлиза на четири хиляди осъмстотинъ и седъмдесеть и петь гроша, се брои и внесе отъ речения отецъ и егуменъ Памфилий, въ Дупнишкото държавно козчежничество.

За удостовѣрение на това издава се на речения отецъ Памфилий отъ това казначейство настоящия записъ.

11 Тешрини-Сани, 1262 год. отъ егира (11 Ноември, 1846 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Абдулъ Джелилъ — кассиерь.

141.

АКТЪ.

1 Зил-хидже 1263 год. (24 Октомврий 1847 год. Р. Хр.).

Гербова хартия, съ цѣна 3 гроша, върху която се написва тапийски актъ.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Светата църква, по завѣщание притежава една ливада, която произвежда около дванадесеть коля сѣно, лежаща въ мѣстностьта наз[и]ваема „Таушанъ-Таши“ (зайчевъ камикъ). Тази мѣстность е вакфирана на светата църква и се намира въ околностьта на казата Дупница, въ планината Рила, Нишки санджакъ, съвпадающъ подъ управлението на императорското вакъфско министерство. Съ височайше ираде азъ съмъ назначенъ за директоръ на вакъфитѣ, лежаши въ Нишкия санджакъ. Съсѣдитѣ на тази ливада отъ четиритѣ страни сж: отъ една страна — ливадата на Османъ ага, отъ втора — ливадата на отецъ Памфилия, отъ трета — съ рѣката, а отъ четвърта — съ други хора, чийто имена сж извѣстни. Попечитель-управитель върху тази ливада е християнинътъ Георги. Послѣдния, въ качеството си на попечитель, доброволно продаде и отчужди тази ливада за хиляда двадесеть и петь гроша на отецъ Памфилия, егуменъ на Рилския монастирь. Поменатия отецъ Памфилия като купи и завладѣ тази ливада, поиска отъ насъ да му се издаде надлежната тапия за тази ливада. Понеже, възъ основа на височайшето царско ираде, се слѣдва да се поднови стария му тапийски актъ, който се намира въ ржцѣтѣ на владѣтеля, — то азъ, съгласно съ новия законъ и съ високия талиматъ (правилникъ) получихъ мито петнадесеть гроша, което се падаше на царското вакъфско съкровище. Отъ сега занапрѣдъ означената ливада става като вакъфъ на Рилския монастирь. Доказано е, че имуществата на поменатия Рилски монастирь, като се управляватъ и владѣятъ отъ егумена на монастиря, имено отецъ Памфилия, който по настоящемъ е егуменъ, — то за това азъ, въ качеството си на длъжностно лице, издавамъ на поменатия отецъ Памфилий настоящия актъ.

1 день отъ мѣсецъ Зил-хидже 1263 година отъ егира (29 Октомври 1847 год.).

(М. П.) Директоръ-управитель по дѣлата на вакъфитѣ, находящи се въ Нишкия санджакъ.

142.

АКТЪ.

12 Мухаремъ, 1264 г. отъ Егира (19 Декемврий, 1847 г.)

За 215 кутли ечемикъ, оцѣненъ по четири гроша кутела, възлиза на сума 860 гроша. Словомъ осъмстотинъ и шейсеть гроша сж.

Приятелю ми отче, свещениче!

Стойностьта за 215 кутли ечемикъ, който възлиза на сума 860 гроша, ми се брои напълно за ваша смѣтка отъ Мустафа-ага, чиновникъ по амбаритѣ. Заради това, давамъ ти настоящето удостовѣрение.

12 Мухаремъ, 1264 г. отъ егира (9 Декемврий, 1847 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Етхемъ-ага.

(М. П.) Етхемъ-ага.

143,

АКТЪ

11 Джемази-юл-евелъ 1264 г. отъ егира (4 Априлъ 1848 г.).

За да се издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Десетъкътъ отъ земнитѣ произведения на селото „Падина", Дупнишка каза, за тая 1264 г. отъ егира като се продаваше на публиченъ тръгъ, — по малонадаване се възложи върху насъ. Ние, като мюлтезими и прѣкупци на тоя десетъкъ, за сжщата година, прѣпродадохме го за (2550) двѣ хиляди петстотинъ и петдесеть гроша на егумена отъ Рилския монастиръ отецъ Памфилия. За удостовѣрение на това издаваме му настоящиятъ актъ за право владѣние на десетъкътъ отъ селото Падина за тази 1264 г.

11 день отъ мѣсецъ Джемази-юл Евелъ, 1264 г. отъ егира (4 априли 1848 г. Р. Хр.)

Мюлтезиминъ: Местанъ Ага Сувари Чаушъ, въ гр. Дупница.

(П. П.) Местанъ.

144.
АКТЪ.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноември 1848 г. Р. Хр.).

Владѣлчески актъ наречень „Забит-намме“.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Управлението на Самоковския санджакъ за тази 1265 год. отъ егира е възложено върху насъ съ височайше царско ираде. Десетъкътъ „мактуа“ отъ произведенията на зърнените храни, освѣнъ десетъкътъ за сѣното, на селата: Рила, Лѣхотица, Пастра и Падина, Дупнишка каза, Самоковски санджакъ, днесъ правителството го продаде за тази година за 17750 граша на Самоковския житель Сотиръ Чорбаджи. Послѣдниятъ прѣкупи тоя десетъкъ и има право да го събира и владѣе отъ горѣказанитѣ четири села. А стойността отъ 17,750 гроша той се задължава да изплаща на правителството на извѣстни падежи, споредъ опрѣдѣленитѣ въ забит-намето срокове. За тази цѣль прѣдприемачътъ реченият Сотиръ, издаде и надлежния задължителенъ записъ. Първиятъ платежень срокъ е първиятъ день отъ мѣсецъ Май. А другитѣ срокове си иматъ опрѣдѣлени падежи, прѣзъ които цѣлата сума ще се изплати. Въ случай, че сумата отъ 17,750 гроша не би се изплатила на опрѣдѣленитѣ срокове, то съобразно съ включеното условие правителството има право да изисква и слѣдуемата се лихва за просроченото врѣме, споредъ както това се прѣдвижда въ напечатания талиматъ (правилникъ) по тоя въпросъ.

Прочее, за да има право прѣдприемачътъ да владѣе и събира опрѣдѣления десетъкъ отъ горѣозначенитѣ села и за да може, съгласно съ закона и съ височайшата царска заповѣдь, да дѣйствува тамъ като мултезиминъ, — издава се на речения Чорбаджи Сотиръ настоящето забит-наме, съ условие, че той не трѣбва по никой начинъ да постжпва и да дѣйствува незаконно и противъ височайшето царско Ираде.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноември 1848 год. Р. Хр.).

Замѣстникъ управитель: (М. П.) Исмаиль.

(М. П.) Сждия: Али Раифъ.

145.

АКТЪ.

17 Реджебъ, 1265 г. отъ егира (28 Май, 1848 г. отъ Р. Хр.).

За 222 кутли ечмикъ, по $4^{1}/_{2}$ гроша = 999 гроша.

Словомъ деветстотинъ деветдесеть и деветь гроша.

Хахамъ-Оглу Дави базригянъ, ще ми донесе горѣозначената сума 999 гроша, словомъ деветстотинъ деветдесеть и деветь гроша.

За удостовѣрение на това давамъ му настоящия записъ (тескере).

17 Реджебъ, 1265 г, отъ егира (28 Май, 1848 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Хасанъ.

146.

АКТЪ.

7 Зилхидже 1265 г. отъ егира (13 Октомври 1848 г.)

За 160 гроша, словомъ сто шесдесеть гроша.

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Лозето отъ два уврата, лежаще подъ чифлика „Биберово", който (чифликъ) се намира въ околностьта на града Дупница, въ мѣстностьта, наречена „Пангалеймонски лозя" — бѣ посадено на земи, принадлежащи на Като Молла Абдуллахъ Сарачъ Уста Сюлеймановъ. Това лозе се продаде за 160 гроша на намѣстника на егумена отъ Рилския монастирь-монаха отецъ Рафаилъ. Понеже стойностьта е получена напълно, то за удостовѣрение му се издава тоя актъ, днесъ, 7 Зилхидже 1265 г. отъ егира (13 Октомврий 1848 год. Р. Хр.).

Продавачъ: (М. П.) Абдуллахъ Селимъ.

Свидѣтели: Молла Мустафа Огли Мехмедъ, Али Терзи Баки Огли Османъ ага отъ Радомирска каза.

147.
АКТЪ.

19 Джемази-юл-Евель, 1267 г. (11 Мартъ, 1851 г. Р. Хр.).

По данъка за три егреци.

Тоя данъкъ се слѣдва да се изплаща годишно, споредъ „Танзимати-Хайрие“, по 30 гроша.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Гората ми, извѣстна подъ името „Радовичъ дереси-яйлжги“, отъ 3 егреци, лежаща въ Рила планина, Дупнишка каза, по наслѣдство отъ баща си я притежавамъ и владѣя. Днесъ тази моя гора срѣщу извѣстна парична сума я продадохъ и отчуждихъ на монаситѣ отъ Рилския монастиръ. Данъкътъ за тая гора, който като „темету̀етъ“ се плащаше на годината по 30 гроша, е вписанъ въ емлячнитѣ книги, върху мое име. Но, понеже монаситѣ отъ Рилския монастиръ прѣзъ тази 1267 година отъ егира купиха тази гора и вече я владѣятъ, то и данъкътъ за нея отъ сега нататъкъ трѣбва да се извади отъ моето име, да се впише възъ името на монастиря, защото той ще трѣба да изплаща тоя данъкъ. Името на монастирьтъ трѣба да бжде записано и въ тефтера. Прочее, за напрѣдъ за да нѣмаме никакви разпри и прѣтенции по данъка на тази гора, и за да не става въпросъ, че тоя данъкъ се билъ увеличилъ, или намалилъ, издаваме имъ настоящето условие, споредъ което монаситѣ купувачи ще знаятъ да си плащатъ редовно годишния си данъкъ по тая гора. За удостовѣрение на това издавамъ имъ настоящиятъ актъ наречень „мукавелесенеди“.

19 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1267 год. отъ егира (11 Мартъ 1851 год.).

Подписъ на продавача: Хаджи Мемишъ Зааде Османъ живущъ въ гр. Джумая.

(М. П.) Османъ

Свидѣтели: Молла Османъ, Сейбанъ Ибрахимъ, Сейбанъ Хасанъ, Устували Османъ, Устували Халилъ и др.

148.

АКТЪ.

25 Шевалъ 1267 г. отъ егира (12 Августъ 1851 г. Р. Хр.)

До г-на мюлтезимина (прѣдприемача) по десятъка, който ще събира отъ крайнитѣ на града Дупница.

Подиръ поздравътъ ми, явявамъ ти, г-не, че въ текста на височайшата царска заповѣдь, която се намира въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ Рилския мънастиръ, изрично се говори, че десятъкътъ отъ нивитѣ, които се притежаватъ отъ сжщиятъ мънастиръ, нѣма и не ще се изплаща на държавата. Вслѣдствие на това и, съгласно съ височейшото Ираде, ти не трѣбва по никой начинъ да изисквашъ отъ монаситѣ десятъкъ за монастирскитѣ земи. За ваше знание ти се написа и проводи настоящето тескере.

25 Шевалъ 1267 г. отъ Егира (12 августъ, 1851 г. Р. Хр.)

(М. П.) Хуршидъ, чиновникъ по приходитѣ.

(М. П.) бивши чиновникъ „Мухасилъ", по земленитѣ произвѣдения: Мехмедъ Хасанъ.

149.

АКТЪ.

5 Шевалъ 1268 г. отъ егира (12 Юли 1852 г. Р. Хр.).

Хартия, съ цѣна три гроша, върху която се написва тапийски актъ.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната

Съ височайше царско ираде, азъ съмъ назначенъ за директоръ на вакъфскитѣ дѣла, лежащи въ Нишкия санджакъ. Рилската планина, която лежи въ територията на Самоковската каза, е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша на вакъфа, чиито дѣла зависятъ отъ императорското вакъфско министерство, отдѣление съкровищно. Нивитѣ, наречени „Мануилъ-Тарлалари", които лежатъ въ Рилската планина, сж изкопачени съ брадви и мотики отъ Рилската гора. Границитѣ на тази гора (пазбище) сж: откъмъ истокъ (лицето й) — с мѣстностьта, наречена „Гази-Пеювица" и „Пързалица", отъ друга — кошаритѣ „Гергаръ", ридътъ и направо на удола слиза до хендека, наречень „Балач-кова", отъ трета — нивата „Рила", наречена „Рила-Тарласи", лежаща близо до курията

именувана „Каланджиено“, а отъ четвърта — границата върви право на угоре, излиза на върха и по билото върви направо, като часть отъ тая граница допира и свършва до мѣстностьта „Пеювица“. Притежатель на тази гора-яйлъкъ е егуменътъ на Рилския монастирь отецъ Иосифъ. Послѣдниятъ случайно изгубилъ тапията, която се намираше въ ржцѣтѣ му и поиска отъ насъ да му издадемъ друга — нова тапия. Ние, въ качеството си на Директоръ по вакъфскитѣ дѣла на речения санджакъ, издадохме на речения егуменъ нова тапия, съ условие, че той ще изплаща всѣка година на поменатия вакъфъ данъка, наречень „Ресуми-егрекъ“. За напрѣдъ нито отъ наша страна, нито отъ други лица, нѣма да му се прѣпятствува въ владѣнието на тази гора,

5 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1268 год. отъ егира (12 Юли 1852 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Рефаатъ, директоръ по вакъфскитѣ дѣла въ Нишкия санджакъ.

150.

АКТЪ.

9 Реджебъ, 1269 г. отъ егира (7 Априлий, 1853 г. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, съ цѣна 3 гроша.

Тоя актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

„Събирането на данъка за овцетѣ нарѣченъ „онделъкъ“ (на десеть едно) въ Дупнишката каза за тази 1268 г. отъ егира е възложено върху насъ.

Възъ основа на едно съобщение, което получихме отъ страна на Дупнишкия каймакамъ ефенди по въпроса за данъка „Онделъкъ“, за овцетѣ, принадлежащи на Рилския монастирь, ние веднага напустнахме Рилския монастирь и нѣма да изискваме отъ тоя монастирь нито едно акче, нито една ботка за данъка на овцетѣ му. За удостовѣрение на горѣизложеното, написахме тоя записъ и го вржчихме на егумена на речения монастирь.

9 Реджебъ, 1269 год. отъ егира (7 Априлъ 1853 год. отъ Р. Хр.).

Мюлтезиминъ на овцетѣ, подп.: Емруллахъ.

(М. П.) Емрулахъ.

Мюлтезиминъ на овцетѣ, подп.: Мехмедъ Редифъ.

(М. П.) Мехмедъ Редифъ.

151.

АКТЪ.

11 Кянуни-сани 1274 г. отъ егира (11 Януарий 1859 г. Р. Хр.).

Четири ниви и ливади, лежащи въ селото Стобъ, притежава по наслѣдство отъ баща си Мито Тасовъ, който живѣе въ сжщото село Стобъ.

Реченията Мито като притежатель на тия четири ниви и ливади, днесъ доброволно продаде на монаситѣ отъ Рилския монастирь отецъ Хаджи Унуфрия, отецъ Теофилъ и отецъ Мойсей. Стойностьта имъ напълно той получи отъ тѣзи монаси.

Надлежното мито за отчуждаването на тѣзи ниви и ливади, което възлиза на 62 гроша, се брои въ готови пари въ мѣстното държавно ковчежничество, и азъ го получихъ.

За удостовѣрение на това издава имъ се настоящиятъ актъ.

11 Кянуни-сани 1274 (11 Януарий 1859 г. Р. Хр.)

Мито за право на тапия — гроша 50.
Гербова хартия — гроша 12.

гроша 62.

Общата сума: словомъ шестдесеть и два гроша се получи въ хазната.

(М. П.) Ес-саидъ Нафисъ Джери.

(М. П.) Саидъ бенъ Худа.

152.

АКТЪ.

22 Мухаремъ, 1275 г. отъ егира (2 Августъ, 1859 г. отъ Р. Хр.).

Монахътъ отецъ Пахомия, който е на служба въ Рилския монастирь, но който като таксидиотинъ е натоваренъ да събира храни и да живѣе въ Берковската каза, е отзованъ обратно въ Рилския монастирь. Понеже той има нужда за отпускъ отъ единъ мѣсеченъ срокъ, за да си разчисти смѣткитѣ (земанията и даванията си), които той има съ хората, живущи въ тадевашнитѣ страни — то той устно е заявилъ за това въ мѣстния мезличъ, като по приятелски начинъ иска и се моли прѣдъ съвѣта, да се състави за тая цѣль потрѣбната официална мазбата, за да се уважи отпуска му.

Съвѣтътъ, слѣдъ като разгледа молбата му намѣри я, че той дѣйствително ще може прѣзъ речения срокъ да събере всичкитѣ си вземания. А ако той би се проводилъ веднага въ Рилския монастирь, очевидно е че не ще може да събере своитѣ си вересии, и очевидно е, че той би прѣтърпѣлъ голѣми загуби, — по поводъ на които причини съвѣтътъ му разрѣшава единъ мѣсецъ отпускъ. А слѣдъ изтичанието на опрѣдѣления му отпускъ, поменатиятъ монахъ ще бѫде безъ друго изпроводенъ за мѣстото, дѣто се вика отъ неговото началство. За тази цѣль се написа, състави и прѣдстави тая мазбата. — 22 Мухаремъ, 1275 г. (21 Августъ, 1858 год. отъ Р. Хр.).

Мюдюръ на Берковската каза (М. П.) Махмудъ Рифатъ.

Сѫдия: (М. П.) Ес-Саидъ-Хасанъ Хусейнъ. Коджа Баши (М. П.) Дамянъ. Членъ: (М. П.) Ибрахимъ.

Членътъ въ сѫда: не се намира тука; отишалъ въ чифлика си.

153.

АКТЪ

7 Шевалъ 1275 г. отъ егира (10 Мая 1859 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Положи се на изучване въпросътъ за собственитѣ недвижими имоти, като: ниви, ливади. лозя, пазбища и други подобни земи, които още отъ старо врѣме сѫ зависили отъ Рилския монастирь, лежащъ въ Самоковския санджакъ. Тоя въпросъ, когато бѣ възложенъ за проучване и въ дена на щателната му провѣрка се откриха нови обстоятелства и се доказваше, че тѣзи земи на монастиря сѫ били отъ категорията на така наречените „покорени ступански земи", именувани „Ерази-мемлюке". Монастирскитѣ земи, като такива земи, били нарочно опрѣдѣлени и посветени въ полза на Рилския монастирь, като за владѣнието на тѣхната собственость му сѫ били издадени и надлежнитѣ императорски крѣпостни актове, наречени „мюлк-намей-хумаюнъ".

По отношение на тѣзи покорени ступански земи „мемлюке". — правилата, разпорежданията и формалностиѣ, които се изискватъ за държавнитѣ земи, не могатъ по никой начинъ да се прилагатъ за тѣхъ, защото такива дѣйствия би били противъ закона и шерията и не се допущатъ изпълненията имъ въ ступанскитѣ земи. Послѣднитѣ не могатъ и не трѣба да се сравняватъ съ земитѣ, нарѣчени „еразимири", защото спрямо тѣзи послѣднитѣ се изпълняватъ и приспособяватъ тѣзи формалности.

За това, като ви явяваме горното, съобщавамъ ви за знание, че всичкитѣ горѣозначени земи, които още отъ старо врѣме

се намиратъ подъ зависимостьта на тоя монастирь, се изключаватъ отъ всѣкакви формалности при издаването за тѣхъ на тапийски актове. Заповѣдвамъ ти, щото въ територията на тѣзи монастирски земи, да не допущате никои външни лица да нахлуватъ, съ цѣль да нарушаватъ владѣнието имъ и на сила да ги прѣвзиматъ. По тоя въпросъ се написа и издаде настоящиятъ актъ. Слѣдъ това той се вржчи на главния управитель — на егумена на Рилския монастирь, — за да му послужи, когато му стане нужда.

7 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1275 год. отъ егира (10 Май 1558 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Софийски главенъ чиновникъ по земитѣ въ Нишкия санджакъ.

154.

АКТЪ.

1 Кянуни-евелъ 1281 отъ егира (1 Декемврий 1865 г.).

Гербава хартия на стойность отъ 6001 8000 гроша.

Главницата (майката) ——— гроша 30,000
Лихва за една година ——— гроша 3,600

Всичко = 33,600 гроша.

Словомъ тридесеть и три хиляди и шестотинъ гроша.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Ние долуподписанитѣ, получихме въ заемъ отъ вакьфа на Рилския мънастиръ горната сума тридесеть и три хиляди и шестотинъ гроша съ условие да ги изплатимъ на падежи, съ опрѣдѣлени срокове, считайки се отъ по шесть мѣсеци всѣки единъ срокъ. Първиятъ срокъ начева отъ 1 день на мѣсецъ Декември 1865 г. отъ Р. Хр., съгласно съ горѣизложеното. Задължаваме се още да изплащаме за тази сума законната лихва на стотѣ единъ на мѣсецъ, съобразно съ закона. Всичката лихва за година възлиза на три хиляди и шестотинъ гроша, която като я прибавимъ къмъ главницата, ще дължимъ взаимнообразно на речения мънастиръ сумата отъ 33600 гроша. Тази сума, спорѣдъ горѣизложеното, се задължаваме да изплащаме на всѣки опрѣдѣленъ срокъ, на падежа въ срока, когато тоя срокъ е настжпилъ, и то заедно съ лихвата й. Ако, Боже недай не бихме могли да изплатимъ сумата на уречения срокъ, и ако кредиторитѣ-монаси отъ Рилския монастиръ би изисквали събирането на тая сума по сждебенъ редъ, то въ такъвъ случай, ние се задължаваме да имъ заплатимъ отдѣлно и сумата за сждебното мито, която би се изплатила въ сжда. Така, че ние приемаме и се задължаваме да изплатимъ не само главни-

цата и лихвата ѝ, но и още всички сѫдебни и по водение на дѣлото разноски. За удостовѣрение на това ние издадохме настоящия ни задължителенъ записъ, който саморѫчно подписахме и подпечатихме. Тоя нашъ задължителенъ записъ го прѣдадохме на игумена на Рилския мънастиръ.

1 денъ отъ мѣсецъ Кянони-евелъ 1281 год. отъ егира (1 Декември 1865 год.).

Под. Костантинъ Николовъ, отъ селото Бобошево.
Под. Нако Христовъ отъ сѫщото село.
Под. Мито Георгиевъ. (М. П.) Мито отъ сѫщото село.
Под. Попъ Величковъ Митревъ, отъ сѫщото село.
Под. Христо Георгиевъ. (М. П). Христо, отъ сѫщото село.
Под. Никола Христовъ, отъ сѫщото село.
Под. Василъ Дамяновъ, отъ сѫщото село.
Под. Иванчо Кръстевъ, отъ сѫщото село.

Бѣлѣжка на първата страница.

Срокътъ на първия падежъ се пада на 28 май 1866 г. Главницата се състоеше отъ сумата ———— гроша 10,000
Лихва за шесть мѣсеци ———— гроша 600
гроша 10,600

Срокътъ на втория падежъ се пада прѣзъ мѣсецъ Ноември 1866 г. Главницата се състоеше отъ сумата ———— гроша 10,000
Лихва за една година ———— гроша 1,200
гроша 11,200

Срокътъ на третия падежъ се пада на мѣсецъ Май 1867 год. Главницата е на сума: ———— гроша 10,000
Лихва за една и половина година ———— гроша 1,800
гроша 11,800

Забѣлѣжка. Удостовѣрявамъ, че настоящия записъ се написа на гербова хартия, съ цѣна 6001—8000 гроша защото не се намираше въ казначейството гербова хартия, съ цѣна отъ 30,000—40,000 гроша.

Чиновникъ при регистратурата на Дупнишката каза.

(М. П.) Ахмедъ.

На гърба е написано слѣдното:

Лицата, които дължатъ горѣозначената сума и които саморѫчно сѫ били подписани вѫтрѣ въ записа, признаватъ, че дължатъ главницата и лихвата ѝ = 33,600 гроша, означена въ записа. Въ случай, че на опрѣдѣленитѣ срокове тѣ не би я изплатили, то

ние като поржчители ставаме гаранти да я изплатимъ безпрѣкословно съ наши собствени пари, 1 Кянони-евелъ 1281 г. (1 декемврий 1865 год. отъ Р. Хр.).

Под. Базирганъ Хаимъ Юда отъ градъ Ангора, живущъ въ градъ Дупница. (М. П.) на Еврейски.

Под. Шекерджи Аврамъ Исаковъ, живущъ въ градъ Дупница. (М. П.) на Еврейски езикъ.

(М. П.) Управлението за Дамгата въ Дупнишката каза.

Удостовѣрява се, че лицата-длъжници, чиито имена сж записани въ записа сж дѣйствителнитѣ длъжници, защото тѣ прѣдъ мезлича на управителния съвѣтъ устно самопризнаха и заявиха, че дължатъ на Рилския монастиръ горната сума.

(М. П.) Управителенъ съвѣтъ на Дупнишката каза.

Ние, долуподписанитѣ удостовѣряваме тукъ, че подписитѣ написани на български езикъ въ записа, както и положенитѣ въ него печати сж дѣйствителнитѣ подписи и печати на лицата: Константинъ, Нако и на Попъ Вълча и че тѣ въ наше присжтствие се подписаха саморжчно.

Под. Нако, членъ въ Идарето на Дупнишката каза.

(М. П.) Нако.

Под. Христо Димитровъ, членъ въ Идаре-Мезличи на Дупнишката каза. (М. П.) Христо.

155.

АКТЪ

10 Августъ, 1282 г. отъ сгира (10 Августъ, 1866 г.).

Гербова хартия, съ цѣна 1 грошъ.

До управителя-мюдюръ на Дупнишката каза.

(М. П.) Дупнишки сждебенъ съвѣтъ.

№ 416.

Прѣдставительтъ на монаситѣ отъ Рилския монастиръ, Дупнишка каза, отецъ Теохарий, е завелъ процесъ срѣщу дупнишкитѣ жители: Нако Чорбаджи, Хаджи Спасъ, Хаджи Христо, черковниятъ епитропъ — Христо, Василъ, Илия и баба (отчето) Анания — и то за спора за една чешма. Исканията на ищеца се

състояли въ слѣдното: прѣди 17 години се сключилъ между тѣхъ договоръ, споредъ който разходитѣ за направата на чешмата, начиная отъ извора на водата дори до черковния таксимъ (резервуаръ) — ще се изплащатъ отъ черквата. А разходитѣ, които ще ставатъ отъ черквата дори до монастирския метохъ, ще се изплащатъ направо отъ монастиря. Приятната вода за пиене, която ще тече колкото единъ масуръ (пръстъ), се купи отъ горѣозначенитѣ чорбаджии за 3,000 гроша. Но, понеже водата за сега е прѣстанала да тече, то ищецътъ заявява искъ и изисква, щото водата да не прѣстанва никогашъ, а трѣба да си тече, както що е текла и по-прѣди.

Отвѣтницитѣ-чорбаджии възразиха и казаха така: „ние не можемъ да пуснемъ казаната вода да тече, защото ищецътъ-монахъ не е броилъ още $^1/_5$ часть отъ разноскитѣ за чешмата.

Ищецътъ, за да подкрѣпи своя си искъ, е прѣдставилъ сключеното по тоя въпросъ условие, въ което липсуватъ, обаче, печатитѣ на двѣтѣ спогодивши се страни. Съгласно съ духа на това условно, сждътъ опрѣдѣли, щото разноскитѣ за направата на тая чешма дори до черковния резервоаръ, трѣба да се изплатятъ отъ епитропа на черквата. А разноскитѣ, които ще се разходватъ до монастирския метохъ, трѣба да се изплатятъ отъ епитропа на черквата. Настоящето постановление, което има сила на рѣшение, се прѣпроводи за изпълнение до Дупнишкия казалийски управитель, отъ когото зависи и по-нататъшното негово разпореждане. — 10 Августъ, 1866 г. (1282 год. отъ егира).

Кадия: (М. П.) Мустафа.

Членъ: (М. П.) Салихъ Расинъ.

Членъ: (М. П.) Юсуфъ.

Членъ: (М. П.) Тодоръ.

Членъ: (М. П.) (?) непрочитаемъ еврейски подписъ.

На гърба е написано слѣдното: това рѣшение е изпълнено отъ полицейскмя агентъ (Булюкъ Агаси) Мехмедъ Ага.
13 Августъ, 1866 година.

156.

АКТЪ

26 Тешрини-сани 1282 год (26 Октомврий 1866 год.)

Сключенъ между стопанитѣ-владѣтели на планината „Кючукъ-карийца“ — отъ една страна, а отъ друга — егумена на Рилския монастирь.

За 2800 гроша.

Словомъ двѣ хиляди и осемстотинъ гроша е била наемната стойность или наема на гората „Кючукъ-Карийца“.

За да се напише тоя актъ, причината е слѣдната:

Съ срокъ четири години, начевайки отъ Димитровъ день настоящата 1282 г. отъ егира (1866 год. отъ Р. Хр.) дадохме подъ наемъ планината ни за 2800 гроша на християнина отецъ Диоклитияиъ, родомъ отъ гр. Битоля; и сумата за тоя наемъ напълно я получихме отъ него. За напрѣдъ реченията наематель има пълно право, като наематель на тая планина, четири години на редъ да я владѣе и експлоатира, безъ да бѫде той отъ ничия страна обезпокояванъ. Настоящиятъ контрактъ сключихме, подписахме го и го вржчихме, посрѣдствомъ Мемишъ ага, отъ гр. Джумая, на отецъ Диоклитияна.

1282 г. Касжмъ-гюни (26 Октомврий 1866 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Мемишъ Ага, Шейхъ-Асановъ отъ градъ Джумая — стопанинъ на тая гора.

(М. П.) Мемишъ.

Зюхра Ханъмъ, стопанка, а нейнъ пълномощникъ е Едхемъ Спахи.

(М. П) Едхемъ.

Свидѣтели: Налбантъ Мехмедъ Ага оглу, Хюсеинъ Ефенди, Мутишъ Ага Дупницали и др.

157.

АКТЪ

1 Хазиранъ 1284 год. (1 Юний 1868 г. отъ Р. Хр.).

За 500 гроша — словомъ петстотинъ гроша сж:

Срѣщу тази сума броиха се въ прѣдплата гроша 276.

За да се напише и издаде тоя актъ за владѣние, причината е слѣдната:

Водата и трѣвата, които се намиратъ въ мѣстностьта, наречена „Кючукъ-Карийца“, лежаща въ прѣдѣлитѣ на Джумайската околия, дадохме и отстжпихме подъ наемъ за настоящата 1868 година (1284 год. отъ егира) срѣщу 500 гроша наемъ на християнина монахъ отъ Рилския монастирь отецъ Димо кехая.

За удостовѣрение на това и за право на ползуване отъ водитѣ и трѣвата въ тая горз, издаваме на речения кехая настоящия актъ.

1 Хазиранъ 1284 година (1 Юний 1868 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Едхемъ Спахия.

(М. П.) Едхемъ Ибрахимъ — спахи.

(М. П.). Реджебъ Спахия.

158.

АКТЪ.

за данъкъ.

10 Августъ, 1288 г. или 10 Августъ, 1872 г. отъ Р. Хр.

Данъкъ, опрѣдѣленъ всѣка година по 111 гроша, който Рилския монастирь като муката, е билъ дължень да изплаща на вакъфа. Словомъ сто единадесеть гроша.

Тоя данъкъ да се изплати за тридесеть години, трѣбва да се помножи 111×30=3330 гроша. Словомъ три хиляди триста и тридесеть гроша сж броени.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Отъ прѣглеждането смѣткитѣ на свещения вакъфъ се установи обстоятелството, че бѣлѣжитиятъ Рилски монастирь, който се намира въ Дупнишка каза, Софийски санджакъ, не притежава за тридесеть години, начевайки отъ 1258—1288 г. отъ егира (1842—72 год. отъ Р. Хр.) никакви контра разписки, съ които да се твърди, че монастирьтъ е изплатилъ данъка си. Поради това днесь отъ сжщия монастирь се получи сумата отъ 3330 гроша за данъка имъ, който се слѣдваше за 30 години. А въ смѣткитѣ и тефтеритѣ на самия монастирь стои забѣлѣжено, че данъкътъ до края на 1290 година е билъ изплатенъ направо на чиновника на вакъфа.

За удостовѣрение на това обстоятелство и за знанието още че горѣозначената сума отъ 3330 гроша, се получи отъ насъ за 30 годишенъ данъкъ, издаваме на монаситѣ отъ поменатия монастирь настоящия подпечатанъ документъ.

10 Августъ, 1288 год. отъ егира (1872 г. 10 Августъ).

(М. П.) Счетоводитель по вакъфскитѣ имоти въ Софийския санджакъ.

159.

АКТЪ

21 Реджебъ 1289 г. (12 Септемврий 1872 г. Р. Хр.).

Отсѣченитѣ дървета, за които е прѣдметъ въ първия актъ, сѫ били употрѣбени за направата и постройката на редица голѣми мостове, които били негодни и развалени отъ поройни дъждове. Тѣзи мостове сѫ били построени на разни мѣста, въ разни села, а единъ мость въ селото Бараклия, което лежи близу до речения монастирь и близо до нѣкои околни села.

Истина е, че отъ старо врѣме една малка гора — часть отъ великата планана „Рила“, — е била привързана къмъ Рилския монастирь. Но останалитѣ гори-ормани, обаче, които се намиратъ на лице въ тая планина сѫ изброени име и точно сѫ били опрѣдѣлени, споредъ както се твърди въ телеграмата и въ рапорта, които се получиха въ видъ на отговоръ отъ мѣстната власть. Съгласно съ стария регистъръ („куюдатъ“) на императорската дефтерхана, — речениятъ монастирь въ описа си фигурира, че е притежавалъ точно опрѣдѣлени земи, които зависятъ отъ него монастирь. Монаситѣ отъ тоя монастирь сѫ заявили, че нѣкои селени, въпрѣки старитѣ царски тефтери, нахлували въ тѣзи монастирски земи и нарушавали владѣнието му. Слѣдствие на това гръцкиятъ православенъ патриархъ прѣди малко се оплакалъ по тоя въпросъ и подалъ писменъ рапортъ до императорския диванъ, съ молба да му се издалъ единъ височайши царски актъ. Исканата царска заповѣдь е била издадена и въ резюме, въ „деркенарь“ сѫществената ѝ часть е била изложена по-горѣ. Днесъ, обаче се извадиха отъ „куюдата“ други кратки извлѣчения върху положението на монастиря. Тѣзи извлѣчения се прѣдставиха отъ управителя на царската дефтерхана. Отъ тѣзи извадки се установява, че никаква гора не е била описвана и опрѣдѣлена на речения монастирь. Въ отговора на управлението на дефтерханата, — министърътъ (паша) билъ заявилъ, че дѣйствително въ името на монаситѣ отъ Рилския монастирь се били издавали тапийски актове само за земи, лежащи въ селото Рила. Тѣзи извадки директорътъ ги е докладвалъ по изискванията и по дължность на службата му. Въ стария и въ новия законъ изрично и подробно има писани пасажи, които по-горѣ обстойно сѫ изложени по този въпросъ. Въпросната гора, за която е дума, и за която се претендира въ тоя такриръ, че била зависѣла отъ тоя монастирь, — такава, именно, гора, за каквато въ телеграмата се споменава и доказва, че е била собственость на тоя монастирь — нѣма. Въпросътъ не стои така, споредъ както той е изложенъ погорѣ. Защото отъ прѣглеждането въ царската дефтерхана се указа и се установи обстоятелството, че описанитѣ и опрѣдѣлени извѣстни мѣстности на Рилския монастирь не сѫ били редомъ залѣсени все съ гора. Това нѣщо повече е отъ ясно, та е излишно

да се прѣдставятъ всѣкакви други обяснения. Сѫщо доказано е, че на името на монаситѣ отъ тоя монастирь, не сѫ били издавани никакви тапийски актове. Сѫщо отъ управлението на дефтерханата е доказано, какво всички земи и други имоти, вакфирани на нѣкой вакъфъ, сѫ зависѣли направо или отъ черкви, или отъ други богоугодни заведения. Зависимостьта на такива земи се доказва отъ дефтерханата, дѣто тя е била записана. Това се твърди и отъ прѣдписанията на стария и новия законъ. По тоя начинъ и прѣдметната гора, за която се спори, че ужъ е привързана къмъ речения монастирь, въ сѫщность не стои така, както е написано въ извлѣченията, нито е съгласно съ старитѣ книжя на „куюдата“. Тамъ, въ старитѣ оригинали, дѣйствително е записано, че тѣзи монастирски имоти не сѫ плащали нито десетъкъ, нито данъкъ. А що се касае за въпроса по десетъка на овцетѣ, — тоя въпросъ зависи да се уреди отъ министерството на финансиитѣ и отъ управлението на горитѣ, особено на лѣсоветѣ. Нашето мнѣние е изложено и въ другъ единъ рапортъ, по сѫщия прѣдметъ, който напослѣдъкъ ви се прозоди.

Възъ основа на молбата и на извлѣченитѣ отъ куюдата подробности между министерството на финансиитѣ и онова на горитѣ и лѣсоветѣ завърза се дълга прѣписка по тоя въпросъ. Прочее, както се установи отъ тази прѣписка, по горѣизложения въпросъ, — ще трѣба да се дѣйствува и да се тури въ изпълнение. Всички книжя по тая прѣписка, заедно съ подробноститѣ се поднасятъ за прѣгледъ и одобрение отъ държавния съвѣтъ. Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше високо прѣвъзходителство.

11 Реджебъ, 1289 год. отъ егира, или 12 Септемврий 1872 година отъ Р. Хр.).

160.

АКТЪ.

3 Августъ 1291 год. (3 Августъ 1875 год. Р. Хр).

Сѫдебно мито.

Слѣдва да се получи сѫдебното мито	=	гроша 1250
Двѣ гербови марки по 4 гроша	=	„ 8
		гроша 1258

Словомъ хиляда двѣстѣ петдесеть и осемь гроша се получиха.

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната.

Монаситѣ отъ Рилския монастирь отецъ Никифоръ и отецъ Хараламби пригежаватъ горитѣ именуеми: „Марковица“ и „Шу-

матица", лежаща въ Рилската планина Тѣзи монаси сж изгубили тапийскитѣ си актове и просятъ да имъ се издадатъ отново такива. Понеже реченитѣ монаси броиха напълно въ повѣрената ми каса, както сумата за тапийското мито, тъй и за стойностьта на гербовитѣ марки — то за удостовѣрение на това се издава тоя актъ.

3 Августъ 1291 год. отъ егира (3 Августъ 1875 г.).

Намѣстникъ на чиновника па вакъфитѣ въ Самоковъ:

(М. П.) Ибрахимъ Пири.

161.

АКТЪ

3 Тешрини-Сани, 1291 г. (3 Ноември 1875 г. отъ Р. Хр.).

Десетъкътъ, който се слѣдва да се получава отъ посѣтитѣ земи на Рилския монастирь, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, е билъ прѣкупенъ по малонаддаване за 1291 г. отъ егира, или 1875 г. отъ Р. Хр., отъ Рилския монахъ отецъ Прокопия за 1300 гроша.

Въ тази сума влиза и допълнителниятъ налогъ, наречень „ресуми мухаджерйнъ".

Изплащанието на тази сума е станало въ опрѣдѣлени срокове (таксити), както слѣдва:

На	Септември	1875	г.	сл.	Хр.	е	билъ	I	срокъ	отъ	гроша 220
„	Октомврий	„	„	„	„	„	„	II	„	„	„ 216
„	Ноември	„	„	„	„	„	„	III	„	„	„ 216
„	Декември	„	„	„	„	„	„	IV	„	„	„ 216
„	Януарий	1876	„	„	„	„	„	V	„	„	„ 216
„	Февруарий	„	„	„	„	„	„	VI	„	„	„ 216

Всичко гроша 1300

Десетъкътъ отъ всичкитѣ произведения на хлѣбнитѣ храни, съ изключение на десетъка отъ копринените реколти, отъ произведенията на тютюна и на трѣвата (листата), наречени „титра япраги", заедно съ върхнината налогъ — „Рупъ", ще се събиратъ отъ земитѣ, принадлежащи на Рилския монастирь, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, Дунавски вилаетъ. Наддаването при търга на тоя десетъкъ се е извършило подъ надзора на правителственитѣ мѣстни съвѣти. То е станало, съобразно съ десетъка и члена, прѣдвиденъ за прѣносъ на десетъчнитѣ храни, който (членъ) се споменва въ височайшия правилникъ, промулгиранъ публично

на 9 Зилкааде, 1282 г. отъ егира (15 Мартъ, 1866 г. отъ Р. Хр.). Тоя десетъкъ се възложи на монаха отъ Рилския монастирь отецъ Прокопия, който наддаде най-голѣма сума. Опрѣдѣлената сума отъ 1,300 гроша ще се изплаша на опрѣдѣлени срокове съ османски, металически звонкови монети, на които цѣната е точно опрѣдѣлена отъ правителството. Въ случай че на опрѣдѣления падежъ не би се изплатилъ такситътъ, правителството има право да изисква и законната лихва по 1% на мѣсецъ за всѣко изминало отъ срока врѣме. Като гарантъ за изплащане на тая сума и лихвитѣ се прие отоманскиятъ поданникъ отецъ Кирилъ. Правителството щомъ получи надлежното поржчителство, възложи на речения отецъ Прокопия да събира десетъка. Отецъ Прокопий даде задължителенъ записъ за сумата на 21 юний, 1875 г. сл. Р. Хр. Тоя записъ се пази въ правителствения ковчегъ.

И тъй, десетъкътъ на казаното село за тая 1875 г. ще се събира и управлява цѣла една година, съобразно съ правителствения законъ. А ако стойностьта на десетъка не се изплати на опрѣдѣленитѣ срокове, то правителството въ такъвъ случай си запазва правото да вземе мѣрки на дѣйствие, прѣдвидени въ чл. 10 отъ правилника за десетъка.

За удостовѣрение, че се възложи на речения отецъ Прокопий десетъкътъ издава му се тоя актъ за владѣние. — 3 Тешрини-сани, 1291 г. (3 Ноември 1875 г.).

(М. П.) Управитель-мютесерифъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Финансовъ директоръ на Софийския санджакъ, наречень „Моасебеджи“.

162.

АКТЪ

(Безъ дата).

Отъ съдържанието на тоя рапортъ се установява обстоятелството, че земитѣ, които съ царски фермань съ били привързани къмъ монастиря „св. Иванъ Рилски“, лежатъ въ Рила планина, Дупнишка каза. Тѣ, ако и да сж били освободени отъ плащането на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ, обаче чиновникътъ по десетъкътъ е слѣдвалъ да измѫчва и да изтезава бѣднитѣ монаси отъ тоя монастиръ. Съобщава се при това, че селенитѣ, които живѣли наблизу до монастирскитѣ гори, чието владѣние зависи отъ споменатия монастирь, — си позволили подъ прѣдлогъ, че щѣли ужъ да правятъ мостове, отсѣкли повече отъ 4,000 джбови дървета отъ тази монастирска гора. По поводъ на това беззаконие монаситѣ отъ монастиря прѣди малко врѣме се оплакали прѣдъ върховното правителство. Молбата имъ била

приета и възъ основа на нея великиятъ везиръ бѣ издалъ едно високо емирнаме за прѣкратяването насилията и беззаконията, които се вършатъ надъ монаситѣ.

Но тѣзи насилия и ежедневни безакония не сѫ прѣставали, а продължавали да се упражняватъ дори до сега, поради което съ рапортъ, прѣдставенъ отъ гръцката православна патриаршия, се изисква да се вематъ строги и бързи мѣрки за прѣмахването на подобни вълнения. Великиятъ везиръ бѣ водилъ дълга прѣписка съ министерството на финансиитѣ по тоя въпросъ. Отъ книжята на тази прѣписка, които книжя по отдѣлно сѫ били копирани въ единъ особенъ регистъръ, а тъй сѫщо и отъ издаденитѣ и вписанитѣ въ тоя регистъръ депеши и емирнамета по тоя въпросъ, е било установено обстоятелството, че въпросното емирнаме е пристигнало о врѣме до мѣсточазначението си. Узнава се още, че при изучването въпроса отъ една особена комисия се изтъкнало, между другото, и слѣдния фактъ: чиновникътъ по десетъка на Софийския санджакъ, Абдулахъ Ефенди, прѣди нѣколко врѣме придружаванъ отъ други двѣ лица е билъ заминалъ и пристигналъ въ Рилския монастиръ. Тамъ той прочелъ редица височайши царски актове — фермани, които се пазели въ монаситѣ на тоя монастиръ. Въ текста на тѣзи свещенни актове изрично било казано, че къмъ монастиря били привързани 48 кѫса земи, които били освободени още отъ старо врѣме отъ всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Чиновникътъ е поискалъ отъ монаситѣ обяснение, за да му се посочатъ точно границитѣ на тѣзи 48 кѫса имоти. Монаситѣ сѫ отговорили смутено и съ общи фрази, като сѫ казали, че тѣзи имоти били стари, та не могли били и не сѫ били въ положение да знаятъ и да опрѣдѣлятъ точно границитѣ и мѣстностиѣ на тѣзи монастирски земи. На въпроса: колко ниви, колко ливади, лозя и други имоти сѫ били тѣзи стари земи? и дѣ се намиратъ сега тѣ, и по колко уврата съдържа всѣко едно парче? — монаситѣ сѫ отговорили на въпроса не ясно и така: „Тѣзи земи се помнятъ, че се състояли отъ 17 кѫса ниви 16 кѫса ливади, 11 кѫса лозя, 2 воденици и двѣ отдѣлни една отъ друга валавици и дюкове. По тоя начинъ и възъ основа на личнитѣ показания на самитѣ монаси е билъ съставенъ особенъ описъ, дѣто отдолу сѫ били положени частнитѣ печати както на егумена-управитель на монастиря, а тъй сѫщо и на неговитѣ замѣстници — старѣи, като установено е било, че дѣйствително отъ тѣзи монастирски земи, десетъкъ не се е получавалъ. Но при направения новъ описъ на монастирския имотъ сѫ излѣзли на язъ повече отъ 57 кѫса нови ниви, ливади и други, за произведенията на които, споредъ закона се слѣдва да получи правителството десетъкъ слѣдното количество: 524 снопове ръжъ, $209\frac{1}{2}$ снопове овѣсъ, $622\frac{1}{2}$ кола сѣно, като десетъкъ; сѫщо десетъкътъ отъ едно лозе отъ около два уврата, а тъй сѫщо и данъкътъ за скрититѣ и изнамѣренитѣ отпослѣ 46 пчелни кошери за медъ. Освѣнъ това монаситѣ-управители и тѣхнитѣ намѣстници на мо-

настиря не сѫ плащали и за миналитѣ години никакъвъ десетъкъ на спахиитѣ — мюлгезими, като сѫ отричали, съгласно съ тѣхната десетгодишна практика, да изплащатъ законния десетъкъ и за тая година. Слѣдствие на тѣзи открития за 57 къса имоти, които отсетнѣ били прибавени и допълнени къмъ монастиря, — властьта трѣбало споредъ закона да получи припадающия имъ се за тѣхъ десетъкъ. Сумата за десетъка веднага е била събрана отъ монастиря. А онѣзи правителствени имоти и земи, за които се споменува въ височайшия царски фермань, сѫ били изключени отъ плащането на всѣкакви данъци, защото тѣ сѫ били опростени и никакъ не сѫ търсени. Независимо отъ това монастирътъ въ стария си описъ има писани само 500 глави овце и овни; но при новата провѣрка оказа се, че монастирътъ е притежавалъ повече отъ 2116 овце и кози, поради което и данъкътъ за повечето овце се е прибралъ и получилъ.

А що се касае до въпроса за отсѣченитѣ джбови дървета отъ монастирската гора, тоя въпросъ стои така: дърветата не сѫ били 4,000, а сѫ били изсѣчени само 1,500 джбови дървета. 110 дървета отъ тѣхъ сѫ били отсѣчени отъ общата правителствена гора-планина, наречена Рила. А останалитѣ 400 дървета дѣйствително сѫ били отсѣчени отъ монастирската гора, но това е станало съ позволението на раята селени отъ селото Рила и съ доброволното съгласие на самитѣ монаси отъ тоя монастиръ, къмъ който монастирь тази гора е привързана.

163.

АКТЪ.

(Безъ дата).

Слѣднитѣ земи и имоти, които принадлежатъ на Рилския монастирь се намиратъ въ казата и въ градъ Джумая и се състоятъ:

1) Една ливада отъ около 40 уврата, лежаща въ мѣстностьта „Кара-су“, близо до чифлика „Кара-су“. [1]) Стойностьта на тази ливада е оцѣнена за 4500 гроша, всѣки увратъ отъ тази ливада се оцѣнява по 115½ гроша.

2) Една ливада отъ около 21 уврата, лежаща въ околностьта на рѣката Струма (Карасу). Тази ливада се оцѣнява за 2500 гроша.

3) Ливада отъ около три уврата, лежаща въ мѣстностьта наречена „Катъ-устюнде“, оцѣнена за 400 гроша.

---

1) Подъ думата „Кара-су“ се разбира рѣката Струма.

4) Една ливада отъ около 13 уврата, лежаща въ с. Стобъ. Тази ливада е оцѣнена за 1,300 гроша. Общата стойность на всички тѣзи Рилски имоти — възлиза на сума 8 700 гроша.

Миго за тѣзи имоти се слѣдва да се изплати 435 гроша и 4 гербови марки по 4 гроша = 16. А всичкото мито, заедно съ гербовитѣ марки е: 451 гроша. Словомъ четиристотинъ и петдесеть и единъ гроша се получиха напълно.

164.

АКТЪ.

14 Нисанъ 1296 г. (14 Априлъ 1880 год. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ се написа поради слѣдната причина:

Възъ основа на единъ записъ, носящъ дата 9 Априлъ 1880 год. и подпечатанъ съ частнитѣ печати на налбантъ Абдуррахманъ Еминовъ и на Мехмедъ Назифовъ, – довѣрителитѣ ми: Мехмедъ Назифовъ и сестритѣ му Акиле и Хатидже Ханъми, бѣха продали на жителя отъ гр. Дупница Хаимъ Мошоновъ собствената си гора, извѣстна съ името „Горна-кадийца". Днесъ реченитѣ ми довѣрители пристигнаха въ гр. Дупница (България). Съобразно съ потвърденото и легализираното пълномощие, което тѣ, реченитѣ ми довѣрители подадоха въ Дупнишкия полицейски домъ, азъ отъ тѣхъ съмъ упълномощенъ да ги прѣдставлявамъ, и между другото, да получавамъ нужното рѣшение, да издамъ такриръ за проданьта на тѣхната гора-планина прѣдъ надлежнитѣ власти възъ името на евреина Хаимъ Ходжа Мошоновъ. Днесъ реченитѣ ми довѣрители си заминаватъ обратно за гр. Джумая; а азъ като тѣхенъ пълномощникъ, за тѣхна смѣтка, взехъ въ заемъ отъ поменатия Хаимъ три турски лири. За удостовѣрение на това издавамъ настоящия ми записъ.

14 Нисанъ 1296 год. (14 Априлъ 1880 г. отъ Р. Хр).

Подп: Харифъ Еминовъ отъ гр. Джумая.

(М. П.) Ес-саидъ Харифъ.

Тукъ, на това мѣсто удостовѣрявамъ и твърдя, че Арифъ Еминовъ получи, за наша смѣтка, горнитѣ три турски лири, съ които пари да можемъ да се повърнемъ надирѣ въ гр. Джумая. За удостовѣрение на това полагамъ тукъ собствения си печатъ.

14 Априлъ, 1880 година.

(Подп:) Мехмедъ Назифовъ.

(М. П.) Мехмедъ.

165.

АКТЪ.

9 Нисанъ 1296 г. (9 Априлъ 1880 г. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия съ цѣна 10 гроша.

(Гербъ на Османската империя, положенъ на чело на този актъ).

Извѣстната гора, която се нарича „Горня-Кадийца", лежи въ околностьта на Рилския монастиръ, въ територията на Българското княжество. Тая гора ние лично и като пълномощникъ я притежаваме. Днесъ тази наша гора упазарихме я и я продадохме, споредъ условията, изложени въ другъ единъ продавателенъ актъ, съ дата 8 Априлий 1881 година, който бѣхме издали на Ходжа-Мошоновия синъ въ гр. Дупница. Положенитѣ въ тоя актъ печати, сж дѣйствително нашитѣ частни печати и сж еднакви съ ония, които сж положени въ продавателния ни записъ, и официално завѣрени отъ властьта, както това се вижда отъ писмото ни, което врѫчихме въ рѫцѣтѣ на Хаима Ходжа Мошоновъ.

9 Нисанъ 1296 год. (9 Априлъ 1880 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Мехмедъ Назифовъ — частно за себе си и като пълномощникъ на сестра си Хатидже Ханъмъ.

(М. П.) Мехмедъ.

(Подп:) Пълномощникъ на Ахиле Назифова (М. П.) Абдуррахманъ.

Удостовѣрява се, че положенитѣ отдолу въ настоящия актъ подписи и печати сж дѣйствително частнитѣ печати на сѫщитѣ лица, които лично прѣдъ първоинстанционното сѫдилище се явиха, и кочто заявиха устно, че искатъ да имъ се легализиратъ. Взе се мито, съгласно съ закона, 100 гроша — по 50 за всѣки единъ подписъ и печатъ.

9 Нисанъ 1296 год. (9 Априлъ 1880 година).

(М. П.) Първоинстанционенъ сѫдъ въ Джумая.

166.

АКТЪ.

9 Нисанъ, 1226 г. (9 Априлъ 1880 г. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, съ цѣна 100—1,000 гроша.

Записъ за лири турски 50.
Словомъ петдесеть турски лири.

Да се напише този записъ, причината е слѣдната:

Ханжмитѣ Акиле и Хатидже, дъщери на Нази Хаджи Хасановъ и братъ имъ Мехмедъ, живущи въ градъ Джумая, притежаватъ задружно една планина — „яйлжкъ-ормани“ (пазбището). Тази гора е извѣстна и се именува „Горня-Кадиица“, лежаща въ околностьта на Рилския монастирь, Дупнишка каза (България).

Отъ тѣзи притежатели азъ купихъ за 80 турски лири тази тѣхна гора. Срѣщу тази сума днесъ броихъ на реченитѣ продавачи 30 лири турски. Останалитѣ 50 турски лири ще имъ броя, съгласно съ условния ни записъ, който имъ дадохъ на 9 Април 1880 година, тогава когато тѣ (продавачитѣ) ми проводятъ въ Дупница законно пълномощно, завѣрено отъ Австро-Унгарското агенство въ Сѣресъ. Освѣнъ това пълномощницитѣ сж дължни да се яватъ прѣдъ Дупнишкитѣ български власти да изповѣдатъ продажбата, да ме снабдятъ съ крѣпостенъ актъ и да ми прѣдадатъ въ владѣние казаната гора-планина.

За удостовѣрение на това, издавамъ имъ настоящия записъ.

9 Нисанъ, 1226 г. (9 Априлъ, 1880 г. сл. Р. Хр.).

(Подп.) Яхуди Хаимъ Мошоновъ.

167.

АКТЪ.

28 Кянони-Сани 1300 г. (28 Януарий 1883 г. сл. Р. Хр.).

1. Тапийски актове на брой	54	акта.
2. Худжети сждебни на брой	8	„
3. Контрактъ на стойность 18 турски лири	1	„
	Всичко 63	акта.

Тукъ сж словомъ шестдесеть и три документи.

Да се напише тоя врѣменень актъ, причината е слѣдната:

Подписаният давамъ настоящия си приврѣменень документъ на монаха отецъ Аркадия за удостовѣрение на това, че полу-

чихъ отъ него шестдесеть и два тапийски актове и худжети, както и единъ условенъ записъ (контрактъ) за сума отъ осемнадесеть (18) турски лири. Всички тѣзи тапийски актове и худжети се отнасятъ за земитѣ и недвижимитѣ имоти, принадлежащи на монастиря, който се намира въ селото „Св. Врачъ“, Мелнишка каза.

28 Кянони-Сани 1300 година отъ егира (28 Януарий 1883 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ебу Бекиръ Сяткн, бенъ Хаджи Мехмедъ Ефендиевъ.

ДѢЛЪ X.

Вакжфски актове.

Вакжфско императорско съкровище.

1280 г. отъ егира (1863 год. отъ Р. Хр.).

№ на листа 3. № на тефтеря 347.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Джумайска.
Село _____ планината „Рила".

Мѣстността, наречена „Кючукъ Карийца.

Имотътъ, вакфиранъ отъ Гаази Мустафа Паша.

Граници: отъ една страна гората („ай-идуги яйлжкъ"); отъ друга — „Али Чаушъ яйлжги"; отъ третя — пжтътъ за Слахово; отъ четвърта — рѣката.

Уврати . . . . (300) триста.

Земя, подъ десетъкъ . . . . . егрекъ 1. И $^{3}/_{5}$ части (три пети части) отъ гора.

Начинъ за издаване актъ: . . . . на ново;
Право на тапия: . . . . по случай смъртьта на Зюра Шерифова, умрѣла прѣзъ 1280 г. отъ егира.

Стойностьта и . . . . . 1500 гроша.

Притежатели: Райфъ, Редифе и Хайрие Едхемови.

Мита и други налози, които да се вематъ сж:

За мито на тапията	_____	1500 гроша.
Гербова хартия	_____	3 „
Канцелярско мито	_____	1 „
		Всичко 1504 гроша.

До пристигването на крѣпостния актъ, който ще се издаде отъ императорското министерство на вакъфитѣ за горѣ-означената гора . . . . . позволява се на реченитѣ стопани да я притежаватъ.

За удостовѣрение на това и въ името на императорското вакъфско съкровище, издава имъ се тоя врѣменень актъ, който ще се уважава вмѣсто тапия.

(М. П.) Муха Себеджи;

(М. П.) Мютевелия на вакъфа.

2.

Императорска дефтерхана.

1288 год. отъ егира (1871 под. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 73.

мѣсеченъ дневникъ — тефтеръ: Септемврий 1288 год. (1871 год.).

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Долно-Яхиново на „Джаферовия ридъ“.

Четиритѣ граници сѫ: нивитѣ на Лазо, на Нисимъ еврейна, на Тоне и общия пѫть.

Уврати . . . . . $12\frac{1}{2}$ дванадесеть и половина.

Земя подъ десятъкъ . . . . . нива.

Начинъ за издаване актъ . . . . . отново.

Притежатели . . . . . Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминала: отъ баща имъ Ѫрсланъ, който се поминалъ прѣзъ 1285 г. отъ егира.

Цѣна опрѣдѣлена . . . . . 190 гроша.

Узаконена такса . . . . . $9\frac{1}{2}$ гроша; гербова хартия 3 гроша; канцелярско мито 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣописаната нива отъ управлението на Дефтерханата, — позволява се на поменатитѣ стопани да я владѣятъ. За удостовѣ-

рение на това и въ името на царската дефтерхана, — издава имъ се настоящия врѣменень документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1288 год. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али-Зюлфикаръ; каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ; ковчежникъ: (М. П.) Ес-Саидъ Еби-Бекиръ: тапийски писарь: (М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ-Ханди.

3.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ егира (1871 г отъ Р. Хр.).

№ по редъ 74. мѣсеченъ дневникъ — тефтеръ: Септемврий 1288 г.

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Долно-Яхиново (Яхиново) на мѣстностьта „Крива-йова-бара.

Четиритѣ граници сѫ: нивитѣ на Редифъ ага, на Коле и Ахмедъ Ефенди и дере.

Уврати (дулюми) . . . . (6) шесть.
Под-десетъкъ . . . . . нива.
Начинъ за издаване актъ . . отново.
Лица-притежатели . . . . Мехмедъ и Хатие.
Прѣхвърлено по наслѣдство, отъ баща имъ Ярслань, който е починалъ прѣзъ 1285 г.
Цѣна опрѣдѣлена . . . . 90 гроша.
Мито установено . . . . $4\frac{2}{10}$ гроша; гербова хартия 3 гроша; канцеларски 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣописаната нива отъ управлението на дефтерханата, — позволява се на поменатитѣ ступани да я владѣятъ. А за удостовѣрение на това издава имъ се въ името на царската дефтерхана, настоящиятъ приврѣменъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али-Зулфикяръ; каймакамъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ; ковчежникъ: (М. П.) Ес-Саидъ-Ебу Бекиръ; тапийски писарь: (М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ Хамди.

4.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ Егира (1871 г. отъ р. Хр.).

№ по редъ 75.

Мѣсечень дневникъ Тефтеръ: Септемврий 1288 г. (1871 г.).

Правителствени земи.

Санджакъ. ——— Софийски.
Каза ——— Дупнишка.
Село ——— Долно Яхиново на „Могилата".

Четиритѣ граници сж: нивитѣ на Мемишъ ага, на Иванъ, на Тоше и на Петре.

Земя подъ десетъкъ . . . . . нива.

Уврати . . . . . седемь (7) и една лѣха.

Начинъ на издаване акта . . . . . Отново
Лица-притежатели . . . . . Мехмедъ и Хатие.
Прѣминава по наслѣдство: отъ баща имъ Жрсланъ, който се помина прѣзъ 1285 г. (1869 отъ Р. Хр.).

Опрѣдѣлена цѣна . . . . . 545 гроша.
Установено мито . . . . . 26¼ гроша;
гербова хартия: 3 гроша;
канцеларски: 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣописаната нива отъ управлението на Дефтерханата, — позволява се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. А за удостовѣрение на това, издава имъ се въ името на царската дефтерхана, настоящиятъ врѣменень документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али-Зулфикяръ; каймакаминъ (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ; ковчежникъ (М. П.): Ес-Саидъ Ебу-Бекиръ; тапийски писаръ (М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ Хамза.

5.

Императорска дефтерхана.

№ по редъ 76.

Мѣсеченъ тефтеръ — дневникъ Септемврий 1298 г. (1862 г.).

Правителствени земи.

Санджакъ ———— Софийски.
Каза ———— Дупнишка.
Село ———— Долно-Яхиново на „Ридътъ".

Четиритѣ граници сж: нивитѣ на Зашо, на Бекиръ ага-Оглу и Ахмедъ ефенди.

Уврати . . . . . три и 3 лѣхи
Земя подъ десетъкъ. . . . . нива.
Начинъ за издаване актъ . . . . . отново.
Притежатели . . . . . Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминала: отъ баща имъ Жрслань, който се помина прѣзъ 1285 г. отъ Егира (1869 отъ Р. Хр.).

Цѣна опрѣдѣлена . . . . . 55 гроша.
Узаконена такса . . . . . $2^{1}/_{3}$ гроша; гербова хартия 3 гроша; канцеларско мито: 1 грошъ.

До пристигането на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣописаната нива отъ управлението на Дефтерханата, — позволява имъ се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. За удостовѣрение на това и въ името на царската дефтерхана, издава имъ се настоящиятъ приврѣменъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ

1288 г. отъ егира. (1877 г. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али Зюлфикаръ; каймакаминъ: (М. П) Мехмедъ Ибрахимъ; ковчежникъ: (М. П) Ес-Саидъ Ебу-Бекиръ; тапийски писаръ: (М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ Хамди.

6.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.)

№ по редъ 77. мѣсеченъ дневникъ на тефтеря. Септемврий 1288 г.

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Долно Яхиново.

Четиритѣ граници сѫ: нивитѣ на Мито, Ахмедъ Ефенди и Редифъ Ага и обществения пѫть.

Уврати . . . . . (10) десеть.
Под-десетъкъ . . . . . нива.
Начинъ за издаване актъ . отново.
Лица-притежатели: Мехмедъ и Хатие.

Прѣхвърлено по наслѣдство: отъ баща имъ Ѫрсланъ, който се помина прѣзъ 1285 г. отъ егира (1869 г. сл. Р. Хр.).

Цѣна опрѣдѣлена . . . . . 150 гроша.
Установено мито. . . . . 7½ гроша; гербова хартия: 1 грошъ. Канцеларски: 1 грошъ.

До пристигането на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣотбѣлѣзаната нива отъ управлението на дефтерханата, — позволява се на поменатитѣ стопани да я владѣятъ. А за удостовѣрение на това, издава имъ се въ името на царската дефтерхана тоя приврѣменъ документъ, който ще се уважава, вмѣсто актъ.

1288 г. (1871 г. отъ Р. Хр.).

Сѫдия: (М. П.) Али Зулфикяръ;

Каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ.

Ковчежникъ: (М. П.) Ес-Саидъ-Ебу Бекиръ.

Тапийски писарь: (М. П.) Ес-Саидъ-Ахмедъ Хамди.

7.

Императорска дефтерхана.

1244 г. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 80

Мѣсеченъ дневникъ — тефтеръ. Септемврий 1288 г. отъ егира (1871 г. Р. Хр.)

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Долно Яхиново на „Ридътъ".

Четиритѣ граници сж: нивитѣ на Ахмедъ ефенди и на Мутишь ага, обществения пѫть и дере (рѣка).

Уврати . . . . . (35) тридесеть и петь

Земя подъ десетъкъ . . нива.

Начинъ за издаване актъ. . . отново.

Притежатели: . . . . Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминала: отъ баща имъ Жрсланъ, който се поминалъ прѣзъ 1285 год. отъ егира (1869 год. отъ Р. Хр.).

До пристигането на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣозначената нива отъ управлението на Дефтерхането, —позволява се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. За удостовѣрение на това и въ името на царската дефтерхана, — издава имъ се настоящия приврѣменъ документъ, който ще се уважи вмѣсто актъ. — 1288 год. отъ егира (1871 г. Р. Хр.)

Сждия: (М. П.) Али-Зюлфикяръ; каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ; ковчежникъ: (М. П.) Ес-саидъ Ебу-Бекиръ; тапийски писаръ: (М. П.) Ес-саидъ Ахмедъ Хаджи.

8.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ егира 1871 г. Р. Хр.

№ по редъ 81. Мѣсеченъ тефтеръ — дневникъ за Септемврий 1871 година.

Правителствени земи.

Санджакъ ———— Софийски.
Каза ———— Дупнишка.
Село ———— Долно Яхиново, на „ридътъ".

Четиритѣ съсѣди сѫ: нивитѣ на Али-Арифъ, пѫть и мера.

Уврати . . . . . осемь (8)
Подъ-десетъкъ. . . . . нива.
Начинъ за издаване актъ: . . отново.
Притежатели . . . . . Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминава: отъ баща имъ Ѫрсланъ, който се помина прѣзъ 1285 г. отъ егира (1869 г. отъ Р. Хр.).

Цѣна опрѣдѣлена . . сто и двайсеть гроша.
Узаконена такса . . . шесть гроша; гербова хартия 3 гроша; канцеларско мито 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣозначената нива отъ управлението на Дефтерханата, — позволява се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. За удостовѣрение на това и въ името на имераторската дефтерхана, издава имъ се настоящия приврѣменъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ. — 1288 г. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр.)

София: (М. П.) Али-Зюлфикяръ;

Каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ;

Ковчежникъ: (М. П.);

Тапийски писаръ: (М. П.) Ес-саидъ Ахмедъ Хамди.

9.

Императорска дефтерхана

1288 год. отъ Егира (1871 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 82.

Мѣсечнъ дневенъ тефтеръ. Септемврий 1288 г. (1871 р. Хр.).

Правителствени земи.

Санджакъ ——— Софийски.
Каза ——— Дупнишка.
Село ——— Долно-Яхиново, на „Ридътъ“.

Граници отъ четири страни: нивитѣ на Христо и Раифъ Ефенди, общественъ пѫть и язътъ (аркъ).

Увраги . . . . . ; . . . (6) шестъ.
Под-десетъкъ . . . . . нива.
Начинъ на издаване актъ . . . . . отново.
Лица-притежатели . . . . . Мехмедъ и Хатие.

Прѣхвърляне по наслѣдство: отъ баща имъ Ѫрсланъ, който се поминалъ прѣзъ 1285 г.

Цѣна опрѣдѣлена . . . . . 90 гроша.
Мито установено 4·20 гроша; гербова хартия 3 гроша; канцеларска 1 грошъ.

До пристигането на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣобозначената нива отъ управлението на Дефтер-ханата, — позволява се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. А за удостовѣрение на това, издава имъ се въ името на императорската архива тоя приврѣменъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1288 год. отъ егира (1871 г. Р. Хр.).

Сѫдия: (М. П.) Али-Зулфикяръ;

Каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ;

Ковчежникъ: (М. П.) Нури-Бениръ;

Тапийски писаръ: (М. П.) Ес-сайдъ-Ахмедъ Хамди.

10.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 83.

Мѣсеченъ тефтеръ - дневникъ — за Септемврий 1288 г. (1871 Р. Хр.)

Правителствени земи.

Санджакъ ———— Софийски.
Каза ———— Душнишка.
Село ———— Долно-Яхиново, на „Перуна“.

Четиритѣ граници сж: нивитѣ на Атанасъ, на Мутишъ ага, на Ахмедъ ефенди и обществения пжть.

Уврати . . . . . 8 и 3 лѣхи.
Земя подъ-десетъкъ . . нива.
Начинъ за издаване актъ . отъ ново.
Притежатели . . . . . Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминава: отъ баща имъ Жрсланъ, който се поминалъ прѣзъ 1285 г. отъ егира (1869 г. отъ Р. Хр.).

Цѣна опрѣдѣлена . . . . 130 гроша.
Узаконена такса . . . . . 6 гроша и 20 пари; гербова хартия: 3 гроша; канцелярско: 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за поменатата нива отъ управлението на дефтерханата, — позволява се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. За удостовѣрение на това и въ името на царската дефтерхана, издава имъ се настоящия врѣменъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ. — 1288 г. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али-Зулфикяръ.

Каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ.

Ковчежникъ: (М. П.) Ес-Саидъ Ебу-Бекиръ.

Тапийски писарь: (М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ Хамди.

11.

ВРѢМЕНЕНЪ ТАПИЙСКИ АКТЪ.

Императорска дефтерхана.

14 Темузъ 1292 год. (14 Юлий 1875 г.)

№ по редъ 90 — № на тефтера за мѣсецъ октомврий 1874 година.

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Рила, мѣстность „Орлица мость".

Граници сж: рѣка, пѫть, мость, и орѣхови дървета.
Уврати. . . . . двѣ лехи.
Земя подъ десетъкъ. . . зеленчукова градина.

Начинъ за издаване актъ: отъ нива, защото земята е безъ стопанинъ и е година за обработване.

Стопанинъ . . . . . Георги Николовъ.
Стойность . . . . . 50 гроша.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде отъ управлението на дефтерханата за горѣозначената зеленчукова градина, — позволява се на речения Георги да я владѣе и притежава. За удостовѣрение на това и въ името на царската дефтерхана се издава настоящия врѣменъ документъ, който има сила вмѣсто актъ.

Датата не се познава, защото липсуватъ букви.

(М. П.) Каймакаминъ на Дупнишката каза: Мехмедъ Фехми.

Кадия на Дупнишката каза (М. П.) не се чете.

Ковчежникъ (М. П.) Ес-Саидъ.

Тапийски секретарь: (М. П. Мехмедъ Рашидъ.

Забѣлѣжка. На гърба е написано слѣдното: казаната мѣстность, споредъ както се доказа, още отъ старо врѣме е била *„мера"*. За това тоя тапийски актъ се слѣдва да се унищожи. За удостовѣрение на това тукъ се забѣлѣжва. 14 Юлий 1875 година.

(М. П.). Съдебенъ съвѣтъ на Дупнишката каза.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

12.

Императорско вакжфско съкровище.

1292 г. отъ егира (1875 г. отъ Р. Хр.).

№ по регистъръ 137. № по тефтеря 928.

Санджакъ ——— Софийски.
Каза ——— Самоковска.
Село ——— въ Рилската планина, въ мѣстностьта „Марковица".

Вакфиранъ имотъ отъ Гази Мустафа паша.

Граници сж: яйлъкътъ Кераси; яйлъкътъ на Мано и Шахиновата скала (Шахинь кая си).

Увратъ: единъ (1) егрекь.

Земя подъ десетъкъ: планина-„яйлъкь".
Данъкь за десетъкъ: 15 гроша годишно.

Начинъ за издаване актъ: по давность, повече отъ десеть години на владѣние.

Цѣна опрѣдѣлена . . . . . гроша 15,000.

Лицето, което ще притежава е: отецъ Никифоръ Пауновъ.

Данъкъ	Мито, на хиляда 50 гроша	250 гроша.
	Гербова хартия	3 „
	Канцеларски	1 „
	Всичко	254 гроша.

До пристигането на крѣпостния актъ, който ще се издаде отъ императорското вакжфско министерство за горѣобозначената и съпрѣдѣлна планина (яйлжкъ), — позволява се на притежателя да я владѣе. За удвстовѣрение на това издава му се, въ името на императорското вакжфско съкровище, тоя приврѣменъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1291 г. Руми, или 1292 г. араби (1875 г. сл. Р. Хр.).

(М. П.) Чиновникъ по управата на императорскитѣ вакжфски имоти въ София.

13.

Императорско вакъвско съкровище

(Безъ дата).

№ по регистра 10. № на тефтеря 349.

Санджакъ ——— Софийски.
Каза ——— Ихтимански.
Село ——— Хавлю, мѣстность называема „Късъ тарла".

Министерство на вакъфитѣ.

Завѣщание, станало за въ полза на вакъфа, на джамията и имарета, които се намиратъ въ градъ Ихтиманъ.

Завѣщатель: Гаази Михалъ Бей Зааде, Махмудъ бей.

Четиритѣ граници съ: нивитѣ на Веселинъ, Спасъ, Петъръ и Мустафа.

Мѣстность подъ десетъкъ: нива, уврати три и двѣ лѣхи.

Начинъ за издаване актъ: по право на давность за повече отъ десеть години.

Стойность опрѣдѣлена 245 гроша.

Притежатель е отецъ Христо Божиловъ, егуменъ на Рилския монастиръ.

Мито и други такси, които се слѣдва да се получатъ.

Тѣ съ: 12 гроша и 10 пари за мито.
3 гроша за гербова марка.
1 грошъ за канцеларско право.
Обща сума: 16 гроша и 10 пари.

До пристигването на крѣпостния актъ, който ще се издаде отъ императорското министерство на вакъфитѣ за горѣ-обозначената нива, — позволява се на поменатия притежатель да я владѣе. Въ името на императорското вакъфско съкровище му се издава настоящиятъ врѣменъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

(М. П.) Чиновникъ въ четното отдѣление.

(М. П.) Мютевелия на вакъфа.

14.

Императорска дефтерхана.

13 Шубатъ 1292 год. отъ егира (13 Февруарий 1875 год.)

№ по редъ 17

Мѣсеченъ тефтеръ за февруарий 1291 година отъ финансова година.

Привремененъ документъ за владѣние на вакъфски имоти.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Рила планина, въ мѣстностьта наживаема „Кючукъ-Кариица".

Министерство . . . . на финансиитѣ.
Завѣщанъ . . . . на вакъфа отъ Гаази Мустафа паша.
За каква богоугодна цѣль: за имарета (домъ за бѣдни).
Съсѣдитѣ съ слѣднитѣ: горитѣ наречени „Юл-Гидиги" и на Али Наруба, съ пътя за Слахово и съ Кючукъ-Кариица.
Уврати . . . . . Егрекъ единъ.
Начинъ за издаване актъ: съгласно съ прѣдставения томъ 360. стр. 8.
Притежатель и отецъ Хараламби Алексиевъ. Годишенъ десетъченъ данъкъ $12^1/_2$ гроша.
Зодъ-Муката: половина пасбище, ($^1/_5$) една пета часть.
Продадена отъ Хатидже, дъщеря Мемишева.
Цѣна на очуждението: 2800 гроша.
Установено законно мито: 140 гроша.
Канцеларско мито: 1 грошъ.
Гербова хартия: 3 гроша
Опрѣдѣления данъкъ за мукатата: 62 гроша и 20 пари.
Всичко, общата сума възлиза на 206 гроша и 20 пари.

До пристигането на вакъфския тапийски актъ, който ще се издаде за една пета часть отъ половината на горѣозначената гора отъ императорската дефтерхана, — позволява се на речения отецъ Хараламби да я владѣе и притежава.

За удостовѣрение на това и въ името на царската дефтерхана, — издава му се настоящия документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

13 Шубатъ 1292 год. отъ егира (1875 год. отъ Р. Хр.).

Съдия: (М. П.) Исмаилъ Хакки; Каймакаминъ; (М. П.) Махмудъ; Тапийски писарь: (М. П.) Ес-саидъ Ахмедъ Хамди; Ковчежникъ: (М. П.) Мехмедъ Тахиръ.

ДѢЛЪ XI.

Тапийски актове.

1.

ТАПИЙСКИ АКТЪ.

5 Ребб-и-юл-ахъръ, 1268 г. отъ егира (17 Януарий, 1852 год. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ се слѣдва да се напише на гербова хартия, съ стойность три (3) гроша.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Съ височайше царско ираде азъ съмъ назначенъ управитель на вакѫфитѣ, лежащи въ територията на Нишкия санджакъ. Вакфиранитѣ имоти отъ Гази Мустафа паша, се намиратъ подъ вѣдомството на императорското вакѫфско министерство, отдѣление „Съкровищно“. Гората, наречена „Орлица-Чифлиги“, лежи близо до моста отъ двата камъка на мѣстностьта „Орлица“, Рила планина, Самоковска каза. Границитѣ на този яйлъкъ-гора сѫ слѣднитѣ: линията започва отъ нивата, наречена „Круша-Тарласи“, а отъ тамъ върви право на горѣ до високия камъкъ. Отъ тамъ границата върви паралелно право по билото на планината и допира до мѣстото „Мейва-Хендеги“, отъ тамъ тя се искачва право на горѣ, върви по билото на планината и пристигва до мѣстностьта, наречена „Широки-Хендекъ“. Слѣдъ това границата слиза право на долѣ, допира до моста на пѫтя и върви право по джадето, възвива до сухитѣ мѣста на камъка, нареченъ „Ямлѫкъ-Таши“ (влажния камъкъ), а отъ тамъ до мѣстото на сградитѣ, наречени „Зеръ-Дукъ-бинаси“. Границата минава прѣзъ рѣката Рила, излиза надъ камъка, а отъ тамъ, като върви все по билото на рида, допира до селището, наречено „Каменица“. Отъ тамъ тя минава и върви по билото, стигва до нивата, наречена „Маробница“, слѣдъ туй границата минава и стигва до моста пакъ при новия камъкъ. Тамъ линията на границитѣ се свършва. Тази опрѣ-

дѣлена гора, на която границитѣ по-горѣ сж обозначени, се притежава отъ егумена на Рилския монастирь отецъ Иосифа. Но тъй като тапийския актъ, който тоя владѣеше за тази гора, случайно бѣ го изгубилъ, — то реченията егуменъ поиска да му издадемъ новъ тапийски актъ. Ние, въ качеството си на директоръ-управитель на вакжфитѣ въ Нишкия санджакъ, издадохме на речения егуменъ настоящия актъ. При това явявамъ, че поменатиятъ егуменъ — отецъ Иосифъ, като изплаща всѣка година на речения вакжфъ данъка, нареченъ „Ресуми-егрекъ", е свободенъ да владѣе тази гора, безъ да има нѣкой отъ вънъ да му прѣпятствува въ това, нито отъ насъ, нито отъ други външни лица.

5 день отъ мѣсецъ Реби-юл-Ахъръ, 1268 г. отъ егира (17 Януарий, 1852 г.)

(М. П.) Директоръ на вакжфитѣ отъ Нишкия санджакъ.

2.

ТАПИЯ

съ султанъ Абдулъ Азизъ-Ханова тугра.

7 Джемази-ул-Евелъ 1279 г. (20 Октомврий 1862.)

№ на тефтеря	№ на листа
9.	194.
(Тапийски актъ)	(Мирийски земи).

Да се напише и издаде тази тапия причината е слѣдната:

Отъ пристигналата въ Царската дефтерхана вѣдомость, чийто нумера сж обозначени по-долу, — се явява, че Величко, който бѣ притежатель на една нива, обемаща около два и половина цариградски кила (крини) сѣно и лѣжаща въ „Дабицата", въ селото Комарица, Софийска каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: Моно, Митре, Петко и Мише, — прѣдъ чиновника изповѣдь, че отчуждилъ тази своя нива на Тошета и Кочета Ташови. Тѣ като изплащатъ всѣка година на чиновника законния десетъкъ, — позволява имъ се да я притежаватъ, за удостовѣрение на което имъ се издава настоящия актъ.

7 Джемази-юл-евелъ 1279 г. (20 Октомврий 1862 г.).

№ по тефтеря	№ на листа
9.	194.

(М. П.) Императорска архива.

3.

ИМПЕРАТОРСКА ТУГРА

на Абдулъ Азисъ Ханъ.

21 Зилхидже 1279 г. отъ егира (29 Май 1863 г. отъ Р. Хр.).

Правителствени земи. Тапийски актъ.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Отъ пристигналия въ царската архива документъ, чийто броеве сѫ написани по-долѣ, се явява, че Митре Стойковъ отъ селото Смочево, владѣе една ливада, която произвежда годишно около 10 кола сѣно, лежаща въ мѣстностьта „Край селото", въ селото Смочево, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Съсѣди на тази ливада сѫ: ливадитѣ на Радойца, на Стоймена, на Мито, на Коте, хендекъ и пѫть. Поменатиятъ Митре въ присѫтствието на чиновника — продаде даромъ тази своя ливада на монаха отъ Рилския монастирь, отецъ Янаки Вълчовъ. Послѣдниятъ купи тази ливада и се задължи, че ще изплаща на чиновника по земитѣ законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ и му се позволява да я владѣе.

21 день отъ мѣсецъ Зилхидже, 1279 г. отъ егира (29 Май 1863 г. отъ Р. Хр.).

№ на тефтера 11. № на регистратурата 171.

(М. П.) Императорска архива.

4.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ

Тапийски актъ

отъ императорското съкровище на вакѫфитѣ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 г. (30 Юлий 1870 г.).

№ по регистра 130 № на тефтеря 100

Имотъ, завѣщанъ отъ Гаази Мустафа паша, чийто дѣла се водятъ отъ императорското съкровище на вакѫфитѣ.

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия отъ Софийската дирекция на вакѫфитѣ документъ, чийто нумера сѫ описани по-

горѣ, и който се получи въ императорското министерство за вакѫфитѣ, отдѣление „съкровищно“ — тукъ, монахътъ отецъ Григорий притежава и владѣе ($^1/_7$) една седма часть отъ гората съ три егрека, за които изплаща редовно и законенъ десетъкъ.

Тази гора лежи въ мѣстностьта, наречена „Радойца-дереси“, въ Рила планина, която е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша и която се намира подъ вѣдомството на Дупнишката каза, Софийски санджакъ. Съсѣдитѣ на тази гора сѫ слѣднитѣ: Юларица, заедно съ дерето „Юмерджикъ“ отъ една страна, а отъ друга „Агира Руса Серфи“, отъ третя гората Кадиица, а отъ четвърта „Караджа-дереси“. Реченията монахъ отецъ Григорий иска размѣняването на стария си владѣтеленъ актъ, който бѣ датиранъ съ по стара дата, и за това иска да му се издаде новъ актъ.

Прочее, той като плаща всѣка година законния десетъкъ, позволява му се съгласно съ условията, постановени отъ завѣщателя — Паша, — да владѣе и притежава, както и по-прѣди казаната часть отъ гората. За удостовѣрение на това издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-евелъ, 1287 год. отъ егира (30 Юлий 1870 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Императорско министерство на вакѫфитѣ.

Томъ I на тефтеря, дѣто днесъ е записанъ тоя имотъ.

№ 5 по листа на тефтеря, дѣто се регистрира днесъ.

Забѣлѣжка. Въ турския текстъ стои датата звписана така: 15 Августъ 1286 г. (15 Августъ 1789 г. Р. Хр.).

5.

ТУГРА

на Султанъ Азисъ Ханъ.

12 Джемази-юл Евелъ, 1287 г. (30 Юлий, 1870 г.).

Тапийски актъ,

издаденъ отъ императорското министерство на вакѫфитѣ.

№ по регистъръ 164. № по архивата 100.

Имотъ, вакфиранъ отъ Гаази Мустафа Паша, чийто дѣла се управляватъ отъ императорското министерство на вакѫфитѣ.

За да се напише и издаде настоящия актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия отъ Софийската дирекция за вакѫфитѣ документъ, чийто нумера сѫ описани погорѣ, и който се получи въ императорското министерство за вакѫфитѣ, отдѣление „Съкровищно“ тукъ, — монахътъ отецъ Иосифъ Ивановъ е притежавалъ $^{1}/_{20}$ часть отъ една гора съ три егреци, за които той изплаща законенъ десетъкъ. Тази гора лежи въ мѣстностьта, наречена „Маринковица“ въ планината Рила, която е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша, и която се намира подъ вѣдомството на Дупнишката каза, Софийски санджакъ. Съсѣдитѣ на тая гора сѫ слѣднитѣ: отъ една страна нивата на речения вакѫфъ, отъ друга, Андреовиятъ камъкъ на канарата, а отъ третя — рѣката Рила.

Речениятъ отецъ Иосифъ се е поминалъ безъ да остави чеда, слѣдствие на което неговата часть отъ гората минава по право на речения вакѫфъ. Управлението на вакѫфа изкарва тая часть гора за продань на публиченъ търгъ, като съ малонаддаване я възложи за 300 гроша на монаха отецъ Кирила Ивановъ. Означената сума като за наемъ се получи и освѣнъ надлежнитѣ берии и обикновениятъ хоммусъ (на 5 едно) — остатъка се изпраща подъ описъ въ съкровището. Купувачътъ отецъ Кирилъ се задължава, при това, че той ще я владѣе съгласно съ условията, поставени отъ завѣщателя на вакѫфа. А така сѫщо той ще изплаща и законния й десетъкъ. За удостовѣрение на това позволява се на речения отецъ Кирила да я влядѣе тази часть

гора като своя собственость и за което му се издава настоящия крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-Евель, 1287 год. отъ егира (или 30 Юлий, 1870 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Министерство на вакжфитѣ.

Томъ I на тефтера, въ който днесъ се записа имотътъ.

№ 5 на регистра, въ който днесъ се регистрира.

Забѣлѣжка. Въ турския текстъ стои написано така: 11 августъ 1287 год. (или 11 августъ 1870 год. П..)Хр

6.

ТУГРА

на Султанъ Азизъ Ханъ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 год. (30 Юлий 1870 год. Р. Хр.).

Тапийски актъ

издаденъ отъ императорското министерство на вакжфитѣ.

№ по регистъра 171

№ по тефтеря 100

Имотъ, завѣщанъ отъ Гаази Мустафа паша чийто дѣла се управлявать отъ императорското министерство на вакжфитѣ, отдѣление „съкровищно".

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия отъ софийската дирекция за вакжфитѣ — документъ, чийто броеве сж описани погорѣ, и който се получи въ императорското вакжфско министерство (съкровище) на вакжфа.

Монахътъ отецъ Иосифъ Ивановъ притежава ($^1|_{11}$) една единадесета часть отъ една гора съ $6^1|_2$ егрека, за която той и плаща законенъ десетъкъ.

Тази гора лежи въ мѣстностьта, наречена „Кара-юмерица" въ планината Рила, коятр е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша, и която се намира въ Дупнишката каза, Софийски санджакъ.

Съсѣдитѣ на тази гора сж слѣднитѣ: отъ една страна — гората „Коджа-Кадинца“, отъ втора — гората „Гюровица“, отъ третя — гората „Аладжа-Силляб-яйлжги“, а отъ четвърта — „матката на рѣката“.

Поменатиятъ отецъ Иосифъ се помина безъ да остави чеда, слѣдствие на което неговата часть отъ гората, като вакантна, принадлежи на вакжфа. Управлението на вакжфа обяви за продань тая часть гора. Указа се, че най-голѣма цѣна за нея гора е наддалъ, а именно сумата 600 гроша, монахътъ отецъ Кирилъ Ивановъ.

Получената стойность се получи съ изключение на обикновенитѣ берии и на хумуса (на 5 едно), а остатъкътъ се изпроводи подъ описъ въ царското вакжвско министерско съкровище. Купувачътъ отецъ Кирилъ Ивановъ като взе въ владѣние тази часть гора, се задължи, че той, съгласно съ условията, постановени отъ извѣщателя — Паша, ще изплаща всѣка година законния й десетъкъ.

За удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-евелъ, 1287 год. отъ егира (30 Юлий 1870 год. сл. Р. Хр.)

(М. П.) Министерството за вакжфитѣ.

Том I отъ тефтеря, въ който днесъ се записва това.

№ 5 на листа отъ тефтеря, на който днесъ се регистрира.

7.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 г. (15 августъ 1870 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ,

издаденъ отъ императорското министерство на вакжфитѣ.

№ по регистъръ 192.

№ на архивата 100.

Имотъ, вакфиранъ отъ Гаази Мустафа Паша, подвѣдомственъ подъ Императорското Министерство (съкровище) на вакжфитѣ.

За да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналиятъ документъ на Софийската дирекция за вакжфитѣ, чийто броеве сж написани по-

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

горѣ, и който (документъ) се получи въ Императорското министерство на вакѫфа, — Димо Стойчевъ е билъ законенъ стопанинъ на половината ора отъ два егреци, за които той е изплащалъ законенъ десятъкъ, и които егреци сѫ лежали въ мѣстностьта, наз[ив]аема „Кючукъ-кадийца“, въ Рила планина, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Тази гора, като часть отъ вакфираната планина на Гаази Мустафа Паша, се намира между слѣднитѣ съсѣди: отъ една страна граничи съ Рилския Балканъ; отъ друга — съ магката на рѣката; отъ третя — съ гората, наречена „Кара-юмерица“; а отъ четвъртa — съ планината „Чаушица“. Стопанинъть на тази половина гора — Димо, днесъ доброволно продаде тая своя гора за 5,000 гроша на монаситѣ: отецъ Полихронъ Лазаровъ, отецъ Ефтимий Ангеловъ, отецъ Прокопий Гавриловъ и отецъ Елисей Рашковъ.

Реченитѣ купувачи, които се задължиха, чѐ ще изплащатъ всѣка година закония десетъкъ за нея, съгласно съ условията, постановени отъ завѣщателя, споменатия Паша, позволява имъ се да я владѣятъ. За удостовѣрение на това издава имъ се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-евелъ, 1287 год. отъ егира (15 Августъ 1287 г. (1870 година Р. Хр.).

(М. П.) Министерство на вакѫфитѣ.

Томъ № 1 на дефтера, дѣто днесъ се записа.

№ 4 на листа отъ дефтера дѣто днесъ се регистрира.

8.

ТУГРА

на Султа̀нъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

1 Джемази-юл-евелъ, или 5 Августъ 1287 г. (15 Августъ 1870 година).

Тапийски актъ

издаденъ отъ министерството на императорскитѣ вакѫфи.

№ по регистъръ 197

№ на тефтера 100

Имотътъ вакфиранъ отъ Гаази Мустафа паша и находящъ се подъ юрисдикцията на императорското вакъфско съкровище.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Като стана явно отъ пристигналия отъ Софийската вакѫвска дирекция врѣменень документъ, чийто нумера сѫ писани

по-горѣ и който се получи въ главното управление на императорското вакъвско съкровище. — Попъ Димо Стойчевъ и Иванчо Ивановъ сж били законни стопани на половината гора съ два егреци. Тази гора лежи въ мѣстностьта, наречена „Ризованица“ въ селото „Рила планина“, Софийска каза, Софийски санджакъ. Съсѣди на тази гора сж: отъ една страна — гората на Бѣлчевия дълъгъ ридъ; отъ друга — гората „Шипковица“ отъ къмъ пжтя, който води за „Джбравитѣ“; отъ третя — монастирската рѣка, а отъ четвърта — гората „Бачището“. Тази гора е била завѣщана на вакжфа отъ Гаази Мустафа паша и зависи подъ прѣкото управление на тоя вакжфъ. Поменатитѣ стопани на тази половина гора, — днесъ доброволно я продадоха и отчуждиха за 16400 гроша на монаситѣ отъ Рилския мънастиръ, именно отцитѣ: Синесий Райновъ, Пахомий Илиевъ, Кесарий Теопиевъ и Елисей Аритоновъ. Законниятъ десятъкъ на тази гора ще се изплаща ежегодио, съгласно съ условието за вакжфа. Позволява се на поменатитѣ купци — монаси, да я владѣятъ и притежаватъ, и на които за удостовѣрение имъ се издава настоящия крѣпостенъ актъ.

11 Джемази-юл-евелъ 1287 год. отъ егира (или 15 августъ 1870 год. Р. Хр.).

(М. П.) Императорско вакжфско министерство.

Регистъръ № 1 въ който днесъ се забѣлѣзва това.

Архива № 4, въ който днесъ се записа.

9.

ТУГРА

на султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 год. (11 Августъ 1870 год. Р. Хр.).

Тапийски актъ,

издаденъ отъ министерството на императорскитѣ вакъфи.

№ по регистъръ 183.

№ на архивата 100.

Имотъ, завѣщанъ отъ Гаази Мустафа паша, чието управление зависи отъ Императорското вакъфско съкровище.

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия отъ Софийската дирекция за вакжфитѣ врѣмененъ документъ, чийто нумера сж писани по-горѣ и който се получи въ императорското вакжфско съкровище, — отецъ Иосифъ Ивановъ е билъ стопанинъ на ($^1|_5$) една

пета часть отъ една гора и на единъ и половина егреци, лежащи въ мѣстностьта наречена „Джамбева“ въ Рилската планина, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Четиритѣ граници на съсѣдитѣ сж били слѣднитѣ: отъ една страна мѣстностьта „Бѣлчинъ“ въ Рилската гора, отъ друга — сжщата гора, отъ трета — рѣката „Елешница“, а отъ четвърта голѣмата „Рилска рѣка“. Управлението на тази гора, като вакжфъ не зависѣло направо отъ дирекцията на вакжфитѣ. Поменатиятъ отецъ Иосифъ се поминалъ безъ да остави дѣца. Неговата една пета часть отъ тази гора остава вакантна за въ полза на вакжфа. Управлението на вакжфа обяви за продань на публиченъ търгъ тази часть гора. Най-голѣма сума, а именно петстотинь гроша, наддаде за имота купувачътъ отецъ Константинъ Минковъ, върху когото окончателно е била възложена. Той като изплати тази сума и като се отдѣли сумата, припадающа се отъ надлежнитѣ данъци и налози, които се получиха като наемъ, — останалата сума, заедно съ хумуза (увеличенъ данъкъ съ една петьта часть) се изпроводи подъ описъ въ управлението на правителствената вакъфска хазна. Позволява се на речения отецъ Константинъ да владѣе тази петьта часть – гора (подъ наемъ), и ще изплаща всѣка година десетъка на надлежния чиновникъ и ще е дълженъ да се съобразява напълно съ условията за вакъфа.

За удостовѣрение на това издава му му се настоящия крѣпостенъ актъ.

12 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1287 г. отъ егира (11 августъ 1870 год.

(М. П.) Императорско министерство на вакъфитѣ.

№ по регистъръ 1, въ който днесъ се забѣлѣжи.

№ въ архивата 6, въ която днесъ се забѣлѣжи.

10

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА.

15 Ребб-и-юл-Евелъ, 1289 г. (2 Май, 1872 г.).

Земя правителствена. Тапийски актъ.

Тоя царски актъ се написа по слѣдната причина:

Съгласно съ подпечатания рапортъ, който заедно съ вилаетската мазбата е пристигналъ въ дирекцията на императорската архива за Дунавската область, — ливадата отъ около 6 уврата лежаща въ мѣстностьта „Драката“, въ с. Кочариново, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: ливадитѣ на Кямилъ

ефенди отъ двѣ страни, а отъ другитѣ двѣ страни, съ текущата рѣка, се притежава съ актъ отъ Христо и Константинь Теодосиеви. Реченитѣ ступани тази своя ливада, въ присѫтствието на чиновника, срѣщу стойность отъ 700 гроша, я отчуждиха на попъ Константинъ и на отецъ Паисия Иванови. Надлежното на стотѣхъ (5%) мито за право на отчуждение, като се получи и слѣдъ като тѣ ежегодно ще изплащатъ на надлежния чиновникъ законниятъ десетъкъ, — позволява имъ се да я владѣятъ За удостовѣрение на това, издава имъ се отново настоящиятъ актъ за владѣние.

1289 г., 15 Реби-юл-Евелъ (12 Май, 1872 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Императорска дефтерхана.

№ на тефтеря 48.

№ на регистра 323.

На гърба стои слѣдната бѣлѣжка: При измѣрването на мѣстата, тамъ се указа, че ливадата обема повече отъ 400 уврати.

20 Септемврий, 1872 година.

(М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ Хамидъ.

Брой 3321.

11.

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА.

15 Ребби-юл-ахъръ 1291 г. (11 Юний 1872 г.

Правителствени земи. Тапийски актъ.

Този царски актъ се написа по слѣдната причина:

Както става явно отъ тефтеря, чийто броеве и мѣсеца сѫ написани по-долу и който е пристигналъ въ императорската дефтерхана, отецъ Никифоръ Пауновъ отъ десеть години насамъ, безъ споръ и безъ да има крѣпостенъ актъ, владѣе и притежава ливадата отъ около тридесеть уврата, оцѣнена за 400 гроша. Тя лежи въ мѣстностьта и землището „Стопъ“, въ махалата „Варошъ“, въ градъ Джумая ,Дупнишка каза, Софийски сънджакъ, при съсѣди: ливадата на Рашко, Мито, Павле и Никола. Това като се доказа по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законния десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява

му се да я притежава, както и по-прѣди, за удостовѣрение на което му се издава настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

15 Ребби-юл-ахъръ, 1291 год. (11 Юний 1872 година).

(М. П.) Императорска архива.

Мѣсеченъ тефтеръ, провѣрка прѣзъ Септемврий 1873 година. № по редъ 186

12.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ, 1291 г. (13 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани отдолу — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ по давность, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе едно лозе отъ около три (3) уврата и двѣ лѣхи, на стойность 195 гроша, лежаще въ мѣстностьта „Балановски ридъ“, въ с. Чаушъ-Махале, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитѣ на това лозе сж: Хюсни, Христо, Паша ага и Илия — съ лозя. Това обстоятелство, бидейки установено, и правото му за владѣние като се доказа, позволява се на речения егуменъ да го притежава, както и по-прѣди, като изплаща всѣка година на чиновника законния му десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1884 година отъ Р. Хр.

№ по редъ

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ Януарий 1874 г. Р.Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

13.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ ханъ.

11 Шевалъ 1291 г. отъ егира (18 Ноември 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната.

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ владѣе и притежава едно лозе, отъ около шесть (6) уврата, на стойность 195 гроша, лежащи въ мѣстностьта „Петровъ-ридъ“ въ селото „Чаушъ-махале“, Дупнишка каза, Самоковски санджакъ, при съсѣди: лозята на Бесимъ, на Наки и на Сюлейманъ и нивата на Хаджи бей.

Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника законния десетъкъ. за удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ,

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноември 1874 г. Р. Хр.)

№ по редъ 120.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ Януарий 1874 година отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

14.

ТУГРА.

Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноември 1874 год.

Тапийки актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този правителственъ актъ причината е слѣдната.

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменьть отецъ Панталеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години

насамъ, безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе една ливада отъ около осемъ (8) уврати, на стойностъ 240 гроша, въ мѣстностьта, наречена „Таушанъ-таши“, (зайчевъ-камъкъ), въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: ливадитѣ на Мито, на Бекиръ ага, на Константинъ и съ ридъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе, както и по-прѣди като изплаща на чиновника по земитѣ, всѣка година, законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 г. отъ егира (13 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 117

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ Януарий.

(М. П.) Императорска архива.

15.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хана

15 Шевалъ 1291 г. (13 Ноември 1874 г.)

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани отдолу — егуменьтъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, по давность безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе едно лозе отъ около 3 уврата и 2 лѣхи, на стойность 105 гроша. Това лозе лежи въ мѣстностьта, наречена „Елесъ-Дере“, въ с. Чаушъ-махале, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитѣ на това лозе сж: Петъръ, Христо, Хусманъ, съ лозя и общия пжть. Това обстоятелство, бидейки установено и като се доказа правото му за владѣние, позволява се на речения егуменъ да го притежава, както и по-прѣди, както изплаща всѣка

година на чиновника законния му десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 118.

Мѣсеченъ Тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ януари, 1874 година отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

16.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хана.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя царски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани отдолу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе една нива отъ около шесть уврати, на стойность 90 гроша, лежаща въ мѣстностьта „Каваклия“, въ селото Чаушъ-Махале, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: нивитѣ на Гергинъ и Хаджи Исмаилъ, джадето и общия пжть. Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, позволява се на речения егуменъ да я притежава, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година отъ Р. Хр.)

№ по редъ 116.

Мѣсеченъ тефтерь. Провѣрка за м. Януарий, 1874 г.отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

17.
ТУГРА
на Султанъ Абдулъ Азисъ Хана.

15 Шевалъ, 129. г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсеца сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около шесть (6) уврати, съ стойность 90 гроша, лежаща въ мѣстностьта „Каваклия“, въ селото „Чаушъ-Махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: нивитѣ на Мария, на Ахмедъ, на Хаджи Исмаилъ и общия пжть.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по зсмитѣ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 115.

Мѣсеченъ тефтеръ Провѣрка за м. Януарий, 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

18.
ТУГРА
на Султанъ Абдулъ Азисъ Хана.

15 Шевалъ 1291 г. (13 Ноемврий 1874 г.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсеца сж написани долѣ, егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ,

безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около 75 уврата и 2 лѣхи, съ цѣна 3390 гроша, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Буюкъ-тарла“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: нивитѣ на Величко, на Алексо, на Хаджи Шеривъ, на Христо и съ общия пѫть.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣниѳ, „позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ всѣка година законния десятъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 114.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣркаа за мѣсецъ
Януарий 1874 г.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

19.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 г. (13 Ноември 1874 год. Р. Хр.).

Тапиский актъ. Правителствени земи.

Да се издаде и напише този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става ясно отъ пристилиалия въ императорската дефтѳрхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сѫ написани долу, — егуменътъ отецъ Панталеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безпорио и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около 25 уврати, оцѣнена за 375 гроша, лежаща въ мѣстностьта „Каваклия“ въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза Софийски санджакъ, при съсѣди: нивитѣ на Саля-Али, на Младжо, рѣка и общия пѫть.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволяаа се на реченая отецъ егуменъ да я владѣе и притежава, както и по прѣди, като изпаща

на чиновника по земитѣ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 г. отъ егира (13 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
113

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

20.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ, 291 г. отъ егира (13 Ноември, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безпорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе и притежава една нива отъ около четири (4) уврати и 2 лѣхи, на стойность 65 гроша, лежаща въ мѣстностьта „Каваклия“, въ селото Чаушъ-махала, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитѣ на тая нива сж: нивата на Галяки, общия пжть и джаде.

Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ законния десятъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноември, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
112.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за м. Януарий, 1874 година.

(М. П.) Императорска архива.

21.

ТУРГА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 г. (13 Ноември 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменьтъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе и притежава една нива отъ около два уврата и двѣ лѣхи, на стойность 35 гроша. Тази нива лежи въ мѣстностьта, наречена „Каваклия", въ селото „Чаушъ махале", Дупнишка каза, Софийски санлжакъ. Границитѣ на тая нива сж: нивата на монахинята Алексана, нивата на Голяки и общия пжть.

Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, позволява се наречения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ, 1291 год. отъ егира (13 Ноември 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 111.

Месеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
януарий 1874 година
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

22.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шавалъ 1291 год. (13 Ноември 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е. слѣдната.

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана — тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, —

егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава едно мѣсто за лозе отъ около 14 уврати и 2 лѣхи, на стойность 335 гроша, лежаще въ мѣстностьта, наречена „Каваклія“ въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софійски санджакъ при съсѣди: лозята на Мануилъ и Сюлейманъ, нивата на Александа и общия пѫть.

Това обстоятелство. като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да го владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 110

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

23.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ, 1291 г. (13 Ноември, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе едно лозе отъ около 20 уврати, на стойность 2000 гроша, лежаще въ мѣстностьта „Петровъ-ридъ“, въ селото Чаушъ-Махала, Дупнишка каза, Софійски санджакъ, при съсѣди: лозята на Ибрахимъ-ага, на Челеби, на Аише и общия пѫть.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да го притежава и владѣе, както и по-прѣди, като изплаща на чинов-

ника по земитѣ, всѣка година, законния десятъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноември, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 109.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за м. Януарий, 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана (архива).

24.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хѣнъ

15 Шевалъ 1291 г. (13 Ноември 1874 г.)-

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу — егуменьть отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе едно лозе отъ около два уврата и двѣ лѣхи, лѣжаще въ мѣстностьта, наречена „Каваклия“, въ селото „Чаушь-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: лозята на Ахмедъ, Рашидъ, Михаилъ и общия пжть.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние. — позволява се на речения егуменъ да го притежава и владѣе, както и по прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ, всѣка година, законния десятъкъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 108.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ януарий. 1874 г.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

25.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноември 1874 год.).

Тапийски актъ. Правителствени земи

Да се напише и издаде този царски актъ, причината е слѣдната.

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть (10) години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе една градина отъ около единъ уврать и двѣ лѣхи, на стойность 150 гроша, лежаща въ мѣстностьта „Чаушица“ въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: кжщитѣ на циганина, Минчо, пжть и харманитѣ.

Това обстоятелство като било установено и като се доказа правото му за владѣние, позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника законния десетькъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноември 1874 год. Р. Хр.).

№ по редъ 107.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ Януарий 1874 г. Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

26.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 г. отъ егира (13 Ноември 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани отдолу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть (10) години насамъ

(по давность), безспорно и безъ да има на ржката си документъ, притежава една ливада отъ около 16 уврати и двѣ лѣхи, лежаща на „могилата“, въ селото Чаушъ-Махала, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: Хаджи Абдуррахмановитѣ ливади, ливадитѣ на Тефвикъ, Шерифъ и на Ханжиевото лозе. Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 106.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за м. Януарий, 1874 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

27.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноемврий 1874 год.)

Тапийски актъ. Правителствени земи

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж записани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ владѣе и притежава, безспорно и безъ да притежава документъ, една ливада отъ около десеть (10) уврати, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Могила“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: ливадитѣ на Хаджи Тефикъ ефенди, на Гоге, на Станке и на Михайлъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе, както по-прѣди, като изплаща всѣка година законния де-

сетъкъ на чиновника по земитѣ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноември, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 105.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за м. Януарий, 1874 година.

(М. П.) Императорска архива.

28.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 г. (13 Ноември 1874 г.)

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ Царската дефтерхана-тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани отдолу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть (10) години насамъ, по давность, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе една ливада отъ около шестдесеть и деветъ (69) уврати и двѣ лѣхи, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Худова“, въ селото Чаушъ-махале, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитѣ на тази ливада сж: Мутишъ ефенди съ ливада, Митова ливада и „ѣзда-греда“.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както по прѣди, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноември 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 100

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ Януарий. 1874 год. отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

29.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноември 1874 г.)

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около сто и петдесеть (150) уврати, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Валокъ", въ селото „Чаушъ-махала", Дулнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: нивитѣ на Атанасъ, на Маноилъ, на Димитъръ, на Хаджи Ибрахимъ, на Младжо и пѫтьтъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние. — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноември 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 103

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

30.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1281 год. (13 Ноември 1874 год.)

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ

отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе и притежава една нива отъ тринадесеть (13) уврати и двѣ лѣхи, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Сур-ланъ“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитѣ на тая нива сж: нивитѣ на Хаджи Исмаилъ и на Младжо, стария пжть и джадето.

Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ Януарий 1874 година.

№ по редъ 102.

(М. П.) Императорска архива.

31.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ. 1291 год. (13 Ноемврий 1874 год.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани отдолу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ (10) години насамъ, по давность, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе ливадата отъ около четиридесеть и петь (45) уврата, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Динковитѣ“, въ село „Чауш-махала“, Дупнишка каза, Софийски саджакъ. Границитѣ на тази ливада сж: ливадитѣ на Ибрахимъ ага, на Хаджи Шерифа, на Маноила и Хендекъ. Това обстоятелство, бидейки установено, и правото му за владѣние като се доказа — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ, 1291 година отъ егира (13 Ноемврий 1374 г. отъ Р. Хр.).

Мѣсеченъ тефтеръ.
Повѣрка за мѣсецъ Януарий 1874 година отъ Р. Хр.

№ по редъ

(М. П.) Императорска дефтерхана.

32.
ТУГРА
на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноември 1874 год.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани отдолѣ, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около четири (4) уврати, лежаща на „пжтя“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: нивитѣ на Хаджи Спасъ и на Игнатия, пжть и джаде.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.)

№ по редъ

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 година.

Императорска дефтерхана.

33.
ТУГРА
на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноември 1874 г.)

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се издаде и напише този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години на-

самъ, безспорно и безъ да притежава документъ владѣе и притежава една нива отъ около 45 уврати и двѣ лѣхи, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Бара“, въ селото „Чауш-махала“, при съсѣди: нивитѣ на Мито и на Игнатий, пѫть, рѣка и мостъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ всѣка година зако ния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
99

Мѣсеченъ тефтеръ.
Повѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 год.

(М. П.) Императорска тефтерхана

34.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хана.

15 Шевалъ 1291 г. (13 Ноемврий 1874 г.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ владѣе и притежава, безспорно и безъ да притежава документъ, една нива отъ около 4 уврати, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Лака“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: нивитѣ на Хасанъ, на Мито, на Лало и на Назифе Ханъмъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
98.

Мѣсеченъ тефтеръ
Провѣрка за м. Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

35.

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА

29 Шевалъ, 1291 г. (27 Ноември 1874 г. отъ Р. Хр.).

Правителствени земи. Тапийски актъ

Тоя царски актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Както става явно отъ правителствения въ царската архива тефтеръ, — на който броя и мѣсеца сж написани по-долу, — егуменътъ отецъ Никифоръ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да притежава актъ, владѣе ($^2/_6$) двѣ шести части отъ нивата, обемаща два уврата и двѣ лѣхи на стойность 35 гроша. Тая часть отъ нивата лежи въ мѣстностьта „Логотица“, въ селото Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ и при съсѣди: рѣка, ридъ и мера. Като се установи това по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законниятъ десетъкъ на надлежниятъ чиновникъ, — позволява му се да ги притежава и владѣе, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (27 Ноември 1874 год.).

№ по редъ 49.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ Януарий 1874 г. Р. Хр.

На гърба стои написано: „брой 957“.

(М. П.) Императорска архива.

36

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира (27 Ноември 1874 г. отъ Р. Хр.).

Земя правителствена. Тапийски актъ

Тоя царски актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж написани по-долу — егуменътъ отецъ Никифоръ отъ десеть години насамъ, безъ споръ и безъ да има за това актъ, владѣе и притежава двѣ шести ($^2/_6$) части отъ нивата, обемаща отъ около 4 (четири) уврата, съ цѣна 60 гроша, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Долня-Мартиновица“,

въ селото Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Съсѣди на тая нива сж: отъ всички страни съ гора. Като се доказа това по установения редъ и като се изплаща всѣка година законния десетъкъ на надлежния чиновникъ, позволява му се да ги притежава, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ актъ.

29 Шевалъ, 1201 г. отъ егира (27 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 48.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 г.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

37.

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА.

29 Шевалъ 1291 г. (27 Ноември 1874 г. Р. Хр.).

Правителствени земи. Тапийски актъ.

За да се напише този царски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто номеръ и мѣсецъ сж указани по-долу — егуменътъ отецъ Никифоръ отъ 10 години насамъ безъ споръ и безъ да притежава актъ владѣе ($^2/_6$) двѣ шести части отъ нивата, обемащи около единъ увратъ и двѣ лѣхи, оцѣнена за 65 гроша. Тази нива лежи въ мѣстностьта, наречена „Малката Джбрава“ въ с. Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: лозята и гората.

Като се доказа това по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законния десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява му се да я притежава и владѣе, както и по-прѣди. За удостовѣрение на това, издава му се тоя крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (27 Ноември, 1874 год.).

№ по редъ на регистратурата: 52.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка прѣзъ Януарий, 1874 г. сл. Р. Хр.

На гърба има слѣдната бѣлѣжка: провѣрено, брой 957.

38.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (29 Ноември 1874 г. отъ Р. Хр.).

Правителствени или Мирийски земи. Тапийски актъ.

Тоя царски актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж обозначени по-долу, — егуменътъ отецъ Никифоръ отъ десеть години насамъ, безъ споръ и безъ да има актъ владѣе и притежава ($^2/_6$) двѣ шести части отъ нивата, обемаща около петь уврата, оцѣнена на стойность 225 гроша. Тая часть лежи въ мѣстностьта „Малката джбрава“, въ с. Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: Иванчовото лозе и пжть. Като се доказа това по законенъ начинъ и като се плаща всѣка година законниятъ десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява му се да ги притежава и владѣе, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се тоя крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 година отъ егира (27 Ноември 1874 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Императорска архива.

№ по редъ 53.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка: Януарий 1289 г. (1874 год. сл. Р. Хр.).

На гърба стои: „957“.

39.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ, 1291 г. (27 Ноември, 1874 г.).

Правителствени земи. Тапийски актъ.

Тоя актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж написани по-долу – егуме-

нътъ отецъ Никифоръ отъ десеть години насамъ, безъ споръ и безъ да има актъ, владѣе и притежава двѣ шести (²/₆) части отъ нивата, обемаща около дванадесеть уврата, оцѣнена за 180 гроша. Тая нива лежи въ мѣстностьта „Шерифова Джбрава“, въ землището на село Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: пжть, Младеновата нива и общественията пжть. Като се доказа това по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законнията десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява му се да ги владѣе и притежава, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира, (27 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 54.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка Януарий 1289 г. (1874 г.).

(М. П.) Императорска архива.

40.

ТУГРА

Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 год. (27 Ноември 1874 год.)

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Тоя царски актъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж написани по-долу, — егуменътъ отецъ Никифоръ отъ десеть години насамъ, безъ споръ и безъ да има актъ, владѣе и притежава двѣ шести (²/₆) части отъ нивата, обемаща около три уврата, съ стойность 130 гроша, при съсѣди: лозе и пжть. Като се доказа това по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законния десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява му се да ги притежава и владѣе, както по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

(М. П.) Императорска архива.

№ по редъ 55.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ Януарий 1928 година (1874 г. Р. Хр.).

На гърба има слѣдната бѣлѣжка: „брой 957“.

41.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ ханъ.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира (27 Ноември 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Тоя царски актъ се написа по слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж написани по-долу, — егуменътъ Никифоръ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да има актъ, притежава и владѣе двѣ шести части ($^2/_6$) отъ нивата, която обема 1 увратъ и двѣ лѣхи, съ стойность 15 гроша. Тая часть отъ нивата лежи въ мѣстностьта „Малка джбрава“, въ землището на с. Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: отъ четири страни гора и лозя. Като се доказа това по законенъ редъ, и като се изплаща всѣка година на надлежния чиновникъ законния десетъкъ, позволява му се да я владѣе и притежава, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ 1291 год. отъ егира (27 Ноември 1874 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Императорска архива.

№ по редъ 56.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ януари, 1289 година (1874 год.).

На гърба е написана слѣдната бѣлѣжка: „№ 957“.

42.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

27 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (29 Ноември 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя царски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто броеве и мѣсецъ сж обозначени по-долу, егуме

нътъ отецъ Никифоръ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да има документъ, владѣе и притежава $^2/_6$ части (двѣ шести части) отъ едно лозе. Послѣдното се състои отъ единъ увратъ, а е оцѣнено за 105 гроша. Това лозе лежи въ мѣстностьта, наречена „Бабуна-глава“, въ с. Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Съсѣдитѣ на това лози сѫ: пѫть и Петрова нива. Това се доказа по законенъ редъ и слѣдъ като се изплаща всѣка година законниятъ десетъкъ на надлежния чиновникъ, позволява му се да го притежава и владѣе, както и по-прѣди.

За удостовѣрение на това издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.)

№ по редъ 59.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за м. Януарий 1874 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

43.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 год. (27 Ноемврий 1874 год.).

Тапийски актъ. Правителствени земи

Да се напише и издаде този царски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сѫ написани долу, егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно (по давность) и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една ливада отъ около 20 уврати, съ стойность 1200 гроша, лежаща въ мѣстностьта, наречена „подъ-джадето“, въ селото „Сари-яръ“ (Червенъ-брѣгъ), Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: ливадитѣ на Яне, на Илия, на Иванъ и на Спасъ.

Това обстоятелство като се установи и като се доказа правото му за владѣние, позволява се на речения отецъ — егуменъ,

да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ законния десетъкъ всѣка година.

За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира (27 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 320.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
януарий 1874 г.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

44.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 г. (27 Ноември 1874 г.)-

Тапийски актъ. Правителствени земи

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани отдолу — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, по давность, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе една ливада отъ около 15 уврата и 3 лѣхи на стойность 1650 гроша. Тази ливада лежи въ мѣстностьта „Гоцева", въ с. Самуръ Ханъ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Съсѣди на тази ливада сж: Мустафа ефенди, Рашидъ ага, собствената му ливада и . . . Това обстоятелство, бидейки установено и правото му за владѣние бидейки доказано, позволява се на речения отецъ — егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира, (27 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 308.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
януарий, 1874 год.
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

45.
ТУГРА
на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 г. (27 Ноември 1874 г.)

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе и притежава една ливада отъ около 37 уврата, на стойность 2,220 гроша, лежаща въ мѣстностьта „Чардакъ“ въ селото Самурь-ханъ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: ливадитѣ на Илия, Иванъ, общия пжть и хендекъ. Това обстоятелство, като било установено и като се доказа правото му за владѣние, позволява се на речения отецъ — егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника законния десетькъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

29 Шевалъ, 1291 год. отъ егира (27 Ноември 1374 год. отъ Р. Хр.)

№ по редъ 307.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 година
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

46.
ТУГРА
на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 г. (27 Ноември 1874 год. Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, —

егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десеть години насамъ, безспорно (по давность) и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една ливада отъ около 57 уврати, съ стойность 3420 гроша, лежащи въ мѣстностьта, наречена „*Холище*“, въ селото „Самуръ-Ханъ“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: ливидитѣ на Лаки нѣмиятъ, на Мито, на Дестань Ефенди, Рилската нива и хендекъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящия актъ.

29 Шевалъ 1291 год. отъ егира (27 Ноември 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 305.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка за мѣсецъ януарий 1874 година отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

47.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шавалъ 1291 год. (27 Ноември 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ 10 години насамъ, по давность, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе една ливада отъ около 16 уврата оцѣнена за 480 гроша, лежаща въ мѣстностьта, наричаема „Ливадище“ („Чаирлъкъ“) въ селото Тамуръ Ханъ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитѣ на тази ливада сж: нивитѣ на Младжо, Христо, Мехмедъ ага и хендекъ.

Това обтсоятелство, бидейки установено, и правото му за владѣние като се доказа, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като си изплаща всѣка година на

чиновника законния десетъкъ, за удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира (27 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
304

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

48.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ, 291 г. отъ егира (27 Ноември, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ. Правителствени земи.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива описъ, чийто брой и мѣсецъ сж написани отдолу, има една ливада отъ около шесть уврата, която лежи въ мѣстностьта „Узунъ-Чаирлжкъ“ въ селото Ресели, Дупнишка каза, Софийскиятъ санджакъ, при съсѣди: Таки и Ивань съ ливадитѣ и съ хендекъ. Тази ливада не е отъ категория на правителсвенитѣ планини, нито пъкъ тя е отъ онѣзи мѣста, които още отъ старо врѣме сж били изоставени и опрѣдѣлени за обща мера, а е било ливада, която като безступански имотъ е останала вакантна, но която е година да се обработва за земледѣлие. Тази ливада, като се извади на публиченъ търгъ, се възложи отново на егумена отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ за 15 гроша, понеже той наддаде най-голѣмата цѣна.

Прочее, поменатиятъ егуменъ, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ, — позволява му се да я притежава. За удостовѣрение на това издава му се тоя актъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (27 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
401.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за м. Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска архива.

49.

ИЗВЛѢЧЕНИЯ

изъ разни тапийски актове, издадени за имоти на рилски монаси.

1287 год. 12 Джемази-юл-евелъ (1870 год. 15 Августъ).

I

№ на листа на врѣменния документъ 140.

№ на тефтеря на врѣменния томъ № 100.

Вакѫфъ, завѣщанъ отъ Гаази Мустафа паша и подвѣдомственъ на императорското вакѫфско съкровище.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната.

Както става явно отъ вѣдомостьта, проводена отъ дирекцията на вакѫфитѣ въ София, чиито нумера сѫ писани по-горѣ, и която вѣдомость се получи въ министерството на вакѫфското царско съкровище, — отецъ Галатионъ Ивановъ притежава една гора отъ около 2 $^{1}|_{2}$ егреци, за която изплаща и законния десетъкъ. Тази гора лежи въ мѣстностьта, наричаема „Велчева“, въ селото и планината Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Поменатата планина Рила е завѣщана на свещения вакѫфъ отъ покойния Гаази Мустафа паша. Съсѣдитѣ на гората „Бѣлчовица“ сѫ: отъ една страна е рѣката Рила и „Дяволската воденица“, наречена „Шайтанъ Дегермени“, отъ друга — Горно село и мѣстностьта „Ризованица“; отъ третя — пѫть, Багрина и Дърска; а отъ четвърта — рускиятъ гробъ, горнята чешма и рѣката Рила.

Поменатиятъ отецъ Галатионъ, искайки да размѣни стария си актъ, който той притежава за тая гора, прѣдстави самия актъ и ние го получихме. Съгласно съ установенитѣ статути, поменатиятъ отецъ, като се задължи, че ще изплаща всѣка година законния десетъкъ на вакѫфа, позволява му се да владѣе и притежава, както по-прѣди е владѣлъ тази гора. За удостовѣрение на това, издава му се тоя крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 год. отъ егира, или 15 Августъ 1870 год. отъ Р. Хр.

Регистрира се днесъ въ тефтеря подъ № 1

Регистрира се въ листъ отъ тефтеря № 5.

Забѣлѣжка: Горѣ-описаната опрѣдѣлена гора се състои: отъ пасбище, балканска кория, камънакъ, петъ кѫса ливади и една нива.

Долу-описанитѣ тапийски прѣписи иматъ почти еднакво съдържание, подобно на онова, каквото е на горѣ-изложения та-

пийски прѣписъ. Обаче тѣзи прѣписи сж само по-кратки и обематъ границитѣ, количеството на увратитѣ и името на притежателитѣ.

№ на листа 139. № на тефтеря 100.

Отецъ Софроний притежава една шеста ($^1/_6$) часть отъ една гора, съ около $21/_2$ егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта. наречена „Бѣлчовица“, въ планината Рила, при съсѣди: рѣка Рила, Дяволската воденица, Горно село, Ризованица, пжть, Багрина дръзска, Руски гробъ и Горня чешма.

№ на листа 138. № на тефтеря 100.

Отецъ Методий притежава $1/_6$ часть отъ една гора съ $2^1/_2$ егреци, лежащи въ мѣстностьта, наречена „Бѣлчовица“ въ планината Рила, при съсѣди: рѣка Рила, Шейтанъ Дерменли, Горно село, Ризованица, пжть, Бакърло Дързеха, Рускиять гробъ, Горня Чешма и рѣката Рила.

№ на листа 137. № на тефтеря 100.

Отецъ Серафимъ притежава $^1/_6$ часть отъ една гора съ $2^1/_2$ егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Бѣлчовица“, въ Рила планина, при съсѣди: рѣката Рила, Дяволската воденица, Горно село, Ризованица, пжть - Бакърно, Дразка, Рилскиять гробъ, горня чешма и рѣката Рила.

50.

II.

Дата: сжща (1870 г.).

№ на листа 159. № на тефтеря 100.

Отецъ Харитонъ притежава $^1/_{20}$ часть отъ една гора съ 3 егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Вършавица“, въ планината Рила, при съсѣди: отъ три страни — гора (джбрава), а отъ четвърта — съ камънакъ.

Сжщо.

№ по листа 160. № по тефтеря 100.

Отецъ Анѳимъ притежава една двадесета часть ($^1/_{20}$) отъ една гора, съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“, въ планината Рила, при съсѣди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — съ камънакъ.

Сжщо.

№ по листа 142. № по тефтеря 100.

Отецъ Серафимъ притежава една двадесета часть отъ една гора съ два егреци, подъ десетъкъ, лежащи въ мѣстностьта „Вършавица“ въ планината Рила, при съсѣди: отъ три страни съ гора (орманъ), а отъ четвърта съ камънакъ.

Тази гора служи само за пасище.

№ на листа 161. № на тефтерд 100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ притежава $^3/_{20}$ части отъ една гора съ три егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Марковица“ въ планината Рила, при съсѣди: нивата, Мазнева рѣка, Черниятъ камъкъ, Горня Лѫка и рѣка Рила.

№ на листа 162. № на тефтеря 100.

Монаситѣ: отецъ Серафимъ, отецъ Харалампий и отецъ Галатионъ притежаватъ задружно $^3/_{20}$ части отъ една гора съ три егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Марковица“, при съсѣди: Мазнева рѣка, Горниятъ лѫкъ, Кара-Ташъ и рѣка Рила.

№ на листа 163. № на тефтеря 100.

Монаситѣ отецъ Авраамъ и отецъ Доротей притежаватъ задружно $^2/_{20}$ части отъ една гора съ три егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Марковица“ въ планината Рила, при съсѣди: Мазнева рѣка, Горния лѫкъ, Канара-ташъ и рѣката „Дере“.

№ на листа 164. № на тефтеря 100.

Монаситѣ отецъ Игнатий и отецъ Гавраилъ притежаватъ задружно $^{2}/_{20}$ части съ 3 (три) егреци отъ една гора подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Марковица“, въ Рила планина, при съсѣди: Мазнева рѣка, Горни лѫкъ, Кара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа 165. № на тефтеря 100.

Монаситѣ отецъ Теофаний и отецъ Атанасий притежаватъ задружно $^{2}/_{20}$ части отъ една гора съ три егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Марковица“ въ планината Рила, при съсѣди: Мазливъ ракъ, Горни лѫкъ, Канара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа 166. № на тефтеря 100.

Монаситѣ отецъ Дамаскинъ и отецъ Агапий притежаватъ задружно $^{2}/_{20}$ части отъ една гора съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Марковица“ въ Рила планина, при съсѣди: Мазливъ ракъ, Горни лѫкъ, Канара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа 167. № на тефтеря 100.

Монаситѣ отецъ Теодосий и отецъ Никита притежаватъ задружно $^{2}/_{20}$ отъ една гора съ три егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Марковица“ въ планината Рила, при съсѣди: Мазливъ ракъ, Горни лѫкъ, Канара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа 168. № на тефтеря 100.

Монаситѣ отецъ Герасимъ и отецъ Захарий притежаватъ задружно $^{2}/_{20}$ части отъ една гора съ три егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Марковица“ въ Рила планина, при съсѣди: Мазливъ ракъ, Горни лѫкъ, Канара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа 169. № на тефтеря 100.

Монаситѣ отецъ Еротей и отецъ Синесий притежаватъ една двадесета часть отъ една гора съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Марковица“ въ планината Рила, при съсѣди: Мазливъ ракъ, горни лжкъ, Канара-ташъ и рѣката Рила.

№ на листа 170. № на тефтеря 100.

Монаситѣ отецъ Харитонъ и отецъ Антоний притежаватъ двѣ двадесети части отъ една гора съ 3 егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Марковица“ въ Рила планина, при съсѣди: Мазливъ ракъ, Горни лжкъ, Канара-ташъ и рѣката Рила.

№ на листа 171. № на тефтеря 100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ притежава една единадесета часть отъ една гора съ $6^{1}/_{2}$ егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Кара-юмерица“ въ Рила планина, при съсѣди: Коджа Кадийца, Гюровица, Аладжа Силябъ и текущата рѣка. Въ тая гора има: пазбица, кория, каменякъ и орманъ.

№ по листа 172. № на тефтеря 100.

Отецъ Антоний притежава една единадесета часть отъ една гора, съ 6 и половина егреци подъ десетъкъ, лежаща въ извѣстната мѣстность „Кара-юмерица“ въ Рила планина, при съсѣди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица и на Аладжа Силябъ и съ текущата рѣка.

№ на листа 178. № на тефтеря 100.

Отецъ Еремия притежава една единадесета часть отъ една гора съ шестъ и половина егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Кара-юмерица, въ Рила планина, при съсѣди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица, на Аладжа Силябъ и съ текуща рѣка.

№ на листа 174. № на тефтеря 100.

Отецъ Давидъ притежава една единадесета часть отъ една гора съ шесть и полозина егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта Караюмерица въ планината Рила, при съсѣди: горитѣ на Коджа Кадийца, Гюровица, Аладжа Силябъ и текуща вода.

№ на листа 175. № на тефтеря 100.

Отецъ Софроний притежава една единадесета часть отъ гора, съ шесть и половина егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Караюмерица", въ планината Рила, при съсѣди: горитѣ на Коджа-Кадийца, Гюровица, Аладжа Силябъ и текуща вода.

№ на листа 176. № на тефтеря 100,

Отецъ Симеонъ притежава една единадесета часть отъ една гора, съ около шесть и половина егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта наречена „Кара-Юмерица" въ Рила планина, при съсѣди: горитѣ на Коджа-Кадийца, на Гюровица, на Аладжа Силябъ и съ текуща вода.

№ на листа 177. № на тефтеря 100.

Отецъ Кирилъ притежава една единадесета часть отъ една гора, съ шесть и половина егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Кара-Юмерица" въ планината Рила, при съсѣди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица, на Аладжа Силябъ и текуща вода.

№ на листа 178. № на тефтеря 100.

Отецъ Антоний притежава една единадесета часть отъ една гора, съ около шесть и половина егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Кара-Юмерица", въ Рила планина, при съсѣди: горитѣ на Коджа-Кадийца, на Гюровица, на Аладжа Силябъ и текуща вода.

№ на листа 179. № на тефтеря 100.

Отецъ Мелетий притежава една единадесета часть гора, съ шесть и половина егреци, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстностьта „Кара-Юмерица, въ Рила планина, при съсѣди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица, на Аладжа-Силябъ и съ текуща вода.

№ на листа 180. № на тефтеря 100.

Отецъ Иоаникий притежава една единадесета часть отъ една гора, съ шесть и половина егреци, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстностьта „Кара-Юмерица", въ Рила планина и съ съсѣди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица, на Аладжа-Силябъ, и съ текуща вода.

№ на листа 129. № на тефтеря 100.

Отецъ Кирилъ притежава една шеста часть отъ една гора, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Радовица", въ Рила планина, при съсѣди: Мечешка бърлога, дерето „Юмерица", билото на Илиина рѣка, пазбището Кадиица и рѣката, наречена „Кара-Юмерица". Тази планина служи само за пасище на овце и е подъ десетькъ. Почвата на тази гора се състои отъ: пазбище, балканска кория, джбрава (орманъ) и камънакъ (ташлжкъ).

№ на листа 130. № на тефтеря 100.

Отецъ Григорий притежава една шеста часть отъ една гора, съ около 3 егрека, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстностьта „Радовица" въ Рила планина, при съсѣди: Мечкина бърлога, рѣката „Кара-Юмерица", билото на Илиина рѣка, гората „Кадийца" и пакъ рѣката „Кара-Юмерица".

№ на листа 131. № на тефтеря 100.

Отецъ Анастасий притежава въ мѣстностьта, называема „Радовица" въ Рила планина, една шеста часть отъ една гора, съ около 3 егрека подъ десетькъ, при съсѣди: Мечкина бърлога,

дерето Юмерица, билото на Илиина рѣка, пазбището Кадиица, и съ дерето на „Кара-Юмерица“.

№ на листа 132. № на тефтеря 100.

Отецъ Кирилъ притежава една шеста часть отъ една гора, съ 3 егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Радовица“ въ Рила планина, при съсѣди: Мечкина бърлога, дерето Юмерджикъ, билото на Илиина рѣка, пазбището „Кадиица“ и дерето „Кара-Юмерица“.

51.

I I I.

Дата: 1870 г. (1287 г.).

№ на листа 147. № на тефтеря 100.

Отецъ Игнатий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ три егреци подъ десетъкъ, лежащи въ мѣстностьта, наречена „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ (ташлъкъ).

№ на листа 148. № на тефтеря 100.

Отецъ Гавраилъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около 3 егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 149. № на тефтеря 100.

Отецъ Теофаний притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около 3 егрека подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“, въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 150. № на тефтеря 100.

Отецъ Атанасий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около 3 егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камъкъ.

№ на листа 151 № на тефтеря 100.

Отецъ Дамаскинъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ 3 егреци, лежащи въ мѣстностьта „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камъкъ.

№ на листа 152. № на тефтеря 100.

Отецъ Агапий притежава една двадесета часть отъ една гора съ около 3 егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 153. № на тефтеря 100.

Отецъ Теодосий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ 3 егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 154. № на тефтеря 100.

Отецъ Никита притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около 3 егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“, въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 156. № на тефтеря 100.

Отецъ Герасимъ притежава една двадесета часть отъ една гора която обема три егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 156. № на тефтеря 100.

Отецъ Захарий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ 3 (три) егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 157 № на тефтеря 100.

Отецъ Еротей притежава една двадесета часть отъ една гора, съ три егреци подъ десетъкъ, лежащи въ мѣстностьта, „Вършавица“, въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 158. № на тефтеря 100.

Отецъ Синесий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ (3) три егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица“ въРила планина, при съсѣди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 133. № на тефтеря 100.

Отецъ Пантелеймонъ притежава една шеста часть отъ една гора, съ около (3) три егрека, подъ законенъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, нарѣчена „Радовица“, въ Рила планина, при съсѣди: мечкина бърлога, дерето, „Юмерджикъ“, билото на Илийната рѣка, яйлжкътъ „Кадиица“ и рѣката Юмерица.

№ на листа 134. № на тефтеря 100.

Отецъ Елисей притежава една единадесета часть отъ една гора, съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Радовица“, въ Рила планина, при съсѣди: мечкина бърлога, дерето „Юмерджикъ“, билото на планината, рѣка, Яйлжкътъ, „Кадийца“ и дерето „Юмерица“.

№ на листа 187. № на тефтеря 100.

Отецъ Кирилъ притежава една пета часть отъ една гора, която обема $2^1/_2$ егреци подъ десетъкъ, лежажи въ мѣстностьта „Равнище“, въ Рила планина, при съсѣди: монастирьтъ, монастирския чифликъ, Джамбавица, и рѣката „Барище“. Тази гора се състои отъ сѣно, камънакъ и пасище.

№ на листа 188. № на тефтеря 100.

Отецъ Костандий притежава една пета часть отъ една гора, съ около $2^1/_2$ егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Равнище“, въ Рила планина, при съсѣди: монастирьтъ, монастирския чифликъ, Джамбовица и рѣката „Барище“.

№ на листа 189. № на тефтеря 100.

Отецъ Паисий притажава една пета часть отъ една гора, съ около $2^1/_2$ егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣсностьта „Равнище„, въ Рила планина, при съсѣди: близу монастиря, монастирскиятъ чифликъ, мѣстностьта, наречена „Джамбовица“ и дерето „Барище“.

№ на листа 190. № на тефтера 100.

Отецъ Никифоръ притежава една пета часть отъ гора, съ $2^1/_5$ егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Равни це“, въ Рила планина, при съсѣди: монастирьтъ, монастирскиятъ чифликъ, „Джамбовица“ и рѣката „Барище“.

№ на листа 191. № на тефтера 100.

Отецъ Теофаний притежава една пета частъ отъ една гора, съ $2^1/_2$ уврати, лежащи въ мѣстностьта „Равнище“, въ Рила Планина, при съсѣди: монастирьтъ, монастирскиятъ чифликъ, Джамбовица и рѣката „Барище“.

№ на листа 3. № на тефтеря 100

Отецъ Онуфрий и отецъ Кирилъ задружно притежаватъ три пети части ($^3/_5$) отъ една гора, съ единъ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Ризовица“ въ Рила планина, при съсѣди: Бѣлчовица, Шишковица, Рилскиятъ монастирь и рѣката Рила. Тази гора обема: трѣви и сѣна, а служи за пазбище.

№ на листа 192. № на тефтеря 100.

Монаситѣ: отецъ Полихронъ Лазаровъ, отецъ Антимъ Ангеловъ, отецъ Прокопий Гавраиловъ и отецъ Елисей Ратковъ притежаватъ задружно гората — планина, която обема 2 егрека, подъ десетъкъ и лежаща въ мѣстностьта, наречена „Кючукъ-Кадийца“, въ Рила планина. Границитѣ на тая гора сж: Рила планина, текуща рѣка, пазбището, „Кара-Юмерица“ и планината „Чаушица“. Тази гора обема: Балканска кория, пазбище, джбрава и камънакъ.

№ на листа 197. № на тефтера 100.

Монаситѣ: отецъ Симеонъ Райковъ, отецъ Пахомий Илиевъ, отецъ Кесарий и отецъ Елисей Ратковъ, притежаватъ задружно половината отъ една гора, съ около два егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Ризовица“, въ Рила планина. Границитѣ на тази гора сж слѣднитѣ: гората „Балчева“, наречена „Узунъ-долъ“, пжтьтъ за Реброво, Шишковото пазбище, монастирската рѣка и яйлжкътъ, нарѣченъ „Бачище“.

52.

IV.

(Дато 1870 год.).

№ на листа 136. № на тефтеря 100.

Отецъ Пангелеймонъ притежава ($^1/_6$) една-шеста частъ отъ една гора, съ около $2^1/_2$ егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Бѣлчовица“ въ Рила планина при съсѣди: Рилската рѣка, Ризованица, пжть, Бакжрно, Дразя, Руски гробъ, Горня чешма и пакъ рѣката Рила.

№ по листа 135. № на тефтеря 100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ притежава една шеста частъ отъ една гора съ около два и половина егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Бѣлчовица“, въ Рила планина, при съсѣди: Рилската рѣка, Дяволската воденица (Шейтанъ дегермени), Дразя, Руски гробъ, Горня чешма и пакъ рѣката Рила.

№ на листа 182. № на тефтеря 100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ, притежава ($^1/_5$) една пета часть отъ една гора, която обема около $1^1/_2$ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта, наречена „Джамбова“, въ Рила планина. Границитѣ на тази гора сѫ тѣзи: отъ двѣ страни — гората на Рила планина, дерето „Елешница“ и водитѣ отъ голѣмата Рилска рѣка. Въ тази гора се намиратъ: трѣви, балканска кория, джбрави, една ливада и една нива.

№ на листа 183. № на тефтеря 100.

Отецъ Костандий Минковъ притежава една пета часть отъ една гора, съ $1^1/_2$ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Джамбова“, въ Рила планина, при съсѣди: отъ двѣ страни — Рилската гора, наречена „Калинина“, дерето „Елешница“ и водитѣ отъ голѣмата Рилска рѣка.

№ на листа 184. № на тефтеря 100.

Отецъ Паисий Ивановъ притежава една пета часть отъ една гора, която обема около $1^1/_2$ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ извѣстната мѣстность въ Рила планина, и при съсѣди: отъ двѣ страни — Рилската „Калинина гора“, отъ третя — рѣката „Елешница“, а отъ четвърта — водитѣ на голѣмата Рилска рѣка.

№ на листа 185. № на тефтеря 100.

Отецъ Никифоръ притежава една пета часть отъ една гора, съ около $1^1/_2$ егрекъ, която е подъ законенъ десетъкъ и която се намира въ извѣстната бѣлѣжита мѣстность въ Рила планина. Съсѣдитѣ на тази гора сѫ: отъ двѣ страни — Рилската Калинина гора, отъ третя — рѣката „Елешница“, а отъ четвърта — водитѣ на Рилската голѣма рѣка.

№ на листа 186. № на тефтера 100.

Отецъ Арнадий притежава една пета часть отъ една гора, съ около $1^1/_2$ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Джам-

бова", въ Рила планина, при съсѣди: отъ двѣ страни — Рилската Калинина гора, отъ третя — рѣката „Елешница", а отъ четвърта — водитѣ на голѣмата Рилска рѣка.

№ на листа 141. № на тефтеря 100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица", въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — съ камънакъ.

№ на листа 143. № на тефтеря 100.

Отецъ Хараламби притежава една двадесета часть отъ една гора съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица", въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 144. № на тефтеря 100.

Отецъ Галатионъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица", въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 145. № на тефтеря 100.

Отецъ Аврамъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта „Вършавица", въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 146. № на тефтеря 100.

Отецъ Доротей притежава една двадесета часть отъ една гора, която обема около 3 егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстностьта наречена „Вършовица", въ Рила планина. Съсѣдитѣ на тая гора сж: отъ три страни — Орманъ (джбрава), а отъ четвърта — камънакъ (ташлжкъ).

ДѢЛЪ XII.

Описи.

1.

ОПИСЪ

на земитѣ, принадлежащи на Рилския монастирь.

22 Режебъ 1258 г. отъ егира (18 Августъ 1642 г. Р. Хр.)

Една ливада, лежаща въ „Ралица“, която дава годишенъ доходъ 25 коли сѣно.

Една нива, лежаща въ монастирския чифликъ, която обема 109 кутли жито за посѣване.

Една ливада, лежаща въ „Орлица“, която дава годишенъ приходъ 16 коли сѣно.

Едно лозе отъ 16 уврати, лежаще въ мѣстностьта наречена „Орлица“.

Една градина отъ два уврата на „Орлицата“.

Една воденица съ 2 камъка.

Земи и имоти, които се владѣятъ отъ Рилския монастирь, лежащи въ с. Рила. Тѣ сж:

Три ниви, които обематъ 95 кутли сѣме за посѣване; шесть лозя, състоящи се отъ 62 уврати; двѣ градини, съ пространство отъ 2 уврати; една воденица съ три камъка.

Уважаемий г-нъ Мехмедъ Ага!

Вие, като „Мухасилъ“ (управитель), сте били натоварени съ длъжность да събирате десетъка отъ земленитѣ храни на селото

Рила. Въ подробниятъ описъ на селото записани сж земитѣ на Рилския монастиръ, като: ниви, ливади, лозя, градини и воденици.

Съ височайша заповѣдь и съ висока везирска бюрултия се съобщава, че законния десетъкъ, който се слѣдва да се прибира отъ произведенията на тѣзи монастирски земи, е опростенъ и не трѣбва никакъ да се изисква отъ този имотъ.

Това като ви съобщавамъ, обрѣщамъ ви сериозното внимание върху обстоятелствата, щото десятъкътъ на тѣзи монастирски земи: ниви, ливади, лозя и градини по никой начинь да не търсите и да не изисквате отъ монаситѣ на речения монастирь. За свѣдѣние и знание ви се написа и ви се изпраща настоящето тескере.

22 Реджебъ 1258 год. отъ Егира (18 Августъ 1842 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Хюсеинъ Абдулахъ.

2.

ОПИСЪ

на вещитѣ, останали отъ покойния рилски монахъ отецъ Максимъ Неофитовъ.

7 Реджебъ 1278 г. отъ егира (18 Декември 1862 г. Р. Хр.).

(Написа се на обикновена хартия по липса на гербова хартия).

Да се напише този описъ, причината е слѣдната.

Отецъ Максимъ Неофитовъ, родомъ отъ градъ София и монахъ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, е починалъ тия дни въ село Банско. Понеже неговитѣ наслѣдници отсжтствуватъ отъ тамъ, мѣстниятъ шериятски сждъ опрѣдѣли монаха Никифоръ отъ сжщия монастирь да ги прѣдставя при описа на вещитѣ му. Като се описаха по сждебенъ редъ, тия вещи се прѣдадоха на речения отецъ Никифоръ да ги пази, докато се явятъ на лице законни наслѣдници на покойния.

Ето описътъ на прѣдаденитѣ на отецъ Никифора вещи:

Три раса отъ аба, оцѣнени	за	100	гроша;
една сукнена антерия, оцѣнена	за	20	„
едни платнени шалвари, оцѣнени	за	5	„
единъ ямурлукъ отъ аба, оцѣненъ	за	50	„
единъ чувалъ и двѣ торби оцѣнени	за	12	„
два юргана, оцѣнени	за	12	„

шесть възглавници, оцѣнени	за	61	грошь,	20 пари;
три възглавници оцѣнени	за	10	„	
едно сукнено джубе съ подплата	за	30	„	
едно платнено джубе съ антерия	за	20	„	
три аршина платно	за	6	„	
единь поясъ	за	10	„	
три чифта чорапи	за	10	„	
едно старо седжаде	за	5	„	
двѣ черги	за	30	„	
двѣ оки и половина мѣдни съдове	за	30	„	
двѣ оловени таблички, оцѣнени	за	5	„	
единъ стъкленъ фенеръ оцѣненъ	за	2	„	20 пари;
четири тенекета оцѣнени	за	2	„	
една черковна книга съ дата 88 год. и други разни книги, оцѣнени	за	194	„	
пшеница, оцѣнена	за	50	„	
ечмикъ, оцѣненъ	за	56	„	
ржжъ, оцѣненъ	за	46	„	
20 оки брашно оцѣнено	за	8	„	
фасулъ оцѣненъ	за	150	„	
царевица оцѣнена	за	315	„	
единъ дюшекъ оцѣненъ	за	50	„	
единъ конь съ такъма му	за	500	„	
сѣно оцѣнено	за	100	„	
Всичко		1,957	гроша	

За такси и сждебно мито, споредъ височайшата заповѣдь, взето 51 грошь

Оставатъ 1906 гроша.

Този описъ се състави и регистрира днесъ, 7 Реджебъ 1279 год. (18 Декемврий 1862 год.) отъ менъ смирения кадия на Разложката каза — Есаидъ Хюсеинь Хулюси.

(М. П.).

3.

ОПИСЪ.

1287, 1288 и 1289 година, 3 Кянони Евелъ (1871, 1872 и 1873 година, 3 Декемврий, сл. Р. Хр.).

Въ тоя описъ сж означени количествата на хранитѣ и сѣното, които се произвеждатъ отъ четиритѣ монастирски ниви, както и отъ петьтѣхъ монастирски ливади. Тѣзи ниви и ливади сж непривилегировани и стоятъ вънъ отъ фермана за привилегиитѣ на монастирскитѣ имоти.

I.

Сѣно, което прѣзъ 1287 година отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.) е получено отъ петьтѣхъ ливади, количеството на колата съ сѣно, стойността на сѣното и общата сума, която въ грошове е събрана:

Една ливада въ мѣстността „Джамбова“	8½	коли по 6 гр.	= 51 гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	5	коки по 6 гр.	= 30 гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	20	коли по 6 гр.	= 120 гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	1	кола по 6 гр.	= 6 гр.
Една ливада въ мѣстн. „Бѣлчовица“	50	коли по 6 гр.	= 300 гр.
5 кѫса ливади	84½	коли сѣно	507 гр.

II.

Сѣно, което прѣзъ 1288 година отъ егира (1872 год. отъ Р. Хр.) е получено отъ петьтѣхъ слѣдующи ливади:

Една ливада въ мѣстността „Джамбова“	5	коли по 5 гр.	= 25 гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	3½	коли по 5 гр.	= 17½ гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	16½	коли по 5 гр.	= 82½ гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	1	кола по 5 гр.	= 5 гр.
Една ливада въ мѣстн. „Бѣлчовица“	44	коли по 5 гр.	= 220 гр.
5 кѫса ливади	70	коли сѣно	350 гр.

III.

Четиритѣ кѫса ниви сѫ дали произведение прѣзъ 1288 г. отъ егира (1872 г. отъ Р. Хр.) слѣдната парична сума:

Двѣ ниви, съ пространство отъ 70 уврати, посѣти съ овесъ, сѫ дали 430 оки овесъ, продаденъ за	150 гр. и 20 пари
Двѣ ниви отъ четири уврати, посѣти съ ржжъ, сѫ дали приходъ 135 оки ржжъ, продадена за	81 гр.
	231 гр. и 20 пари

IV.

Сѣно, което прѣзъ 1289 г. отъ егира (1873 г. отъ Р. Хр.) е получено отъ слѣднитѣ петь кѫса ливади:

Една ливада въ мѣстн. „Джамбова“	6	коли по 4 гр.	= 24 гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	4	коли по 4 гр.	= 16 гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	18	коли по 4 гр.	= 72 гр.
Една ливада въ сѫщата мѣстность	½	кола по 4 гр.	= 2 гр.
Една ливада въ мѣстн. „Бѣлчовица“	46½	коли по 4 гр.	= 186 гр.
5 кѫса ливади	79	коли сѣно	300 гр.

Обща сума на грошоветѣ, която е взета отъ прихода на петьтѣхъ ливади и четиритѣ ниви за тритѣ години, възлиза на $1388^{1}|_{2}$ гроша.

Приходътъ отъ петьтѣхъ ливади и отъ четиритѣхъ ниви, принадлежащи на Рилския монастиръ и стоящи вънъ отъ привилегированитѣ монастирски имоти, за 1287 г. отъ егира, възлиза на $84^{1}|_{2}$ коли сѣно; а нивитѣ стоеха необработени и бѣха „надосъ“. Приходътъ за 1288 г., възлиза на: 70 коли сѣно, 430 оки овѣсъ и 135 оки ржжь. А сумата, която споредъ тогавашната цѣна, сж оцѣнени, възлиза на $581^{1}|_{2}$ гроша. Нивитѣ прѣзъ 1289 год. отъ егира не бѣха посѣти, стоеха праздни и необработени. А ливадитѣ за сжщата година дадоха приходъ 75 коли сѣно, продадени за 300 гроша. Слѣдователно, приходътъ и за тритѣ години: 1287, 1288 г. и 1289 год. отъ егира възлиза споредъ тефтера на правителството, сумата на $888^{1}|_{2}$ гроша.

За удостовѣрение на това се подписваме въ тоя тефтеръ.

3 день отъ мѣсецъ Кянони-Евелъ (Декемврий), 1289 год. отъ егира (1873 г. отъ Р. Хр.).

4.
ОПИСЪ[1]).

Въ тоя описъ сж описани количествата на хранитѣ и колитѣ сѣно — приходъ, който сж дали петьтѣхъ ливади и четиритѣ ниви, принадлежащи на Рилския монастиръ и стоящи вънъ отъ привилегированитѣ монастирски имоти за които не се плаща никакъвъ данъкъ.

I.

Приходъ за 1283 г. отъ егира или 1871 г. отъ Р. Хр.

Една ливада въ мѣстн. „Джамбова“	$8^{1}|_{2}$	коли по 6 гр.	= 51 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	5	коли по 6 гр.	= 30 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	20	коли по 6 гр.	=120 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	1	кола по 6 гр.	= 6 гр.
Една ливада въ мѣстн. Бѣлчовица	50	коли по 6 гр.	=300 гр.
5 кжса ливади	70	коли сѣно	507 гр.

1) Забѣлѣжка. Тоя описъ се вижда да е повторенъ, защото нѣма „резонъ детъръ“ да се написва повторно за едни и сжщи години. Бѣлѣжка отъ прѣводача.

II.

За 1288 г. отъ егира (1872 година отъ Р. Хр.). Приходътъ е слѣдния:

Една ливада въ мѣстн. „Джамбова“	5	коли по 5 гр.	= 25	гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	3½	коли по 5 гр.	= 17½	гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	16½	коли по 5 гр.	= 82½	гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	1	кола по 5 гр.	= 5	гр.
Една ливада въ мѣстн. Бѣлчовица	44	коли по 5 гр.	= 220	гр.
5 кжса ливади	70	коли сѣно	350	гр.

5.

ПОДРОБЕНЪ ОПИСЪ

на имотитѣ на Рилския монастирь „Св. Иванъ“.

28 Джемази-юл-ахъръ 2288 год. отъ егира (20 Августъ 1872 год. Р. Хр.).

Въ мѣстностьта, дѣто лежи така нареченіятъ монастирь „Св. Иванъ“, въ планината Рила, подвѣдомствена подъ управлението на гр. Дупница, се намиратъ слѣднитѣ монастирски земи, а именно:

Една ливада лежи въ мѣстностьта „Чомница“.
Една нива се намира въ мѣстностьта „Радъ“.
Една нива се намира въ мѣстностьта „Круша“.
Една нива, запустѣла. лежи въ мѣстностьта, наречена „Луда Мара“.
Една нива се намира въ мѣстностьта „Павловъ долъ“
Една нива въ мѣстностьта „Богородица“.
Една нива —въ мѣстностьта „Църквище“.
Едеа ливада, и единъ кошеръ за пчели — въ „Ливадище“.
Една ливада, запустѣла, въ мѣстностьта „Осище“.
Една нива — въ мѣстностьта „Стригарищевъ долъ“.
Една ливада — въ мѣстностьта „Царица“.
Една ливадъ въ мѣстностьта „Добрєва-Лустница“.
Една ливада, запустѣла, въ мѣстностьта „Суса“.
Едно лозе и единъ бостанъ, въ мѣстностьта „Орлица“.
Едно лозе и единъ кошеръ за пчели въ мѣстностьта Опийница“.
Едно лозе и 50 кошери пчели съ медъ, въ мѣстностьта, наречена „Вировъ-ридъ“.
Една ливада, една нива и 50 кошери пчели съ медъ, въ мѣстностьта „Шипочани“.

50 кошери пчели съ медъ лежатъ въ мѣстностьта наречена „Илийна рѣка“.

1 кошеръ пчели съ медъ, запустялъ, въ мѣстностьта наречена „Кръстьтъ“ (Ставросъ).

Една нива, 500 овце, 15 волове и крави и 10 коня се намиратъ въ мѣстностьта, наречена „Черниятъ доспей“.

Въ селото Рила се намиратъ още отъ старо врѣме воденици и лозя, за които данькъ и десетъкъ не се е плащало. Подъ вѣдомството на това село лежатъ и слѣднитѣ имоти, за които сѫщо не сѫ плащали данькъ и десетъкъ. Тѣ сѫ:

Едно лозе, запустѣло, въ мѣстностьта „Руса“.

Три воденици на вода за мѣлене брашно.

Друго едно старо лозе.

Сѫщо друго старо лозе, запустѣло.

Едно ново лозе и друго ново лозе. Всичкитѣ сѫ били четири (4) лозя.

Въ землището на с. Пороминово се намирали още отъ старо врѣме лозя, воденици, ливади и градини, принадлежащи на Рилския монастирь, за който данькъ и десетъкъ не се е плащало. Тамъ лежатъ още слѣднитѣ имоти:

Четири воденици; двѣ валавици; двѣ ливади; единъ ботанъ, лежащъ близо до воденицата.

Двѣ ниви наречени „келемии“.

И три други обикновени ниви.

Слѣднитѣ недвижими имоти: лозя, воденици, ниви и други, които зависяли отъ речения монастирь, но които сѫ плащали данькъ и десетъкъ.

Единъ чифликъ, лежащъ въ с. Баланово и земитѣ му, подробно описани, принадлежащъ на монаситѣ отъ сѫщия монастирь, е плащалъ спахилька на надлежния спахия.

Едно лозе въ землището на с. Бобошево, което лозе се притежава отъ монаситѣ на сѫщия монастирь, — десетъкътъ му се е изплащалъ на чиновника по земитѣ.

Една нива въ селото Жрсланъ (Лъвово), която се владѣе отъ Бали-бей, — десетъкътъ й се изплаща на чиновника по земитѣ.

Числото на монаситѣ, които съставяли монастирското братство (Джемаатъ-Кешишне) е точно забѣлѣзано. Въ ржцѣтѣ на тѣзи монаси стареи се намиратъ стари свещени грамоти, които имъ били подарени отъ бившитѣ велики султани. Такива свещени актове имъ били подарени и отъ сегашнитѣ наши съврѣменни най-славни султани. Съдържанието на тия височайши актове е идентично и напълно хармонира съ старитѣ правителствени тефтери. Така по тоя начинъ е било записано и въ старитѣ правителствени тефтери, щото означенитѣ монастирски недвижими имоти, като: лозя, воденици, тепавици, градини, ливади, ниви и други — да не плащатъ на правителството никакъвъ данькъ и десетъкъ. Отъ забѣлѣжката, която е записана въ правителстве-

нитѣ тефтери се установява фактътъ, че монаситѣ отъ най-старо врѣме, дори до днесь — били длъжни да изплащатъ само данъкътъ за овцетѣ и данъкътъ за кошеритѣ пчели съ медъ. Монаситѣ при това отъ речения монастирь се признавали за привилигировани, за свободни и се освобождавали отъ изплащането на правителството всѣкакви тежки и обикновени данъци, наречени „Аварис-и-дивание“ и „текялифи-урфие“. Сѫщо и сега въ новитѣ правителствени тефтери е написана забѣлѣжката, какво споредъ горѣ-изложеното лозята, градинитѣ, воденицитѣ, лапавицитѣ, бостанитѣ и земитѣ, които съ брадви били изкопачени, се считали още отъ старо врѣме за привилигирувани имоти и се ползували съ голѣми облекчения. Тъй е било писано и въ старитѣ царски тефтери. Обаче ако монаситѣ на тоя монастирь отсетнѣ би обработвали земи, които сѫ били владѣни отъ простата рая, или ако тѣзи земи монаситѣ би ги завладѣли като собственъ имотъ, или такивато земи би ги взели като залогъ, — то монаситѣ безусловно сѫ дължни да изплащатъ за тѣзи земи десетъкътъ на чиновника по земитѣ. Това е изрично записано и въ старитѣ правителствени тефтери. Така че новитѣ правителствени тефтери сѫ съставени точно по духа и смисъла на старитѣ царски тефтери. Населението-рая отъ селото Рила, Дупнишка нахия, колкото и да е на брой, живѣе смѣсено се населението отъ селото Лимница. Това население отъ първото село работи заедно съ простата обикновена рая и дава десетъкъ отъ произведенията си на правителството. Земнитѣ произведения, които се произвеждатъ въ това село се състоятъ отъ два вида: чисто жито пшеница и смѣсено жито — ржжъ и ечмикъ. Освѣнъ тоя десетъкъ населението дава и слѣднитѣ налози: „ниабетъ“[1]), „ресуми-арусъ“[2]) „Хак-ки-дещибанъ“[3]), „ресуми-тапуи-земинъ“[4]) Всичката сума отъ данъцитѣ и десетъка, които се вематъ отъ населението на с. Рила, както и отъ други, възлиза на 24,493 акчета годишно. Въ подробно описания тефтеръ тази обща сума е писана и съ цифри и словомъ. Въ главния, обаче, тефтеръ сумата, написана въ кратцѣ възлиза на 28,658 акчета. Съгласно съ главния тефтеръ отъ тази сума 10,000 акчета е била записана отдѣлно отъ смѣтката на конния войникъ (спахия) отъ редовната царска армия — Халилъ Хасановъ, като „зиаметъ“. А останалата сума е записана да се дава по смѣтка на неговитѣ съучастници по оржжие.

Селото Пороминово, Дупнишка нахия, на което населението е извѣстно, дава на правителството слѣднитѣ данъци и десетъкъ.

Извѣстно количество смѣсено и чисто жито, като десетъкъ. а налози сѫ слѣднитѣ: „ниабетъ“, „ресуми-арусъ“, хак-ки-дещибанъ“ и „ресуми-тапуи-земинъ“. Общата сума отъ данъцитѣ и десетъка,

---

1) „Ниабетъ“ е данъкъ на намѣстничество, за кадийство.
2) „Ресуми-арусъ“ е данъкъ — право за младоженство.
3) „Шибанъ“ е данъкъ За кърсердарство.
4) „Ресуми-тапуи-земинъ“ е данъкъ за тапия.

които се събиратъ оте раята на това село — възлиза на 4,510 акчета. Тази сума въ подробно написанния тефтеръ е записана съ цифри и съ словомъ, както и въ главния тефтеръ.

Селото Бистрица, Дупнишка нахия, както и отъ други села е било дължно да плаща на правителството за десетъкъ и данъци една сума отъ 12,999 акчета. Тая сума точно е записана съ цифри и съ словомъ, както въ подробно описания тефтеръ, тъй и въ главния. Отъ тази сума се изважда отдѣлно 9,552 акчета и се записва въ смѣтката на военно-началника — каймкамъ отъ редовната царска армия — Мехмедъ Февзи. Послѣдниятъ, слѣдъ като се отказа отъ тази сума — я напусна. Тази негова сума се събираше отпослѣ отъ царското съкровище. А остатъкътъ отъ общата сума бѣ записана да се дава на неговитѣ съучастници.

Селото Буланово, Дупнишка нахия, на което броя на населението е описанъ, произвежда чисто жито — пшеница, а и смѣсено жито. Освѣнъ десетъкътъ, който раята плаща отъ тѣзи земни произведения — населението изплаща и слѣднитѣ налози: „ниабетъ", „дещибанъ", ресуми-арусъ", „ресуми.тапуи-земинъ". Общата сума, която се събира отъ тѣзи данъци и отъ десетъка, както и отъ други — възлиза на 7,803 акчета. Това е доказано съ цифри и словомъ, въ подробно описания тефтеръ и въ главния тефтеръ. Отъ тази сума се изважда 6.600 акчета отдѣлно се записва въ смѣтка на лицето „Мустафа Мехмедъ". По-сетнѣ тѣзи 5,600 акчета останаха вакантни и се получаваха отъ държавното съкровище. Селото Бобошево заедно съ махалитѣ и селцето Илковица, Дупнишка нахия, е собствено притежание като мюлкъ на султаншата „Исмаилъ Султание". Броя на населението е записано и точно е извѣстно. Земнитѣ произведения се състоятъ отъ чисто пшенично жито и отъ смѣсено жито. Отъ това жито се плаща десетъкъ. Населението е изплащало още и слѣднитѣ данъци: „ниабетъ", „ресуми-арусъ", „дещибанъ" и „ресуми-тапуи-земинъ". Общата сума на тия данъци заедно съ други възлиза на 19,082 акчета, както това е записано въ подробно описания тефтеръ.

Селото Слано (Жрслань), Дупнишка нахия, чийто брой на населението е извѣстно произвежда чисто и смѣсено жито. Десетъкъ се е изплащалъ отъ това жито. А населението е обложено съ слѣднитѣ данъци: „ниабетъ", „ресуми арусъ", „дещибанъ", а и „ресуми-тапуи- земинъ". Общата сума на тия данъци и на други възлиза на 5.722 акчета. Това е записано съ цифри и съ словомъ въ подробно описания тефтеръ. Тъй че тази сума, събрана при други суми отъ други села, възлиза на обща друга сума отъ 20.843 акчета и се счита като „зиаметъ" на нѣкой заиминъ. 3.206 акчета се дава като пенсия годишно на Хасанъ Шабановъ, а остатъкътъ се дава на лица, негови съучастници, имената на които сж записани въ тоя тефтеръ.

И така споредъ горѣизложеното и по изискванията на царскитѣ тефтери — се твърди, че частнитѣ имоти на монастиря

„Св. Иванъ“, лежащъ въ Рила планина, сѫ освободени отъ изплащането на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти и земи, които лежатъ въ с. Рила, както и въ други мѣстности, сѫ описани и на брой излизатъ 48 кѫса, състоящи се отъ ниви, ливади, лозя, бостани и воденици. А земитѣ, за които се слѣдва да се изплаща на чиновника десетъкъ, поименно сѫ записани и сѫ: 1 чифликъ въ с. Балаково; едно лозе въ с. Бобошево; една нива въ с. Слано; четири воденици и два бостана въ с. Джерманъ. Законниятъ десетъкъ се слѣдва да се изплаща безусловно на надлежния чиновникъ.

Съ една рѣчь имотитѣ и земитѣ, лежащи въ с. Рила, и които се владѣятъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь, се слѣдва да се получава десетъкъ отъ произведенията имъ за въ полза на Халилъ Хасановъ и на другитѣ му съучасници. А десетъкътъ отъ произведенията на селата Пороминово и Балаково се слѣдва да се получава, както отъ държавното съкровище, тъй и отъ съучастници. Десетъкътъ, обаче отъ с. Бобошево и отъ Илковица, както и данъцитѣ се слѣдва да се събиратъ отъ притежателката Исмиха́ни-Султание. Десетъкътъ и данъцитѣ отъ с. Слано, трѣбва да се получаватъ отъ пенсионера Хасанъ Шабановъ и отъ други негови съучастници. Заповѣдь и повеление зависи отъ Негово Величество Султана.

23 Джемази Юл-Ахъръ, 1289 г. отъ егира, на 20 Августъ, 1872 г. отъ Р. Хр.

Вѣрно съ първообраза.

Провѣрилъ и извлѣкълъ чиновникътъ Мехмедъ Кяни.

6.

ОПИСЪ

на лозята, нивитѣ, ливадитѣ, принадлежащи на Рилския монастирь.
(безъ дата).

I.
Лозя.

1 лозе, лежаще на „Кебиръ-кулли“ на полето.
1 лозе, лежаще въ равнището, наречено „голѣмото“.
1 малко лозе, лежаще пакъ другото равнище.
1 голѣмо лозе, лежаще срѣщу могилата.
1 голѣмо лозе, лежаще въ „дубравата“.
1 малко лозе, лежаще въ „дубравата“.
1 лозе, наречено „сумаилица“, лежаще подъ „св. Георги“.

1 голѣмо лозе, лежаще „до черквата“.
1 лозе, подъ пѫтя, лежаще срѣщу селото.
1 малко лозе надъ пѫтя, срѣщу селото.
1 лозе, наречено „за градина“, въ „орлица“.

II.
Ниви.

1 нива, лежаща подъ селото, между двата пѫтя.
1 нива, наречена „Киреслъкъ“, подъ селото.
1 нива, наречена „коралица“, подъ кавацитѣ (тополитѣ) въ полето.
1 нива, надъ пѫтя, близу до Нунета.
1 нива, наречена „Вълчковица“.
1 нива, лежаща на „гладно поле“.
1 нива, лежаща въ „широка дубрава“, подъ „Стобскитѣ лозя“.
1 нива. лежаща въ „широка дубрава.
1 нива, лежаща въ „Дубравата“
1 нива, лежаща въ „дубравата“.
1 нива, лежаща срѣщу селото. откъмъ вѫглищарницата.
1 нива, наречена „папазъ-чардакъ“ срѣщу селото.
1 нива, наречена „лозята“ въ „дриската“.
1 голѣма нива, лежаща въ Маноилово.
1 нива, наречена „ляхотица“.
1 нива, наречена „Бучало“.
1 нива, наречена „Марошница“, срѣщу „Орлица“.
1 нива наречена „заградина“, въ „орлицата“.
1 нива, сега ливада, въ „чад-Бова“.
1 нива въ „Елешница“.
1 нива, наречена „Изпрѣгарче“.
1 нива, лежаща надъ „егуменовата ливада“.
1 нива, наречена „егрекъ-тарлѫси“.
1 нива, наречена „круша-тарлъси“.
1 нива, лежаща надъ чифлика.
1 нива, лежаща подъ чифлика.

III.
Ливади.

1 ливада, лежаща отгорѣ надъ рѣката „Бѣлица“.
1 ливада, лежаща въ „Ралица“.
1 ливада, лежаща пакъ въ „Ралица“.
1 ливада, лежаща подъ голѣмия камъкъ въ „ралица“.
1 ливада, наречена „дермень-чаири“ въ селото.
1 ливада, лежаща сруцу „орлицата“.
1 ливада, лежаща надъ пѫтя отгорѣ надъ „орлицата“.
2 ливади, лежащи срѣщу „картаринца“.

1 голѣма ливада, лежаща въ „шипочанъ“.
1 ливада, лежаща близу до моста, нареченъ „каланджи-кюпруси“.
1 ливада, наречена „жабокракъ“.
1 ливада, наречена „корилжкъ“.
1 ливада, наречена „ломница-чаири“.
1 ливада, наречена „гарваница“.
1 ливада, наречена „егуменска“.
1 ливада, наречена „егрекъ-чаири“ въ „шатрата“.
1 ливада, наречена „круша-чаири“.
1 ливада, наречена „съртеница чаири“.
1 ливада, наречена „радойна Несихъ“.
1 ливада, наречена „Ирина-рѣка“.
1 ливада, лежаща на върха на планината до монастиря.
1 ливада, лежаща отъ монастиря нагорѣ.

ДѢЛЪ XIII.

Мазбати.

I.
МАЗБАТА.

13 Шевалъ 1261 г. отъ егира (26 Октомврий 1845 г. Р. Хр.).

До високо уважаемия г-нъ началникъ.

Мой любезни брате!

Като ми се удаде случай да ви изпратя приходнитѣ суми отъ паспортитѣ, както и тефтеритѣ за мѣсецъ юлий, ползувахъ се отъ тоя случай да ви запитамъ относително въпроса за десетъка отъ монастирскитѣ земи, лежащи близо до града: да събирамъ ли тоя десетъкъ отъ монаситѣ на Рилския мънастирь, или не?

Отъ съдържанието на вашия приятелски отговоръ, който бѣ пъленъ съ чувства на искреность, азъ можахъ да разбера вашето рѣшение по тоя въпросъ. Узнахъ тоже, че сумитѣ отъ паспортитѣ, които бѣхъ ви изпратилъ, както и изпратенитѣ ми тефтери, сте ги получили благополучно. Съ тоя отговоръ вие ме увѣдомявате, че десетъкъ отъ горѣозначенитѣ ниви на речения монастирь, отъ уважение къмъ старитѣ традиции за тѣзи ниви, никакъ да не се взима и получава, макаръ, че тѣзи монастирски ниви не се считатъ за привилегировани и не се освобождаватъ отъ изплащането на десетъкъ.

Като добавъкъ, вие ми съобщавате още, че съ подобно дѣйствие щѣлъ съмъ билъ да заслужа вашата благосклонность къмъ мене, защото съмъ уважилъ старитѣ традиционни права на речения монастирь.

13 Шевалъ 1261 год. отъ егира (26 Октомврий 1845 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Мехмедъ Хасанъ.

2.

МАЗБАТА.

23 Джемази-юл-Евелъ, 1263 г. (8 май 1874 г. Р. Хр.).

Отъ съдържанието на високото *емир-наме*[1]), издадено отъ негово прѣвъзходителство управителя-мутесарифъ на санджака Нишъ, прѣпись отъ което тукъ се приключава, се узнава обстоятелството, за гдѣто монаситѣ отъ Рилския монастирь сж подали до правителството надлежната молба.

Вслѣдствие на тази молба, управлението направи надлежната справка и узнава, че нивитѣ, ливадитѣ и лозята и градинитѣ, които сж зависили отъ тоя монастирь, сж били поименно записани въ височайшия царски фермань, който притежавать поменатитѣ монаси отъ Рилския мънастирь, Дупнишка каза. Обстоятелствата, обаче, дали тоя монастирь за своитѣ ниви и земи е плащалъ на правителството нѣкакъвъ данъкъ или десетъкъ отъ началото на *Танзимата*[2]) дори до днесъ; дали отъ озцетѣ на речения монастирь се е събиралъ, или не, данъкътъ наречень „Онделъкъ"; и още: по кой начинь се събирали отъ раята монаси законнитѣ данъци, наречени „Джизйе-шерелери"? — За жалость всички тѣзи обстоятелства не сж точно извѣстни, ти и не можеше положително да се знае за тѣхъ.

Слѣдъ туй, правителството бѣ се разпоредило и бѣ пристжпило за отново провѣряване и изучване на тоя прѣдметъ, съ цѣль да се дойде до необходимото реализиране на тоя въпросъ. Началството по тоя въпросъ е било увѣдомено съ една обща мазбата.

Отъ текста на високото прѣдписание, прѣпись, отъ което получихме, ние разбрахме, че подигнатиятъ въпросъ за монастир-

1) Емир-наме е дума арабска двоесложна и значи: прѣдписание.

2) Танзиматъ е дума арабска и значи: коренно прѣобразуване на държавния строй. Танзиматътъ въ Турската империя започва отъ 1839 год. насамъ, т. е. отъ възкачването на прѣстола на султанъ Меджидъ.

скитѣ имоти и земи билъ разрѣшенъ удовлетворително. А сега, споредъ както е заповѣдано, тоя въпросъ се поставя отново на изучване и провѣряване отъ компентентни вѣщи хора. Заключението на тия вѣщи хора се свежда къмъ слѣдното: всички имоти и земи, които зависятъ отъ Рилския монастирь, — освѣнъ земитѣ, които монаситѣ отъ тоя монастирь по-сетнѣ сж ги купили, — т. е. онѣзи земи, ниви, ливади, лозя и градини, които подробно сж написани въ текста на височайшия царски фермань, сж били освободени отъ плащането на каквито и да били данъци и десетъци. Никакъвъ данъкъ, като „онделъкъ“ отъ овцетѣ на монастиря до сега не се е събиралъ и вземалъ. А касателно до личнитѣ данъци, наречени „Джизие-ресумлери“ — тия данъци отъ монаситѣ сж се събирали до края на 1262 г. отъ егира (30 Декемврий 1845 г.), по начинъ „мактуа“ т. е., като данъци, на които годишнатаа сума е точно опрѣдѣлена. Но прѣзъ сжщата тази 1262 год. данъкътъ „джизие“ и начина на събирането му сж били врѣменно прѣдставени, даже и унищожени. Защото правителството е пристжпило отново къмъ описването мжжетѣ-данъкоплатци. Слѣдователно, едноврѣменно съ унищожаването прѣзъ тази 1262 год. старата система и начина за събирането и облагането на данъка „джизие“, правитеството по принципъ е рѣшило, щото тоя кървенъ данъкъ „джизие“ да се събира отъ всѣки рая-данъколатецъ и като се облага съ него данъкъ, съобразно съ материалното положение на данъкоплатеца.

Общия мѣстенъ съвѣтъ отъ управлението на Дупнишката каза за тази цѣль и по тоя въпросъ състави и написа настоящата мазбата. Тази наша мазбата имаме честь да я изпратимъ на по-висшето началство, отъ което зависи пълното разрѣшение на тоя въпросъ.

23 Джемази-юл-евелъ 1263 г. отъ егира (8 май 1874 год. отъ Р. Хр.).

Каймакаминътъ на Дупнишката каза (М. П.): Риза.

Кадия на Дупнишката каза (М. П.): Ес-саидъ Мустафа Нури.

Муфтия на Дупнишката каза (М. П.): Абдулъ Рашидъ.

Ел-хаджи Еминъ, директоръ и контролйоръ на финанситѣ, въ Дупнишка каза.

(М. П.) Хамди Мустафа, замѣстникъ на началника по земледѣлието въ Дупнишката каза.

(М. П.) Сулеймань Шукри, членъ въ мѣстния сжд. Ес-саидъ Мехмедъ Салихъ, членъ въ сжда.

Христо Николовъ, коджабашия на града Дупница.

(М. П.) Христо Николовъ.

3.

МАЗБАТА.

11 Мухаремъ 1269 год. отъ егира (14 Октомврий, 1852 г. Р. Хр.).

Отецъ Иосифъ, като чиновникъ на гръцката православна Цариградска патриаршия, е билъ управитель-егуменъ на бѣлѣжития голѣмъ монастирь, извѣстенъ подъ името „Рилски монастирь", лежащъ въ Дупнишката каза, Самоковски санджакъ. Отъ съдържанието на една подпечатана отъ речения егуменъ молба до Самоковския окръженъ съвѣтъ се установява обстоятелството, че съгласно съ височайши царски ферманъ за привилегията на монастиря, който ферманъ се намира въ рилскитѣ монаси, — монастирътъ притежава отъ 50 години насамъ земигѣ, лежащи, както между чифлика и мѣстноститѣ, називаеми „Топогоница" и „Сурлаганъ", тъй и между други мѣстности, находящи се въ поменатата кааза. Приходитѣ, които се събиратъ отъ извѣстни ниви, лозя и ливади, принадлежащи на речения монастирь, грижливо се изразходватъ за издържката на гоститѣ-посѣтители, които дохождатъ на поклонение въ монастиря, както и за самитѣ монаси, които живѣятъ вжтрѣ въ тоя монастирь. Монастирскитѣ хора и монаси всѣки день възнасятъ къмъ Бога топли молитви за благоденствието, живота и щастието на Негово Императорско Величество Султана. Отъ три години насамъ, обаче, мюлтезиминътъ-прѣкупецъ, който бѣ взелъ подъ наемъ десетъка отъ земитѣ, лежащи наблизо въ околностатѣ на града Дупница, е накаралъ своитѣ подъ-мюлтезими, които сж жители отъ самия градъ Дупница, да изискватъ насила десетъчния данъкъ отъ чифлицитѣ, нивитѣ, лозята и ливадитѣ, които се владѣятъ отъ поменатия монастирь. Възъ основа на жалбитѣ, съ които поменатиятъ егуменъ се оплакалъ както прѣдъ мютесарифина на Нишкия еалетъ, а тъй сжщо и прѣдъ Самоковския каймакаминъ, противъ произволитѣ на мютеселимитѣ, — правителството бѣ издало до мюдюритѣ отъ речения кадилжкъ нужнитѣ заповѣди, като имъ се предписваше да спратъ намѣсата и нахлуването на мюлтезимитѣ въ монастирскитѣ имущества.

Мюлтезимитѣ никакъ не обръщали внимание на тѣзи правителствени разпоредби, нито пъкъ се покорявали на властьта. Напротивъ, реченитѣ мюлтезими продължавали да вършатъ все по-голѣми и по-голѣми насилия надъ монаситѣ отъ поменатия монастирь. Поменатиятъ отецъ Иосифъ въ молбата, като се оплакалъ отъ тѣзи насилия, е поискалъ да му се издаде единъ новъ височайши царски ферманъ, по силата на който да се запрети на реченитѣ мюлтезими, за да не вършатъ за напрѣдъ нѣкои насилия и вмѣшателства въ дѣлата и имотитѣ на тоя монастирь.

Независимо отъ това, речениятъ егуменъ изявява желание, щото въ новия царски ферманъ да се впише между другото и

това, че когато възникнатъ отъ монаситѣ на тоя монастирь процеси, то такивато процеси да бѫдатъ изпроводени въ Цариградъ за разгледване и рѣшаване въ присѫтствието на Шейх-юл-исляма.

Прочее, властьта като знае положително, че поменатитѣ мюлтезими отъ дълги години насамъ продължаватъ да вършатъ насилия и заплашвания върху поменатия егуменъ, като има тия свѣдѣния, че тѣ постоянно изискватъ десетъкъ отъ чифлика, нивитѣ, лозята, ливадитѣ и други земи, които съ височайши царски фермань сѫ освободени още отъ старо врѣме за неплащането върху тѣхъ никакви даждия, — то ние въ обществото намѣрихме за законно и справедливо, споредъ духа на височайшето царско ираде, да се издаде на речения егуменъ новъ и строгъ височайши фермань, съ който да се запрети на мюлтезимитѣ да не нахлуватъ въ границитѣ на монастирскитѣ имоти, да не изискватъ отъ монастиря никакъвъ десетъкъ, а при това да се впише въ текста и слѣднята фраза: „дѣлата, които биха се завели отъ монаситѣ на речения монастирь, да се разгледватъ и рѣшаватъ въ Цариградъ, въ присѫтствието на Шейх-юл-исляма“. За тази цѣль съставихме настоящата мазбата и я поднасяме на усмотрение на Ваше Императорско Величество.

Заповѣдь и повеление зависи отъ господаря ни.

11 день отъ мѣсецъ Мухаремь 1269 г. отъ егира (14 Октомврий, 1852 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Каймакамъ на Самоковския санджакъ.

Подп.: Кадия на Самоковската каза.

Подп.: Мюфтия на гр. Самоковъ.

Подп.: Финансовъ контрольоръ.

Подп.: Членъ въ съвѣта.

Подп.: Секретарь на окрѫжния управитель.

Подп.: Директоръ по земледѣлието въ Самоковския санджакъ.

Подп.: Началникъ на финансиитѣ (назари дефтеръ).

Подп.: Коджабаши (?).

Подп.: Коджабаши на града Самоковъ (?).

4.

МАЗБАТА.

19 Джемази-юл-ахѫръ 1277 год. отъ егира (22 Ноември 1760 г. Р. Хр.).

Отъ прѣдписанието съ дата първи день отъ мѣсецъ Саферъ 1278 годидина отъ егира, издадено отъ централното управление на вилаета, прѣпись отъ което се изпрати до насъ въ Дупница, личи явно, че отъ страна на Хусманъ-ага отъ градъ Дупница се подала жалба. Въ жалбата си речениятъ Хусманъ ага, като заявява, че селото Рила отъ четире години насамъ го владѣе като илтизамъ, оплаква се, че монаситѣ отъ Рилския монастирь му се противили и не искали да даватъ десетъкъ отъ монастирскитѣ земи, лежащи въ прѣдѣлитѣ на това село. По поводъ на тази негова жалба, централното управление на вилаета ни прѣдписа съ емирнаме да проучимъ тоя въпросъ, подигнатъ между Заимъ Хусманъ ага и между монаситѣ отъ Рилския монастирь. Въ това емирнаме се заповѣдваше да се събере законниятъ десетъкъ отъ онѣзи монастирски земи, които стоятъ вънъ отъ привилегированитѣ и опростенитѣ съ височайши ферманъ земи. Вслѣдствие на тази висока заповѣдь, която получихме, и на която съдържанието разбрахме, ние започнахме на дѣло да изпълняваме нужното прѣдписание по въпроса. Съобразно съ смисъла на високото ираде по тоя прѣдметъ, ние турихме на разглеждане спора по тоя въпросъ, като поканихме въ нашия сждебенъ съвѣтъ да присѫтствуватъ по дѣлото заинтересуванитѣ страни. По-сетнѣ общиятъ съвѣтъ на сжда бѣ отишълъ въ реченото село Рила да направи огледъ на поменатитѣ земи и тамъ да рѣши окончателно спора имъ. Когато съвѣтътъ на сжда засѣдаваше и рѣшаваше дѣлото на странитѣ, послѣднитѣ заявиха, че се спогаждатъ помежду си и желаятъ да се прѣкрати дѣлото имъ. Ищецътъ, речениятъ Хусманъ ага, се яви повторно прѣдъ съвѣта на сжда, като потвърди станалата спогодба, добави слѣдното: отъ сега нататъкъ азъ нѣмамъ никаква претенция и намѣса по тоя въпросъ. Нѣмамъ нищо да вземамъ отъ монаситѣ на Рилския монастиръ, а заведеното срѣщу тѣхъ дѣло моля да се прѣкрати по спогодба. Самопризнанието и изповѣдьта на речения Хусманъ ага, който погорѣ сѫ изложени, се приеха и уважиха, спогодбата между тѣхъ се утвърди и за станалото се написа и издаде настоящата мазбата, която осмѣляваме се да прѣдставимъ на ваше усмотрение. Заповѣдь и повеление зависи отъ Ваше Високо-прѣвъзходителство.

19 день отъ Джемази-юл-ахѫръ 1277 год. отъ егира (22 Ноември 1870 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Ес-Саидъ Исмаилъ Хакки Мюдюръ на Дупнишката каза.

(М. П.) Мехмедъ Ел-Рашидъ, мюфтия на Дупнишката каза.

(М. П.) Ибрахимъ, кадия на Дупнишката каза.
Подп.: Членъ на сѫда въ Нишъ.
(М. П.) Членъ на сѫда: Али Риза.
(М. П.) Членъ на сѫда: Мехмедъ Адилъ.
(М. П.) Членъ на сѫда: Христо Димитровъ.
(М. П.) Членъ на сѫда: Ангель Рашковъ.

5

МАЗБАТА

6 Мухаремъ 1288 год. отъ егира (15 Мартъ 1871 г. Р. Хр.).

Свещеникътъ-монахъ Игнатий Илиевъ, който е единъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь, е родомъ отъ махалата „Хаджи калъчъ", въ градъ Татаръ-Пазарджикъ. Реченията монахъ отецъ Игнатий съ сѫдебно-шериатски худжетъ, издаденъ отъ Дупнишкото кадийско сѫдилище, е опълномощилъ по законенъ сѫдебенъ редъ, монаха отецъ Хаджи Унуфрий, който живѣе въ сѫщия монастирь, като му дава слѣднитѣ права: да го прѣдставява прѣдъ всички официални мѣста и учрѣждения; да завежда прѣдъ надлежния сѫдъ процесъ срѣщу всички онѣзи лица, които сѫ му присвоили неговата кѫща, лежаща въ речения градъ и обемаща: една стая, единъ зимникъ, една конюшна и извѣстно пространство мѣсто за дворъ. Независимо отъ това, монахътъ отецъ Игнатий на пълномощника си дава още и слѣднитѣ права: да се сѫди, да се помирява, да прѣкратява дѣлото съ спогодба, да продава кѫщата и да получава стойността ѝ, а всичко, каквото той получи, да го прѣдава на право на довѣрителя. Съ една рѣчь, да извършва всичко, което зависи отъ речения прѣдметъ.

Тъй като, поменатиятъ отецъ Хаджи Унуфрий, въ качеството си на пълномощникъ, незабавно замина за градъ Татаръ-Пазарджикъ, — то за удостовѣрение на тоя пълномощнически сѫдебно-шериатски худжетъ, който се намира въ ржцѣтѣ му, издава му се отъ общия мѣстенъ сѫдебно-административенъ съвѣтъ настоящата ни мазбата.

6 Мухаремъ 1288 год. отъ егира (15 Мартъ 1871 год. отъ Р. Хр.).

Каймакаминъ: (М. П.) Юсуфъ-Зия.
Кадия: (М. П.) Ахмедъ Селимъ.
Членъ—аза: (М. П.) Арифъ.
Финансовъ контролеръ: (М. П.) Махмудъ;
Секретарь: (М. П.) Али-Хилми.
Членъ-аза: (М. П.) Величко Хаджи Ангеловъ;
Членъ-аза: (М. П.) Никола Мазниковъ.
(М. П.) Управителенъ съвѣтъ на Дупнишката каза.

6.

РАПОРТЪ.

12 Ребби-юл-ахжръ 1289 г. отъ егира (6 Юний 1872 г. Р. Хр.).

№ 14.

До славното Министерство на Външнитѣ Дѣла.

Строго е забранено да се търси и изисква данъкъ и десетъкъ отъ земи, които съ височайши царски фермань зависятъ отъ монастиря „Св. Иванъ", лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. При все това Софийскиятъ чиновникъ по десетъка си позволявалъ да изтезава и насилва монаситѣ, които живѣятъ въ тоя монастирь. По-прѣди тѣ се оплаквали отъ дѣйствията на тоя чиновникъ и въ писмената имъ молба, която тѣ на 12 Шабанъ 1288 година отъ егира (16 Октомврий 1871 г. отъ Р. Хр.) сж проводили до великото везирство, приключили и нѣколко завѣрени прѣписа отъ единъ височайши царски фермань и отъ нѣколко крѣпостни вакжфски актове. Независимо отъ това, монаситѣ се оплакватъ, че жителитѣ на съсѣднитѣ села, съ помощьта на мѣстнитѣ правителствени органи, сж отсѣкли отъ частната монастирска гора повече отъ 4,000 дървета, отколкото имъ било нужно за постройката въ село Бараково на единъ малъкъ мость съ три отверстия (сводове). Съ това дѣйствие мѣстната властъ е нанесла на монаситѣ отъ тоя монастиръ огромни загуби и затова е било съобщено съ рапортъ отъ 14 Шабанъ 1288 год. отъ егира до великия везиръ. Послѣдниятъ съ високи прѣдписания, датирани едного на 11 Шевалъ 1288 г., а другото на 15 Шабанъ сжщата 1288 година, е заповѣдалъ въ главното управление на Дунавския вилаетъ за бързото разслѣдване на тоя прѣдметъ. Обаче тѣзи високи прѣдписания на великия везиръ мѣстнитѣ власти не желали да ги изпълнятъ. Монаситѣ не били и до сега освободени отъ насилия, изтезания и принуждения. Затова тѣ повторно се молятъ да се опрѣдѣли и командирува отъ тука единъ високъ чиновникъ, който на самото мѣсто и по единъ справедливъ начинъ да изучи тѣзи оплаквания и да види, дали тѣ сж законни и основателни. При това вземамъ смѣлостьта да приложа при тоя такриръ самата жалба, написана на български езикъ, заедно съ прѣвода и на ваше високо усмотрѣние. Моля, бждете добри и благоволете да издадете, Ваше Височество, потрѣбнитѣ разпоредби, за да се дѣйствува по тоя въпросъ споредъ съдържанието на тази молба и възъ основа прѣдписанията на установенитѣ закони.

12 Ребби-юл-ахжръ 1289 год. отъ егира (6 Юний 1872 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Български екзархъ.

Бѣлѣжка 1. Да се изискватъ прѣди всичко нужнитѣ свѣдѣния въ случая отъ императорския диванъ.

Бѣлѣжка 2. Най-напрѣдъ трѣба да се извлѣче „деркенаръ“ отъ регистратурата, дѣто е билъ записанъ издаденията по-прѣди височайши царски актъ по тоя въпросъ.

Бѣлѣжка 3. Както региструвания отъ прѣдписанията на великия везиръ, тъй-сѫщо и изложенията, които бѣха прѣдставени въ прѣводъ при рапорта, па и самиятъ рапортъ въ оригиналъ — всички тѣзи книжа нужно е да се прѣпратятъ за справка въ министерството на външнитѣ дѣла, отдѣление вѣроизповѣдно.

7.
МАЗБАТА.

22 Джемази-юл-ахжръ 1282 г. (14 Юлий 1875 г.).

Гербова хартия съ цѣна 10 гроша.

Дефтеръ за мѣсецъ Септемврий. Страница № 56.

Особена гербова хартия съ опрѣдѣлена стойность отъ 10 гроша, специално за написване мазбати.

№ 129 (М. П.) Сѫдебень съвѣтъ на Дупнишката каза.

По поводъ прошението, подадено отъ монаситѣ на Рилския монастирь, съ което просителитѣ искаха да се направи огледъ на самата градина, която бѣ посадена близо до моста, наречень „Орлица кюпруси“ отъ християнина Георги, житель отъ с. Рила, Дупнишкиятъ сѫдъ делегира отъ своя страна члена при сѫда Кямилъ ефенди и секретаря на сѫда Хаджи Сюлейманъ ефенди. Тѣзи двама делегати на сѫда пристигнаха на спорното мѣсто и започнаха да извършватъ огледа. Прѣдметната градина се оказа, че тя е посадена и направена върху самата мѣстность, прѣзъ която минаватъ старитѣ водопроводни тржби за стара та чешма. Прѣзъ тѣзи тржби текатъ водитѣ, които извиратъ отъ чифлика, наречень „Орлица“. А плетътъ, съ който градината е оградена отъ странитѣ, се вижда, че допира върху основитѣ на лежащия тамъ гевгиренъ мостъ. Широчината на тази градина е доста свободна. Но плетътъ на самата градина се възкачва върху такъвъ единъ голѣмъ мостъ, а още повече да се образува тамъ нова градина и отгорѣ надъ пѫтя на една стара чешма — прави особено странно впечатление, и явно личи, че тази градина е направена незаконно и противъ постановленията на свещения ше-

риатъ. А въ случай на нужда, когато мостътъ трѣба да се поправи, естествено изпъква нуждата да има на около доста широко и свободно мѣсто, върху което е нужно да се разтоварятъ потрѣбнитѣ строителни материали и други потрѣби. Понеже е очевидно, че създаването на тази мѣстность, градина е врѣдно за монастиря както по настоящемъ, тъй и за въ бѫдаще, и понеже самата мѣстность, върху която е посадена градината, е била мера,— то, съгласно чл. 97 отъ закона за земитѣ — се постанови и рѣши, да се вдигне съвършено оттамъ прѣдметната градина, както си е била и по-прѣди на мера. Въ този смисълъ се издаде и сѫдебното рѣшение. За удостовѣрение на това се написа и издаде тая мазбата.

22 Джемази-юл-ахѫръ 1292 год. отъ егира (14 Юлий 1875 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: прѣдседатель на сѫда : (М. П.) Исмаилъ Хакки.

Членъ: (М. П.) Ес-саидъ Мехмедъ Кямилъ.

Тапийски писарь: (М. П.) Ес-саид-Ахмедъ Хамди.

Секретаръ на сѫда: (М. П.) Ахмедъ Неджибъ.

Членъ въ сѫда: (М. П.) Лиячи.

Членъ въ сѫда: (М. П.) В. и Т.

ДѢЛЪ XIV.

Мураселета.

1.

МУРАСЕЛЕ.

15 Зил-хидже, 1111 г. отъ егира (23 Май 1700 г. отъ Р. Хр.).

До монаситѣ на монастиря, нареченъ „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза.

Съобщава ви се за знание, че вашиятъ егуменъ, монахътъ отецъ Георги Гюровъ, който е виновникъ да ви се напише и изпрати настоящето сѫдебно мураселе, ми прѣдстави единъ височайши царски ферманъ. Отъ съдържанието на тоя царски актъ се установява фактътъ, че фасадата (изгледътъ) на речения Рилски монастиръ, който е останалъ отъ старо врѣмѧ като античенъ монументъ още отъ царуването на първия османски султанъ — завоеватель на страната[1]), е била слѣдната: около самия монастиръ били построени:

[1]) Споредъ историята на Ходжа Сеадъ-Еддина „Тачюлъ-тевариxъ“ доказва се, че султанътъ-завоеватель не е другъ никой, освѣнъ султанъ Мурадъ ханъ I, синъ на султанъ Орханъ. Султанъ Мурадъ е царувалъ отъ 1359—1389 г. слѣдъ Р. Хр. (761—791 г. отъ егира). Обаче въ историята „Джевдеди“ се казва, че подъ султанъ „Фатихъ“ (завоеватель) се разбира султанъ Мохамедъ ханъ II, синъ на султанъ Мурадъ ханъ II. Защото титулътъ „Фатихъ“ се прибавялъ само къмъ султанъ Мохамедъ ханъ II, т. е. завоевателътъ на Византийската столица Цариградъ. Той е царувалъ отъ 1451—1481 година сл. Р. Хр. (851—871 г. отъ егира). Бѣл. пр.

петь стари стаи, които сж служили за приемане на гости-поклонници; едно „тимарь-хане“ (болница-лудница); една конюшна, а на горния катъ е имало единъ голѣмъ лѣтенъ салонъ, нареченъ „кебиръ-ясъ-одаси“. Обаче поради изминаване на дълги години тѣзи стари сгради по давность били само по себе развалени и срутени. Тѣзи развалени антични сгради се нуждаели отъ коренни поправки. Съгласно съ височайшата царска заповѣдь, която по тоя въпросъ бѣ издадена отъ императорския диванъ, се направи върху тѣзи монастирски развалени зграде една обстоятелствена провѣрка и огледъ, по което се състави и нужниятъ сждебно-шериатски огледенъ протоколъ. Шейхъ-юл-ислямството издаде по тоя прѣдметъ единъ шериатски худжетъ, по който се позволяваше на монаситѣ отъ Рилския монастирь да си построятъ отново тѣзи развалени сгради на монастиря, но съ условие, щото основитѣ на новитѣ сгради да се положатъ върху старитѣ фундаменти. Този шериатски худжетъ се прѣгледа и провѣри, а при това и се намѣри за валиденъ, защото той по форма и по съдържание никакъ не противорѣчеше на шериата. Въ текста на царския фермань изрично се говори, че понеже тоя старъ монастирь е останалъ още отъ християнско врѣме и е билъ завареиъ така и отъ султана-завоеватель на тая страна, — то, съгласно съ шериата, този античенъ монастирь се слѣдва да бжде отново поправенъ. Старитѣ петь стаи, които сж служили за приемане на гости-поклонници и които се намирали наблизо и около монастиря, заедно съ сградата болница-лудница, съ конюшнята и съ голѣмия салонъ, който лежи въ горния етажъ, — позволява се щото всички тѣзи сгради да бждатъ отново поправени. Основитѣ имъ да се положатъ на старитѣ основи. Никой не трѣба да прѣпятствува въ направата на тѣзи стари монастирски сгради.

Съобразно съ тая височайша царска заповѣдь, азъ, въ качеството на смиренъ кадия на Дупнишката каза, ви написахъ и ви изпроводихъ настоящето сждебно мураселе. Отъ съдържанието на това сждебно мураселе вие ще знаете, че ви се разрѣшава и позволява да направите старитѣ развалени сгради, само че основитѣ трѣба да ги поставите точно върху старитѣ основи, споредъ както това е заповѣдано изрично въ височайшата царска заповѣдь и въ худжета, издаденъ именно за тая цѣль отъ шериата.

Внимавайте обаче, щото поправката на петтѣхъ стари стаи, на тимаръ-хането, на конюшната и на голѣмия салонъ, — да се извърши и да бждатъ точно и съгласно съ духа на царската заповѣдь; основитѣ да ги поставите тамъ, дѣто сж били старитѣ имъ основи. Старайте се, колкото е възможно повече, да отбѣгвате отъ дѣйствия незаконни и противошериатски; поправката да се извърши по старому, върху старитѣ основи. Внимавайте още, щото дѣйствията и постжпкитѣ ви да хармонираТъ напълно съ духа на настоящето мураселе. — Написано днесъ въ срѣдата (15)

на мѣсецъ Зил-хидже 1111 год. отъ егира (23 Май 1700 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Смирения кадия на Дупнишката каза Ибрахимъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

2.

МУРАСЕЛЕ.

1 Джемази-юл-евелъ 1161 г. (17 Априлъ 1748 г. Р. Хр.).

Високо-просвѣтени ми Саидъ Ефенди!

Слѣдъ моя искренъ поздравъ и моитѣ благопожелания, ида съ настоящето си любезно писъмце, което като мураселе ви изпращамъ, да ви увѣдомя за слѣдното:

Бѣлѣжитиятъ извѣстенъ монастирь, нареченъ „Св. Иванъ Рилски", лежи въ политѣ на Рила планина, която планина се дава подъ наемъ годишно за 100 гроша. Сумата отъ наемъ на тази гора отива за въ полза на вакжфа, посветенъ отъ Гаази Мустафа паша, който е погребенъ въ града Гейбусъ. Земитѣ, които лежатъ въ границитѣ на тази гора, сж се считали още отъ старо врѣме за свободни и независими, а тѣхното управление се водило отъ особено финансово бюро, което отъ незапомнено врѣме (памти-вѣка), като мактуа, е било самостоятелно. Това мураселе ви се написа и изпраща по желанието на заинтересуванитѣ страни за ваше знание. Прочее, щомъ пристигне това ми писъмце, явявамъ ви, щото вие за напрѣдъ по тоя въпросъ да дѣйствувате съобразно съ високата царска заповѣдь, а тъй сжщо и съгласно съ съдържанието на настоящето ми мураселе, което ви се провожда за знание и да дѣйствувате споредъ шериата. Овчаритѣ, както и другитѣ лица, които съ овцетѣ и добитъцитѣ си се намиратъ на паша въ тая гора, да не ги закачате никакъ и да не имъ правите насилие; да не ги гоните и да не ги биете.

Старайте се да отбѣгвате отъ всѣкави незаконни дѣйствия. Напротивъ, вие сте длъжни да дѣйствувате въ случая съгласно съ духа и смисъла на настоящето ми мураселе.

1 Джемази-юл-евелъ 1161 год. егира (17 Априлий 1748 год. отъ Р. Хр.).

Съ поздравъ: кадия на дупнишката каза смирения
Хафузъ Мехмедъ.

3.

МУРАСЕЛЕ.

11 Шевалъ 1162 г. отъ егира (14 Септемврий 1749 г. Р. Хр.)

До господина Ес-саидъ Хаджи Али, мютевелия на дѣлата и имотитѣ, вакфирани отъ покойния Кара Мустафа паша за въ полза на имарета въ градъ Гейбусъ.

Извѣстява ви се за знание, че единственитѣ причинители да се издаде отъ сѫда това сѫдебно мураселе сѫ монаситѣ отъ Рилския монастирь, а именно: егуменътъ отецъ Теофани, отецъ Василий, отецъ Висарионъ, отецъ Серафимъ, отецъ Антимъ и др. монаси. Всички тѣзи монаси се явиха въ сѫдебната камара и ми заявиха, че искатъ да имъ издамъ официално едно сѫдебно мураселе, понеже самоковскиятъ житель Аго-Зааде-Ел-хаджи Али ага насилствено е нахлулъ и завзелъ една монастирска гора, извѣстна подъ името „Монастирски егрекъ", лежащъ близо до самия монастирь. При това той казваше, че тая гора била ужъ негова собственость. Обаче възъ основа на това тѣхно оплакване, азъ като сѫдия, издадохъ и написахъ настоящето мураселе, което посрѣдствомъ полицейскитѣ власти изпращамъ за свѣдѣние и изпълнение до поменатия Хаджи Али ага въ гр. Самоковъ.

Прочее, щомъ получишъ това мураселе, чрѣзъ административнитѣ власти, заповѣдвамъ ти да не постѫпвашъ съ насилие. Ти трѣбва да дѣйствувашъ въ кржга на закона и съгласно съ духа на това ми мураселе. Безъ сѫдебни рѣшения ти нѣмашъ право по никой начинъ да завладѣешъ на сила спорната гора, тъй като отъ прѣдставенитѣ отъ страна на монаситѣ на речения монастирь сѫдебни худжети и други актове се установи очевидниятъ фактъ, какво спорната гора е пълна собственость на Рилския монастирь и че монаситѣ отъ тоя монастирь могатъ и иматъ право да владѣятъ спорната гора. Така да знаешъ и така споредъ това си дължень да дѣйствувашъ.

1 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1162 год. отъ егира (14 Септемврий 1749 г. Р. Хр.).

(Подп.) Смиренията Муртеза, кадия на Дупницката каза.

4.

МУРАСЕЛЕ.

27 Мухаремъ 1251 год. отъ егира (28 Октомврий 1787 год.).

До управителя на Дупнишката каза, както и до благороднитѣ първенци на града.

Съгласно съ височайши царски ферманъ заповѣдано е, щото за 1201 год. отъ егира (1736 год. сл. Р. Хр.) е наредено да се купуватъ за смѣтка на държавата огромни количества храни: ечмикъ, жито и брашно. Такива храни ще се купуватъ на три отдѣлни страни. Всички купени храни ще се транспортиратъ за София и Ломъ. Дупнишкитѣ власти, които трѣбаше да купятъ и да доставятъ хранитѣ, които населението-рая отъ Дупнишката каза е длъжно да приготви, сѫ натоварили и монаситѣ отъ Рилския монастирь да вематъ и тѣ върху себе си едно задължение, споредъ което и тѣ да доставятъ припадащата се часть отъ хранитѣ. Но отъ прочитането на единъ царски височайши ферманъ, който се пази въ рѫцѣтѣ на реченитѣ монаси, се установява фактътъ, че монаситѣ отъ тоя монастирь сѫ били правителствени и освободени отъ изплащане на всѣкакви данъци и налози. По поводъ на това властьта е длъжна нищо да не изисква отъ тѣхъ, никакви храни и налози. Въ справката, която се направи въ прошнорованитѣ тефтери на сиджилата, се указа, че вѫтрѣ въ тия тефтери нигдѣ не е било забѣлѣзано, че монаситѣ отъ Рилския монастирь сѫ били нѣкога обложени и натоварени съ нѣкакви налози. При все това нѣкои влиятелни личности, споредъ както това е донесено, сѫ искали на сила да заставятъ монаситѣ отъ монастиря, да ги накарать да поематъ и тѣ върху себе си задължение, за да внесатъ поне 500 кила храни. Въ официалнитѣ тефтери, които сѫ надлежно прошнорувани и подписани, нигдѣ не се говори и споменва, че монаситѣ отъ тоя монастирь сѫ изплащали нѣкога на властьта каквито и да било данъци, или да сѫ се облагали тѣ съ нѣкакви тегоби. И понеже се слѣдва да се дѣйствува и постѫпва съгласно съ духа на високата царска заповѣдь, то за туй въ такава именно смисъль ви се изпраща настоящето ми мураселе за свѣдѣние и изпълнение. Прочее, щомъ ви пристигне, вие сте длъжни да дѣйствувате съгласно съ духа на това мураселе. Никога да не заставявате на сила монаситѣ отъ речения монастирь, да изплащатъ и внасятъ нѣкакви налози (тегоби) на държавата.

27 Мухаремъ 1202 г. егира (28 Октомврий 1787 г. Р. Хр.).

(М. П.) Хамди Гюлханъ Абдулахъ.

5.

МУРАСЕЛЕ

8 Ребби-юл-евелъ 1216 год. (6 Юлий 1801 год. Р. Хр.)

До Рилскитѣ монаси, живущи въ мѣстностьта, называема Рилски монастирь, както и до духовната имъ тамъ власть.

Съ настоящето мураселе ви се съобщава за знание, че черквитѣ и монастиритѣ, които още отъ старо врѣме се притежаватъ отъ митрополита, въ прѣдѣлитѣ на чиято епархия тѣ се намиратъ, не могатъ отъ никого да се владѣятъ и притежаватъ, като частни имоти. Органитѣ на властьта, даже и когато тѣ сж снабдени съ бюрултия, не могатъ, безъ да иматъ въ рѫцѣтѣ височайша заповѣдь, да нахлуватъ въ прѣдметнитѣ черкви и монастири, съ користолюбива цѣль да ги нападатъ и да глобяватъ за туй, че тѣ ужъ щѣли да правятъ ревизия върху монастирскитѣ черкви. Въ текста на височайшитѣ берати, които сж врѫчени на митрополититѣ, сж изложени подробно условията, споредъ които тѣ сж дължни да владѣятъ черквитѣ и монастиритѣ. Сѫщо така и въ съдържанието на височайшитѣ царски украсени фермани, които сж врѫчени на митрополититѣ, сж помѣстени и условията за привилегиитѣ на послѣднитѣ, а сѫщо тъй тамъ подробно сж изложени правата имъ за владѣнието на черквитѣ и монастиритѣ, като по то тоя начинъ условията и привилегиитѣ на сѫщитѣ интереси почти сж еднакви, т. е. идентични. Безъ височайши ферманъ, а само съ една проста бюрултия, не може никой да влиза въ християнскитѣ черкви и монастири, за да прави тамъ ужъ нѣкаква ревизия, съ цѣль за лични облаги и ористолюбие. Всички онѣзи незаконни дѣйствия, насилия и принуждения, които би се вършили безъ царска заповѣдь и които противорѣчатъ на духа и смисъла на височайшия ферманъ по тоя въпросъ, се прѣмахватъ и окончателно забраняватъ.

На васъ, като духовни органи на държавата, се изпраща отъ страна на сѫда и шериата настоящето мураселе.

Прочее, вие, съгласно съ прѣдписанието на височайшата царска заповѣдь и въз основа на везирската бюрултия, която се получи по тоя въпросъ, — сте длъжни да дѣйствувате и постѫпвате по тоя въпросъ законно и акуратно, безъ ни най-малко нарушение на условията, които сж прѣдвидени въ тѣхъ. Пазете се и отбѣгвайте отъ дѣла прѣстѫпни и незаконни, тъй като тѣ се считатъ за противорѣчиви на тази царска заповѣдь.

7 Ребб-слѣно-и-юл-евелъ 1216 год. отъ егира (6 Юлий 1801 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Али.

6.
МУРАСЕЛЕ

24 Джемази-юл-ахжръ 1216 год. (21 Октомврий 1801 год. Р. Хр.).

До монаситѣ отъ Рилския монастирь, които живѣятъ въ Рилския метохъ.

Като ви се прѣпраща това мураселе, съобщава ви се за знание и удостовѣрение на това, че за тази 1216 г. отъ егира вие сте длъжни да заплатите петдесеть и петь гроша за данъка „Икрамие“ — данъкъ, който по старъ и законенъ обичай сте изплащали до сега, а то ставало винаги, отъ когато кадиитѣ сж почвали да идватъ и посѣщаватъ като сждии въ Дупнишката каза, подъ чиято юрисдикция вие живѣете.

За удостовѣрение на това издава ви се настоящето мураселе.

24 Джемази-юл-ахжръ 1216 г. отъ егира (21 Октомврий 1801 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Хюсейнъ

7.
МУРАСЕЛЕ

1 Ребби-юл-ахжръ 1218 год. (9 Юний 1803 год. Р. Хр.).

Много-уважаеми и високо-славни войвода на градъ Дупница.

Слѣдъ поздрава и благопожеланията ни идемъ да ви пишемъ и да ви увѣдомимъ за слѣдното обстоятелство: вие, въ качеството си на правителствени бирници, наречени „джизиедари“, когато сте отивали да събирате законния данъкъ „джизието“ отъ монаситѣ и отъ раята, живущи въ Рилския монастирь, който лежи въ планината Рила, — тая планина, която е завѣщана на вакжфа отъ Гаази Мустафа паша, — сте били придружавани по пжтя отъ множество непотрѣбни хора, които сж се числили за ваша свита, и сте причинявали голѣми насилия, дѣйствия и произволи на живушата тамъ рая. За напрѣдъ подобни насилия и нахлувания въ домоветѣ на раята съвършенно се забраняватъ. Начинътъ за раздаване на данъчнитѣ листове, които се раздѣлятъ на три разреди, ще става и разпрѣдѣля съгласно съ височайша царска заповѣдь, която за тази именно цѣль по-рано бѣ издадена. Както се указа и по-горѣ, данъкътъ „джизие“ ще се разхвърля на раята, съгласно съ постановлението на шериата, на три разреди

и по тоя начинъ джизието ще се събира. А сумитѣ, които като „мактуа“ ще се събиратъ по тоя данъкъ отъ раята данъкоплатци, тѣзи суми нѣма да прѣвишаватъ общия сборъ, който прѣзъ годината ще се събере. Рѣшението, взето по тоя въпросъ отъ централното правителство, е окончателно и не може да става вече по него никакъвъ споръ. Очевидно е, че съ това разрѣшение на въпроса ще станатъ доста финансови бъркотии отъ една страна, а отъ друга — като се има прѣдъ видъ, че и джизиедаритѣ разполагатъ съ малко количество тефтери и ще срѣщнатъ голѣми мжчнотии при събирането на тоя данъкъ, — то, съгласно съ височайшата царска заповѣдь, за да не се правятъ насилия на реченитѣ монаси и на раята, по ходатайството на двѣтѣ страни, тоя споренъ въпросъ по данъка „мактуа“ се рѣши окончателно така по слѣдния редъ: раята-данъкоплатци ще плащатъ годишно „джизие“ по 1,400 гроша общо. Сумата за тоя данъкъ отъ 1,400 гроша ще се събира само отъ джизиедаритѣ. Отъ тескерето, което бѣ дадено на джизиедара Зекирия Ефенди, се установява тоя фактъ и се счита като законъ. Прѣдписанието, което се получи отъ по-горната власть по тоя прѣдметъ, се регистрира и записа въ официалнитѣ сиджилати, които се пазятъ отъ мѣстнитѣ кадийски сждилища. За напрѣдъ вие, съгласно съ горѣизложеното, сте заставени отъ службата си да покровителствувате раята-данъкоплатци и да наредите съ законъ събирането и разхвърлянето на тоя данъкъ да става по нови закони. Настоящето мураселе се написа и ви се изпраща отъ шериата, за да се ржководите въ дѣйствията си съгласно съ духа и смисъла на това официално мураселе.

1 день отъ м. Ребби-юл-ахжръ 1218 год., отъ егира (9 Юний 1803 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Расимъ Хасанъ.

ДѢЛЪ XV.

Тескерета.

1.

ТЕСКЕРЕ.

17 Шевалъ 1253 г. (3 Януарий 1838 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде настоящето тескере, причината е слѣдната:

Възъ основа на нѣкои злодѣяния, които се случиха по тия страни, митрополитътъ на Самоковската и Дупнишката епархии биде подозрѣнъ въ тия злодѣйски намѣрения. По изрична заповѣдь на Негово Императорско Величество Султана и съ височайше царско ираде, реченията митрополитъ се изпраща по службата си на заточение въ Требизундъ. Съобразно съ височайшия царски ферманъ, поменатиятъ митрополитъ биде заловенъ и прѣданъ въ ржцѣтѣ на царскитѣ мубашири, за да го закаратъ на опрѣдѣленото мѣсто. Той прѣди да тръгне, заяви на властьта, че билъ оставилъ нѣкои свои вещи въ Рилския монастирь и искалъ да си ги вземе обратно. Затова той сега написа на брата си тамъ едно умолително писмо, съ което му явява да прибере тия вещи и да ги вземе. А за да не му се прави какво-годѣ прѣпятствие и насилие по тоя прѣдметъ, издава му се настоящето тескере.

17 день отъ м. Шевалъ. 1253 год. отъ егира (3 Януарий 1838 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Сали Бей.

2.

ТЕСКЕРЕ.

21 Шубатъ 1266 г. (21 Февруарий 1851 г. отъ Р. Хр.).

Книги черковно-духовни, събрани въ два денга (дембелжци).

Носителтъ на настоящето тескере, което е издадено отъ Нишкото митнишко управление, е заплатилъ въ прѣдплата слѣдуемото се гюмрушко мито, което се получи споредъ закона, за книгитѣ, събрани въ два денга. Тѣзи книги ще се занесатъ направо въ Рилския монастирь, Дупнишка каза. Гюмрушкото мито за книгитѣ се изплати напълно въ управлението на митницата отъ базиргянина Николча.

21 Шубатъ 1266 г. отъ егира (21 Февруарий 1851 год.).

(М. П.) Управлението на митницата въ Нишъ.

(М. П.) Ел-Хаджи.

3.

ТЕСКЕРЕ

(билетъ).

28 Кянони-евелъ 1284 г. (28 Декемврий 1868 г. отъ Р. Хр.)

За право на прѣносъ отъ едно мѣсто на друго на питиета (вино и ракия).

№ на листа	№ на тефтеря
6.	34.

Тамъ на тоя тефтеръ е отбѣлѣзано, че митото на виното е получено.

40 оки вино, словомъ четиредесетъ оки вино.

Хлѣбарьтъ „фурунджи-оглу Стефанъ“ отъ градъ Радовишъ (Скопски санджакъ) е изработилъ за 1284 г. отъ егира вино.

Четиредесетъ оки вино ступанинътъ му като е искалъ да прѣнесе за града Струмица и като е заплатилъ на правителството надлежното мито, споредъ както това се констатира съ друго едно издадено нему тескере, — то за прѣнасянето на горното количество вино му са издава и това тескере.

28 Кянони-евелъ 1284 година отъ егира (28 Декемврий 1868 година).

(М. П.) Акцизенъ чиновникъ.

(М. П.) Акцизно управление на града Радовишъ (Скопски санджакъ).

4.

ТЕСКЕРЕ.

8 Маисъ 1290 г. (8 Май 1874 г. отъ Р. Хр.).

За живъ едъръ добитъкъ, именно:

16 вола.
18 крави.

34 глави добитъкъ.

Словомъ тридесеть и четири крави и волове.

Да се напише тоя документъ, причината е слѣднята:

Калаузинътъ, Христо Чапкънътъ, отъ гр. Дупница е купилъ отъ градското пазарище и отъ Дупнишката каза за смѣтка на монаситѣ отъ Рилския монастиръ 18 крави и 16 вола, а всичко = 34 глави едъръ добитъкъ. Проектътъ за интизапа и за данъка се получи напълно въ Дупнишкото финансово управление.

За удостовѣрение на това издава му се това тескере.

8 Маисъ 1290 г. отъ егира (8 Май 1874 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Дупнишко финансово управление за живитѣ стоки.

ДѢЛЪ XVI.

Съобщения.

1.

СЪОБЩЕНИЕ.

(Тебликъ).

26 Реджебъ 1259 г. отъ егира (10 Августъ 1843 г. Р. Хр.).

Уважаемий Молла Исмаилъ!

Явявамъ ти, че съгласно съ подробно описания тефтеръ за зърненитѣ произведения, принадлежащи на монаситѣ отъ Рилския монастирь, и възъ основа на единъ височайши царски актъ, заедно съ една висока везирска бюрултия, които пристигнаха миналата година до мѣстнията ни мюдуринъ Абдул-лахъ ага, — земитѣ на тоя монастирь сѫ записани както въ сѫщия официаленъ тефтеръ, а тъй сѫщо и въ частния тефтеръ, даденъ отъ Абдул-лахъ-ага въ ржцѣтѣ на монаситѣ отъ Рилския монастирь.

Независимо отъ това, съобщава ви се за свѣдение още, че всичко каквото има записано въ тескерето и въ правителственията тефтеръ по земитѣ на Рилския монастирь — вие не трѣба да изисквате никакъвъ десетъкъ отъ произведенията на монастирскитѣ земи. А другитѣ земи, състоящи се отъ: ниви, ливади, градини и лозя, които не сѫ записани и не фигурирать въ казания тефтеръ за монастирски земи, ще имате право да получавате законния отъ тѣхъ десетъкъ. За удостовѣрение на това написа ви се настоящето съобщение.

26 Реджебъ, 1259 г. егира (10 Августъ, 1843 г.).

(М. П.) Ес-саидъ Ахмедъ.

2.

СЪОБЩЕНИЕ.

26 Ребби-юл-ахъръ 1263 г. отъ егира (3 Априлъ 1847 г. Р. Хр.).

До егумена на Рилския монастирь — отецъ Памфилия.

Съобщава ви се, господине, че десетъкътъ за махалата „Мураселево" за двѣ години (1263, 1264 години) е възложенъ върху васъ, като егуменъ на монастиря.

Сумата на десетъка отъ хранитѣ, освѣнъ онзи за сѣното, за 1263 година отъ егира, или 1847 год. слѣдъ Р. Хр., възлиза на 5,868 гроша и 20 пари. А сумата отъ десетъка за хранитѣ, безъ сѣното, за 1264 год. отъ егира (1848 год. Р. Хр.) възлиза на 5863 гроша и 20 пари. А, въобще, всичкиятъ приходъ отъ десетъка възлиза на сумата 11,737 гроша. Словомъ, единадесеть хиляди и седемстотинь тридесеть и седемь гроша.

26 день отъ мѣсецъ Реби-юлъ-Ахъръ. 1263 год. егира (3 Априлий 1847 г.).

(Подп.) Спахия Мехмедъ-Али.

3.

СЪОБЩЕНИЕ.

3 Шевалъ 1263 г. отъ егира (3 Септемврий 1847 г. Р. Хр.).

Доблестни аго!

Съобщавамъ ти, че по десетъка отъ земитѣ, които принадлежатъ на Рилския монастирь, за тази 1263 година отъ егира ще постжпвашъ и ще дѣйствувашъ по такъвъ начинъ, по какъвто се е дѣйствувало и въ миналитѣ прѣдишни години, т. е. ще ги смѣташъ за привилегировани и опростени отъ даньци и тегоби. Това като ти напомнямъ, умолявамъ те да дѣйствувашъ по тоя въпросъ законно и недѣй да правишъ насилия и да противорѣчишъ на практиката, която се е практикувала въ миналитѣ години по десетъка.

3 Шевалъ 1263 г. егира (3 Септември 1847 г.).

(М. П.) Ес-саидъ-Мехмедъ Дервишъ.

4.

СЪОБЩЕНИЕ

3 Шевалъ 1267 л. отъ егира (13 Априлъ 1860 г. Р. Хр.).

До Негово Високо Благовейчство отецъ Йоасафа, егуменъ на Рилския монастирь.

Уважаеми Господине,

Самоковскиятъ каймакамъ-бей, като ми изпраща два прѣписа отъ два височайши царски фермани, които се намирали въ вашитѣ ржцѣ, ми явява, че мюлтезиминътъ е искалъ да събира отъ вашия Рилски монастирь данъка за овцѣтѣ, принадлежащи на тоя монастирь. Освѣнъ това ми се съобщава, че реченията монастирь съ височайши фермань билъ освободенъ отъ изплащането както на тоя данъкъ, така и на други подобни нему данъци.

Вашата молба, написана на български езикъ, и съ която сте искали да се заповѣда на речения мюлтезиминь за да спре и прѣустанови своитѣ дѣйствия по налога за овцѣтѣ, принадлежащи на Рилския монастиръ, — тази ваша молба азъ я получихъ и разбрахъ напълно съдържанието ѝ. Прѣписитѣ отъ височайшитѣ фермани тоже се получиха и веднага се проводиха за справка въ Цариградъ. Въ отговоръ на тоя ви рапортъ, който ми бѣ изпроводенъ отъ Самоковския каймакамъ-бей, азъ заповѣдахъ на послѣдния да се разпореди веднага и да накара речения мюлтезиминь за да спре и прѣустанови дѣйствията си, касающи се до събиране данъкътъ за монастирскитѣ овцѣ, до тогава до като се получи по тоя въпросъ отъ Цариградъ надлежното ираде. Прочее, въ отговоръ на молбата ви, честь имамъ да ви съобща резултата за вървежа на дѣлото и за положението, въ което то се намира по настоящемъ.

3 Шевалъ 1267 г. егира (13 Априлъ 1860 г.).

Вашъ (М. П.) Зейнелъ Абедимъ Паша,
управитель на Нишкия санджакъ.

5.

СЪОБЩЕНИЕ.

6 Зилкааде, 1276 г. отъ егира (15 Май, 1860 г. отъ Р. Хр.).

До негово благоговейнство отецъ егумена на Рилския монастирь.

Многоуважаемий приятелю!

Съобщава Ви се за свѣдѣние и ржководство, че съгласно съ прѣдписанието на Зейнелъ Паша, управитель-мютесерифъ на Нишкия санджакъ, което получихъ тукъ, азъ заявихъ на прѣдприемача — мюлтезиминъ, заповѣдьта на моего началство и го увѣдомихъ, че събирането за тази 1275 година отъ егира (1859 г. сл. Р. Хр.) сумата за данъка на монастирскитѣ овцѣ, се забранява и трѣбва да се спрѣ: да не изискватъ такъвъ данъкъ за: изброенитѣ монастирски овцѣ отъ монаситѣ на Рилския монастирь. Сѫщо се заповѣдва на мюлтезимина да не отива при васъ, нито да се намѣсва въ дѣлата на монастирскитѣ имоти.

Тая висока заповѣдь („емир-наме") се съобщи за изпълнение ни Дупнишкия мюдуринъ. Тукъ приключенъ прѣписъ отъ тая заповѣдь ви изпращамъ съ молба, щомъ го получите, веднага да го съобщите на Дупнишкия мюдуринъ, за да го изпълни.

За удостовѣрение на това се написва това мое частно писмо.

6 Зилкааде 1276 г. отъ егира (15 Май 1860 г.).

(М. П.) Ес-саидъ-Мехмедъ Дервишъ. Каймакамъ на Самоковския окржгъ.

6.

СЪОБЩЕНИЕ

(тескере).

21 Мухаремъ, 1279 г. (8 Юлий, 1862 г. Р. Хр.).

Уважаемий Абдур-Рахманъ Ага!

Бързамъ да ви увѣдомя, че самоковецътъ Димитъръ Кантарджиевъ е идвалъ въ гр. Дупница и е заминалъ за Рилския монастирь. Понеже срѣщу него сж били възбудени прѣдъ сжда разни парични искове отъ нѣкои негови кредитори, на които той е дължелъ, то явявамъ ти, щомъ получишъ настоящето ми тескере, залови и арестувай веднага речения Димитъръ, подирѣ туй незабавно проводете го за насамъ.

21 Мохаремъ, 1279 г. отъ егира (8 Юлий 1862 г.).

Дупнишки жандармерийски началникъ: юзбашията Мехмедъ ага.

(М. П.) Мехмедъ Ага.

7.
СЪОБЩЕНИЕ.

26 Темузъ, 1288 година отъ егира (26 Юлий, 1872 година отъ Р. Хр.),

До негово високопрѣподобие егумена на Рилския монастирь.

Службата по събиране десетъка отъ Рилския монастирь е възложена върху жителя отъ градъ Дупница — Матея. Послѣдниятъ съ писмено заявление се оплаква до повѣреното ми управление въ това, че той самичъкъ, ако и да билъ идвалъ въ монастиря ви и да ви билъ изисквалъ десетъка отъ монастирскитѣ земи, вие, обаче, сте му се противили и не сте искали да му изплащате нищо. Дѣйствително, ако е вѣрно, че подобно нѣщо сте извършили, то значи, че вие спрямо него не сте постжпили добрѣ; вашата постжпка е незаконна. Затова съ настоящето ми любезно писмо ви поканвамъ, по единъ приятелски начинъ, да проводите веднага при мене единъ вашъ повѣреникъ, за да ми обади самата истина и отъ устата на тоя вашъ повѣреникъ да можемъ да узнаемъ за случката както трѣбва, а тъй сжщо за причината и повода, който ви е накаралъ именно да му кажете такива думи а още и за дѣто не сте искали изплащането на десетъка.

26 Темузъ 1288 г. отъ егира (26 Юлий 1872 г.).

Подп.: Дупнишки каймакаминъ.

(М. П.) Каймакаминъ на Дупнишката каза.

ДѢЛЪ XVII.

Писма.

1.

ПИСМО
за 300 гроша.

15 Ребби-юл-Ахжръ 1258 г. отъ егира (15 Май 1842 годинв отъ Р. Хр.).

Приятелю Памфилий!

Бройте на Давидъ Аврамовъ горната сума отъ (300) триста гроша за смѣтка срѣщу житото ни; а настоящето ни писмо, което ще има сила на разписка, бждете добри да го запазите.

15 Ребби-юл-Ахжръ 1258 г. отъ егира (15 Май 1842 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ел-Хаджи Хюсейнъ Ага.

2.

ПИСМО.

2 Шевалъ, 1262 г. отъ егира (11 Септемврий 1846 г. отъ Р. Хр.).

До моя многоуважаемъ началникъ.

Имамъ честъ да Ви увѣдомя, г-нъ началникъ, че тая година по въпроса за десетъка отъ нивитѣ и лозята, принадлежащи на

Рилския монастирь, ще се постжпя така, както се е постжпяло и прѣзъ миналата година.

За това, моля, съобразете се съ настоящето ми и направете потрѣбното за това разпореждане.

2 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1262 г. отъ егира (11 Септемврий 1846 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Мехмедъ.

3.

ПИСМО.

9 Джемази-юл-ахжръ 1263 г. (1847 г. Р. Хр).

Ваше високо-прѣвъзходителство!

Християнинътъ Иванъ Костовъ по прѣди въ Самоковъ е билъ изплатилъ данъка си „джизие"; а за събраната по тоя данъкъ сума, му дали надлежната официална разписка (квитанция). По-сетнѣ, обаче, тази издадена му квитанция за изплащането на данъка му „джизие", се изпроважда тукъ, като се приключава до ваше високо-прѣвъзходителство съ официално писмо съ молба, за да направите нужното разпореждане за издаването квитанция.

За тази цѣль ви се написа и проводи настоящето ми писмо.

9 Джемази-юл-Ахжрь 1263 г. отъ егира (14 май 1847 год. отъ Р. Хр.),

(М. П.) Мехмедъ.

4.

ПИСМО

проводено като официално отъ сина къмъ баща си, по въпросъ, касающъ се до Рилския монастирь.

5 Реджебъ 1266 год. отъ егира (6 Май 1850 г. Р. Хр.)

Недвижимитѣ имоти като: ниви, ливади, лозя, бостани и воденици, зависещи отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, върху които монаситѣ отъ тоя монастирь още отъ старо врѣме ги владѣятъ безъ да плащатъ за тѣхъ какъвто и да би билъ данъкъ, сж били надлежно описани и обозначени подробно, както въ височайшитѣ царски фермани, а тъй сжщо и въ правителственитѣ тефтери. Монаситѣ отъ речения монастирь не сж изпла-

щали до сега никакъвъ десетъкъ за тѣзи имоти; обаче миналата година за тѣзи монастирски имоти билъ се изисквалъ десетъкъ за тѣхъ. Тъй и сега прѣкупецътъ-мюлтезиминъ на тоя десетъкъ, който е прѣкупилъ прѣзъ тази година и има право за събирането на тоя десетъкъ отъ земи, стоящи много на близо до града Дупница, настоява да изисква десетъкъ отъ монастирскитѣ стари и привилегировани имоти, като за тази цѣль той е употрѣбилъ насилие и побой върху Рилскитѣ монаси. Послѣднитѣ се оплакватъ срѣщу мюлтезимина за незаконнитѣ му дѣйствия и се молятъ прѣдъ правителството, да му забрани то своеволнитѣ и незаконнитѣ дѣйствия на мюлтезимина спрямо монаситѣ.

Прочее, за да се избѣгне всѣкаква неприятность по тоя въпросъ, съобщавамъ ви за свѣдѣние да имате прѣдъ видъ слѣдното обстоятелство: на всѣки мюлтезиминъ въ деня на вземането върху себе си грижата за събиране на десетъка отъ околнитѣ на града страни — трѣбва да му се съобщава прѣдварително, че десетъкъ не може и не трѣбва да се изисква и събира отъ земи и отъ имоти, принадлежащи на речения монастирь. За тая цѣль, вие, любезни ми родителю, се умолявате да вземете нужнитѣ мѣрки, да изпълните точно нашитѣ разпоредби, като за това не жалите нито трудъ, нито енергия. Приемете, многоуважаеми родителю, моятъ изразъ на искренитѣ ми чувства, които питая къмъ васъ и които съмъ изразилъ въ настоящето ми писмо.

5 день отъ мѣсецъ Реджебъ, 1266 год. отъ егира, (6 май 1850 г. Р. Хр.).

Подп.: мухасилъ на Самоковския санджакъ:

(М. П.) Хуршидъ.

Подробниятъ тефтеръ за възлагане десетъка на Дупнишката каза днесъ ви провождамъ съ Хатибъ-ефенди. Тоя тефтеръ азъ самъ го написахъ и съставихъ; той е точенъ съ оригинала, а при това и е провѣренъ отъ мене.

Прочее, въ деня на прѣдаването на тоя тефтеръ по принадлѣжность, имайте добрината да вземете отъ мюлтезимина, до колкото ви е възможно, надлежното поржчителство.

(М. П.) Хуршидъ.

Въ текста на писмото ви се писа, че докато горѣ-означениятъ десетъкъ се възложи окончателно, то вие ще сте дължни да вземете отъ него потрѣбниятъ задължителенъ записъ. А докато се издаде владѣтелниятъ актъ, нареченъ „забт-наме“, вие ще бѫдете длъжни да ми съобщавате постепенно вървежа по тоя въпросъ, за да можемъ и ние своеврѣменно да увѣдомяваме централното управление на вилаета.

5.

ПИСМО

28 Мухаремъ 1267 год. отъ егира (21 Ноемврий 1850 год. Р. Хр.).

Родолюбиви Ага!

Три отъ конетѣ, принадлежащи на директора на фабриката въ Пловдивъ—Абдулахъ ага, и на търговския агентъ — Хаджи Сюлеймань Ага, пасейки трѣва въ околностьта на Пловдивъ, били откраднати отъ неизвѣстни лица. При диренето имъ указало се, че тѣзи 3 коня, биле закарани отъ крадци въ карнобадската каза. И като се знае сега, че тия коне сж тамъ, властьта е проводила оттукъ ергеледжията — Христа да ги залови Съгласно съ молбата на пострадалитѣ, вие се замолявате да укажете на речения ергеледжия нужнитѣ съдѣйствия. А въ случай че откраднатитѣ коне дѣйствително биха се намѣрили тамъ, то умолявате се, по надлеженъ шериатски редъ да се издирятъ и да се прѣдадатъ на речения Христа, за да ги докара до повѣреното ми управление. Като прося вашето прѣдварително извинение. оставамъ вашъ: Исмаилъ Адилъ; каймакамъ на Пловдивската каза.

27 Мухаремъ 1267 г. отъ егира (21 Ноемврий 1850 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) — (?).

(М. П.) Исмаилъ Адилъ.

6.

ПИСМО

9 Реджебъ 1274 год. отъ егира (12 февруарий 1859 Р. Хр.).

Смѣсено жито, наречено „сорржка".
Кутли 600.

Многоуважаеми приятелю!

Явявамъ Ви, че събирането десетъка отъ зърненитѣ храни за настоящата честита година на селото Тополница е възложено върху насъ. Смѣсеното жито отъ 600 кутли ржжь съ контрактъ по 21 грошъ всѣки кутелъ и съгласно съ пазарната цѣна ние го упазарихме съ вашитѣ намѣстници калугери, а именно: съ отецъ Симеона и отецъ Йоаникия, които тукъ по тѣзи мѣста Ви прѣдставлявать. Условието между насъ, двѣтѣ страни, изрично е ка-

зано, че това упазарено жито веднага да се вдигне, а стойността му да ни се брои направо, по *хавале* отъ самоковеца Чорбаджи Христаки, за да можемъ да си посрѣщнемъ нашитѣ задължения и да заплатимъ въ срока на първия ни опрѣдѣленъ такситъ къмъ държавата. Оттогава, т. е. отъ деня на това наше условие обаче,— измина се доста врѣме, а вашитѣ замѣстници бѣха си заминали за по вашитѣ мѣста безъ да задигнатъ тѣ упазаренитѣ отъ насъ храни. Това ни даде поводъ да ви запитаме за да ни отговорите на слѣднитѣ въпроси: както е извѣстно хранитѣ прѣзъ тази седмица сж въ застой и цѣната имъ е намалена — спадната. Слѣдствие на това вашитѣ замѣстници — монаси ни съобщаватъ, че нежелали по упазарената цѣна да вдигнатъ житото, защото страхъ ги е било отъ егумена на монастиря. Тѣ сж искали да намалятъ цѣната по нѣкоя пара отъ първоначалната му стойность, или да не го приематъ, докато по тоя въпросъ не би се получило вашето разрѣшение и позволение. Излишно считамъ да Ви явя, че въ деня, когато точно опрѣдѣлихме пазарлъка на горѣ-означеното жито, цѣната въ пазаря и въ чаршията на житата бѣ по-скжпа, даже и повече отъ оная цѣна на която ние се упазарихме. Ние, обаче, за тази малка разлика въ цѣната не обръщахме внимание, нито искахме по-голѣма печалба, а просто за хатъръ на приятелството ни се съгласихме да Ви го дадемъ — по 21 грошъ кутела. Вашитѣ хора съ голѣмо задоволство и на драго сърдце се съгласиха да го купатъ и да упазарятъ това ни жито.

Да се говори отсетнѣ, какво: цѣната на хранитѣ е спаднала, че туй-или онуй е станало, е абсолютно неприлично и несъвмѣстно съ установения обичай за търговскитѣ операции. Подобно нѣщо сир. да се прѣоцѣнява, е не само неприлично, а и срамно, толкозъ повече, че ние отъ дълго врѣме се намираме съ ваша милость въ добри и приятелски отношения. Ние не очаквахме и немислѣхме даже, че съ насъ би могло да се постжпи по такъвъ неприятелски начинъ, не като съ приятели, а като съ нѣкои чужди лица. Затова вѣрваме и недопущаме, че Вие за такава нищожна и маловажна работа нѣма да развалите приятелското ни настроение, приятелското ни чувство, което хранимъ именно къмъ васъ.

Поради това рѣшихме да ви написвамъ това наше писмо и да ви го провождамъ до Васъ съ надежда, че ще се постараете да уравните по приятелски начинъ тоя ни споръ. Прочее, щомъ въ името на Бога, прочетете и разберете съдържанието на това наше писмо, вие съ уважение ще се отзовете за да наредимъ по любовно и по приятелски тоя нашъ възникналъ споръ, защото обичаме да вѣрваме, че насъ въ случая нѣма да ни считате за странни хора. Учтиво Ви молимъ да пишете на вашитѣ хора тукъ за незабавно да приематъ означеното и упазареното съ насъ жито по опрѣдѣлената цѣна, сир. по 21 гроша кутела. Съ това Вие напълно ще ни задоволите. Считаме за не лишно да ви явимъ, че ние съ голѣма готовность ще се стараемъ да Ви помагаме по всички ваши въпроси и дѣла, които би се породили по нашитѣ

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

мѣста,—услуги такива както що сме Ви правили и по прѣди. Приемете, уважаеми господине, нашитѣ искрени поздрави и отлични почитания.

9 Реджебъ 1274 г. отъ егира (15 февруарий 1859 г. Р. Хр.).

Вашъ приятель: Кятибинъ на Дупнишкото ковчежничество (М. П.) Абдуррахманъ Хилми.

Кятибинъ въ Самоковското финансово управление: (М. П.) Хасанъ Рашидъ.

7.

ПИСМО.

9 Шевалъ, 1276 г. отъ егира (30 Априлъ 1860 г. отъ Р. Хр.).

До негово Благоговѣйство отецъ Иоасафъ, егуменъ на Рилския монастирь.

Многоуважаемий приятелю!

Молбата, която бѣ подадена отъ мюлтезимина по събиране налозитѣ за свинетѣ и овцетѣ, за миналата 1275 год. отъ егира (1859 г. отъ Р. Хр., бѣ предадена за разглеждане въ главното управление на вилаета. Послѣдното разгледа, както молбата на мюлтезимина, тъй сѫщо и двата прѣписа, които се снеха отъ височайшитѣ два фермани, въ които се говорѣше за правата на Рилския монастирь. Съгласно съ прѣдписанието, което се получи въ повѣреното ми мютесарифство, — главното вилаетско управление поиска да му проводимъ както самата молба на мюлтезимина, а тъй сѫщо и двата прѣписа отъ ферманитѣ на Рилския монастирь, лежащъ подъ духовната юрисдикция на патриаршеската духовна власть; ние своеврѣменно проводихме тѣзи книжа въ централното вилаетско управление за проучване и за разрѣшение на спора.

Сега, въ отговоръ на писмото, проводено отъ повѣреното ми мютесарифство, управлението на вилаета ми отговаря, че разрѣшението на спорътъ, възбуденъ отъ мюлтезимина ще зависи отъ Бабу-алието въ Цариградъ, кждѣто и книжата по това дѣло сж били изпратени. Но сега съ високо Емирнаме ми се съобщава, че събирането данъка на тия налози, е било прѣустановено, — спира се.

Поради това, бързамъ да ви явя резултата по тоя въпросъ и новата фаза, въ която влиза по настоящемъ този споръ.

9 день отъ мѣсецъ Шевалъ, 1276 г. отъ егира (30 Априлий 1860 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Дервишъ, каймакаминъ на Самоковския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ Дервишъ.

8.

ПИСМО.

3 Шевалъ, 1276 г. отъ егира (24 Априлий 1860 г. отъ Р. Хр.).

До високоуважаемия ни приятель, прѣподобни отецъ егуменъ на Рилския монастирь.

Приятелството ни, което датира отъ старо врѣме между насъ, не е отъ такова естество, което да може тъй лесно да се забравя. Винаги съ пѫтници, съ хора, които периодически сѫ посѣщавали монастиря ви, сме ви изпращали нашитѣ искренни поздравления и такива сме получавали отъ васъ. Нито единъ пѫть прѣзъ годината не сме имали нужда да ви безпокояваме съ нѣкоя приятелска поржчка, която би била мжчно изпълнима. Въ настоящата честита година, обаче, сме взели въ прѣдприятие подъ „ил-тизамъ“ десетъка отъ произведенията на земитѣ на селото Долно-Яхиново, Дупнишка каза. Сега за изплащането на нѣкои срочни суми, се виждаме принудени и сме на тѣсно – да потърсимъ помощь отъ една малка парична сума, която вѣрваме, че ще я намѣримъ при васъ. Търсенето на храни сега се забѣлѣзва повече да става въ Самоковската каза и то съ почекъ. На нѣкои села ние ако и да сме продали храни, обаче сроковетѣ на падежа не е дошелъ и ще трѣбва още да почакаме. Но, за сега усѣщаме една голѣма нужда отъ 3000—4000 гроша. Готовитѣ храни, които ги имаме на лице, се състоятъ отъ три вида: пшеница, ечемикъ и овесъ. Тѣзи наши жита оставяме ги на ваше разположение; вие можете да си изберете отъ тия храни: кой видъ храни и какво количество би ви трѣбвало да си вземете. Съ купувáнето ви на извѣстно количество наши храни, вие ще ни улесните много въ нашето прѣдприятие; а за това нѣщо ний крайно ще ви бѫдемъ благодарни. Цѣната на тѣзи три вида храни е слѣдната: пшеницата можемъ да ви я продадемъ по 25 гроша кутела; ечмикътъ — по $9\frac{1}{2}$ гроша кутела; а овесътъ — по $3\frac{1}{2}$ гроша кутела. Ако обичате, споредъ горната цѣна, молиме ви, пишете на вашитѣ замѣстници тукъ, именно на отецъ Симеонъ и отецъ Иоаникий да имъ прѣдадемъ каквото количество храни искате за въ амбаря на метоха ви.

Въ случай, че за сега вие не би разполагали съ такъво количество пари, т. е. съ онази сума отъ която ние имаме нужда — то задружно ви молиме да ни пратите едно тескере на адресъ до ходжа Мошонъ, отъ когото ше можемъ да получимъ тази сума за ваша смѣтка. За тази цѣль ви изпращаме настоящето ни приятелско писмо.

3 Шевалъ, 1276 г. егира (24 Априлъ, 1860 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Хафузъ Мустафа ефенди, тапийски секретарь въ гр. Дупница.

(М. П.) Мустафа.

Подп.: Абдур-рахманъ Хилми ефенди, кятипинъ въ Дупнишкото ковчежничество.

(М. П.) Абдур-рахманъ Хилми.

1 Забѣлѣжка. Монаситѣ-стареи, които се намиратъ въ монастиря, нарочно ги поздравляваме. А ковчежникътъ Теодораки цѣлува имъ ржцѣтѣ.

2 Забѣлѣжка. Прѣзъ тази сѣдмица въ пощата излѣгоха три ваши вѣстника. Никакво ваше писмо нѣмаше. Вѣстницитѣ ви ги изпращаме рѣдовно.

9.

ПРѢПИСЪ

отъ телеграмата, проводена до Негово Височество великия везиръ.

25 Зилкааде 1288 г. отъ егира 24 Януари 1875 г. Р. Хр.)

Заповѣдьта, която ваше височество телеграфически на 18 октомврий 1871 г. бѣхте издали по въпроса за отсѣченитѣ дървета отъ монастирската частна гора, Дупнишка каза, се получи въ управлението на Софийския мютесерифлъкъ. Въ отговоръ на тази везирска заповѣдь отъ София отъ мютесарифското управление се прие друго телеграфическо извѣстие, съ което му се съобщаваше, че прѣдметнитѣ отсѣчени дървета не сж били на брой 4,000, а само 1,500 дървета. Отъ тѣхъ 1,100 дървета сж били отсѣчени не отъ частната монастирска гора, а отъ общата правителствена голѣма планина, наречена Рила. Останалитѣ 400 дървета истина е, че сж били отсѣчени отъ частната гора, принадлежаща на речения монастиръ. Но това отсичане е станало не само съ съдѣйствието на самитѣ селяни отъ с. Рила, но още и съ доброволното съгласие на монаситѣ отъ тоя монастиръ. Тѣзи дървета били сж употрѣбени за постройката и поправката на голѣми и малки мостове, които сж били необходими за прѣминаване, за отиване — връщане било въ речения монастиръ, било и въ околнитѣ на монастиря села, както що служи напримѣръ и направенията мостъ въ с. Бараково и въ други подобни села. Малка една гора, която съставлява нераздѣлна часть отъ веригата гори на великата Рилска планина, е била зависима отъ речениятъ Рилски монастиръ. Но останалитѣ редъ гори отъ тая планина сж били правителствени и сж зависяли отъ правителството. Въ подадената молба отъ страна на монаситѣ, очевидно има прѣувеличение.

27 Октомврий 1871 год. Р. Хр.

Пидп.: замѣстникъ на валията, ревизорътъ на правосждието въ Дунавския вилаетъ, Мехмедъ Ебулъ Хасанъ.

№ 228 Дунавска область.

ПРѢПИСЪ

отъ рапорта, проводенъ до великия везиръ.

Ваше Височество,

Земитѣ, чийто граници сѫ извѣстни и които зависятъ отъ монастиря „Св. Иванъ“, лежатъ въ Рила планина, Дупнишка каза; тѣ сѫ били, възъ основа на единъ височайши царски ферманъ, привилегировани и освободени отъ изплащането на всѣкакви данъци и десетъкъ. Чиновникътъ по десетъка, обаче, безъ да зачита привилегията и правата на монастиря, билъ се осмѣлилъ да причиня насилствени изнудвания върху монаситѣ на тоя монастиръ. Противъ тѣзи незаконни и противошериатски изнудвания врѣменната въ Цариградъ българска община се оплакала и е подала по тоя прводъ до ваше височество подробенъ рапортъ. Съ тоя рапортъ тя е искала не само прѣмахването на тѣзи беззаконния, но и още въ рапорта си тя излага, че земитѣ и емляцитѣ, които подробно сѫ описани въ текста на височайшия царски ферманъ и които зависятъ още отъ старо врѣме отъ речения монастиръ, не сѫ били облагани, нито сѫ изплащали никакъвъ десетъкъ и другъ налогъ. По аналогия на това не трѣбвало и сега нищо да се изисва отъ тѣзи имоти. А че това е така, се доказва отъ старитѣ правителствени тефтери. Дѣйствително отсетнѣ има придобити мѣста и земи за въ полза на монастиря; то за такива добавъчни земи, както и за онѣзи земи, чифлици и ниви, които лежатъ измежду селата Златово, и Лъвово (Жрсланъ), макаръ и да зависятъ отъ Рилския монастиръ, все пакъ подлежатъ да се обложатъ въ кржга на закона съ данъкъ. Независимо отъ това, съ височайше прѣдписание подъ № 126 отъ 11 Шевалъ 1288 г. отъ егира Ваше Височество, благоволихте да ми заповѣдате за да ви донеся нѣкои важни свѣдения за положението на тоя монастиръ. Питате ме дали монастирътъ, който се казва „св. Иванъ“, или съ друго име — Рилски монастиръ, е единъ и сѫщъ. Чиновникътъ по десетъка отъ тази каза, въ врѣме на сезона когато се слѣдва да се описва тоя десетъкъ, бѣ прѣдприелъ самичъкъ една обиколка по тия страни за да опише низитѣ, ливадитѣ, лозята и други имоти, които зависятъ отъ тоя монастиръ. Както се твърдѣше до сега отъ заявленията на самитѣ монаси, монастирскитѣ имоти и земи, съ височайши царски ферманъ сѫ били привилигировани — данъкътъ имъ опростенъ, та затова и досега не се е вземалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Главният чиновникъ по десетъка на Софийския санджакъ, Абдуллахъ-ефенди — замина прѣзъ дупница за Рилския монастиръ, за да опише и провѣри на самото мѣсто монастирскитѣ земи.

При себе си той взе отъ Дупница — Дупнишкият каймакаминъ, както и двама членове отъ мѣстния управителенъ съвѣтъ.

При пристигането си въ монастиря чиновникътъ Абдуллахъ ефенди поиска отъ монаситѣ височайшитѣ царски актове за привилегията на монастиря. Отъ прочитането на тия актове се установи напълно обстоятелството, че всичкитѣ монастирски имоти и земи, на които границитѣ сѫ точно опрѣдѣлени, обемали едно пространство отъ около 1,319½ уврати.

Мѣстноститѣ сѫ били на брой 48 кѫса и сѫ се състояли отъ: ниви, ливади, лозя, воденици, тепавици, бостани и прочее. Обяснено е, че всички тѣзи 48 кѫса имоти били привилегировани и че дѣйствително тѣ били освободени отъ изплащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Но на зададения отъ чиновника къмъ монаситѣ въпросъ: кои сѫ границитѣ на тия 48 кѫса земи? — монаситѣ сѫ отговорили не точно и не опрѣдѣлено, а съ общи фрази сѫ заявили така: „ние не можемъ да ги посочимъ и покажемъ, защото това е отдавна, и отъ старо врѣме“. А въпроса, който повторно имъ се задалъ отъ чиновника на монаситѣ, се състоялъ въ това: колко парчета ниви, ливади, лозя и други имоти има сега въ тѣзи 48 кѫса имоти; кѫдѣ се намиратъ тѣ, а и всѣко парче по колко уврата обема? — монаситѣ въ отговора си заявиха така: „има 17 кѫса ниви, 16 кѫса ливади, 11 кѫса лозя, 2 воденици, една тепавица и единъ динкъ. Възъ основа на това тѣхно самопризнание чиновникътъ съставилъ и написалъ единъ протоколъ, който е билъ подпечатанъ отдолу съ официалния печатъ на монастирския егуменъ. Отъ тѣзи имоти вѣрно е, че десетъкъ не се е получавалъ. Но при описването на ново тѣзи имоти се открили нови и повече отъ 57 кѫса ниви, ливади и други, които никакъ не сѫ били описани, нито пъкъ отъ произведенията на тѣзи прикрити имоти се е взималъ споредъ закона, данъка имъ. По право на тоя протоколъ трѣбваше да се събере десетъкъ за повечето земи слѣдното количество храна: 520 снопе ръжъ, 209½ снопе овесъ; 692½ кола сѣно; а още слѣдва да се вземе и десетъкъ отъ едно лозе за 2 уврата. По-сетнѣ били намѣрени и открити 47 пчелни кошери за медъ, отъ които десетъкъ трѣбва да се получи.

И тъй, понеже монаситѣ на Рилския монастиръ по тоя поводъ не сѫ плащали за миналитѣ години никакъвъ десетъкъ на мюлтезимитѣ, то естествено е, че монаситѣ ще се откажатъ и тая година да си заплатятъ десетъка. Споредъ установенията законъ като се слѣдва да се събира десетъкъ отъ всички непривилигировани земи, каквито сѫ и горѣ-означенитѣ 57 кѫса монастирски имоти, които бидоха отсетнѣ намѣрени и които сѫ прибавени къмъ другитѣ монастирски имоти, то сумата за тоя десетъкъ непрѣменно трѣбва да се изплати въ брой на правителствената хазна. Освѣнъ това при прѣброяване на монастирскитѣ живи стоки — овце, послѣднитѣ излѣзоха на брой не 500 овце, колкото бѣха писани въ тефтеритѣ, а 2,116 овце и кози повече, за които налогътъ имъ непрѣменно трѣбва да се изплати.

Поменатиятъ монастиръ въ правителственитѣ регистри на императорското съкровище се именува „Св. Иванъ“, а въ другитѣ правителствени учрѣждения се казва „Рилски монастиръ“. Това обстоятелство е установено отъ многобройната прѣписка, която по тоя въпросъ се е водила направо съ управлението на Софийския санджакъ. Слѣдователно, състоянието на Рилския монастиръ, както и на монастирскитѣ имоти, се намиратъ въ дѣйствителность така, както по-горѣ изложихме. По-нататъшното изпълнение на останалото зависи отъ заповѣдьта на Ваше Високество.

25 Зилкааде 1288 год. отъ егира, (24 Януарий 1872 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: генералъ губернаторъ (валия) на Дунавския вилаетъ

Ахмедъ Расимъ паша.

10.

ПИСМО.

6 Кянони-евелъ 1395 г. отъ егира (6 Декемврий 1879 год. отъ Р. Хр.).

Приятелю, Васе Чорбаджи!

Слѣдъ поздравитѣ ми, ида да питамъ нарочно за вашето здраве. Вашиятъ човѣкъ Георги, който бѣхте проводили насамъ, пристигна благополучно и ни донесе вашия приятелски поздравъ. Той ми разказа, че вие сте полагали особени грижи по уреждането на моитѣ дѣла. Отъ това ваше старание азъ останахъ много доволенъ, защото разбрахъ, че сте били мой дѣйствителенъ и вѣренъ приятель. Днесъ бързамъ да ви помоля и да поискамъ вашето съдѣйствие върху слѣдното:

Чифликътъ и гората, които имахте намѣрение да купите за 90,000 гроша, ще ви моля да ги купите, като придадете малко повече; защото, както знаете, цѣната на чифлика и онази на гората, които показвате, сж цѣни нищожни и почти на половина отъ дѣйствителната имъ стойность. Знайте, приятелю, че гората ни е съдружническа, а само чифликътъ е моя собственость. Та искамъ той да излѣзе съ по-голѣма цѣна, за да прибера само половината отъ стойността му. Частьта, която се пада на Фейзула Ефенди, споредъ тая смѣтка, не я смѣтамъ надирѣ за васъ като възнаграждение; нека ви е и честита. Ако питате за количеството на земитѣ отъ чифлика, знайте, че то възлиза нагорѣ и повече отъ 300 уврата; между тѣхъ има ливади, отъ които се косятъ трѣви и даватъ на годината 60 кола.

Вашиятъ пълномощникъ, който ще трѣбва да се върне при васъ, нека ми донесе на връщане тия имоти, за да ни я прѣдаде, а слѣдъ това ще му прѣдадемъ, посрѣдствомъ тукашната полицейска власть, потрѣбнитѣ тапийски актове и мазбатата. Що се отнася до изваждането на свидѣтелство отъ Кочериновското селско-общинско управление, то азъ не се бъркамъ въ това, защото селянитѣ отъ Кочериново претендиратъ за чифлика, сж мющерии и искатъ да купятъ както чифлика, а тъй сжщо и планината. Вие като искате да вземете тия наши имоти, ние прѣдпочетохме васъ; искаме да ви ги продадемъ вмѣсто на други хора направо на васъ, за да имъ видите хаирътъ и да бждете задоволени.

6 Кяхони-евелъ 1295 г. отъ егира (6 Декемврий 1879 г.)

Подп.: Хаджи Оглу Зааде Арифъ Ага.

(М. П.) Арифъ.

11.

ПИСМО

13 Нисанъ 1296 г. отъ егира (13 Априлъ 1880 г. Р. Хр.)

До уважаемия г-нъ Паисий, замѣстникъ-управитель на Рилския монастирь.

Многоуважаеми приятели-отци!

Бързамъ особно да ви поздравя и да питамъ за вашето драгоцѣнно здраве. Всички ви, безъ изключение, поздравявамъ. Знайте, мои приятели, че и въ нашитѣ свещени книги е писано, какво всѣки, който би взелъ и най-малкия прѣдметъ съ най-нищожна цѣна отъ 5 (петь) пари даже отъ единъ монастирь или важжфъ, ще трѣба лицето, което би взело прѣдмета да го повърне надирѣ доброволно, ако не иска да навлѣче върху себе си Божия гнѣвъ. Монастирскитѣ отци търсятъ отъ насъ 60 сребърни меджидии. Азъ не зная, дали тия пари като въ заемъ ми сж дадени, или пъкъ като рушветъ сж дадени на ковчежника. Ковчежникътъ, въ своята подробна равносмѣтка, обяснява, че монастирскитѣ монаси, като длъжници на правителството, сж броили много пари. Ако тѣ искатъ, могатъ да възбудятъ прѣдъ сжда срѣщу ковчежника хиляди обвинения, но азъ не зная, че тѣ сж дали повече нито една пара отъ това, което тѣ сж дължали на хазната. Азъ даже не зная, какво тѣ сж казвали и говорили, че тѣ сж заплатили стойностьта на царевицата. Зная само обстоятелството, че царевица сж били взели лицата: Яхи Ага Зааде Халимъ Ага, Абдуллахъ Ефенди, Гоге Чор-

баджи и Халитъ Ефенди. Ако дѣйствително тѣзи хора (четворицата) дължатъ нѣщо за царевицата, тѣ сж длъжни да заплатятъ своитѣ дългове. Азъ прѣзъ туй врѣме бѣхъ държавенъ ковчежникъ, та не мога да зная нищо, дали вие сте броили нѣщо на ковчежничеството или не. Може-би вие да сте заплатили за тѣхъ на правителството, но питамъ ви, на какво право вие искате отъ мене тѣзи пари? Тази загадочна и некрасива работа не мога никакъ да си я обясня, г-да монаси!

Приемете, моля, моя нароченъ поздравъ, както и поздравитѣ на Алишъ-Ага, Хаджи Реджа бей, и на Мехмедъ Шакиръ бей и на всички други дупнишки жители.

13 Нисанъ 1296 г. егира (13 Априлъ 1889 година).

(М. П.) Държавниятъ ковчежникъ, Дупничанецъ Мехмедъ Ага.

12.

ПИСМО.

Безъ дата.

Ваше Високо-прѣвъзходителство.

Мой Султане!

Здравѣйте! Знайте, мой султане, че вашиятъ постъ, който заемате е извинителенъ и се слѣдва да Ви се прощава. Хората, особно малцина отъ тѣхъ, види се, не виждатъ постжпкитѣ, които тѣ правятъ. Макаръ такива постжпки сж и могатъ да бждатъ и незаконни, но тѣ могатъ да бждатъ извинителни. Нѣколко души отъ вашитѣ хора не се съгласявали да направятъ добро на бѣднитѣ раи (нищенци). Тѣ искатъ, види се, противъ Божата воля да се затриятъ отъ земното лице тѣзи нищи духомъ хора. Помежду тѣзи лица се намирамъ и азъ бѣдниятъ Исмаилъ, — това го признавамъ. Ходатайствувамъ прѣдъ Васъ и ви моля най-покорно да ги опростите, съ това Вие зачитате шериата и правдата.

Мой Султане! Смилете се надъ подсждимитѣ! Въ случай, че подсждимитѣ не бждатъ признати за виновни, то вашето застжпничество за тѣхъ не ще е нужно и нѣма си мѣстото. Но при все това заповѣдьта зависи отъ Васъ, мой високо-уважаемъ султане.

Подп.: Исмаилъ, кадия на Калканделенската (Тетовска) каза.

13.

ПИСМО

Безъ дата.

Приятелю, егуменъ на Рилския монастирь, отче Паисий.

Слѣдъ поздрава ми ида да Ви съобща новината, че вашиятъ човѣкъ, който Вие, г. егумене, сте проводили по нашитѣ мѣста, пристигна благополучно въ нашата каза и лично се яви при мене. По личната негова молба, позволихме му да обикаля свободно по селата на нашата каза. Защото трѣба да знаете, че обикалянето по селата инакъ безъ позволение е невъзможно. Той дѣйствително се разходи и обиколи почти цѣлата каза, като си вършеше свободно своята ступанска мисия.

Монахътъ отецъ Самуилъ,щомъ дойде по вашитѣ страни заедно съ нашия човѣкъ, ще Ви разправи, че Вие непрѣмѣнно трѣба да броите и да дадете на синътъ на Хаджи Кемала ефенди всичко, каквото той ви поиска за кжщата ни.

Ако не му дадете нѣщо, знайте, че между насъ искрено приятелство не ще сжществува. Още трѣба да знаете, че азъ при излизането си отъ дома не оставихъ въ кжщи нито една пара за разноски. Моля Ви, прочее, имайте прѣдъ видъ всичко това, което ви пиша и съ поздрава си оставямъ вашъ:

Подп.: Али Кятибъ отъ Берковица.

P. S. Човѣкътъ ни, който ще Ви донесе настоящето тескере, ще иска отъ васъ непрѣмѣнно единъ отговоръ, на това, че сте получили писмото му. Такъвъ отговоръ дайте му.

На гърба е написано: „До приятеля ми отецъ Паисий, егуменъ на Рилския монастирь.

14.

ПИСМО

проводено до егумена на Рилския монастирь.

Безъ дата.

Ваше Високо-прѣподобие г-нъ егумене!

Съ настоящето си кратко писмо ида да ви поздравя искрено и откровено. На сина ми Дуракъ ага, който се намира по вашитѣ мѣста, моля, дайте му една сума отъ 1,000 гроша

за смѣтка на гората ми, наречена „Кючукъ-карийца“. Тази сума ще я прѣхванемъ или срѣщу контракта по наемането на тая гора, или срѣщу сумата, за която ще ви продадемъ самата гора. Дайтѣ на речения ми синъ Дуракъ ага за сега само тази сума, която ще се счита като прѣдплата и за която вземете отъ него врѣменъ записъ. Тъй да знаете.

Подп: Етхемъ Ага.

(М. П.) Етхемъ Ага

Бѣлѣжка: Моля, поздравете тамъ всички наши приятели, които насъ познаватъ и лично ни знаятъ.

Сжщиятъ.



ДѢЛЪ XVIII.

Данъчни листове.

1.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

за облагане данъкоплатеца съ данъка „джизие“.

4 Мухаремъ 1261 год. отъ егира (2 Януарий 1845 год. Р. Хр.).

Този данъченъ листъ е отъ най-долна категория „Една“ и служи за 1261 година отъ егира.

№ 5.

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть 72 год.
Ръсть — срѣденъ.
Брада — бѣла.
Мустаци — сиви.
Очи — черни.
Особени бѣлези:
Нѣма.

Рилски монастирь.

Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Василий Ивановъ законно е обложенъ, за настоящата 1261 г. отъ егира, съ данъкъ „джизие“. Сумата на тоя годишенъ данъкъ се изплати напълно отъ речения отецъ Василий на надлежния чиновникъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ актъ.

4-и Мухаремъ 1261 г. отъ егира (2 Януарий 1845 год. Р. Хр.).

№ по тефтеря (М. И.) Официаленъ печатъ, положенъ отъ главния бирникъ въ санджака Нишъ.

2.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

за 1262 година отъ егира (1846 год. слѣдъ Р. Хр.).

Разредъ II.

15 Джемази-юл-евелъ 1262 год. (30 Май 1846 год. Р. Хр.)

Рилски монастиръ, Дупницка каза.

Рубрика № I.

Брой I.

Отличителни бѣлѣзи:
Възрастъ—38 год.
Ръсть — срѣденъ.
Мустаци — черни.
Брада — черна.
Очи — черн.
Особени бѣлѣзи— нѣма.
№ на тефтеря 43

Данъкоплатецътъ отецъ Гервасий Стояновъ е обложенъ за 1262 год. отъ егира съ годишенъ данъкъ „джизие“ и заплатилъ законния си данъкъ („джизие“).

За удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ актъ.

15 Джемази-юл-евелъ, 1262 година (30 Май 1846 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) полученъ отъ бюрото на Нишкия санджакъ.

3.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

за облгане данъкоплатеца съ данѣка „джизие“, по втора категория „евсатъ“, гроша 30 за година.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноемврий 1848 г. Р. Хр.).

Тоя данъченъ листъ е итъ втора категория и служи само за 1265 година отъ егира.

№...

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть 70 год.
Ръсть — срѣденъ.
Брада — сива.
Мустаци — сиви.
Очи — черни.

Особени бѣлѣзи: нѣма

Рилски монастирь.
Дупнишка каза,

Отецъ Рафаилъ Николаевъ, за тази 1265 година отъ егира, е обложенъ съ законенъ данъкъ, наречень „джизие“. Сумата на тоя данъкъ е изплатилъ отецъ Рафаилъ напълно на надлежния чиновникъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ актъ.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноември 1848 год. Р. Хр.).

№ по тефтеря... (М. П.) Официаленъ печатъ на Мухасилукътъ на Самоковския санджакъ.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ
— категория най-долна, наречена „Една“.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноември 1848 г. Р. Хр.).

Цѣна годишна — 15 гроша на човѣкъ

Брой на рубриката 62.

№ 1.

Отличителни бѣлѣзи.
Години — 55.
Ръсть — срѣденъ.
Брада — нѣма.
Мустаци — руси.
Очи — черни.

Особени бѣлѣзи: нѣма

Каза: Дупнишка.
Махала: Грънчарска.

Християнинътъ-рая Атанасъ Илчовъ, който законно е обложенъ съ законния данъкъ „джизие“ за прѣзъ тази 1265 година —заплати днесъ напълно сумата за тоя данъкъ на надлежния чиновникъ.

За удостовѣрение на това, издава му се този актъ.

1 Мухаремъ 1265 година отъ егира (15 Ноември 1848 година Р. Хр.).

(М. П.). Самоковски управитель — Мухасилъ.

5.

БИЛЕТЪ ЗА ДАНЪКА „ХАРАЧЪ“.

За 1268 г. отъ егира (1851 г. отъ Р. Хр.).

Санджакъ (еалетъ) ———— Софийски.
Окржжие (ливай) ———— Самоковско.
Каза ———— Дупнишка.
Село ———— Рила.

Монастирскитѣ монаси (духовни лица).

64 души монаси, подлежащи на данъкъ „харачъ“ и обложени съ разредъ II (евсатъ).

18 души монаси, обложени съ тоя данъкъ, съ разредъ найдолни (една).

Всичко 82 души, за които се отрѣзаха и толкова квитанционни билети.

Изплатени:

Първиятъ такситъ на опрѣдѣления падежъ се броиха гр.	730
Вториятъ такситъ броиха се гроша	730
Третиятъ „ „ „ „	730
Всичко гроша	2,190

Съгласно съ тефтеря за прѣброяване мжжкото раятско население, което живѣе въ казаното село (Рилски монастирь), данъкътъ за харача на настоящата 1268 г. отъ егира възлиза на двѣ хиляди, сто и деветдесеть гроша. Изплащането на първия срокъ (такситъ) започва отъ началото на мѣсецъ Мухаремъ (началото на турската лунна година) и продължава до края на мѣсецъ Сеферъ; срокътъ за изплащане на втория такситъ започва отъ първия день на мѣсецъ Ребби-юл-евелъ и свършва до края на мѣсецъ Ребби-юл-ахжръ; а третиятъ такситъ се изплаща отъ първия день на мѣсецъ Джемази-юл-евелъ и свършва до края на мѣсецъ Джемази-юл-ахжръ.

Така щото цѣлата сума отъ тоя данъкъ, съ който сж обложени жителитѣ — рая отъ това село (монастиръ), слѣдва да се изплати въ казалийското държавно съкровище, подъ чиято юрисдикция се намира това село, и то въ единъ периодъ отъ 6 мѣсеца.

Съ тоя билетъ се явява, че изплащането на всѣки такситъ се удостовѣрява съ подписа на гърба на тоя данъченъ билетъ, подписанъ отъ управителния съвѣтъ на-речената каза съ думата „полученъ“.

Слѣдъ туй пъкъ отъ страна на сжшия съвѣтъ се издава другъ подпечатанъ записъ на плята - данъкоплатци, че сж изплатили данъка си, а тоя актъ се остава въ ржцѣтѣ на данъкоплатцитѣ.

6.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

имащъ сила за 6 години, по изплащане на вергията.

31 Маисъ 1285 год. отъ егира (31 Май 1869 год. отъ Р. Хр.).

Санджакъ Софийски. — Каза Дупнишка.

Име и прѣзиме на стопанина на имота: — отецъ Хаджи Теофанъ, монахъ отъ Рилския монастирь, съ постоянно мѣстожителство – градъ Дупница.

Томъ и № на тефтеря 17. — № на листа 99.

Имотитѣ състоятъ отъ двѣ лозя, лежащи въ градъ Дупница, именно:

1) Едно лозе въ мѣстностьта „Елесъ-дере“ отъ около 2 уврата и двѣ лѣхи. Частниятъ номеръ е 2, а общиятъ номеръ на тефтеря е 3699. Лозето е оцѣнено за 350 гроша, а данъкътъ му годишенъ състои отъ единъ грошъ и шестнадесеть пари . . . . . 1 гр. и 16 пари.

2) Едно лозе отъ около три уврати, лежаще въ мѣстностьта „Петровъ-баиръ“. Стойностьта на лозето е 300 гроша. А годишниятъ му данъкъ . . . . . 1 гр. и 8 пари.

Всичко 2 гр. и 24 пари.

Общата сума на двѣтѣ лозя възлиза на 650 гроша.

Изплащане на тоя заемъ.

Сумата на данъка, състояща отъ 2 гроша и 24 пари за 1285 г. (1869 г. сл. Р. Хр.) се брои напълно въ Дупнишкото казалийско ковчежничество.

31 Май 1869 г. сл. Р. Хр.

(М. П.) Официаленъ печатъ на Дупнишкото казалийско ковчежничество.

Сумата на данъка за тѣзи двѣ лозя за 1286 г. отъ егира, или 1870 г. отъ Р. Хр., състояща се отъ 2 гроша и 20 пари се получи въ брой напълно въ Дупнишкото казалийско ковчежничество.

2 Септемврий 1286 г. отъ егира, или 1870 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Дупнишко казалийско ковчежничество.

Сумата за данъка на тѣзи двѣ лозя за тази 1287 год. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.), състояща се отъ 2 гроша и 24 пари се брой напълно въ Дупнишкото казалийско съкровище.

27 Май 1287 година.

(М. П.) Дупнишко казалийско съкровище.

Сумата за данъка на горѣ-обозначенитѣ двѣ лозя за 1288 г. (1872 г. отъ Р. Хр.), състояща се отъ 2 гроша и 24 пари се прие и внесе въ държавното Дупнишко съкровище.

7 Хазиранъ 1288 г. отъ егира (7 Юний 1872 г. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Дупнишко държавно ковчежничество.

Сумата за данъка на горѣописанитѣ двѣ лозя за 1289 год. (1873 г.), състояща се отъ 2 гроша и 24 пари се получи напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

19 Мартъ 1289 г. отъ егира (19 Мартъ 1873 г. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Дупнишко държавно ковчежничество.

Сумата за данъка на горѣописанитѣ двѣ лозя 1289 година (1873 г.), състояща се отъ 2 гроша и 24 пари се получи и прие въ Дупнишкото държавно съкровище.

28 Май 1289 г. отъ егира (28 Май 1873 г. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Дупнишко държавно ковчежничество.

7.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ.

1289 г. отъ егира (1873 година отъ Р. Хр.).

Листъ № 88. Томъ II.

Подновенъ. Пристигнатъ.

Данъченъ врѣмененъ листъ, който има сила за шесть години.

Санджакъ Софийски. Каза Кюстендилска.

Името прѣзимето на и притежателитѣ: монаситѣ: отецъ Арсений, отецъ Никифоръ и отецъ Пантелеймонъ. Тѣ живѣятъ въ гр. Кюстендилъ, въ махалата, наречена „Касаба-ачикларинда“ (градскитѣ площади).

Томъ 19. Листъ 86.

Наименование на улицата: градината на Шакиръ ефенди. Годишенъ данъкъ, нареченъ „вергията“ — гроша 164.

Стойностьта на имота, оцѣненъ за 41,000 гроша.

Недвижимъ имотъ: емлякъ.

Кжща: една; брой 177 въ общия регистъръ, а въ частния — брой 49.

Данъкътъ на тази кжща за 1288 г. (1872 г. отъ Р. Хр.) е опрѣдѣленъ на 164 гроша. На 18 Августъ 1872 година тази сума отъ 164 гроша е била напълно изплатена.

(М. П.) (Не се чете).

Данъкъ за 1289 година отъ егира (1873 г. отъ Р. Хр.) за тази кжща е опрѣдѣленъ пакъ 164 гроша.

Тази сума е била изплатена на 5 Юний 1873 година отъ Р. Хр. и внесена въ Кюстендилското ковчежничество.

(М. П.) Кюстендилски ковчежникъ.

8.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ,

имащъ сила за 6 години, по издаването данъка „вергия“

21 Маисъ 1290 г. отъ егира (21 Май 1874 г. Р. Хр.).

Санджакъ Софийски. Каза Дупнишка.

Монастирски, вакжфски недвижими имоти, чийто управитель е монахътъ Хаджи Кешишъ.

Томъ и № на тефтеря 9, № на листа 95.

Слѣднитѣ имоти, земи и емляци принадлежатъ като вакжфъ на извѣстния Рилски монастиръ, а именно:

1 фурна, оцѣнена за 3,000 гроша, съ годишенъ доходъ отъ 250 гроша, подъ № 2, а подъ общия 1265. Данъкътъ на тая фурна е 22 гроша.

2) Една градина въ мѣстностьта „сокакъ бахче“, подъ № 2, а общиятъ нумеръ 1398, оцѣнена за 125 гроша. Данъкътъ ѝ се опрѣдѣли 20 пари.

3). Една кжща въ мѣстностьта „дренополъ“, подъ № 2, а общъ № 1417, оцѣнена 10,000 гроша. Данъкътъ ѝ годишно е 40 гроша.

4) Единъ амбаръ въ сжщата мѣстность, подъ № 2, а общъ № 1436; оцѣненъ е амбарътъ за 2,500 гр. Данъкътъ му годишно е 10 гроша.

5) Единъ амбаръ, лежащъ въ „даръ-сокаги“. Тоя амбаръ е подъ № 4, а общиятъ № 1851, съ цѣна 2,500 гроша. Данъкътъ е 10 гроша.

6) Една кжща на „тахтали джами“, подъ № 42. Общиятъ № 1905. Оцѣненъ 1,500 гроша. Данъкътъ за година врѣме е опрѣдѣленъ 6 гроша.

7) Една стая подъ № 44, а общиятъ 1919. Оцѣнена за 2,500 гроша. Годишниятъ данъкъ е 10 гроша.

8) Едно праздно мѣсто на сжщата мѣстность, подъ № 46, а общиятъ 1911. Цѣната на тази ареа е 100 гроша. Данъкътъ ѝ годишно е 36 пари.

9) Една фурна при голѣмия Германъ подъ № 76, а общиятъ 2,350. Цѣната на тая фурна е 4,000 гроша, а приходътъ ѝ 500 гроша. Данъкътъ ѝ е опрѣдѣленъ 36 гроша.

10) Едно кафене на сжщата мѣстность, подъ № 78. Общиятъ № 2256. Цѣна 2,000 гроша. Доходътъ на това кафене е 150 гроша. Данъкътъ му е 14 гроша.

11) Единъ ханъ въ сжщата мѣстность, подъ № 80. Общиятъ № 2357. Тоя ханъ е оцѣненъ за 22,000 гроша, а принася приходъ 3,500 гроша. Годишниятъ му данъкъ е 240 гроша.

12) Единъ дуканъ кожухарски подъ № 82, а общъ № 2358. Оцѣненъ за 1,000 гроша. Годишниятъ му данъкъ е 12 гроша.

13) Единъ бакалски дуканъ подъ № 84. Общъ № 2,359, съ цѣна 2,000 гроша. Годишниятъ данъкъ е 16 гроша.

14) Единъ обущарски дукянъ, подъ № 86. Общъ № 2,860, съ цѣна 250 гроша. Доходъ има 100 гроша. А данъкътъ му е годишно 9 гроша.

15) Единъ дукянъ, подъ № 88. Общиятъ № 2361. Оцѣненъ за 1250 гроша. Данъкътъ му е 10 гроша.

16) Единъ дукянъ подъ № 90. Общъ № 2,362. Оцѣненъ за 1250 гроша. Данъкътъ му е 9 гроша.

17) Единъ ханъ на Кюстендилското джаде, подъ № 119. Общъ № 2542. Оцѣненъ са 4,000 гроша. Доходъ има 160 гроша, а годишниятъ му данъкъ е 22 гр. 16 п.

18) Една кръчма, подъ № 121. Общъ № 2,543 съ цѣна 2,000 гроша. Годишниятъ доходъ е 100 гр. А годишниятъ данъкъ за тази кръчма е 12 гроша.

И така общата сума на тѣзи оцѣнени имоти възлиза на 66,475 гроша. Приходътъ на тѣзи имоти се възкачва на сумата 5,335 гроша. А годишниятъ данъкъ е 479 гроша и 12 пари. Отсетнѣ доходътъ на единъ дукянъ подъ № 82, подъ общъ № 2383, се увеличи въ 1286 година на 50 гроша. Сжщо и доходътъ на единъ дукянъ подъ № 88, общъ № 2361 се увеличи съ 150 гроша. Сжщо съ височайше ираде доходътъ на дукяна подъ № 90, общъ № 236 се увеличи съ 150 гроша. Тъй че приходътъ като възлиза на 350 гроша повече, или на общата сума отъ 5,685 гроша, то и при данъкътъ трѣба да се прибави сумата отъ 14 гроша. Слѣдователно данъчната сума отъ 479 гроша и 12 пази възлиза на 493 гроша и 12 пари. Слѣдъ като сж ставали разни измѣнения въ оцѣнката на тия имоти въ доходитѣ и и въ данъка, въ 1285 г. или 1869 г. Р. Хр. е установено, че общата оцѣнка на тѣзи имоти е била така: 64, 475 гроша, приходътъ отъ тѣзи имоти е 5,425 гроша, а данъкътъ възлизан а 429 гроша.

Изплащане на сумата по данъцитѣ.

Сумата за данъка на тѣзи монастирски имоти, състояща се отъ 479 гроша и 12 пари се брои напълно въ Душнишкото дър-

жавно съкровище отъ егумена на речения монастиръ отецъ Хаджи Кешишъ за 1285 год.

31 Май 1869 г. или 1285 г. отъ егира.

(М. П.) Дупнишко държавно ковчежничество.

Сумата за данъцитѣ на тѣзи монастирски имоти за 1286 г. (1870 г. Р. Хр.), състояща се отъ 493 гроша и 12 пари се внесе въ държавното Дупнишко ковчежничество отъ монаситѣ на Рилския монастиръ.

2 Септемврий, 1286 год. отъ егира. (2 септемврий 1870).

(М. П.) Дупнишко държавно съкровище.

Сумата за данъцитѣ на монастирскитѣ имоти, състояща се отъ 493 гроша и 12 пари за 1287 год. отъ егира, (1871 г. отъ Р. Хр.) се получи напълно въ държавното Дупнишко ковчежничество.

26 Майсъ 1287 г. отъ егира. (26 Май 1871 г. Р. Хр.).

(М. П.) Държавно Дупнишко ковчежничество.

Сумата за данъцитѣ на тѣзи Рилски имоти за 1288 год. (1872 год. Р. Хр.) се внесе напълно въ Дупнишкото държавно ковчежнижничество. Тази сума се състоеше отъ 493 гроша и 12 пари.

7 Юний 1872 г. Р. Хр.

(М. П.) Държавно Дупнишко ковчежничество.

Сумата отъ 493 гроша и 12 пари за данъка на Рилскитѣ имоти за 1289 г. се получи напълно въ Дупнишкото държавно съкровище.

19 Мартъ 1873 г. Р. Хр.

(М. П.) Дупнишко държавно съкровище.

Сумата отъ 139 гроша и 12 пари срѣщу данъка на Монастирскитѣ имоти за 1290 год. (1874 г. Р. Хр.) се получи днесъ въ Дупнишкото държивно съкровище.

21 Майсь 1290 год. отъ егира, или 21 Май 1874 г. Р. Хр.

(М. П.) Дупнишко държавно съкровище.

9.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

имащъ сила за 6 години.

2 Изюлъ 1290 г. отъ егира (2 Септемврий 1874 год. Р. Хр.

Санджакъ Софийски — Каза Дупничка.

Вакъфски имоти принадлежащи на Рилския монастирь, и лежащи въ околноститѣ на гр. Дупница.

Тефтеръ томъ 17. — Листъ № 100.

Управитель на тия имоти е монахътъ отецъ Хаджи Кешишъ.

1. Едно лозе отъ два уврата и 300 аршина, лежаще въ мѣстностьта „Каваклии“, № 60, а общъ № 2,943. Стойностьта, оцѣнена за 250 гроша. Годишниятъ данъкъ: 1 грошъ.

2. Едно лозе отъ три уврата и една лѣха въ сжщата мѣстность. № 383, общъ № 3,273, оцѣнено за 500 гроша. Данъкъ годишенъ: . . . . . 2 гроша.

3. Едно лозе отъ 6 уврата и 100 аршина въ сжщата мѣстность. № 884, общъ № 3,274, оцѣнено за 600 гроша. Данъкъ годишенъ: . . . . . 2 гр. и 16 п.

4. Нива отъ 7 уврата, въ сжщата мѣстность, подъ № 414. Общъ № 3,305. Оцѣнена за 350 гроша. Годишниятъ данъкъ е: . . . . . 1 гр. и 16 п.

5. Една нива отъ 1 уврагъ и 3 лѣхи, въ сжщата мѣстность, подъ № 415, общъ № 3,306. Оцѣнена за 100 гроша. Годишенъ данъкъ: . . . . . 16 пари.

6. Нива отъ 18 уврата, 3 лѣхи въ сжщата мѣстность подъ № 421. Общъ № 3312. Оцѣнена за 920 гр. Годишенъ данъкъ: . . . . . 3 гр. и 32 п.

7. Една нива отъ 12 уврата, 3 лѣхи и 300 аршина въ сжщата мѣстность подъ № 421. Общъ № 3313 Оцѣнена за 150 гроша. Годишенъ данькъ: . . . . . 24 пари.

8. Една нива отъ 13 уврата и 300 аршина въ сжщата мѣстность подъ № 444. Общъ № 3336. Оцѣнена за 650 гроша. Данъкъ годишенъ: . . . . . 2 гр. и 24 п.

9. Една нива отъ 2 уврата и 2 лѣхи, въ сжщата мѣстность, подъ № 452; общъ № 3344. Оцѣнена за 150 гроша. Данъкъ годишенъ: . . . . . 24 пари.

10. Една нива отъ 3 уврата, въ сжщата мѣстность, подъ № 457, общъ № 3,349. Оцѣнена за 150 гроша. Данъкъ годишень: . . . . . 24 пари.

11. Една нива отъ 13 уврата и 200 аршина, въ сжщата мѣстность, подъ № 477, общъ № 3,369. Оцѣнена за 125 гроша. Данъкъ годишень: . . . . 20 пари.

12. Една нива отъ 11 уврата въ сжщата мѣстность, подъ № 492, общъ № 3385. Оцѣнена за 550 гр. Данъкъ годишенъ: . . . . . 2 гр. и 8 п.

13. Една нива отъ 39 уврата, 1 лѣха и 200 лакти, въ сжщата мѣстность, № 493, общъ № 3386. Оцѣнена за 1400 гр. Данъкъ годишенъ: . . . . . 5 гр. и 24 п.

14. Едно лозе отъ 2 уврати и 1 лѣха, въ „Елесъ-дере", подъ № 32. Общъ № 3452. Оцѣнена за 250 гроша. Годишенъ данъкъ: . . . . . 1 грошъ.

15. Една ливада отъ 7 уврата, и 3 лѣха и 200 лакти, лежаща въ мѣстностьта „Тавшанъ-таши" (заешки камъкъ). Подъ № 278, общъ № 4557. Оцѣнена за 1050 гроша. Данъкъ годишенъ: . . . . . 4 гр. и 8 п.

16. Ливада отъ 27 карата и 2 лѣхи, въ сжщата мѣстность, оцѣнена за 1950 гр. Подъ № 24, общъ № 4,623. Данъкъ годишенъ: . . . . . 7 гр. и 32 п.

17. Една ливада отъ 19 уврата, въ сжщата мѣстность, подъ брой 25; общъ № 4624. Оцѣнена за 1425 гроша. Данъкъ годишенъ: . . . . . 5 гр. и 28 п.

18. Една ливада отъ 37 уврати и 2 лѣхи, въ мѣстностьта „Динковетѣ и Самурановo", подъ № 68, общъ № 4,667. Оцѣнена за 3750 гр. Данъкъ годишенъ: 15 гроша.

19. Една ливада отъ 18 уврата, една лѣха и 300 лакти, въ сжщата мѣстность, подъ № 102. Общъ № 4704. Годишенъ данъкъ, като е оцѣнена за 1850 гр. е: 7 гр. и 16 п.

20. Една ливада отъ 7 уврата, една лѣха и 300 лакти въ сжщата мѣстность, подъ № 124, общъ № 4726. Оцѣнена за 150 гроша. Годишенъ данъкъ. . . 3 гроша.

21 Една нива отъ 13 уврата, 3 лѣхи и 200 лакти, въ мѣстностьта „Сорбона", подъ № 110, а общъ № 5,088. Оцѣнена за 200 гр. Данъкъ годишенъ: . . . 32 пари.

22. Една нива отъ 7 уврата, въ сжщата мѣстность, подъ № 178. Общъ № 5,157. Оцѣнена за 850 гр. Данъкъ: 1 гр. и 16 п.

23. Една нива отъ 10 уврата, 2 лѣхи и 200 лакти, въ сжщата мѣстность, подъ брой 181. Общъ № 5160. Оцѣнена за 500 гроша. Данъкъ годишенъ: . . . . . 2 гроша.

24. Една нива отъ 4 уврати, въ мѣстностьта „Митровъ баиръ", подъ № 195, общъ № 3971. Оцѣнена за 175 гр. Данъкъ годишенъ: . . . . . 28 пари.

25 Едно лозе отъ 7 уврата и 2 лѣхи, въ сжщата мѣстность, подъ № 196, общъ № 3,972. Оцѣнена за 1150 гр. Данъкъ годишенъ: . . . . . 4 гр. и 24 п.

26. Една нива отъ 8 уврати и 3 лѣхи, въ сжщата мѣстность, подъ № 197, общъ № 3973. Оцѣнена за 1350 гр. Данъкъ годишенъ: . . . . . 1 гр и 16 п.

Общата сума на оцѣнката 19,675 гр.

Общата сума на годишния данъкъ 78 гр. и 28 п.

27. Единъ ханъ въ мѣстностьта „мостьтъ при р. Германъ", подъ № 107 на тефтеря, общъ № 2370. Оцѣненъ за сума 15,000 гроша. Дава доходъ годишенъ 1500 гр. Данъкьтъ му е . . . . . 120 гроша.

Обща сума на оцѣнката е 34,675 гроша.

Обща сума на дохода е 1,500 гроша.

Обща сума на данъка е 198 г. 29 п.

Изплащания.

1. Сумата за данъка на 1285 г. отъ егира (1869 г. Р. Хр.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се внесе и изплати напълно въ държавното Дупнишко ковчежничество.

31 Май 1285 г. отъ егира. (31 Май 1869 г. Р. Хр.).

(М. П.) Печатъ на Дупнишкото държавно ковчежничество.

---

2. Сумата за данъка за 1286 год. ег. (1870 г. Р. Хр.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се внесе и брои напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

2 Септемврий 1870 г. Р. Хр.

(М. П.) Печатъ на Дупнишко държавно емлячно управление.

---

3. Сумата за данъка на 1287 г. (1871 г.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари се получи и прие въ Дупнишкото държавно съкровище.

26 Май 1287 г. отъ егира (26 Май 1871 г. Р. Хр.).

(М. П.) Управление по емляка въ града Дупница.

---

4. Сумата за данъка на 1288 г. (1872 г.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се получи въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

7 Юний 1288 г. отъ егира.

(М. П.) Печатъ на емлячното Дупнишко управление.

---

5. Сумата за данъка на 1289 год. (1873 г.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се внесе и прие напълно въ Държавното Дупнишко съкровище.

19 Мартъ 1289 г. отъ егира. (19 Мартъ 1873 г. Р. Хр.).

(М. П.) Печатъ на Дупнишко емлячно управление.

---

6. Сумата за данъка на 1290 год. отъ егира (1874 г. Р. Хр.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се получи напълно въ Дупнишкото държавно съкровище.

21 Май 1290 год. отъ егира. (21 Май 1874 г. Р. Хр.).

(М. П.) Печатъ на Дупнишкото емлячно управление.

10.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ.

20 Майсъ 1292 г. отъ Егира (20 Май 1876 год. отъ Р. Хр.).

За вергия, за емлякъ и за „темету́ать“ [1]).

Тоя данъченъ листъ се дава на всѣки единъ данъкоплатецъ и служи за единъ периодъ отъ 12 години.

Вилаетъ: Софийски; санджакъ: Софийски.

Тефтеръ № 1. Тефтеръ № 1.

Името на данъкоплатеца:
вакъфътъ „Рилски монастирь, каза Джумайска, село Бистрица.

Данъкътъ за вергията и емляка за гората „Радочукарица“ е 40 гроша. Обща сума за вергията е 40 гроша.

За гората „Ризваница“ вергията и емлякътъ е 60 гроша. Приходъ отъ тази вергия — 60 гроша. Обща сума за вергията възлиза на 120 гроша.

За гората „Кючукъ-Карийца“ данъкътъ вергия е 24 гроша, а данъкътъ „темету́ать“ е сжщо 24 гроша. Общата сума възлиза на 48 гроша.

За гората „Бѣлчивица“ данъкътъ темету́ать е 60 гроша. Сжщо и вергията е 60 гроша. А всичко общата сума на данъка възлиза на 120 гроша годишно.

За гората „Кара-юмерица“ данъкътъ темету́ать е 83 гроша, а вергията тоже 32 гроша. Всичко 64 гроша.

За ливадитѣ, „сионъ-чайриари“ се плащало данъкъ теме туать — 60 гроша; сжщо и вергията 60 гроша. Всичко 120 гроша.

Общъ съборъ за данъка „темету́ать“ възлиза на 218 гроша
а общиятъ съборъ на вергията възлиза на 256 гроша

Всичко 474 гроша.

Данъкоплатецътъ е длъженъ о врѣме да заплати на правителствената хазна горѣобозначената сума, съ която той е обложенъ.

1 Мартъ 1292 г. отъ егира или 1876 г. слѣдъ Р. Хр.

(М. П.) Управление дѣлата по емляка въ Джумайската каза.

1) „Темету́ать“ е данъкъ, който се плаща на държавата за право на печалба; патентъ

На гърба е написано: вергията за 1290 год. (1874 година сл. Р. Хр.) отъ 472 гроша напълно е заплатена.

(М. П.) Мухтаринъ на с. Бистрица.

Вергията за 1291 година (1875 год.) отъ 472 гроша напълно е заплатена.

15 Май 1875 г. Р. Хр.

(М. П.) Мухтаринъ на с. Бистрица.

Вергията за 1292 год. (1876 год.) отъ 472 гроша напълно е заплатена.

20 Май 1876. год. Р. Хр.

(М. П.) Мухтаринъ на с. Бистрица.

11.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ,

нареченъ „вергю-сергиси".

3 Хазиранъ 1292 год. отъ егира (3 Юний 1876 год. Р. Хр.).

9 Маисъ 1293 г. или 9 Май 1877 г. Отъ Р. Хр.

Тоя листъ служи за емляка, както и за „темеуатътъ" и служи за единъ периодъ отъ 12 години.

Вилаетъ — Дунавски.

Главенъ тефтеръ № 1
Страница на тефтеря № 412.

Санджакъ — Софийски.
Каза — Дупнишка.

Градски вакъфски имоти на Рилския монастирь

Името на попечителя на тѣзи имоти е: Хаджи Кешишъ.

Той е и данъкоплатецътъ на имотитѣ.

Данъкътъ „вергия" за емляка е 138 гроша и 28 пари.

Данъкътъ „Иратъ-вергиси" е 60 гроша.

Общата сумата е 198 гроша и 28 пари.

Притежателтъ на тоя данъченъ листъ е дълженъ да изплаща всѣка година о врѣме на правителството горѣ-означената сума за „вергия“.

(М. П.) Управление на Дупнишката каза, отдѣление на емляцитѣ и темету ата.

Забѣлѣжка I. Сумата 198 гроша и 28 пари за вергията за 1876 год. се внесе въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

3 Юний 1876 год.

(М. П. Сулейманъ.

Забѣлѣжка. II Сумата 198 гроша и 28 пари за вергия за 1877 година се внесе напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

9 Май 1877 година.

(М. П.) Сулейманъ.

12.
ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ
нареченъ „Вергию-сергией“

3 Хазиранъ 1293 год. отъ егира (3 Юний 1877 год. отъ Р. Хр.).

Тоя листъ е нарочно за емляка, както и за „темету ата“ и служи за единъ периодъ отъ 12 години.

Вилаетъ — Дунавски.

главенъ тефтеръ № 1
Страница на тефтеря № 411.

Санджакъ — Софийски.

Общъ тефтеръ № 11.

Каза — Дупнишка.

Градски вакжфски имоти на Рилския монастирь.

Името на попечителя на тѣзи имоти е: Хаджи Кешишъ (монахъ).

Той е и данъкоплатецъ.

Данъкътъ „вергия“ за емляка е 275 гроша и 36 пари.
Данъкътъ „Иратъ-вергиси“ е 217 гроша

Всичко 474 гроша и 36 пари

Притежателтъ на тоя данъченъ листъ е дълженъ да изплаща всѣка година о врѣме на правителството горѣ-означената сума за „вергия“.

(М. П.) Управление на Дупнишката каза, отдѣление за емляцитѣ и тиджарета.

Забѣлѣжка I. На гърба е написано слѣдното: сумата 474 гроша и 36 пари се внесе напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

9 Май 1877 год.

(М. П.) Сулейманъ.

Забѣлѣжка II. Сумата 474 и 36 пари се брои напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

3 Юний 1877 година.

(М. М.) Сулейманъ.

13.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

наречен „вергю сергиси“.

безъ дата.

Тоя листъ служи за емляка, както и за „темету ата“ и служи за единъ периодъ отъ 12 години.

Вилаетъ Солунски.

Главенъ тефтеръ № 7.
Страница на тефтеря № 135.

Санджакъ Солунски.
Каза Струмишка.
Село Павелъ.

Името на притежателя на имота и на данъкоплатеца е: Отецъ Ангеларий, Рилски монахъ.

Единъ кжсъ недвижимъ имотъ (кжща).

Данъкътъ на тази кжща е: 1 грошъ и 8 пари. И така всичкиятъ данъкъ се състои отъ 1 грошъ и 8 пари.

Притежателтъ на тоя данъченъ листъ е длъженъ да изплаща о врѣме всѣка година на правителството горѣ-означената сума за „вергия“.

(М. П.) (не се познава).

ДѢЛЪ XIX.

Записи.

1.

ЗАПИСЪ

за 545 гроша,

словомъ петстотинъ и четиридесеть и петь гроша.

1 Мухаремъ, 1201 г. отъ егира (12 Октомврий 1786 г. отъ Р. Хр.).

За тази 1201 година отъ егира получихъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь сумата за данъка „джизие“ 545 гроша (въ оригинала е казано само петстотинъ). За удостовѣрение на горѣизложеното давамъ на реченитѣ монаси настоящия ми привременъ запись, за да не може никой — нито отъ наша страна, нито отъ нѣкоя друга — да имъ прѣпятствува.

1 Мухаремъ 1201 год. отъ егира (12 Октомврий 1786 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: бирникъ-джизедаръ на гр. Дупница: Исмаилъ ага.

(М. П.) Исмаилъ.

2.

ЗАПИСЪ

за 250 гроша.

Словомъ двѣста и петдесеть гроша.

19 Шевалъ 1213 г. отъ егира (15 Мартъ 1799 год. отъ Р. Хр.).

Тоя записъ се написа, поради слѣдната причина:

Сумата двѣстѣ и петдесеть гроша, която като Мактуа плащать ежегодно монаситѣ отъ Рилския монастирь на Дупнишката каза, — днесь се изплати въ брой отъ егумена на Рилскиятъ монастирь отецъ Неофитъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящиятъ записъ.

19 Шевалъ 1213 година отъ егира (15 Мартъ 1799 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Али бенъ Ислямъ,
войвода на градъ Дупница.

3.

ЗАПИСЪ

2 Реби-юл-Евелъ 1223 г. отъ егира (16 Априлъ 1808 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Отецъ Иосифъ отъ Рилскиятъ монастирь по-прѣди и за настоящата 1223 год. отъ егира — ни издаде единъ записъ на сума хиляда гроша. Но, тъй като тоя задължителенъ записъ е изгубенъ и се счита за безденежень, и понеже ние за напрѣдъ нѣмаме да зимаме никаква сума (пари) по него записъ, давамъ на отецъ Иосифъ настоящия ни контра-записъ, съ задължение да позърнемъ неговия първоначаленъ записъ, въ случай че би се намѣрилъ.

2 Реби-юл-Евелъ 1223 г. отъ егира (16 Априлъ 1808 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Камберъ Спахия, живущъ въ гр. Дупница.

4.

ЗАПИСЪ.

20 Ребби-юл-Ахъръ 1256 г. отъ егира (10 Юний 1840 г. отъ Р. Хр.).

За четиристотинъ и петдесеть гроша (450) — сума, която се изплаща за наемъ на гората.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Гората, наречена „Каринъ-Яйляси“, която подъ наемъ (концесия) я държимъ, я дадохме за тази 1256 година отъ егира, начиная отъ Георгиовъ-день до иду щия Георгиовъ-день, за една цѣла година срѣщу деветстотинъ гроша на Рилския монастирь. Половината отъ тази наемна сума, а именно четиристотинъ и петдесеть гроша получихме отъ отецъ Никанора, за удостовѣрение на което му издаваме настоящия записъ.

20 день отъ мѣсецъ Реби-юл-Ахъръ 1256 год. отъ егира (10 Юний 1840 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Хаджи Сулейманъ, отъ градъ Дупница.

(М. П.) Сулейманъ,

5.

ЗАПИСЪ

за 225 гроша.

Словомъ двѣстѣ и двадесеть и петь гроша

5 Реби-юл-Евелъ 1257 г. отъ егира (16 Априлъ 1841 г. отъ Р. Хр.).

Този записъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Продадохме за смѣтка на тази 1257 година отъ егира трѣвитѣ и водата, лежащи въ гората „Шипочени“, на отецъ Никанора за сума 225 гроша — сума, която напълно получихме. За напрѣдъ нѣма никой право — нито отъ наша страна, нито отъ други лица — да му се прави прѣпятствие въ владѣнието на тѣзи трѣви и води, които се намиратъ въ тази гора.

5 день отъ мѣсецъ Реби-юл-Евелъ 1257 година отъ егира (16 Априлъ 1841 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ель-Хаджи Мутишъ Заимъ.

6.

ЗАПИСЪ.

Словомъ двѣстѣ двайсеть и петь гроша.

10 Мухаремъ 1258 г. отъ егира (10 Февруарий 1842 г. Р. Хр).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Долуподписаниятъ продадохъ за тази 1258 година отъ егира трѣвитѣ и водата, лежащи въ гората „Шипочени", на отецъ Никанора отъ Рилския монастирь за 225 гроша.

Сумата за тѣхъ получихъ напълно; за да не му се правятъ никакви спънки нито отъ наша страна, нито отъ други нѣкои външни лица, — издадохъ му настоящия записъ.

10 Мухаремъ 1258 г. отъ егира. (10 Февруарий 1842 г. Р. Хр.)

(М. П.) Мутишъ.

7.

ЗАПИСЪ.

За 1175 гроша Словомъ хиляда и сто и седемдесеть и петь гроша.

13 Мухаремъ 1259 г. отъ егира (2 Февруарий 1843 г.)

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Хаджи Хасанъ житель на града Джумая, като владѣтель притежава една гора, отъ два и половина егреци, наречена „Бѣлчевица", яйлжги, която лежи вжтрѣ въ планината Рила. Сега поменатиятъ Хаджи Хасанъ продаде тази своя гора за сумата 11705 гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Послѣднитѣ я купиха съ цѣль да я завѣщаятъ като вакжфъ на речения рилски монастирь. Егуменътъ на тоя монастирь отецъ Памфилий се яви при насъ и ни моли да му издѣйствуваме отъ министерството на императорскитѣ вакжфи за тази гора нужния крѣпостенъ актъ. За тая цѣль речениятъ егуменъ ни брои въ прѣдплата сумата отъ 1175 гроша, — сума която я проводихме въ Цариградъ, за да му издѣйствуваме отъ тамъ единъ крѣпостенъ актъ за тази гора.

Прочее, до пристигването на тоя крѣпостенъ актъ, който се именува съ думата „Забт-наме", ние издаваме на поменатия егуменъ настоящия ни врѣменен записъ, съ условие, че тоя нашъ

записъ ще се възвърне на дирѣ тогава, когато му прѣдадемъ самия актъ на „забт-намето“. —

13 Мохаремъ 1259 год. отъ егира, или (2 Февруарий 1843 г. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Османъ.

8.

ЗАПИСЪ.

За шестотинъ гроша — 600.

15 Реджебъ 1261 г. отъ егира (9 юлий 1845 г. Р. Хр.)

Тоя записъ да се напише, причината е слѣдната:

Отъ наемъ на гората ни, (пазбището, яйлъкъ), която ние прѣзъ течението 1261 год. отъ егира, дадохме подъ наемъ на монаситѣ отъ Рилския монастирь, — получихме сумата на наема отъ наемателитѣ монаси, посрѣдствомъ отецъ Памфилии, именно (600) шестотинъ гроша. За удостовѣрение на това, издаваме му настоящия записъ.

15 Реджебъ 1261 год. отъ Егира (9 Юлий 1845 год.)

(М. П.) Сулейманъ.

9.

ЗАПИСЪ.

За 21410 гроша. Слоьомъ двадесеть и една хиляда и четиристотинъ и десеть гроша сж:

25 Шубатъ 1264 г. отъ егира (25 Февруарий 1847 г. Р. Хр.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Хранитѣ, които продадохъ на Рилския монастирь, възлизаха на една сума отъ двадесеть и една хиляда четиристотинъ и десеть гроша. Всичката тази сума се брои въ опрѣдѣлени срокове въ Дупнишкото ковчежничество на ковчежника Хаджи Давико отъ егумена на Рилския монастирь — отецъ Памфилия.

За удостовѣрение на това издаде му се на речения егуменъ настоящия записъ.

25 день отъ мѣсецъ Шубатъ 1264 год. отъ егира (25 Февруарий) 1847 год. Р. Хр.

(М. П.) Салтия.

10.

ЗАПИСЪ

16 Зилхидже 1281 г. (2 Ноември 1848 г. Р. Хр.)

За сумитѣ, които сж броени по слѣдния начинъ:

1) въ готови пари въ градъ Дупница лично на мене сж броени 2.300 гроша.

2) Въ гр. Самоковъ на Ивань Чавдара и за моя смѣтка сж броени 4,000 гроша.

А всичко броили 6,300 гроша.

Словомъ шесть хиляди и триста гроша сж:

За да се напише тоя записъ, причината е слѣдната:

Срѣщу данъка за десетъка отъ земнитѣ произведения на селото Дяково, ние — за тая 1262 година отъ егира, получихме отъ егумена на Рилския монастирь — отецъ Памфилия сумата шесть хиляди и триста гроша.

Тази сума азъ се задължавамъ да я занеса и прѣдамъ въ Самоковското държавно ковчежничество.

За удостовѣрение на това, издавамъ на споменатия отецъ Памфилия тоя ни записъ.

Получитель: Ходжа Мулязимъ, живущъ въ гр. Самоковъ.

(М. П.) Мустафа.

16 Зилхидже, 1264 г. отъ егира (2 Ноември 1848 г. Р. Хр.).

11.

ЗАПИСЪ

за 1000 гроша. Словомъ хиляда гроша.

2 Шевалъ 1266 г. отъ егира (29 Юлий 1850 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя записъ, причината е слѣдната:

За смѣтка на тази цѣла 1266 год. отъ егира, срѣщу годишния опрѣдѣленъ наемъ на гората „Рила", начиная отъ първи Мартъ тази година дори до края на мѣсецъ Февруарий сжщата година — ние получихме наемътъ за тази гора чрѣзъ Дурмишъ ага, сумата отъ хиляда гроша.

За удостовѣрение на това издаваме му настоящия врѣменъ записъ.

1 денъ отъ мѣсецъ Шевалъ 1266 год. отъ егира (29 Юний 1850 год.).

М). П.) Сулейманъ.

12.

ЗАПИСЪ,

за стойностьта на Радовичката гора, наречена „Радовичъ дереси Яйлжги“.

25 Джемази-юл-ахъръ 1267 г. (16 Априлъ 1851 г.

Тази гора е упазарена за сума . . . . . 8,100 гроша.
Единъ пѫть ни броиха намъ, на право въ
гр. Дупница . . . . . 4,001 гроша.
остат. 4,099 гроша

А въ градъ Джумая ни се броиха чрѣзъ Дима
още други . . . . . 4,099 гроша.

Този записъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

Гората „Радовичъ дереси Яйлжги“, която азъ притежавамъ за тази 1267 г. отъ егира, днесъ я продадохъ за 8,100 гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Тази сума отъ (8,100) осемь хиляди и сто гроша, — азъ на два пѫти получихъ и приехъ отъ реченитѣ монаси, като заявявамъ, че занапрѣдъ нѣмамъ да вземамъ отъ тѣхъ вече нищо, ниго една пара, ниго едно акче.

За удостовѣрение на това, издаваме имъ настоящия врѣменъ записъ.

25 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-ахъръ 1267 година отъ егира (16 Априлъ 1851 год. Р. Хр.).

Подписаний: Ел-Хаджи Хасанъ ага, Зааде-Османъ ага. Али.

Свидѣтели: Молла-Кърсердаръ; Молла Ахмедъ отъ с. Устово, Налбантъ Ахмедъ отъ Джумая; Налбантъ Еминъ отъ Джумая и др.

13.

ПРОДАВАТЕЛЕНЪ ЗАПИСЪ

1 Джемази-юл-ахъръ 1268 (11 Мартъ 1852 год. Р. Хр.).

Гора пазбище, продадена за. . . . . 14,500 гроша.
А срѣщу тази сума ни сѫ броени: въ готови пари 7,300 гроша.

Остава още да ни се доизплати сумата: . . 7,200 гроша.

Имамъ да вземамъ още отъ тази гора сумата 7,200 гроша, словомъ: седемь хиляди и двѣстѣ гроша.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Азъ, долуподписанияѣъ Зекирия, който съмъ синъ на Зекирия отъ Разлога, днесъ на първия день отъ мѣсецъ Джемази-юл-ахъръ 1269 година отъ егира, продадохъ собствената си гора, обемающа въ себе отъ $6\frac{1}{2}$ егреци, която е извѣстна по името „Кара юмерица“, и лежата въ Рила планина, за сума 14,500 гроша на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Срѣщу тази сума отъ тѣхъ получихъ въ брой и въ готови пари 7,300 гроша; а за осталата сума, която монаситѣ отъ Рилския монастирь ми дължатъ, тѣ ми издадоха единъ задължителенъ записъ, като се задължиха да ми ги изплатятъ въ единъ срокъ отъ 61 день начиная отъ днесъ. Реченитѣ монаси се задължиха повторно, щото тази сума: 7,200 гроша да ми я изплатятъ непрѣменно на опрѣдѣления срокъ. И тъй съ името Божие, щомъ на тоя опрѣдѣленъ срокъ успѣя да си получа напълно стойностьта на тоя записъ; то отъ моя страна азъ се задължавамъ прѣдъ съвѣта на монастирското братство и прѣдъ мезлича на сѫда да снабдя покупателитѣ съ надлежнитѣ тапийски актове. Слѣдъ като формалната процедура по тая продажба на гората ми се изпълни и купувачитѣ се снабдятъ съ надлежнитѣ тапийски актове, то монаситѣ отъ речения монастирь сѫ длъжни да ми повърнатъ надирѣ настоящиятъ ми частенъ продавателенъ записъ, за да го скѫсаме.

1 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-ахъръ 1268 год. отъ егира (11 Маргъ 1852 год. Р. Хр.).

Подп. на продавача: Разлогли Зекирия Оглу Зекирия.

Свидѣтели: Илиясъ Ага, Али Ага, Каракашъ Ахмедъ булюкъ паша, Мустафа Байрактаръ, Исмаилъ Разлогли и др.

14.

25 Джемази-юл-енелъ 1269 година (23 Февруарий 1853 година отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, съ цѣна 3 гроша, върху която се написва записъ съ неопрѣлена сума.

Да се напише тоя записъ, причината е слѣдната:

Събирането данъка за овцетѣ, наречень „Онделѫкъ агнамъ ресума“ въ Дупнишката каза за тази 1269 г. отъ егира, е възложено върху насъ.

Съ едно официално съобщение, което получихме отъ каймакамина на Дупнишката каза, ни се прѣдписваше, че събирането

на данъка „Онделжкъ“ [1]) отъ овцетѣ на Рилския монастирь, не се допуска и не трѣба да го събираме. Ние, съгласно съ това официално съобщение, веднага напуснахме речения монастирь, а отъ сега за напрѣдъ ние нѣма да търсимъ и да събираме отъ тамъ нито една пара по данъка за монастирскитѣ овце. За удостовѣрение на това издаваме на егумена-монахъ на Рилския монастирь настоящия ни актъ.

25 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1269 г. отъ егира (23 Февруарий 1853 г. отъ Р. Хр.).

Мюлтезиминъ на данъка за овцетѣ и управитель на Дупнишката каза.

(М. П.) Ел-Хаджи Исмаилъ.

15.

ЗАПИСЪ

за 3,000 (три хиляди) гроша.

21 Ребби-юл-ахжръ 1278 г. отъ егира (15 Септемврий 1861 г. отъ Р. Хр.).

Горнитѣ три хиляди гроша, които въ каймета бѣхъ далъ на рилскитѣ монаси да ми ги размѣнятъ, получихъ ги отъ тѣхъ въ звонкови монети напълно, въ златни и сребърни монети.

Тази сума, слѣдъ като я приехъ, внесохъ я въ Дупнишкото държавно ковчежничество. А за удостовѣрение на това издавамъ на поменатитѣ монаси настоящия записъ.

21 Ребби-юл-ахжръ 1278 година отъ егира (15 Септемврий 1861 година отъ Р. Хр.).

Ковчежникъ на Дупнишката каза:

(М. П.) Мустафа.

16.

ЗАПИСЪ

за 550 гроша.

Словомъ петстотинъ и петдесеть гроша.

15 Зилхидже 1280 г. отъ егира (11 Май 1864 година отъ Р. Хр.).

Този записъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Съ настоящия записъ удостовѣрявамъ, че получихъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь сумата петстотинъ и петдесеть гроша.

---

1) Думата „Онделжкъ“ значи да се вземе на 10 едно въ натура.

Тази сума е за смѣтка на десетъка, който се събира отъ прихода на ливадитѣ, лежащи въ границитѣ на селото Тимуръ-ханъ и принадлежащи на Рилския монастиръ. Управлението на това село за годинитѣ 1272 год. (1856 год.), 1274 год. (1858 г.) и 1275 г. (1859 г.) е възложено върху насъ и ние, като управители, получихме сумата за десетъка отъ монастирскитѣ ливади.

15 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1280 г. отъ егира (11 Май 1864 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Ес-саидъ Османъ.

17.

ПРОДАВАТЕЛЕНЪ ЗАПИСЪ
за 9,350 гроша.

25 Мартъ 1286 г. отъ егира (25 Мартъ 1870 г. отъ Р. Хр.).

Написанъ на гербова хартия съ стойность отъ 100—1,000 гроша.

Да се напише този актъ, причината е слѣдната:

Днесъ, 25 Мартъ 1870 година, получихме напълно въ брой сумата деветъ хиляди, триста и петдесетъ гроша отъ монаха въ гр. Дупница Каменлията отецъ Иванъ за продадената отъ насъ планинска часть („яйлжкъ-аҫчеси"). Понеже не ми остава нищо за вземане отъ него, издаваме му настоящия записъ.

15 Мартъ 1870 година (1286 г.).

Продавачи:

Арнаутъ Али Огли Хюсеинъ Джумалиецъ;
братъ му Хамидъ Джумалиецъ.

18.

ЗАПИСЪ

4 Шубатъ 1288 г. отъ егира (4 Февруарий 1872 г. отъ Р. Хр).

Мехмедъ-Али — горски стражаръ (коруджия).

Заплата за три мѣсеци — 170 гроша.
Словомъ сто и седемдесетъ гроша.

Този врѣменъ документъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Азъ, който изпълнявахъ длъжностьта на горски стражарь въ Рилския монастирь, получихъ заплатата за три мѣсеци отъ отецъ Ефтимий, а именно сто и седемдесеть гроша.

За удостовѣрение на това издавамъ на поменатия монахъ настоящия си врѣменень записъ.

4-й Февруарий 1288 год. отъ егира (1872 год. отъ Р. Хр.),

Подп.: Коруджи Мехмедъ Али.

Удостовѣрявамъ, че коруджията Мехмедъ Али си получи заплатата за три мѣсеци като коруджия, сумата 170 гроша. Тази сума той напълно я получи отъ отецъ Ефтимий, за което тукъ и азъ се подписвамъ.

4-и Февруарий 1288 г. отъ егира (1872 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Жандармерийски офицеръ, съ чинъ мюлязимъ при II-рия полкъ.

(М. П.) Сулейманъ.

19.

ЗАПИСЪ.

за османски жълтици: осемдесеть и деветь и четвьртъ лири турски, които възлизатъ на сума отъ лира сто гроша: 8925 гроша; двѣ четвьртини отъ бѣло меджедие: гроша 10

гроша 8935

Словомъ осемь хиляди деветстотинъ и трийсеть и петь гроша.

6 Кянони Сани 1288 г. отъ егира (6 Януарий 1872 г. Р. Хр.)

Този записъ да се напише и издаде, причината е слѣдната: Монахътъ отецъ Хаджи Гавраилъ, който се числи въ броя на монаситѣ отъ Светогорския монастирь и който се намира въ градъ Дупница, ми брои като депозитъ сумата осемь хиляди деветстотинъ и трийсеть и петь гроша. За удостовѣрение на това издава му се настоящичтъ записъ.

6 день отъ мѣсецъ Кянони-Сани (Януарий) 1288 год отъ егира (6 Януари 1872 г. Р. Хр).

(Под.) Мюлязимъ Сани въ Дупница.

(М. П.) Сулейманъ Сюри.

20.

ВРѢМЕНЕНЪ ЗАПИСЪ

17 Кянони-сани 1288 г. отъ егира (17 Януарий 1872 г. Р. Хр.)

Тефтеръ нареченъ „Рузнамдже“ брой 77.

Тефтеръ № . . . .

Гербова хартия, върху която се написватъ паричнитѣ суми, които ще се внесатъ въ правителственитѣ ковчежничества, дѣто такива функциониратъ въ Дунавската область.

Сумата двадесеть и двѣ хиляди триста и педесеть гроша, произлиза отъ стойностьта на извѣстното количество кила ржжь, което бѣ купилъ отъ правителството егумена на Рилския монастирь, отецъ Арсений. Това правителствено жито произлиза отъ десетъка на хранитѣ, които като аманетъ (по довѣрие на правителството) се събиратъ отъ населението въ Дупнишката каза и то за смѣтка на тази 1287 год. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр). Означената сума отъ 22350 гроша се брои и внесе въ Дупнишкото ковчежничество, за смѣтка на Рилския монастирь отъ сарафина Хаимъ, комуто се издаде настоящия врѣменень записъ.

Сумата 22,350 гроша се брои въ ковчежничеството въ звонкови смѣсени монети и ние я получихме напълно. 17 день отъ мѣсеца Кянони-Сани 1288 год. отъ егира (17 Януарий 1872).

Каймакаминъ: контролеръ-ковчежникъ:
(М. П.) Абдулахъ.

21.

УСЛОВЕНЪ ЗАПИСЪ

(контрактъ).

12 Шубатъ 1286 година отъ егира (12 Февруарий 1871 г. отъ Р. Хр.).

№ на томъ 4.

№ 89.

Хлѣбопекарница една, лежаща близо до моста на „шивачитѣ № 2.“

Както става явно отъ настоящия записъ, чийто брой 89 е означенъ по-горѣ, монахътъ отъ Рилския монастирь отецъ Аркадий притежава единъ дукянъ (фурна), лежащъ въ махалата „Грън-

чарска". Съсѣдитѣ на този дукянъ сѫ: отъ една страна — рѣката „Джерманъ", а отъ друга страна — „воденичниятъ аркъ". Ступанинътъ отецъ Аркадий въ присѫтствието на поржчителитѣ, чиито имена тукъ долу се написватъ, даде тоя свой дукянъ подъ наемъ за година, именно за тази 1286 г. отъ егира, начевайки отъ първия день на мѣсецъ Октомврий (Кас кмъ) до свършъка на цѣлата година, на хлѣбарина Ранко Спасевъ за 250 гроша годишно. На свършъка на годишния срокъ, наемателътъ Ранко се задължава да възвърне наетия отъ него дукянъ въ такова положение, въ каквото той се намира по настоящемъ. Условията на тоя контрактъ се приеха отъ двѣтѣ контрактующи страни, съ задължение, че строго ще ги изпълняватъ съгласно съ сключения контрактъ. При това явява се, че наемателътъ се задължава да изпълнява задълженията си по наема и да не дѣйствува противъ градскитѣ (мѣстни) закони, нито противъ условното, което въ тоя случай ще има сила на законъ. А ако въ случай би се забѣлѣжило, че се дѣйствува противно, то настоящиятъ контрактъ се унищожава и прѣди изтичането на годишния срокъ, може по право да се изкара наемателътъ вънъ отъ тоя дукянъ.

За удостовѣрение на това надлежно се подпечата настоящиятъ условенъ записъ.

12 Шубатъ 1286 г. отъ егира или 12 Февруарий 1871 год. отъ Р. Хр.

Подписъ на наемателя:

Ранко Спасевъ, хлѣбарь.

Имената на поржчителитѣ: (липсуватъ).

Гербова хартия съ цѣна 5 гроша. Словомъ петь гроша.

Резервна клауза на контракта:

Тукъ на това мѣсто се удостовѣрява, че както наемателътъ, а тъй сѫщо и стопанинътъ на тая фурна се задължаватъ взаимнообразно да изпълняватъ точно условията, написани въ настоящия контрактъ.

12 Февруарий 1871 година.

Подп.: Прѣдседатель на Дупнишкия градско-общински съвѣтъ:

(М. П.) Дупнишка градска община.

22.

УСЛОВЕНЪ ЗАПИСЪ

(контрактъ).

29 Нисанъ 1266 година (29 Априлъ 1870 година отъ Р. Хр.).

Томъ № нѣма. № 151.

Дукянъ подъ брой 90, лежащъ въ махалата „Грънчарска".

Както става явно отъ настоящия записъ, чийто брой 151 е означенъ по-горѣ, монахътъ отецъ Теодосий притежава единъ бръснарски дукянъ, лежащъ въ махалата „Грънчарска" въ градъ Дупница. Съсѣдитѣ на този дукянъ сж: отъ една страна — Пенчовиятъ ханъ, отъ друга страна дукянътъ на Илия. Тоя берберски дукянъ се намира около моста на рѣката Джерменъ. Стопанинътъ му отецъ Теодосий въ присжтствието на поржчителя, чието име е по-долу написано, даде тоя дукянъ подъ наемъ за година, именно за тази 1287 г. отъ егира, начевайки отъ първия день на мѣсецъ Априлъ за цѣла една година, за 150 гроша на Зюхрабъ, бенъ Ахмедъ ага, житель отъ махалата Хаджи Синанъ въ градъ Дупница. На свършъка на годишния срокъ, наемателтъ Зюхрабъ се задължава да възвърне наетия отъ него дукянъ въ такова положение, въ каквото се намира по настоящемъ. Условията на тоя контрактъ се приеха и отъ двѣтѣ контрахентни страни, като се задължиха, че ще ги изпълняватъ точно съгласно съ сключения контрактъ. При това явява се, че наемателтъ се обѣща не само да изпълнява задълженията по наема, но и да не дѣйствува противъ градскитѣ (мѣстнитѣ) закони, нито противъ условното, което въ тоя случай има сила на законъ. А ако би се забѣлѣжило, че наемателтъ дѣйствува противно, то настоящиятъ контрактъ да се счита за безсиленъ и прѣди изтичането на годишния срокъ, като наемателтъ се изкара прѣди врѣме навънъ отъ дукяна. За удостовѣрение на това написа се настоящиятъ условенъ записъ и се подпечата.

29 Нисанъ 1286 год. отъ егира (29 Априлъ 1870 година отъ Р. Хр.).

Подп.: Зюхрабъ Ага, бенъ Ахмедъ Ага.

Подписъ на поржчителя: Николчо Бюрекчи.

(М. П.) Николчо.

Гербова хартия цѣна 5 гроша. Словомъ петь гр.

Резервна клауза на контракта:

Тукъ, на това мѣсто се удостовѣрява, че както наемателтъ а тъй сѫщо и стопанинътъ на дукяна взаимообразно се задължаватъ да изпълняватъ условията, изложени въ настоящия контрактъ.

29 Нисанъ 1286 г. отъ егира (29 Априлъ 1870 година отъ Р. Хр.).

Подп.: Прѣдседатель на Дупнишкия градско-общински съвѣтъ.

(М. П.) Дупнишка община.

23.

УСЛОВЕНЪ ЗАПИСЪ.

28 Августъ 1288 г. (28 Августъ 1871 г. отъ Р. Хр.).

Томъ № 5. № 15.

Кѫща, дукянъ, кафене и фурна, лежащи въ махалата „Грънчарска“, въ гр. Дупница. Подъ №. №. 76, 78, 80, 82.

Както става явно отъ настоящия записъ, чийто брой 15 е означенъ по-горѣ, егуменътъ отъ Рилския монастирь отецъ Аркадий притежава емляци, състоящи се отъ една фурна, кафене, дукянъ и кѫща, лежаща въ махалата „Чомлекчи-махалеси“ въ града Дупница. Съсѣдитѣ на тия емляци сѫ: отъ една страна — дюкяньтъ на Налбантъ Вели, а отъ друга — монастирскиятъ дукянъ.

Стопанинътъ на тѣзи имоти, въ присѫтствието на поржчителя, чието име е по-долу написано, даде подъ наемъ за една година, именно за тази 1287 год. отъ егира, начевайки отъ 1 Августъ до свършека на годината, — тоя свой имотъ за 4,200 гроша на ханджията Иванчо Лазаровъ отъ село Падина, живущъ въ сѫщата грънчарска махала въ градъ Дупница. На свършека на годишния срокъ наемателтъ Иванчо се задължава да възвърне наетия отъ него имотъ (фурна, кафене, дукянъ и кѫща), въ такова положение, въ каквото се намира тоя имотъ по настоящемъ. Условията на тоя контрактъ се приеха и отъ двѣтѣ контраренти страни, като се и задължиха, че ще ги изпълняватъ точно съгласно съ духа на тоя контрактъ. Наемателтъ се обѣщава при това не само да изпълнява честно задълженията си, но и

още той е длъженъ да не дѣйствува противъ градскитѣ, сир. мѣстнитѣ закони, нито противъ условното, което въ тоя случай има сила на законъ. Ако би се забѣлѣжило, че наемательтъ дѣйствува противно, то настоящиятъ контрактъ да се счита за невалиденъ и може да се наруши и прѣди изтичането на годишния срокъ. Въ такъвъ случай наемательтъ може да се изкара чрѣзъ властьта на вънъ отъ имота и прѣди изтичането на срока.

За удостовѣрение на това се написа настоящиятъ условенъ записъ и се подпечата.

28 день отъ мѣсецъ Августъ 1287 г. отъ егира, (28 Августъ 1871 год. сл. Р. Хр.).

Подписъ на наемателя: Иванчо Лазаровъ.

Гербова хартия съ цѣна 5 гроша, словомъ петь гроша.

Резервна клауза на контракта е тая: Тукъ на това мѣсто се удостовѣрява, че както наемательтъ, а тъй сѫщо и стопанинътъ на имота, взаимнообразно се задължаватъ да изпълняватъ условията, изложени въ настоящия контрактъ.

Подписъ: прѣдседатель на Дупнишкия градско общински съвѣтъ

(М. П.) Дупниш. градска община.

24.

ЗАПИСЪ.

17 Мартъ 1287 год. отъ егира (17 Мартъ 1871 год. слѣдъ Р. Хр.).

Тоя актъ се издаде на Рилскитѣ монаси.

За смѣсено жито (кутли) кила: гроша $1432\frac{1}{2}$
А всѣко кило е оцѣнено по гроша $13\frac{1}{2}$

Всичката сума възлиза на гр.: 19,338 и 30 пари.

Овесъ кутли 984 всѣки кутелъ
по 4 гроша и 20 пари 984
4.5

— 4,428 гроша

Всичката сума възлиза на гроша: 23,766 и 30 пари

Тази сума (23,766 гр. и 30 пари) ще се изплаща на слѣднитѣ три срока, а именно:

1) На 17 Априлъ 1289 г. (1873 г. Р. Хр.) гроша 7,922 30 пари.
2) На 17 Май 1289 г. ег: (1873 г. Р. Х. гроша 7,922
3) На 17 Юний 1289 г. ег. (1873 г. Р. Х.) гроша 7,922

Всичко гроша 23,766 30 пари.

Да се напише и издаде настоящиятъ условенъ актъ, причината е слѣдната:

За смѣтка на Рилския монастирь ние купихме и получихме отъ правителственитѣ десетъчни храни, които като десетъкъ бѣха се събирали отъ населението на Дупнишката каза за 1288 година отъ егира (1871 год. сл. Р. Хр.) слѣдното количество кутли жито:

1) $1432^{1}|_{2}$ кутли смѣсено жито, оцѣнено всѣки кутелъ по $13^{1}|_{2}$ гроша;

2) 984 кутли (кила) овѣсъ. оцѣненъ кутела по $4^{1}|_{2}$ гроша.

Обща стойность на тѣзи храни възлиза на сума 23,766 гроша и 30 пара.

Тази сума ние я дължимъ на правителството и се задължаваме въ единъ срокъ отъ 91 день, начевайли отъ 17 Мартъ тази 1290 година до 17 Юний сѣщата година, да я изплатимъ напълно Изплащането на тази сума ще става въ звонкови османски монети, на които цѣнитѣ сж точно опрѣдѣлени и ще се внасятъ въ правителственото мѣстно ковчежничество. За удостовѣрение на това, написваме и издаваме настоящия условенъ записъ, който го прѣдаваме на правителството.

17 Мартъ 1289 год. отъ егира (1873 г. отъ Р. Хр.).

Подп. Отецъ Никифоръ, егуменъ на Рилския мотастирь.

25.

ЗАПИСЪ НА СЪХРАНЕНИЕ.

За гроша 500 въ злато.

18 Мартъ 1289 (18 Мартъ 1873 г.)

№ на тефтеря: № на журнала: 73.

(М. П.)

Такса на тѣхъ 4 гроша и 20 пари

Егуменътъ на Рилския мънастиръ въ една мешинена кесия, въ която е имало златни монети отъ 500 петстотинъ гроша, е

внесълъ въ Дупнишката телеграфопощенска станция, за да се прѣдадатъ на Димитръ Гешевъ.

Управлението на пощата, съгласно съ пощенския законъ, прие припадающата се такса за прѣнасянето на тая сума, а имено: четири гроша и двадесеть пари. За удостовѣрение на това, издава се на вносителя настоящиятъ записъ.

18 мартъ 1289 г. отъ егира (18 мартъ 1873 г. сл. Р. Хр.).

(М. П.) Дупнишко телеграфопощенско управление.

26.
ЗАПИСЪ.

9 Джемази юл-евелъ 1291. (3 Юний 1874 г. Р. Хр.)

№ 50. № 26.

Десетъкътъ „Мактуа“, който се слѣдва да се изплаща за ливадитѣ и нивитѣ, принадлежащи на Рилския монастиръ, Дупнишка каза, за тази 1291 г. отъ егира и за таксата, която трѣбва да се изплати за мѣсецъ Октомврий, се внесе сумата отъ 220 гроша чрѣзъ отецъ Прокопия въ Дупнишкото ковчежничество.

За удосговѣрение на това издава му се настоящиятъ записъ.

Видътъ на паритѣ, броени въ разни звонкови монети 220 гроша.

Получени на 9 Джемази юл-евелъ 1291. (13 юний 1874) сумата 220 гроша.

Каймакамъ:	Контрольоръ:	Ковчежникъ.
(М. П.)	(М. П.)	(М. П.)
Хусейнъ.	Османъ.	Мехмедъ.

27.
ВРѢМЕНЕНЪ ДОКУМЕНТЪ.

19 Кянуни-сани 1291 г. отъ егира (19 Януари 1876 г. Р. Хр.)

За данъка „вергия“ на сума 603 гроша и 30 пари.

Да се напише и издада тоя врѣменъ документъ, причината е слѣднята:

Горѣ означената сума, възлизающа на шестотинъ и три гроша и тридесеть пари, произтича за данъкътъ, „вергия“, които се

изплаща за недвижимитѣ имоти, принадлежащи на Рилския монастиръ. Тази сума напълно ми се брои и изплати, като и азъ напълно я получихъ отъ егумена на Рилския монастиръ — отецъ Кирила. За удостовѣрение на това издава му се тоя привремененъ документъ.

19 Кянон-и-Сзани 1291 г. отъ егира, или 19 Януарий 1876 год. отъ Р. Хр.

Подп: таксилдаръ (бирникъ).

(М. П.) Сулейманъ Нури.

28.

ПРИВРѢМЕННА РАЗПИСКА.

3 Хазиранъ 1292 г. (3 Юний 1876 г. Р. Хр.)

За данъкътъ „вергия" сумата 676 гроша и 28 пари, словомъ 676 гр. и 28 пари.

За право „Мухтарие" сумата 67 гр. и 04 пари

А всичко 748 гр. и 32 пари

Да се напише и издаде тоя врѣменъ документъ, причината е слѣднята:

Горѣ обозначената сума отъ 743 гроша и 32 пари, която правителството изисква като данъкъ за имотитѣ, принадлежащи на Рилския монастиръ за тази 1292 година отъ егира, заедно съ прибавената къмъ нея и сумата, която се слѣдва за право на „Мухтарие", — азъ ги получихъ напълно отъ Мито, който е за мѣстникъ на монаха Хаджи Кешишъ.

За удостовѣрение на това издадохъ му тоя врѣменъ документъ.

3 Хазиранъ 1292 год. отъ егира 3 Юний 1876 год. Р. Хр

(М. П.) Мола Сулейманъ.

29.

ВРѢМЕННА РАЗПИСКА.

1291 г. отъ егира (1875 год. Р. Хр.)

Смѣтка на десетъка отъ селото Самурaново.

Селото Самурaново за тази 1291 год. отъ егира за десетъкътъ си е заплатилъ сумата: за 105 оки ржжъ – 63 гроша. А въ натура сжщото село е изплатило и други петдесеть оки царевица.

1291 г. егира 1875 г.

Подп: таксилдаринъ: Молла-Али.

(М. П.) Молла-Али.

30.

ПРОДАВАТЕЛЕНЪ ЗАПИСЪ.

(безъ дата)

Гората, наречена „Радо-яйлясй“, лежаща въ Рила планина и коятон ие притежаваме, — я продадохме за (8100) осъмъ хиляди и сто гроша. Границитѣ на тая гора сж: гората „Кадийца“, отъ друга — „Юмерджикъ-дереси“; оть третя — рѣката наречена „Илина-Дервентъ-дереси“, коята отива за мѣстностьта „Аю-гиди-ги“; а отъ четвърта страна — гората граничи съ мънастирската рѣка,

Свидѣтелитѣ: Чаушъ Молла Османъ;
Пиянцали Ибрахимъ;
Османъ отъ Згурово;
Халилъ отъ Устово; и др.

Горѣ-означената сума, която тукъ по-горѣ се обозначи, азъ напълно получихъ за продадената ми гора отъ купувача — монахъ отецъ Иосифъ, егуменъ на Рилския монастиръ. За тая гора реченията егуменъ ще изплаща годишно опрѣдѣленъ данъкъ „мактуа“ по 30 гроша.

Повече отъ този данъкъ не се изиска. За удостовѣрение на това издаде му се тоя врѣменен документъ.

Продавачъ: подп: Османъ Ага Ел-Хаджи Хасановъ.

Купувачъ: подп: Отецъ Иосифъ, егуменъ на Рилския монастиръ.

Стареитѣ отъ братството на монастира, сѫ именно: Отецъ Памфилий, който е управителъ на монастиря, отецъ Антимъ, епитропъ на монастиря; отецъ Давидъ; отецъ Кирилъ: отецъ Глигорий; отецъ Мелетий; отецъ Панталеймонъ; отецъ Ксенофонтъ и отецъ Евстатий.

31.

ПРОДАВАТЕЛЕНЪ ЗАПИСЪ.

9 Нисанъ 1296 г. отъ егира (9 Априлъ 1880 г. Р. Хр.

Гербова хартия съ цѣна $7\frac{1}{2}$ гроша, за купуване имотъ съ стойность отъ 10,000—15,000 гроша.

Една гора, извѣстна съ название „Горня Кадийца“, що лежи въ околностьта на Рилския монастирь, въ прѣдѣлитѣ на Българското княжество. Съсѣдитѣ на тази гора сѫ слѣднитѣ: отъ една страна — рѣката, наречена „Умерджикъ“, — отъ друга — „Терзийскиятъ кладенецъ“, отъ третя страна — „Карталица“, а отъ четвърта — монастирски гори:

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната.

Гората която владѣемъ и на която границитѣ и мѣстностьта сѫ обозначени по-горѣ, — днесъ доброволно и съ взаимно съгласие, продадохъ за (80) осъмдесетъ турски лири на Хаимъ Ходжа Мошоновъ, житель отъ гр. Дупница (България). Срѣщу тази сума купувачетъ на гората ни брои въ прѣдплата (30) тридесетъ турски лири. Останалитѣ (50) педесетъ турски лири за тази гора ще имаме право да ги получиме въ деня, когато изповѣдаме прѣдъ установенитѣ власти продажбата за казаната ни гора, съгласно съ законитѣ и наредбитѣ, що сѫществуватъ въ Българското княжество.

При това ние се задължаваме да приготвимъ безотлагателно всички потрѣбни книжя и документа, които би ни били нужни за да прѣхвърлимъ стопанисването на гората върху речения Хаимъ. Изпълнението на тая формалность за продажбата, (дѣйствията) както издаването на такрира, ще става по слѣдния начинъ: 1) тукъ, сир. въ гр. Дупница, ще опълномощимъ въ рамкитѣ на закона единъ добъръ и честенъ пълномощникъ, който да бѫде приетъ и отъ другата страна (купувачътъ). Пълномощното трѣбва да е завѣрено по надлеженъ редъ отъ страна на правителството. Слѣдъ туй пълномощното ще бѫде завѣрено и потвърдено отъ Австроунгарското консулство въ Сересъ и то въ възможно скоро врѣме. Споредъ това

ние ще можемъ да изпълнимъ задължението си и ще можемъ да прѣхвърлимъ владѣнието на казаната гора върху купувача, реченаго Хаима.

Въ случай, че ние би дѣствували противно на горѣизложенитѣ условия, то ние се задължаваме да приемемъ върху себе си и да изплатимъ безъ прѣкословно всички врѣди и загуби, които би постигнали купувача. Тапийскиятъ ни актъ, съ който ние владѣемъ означената гора, и който се намираше въ ржцѣтѣ ни, — днесъ прѣдадохме на речения Хаимъ. За удостоверение на това даваме му настоящия записъ, подпечатанъ съ собственитѣ ни печати.

9 априлъ 1880 г. сл. Р. Х. (1296 г. ег.)

Подп: Мехмедъ Назифовъ. (М. П.) Мехмедъ.

Подп. Абдуррахманъ Еминъ, пълномощникъ на Акилле Назифова.

(М. П.) Абдуррахманъ.

Подп. Мехмедъ Назифовъ, пълномощникъ на Атидже Назифова.

(Л. П. Мехмедъ.

Ние въ текста на записа сме положили частнитѣ си печати въ качеството на пълномощници на Акиле и Хатидже.

Всички дѣйствия, които ние вършимъ като пълномощници, ще се считатъ като наши дѣйствия и лично ние сме отговорни за това което вършимъ макаръ че ние дѣйствуваме въ името на нашитѣ довѣрители.

Въ случай, че би се появили нѣкои недоразумения и прѣпятствия отъ нашитѣ довѣрители и въ тоя случай би послѣдвали врѣди и загуби на речения Хаимъ — то ние лично се задължаваме да му изплатимъ всичкитѣ обѣщетения и загуби. За удостовѣрение на това се подисваме тукъ на това мѣсто.

Подп: Мехмедъ Назифъ (М. П.) Мехмедъ.

Подп: Абдуррахманъ Еминовъ. М. П. Абдуррахманъ.

Както съдържанието на записа, тъй сжщо и условията, изложени въ него, се прочетоха прѣдъ насъ; ние ги разбрахме напълно, и се задължаваме да ги изпълнимъ. Сумата отъ (30) тридесетъ лири турски, която бѣха взели въ прѣдплата Абдуррахманъ Еминовъ и Мехмедъ Назифовъ, чийто частни печати сж положени отдолу въ записа за тази цѣль, азъ съмъ дѣйствителенъ за тѣхъ гарантъ и поржителъ. За удостовѣрение на това, азъ полагамъ тукъ частния си печатъ.

9 Априлъ 1880 год.

32.

ЗАПИСЪ

за 5 (петь) турски лири златни.

11 Шубатъ 1299 г. отъ егира (11 Февруарий 1883 година отъ Р. Хр.).

Горѣказанитѣ 5 (петь) турски лири златни азъ ги получихъ отъ егумена на Рилския монастирь; а останалитѣ други 9 (деветь) турски лири ще имамъ право да ги получа въ деня, когато издадемъ потрѣбната изповѣдь прѣдъ сѫда (такриръ). Въ случай, че азъ не би могълъ да издамъ нуждниятъ такриръ, то се задължавамъ да повърна надирѣ на отецъ-егумена полученитѣ ми отъ него петь (5) турски лири.

За удостовѣрение на това давамъ на споменатия егуменъ настоящиятъ ми записъ.

11 Февруарий 1883 година.

Подп.: Иллясъ Мехмедъ.

Свидѣтели: Еврейски подписи; Непрочетливи; (?); Георги Величковъ.

ДѢЛЪ XX.

Билети за пѫтуване и носене оржжие.

1.

БИЛЕТЪ ЗА ПѪТУВАНЕ.

25 Ребби-юл-Евель 1187 година отъ егира (5 Юний 1773 г. отъ Р. Хр.).

Монаситѣ-калугери отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, а именно: отецъ Пахоми, отецъ Яковь и отецъ Леонтий днесъ излѣзнаха вънъ отъ монастиря за да пѫтуватъ по казитѣ на Етрополъ, Плѣвенъ и Златица. Прѣзъ пѫтя, по който тѣзи монаси ще пѫтуватъ по селата, махалитѣ и вѫтрѣшностьта на горѣказанитѣ кази, никой нѣма право и не трѣбва да ги закача, напада и заплашва. Затова имъ се издава и настоящето пѫтно тескере за свободно пѫтуване по тѣзи кази. Прочее, съ помощьта Божия тѣзи монаси при пѫтуването си, могатъ и сѫ свободни да изпълняватъ тѣхнитѣ духовно-религиозни обряди. Не се позволява, никому да имъ прави затова каквито и да би било прѣпятствия; а органитѣ на властьта сѫ длъжни да имъ оказватъ всѣкаква помощь и съдѣйствие.

5 Юний 1773 год. отъ Р. Хр.

Подп.: Ел-Хаджи Юсуфъ, войвода на Дупнишката каза.

2.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

за носене оржжие.

1 10 Зилкааде 1202 г. отъ егира (22—31 Юлий 1788 г. отъ Р. Хр.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Позволява се на търговеца-базиргянинъ Игнатий и на слугата му Пенко да носятъ при пжтуването си по разни страни и поради своята търговия оржжие, както и да ѣздятъ коне. Носенето оржжие служи прѣди всичко за личната имъ отбрана, за прѣдпазване на тѣхния животъ и на тѣхната стока. За да не имъ се прѣпятствува отъ никого, било въ ѣзденето на коне, било въ носенето на оржжие, — управлението на Софийския мютеселимъ имъ издава настоящия позволителенъ билетъ.

Първитѣ числа на мѣсецъ Зилкааде, 1202 год. отъ егира (22—31 Юлий 1788 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Мустафа — мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ Мустафа.

3.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

за пжтуване.

5 Ребби-юл-ахжръ 1215 година отъ егира (15 Августъ 1800 г. отъ Р. Хр.).

Тоя билетъ е издаденъ на монаха отъ Рилския монастирь отецъ Теофилъ Ивановъ.

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Монахътъ отецъ Теофилъ Ивановъ по настоящемъ се числи за постояненъ монахъ на Хилендарския монастирь, който лежи въ Солунската каза, въ полуострова „Св. Гора“. Управлението на тоя полуостровъ, съгласно съ императорския бератъ, зависи отъ Оджака на царскитѣ придворни бостанджии.

Поменатиятъ монахъ по свои служебни духовни дѣла желае да пжтува и да обикаля по казитѣ на Пловдивъ, Татаръ-Пазарджикъ и Казанлъкъ, лежащи въ Румелия. Административно-полицейскитѣ началници на градоветѣ, паланкитѣ и селата, прѣзъ които поменатиятъ монахъ ще минава, сж длъжни да му оказватъ съдѣйствие и да не му правятъ никакви спънки и прѣпятствия въ пжтуването му. За тази цѣль се издава на речения монахъ тоя позволителенъ билетъ, който ще му служи за право на неговото пжтуване.

2.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

за носене оржжие.

1 10 Зилкааде 1202 г. отъ егира (22—31 Юлий 1788 г. отъ Р. Хр.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Позволява се на търговеца-базиргянинъ Игнатий и на слугата му Пенко да носятъ при пжтуването си по разни страни и поради своята търговия оржжие, както и да ѣздятъ коне. Носенето оржжие служи прѣди всичко за личната имъ отбрана, за прѣдпазване на тѣхния животъ и на тѣхната стока. За да не имъ се прѣпятствува отъ никого, било въ ѣзденето на коне, било въ носенето на оржжие, — управлението на Софийския мютеселимъ имъ издава настоящия позволителенъ билетъ.

Първитѣ числа на мѣсецъ Зилкааде, 1202 год. отъ егира (22—31 Юлий 1788 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Мустафа — мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ Мустафа.

3.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

за пжтуване.

5 Ребби-юл-ахжръ 1215 година отъ егира (15 Августъ 1800 г. отъ Р. Хр.).

Тоя билетъ е издаденъ на монаха отъ Рилския монастирь отецъ Теофилъ Ивановъ.

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Монахътъ отецъ Теофилъ Ивановъ по настоящемъ се числи за постояненъ монахъ на Хилендарския монастирь, който лежи въ Солунската каза, въ полуострова „Св. Гора“. Управлението на тоя полуостровъ, съгласно съ императорския бератъ, зависи отъ Оджака на царскитѣ придворни бостанджии.

Поменатиятъ монахъ по свои служебни духовни дѣла желае да пжтува и да обикаля по казитѣ на Пловдивъ, Татаръ-Пазарджикъ и Казанлъкъ, лежащи въ Румелия. Административно-полицейскитѣ началници на градоветѣ, паланкитѣ и селата, прѣзъ които поменатиятъ монахъ ще минава, сж длъжни да му оказватъ съдѣйствие и да не му правятъ никакви спънки и прѣпятствия въ пжтуването му. За тази цѣль се издава на речения монахъ тоя позволителенъ билетъ, който ще му служи за право на неговото пжтуване.

Прочее, вие знаейки, че поменатиятъ монахъ отъ Хилендарския монастирь, като пѫтува по горѣозначенитѣ кази, — сте длъжни при идването и завръщането по тѣзи страни, да не му правите никакви спънки и прѣпятствия.

5 Реби-юл-ахжръ 1215 г. отъ егира (15 Августъ 1800 год. отъ Р. Хр.).

Началникъ-управитель на полуострова Айнорось (Св. Гора) Мехмедъ Галибъ.

(М. П.) Мехмедъ Галибъ.

4.

БИЛЕТЪ ЗА ПѪТУВАНЕ

(паспортъ).

18 Шабанъ 1258 г. отъ егира (13 Септемврий 1842 год. отъ Р. Хр.).

Брой 119.

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть — 50 г.,
Ръстъ — високъ,
Брада — сива,
Мустаци — нѣма,
Особни бѣлѣзи — нѣма.

Тефтерь № 71.
310 брой.

Възъ основа на свидѣтелство отъ владиката.

Попечительтъ (егуменътъ) на Рилския монастирь — отецъ Памфилий Стойновъ, житель отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, и поданикъ отомански, днесъ поради правителствена работа, заедно съ двама слуги, ще замине за градъ Кюстендилъ. Гражданскитѣ и другитѣ власти сѫ длъжни не само да не му прѣпятствуватъ въ пѫтуването му, но още и въ случай на нужда тѣ сѫ длъжни да му оказватъ съдѣйствие и помощь. За това му се издава тоя пѫтнишки билетъ.

18 Шабанъ 1258 година отъ егира (13 Септемврий 1842 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Главното управление на административния съвѣтъ въ София.

5.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

15 Ребби-юл-евелъ 1262 г. отъ егира (29 Февруарий 1847 г. Р. Хр.)

Носительтъ на настоящия актъ Георги Илиевъ, пандуринъ, има право и е свободенъ да носи съ себе си оржжие, съгласно съ височайшата царска заповѣдь. Реченията Георги като пандуринъ е свободенъ да бжде въоржженъ и въоржженъ бивайки той ще има право да обикаля по околнитѣ села и мѣста на Рилския монастирь.

За удостовѣрение на това и за да не му се прѣпятствува отъ никого за носенето му оржжие, издава му се настоящиятъ позволителенъ билетъ

15 Ребби-юл-евелъ 1262 год. отъ егира (29 Февруарий 1846 година отъ Р. Хр.).

Подп.: чиновникъ служитель въ Рилския участъкъ: Малла Али.

(М. П.) Молла-Али.

6.

БИЛЕТЪ ЗА ПЖТУВАНЕ

(паспортъ.)

8 Джемази-юл-евелъ 1263 г. (13 Априлъ 1847 год.

№ 73.

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть 35 год.
Ръсть — високъ.
Брада — нѣма.
Мустаци — черни.
Очи — черни.
Особени бѣлѣзи:
Нѣма.

Димо Митровъ по занятие слуга, житель отъ махалата „Чавушъ“ въ гр. Дупница, поданикъ отомански, — днесъ заминава за градъ Самоковъ. Гражданскитѣ полицейски и други власти сж длъжни при пжтуването му не само да не му прѣпятствуватъ, но още, въ случай на нужда, да му оказватъ всѣкаква помощь и съдѣйствие. За това му се издава тоя пжтнишки билетъ.

Взето шесть гроша.
Тефтеря №..

8 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ. 1263 година (13 Априлъ 1847 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Дупнишко полицейско управлени.

Тескерето или билетътъ е издаденъ възъ основа на поржителството на отѣцъ Памфилия.

7.

ПѪТНИШКИ БИЛЕТЪ

(Паспортъ).

24 Шевалъ 1263 г. (24 Септемврий 1847 г. Хр.).

№ 101.

Отличителни черти.
Възрасть—50 год.
Ръсть — високъ.
Брада —побѣлѣла.
Мустаци — побѣлѣли.
Очи — черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Папазътъ (свещеникътъ) Пардо Стефчо Ивановъ, на когото отличителнитѣ черти сѫ написани, поданикъ австроунгарски и родомъ отъ Австрия, — днесъ заминава отъ градъ Видинъ за Цариградъ. Полицейскитѣ, както и другитѣ граждански власти сѫ дължни, при пѫтуването му, не само да не му прѣпятствуватъ, но и още въ случай на нужда, да му оказвать всѣко съдѣйствие и помощь. За това му се издава тоя пѫтнишки билетъ. Градътъ Видинъ и околностьта му сѫ чисти и незаразени отъ епидимически болести.

24 Шевалъ 1263 год. (24 Септемврий 1847 г. Р. Хр.).

(М. П.) Видински съвѣтъ на управлението

Издава се тоя билетъ, възъ основа на паспорта и молбата на Австро-унгарски вицеконсулъ.

На гърба има написани слѣднитѣ бѣлѣжки: Софийската страна, както и Пиротъ сѫ здрави и чисти въ санитарно отношение.

29 Реджебъ 1263 год. .2 Юлий 1847 г. Р. Хр.

(М. П.) Пиротска казалийска управа.

Монастирьтъ Рила и София сѫ здрави въ санитарното отношение.

2 Шабанъ 1263 год. (4 Юлий 1847 г.

(М. П.) Софийско казалийско управление.

8.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ за НОСЕНЕ ОРЖЖИЕ.

20 Кянони-саани 1266 год. (20 Януарий 1850 год. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, върху която се написа позволително за носене орѫжие, съ стойность 30 пари.

Монахътъ отецъ Памфилий Стойчевъ, калугеръ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, е на възрасть 62 години, ръсть срѣденъ, брада побѣлѣла, очи черни.

Горѣпомѣнатиятъ отецъ Памфилий е свободенъ да носи съ себе си слѣдното орѫжие: единъ чифтъ пищови, съ жълто цвѣтенъ кобурлукъ; единъ дълъгъ ножъ съ сребърна дръжка:

Прочее, като му се взе надлежното поръчителство, издава му се, съгласно съ закона за носене орѫжие настоящия особенъ позволителенъ билетъ, за да може да носи съ себе си орѫжие. Този билетъ има сила за една година, начиная отъ 20 Кянони саани 1266 г. отъ егира (20 Януарий 1850 год. отъ Р. Хр.).

Началникъ-Мюдуръ на Дупнишката каза:

(М. П.) Риза.

9.

БИЛЕТЪ ЗА СВОБОДНО ПѫТУВАНЕ.

(Паспортъ).

30 робби-юлъ-евелъ 1267 г. отъ егира (22 януари 1851 г. р. Хр.).

№

Отличителни черти:
възрасть—45 год.
ръстъ—срѣденъ, брада—нѣма,
мустаци—червеникави,
Очи черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Полицейскиятъ стражаръ Дурмишъ Абдуллаховъ, поданикъ отомански, житель на махалата „Хасанъ-войвода“ въ гр. Дупница, днесъ заминава заедно съ монахътъ калугеръ отъ Дупница за Нишъ. Полицейскитѣ и други граждански власти сѫ длъжни, при пѫтуването имъ не само да не имъ прѣпятствуватъ, но още и да имъ оказватъ всѣко съдѣйствие и помощь, въ случай на нужда. Затова имъ се издава настоящиятъ билетъ за пѫтуване.

Тефтеръ №

Взета такса шесть гроша.

30 Ребби-юл-евелъ, 1267 год. (22 януари 1851 год. р. Хр.).

Издаденъ въ гр. Дупница: (М. П.) Дупнишко кцзалийско управление.

Тоя пѫтнишки билетъ се издава възъ основа на поржчителството, издадено отъ имамина и мухтарина на казаната нахия.

На гърба има написано слѣднето: лицето заминава отъ Нишъ за въ родния си градъ.

16 Реб-и-юл-ахжръ, 1267 г. (М. П.) Нишко полицейско управление.

10.
БИЛЕТЪ ЗА СВОБОДНО ПѪТУВАНЕ.
(Паспортъ).

10 рабби-юл-евелъ 1267 г. (22 януарий 1851 г. р. Хр.

№ . . .

Отличителни черти:
възрасть—32 год.
ръстъ—срѣденъ,
брада нѣма,
мустаци—жълтеникави,
очи синн,
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Полицейския стражаръ Мустафа Мехмедовъ, поданикъ отомански, житель отъ с. Перникъ, Кюстендилската каза, — днесъ заедно съ монаха-калугеръ отъ Дупница заминава за Нишъ. Полицейскитѣ и другитѣ граждански власти сѫ длъжни при пѫтуването му не само да не му прѣпятствуватъ, но и още, въ случай на нужда, да му оказватъ всѣко съдѣйствие и помощь. Затова му се издава тоя пѫтнишки билетъ.

Такса взето: шестъ гроша.
Тефтеръ № . . .

30 Реби-юл-евелъ 1261 год., издаденъ отъ градъ Дупница. (22 януари 1851 г.) (М. П.) Дупнишко казалийско управление.

Тоя пѫтнишки билетъ се издава възъ основа на поржчителството, издадено отъ Османъ Чавушъ.

На гърба стои написано: „лицето заминава отъ Нишъ за въ страната си". — 16 Реб-и-юл-ахжръ 1267 год.

(М. П.) Нишко полицейско управление,

№ 11.

ПѢТНИШКИ БИЛЕТЪ.

(Паспортъ).

30 Ребби-юл-гвелъ 1266 г. (22 Януарий 1851 год. р. Фр.)

—■—

№ . . .

Отличителни черти:
възрасть—26 год.
ръстъ—срѣденъ,
брада нѣма,
мустаци—тъмножълти,
очи—сини,
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Димитръ Спасовъ, поданикъ отомански, житель отъ махалата „Пасбанъ“, въ гр. Самоковъ, прислужникъ монахъ, — днесъ, като слуга, заминава отъ Дупница за Нишъ. Административнитѣ полицейски чиновници, както и другитѣ власти сж длъжни, при пѣтуването му, не само да не му прѣпятствуватъ, но и още тѣ да му оказватъ, въ случай на нужда, всѣко съдѣйствие и помощь. Затова му се издава тоя билетъ за свободно пѣтуване.

Такса взета: 6 гроша.
Тефтеръ № . . .

30 Ребби-юл-евелъ, 1267 год., издаденъ въ гр. Дупница. (22 Януарий 1851 г. р. Хр.) (М. П.) Дупнишко казалийско управление.

Тоя пѣтнишки билетъ е издаденъ възъ основа на свидѣтелството, издадено отъ коджа-башията Христо.

На гърба стои написано: лицето си заминава обратно отъ Нишъ за родината си, 15 Ребби-юлъ-ахъръ 1267 г.

(М. П.) Градско полицейско управление въ Нишъ.

№ 12.

ПѢТЕНЪ БИЛЕТЪ

(Паспортъ).

30 Ребби-юл-евелъ 1267 год. (22 Януарий 1851 год. Р. Хр.)

№ . . .

Отличителни черти:
възрасть 62 год.
ръстъ — срѣденъ,
брада — сиволява,
мустаци подобни,
очи черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Монахътъ отецъ Памфилий Стойчевъ, поданикъ отомански, житель отъ Рилския монастиръ, отъ черното християнско духовенство днесъ заминава за своя частна работа отъ града Дупница за въ Нишъ. Полицейскитѣ и другитѣ граждански власти сѫ длъжни при пѣтуването му, не само да не му прѣпятствуватъ, но и още да му оказватъ всѣко съдѣйствие и помощь. За това му се издава тоя пѣтнишки билетъ.

Тефтеръ № . . .
Взето шесть гроша.

30 день Реби-юл-евалъ, 1267 год. (22 януари 1851 год. р. Хр.) Издаденъ отъ града ни (Дупница).

(М. П.) Дупнишко казалийско управление.

Издава се тоя пѣтнишки билетъ, възъ основа на свидѣтелството, издадено отъ коджабашията — Христо.

На гърба е записано: заминава отъ Нишъ за родния си градъ 16 Реби-юл-ахъръ 1267 год.

(М. П.) Нишко полицейско управление.

№ 13.

ГЕРБОВА ХАРТИЯ

за писание на позволителенъ билетъ за носене оржжие.

Цѣна на гербовата хартия
е 30 пари.

28 Сеферъ 1273 г. отъ егира (16 Октомврий 1856 г. отъ Р. Хр.).

Теодосий Пенчовъ отъ Драгалевския монастиръ, Софийско, на когото отличителнитѣ черти сж слѣднитѣ:

Ръстъ ———— срѣденъ.
Брада ———— черна.
Възрасть ———— 45 години.

Името на носителя на настоящия билетъ е отецъ Теодосий, на когото отличителнитѣ черти сж по-горѣ написани. За себесъхранение, позволява му се да носи съ себе си, когато отива по къра (селата) слѣдното оржжие: два чифта пищове, единъ чифтъ кобурлуци, единъ ножъ, една дълга пушка и единъ патрондашъ.

Съгласно съ закона и съобразно съ височайшето царско ираде, взе се отъ реченията Теодосий надлежното поржчителство и слѣдъ това му се издава отъ Софийското полицейско управление настоящия позволителенъ билетъ, съ който му се позволява да бжде въоржженъ съ горнитѣ оржжия въ растояние на една година.

28 день отъ мѣсецъ Сеферъ 1273 г. отъ Егира (16 Октомври 1856 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Софийско полицейско управление.

№ 14.

ПЪТНО ТЕСКЕРЕ

(Паспортъ)

16 Мухаремъ 1274 г. (26 Августъ 1857 год. отъ Р. Хр.).

№ . . .

Отличителни бѣлѣзи :
Възрасть — 30 год.
Ръсть — срѣденъ.
Брада — червеникава.
Очи — черни.
Особени други бѣлѣзи — нѣма.

Тефтеръ брой №...

Огецъ Пантелеймонъ Цвѣтковъ, поданикъ отомански, житель отъ гр. Самоковъ, е пристигналъ отъ Русия и днесъ заминава отъ Цариградъ за родния си градъ. Гражданскитѣ полицейски и други власти сж длъжни, при пжтуването му не само да не му прѣпятствуватъ, но още и, въ случай на нужда, да му указватъ съдѣйствие и помощь. За това му се издаде тоя пжтнишки билетъ.

16 Мухаремъ, 1274 год. (26 Августъ, 1857 г. отъ Р. Хр.).

Взето шесть гроша. (М. П.) Цариградско полицейско управление.

Издава се възъ основа на свидѣтелство, издадено отъ патриаршията.

На гърба (М. П.) Министерство на финанситѣ.

Бѣлѣжка: Заминава отъ Солунъ за родния си градъ.
26 Мухаремъ, сжщата 1274 г.

(М. П.) Солунско полицейско управление.

Градътъ Солунъ и околноститѣ му се намиратъ чисти отъ заразителни болести.
26 Мохаремъ, 1274 г.

(М. П.) Санитарни власти въ Солунъ.

№ 15.

ПѢТНИШКИ БИЛЕТЪ

(Паспортъ)

17 Мухаремъ 1274 г. (27 Августъ 1857 г. отъ Р. Хр.).

№ . . .

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть — 35 год.
Ръстъ — низъкъ.
Брада — черна.
Мустаци — черна.
Очи — черни.
Други особни бѣлѣзи — нѣма.

Такса взета 6 гроша.
Тефтеръ № 107.

Монахътъ отецъ Исайя Ивановъ, духовно лице, поданикъ отоманскиѧ житель отъ Рилскиѧ монастирь — днесъ заминава отъ Св. Гора за Рилскиѧ монастирь. По пѣтя, при пѣтуването си, както полицейскитѣ чиновници, а тъй сѫщо и всички други граждански власти сѫ длъжни не само да не му прѣпятствуватъ, но и още, въ случай на нужда да му указватъ всѣко съдѣйствие и помощь. Затова му се издаде настоящиятъ пѣтнишки билетъ.

17 Мухаремъ 1274 год. (27 Августъ, 1857 г. отъ Р. Хр.).

Замѣстникъ на каймакамина на Св. Гора

(М. П.) Мехмедъ Вехби.

Санитарнитѣ власти въ Солунъ удостовѣряватъ, че околноститѣ на Св. Гора не сѫ заразени отъ нѣкоя епидемична болесть.

19 Мухаремъ 1274 г. (29 Августъ 1857 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Солунски санитарни власти.

Този билетъ за пѣтуване се издава възъ основа увѣдомѣнето на лонджата.

На гърба е написано: „Пристанището „Чай-агзи“ и околноститѣ му въ санитарно отношение сѫ здрави“.

20 Мухаремъ 1274 г.

(М. П.) Ибрахимъ Шерифъ.

Тукъ, на това мѣсто се забѣлѣжва, че официалниятъ печатъ на карантинното управление е изгубенъ, та затова полагамъ и подписвамъ съ частния си печатъ.

(М. П.) Ибрахимъ Шерифъ.

Съ поржчителството на егумена отъ Рилския монастирь отецъ Симеонъ, — позволява се пжтуването на лицето въ Св. Гора.

18 Шевалъ 1274 г.

(М. П.) Дупнишко казалийско управление.

(М. П.) Министерство на Финансиитѣ.

16.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

за носене оржжие.

19 Ребби-юл-евелъ 1274 г. (27 Октомврий 1857 г. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, върху която се написа позволителния билетъ за носене оржжие съ стойность 30 пари.

Янаки Ивановъ, пандуринъ въ Рилския монастиръ, Дупнишка каза, е родомъ отъ селото Стоймиръ, Пиянечка околия, Кюстендилски окржгъ. Той има ржстъ срѣденъ, мустаци жълтеникави, на възрастъ 35 години. Той ходи въоржженъ и носи слѣдното оржжие: единъ пищовъ, единъ ножъ и една дълга пушка.

Християнинътъ Янаки Николовъ, чийто отличителни черти сж описани по-горѣ, има право и е свободенъ да носи съ себе си оржжие: пищовъ, ножъ, нареченъ „коджа-кабзалюбичакъ“ и една дълга пушка. Така въоржженъ той ще има право да ходи и обикаля въ околноститѣ на Рилския монастирь, като за това му се взе, съгласно съ закона, надлежното поржчителство.

Настоящиятъ позволителенъ билетъ ще има валидность за една цѣла година, начевайки отъ 19 Ребби-юл-евелъ 1274 г. отъ егира. Този билетъ му се издава, за да му послужи дѣто и когато му стане потрѣба.

19 Ребби-юл-евелъ 1274 г. отъ егира (27 Октомврий 1857 год. отъ Р. Хр.

Подп.: Началникъ на Дупнишката каза: Мехмедъ Хуршидъ.

(М. П.) Хуршидъ.

17.

БИЛЕТЪ

или

пѫтно тескере, наречено „Паспортъ", за свободно пѫтуване въ Турската империя.

20 Реби-юл-Евелъ 1291 година (26 Августъ 1874 година отъ Р. Хр.).

№ . . .

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть — 28 г.
Ръсть — срѣденъ,
Брада — нѣма,
Мустаци — жълтеникави,
Очи — черни.
Особени бѣлѣзи — нѣма.

№ по тефтера . . .

Християнинътъ, който ще пѫтува, се именува Георги Тодоровъ, по занятие бояджия, житель отъ махалата „Варошъ", Неврокопска каза и отомански поданикъ. По настоящемъ той ще пѫтува отъ градъ Неврокопъ по пѫтя и по направление за Рилския монастирь.

Умоляватъ се мѣстнитѣ власти и др. лица, не само да не му прѣпятствуватъ прѣзъ пѫтя, но и още, въ случай на нужда да му оказватъ всѣко съдѣйствие и покровителство, като за това издава му се настоящето пѫтно тескере.

20 Реби-юл-Евелъ 1291 г. отъ егира (26 Априлий 1874 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Началникъ на финансиитѣ на Неврокопската каза.

Забѣлѣжка. Настоящето тескере се издава възъ основа на поржителството, издадено отъ мухтаритѣ на поменатата махала.

ДѢЛЪ XXI.

Квитанции.

1.
КВИТАНЦИЯ
за харачъ отъ 1261 г. (1845 г. отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

№ 142.

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть — 65 г.,
Ръсть — срѣденъ,
Брада — сива,
Мустаци — сиви,
Очи — черни,
Други особни бѣлѣзи нѣма.

Тефтеръ № ...

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Памфилий Стоименовъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1261 год., е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

(М. П.) Финансово отдѣление на Нишкия вилаетъ, отдѣлъ квитанционенъ.

2.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1261 г. (1845 г. отъ Р. Хр.)

Разредъ II.

№ . . .

Отличителни бѣлѣзи:

Възрасть — 25 г.,
Ръстъ — срѣденъ,
Брада — нѣма,
Мустаци — нѣма,
Очи — черни,
Други отличителни бѣлѣзи нѣма.

Тефтеръ № . . .

Дупнишка каза, Рилски монастирь.

Християнинътъ Петко Стойчевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1261 год., е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

1261 година 1845 год. Р. Хр.

(М. П.) Видински вилаетъ.

(М. П.) Финансово управление на Нишкия вилаетъ, отдѣлъ квитанционенъ.

3.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1262 год. 18.6 г. отъ Р. Хр.)

Разредъ II.

Рубрика № 49.
Брой 1.

Отличителни бѣлѣзи:

Възрасть — 62 г.,
Ръсть — срѣденъ,
Брада — побѣлѣла
Мустаци-побѣлѣли
Очи — черни,
Други особни бѣлѣзи нѣма.

Тефтеръ № 1.

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Памфилий Стойчевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1262 г., е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

2 Джемази-юл-Евелъ 1262 год.

(М. П.) Финансово отдѣление на Нишкия вилаетъ, отдѣлъ квитанционенъ.

4.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1262 год. отъ егира (1846 год. отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

№ ...

Отличителни бѣлѣзи.
Възрасть—35 год.
Ръсть — срѣденъ
Брада — червеникава.
Мустаци — червеникави.
Очи — черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ Хаджи Раде Колевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1262 год. е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ.

За това му се издава настоящаща квитанция.

1 Джемази-юл-евелъ 1262 год. отъ егира, (1846 год. отъ Р. Хр.).

Тефтеренъ №...

(М. П.) Финансово отдѣление на Нишкия виляетъ, отдѣлъ квитанционенъ.

5.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1263 г. отъ егира (1847 г. отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

№ 37.

Отличителни бѣлѣзи:

Възрасть—52 год.

Ръсть, — срѣденъ.

Брада — сивобѣла.

Мустаци сивобѣли.

Очи черни

Други особени бѣлѣзе нѣма.

Рилскиятъ монастирь, Дупнишка каза.

Монахътъ Памфилий Стойчевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1263 година, е изплащалъ сумата за него на надлежния чиновникъ.

За това му се издава настоящата квитанция.

1263 година.

Тефтеренъ №...

(М. П.) Самоковски санджакъ, Мухасилъкъ, отдѣлъ квитанционенъ.

6.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1263 год. отъ егира (1847 год отъ Р. Хр.)

Разредъ II.

Рубрика № 58.

Отличителни бѣлѣзи.
Възрасть 23 год.
Ръсть — срѣденъ.
Брада нѣма.
Мустаци наболи.
Очи черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ Стоянъ Пейчовъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1263 година, е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ,

За това му се издава настоящата квитанция.

1263 год. (1847 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № ...

(М. П.) Самоковски санджакъ, (Мухасилъкъ), отдѣлъ квитанционенъ.

7.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1263 год. отъ егира (1847 год. отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

Рубрика № 10.
брой 1

Отличителни бѣлѣзи:
Възрастъ 39 год.
Ръстъ срѣденъ.
Брада черна
Мустаци черни.
Очи черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Гервасий Стояновъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1263 год., е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

1263 година. (1847 г. Р. Хр.)

Тефтеръ №...

(М. П.) Самоковски санджакъ, Мухасилъкъ, отдѣлъ квитанционенъ.

8.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1264 год. отъ егира 1848 год. отъ Р. Хр.).

Разредъ II — 30 гроша

Отличителни бѣлѣзи.
Възрасть 40 год.
Ръсть срѣденъ
Брада черна.
Мустаци черни.
Очи черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Гервасий Стояновъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1264 год., е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

1264 год. (1848 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № ...

(М. П.) Самоковски санджакъ, Мухасиллъкъ, отдѣлъ квитанционенъ.

9.

КВИТАНЦИЯ.

За харачъ отъ 1264 год. отъ егира 1848 год, отъ Р. Хр. разредъ II — 30 гроша.

Рубрика № 44 Брой 1

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть—63 год.
Ръсть — срѣденъ,
Брада — сива,
Мустаци — сиви,
Очи — черни,
Други особни бѣлѣзи нѣма.

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Памфилий Стойчевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1264 год. е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

1264 год.

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасимллъкъ), отдѣлъ квитанционенъ.

10.

КВИТАНЦИЯ.

За харачъ отъ 1264 год. отъ егира (1848 год. отъ Р. Хр) разредъ II — 30 гроша.

Рубрика № 1 брой 57.

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть 25 год.
Ръсть — срѣденъ,
Брада — нѣма,
Мустаци — наболи
Очи — черни,
Други особни бѣлѣзи нѣма.

Рилски монастиръ, Дупнишка каза.

Християнинътъ Стоянъ Пейчовъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1264 год., е изплатилъ за него на надлежния чиновникъ.

За това му се издава настоящата квитанция. —

1264 год.

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасиллякъ), отдѣлъ квитанционенъ.

11.

КВИТАНЦИЯ.

За харачъ отъ 1265 год. отъ егира 1849 год. отъ Р. Хр.

разредъ II — 30 гроша.

№ 1.

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть—58 год.
Ръсть — срѣденъ,
Брада — нѣма,
Мустаци — посивѣли,
Очи — черни,
Други особни бѣлѣзи: — нѣма.

Рилски монастиръ, Дупнишка каза.

Християнинътъ мекяреджи Алексо Пешевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1265 год., е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ.

За това му се издава настоящата квитанция.

1265 год. (1849 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, „Мухасилякъ“[1]), отдѣлъ квитанционенъ.

[1]) Подъ думата „мухасилякъ“ се разбира онзи санджакъ, берийтѣ отъ който принадлѣжатъ като допълнение на санджакъ-бея (управителя-паша), който управлява другъ санджакъ. Тъй напр. Солунски санджакъ билъ възложенъ на нѣкой си Ибрахимъ бей; на послѣдния, като мухасилякъ, му се възлага допълнително и санджака Кюстендилъ, и се ползува отъ беритѣ и данъцитѣ, плащани отъ санджака.

12.

КВИТАНЦИЯ.

За харачъ отъ 1265 год. отъ егира 1849 год отъ Р. Хр.

разредъ II — 30 гроша.

№ . . .

Отличителни бѣлѣзи.
Възрасть - 65 год.
Ръстъ — срѣденъ
Брада — посивѣла
Мустаци — посивѣли,
Очи — черни
Други особни бѣлѣзи нѣма.

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Памфилий Стойчевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1265 г. е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

1265 г. (1849 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасиллъкъ), отдѣлъ квитанционенъ.

13.

КВИТАНЦИЯ

За харачъ отъ 1265 год. отъ егира 1849 год. отъ Р. Хр.

разредъ II — 30 гроша.

Рубрика №
Брой

Отличителни бѣлѣзи:
Възрасть—34 год.
Ръсть — срѣденъ
брада — червеникава.
Мустаци — сиви
Очи, — черни
Други особни бѣлѣзи нѣма

Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ Раде Колевъ. обложенъ съ законенъ харачъ за 1265 год., е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

1265 год. 1849 г. Р. Хр.

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасилъкъ), отдѣлъ квитанционенъ.

14.
УДОСТОВѢРЕНИЕ.

На името на рилскитѣ монаси сж записани 8 егрека и 2 чекрька (чаркове) данькъ 34 гроша.
Рилскиятъ монастиръ плаша годишно *Мактуа* 205 „
На името на рилскитѣ монаси сж записани още други 3 егрека — данька имъ е: 12 „
Всичко 11 егрека и 2 чекърка 251 „

За данька на единадесеть егрека и два чекърка, които сж мой имоть и които се намиратъ въ планината *Рила*, завѣщана отъ Гази Мустафа паша, погребанъ въ градъ Гейбузъ (Мала Азия), — получихъ за 1265 год. (1849 год. отъ Р. Хр.) припадащето ми се право като „егрекъ-ресуми“ горната сума двѣста и петдесеть и единъ грошъ. По тая причина издавамъ настоящето си удостовѣрение.

Прѣкупвачъ (мюлтезиманъ) на ресумитѣ въ Самоковъ.
Димитраки (М. П.)

15
КВИТАНЦИЯ
за харчъ отъ 1266 год. отъ егира 1850 год. отъ Р. Хр.

Резредъ II 30 гроша.

Рубрика №... Брой 1. Рилски монастиръ, Дупнишка каза.

Отличителни бѣлѣзи:

възрасть—23 год.
ръстъ—срѣденъ,
брада—нѣма,
мустаци—едва наболи,
други особени бѣлѣзи нѣма.

Християнинътъ Цвѣтко Петковъ, обложенъ съ законенъ харчъ за 1266 год., е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. Затова му се издава настоящата квитанция.

1266 год. (1850 г. Р. Хр.)

Тефтеръ №...
(М. П. Самоковски санджакъ, (мухасиллякъ), отдѣлъ квитанционенъ.

16.

КВИТАНЦИЯ.

за харачъ отъ 1266 год. отъ егира 1850 г. сл. Р. Хр.

Разредъ II — 30 гроша.

Рубрика № 45. Брой 1. Рилски монастиръ, Дупнишка каза.

Отличителни бѣлѣзи:
възрасть—49 год.
ръстъ—срѣденъ,
брада—посивѣла,
мустаци—посивѣли,
очи—черни,
други особни бѣлѣзи нѣма.

Християннътъ отецъ Аврамъ Ивановъ, обложенъ съ законенъ харчъ за 1266 г. отъ егира, е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ.

За това му се издава настоящата квитанция.

1266 г. егира. (1850 г. Р. Хр.)

Тефтеръ №...

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасиллжкъ,) отдѣлъ квитанционенъ.

№ 17.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1266 год. отъ егира 1850 г. сл. Р. Хр.

Разредъ II — 30 гроша.

Рубрика брой 12. Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Отличителни бѣлѣзи:
възрасть—42 год.
ръсте—срѣденъ,
брада—нѣма,
мустеци—червеникави,
други особни бѣлѣзи: — нѣма.

Християнинътъ Коста Гължбовъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1266 год. егира, е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ. За това му се издава настоящата квитанция.

1266 год. (1850 г. Р. Хр.).

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасиллжкъ) отдѣлъ квитанционенъ.

№ 18.
КВИТАНЦИЯ
за харачъ отъ 1266 год. отъ егира (1850 год. отъ Р. Хр.)
Разредъ II — 30 гроша.

Рубрика № 45 .Брой 2. Рилски монастиръ, дупнишка каза.

Отличителни бѣлѣзи:
възрастъ—29 год.
ръстъ—срѣденъ
брада—едва набола
мустаци сжщо—наболи,
Очи—черни,
други особни бѣлѣзи: нѣма.

Християнинътъ отецъ Григорий Божанъ Николовъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1266 г. отъ егира, е изплатилъ за него на надлежния чиновникъ. Затова му се издава настоящата квитанция.

1266 год.

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасиллжкъ), отдѣлъ квитанционевъ.

№ 19.
КВИТАНЦИЯ

За сума 253 гроша, произходна отъ данъка „егрекъ-ресуми" за тази 1281 год. отъ егира. Тази сума напълно се брой и получи въ държавното Самоковско ковчежничество отъ монаситѣ въ Рилския монастиръ.

За удостовѣрение на това издава имъ се тоя приврѣменъ документъ.

Броятъ на егрецитѣ е: $63^1/_4$ по 4 (четири) гроша всѣки егрекъ = 253 гроша данъкъ. Сумата на тоя данъкъ отъ 253 гроша се получи напълно.

9 Кянон-и-евелъ, 1261 год. егира 9 Декемврий 1865 г Р. Хр.

Мюдуръ на Самоковската каза.

(М. П.) Халилъ.

Секретарь на управлението по отчетността: Мехмедъ Зия.

Ковчежникъ: (М. П.) Иванъ х. Тоневъ.

№ 20.
КВИТАНЦИЯ.

Самоковското държавно ковчежничество издава тоя врѣменъ документъ, въ удостовѣрение на това, че сумата за данъка „егрекъ ресуми“ за тази 1286 год. отъ егира, състоящъ се отъ двѣстѣ и петдесеть и петь гроша, се получи напълно въ това ковчежничество отъ монаситѣ на Рилския монастиръ.

28 Шубатъ 1285 год. отъ егира 28 Февруарий 1870 год. отъ Р. Рр.

Данъкътъ за егрецитѣ годишно възлиза на 255 гроша. Тази тума се получи напълно и въ брой въ Самоковското държавно ковчежничество.

Полп. каймакамъ на Самоковската каза: (М. П.)
Хасанъ Мустафовъ.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Ковчежникъ: (М. П.) Иванъ х. Тоневъ.

21.
КВИТАНЦИЯ

Издадено отъ ковчежничеството въ Самоковъ за броенитѣ чрѣзъ чорбаджи Христо 251 грошъ за данъка „егрекъ ресуми“[1]) съ който билъ обложенъ Рилскиятъ монастирь за 1287 година (1870 — 71 година).

Монаситѣ отъ Рилския монастирь сж плащали	46 гроша.
Рилскиятъ монастирь е плащалъ „муката“[2])	205 гроша.
Всичко	251 грошъ.

словомъ двѣстѣ и педесеть и единъ грошъ
9 Януарий 1871 година (1287 год.

Ковчежникъ: Г. В. (М. П.).
Ковчежникъ: Мехмедъ Зиа (М П.)
Ковчежникъ: Есаипъ Ахмедъ Хамди (М. П.).

---

1) Егрекъ -Ресуми е данъкъ, който се изплащалъ за егрецитѣ.

2) Мактуа или муката е право да се взема опрѣдѣлена годишна сума отъ монастира за притежание отъ негона егреци. Бѣлѣж. на прѣводача.

22.

КВИТАНЦИЯ.

Откупътъ на дъсетъка за 1288 год. отъ егира възлиза на сума . . . . . 3,875 гроша.
Откупътъ на десетъка за 1289 г. отъ егира 3,875 гроша.
Всичко 7,750 гроша

Отъ десетъка за 1287 г. отъ егира 5,060 гроша
Отъ „ „ 1288 „ „ „ 3865 „
8,935 гроша
3,875 „
12,810 „
3,875 „
8,935 гроша.

Данъкъ за 1287 г. отъ ег. 507 гроша
„ „ 1288 г. „ „ 581 „ 20 пари.
„ „ 1289 г. „ „ 300 „
1388 гроша 20 „
1388 гроша 20 пари
7564 гроша 20 пари

8935 гроша
1388 „ 20 пари
7546 гроша 20 пари.

23.

КВИТАНЦИЯ

Срѣщу десетъкътъ на село Самураново за смѣтка на 1290 година отъ егира и срѣщу стойностьта за 41 кола сѣно се получи напълно сумата отъ 307 гроша и 20 пари отъ монаситѣ на монастирския метохъ.

Въ удостовѣрение на това ние имъ издадохме тоя врѣменъ документъ.

27 Септемврий 1874 год. отъ Р. Хр.

(М. П.)

24.
КВИТАНЦИЯ

Посрѣдствомъ Сюлейманъ ефенди и за смѣтка на монаха отецъ Кирила се внесе и брои въ звонкови чисти монети въ Дупнишкото държавно ковчежничество сумата двѣстѣ и двадесеть гроша. Тази сума е за изплащане срочния вносъ (таксидътъ) за мѣсецъ Септемврий за опрѣдѣления десетъкъ на Рилския монастирь, Дупнишка каза, и за смѣтка на 1291 год. отъ егира (1875 год. отъ Р. Хр).

За удостовѣрение на това издава му се тоя врѣменень документъ.

Въ чисти звонкови монети се внесоха гроша двѣстѣ и двадесеть. Тѣ се броиха на 31 Августъ 1875 година.

Каймакамъ на Дупнишката каза: (М. П.) Халиль.

Контролеръ: (М. П. Османъ.

Ковчежникъ: (М. П.) Мехмедъ.

25.
КВИТАНЦИЯ

за 70 коли сѣно отъ десетъка, по 7½ гроша колата. Всичко 522 гроша, словомъ петстотинъ и двадесеть и два гроша.

За смѣтка на 1291 година отъ егира десетъкътъ отъ сѣното, който възлиза на сумата 525 гроша, ние напълно и въ брой получихме тая сума отъ монаситѣ на Рилския монастирь.

2 Ил-юлъ 1291 год. отъ егира (2 Септемврий 1875 год.

Подп.: таксилдаринъ (бирникъ).

(М. П.) Мехмедъ Еминъ.

26.
КВИТАНЦИЯ.

Долуобозначената сума отъ двѣстѣ и двадесеть гроша се внесе въ Дупнишкото държавно ковчежничество отъ отецъ Прокопия и се получи напълно за смѣтка на срочния вносъ за мѣ-

сецъ Октомврий отъ десетъка за 1221 година на Рилския монастирь.

Срочниятъ вносъ е 220 гроша.

Тази сума се брои и се получи напълно.

27 Октомврий 1875 година.

Каймакамъ: Халилъ, на Дупнишката каза.

Контрольоръ: (М. П.) Османъ.

Ковчежникъ: (М. П.) Мехмедъ.

27.

КВИТАНЦИЯ.

Стойностьта отъ храни съ опрѣдѣлени цѣни се получи въ брой . . . . . 1440 гроша.

Въ готови пари „нагдие“ по правителственъ курсъ се получиха . . . . . 207 гроша.

1440 гроша.

Словомъ хиляда четиристотинъ и четирисеть гроша.

Горѣозначената сума отъ хиляда четиристотинъ и четиресеть гроша, произходящи отъ десетъка за 1291 г. отъ егира, се получи напълно отъ монаситѣ, живущи въ метоха на Рилския монастирь.

За удостовѣрение на това издава имъ се тоя врѣменъ документъ.

1 Ноемврий 1875 год. отъ Р. Хр.

Подп.: Таксилдаръ (М. П.) Исмаилъ.

28.

КВИТАНЦИЯ
за 613 гроша и 24 пари.

Монаситѣ отъ метоха въ Дупница сж броили за смѣтка на тази 1294 г. отъ егира горѣобозначената сума — шестотинъ и тринайсеть

гроша и двайсеть и четири пари (613 гроша и 24 пари) въ ковчежничеството на Дупнишкото акцизно управление.

За удостовѣрение на това, издава имъ се тоя приврѣменень документъ.

10 Тешрини-саани 1292 г. отъ егира (10 Ноември 1876 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ковчежникъ на Дупнишкото акцизно управление.

(М. П.) Хасанъ Шевки.

ДѢЛЪ XXII.

Разписки.

1.

РАЗПИСКА

за 3,000 гроша, словомъ три хиляди гроша.

За да се напише настоящата разписка, причината е слѣдната:

Рилскиятъ монастирь дължи на хазната за данъка „джизие“ три хиляди гроша на правителствената хазна, и то като данъкъ, опрѣдѣленъ подъ название „мактуа“.

За настоящата 1257 година отъ егира срѣщу тоя данъкъ се получиха въ Дупнишкото ковчежничество словомъ три хиляди гроша. Тия пари се получиха посрѣдствомъ попъ Янаки отъ „Вароша“ за смѣтка на Рилския монастирь.

За удостовѣрение на това, издаде се настоящата врѣменна и подпечатана разписка.

16 день отъ мѣсецъ Шабанъ 1257 г. отъ егира (22 Септемврий 1841 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Сюлейманъ.

№ 2.

РАЗПИСКА

(Илму хаберъ)

За 145 кутли ръжь по 4 гроша = 580 гр.
За 85 кутли пшеница по 6 гроша = 210 гр.
180 кутли жито — сума . . 790 гр.

Получихме сумата отъ 790 гроша за стойностьта на 180 кутли жито пшеница и ръжь отъ израилтянина Дави Аврамовъ.

За удостовѣрение на това, издаваме му настоящата разписка.

17 Джемази-юл-ахжрь 1258 г. егира (15 Юлий 1842).

(М. П.) Ес-саидъ Исмаилъ Хакки.

№ 3.

РАЗПИСКА

Отъ монаситѣ на Рилския монастирь сж получени 3,000 гроша, словомъ три хиляди гроша.

За да се напише тая разписка, причината е слѣдната:

За данъка „джизие“, съ който сж обложени монаситѣ отъ Рилския манастирь, за смѣтка на 1259 год. отъ егира, получихъ отъ Рилския монастирь, чрѣзъ сина на Аврамъ Робенъ, сумата 3,000 гроша.

За удостовѣрение на това, издава му се настоящата разписка.

14 Ребби-юл-евелъ 1259 година егира (2 Априлъ 1843).

(М. П.) Сюлейманъ.

№ 4.

РАЗПИСКА

Жителитѣ монаси отъ Рилския монастирь, за смѣтка на миналитѣ 1273 и 1274 години, както и за текущата 1275 година, сж заплатили данъка за „егрекъ-ресуми“ сумата отъ 615 гроша. Тази сума се брои въ Самоковското държавно ковчежничество за смѣтка на монаситѣ отъ Чорбаджи Захария.

За удостовѣрение на това, както и на обстоятелството, че Рилскиятъ монастирь има $51^{1}|_{4}$ егреци, за които годишниятъ данъкъ се плаща отъ 205 гроша, а за 3 години = 615 гроша, издава се настоящата врѣменна разписка.

18 Кянони-евелъ 1275 г. отъ егира (18 Декемврий 1859 г. слѣдъ Р. Хр.).

(М. П.) Ес-Саидъ Халилъ.

№ 5.

РАЗПИСКА

за данъка „егрекъ-ресуми“, съ който нѣкои отъ монаситѣ на Рилския монастирь биле обложени да плащатъ на правителството за годинитѣ: 1273, 1274 и 1275.

Чорбаджи Захари за смѣтка на Рилския монастирь е внелъ и броилъ въ Самоковското държавно ковчежничество сумата сто и тридесетъ и осемь гроша за данъкъ „егрекъ-ресуми“, който нѣкои монаси отъ Рилския монастирь сж дължили на хазната за годинитѣ: 1273, 1274 и 1275 отъ егира (1578. 1858, 1859 г. Р. Хр.).

Егреци на брой сж били $11^{1}|_{2}$. За всѣки единъ егрекъ се плащало годишенъ данъкъ по 12 гроша. Всичко 138 гроша.

№ по регистра 46.

Получени словомъ сто тридесетъ и осемь гроша.

17 Кянони-евелъ 1275 г. (18 Декемврий 1859 г. Р. Хр.).

(М. П.) Ес-саидъ Мехмедъ.

(П. М.) Ес-саидъ Халилъ.

6.

РАЗПИСКА.

Монаситѣ отъ Рилския монастирь сж заплатили за слѣднитѣ години данъка „егрекъ-ресуми“, а именно за:

1272 г. егира (1856 г. Р. Хр.) за	$11^{1}|_{2}$	егрека — сумата	46	гроша
1276 г. егира (1860 г. Р. Хр.) за	$11^{1}|_{2}$	„ — „	46	„
1277 г. егира (1761 г. Р. Хр.) за	$11^{1}|_{2}$	„ — „	46	„
И за 1278 г. егира (1862 г. Р. Хр. за	$11^{1}|_{2}$	„ — „	46	„
		всичко внесено	184	гроша

Словомъ (184 гроша) сто и осемдесетъ и четири гроша монаситѣ отъ Рилския монастирь сѫ внесли въ Самоковското държавно ковчежничество чрѣзъ Чорбаджи Христа.

За удостовѣрение на това издаде се настоящата квитанция —днесъ, 8 Шубатъ 1278 г. егира (8 Февруарий 1862 г. Р. Хр.)

Ковчежникъ: Х. Иванъ Х. Тоневъ. Мюдюръ на Самоковска каза (М. П.) Ес-сайд-Халилъ.

7.

РАЗПИСКА.

Рилскиятъ монастирь е плащалъ всѣка година данъкъ „егрекъ—ресуми", като данъкъ опрѣдѣленъ — „мактуа". Рилскитѣ монаси сѫ изплатили тоя данъкъ, за слѣднитѣ четири години, въ сума (820) осемстотинъ и двайсетъ гроша. Тази сума, за смѣтка на монастиря, е броена въ Самоковското ковчежничество отъ самоковеца Христо Чорбаджи.

За удостовѣрение на това се издава настоящиятъ „иль мухаберъ".

Всички егреци сѫ били $51^{1}/_{4}$, като за всѣки егрекъ се плащало по 4 гроша, а всичката сума възлизала на 205 гроша. Тъй:

За 1272 г. етира (1856 г. сл. Р. Хр.)—	гроша	205.
За 1276 г. егира (1860 г. сл. Р. Хр.) —	„	205.
За 1277 г. егира (1861 г. сл. Р. Хр.) —	„	205.
За 1278 г. егира (1862 г. сл. Р. Хр.)—	„	205.
	всичко	820.

Словомъ осемстотинъ и двайсетъ гроша получиха се въ Самоковската хазна.

8 Шубатъ 1278 год. (8 Февруарий 1862 г.)

(М. П.) Х. Иванъ Х. Тоневъ.

(М. П.) Мюдюринъ на Самоковската каза: Ес-садъ Халилъ.

8.

РАЗПИСКА.

Рилскиятъ монастирь, както и синоветѣ на монаха „Сопушли-Мавро Кешишъ", сѫ заплатили за долу-означенитѣ години данъка, наречень „егрекъ-ресуми", който възлиза на сумата двѣстѣ

седемдесеть и единъ грошъ. Тази сума е изплатена въ Самоковското държавно ковчежничество, за смѣтка на монаситѣ отъ Рилския монастирь, отъ Чорбаджи Христо Сребърниковъ. За удостовѣрение на това се издава и настоящиятъ привремененъ актъ.

51 егрекъ сж принадлежали на Рилския монастирь; за тѣхъ се слѣдвало да се изплати за текущата 1863 година, като „мактуа", 205 гроша.

$8^1/_2$ егрека сж принадлежали на монаситѣ отъ Рилския монастирь, и данъкътъ за сжщата година възлиза на сума 34 гроша.

3 егрека сж принадлежали сжщо на монаситѣ отъ речения монастирь. а данъкътъ за тѣхъ за 1863 г. възлизалъ на 12 гроша.

1 егрекъ, принадлежащъ на синоветѣ на Мавро Кешишъ, чийто данъкъ за 5 години, включително и 1863 г. възлиза на 20 гроша. Тия 5 години сж слѣднитѣ:

За 1856	година	(1272 г. егира) —	гроша 4.
За 1860	„	(1276 г. егира) —	„ 4.
За 1861	„	(1277 г. егира) —	„ 4.
За 1862	„	(1278 г. егира) —	„ 4.
За 1863	„	(1279 г. егира) —	„ 4.

всичко 20 гроша.

17 Кянони Саани 1279 г. отъ егира (17 Януарий 1863 год.)

Самоковски ковчежникъ: (М. П.) х. Иванъ Х. Тоневъ.

Самоковски мюдуринъ (М. П.) Ес-Саидъ Халилъ.

№ 9.

РАЗПИСКА.

Данъкъ за $62^3/_4$ егреци = 251 грошъ.

Монаситѣ отъ Рилския монастирь броиха, за смѣтка на настоящата 1866 година, въ Самоковскдто държавно ковчежничество за данъка „яйлъкъ-ресуми" сумата двѣстѣ петдесеть и единъ грошъ.

За удостовѣрение на това, издава имъ се настоящата разписка.

18 Тешрини-евелъ 1282 г. отъ егира.
(18 Октомврий 1866 година).

Ковчежникъ: (М. П.) х. Иванъ х. Тоневъ.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ на Самоковската каза: (М. П.) Халилъ.

№ 10.

РАЗПИСКА.

Монаситѣ отъ Рилския монастирь сж заплатили за текущата 1868 година данъка, подъ название „яйлъкъ-ресуми“, възлизащъ на сума 251 гроша (двѣстѣ петдесеть и единъ грошъ). Тази сума отъ двѣстѣ петдесеть и единъ грошъ е годишниятъ данъкъ на 62 и $^{3}/_{4}$ егреци, които лежатъ въ Рилската планина, и се брои въ Самоковското държавно ковчежничество.

За удостовѣрение на това издава се настоящита врѣменна разписка.

Получени въ ковчежничеството 261 грошъ (словомъ двѣстѣ петдесеть и единъ грошъ).

22 Шубатъ 1283 год.
(22 Февруарий 1857 година).

Ковчежникъ: (М. П.) Иванъ х. Тоневъ.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ на Самоковската каза: Халилъ. (М. П.)

№ 11.

РАЗПИСКА.

Синоветѣ нн монаха, наречень „Сопушлий-Мавро-Кешишъ“, били обложени съ четири гроша за данъкъ „егрекъ-ресуми“, за смѣтка на 1867 година.

Тази сума отъ 4 гроша тѣ сж я броили въ Самоковското държавно ковчежничество.

За удостовѣрение на това издава имъ се настоящиятъ „илмухаберъ“.

Гроша четири (4).

Получиха се четири гроша въ ковчежничеството.

22 Шубатъ 1283 г. (22 Февруарий, 1867 година).

Ковчежникъ: (М. П.) Зафираки.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ на Самоковската каза: (М. П.) Халилъ.

№ 12.
РАЗПИСКА

Егреци $63^{3}/_{4}$ въ Рилската планина, принадлежащи на Рилския монастирь.

Годишниятъ имъ данъкъ възлиза на сума 255 гроша.

Данъкътъ „егрекъ-ресуми“ за настоящата 1868 година възлиза на сумата 255 гроша.

Днесъ тази сума се изплати въ Самоковското държавно съкровище за смѣтка на Рилския монастирь отъ самоковеца Чорбаджи Христо.

За удостовѣрение на това, издава се настоящата врѣменна разписка.

12 Януарий 1869 година. Сумата отъ 255 гроша за „егрекъ-ресуми“ се получи въ ковчежничеството.

11 Шевалъ 1285 г. егира. (14 Януарий 1869 г.)

Ковчежникъ: (М. П.) Х. Иванъ Х. Тоневъ.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

За каймакамъ на Самоковската каза: (М. П). Абдулъ-Рахманъ.

№ 13.
РАЗПИСКА.

Издава се настоящата разписка отъ Самоковското държавно ковчежничество въ удостовѣрение на това, че данъкътъ „егрекъ-ресуми“ за $63^{3}/_{4}$ егреци, които се намиратъ въ планината Рила, за тая 1286 г. егира (1870 г. Р. Хр.) — слѣдва да се плати въ хазната 255 гроша отъ Рилския монастирь.

Означената сума отъ 255 гроша, съ която тѣзи егреци бѣха обложени, се изплати напълно.

28 Шубатъ 1286 г. отъ егира. (28 Февруарий 1871 година).

Ковчежникъ: (М. П.) Г. В.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Замѣстникъ каймакамъ: (М. П.) Хюсеинъ Мехмедъ.

14.

РАЗПИСКА.

Рилскиятъ монастирь, както и синоветѣ на монаха „Сопушлú-мавро-кешишъ“, за текущата 1872 година сж обложени съ данъка „егрекъ-ресуми“, за $63^{3}|_{4}$ егреци на сума 255 гроша.

Тази сума, за смѣтка на споменатитѣ данъкоплатци, се изплати въ Самоковското държавно ковчежничество отъ чорбаджи Христо Сребърниковъ.

За удостовѣрение на това, издава се настоящия „иль-мухаберъ“.

Сумата бѣ броена въ разни звонкови монети.

1	егрекъ =	4 гроша,	принадлежащъ на синоветѣ на „Сопушли-Мавро-Кешишъ“.
$8^{1}|_{2}$	егреци =	34 гроша,	принадлежащи на монаситѣ отъ Рилския монастирь.
3	егреци =	12 гроша,	принадлежащи сжщо на споменатитѣ монаси.
51	егреци =	205 гроша,	за които Рилскиятъ монастирь като „мактуа“ изплаща.

Всички сж: $63^{1}|_{2}$ егреци = 255 гроша.

Словомъ двѣстѣ и петдесеть и петь гроша сж получени въ ковчежничеството.

23 Кянони-Саани 1288 г. (23 Януарий 1872 година).

Ковчежникъ: (М. П.) Зафираки.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ: (М. П.) Ес-Садъ Ахмедъ Хамди.

15.

РАЗПИСКА.

Данъкътъ „егрекъ-ресумú“, който трѣба да се събира и изплаща отъ стопанитѣ на горитѣ (пазбищата), лежащи въ Рила планина, за тази 1289 год. отъ егира, или 1873 г. сл. Р.Хр. възлиза на сума 255 гроша. Тази сума отъ двѣстѣ и петдесеть и петь гроша е внесена и броена въ Самоковското държавно ковчежничество отъ Георгия.

За удостовѣрение на това издаде се отъ ковчежничеството настоящата разписка. Ето имената на лицата-монаси, които притежаватъ горитѣ (егрецитѣ):

1.	Синоветѣ на Сопушли-Мавро-Кешишъ	4 гр.
2.	Монаситѣ отъ Рилския монастиръ	12 гр.
3.	Сѫщо монаситѣ отъ Рилския монастирь . . .	34 гр.
4.	Самъ Рилскиятъ монастирь като „муката“. . .	205 гр.
	Всичко	255 гр.

Словомъ двѣстѣ петдесеть и петь гроша сѫ получени въ ковчежничеството.

12 Кянони-саани 1289 г. (12 Януарий 1874 г. Р. Хр.)

Ковчежникъ: (М. П.) Зафираки.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ: (М. П.) Мехмедъ Хулюси.

16.

РАЗПИСКА.

Годишенъ абонаментъ за турско-българския вѣстникъ, нареченъ „Туна Вилаети Газетаси“, № 347.

(Полученъ абонаментъ на тоя вѣстникъ за една година).

Получи се абонамента за една година на вѣстника „Туна“ за тази 1290 г. отъ егира, начевайки отъ първи Мартъ до края на Февруарий идущата година — гроша 70. Тази сума се получи отъ монаситѣ на Рилския монастирь въ града Дупница.

1 Мартъ 1290 г. отъ егира (1 Мартъ 1874 г. отъ Р. Хр.). (М. П.) Редакция на вѣстника.

17.

РАЗПИСКА.

Да се напише тази врѣменна разписка, причината е слѣдната:

Давамъ настоящата разписка на игумена на Рилския монастирь отецъ Кесария, за удостовѣрение на това, че за тази 1290

г. отъ егира, на мене, Юнусъ Он-Башы — заптие, сж броени 332 гр. за данъкътъ на монастирскитѣ имоти.

22 Май 1290 г. отъ егира (22 Май 1874 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Заптие Он-Башисй, Юнусъ.

(М. П.) Юнусъ.

18.

РАЗПИСКА.

За 96½ кутли ечемикъ по 15 гроша всѣки кутелъ на сума гроша . . . . . 1447 ½ гр.
54 кутли овесъ, всѣки кутелъ по 10½ гр. . 567 гр.

Всичко 2014 ½ гр.

Горѣозначената сума, която възлиза на двѣ хиляди и четиринадесеть гроша и двайсеть пари ми се брои напълно.

За удостовѣрение на това, издавамъ настоящия врѣменъ документъ.

3 Кянони-евелъ 1290 г. (3 Декемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Хамидъ Ага.

(М. П.) Абдулъ Хамидъ.

№ 19

РАЗПИСКА

(безъ дата)

Получихъ отъ страна на егумена на Рилския монастиръ гроша 2,500, словомъ двѣ хиляди и петстотинъ гроша, като наемна стойность на планината.

За да се напише тая разписка, причината е тая:

Получихъ напълно горѣ-означената сума 2,500 гроша отъ замѣстника на игумена на монастиря отецъ Теодосия.

За удостовѣрение на това, даваме му настоящата разписка.

(Нѣма дата).

Подписъ на получителя: Хасанъ Ага, синъ на Мемишъ Ага.

(М. П.) Хасанъ.

Свидѣтели: Ибрахимъ ефенди, синъ на Вейселъ Заимъ.

№ 20

РАЗПИСКА

(безъ дата)

За пари, които съмъ получавалъ отъ монаситѣ на Рилския манастиръ, дадени срѣщу стойностьта на моя дѣлъ, който ми се припада отъ планината Рила.

Получихъ сумата 1250 гроша, словомъ хиляда двѣстѣ и петдесеть гроша.

За да се напише настоящата разписка, причината е слѣдната:

Горѣ-означената сума отъ хиляда двѣстѣ и петдесеть гроща, която се припадаше на моя дѣль отъ Рилската планина, получихъ отъ намѣстника на игумена на Рилския монастирь монаха отець Теодосия.

За удостовѣрение на това, издавамъ настоящата врѣменна разписка.

(Под.) Али Ага махдумй — Хамидъ.

Свидѣтели: Синъть на Вейселъ Заима, Ибрахимъ ефенди, живущъ въ Самоковъ.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ

ДѢЛЪ XXIII.

Разни.

1.

Прѣводъ отъ еврейски.

Приехъ отъ монахъ Памфилия, срѣщу откупа на десетъка въ селата Мурсалево и Падино, напълно сумата 8390 — осемь хиляди, триста и деветдесеть гроша, курсъ правителственъ.

1264 г. егира (1847 год. р. хр.).

(М. П.) Давидъ Ешкенази.

Прѣводъ: по диктовката на Аврамъ Бенарой,

Д. Ихчиевъ.

2.

УДОСТОВѢРЕНИЕ.

Давамъ настоящето удостовѣрение въ това, че моята собствена сабя, която съ мои собствени пари бѣхъ я купилъ, я подарявамъ доброволно на лицето, името на което е обозначено въ текста на тоя записъ. Реченатa сабя не е никакъ правителственъ имотъ. А за да не може никой да му прѣпятствува въ носенето на̀ тази сабя, подарявамъ му я, за да бѫде пълна негова собственость.

15 Ил-юлъ 1279 г. отъ егира (15 Септемврий 1862 г. Р. Хр.)

Подп.: юз[illegible]-башия въ 2-ия ескадронъ на драгунитѣ

подп.: Вронски.

(М. П.) Вронски.

(М. П.) Залша.

Азъ, Вронски, въ качеството си на юзбашия въ 2-ия ескадронъ отъ 2 драгунски полкъ, заявявамъ, че доброволно подарихъ на отецъ Теодосия моята собствена сабя. За да не може никой да му прѣпятствува, азъ издадохъ на речения отецъ-монахъ тоя ми приврѣменень документъ.

7 Февруарий 1862 год. Р. Хр.

Юзбашия: (М. П.) Вронски.

3.

БѢЛѢЖКА.

Ние, дервиши отъ сектата *бекташи*, а именно: подписанитѣ Хаджи Хасанъ Махсенъ Деде и Мустафа Камберъ (неговъ ученикъ), които сме родомъ и двамата отъ Цариградъ, дойдохме и посѣтихме монастирьтъ Св. Иванъ Рилски („Сари-Салтжкъ бабаи"[1]). Бѣхме любезно приети.

21 Мартъ 1863 год. (1279 год. отъ егира).

Хаджи Махсенъ Деде.

Мустафа дервишъ.

4.

(М. П.) АКЦИЗНО ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ

или Аманетъ — джелилей — русуматъ.

Томъ № 1. Листъ № 49-

Дупнишкото акцизно управление лежи подъ вѣдомството на Дунавската акцизна дирекция, която води парочно дѣлата за питиетата.

Една бъчва, пълна съ вино отъ 2750 оки, отъ което по право на закона се спада, като фира 200 оки.

Остава 2550 оки чисто.

Ракия въ едно бурило пълно отъ 275 оки.

Попъ Исаия Мутафовъ отъ градъ Дупница, Софийски санджакъ, е изработилъ за тази 1288 година отъ егира 2550 оки

1) „Сари Салтжкъ бабаи" буквално ще рече непорочнятъ и блѣдожълтъ светецъ, т. е. монастирьтъ на тоя светецъ. Б. Пр.

вино и 275 оки ракия. Акцизното право, което слѣдва да се заплати на правителството на 100 десеть за виното и ракията, които за сега се пазятъ въ дома на притежателя, ще се събере постепенно докато всички тѣзи пития се разпродадатъ и консумиратъ. Това мито ще се отбѣлѣзва на гърба на този листъ (сергия), която за удостовѣрение му се издава. 7 Тешрини-евелъ 1288 год. отъ егира.

(7 Октомврий 1872 год. отъ Р. Хр.

5.
СВИДѢТЕЛСТВО.

Гербова хартия съ цѣна 1 грошъ

Гората, наречена „Кючукъ-Карийца“, лежи въ Рилската планина, при съсѣди: горигѣ-яйлъци на Али-Сердаръ, на Али Бойкемь, Сладово и рѣката.

Да се напише това свидѣтелство, причината е слѣдната:

Редифъ и Арифъ и сестра имъ Хайрие Едхемови, които живѣятъ въ гр. Джумая, махала „Джами-кебиръ“, владѣятъ и притежаватъ съ тапийски актъ $^3/_5$ (три пети части) отъ гората, наречена „Кючукъ-Карийце, намираща се въ планината Рила, която е завѣщана отъ Гази Мустафа паша. Притежателитѣ на тѣзи $^3/_5$ части продадоха ги за 2,500 грошa на монаситѣ отъ Рилския монастиръ, а именно: отецъ Дорогей, отецъ Методий и отецъ Харитонъ. На послѣднитѣ, за да се издаде тапийски актъ, дава имъ се настоящето свидѣтелство, за да го прѣдставятъ на надлежния чиновникъ. 1 Юлий 1873 година. (1 Темузъ 1289).

Мюхтаръ (М. П.) I степенъ мюхтаръ на махалата „Джами-Кебиръ“ въ гр. Джумая.

Членъ-съвѣтникъ (М. П.) Ибрахимъ.

Членъ-съвѣтникъ (М. П.) Ахмедъ.

6.
ГЕРБОВА ХАРТИЯ СЪ ЦѢНА 1 ГРОШЪ.

До господина Дупнишкия каймакаминъ.

Съ прѣдписание отъ господина мютесарифина на Софийския санджакъ, което ви пристигна прѣзъ настоящето лето, ви бѣ съоб-

щено, че нѣкои чиновници отъ тамъ сж били командировани съ мисия, за да проучатъ на самото мѣсто въпроса за всичкитѣ земи и имоти на Рилския монастирь. Тоя въпросъ бѣ добрѣ проученъ и съставенитѣ по него тефтери, книжа и други актове бѣха конфиденциялно прѣдставени, заедно съ мазбатата, въ централното управление на санджака. По усмотрението на това управление управительтъ-мютесарифъ назначи по тоя въпросъ особна комисия, която повторно и щателно да изучи въпроса и да му докладва.

Отъ изслѣдванията, които се направиха по това дѣло, се установи факта, че всички зависещи отъ монастиря имущества, изключително отъ онѣзи, на които данъкътъ е опростенъ и независимо отъ имотитѣ, за които има царски ферманъ и худуднамета, — сж били само петь кжса ливади и четири кжса ниви. Тѣзи ливади и ниви по-прѣди били записани въ тефтеря и се казвало, че се е плащало за тѣхъ десетъкъ. Десетъчнияѣ данъкъ за годината 1287 година отъ егира (1871 год. Р. Хр.) се плащалъ на правителството, и сумата възлизала е на 507 гроша. Данъкътъ по десетъка за 1288 година отъ егира (1872 год. Р. Хр.) възлизалъ на сума 581 грошъ и 20 пари. А за 1289 г. егира (1873 год. Р. Хр.) данъкътъ по десетъка билъ намаленъ на 300 гроша. Слѣдователно, общата сума за данъка по десетъка за тѣзи три години възлизаше на 1388 гроша и 20 пари. Тази сума се изплати отъ паритѣ ни 8935 гроша, които бѣхме депозирали за тази цѣль въ Дупнишкото ковчежничество. А останалитѣ наши пари отъ 7,546 гроша, които стоятъ дори и досега въ поменатото ковчежничество, не ни сж повърнати обратно.

Явно става, обаче, че търсената по-прѣди отъ насъ сума за десетъкъ отъ 3,875 гроша за 1289 год. егира, се търсеше очевидно по погрѣшка. Това е констатирано и отъ протокола на комисията, както и отъ мазбатата, която е приключена тукъ, и която бѣ проводена до негово Високо-прѣвъзходителство, мютесарифъ паша, за усмотрение. Прочее, като направите и отъ ваша страна надлежното издирване по тази станала неволна погрѣшка, осмѣляваме се да прѣдставимъ на Ваше Благородие настоящата ни молба, за да я прѣпратите при рапортъ до Негово Високо-прѣвъзходителство мютесарифина въ София за надлежно разпореждане.

Заповѣдь и повеление зависи отъ Ваше Благородие.

23 Мартъ 1290 г. егира (1874 г. Р. Хр.)

Подп. пълномощникъ на Рилския монастрь: Бохоръ.

Подп. пълномощникъ на Рилския монастирь Захари Х. Гюровъ.

7.
ЗАКОНЪ

Безъ дата.

Едно малко пространство земя още отъ старо врѣме е било собствено притежание на монастиря, именуванъ „Рилски“. Въ врѣме, когато страната бѣ завоевана отъ исляма, на монастиря за този кѫтъ земя, билъ издаденъ направо на монастиря особенъ височайши царски крѣпостенъ актъ, нареченъ „мюлк-намей-хумаюнъ“ за право на притежание. Съгласно съ тоя султански крѣпостенъ актъ тази монастирска мѣстность била освободена отъ десетъкъ и като свободна е била тя записана и въ новия правителственъ тефтеръ. За мѣста и земи отъ подобна категория тапии не сѫ се издавали, нито пъкъ за тѣхъ се получавало нѣкакъвъ данъкъ или десетъкъ. Но за онѣзи земи, които още отъ старо врѣме сѫ била стопанисвани отъ частни земевладѣлци, данъкъ и десетъкъ сѫ плащали. Ако тѣзи земи отсетнѣ сѫ били стопанисвани отъ монаси, — тѣзи земи не могатъ да се считатъ за собственость на монастиря, защото тѣ могатъ да се даватъ на владѣние само съ право на тапия.

Въ стария законъ се говори, че ако едно лице, което притежава земя, би посадилъ върху нея, съ позволението на чиновника, неплодородни дървета и тази земя би се образувала гора, — то въ такъвъ случай, стопанинътъ на земята става и пълненъ стопанинъ на посаденитѣ дървета. Надъ тѣзи мѣста той, стопанинътъ, има пълно и неограничено право да отсича дърветата и да ги изкоренява отъ корень. Но ако другъ нѣкой външенъ човѣкъ би ги отсѣкълъ, то правителството забранява и поисква отъ чуждото лице, което би ги отсѣкло, стойностьта имъ, като обезщетение. Тѣзи залѣсени мѣстности, като най-приятни земи, се прѣдпочитатъ изобщо отъ другитѣ земи, защото тѣ се различаватъ отъ другитѣ обикновени земи. Въ замѣна на десетъкъ, правителството получава отъ тѣхъ умѣренъ наемъ за почвата и тоя наемъ се опрѣдѣля отдѣлно.

Освѣнъ общественитѣ планини и гори, както и частнитѣ общественни лѣсове и джбрави, които се притежаватъ отъ селскитѣ общини, — всички други частни гори, притежавани изцѣло или на части отъ бащи, дѣди и прѣдѣди и за които гори се е доказало, че дърветата имъ сѫ посадени съ човѣшка рѫка, — могатъ да се владѣятъ и притежаватъ съ права на тапия. Дърветата въ тѣхъ могатъ да се сѣкатъ само отъ стопанитѣ имъ. Въ случай, че друго нѣкое външно лице би искало да отсѣче тѣзи дървета, чиновникътъ може да му забрани. Но дърветата веднъжъ отсѣчени, стойностьта по оцѣнение се взима за въ полза на правителството. А за самата мѣстность, тоесть за поземелната почва, правителството получава единъ умѣренъ десетъкъ въ видъ на наемъ за земята.

Формалноститѣ, които трѣба да се съблюдаватъ спрѣмо тоя родъ гора, сж почти еднакви съ ония формалности, които се прилагатъ и къмъ другитѣ земи.

Всѣко лице, вънъ отъ частнитѣ гори и лѣсове, които отъ старо врѣме сж били владѣни отъ частни лица, може и е свободно да сѣче, както дърва за горене, така и дърва за строителенъ материялъ отъ всички обществени гори и планини. Обаче тѣзи общи и правителствени гори и планини не може никой да ги владѣе и нито като стопанинъ да се намѣсва въ тѣхъ. Десетъкъ отъ тѣзи гори и планини не се получава, нито за отсѣченитѣ тамъ дървета, нито пъкъ данъкъ се взима. Отъ сѣното, което тамъ се произвежда, десетъкъ се получава.

Независимо отъ това, никой нѣма право да отдѣля отъ тѣзи обществени и правителствени гори и планини извѣстно пространство мѣсто, съ цѣль за залѣсяване и за да се образува тамъ самостоятелна, или дружествена гора. Защото чиновникътъ по земитѣ не може да издава на никого тапия за право на притежаване. Сжщо и земи, които отъ старо врѣме сж били привързани къмъ единъ монастирь и чиятa зависимостъ е вписана въ управлението на императорската дефтерхана, — то и такива земи не могатъ да се владѣятъ съ право на тапия, нито би могли тѣ да се купуватъ и продаватъ. Ако обаче има земи, които отъ старо врѣме сж били владѣяни съ тапия, то тѣзи земи по-сетнѣ, по единъ лесенъ способъ сж могли да прѣминатъ въ ржцѣтѣ на монаситѣ и би се привързали къмъ монастиря, въ такъвъ случай послѣдниятъ има право да ги владѣе безъ да се приспособяватъ къмъ него онѣзи формалности, които се практикуватъ изобщо къмъ всички други земи, които сж отъ категорията на „ерази мири“.

Послѣднитѣ, както се каза по-горѣ, могатъ да се владѣятъ и съ право на тапия, съгласно съ постановленията на чл. чл. 29, 30, 104 и 122 отъ закона за земитѣ.

8.
ПЪЛНОМОЩНО.

Гербова хартия съ цѣна 10 гроша.

Гербътъ на Османската империя, положенъ на чело на тоя частенъ актъ.

Съ общо генерално пълномощно ние, долуподписанитѣ, опълномощаваме за нашъ генераленъ пълномощникъ Дупнишкия житель чорбаджи Васе Мазниковъ да продава и отчуждава на появилитѣ се купци земитѣ и недвижимитѣ имоти, които сж прѣ-

минали намъ въ наслѣдство отъ майка ни, и намиращи се въ гр. Дупница и Дупнишката каза, въ прѣдѣлитѣ на Българското княжество: да получава паричната имъ стойность; да издава на купувачитѣ тапийски актове; а въ случай на нужда да има право да прѣопълномощава отъ страната си друго лице. За удостовѣрение на това, издаваме му настоящето пълномощно, което да се уважава и да е въ сила въ всичкитѣ държавни учрѣждения.

23 Шубатъ 1296 г. (23 Февруарий 1881 година).

Дупничанецъ:	Дупничанка:
Бекиръ Ага Зааде.	дъщеря на Бекиръ Ага
(М. П.) Османъ	(М. П.) Вехибе Ханъмъ.

Удостовѣряваме, че подписитѣ и печатитѣ, положени отдолу въ настоящето пълномощно сж на Дупничанитѣ Османъ ефенди и Вехибе Ханъмъ, и че тѣ отъ своя страна сж опълномощили Дупнишкия житель чорбаджи Васе Мазниковъ, за да продава и отчуждава имотитѣ, които тѣ по наслѣдство притежаватъ.

23 Февруарий 1881 година.

(М. П.) Ебу-Бекиръ. (М. П.) Яшаръ Али.

(М. П.) Мехмедъ Фаикъ.

Удостовѣрява се съ печата на съвѣта, че Дупнишкитѣ жители Османъ ефенди и Вехибе Ханъмъ сж опълномощили отъ своя страна чорбаджи Васе Мазниковъ, за да продава недвижимитѣ имъ имоти, лежащи въ района на гр. Дупница, както и да извършва други разни пълномощнически дѣйствия и формалности, споредъ както това се засвидѣтелствува отъ горѣ подписалитѣ се лица.

23 Февруарий 1 81 година.

(М. П.) Сѣрски меджлиси-идаре.

№ 61. Потвърдява се печатътъ на Сѣрския междлиси-идаре.

Сѣресъ, 16 Мартъ 1881 г.

Управляющи Австро-унгарското кралско вицеконсулство:
А. Хаджи Димовъ. (М. П.) — на сжщото консулато.

Видѣно за завѣряване печата на Сѣрското вице-консулство, положенъ по-горѣ.

София, 10 Май (н. с.) 1881 година.

За Австро-унгарски дипломатически агентъ и генераленъ консулъ въ България: (М. П.) на консулатото, Лютероти.

Прието 4 лв. такса. № 247.

Видѣно въ Министерството на Външнитѣ дѣла и изповѣданията за утвърждение подлинността на печата, подъ брой 98 на дипломатическото агентство и генерално консулство на Австро-Унгария и подписа на г-на Лютероти, почетенъ вице-консулъ.

София, 30 Априлъ 1881 година.

Главенъ секретарь: Алекс. Людскановъ.

(М. П.) на министерството.

9.

ПРѢВОДЪ

отъ закона за земитѣ, наречень „Ерази-канон-наамеси".

(Отъ Дестура. — Безъ дата).

Членъ 122. Земи, които още отъ старо врѣме били привързани на единъ монастирь и чиято зависимость е била записана въ управлението на Дефтерханата, то такивато земи не могатъ да се владѣятъ съ право на тапия, нито да се купуватъ и продаватъ. Обаче, ако тѣзи мѣста още отъ старо врѣме сж били притежавани съ право на тапия и сегнѣ служебно прѣминали въ ржцѣтѣ на монаситѣ, то могатъ ли подобни земи да зависятъ отъ монастиря и да се владѣятъ безъ право на тапия? — Отговоръ: къмъ тѣзи земи се приспособяватъ онѣзи формалности, които се практикуватъ и по отношение на другитѣ мирийски земи. Слѣдователно, тѣзи земи могатъ да се владѣятъ, както и по-прѣди, съ право на тапия.





УКАЗАТЕЛЬ.

(Цифритѣ тукъ означаватъ страници).

I. Имена на султани.

Абдулъ Азисъ 193, 199, 604, 605, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640.

Абдулъ Меджидъ 129, 138, 140, 141, 142, 144, 145, 157, 169, 170, 173, 181, 189, 191, 213.

Абдулъ Хамидъ I 74, 77, 79, 81, 83, 85, 88, 90, 92.

Ахмедъ I 22.

Ахмедъ III 3, 31, 33.

Баязидъ I Илдъръмъ 11, 13.

Баязидъ II 5, 6.

Ибрахимъ 24, 25.

Махмудъ I 35, 36, 38, 40, 42, 46, 47, 50, 53.

Махмудъ II 101, 103, 104, 105, 108, 115, 117, 118, 121, 122, 124, 126, 128.

Мехмедъ I (Мохамедъ Челеби) 11, 13.

Мехмедъ II (Мохамедъ II Фатихъ) 677.

Мехмедъ IV 27, 29.

Мурадъ I (Худа вендигяръ) 66, 149, 677.

Мурадъ III 20.

Мустафа III 58, 61, 64, 66. 68, 70, 72.

Омаръ, арабски халифъ 1.

Орханъ 677.

Османъ III 55, 57.

Селимъ I 9, 11, 12, 13.

Селимъ II 17, 18.

Селимъ III 95, 97, 98.

Сюлейманъ I 12, 14, 15, 16, 237, 239.

II. Имена на везири и валии.

Ахмедъ Митхадъ паша, валия на Нишкия вилаетъ 193, 199.

Ахмедъ Расимъ паша, валия на Дунавския вилаетъ 705.

Даудъ паша, великъ везиръ 485.

Зейнелъ Абединъ паша, санджакъ бей на Нишкия вилаетъ 293, 309, 691.

Кара Мустафа паша = Гаази Мустафа паша, великъ везиръ 6, 7, 19, 27, 29, 35, 50, 53, 55, 57, 59, 60, 62, 65, 80, 82, 99, 218, 222, 224, 255, 257, 259, 266, 295, 335, 336, 348, 350, 364, 417, 418, 419, 421, 422, 424, 461, 462, 463, 467, 469, 471, 472, 473, 476, 478, 498, 499, 500, 501, 540, 549, 569, 589, 600, 602, 603, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 641, 680, 683.

Махмудъ Недимъ паша, великъ везиръ 311.

Мехмедъ паша, великъ везиръ 227.

Мустафа Найли паша, великъ везиръ 302, 303.

Хюсеинъ паша, валия на Видинската область 145, 157, 291, 292.

III. Имена на патриарси и митрополити.

Авксентий, митрополитъ на Херцеговина, Велесъ и Дураццо 128, 129, 130, 173, 174, 181, 182, 191, 192, 430, 431.

Атанасий Константиновъ, замѣстникъ на Неврокопския митрополитъ 453.

Генадий, митрополитъ на Дураццо 192.

Герасимъ, патриархъ на Ипекъ 324, 325.

Германъ, Цариградски вселенски патриархъ 189.

Григорий, Цариградски вселенски патриархъ 129.

Иоаникий, патриархъ на Ипекъ 38.

Иоасафъ, митрополитъ на Самоковъ и Дупница 324, 325.

Неофитъ, Аласонски митрополитъ 125.

Серафимъ, митрополитъ на Сараево (Босна) 260, 261.

Серафимъ, замѣстникъ-митрополитъ на санджака Келисъ (Босна) 262, 263.

Теоклитъ, Велешки митрополитъ 173, 174.

IV. Имена на игумени и монаси.

(Еднаквитѣ имена тукъ не винаги принадлежатъ на едни и сжщи лица).

Авелъ, рилски монахъ 247.

Авксентий, рилски монахъ 6, 247, 323, 331.

Аврамъ, рилски монахъ 241, 428, 643, 654.

Аврамъ Ивановъ, рилски монахъ 780.

Агамемнонъ, рилски монахъ 17.

Агапий, рилски монахъ 239, 535, 644, 649.
Агатей, рилски монахъ 247.
Адамъ, рилски монахъ 241, 247.
Амвросий, рилски монахъ 480.
Анастасий, рилски монахъ 241, 247, 331, 647.
Ангеларий, рилски монахъ 728.
Андрей, рилски монахъ 332.
Антимъ, рилски монахъ 476, 643, 680, 749.
Антимъ Ангеловъ, рилски монахъ 652.
Антимъ Андреевъ, рилски монахъ 350.
Антоний, рилски монахъ 645, 646.
Аркадий, рилски монахъ 247, 587, 653, 740, 743.
Арсений, рилски игуменъ 740.
Арсений, рилски монахъ 239, 241, 247, 253, 337, 350, 412, 413, 431, 717.
Атанасий, рилски монахъ 328, 644, 649.
Божимилъ, рилски монахъ 253.
Борисъ, рилски монахъ 428.
Варрава, рилски монахъ 253.
Варлаамъ, рилски монахъ 239, 241, 247, 428.
Василий, рилски монахъ 21, 239, 241, 247, 253, 337, 477, 680.
Василий, рилски игуменъ 472.
Василий Зиновий, рилски монахъ 247.
Василий Ивановъ, рилски монахъ 708.
Василий Михаиловъ, рилски игуменъ 365, 366.
Венедиктъ, рилски монахъ 6, 247.
Вениаминъ, рилски монахъ 6, 241, 247.
Викентий, рилски монахъ 477.
Висарий, рилски монахъ 472.
Висарионъ, рилски монахъ 462, 476, 477, 680.
Вукадинъ, рилски монахъ 241, 247, 253.
х. Гавраилъ, атонски монахъ 738.
Гавраилъ, рилски игуменъ 553, 559, 560.
Гавраилъ, рилски монахъ 253, 557, 558, 644, 684.
Галатионъ, рилски монахъ 641, 643, 654.
Галатионъ Ивановъ, рилски монахъ 641.
Генадий, рилски монахъ 350.
Георги, рилски монахъ 241, 247, 253.
Георги Гюровъ, рилски монахъ 677.
Герасимъ, рилски игуменъ 506, 509, 523.
Герасимъ, рилски монахъ 21, 241, 247, 253, 370, 378, 644, 649.
Герасимъ Ивановъ, рилски монахъ 373.
Гервасий Стояновъ, рилски монахъ 711, 772, 773.
Григорий, рилски монахъ 239, 322, 342, 606, 647, 749.
Григорий Божанъ Николовъ, рилски монахъ 782.

Давидъ, рилски монахъ 6, 22, 239, 332, 646, 749.
Дамаскинъ, рилски монахъ 644, 649.
Дамянъ, рилски монахъ 247.
Данаилъ, рилски монахъ 22, 241, 247, 253.
Димо кехая, рилски монахъ 577.
Диоклетиянъ, рилски монахъ 577.
Дионисий, рилски монахъ 6.
Дионисий Николаевъ, рилски монахъ 414.
Дионисионъ, атонски монахъ 230.
Доротей, рилски монахъ 643, 654, 803.
Доситей, рилски монахъ 342.

Евстатий, рилски монахъ 241, 749.
Евтимий, рилски монахъ 241, 247, 253, 335, 355.
Евтимий Ангеловъ, рилски монахъ 610.
Елисей, рилски монахъ 650.
Елисей Аритоновъ, рилски монахъ 611.
Елисей Радковъ, рилски монахъ 652.
Елисей Рашковъ, рилски монахъ 610.
Еремия, рилски монахъ 645.
Еротей рилски игуменъ 432, 434.
Еротей, рилски монахъ 645, 650.

Захарий, рилски монахъ 644, 650.
Зиновий, рилски монахъ 372.

Иванъ Василиевъ Константиновъ, рилски монахъ 414, 449, 450.
Иванъ Каменлията, рилски монахъ 738.
Игнатий, рилски игуменъ 497.
Игнатий, рилски монахъ 239, 253, 332, 644, 684.
Иларионъ, рилски монахъ 6, 239, 241, 253, 462.
Иларионъ Стояновъ, рилски монахъ 350.
Иоаникий, рилски игуменъ 462.
Иоаникий, рилски монахъ 241, 647, 698.
Иоанъ, рилски монахъ 6.
Иоасафъ, рилски игуменъ 445, 447, 555, 698.
Иоасафъ, рилски монахъ 6, 385, 388, 389, 691.

Йонисий, рилски монахъ 6.

Йонъ, рилски монахъ 241.

Йорданий, рилски монахъ 241.

Йосифъ, рилски игуменъ 496, 524, 528, 537, 539, 540, 570, 604, 670, 748.

Йосифъ, рилски монахъ 6, 377, 378, 428, 529, 730.

Йосифъ Ивановъ, рилски монахъ 607, 608, 609, 611, 612.

Исайя Ивановъ, рилски монахъ 764.

Калиникъ, рилски монахъ 241, 247, 253.

Калотей, рилски монахъ 6.

Калоянъ, рилски монахъ 6.
Кесарий, рилски игуменъ 797.
Кесарий, рилски монахъ 355, 652.
Кесарий Теопиевъ, рилски монахъ 611.
х. Кешишъ, рилски монахъ 717, 718, 721, 726, 727, 747.
Кирилъ, рилски игуменъ 437, 438.
Кирилъ, рилски монахъ 532, 533, 582, 646, 647, 648, 650, 532, 533, 785.
Кирилъ Ивановъ, рилски монахъ 607, 609, 643, 645, 652, 653, 654.
Клеопий Йовчевъ, рилски монахъ 363.
Климентъ Радославовъ, рилски монахъ 323.
Константинъ Ивановъ, рилски монахъ 613.
Константинъ Минковъ, рилски монахъ 612, 653.
Константинъ Минчовъ, рилски монахъ 411, 412.
Костандий, рилски монахъ 253, 651.
Ксенфонтъ, рилски монахъ 749.
Кънчо, рилски монахъ 253.

Лазаръ, рилски монахъ 428.
Лазарионъ, атонски монахъ 230.
Леонтий, рилски монахъ 753.
Лука, рилски монахъ 335.

Макарий, рилски монахъ 6, 21, 328.
Максимъ, рилски монахъ 6, 328.
Максимъ Ивановъ, рилски монахъ 355.
Максимъ Неофитовъ, рилски монахъ 656.
Матей, рилски монахъ 239.
Мелетий, рилски монахъ 342, 350, 646, 667, 749.
Месарий, рилски монахъ 355.
Методий, рилски монахъ 241, 355, 642, 803.
Мина, рилски монахъ 342.
Мойсей рилски монахъ 342, 350, 355, 476, 571.

Натанаилъ, рилски монахъ 374, 375.
Неофитъ, рилски монахъ 730.
Неофитъ Петровъ, рилски монахъ 363.
Неофитъ папа Петровъ (даскалъ), рилски монахъ 411.
Несторъ Ивановъ, рилски монахъ 353.
Нефталинъ Петровъ, рилски монахъ 355.
Никаноръ, рилски монахъ 239, 730, 731, 732.
Никита, рилски монахъ 644, 649.
Никита Куйовъ, рилски монахъ 355.
Никифоръ, рилски игуменъ 631, 632, 633, 634, 635, 745.
Никифоръ, рилски монахъ 239, 547, 580, 651, 653, 656.
Никифоръ Пауновъ, рилски монахъ 600, 613.
Нико, рилски монахъ 253.
Ной, рилски монахъ 322.

х. Онуфрий, рилски монахъ 673.

Арсениева 235, 236.
Асжрджи 243.
Балта 146, 150, 160.
Банътъ 194.
Баня 240.
Барловъ-долъ (вж. Павловъ долъ)
Баталъ-гьолъ 346.
Бачище 347.
Богородица 146, 150, 160.
Бойница 206.
Бузли-гьолъ (езеро) 350, 351.
Бѣлчовица 642, 643, 657—660.
Владикина ливада 347.
Воинъ 243.
Вуковица 235.
Габеръ̀тъ 246.
Грамадище 347.
Градище 347.
Горниятъ изворъ 346.
Джамбова 653, 657 660.
Дермендере 246.
Дестурма 201.
Дибекъ-ташъ 346.
Добрева (Добринова) постница 146, 240.
Добринова лисица 236.
Добриново селище 241.
Добрева джбрава — Доспей 243.
Доротеевица 201.
Доруга 51.
Друмище 206.
Дѣвица 146.
Евтимиева 235.
Елешница 346, 347.
Елисейна рѣка 146.
Ешекъ-бурунъ 346.
Изворенъ кладенецъ 347.
Илийна рѣка 195.
Иоакимова 146, 150, 160.
Йокари-бурунъ 347.
Кадийца 645, 646, 647.
Кайнакъ-суя 347.
Калинина гора 653.
Камънитѣ на тримата братя 347.
Кара-бунаръ 346.
Кара-Юмерица 213, 404.
Караферийска ливада 347.
Кара-Тахиръ 237.

Карталъ 246.
Коджа Кадийца 646.
Кобила 243.
Корията 235.
Кортубанъ 252.
Красна лжка 51.
Крива-бара 347.
Кючюкъ-Кадийца 609, 652.
Крушата 146, 150, 160.
Кръстовъ долъ 51.
Кръстътъ (Ставри) 240, 243.
Кръстопжть (йол-гечиди) 346.
Къркънъ (Стрижалище) 242.
Къзълъ-ташъ (Козьолъ-ташъ) 51, 346.
Къзълъ-топракъ 346.
Къзъ-дервентъ (Момина-клисура) 206.
Леденитѣ езера 51.
Ливадище 146, 240.
Лилякътъ 213.
Липовина 237.
Лиховица 236, 239.
Лорешния 346.
Луда-Мара 206.
Лѣхуса 235.
Мандрата на стария метохъ 51.
Матейска 242.
Мермеръ-ташъ 346.
Мердебанъ 240.
Методиева 236.
Метохътъ 240.
Модрева 236.
Мустафа пашински кладенецъ 219.
Новата черква 346.
Новото дере 146, 150, 160.
Орлица 236, 239.
Орманътъ 243.
Орница (Ораница) 201, 206.
Орловиятъ камъкъ 347.
Осоя 195, 240.
Остенъ 206.
Остеновъ долъ 201.
Островъ долъ 245.
Павловъ долъ (Павлова долчинка) 152, 195, 201, 252.
Попова шапка 347.
Поводище 252.

Постницата 194.
Радъ 201, 206.
Раковина 243.
Рельовъ долъ 201.
Рибнитѣ езера 347.
Ридътъ 244.
Росина 215.
Руса (Руска) 146, 243.
Световица (Светица) 146.
Студена 246.
Стоилица 146.
Струма 146.
Сребърница 245.
Стругарчевъ долъ (Стругарица) 146.
Судбжи 243.
Суса 146.
Сурлаганъ 299, 300.
Сърбейна 153.
Теодосиева 195.
Топогоница 299, 300.
Тѣснище 347.
Търсище 202.
Устойца (Усойца, Истоина) 201, 206.
Ушитѣ 146.
Фрудуманъ 146.
Хелюса 201.
Царица 240.
Цвѣтаница 252.
Чаушица 50, 51, 52.
Черквище (Черква) 146.
Чомница 659, 660.
Шахинъ-ювaси, шахинъ-кая (Соколова скала) 17, 18.
Шереметъ-хендеги 347.
Шипочанъ 117, 146.
Юртлукъ (върхъ) 51.

Забѣлѣжка. Прѣдъ видъ на голѣмото множество други имена, като имена на мюдюри, каймаками, кадии, мютеселими, частни лица, граждани, селяни, имена на градове, села, рѣки и мѣстности извънъ Рилската планина, — тукъ подобни имена не сж указани.



Съдържание.

	Стр.
Пояснителна бѣлѣжка	III IV
Описъ на ферманитѣ	V—XXIV
Дѣлъ I. — Фермани	1—211
Дѣлъ II. — Официаленъ докладъ	213—233
Дѣлъ III. — Извлѣчения отъ стари правителствени тефтери	235—254
Дѣлъ IV. — Бюрултии	255—294
Дѣлъ V. — Емирнамета	295—320
Дѣлъ VI. — Худжети	321—415
Дѣлъ VII. — Просби	417—455
Дѣлъ VIII. — Фетви	457—459
Дѣлъ IX. — Спахийски актове	461—588
Дѣлъ X. — Вакжфски актове	589—602
Дѣлъ XI. — Тапийски актове	603—654
Дѣлъ XII. — Описи	655—666
Дѣлъ XIII. — Мазбати	667—676
Дѣлъ XIV. — Мураселета	677—684
Дѣлъ XV. — Тескерета	685—687
Дѣлъ XVI. — Съобщения	689—693
Дѣлъ XVII. — Писма	695—709
Дѣлъ XVIII. — Данъчни листове	711—728
Дѣлъ XIX. — Записи	729—751
Дѣлъ XX. — Билети за пжтуване и носене оржжие	753—766
Дѣлъ XXI. — Квитанции	767—787
Дѣлъ XXII. — Разписки	789—799
Дѣлъ XXIII. — Разни	801—808
Указатель	809
I. Имена на султани	809
II. Имена на везири и валии	810
III. Имена на патриарси и митрополити	810
IV. Имена на игумени и монаси	810—815
V. Имена на рилски мѣстности	815—818

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА СОФИЯ